

Holy Bible

Aionian **Edition®**

Mambu ya Nzambi

Kituba Bible

New Testament

Holy Bible Aionian Edition ®
Mambu ya Nzambi
Kituba Bible
New Testament

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 5/13/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0

Wycliffe Bible Translators, 2025

Formatted by Speedata Publisher 5.1.7 (Pro) on 6/1/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Monokutuba at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Monokutuba at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matayi	1
Make	37
Luke	59
Yowane	97
Bisalu	124
Loma	161
1 Kolinto	177
2 Kolinto	193
Ngalatiya	204
Efeso	210
Filipe	215
Kolose	219
1 Tesalonika	223
2 Tesalonika	227
1 Timote	229
2 Timote	234
Tite	238
Filemoni	240
Ba-Ebeleyo	241
Zaki	253
1 Pyele	257
2 Pyele	262
1 Yowane	265
2 Yowane	269
3 Yowane	270
Yude	271
Luzabusu	273

APPENDIX

Reader's Guide	
Glossary	
Maps	
Destiny	
Illustrations, Doré	

NEW TESTAMENT

Yesu tubaka: «Tata, lemvokila bawu samu ti bawu zaba ve mambu yina bawu ke na kusala.»
Binwani kabulaka bawu na bawu binkuti ya yandi na kubula dzeke.
Luke 23:34

Matayi

1 Yayi ni mukanda ya bankumbu ya bankooko ya Yesu-Klisto: Davidi kele nkooko ya Yesu-Klisto, mpe Abalayami kele nkooko ya Davidi. **2** Abalayami butaka Isaki. Isaaki butaka Yakobi, mpe Yakobi butaka Yuda na baleki ya Yuda. **3** Yuda butaka Falese mpe Zala (mama ya bawu wandaka Tamale). Falese butaka Esome, mpe Eselome butaka Alame. **4** Alame butaka Aminadabe. Aminadabe butaka Nasone, mpe Nasone butaka Salemone. **5** Salemone butaka Bowaze, mpe Layabe wandaka mama ya Bowaze. Bowaze butaka Obede, mpe Lute wandaka mama ya Obede. Obede butaka Yisayi, **6** mpe Yisayi butaka ntinu Davidi. Davidi butaka Salomoni. (Ni mama ya yandi wandaka ntete kento ya Uli). **7** Salomoni butaka Lobowame. Lobowame butaka Abya, mpe Abya butaka Asa. **8** Asa butaka Yosafate. Yosafate butaka Yolame, mpe Yolame butaka Ozyase. **9** Ozyase butaka Yotame. Yotame butaka Akaze, mpe Akaze butaka Ezekyase. **10** Ezekyase butaka Manase. Manase butaka Amone, mpe Amone butaka Yozyase. **11** Yozyase butaka Yekonya na baleki ya yandi na ntangu ba nataka bantu ya yinsi ya Isayeli na mbanza Babilone. **12** Ntangu bawu wandaka bankole na mbanza Babilone, Yekonya butaka Salatyele, mpe Salatyele butaka Zolobabele. **13** Zolobabele butaka Abiwude. Abiwude butaka Elyakime, mpe Elyakime butaka Azole. **14** Azole butaka Sadoke. Sadoke butaka Akime, mpe Akime butaka Elyude. **15** Elyude butaka Eleyazale. Eleyazale butaka Matane, mpe Matane butaka Yakobi. **16** Yakobi butaka Yosefi bakala ya Maliya. Maliya kele mama ya Yesu yina ba ke bokilaka Masiya. **17** Bambandu kumi na yiya lutaka katuka mbutukulu ya Abalayami tii na mbutukulu ya Davidi. Bambandu kumi na yiya lutaka mpe katuka mbutukulu ya Davidi tii na ntangu yina ba nataka bantu ya Isayeli na ngolo samu na kunata bawu na mbanza Babilone, mpe dyaka, bambandu kumi na yiya lutaka katuka ntangu yina bantu ya Isayeli wandaka bankole na mbanza Babilone tii na mbutukulu ya Masiya. **18** Yesu-Klisto butukaka mutindu yayi: Maliya, mama ya yandi kuzwaka nsilulu ya makwela na sika ya Yosefi. Kasi ntete bawu zinga kintwadi, Maliya wandaka me kuma na kivumu na lulendo ya Mpeve ya Longo.

19 Yosefi yina pesaka yandi nsilulu ya makwela, wandaka muntu ya kudedama, mpe zolaka ve na kutalisa yandi nsoni na meso ya bantu. Na yina, yandi bakaka lukanu ya kukabikisa makwela na mansweki. **20** Ntangu yandi wandaka banza mambu yina, mbazimosi ya Mfumu talanaka na yandi na ndosi, mpe tubaka: «Yosefi, mwana ya dikanda ya Davidi, kutala boma ve na kukwela Maliya, samu ti yandi me kuzwa kivumu na lulendo ya Mpeve ya Longo. **21** Yandi ke buta mwana ya bakala yina nge ke pesa nkumbu Yesu. Ya tsyelika, ni yandi ke vuukisa bantu ya yandi na masumu ya bawu.» **22** Mambu nyonso yayi salamaka mutindu Mfumu zabisaka yawu na yinwa ya mumbikudi ya yandi: **23** «Ndumba yina me zaba ntete ve babakala ke kuzwa kivumu, yandi ke buta mwana ya bakala ba ke bokila yandi Emanwele yina zola kutuba: “Nzambi ke na beto”.» **24** Ntangu Yosefi vumbukaka, yandi salaka mutindu mbazi ya Mfumu tumisaka yandi, mpe yandi bakaka Maliya na yinzo ya yandi. **25** Kasi bawu vukisaka ntete ve mfulu tii ntangu Maliya butaka mwana ya bakala yina Yosefi pesaka nkumbu Yesu.

2 Yesu butukaka na mbanza Betelemi na kizunga ya Zude, ntangu Elode wandaka ntinu. Na manima ya mbutukulu ya yandi, bantu ya ndwenga katukaka na esete mpe kwizaka na Yelusalemi. **2** Bawu yufulaka: «Wapi kisika kele ntinu ya ba-Zwife yina me butuka? Beto me tala mbwetete ya yandi me basika na esete, mpe beto me kwiza samu na kusiika yandi.» **3** Ntangu ntinu Elode kuwaka mambu yina, ntima ya yandi wandaka dyaka ve na kizunu, mutindumosi mpe bantu nyonso ya Yelusalemi. **4** Yandi vukisaka bafumu ya banganga-Nzambi na milongisi ya Misiku, mpe yandi yufulaka bawu: «Wapi kisika Masiya fwana kubutuka?» **5** Bawu vutulaka: «Masiya fwana kubutuka na Betelemi na kizunga ya Zude samu ti na dibuku ya mimbikudi ba sonikaka mutinduyayi: **6** «“Nge Betelemi, mbanza ya Yude. Nge kele ve mbanza yina me lutila fyoti na kati ya bambanza ya Zude, samu ti nge ke basisa mfumu yina ke twadisa dikanda ya munu, bantu ya yinsi ya Isayeli.”» **7** Na yina, Elode bokilaka bantu ya ndwenga yina na mansweki, mpe yufulaka bawu samu na kuzaba mbote wapi ntangu mbwetete talanaka. **8** Na manima, yandi fidisaka bawu na Betelemi, mpe zabisaka bawu: «Beno kwenda mpe beno sosa na kuzaba mbote-

mbote mambu me tadila mwana yina. Ntangu beno ke tala yandi, beno kwiza kuzabisa munu yawu samu ti munu mpe, mu kwenda siika yandi.» 9 Na manima ya kuwa mambu ya ntinu, bawu kwendaka. Bawu talaka mbwetete yina bawu talaka ntete na esete. Yawu wwandaka kwenda na mantwala ya bawu, mpe ntangu yawu kumaka na kisika yina wwandaka mwana, yawu kangamaka. 10 Bawu kumaka na nsayi ya kulutula na kutala mbwetete yina kuna. 11 Bawu kotaka na yinzo, mpe talaka mwana na mama ya yandi, Maliya. Bawu fukamaka samu na kusiika yandi. Na manima, bawu zibulaka bankutu ya bawu, mpe bawu pesaka yandi makabu yayi: wolo, maaka ya nsunga ya mbote, mpe mananasi ya mile. 12 Na manima, Nzambi lwengisaka bawu na ndosi na kuvutuka ve na sika ya Elode. Na yina, bawu bakaka nzila ya nkaka samu na kuvutuka na yinsi ya bawu. 13 Ntangu bantu ya ndwenga kwendaka, mbazi mosi ya Mfumu kwizaka talana na Yosefi na ndosi, mpe zabisaka yandi mutindu yayi: «Telama, baka mwana na mama ya yandi, mpe beno kima na yinsi ya Ngipiti. Beno wanda kuna tii ntangu mu ke zabisa nge na kuvutuka, samu ti Elode ke na kusosa mwana samu na kufwa yandi.» 14 Yosefi telamaka mpe bakaka mwana na mama ya mwana, mpe yandi kwendaka na bawu na yinsi ya Ngipiti na mpimpa. 15 Yandi zingaka kuna tii ntangu Elode kufwaka. Ni mutindu yina salamaka mambu yina Mfumu zabisaka na dibuku ya mimbikudi: «Mu me bokila Mwana ya munu na kubasika na yinsi ya Ngipiti.» 16 Ntangu Elode zabaka ti bantu ya ndwenga vunaka yandi, yandi kumaka na nkele ya kulutula. Na yina, yandi pesaka muswa na kufwa na Betelemi mpe na bambanza ya pene-pene, bana nyonso ya babakala yina wwandaka me luta ntete ve bamvula zole. Yandi zengaka bamvula zole, samu ti yawu fwananaka na ntangu yina lutaka katuka mbwetete basikaka mutindu bantu ya ndwenga zabisaka yandi. 17 Na yina, mambu yina mumbikudi Zelemi zabisaka salamaka. Mambu ya yandi wwandaka tuba: 18 «Bantu me kuwa makelele na mbanza Lama. Ya ke bidilu mpe manyongo ya kulutula ya Lasele yina ke na kudila bana ya yandi. Yandi ke na kuzola ve ti ba bomba yandi, samu ti bawu me kufwa.» 19 Na manima ya lufwa ya Elode, mbazi mosi ya Mfumu kwizaka talana na Yosefi na ndosi na yinsi ya Ngipiti, 20 mpe yandi tubaka na Yosefi: «Telama, baka mwana na mama ya yandi, mpe vutuka na yinsi ya Isayeli samu ti bayina

wwandaka sosa kufwa mwana, bawu me kufwa.» 21 Na yina, Yosefi telamaka. Yandi bakaka mwana na mama ya mwana, mpe bawu vutukaka na yinsi ya Isayeli. 22 Kasi yandi kuwaka ti Alekelawuse kumaka ntinu ya Zude na sika ya tata ya yandi Elode. Na yina, Yosefi wwandaka na boma ya kukwenda na Zude. Mfumu lwengisaka yandi na ndosi, mpe Yosefi kwendaka na kizunga ya Ngilili. 23 Yandi kwendaka zinga na mbanza Nazaleti. Na yina, mambu nyonso salamaka mutindu mimbikudi zabisaka: «Bantu ke bokila yandi muntu ya Nazaleti.»

3 Na ntangu yina, Yowane Mubotiki bandaka na kulonga na yinsi ya kuyuma kuna na Zude. 2 Yandi wwandaka samuna na kwendaka tuba: «Beno soba nkadulu ya beno samu ti Kimfumu ya Mazulu me kuma pene-pene.» 3 Yowane kele muntu yina mumbikudi Esaya zonzilaka ntangu yandi tubaka: «Ndinga ya muntu ke na kulooka na yinsi ya kuyuma: Beno yidika nzila samu na Mfumu, mpe beno sungika banzila ya yandi!» 4 Yowane wwandaka ya kuvwata kinkuti yina ba yidikaka na mika ya kibulu yina ba ke bokilaka samo. Yandi wwandaka mpe singa ya luketo ya mpusu ya kibulu. Yandi wwandaka kudya makonko mpe mafuta ya nyosi ya mfinda. 5 Bantu ya mbanza Yelusalemi, ya kizunga nyonso ya Zude, mpe ya kizunga nyonso ya nzadi ya Yolodani wwandaka kwenda na sika ya yandi. 6 Bawu wwandaka fungula masumu ya bawu na ntwala ya bantu nyonso, mpe Yowane wwandaka botika bawu na kati ya nzadi ya Yolodani. 7 Yowane talaka ti ba-Falisye mpe ba-Saduse mingi wwandaka kwiza na sika ya yandi samu na kuzwa mbotokolo. Na yina, yandi wwandaka zabisaka bawu: «Dikanda ya bampidi! Nani me zabisa beno ti beno lenda kukima lufundusu ya Nzambi yina me kuma pene-pene?» 8 Beno lakisa mavanga yina ke na kulakisa ti beno me soba nkadulu ya beno. 9 Beno wwandaka kaka ve na mabanza ya kutubaka ti: «beto kele bana ya Abalayami.» Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, Nzambi lenda kukitula matadi yayi samu ti yawu kuma bana ya Abalayami! 10 Disoka kele yimeni ya kukubama samu na kuzenga bayinti kisika kele myanzi ya yawu. Ba ke zenga konso yinti yina ke butaka ve bambuma ya mbote, mpe ba ke losa yawu na tiya.» 11 «Mu ke na kubotika beno na maza samu na kulakisa ti beno me soba nkadulu. Kasi muntu yina ke na kukwiza na manima

ya munu, yandi me lutila munu ngolo. Mu kele ve ya kulunga na kukatula yandi mapapa. Ni yandi ke botika beno na Mpeve ya Longo mpe na tiya. **12** Yandi me simba kisalulu yina kele mutindu musomo na diboko samu na kusala bunkete ya kisika ya yandi yina ba ke kabulaka bambuma na matiti ya yawu. Yandi ke yonzika bambuma na kisika yina ba ke bumbaka yawu, mpe ke yoka matiti na tiya yina ke kufwa ve.» **13** Ni na ntangu yina, Yesu katukaka na Ngalili, mpe kumaka na nzadi ya Yolodani. Yandi kwendaka na sika ya Yowane samu ti Yowane botika yandi. **14** Kasi Yowane vwandaka zola ve na kubotika Yesu. Yandi tubaka na Yesu: «Ni munu fwanaka kwiza na sika ya nge samu na kuzwa mbotokolo, kasi ni nge me kwiza na sika ya munu!» **15** Kasi Yesu vutulaka: «Ntangu yayi, ndima yawu salama mutindu yina. Ya tsyelika, ni mutindu yayi beto fwana kusala mambu nyonso yina Nzambi ke lombaka.» Na yina, Yowane ndimaka. **16** Ntangu Yesu manisaka na kuzwa mbotokolo, yandi basikaka na maza. Kaka na ntangu yina, zulu zibukaka. Yandi talaka Mpeve ya Nzambi yina kulumukaka mutindu dibembe, mpe kwizaka tentama na yandi. **17** Katuka na mazulu, ndinga mosi wakanaka mutindu yayi: «Yandi yayi ni Mwana ya munu yina mu ke zolaka mingi. Ni na yandi kele kilengi nyonso ya munu.»

4 Na manima ya mbotokolo ya Yesu, Mpeve ya Nzambi nataka Yesu na yinsi ya kuyuma samu ti Satana kutonta yandi. **2** Na manima ya kulutisa bilumbu makumi yiya mpimpa na ntangu ata kudya kima, Yesu kumaka na nsatu. **3** Satana kwizaka pene-pene ya yandi, mpe tubaka: «Kana nge kele Mwana ya Nzambi, tumisa matadi yayi na kukituka mampa.» **4** Yesu vutulaka: «Dibuku ya Nzambi ke tubaka: Muntu ke zingaka kaka na mampa ve, kasi muntu ke zingaka na nyonso yina ke basikaka na yinwa ya Nzambi.» **5** Na yina, Satana nataka Yesu na Yeluselemi, Mbanza ya Longo. Yandi tulaka Yesu na zulu ya Yinzo ya Nzambi, **6** mpe tubaka: «Kana nge kele Mwana ya Nzambi, kubwa na yisi samu ti Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «"Nzambi ke tumisa bambazi ya yandi samu na nge, mpe bawu ke yamba nge na maboko ya bawu, samu ti dikulu ya nge kututa ve ditadi.»» **7** Yesu tubaka na yandi: «Ya kele mpe ya kusonama na Dibuku ya Nzambi: Nge fwana kutonta ve Mfumu Nzambi ya nge.» **8** Satana

nataka dyaka Yesu na zulu ya mongo ya yinda. Yandi lakisaka Yesu bayinsi nyonso ya yinza mpe nkembo ya yawu, **9** mpe yandi tubaka: «Mu ke pesa nge bima nyonso yayi kana nge fukama na ntuala ya munu, mpe nge siika munu.» **10** Na yina, Yesu zabisaka yandi: «Katuka pene-pene ya munu Satana! Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: Nge fwana kusiika Mfumu Nzambi ya nge, mpe kaka ni yandi nge fwana kubondila.» **11** Na mbala yina, Satana bikaka yandi. Bambazi kwizaka pene-pene ya Yesu, mpe bandaka na kusadila yandi. **12** Ntangu Yesu kuwaka ti ba tulaka Yowane na boloko, yandi kwendaka na Ngalili. **13** Yandi kwendaka vwanda ve na mbanza Nazaleti, kasi na mbanza Kapenawume yina kele pene-pene na dyanga ya Ngalili na kati ya kizunga ya Zabulone mpe ya Nefetali. **14** Ya salamaka mutindu yina samu na kulungisa mambu yina mumbikudi Esaya tubaka: **15** «Nge kizunga ya Zabulone mpe kizunga ya Nefetali yina kele pene-pene na mubu na lweka ya nkaka ya nzadi ya Yolodani, Ngalili, kizunga ya bayina kele ve ba-Zwife! Kuwa: **16** Bantu yina ke zingaka na kati ya mpimpa ke tala nsemo ya nene. Nsemo ke lezima na bayina ke na kuzinga na kitombe na yinsi ya bantu ya kufwa!» **17** Katuka ntangu yina, Yesu bandaka na kuzabisa: «Beni soba nkadulu ya beno samu ti Kimfumu ya Mazulu me kuma pene-pene.» **18** Yesu vwandaka tambula na kumu ya dyanga ya Ngalili, mpe talaka bampangi zole yina vwandaka bilobi. Ya vwandaka Simoni (yina ba ke bokilaka dyaka Pyele), mpe Andele, leki ya yandi. Bawu vwandaka loba na kulosa mpwasa na dyanga. **19** Yesu zabisaka bawu: «Beni landa munu, mpe mu ke kumisa beno bilobi ya bantu.» **20** Kaka na ntangu yina, bawu bikaka bampwasa ya bawu, mpe landaka yandi. **21** Yandi kwendaka dyaka mwa ntama, mpe talaka bampangi zole ya nkaka: Zaki na leki ya yandi Yowane, bana ya Zebede. Bawu vwandaka na kati ya bwatu kintwadi na tata ya bawu Zebede. Bawu vwandaka yidika bampwasa ya bawu, mpe Yesu bokilaka bawu. **22** Kaka na ntangu yina, bawu bikaka bwatu mpe tata ya bawu, mpe landaka Yesu. **23** Yesu vwandaka tambula na kizunga nyonso ya Ngalili, mpe vwandaka longisa na bayinzo ya Lusambulu ya ba-Zwife. Yandi vwandaka longisa Nsangu ya Mbote ya Kimfumu, mpe vwandaka belusa bantu na bimbevo nyonso mpe bifuuma nyonso ya bawu. **24** Nsangu ya yandi mwanganaka na yinsi nyonso

ya Sili, mpe bantu natinaka yandi bayina nyonso wwandaka na bimbevo ya konso mutindu to mpasi ya konso mutindu: bantu yina wwandaka na bampeve ya yimbi, bayina wwandaka na kimbevo ya nzyeta mpe bantu ya binama ya kufwa. Yesu belusaka bawu nyonso. 25 Bankonga mingi ya bantu wwandaka landa yandi. Bawu wwandaka katuka na Ngali, na kizunga ya Bambanza-Kumi, na Yelusalemi, na Zude, mpe na kizunga ya simu ya nkaka ya nzadi ya Yolodani.

5 Ntangu Yesu talaka nkonga ya bantu yina kwizaka, yandi yulukaka na mongo. Yandi wwandaka, mpe bilandi ya yandi kwendaka pene-pene ya yandi. 2 Yandi bandaka na kulungisa bawu mutindu yayi: 3 Kyese na bayina zaba ti bawu kele bamputu na kimpeve, samu ti Kimfumu ya Mazulu kele ya bawu! 4 Kyese na bayina ke na kudila, samu ti Nzambi ke bomba bawu! 5 Kyese na bayina kele ya kulembama, samu ti bawu ke kuzwa yinsi yina Nzambi pesaka nsilulu! 6 Kyese na bayina ke na nsatu mpe mpwila ya kusala mambu ya kudedama, samu ti Nzambi ke fulusa bawu na bima yina ke na bawu nsatu! 7 Kyese na bayina ke na kutala bampangi kyadi, samu ti Nzambi mpe ke tala bawu kyadi! 8 Kyese na bayina ke na ntima ya kuvedila, samu ti bawu ke tala Nzambi! 9 Kyese na bayina ke nataka kizunu na kati ya bantu, samu ti Nzambi ke bokila bawu bana ya yandi! 10 Kyese na bayina ba ke talisaka mpasi samu na mambu ya kudedama yina bawu ke salaka, samu ti Kimfumu ya Mazulu kele ya bawu! 11 Kyese na beno ntangu bantu ke fingaka beno, ke talisaka beno mpasi, mpe ke tubaka mambu nyonso ya yimbi mpe ya luvunu na nzutu ya beno samu na munu! 12 Beno yangalala, mpe beno wwanda na kyese samu ti beno ke kuzwa musendo ya nene na mazulu. Ya tsyelika, ni mutindu yina mpe ba talisaka mpasi mimbikudi yina zingaka ntete beno butuka. 13 «Beni kele mungwa ya yinza. Kana mungwa ke dyaka ve na luwu, wapi mutindu ba lenda kuvutula yawu luwu? Yawu ke dyaka ve mfunu. Ba ke losa yawu na ngaanda, mpe bantu ke dyata yawu. 14 «Beni kele nsemo ya yinza. Mbanza yina kele ya kutungama na zulu ya mongo lenda kuwanda ve ya kubumbama. 15 Ba ke namisaka ve mwinda samu na kutula yawu na yisi ya kantini. Kasi ba ke tulaka yawu na zulu ya kientokolo ya mwinda, samu ti yawu pesa nsemo na bayina nyonso kele na kati ya yinzo. 16

Mutindu mosi mpe, nsemo ya beno fwana kulezima na ntuala ya bantu, samu ti bawu tala bisalu ya mbote yina beno ke na kusala, mpe ti bawu kembisa Tata ya beno yina kele na mazulu.» 17 «Beni fwana kubanza ve ti mu me kwiza samu na kukatula Misiku ya Moyize to dibuku ya Mimbikudi. Mu me kwiza ve samu na kukatula yawu, kasi samu na kulungisa yawu. 18 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Ntangu nyonso yina zulu na ntoto ke wwanda, ata kisono ya fyoti to mwa kima ya kulutila fyoti lenda katuka na Misiku. Ee, yawu ke wwanda mutindu yina tii na nsuka ya yinza. 19 Ni yawu yina, muntu yina ke manga na kutumama ata na Musiku mosi, mpe ke longisa bantu ya nkaka na kusala mutindu yina, ke wwanda muntu ya nsuka na kati ya Kimfumu ya Mazulu. Kasi muntu yina ke tumama na misiku, mpe ke longisa bantu ya nkaka na kusala mutindu yina, ke wwanda muntu ya ntete na kati ya Kimfumu ya Mazulu. 20 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Kana beno lutila ve milongisi ya Misiku mpe ba-Falisyee na kutumama na misiku, beno ke kota ve na Kimfumu ya Mazulu.» 21 «Beni kuwaka ti ba tubaka na bankooko ya beto: “Kufwa muntu ve.” Konso muntu yina ke kufwa mpangi me lunga na kufunduswa na ntuala ya bazuzi. 22 Kasi munu, mu ke na kuzabisa beno: Konso muntu yina ke wwanda na nkele na mpangi ya yandi me lunga na kufunduswa na ntuala ya bazuzi. Muntu ke tuba na mpangi “kizoba” me lunga na kufunduswa na ntuala ya kimvuka ya bakuluntu ya ba-Zwifwe. Muntu yina ke finga mpangi ya yandi “kilawu” me lunga na kukwenda na mbungulu. (Geenna 1067) 23 Kana nge me kwenda na kiyokolo ya minkayulu samu na kupesa munkayulu na Nzambi, mpe kana nge bambuka moyo ti nge ke na dyambu na mpangi ya nge, 24 bika munkayulu ya nge kuna na ntuala ya kiyokolo ya minkayulu, mpe kwenda kuwisana ntete na mpangi ya nge. Na manima, vutuka mpe pesa munkayulu ya nge na Nzambi. 25 «Kana nge ke na kukwenda na sika ya bazuzi kintwadi na muntu yina me funda nge, sala nswalu na kuwisana na yandi ntangu beno ke ntete na nzila, kana ve yandi ke yekula nge na sika ya bazuzi. Bazuzi ke pesa nge na binwani, mpe ba ke tula nge na boloko. 26 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa nge: Nge lenda kubasika ve na boloko kana nge manisa ve na kufuta mfuka nyonso ya nge tii na pata ya suka.» 27 «Beni kuwaka ti ba tubaka: “Kusala kinsuza ve.” 28 Kasi munu, mu ke na kuzabisa beno

mutindu yayi: Muntu yina ke tala kento ya ngana na nsatu ya kusosa yandi, me sala yimeni kinsuza na kento yina na kati ya ntima. **29** Kana disu ya nge ya lubakala ke na kubwisa nge na masumu, katula yawu mpe losa yawu ntama: Ya me lutila mbote na nge na kuvwanda ve na kinama mosi ya nzutu ya nge. Kana ve, ba ke losa nzutu nyonso ya nge na mbungulu. (Geenna g1067) **30** Kana diboko ya nge ya lubakala ke na kubwisa nge na masumu, katula yawu mpe losa yawu ntama: Ya me lutila mbote na nge na kuvwanda ve na kinama mosi ya nzutu ya nge. Kana ve, nzutu ya nge nyonso ke kwenda na mbungulu.» (Geenna g1067) **31** «Ba tubaka mpe: Bakala yina ke katula kento ya yandi na makwela fwana kupesa yandi mukanda yina ke na kulakisa ti makwela me kufwa. **32** Kasi munu, mu ke na kuzabisa beno: Konso bakala yina ke katula kento ya yandi na makwela samu na dyambu yina kele ve ya kuvukisa mfulu na bakala ya nkaka, ke tumisa kento yina na kusala kinsuza. Bakala yina ke kwela yandi, ke sala mpe kinsuza na yandi.» **33** «Beno kuwaka mpe ti ba tubaka na bankooko ya beto: “Kuzenga ve ndefi ya luvunu. Kasi sala mambu yina nge pesaka nsilulu ntangu nge zengaka ndefi na ntwa ya Mfumu.” **34** Kasi munu, mu ke na kuzabisa beno: Kuzenga ve ndefi ata na nkumbu ya mazulu samu ti ya kele kiti ya kintinu ya Nzambi. **35** Nge fwana mpe kuzenga ve ndefi na nkumbu ya ntoto samu ti ya kele kisika yina Nzambi ke tulaka makulu ya yandi, to na nkumbu ya Yelusalemi samu ti ya kele mbanza ya Ntinu ya nene. **36** Nge fwana mpe kuzenga ve ndefi na nkumbu ya yintu ya nge samu ti nge lenda ve kukitula nsuki mosi ya nge na kukuma mpembe to ndombe. **37** Nge fwana kutuba kaka “Mu me ndima” to “Mu me manga”. Mambu nyonso ya nkaka yina bantu ke bwelaka ke katukaka na Mfumu ya Yimbi.» **38** «Beno kuwaka mpe ti ba tubaka: “Kana muntu tobola nge disu, nge mpe tobola yandi disu. Kana yandi katula nge dinu, nge mpe katula yandi dinu.” **39** Kasi munu, mu ke na kuzabisa beno: Nge fwana kuvutula ve yimbi na muntu yina me sala nge yimbi. Kana muntu bula nge mbata na dibundi ya lubakala, pesa yandi mpe dibundi ya nkaka. **40** Kana muntu zola kunata nge na ntwa ya bazuzi samu na kubaka kinkuti ya nge, bika yandi baka mpe kiyunga ya nge. **41** Kana muntu ke na kutumisa nge na ngolo na kunata kizitu na Milyose mosi, sala yawu Bamilyose zole

kintwadi na yandi. **42** Kabula na muntu yina ke na kulomba nge kima. Kumanga ve na kudefisa kima na muntu yina ke na zola kudefa nge yawu.» **43** «Beno kuwaka ti ba tubaka: “Nge fwana kuzola mpangi ya nge, mpe kuyina mbeni ya nge.” **44** Kasi munu, mu ke na kuzabisa beno: Beno zola bambeni ya beno, mpe beno sambidila bayina ke talisaka beno mpasi. **45** Na yina, beno ke vwanda bana ya Tata ya beno yina kele na mazulu. Ya tsyelika, yandi ke basisaka ntangu samu na bantu ya mbote mpe ya yimbi. Yandi ke nokisaka mvula samu na bantu ya kudedama mpe ya kudedama ve. **46** Kana beno ke zolaka kaka bayina ke zolaka beno, wapi musendo beno lenda kuzwa na sika ya Nzambi? Ya tsyelika, bilokoti-mpaku mpe ke salaka mutindu yina. **47** Kana beno ke pesaka mbote kaka na bampangi ya beno, wapi dyambu ya ngitukulu beno ke salaka? Ya tsyelika, bayina mpe zaba Nzambi ve ke salaka mutindu yina. **48** Beno vwanda bantu ya kulunga mutindu Tata ya beno yina ke na mazulu kele ya kulunga.»

6 «Beno sala keba! Ntangu beno ke salaka mambu yina Nzambi ke zolaka, beno sala yawu ve na meso ya bantu, samu ti bantu nyonso tala beno. Kana ve, beno ke kuzwa ve musendo na sika ya Tata ya beno yina ke na mazulu. **2** Na yina, ntangu nge ke kabulaka mbongo na bamputu, kusosa ve ti bantu tala nge. Bantu ya bantima zole ke salaka mpe mutindu yina na kati ya bayinzo ya lusambulu mpe na babalabala, samu ti bantu siika bawu. Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Bawu me kuzwaka yimeni musendo ya bawu. **3** Kasi nge, ntangu nge ke kabulaka na bamputu, sala ti diboko ya nge ya lumoso kuzaba ve mambu yina ke na kusala diboko ya lubakala, **4** samu ti dikabu ya nge salama na mansweki. Na yina, Tata ya nge yina ke na kutala mambu yina nge ke na kusala na mansweki, ke pesa nge musendo.» **5** «Ntangu beno ke sambilaka, beno vwanda ve mutindu bantu ya bantima zole. Bawu ke zolaka sambila ya kutelama na kati ya bayinzo ya lusambulu, mpe na magambu ya babala-bala, samu ti bantu nyonso tala bawu. Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Bawu me kuzwaka yimeni musendo ya bawu. **6** Kasi nge, ntangu nge ke sambilaka, kota na kivinga ya nge. Kanga mwelo mpe sambila Tata ya nge yina kele kuna, na kisika yina ya mansweki. Tata ya nge yina ke na kutala mambu yina nge ke na kusala

na mansweki, ke pesa nge musendo.» 7 «Ntangu beno ke sambilaka, beno zonzaka ve mambu mingi mutindu ke salaka bayina zaba ve Nzambi. Bawu ke banzaka ti Nzambi ke ndima balusambulu ya bawu kana bawu zonza mambu mingi. 8 Beno sala ve mutindu bawu samu ti Tata ya beno zaba nyonso yina ke na beno nsatu ntete beno lombala yandi yawu. 9 Na yina, beno fwana kusambila mutindu yayi: «"Tata ya beto yina kele na mazulu! Bika ti Nkumbu ya nge kuvwanda ya longo. 10 Bika ti Kimfumu ya nge kwiza, bika ti luzolo ya nge kusalama na ntoto mutindu yawu ke salamaka na mazulu. 11 Pesa beto bubu yayi madya yina me fwanana. 12 Lemvokila beto yimbi yina beto me sala, mutindu beto mpe ke lemvokilaka bayina ke salaka beto yimbi. 13 Kubika beto ve na kubwa na bantontolo, kasi katula beto na maboko ya Mfumu ya Yimbi. [Samu ti kimfumu, lulendo, mpe nkembo kele ya nge bamvula na bamvulaAmeni.]» 14 «Ya tsyelika, kana beno ke lemvokilaka bampangi ya beno yimbi yina bawu ke salaka beno, Tata ya beno yina kele na mazulu ke lemvokila beno mpe. 15 Kana beno ke lemvokilaka ve bampangi ya beno, Tata ya beno mpe ke lemvokila beno ve masumu ya beno.» 16 «Ntangu beno ke minaka nsoki, beno vwanda ve na nkadulu ya kyadi mutindu ke salaka bantu ya bantima zole. Bawu ke kumaka na kizizi ya kulemba samu ti bantu nyonso zaba ti bawu me mina nsoki. Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Bawu me kuzwaka yimeni musendo ya bawu. 17 Kasi nge, ntangu nge ke minaka nsoki, sukula kizizi ya nge, mpe yidika bansuki ya nge, 18 samu ti bantu kuzaba ve ti nge me mina nsoki. Kaka ni Tata ya nge yina kele kuna na mansweki ke zaba yawu. Tata ya nge yina ke talaka mambu yina nge ke salaka na mansweki ke pesa nge musendo.» 19 «Beno kutika ve bimvwama na yinza yayi kisika banselele mpe mbungi ke bebisa yawu, mpe kisika miyibi ke mwangisa myelo samu na kulaba. 20 Kasi beno kutika bimvwama ya beno na mazulu kisika banselele mpe mbungi lenda kubebisa yawu ve, mpe kisika miyibi lenda ve kumwangisa myelo samu na kulaba. 21 Ya tsyelika, kisika yina kele bimvwama ya nge, ni kisika yina mpe kele ntima ya nge.» 22 «Meso kele mutindu mwinda ya nzutu. Kana meso ya nge kele na mavimpi ya mbote, nzutu ya nge nyonso kele na kati ya nsemo. 23 Kana meso ya nge kele na mavimpi ya yimbi, nzutu nyonso ya nge kele na kati ya mpimpa.

Na yina, kana nsemo yina kele na nge kele kaka mpimpa, mpimpa ke lutila mingi na nge.» 24 «Ata muntu lenda kusadila bamfumu zole. Kana ve, yandi ke zola mfumu mosi mpe ke yina mfumu ya nkaka, to yandi ke vwanda ya kukwikama na mosi, mpe ke zitisa ve ya nkaka. Beno lenda kusadila ve mbala mosi Nzambi mpe mbongo.» 25 «Ni yawu yina, mu ke na kuzabisa beno: Beno vwanda ve na manyongo na madya samu na luzingu ya beno, to na bilele samu na banzutu ya beno. Ya tsyelika, luzingu me lutila madya mfunu, mpe nzutu me lutila bilele mfunu. 26 Beno tala bandeke! Bawu ke kunaka ve mpe ke yonzikaka ve bambuma. Bawu ke tulaka ve bambuma na bisika ya kubumba bambuma, kasi Tata ya beno yina kele na mazulu ke dikilaka bawu. Beno ke na kubanza ve ti beno me lutila bandeke mfunu? 27 Nani na kati ya beno, na manyongo yandi, lenda kubwela mwa ndambu ya bilumbu na luzingu ya yandi?» 28 «Samu na yinki beno ke vwandaka na manyongo samu na bilele? Beno tala mutindu ke kulaka bifulu ya bilanga! Yawu ke salaka ve kusalu mpe ke syetaka ve bilele. 29 Kasi mu ke na kuzabisa beno, ata Salomoni na bimvwama nyonso yina vwandaka na yandi, kuzwaka ve kinkuti ya kulutula kitoko na mosi ya bifulu yayi. 30 Beno, bantu ya kiminu ya fyoti! Kana Nzambi ke na kulwatisa mutindu yina matiti yina kele na bilanga bubu yayi, mpe ba ke losa mbasi na tiya, samu na yinki yandi ke sala yawu ve ya kulutula samu na beno? 31 Beno tala ntima mpasi ve na kuzonzaka: "Yinki beto ke kudya? Yinki beto ke kunwa? Yinki beto ke lwata?"» 32 «Ni bayina zaba Nzambi ve ke sosaka ntangu nyonso bima nyonso yina. Kasi Tata ya beno yina kele na mazulu zaba ti beno kele na nsatu ya yawu. 33 Beno sosa ntete Kimfumu ya Nzambi mpe mambu ya kudedama yina Nzambi ke zolaka. Na manima, Nzambi ke pesa beno mpe bima nyonso yina me bikana. 34 Na yina, beno tala ntima mpasi ve samu na mambu yina ke salama mbasi samu ti mbasi ke vwanda na mambu ya yandi. Konso kilumbu kele na bampasi ya yandi.»

7 «Beno fundisa muntu ve, mpe Nzambi ke fundisa beno ve. 2 Ya tsyelika, na mutindu beno ke fundisaka bampangi, ni na mutindu yina mpe Nzambi ke fundisa beno, mpe na kitezolo yina beno ke sadilaka bampangi, ni na kitezolo yina mpe, Nzambi ke sadila samu na beno. 3 Samu na yinki nge ke

na kutala kaka kititi yina kele na disu ya mpangi ya nge, mpe nge ke na kutala ve kibuku ya yinti yina kele na disu ya nge mosi? 4 To dyaka, wapi mutindu nge lenda kutuba na mpangi ya nge: "Bika mu katula nge kititi yina kele na disu ya nge", kasi nge mosi kele na kibuku ya yinti na disu ya nge? 5 Nge kele muntu ya bantima zole! Katula ntete kibuku ya yinti yina kele na disu ya nge, mpe na manima nge ke tala mbote samu na kukatula kititi yina kele na disu ya mpangi ya nge. 6 «Beno pesa ve bima ya longo na bayimbwa samu ti bawu lenda kubalukila beno mpe kutatika beno. Beno losa ve misanga ya beno na ntwala ya bangulu samu ti bangulu lenda kudyata yawu.» 7 «Beno lombamba mpe ba ke pesa beno. Benososa mpe beno ke kuzwa. Beno konkota na mwelo mpe ba ke zibudila beno. 8 Ya tsyelika, ba ke pesaka na konso muntu yina ke lombaka. Muntu yina ke sosaka ke kuzwaka, mpe ba ke zibulaka mwelo na muntu yina ke konkotaka. 9 Nani na kati ya beno lenda kupesa mwana ya yandi ditadi kana mwana me lombamba yandi dimpa? 10 To nani ke pesa mwana ya yandi nyoka kana mwana me lombamba yandi mbiisi ya maza? 11 Ata ti beno kele bantu ya yimbi, kasi beno zaba kupesa bima ya mbote na bana ya beno. Na yina, samu na yinki Tata ya beno yina kele na mazulu ke manga na kupesa bima ya mbote na bayina ke lombaka yandi yawu? 12 «Mambu nyonso yina beno zola ti ba sadila beno, beno mpe beno sala yawu na bantu ya nkaka samu ti ya kele mambu yina ke longisaka Misiku ya Moyize mpe dibuku ya Mimbikudi.» 13 «Beno lutila na mwelo ya fyoti. Ya tsyelika, mwelo mpe nzila yina ke nataka bantu na lufwa kele nene, mpe bantu mingi ke lutilaka na yawu. 14 Kasi nzila ya kulutula na mwelo ya fyoti kele mpasi. Yawu ke nataka bantu na luzingu, mpe bantu mingi ve ke lutilaka na yawu.» 15 «Beno sala keba na mimbikudi ya luvunu. Bawu ke bakaka kifwani ya mameme ntangu bawu ke kwizaka na sika ya beno. Kasi na kati ya bantima ya bawu, bawu kele bankosi yina ke zolaka na kudya bantu. 16 Beno ke zaba bawu na bisalu ya bawu. Ba ke bukaka ve bambuma ya vinu na matiti ya bansende, to ba ke bukaka ve bafike na yinti ya bansende. 17 Yinti ya mbote ke butaka bambuma ya mbote, mpe yinti ya yimbi ke butaka bambuma ya yimbi. 18 Yinti ya mbote lenda kubuta ve bambuma ya yimbi, mpe yinti ya yimbi lenda kubuta ve bambuma ya mbote. 19 Ba ke zenga

konso yinti yina ke butaka ve bambuma ya mbote, mpe ba ke yoka yawu na tiya. 20 Na yina, beno ke zaba mimbikudi ya luvunu na bisalu ya bawu.» 21 «Bantu nyonso yina ke bokilaka muntu "Mfumu, Mfumu" ke kota ve na Kimfumu ya Mazulu. Kasi kaka bayina ke salaka mambu yina ke zolaka Tata ya muntu yina kele na mazulu. 22 Na kilumbu yina Nzambi ke fundisa yinza, bantu mingi ke zabisa muntu: "Mfumu, Mfumu, ni na Nkumbu ya nge beto bikulaka. Beto bingisaka bampeve ya yimbi na Nkumbu ya nge, mpe beto salaka bimangu mingi na Nkumbu ya nge." 23 Na yina, mu ke zabisa bawu: "Mu zaba beno ve. Beno katuka pene-pene ya muntu, beno yina ke salaka mambu ya yimbi."» 24 «Muntu yina ke kuwaka mambu yina mu ke tubaka mpe ke sadilaka yawu, kele mutindu muntu ya mayela yina tungaka yinzo ya yandi na zulu ya matadi. 25 Mvula nokaka, bamwila fulukaka, mpe kitembo ya ngolo salamaka. Nyonso kwizaka kubwa na yinzo yina, kasi yawu bwisaka yawu ve samu ti ba tungaka lufulu ya yawu na zulu ya matadi. 26 Kasi muntu yina ke kuwaka mambu yina mu ke tubaka mpe ke sadilaka yawu ve, kele mutindu kizoba yina tungaka yinzo ya yandi na zulu ya munyenge. 27 Mvula nokaka, bamwila fulukaka, mpe kitembo ya ngolo salamaka. Nyonso kwizaka kubwa na yinzo yina. Yinzo kubwaka mpe nyonso mwanganaka.» 28 Ntangu Yesu manisaka na kupesa malongi yina, bantu mingi yitukaka na ndongosolo ya yandi. 29 Ya tsyelika, yandi wandaka longisa bawu na mutindu ya muntu yina kele na bumfumu. Kasi ve na mutindu ya milongisi ya Misiku.

8 Ntangu Yesu kulumukaka mongo, nkonga ya nene ya bantu landaka yandi. 2 Na yina, muntu mosi ya bwazi kwizaka pene-pene ya yandi. Yandi fukamaka mpe tubaka: «Mfumu! Kana nge zola, nge lenda kuvedisa muntu.» 3 Yesu lambulaka diboko, simbaka yandi mpe tubaka: «Mu zola, vwanda ya kuvedila!» Kaka na ntangu yina, bakala yina belukaka na kimbevo ya yandi ya bwazi. 4 Na manima, Yesu zabisaka yandi: «Kuwa muntu mbote! Kuzabisa mambu yayi na muntu ve. Kasi kwenda kulakisa nzutu ya nge na sika ya nganga-Nzambi, mpe pesa munkayulu yina Moyize tumisaka. Yawu ke lakisa na bantu nyonso ti nge me beluka.» 5 Ntangu Yesu wandaka kota na mbanza Kapenawume, mfumu mosi ya binwani nkama ya Loma kwizaka pene-pene

ya yandi, mpe bondilaka yandi 6 na kutuba: «Mfumu, ve na kisika ya kulala to ya kupema.» 21 Muntu ya kisadi ya munu ke na kubela na yinzo. Yandi me kuma na binama ya kufwa, mpe ke na kutala mpasi mingi.» 7 Yesu zabisaka yandi: «Mu ke kwenda kubelusa yandi.» 8 Kasi mfumu ya binwani vutulaka: «Mfumu, mu kele ve ya kulunga na kuyamba nge na yinzo ya munu. Kasi tuba kaka dyambu mosi, mpe kisadi ya munu ke beluka. 9 Munu mpe ke tumamaka na bamfumu ya munu, mpe mu kele na binwani yina ke tumamaka na munu. Kana mu tuba na mosi "Kwenda", yandi ke kwenda. Kana mu tuba na ya nkaka "Kwiza", yandi ke kwiza, mpe kana mu tuba na mundongo ya munu "Sala kisalu yayi", yandi ke sala yawu.» 10 Ntangu Yesu kuwaka mambu yina, yandi yitukaka mpe tubaka na bayina vwandaka landa yandi: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, nabunu mu tala kiminu ya mutindu yayi ata na muntu mosi ya Isayeli. 11 Mu ke na kutubila beno ti bantu mingi ke katuka na esete mpe wesete samu na kuvwanda na mesa kintwadi na Abalayami, Isaaki, mpe Yakobi na kati ya Kimfumu ya Mazulu. 12 Kasi ba ke losa na ngaanda na kati ya kitombe ya kulutila bayina fwanaka kota na Kimfumu ya Mazulu. Kuna, bawu ke dila mpe ke kwetisa meno.» 13 Na manima, Yesu tubaka na mfumu ya binwani: «Vutuka na yinzo ya nge. Mambu yina nge me lombaka ke salama samu na kiminu ya nge.» Kaka na ntangu yina, kisadi ya mfumu ya binwani belukaka. 14 Yesu kwendaka na yinzo ya Pyele. Kuna, yandi kutaka mama ya kento ya Pyele ya kulala na mfulu samu ti yandi vwandaka na dibawu. 15 Yesu simbaka yandi na diboko, mpe dibawu manisaka. Yandi telamaka mpe bandaka na kusadila Yesu. 16 Ntangu nkokila kumaka, ba natinaka Yesu bantu mingi yina vwandaka na bampeve ya yimbi. Na ndinga ya yandi, yandi bingisaka bampeve ya yimbi. Yandi belusaka mpe bambevo nyonso. 17 Yandi salaka mutindu yina samu ti mambu yina tubaka mumbikudi Esaya salama: «Yandi me baka bampasi ya beto, mpe me katula bimbevo ya beto.» 18 Ntangu Yesu talaka nkonga ya bantu yina zungaka yandi, yandi tubaka na bilandi ya yandi na kukwenda na yandi na simu ya nkaka ya dyanga. 19 Mulongisi mosi ya Misiku kwizaka pene-pene ya yandi, mpe tubaka: «Mulongisi, mu ke landa nge kisika ni kisika nge ke kwenda.» 20 Yesu vutulaka: «Mibaku kele na mabulu yina bawu ke bumbamaka. Bandeke mpe ke na mazanza ya bawu. Kasi Mwana ya Muntu kele ve na kisika ya kulala to ya kupema.» 21 Muntu ya nkaka na kati ya bilandi ya yandi tubaka: «Mfumu, pesa munu ntete muswa ya kwenda tula tata ya munu na ndyamu.» 22 Yesu zabisaka yandi: «Landa munu, mpe bika ti bantu ya kufwa tula bantu ya bawu ya kufwa na ndyamu.» 23 Yesu kotaka na bwatu, mpe bilandi ya yandi kwendaka na yandi. 24 Na mpamukunu, kitembo ya ngolo bandaka na kufula na dyanga, mpe maza vwandaka kota na bwatu. Kasi Yesu vwandaka lala. 25 Bilandi kwendaka pene-pene ya yandi. Bawu vumbulaka yandi na kutuba: «Mfumu, vuukisa beto. Beto ke kufwa!» 26 Yesu vutulaka: «Samu na yinki beno ke na boma? Beno kele bantu ya kiminu ya fyoti.» Na yina, yandi telamaka. Yandi tumisaka na ngolo nyonso kitembo mpe maza ya dyanga na kudingama, mpe bima nyonso dingamaka. 27 Bawu nyonso yitukaka mingi mpe tubaka: «Nani kele muntu yayi samu ti kitembo mpe maza ya dyanga tumama na yandi?» 28 Ntangu Yesu kumaka na simu ya dyanga, na kizunga ya ba-Ngadale, bantu zole yina vwandaka na bampeve ya yimbi basikaka na kati-kati ya bandyamu, mpe kwizaka bwabana yandi. Bawu vwandaka na myangu ya kulutila, mpe ata muntu vwandaka meka na kuluta na nzila yina. 29 Bawu bandaka na kulooka: «Mwana ya Nzambi, yinki nge ke na kusosa na beto? Nge me kwiza awa samu na kukwamisa beto ntete ntangu ya lufundusu kuma?» 30 Pene-pene na kisika yina, nkonga ya nene ya bangulu vwandaka sosa madya. 31 Bampeve ya yimbi bondilaka Yesu na kutuba: «Kana nge zola kubingisa beto, fidisa beto na kati ya bangulu yayi.» 32 Yesu zabisaka bawu: «Beno kwenda!» Bampeve ya yimbi basikaka na bantu zole yina, mpe kwendaka kota na kati ya bangulu. Na yina, nkonga nyonso ya Bangulu kulumukaka na nswalu nyonso kubanda na zulu ya mongo tii na kati ya dyanga, mpe kufwaka na kati ya maza. 33 Mikengi ya bangulu yina kimaka mpe kwendaka na mbanza. Bawu zabisaka mambu nyonso yina salamaka, mpe mambu yina kuminaka bantu zole yina vwandaka na bampeve ya yimbi. 34 Na yina, bantu nyonso ya mbanza basikaka samu na kwenda kubwabana Yesu. Ntangu bawu talaka yandi, bawu lombaka yandi na kukatuka na kizunga ya bawu.

9 Yesu kotaka na bwatu, sabukaka dyaka dyanga, mpe kwendaka na mbanza ya yandi. 2 Bantu

natinaka yandi muntu ya binama ya kufwa yina
vwandaka ya kulala na kipoyi. Ntangu Yesu talaka
kiminu ya bawu, yandi tubaka na kikata: «Mwana ya
munu, vwanda na kibakala! Nge me kuzwa mulemvo
ya masumu.» 3 Na yina, milongisi ya Misiku yina
vwandaka kuna bandaka na kutuba na yisi ya ntima:
«Muntu yayi ke na kusafula Nzambi.» 4 Yesu bakulaka
mabanza ya bawu, mpe tubaka: «Samu na yinki
beno kele na mabanza ya yimbi ya mutindu yina?
5 Yinki me lutila mpasi na kutuba: “Nge me kuzwa
mulemvo ya masumu”, to “Telama mpe tambula”? 6
Kasi mu zola ti beno zaba ti Mwana ya Muntu kele
na lutumu ya kulemvokila masumu awa na ntoto.»
Na yina, yandi tubaka na kikata: «Telama, baka
kipoyi ya nge, mpe kwenda na yinzo ya nge.» 7
Muntu yina telamaka mpe kwendaka na yinzo ya
yandi. 8 Ntangu bantu yina vwandaka kuna talaka
mutindu yina, bawu kumaka na boma ya kulutila, mpe
kembisaka Nzambi yina me pesa lulendo ya mutindu
yina na bantu. 9 Yesu katukaka na kisika yina, mpe
kwendaka. Ntangu yandi vwandaka luta, yandi talaka
Matayi yina vwandaka ya kuvwanda na kisika yina
bantu ke futaka mpaku. Yesu zabisaka yandi: «Landa
munu!» Matayi telamaka mpe landaka yandi. 10
Ntangu Yesu vwandaka kudya na kati ya yinzo ya
Matayi. Bilokoti-mpaku mingi mpe bantu ya nkaka
ya masumu vwandaka kudya kintwadi na Yesu mpe
bilandi ya yandi. 11 Ntangu ba-Falisyé talaka mutindu
yina, bawu tubaka na bilandi ya Yesu: «Samu na yinki
Mulongisi ya beno ke na kudya kintwadi na bilokoti-
mpaku mpe bantu ya masumu?» 12 Yesu kuwaka
bawu, mpe tubaka: «Bantu ya mavimpi ya mbote kele
ve na nsatu ya dokotolo, kasi ni bambevo kele na
nsatu ya yandi. 13 Beno kwenda kulongoka yinki zola
kutuba mambu yayi ya Dibuku ya Nzambi: “Mu zola ti
beno talaka bantu kyadi, kasi ve kupesaka minkayulu
ya bibulu.” Ya tsyelika, mu me kwiza ve samu na
kubokila bantu ya kudedama, kasi misumuki.» 14
Bilandi ya Yowane Mubotiki kwizaka pene-pene ya
Yesu, mpe yufulaka yandi: «Samu na yinki beto na
ba-Falisyé ke mangaka na kudya samu na Nzambi,
kasi bilandi ya nge ke salaka yawu ve?» 15 Yesu
vutulaka: «Beni banza ti bantu yina ba me bokila
na mukembo ya makwela lenda kuvwanda na kyadi
ntangu mulumi ke ntete na kati-kati ya bawu? Kasi
bilumbu ke kwiza yina ba ke katula bawu mulumi. Na
bilumbu yina, bawu ke manga na kudya samu na

Nzambi. 16 «Ata muntu ke bakaka kitende ya lele ya
malu-malu samu na kulonda kinkuti ya ntama. Kana
ve, kitende yina ke pasula kinkuti ya ntama, mpe
dibulu ke kuma dyaka nene mingi. 17 Ba ke tulaka ve
vinu ya malu-malu na basaki ya ntama ya mpusu ya
kibulu. Kana ve, vinu ya malu-malu ke pasula yawu.
Vinu ke mwangana na ntoto, mpe basaki yina ke
beba. Kasi ba ke tulaka vinu ya malu-malu na basaki
ya malu-malu ya mpusu ya kibulu samu na kubumba
yawu mbote.» 18 Ntangu Yesu vwandaka zabisa
bawu mambu yina, mfumu mosi ya ba-Zwife kwizaka
pene-pene ya yandi. Yandi fukamaka na ntwala ya
Yesu, mpe tubaka: «Mwana ya munu ya kento me
kufwa kaka malu-malu yayi. Kasi kwiza kutentika
yandi maboko, mpe yandi ke zinga dyaka.» 19 Yesu
telamaka mpe landaka yandi kintwadi na bilandi ya
yandi. 20 Kento mosi yina vwandaka basika menga
katuka bamvula kumi na zole, kwendaka na manima
ya Yesu, mpe simbaka yandi nsongi ya kinkuti. 21
Yandi vwandaka tuba ti kana mu simba kaka kinkuti
ya yandi, mu ke beluka. 22 Kasi Yesu balukaka
na manima. Yandi talaka kento yina, mpe tubaka:
«Vwanda na kibakala mwana ya munu, kiminu ya
nge me vuukisa nge.» Kaka na ntangu yina, kento
yina belukaka. 23 Ntangu Yesu kumaka na yinzo ya
mfumu yina ya ba-Zwife, yandi talaka miyimbidi, mpe
dyaka nkonga ya bantu yina vwandaka dila. 24 Na
yina, yandi tubaka: «Beni basika! Ndumba yayi me
kufwa ve. Kasi yandi ke na kulala.» Na kuwa mutindu
yina, bantu bandaka na kuseka yandi. 25 Ntangu
bawu nyonso basikaka, Yesu kotaka na kivinga.
Yandi simbaka ndumba na diboko, mpe ndumba
vumbukaka. 26 Nsangu yina mwanganaka na kizunga
nyonso yina. 27 Yesu katukaka kuna mpe kwendaka.
Ntangu yandi vwandaka luta na nzila, bampopo zole
landaka yandi, mpe vwandaka looka: «Mwana ya
Davidi, tala beto kyadi!» 28 Ntangu Yesu kumaka
na yinzo, bampopo zole yina kwizaka pene-pene
ya yandi, mpe yandi yufulaka bawu: «Beni ke na
kukwikila ti mu lenda kusala yawu?» Bawu vutulaka:
«Ee, nge lenda kusala yawu, Mfumu.» 29 Na yina,
Yesu simbaka bawu meso, mpe tubaka: «Bika ti yawu
salama mutindu kele kiminu ya beno.» 30 Meso ya
bawu zibukaka, mpe Yesu kebisaka bawu: «Beni
kuwa mbote! Ata muntu fwana kuzaba mambu yayi.»
31 Kasi bawu kwendaka mpe zonzilaka Nkumbu ya
Yesu na kati ya kizunga nyonso yina. 32 Ntangu

bawu vwanaka basika, bantu natinaka Yesu muntu yina vwanaka dibaba samu ti yandi vwanaka na mpeve ya yimbi. 33 Yesu bingisaka mpeve ya yimbi, mpe muntu yina bandaka na kuzonza. Bantu yitukaka mingi mpe tubaka: «Nabunu beto tala mambu ya mutindu yayi na yinsi ya Isayeli.» 34 Kasi ba-Falisy vwanaka tuba: «Ni mfumu ya bampeve ya yimbi ke na kupesa yandi lutumu ya kubingisa bampeve ya yimbi.» 35 Yesu vwanaka zyeta na bambanza mpe babwala nyonso. Yandi vwanaka kota na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe vwanaka longisa bawu Nsangu ya Mbote ya Kimfumu. Yandi vwanaka belusa bantu na bimbevo nyonso mpe bifuuma nyonso. 36 Ntima ya yandi kumaka ya kufuluka na kyadi samu na bankonga ya bantu yina yandi vwanaka tala. Bawu vwanaka ya kulemba mpe ya kukondwa kibakala mutindu mameme yina kele ve na muvungi. 37 Na yina, yandi tubaka na bilandi ya yandi: «Kisalu ya kuyonzika bambuma kele mingi na bilanga, kasi bisadi kele fyoti. 38 Beno lomba na mfumu ya bilanga na kufidisa dyaka bisadi ya nkaka na bilanga.»

10 Yesu bokilaka bilandi ya yandi kumi na zole. Yandi pesaka bawu lutumu ya kubingisa bampeve ya yimbi, mpe ya kubelusa bantu na bimbevo nyonso mpe bifuuma nyonso. 2 Bankumbu ya bantumwa kumi na zole kele ni yayi: kilandi ya ntete Simoni, yina ba ke bokilaka dyaka Pyele, mpe Andele leki ya yandi; Zaki na leki ya yandi Yowane, bawu zole bana ya Zebede; 3 Filipe mpe Baatelemi; Toma mpe Matayi yina kele kilokoti-mpaku; Zaki mwana ya Alefe; Tade; 4 Simoni yina vwanaka na ntama muntu ya kimvuka ya Zeloti; mpe Yuda Isekayote yina yekulaka Yesu. 5 Yesu fidisaka bilandi kumi na zole yina, mpe zabisa bawu: «Beno kwenda ve na bizunga ya bayina kele ve ba-Zwife, mpe beno kota ve na bambanza ya kizunga ya Samaliya. 6 Kasi beno kwenda kisika kele mameme ya kuzimbana ya dikanda ya Isayeli. 7 Na banzila yina beno ke luta, beno zabisa ti Kimfumu ya Mazulu me kuma pene-pene. 8 Beno belusa bambevo, mpe beno vumbula bantu yina me kufwa. Beno vedisa bantu ya bwazi, mpe beno bingisa bampeve ya yimbi. Ata kupesa mbongo, beno me kuzwa lutumu ya kusala yawu. Na yina, beno mpe, beno pesa ata kulomba mbongo. 9 Beno nata ve wolo, mbongo, to bapata ya nsongo

na baposi ya beno. 10 Ntangu beno ke kwenda na nzyetolo, beno nata ve nkutu, binkuti zole, mapapa, to yinti. Ya tsyelika, kisadi fwana kuzwa madya na kisalu ya yandi. 11 «Na mbanza to bwala yina beno ke kuma, beno sosa nani kele ya kukubama na kuyamba beno, mpe beno vwanaka kuna tii ntangu beno ke katuka kuna. 12 Ntangu beno ke kota na yinzo, beno pesa mbote na kutuba: “Kizunu vwanda na beno!” 13 Kana bantu ya yinzo yina yamba beno, kizunu ke vwanda na bawu. Kana bawu yamba beno ve, kizunu ke vutukila beno. 14 Kana ba yamba beno ve to manga na kuwa beno, beno katuka kuna mpe beno ningisa fundu-fundu ya makulu ya beno. 15 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Na kilumbu yina Nzambi ke fundisa bantu, kitumbu yina ke kuzwa bantu yina ke lutila kitumbu yina ke kuzwa bantu ya mbanza Sodomi mpe mbanza Ngomole.» 16 «Beno kuwa! Mu ke na kufidisa beno mutindu mameme na kati-kati ya bayingo. Na yina, beno vwanaka na nkebolo mutindu banyoka, mpe beno vwanaka ya kuvedila mutindu mabembe. 17 Beno sala keba samu ti bantu ke nata beno na bayinzo ya lufundusu, mpe ke bula beno bikoti na kati ya bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife. 18 Bawu ke nata beno na ntwala ya bamfumu mpe bantinu samu na munu. Na yina, beno ke vwanda bambangi ya munu na ntwala ya bawu, mpe ya bayina kele ve ba-Zwife. 19 Ntangu ba ke yekula beno, beno vwanaka na boma ve na yina me tadila mambu yina beno ke zonga to wapi mutindu beno ke zabisa yawu. Ya tsyelika, kaka na ntangu yina, Nzambi ke pesa beno mambu yina beno ke tuba. 20 Mambu yina beno ke tuba ke katuka ve na beno mosi. Kasi ni Mpeve ya Tata ya beno ke zonga na kati ya beno. 21 «Bantu ke yekula bampangi ya bawu mosi samu na kuzengila bawu lufwa. Batata ke sala mpe mutindu mosi samu na bana ya bawu. Bana ke kuma bambeni ya bibuti ya bawu, mpe ke kufwa bawu. 22 Bantu nyonso ke yina beno samu na munu. Kasi muntu yina ke tatamana tii na nsuka ke kuzwa mpulusu. 23 Kana bantu talisa beno mpasi na mbanza yina beno kele, beno kima na mbanza ya nkaka. Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Mwana ya Muntu ke kwiza ntete beno manisa na kuluta na bambanza nyonso ya yinsi ya Isayeli. 24 «Ata mulongoki me lutila mulongisi ya yandi, mpe ata kisadi me lutila mfumu ya yandi. 25 Ya me lunga na mulongoki na kuvwanda mutindu mulongisi ya yandi, mpe kisadi

mutindu mfumu ya yandi. Kana ba pesaka mfumu ya yinzo nkumbu Bezebule, bawu ke pesa bantu ya dikanda ya yandi bankumbu yina me lutila dyaka yimbi.» 26 «Na yina, beno vwanda ve na boma ya bantu yina. Mambu nyonso yina kele ya kubumbama ke talana, mpe mambu nyonso ya mansweki ke zabana. 27 Mambu yina mu ke na kuzabisa beno na mpimpa, beno tuba yawu na ntangu, mpe mambu yina beno ke na kuwa na makutu, beno zabisa yawu na ngolo nyonso na ntuala ya bantu. 28 Benoit tala ve boma ya bayina lenda kufwa nzutu ya muntu ata kufwa mwela. Kasi beno vwanda na boma ya Nzambi yina lenda kufwa na mbala mosi nzutu na mwela na kati ya mbungulu. (Geenna g1067) 29 Ba ke tekisaka ve banswini zole na ntalu ya fyoti mingi? Kasi ata mosi na kati ya bawu lenda kubwa na ntoto kana Tata ya beno zaba yawu ve. 30 Kasi na yina me tadila beno, ata bansuki ya beno ya yintu, Nzambi zaba lutangu ya yawu. 31 Na yina, beno vwanda ve na boma samu ti beno me lutila banswini mingi mfunu.» 32 «Konso muntu yina ke ndima na ntuala ya bantu ti yandi kele kilandi ya munu, munu mpe ke ndima yandi na ntuala ya Tata ya munu yina kele na mazulu. 33 Kasi muntu yina ke manga munu na ntuala ya bantu, munu mpe ke manga yandi na ntuala ya Tata ya munu yina kele na mazulu.» 34 «Benoit banza ve ti mu kwizaka awa na ntoto samu na kutula kizunu. Mu kwizaka awa na ntoto samu na kutula ve kizunu, kasi muzingu. 35 Mu kwizaka samu na kukabula mwana ya bakala na tata ya yandi, mwana ya kento na mama ya yandi, mpe kento na bokilo ya yandi ya kento. 36 Bambeni ya beno ke vwanda bantu ya dikanda ya beno. 37 «Muntu yina ke zolaka tata to mama ya yandi kulutila munu, kele ya kulunga ve na kuvwanda kilandi ya munu. Muntu yina ke zolaka mwana ya yandi ya bakala to ya kento kulutila munu, kele ya kulunga ve na kuvwanda kilandi ya munu. 38 Muntu yina ke baka ve kulunsi ya yandi, mpe ke landa munu ve, kele ya kulunga ve na kuvwanda kilandi ya munu. 39 Muntu yina ke sosa na kuvuukisa luzingu ya yandi, ke bebisa yawu. Kasi muntu yina ke bebisa luzingu ya yandi samu na munu, ke vuukisa yawu.» 40 «Muntu yina ke yamba beno, ke yamba munu, mpe muntu yina ke yamba munu, ke yamba Nzambi yina fidisaka munu. 41 Muntu yina ke yamba mumbikudi samu ti ya ke mumbikudi, ke kuzwa musendo yina ke kuzwa mumbikudi. Muntu yina ke yamba muntu yina kele ya

kudedama samu ti ya ke muntu ya kudedama, ke kuzwa musendo yina ke kuzwa muntu ya kudedama. 42 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Konso muntu yina ke pesa ata mwa kopo ya maza ya madidi na mosi na bantu ya mpamba yayi samu ti ya kele kilandi ya munu, ke kondwa ve na kuzwa musendo ya yandi.»

11 Ntangu Yesu manisaka na kupesa ndongosolo yina na bilandi ya yandi kumi na zole, yandi katukaka na kisika yina. Yandi kwendaka longisa mpe mwangisa Nsangu ya Mbote na bambanza ya kizunga yina. 2 Na kati ya boloko, Yowane Mubotiki kuwaka mambu nyonso yina Klisto vwandaka sala. Na yina, yandi fidisaka ndambu ya bilandi ya yandi 3 samu na kuyufula Yesu: «Nge kele muntu yina fwana kukwiza, to beto fwana kuingila muntu ya nkaka?» 4 Yesu vutulaka: «Benoit kwenda kuzabisa Yowane mambu yina beno ke na kutala mpe kuwa: 5 Bampopo ke na kutala, bantu ya bifuuma na makulu ke na kutambula mbote, bantu ya bwazi ke na kubeluka, bantu ya makutu ya kufwa ke na kuwa, bantu ya kufwa ke na kuvumbuka na lufwa, mpe bamputu ke na kuwa Nsangu ya Mbote. 6 Kyese na muntu yina ke bika ve na kusala kiminu ya yandi na munu.» 7 Ntangu bilandi ya Yowane kwendaka, Yesu bandaka na kuzonzila Yowane na sika ya bantu yina vwandaka kuna. Yandi tubaka: «Yinki benoit kwendaka tala na yinsi ya kuyuma? Kidyadya yina mupepe vwandaka ningisa? (Kidyadya) 8 Na yina, yinki benoit kwendaka tala? Muntu yina lwataka bilele ya ntalu? Ve, samu ti bantu yina ke lwataka bilele ya ntalu ke zingaka na bayinzo ya bantinu. 9 Kasi yinki kwandi benoit kwendaka tala? Mumbikudi? Ee, ya tsyelika, mu ke na kutubila benoit, yandi me lutila mumbikudi.» 10 Ya tsyelika, Yowane kele muntu yina Dibuku ya Nzambi ke na kutuba: «Mu ke fidisa ntumwa ya munu na ntuala ya nge samu na kuyidikila nge nzila.» 11 Yesu tubaka dyaka: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila benoit: na kati ya bantu nyonso ya yinza, ata muntu me lutila Yowane Mubotiki mfunu. Kasi muntu ya nsuka na kati ya Kimfumu ya Mazulu me lutila yandi mfunu. 12 Katuka kilumbu Yowane Mubotiki bandaka na kulongisa tii ntangu yayi, bantu ke na kunwanisa Kimfumu ya Mazulu, mpe bayina ke na kusadila ngolo ke na sosa kubaka yawu. 13 Ya tsyelika, mimbikudi nyonso mpe Misiku ya Moyize zabisaka tii na ntangu

ya Yowane mambu yina fwanaka salama, **14** mpe kana beno zola kundima yawu, ni yandi kele Eli yina fwanaka kwiza. **15** Muntu yina ke na makutu, yandi kuwa. **16** «Na nani mu lenda kufwanikisa bantu ya ntangu yayi? Bawu me fwanana na bana ya fyoti yina kele ya kuvwanda na kisika yina bantu mingi ke yonzamaka, mpe ke na kulooka na bampangi: **17** Beto me sika miziiki na dituutu samu na beno, kasi beno me bina ve. Beto me yimba nzimbu ya lufwa, kasi beno me dila ve. **18** Ya tsyelika, Yowane kwizaka. Yandi vwandaka kudya ve mpe kunwa ve. Na yina, bantu tubaka ti yandi kele na mpeve ya yimbi. **19** Mwana ya Muntu me kwiza. Yandi ke na kudya mpe kunwa, mpe bantu ke na kutuba: "Muntu yayi ke na kubanza kaka na kudya mpe kunwa malafu. Yandi kele ndiku ya bilokoti-mpaku mpe misumuki." Kasi ndwenga ya Nzambi ke talanaka ya kudedama na bisalu yina yawu ke na kusala.» **20** Na yina, Yesu sembaka bantu ya bambanza yina yandi salaka bimangu mingi samu ti bawu sobaka ve nkadulu ya bawu. Yandi zabisaka bawu: **21** «Kyadi na beno, bantu ya mbanza Kolazini! Kyadi na beno, bantu ya mbanza Besayida! Kana bimangu nyonso yina Nzambi salaka na bambanza ya beno, salamaka na bambanza Tile mpe Sidone, katuka ntama, bantu ya bambanza yayi zolaka lwata bangoto mpe pakula bombi na nzutu samu na kulakisa ti bawu me soba nkadulu. **22** Ni yawu yina, mu ke na kuzabisa beno ti na kilumbu yina Nzambi ke fundisa bantu, kitumbu yina beno ke kuzwa ke lutila kitumbu yina ke kuzwa bantu ya bambanza Tile mpe Sidone.» **23** «Beno bantu ya mbanza Kapenawume! Beno ke na kubanza ti Nzambi ke zangula beno tii na zulu? Ve, ba ke kulula beno tii na kisika ya bantu ya kufwa samu ti kana ni na mbanza Sodomi Nzambi salaka bimangu yina yandi me sala na sika ya beno, mbanza yina zolaka vwanda tii bubu yayi. (Hadēs 986) **24** Ni yawu yina, mu ke na kuzabisa beno ti na kilumbu yina Nzambi ke fundisa bantu, kitumbu yina beno ke kuzwa ke lutila kitumbu yina ke kuzwa bantu ya mbanza Sodomi.» **25** Kaka na ntangu yina, Yesu tubaka: «Tata ya munu! Nge kele Mfumu ya zulu mpe ya ntoto. Mu ke na kutonda nge samu ti nge me lakisa na bana ya fyoti mambu yina nge lakisaka ve na bantu ya ndwenga mpe ya mayela. **26** Ee, Tata! Ni nge mosi zolaka ti yawu vwanda mutindu yina. **27** Tata ya munu tulaka bima nyonso na maboko ya munu. Ata muntu zaba

nani kele Mwana kana kaka Tata ve, mpe ata muntu zaba nani kele Tata kana kaka Mwana ve, mpe bayina Mwana zola kuzabisa yawu.» **28** «Beno kwiza na sika ya munu, beno nyonso yina me lemba na kunata bizitu ya dema, mpe mu ke pesa beno mvundulu. **29** Beno ndima lutumu mpe ndongosolo ya munu samu ti mu kele na ntima ya kulembama mpe ya kukuluka. Na yina, beno ke kuzwa mvundulu. **30** Ya tsyelika, lutumu ya munu kele mpasi ve, mpe kizitu yina mu ke na kupesa beno kele dema ve.»

12 Na manima ya mwa bilumbu, Yesu na bilandi ya yandi vwandaka luta na kati ya bilanga ya bambuma ya faline na kilumbu ya Saba. Bilandi ya yandi vwandaka na nsatu, mpe bukaka bambuma mpe vwandaka kudya yawu. **2** Ntangu ba-Falisye talaka mutindu yina, bawu tubaka na Yesu: «Tala mambu ke na kusala bilandi ya nge. Bawu ke na kusala mambu yina misiku ke yiminaka na kusala na kilumbu ya Saba.» **3** Yesu vutulaka: «Beno tangaka ve mambu yina Davidi salaka kilumbu yina yandi mpe bantu ya yandi vwandaka na nsatu? **4** Yandi kotaka na Yinzo ya Nzambi, mpe kudyaka kintwadi na bantu ya yandi mampa yina pesamaka mutindu munkayulu na Nzambi, ata ti bawu vwandaka ve na muswa ya kudya yawu. Kaka ni banganga-Nzambi vwandaka na muswa ya kudya yawu. **5** Kana beno tanga na kati ya Misiku ya Moyize, beno ke tala ti banganga-Nzambi yina ke salaka na Yinzo ya Nzambi na kilumbu ya saba, ke zitisaka ve misiku ya saba, mpe bawu ke talaka ti bawu me sala ve yimbi. **6** Kasi, ya kele awa na dyambu yina me lutila mfunu na Yinzo ya Nzambi. **7** Ya tsyelika, kana beno zabaka yinki zola kutuba mambu yayi ya Dibuku ya Nzambi: "Mu zola ti beno tala bantu kyadi, kasi ve kupesa minkayulu ya bibulu", beno zolaka tuba ve ti bantu yayi me zitisa ve misiku, **8** samu ti Mwana ya Muntu kele mfumu ya Saba.» **9** Yesu katukaka kuna, mpe kwendaka na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife. **10** Ya vwandaka kuna na muntu mosi yina vwandaka na diboko ya kufwa. Mutindu ba-Falisye vwandaka sosa dyambu ya kufunda Yesu, bawu yufulaka yandi: «Misiku ya beto ke pesaka muswa ya kubelusa muntu na kilumbu ya Saba?» **11** Yesu vutulaka: «Kana muntu na kati ya beno kele kaka na dimeme mosi, mpe kana yawu kubwa na dibulu ya yinda na kilumbu ya saba, yandi ke kwenda kubasisa yawu ve? **12** Beno zaba mbote

ti muntu me lutila dimeme mfunu. Na yina, misiku ya beto ke pesaka muswa na kusala muntu mambu ya mbote na kilumbu ya Saba.» 13 Na yina, Yesu tubaka na muntu yina mutindu yayi: «Lambula diboko ya nge.» Muntu yina lambulaka diboko, mpe yawu belukaka. Yawu kumaka mutindu mosi na diboko ya yandi ya nkaka. 14 Ba-Falisye basikaka mpe kwendaka vukana samu na kusosa mutindu bawu lenda kufwa Yesu. 15 Ntangu Yesu zabaka mambu yina, yandi katukaka na kisika yina. Bantu mingi landaka yandi, mpe yandi belusaka bambevo nyonso. 16 Kasi yandi yiminaka bawu na kutuba na bantu nani yandi kele. 17 Ni na mutindu yina fwanaka salama mambu ya Nzambi yayi yina zabisaka mumbikudi Esaya: 18 «Beno tala kisyelo ya munu yina mu me soola. Ni yandi mu ke zolaka mingi, mpe mu ke na kilengi mingi samu na yandi. Mu ke tula Mpeve ya munu na yandi, mpe yandi ke zabisa mambu ya kudedama na bantu nyonso ya yinza. 19 Yandi ke swana ve na muntu, mpe ke zangula ve ndinga. Ata muntu ke kuwa ndinga ya yandi na babala-bala. 20 Yandi ke zenga ve kidyadya ya kukondama, mpe ke kufwa ve mwinda yina ke na kulezima dyaka mbote ve. Yandi ke sala mutindu yina tii ntangu yandi ke nungisa mambu ya kudedama, 21 mpe bantu ya bayinsi nyonso ya yinza ke sala kivuvu na Nkumbu ya yandi.» 22 Na ntangu yina, bantu natinaka Yesu bakala mosi yina vwandaka mpofo mpe dibaba samu ti yandi vwandaka na mpeve ya yimbi. Yesu belusaka yandi, mpe muntu yina bandaka na kuzonza mpe kutala. 23 Bantu nyonso yitukaka mingi, mpe vwandaka tuba: «Ni muntu yayi ve kele Mwana ya Davidi?» 24 Ntangu ba-Falisye kuwaka mutindu yina, bawu tubaka: «Muntu yayi ke bingisaka bampeve ya yimbi na lutumu ya Bezebule yina kele mfumu ya bampeve ya yimbi.» 25 Kasi Yesu zabaka mabanza ya bawu, mpe zabisaka bawu: «Konso yinsi yina bantu ke na kunwana bawu na bawu ke mwangana. Ntangu bantu ya mbanza to dikanda mosi ke nwanaka bawu na bawu, mbanza to dikanda yina ke zinga ve. 26 Na yina, kana Satana ke na kusingisa Satana, wapi mutindu kimfumu ya yandi lenda kutatamana na kuzinga? 27 Kana ni Bezebule ke pesaka munu lulendo ya kusingisa bampeve ya yimbi, nani ke pesaka bilandi ya beno lulendo ya kusingisa yawu? Ni yawu yina, bawu ke vwanza mifundisi ya beno. 28 Kasi kana ni na Mpeve ya Nzambi mu ke bingisaka

bampeve ya yimbi, yawu ke na kulakisa ti Kimfumu ya Nzambi me kuma yimeni tii na sika ya beno.» 29 «Ata muntu lenda kukota na yinzo ya muntu ya ngolo, mpe kubaka yandi bima kana yandi me kanga yandi ntete ve basinga. Kasi kana yandi me kanga muntu yina basinga, yandi lenda kubaka yandi bima nyonso yina kele na kati ya yinzo. 30 Muntu yina kele ve kintwadi na munu, kele mbeni ya munu, mpe muntu yina ke sadisaka ve munu na kuvukisa bantu kisika mosi, ke mwangisaka. 31 Ni yawu yina, mu ke na kuzabisa beno: Bantu ke kuzwa mulemvo na konso disumu yina bawu ke sala, mpe na konso mutindu bawu ke safula Nzambi. Kasi muntu yina ke safula Mpeve ya Longo ke kuzwa ve mulemvo. 32 Muntu yina ke finga Mwana ya Muntu, ke kuzwa mulemvo. Kasi muntu yina ke finga Mpeve ya Longo, ke kuzwa ve mulemvo ata na ntangu yayi to na bantangu ke kwiza.» (aiōn g165) 33 «Kana yinti kele mbote, bambuma ya yawu mpe kele mbote. Kana yinti kele yimbi, bambuma ya yawu mpe kele yimbi. Ya tsyelika, ba ke zabaka yinti na bambuma ya yawu. 34 Beno kele dikanda ya bampidi! Beno yina kele bantu ya yimbi, wapi mutindu beno lenda kutuba mambu ya mbote? Ya tsyelika, yinwa ya muntu ke basisaka mambu yina kele ya kufuluka na kati ya ntima ya yandi. 35 Muntu ya mbote ke basisaka mambu ya mbote yina kele na ntima ya yandi ya mbote, mpe muntu ya yimbi ke basisaka mambu ya yimbi yina kele na ntima ya yandi ya yimbi. 36 Mu ke na kuzabisa beno: Na kilumbu yina Nzambi ke fundisa bantu, konso muntu ke pesa mvutu na mambu nyonso ya yandi ya buzoba yina yandi zonzaka. 37 Ya tsyelika, ni na mambu yina ke basika na yinwa ya nge, Nzambi ke nungisa nge, to ke pesa nge kitumbu.» 38 Na yina, mwa ndambu ya milongisi ya Misiku mpe ya ba-Falisye yina vwandaka kuna, tubaka na Yesu: «Mulongisi, sala kidimbu na ntwala ya beto.» 39 Yesu vutulaka: «Bantu ya ntangu yayi kele bantu ya yimbi mpe ya kukwikama ve na Nzambi! Bawu ke na kulomba kidimbu. Kasi bawu ke tala dyaka ve kidimbu ya nkaka, bawu ke tala kaka kidimbu yina salamaka na mumbikudi Yonase. 40 Ya tsyelika, mutindu mumbikudi Yonase salaka bilumbu tatu mpe bampimpa tatu na kati ya kivumu ya mbisi ya nene, mutindu mosi mpe Mwana ya Muntu ke sala bilumbu tatu mpe bampimpa tatu na yisi ya ntoto. 41 Na kilumbu yina Nzambi ke fundisa bantu, bantu ya mbanza Ninive ke telama na ntwala ya bantu ya

ntangu yayi, mpe ke funda bawu samu ti bantu ya mbanza Ninive sobaka nkadulu ntangu bawu kuwaka mambu ya Yonase. Kasi awa kele na muntu yina me lutila Yonase mfunu! 42 Na kilumbu yina Nzambi ke fundisa bantu, ntinu ya kento ya yinsi ya Sude ke telama na ntwala ya bantu ya ntangu yayi, mpe ke funda bawu samu ti yandi katukaka na bizunga yina kele ntama samu na kwiza kuwa mambu ya kufuluka na ndwenga yina Salomoni vwandaka zabisa. Kasi awa kele na muntu yina me lutila Salomoni mfunu!» 43 «Ntangu mpeve ya yimbi ke basikaka na nzutu ya muntu, yandi ke kwendaka sosa kisika ya kuvwanda na bisika ya kuyuma. Kasi mutindu yandi ke kuzwa yawu ve, 44 yandi ke tuba: "Mu ke vutuka na yinzo ya munu kisika mu basikaka." Yandi ke vutuka, mpe ke kuta ata muntu na kati ya yinzo yina, ya kukombola mpe ya kuyilama mbote. 45 Na yina, yandi ke kwenda baka bampeve nsambwadi yina me lutila yandi yimbi. Bawu ke vutuka na yinzo yina, mpe ke vwanda kuna. Ni yawu yina, mavimpi ya muntu yina ke lutila dyaka yimbi na mavimpi yina vwandaka ntete na yandi. Yawu ke vwanda mpe mutindu mosi samu na bantu ya yimbi yina ke na kuzinga ntangu yayi.» 46 Ntangu Yesu vwandaka zonga ntete na nkonga ya bantu, mama mpe bampangi ya yandi kwizaka kuna. Bawu telamaka na ngaanda, mpe vwandaka sosa kuzonga na yandi. 47 Muntu mosi zabisaka yandi: «Mama mpe bampangi ya nge kele na ngaanda. Bawu ke na sosa kuzonga na nge.» 48 Yesu vutulaka na muntu yina: «Nani kele mama ya munu, mpe banani kele bampangi ya munu?» 49 Yesu lakisaka na diboko bilandi ya yandi, mpe tubaka: «Tala! Mama mpe bampangi ya munu, bawu yayi. 50 Ya tsyelika, konso muntu yina ke salaka mambu yina ke zolaka Tata ya munu yina kele na mazulu, ni yandi kele mpangi, kibusi, mpe mama ya munu.»

13 Na kilumbu yina, Yesu basikaka na yinzo mpe kwendaka vwanda na kumu ya dyanga. 2 Nkonga ya nene ya bantu kwizaka zunga yandi. Na yina, yandi kotaka na bwatu mpe vwandaka. Bantu nyonso telamaka na kumu ya dyanga. 3 Yandi vwandaka zabisa bawu mambu mingi na bingana. Yandi tubaka: «Muntu mosi kwendaka na bilanga samu na kumwanga bambuma. 4 Ntangu yandi vwandaka mwanga bambuma, ndambu ya bambuma kubwaka na lweka ya nzila. Bandeke kwizaka mpe

dodaka yawu. 5 Ndambu ya nkaka ya bambuma kubwaka na ntoto ya matadi kisika vwandaka ve ntoto mingi. Yawu menaka mbangu samu ti ntoto vwandaka mingi ve. 6 Kasi mutindu ntangu basikaka, yawu yokaka bambuma yina vwandaka mena. Bambuma yumaka samu ti myanzi vwandaka ve yinda. 7 Ndambu ya nkaka ya bambuma kubwaka na kisika ya matiti ya bansende. Matiti ya bansende kulaka mpe yawu fyetikisaka bambuma yina vwandaka mena. 8 Kasi bambuma ya nkaka kubwaka na ntoto ya mbote. Yawu menaka mpe butaka bambuma: Bayinti ya nkaka butaka bambuma nkama, ya nkaka bambuma makumi sambanu, mpe ya nkaka dyaka bambuma makumi tatu.» 9 Na kumanisa, Yesu bwelaka: «Muntu yina ke na makutu, yandi kuwa!» 10 Na yina, bilandi kwizaka pene-pene ya Yesu, mpe yufulaka yandi: «Samu na yinki nge ke na kuzonzila bawu na bingana?» 11 Yesu vutulaka: «Beno kuzwaka luve ya kuzaba mansweki ya Kimfumu ya Mazulu. Kasi bawu, ba kuzwaka yawu ve. 12 Ya tsyelika, na muntu yina ke na bima, ba ke bwela yandi bima ya nkaka, mpe yandi ke vwanda na yawu ya kulutula. Kasi na muntu yina ke na kima ve, ba ke katula yandi ndambu ya bima yina ke na yandi. 13 Ni yawu yina, mu ke na kuzonzila bawu na bingana samu ti bawu ke na kuzibula meso kasi bawu ke na kutala ve, mpe bawu ke na kuzibula makutu kasi bawu ke na kuwa ve mpe kuvisa ve. 14 Na yina, mbikululu ya Esaya ke salama na bawu ntangu yandi tubaka: «Beno ke kuwa mbote, kasi beno ke bakula ve. Beno ke zibula mbote meso, kasi beno ke tala ve. 15 Ya tsyelika, bantima ya bantu yayi me kuma ngolo. Bawu me kanga makutu mpe meso ya bawu, samu ti bawu kuwa ve na makutu ya bawu, bawu kutala ve na meso ya bawu, mpe bawu kuvisa ve na bantima ya bawu. Na yina, bawu ke vutuka ve na sika ya munu, samu ti mu belusa bawu.» 16 Yesu tubaka dyaka: «Kyesa na beno samu ti meso ya beno ke na kutala mpe makutu ya beno ke na kuwa. 17 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Mimbikudi mingi mpe bantu mingi ya kudedama vwandaka na nsatu ya kutala mambu yina beno ke na kutala, kasi bawu talaka yawu ve. Bawu vwandaka mpe na nsatu ya kuwa mambu yina beno ke na kuwa, kasi bawu kuwaka yawu ve.» 18 «Beno kuwa yinki zola kutuba kingana ya kisadi-bilanga. 19 Bantu yina ke kuwaka mambu ya Kimfumu ya Mazulu mpe ke bakulaka yawu ve, kele mutindu lweka ya

nzila kisika kubwaka bambuma. Mfumu ya Yimbi ke kwizaka mpe ke katulaka mambu yina me kota na bantima ya bawu. 20 Bantu ya nkaka kele mutindu ntoto ya matadi kisika kubwaka bambuma. Bawu ke kuwaka mambu ya Nzambi, mpe ke ndimaka yawu nswalu na kyese nyonso. 21 Kasi bawu ke bikaka ve ti yawu kuzwa kisika na kati ya bantima ya bawu. Bawu ke sobaka mabanza konso ntangu. Na yina, ntangu bawu ke kumaka na mpasi to ba ke talisaka bawu mpasi samu na Mambu ya Nzambi, bawu ke wwandaka dyaka ve na kiminu. 22 Bantu ya nkaka dyaka kele mutindu ntoto ya matiti ya bansende kisika kubwaka bambuma. Bawu ke kuwaka Mambu ya Nzambi. Kasi manyongo samu na mambu ya yinza, mpe bansatu ya yimbi samu na kuzwa bimvwama ke kwamisaka Mambu ya Nzambi yina bawu ke kuwaka, mpe yawu ke butaka ve bambuma. (aiōn g165) 23 Bantu ya nkaka kele mutindu ntoto ya mbote kisika kubwaka bambuma. Bawu ke kuwaka Mambu ya Nzambi, mpe ke bakulaka yawu. Na yina, bawu ke butaka bambuma. Bantu ya nkaka ke butaka bambuma nkama, ba ya nkaka makumi sambanu, mpe ba ya nkaka dyaka makumi tatu.» 24 Yesu zabisaka dyaka bawu kingana ya nkaka: «Kimfumu ya Mazulu kele mutindu yayi, bakala mosi mwangaka bambuma ya mbote na bilanga ya yandi. 25 Na mpimpa, ntangu bantu nyonso wwandaka lala, mbeni ya yandi kwizaka na bilanga. Yandi mwangaka matiti ya yimbi na kati ya bambuma ya faline, mpe kwendaka. 26 Ntangu bikunu menaka mpe basisaka bambuma, matiti ya yimbi mpe menaka. 27 Bisadi kwendaka zabisa na mfumu ya bilanga: “Mfumu, nge mwangaka bambuma ya mbote na bilanga ya nge. Kasi wapi sika me katuka matiti yayi ya yimbi?”» 28 Mfumu ya bilanga vutulaka: «“Ya kele mbeni me sala mutindu yina.”» Na yina, bisadi zabisaka yandi: «Nge zola ti beto kwenda kukatula yawu?» 29 Mfumu ya bilanga vutulaka: «Ve! Kana beno katula matiti ya yimbi, beno lenda kukatula mpe bambuma ya faline. 30 Beno bika yawu kula kintwadi tii na ntangu ya kuyonzika bambuma. Na ntangu yina, mu ke zabisa na biyonziki ya bambuma mutindu yayi: Beno katula ntete matiti ya yimbi, mpe beno kanga yawu na bikunku samu na kuyoka yawu. Na manima, beno ke buka bambuma ya faline, mpe beno ke tula yawu na kisika yina mu ke bumbaka bambuma ya munu.» 31 Yesu zabisaka dyaka bawu kingana ya nkaka: «Kimfumu ya Mazulu kele mutindu mbuma ya mutaade yina muntu me baka mpe me kuna na bilanga ya yandi. 32 Ya kele mbuma yina me lutila bambuma nyonso fyoti. Kasi ntangu yawu ke mena, yawu ke lutila yinda na bima nyonso yina ba me kuna na bilanga. Yawu ke kuma yinti ya nene kisika bandeke ke kwiza kutunga mazanza ya bawu na zulu ya bintala ya yawu.» 33 Yesu zabisaka dyaka bawu kingana ya nkaka: «Kimfumu ya Mazulu me fwanana na levule yina kento me baka mpe me vukisa na bakilo mingi ya faline, mpe yawu ke vimbisa kiputi nyonso.» 34 Yesu zabisaka bantu mambu nyonso yina na bingana. Ata mbala mosi, yandi bikaka na kuzonzila bawu na bingana. 35 Yandi salaka mutindu yina samu na kulungisa mambu ya Nzambi yina zabisaka mumbikudi: «Mu ke zonzila bawu na bingana. Mu ke zabisa bawu mansweki yina kele ya kubumbama katuka mbandukulu ya yinza.» 36 Na yina, Yesu bikaka nkonga ya bantu, mpe kwendaka na yinzo. Bilandi ya yandi kwendaka pene-pene ya yandi, mpe tubaka: «Bangudila beto kingana ya matiti ya yimbi yina ba kunaka na bilanga.» 37 Yesu zabisaka bawu mutindu yayi: «Muntu yina ke kunaka bambuma ya mbote, ni Mwana ya Muntu, 38 mpe bilanga ni yinza. Bambuma ya mbote ni bayina ke tumamaka na Kimfumu ya Mazulu, mpe matiti ya yimbi ni bayina ke tumamaka na Mfumu ya Yimbi. 39 Mbeni yina me mwanga bambuma ya yimbi ni Satana. Ntangu ya kuyonzika bambuma ni nsukunu ya yinza, mpe biyonziki ya bambuma ni bambazi. (aiōn g165) 40 Mutindu ba ke katulaka matiti ya yimbi samu na kuyoka yawu na tiya, ni mutindu yina mpe ya ke vwanda na nsuka ya yinza: (aiōn g165) 41 Mwana ya Muntu ke fidisa bambazi ya yandi. Bawu ke katula na kati ya Kimfumu ya yandi bayina nyonso ke bwisaka bampangi na masumu, mpe bayina ke salaka yimbi. 42 Bawu ke losa bantu ya yimbi na kati ya dibulu tiya ya nene kisika bawu ke dila mpe ke kwetisa meno. 43 Kasi bayina kele ya kudedama, ke lezima mutindu ntangu na kati ya Kimfumu ya Tata ya bawu. Muntu yina ke na makutu, yandi kuwa!» 44 «Kimfumu ya Mazulu kele mutindu kimvwama yina ba bumbaka na bilanga. Muntu yina me tala yawu, ke bumba dyaka yawu. Na kilengi nyonso, yandi ke kwenda kutekisa bima nyonso ya yandi, mpe ke vutuka samu na kusumba bilanga yina. 45 «Kimfumu ya Mazulu kele mpe mutindu muntu ya mumbungu yina ke sosaka bapalata ya kitoko. 46 Ntangu yandi ke tala palata

yina me lutila ntalu, yandi ke kwenda kutekisa bima nyonso ya yandi, mpe ke sumba palata yina. 47 «Kimfumu ya Mazulu kele dyaka mutindu mpwasa yina ba me losa na mubu, mpe me kuzwa bambisi ya mutindu na mutindu. 48 Ntangu yawu me fuluka, milobi ke benda yawu na kumu ya maza, mpe ke vwanda samu na kukatula bambisi. Bawu ke tula bambisi ya mbote na kitunga mpe ke losa bambisi ya yimbi. 49 Ni mutindu yina mpe ya ke vwanda na nsuka ya yinza. Bambazi ke kwiza kukabula bantu ya kudedama na bantu ya yimbi. (aiōn g165) 50 Bawu ke losa bantu ya yimbi na kati ya dibulu tiya ya nene kisika bawu ke dila mpe ke kwetisa meno.» 51 Yesu yufuluka bilandi ya yandi: «Beno me bakula mambu nyonso yayi?» Bilandi vutulaka: «Ee, beto me bakula yawu.» 52 Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Mulongisi ya Misiku yina me kuma mulongoki ya Kimfumu ya Mazulu, me fwanana na mfumu ya yinzo yina me kuzwa na kati ya bimvwama ya yandi bima ya malu-malu mpe ya ntama.» 53 Ntangu Yesu manisaka na kuzonza bingana yina, yandi katukaka na kisika yina, 54 mpe kwendaka na mbanza Nazaleti kisika yandi kulaka. Kuna, yandi vwandaka longisa bantu na kati ya yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife. Bantu vwandaka yituka mingi na kuwa ndongosolo ya yandi, mpe bawu vwandaka tuba: «Wapi sika yandi me kuzwa ndwenga ya mutindu yayi mpe lulendo ya kusala bimangu yayi? 55 Beto zaba dikanda ya yandi. Yandi kele mwana ya kisadi-mabaya, mpe Maliya kele mama ya yandi. Zaki, Yosefi, Simoni, mpe Yude kele bampangi ya yandi. 56 Bibusi ya yandi mpe ke vwandaka na beto awa. Wapi sika yandi ke na kuzwa mambu nyonso yayi?» 57 Mambu nyonso yina vwandaka sala ti bawu kwikila na yandi ve. Na yina, yandi zabisaka bawu: «Ba ke zitisaka mumbikudi bisika nyonso. Kasi ba ke zitisaka yandi ve na mbanza ya yandi, na dikanda ya yandi mpe na dibuta ya yandi.» 58 Yesu salaka ve bimangu mingi kuna samu ti bantu ya Nazaleti vwandaka kwikila ve.

14 Na ntangu yina, Elode, ntinu ya Ngilili kuwaka nsangu ya Yesu. 2 Yandi tubaka na bisadi ya yandi: «Muntu yina kele Yowane Mubotiki. Yandi me vumbuka na lufwa. Ni yawu yina, yandi ke na lulendo ya kusala bimangu.» 3 Elode pesaka muswa ya kukanga Yowane. Yandi kangisaka Yowane basinga ya bisengo, mpe tulaka yandi na boloko samu na

Elodyade, kento ya mpangi ya yandi Filipe. 4 Yowane zabisaka Elode: «Nge kele ve na muswa ya kubaka Elodyade na kuvwanda kento ya nge.» 5 Na yina, Elode vwandaka sosa na kufwa Yowane. Kasi yandi vwandaka na boma ya nkonga ya ba-Zwife samu ti bawu vwandaka tala Yowane mutindu mumbikudi. 6 Na kilumbu ya mukembo ya mbutukulu ya Elode, ndumba ya Elodyade binaka na ntuala ya banzenza, mpe yangidikaka mingi Elode. 7 Ni yawu yina, Elode kudyaka ndefi ya kupesa yandi kima ni kima yina yandi ke lombaka. 8 Ndumba landaka malongi ya mama ya yandi, mpe tubaka na Elode: «Pesa munu awa yintu ya Yowane Mubotiki na kati ya ndonga.» 9 Ntinu Elode kumaka na kyadi na kuwa mutindu yina. Kasi samu na ndefi yina yandi kudyaka na ntuala ya banzenza, yandi pesaka muswa ya kunatina ndumba yintu ya Yowane. 10 Yandi fidisaka muntu na kwenda kuzenga yintu ya Yowane Mubotiki na kati ya boloko. 11 Ba nataka yintu na kati ya ndonga. Ba pesaka yawu na sika ya ndumba, mpe ndumba pesaka yawu na mama ya yandi. 12 Bilandi ya Yowane kwendaka baka nzutu ya Yowane mpe zikaka yawu. Na manima, bawu kwendaka zabisaka Yesu mambu nyonso yina salamaka. 13 Ntangu Yesu kuwaka nsangu yina, yandi kotaka na bwatu, mpe kwendaka na yinsi ya kuyuma, kisika yina vwandaka ve na bantu. Kasi ntangu bantu zabaka yawu, bawu bikaka bambanza ya bawu, mpe landaka yandi na makulu. 14 Ntangu Yesu basikaka na bwatu, yandi talaka nkonga ya nene ya bantu. Yandi kumaka ya kufuluka na kyadi samu na bawu, mpe belusaka bambevo ya bawu. 15 Ntangu bwisi bandaka na kuyila, bilandi ya Yesu kwendaka pene-pene ya yandi, mpe zabisaka yandi: «Bwisi me banda na kuyila, mpe kisika yayi kele na kima ve. Vutula bantu yayi na babwala samu ti bawu kwenda kusumba madya.» 16 Yesu vutulaka: «Ya ke mfunu ve ti bawu kwenda. Beno pesa bawu madya, beno mosi.» 17 Kasi bilandi zabisaka yandi: «Beto ke kaka na mampa tanu na bambisi zole awa.» 18 Yesu tubaka: «Beno natina munu yawu. 19 Na manima, yandi tumisaka bantu nyonso na kuvwanda na zulu ya matiti. Yandi bakaka mampa tanu yina na bambisi zole. Yandi talaka na zulu, mpe tondaka Nzambi. Yandi bukunaka mampa, mpe pesaka yawu na bilandi samu ti bawu kabula yawu na bantu nyonso. 20 Bawu nyonso kudyaka mpe yukutaka. Bilandi lokotaka bibuku yina bikanaka, mpe fulusaka

bitunga kumi na zole. 21 Lutangu ya bantu yina kudyaka lendaka vwanda mafunda tanu ya babakala, ata kubaka lutangu ya bakento mpe bana.» 22 Na manima, Yesu tumisaka bilandi ya yandi na kukota na bwatu samu ti bawu tekila na simu ya nkaka ya dyanga, mpe yandi bikanaka samu na kuvutula bantu na bambanza ya bawu. 23 Ntangu yandi manisaka na kuvutula bantu nyonso, yandi kwendaka na mongo samu na kusambila. Ntangu mpimpa kumaka, yandi vwendaka kaka yandi mosi. 24 Bwatu vwendaka me bika ntoto, mpe kumaka ntama. Bimpo ya maza vwendaka ningisa yawu samu ti kitembo ya ngolo vwendaka bwabana bawu. 25 Ntete bwisi kutsya, Yesu kwendaka na sika ya bilandi ya yandi na kutambula na zulu ya maza. 26 Ntangu bilandi talaka yandi na kutambula na zulu ya maza, bawu kumaka na boma, mpe tubaka: «Ya kele mukuyu!» Na manima, bawu bandaka na kulooka na ngolo nyonso samu ti bawu vwendaka na boma. 27 Kasi Yesu zabisaka bawu na mbangu: «Beno vwanda na kibakala! Ya kele munu! Beno tala boma ve.» 28 Na yina, Pyele zabisaka yandi: «Mfumu, kana ya kele nge, pesa munu muswa ya kukwiza na sika ya nge na kutambula na zulu ya maza.» 29 Yesu tubaka: «Kwiza!» Pyele basikaka na bwatu, mpe bandaka na kutambula na zulu ya maza samu na kukwenda na sika ya Yesu. 30 Kasi ntangu yandi talaka ti kitembo vwendaka ngolo, yandi kumaka na boma, mpe mutindu yandi bandaka na kudyama, yandi lookaka: «Mfumu! Vuukisa munu!» 31 Na mpamukunu, Yesu lambulaka diboko, mpe simbaka Pyele. Yandi zabisaka Pyele: «Nge kele na kiminu ya fyoti! Samu na yinki nge me sala ntembe?» 32 Bawu nyonso zole kotaka na bwatu, mpe kitembo manisaka. 33 Na yina, bilandi yina vwendaka na kati ya bwatu fukamaka na ntwala ya Yesu, mpe tubaka: «Ya tsyelika, nge kele Mwana ya Nzambi.» 34 Na manima ya kusabuka dyanga, bawu kumaka na Ngenezalete. 35 Ntangu bantu ya kizunga yina zabaka ti ya vwendaka Yesu, bawu mwangisaka nsangu na kizunga nyonso. Na yina, bawu natinaka yandi bambevo nyonso. 36 Bantu vwendaka bondila yandi ti yandi bika bawu na kusimba ata nsongi ya kinkuti ya yandi, mpe bayina nyonso vwendaka simba yawu vwendaka beluka.

15 Ba-Falisye mpe milongisi ya Misiku yina katukaka na Yelusalemi kwendaka tala Yesu

mpe yufulaka yandi: 2 «Samu na yinki bilandi ya nge ke tumamaka ve na kinkulu ya bankooko ya beto? Bawu ke sukulaka ve maboko ntete na kudya.» 3 Yesu vutulaka: «Kasi beno, samu na yinki beno ke sadilaka kinkulu ya bankooko ya beno, mpe ke tumamaka ve na Musiku ya Nzambi?» 4 Ya tsyelika, Nzambi tubaka: «Zitisa tata na mama ya nge, mpe ba fwana kufwa muntu yina ke finga tata to mama ya yandi.» 5 Kasi beno, beno ke tubaka ti muntu lenda kutuba na tata to mama ya yandi: «Bima yina mu zolaka pesa nge samu na kusadisa nge, kele munkayulu yina mu ke pesa na Nzambi.» 6 Na mutindu yina, beno ke kangisaka muntu nzila na kuzitisa tata to mama ya yandi. Beno ke manisaka Mambu ya Nzambi mfunu samu na kusadila kinkulu ya beno. 7 Beno kele bantu ya bantima zole! Mumbikudi Esaya tubaka mambu ya tsyelika ntangu yandi bikulaka samu na beno: 8 «Bantu yayi ke zitisaka munu kaka na bikoba ya bawu. Kasi na bantima ya bawu, bawu kele ntama na munu. 9 Balusambulu ya bawu na ntadisi munu kele kaka ya mpamba, samu ti bandongosolo ya bawu kele kaka misiku yina ke katukaka na bantu.» 10 Yesu bokilaka nkonga ya bantu, mpe tubaka: «Beno kuwa, mpe beno bakula mambu yayi: 11 Bima yina ke kotaka na yinwa ya muntu ke salaka ve ti muntu kuvwanda ve ya kuvedila, kasi ni nyonso yina ke basikaka na yinwa ya muntu.» 12 Na yina, bilandi ya yandi kwizaka pene-pene ya yandi, mpe zabisaka yandi: «Nge zaba ve ti mambu yina nge me zonga me talisa ba-Falisye ntima mpasi?» 13 Yesu vutulaka: «Ba ke timuna konso yinti yina Tata ya munu yina kele na mazulu kunaka ve. 14 Beno bika bawu! Bawu kele bampofo yina ke na kunata bampangi ya bawu bampofo. Kana mpofo ke na kunata mpofo ya nkaka, bawu nyonso zole ke kubwa na dibulu.» 15 Pyele zabisaka Yesu: «Tubila beto nsasa ya kingana yina.» 16 Yesu vutulaka: «Beno mpe, nabunu beno kuzwa mayela? 17 Beno zaba mbote ti konso kima yina ke kotaka na yinwa ya muntu, ke lutaka na kivumu, mpe ti na manima, yawu ke basikaka na nzutu. 18 Kasi mambu yina ke basikaka na yinwa ya muntu, ke katukaka na kati ya ntima, mpe ni yawu ke salaka ti muntu wanda ve ya kuvedila. 19 Ya tsyelika, ni na ntima ya muntu ke katukaka mabanza ya yimbi. Ni yawu ke nataka bantu na kufwa bampangi, kusala kinsuza, kuzinga na kindumba, kulaba, kutuba bimbangi ya luvunu, mpe kufinga bampangi. 20 Ni mambu yina ke salaka

ti muntu kuvwanda ya kuvedila ve. Kasi kudyata ata kusukula maboko ke salaka ve ti muntu kuvwanda ve ya kuvedila ve.» 21 Yesu katukaka kuna, mpe yandi kwendaka na kizunga ya mbanza Tile mpe Sidone. 22 Kento mosi ya mbanza Kana vwandaka zinga na kizunga yina. Yandi kwendaka na sika ya Yesu, mpe lookaka: «Mfumu! Mwana ya Davidi! Tala muni kyadi! Mpeve ya yimbi ke na kukwamisa mwana ya muni ya kento. Ya ke na kutalisa yandi mpasi mingi.» 23 Kasi Yesu vutulaka ata dyambu. Bilandi kwendaka pene-pene ya Yesu, mpe tubaka: «Vutula yandi. Yandi ke na kubika ve na kulanda beto, mpe na kulooka.» 24 Yesu vutulaka: «Nzambi fidisaka muni na sika ya bantu ya Isayeli yina kele mutindu mameme ya kuzimbana.» 25 Kasi kento yina kwizaka fukama na ntwa ya Yesu, mpe tubaka: «Mfumu, sadisa muni!» 26 Yesu vutulaka: «Ya kele mbote ve na kubaka madya ya bana ya fyoti, mpe kulosa yawu na bayimbwa.» 27 Kento vutulaka: «Mfumu, ya kele ya tsyelika. Kasi bayimbwa mpe ke kudyaka mwa bandambu ya madya yina ke kubwaka na yisi ya mesa ya bamfumu ya bawu.» 28 Na yina, Yesu zabisaka yandi: «Ee, kento! Kiminu ya nge kele nene! Bika ti mambu yina nge ke na kulomba, kusalama mutindu nge ke na kuzola.» Kaka na ntangu yina, mwana ya yandi ya kento belukaka. 29 Yesu katukaka kuna, mpe kwendaka na simu ya dyanga ya Ngali. Yandi yulukaka na mongo, mpe vwandaka. 30 Bantu mingi kwizaka na kisika yina yandi vwandaka. Bawu natinaka yandi bantu ya bifuuma na makulu, bampofu, bikata, mababa, mpe bambevo mingi ya nkaka. Ba tulaka bawu na ntwa ya yandi, mpe yandi belusaka bawu. 31 Bantu yitukaka mingi ntangu bawu talaka ti mababa me zonga, bikata me tambula, bantu ya bifuuma na makulu me beluka, mpe bampofu me tala. Na yina, bawu kembisaka Nzambi ya Isayeli! 32 Yesu bokilaka bilandi ya yandi, mpe zabisaka bawu: «Mu ke na kutala bantu yayi kyadi samu ti ya me kuma bilumbu tatu yina bawu kele na muni awa, mpe bawu ke dyaka ve na kima ya kudyata. Mu zola ve ti bawu vutuka ata kudyata kima samu ti bawu lenda kuvwanda ya kulemba na nzila ntangu bawu ke vutuka.» 33 Bilandi vutulaka: «Wapi sika beto lenda kuzwa madya na kisika yayi kele na kima ve samu na kuyukutisa bantu nyonso yayi?» 34 Yesu yufulaka bawu: «Beno kele na mampa yikwa?» Bawu vutulaka: «Beto kele na mampa nsambwadi na mwa bambisi

ya fyoti.» 35 Na yina, Yesu tumisaka bantu nyonso na kuvwanda na ntoto. 36 Yandi bakaka mampa mpe nsambwadi bambisi. Na manima ya kutonda Nzambi, yandi bukunaka yawu mpe pesaka yawu na bilandi samu na kukabula yawu na bantu nyonso. 37 Bawu nyonso kudyaka mpe yukutaka. Bilandi lokotaka mwa bandambu yina bikanaka, mpe bawu fulusaka bitunga nsambwadi. 38 Lutangu ya bantu yina kudyaka vwandaka mafunda yiya ya babakala ata kubaka lutangu ya bakento mpe bana. 39 Na manima ya kuvutula bantu nyonso yina, Yesu kotaka na bwatu, mpe kwendaka na kizunga ya Mangada.

16 Ba-Falisy mpe ba-Saduse kwendaka pene-pene ya Yesu samu na kulebika yandi mutambu. Bawu lombaka yandi na kusala na ntwa ya bawu kidimbu yina ke lakisa ti yandi katukaka na sika ya Nzambi. 2 Kasi Yesu zabisaka bawu mutindu yayi: «Ntangu bwisi ke bandaka na kuyila, beno ke tubaka: “Mvula ke noka ve samu ti zulu kele mbwaki.” 3 Mpe ntangu bwisi ke bandaka na kutsya, beno ke tubaka: “Bubu yayi, mvula ke noka samu ti zulu kele ndombe.” Beno zaba kubangula bidimbu ya zulu! Kasi samu na yinki beno lenda kubangula ve bidimbu ya ntangu yayi? 4 Bantu ya ntangu yayi kele bantu ya yimbi mpe ya kukwikama ve na Nzambi! Bawu ke na kulomba kidimbu. Kasi bawu ke tala dyaka ve kidimbu ya nkaka, bawu ke tala kaka kidimbu yina salamaka na Yonase.» Na manima ya kutuba mutindu yina, Yesu bikaka bawu kuna, mpe kwendaka. 5 Ntangu bilandi sabukaka na simu ya nkaka ya dyanga, bawu zimbanaka na kunata mampa. 6 Yesu zabisaka bawu: «Beno vwanza na mayela! Beno sala keba na levule ya ba-Falisy mpe ba-Saduse.» 7 Bilandi bandaka na kutuba bawu na bawu: «Yandi me tuba mutindu yina samu ti beto me nata ve mampa.» 8 Yesu zabaka mambu yina bilandi vwandaka zonga. Na yina, yandi zabisaka bawu: «Samu na yinki beno ke na kusolola beno na beno samu ti beno me nata ve mampa? Beno kele bantu ya kiminu ya fyoti. 9 Beno me bakula ntete ve? Beno bambuka moyo na mampa tanu yina yukutisaka bantu mafunda tanu, mpe na lutangu ya bitunga yina beno fulusaka na bibuku yina bikanaka. 10 Beno bambuka moyo mpe na mampa nsambwadi yina yukutisaka bantu mafunda yiya, mpe na lutangu ya bitunga yina beno fulusaka. 11 Wapi mutindu beno ke na kubakula ve ti mu vwandaka

zonzila ve mampa ntangu mu tubaka: Beno sala keba na levule ya ba-Falisye mpe ba-Saduse?» 12 Na yina, bilandi bakulaka ti Yesu zabisaka bawu ve na kusala keba na levule ya mampa, kasi na ndongosolo ya ba-Falisye mpe ba-Saduse. 13 Yesu kwendaka na bizunga yina kele na mbanza Sezale ya Filipe. Yandi yufulaka bilandi ya yandi: «Yinki bantu ke na kutuba na yina me tadila Mwana ya Muntu?» 14 Bilandi vutulaka: «Bawu ke na kutuba ti nge kele Yowane Mubotiki. Ba ya nkaka ke na kutuba ti nge kele Eli, mpe ba ya nkaka dyaka ti nge kele Yelemi to mosi na kati ya mimbikudi.» 15 Yesu yufulaka dyaka bawu: «Kasi na beno, mu kele nani?» 16 Simoni Pyele vutulaka: «Nge kele Masiya, Mwana ya Nzambi yina kele moyo.» 17 Na yina, Yesu zabisaka yandi: «Kyesa na nge Simoni, mwana ya Yonase samu ti ni muntu ve me zabisa nge yawu, kasi ni Tata ya munu yina ke na mazulu. 18 Kasi munu, mu ke na kuzabisa nge ti nge kele Pyele, mpe mu ke tunga dibuundu ya munu na zulu ya ditadi yina. Lulendo ya lufwa ke lenda ve na kumwangisa yawu. (Hadēs 986) 19 Mu ke pesa nge bafungula ya Kimfumu ya Mazulu. Nyonso yina nge ke kanga awa na ntoto, Nzambi mpe ke kanga yawu na mazulu, mpe nyonso yina nge ke zibula awa na ntoto, Nzambi mpe ke zibula yawu na mazulu.» 20 Na yina, Yesu yiminaka bilandi ya yandi na kutuba na muntu ti yandi kele Masiya. 21 Katuka ntangu yina, Yesu bandaka na kuzonza na pwelele nyonso na ntuala ya bilandi ya yandi: «Mu fwana kukwenda na Yelusalemi kisika bakuluntu, bamfumu ya banganga-Nzambi, mpe milongisi ya Misiku ke talisa munu mpasi mingi. Bawu ke kufwa munu, mpe mu ke vumbuka na lufwa na kilumbu ya tatu.» 22 Na yina, Pyele nataka Yesu na lweka, mpe bandaka na kusemba yandi: «Mfumu! Nzambi ke keba nge. Mambu yina ke kumina nge ve.» 23 Kasi Yesu balukaka mpe tubaka na Pyele: «Katuka pene-pene ya munu, Satana! Nge kele kikaku na nzila ya munu samu ti mabanza ya nge kele ve mabanza ya Nzambi, kasi ya bantu.» 24 Na manima, Yesu tubaka na bilandi ya yandi: «Kana muntu zola kulanda munu, yandi bika na kubanza na mambu yina me tadila yandi mosi. Kasi yandi nata kulunsi ya yandi, mpe yandi landa munu. 25 Ya tsyelika, muntu yina ke zola kuvuukisa luzingu ya yandi, ke bebisa yawu. Kasi muntu yina ke bebisa luzingu ya yandi samu na munu, ke vuukisa yawu. 26 Wapi mfunu kele na

muntu na kuzwa bimvwama nyonso ya yinza kana yandi ke na kubebisa luzingu ya yandi? Wapi kima muntu lenda kupesa samu na kusumba luzingu ya yandi? 27 Mwana ya Muntu ke kwiza na bambazi ya yandi na kati ya nkembo ya Tata ya yandi, mpe ke pesa konso muntu musendo yina me fwanana na bisalu yina yandi me sala. 28 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Bantu ya nkaka yina kele awa ke kufwa ve tii ntangu bawu ke tala Mwana ya Muntu yina ke kwiza mutindu ntinu.»

17 Na manima ya bilumbu sambanu, Yesu bakaka Pyele, Zaki mpe Yowane, leki ya Zaki. Yandi nataka bawu na zulu ya mongo ya yinda kisika vwandaka ve bantu ya nkaka. 2 Yesu sobaka kifwani ya yandi na ntuala ya bawu. Kizizi ya yandi lezimaka mutindu ntangu, mpe bilele ya yandi kumaka mpembe ya kulutula mutindu nsemo. 3 Na mpamukunu, bilandi tatu talaka Moyize mpe Eli yina vwandaka zonga na Yesu. 4 Na yina, Pyele tubaka na Yesu: «Mfumu! Ya kele mbote ti beto vwanda awa. Kana nge zola, mu ke yidika bayinzo tatu ya lele: yinzo mosi ke vwanda ya nge, ya nkaka ke vwanda ya Moyize, mpe ya nkaka dyaka ya Eli.» 5 Ntete Pyele manisa na kuzonza, dituti yina vwandaka lezima kwizaka fuka bawu. Ndinga wakanaka na kati ya dituti, mpe tubaka: «Yandi yayi ni Mwana ya munu yina mu ke zolaka mingi. Ni na yandi kele kilengi nyonso ya munu. Beno kuwa yandi!» 6 Ntangu bilandi kuwaka ndinga yina, bawu kumaka na boma ya kulutula, mpe kubwaka kizizi na ntoto. 7 Yesu kwendaka pene-pene ya bawu, simbaka bawu, mpe tubaka: «Beno telama! Beno vwanda na boma ve.» 8 Na yina, bilandi nangunaka yintu, mpe talaka kaka Yesu yandi mosi. 9 Ntangu bawu vwandaka kulumuka mongo, Yesu zabisaka bawu: «Mambu yina beno me tala, beno tuba yawu na muntu ve tii ntangu Mwana ya Muntu ke vumbuka na lufwa.» 10 Na manima, bilandi yufulaka Yesu: «Samu na yinki milongisi ya Misiku ke tubaka ti Eli fwana kukwiza ntete?» 11 Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, Eli fwana kukwiza ntete samu na kusungika mambu nyonso. 12 Kasi mu ke na kuzabisa beno ti Eli kwizaka yimeni. Bantu ndimaka yandi ve, mpe salaka yandi mambu yina bawu zolaka. Ni mutindu yina mpe, bawu ke nyokola Mwana ya Muntu.» 13 Na yina, bilandi bakulaka ti ni Yowane Mubotiki, Yesu vwandaka zonzila. 14 Ntangu bawu kumaka

na kisika yina wandaka nkonga ya bantu, muntu mosi kwizaka fukama na mantwala ya Yesu, 15 mpe tubaka: «Mfumu! Tala mwana ya munu ya bakala kyadi. Yandi ke beelaka kimbevo ya nzyeta, mpe ke talaka mpasi mingi. Bantangu ya nkaka, yandi ke kubwaka na tiya to na maza. 16 Mu me nata yandi na sika ya bilandi ya nge, kasi bawu me lenda ve na kubelusa yandi.» 17 Yesu tubaka: «Beno bantu ya ntangu yayi! Beno kele bantu ya yimbi, mpe yina kele ve na kiminu, tii wapi ntangu mu ke vwanda kaka na beno? Tii wapi ntangu mu ke vibidila beno? Beno nata yandi awa.» 18 Yesu ngalaka mpeve ya yimbi, mpe yawu basikaka na nzutu ya mwana. Kaka na ntangu yina, mwana belukaka. 19 Na yina, bilandi kwizaka pene-pene ya Yesu, mpe bawu yufulaka yandi na kisika ya bawu mosi: «Samu na yinki beto me lenda ve na kubingisa mpeve yina?» 20 Yesu vutulaka: «Beno me lenda ve na kubingisa mpeve yina samu ti kiminu ya beno kele fyoti. Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Kana kiminu ya beno vwanda nene mutindu mbuma ya mutaade, beno lenda kutuba na mongo yayi: “Katuka awa, mpe kwenda kuna”, mpe yawu ke katuka. Ata kima lenda kumanga na kutumama na beno. [21 Kasi kaka na lusambulu mpe na kumanga na kudya samu na Nzambi beno lenda kubingisa mpeve ya mutindu yina.]» 22 Kilumbu mosi, ntangu Yesu wandaka zyeta na bilandi ya yandi na Ngaliili, yandi zabisaka bawu: «Ba ke yekula Mwana ya Muntu na maboko ya bantu. 23 Ba ke kufwa yandi, mpe na kilumbu ya tatu, yandi ke vumbuka na lufwa na kilumbu ya tatu.» Na kuwa mutindu yina, bilandi kumaka na kyadi mingi. 24 Ntangu Yesu na bilandi ya yandi kumaka na mbanza Kapenawume, bilokoti-mpaku ya Yinzo ya Nzambi kwendaka pene-pene ya Pyele, mpe yufulaka yandi: «Mfumu ya beno ke futaka mpaku ya Yinzo ya Nzambi?» 25 Pyele vutulaka: «Ee, yandi ke futaka yawu.» Ntangu Pyele kotaka na yinzo, Yesu tekilaka na kuzonza na yandi: «Yinki nge ke na kubanza, Simoni? Banani fwana kufuta bampaku na bantinu ya yinza yayi? Bantu ya yinsi to banzenza?» 26 Pyele vutulaka: «Ni banzenza fwana kufuta yawu.» Na yina, Yesu zabisaka yandi: «Kana yawu kele mutindu yina, bantu ya yinsi fwana kufuta ve. 27 Kasi beto ke na kuzola ve kutalisa bantu yayi ntima mpasi. Ni yawu yina, kwenda na mubu, mpe losa ndoba na maza. Mbisi ya ntete yina nge ke kuzwa, zibula yawu yinwa, mpe nge ke kuzwa

mbongo ya kisengo. Baka yawu, mpe pesa bawu yawu samu na kufuta mpaku ya nge na ya munu.»

18 Na ntangu yina, bilandi kwizaka pene-pene ya Yesu, mpe yufulaka yandi: «Nani me lutila mfunu na kati ya Kimfumu ya Mazulu?» 2 Yesu bokilaka mwana ya fyoti, tulaka yandi na kati-kati ya bawu, 3 mpe tubaka: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Kana beno soba ve nkadulu ya beno samu na kukuma mutindu bana ya fyoti, beno ke kota ve na Kimfumu ya Mazulu. 4 Muntu ya kulutila mfunu na kati ya Kimfumu ya Mazulu, ni muntu yina ke kuluka mpe ke kuma mutindu mwana ya fyoti yayi. 5 Muntu yina ke yamba mwana ya fyoti ya mutindu yayi na Nkumbu ya munu, ke yamba munu mosi.» 6 «Kana muntu bwisa na disumu mwana mosi na kati ya bana ya fyoti yayi ke na kukwikila na munu, ya me lunga ti ba kanga yandi ditadi ya nene na laka, mpe ba losa yandi na mubu. 7 Kyadi na bantu ya yinza samu ti mambu yina ke bwisaka bantu na masumu kele mingi! Mambu ya mutindu yina ke kondwa ve, kasi kyadi na muntu yina ke nata mambu ya mutindu yina.» 8 «Kana diboko to dikulu ya nge ke na kubwisa nge na masumu, zenga yawu mpe losa yawu ntama. Ya me lutila mbote na nge na kukota na kisika ya luzingu ya tsyelika na diboko mosi to dikulu mosi. Kana ve, ba ke losa nge na maboko to makulu nyonso zole na kati ya tiya yina ke kufwa ve. (aiōnios g166) 9 Kana disu ya nge ke na kubwisa nge na masumu, katula yawu mpe losa yawu ntama. Ya me lutila mbote na nge na kukota na luzingu ya tsyelika na disu mosi. Kana ve, ba ke losa nge na meso nyonso zole na kati ya tiya ya mbungulu.» (Geenna g1067) 10 «Beno sala keba! Beno bika na kuyina ata mwana mosi na kati ya bana ya fyoti yayi. Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: bambazi ya bawu na mazulu ke wandaka ntangu nyonso na Tata ya munu yina kele na mazulu. [11 Ya tsyelika, Mwana ya Muntu me kwiza samu na kuvuukisa bayina zimbanaka.] 12 «Yinki beno ke na kubanza? Kana muntu ke na mameme nkama, mpe ti dimeme mosi zimbanana, yandi ke bika mameme makumi yivwa na yivwa yina me bikana na mongo, mpe ke kwenda kusosa dimeme yina me zimbanana. 13 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Kana yandi kuzwa yawu, yandi ke vwanda na kilengi nyonso samu na dimeme yina kulutila kilengi yina kele na yandi samu na mameme makumi yivwa na yivwa

yina me zimbana ve. 14 Mutindu mosi mpe, Tata ya beno yina kele na mazulu zola ti ata mosi na kati ya bana ya fyoti yayi zimbana. 15 «Kana mpangi ya nge me sala nge yimbi, kwenda tala yandi, mpe zabisa yandi na lweka, kisika ya beno zole yimbi yina yandi me sala. Kana yandi kuwa nge, bunkundi ya beno me vutuka dyaka. 16 Kana yandi manga na kuwa nge, baka muntu mosi to bantu zole mutindu ke tubaka Dibuku ya Nzambi: "Beni fwana kuzenga konso dyambu na ntwa ya bambangi zole to tatu." 17 Kana yandi manga na kuwa bawu, zabisa yawu na bampangi ya dibuundu. Kana yandi manga mpe na kuwa bampangi ya dibuundu, bika yandi mpe tala yandi mutindu muntu yina zaba Nzambi ve to mutindu kilokoti-mpaku. 18 «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Nyonso yina beno ke kanga awa na ntoto, Nzambi mpe ke kanga yawu na mazulu, mpe nyonso yina beno ke zibula awa na ntoto, Nzambi mpe ke zibula yawu na mazulu. 19 Mu ke na kuzabisa dyaka beno ti kana bantu zole na kati ya beno wisana awa na ntoto samu na kulomba kima ni kima na kati ya lusambulu, Tata ya muntu yina kele na mazulu ke pesa bawu yawu. 20 Ya tsyelika, kisika yina bantu zole to tatu me vukana na Nkumbu ya muntu, mu kele na kati-kati ya bawu.» 21 Na yina, Pyele kwendaka pene-pene ya Yesu, mpe yufulaka: «Mfumu! Bambala yikwa mu fwana kulemvokila mpangi ya muntu kana yandi ke na kusala muntu yimbi? Bambala nsambwadi?» 22 Yesu vutulaka: «Ve! Mu ke na kutuba ve ti nge fwana kulemvokila yandi bambala nsambwadi. Kasi nge fwana kulemvokila yandi bambala makumi nsambwadi, mpe kusala yawu bambala nsambwadi. 23 Ni yawu yina, Kimfumu ya Mazulu kele mutindu yayi: Ntinu mosi bakaka lukanu ya kusala lutangu ya mbongo na bisadi ya yandi. 24 Ntangu yandi bandaka na kusala yawu, ba natinaka yandi kisadi mosi yina vwanaka defa Batalente mafunda kumi. 25 Kisadi yina vwanaka ve na kima samu na kufuta mfuka yina. Na yina, mfumu ya yandi pesaka muswa ya kutekisa yandi kintwadi na kento, bana ya yandi, mpe bima nyonso ya yandi samu na kufuta mfuka yina. 26 Kasi kisadi fukamaka na ntwa ya mfumu ya yandi samu na kubondila yandi. Yandi tubaka: "Vwanda na mvibudulu, mpe mu ke futa mbongo nyonso ya nge." 27 Mfumu talaka yandi kyadi. Yandi katulaka yandi mfuka, mpe yambulaka yandi. 28 «Ntangu kisadi yina basikaka, yandi bwabanaka

na mpangi mosi ya ksalu yina vwanaka defa yandi badenalya nkama. Yandi fyetaka yandi na laka, mpe tubaka: "Futa mbongo yina nge ke na kudefa muntu!" 29 Mpangi ya yandi fukamaka na ntwa ya yandi, mpe bondilaka yandi mutindu yayi: "Vwanda na mvibudulu, mpe mu ke futa mbongo nyonso ya nge." 30 Kasi kisadi yina mangaka na kulemvokila mpangi. Yandi tulaka mpangi na boloko tii ntangu yandi fwanaka futa mbongo nyonso. 31 Ntangu bisadi ya nkaka talaka mambu yina, bawu kumaka na kyadi mingi, mpe kwendaka zabisa na sika ya mfumu ya bawu mambu nyonso yina salamaka. 32 Na yina, mfumu bokilaka kisadi yina, mpe tubaka: "Nge kele kisadi ya yimbi! Mu katulaka mfuka nyonso ya nge samu ti nge lombaka muntu mulemvo. 33 Nge mpe, nge fwanaka tala mpangi ya nge kyadi mutindu mu talaka nge kyadi." 34 Mfumu vwanaka na nkele mingi, mpe tulaka kisadi yina na boloko samu na kupesa yandi kitumbu tii ntangu yandi ke futa mbongo nyonso.» 35 Yesu tubaka dyaka: «Tata ya muntu yina kele na mazulu ke sala mpe mutindu yina kana beno lemvokila ve bampangi ya beno na ntima mosi.»

19 Ntangu Yesu manisaka na kupesa malongi yina, yandi katukaka na Ngali, mpe kwendaka na Zude na simu ya nkaka ya nzadi ya Yolodani. 2 Bantu mingi landaka yandi kuna, mpe yandi belusaka bambevo mingi. 3 Mwa ndambu ya ba-Falisyey kwendaka pene-pene ya Yesu samu na kulebika yandi mutambu. Bawu yufulaka yandi: «Misiku ya beto ke pesaka muntu muswa ya kukatula kento na makwela na konso dyambu ya yimbi?» 4 Yesu vutulaka: «Beni me tangaka ntete ve mambu yina kele ya kusunama na Dibuku ya Nzambi: "Na mbandukulu, Nzambi yidikaka bawu kento na bakala." » 5 Ni yawu yina, Nzambi tubaka: «Bakala ke bika tata mpe mama ya yandi, samu na kwenda zinga kintwadi na kento ya yandi, mpe bawu zole ke kuma kaka nzutu mosi. 6 Na yina, bawu ke dyaka ve bantu zole, kasi kaka muntu mosi. Muntu fwana kukabula ve yina Nzambi me vukisa.» 7 Ba-Falisyey yufulaka yandi: «Samu na yinki Moyize pesaka bakala muswa ya kupesa kento mukanda ya kufwa makwela ntangu yandi ke na katula kento na makwela?» 8 Yesu vutulaka: «Moyize pesaka beno muswa ya kukatula kento na makwela samu ti beno kele na ntima ngolo. Kasi na mbandukulu, ya vwanaka ve mutindu yina. 9 Ya

tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Kana bakala katula kento ya yandi na makwela samu na dyambu yina kele ve ya kuvukisa mfulu na bakala ya nkaka, mpe kwela kento ya nkaka ke sala kinsuza.» 10 Bilandi zabisaka yandi: «Kana ni mutindu yina bakala fwana kusala na sika ya kento ya yandi, ya me lutila mbote na kukwela kwandi ve.» 11 Yesu vutulaka: «Bantu nyonso lenda kubakula ve ndongosolo yayi, kasi kaka bayina Nzambi me pesa lulendo ya kubakula yawu. 12 Bantu ya nkaka ke kwelaka ve samu ti bawu kele ve na mabuta katuka mbutukulu ya bawu. Ba ya nkaka ke kwelaka ve samu ti ba katulaka bawu mabuta, mpe bantu ya nkaka dyaka ke kwelaka ve samu na Kimfumu ya Mazulu. Muntu yina lenda kundima ndongosolo yayi, yandi ndima yawu.» 13 Bantu natinaka Yesu bana ya fyoti samu ti yandi tentika bawu maboko, mpe yandi sambidila bawu. Kasi bilandi sembaka bantu yina. 14 Na yina, Yesu zabisaka bilandi ya yandi: «Beno bika bana ya fyoti kwiza na sika ya munu. Beno yimina bawu ve samu ti Kimfumu ya Mazulu kele ya bantu yina kele mutindu bawu.» 15 Na manima ya kutentika bawu maboko, yandi katukaka na kisika yina. 16 Bakala mosi kwizaka pene-pene ya Yesu, mpe yufulaka Yesu: «Mulongisi! Wapi dyambu ya mbote mu fwana kusala samu na kuzwa luzingu ya seko?» (aiōnios g166) 17 Yesu zabisaka yandi: «Samu na yinki nge ke na kuyufula munu na yina me tadila dyambu ya mbote? Kaka Nzambi kele mbote. Kana nge zola kuzwa luzingu ya seko, tumama na misiku.» 18 Bakala yina yufulaka dyaka Yesu: «Na wapi misiku mu fwana kutumama?» Yesu vutulaka: «Kufwa muntu ve, kusala kinsuza ve, kulaba ve, kutuba ve kimbangi ya luvunu, 19 zitisa tata na mama ya nge, zola mpangi ya nge mutindu nge mosi.» 20 Bakala yina vutulaka: «Mu ke tumamaka na misiku nyonso yina. Yinki mu fwana kusala dyaka?» 21 Yesu zabisaka yandi: «Kana nge zola kuvwanda ya kulunga, kwenda kutekisa bima nyonso yina kele na nge, mpe kabula mbongo na bamputu. Na yina, nge ke kuzwa bimvwama na mazulu. Na manima, kwiza mpe landa munu.» 22 Kasi ntangu bakala yina kuwaka mutindu yina, yandi kwendaka ya kufuluka na kyadi samu ti yandi vwandaka na bimvwama mingi. 23 Na yina, Yesu tubaka na bilandi ya yandi: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, ya kele mpasi mingi na mwama na kukota na Kimfumu ya Mazulu. 24 Mu ke na kuzabisa dyaka beno mutindu yayi:

Ya kele mpasi na kibulu yina ba ke bokilaka samo na kukota na dibulu ya ntumbu. Kasi ya me lutila mpasi mingi na mwama na kukota na Kimfumu ya Nzambi.» 25 Ntangu bilandi kuwaka mutindu yina, bawu yitukaka mingi mpe tubaka: «Na yina, nani lenda kuzwa mpulusu?» 26 Yesu talaka bawu, mpe tubaka: «Na bantu, yawu lenda kusalama ve. Kasi na Nzambi mambu nyonso lenda kusalama.» 27 Na yina, Pyele tubaka na Yesu: «Kasi beto, beto me bika bima nyonso mpe me landa nge. Yinki ke salama samu na beto?» 28 Yesu zabisaka bawu: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, ntangu Mwana ya Muntu ke vwanda na kiti ya yandi ya nkembo na yinza ya malumu, beno bilandi ya munu, ke vwanda mpe na bakiti kumi na zole ya kintinu samu na kufundisa bifumba kumi na zole ya Isayeli. 29 Konso muntu yina ke bika yinzo ya yandi, bankazi ya yandi, bibusi ya yandi, tata ya yandi, mama ya yandi, bana ya yandi, mpe bilanga ya yandi samu na munu, ke kuzwa ndandu bambala nkama. Yandi ke kuzwa mpe luzingu ya seko. (aiōnios g166) 30 Bantu mingi yina kele ntangu yayi bantu ya ntete, ke vwanda bantu ya nsuka, mpe bantu mingi yina kele bantu ya nsuka, ke vwanda bantu ya ntete.»

20 «Ya tsyelika, Kimfumu ya Mazulu kele mutindu yayi: Mfumu mosi ya bilanga basikaka na suka-suka na yinzo ya yandi samu na kubaka bisadi yina ke sala na bilanga ya yandi ya vinu. 2 Yandi wisanaka na bisadi yina na kufuta bawu Denalya mosi na kilumbu, mpe fidisaka bawu na kwenda kusala na bilanga ya yandi ya vinu. 3 Na ngunga ya yivwa ya suka, yandi basikaka dyaka na yinzo, mpe talaka na kisika yina bantu ya nkaka ya kutelama yina vwandaka sala kima ve. 4 Yandi zabisaka bawu: “Beno mpe, beno kwenda kusala na bilanga ya munu ya vinu, mpe mu ke futa beno difuta yina me fwanana.” 5 Bawu kwendaka. Mfumu ya bilanga basikaka dyaka na yinzo na ngunga ya midi, mpe na ngunga ya tatu na manima ya midi. Yandi talaka bantu ya nkaka, mpe zabisaka bawu mutindu mosi. 6 Pene-pene na kukuma na ngunga ya tanu ya nkokila, yandi basikaka na yinzo mpe talaka na kisika yina bantu ya nkaka dyaka ya kutelama yina vwandaka sala kima ve. Yandi yufulaka bawu: “Samu na yinki beno me vwanda awa kilumbu ya muvimba ata kusala kima?” 7 Bawu vutulaka: “Ata muntu me baka beto na kusalu.”

Na yina, mfumu ya bilanga zabisaka bawu: “Beno mpe, beno kwenda kusala na bilanga ya munu ya vinu.” **8** «Ntangu nokokila kumaka, mfumu ya bilanga ya vinu tubaka na ntwadisi ya yandi ya bisalu: “Bokila bisadi, mpe futa bawu. Banda na kufuta bayina mu bakaka ya nsuka, mpe manisa na bayina mu bakaka ntete.” **9** Bisadi yina bandaka na kusala na ngunga ya tanu ya nokokila kwizaka, mpe konso muntu kuzwaka Denalya mosi. **10** Ntangu bisadi yina bandaka ntete kisalu kwizaka, bawu vwandaka banza ti bawu zolaka kuzwa difuta ya kulutila bampangi. Kasi bawu mpe kuzwaka Denalya mosi. **11** Na kuzwa yawu, bawu dasukilaka mfumu ya bilanga, **12** mpe tubaka: “Bisadi yina nge me baka na nsukunu me sala kaka ngunga mosi, mpe bawu me kuzwa difuta mosi na beto yina me tala mpasi na kusala kilumbu ya muvimba na kati ya ntangu ya ngolo.” **13** Kasi mfumu ya bilanga ya vinu tubaka na mosi na kati ya bawu: “Nkundi ya munu, mu me vuna nge ve. Ya tsyelika, beto wisanaka ti mu ke futa nge Denalya mosi. **14** Baka difuta ya nge, mpe kwenda. Mu ke pesa mpe na kisadi yina me sala kaka ngunga mosi difuta ya mutindu mosi na nge. **15** Mu kele ve na muswa ya kusala mambu ni mambu yina mu zola na mbongo ya munu? To nge kele na musoki samu ti mu kele muntu ya mbote?” **16** Na yina, Yesu bwelaka dyaka: Bayina kele bantu ya nsuka ke vwanda bantu ya ntete, mpe bayina kele bantu ya ntete ke vwanda bantu ya nsuka.» **17** Yesu na bilandi ya yandi vwandaka kwenda na Yelusalemi. Ntangu bawu vwandaka na nzila, yandi nataka bilandi kumi na zole na lweka, mpe zabisaka bawu: **18** «Beno kuwa! Beto ke na kukwenda na Yelusalemi kisika ba ke yekula Mwana ya Muntu na maboko ya bamfumu ya banganga-Nzambi mpe milongisi ya Misiku. Bawu ke zengila yandi lufwa, **19** mpe ke yekula yandi na sika ya bayina kele ve ba-Zwife, samu ti bawu seka yandi, bula yandi bikoti, mpe koma yandi na kulunsi. Kasi yandi ke vumbuka na lufwa na kilumbu ya tatu.» **20** Na ntangu yina, kento ya Zebede kwendaka na bana zole ya yandi ya babakala pene-pene ya Yesu. Yandi fukamaka na ntuala ya Yesu samu na kulomba yandi dyambu mosi. **21** Yesu yufulaka yandi: «Yinki nge zola?» Kento ya Zebede vutulaka: «Sala ti bana zole yayi ya munu vwanda mosi na lubakala mpe ya nkaka na lumoso ya nge ntangu nge ke vwanda ntinu.» **22** Yesu tubaka: «Beno zaba ve yinki beno ke na kulomba. Benolenda

kunwa mbungu ya bampasi yina mu ke kunwa?» Bawu vutulaka: «Ee, beto lenda.» **23** Yesu zabisaka bawu: «Ya tsyelika, beno ke kunwa mbungu ya munu. Kasi samu na kuwanda na lubakala to ya lumoso ya munu, ni munu ve lenda kutuba yawu. Bisika yina, ya kele ya bayina Tata ya munu me kubikila yawu.» **24** Ntangu bilandi kumi ya nkaka kuwaka mutindu yina, bawu dasukilaka bampangi zole yina. **25** Na yina, Yesu bokilaka bawu nyonso, mpe zabisaka bawu: «Beno zaba ti bantwadisi ya bayinsi ke yalaka bantu ya bawu na ngolo nyonso, mpe bamfumu ke talisaka bantu mpasi mingi. **26** Kasi ya fwana kuvwanda ve mutindu yina na kati ya beno. Kana mosi na kati ya beno zola kuvwanda mfumu, yandi fwana kuvwanda kisadi ya beno. **27** Muntu yina zola kuvwanda muntu ya ntete, yandi fwana kuvwanda mundongo ya beno. **28** Mutindu mosi mpe, Mwana ya Muntu me kwiza na yinza, samu ti bantu sadila yandi ve, kasi samu ti yandi sadila bantu, mpe pesa luzingu ya yandi mutindu munkayulu samu na kukuula bantu mingi.» **29** Ntangu Yesu mpe bilandi ya yandi basikaka na mbanza Yeliko, nkonga ya nene ya bantu landaka Yesu. **30** Bampofo zole vwandaka ya kuvwanda pene-pene na nzila. Bawu kuwaka ti Yesu vwandaka luta kuna, mpe bandaka na kulooka: «Mfumu, mwana ya Davidi! Tala beto kyadi!» **31** Bantu vwandaka semba bawu, samu ti bawu vwanda swi. Kasi bawu lulilaka dyaka na kulooka na ngolo: «Mfumu, mwana ya Davidi! Tala beto kyadi!» **32** Yesu kangamaka, bokilaka bawu, mpe yufulaka: «Yinki beno zola ti mu sala samu na beno?» **33** Bawu vutulaka: «Mfumu, zibula beto meso.» **34** Yesu talaka bawu kyadi, mpe simbaka bawu meso. Kaka na ntangu yina, bampofo zole bandaka na kutala, mpe bawu landaka Yesu.

21 Ntangu bawu vwandaka ntama mingi ve na Yelusalemi, mpe kumaka na kizunga ya bwala Betefaze, pene-pene na mongo ya bayinti ya olive, yandi fidisaka bilandi zole, **2** mpe zabisaka bawu: «Beno kwenda na bwala yina kele na mantwala. Ntangu beno ke kuma, beno ke tala mbuluku ya nkento ya kukangama na yinti, mpe mwana ya yandi na lweka. Benolayangula yawu, mpe beno natina munu yawu. **3** Kana muntu zabisa beno dyambu, beno tuba ti Mfumu ke na yawu nsatu, mpe muntu yina ke bika ti beno nata yawu na nswalu nyonso.» **4** Mambu yina salamaka samu na kulungisa mambu

yina tubaka mumbikudi: 5 «Beno tuba na bantu ya mbanza Siyone: Ntinu ya beno ke na kukwiza. Yandi kele ya kufuluka na lembami. Yandi me vwanda na zulu ya mbuluku ya nkento, na zulu ya mwana ya mbuluku.» 6 Bilandi kwendaka mpe salaka mutindu Yesu zabisaka bawu. 7 Bawu nataka mbuluku ya nkento na mwana ya yawu. Bawu tulaka binkuti ya bawu na zulu ya yawu, mpe Yesu wandaka na zulu ya yawu. 8 Nkonga ya nene ya bantu wandaka tanda binkuti ya bawu na nzila. Bantu ya nkaka wandaka zenga makasa ya bayinti, mpe wandaka tula yawu na nzila. 9 Bantu yina wandaka tambula na mantwala mpe na manima ya Yesu wandaka looka: «Ozana! Nkembo na mwana ya Davidi! Bika ti Mfumu Nzambi kusakumuna muntu yina ke na kukwiza na Nkumbu ya yandi. Ozana! Nkembo na Nzambi na mazulu!» 10 Ntangu Yesu kotaka na Yelusalemi, mbanza nyonso ninganaka, mpe bantu wandaka yufula: «Nani kele muntu yayi?» 11 Nkonga ya bantu yina wandaka tambula kintwadi na Yesu wandaka vutula: «Ya kele mumbikudi Yesu, muntu ya Nazaleti ya kizunga ya Ngali.» 12 Yesu kotaka na Yinzoy ya Nzambi. Yandi bingisaka bantu nyonso yina wandaka tekisa mpe wandaka sumba bima kuna. Yandi bwisaka bamesa ya bayina wandaka sobisa mbongo, mpe bakiti ya bayina wandaka tekisa mabembe. 13 Yandi zabisaka bawu: «Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Yinzoy ya munu ke vwanda Yinzoy ya lusambulu.» Kasi beno me kitula yawu kisika yina miyibi ke bumbamaka!» 14 Bampofoy mpe bantu ya bifuuma na makulu kwizaka pene-pene ya Yesu na kati ya Yinzoy ya Nzambi, mpe Yesu belusaka bawu. 15 Bamfumu ya banganga-Nzambi mpe milongisi ya Misiku kumaka na nkele ntangu bawu talaka mambu ya ngitukulu yina Yesu wandaka me sala, mpe bana ya fyoti yina wandaka looka na kati ya Yinzoy ya Nzambi: «Ozana! Nkembo na Mwana ya Davidi!» 16 Na yina, bawu tubaka na Yesu: «Nge ke na kuwa mambu yina bawu ke na kuzonza?» Yesu vutulaka: «Ee, mu ke na kuwa yawu. Kasi beno me tangaka ntete ve kibuku ya Mambu ya Nzambi yayi: «Nge salaka ti bana ya fyoti mpe bana yina ke ntete na kunwa mabene kukembisa nge?»» 17 Na manima, Yesu katukaka kuna. Yandi basikaka na mbanza, mpe kwendaka na bwala Betani kisika yandi lutisaka mpimpa. 18 Na suka, ntangu Yesu wandaka vutuka na mbanza, yandi kumaka na nsatu. 19 Yandi talaka yinti ya fike yina wandaka na

lweka ya nzila. Yandi kwendaka pene-pene ya yawu, kasi yandi talaka kaka makasa. Na yina, yandi tubaka na yinti ya fike: «Nge ke buta dyaka ve bambuma!» Mpe kaka na ntangu yina, yinti nyonso yumaka. (aiōn g165) 20 Ntangu bilandi talaka mutindu yina, bawu yitukaka mingi mpe yufulaka Yesu: «Wapi mutindu yinti yayi ya bafike me yuma na mbala mosi?» 21 Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Kana beno kele na kiminu, mpe kana beno sala ntembe ve, beno ke sala kaka ve mambu yina mu me sala na yinti yayi. Kasi beno lenda dyaka kutuba na mongo yayi: «Katuka awa, mpe kwenda kubwa na mubu», mpe yawu ke salama. 22 Bima nyonso yina beno ke lomba na lusambulu na kusala kiminu, beno ke kuzwa yawu.» 23 Yesu kotaka na Yinzoy ya Nzambi, mpe bandaka na kulongisa. Bamfumu ya banganga-Nzambi mpe bakuluntu ya ba-Zwife kwizaka pene-pene ya Yesu mpe yufulaka yandi: «Na lutumu ya nani nge ke salaka mambu yayi? Nani ke pesaka nge bumfumu ya kusala yawu?» 24 Yesu vutulaka: «Munu mpe, mu ke yufula beno kyuvu kaka mosi. Kana beno pesa munu mvutu, mu ke zabisa beno na lutumu ya nani mu ke salaka mambu yayi. 25 Nani fidisaka Yowane na kubotika bantu? Nzambi to bantu?» Na yina, bawu bandaka na kusolola bawu na bawu na kutuba: «Kana beto tuba ti ni Nzambi fidisaka Yowane, yandi ke yufula beto: Samu na yinki beno kwikilaka yandi ve? 26 Kana beto tuba ti ni bantu fidisaka yandi, beto fwana kusala keba na nkonga yayi ya bantu samu ti bantu nyonso ke kanisaka ti Yowane wandaka mumbikudi.» 27 Na yina, bawu zabisaka Yesu: «Beto zaba ve nani fidisaka yandi.» Yesu mpe vutulaka: «Munu mpe, mu ke zabisa beno ve na lutumu ya nani mu ke salaka mambu yayi.» 28 Yesu tubaka dyaka: «Yinki beno ke na kubanza na kingana yayi: Bakala mosi wandaka na bana zole ya babakala. Yandi tubaka na mwana ya ntete: «Mwana ya munu, kwenda kusala bubu yayi na bilanga ya vinu.» 29 Mwana vutulaka: «Mu ke kwenda ve.» Kasi na manima, yandi sobaka mabanza, mpe kwendaka sala na bilanga ya vinu. 30 Tata bokilaka mwana ya yandi ya zole, mpe zabisaka yandi mutindu mosi. Mwana ya zole vutulaka: «Ee tata, mu ke kwenda kusala.» Kasi na manima, yandi kwendaka ve. 31 Nani na bana zole yayi salaka mambu yina wandaka zola tata ya bawu?» Bawu vutulaka: «Mwana ya ntete.» Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Ya tsyelika,

mu ke na kuzabisa beno: Bilokoti-mpaku mpe bantu ya kinsuza ke tekila beno na kukota na Kimfumu ya Nzambi. 32 Yowane kwizaka na sika ya beno samu na kulakisa beno nzila ya kudedama, mpe beno kwikilaka yandi ve. Kasi bilokoti-mpaku mpe bantu ya kinsuza kwikilaka yandi. Ata beno talaka mutindu yina, beno sobaka ve nkadulu samu na kukwikila yandi.» 33 Yesu zabisaka dyaka bawu kingana ya nkaka: «Mfumu mosi ya bilanga kunaka bilanga ya bayinti ya vinu, mpe zungaka yawu na kikaku. Yandi timunaka dibulu samu na kukamuna bambuma ya vinu, mpe tungaka yinzo ya yinda ya kibandu samu na mikengi. Na manima, yandi bikaka yawu na maboko ya bisadi-bilanga ya vinu, mpe kwendaka na nzyetolo. 34 Na ntangu ya kubuka bambuma ya vinu, yandi fidisaka bisadi ya yandi na sika ya bisadi-bilanga ya vinu samu na kuzwa kikunku ya yandi ya bambuma ya vinu. 35 Kasi bisadi-bilanga ya vinu bwilaka bisadi ya mfumu ya bilanga. Bawu bulaka kisadi ya ntete, kufwaka kisadi ya zole, mpe kufwaka kisadi ya tatu na kubula yandi matadi. 36 Mfumu ya bilanga fidisaka bisadi ya nkaka na lutangu ya kulutula bayina yandi fidisaka ntete. Kasi bisadi-bilanga ya vinu salaka bawu mutindu bawu salaka bisadi ya ntete. 37 Na yina, mfumu ya bilanga fidisaka mwana ya yandi. Yandi vwandaka banza ti bawu ke zitisa mwana ya yandi. 38 Kasi ntangu bisadi-bilanga ya vinu talaka mwana yina, bawu tubaka bawu na bawu: “Ni yandi ke kuzwa difwa ya bilanga yayi ya vinu. Beto kufwa yandi, samu ti bilanga yayi vwanda ya beto.” 39 Na yina, bawu bwilaka yandi, basisaka yandi na bilanga ya vinu, mpe kufwaka yandi.» 40 Yesu yufulaka bawu: «Ntangu mfumu ya bilanga ya vinu ke kwiza, yinki yandi ke sala bisadi-bilanga yayi ya vinu?» 41 Bawu vutulaka: «Yandi ke tala ve bantu yayi ya yimbi kyadi. Yandi ke kufwa bawu, mpe ke pesa bilanga na bisadi-bilanga ya nkaka ya vinu yina ke pesa yandi kikunku ya yandi ya bambuma ya vinu na ntangu ya kubuka bambuma.» 42 Yesu tubaka dyaka: «Beno me tangaka ntete ve mambu yina ke tubaka Dibuku ya Nzambi: «“Ditadi yina bitungi-bayinzo losaka me kuma ditadi ya kulutula mfunu yina ke na kusimba yinzo nyonso. Ni Mfumu salaka ti yawu vwanda mutindu yina, mpe ya kele mambu ya ngitukulu samu na beto!”» 43 «Ni yawu yina, mu ke na kuzabisa beno ti ba ke katula Kimfumu ya Nzambi na maboko ya beno, mpe ba ke pesa yawu

na bantu ya nkaka yina ke buta bambuma. [44 Konso muntu yina ke kubwa na zulu ya ditadi yayi ke pasuka, mpe kana yawu kubwa na zulu ya muntu, yawu ke mwangisa yandi.]» 45 Ntangu bamfumu ya banganga-Nzambi mpe ba-Falisye kuwaka bingana yina, bawu bakulaka ti ni bawu yandi vwandaka zonzila. 46 Na yina, bawu sosaka na kukanga Yesu. Kasi bawu vwandaka na boma ya nkonga ya bantu yina vwandaka kuna samu ti bantu nyonso vwandaka kwikila ti Yesu kele mumbikudi.

22 Yesu bandaka dyaka na kuzonza na bingana na bantu yina vwandaka kuwa yandi. Yandi zabisaka bawu: 2 «Kimfumu ya Mazulu kele mutindu yayi: Ntinu mosi salaka mukembo samu na makwela ya mwana ya yandi ya bakala. 3 Yandi fidisaka bisadi ya yandi na kwenda kubaka bantu yina yandi bokilaka na mukembo. Kasi bantu mangaka na kukwiza. 4 Yandi fidisaka dyaka bisadi ya nkaka na kwenda kutubila bawu: “Ntangu yayi, mu me manisa na kukubika madya ya mukembo. Mu me kufwa bangombe mpe bibulu ya munu ya mafuta. Bima nyonso me kuma ya kukubama. Benoit kwiza na mukembo ya makwela.” 5 Kasi bantu talaka yawu mpamba, mpe konso muntu kwendaka sala ksalu ya yandi: bantu ya nkaka na bilanga, mpe ba ya nkaka na mumbungu. 6 Bantu ya nkaka bwilaka bisadi, talisaka bawu mpasi, mpe kufwaka bawu. 7 Ntinu dasukaka. Yandi fidisaka binwani ya yandi samu na kufwa bantu yina kufwaka bisadi ya yandi, mpe samu na kuyoka mbanza ya bawu. 8 Na manima, yandi tubaka na bisadi ya yandi: “Mu me kubika yimeni madya ya mukembo ya makwela, kasi bantu yina mu bokilaka kele ve ya kulunga na kudya yawu. 9 Na yina, beno kwenda na magambu ya banzila, mpe beno bokila na mukembo bantu nyonso yina beno ke tala.” 10 Bisadi kwendaka na banzila, mpe vukisaka bantu nyonso yina bawu talaka: bantu ya yimbi mpe ya mbote. Na yina, kivinga ya mukembo ya makwela fulukaka na bantu.» 11 «Ntangu ntinu kotaka na yinzo samu na kutala bantu yina yandi bokilaka, yandi talaka muntu mosi yina lwataka ve binkuti ya mukembo. 12 Ntinu yufulaka yandi: “Nkundi ya munu, wapi mutindu nge me kota awa ata kulwata binkuti ya mukembo?” Kasi muntu yina vutulaka dyambu ve. 13 Na yina, ntinu tubaka na bisadi ya yandi: “Beno kanga yandi makulu na maboko, mpe beno losa yandi na

ngaanda na kati ya kitombe kisika yandi ke dila mpe ke kwetisa meno.» **14** Na kumanisa, Yesu bwelaka: «Ya tsyelika, Nzambi ke bokilaka bantu mingi, kasi yandi ke soolaka kaka bantu fyoti.» **15** Ba-Falisye vukanaka samu na kusosa wapi mutindu bawu lenda kubwisa Yesu na mutambu na kupesa yandi kyuvu. **16** Bawu fidisaka na sika ya Yesu mwa ndambu ya bilandi ya bawu mpe bantu ya kimvuka ya Elode. Bantu yayi yufulaka yandi: «Mulongisi, beto zaba ti nge ke tubaka butsyelika, mpe nge ke longisaka na butsyelika nyonso mambu yina Nzambi ke zolaka ti beto sala. Nge kele ve na boma ya muntu samu ti nge ke swasikisaka bantu ve. **17** Na yina, pesa beto mabanza ya nge na dyambu yayi: beto kele na muswa ya kufuta mpaku na ntinu Sezale to ya kufuta yawu ve?» **18** Kasi Yesu zabaka mabanza ya bawu ya yimbi, mpe zabisaka bawu: «Bantu ya bantima zole! Samu na yinki beno ke na kumeka munu? **19** Beno lakisa munu mbongo yina ba ke futaka mpaku.» Bawu pesaka yandi Denalya mosi, **20** mpe Yesu yufulaka bawu: «Kizizi mpe nkumbu yina kele ya kusonama awa kele ya nani?» **21** Bawu vutulaka: «Yawu kele ya ntinu Sezale.» Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Beno pesa na ntinu Sezale bima yina kele ya Sezale, mpe na Nzambi bima yina kele ya Nzambi.» **22** Na kuwa mvutu yina, bawu yitukaka mingi. Bawu bikaka yandi, mpe kwendaka. **23** Kaka na kilumbu yina, ba-Saduse kwizaka na sika ya Yesu. (Ba-Saduse kele bantu yina ke tubaka ti bantu ya kufwa ke vumbuka ve.) Bawu yufulaka Yesu mutindu yayi: **24** «Mulongisi! Moyize tubaka ti kana bakala ya kukwela kufwa ata kubuta bana na kento ya yandi, yaya to leki ya yandi fwana kukwela mufwidi yina samu na kubutula yandi bana. **25** Kasi na kati ya beto, ya vwandaka na bampangi nsambwadi. Mpangi ya ntete kwelaka kento. Yandi kufwaka ata kubuta mwana, mpe bikaka mufwidi na maboko ya leki ya yandi. **26** Yawu salamaka mutindu mosi mpe na mpangi ya zole, na mpangi ya tatu, mpe na bawu nyonso nsambwadi. **27** Na manima ya bawu nyonso, kento mpe kufwaka. **28** Na yina, ntangu bantu ya kufwa ke vumbuka na lufwa, yandi ke vwanda kento ya nani na bawu nyonso nsambwadi, samu ti bawu nyonso kwelaka yandi?» **29** Yesu vutulaka: «Beno ke na kuvunama samu ti beno zaba ve Dibuku ya Nzambi to lulendo ya Nzambi. **30** Ya tsyelika, ntangu bantu ya kufwa ke vumbuka, bakento na babakala ke kwelana ve. Kasi bawu ke

wwanda mutindu bambazi na mazulu. **31** Na yina me tadila dyambu ya mvumbukulu ya bantu ya kufwa, beno me tangaka ntete ve mambu yina Nzambi zabisaka beno? **32** Yandi tubaka: «Mu kele Nzambi ya Abalayami, Nzambi ya Isaaki, mpe ya Yakobi.» Nzambi kele ve Nzambi ya bantu ya kufwa, kasi ya bantu ya moyo.» **33** Bantu nyonso yina kuwaka yandi, yitukaka mingi na ndongosolo ya yandi. **34** Ntangu ba-Falisye kuwaka ti Yesu kangisaka ba-Saduse yinwa, bawu vukanaka. **35** Mosi na kati ya bawu vwandaka mulongisi ya Misiku. Yandi lebikaka Yesu mutambu na kyuvu: **36** «Mulongisi, wapi Musiku me lutila mfunu na kati ya Misiku?» **37** Yesu vutulaka: «Nge fwana kuzola Mfumu Nzambi ya nge na ntima ya nge nyonso, na mwela ya nge nyonso, mpe na mayela ya nge nyonso.» **38** Ni Musiku yina me lutila nene mpe mfunu. **39** Musiku ya zole yayi kele mfunu mutindu mosi na Musiku ya ntete. Ya ke tubaka: «Nge fwana kuzola mpangi ya nge mutindu nge mosi.» **40** Misiku nyonso ya Moyize mpe dibuku ya Mimbikudi kele ya kukangama na kati ya misiku zole yayi.» **41** Mutindu ba-Falisye vwandaka ya kuvukana kuna, Yesu pesaka bawu kyuvu yayi: **42** «Yinki beno ke na kubanza na yina me tadila Masiya? Yandi kele mwana ya nani?» Bawu vutulaka: «Yandi kele mwana ya Davidi.» **43** Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Wapi mutindu Davidi yina vwandaka ya kufuluka na Mpeve ya Longo lendaka bokila yandi «Mfumu» na kutuba: **44** «Mfumu Nzambi me tuba na Mfumu ya munu: «Vwanda na lubakala ya munu tii ntangu mu ke tula bambeni ya nge na yisi ya makulu ya nge.»» **45** «Na yina, Kana yandi mosi Davidi ke na kubokila yandi «Mfumu», wapi mutindu Masiya lenda kuvwanda dyaka mwana ya Davidi?» **46** Ata muntu lendaka na kupesa yandi mvutu, mpe katuka kilumbu yina, ata muntu vwandaka meka dyaka na kupesa yandi kyuvu.

23 Na yina, Yesu tubaka na bantu nyonso yina vwandaka kuna, mpe na bilandi ya yandi: **2** «Kisalu ya milongisi ya Misiku mpe ba-Falisye ni kulongisa Misiku ya Moyize. **3** Beno fwana kutumama na bawu, mpe kusala mambu nyonso yina bawu ke zabisaka beno. Kasi beno landa ve nkadulu ya bawu samu ti bawu ke sadilaka ve mambu yina bawu ke longisaka. **4** Bawu ke kangaka bifunda ya kilo, mpe ke tulaka yawu na magembo ya bantu. Kasi bawu

mosi ke simbaka ve yawu ata na musapi. 5 Bawu ke salaka bisalu nyonso ya bawu, samu ti bantu tala bawu. Bawu ke kumisaka yinda bibuku ya mikanda ya Mambu ya Nzambi yina bawu ke lwataka na mbunzu to na diboko na ntangu ya kusambila, mpe ke tungaka bitende ya lele ya yinda na ndambu ya makulu ya biyunga ya bawu. 6 Bawu ke zolaka na kuvwanda na bakiti ya buzitu na mikembo ya nene, mpe na bakiti ya ntete na kati ya bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife. 7 Bawu ke zolaka mpe ti bantu pesa bawu bambote ya buzitu na bisika yina bantu ke vukanaka, mpe ti bantu bokila bawu na "Mulongisi". 8 Kasi beno, beno ndima ve ti bantu bokila beno na "Mulongisi" samu ti beno kele kaka na Mulongisi mosi, mpe beno nyonso kele bampangi. 9 Beno bokila ata muntu awa na ntoto na "Tata" samu ti beno kele kaka na Tata mosi yina kele na mazulu. 10 Beno ndima ve ti ba bokila beno mpe na "Ntwadisi" samu ti beno kele kaka na Ntwadisi mosi, ni Masiya. 11 Muntu ya mfunu na kati ya beno fwana kuvwanda kisadi ya beno. 12 Nzambi ke kulula muntu yina ke zanguka, mpe ke zangula muntu yina ke kuluka.» 13 «Kyadi na beno milongisi ya Misiku mpe ba-Falisye! Beno kele bantu ya bantima zole! Beno ke kangaka mwelo ya Kimfumu ya Mazulu na bantu. Beno ke kotaka ve beno mosi, mpe beno ke yiminaka bayina ke sosaka na kukota kuna. [14 «Kyadi na beno milongisi ya Misiku mpe ba-Falisye! Beno kele bantu ya bantima zole! Beno ke bakaka bimvwama nyonso ya mifwidi ya bakento, mpe beno ke salaka balusambulu ya yinda, samu ti bantu tala beno. Ni yawu yina, Nzambi ke pesa beno kitumbu ya ngolo.] 15 «Kyadi na beno milongisi ya Misiku mpe ba-Falisye! Beno kele bantu ya bantima zole! Beno ke zyetaka bisika nyonso na ntoto mpe na mubu samu na kuzwa ata muntu mosi yina ke ndima na kukota na dibuundu ya beno, mpe ntangu beno ke kuzwaka muntu, beno ke salaka ti yandi kuzwa kitumbu ya mbungulu ya kulutila beno bambala zole. (Geenna g1067) 16 «Kyadi na beno bantwadisi yina kele bampopo. Beno ke tubaka ti kana muntu kudya ndefi na nkumbu ya Yinzo ya Nzambi, ya kele mfunu ve. Kana yandi kudya ndefi na wolo ya Yinzo ya Nzambi, yandi fwana kusala mambu yina yandi me kudya ndefi. 17 Beno kele bizoba mpe bampopo! Na wolo na Yinzo ya Nzambi, yinki me lutila mfunu? Ni Yinzo ya Nzambi ke salaka ti wolo kuma ya longo. 18 Beno ke tubaka mpe ti kana muntu kudya ndefi na nkumbu ya

kiyokolo ya minkayulu, ya kele mfunu ve. Kana yandi kudya ndefi na munkayulu yina kele na kiyokolo ya minkayulu, yandi fwana kusala mambu yina yandi me kudya ndefi. 19 Beno kele bampopo! Na munkayulu na Kiyokolo ya minkayulu, yinki me lutila mfunu? Ni Kiyokolo ya minkayulu ke salaka ti munkayulu kuma ya longo. 20 Na yina, kana muntu me kudya ndefi na nkumbu ya kiyokolo ya minkayulu, yandi me sala yawu na nkumbu ya kiyokolo ya minkayulu mpe na bima nyonso yina kele na zulu ya yawu. 21 Kana muntu me kudya ndefi na nkumbu ya Yinzo ya Nzambi, yandi me sala yawu na nkumbu ya Yinzo ya Nzambi mpe na Nzambi yina ke wwandaka kuna. 22 Kana muntu me kudya ndefi na mazulu, yandi me sala yawu na nkumbu ya kiti ya Kimfumu ya Nzambi mpe na Nkumbu ya Nzambi yina kele ya kuvwanda na zulu ya yawu. 23 «Kyadi na beno milongisi ya Misiku mpe ba-Falisye! Beno kele bantu ya bantima zole! Beno ke pesaka na Nzambi dime ya bima yina beno ke kunaka mutindu manzulu, bandunda, mpe bambuma ya fyoti-fyoti. Kasi beno ke bikaka na kusadila bandongosolo yina me lutila mfunu na kati ya Misiku: ludedomo, kutala bantu kyadi, mpe kuvwanda ya kukwikama. Ni mambu yina beno fwanaka sadila ata kubika mambu ya nkaka. 24 Beno bantwadisi yina kele bampopo! Beno ke katulaka banzinzi na malafu yina beno ke kunwaka. Kasi beno ke minaka Samo ata kuzaba. 25 «Kyadi na beno milongisi ya Misiku mpe ba-Falisye! Beno kele bantu ya bantima zole! Beno ke sukulaka bambungu mpe bandonga ya beno na ngaanda. Kasi na kati, yawu kele ya kufuluka na bima yina beno ke labaka, mpe na bansatu ya beno ya yimbi. 26 Beno ba-Falisye, beno kele bampopo. Beno sukula ntete bambungu ya beno na kati, mpe ya ke kuma ya kuvedila na ngaanda. 27 «Kyadi na beno milongisi ya Misiku mpe ba-Falisye! Beno kele bantu ya bantima zole! Beno kele mutindu bandyamu yina ba me lenga mpemba. Yawu ke talanaka kitoko na ngaanda, kasi na kati yawu kele ya kufuluka na mikwa ya bantu ya kufwa, mpe na konso mutindu ya bima ya kubola. 28 Mutindu mosi mpe beno, na meso ya bantu, beno ke lakisaka ti beno kele bantu ya kudedama. Kasi na kati, beno kele bantu ya bantima zole, mpe ya kufuluka na yimbi. 29 «Kyadi na beno milongisi ya Misiku mpe ba-Falisye! Beno kele bantu ya bantima zole! Beno ke tungaka bandyamu ya kitoko samu na mimbikudi. Beno ke bongisaka bandyamu ya bantu

ya kudedama, 30 mpe beno ke tubaka: “Kana beto zingaka na ntangu ya bankooko ya beto, beto zolaka ndima ve ti bawu kufwa mimbikudi.” 31 Na yina, beno ke na kulakisa beno mosi ti beno kele bana ya bayina kufwaka mimbikudi. 32 Ee! Beno manisa kisalu yina bankooko ya beno bandaka. 33 Beno kele banyoka, dikanda ya bampidi! Wapi mutindu beno lenda kukima kitumbu ya mbungulu? (Geenna g1067) 34 Ni yawu yina, beno kuwa: Mu ke fidisa beno mimbikudi, bantu ya ndwenga, mpe milongisi ya Misiku. Beno ke kufwa ba ya nkaka, mpe ke koma ba ya nkaka na bakulunsi. Beno ke bula ba ya nkaka bikoti na kati ya bayinzo ya beno ya lusambulu, mpe beno ke talisa bawu mpasi na konso mbanza yina bawu ke kwenda. 35 Na yina, ni beno ke kuzwa kitumbu ya bayina kufwaka bantu nyonso ya kudedama katuka lufwa ya Abele, muntu ya kudedama, tii na lufwa ya Zakali, mwana ya Balasi, yina beno kufwaka na kati-kati ya kivinga ya longo na kiyokolo ya minkayulu. 36 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Ni bantu ya ntangu yayi ke kuzwa kitumbu ya bayina kufwaka bantu nyonso.» 37 «Bantu ya Yelusalemi! Bantu ya Yelusalemi! Beno yina ke kufwaka mimbikudi, mpe beno ke kufwaka na matadi bantu yina Nzambi ke fidisaka beno. Bambala mingi, mu zolaka vukisa beno mutindu nsusu ke vukisaka bana ya yandi na yisi ya mapapu, kasi beno zolaka ve! 38 Ntangu yayi, yinzo ya beno ke bikana yawu mosi. 39 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Katuka ntangu yayi, beno ke tala dyaka munu ve tii ntangu beno ke tuba: “Bika Mfumu Nzambi kusakumuna muntu yina me kwiza na Nkumbu ya yandi.”»

24 Ntangu Yesu basikaka na Yinzo ya Nzambi, bilandi ya yandi kwendaka pene-pene ya yandi, mpe lakisaka yandi wapi mutindu ba tungaka Yinzo ya Nzambi. 2 Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Benoni ke na kutala yawu mbote! Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Ata ditadi mosi ke bikana awa na zulu ya ditadi ya nkaka. Nyonso ke mwangana.» 3 Yesu wandaka ya kuvwanda na mongo ya bayinti ya olive. Bilandi ya yandi kwendaka pene-pene ya yandi, mpe yufulaka yandi na lweka: «Zabisa beto wapi ntangu mambu yina ke salama, mpe wapi kidimbu ke lakisa nkwezulu ya nge mpe nsuka ya yinza.» (aiōn g165) 4 Yesu vutulaka: «Benoni sala keba, samu ti muntu vuna beno ve. 5 Ya tsyelika, bantu mingi ke kwiza na Nkumbu ya munu na kutuba: “Mu kele

Masiya”, mpe bawu ke vuna bantu mingi. 6 Benoni kuwa bamvita yina ke na kusalama, mpe bansangu ya bamvita yina ke kwiza. Benoni vwanda na boma ve samu ti nyonso yina fwana kusalama. Kasi ya ke vwanda ntete ve nsuka ya yinza. 7 Ya tsyelika, bantu ya yinsi mosi ke nwanisa bantu ya yinsi ya nkaka, mpe yinsi mosi ya kintinu ke nwanisa yinsi ya kintinu ya nkaka. Na bizunga mingi, madya ke kondwa, mpe ntoto ke ningana na ngolo nyonso. 8 Mambu nyonso yayi ke vwanda mutindu bampasi ya ntete yina kento ke talaka na kubuta. 9 Na yina, bantu ke yekula beno, samu ti ba talisa beno mpasi, mpe ba ke kufwa beno. Bantu nyonso yina zaba ve Nzambi ke yina beno samu na munu. 10 Na ntangu yina, bantu mingi ke vwanda dyaka ve na kiminu. Bawu ke fundasana mpe ke yinasana. 11 Mimbikudi mingi ya luvunu ke talana mpe ke vuna bantu mingi. 12 Mambu ya yimbi ke lutila, mpe bantu mingi ke vwanda dyaka ve na luzolo. 13 Kasi muntu yina ke tatamana tii na nsukunu, ke kuzwa mpulusu. 14 Ba ke zabisa Nsangu ya Mbote yayi ya Kimfumu na yinza nyonso, samu ti bayina zaba ve Nzambi kuwa yawu. Na manima, ya ke vwanda nsuka ya yinza.» 15 «Ntangu beno ke tala muntu yina ba ke bokilaka Kisafudi-kimwangisi, yina mumbikudi Danyele zonzilaka, ya kuvwanda na kati ya kivinga ya longo (muntu yina ke na kutanga mambu yayi fwana kubakula yawu mbote), 16 bantu yina ke vwanda na Zude fwana kukima na zulu ya myongo. 17 Muntu yina ke vwanda na kibandu ya yinzo fwana kukulumuka ve samu na kubaka bima ya yandi yina kele na kati ya yinzo. 18 Muntu yina ke vwanda na bilanga fwana kuvutuka ve na yinzo samu na kubaka kiyunga ya yandi. 19 Na bilumbu yina, kyadi na bakento yina ke vwanda na bivumu, mpe na bayina ke nwikisa bana mabene! 20 Benoni sambila Nzambi, samu ti kilumbu yina beno ke kima vwanda ve na ntangu ya bamvula mpe ya madidi ya ngolo, to kilumbu ya saba. 21 Ya tsyelika, na bilumbu yina, bantu ke lutila na kutala mpasi. Katuka mbandukulu ya yinza tii ntangu yayi, bampasi ya mutindu yina me salamaka ntete ve, mpe yawu ke salama dyaka ve. 22 Kana lutangu ya bilumbu yina ya mpasi wandaka ve ya kukuluka, ata muntu lendaka zinga dyaka. Kasi Nzambi kululaka yawu samu na bantu yina yandi soolaka. 23 «Na yina, kana muntu zabisa beno: “Masiya kele awa” to “Yandi kele kuna”, beno kwikila yandi ve, 24 samu ti ba-

masiya ya luvunu mpe mimbikudi ya luvunu ke talana. Bawu ke sala bidimbu ya ngitukulu mpe bimangu ya nene samu na kuvuna bantu, mpe kana bawu ya lenda, bawu ke vuna mpe bayina Nzambi soolaka. 25 Beno kuwa mbote samu ti mu me zabisa beno yawu ntete yawu salama.» 26 «Na yina, kana muntu zabisa beno ti Masiya kele na kati ya yinsi ya kuyuma, beno kwenda kuna ve. Kana muntu zabisa beno ti yandi me bumbama awa, beno kwikila yandi ve. 27 Ya tsyelika, mutindu nsemo ya nzasi ke lezimaka katuka na kisika yina ke basikilaka ntangu tii kisika yina ntangu ke lalaka, ni mutindu yina Mwana ya Muntu ke kwiza. 28 Kisika yina ke vwandaka mvumbi, ni kisika yina ke vukanaka bakoko-mbele. 29 «Kaka na manima ya bilumbu yina, ntangu ke lezima dyaka ve, mpe ngonda ke pesa dyaka ve nsemo. Bambwetete ke kubwa, mpe bima ya mazulu yina kele na lulendo ke ningana. 30 Na yina, kidimbu ya Mwana ya Muntu ke talana na mazulu, mpe bantu nyonso yina kele na ntoto ke looka mpe ke dila. Bawu ke tala Mwana ya Muntu yina ke kwiza na kati ya matuti na lulendo mpe nkembo mingi. 31 Kulumenta ya nene ke wakana, mpe yandi ke fidisa bambazi ya yandi na bandambu nyonso na yinza ya muvimba samu na kuvukisa na kisika mosi bantu nyonso yina Nzambi soolaka.» 32 «Beno bakula ndongosolo yina ke lakisaka beno yinti ya fike. Ntangu bintala ya yawu ke kumaka pete-pete, mpe makasa ya malu-malu ke basikaka, beno ke zabaka ti ntangu ya bamvula me kuma pene-pene. 33 Mutindu mosi, ntangu beno mpe ke tala ti mambu yina ke na kusalama, beno fwana kuzaba ti nkwezulu ya Mwana ya Muntu me kuma pene-pene. Yandi kele na myelo ya bayinzo ya beno. 34 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Bantu nyonso yina ke na kuzinga ntangu yayi ke kufwa ve ntete mambu nyonso yayi kusalama. 35 Zulu na ntoto ke zimbanu, kasi mambu ya munu ke zimbanu ve.» 36 «Ata muntu zaba kilumbu mpe ngunga yina mambu yayi ke salama. Ata bambazi ya mazulu mpe ata Mwana ya Nzambi zaba yawu. Kaka ni Tata yandi mosi zaba yawu. 37 Mambu yina salamaka na ntangu ya Nowe, ke salama mpe mutindu mosi na kilumbu yina Mwana ya Muntu ke kwiza. 38 Ya tsyelika, ntete yinza ya muvimba dyama na maza, bantu vwandaka kudya mpe kunwa. Bawu vwandaka kwelana to kukwelisa bana ya bawu tii na kilumbu yina Nowe kotaka na nzaza. 39 Bantu vwandaka banza ata dyambu tii

ntangu bamvula ya nene bandaka na kunoka mpe dyamisaka bawu nyonso. Ni mutindu yina mpe yawu ke vwanda ntangu Mwana ya Muntu ke kwiza. 40 Na yina, kana bantu zole kele na kati ya bilanga, ba ke nata mosi, mpe ke bika ya nkaka. 41 Kana bakento zole ke na kututa bambuma, ba ke nata mosi, mpe ke bika ya nkaka. 42 Na yina, beno lala ve pongi samu ti beno zaba ve wapi kilumbu Mfumu ya beno ke kwiza. 43 Beno zaba yawu mbote. Kana mfumu ya yinzo lendaka zaba wapi ngunga ya mpimpa muyibi ke kwiza, yandi zolaka lala ve pongi, mpe zolaka bika ve muyibi kota na yinzo ya yandi. 44 Ni yawu yina beno mpe, beno vwanda ya kukubama samu ti Mwana ya Muntu ke kwiza na ngunga yina beno zaba ve.» 45 «Nani kele kisadi ya kukwikama mpe ya mayela yina mfumu me pesa kisalu ya kukabula madya na bisadi nyonso ya yandi na ntangu ya kulunga? 46 Kyese na kisadi yina mfumu ya yandi ke kuta, ntangu yandi ke vutuka, na kusala kisalu yina yandi bikilaka yandi. 47 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Mfumu ke pesa yandi kisalu ya kutwadisa bimvwama nyonso ya yandi. 48 Kana yandi kele kisadi ya yimbi, yandi ke tuba na kati ya ntima ya yandi ti mfumu ya munu ke vutuka nswalu ve, 49 mpe kana yandi banda na kunyokola bampangi ya yandi ya kisalu, mpe ke kudya mpe kunwa na bantu yina ke kolaka malafu. 50 Mfumu ya yandi ke vutuka na kilumbu yina kisadi yina ke vingila yandi ve, mpe na ngunga yina yandi zaba ve. 51 Mfumu ke bingisa kisadi yina, mpe ke pesa yandi kitumbu mosi na bantu ya bantima zole. Ni kuna bantu ke dilaka mpe ke kwetisaka meno.»

25 «Kimfumu ya Mazulu ke vwanda mutindu bandumba kumi yina bakaka minda ya bawu, mpe basikaka samu na kwenda kubwabana mulumi. 2 Tanu na kati ya bawu vwandaka ve na mayela, mpe tanu ya nkaka vwandaka na mayela. 3 Bayina vwandaka ve na mayela bakaka minda ya bawu ata kunata mafuta mingi. 4 Kasi bayina vwandaka na mayela bakaka minda ya bawu mpe bambwata ya mafuta. 5 Mutindu mulumi vwandaka kwiza nswalu ve, bandumba nyonso kumaka na pongi, mpe lalaka. 6 «Na kati-kati ya mpimpa, bawu kuwaka ndinga yina lookaka: "Mulumi yandi yayi! Beno kwenda kubwabana yandi!" 7 Na yina, bandumba nyonso kumi vumbukaka mpe bandaka na kukubika minda ya bawu. 8 Bayina vwandaka ve na mayela tubaka

na bayina vwandaka na mayela: “beno pesa beto mwa mafuta samu ti minda ya beto me banda na kufwa.” 9 Kasi bayina vwandaka na mayela vutulaka: “Ve! Yawu kele mingi ve samu na beto mpe beno. Ya kele mbote ti beno kwenda kusumba mafuta na bayina ke tekisaka yawu.” 10 Ntangu bawu kwendaka sumba mafuta, mulumi kwizaka. Bandumba tanu yina vwandaka ya kukubama kotaka na yandi na kati ya yinzo ya makwela, mpe ba kangaka mwelo na fungula. 11 Na manima, bandumba tanu ya nkaka kwizaka mpe tubaka: “Mfumu! Mfumu! Zibudila beto mwelo!” 12 Kasi mulumi vutulaka: “Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Mu zaba beno ve.” 13 Na yina, Yesu tubaka dyaka: «Beni lala ve pongi samu ti beno zaba ve kilumbu mpe ngunga.» 14 «Kimfumu ya Mazulu kele mutindu muntu yina vwandaka kwenda na nzyetolo. Yandi bokilaka bisadi ya yandi, mpe bikilaka bawu bimvwama ya yandi. 15 Na kisadi ya ntete, yandi pesaka Batalente tanu. Na kisadi ya zole, yandi pesaka Batalente zole, mpe na kisadi ya tatu Talente mosi. Yandi pesaka bawu yawu mutindu vwandaka ngolo ya konso muntu. Na manima, yandi kwendaka na nzyetolo. 16 Kisadi yina kuzwaka Batalente tanu kwendaka mbangu na kusala mumbungu na yawu, mpe kuzwaka Batalente tanu ya nkaka. 17 Kisadi yina kuzwaka Batalente zole salaka mpe mutindu mosi, mpe yandi kuzwaka Batalente zole ya nkaka. 18 Kasi kisadi yina kuzwaka Talente mosi, yandi timunaka dibulu na ntoto, mpe yandi bumbaka mbongo ya mfumu ya yandi. 19 «Bilumbu mingi lutaka. Na manima, mfumu ya bisadi yina vutukaka mpe bokilaka bawu samu na kuyufula bawu yinki bawu salaka na mbongo yina yandi bikilaka bawu. 20 Kisadi yina kuzwaka Batalente tanu kwizaka mpe tubaka: “Mfumu, nge bikilaka munu Batalente tanu ya, mpe mu me kuzwa dyaka Batalente tanu ya nkaka. Tala! Yawu yayi.” 21 Mfumu ya yandi zabisaka yandi: “Ya kele mbote! Nge kele kisadi ya mbote mpe ya kukwikama. Nge me vwanda ya kukwikama na bima yina kele na mfunu mingi ve. Na yina, mu ke pesa nge bima ya kulutila mfunu. Kwiza kuyangalala kintwadi na munu.” 22 Kisadi yina kuzwaka Batalente zole kwizaka mpe tubaka: “Mfumu, nge bikilaka munu Batalente zole, mpe mu me kuzwa dyaka Batalente zole ya nkaka. Tala! Yawu yayi.” 23 Mfumu ya yandi zabisaka yandi: “Ya kele mbote! Nge kele kisadi ya mbote mpe ya kukwikama. Nge me vwanda ya kukwikama na bima yina kele na mfunu mingi ve. Na yina, mu ke pesa nge bima ya kulutila mfunu. Kwiza kuyangalala kintwadi na munu.” 24 Na manima, kisadi yina kuzwaka Talente mosi ya kwizaka mpe tubaka: “Mfumu, mu zaba ti nge kele muntu ya ntima ngolo. Nge ke yonzikaka bambuma kisika yina nge ke kunaka yawu ve, mpe nge ke yonzikaka bambuma kisika yina nge ke mwangaka ve. 25 Mu vwandaka na boma, mpe mu kwendaka bumba mbongo ya nge na yisi ya ntoto. Mbongo ya nge yawu yayi.” 26 Mfumu ya yandi vutulaka: “Nge kele kisadi ya yimbi mpe ya bubolo. Nge zabaka ti mu ke yonzikaka bambuma kisika yina mu ke kunaka yawu ve, mpe ti mu ke yonzikaka bambuma kisika yina mu ke mwangaka yawu ve. 27 Na yina, nge zolaka tula mbongo ya munu na banki, mpe ntangu mu me vutuka, mu zolaka baka yawu na ndandu na zulu. 28 Beni baka yandi Talente yina kele na yandi, mpe beno pesa yawu na kisadi yina kele na Batalente kumi. 29 Ya tsyelika, na muntu yina ke na bima, ba ke bwela yandi bima ya nkaka, mpe yandi ke vwanda na yawu ya kulutila. Kasi na muntu yina ke na kima ve, ba ke katula yandi ata mwa ndambu yina kele na yandi. 30 Na yina me tadila kisadi yayi ya mfunu ve, beno losa yandi na ngaanda na kati ya kitombe kisika bantu ke dilaka mpe ke kwetisaka meno.” 31 «Ntangu Mwana ya Muntu ke kwiza na kati ya nkembo ya yandi kintwadi na bambazi nyonso ya yandi, yandi ke vwanda na kiti ya yandi ya kintinu ya nkembo. 32 Bantu nyonso ya ntoto ke vukana na ntuala ya yandi, mpe yandi ke kabula bawu mutindu muvungi ya mameme ke kabulaka mameme na bankombo. 33 Yandi ke tula mameme na lubakala ya yandi, mpe bankombo na lumoso ya yandi. 34 Na yina, ntinu ke tuba na bayina ke vwanda na lubakala ya yandi: “Beni kwiza, beno yina Tata ya munu sakumunaka. Beni kota na Kimfumu ya Mazulu yina Nzambi kubikilaka beno katuka mbandukulu ya yinza. 35 Ya tsyelika, mu vwandaka na nsatu, mpe beno pesaka munu madya. Mu vwandaka na nsatu ya maza, mpe beno pesaka munu maza ya kunwa. Mu vwandaka nzenza, mpe beno yambaka munu. 36 Mu vwandaka ve na binkuti, mpe beno pesaka munu yawu. Mu vwandaka na kimbevo, mpe beno sadisaka munu. Mu vwandaka na boloko, mpe beno kwizaka tala munu.” 37 Na yina, bantu ya kudedama ke yufula yandi: “Mfumu! Wapi ntangu beto talaka ti nge vwandaka na nsatu, mpe

beto pesaka nge madya? Wapi ntangu nge vwandaka na nsatu ya maza, mpe beto pesaka nge maza ya kunwa? 38 Wapi ntangu beto talaka ti nge vwandaka nzenza, mpe beto yambaka nge na bayinzo ya beto? Wapi ntangu nge vwandaka ve na binkuti, mpe beto pesaka nge yawu? 39 Wapi ntangu beto talaka ti nge vwandaka na kimbevo to na kati ya boloko, mpe beto kwizaka tala nge?” 40 Ntinu ke vutula: “Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Konso ntangu beno salaka yawu ata na mosi ya kulutila fyoti na kati ya bampangi ya munu yayi, ni na munu beno salaka yawu.” 41 «Na manima, ntinu ke tuba na bayina ke vwanda na lumoso ya yandi: “Benno bantu yina ba siingaka, beno katuka pene-pene ya munu! Benno kwenda na kati ya tiya ya mankululu yina ba kubikaka samu na Satana mpe bambazi ya yandi. (aiōnios g166) 42 Ya tsyelika, mu vwandaka na nsatu, kasi beno pesaka ve munu madya. Mu vwandaka na nsatu ya maza, kasi beno pesaka ve munu maza ya kunwa. 43 Mu vwandaka nzenza, mpe beno yambaka ve munu. Mu vwandaka ve na binkuti, kasi beno pesaka ve munu yawu. Mu vwandaka na kimbevo mpe na kati ya boloko, mpe beno sadisaka ve munu.” 44 Na yina, bawu ke yufula yandi: “Mfumu! Wapi ntangu beto talaka ti nge vwandaka na nsatu ya kudya, to na nsatu ya maza? Wapi ntangu nge vwandaka nzenza, nge vwandaka ve na binkuti, mpe nge vwandaka na kimbevo to nge vwandaka na boloko, mpe beto sadisaka ve nge?” 45 Ntinu ke vutula: “Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Konso ntangu beno salaka ve yawu ata na mosi ya kulutila fyoti na kati ya bana yayi, ni na munu beno salaka ve yawu.” 46 Na yina, bawu ke kwenda na kisika yina bawu ke kuzwa kitumbu ya seko. Kasi bantu ya kudedama ke kuzwa luzingu ya seko.» (aiōnios g166)

26 Ntangu Yesu manisaka na kupesa malongi yina, yandi tubaka na bilandi ya yandi: 2 «Benno zaba ti kaka bilumbu zole me bikana samu na kukembila mukembo ya Paki. Ba ke yekula Mwana ya Muntu, samu ti ba koma yandi na kulunsi.» 3 Na yina, bamfumu ya banganga-Nzambi mpe bakuluntu ya ba-Zwife vukanaka na yinzo ya Kayife yina vwandaka nganga-Nzambi ya ntete. 4 Bawu bakaka lukanu ya kukanga Yesu na mansweki, mpe ya kufwa yandi. 5 Bawu vwandaka tuba: «Beto fwana kukanga yandi ve na mukembo ya Paki, samu ti bantu sala muvusu

ve.» 6 Yesu vwandaka na mbanza Betani na kati ya yinzo ya Simoni, muntu ya kimbevo ya mpusu. 7 Ntangu Yesu vwandaka na mesa, kento mosi kwizaka pene-pene ya yandi na kitutu ya alabati ya kufuluka na mananasi ya ntalu mingi, mpe sekulaka yawu na yintu ya Yesu. 8 Ntangu bilandi talaka mutindu yina, bawu vwandaka ve na kilengi, mpe tubaka: «Samu na yinki yandi me bebisa yawu? 9 Ba lendaka tekisa yawu na ntalu ya mingi, mpe kukabula mbongo yina na bamputu!» 10 Yesu zabaka mambu yina bawu vwandaka zonga. Na yina, yandi tubaka: «Samu na yinki beno ke na kukwamisa kento yayi? Mambu yina yandi me sala samu na munu kele mbote. 11 Bamputu ke vwanda na beno ntangu nyonso. Kasi munu, mu ke vwanda ve na beno ntangu nyonso. 12 Yandi me tula mananasi yayi na nzutu ya munu samu na kukubika nzikulu ya munu. 13 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Bisika nyonso yina ba ke zabisa Nsangu ya Mbote yayi na yinza, ba ke zonzila mambu yina kento yayi me sala, mpe ba ke bambukila yandi moyo.» 14 Na manima, mosi na kati ya bilandi kumi na zole yina vwandaka na nkumbu ya Yuda Isekayote, kwendaka tala bamfumu ya banganga-Nzambi, 15 mpe zabisaka bawu: «Yinki beno ke pesa munu kana mu yekula beno Yesu?» Bawu pesaka yandi mbongo makumi tatu ya bisengo. 16 Katuka kilumbu yina, Yuda vwandaka sosa ntangu ya mbote samu na kuyekula bawu Yesu. 17 Kilumbu ya ntete ya mukembo ya Mampa yina ba ke funisaka ve, bilandi kwendaka yufula Yesu: «Wapi sika nge zola ti beto yidikila nge madya ya Paki?» 18 Yesu vutulaka: «Benno kwenda na mbanza na sika ya bakala mosi, mpe beno zabisa yandi ti Mulongisi me tuba: “Ngunga ya munu me lunga, ni na sika ya nge mu ke kudya madya ya Paki na bilandi ya munu.”» 19 Bilandi salaka mutindu Yesu zabisaka bawu, mpe bawu yidikaka bima nyonso samu na madya ya Paki. 20 Ntangu mpimpa kumaka, Yesu kwendaka vwanda na mesa na bilandi kumi na zole ya yandi. 21 Ntangu bawu vwandaka kudya, Yesu tubaka: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Mosi na kati ya beno ke yekula munu.» 22 Bilandi kumaka na kyadi ya kulutila, mpe bandaka na kuyufula yandi mosi na mosi: «Mfumu! Ya kele munu?» 23 Yesu vutulaka: «Muntu yina me tula diboko ya yandi kintwadi na munu na kati ya ndonga, ni yandi ke yekula munu. 24 Mwana ya Muntu ke kufwa mutindu Dibuku ya Nzambi ke zabisaka

yawu. Kasi kyadi na muntu yina ke yekula yandi! mpe kutaka bawu ya kulala. Yandi tubaka na Pyele: Ya vwandaka mbote na muntu yina na kubutuka «Beno me lenda ve na kukyelola meso kintwadi ve.» 25 Yuda yina vwandaka yekula Yesu tubaka: na munu ata na ngunga mosi? 41 Beno kyelola «Mulongisi! Ya kele munu?» Yesu vutulaka: «Ni nge meso, mpe beno sambila, samu ti beno kubwa ve mosi me tuba yawu.» 26 Ntangu bawu vwandaka na ntontolo. Ntima ya muntu kele ya kufuluka na kudya, Yesu bakaka dimpa. Na manima ya kutonda nsatu ya kusala mambu ya mbote, kasi nzutu kele ya Nzambi, yandi bukunaka yawu mpe pesaka yawu na kulemba.» 42 Yesu bikaka dyaka bawu na mbala ya bilandi ya yandi na kutuba: «Beno baka, yayi ni nzutu zole, mpe sambilaka mutindu yayi: «Tata ya munu, ya munu.» 27 Na manima, yandi bakaka mbungu kana mbungu yayi lenda kukatuka ve, samu ti mu ya vinu. Yandi tondaka Nzambi, mpe pesaka bawu kunwa yawu, bika ti luzolo ya nge salama!» 43 Yandi yawu na kutuba: «Beno kunwa yawu beno nyonso. vutukaka dyaka kisika vwandaka bilandi ya yandi, 28 Ya tsyelika, yayi ni menga ya munu, menga ya mpe kutaka bawu ya kulala samu ti meso ya bawu ngwisani yina me mwangana, samu ti bantu mingi vwandaka ya kufuluka na pongi. 44 Yesu bikaka dyaka kuzwa mulemvo ya masumu. 29 Mu ke na kuzabisa bawu. Yandi kwendaka sambila na mbala ya tatu beno: Katuka ntangu yayi, mu ke kunwa dyaka ve na kuzonza kaka mambu yina yandi tubaka. 45 Na vinu yayi tii kilumbu yina mu ke kunwa vinu ya malu- manima, yandi vutukaka kisika vwandaka bilandi ya malu kintwadi na beno na kati ya Kimfumu ya Tata yandi, mpe zabisaka bawu: «Beno ke na kutatamana ya munu.» 30 Na manima, bawu kembisaka Nzambi na kulala, mpe beno ke na kupema! Ntangu yayi, na banzumbu, mpe kwendaka na mongo ya bayinti ngunga me lunga yina ba ke yekula Mwana ya Muntu ya olive. 31 Yesu tubaka na bilandi ya yandi: «Na na maboko ya misumuki. 46 Beno telama, mpe beto mpimpa yayi, beno nyonso ke bika munu samu ti kwenda! Muntu yina ke na kuyekula munu me kwiza.» Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Mu ke kufwa muvungi 47 Yesu manisaka ve na kuzonza ntangu Yuda, mosi ya mameme, mpe mameme nyonso ke mwangana.» na kati ya bilandi kumi na zole, kumaka kuna. Yandi 32 Yesu tubaka dyaka: «Kasi ntangu mu ke vumbuka kwizaka na nkonga ya nene ya bantu yina vwandaka na lufwa, mu ke kwenda kuvingila beno na Ngaliili.» 33 na bambele mpe bayinti na maboko. Ni bamfumu Pyele tubaka na Yesu: «Ata ti bawu nyonso bika nge, ya banganga-Nzambi mpe bakuluntu ya ba-Zwife munu, mu ke bika nge ve.» 34 Yesu vutulaka: «Ya fidisaka bawu. 48 Yuda yina vwandaka yekula Yesu tsyelika, mu ke na kuzabisa nge: Kaka na mpimpa zabisaka bawu kidimbu yina yandi ke sala. Yandi yayi, ntete nsusu kuba, nge ke manga munu bambala tubaka: «Muntu yina mu ke fiba, ni yandi. Beno kanga tatu.» 35 Pyele zabisaka Yesu: «Ata ti mu fwana yandi.» 49 Yuda kwendaka nswalu pene-pene ya kufwa kintwadi na nge, mu ke manga nge ve.» Bilandi Yesu, mpe tubaka: «Mbote ya nge Mulongisi!» Na nyonso mpe tubaka mutindu yina. 36 Na manima, yandi fibaka Yesu. 50 Yesu vutulaka: «Ndiku ya munu, mambu yina nge me kwiza kusala awa, sala ba ke bokilaka Ngetesemane, mpe zabisaka bawu: yawu.» Na yina, bantu kwendaka pene-pene ya Yesu. «Beno vwanda awa ntangu mu ke kwenda kusambila Bawu simbaka Yesu, mpe kangaka yandi. 51 Mosi na na mantwala kuna.» 37 Yandi nataka Pyele mpe kati ya bayina vwandaka kintwadi na Yesu basisaka bana nyonso zole ya Zebede. Yandi bulaka yawu kisadi ya nganga- mbele ya yandi. Yandi bulaka yawu kisadi ya nganga- kutala kyadi mpe mpasi na ntima. 38 Na yina, yandi Nzambi ya ntete, mpe zengaka yandi dikutu. 52 Na zabisaka bawu: «Ntima ya munu kele ya kufuluka na yina, Yesu zabisaka yandi: «Vutula mbele ya nge na kyadi samu na lufwa. Beno vwanda awa, mpe beno kisika ya yawu samu ti konso muntu yina ke nwanaka kyelola meso kintwadi na munu.» 39 Yesu kwendaka na mbele, ke kufwaka mpe na mbele. 53 Nge zaba ve na mwa mantwala. Yandi kubwaka kizizi na ntoto, ti mu lenda kulomba lusalusu na Tata ya munu, mpe mpe sambilaka mutindu yayi: «Tata ya munu, kana na nswalu nyonso, yandi ke fidisa munu bambazi yawu lenda kusalama, katula mbungu yayi ya mpasi mingi kulutila bankonga kumi na zole ya binwani? pene-pene na munu. Kasi kusala ve luzolo ya munu. 54 Kana mu sala mutindu yina, mambu yina kele ya kusonama na Dibuku ya Nzambi lenda kusalama ve. Sala kaka luzolo ya nge.» 40 Na manima, yandi Ya tsyelika, beto ke tangaka ti yawu fwana kusalama vutukaka na kisika yina vwandaka bilandi tatu yina,

mutindu yina.» 55 Na manima, Yesu tubaka na bantu yina: «Beno me kwiza na bambele mpe bayinti samu na kukanga munu mutindu ti mu wwandaka kimpumbulu? Bilumbu nyonso, mu wwandaka longisa na kati ya Yinzo ya Nzambi, mpe beno kangaka munu ve. 56 Kasi mambu nyonso yayi me salama samu na kulungisa mambu yina mimbikudi zabisaka na Dibuku ya Nzambi.» Na yina, bilandi nyonso bikaka Yesu, mpe kimaka. 57 Bayina kangaka Yesu, nataka yandi na sika ya Kayife, nganga-Nzambi ya ntete. Ni na sika ya yandi wwandaka me vukana milongisi ya Misiku mpe bakuluntu ya ba-Zwife. 58 Pyele wwandaka landa Yesu mwa manima tii na kati ya lupangu ya nganga-Nzambi ya ntete. Yandi kotaka na lupangu, mpe wwandaka kisika mosi na mikengi samu na kutala wapi mutindu mambu yina ke manisa. 59 Bamfumu ya banganga-Nzambi mpe kimvuka nyonso ya bakuluntu ya ba-Zwife wwandaka sosa kimbangi, ata ya vwanda ya luvunu, samu na kuzengila Yesu lufwa. 60 Kasi bawu kuzwaka ve dyambu ya yimbi ata ti bantu mingi kwizaka tuba mambu ya luvunu. Na manima, bantu zole kwizaka 61 mpe tubaka: «Muntu yayi tubaka ti yandi lenda kumwangisa Yinzo ya Nzambi, mpe kutunga dyaka yawu na bilumbu tatu.» 62 Nganga-Nzambi ya ntete telamaka mpe yufulaka Yesu: «Nge kele ve na dyambu ya kutuba na mambu yina bantu yayi ke na kufunda nge?» 63 Kasi Yesu wwandaka swi. Na yina, nganga-Nzambi ya ntete zabisaka yandi: «Zenga ndefi na Nkumbu ya Nzambi ya moyo! Zabisa beto kana nge kele Masiya, Mwana ya Nzambi!» 64 Yesu vutulaka: «Nge mosi me tuba yawu. Kasi mu ke na kuzabisa beno: Katuka bubu yayi, beno ke tala Mwana ya Muntu ya kuvwanda na lubakala ya Nzambi-Mpungu, mpe yandi ke kwiza na kati ya matuti.» 65 Na yina, nganga-Nzambi ya ntete pasulaka bilele ya yandi, mpe tubaka: «Yandi me safula Nzambi! Beto ke dyaka ve na nsatu ya bambangi! Beno me kuwa wapi mutindu yandi me safula Nzambi. 66 Yinki beno ke na kubanza?» Bawu vutulaka: «Yandi fwana kufwa.» 67 Na manima, bawu lobolaka yandi mante na kizizi, mpe bulaka yandi makofi. Ba ya nkaka bulaka yandi bambata 68 na kutuba: «Masiya bikula! Zabisa beto nani me bula nge!» 69 Pyele wwandaka ya kuvwanda na ngaanda na kati ya lupangu. Kisadi mosi ya kento kwizaka pene-pene ya yandi, mpe tubaka: «Nge mpe, nge wwandaka kintwadi na Yesu, muntu ya Ngali.» 70

Kasi Pyele mangaka na ntuala ya bantu nyonso, mpe tubaka: «Mu zaba ve yinki nge ke na zola kutuba.» 71 Na manima, Pyele kwendaka pene-pene ya mwelo ya lupangu. Kisadi ya nkaka ya kento talaka yandi, mpe tubaka na sika ya bayina wwandaka kuna: «Muntu yayi wwandaka kintwadi na Yesu ya Nazaleti.» 72 Pyele mangaka dyaka, mpe kudyaka ndefi na kutuba: «Mu zaba muntu yina ve!» 73 Na manima ya mwa ntangu, bayina wwandaka kuna kwizaka pene-pene ya Pyele, mpe zabisaka yandi: «Ya tsyelika, nge kele mosi ya bantu ya yandi. Mutindu ya nge ya kuzonza ke na kulakisa wapi sika nge katukaka.» 74 Na yina, Pyele kudyaka ndefi, mpe tubaka: «Mu zaba ve muntu yina beno ke na kuzonzila! Kana mu ke na kuvuna, bika ti Nzambi kupesa munu kitumbu.» Kaka na ntangu yina, nsusu kubaka. 75 Na yina, Pyele bambukaka moyo na mambu yina Yesu zabisaka yandi: «Ntete nsusu kuba, nge ke tuba bambala tatu ti nge zaba munu ve.» Pyele basikaka na lupangu mpe dilaka mingi.

27 Na suka-suka, bamfumu nyonso ya banganga-Nzambi mpe bakuluntu ya ba-Zwife vukanaka samu na kubaka lukanu ya kufwa Yesu. 2 Bawu kangaka Yesu basinga. Bawu nataka yandi, mpe pesaka yandi na maboko ya mfumu Pilate, mfumu ya kizunga. 3 Ntangu Yuda yina yekulaka Yesu talaka ti ba zengilaka Yesu lufwa, yandi talaka ntima mpasi, mpe kwendaka vutula mbongo makumi tatu ya bisengo na sika ya bamfumu ya banganga-Nzambi mpe bakuluntu ya ba-Zwife. 4 Yandi zabisaka bawu: «Mu me sala masumu na kuyekula na lufwa muntu yina me sala dyambu ve.» Kasi bawu vutulaka: «Yawu me tala beto ve! Ya ke mambu ya nge!» 5 Yuda losaka mbongo yango na kati ya Yinzo ya Nzambi, mpe basikaka. Na manima, yandi kwendaka lelama. 6 Bamfumu ya banganga-Nzambi lokotaka mbongo yina, mpe tubaka: «Misiku ya beto ke yiminaka na kutula mbongo ya mutindu yayi na kibumbulu-mbongo ya Yinzo ya Nzambi samu ti ya kele ntalu ya menga ya muntu.» 7 Na manima ya kuwisana, bawu bakaka mbongo yina, mpe sumbaka bilanga ya kisadi-bambinda. Bawu salaka yawu kisika ya kukundaka banzenza. 8 Ni yawu yina, tii bubu yayi, ba ke bokilaka bilanga yina: «Bilanga ya menga». 9 Yawu salamaka mutindu mumbikudi Yelemi zabisaka: «Bawu bakaka mbongo makumi tatu ya bisengo

(ntalu yina bantu ya Isayeli zengaka samu na yandi),
10 mpe bawu pesaka yawu samu na kusumba bilanga ya kisadi-bambinda mutindu Mfumu tumisaka munu.»
11 Ba nataka Yesu na ntuala ya mfumu Pilate, mpe mfumu yufulaka yandi: «Nge kele ntinu ya ba-Zwife?»
Yesu vutulaka: «Nge ke na kutuba yawu nge mosi.»
12 Kasi ntangu bamfumu ya banganga-Nzambi mpe bakuluntu ya ba-Zwife vwandaka funda yandi, yandi vutulaka ata dyambu.
13 Na yina, Pilate yufulaka yandi: «Nge me kuwa ve mambu nyonso yina bawu me funda nge?»
14 Kasi Yesu vutulaka ata mvutu na mambu nyonso yina, mpe mfumu yitukaka mingi.
15 Na konso mukembo ya Paki, mfumu ya kizunga vwandaka na kifu ya kupesa kimpwanza na nkole yina bantu vwandaka zola ti yandi basisa.
16 Na ntangu yina, ya vwandaka na nkole mosi ya nsangu. Nkumbu ya yandi vwandaka [Yesu] Balabase.
17 Na yina, Pilate yufulaka nkonga ya bantu yina vukanaka kuna: «Nani beno zola ti mu pesa kimpwanza: [Yesu] Balabase to Yesu yina ba ke bokilaka Masiya?»
18 Pilate zabaka ti bawu vwandaka tala Yesu musoki. Ni yawu yina, bawu yekulaka Yesu na sika ya yandi.
19 Ntangu Pilate vwandaka ya kuvwanda na kiti yina ba ke fundisaka, kento ya yandi fidisaka yandi nsangu yayi: «Kukota ve na mambu ya muntu yayi ya kudedama. Yandi me sala dyambu ve. Mpimpa yayi, mu me tala mpasi mingi na bandosi samu na yandi.»
20 Bamfumu ya banganga-Nzambi mpe bakuluntu ya ba-Zwife tumisaka nkonga na kulomba ti ba basisa Balabase na boloko, mpe ba kufwa Yesu.
21 Mfumu yufulaka dyaka bawu: «Nani na kati ya bawu zole beno zola ti mu pesa kimpwanza?»
Bawu vutulaka: «Balabase!»
22 Pilate yufulaka bawu: «Yinki mu ke sala Yesu yina ba ke bokilaka Masiya?»
Bawu nyonso vutulaka: «Koma yandi na kulunsi!»
23 Pilate yufulaka bawu: «Wapi dyambu ya yimbi yandi me sala?»
Kasi bawu lookaka na ngolo nyonso: «Koma yandi na kulunsi!»
24 Ntangu Pilate talaka ti yandi lendaka sala dyaka kima ve, mpe muvusu vwandaka lutila, yandi bakaka maza, mpe sukulaka maboko na ntuala ya bantu. Yandi tubaka: «Lufwa ya muntu yayi kele na yintu ya munu ve! Ya kele dyambu ya beno!»
25 Bantu nyonso vutulaka: «Beto me ndima ti lufwa ya yandi vwanda na bayintu ya beto mpe ya bana ya beto!»
26 Na yina, Pilate pesaka Balabase kimpwanza. Yandi tumisaka ti ba bula Yesu bikoti, mpe yekulaka yandi na maboko ya bawu samu na kukoma yandi na kulunsi.
27 Binwani ya Pilate nataka Yesu na yinzo ya mfumu Pilate, mpe nkonga nyonso ya binwani zungaka yandi.
28 Bawu katulaka yandi binkuti, mpe lwatisaka yandi kiyunga ya mbwaki.
29 Bawu yidikaka na bansende yimpu ya kintinu, mpe lwatisaka yandi yawu. Bawu simbisaka yandi kidyadya na diboko ya lubakala. Na manima, bawu fukamaka na ntuala ya yandi, mpe sekaka yandi na kutuba: «Mbote ya nge, ntinu ya ba-Zwife!»
30 Bawu vwandaka lobola yandi mante. Bawu bakaka kidyadya, mpe vwandaka bula yandi yawu na yintu.
31 Ntangu bawu manisaka na kuseka yandi, bawu katulaka yandi kiyunga, mpe lwatisaka yandi binkuti ya yandi. Na manima, bawu nataka yandi samu na kukoma yandi na kulunsi.
32 Ntangu bawu basikaka na mbanza, bawu bwabanaka bakala mosi na nkumbu Simoni, muntu ya mbanza Silene. Bawu tumisaka yandi na ngolo nyonso na kunata kulunsi ya Yesu.
33 Bawu kumaka na kisika yina ba ke bokilaka Ngolongota, yina zola kutuba: «Kisika ya Mukwa ya yintu.»
34 Kuna, bawu pesaka Yesu vinu yina bawu vukisaka na kisi ya ndudi mingi. Yesu mekaka yawu, mpe mangaka na kunwa.
35 Bawu komaka Yesu na kulunsi. Bawu kabulaka bawu na bawu binkuti ya yandi na kubula dzeke,
36 mpe bawu vwandaka kuna samu na kukeba yandi.
37 Ba tulaka na zulu ya kulunsi mwa dibaya yina ba sonikaka dyambu yina ba zengilaka yandi lufwa: «Muntu yayi kele Yesu, ntinu ya ba-Zwife.»
38 Binwani komaka mpe na bakulunsi bimpumbulu zole pene-pene ya Yesu, mosi na lubakala, mpe ya nkaka na lumoso.
39 Bantu yina vwandaka luta kuna vwandaka finga yandi, mpe vwandaka ningisa yintu.
40 Bawu vwandaka tuba: «Ee! Nge vwandaka zola kumwangisa Yinzo ya Nzambi, mpe kutunga dyaka yawu na bilumbu tatu. Kana nge kele Mwana ya Nzambi, vuukisa nzutu ya nge, mpe kulumuka na kulunsi.»
41 Mutindu mosi mpe, bamfumu ya banganga-Nzambi, milongisi ya Misiku, mpe bakuluntu ya ba-Zwife vwandaka seka yandi na kutuba: 42 «Yandi vuukisaka bantu ya nkaka, kasi yandi lenda kuvuukisa ve nzutu ya yandi mosi? Kana yandi kele ntinu ya yinsi ya Isayeli, yandi kulumuka na kulunsi, mpe beto ke kwikila na yandi.
43 Yandi tulaka kivuvu ya yandi na Nzambi, mpe tubaka ti yandi kele Mwana ya Nzambi. Na yina, kana Nzambi ke zolaka yandi, yandi vuukisa yandi ntangu yayi.»
44 Bimpumbulu yina ba komaka na

bakulunsi pene-pene ya Yesu, fingaka yandi mpe mutindu yina. 45 Na ngunga ya midi, kitombe kumaka na yinsi nyonso tii na ngunga ya tatu na manima ya midi. 46 Pene-pene na ngunga ya tatu, Yesu lookaka na ndinga ya ngolo: «Eli, Eli, lema sabatani!» Ya zola kutuba: «Nzambi ya munu! Nzambi ya munu! Samu na yinki nge me bika munu?» 47 Bantu ya nkaka yina vwandaka kuna kuwaka yandi, mpe tubaka: «Beno kuwa! Yandi ke na kubokila Eli!» 48 Mosi na kati ya bawu kwendaka baka na mbangu nyonso kima mosi mutindu mafudya. Yandi tulaka yawu malafu ya ngayi, mpe kangaka yawu na nsongi ya kidyadya. Yandi pesaka yawu na Yesu samu ti yandi kunwa. 49 Kasi ba ya nkaka tubaka: «Vingila! Beto tala ntete kana Eli ke kwiza kuvuukisa yandi.» 50 Yesu lookaka dyaka na ndinga ya ngolo, mpe kufwaka. 51 Kaka na ntangu yina, lele yina ke kabulaka bivinga ya longo ya Yinzo ya Nzambi pasukaka na kati-kati na bandambu zole, kubanda na zulu tii na yisi. Ntoto ninganaka, matadi ya nene pasukaka, 52 bandyamu zibukaka, mpe bantu ya longo mingi yina kufwaka vumbukaka na lufwa. 53 Bawu basikaka na bandyamu, mpe na manima ya mvumbukulu ya Yesu na lufwa, bawu kotaka na mbanza ya longo kisika bantu mingi talaka bawu. 54 Na kutala ntoto yina ninganaka, mpe mambu nyonso yina salamaka, mfumu ya binwani ya Loma mpe binwani yina vwandaka na yandi samu na kukeba Yesu kumaka na boma mingi, mpe tubaka: «Ya tsyelika, muntu yayi vwandaka Mwana ya Nzambi!» 55 Bakento mingi vwandaka ya kutelama na mwa ntama, mpe vwandaka tala. Bawu landaka Yesu katuka Ngaliili samu na kusadila yandi. 56 Na kati ya bawu vwandaka Maliya ya mbanza Madala, Maliya mama ya Zaki na Yosefi, mpe mama ya bana ya Zebede. 57 Ya vwandaka kuma mpimpa, ntangu bakala mosi ya mvwana na nkumbu Yosefi, muntu ya mbanza Alimate kwizaka. Yandi mpe vwandaka kilandi ya Yesu. 58 Yandi kwendaka tala Pilate, mpe lombaka yandi nzutu ya Yesu. Pilate pesaka muswa ya kupesa yandi yawu. 59 Yosefi bakaka nzutu ya Yesu, mpe zingaka yawu na lele ya lino ya kuvedila. 60 Yandi tulaka yawu na kati ya ndyamu ya malu-malu ya yandi mosi yina ba timunaka na mongo ya matadi. Na manima, yandi vindumunaka ditadi ya nene samu na kukanga ndyamu, mpe kwendaka. 61 Maliya ya mbanza Madala na ndoyi ya yandi vwandaka kuna ya kuvwanda na ntuala ya ndyamu. 62 Kilumbu yina

vwandaka landa vwandaka kilumbu ya saba. Na yina, bamfumu ya banganga-Nzambi mpe ba-Falisyee kwendaka na sika ya Pilate, 63 mpe tubaka: «Mfumu, beto ke na kubambuka ti ntangu yandi vwandaka moyo, muntu yina ya luvunu tubaka: “Mu ke vumbuka na lufwa na kilumbu ya tatu.” 64 Na yina, pesa muswa ya kutula mikengi na ndyamu ya yandi tii na kilumbu ya tatu. Kana ve, bilandi ya yandi ke kwiza kuyiba nzutu ya yandi, mpe ke tuba ti yandi me vumbuka na lufwa. Luvunu yina ke lutila ngolo na luvunu ya ntete.» 65 Pilate zabisaka bawu: «Binwani bawu yayi. Beno kwenda kukeba ndyamu mutindu beno zola.» 66 Na yina, bawu kwendaka kengila ndyamu. Bawu kangaka mbote ditadi yina vwandaka na mwelo ya ndyamu, mpe tulaka binwani.

28 Na manima ya kilumbu ya saba, na suka-suka ya kilumbu ya lumingu, Maliya ya mbanza Madala na ndoyi ya yandi kwendaka tala ndyamu. 2 Na mpamukunu, ntoto ninganaka na ngolo nyonso. Mbazi mosi ya Mfumu katukaka na zulu. Yandi kwizaka vindumuna ditadi yina vwandaka kanga mwelo ya ndyamu, mpe yandi vwandaka na zulu ya yawu. 3 Kizizi ya yandi vwandaka lezima mutindu nsemo ya nzasi, mpe binkuti ya yandi vwandaka mpembe ya kulutula. 4 Binwani yina vwandaka kengila ndyamu kumaka na boma ya kulutula, mpe bandaka na kutekita. Bawu kumaka mutindu bantu ya kufwa. 5 Mbazi tubaka na bakento: «Beno vwanda na boma ve. Mu zaba ti beno ke na kusosa Yesu yina ba komaka na kulunsi. 6 Yandi kele ve awa. Yandi me vumbuka na lufwa mutindu yandi tubaka. Beno kwiza kutala kisika yina yandi vwandaka. 7 Beno kwenda mbangu na sika ya bilandi ya yandi, mpe beno tubila bawu ti Yesu me vumbuka na lufwa. Ntangu yayi, yandi ke na kuvingila beno na Ngaliili. Ni kuna beno ke tala yandi. Ni nsangu yina mu me kwiza kuzabisa beno.» 8 Na nswalu nyonso, bawu katukaka na ndyamu na boma mpe ya kufuluka na kilengi. Bawu kwendaka zabisa nsangu yina na sika ya bilandi ya Yesu. 9 Na mpamukunu, Yesu talanaka na bawu, mpe tubaka: «Mbote ya beno!» Bawu kwendaka pene-pene ya yandi. Bawu fukamaka mpe simbaka yandi makulu. 10 Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Beno vwanda na boma ve. Beno kwenda kutuba na bampangi ya munu ti bawu kwenda na Ngaliili. Ni kuna bawu ke tala munu.» 11 Ntangu

bakento wwandaka vutuka, ndambu ya binwani yina wwandaka kengila ndyamu vutukaka na mbanza, mpe zabisaka bamfumu ya banganga-Nzambi mambu nyonso yina salamaka. 12 Bamfumu ya banganga-Nzambi vukanaka na bakuluntu ya ba-Zwife. Bawu wisanaka na kupesa mbongo mingi na binwani, 13 mpe zabisaka bawu: «Beno ke tuba ti bilandi ya yandi kwizaka laba nzutu ya yandi na mpimpa ntangu beto wwandaka lala. 14 Kana mfumu kuwa yawu, beto ke zaba wapi mutindu beto ke lembika yandi ntima, mpe ata dyambu ke kumina beno.» 15 Binwani bakaka mbongo, mpe salaka mutindu ba zabisaka bawu. Ni yawu yina, disolo yayi mwanganaka na kati ya ba-Zwife tii bubu yayi. 16 Bilandi kumi na mosi kwendaka na Ngalili na mongo yina Yesu zabisaka bawu. 17 Ntangu bawu talaka Yesu, bawu fukamaka. Kasi ba ya nkaka wwandaka na maketi-keti. 18 Yesu kwendaka pene-pene ya bawu, mpe tubaka: «Nzambi pesaka munu lulendo nyonso na zulu mpe na ntoto. 19 Na yina, beno kwenda na sika ya bantu ya bayinsi nyonso, mpe beno kitula bawu na kukuma bilandi ya munu. Beno botika bawu na nkumbu ya Tata, ya Mwana, mpe ya Mpeve ya Longo. 20 Beno longisa bawu na kutumama na mambu nyonso yina mu tumisaka beno. Beno fwana kuzaba ti mu kele na beno bilumbu nyonso tii na nsuka ya yinza.» (aiōn g165)

Make

1 Nsangu ya Mbote ya Yesu-Klisto, Mwana ya Nzambi ke na kubanda awa. **2** Mutindu yawu kele ya kusonama na dibuku ya mumbikudi Esaya: «Mu ke fidisa ntumwa ya munu na ntuala ya nge samu na kuyidikila nge nzila. **3** Ndinga ya muntu yina ke na kulooka na yinsi ya kuyuma: "Beno yidika nzila samu na Mfumu, mpe beno sungika banzila ya yandi!"» **4** Yowane Mubotiki kumaka na yinsi ya kuyuma. Yandi vwandaka botika mpe vwandaka zabisa mbotokolo ya kusoba nkadulu samu na kuzwa mulemvo ya masumu. **5** Bantu nyonso ya kizunga ya Zude mpe ya mbanza Yelusalemi vwandaka kwenda na sika ya yandi. Bawu vwandaka fungula masumu ya bawu na ntuala ya bantu nyonso, mpe Yowane vwandaka botika bawu na kati ya nzadi ya Yolodani. **6** Yowane vwandaka ya kuvwata kinkuti yina ba yidikaka na mika ya kibulu yina ba ke bokilaka samo, mpe singa ya luketo ya mpusu ya kibulu. Yandi vwandaka kudya makonko mpe mafuta ya nyosi ya mfinda. **7** Yandi vwandaka tuba na nkonga ya bantu: «Muntu yina ke na kukwiza na manima ya munu me lutila munu ngolo. Mu kele ve ya kulunga na kukondama samu na kunyangula basinga ya mapapa ya yandi. **8** Mu me botika beno na maza, kasi yandi ke botika beno na Mpeve ya Longo.» **9** Na bilumbu yina, Yesu katukaka na mbanza Nazaleti na kizunga ya Ngaliili, mpe Yowane botikaka yandi na nzadi ya Yolodani. **10** Ntangu yandi vwandaka basika na maza, yandi talaka zulu yina zibukaka, mpe Mpeve kulumukaka na yandi mutindu dibembe. **11** Ndinga wakanaka na mazulu: «Nge kele Mwana ya munu yina mu ke zolaka mingi. Ni na nge kele kilengi nyonso ya munu.» **12** Kaka na ntangu yina, Mpeve ya Nzambi nataka yandi na yinsi ya kuyuma. **13** Yandi vwandaka kuna bilumbu makumi yiya, mpe Satana tontaka yandi. Yandi vwandaka kintwadi na bibulu ya mfinda, mpe bambazi vwandaka sadila yandi. **14** Ba tulaka Yowane na boloko. Yesu kwendaka na Ngaliili, mpe bandaka na kulongisa Nsangu ya Mbote ya Nzambi. **15** Yandi vwandaka tuba: «Ntangu me lunga, mpe Kimfumu ya Nzambi me kuma pene-pene. Beno soba nkadulu ya beno, mpe beno kwikila Nsangu ya Mbote.» **16** Yesu vwandaka tambula na kumu ya dyanga ya Ngaliili, mpe talaka bilobi zole: Simoni na leki ya yandi, Andele. Bawu

vwandaka loba, bawu vwandaka losa mpwasa na kati ya dyanga. **17** Yesu zabisaka bawu: «Beno landa munu, mpe mu ke kumisa beno bilobi ya bantu.» **18** Kaka na ntangu yina, bawu bikaka bampwasa ya bawu, mpe landaka yandi. **19** Yandi tambulaka dyaka fyoti, mpe talaka Zaki na leki ya yandi Yowane, bana ya Zebede. Bawu vwandaka na kati ya bwatu, mpe vwandaka yidika bampwasa ya bawu. **20** Kaka na ntangu yina, Yesu bokilaka bawu. Bawu bikaka tata ya bawu na bisadi na kati ya bwatu, mpe landaka Yesu. **21** Yesu na bilandi ya yandi kwendaka na mbanza Kapenawume. Na kilumbu ya saba, Yesu kotaka na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe bandaka na kulongisa. **22** Bantu yina vwandaka kuwa yandi, vwandaka yituka na ndongosolo ya yandi, samu ti yandi vwandaka longisa bawu na mutindu ya muntu yina kele na bumfumu. Kasi ve na mutindu ya milongisi ya Misiku. **23** Kasi na kati ya yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, ya vwandaka na muntu mosi yina mpeve ya yimbi vwandaka kwamisa. Yandi lookaka na ngolo nyonso mutindu yayi: **24** «Ee! Yesu, muntu ya Nazaleti, yinki nge ke na kusosa na beto? Nge me kwiza samu na kufwa beto? Mu zaba nani nge kele. Nge kele muntu ya longo yina Nzambi me fidisa!» **25** Yesu ngalaka mpeve ya yimbi, mpe tubaka: «Vwanda swi, mpe basika na nzutu ya muntu yayi!» **26** Mpeve ya yimbi ningisaka muntu yina na ngolo nyonso, mpe basikaka na kulooka na ndinga ya ngolo. **27** Bantu nyonso pamukaka, mpe yufulaka bawu na bawu: «Wapi mambu yayi? Muntu yayi ke na kupesa ndongosolo ya malu-malu na bumfumu nyonso. Yandi ke na kutumisa mpe bampeve ya yimbi, mpe yawu ke na kutumama na yandi!» **28** Na nswalu nyonso, nsangu ya Yesu mwanganaka na kati ya kizunga nyonso ya Ngaliili. **29** Ntangu bawu basikaka na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, bawu kwendaka kintwadi na Zaki mpe Yowane na yinzo ya Simoni mpe Andele. **30** Mama ya kento ya Simoni vwandaka ya kulala na mfulu samu ti yandi vwandaka na dibawu. Ntangu Yesu kumaka, ba zabisaka yandi yawu na nswalu nyonso. **31** Yesu kwendaka pene-pene ya yandi. Yandi simbaka yandi na diboko, mpe telemisaka yandi. Dibawu manisaka, mpe mama yina bandaka na kusadila bawu. **32** Na nokila, ntangu bwisi yilaka, ba natinaka Yesu bambevo nyonso mpe bantu yina vwandaka na bampeve ya yimbi. **33** Bantu nyonso ya mbanza vukanaka na mantwala ya mwelo ya yinzo.

34 Yandi belusaka bantu mingi yina vwandaka na bimbevo ya konso mutindu, mpe bingisaka bampeve mingi ya yimbi. Yandi bikava ve ti bampeve ya yimbi zonza samu ti bawu zabaka nani yandi kele. 35 Na suka-suka, ntangu mwa mpimpa vwandaka ntete, Yesu vumbukaka. Yandi basikaka na yinzo, mpe kwendaka kisika yandi vwandaka yandi mosi. Kuna, yandi vwandaka sambila. 36 Simoni na bampangi ya nkaka kwendaka sosa yandi. 37 Ntangu bawu talaka yandi, bawu zabisaka yandi: «Bantu nyonso ke na kusosa nge.» 38 Kasi Yesu tubilaka bawu: «Beto kwenda na bisika ya nkaka, na babwala ya pene-pene. Kuna, mu fwana kulongisa mpe, samu ti mu kwizaka samu na yawu.» 39 Na yina, yandi kwendaka na kizunga nyonso ya Ngali. Yandi vwandaka longisa na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe vwandaka bingisa bampeve ya yimbi. 40 Muntu mosi ya bwazi kwizaka na sika ya Yesu. Yandi fukamaka na ntuala ya Yesu, mpe lombaka lusalusu na kutuba: «Kana nge zola, nge lenda kuvedisa munu.» 41 Yesu talaka yandi kyadi mingi. Yandi lambulaka diboko, simbaka yandi, mpe tubaka: «Mu zola, vwanda ya kuvedila!» 42 Na mpamukunu, bwazi manisaka muntu yina, mpe yandi belukaka. 43 Kaka na ntangu yina, Yesu kebisa yandi mpe vutulaka yandi na kutuba: 44 «Kuwa munu mbote! Kutuba yawu na muntu ve. Kasi kwenda lakisa nzutu ya nge na sika ya nganga-Nzambi, mpe pesa munkayulu ya kuvedisa nzutu yina Moyize tumisaka. Yawu ke lakisa na bantu nyonso ti nge me beluka.» 45 Kasi muntu yina kwendaka mpe zabisaka na bisika nyonso mambu yina kuminaka yandi. Na yina, Yesu vwandaka talana dyaka ve na bambanza. Kasi yandi vwandaka vwanda na ngaanda ya mbanza na bisika yina ke na bantu ve, mpe bantu vwandaka katuka bisika nyonso samu na kukwenda kisika yina vwandaka Yesu.

2 Na manima ya mwa bilumbu, Yesu vutukaka na mbanza Kapenawume, mpe bantu kuwaka ti yandi vwandaka na kati ya yinzo. 2 Nkonga ya bantu vukanaka, mpe bisika manisaka na kati ya yinzo tii na ntuala ya mwelo. Yesu vwandaka longisa bawu mambu ya Nzambi. 3 Mwa bantu kwizaka kuna, mpe natinaka yandi kikata yina bantu yiya vwandaka nata. 4 Kasi bawu vwandaka lenda ve na kulakisa yandi na sika ya Yesu samu ti bantu lutilaka mingi. Na yina, bawu yulukaka na muludi mpe tobolaka yawu

na kisika yina vwandaka Yesu. Bawu kulumunaka kipoyi yina mbevo vwandaka ya kulala. 5 Ntangu Yesu talaka kiminu ya bantu yina, yandi tubaka na kikata: «Mwana ya munu, Nge me kuzwa mulemvo ya masumu ya nge.» 6 Mwa milongisi ya Misiku vwandaka kuna, mpe vwandaka banza na kati ya bantima ya bawu: 7 «Samu na yinki muntu yayi ke na kuzonza mutindu yina? Yandi ke na kusafula Nzambi. Kaka ni Nzambi lenda kulemvokila muntu masumu.» 8 Yesu zabaka mbangu mabanza ya bawu, mpe zabisaka bawu: «Samu na yinki beno ke na mabanza ya mutindu yina? 9 Yinki me lutila mpasi na kutuba na kikata: “Nge me kuzwa mulemvo ya masumu ya nge” to: “Baka kipoyi ya nge, mpe tambula”? 10 Kasi mu zola ti beno zaba ti Mwana ya Muntu kele na lutumu ya kulemvokila masumu awa na ntoto.» Na yina, yandi tubaka na kikata: 11 «Mu ke na kuzabisa nge: Telama, baka kipoyi ya nge, mpe kwenda na yinzo ya nge.» 12 Kaka na ntangu yina, yandi telamaka, mpe bakaka kipoyi ya yandi. Yandi basikaka na meso ya bantu nyonso, mpe bawu yitukaka. Bawu vwandaka kembila Nzambi, mpe vwandaka tuba: «Nabunu beto tala mambu ya mutindu yayi.» 13 Yesu vutukaka na kumu ya dyanga ya Ngali. Bantu mingi kwizaka na sika ya yandi, mpe yandi vwandaka longisa bawu. 14 Ntangu yandi vwandaka luta, yandi talaka Levi mwana ya Alefe, ya kuwanda na kisika yina ba ke futaka mpaku. Yesu zabisaka yandi: «Landa munu!» Levi telamaka mpe landaka yandi. 15 Yesu kwendaka kudya na yinzo ya Levi. Bilokoti-mpaku mingi mpe bantu mingi ya nkadulu ya yimbi vwandaka kudya kintwadi na Yesu mpe bilandi ya yandi. Ya tsyelika, bantu mingi ya mutindu yina vwandaka landa yandi. 16 Ntangu milongisi ya Misiku yina vwandaka na kati ya kimvuka ya ba-Falisye talaka ti Yesu vwandaka kudya kintwadi na bantu yina, bawu tubaka na bilandi ya yandi: «Samu na yinki yandi ke na kudya kintwadi na bilokoti-mpaku mpe bantu ya masumu?» 17 Yesu kuwaka bawu mpe tubaka: «Bantu ya mavimpi ya mbote kele ve na nsatu ya dokotolo, kasi ni bambevo kele na nsatu ya yandi. Mu me kwiza ve samu na kubokila bantu ya kudedama, kasi misumuki.» 18 Kilumbu mosi, bilandi ya Yowane Mubotiki mpe ba-Falisye mangaka na kudya samu na Nzambi. Na yina, bantu kwizaka yufula Yesu: «Samu na yinki bilandi ya Yowane mpe ya ba-Falisye ke mangaka na kudya samu na Nzambi, kasi bilandi ya nge ke salaka

yawu ve?» 19 Yesu vutulaka: «Beno banza ti bantu yina ba me bokila na mukembo ya makwela lenda kumanga na kudya ntangu mulumi ke ntete na kati-kati ya bawu? Ve, ntangu nyonso yina mulumi kele na kati-kati ya bawu, bawu lenda kumanga ve na kudya. 20 Kasi bilumbu ke kwiza yina ba ke katula bawu mulumi. Na bilumbu yina, bawu ke manga na kudya samu na Nzambi. 21 Ata muntu ke bakaka kitende ya lele ya malu-malu samu na kulonda kinkuti ya ntama. Kana ve, kitende ya malu-malu ke pasula yawu, mpe dibulu ke lutila nene. 22 Ata muntu ke tulaka vinu ya malu-malu na basaki ya ntama ya mpusu ya kibulu. Kana ve vinu ke pasula yawu. Vinu ke mwangana mpe basaki ke beba. Kasi ba ke tulaka vinu ya malu-malu na kati ya basaki ya malu-malu ya mpusu ya kibulu.» 23 Na kilumbu ya Saba, Yesu wandaka luta na kati ya bilanga ya bambuma ya faline, mpe bilandi ya yandi wandaka buka bambuma ntangu bawu wandaka luta. 24 Na yina, ba-Falisye tubaka na Yesu: «Tala bilandi ya nge, Samu na yinki bawu ke na kusala mambu yina misiku ke yiminaka na kilumbu ya Saba?» 25 Yesu vutulaka: «Beno me tangaka ntete ve mambu yina Davidi salaka kilumbu yina yandi mpe bantu ya yandi wandaka na nsatu, mpe wandaka ve na kima ya kudya? 26 Ntangu Abyatale wandaka nganga-Nzambi ya ntete, yandi kotaka na Yinzo ya Nzambi, mpe kudya mampa yina pesamaka mutindu munkayulu na Nzambi. Misiku ya beto ke pesaka kaka muswa na banganga-Nzambi na kudya yawu. Kasi Davidi bakaka yawu, mpe kabulaka yawu na bantu ya yandi.» 27 Yesu zabisaka dyaka bawu: «Nzambi yidikaka ve muntu samu na Saba, kasi yandi salaka kilumbu ya Saba samu na muntu. 28 Ni yawu yina, Mwana ya Muntu ke mfumu ya Saba.»

3 Yesu kwendaka kota dyaka na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife. Ya wandaka kuna na muntu mosi yina wandaka na diboko ya kufwa. 2 Ba-Falisye wandaka tala Yesu na nkebolo nyonso samu na kutala kana yandi ke belusa muntu yina na kilumbu ya saba, samu ti bawu wandaka sosa dyambu ya kufunda yandi. 3 Yesu tubaka na muntu ya diboko ya kufwa: «Telama mpe kwiza awa na ntuala ya bantu nyonso.» 4 Na manima, yandi yufulaka bawu: «Yinki ke tubaka misiku ya beto? Kusala muntu mbote to yimbi na kilumbu ya saba? Kuvuukisa muntu to kufwa yandi?» Kasi bawu pesaka mvutu ve. 5 Yesu talaka

bawu na nkele nyonso. Yandi wandaka ya kufuluka na kyadi samu ti bawu wandaka na ntima ngolo. Na yina, yandi tubaka na muntu yina: «Lambula diboko ya nge.» Yandi lambulaka diboko ya yandi, mpe yawu belukaka. 6 Ba-Falisye basikaka mpe vukanaka na nswalu nyonso na bantu ya kimvuka ya Elode samu na kutala wapi mutindu bawu lenda kufwa Yesu. 7 Yesu kwendaka na bilandi ya yandi na kumu ya dyanga ya Ngaliili, mpe bantu mingi landaka yandi. Bawu katukaka na Ngaliili, mpe na Zude, 8 na Yelusalemi, na Idume, na babwala ya pene-pene na nzadi ya Yolodani, mpe na bizunga ya bambanza Tile mpe Sidone. Bawu kwizaka mingi samu ti bawu kuwaka mambu nyonso yina Yesu wandaka sala. 9 Na yina, Yesu tubaka na bilandi ya yandi na kukubikila yandi bwatu, samu ti nkonga ya bantu fyetikisa yandi ve. 10 Mutindu Yesu wandaka belusa bantu mingi, bantu nyonso yina wandaka na bimbevo wandaka sosa na kusimba yandi. 11 Ntangu bayina wandaka na bampeve ya yimbi wandaka tala Yesu, bawu wandaka kubwa na ntuala ya yandi na kulooka: «Nge kele Mwana ya Nzambi.» 12 Kasi Yesu wandaka yimina bawu na ngolo nyonso na kutuba na bantu nani yandi keke. 13 Na manima, yandi kwendaka na mongo. Yandi bokilaka bayina yandi zolaka, mpe bawu kwizaka na sika ya yandi. 14 Yandi soolaka bantumwa kumi na zole samu ti bawu wanda na yandi, mpe samu na kufidisa bawu na kulungisa Nsangu ya Mbote. 15 Yandi pesaka bawu mpe lulendo ya kulingisa bampeve ya yimbi. 16 Bankumbu ya bawu kele: Simoni yina yandi pesaka nkumbu Pyele, 17 Zaki na leki ya yandi Yowane, bawu zole bana ya Zebede. Yesu pesaka bawu nkumbu Bwanengese yina zola kutuba «bana ya kidumu», 18 Andele, Filipe, Baatelemi, Matayi, Toma, Zaki mwana ya Alefe, Tade, Simoni yina wandaka na ntama muntu ya kimvuka ya Zelote, 19 mpe Yuda Isekayote yina yekulaka Yesu. 20 Na manima, Yesu vutukaka na yinzo. Nkonga ya nene ya bantu vukanaka dyaka, mpe Yesu na bilandi ya yandi lendaka ve na kudya. 21 Ntangu bantu ya dikanda ya yandi kuwaka mambu yina, bawu kwizaka na sika ya Yesu samu na kubaka yandi, samu ti bawu wandaka tuba ti yandi ke na kuzaba dyaka ve mambu yina yandi ke na kusala. 22 Milongisi ya Misiku yina katukaka na Yelusalemi wandaka tuba: «Bezebule kele na kati ya yandi, ni mfumu ya bampeve ya yimbi ke pesaka yandi

lulendo ya kubingisa bampeve ya yimbi.» 23 Na yina, Yesu bokilaka bawu mpe zonzilaka bawu na bingana: «Wapi mutindu Satana lenda kubingisa dyaka yandi mosi Satana? 24 Kana bantu ya yinsi mosi nwana bawu na bawu, yinsi yina ke mwangana. 25 Kana bantu ya dikanda mosi nwana bawu na bawu, dikanda yina ke mwangana. 26 Na yina, kana Satana ke na kunwana na yandi mosi, mpe kana yandi kele ya kukabuka, lulendo ya yandi ke tatamana ve, kasi yawu ke manisa. 27 Ata muntu lenda kukota na yinzo ya muntu ya ngolo, mpe kubaka yandi bima kana yandi me kanga yandi ntete ve basinga. Kasi kana yandi me kanga muntu yina basinga, yandi lenda kubaka yandi bima nyonso yina kele na kati ya yinzo. 28 «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Bantu ke kuzwa mulemvo na masumu nyonso ya bawu, mpe na konso mutindu bawu ke safula Nzambi. 29 Kasi muntu yina ke safula Mpeve ya Longo, ke kuzwa ve mulemvo ya masumu samu ti yandi me sala disumu ya seko.» (aiōn g165, aiōnios g166) 30 Yesu zonzilaka bawu mutindu yina samu ti bawu vwandaka tuba ti yandi kele na mpeve ya yimbi. 31 Mama mpe bampangi ya Yesu kwizaka. Bawu vwandaka na ngaanda mpe fidisaka muntu samu na kubokila yandi. 32 Bantu mingi vwandaka ya kuvwanda na Yesu, mpe ba zabisaka yandi: «Mama mpe bampangi ya nge kele na ngaanda. Bawu ke na kusosa nge.» 33 Yesu vutulaka: «Nani kele mama mpe bampangi ya munu?» 34 Na manima, yandi talaka bantu nyonso yina vwandaka ya kuvwanda na balweka nyonso ya yandi, mpe tubaka: «Tala! Mama mpe bampangi ya munu, bawu yayi.» 35 Ya tsyelika, konso muntu yina ke salaka mambu yina Nzambi ke zolaka, ni yandi kele mpangi, kibusi, mpe mama ya munu.

4 Yesu bandaka dyaka na kulongisa na kumu ya dyanga ya Ngaliili. Nkonga ya nene ya bantu zungaka yandi. Ni yawu yina, yandi kwendaka vwanaka na kati ya bwatu. Bwatu vwandaka na zulu ya maza, mpe nkonga ya bantu vwandaka na ntoto pene-pene na maza. 2 Yandi vwandaka longisa bawu mambu mingi na bingana. Na ndongosolo ya yandi, yandi zabisaka bawu: 3 «Beno kuwa! Kilumbu mosi, muntu mosi kwendaka na bilanga samu na kumwanga bambuma. 4 Ntangu yandi vwandaka mwanga bambuma, ndambu ya bambuma kubwaka na lweka ya nzila. Bandeke kwizaka mpe

dodaka yawu. 5 Ndambu ya nkaka ya bambuma kubwaka na ntoto ya matadi kisika vwandaka ve ntoto mingi. Bambuma menaka mbangu samu ti ntoto vwandaka mingi ve. 6 Kasi ntangu basikaka mpe yokaka bambuma yina vwandaka mena. Bambuma yumaka samu ti myanzi vwandaka ve yinda. 7 Ndambu ya nkaka ya bambuma kubwaka na kisika ya matiti ya bansende. Matiti ya bansende kulaka mpe yawu fyetikisaka bambuma yina vwandaka mena. Na yina, mwa bayinti yina menaka butaka ve bambuma. 8 Kasi bambuma ya nkaka kubwaka na ntoto ya mbote. Mwa bayinti basikaka, kulaka mpe butaka bambuma. Bayinti ya nkaka butaka bambuma makumi tatu, ya nkaka bambuma makumi sambanu, mpe ya nkaka dyaka bambuma nkama.» 9 Na kumanisa Yesu tubaka: «Muntu yina kele na makutu samu na kuwa, yandi kuwa.» 10 Ntangu nkonga ya bantu kwendaka, bilandi ya Yesu mpe bayina vwandaka zunga yandi yufulaka yandi nsasa ya bingana yina. 11 Yesu tubilaka bawu: «Beno kuzwaka luve ya kuzaba mansweki ya Kimfumu ya Nzambi. Kasi bantu ya nkaka ke kuwaka yawu kaka na bingana, 12 samu ti «Bawu ke zibula mbote meso, kasi bawu ke tala ve. Bawu ke kuwa mbote, kasi bawu ke visa ve, kana ve bawu ke vutuka ve na sika ya Nzambi, mpe Nzambi ke lemvokila bawu!» 13 Yesu tubilaka dyaka bawu: «Kana beno ke na kubakula ve kingana yayi, wapi mutindu beno ke bakula bingana nyonso ya nkaka? 14 Kisadi-bilanga ke na kumwanga Mambu ya Nzambi. 15 Bantu ya nkaka kele mutindu lweka ya nzila kisika kubwaka bambuma. Ntangu bawu ke kuwaka mambu ya Nzambi, Satana ke kwizaka mpe ke katulaka bawu yawu. 16 Bantu ya nkaka kele mutindu ntoto ya matadi kisika kubwaka bambuma. Ntangu bawu ke kuwaka mambu ya Nzambi, bawu ke ndimaka yawu na nswalu na kyese nyonso. 17 Kasi bawu ke bikaka ve ti yawu kuzwa kisika na kati ya bantima ya bawu. Bawu ke kwikilaka kaka mwa ntangu fyoti. Ntangu bantontolo to bankwamusu ke kuminaka bawu samu na mambu ya Nzambi, bawu ke vwandaka dyaka ve na kiminu. 18 Bantu ya nkaka dyaka kele mutindu ntoto ya matiti ya bansende kisika kubwaka bambuma. Bawu ke kuwaka mambu ya Nzambi, 19 kasi manyongo samu na mambu ya yinza, bansatu ya yimbi samu na kuzwa bimvwama, mpe bansatu ya nkaka ya yimbi ke kwamisaka Mambu ya Nzambi yina bawu ke kuwaka, mpe yawu ke butaka

ve bambuma. (aiōn g165) 20 Bantu ya nkaka kele mutindu ntoto ya mbote kisika kubwaka bambuma. Bawu ke kuwaka Mambu ya Nzambi, ke ndimaka yawu, mpe ke butaka bambuma. Bantu ya nkaka ke butaka bambuma makumi tatu, ba ya nkaka ke butaka bambuma makumi sambanu, mpe ba ya nkaka dyaka bambuma nkama.» 21 Na manima, Yesu zabisaka bawu: «Ata muntu ke namisaka mwinda samu na kutula yawu na yisi ya kantini to na yisi ya mfulu. Kasi ba ke tulaka yawu na zulu ya kitentokolo ya mwinda. 22 Mambu nyonso yina kele ya kubumbama ke talana na pwelele nyonso, mpe mambu nyonso ya mansweki ke zabana. 23 Kana muntu kele na makutu, yandi kuwa.» 24 Yesu zabisaka dyaka bawu: «Beno sala keba na mambu yina beno ke kuwaka. Na kitezolo yina beno ke sadilaka bampangi, ni na kitezolo yina mpe, Nzambi ke sadila samu na beno, mpe ba ke bwela dyaka. 25 Na muntu yina ke na bima, ba ke bwela yandi bima ya nkaka. Kasi na muntu yina ke na kima ve, ba ke katula yandi ndambu ya bima yina ke na yandi.» 26 Yesu tubaka dyaka: «Kimfumu ya Nzambi kele mutindu mbuma yina muntu me baka mpe me mwanga na bilanga ya yandi. 27 Ntangu yandi ke lalaka na mpimpa mpe ke tambulaka na ntangu, mbuma yina ke basikaka mpe ke yelaka. Kasi yandi ke zabaka ve wapi mutindu yawu ke salamaka. 28 Ntoto ke menisaka yawu mosi bambuma. Yawu ke basisaka ntete yinti. Na manima, yinti ke bandaka na kubasisa mbuma, mpe mbuma ke yelaka. 29 Ntangu bambuma ke yelaka, ba ke bakaka kisalulu ya kubuka bambuma, samu ti ntangu ya kuyonzika bambuma me lunga.» 30 Yesu zabisaka dyaka bawu: «Na yinki beto lenda kufwanikisa Kimfumu ya Nzambi to na wapi kingana beto lenda kuzonzila yawu? 31 Kimfumu ya Nzambi kele mutindu mbuma ya mutaade. Ntangu ba ke kunaka yawu, yawu ke lutilaka fyoti na bambuma nyonso ya yinza. 32 Kasi na manima, yawu ke menaka mpe ke lutilaka yinda na bima nyonso yina ba me kuna na bilanga. Yawu ke basisaka bintala ya nene, mpe bandeke ke tungaka mazanza ya bawu na zulu ya yawu.» 33 Yesu longisaka mambu ya Nzambi na bingana mingi ya mutindu yayi. Yandi wwandaka longisa bawu yawu na mutindu lendaka bakula bayina wwandaka kuwa yandi. 34 Yandi wwandaka zonzila bawu kaka na bingana. Kasi ntangu yandi wwandaka bikana na bilandi ya yandi, yandi wwandaka bangudila bawu

mambu nyonso. 35 Kaka na nkokila ya kilumbu yina, Yesu tubaka na bilandi ya yandi: «Beto sabuka na simu ya nkaka ya dyanga.» 36 Na yina, bawu bikaka nkonga ya bantu, mpe bilandi nataka bwatu yina wwandaka Yesu. Babwatu ya nkaka mpe wwandaka pene-pene na yandi. 37 Kitembo ya ngolo fulaka. Bimpo ya maza wwandaka ningisa bwatu, mpe bwatu bandaka na kufuluka na maza. 38 Yesu wwandaka lala na manima, mpe tulaka yintu na zulu ya mwa kifunda ya lele. Na yina, bilandi vumbulaka yandi, mpe tubaka: «Mulongisi, beto ke kufwa! Ya ke na kusala nge ntima mpasi ve?» 39 Yesu vumbukaka. Yandi tumisaka na ngolo nyonso kitembo na kudingama, mpe tubaka na maza ya dyanga: «Vwanda swi! Dingama!» Na yina, kitembo dingamaka, mpe bima nyonso kumaka swi. 40 Na manima, Yesu zabisaka bawu: «Samu na yinki beno ke na boma? Beno ke ntete ve na kiminu?» 41 Kasi bawu kumaka na boma mingi, mpe yufulaka bawu na bawu: «Nani kele muntu yayi samu ti kitembo mpe maza ya dyanga tumama na yandi?»

5 Na manima, bawu kumaka na simu ya nkaka ya dyanga ya Ngali na kizunga ya bantu ya Ngenzealete. 2 Kaka ntangu Yesu basikaka na bwatu, muntu mosi yina wwandaka na mpeve ya yimbi basikaka na kati-kati ya bandyamu, mpe kwizaka bwabana Yesu. 3 Yandi wwandaka zinga kisika kele bandyamu, mpe ata muntu wwandaka lenda kukanga yandi basinga, ata ti yawu wwandaka ya bisengo. 4 Bantangu ya nkaka, ba wwandaka kanga yandi maboko na makulu na basinga ya bisengo. Kasi yandi wwandaka zenga yawu, mpe ata muntu wwandaka lenda dyaka na kukutika yandi. 5 Mpimpa na ntangu, yandi wwandaka zinga na kati-kati ya bandyamu, mpe na zulu ya myongo. Kuna, yandi wwandaka looka mpe lwalisa nzutu ya yandi na matadi. 6 Ntangu yandi talaka Yesu yina wwandaka ntete ntama, yandi kwendaka mbangu na sika ya Yesu, mpe fukamaka. 7 Yandi lookaka na ngolo nyonso: «Yesu! Mwana ya Nzambi-Mpungu, yinki nge ke na kusosa na munu? Na Nkumbu ya Nzambi, mu ke na kulomba nge: Kukwamisa munu ve!» 8 Yandi tubaka mutindu yina samu ti Yesu zabisaka yandi: «Mpeve ya yimbi, basika na nzutu ya muntu yayi!» 9 Yesu yufulaka yandi: «Nkumbu ya nge nani?» Yandi vutulaka: «Nkumbu ya munu Nkonga samu ti beto kele mingi.» 10 Yandi tatamanaka na kubondila

Yesu na kufidisa ve bampeve yina na kizunga ya nkaka. 11 Na kisika yina, ya wandaka na nkonga ya nene ya bangulu yina wandaka sosa madya na mongo. 12 Bampeve ya yimbi bondilaka Yesu na kutuba: «Fidisa beto na sika ya bangulu yina samu ti beto kota na bawu.» 13 Yesu pesaka bawu muswa. Na yina, bampeve ya yimbi basikaka na nzutu ya muntu yina, mpe kwendaka kota na kati ya bangulu. Bangulu kulumukaka na nswalu nyonso kubanda na zulu ya mongo tii na kati ya dyanga, mpe dyamaka. Ya lendaka wanda mafunda zole ya bangulu. 14 Mikengi ya bangulu kimaka mpe kwendaka mwangisa nsangu na kati ya mbanza mpe bayinzo ya mivungi. Na yina, bantu kwizaka tala mambu yina salamaka. 15 Bawu kumaka kisika wandaka Yesu, mpe talaka muntu yina Yesu bingisaka bampeve ya yimbi. Yandi wandaka ya kuvwanda, lwataka bilele, mpe kumaka na mabanza ya kulunga. Na yina, bawu kumaka na boma. 16 Bayina talaka mambu nyonso yina, zabisaka bawu mambu kuminaka muntu yina wandaka na bampeve ya yimbi, mpe mambu yina kuminaka bangulu. 17 Na yina, bawu lombaka Yesu na kukatuka na kizunga ya bawu. 18 Ntangu Yesu wandaka kota na bwatu, muntu yina yandi bingisaka bampeve ya yimbi lombaka ti yandi kwenda na yandi. 19 Yesu pesaka ve yandi muswa, kasi yandi zabisaka yandi: «Vutuka na kisika ya bantu ya nge, mpe zabisaka bawu mambu nyonso yina Mfumu me sala samu na nge, mpe wapi mutindu yandi me tala nge kyadi.» 20 Na yina, muntu yango kwendaka mpe zabisaka na kati ya kizunga ya Bambanza-Kumi mambu nyonso yina Yesu salaka yandi. Bayina nyonso kuwaka yandi yitukaka mingi. 21 Yesu vutukaka na simu ya nkaka ya dyanga, mpe nkonga ya bantu vukanaka pene-pene ya yandi. Yandi wandaka na kumu ya maza. 22 Zayuse, mosi na kati ya bamfumu ya yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife kwizaka kuna. Ntangu yandi talaka Yesu, yandi fukamaka na ntwa ya Yesu, 23 mpe tatamanaka na kulomba Yesu na kutuba: «Mwana ya munu ya kento kele pene-pene na lufwa. Kwiza kutula yandi maboko samu ti yandi vuuka mpe zinga.» 24 Yesu kwendaka kintwadi na Zayuse. Nkonga ya nene ya bantu landaka Yesu, mpe wandaka fyetikisa yandi na balweka nyonso. 25 Ya wandaka na kati ya nkonga yina, na kento mosi yina wandaka basika menga katuka bamvula kumi na zole. 26 Yandi talaka mpasi ya kulutila na sika ya minganga mingi. Yandi manisaka mbongo nyonso ya yandi, mpe yandi belukaka ve. Kasi mpasi wandaka lutila. 27 Yandi kuwaka mambu yina bantu wandaka zonga na Nkumbu ya Yesu. Na yina, yandi kwendaka na manima ya Yesu na kati ya nkonga, mpe simbaka kinkuti ya Yesu. 28 Yandi wandaka tuba na kati ya ntima: «Kana mu simba kaka kinkuti ya yandi, mu ke beluka.» 29 Kaka na ntangu yina, menga bikaka na kubasika, mpe yandi zabaka ti yandi belukaka na kimbevo yina. 30 Yesu zabaka mbangu ti ngolo basikaka na nzutu ya yandi. Yandi balukaka na sika ya nkonga, mpe yufulaka: «Nani me simba kinkuti ya munu?» 31 Bilandi ya yandi vutulaka: «Nge ke na kutala mbote ti bantu ke na kufyetikisa nge, mpe nge ke na kuyufula dyaka: "Nani me simba munu?" » 32 Kasi Yesu talaka na balweka nyonso samu na kuzaba nani salaka mutindu yina. 33 Kento yina wandaka tekita na boma samu ti yandi zabaka mambu yina kuminaka yandi. Na yina, yandi kwendaka fukama na mantwala ya Yesu, mpe tubaka butsyelika. 34 Yesu zabisaka yandi: «Mwana ya munu, kiminu ya nge me vuukisa nge. Kwenda na kizunu, mpe beluka na kimbevo ya nge.» 35 Ntete Yesu manisa na kuzonga, bantu yina katukaka na yinzo ya Zayuse kwizaka mpe tubaka: «Mwana ya nge me kufwa. Kukwamisa dyaka ve Mulongisi.» 36 Kasi Yesu talaka yawu mpamba, mpe tubaka na Zayuse: «Kuvwanda na boma ve, kwikila kaka.» 37 Na yina, Yesu yiminaka bantu na kukwenda na yandi. Yandi nataka kaka Pyele, Zaki, mpe Yowane, Ieki ya Zaki. 38 Ntangu bawu kumaka na yinzo ya Zayuse, Yesu talaka bantu yina wandaka kufwa nzutu na kudila mpe kulooka na ngolo. 39 Yesu kotaka na yinzo mpe zabisaka bawu: «Samu na yinki beno ke na kusala makelele mpe beno ke na kudila! Mwana me kufwa ve. Yandi ke na kulala.» 40 Kasi bantu wandaka seka yandi. Na yina, yandi basisaka bawu nyonso na ngaanda. Yandi bakaka tata na mama ya ndumba yina, mpe kintwadi na bilandi tatu ya yandi, bawu kotaka na kivinga ya mwana. 41 Yesu simbaka mwana na diboko, mpe tubaka: «Talita kume», ya zola kutuba «Mwana ya kento, mu ke na kuzabisa nge, vumbuka!» 42 Na mpamukunu, mwana telamaka mpe tambulaka. (Yandi wandaka na bamvula kumi na zole.) Na kutala mutindu yina, bawu nyonso yitukaka mingi. 43 Kasi Yesu yiminaka bawu na ngolo nyonso na kutuba yawu ve na muntu.

Na manima, yandi zabisaka bawu na kupesa ndumba yina madya.

6 Yesu katukaka na kisika yina, mpe kwendaka na mbanza yina yandi kulaka. Bilandi ya yandi mpe kwendaka na yandi. **2** Na kilumbu ya saba, yandi vwandaka longisa na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife. Bantu mingi yina vwandaka kuwa yandi yitukaka mingi, mpe tubaka: «Wapi sika yandi me kuzwa mambu nyonso yayi? Nani me pesa yandi ndwenga yayi, mpe lulendo ya kusala bimangu ya mutindu yayi? **3** Yandi kele kisadi-mabaya mpe mwana ya Maliya. Yandi kele yaya ya Zaki, Yoze, Yude mpe Simon! Bibusi ya yandi ke zingaka na beto awa!» Mambu nyonso yina bawu vwandaka banza salaka ti bawu kwikila na yandi ve. **4** Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Ba ke zitisaka mumbikudi bisika nyonso. Kasi ba ke zitisaka yandi ve na mbanza ya yandi, na dikanda ya yandi mpe na dibuta ya yandi.» **5** Kuna, Yesu lendaka ve na kusala kimangu, kana kaka ve mwa bambevo yina yandi tentikaka maboko mpe belusaka. **6** Yandi vwandaka yituka samu ti bantu ya mbanza ya yandi vwandaka kwikila ve. Na manima, Yesu vwandaka zyeta na babwala ya pene-pene na mbanza yina samu na kulongisa bantu. **7** Yandi bokilaka bilandi ya yandi kumi na zole, mpe fidisaka bawu zole-zole. Yandi pesaka bawu lulendo ya kubingisa bampeve ya yimbi, **8** mpe zabisaka bawu mutindu yayi: «Beno nata ata kima samu na nzyetolo ya beno. Beno nata kaka mwa yinti. Beno nata ve mampa, to nkutu, to mbongo na baposi. **9** Beno lwata mapapa, kasi beno nata ve binkuti zole.» **10** Yandi zabisaka dyaka bawu: «Na mbanza yina beno ke kuma, beno vwanda na kati ya yinzo yina ba ke yamba beno tii ntangu beno ke katuka kuna. **11** Kana bantu ya bwala mosi yamba beno ve to manga na kuwa beno, beno katuka kuna mpe beno ningisa fundu-fundu ya makulu ya beno. Ya ke vwanda nkebosolo samu na bawu.» **12** Na yina, bilandi kwendaka mpe vwandaka zabisa bantu nyonso na kusoba nkadulu. **13** Bawu bingisaka bampeve mingi ya yimbi. Bawu vwandaka tula bambevo mingi mafuta na yintu, mpe vwandaka belusa bawu. **14** Ntinu Elode kuwaka nsangu ya Yesu samu ti nsangu ya Yesu mwanganaka na bisika nyonso. Ba ya nkaka vwandaka tuba: «Yowane Mubotiki me vumbuka na lufwa! Ni yawu yina, yandi kele na lulendo ya kusala

bimangu.» **15** Kasi ba ya nkaka vwandaka tuba: «Ya kele Eli.» Ba ya nkaka dyaka vwandaka tuba: «Yandi kele mosi na kati ya mimbikudi ya ntama.» **16** Ntangu Elode kuwaka mambu nyonso yina bantu vwandaka zonza, yandi tubaka: «Ya kele Yowane Mubotiki yina mu zengisaka yintu. Ni yandi me vumbuka na lufwa!» **17** Ya tsyelika, Elode kangisaka Yowane, mpe tulaka yandi na boloko na bisengo na makulu. Yandi salaka mutindu yina samu na Elodyade, kento ya mpangi ya yandi Filipe, yina yandi kwelaka. **18** Ni yawu yina, Yowane zabisaka na Elode ti: «Nge kele ve na muswa ya kubaka kento ya mpangi ya nge.» **19** Elodyade vwandaka ya kufuluka na nkele na Yowane, mpe vwandaka zola kufwa yandi. Kasi yandi vwandaka lenda ve, **20** samu ti Elode vwandaka na boma ya Yowane. Elode zabaka ti Yowane vwandaka muntu ya kudedama mpe ya longo. Ni yawu yina, yandi vwandaka keba yandi. Mabanza ya yandi vwandaka kuma kidi-kidi ntangu yandi vwandaka kuwa Yowane. Kasi yandi vwandaka zola kuwa mambu ya Yowane. **21** Kasi Elodyade kuzwaka ntangu ya mbote na kilumbu yina Elode salaka mukembo ya yandi ya mbutukulu. Elode bokilaka na kudya bamfumu ya luyalu ya yandi, bamfumu ya binwani, mpe bantu ya mfunu ya Ngaliili. **22** Ndumba ya Elodyade kotaka na kivinga ya mukembo, mpe binaka. Yandi yangidikaka Elode mpe banzenza. Na yina, ntinu tubaka na ndumba yina: «Mu ke pesa nge kima ni kima yina nge ke lomba munu.» **23** Na manima, yandi zengaka ndefi yayi: «Mu ke pesa nge nyonso yina nge ke lomba munu, ata ya vwanda ndambu ya yinsi ya munu.» **24** Ndumba basikaka mpe yufulaka mama ya yandi: «Yinki mu fwana kulomba?» Mama ya yandi vutulaka: «Lomba yintu ya Yowane Mubotiki.» **25** Ndumba vutukaka na nswalu nyonso na sika ya ntinu, mpe tubaka: «Mu zola ti nge pesa munu malu-malu yayi yintu ya Yowane Mubotiki na kati ya ndonga.» **26** Ntinu Elode kumaka na kyadi. Kasi samu na ndefi yina yandi kudyaka na ntwala ya banzenza, yandi lendaka ve na kuyimina yandi yawu. **27** Na yina, yandi tumisaka mbulu-mbulu na nswalu nyonso na kunatina yandi yintu ya Yowane. Mbulu-mbulu kwendaka na kati ya boloko, mpe zengaka Yowane yintu. **28** Yandi nataka yintu yina na kati ya ndonga, mpe pesaka yawu na ndumba. Ndumba pesaka yawu na mama ya yandi. **29** Ntangu bilandi ya Yowane kuwaka nsangu yina, bawu kwendaka

baka nzutu ya Yowane mpe tulaka yawu na kati ya ndyamu. 30 Bantumwa vutukaka na sika ya Yesu, mpe zabisaka yandi mambu nyonso yina bawu salaka mpe longisaka. 31 Yesu tubaka na bantumwa: «Beno kwiza na munu na kisika yina kele bantu ve samu na kupema fyoti.» Yandi zonzaka mutindu yina samu ti bantu mingi vwandaka kwiza mpe kwenda, mpe bantumwa kuzwaka ve mwa ntangu ya kudya. 32 Na yina, bawu kotaka na bwatu, mpe kwendaka na yinsi ya kuyuma, kisika yina vwandaka ve na bantu. 33 Kasi bantu mingi talaka bawu ntangu bawu kwendaka, mpe zabaka bawu. Na yina, bawu katukaka na bambanza nyonso yina vwandaka pene-pene, mpe tekilaka na makulu na kisika yina Yesu mpe bantumwa vwandaka kwenda. 34 Ntangu Yesu basikaka na bwatu, yandi talaka nkonga ya nene ya bantu. Yandi kumaka ya kufuluka na kyadi samu na bawu, samu ti bawu vwandaka mutindu mameme yina kele ve na mivungi. Na yina, yandi bandaka na kulongisa bawu mambu mingi. 35 Mutindu bwisi bandaka na kuyila, bilandi ya Yesu kwendaka pene-pene ya yandi, mpe tubaka: «Bwisi me banda na kuyila, mpe kisika yayi kele na kima ve. 36 Vutula bantu yayi na babwala mpe bayinzo ya mivungi yina kele pene-pene, samu ti bawu sumba bima ya kudya.» 37 Yesu vutulaka: «Beno pesa bawu madya beno mosi.» Kasi bawu yufuluka yandi: «Nge zola ti beto kwenda kusumba mampa yina me fwanana na Badenalya bankama zole, mpe beto pesa bawu yawu?» 38 Yesu zabisaka bawu: «Beno kwenda tala mampa yikwa kele na beno?» Bawu kwendaka tala mpe tubaka: «Beto kele na mampa tanu na bambisi zole.» 39 Na yina, Yesu tumisaka bilandi ya yandi na kukabula bantu nyonso na mwa bankonga, mpe na kuvwandisa bawu na zulu ya mwa matiti yina vwandaka kuna. 40 Bantu vwandaka na bankonga. Ya vwandaka na bankonga ya bantu nkama, mpe bankonga ya bantu makumi tanu. 41 Na manima, Yesu bakaka mampa tanu mpe bambisi zole. Yandi talaka na zulu mpe tondaka Nzambi. Yandi bukunaka mampa mpe pesaka yawu na bilandi ya yandi, samu ti bawu kabula yawu na bantu nyonso. Yandi kabulaka mpe bambisi zole yina na bantu nyonso. 42 Bawu nyonso kudyaka mpe yukutaka. 43 Bilandi lokotaka bibuku ya mampa mpe ya bambisi yina bikanaka. Bawu fulusaka bitunga kumi na zole. 44 Lutangu ya bayina kudyaka mampa vwandaka mafunda tanu ya

babakala. 45 Na manima, Yesu tumisaka bilandi ya yandi na kukota na bwatu, samu ti bawu tekila na simu ya nkaka ya dyanga na ndambu ya mbanza Besayida ntangu yandi mosi ke vutula bantu na bambanza ya bawu. 46 Na manima ya kuvutula nkonga yina, yandi kwendaka na mongo samu na kusambila. 47 Ntangu mpimpa kumaka, bwatu vwandaka me kuma na kati-kati ya dyanga, mpe Yesu vwandaka kaka yandi mosi na ntoto. 48 Yesu talaka ti bilandi ya yandi vwandaka tala mpasi na kunata bwatu, samu ti kitembo ya ngolo vwandaka bwabana bawu. Na yina, ntete bwisi kutsya, yandi tambulaka na zulu ya maza na kukwenda na sika ya bawu, mpe zolaka luta bawu. 49 Ntangu bilandi talaka yandi na kutambula na zulu ya maza, bawu banzaka ti ya vwandaka mukuyu, mpe bawu bandaka na kulooka. 50 Ya tsyelika, bawu nyonso vwandaka tala yandi, mpe kumaka na boma. Kasi yandi zabisaka bawu na mbangu: «Beno vwanda na kibakala! Ya kele munu. Beno tala boma ve.» 51 Na manima, Yesu kotaka na bwatu yina, mpe mupepe dingamaka. Na yina, bilandi yitukaka mingi. 52 Ya tsyelika, bilandi bakulaka ve kimangu ya mampa samu ti bantima ya bawu vwandaka ya kukangama. 53 Na manima ya kusabuka dyanga, bawu kumaka na kizunga ya Ngenezalete. 54 Ntangu bawu vwandaka basika na bwatu, bantu zabaka Yesu mbangu. 55 Na yina, bantu kwendaka mbangu na kati ya kizunga nyonso, mpe natinaka yandi bambevo na zulu ya bipoyi konso kisika yina bawu vwandaka kuwa ti Yesu kele. 56 Na bisika nyonso yina Yesu vwandaka luta na kati ya babwala, bambanza, mpe babwala ya mivungi, bantu vwandaka tula bambevo na bisika yina bantu nyonso ke vukanaka. Bawu vwandaka bondila yandi na kupesa bambevo muswa ya kusimba kwandi nsongi ya kinkuti ya yandi, mpe bayina nyonso vwandaka simba yawu, vwandaka beluka.

7 Ba-Falisye mpe mwa ndambu ya milongisi ya Misiku katukaka na Yeluselemi mpe vukana na Yesu. 2 Bawu talaka ti bilandi ya nkaka ya Yesu vwandaka kudya na maboko ya kuvedila ve. Ya zola kutuba ti ata kusukula maboko. 3 Ya tsyelika, ba-Falisye mpe ba-Zwife nyonso ya nkaka ke zitisaka kinkulu ya bankooko ya bawu. Ntete na kudya bawu ke sukulaka mbote maboko ya bawu. 4 Ntangu bawu ke katukaka na kisika yina bantu mingi ke yonzamaka, bawu ke kudyaka ve kana bawu me yobila ntete

ve. Bawu ke zitisaka mpe misiku mingi ya nkaka ya kinkulu ya bawu mutindu: kusukula mbote bambungu, banzungu ya ntoto, mpe bandonga ya bisengo. 5 Na yina, ba-Falisye mpe milongisi ya Misiku yufulaka Yesu: «Samu na yinki bilandi ya nge ke zitisaka ve kinkulu ya bankooko ya beto? Bawu ke kudyaka na maboko ya kuvedila ve!» 6 Yesu vutulaka: «Beno kele bantu ya bantima zole! Esaya tubaka mambu ya tsyelika ntangu yandi bikulaka samu na beno: «“Bantu yayi ke zitisaka munu kaka na bikoba ya bawu. Kasi na bantima ya bawu, bawu kele ntama na munu. 7 Balusambulu ya bawu kele ya mpamba, samu ti bandongosolo ya bawu kele kaka misiku yina ke katukaka na bantu.”» 8 Yesu zabisaka dyaka bawu: «Beno ke bikaka misiku ya Nzambi samu na kuzitisa kinkulu ya bantu.» 9 Yesu zabisaka dyaka bawu: «Beno mangaka Musiku ya Nzambi samu na kuvwanda ya kukangama na kinkulu ya beno. 10 Ni Moyize tubaka: “Zitisa tata na mama ya nge”, mpe “Ba fwana kufwa muntu yina ke finga tata to mama ya yandi.”» 11 Kasi beno, beno ke tubaka ti muntu lenda kutuba na tata to mama ya yandi: «“Bima yina mu zolaka pesa nge samu na kusadisa nge, kele Kolobane” (ya zola kutuba: munkayulu yina mu ke pesa na Nzambi). 12 Beno ke pesaka yandi muswa ya kusadisa dyaka ve tata to mama ya yandi. 13 Na mutindu yina, beno ke kangisaka muntu nzila na kuzitisa tata to mama ya yandi. Beno ke manisaka Mambu ya Nzambi mfunu samu na kusadila kinkulu ya beno.» 14 Na manima, Yesu bokilaka dyaka nkonga ya bantu, mpe tubaka: «Beno kuwa munu beno nyonso, mpe beno bakula mambu yayi: 15 Ata kima ya ngaanda yina ke kotaka na nzutu ya muntu ke salaka ti yandi kuvwanda ve ya kuvedila. Kasi ni nyonso yina ke basikaka na nzutu ya muntu ke salaka ti yandi vwanda ve ya kuvedila. [16 Kana muntu kele na makutu, yandi kuwa.]» 17 Ntangu Yesu bikaka nkonga ya bantu, mpe vutukaka na yinzo, bilandi ya yandi yufulaka yandi nsasa ya kingana yina. 18 Yesu tubaka: «Beno mpe, beno ke na mayela ve? Beno zaba ti bima nyonso yina ke kotaka na nzutu ya muntu lenda kusumuna yandi ve. 19 Yawu ke kotaka ve na ntima ya muntu, kasi na kivumu ya yandi. Na manima, yawu ke basikaka.» Na kutuba mutindu yina, Yesu lakisaka ti madya nyonso kele ya kuvedila. 20 Yesu tubaka dyaka: «Ni nyonso yina ke basikaka na nzutu ya muntu ke salaka ti muntu vwanda ve ya kuvedila. 21 Ya tsyelika, ni na ntima ya muntu ke katukaka mabanza ya yimbi yina ke nataka muntu na kuzinga na kindumba, na kulaba, na kufwa bampangi, 22 na kusala kinsuza, na kuvwanda na bansatu ya kubaka bima ya bampangi, na kuvwanda na myangu, na kuvuna bampangi, na kuzinga kidi-kidi, na kuvwanda na musoki, na kuzonza yimbi ya bampangi, na kuvwanda na lunangu, mpe na kuvwanda na ntima ngolo. 23 Mambu nyonso yayi ya yimbi ke katukaka na ntima ya muntu, mpe ke salaka ti muntu kuvwanda ya kuvedila ve.» 24 Yesu katukaka kuna, mpe yandi kwendaka na kizunga ya Tile. Yandi kotaka na yinzo mosi, mpe vwandaka zola ve ti bantu zaba ti yandi vwandaka kuna, kasi yandi lembanaka na kubumbama. 25 Kaka na ntangu yina, kento mosi yina mwana vwandaka na mpeve ya yimbi kuwaka nsangu ya Yesu. Yandi kwendaka sika vwandaka Yesu, mpe fukamaka na ntwa ya yandi. 26 Kento yango vwandaka ve Zwife. Yandi vwandaka muntu ya mbanza Finisi ya kizunga ya Sili. Yandi lombaka Yesu na kubingisa mpeve ya yimbi yina vwandaka na mwana ya yandi ya kento. 27 Kasi Yesu zabisaka yandi: «Bika bana kuyukuta ntete, samu ti ya kele mbote ve na kubaka madya ya bana ya fyoti, mpe kulosa yawu na bayimbwa.» 28 Kento vutulaka: «Mfumu! Ya kele ya tsyelika. Kasi bayimbwa na yisi ya mesa ke kudyaka bibuku ya mampa yina bana ke bwisaka!» 29 Na yina, Yesu zabisaka yandi: «Samu na mvutu yina nge me pesa, nge lenda kuvutuka ya nge na yinzo. Mpeve ya yimbi me basika na nzutu ya mwana ya nge.» 30 Kento vutukaka na yinzo ya yandi, mpe kutaka mwana ya yandi ya kuvumbuka na mfulu. Yandi vwandaka dyaka ve na mpeve ya yimbi. 31 Na manima, Yesu katukaka na mbanza Tile. Yandi lutaka na mbanza Sidone, mpe vutukaka pene-pene na dyanga ya Ngali na kulutila na kizunga ya Bambanza-Kumi. 32 Ba natinaka yandi muntu yina vwandaka na makutu ya kufwa, mpe vwandaka zonga mbote ve. Ba lombaka Yesu na kutentikila yandi maboko. 33 Na yina, Yesu nataka yandi mwa ntama ya kisika yina vwandaka nkonga. Yandi tulaka yandi misapi na makutu, lobolaka mante na misapi, mpe simbaka yandi ludimi. 34 Na manima, Yesu talaka na zulu, pemaka na ngolo nyonso, mpe tubaka na muntu yina: «Efata» (yina zola kutuba: funguka)! 35 Kaka na ntangu yina, makutu ya muntu yango fungukaka, ludimi ya yandi nyangukaka, mpe yandi bandaka na

kuzonza mbote. 36 Yesu yiminaka bawu na kutuba yawu na muntu. Kasi mutindu yandi vwandaka lutila na kuyimina bawu, bawu vwandaka lutila mpe na kumwangisa nsangu. 37 Bantu yitukaka mingi, mpe vwandaka tuba: «Mambu nyonso yina yandi ke salaka kele mbote! Yandi ke na kufungula makutu ya bantu yina ke kuwaka ve, mpe ke na kuzonzisa mababa.»

8 Kilumbu ya nkaka, nkonga ya bantu vukanaka dyaka. Mutindu bawu vwandaka ve na kima ya kudya, Yesu bokilaka bilandi ya yandi mpe zabisaka bawu: 2 «Mu ke na kutala bantu yayi kyadi samu ti ya me kuma bilumbu tatu yina bawu kele na munu awa, mpe bawu ke dyaka ve na kima ya kudya. 3 Kana mu vutula bawu na babwala ya bawu ata kudya kima, bawu ke vwanda ya kulemba na nzila, samu ti mingi na kati ya bawu me katuka ntama.» 4 Bilandi vutulaka: «Wapi sika beto lenda kuzwa madya na kisika yayi kele na kima ve samu na kuyukutisa bantu nyonso yayi?» 5 Yesu yufulaka bawu: «Beno kele na mampa yikwa?» Bawu vutulaka: «Beto kele na mampa nsambwadi.» 6 Na yina, Yesu tumisaka bantu nyonso na kuvwanda na ntoto. Yandi bakaka mampa nsambwadi, mpe na manima ya kutonda Nzambi, yandi bukunaka yawu mpe pesaka yawu na bilandi samu na kukabula yawu na bantu nyonso. Bilandi bakaka yawu mpe kabulaka. 7 Bawu vwandaka mpe na mwa bambisi ya fyoti. Yesu tondaka Nzambi samu na bambisi yina, mpe tubaka na bilandi ya yandi na kukabula yawu mpe. 8 Bantu nyonso kudyaka mpe yukutaka. Bilandi lokotaka mwa bandambu yina bikanaka, mpe bawu fulusaka bitunga nsambwadi. 9 Bayina vwandaka kuna, vwandaka keba ve mafunda yiya, mpe Yesu vutulaka bawu. 10 Yandi kotaka nswalu na bwatu na bilandi ya yandi, mpe kwendaka na kizunga ya Dalemantuta. 11 Ba-Falisye kwizaka na sika ya Yesu, mpe bandaka na kusolola na yandi samu na kulebika yandi mutambu. Bawu lombaka yandi na kusala kidimbu yina ke lakisa ti yandi katukaka na sika ya Nzambi. 12 Yesu pemaka na ngolo nyonso, mpe tubaka: «Samu na yinki bantu ya ntangu yayi ke na kulomba kidimbu? Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Ata kidimbu ke salama samu na bawu.» 13 Na manima, yandi bikaka bawu. Yandi kotaka dyaka na bwatu, mpe kwendaka na simu ya nkaka ya dyanga. 14 Bilandi zimbanaka na kunata mampa. Kaka dimpa mosi vwandaka na bawu na

kati ya bwatu. 15 Yesu kebisaka bawu mutindu yayi: «Beno vwanda na mayela! Beno sala keba na levule ya ba-Falisye mpe ya Elode.» 16 Bilandi bandaka na kutuba bawu na bawu samu ti bawu vwandaka ve na mampa. 17 Yesu zabaka mambu yina bawu vwandaka solola, mpe yufulaka bawu: «Samu na yinki beno ke na kutuba ti beno kele ve na mampa? Nabunu beno bakula? Nabunu beno vwanda na mayela? Bantima ya beno ke ntete ya kukangama? 18 Beno kele na meso, kasi beno ke na kutala ve. Beno kele na makutu, kasi beno ke na kuwa ve. Beno bambuka moyo: 19 Ntangu mu bukunaka mampa tanu samu na babakala mafunda tanu, bitunga yikwa beno fulusaka na bibuku yina bikanaka?» Bawu vutulaka: «Bitunga kumi na zole.» 20 Yesu tubaka dyaka: «Ntangu mu bukunaka mampa nsambwadi samu na bantu mafunda yiya, bitunga yikwa beno fulusaka?» Bawu vutulaka: «Bitunga nsambwadi.» 21 Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Beno ke na kubakula ntete ve?» 22 Yesu na bilandi ya yandi kumaka na mbanza Besayida. Ba natinaka Yesu mpofu mosi, mpe bawu lombaka Yesu na kusimba yandi. 23 Yesu simbaka mpofu na diboko, mpe basisaka yandi na bwala. Na manima, Yesu tulaka yandi mante na meso. Yandi tentikaka mpofu maboko mpe yufulaka yandi: «Nge ke na kutala kima?» 24 Mpofu zibulaka meso, mpe tubaka: «Mu ke na kutala bantu. Mu ke na kutala bawu mutindu bayinti, kasi bawu ke na kutambula.» 25 Yesu tentikaka dyaka yandi maboko na meso, mpe muntu yina talaka mbote. Yandi belukaka, mpe vwandaka tala bima nyonso na pwelele nyonso. 26 Na yina, Yesu vutulaka yandi na yinzo ya yandi, mpe tubaka: «Kukota ve na bwala.» 27 Yesu na bilandi ya yandi kwendaka na babwala yina kele pene-pene na mbanza Sezale ya Filipe. Na nzila, yandi yufulaka bawu: «Yinki bantu ke na kutuba samu na munu?» 28 Bilandi vutulaka: «Bawu ke na kutuba ti nge kele Yowane Mubotiki. Ba ya nkaka ke na kutuba ti nge kele Eli, mpe ba ya nkaka dyaka ti nge kele mosi na kati ya mimbikudi.» 29 Yesu yufulaka dyaka bawu: «Kasi na beno, mu kele nani?» Pyele vutulaka: «Nge kele Masiya.» 30 Na yina, Yesu yiminaka bawu na kutuba yawu na muntu. 31 Na manima, Yesu pesaka ndongosolo yayi na bilandi ya yandi: «Mwana ya Muntu fwana kutala mpasi mingi. Bakuluntu, bamfumu ya banganga-Nzambi, mpe milongisi ya Misiku ke manga yandi. Ba ke kufwa yandi, mpe

yandi ke vumbuka na lufwa na kilumbu ya tatu.» 32 Yandi zabisaka bawu yawu na pwelele nyonso. Na yina, Pyele nataka yandi na lweka, mpe bandaka na kusemba yandi. 33 Kasi Yesu balukaka, talaka bilandi ya yandi, mpe sembaka Pyele na kutuba: «Katuka pene-pene ya munu, Satana, samu ti mabanza ya nge kele ve mabanza ya Nzambi, kasi ya bantu.» 34 Na manima, Yesu bokilaka nkonga ya bantu mpe bilandi ya yandi. Yandi zabisaka bawu: «Kana muntu zola kulanda munu, yandi bika na kubanza na mambu yina me tadila yandi mosi. Kasi yandi nata kulunsi ya yandi, mpe yandi landa munu. 35 Ya tsyelika, muntu yina ke zola kuvuukisa luzingu ya yandi, ke bebisa yawu. Kasi muntu yina ke bebisa luzingu ya yandi samu na munu mpe samu na Nsangu ya Mbote, ke vuukisa yawu. 36 Wapi mfunu kele na muntu na kuvwanda na bimvwama nyonso ya yinza kana yandi ke na kubebisa luzingu ya yandi? 37 Wapi kima muntu lenda kupesa na kusumba luzingu ya yandi? 38 Kana muntu tala nsoni samu na munu mpe samu na mambu ya munu na ntuala ya bantu ya ntangu yayi yina kele misumuki mpe ya kukwikama ve na Nzambi, Mwana ya Muntu mpe ke tala yandi nsoni ntangu yandi ke vutuka na bambazi ya yandi ya longo na kati ya nkembo ya Tata ya yandi.»

9 Yesu zabisaka dyaka bawu: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, bantu ya nkaka yina kele awa ke kufwa ve tii ntangu bawu ke tala Kimfumu ya Nzambi yina ke kwiza na lulendo.» 2 Na manima ya bilumbu sambanu, Yesu bakaka Pyele, Zaki, mpe Yowane. Yandi nataka bawu na zulu ya mongo ya yinda kisika yina bawu vwandaka kaka bawu mosi. Na ntuala ya bawu, Yesu sobaka kifwani ya yandi. 3 Binkuti ya yandi lezimaka mpe kumaka mpembe ya kulutula. Ata muntu na ntoto ya muvimba lendaka kumisa kinkuti mpembe ya mutindu yina. 4 Na mpamukunu, bilandi tatu talaka Eli mpe Moyize yina vwandaka zonga na Yesu. 5 Na yina, Pyele tubaka na Yesu: «Mfumumu, ya kele mbote ti beto vwanda awa. Beto ke yidika bayinzo tatu ya lele: yinzo mosi ke vwanda ya nge, ya nkaka ke vwanda ya Moyize, mpe ya nkaka dyaka ya Eli.» 6 Ya tsyelika, Pyele vwandaka zaba ve yinki yandi ke tuba samu ti bilandi nyonso tatu vwandaka na boma mingi. 7 Na mpamukunu, dituti kwizaka mpe fukaka bawu. Ndinga wakanaka na kati ya dituti, mpe tubaka: «Yandi yayi, ni Mwana ya munu yina mu ke

zolaka mingi. Beno kuwa yandi!» 8 Kaka na ntangu yina, bilandi talaka na bisika nyonso. Kasi bawu talaka dyaka ve muntu ya nkaka. Bawu talaka kaka Yesu yina vwandaka kintwadi na bawu. 9 Ntangu bawu vwandaka kulumuka mongo, Yesu yiminaka bawu na kuzabisa na bantu mambu yina bawu talaka tii ntangu Mwana ya Muntu ke vumbuka na lufwa. 10 Bawu tumamaka na mambu yina yandi zabisaka bawu. Kasi bawu vwandaka yufula bawu na bawu: «Yinki zola kutuba kuvumbuka na lufwa?» 11 Na manima, bilandi yufulaka Yesu: «Samu na yinki milongisi ya Misiku ke tubaka ti Eli fwana kukwiza ntete?» 12 Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, Eli fwana kukwiza ntete samu na kusungika mambu nyonso. Kasi samu na yinki ba sonikaka ti Mwana ya Muntu ke tala mpasi mingi, mpe ba ke nyokola yandi? 13 Kasi mu ke na kuzabisa beno ti Eli kwizaka yimeni, mpe bantu salaka yandi mambu nyonso yina bawu zolaka mutindu yawu kele ya kusunama na Dibuku ya Nzambi samu na yandi.» 14 Ntangu bawu kumaka na kisika yina vwandaka bilandi ya nkaka, bawu talaka nkonga ya nene ya bantu yina zungaka bilandi yina, mpe milongisi ya Misiku yina vwandaka solola na bawu. 15 Ntangu bantu talaka Yesu, bawu yitukaka mingi, mpe bawu kimaka na sika ya yandi samu na kupesa yandi mbote. 16 Yesu yufulaka bilandi ya yandi: «Wapi mambu beno ke na kusolola na bawu?» 17 Muntu mosi na kati ya nkonga vutulaka: «Mfumumu, mu me natina nge mwana ya munu. Yandi kele na mpeve ya yimbi yina ke na kukumisa yandi dibaba. 18 Mpeve ya yimbi yina ke kwamisaka yandi kisika ni kisika, mpe ke losaka yandi na ntoto. Yandi ke basisaka mafulu na yinwa, ke kwetisaka meno, mpe nzutu ya yandi ke kumaka ngolo. Mu me lomba bilandi ya nge na kubingisa mpeve yango, kasi bawu me lenda ve.» 19 Yesu tubaka: «Beno bantu ya ntangu yayi! Beno kele bantu yina kele ve na kiminu! Tii wapi ntangu mu ke vwanda kaka na beno? Tii wapi ntangu mu ke vibidila beno? Beno nata yandi awa.» 20 Na yina, bawu natinaka yandi mwana yango. Ntangu mpeve ya yimbi talaka Yesu, yawu ningisaka mwana na ngolo nyonso, mpe mwana kubwaka na ntoto. Mwana vwandaka vindumuka, mpe mafulu vwandaka basika yandi na yinwa. 21 Yesu yufulaka tata ya mwana yina: «Ya me kuma bamvula yikwa yawu ke kwamisaka yandi?» Tata vutulaka: «Yawu ke kwamisaka yandi katuka bumwana ya yandi. 22 Konso ntangu, mpeve ya yimbi

ke losaka yandi na tiya to na maza samu na kufwa yandi. Kana nge lenda kusala kima, sadisa beto mpe tala beto kyadi.» 23 Yesu vutulaka: «Nge me tuba ti kana mu lenda kusala kima. Kasi zaba ti mambu nyonso ke salamaka na muntu yina ke kwikilaka.» 24 Kaka na ntangu yina, tata ya mwana lookaka: «Mu ke na kukwikila. Sadisa munu samu ti mu kele muntu ya kiminu ya fyoti.» 25 Ntangu Yesu talaka ti nkonga ya bantu vwandaka kwiza mbangu kisika yina bawu vwandaka, yandi tumisaka mpeve ya yimbi na ngolo, mpe tubaka: «Mpeve yina ke kufwaka makutu mpe ke kangaka ndinga, basika na nzutu ya mwana yayi, mpe kuvutuka dyaka ve.» 26 Mpeve ya yimbi lookaka, ningisaka mwana na ngolo nyonso, mpe basikaka. Mwana kumaka mutindu muntu ya kufwa, mpe bantu mingi vwandaka tuba ti yandi me kufwa. 27 Kasi Yesu simbaka mwana na diboko. Yandi telemisaka mwana, mpe mwana telamaka. 28 Ntangu Yesu vutukaka na yinzo, bilandi yufulaka yandi na kisika ya bawu mosi: «Samu na yinki beto me lenda ve na kubingisa mpeve yina?» 29 Yesu vutulaka: «Kaka na lusambulu beno lenda kubingisa mpeve ya mutindu yina.» 30 Bawu katukaka kuna mpe sabukaka Ngalili. Yesu zolaka ve ti bantu kuzaba kisika yandi vwandaka. 31 Yandi vwandaka longisa bilandi ya yandi mutindu yayi: «Ba ke yekula Mwana ya Muntu na maboko ya bantu. Ba ke kufwa yandi, mpe na kilumbu ya tatu, yandi ke vumbuka na lufwa.» 32 Kasi bilandi bakulaka ve mambu yina, mpe bawu vwandaka na boma ya kuyufula yandi. 33 Yesu na bilandi ya yandi kwendaka na mbanza Kapenawume. Ntangu bawu kumaka na yinzo, Yesu yufulaka bawu: «Wapi mambu beno vwandaka solola na nzila?» 34 Kasi bawu vutulaka ve mvutu, samu ti na nzila bawu vwandaka solola bawu na bawu samu na kuzaba nani me lutila mfunu na kati ya bawu. 35 Na yina, Yesu kwendaka vwanda. Yandi bokilaka bilandi kumi na zole, mpe zabisaka bawu: «Muntu yina zola kuvwanda muntu ya ntete, fwana kuvwanda muntu ya nsuka mpe kisadi ya bantu nyonso.» 36 Na manima, Yesu bakaka mwana ya fyoti mpe tulaka yandi na kati-kati ya bawu. Yandi tulaka yandi na kati ya maboko ya yandi, mpe tubaka: 37 «Muntu yina ke yamba mwana ya fyoti ya mutindu yayi na Nkumbu ya munu, ke yamba munu mosi. Na yina, muntu yina ke yamba munu, ke yamba munu ve, kasi yandi ke yamba muntu yina fidisaka munu.» 38 Yowane tubilaka yandi: «Mfumu, beto talaka muntu

yina vwandaka bingisa bampeve ya yimbi na Nkumbu ya nge. Beto zolaka yimina yandi na kusala yawu samu ti yandi kele ve na kati ya nkonga ya beto yina ke na kulanda nge.» 39 Kasi Yesu vutulaka: «Beni yimina yandi ve, samu ti ata muntu lenda kusala kimangu na Nkumbu ya munu, mpe na manima yandi tonga munu. 40 Muntu yina ke yinaka beno ve, kele nkundi ya beno. 41 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Konso muntu yina ke pesa beno kopo ya maza samu ti beno kele bantu ya Klisto, ke kondwa ve na kuzwa musendo ya yandi.» 42 «Kana muntu bwisa na disumu mwana mosi na kati ya bana ya fyoti yayi ke na kukwikila na munu, ya me lunga ti ba kanga yandi ditadi ya nene na laka, mpe ba losa yandi na mubu. 43 Kana diboko ya nge ke na kubwisa nge na masumu, zenga yawu. Ya me lutila mbote na nge na kukota na kisika ya luzingu ya tsyelika na diboko mosi. Kana ve, ba ke losa nge na maboko nyonso zole na mbungulu, na kati ya tiya yina ke kufwa ve. [(Geenna g1067) 44 Kuna, bantunga yina ke kudyaka nzutu ke kufwaka ve, mpe tiya ke kufwaka ve.] 45 Kana dikulu ya nge ke na kubwisa nge na masumu, zenga yawu. Ya me lutila mbote na nge na kukota na kisika ya luzingu ya tsyelika na dikulu mosi. Kana ve, ba ke losa nge na makulu nyonso zole na mbungulu. [(Geenna g1067) 46 Kuna, bantunga yina ke kudyaka nzutu ke kufwaka ve, mpe tiya ke kufwaka ve.] 47 Kana disu ya nge ke na kubwisa nge na masumu, katula yawu. Ya me lutila mbote na nge na kukota na Kimfumu ya Nzambi na disu mosi. Kana ve, ba ke losa nge na meso nyonso zole na mbungulu. (Geenna g1067) 48 Kuna, bantunga yina ke kudyaka nzutu ke kufwaka ve, mpe tiya ke kufwaka ve. 49 «Ya tsyelika, ba ke bongisa bantu nyonso na tiya, mutindu ba ke bongisaka madya na mungwa. 50 Mungwa kele kima ya mbote. Kana mungwa ke dyaka ve na luwu, na yinki beno lenda kuvutula yawu luwu? Beno vwanda mutindu mungwa na kati ya beno, mpe beno zinga na kizunu beno na beno.»

10 Yesu katukaka kuna, mpe kwendaka na Zude na simu ya nkaka ya nzadi ya Yolodani. Nkonga ya bantu vukanaka dyaka pene-pene ya yandi, mpe mutindu vwandaka kifu ya yandi, yandi vwandaka longisa bawu. 2 Mwa ndambu ya ba-Falisye kwendaka pene-pene ya Yesu samu na kulebika yandi mutambu. Bawu yufulaka yandi: «Misiku ya

beto ke pesaka bakala muswa ya kukatula kento ya yandi na makwela?» 3 Yesu vutulaka: «Wapi Musiku Moyize pesaka beno?» 4 Bawu vutulaka: «Moyize pesaka bakala muswa ya kusonika mukanda ya kufwa makwela mpe kukatula kento na makwela.» 5 Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Moyize sonikinaka beno Musiku yina samu ti beno kele na ntima ngolo. 6 Kasi na mbandukulu ya yinza, ntangu Nzambi yidika bima nyonso, yandi yidikaka bawu kento na bakala. 7 Ni yawu yina, bakala ke bika tata mpe mama ya yandi, samu na kwenda zinga kintwadi na kento ya yandi, 8 mpe bawu zole ke kuma kaka nzutu mosi. Na yina, bawu ke dyaka ve bantu zole, kasi kaka muntu mosi. 9 Na yina, muntu fwana kukabula ve yina Nzambi me vukisa.» 10 Ntangu bawu kumaka na yinzo, bilandi yufulaka dyaka yandi na dyambu yina. 11 Yandi tubilaka bawu: «Kana bakala katula kento ya yandi na makwela, mpe kwela kento ya nkaka, yandi me sala kinsuza na ntwala ya kento ya ntete. 12 Mutindu mosi mpe, kana kento manga bakala ya yandi, mpe kwela bakala ya nkaka, yandi me sala kinsuza.» 13 Bantu nataka bana ya fyoti na sika ya Yesu samu ti yandi tentika bawu maboko, kasi bilandi sembaka bawu. 14 Ntangu Yesu talaka mutindu yina, yandi dasukaka mpe tubaka na bilandi ya yandi: «Beno bika bana ya fyoti kwiza na sika ya munu! Beno yimina bawu ve samu ti Kimfumu ya Nzambi kele ya bantu yina kele mutindu bawu. 15 Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Muntu yina ke ndima ve Kimfumu ya Nzambi mutindu mwana ya fyoti, ke kota kuna ve.» 16 Na manima, Yesu tulaka bawu na nkata, tentikaka bawu maboko, mpe sakumunaka bawu. 17 Ntangu Yesu vwandaka kwenda, bakala mosi kwizaka na mbangu nyonso, mpe fukamaka na ntwala ya Yesu. Yandi yufulaka Yesu: «Mulongisi ya mbote, yinki mu fwana kusala samu na kuzwa luzingu ya seko?» (aiōnios g166) 18 Yesu vutulaka: «Samu na yinki nge ke na kutuba ti mu kele mbote? Ata muntu kele mbote, kana kaka yandi mosi Nzambi ve. 19 Nge zaba misiku: "Kufwa muntu ve, kusala kinsuza ve, kulaba ve, kutuba ve kimbangi ya luvunu, kusala ve mambu ya yimbi na muntu, mpe zitisa tata na mama ya nge." » 20 Bakala yina vutulaka: «Mulongisi, mu ke tumamaka na misiku nyonso yina katuka buntwenya ya munu.» 21 Yesu talaka yandi, zolaka yandi mpe tubaka: «Dyambu mosi me bikana na nge: Tekisa bima nyonso yina kele na nge, mpe kabula mbongo na bamputu. Na yina, nge ke kuzwa bimvwama na mazulu. Na manima, kwiza mpe landa munu.» 22 Ntangu yandi kuwaka mutindu yina, yandi kumaka na mawa mpe kwendaka ya kufuluka na kyadi, samu ti yandi vwandaka na bimvwama mingi. 23 Yesu talaka bilandi ya yandi yina zungaka yandi, mpe tubaka: «Ya kele mpasi mingi na bayina kele na bimvwama na kukota na Kimfumu ya Nzambi!» 24 Bilandi yitukaka mingi ntangu bawu kuwaka mambu yina. Kasi Yesu tubilaka bawu dyaka: «Bana ya munu, ya kele mpasi mingi na kukota na Kimfumu ya Nzambi. 25 Ya kele mpasi na kibulu yina ba ke bokilaka samo na kukota na dibulu ya ntumbu. Kasi ya me lutila mpasi mingi na mwama na kukota na Kimfumu ya Nzambi.» 26 Bilandi yitukaka dyaka ya kulutila, mpe vwandaka yufula bawu na bawu: «Na yina, nani lenda kuzwa mpulusu?» 27 Yesu talaka bawu, mpe tubaka: «Na bantu, yawu lenda kusalama ve. Kasi na Nzambi mambu nyonso lenda kusalama samu ti Nzambi ke lembanaka dyambu ve.» 28 Na yina, Pyele zabisaka yandi: «Kasi beto, beto me bika bima nyonso samu na kulanda nge.» 29 Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Kana muntu bika yinzo ya yandi, bankazi ya yandi, bibusi ya yandi, mama ya yandi, tata ya yandi, bana ya yandi, mpe bilanga ya yandi samu na munu mpe samu na Nsangu ya Mbote, 30 ke kuzwa na ntangu yayi: bayinzo, bankazi, bibusi, batata, bamama, bana, bilanga, na bankwamusu mpe, kulutila bambala nkama, mpe luzingu ya mankululu na yinza yina ke kwiza. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Bantu mingi yina kele ntangu yayi bantu ya ntete, ke vwanda bantu ya nsuka, mpe bayina kele bantu ya nsuka, ke vwanda bantu ya ntete.» 32 Yesu vwandaka tambula na mantwala ya bilandi ya yandi ntangu bawu vwandaka kwenda na Yelusalemi. Bilandi vwandaka ya kuyituka samu na mambu nyonso yina bawu kuwaka, mpe bayina vwandaka landa yandi vwandaka na boma. Yesu nataka dyaka bilandi ya yandi kumi na zole na lweka, mpe zabisaka bawu mambu yina ke kumina yandi. 33 Yandi zabisaka bawu: «Beno kuwa! Beto ke na kukwenda na Yelusalemi kisika ba ke yekula Mwana ya Muntu na maboko ya bamfumu ya banganga Nzambi mpe milongisi ya Misiku. Bawu ke zengila yandi lufwa, mpe ke yekula yandi na sika ya bayina kele ve ba-Zwife. 34 Bawu ke seka yandi, ke lobola yandi mante, ke bula yandi bikoti, mpe ke kufwa yandi.

Kasi yandi ke vumbuka na lufwa na kilumbu ya tatu.» **35** Zaki mpe Yowane, bana ya Zebede, kwendaka pene-pene ya Yesu, mpe tubaka: «Mulongisi, beto zola ti nge sadila beto mambu yina beto ke lomba nge.» **36** Yesu yufulaka bawu: «Yinki beno zola ti mu sadila beno?» **37** Bawu vutulaka: «Pesa beto muswa ya kuvwanda, mosi na lubakala ya nge mpe ya nkaka na lumoso ya nge, ntangu ke vwanda na kati ya Kimfumu ya nge ya nkembo.» **38** Yesu zabisaka bawu: «Beno zaba ve yinki beno ke na kulomba. Beno lenda kunwa mbungu ya bampasi yina mu ke kunwa, to kuzwa mbotokolo yina mu ke kuzwa?» **39** Bawu vutulaka: «Beto ke lenda.» Yesu zabisaka bawu: «Ya tsyelika, beno ke kunwa mbungu yina mu ke kunwa, mpe beno ke kuzwa mbotokolo yina mu ke kuzwa. **40** Kasi samu na kuvwanda na lubakala to na lumoso, ni munu ve lenda kutuba yawu. Bisika yina kele ya bayina Nzambi me kubikila yawu.» **41** Ntangu bilandi kumi ya nkaka kuwaka mutindu yina, bawu dasukilaka Zaki mpe Yowane. **42** Na yina, Yesu bokilaka bawu nyonso, mpe tubaka: «Beno zaba ti bantwadi si ya bayinsi ke yalaka bantu ya bawu na ngolo nyonso, mpe bamfumu ke talisaka bantu mpasi mingi. **43** Kasi ya fwana kuvwanda ve mutindu yina na kati ya beno. Kana mosi na kati ya beno zola kuvwanda mfumu, yandi fwana kuvwanda kisadi ya beno. **44** Muntu yina zola kuvwanda muntu ya ntete, fwana kuvwanda mundongo ya bantu nyonso. **45** Ya tsyelika, Mwana ya Muntu me kwiza na yinza samu ti bantu sadila yandi ve, kasi samu ti yandi sadila bantu, mpe pesa luzingu ya yandi mutindu munkayulu samu na kukuula bantu mingi.» **46** Yesu na bilandi ya yandi kumaka na mbanza Yeliko. Ntangu yandi vwandaka basika na mbanza yina na bilandi ya yandi mpe na nkonga ya nene ya bantu, mpofo mosi na nkumbu Baatime, mwana ya Time, vwandaka ya kuvwanda na lweka ya nzila mpe vwandaka lomba bantu mbongo. **47** Ntangu yandi kuwaka ti Yesu ya Nazaleti ke na kuluta, yandi lookaka: «Yesu, Mwana ya Davidi, tala munu kyadi!» **48** Bantu mingi vwandaka semba yandi samu ti yandi vwanda swi. Kasi yandi lutulaka dyaka na kulooka ngolo: «Mwana ya Davidi, tala munu kyadi!» **49** Yesu kangamaka mpe tubaka: «Beno bokila yandi.» Bawu bokilaka mpofo mpe zabisaka yandi: «Vwanda na kibakala mpe telama. Yandi ke na kubokila nge.» **50** Na yina, yandi losaka kiyunga ya yandi. Yandi dumukaka mpe kwendaka kisika vwandaka Yesu.

51 Yesu yufulaka yandi: «Yinki nge zola ti mu sala samu na nge?» Mpofo vutulaka: «Mulongisi, sala ti mu tala dyaka.» **52** Yesu zabisaka: «Kwenda, kiminu ya nge me belusa nge.» Kaka na ntangu yina, mpofo bandaka dyaka na kutala, mpe landaka Yesu.

11 Ntangu bawu vwandaka ntama mingi ve na Yelusalemi, mpe kumaka na bizunga ya babwala Betefaze na Betani, pene-pene na mongo ya bayinti ya olive. Yesu fidisaka bilandi zole ya yandi. **2** Yandi zabisaka bawu: «Beno kwenda na bwala yina kele na mantwala ya beno. Ntangu beno ke kuma, beno ke tala mbuluku ya fyoti ya kukanga na yinti, mpe yina ata muntu me yuluka ntete ve. Beno nyangula yawu, mpe beno nata yawu awa. **3** Kana muntu yufula beno: “Samu na yinki beno ke na kusala mutindu yina?” Beno zabisa yandi: “Mfumu ke na yawu nsatu, kasi yandi ke vutula yawu malu-malu yayi.” » **4** Na yina, bawu kwendaka mpe talaka na ngaanda, mbuluku ya fyoti na bala-bala, ya kukanga pene-pene ya mwelo. Bawu nyangulaka yawu. **5** Bantu ya nkaka yina vwandaka kuna yufulaka bawu: «Yinki beno ke na kusala? Samu na yinki beno ke na kunyangula mbuluku ya fyoti yina?» **6** Bilandi tubaka mutindu Yesu zabisaka bawu, mpe ba pesaka bawu muswa ya kunata yawu. **7** Bawu nataka yawu na sika ya Yesu. Bawu tulaka binkuti ya bawu na zulu ya mbuluku, mpe Yesu vwandaka na zulu ya yawu. **8** Bantu mingi tandaka binkuti ya bawu na nzila. Ba ya nkaka tandaka makasa yina bawu vwandaka zenga na bilanga. **9** Bayina vwandaka tambula na mantwala mpe na manima ya Yesu vwandaka looka: «Ozana! Nkembo na Nzambi! Bika ti Mfumu Nzambi kusakumuna muntu yina ke na kukwiza na Nkumbu ya yandi! **10** Bika ti Nzambi kusakumuna Kimfumu yina ke na kukwiza, Kimfumu ya nkooko ya beto Davidi! Ozana! Nkembo na Nzambi na mazulu!» **11** Yesu kumaka na Yelusalemi, mpe kotaka na Yinzo ya Nzambi. Na manima ya kutala bisika nyonso na balweka ya yandi, yandi kwendaka na mbanza Betani na bilandi kumi na zole samu ti bwisi vwandaka me yila. **12** Na kilumbu yina landaka, ntangu bawu vwandaka basika na bwala Betani, Yesu kumaka na nsatu. **13** Yesu vwandaka ntete ntama, mpe talaka yinti ya fike yina vwandaka na makasa, mpe kwendaka pene-pene ya yawu samu na kutala kana yawu vwandaka na bambuma. Kasi ntangu yandi kumaka kuna, yandi

talaka kaka makasa samu ti ya vwindaka ve ntangu yina bayinti ya fike ke butaka bambuma. **14** Na yina, Yesu tubaka na yinti ya fike: «Ata muntu ke kudya dyaka bambuma ya nge.» Bilandi kuwaka mambu yina Yesu tubaka. (aion g165) **15** Na manima, bawu kumaka na Yelusalemi. Yesu kotaka na Yinzo ya Nzambi, mpe bingisaka bayina vwindaka tekisa mpe sumba bima kuna. Yandi bwisaka bamesa ya bisobisi-mbongo, mpe bakiti ya bayina vwindaka tekisa mabembe. **16** Yandi vwindaka yimina bantu yina vwindaka nata bima na kulutila na Yinzo ya Nzambi. **17** Na manima, yandi longisaka bawu mambu yayi: «Dibuku ya Nzambi ke tubaka: “Yinzo ya munu ke wanda yinzo ya lusambulu samu na bantu ya bayinsi nyonso.”» Kasi beno me kitula yawu kisika yina miyibi ke bumbamaka! **18** Bamfumu ya banganga-Nzambi mpe milongisi ya Misiku kuwaka yawu, mpe vwindaka sosa wapi mutindu bawu lenda kufwa Yesu. Ya tsyelika, bawu vwindaka na boma ya yandi samu ti nkonga nyonso vwindaka yituka na ndongosolo ya yandi. **19** Ntangu nkokila kumaka, Yesu na bilandi ya yandi basikaka na mbanza. **20** Na suka, ntangu bawu vwindaka luta, bawu talaka ti yinti yango ya bafike yumaka tii na myanzi. **21** Pyele bambukaka moyo mpe tubaka: «Mulongisi! Tala yinti yina nge singaka me yuma.» **22** Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Benoni wanda na kiminu na Nzambi. **23** Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno, kana muntu tuba na mongo yayi: “Katuka awa, mpe kwenda kubwa na mubu”, mpe kana yandi sala ve ntembe na kati ya ntima ya yandi, kasi yandi kwikila ti mambu yina yandi ke na kuzonza ke salama, yawu ke salama. **24** Ni yawu yina, mu ke na kuzabisa beno: Bima nyonso yina beno ke lombana na lusambulu, beno fwana kukwikila ti beno me kuzwa yawu, mpe Nzambi ke pesa beno yawu. **25** Ntangu beno kele ya kutelama samu na kusambila, kana beno kele na dyambu na muntu, beno lemvokila yandi samu ti Tata ya beno yina kele na mazulu lemvokila beno mpe yimbi yina beno me sala. [**26** Kana beno lemvokila ve bampangi ya beno, Tata ya beno yina kele na mazulu ke lemvokila ve beno mpe yimbi yina beno me sala.] **27** Yesu na bilandi ya yandi vutukaka na Yelusalemi. Ntangu Yesu vwindaka tambula na kati ya Yinzo ya Nzambi, bamfumu ya banganga-Nzambi mpe milongisi ya Misiku kintwadi na bakuluntu ya ba-Zwife kwizaka pene-pene ya yandi. **28** Bawu yufulaka yandi: «Na

lutumu ya nani nge ke salaka mambu yayi? Nani ke pesaka nge bumfumu ya kusala yawu?» **29** Yesu vutulaka: «Mu ke yufula beno kyuvu kaka mosi. Kana beno pesa munu mvutu, munu mpe mu ke zabisa beno na lutumu ya nani mu ke salaka mambu yayi. **30** Nani fidisaka Yowane na kubotika bantu? Nzambi to bantu? Benoni pesa munu mvutu?» **31** Kasi bawu bandaka na kusolola bawu na bawu mutindu yayi: «Kana beto tuba ti ni Nzambi fidisaka Yowane, yandi ke yufula beto: “Samu na yinki beno kwikilaka yandi ve?” **32** Kana beto tuba mpe ti bantu fidisaka yandi.» (Bawu vwindaka na boma ya nkonga, samu ti bantu nyonso vwindaka banza ti Yowane vwindaka mumbikudi ya tsyelika.) **33** Na yina, bawu vutulaka: «Beto zaba ve.» Yesu vutulaka: «Munu mpe, mu ke zabisa beno ve na lutumu ya nani mu ke salaka mambu yayi.»

12 Na manima, Yesu bandaka na kuzonzila bawu na bingana: «Bakala mosi kunaka bilanga ya bayinti ya vinu, mpe zungaka yawu na kikaku. Yandi timunaka dibulu samu na kukamuna bambuma ya vinu, mpe tungaka yinzo ya yinda ya kibandu samu na mikengi. Na manima, yandi bikaka yawu na maboko ya bisadi-bilanga ya vinu, mpe kwendaka na nzyetolo. **2** Na ntangu ya kubuka bambuma ya vinu, yandi fidisaka kisadi mosi na sika ya bisadi-bilanga ya vinu samu na kuzwa kikunku ya yandi ya bambuma ya vinu. **3** Kasi bisadi-bilanga ya vinu bwilaka kisadi yina. Bawu bulaka yandi, mpe vutulaka yandi maboko mpamba. **4** Mfumu ya bilanga fidisaka dyaka kisadi ya nkaka. Bawu bulaka kisadi yango na yintu, mpe fingaka yandi. **5** Yandi fidisaka dyaka kisadi ya nkaka, mpe bawu kufwaka kisadi yango. Bawu salaka mpe mutindu mosi na bisadi nyonso ya nkaka yina mfumu ya bilanga fidisaka. Bawu bulaka ba ya nkaka, mpe kufwaka ba ya nkaka. **6** Mfumu ya bilanga bikanaka kaka na mwana mosi ya yandi yina yandi vwindaka zola mingi. Yandi fidisaka yandi na nsukunu, samu ti yandi vwindaka banza ti bawu ke zitisa mwana ya yandi.» **7** Kasi bisadi-bilanga ya vinu tubaka bawu na bawu: «“Ni yandi ke kuzwa difwa ya bilanga yayi ya vinu. Beto kufwa yandi samu ti bilanga yayi wanda ya beto.”» **8** Na yina, bawu bwilaka yandi. Bawu kufwaka yandi mpe losaka nzutu ya yandi ntama na bilanga ya vinu. **9** Yinki mfumu ya bilanga ke sala? Yandi ke kwiza, ke kufwa bawu, mpe ke pesa

bilanga ya vinu na bisadi-bilanga ya nkaka. 10 Beno me tangaka ntete ve mambu yina ke tubaka Dibuku ya Nzambi: «“Ditadi yina bitungi-bayinzo losaka me kuma ditadi ya kulutula mfunu yina ke na kusimba yinzo nyonso. 11 Ni Mfumu salaka ti yawu vwanda mutindu yina, mpe ya kele mambu ya ngitukulu samu na betol!”» 12 Bamfumu ya ba-Zwife sosaka mayela ya kukanga Yesu, samu ti bawu zabaka ti ni na bawu Yesu tubaka kingana yina. Kasi bawu vwandaka na boma ya nkonga yina vwandaka kuna. Na yina, bawu bikaka yandi mpe kwendaka. 13 Bamfumu ya ba-Zwife fidisaka mwa ba-Falisye mpe mwa bantu ya kimvuka ya Elode na sika ya Yesu samu na kubwisa Yesu na mutambu na kupesa yandi kyuvu. 14 Bawu kwizaka zabisa Yesu: «Mulongisi, beto zaba ti nge ke tubaka butsyelika, mpe nge kele ve na boma ya muntu samu ti nge ke swasikisaka bantu ve. Nge ke longisaka na butsyelika nyonso mambu yina Nzambi ke zolaka ti beto sala. Na yina, beto kele na muswa ya kufuta mpaku na ntinu Sezale to ya kufuta yawu ve? Beto fwana kufuta yawu to ve?» 15 Kasi Yesu zabaka ti bawu vwandaka bantu ya bantima zole. Na yina, yandi zabisaka bawu: «Samu na yinki beno ke na kumeka munu? Beno natina munu Denalya mosi samu ti mu tala yawu.» 16 Bawu natinaka yandi yawu, mpe yandi yufulaka bawu: «Kizizi mpe nkumbu yina kele ya kusonama awa kele ya nani?» Bawu vutulaka: «Yawu kele ya ntinu Sezale.» 17 Na yina Yesu zabisaka bawu: «Beno pesa na ntinu Sezale bima yina kele ya Sezale, mpe na Nzambi bima yina kele ya Nzambi.» Bawu yituka mingi na mvutu yina Yesu vutulaka bawu. 18 Ba-Saduse kwizaka na sika ya Yesu. (Ba-Saduse kele bantu yina ke tubaka ti bantu ya kufwa ke vumbuka ve.) Bawu yufulaka Yesu mutindu yayi: 19 «Mulongisi! Moyize pesaka beto Musiku yayi: “Kana bakala ya kukwela kufwa ata kubuta bana na kento ya yandi, leki to yaya ya yandi fwana kukwela mufwidi yina samu na kubutula yandi bana.” 20 Kasi ya vwandaka na bampangi nsambwadi. Mpangi ya ntete kwelaka kento, mpe kufwaka ata kubuta bana na kento yina. 21 Mpangi ya zole kwelaka mufwidi, mpe kufwaka ata kubuta mwana na yandi, mutindu mosi mpe mpangi ya tatu. 22 Bampangi nyonso nsambwadi yina kwelaka kento yango, mpe kufwaka ata kubuta mwana na yandi. Na manima ya bawu nyonso, kento mpe kufwaka. 23 Na yina, ntangu bantu ya kufwa ke vumbuka na lufwa, yandi ke vwanda kento ya nani na bawu nyonso nsambwadi, samu ti bawu nyonso kwelaka yandi?» 24 Yesu vutulaka: «Beno ke na kuvunama samu ti beno zaba ve Dibuku ya Nzambi to lulendo ya Nzambi. 25 Ya tsyelika, ntangu bantu ya kufwa ke vumbuka, bakento na babakala ke kwelana ve. Kasi bawu ke vwanda mutindu bambazi na mazulu. 26 Na yina me tadila dyambu ya mvumbukulu ya bantu ya kufwa, beno me tangaka ntete ve na dibuku ya Moyize, kibuku ya mambu ya Nzambi yina ke zonzilaka divunda ya tiya? Beto ke tangaka ti Nzambi tubaka na Moyize: “Mu kele Nzambi ya Abalayami, ya Isaaki, mpe ya Yakobi.” » 27 Yesu tubaka dyaka: «Nzambi kele ve Nzambi ya bantu ya kufwa, kasi ya bantu ya moyo. Na yina, beno ke na kuvunama mingi.» 28 Mulongisi mosi ya Misiku kuwaka bawu ntangu bawu vwandaka solola. Yandi talaka ti Yesu zonzaka mbote. Na yina, yandi kwendaka pene-pene ya Yesu, mpe yufulaka Yesu: «Wapi Musiku me lutula mfunu na misiku nyonso?» 29 Yesu vutulaka: «Musiku yina me lutula mfunu ke tubaka mutindu yayi: «“Kuwa Isayeli! Mfumu Nzambi ya beto kele kaka yandi mosi Mfumu. 30 Nge fwana kuzola Mfumu Nzambi ya nge na ntima ya nge nyonso, na mwela ya nge nyonso, na mayela ya nge nyonso, mpe na ngolo nyonso ya nge.”» 31 Musiku ya zole ke tubaka mutindu yayi: «“Nge fwana kuzola mpangi ya nge mutindu nge mosi.” Ya kele dyaka ve na Musiku ya nkaka yina me lutula misiku zole yayi mfunu.» 32 Na yina, mulongisi ya Misiku tubaka: «Ya tsyelika, Mulongisi! Mambu yina nge me zonga kele ya tsyelika: Kaka ni yandi mosi kele Nzambi, mpe Nzambi ya nkaka kele ve. 33 Konso muntu fwana kuzola yandi na ntima nyonso, na mayela nyonso, mpe na ngolo nyonso ya yandi. Yandi fwana kuzola mpe mpangi ya yandi mutindu yandi mosi. Misiku yayi me lutula mbote na makabu nyonso mpe minkayulu yina ba ke yokaka samu na Nzambi.» 34 Yesu talaka ti mulongisi yayi ya Misiku zonzaka na ndwenga nyonso. Na yina, Yesu tubaka: «Nge kele ve ntama na kukota na Kimfumu ya Nzambi.» Na manima, ata muntu kuzwaka dyaka ngolo ya kuyufula yandi kyuvu. 35 Yesu vwandaka longisa na kati ya Yinzo ya Nzambi, mpe yufulaka: «Wapi mutindu milongisi ya Misiku lenda kutuba ti Masiya kele Mwana ya Davidi? 36 Ya tsyelika, yandi mosi Davidi yina vwandaka ya kufuluka na Mpeve ya Longo tubaka: «“Mfumu Nzambi me

tuba na Mfumu ya munu: Vwanda na lubakala ya munu tii ntangu mu ke tula bambeni ya nge na yisi ya makulu ya nge.”» 37 «Kana yandi mosi Davidi ke na kubokila yandi “Mfumu”, wapi mutindu Masiya lenda kuvwanda dyaka mwana ya Davidi?» Nkonga ya nene vwandaka kuwa Yesu na kilengi nyonso. 38 Na ndongosolo ya yandi, yandi vwandaka tuba: «Beno sala keba na milongisi ya Misiku. Bawu ke zolaka na kutambula na binkuti ya yinda, mpe ti bantu pesa bawu bambote ya buzitu na bisika ya mfunu ya mbanza. 39 Bawu ke zolaka na kuvwanda na bakiti ya ntete na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe na bakiti ya buzitu na mikembo ya nene. 40 Bawu ke bakaka bimvwama nyonso ya mifwidi ya bakento, mpe ke salaka lusambulu ya yinda samu ti bantu tala bawu. Nzambi ke pesa bawu kitumbu ya ngolo!» 41 Na manima, Yesu kwendaka vwanda pene-pene ya sanduku ya minkayulu ya Yinzo ya Nzambi, mpe talaka wapi mutindu bantu vwandaka tula mbongo na kati. Bamvwama mingi vwandaka tula mbongo mingi. 42 Mufwidi ya mputu ya kento kwizaka mpe tulaka bapata zole ya mfunu mingi ve. 43 Na yina, Yesu bokilaka bilandi ya yandi, mpe zabisaka bawu: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno, mufwidi ya mputu yayi me lutila kupesa munkayulu kulutila bantu nyonso yina me tula minkayulu na kati ya sanduku yayi. 44 Ya tsyelika, bantu nyonso yayi me tula mbongo yina vwandaka na bawu nsatu ve. Kasi yandi na buwelo ya yandi, yandi me tula nyonso yina vwandaka na yandi nsatu samu na kuzinga.»

13 Ntangu Yesu vwandaka basika na Yinzo ya Nzambi, mosi na kati ya bilandi ya yandi tubaka: «Mulongisi! Tala matadi ya nene yayi! Tala bunene ya yinzo yayi!» 2 Yesu vutulaka: «Nge me tala yinzo ya yayi? Ata ditadi mosi ke bikana na zulu ya ditadi ya nkaka. Nyonso ke mwangana.» 3 Yesu vwandaka ya kuvwanda na mongo ya bayinti ya olive yina vwandaka talasanaka na Yinzo ya Nzambi. Pyele, Zaki, Yowane, mpe Andele yufulaka yandi na lweka: 4 «Zabisa beto wapi ntangu mambu yina ke salama, mpe wapi kidimbu ke lakisa ti ntangu me fwana samu ti mambu yina salama?» 5 Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Beno sala keba samu ti muntu vuna beno ve. 6 Bantu mingi ke kwiza na Nkumbu ya munu. Bawu ke tuba: “Mu kele Masiya”, mpe bawu ke vuna bantu mingi. 7 Ntangu beno ke kuwa bamvita ke na

kusalama, mpe bansangu ya bamvita yina ke kwiza, beno vwanda ve na boma. Mambu nyonso yina fwana kusalama, kasi yawu ke vwanda ntete ve nsuka ya yinza. 8 Bantu ya yinsi mosi ke nwanisa bantu ya yinsi ya nkaka, mpe yinsi mosi ya kintinu ke nwanisa yinsi ya kintinu ya nkaka. Na bizunga mingi, nsatu ke kota, mpe ntoto ke ningana na ngolo nyonso. Mambu nyonso yayi ke vwanda mutindu mbandukulu ya bampasi yina kento ke talaka na ntangu ya kubuta. 9 «Kasi beno sala keba samu na beno mosi. Bantu ke nata beno na bayinzo ya lufundusu. Bawu ke bula beno bikoti na kati ya bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife. Bawu ke fundisa beno na ntwala ya bantwadisi mpe bantinu samu na munu, mpe beno ke vwanda bambangi ya munu na ntwala ya bawu. 10 Ntete-ntete, bantu fwana kuzabisa Nsangu ya Mbote na yinza nyonso. 11 Ntangu ba ke nata beno samu na kuyekula beno, beno vwanda na boma ve na kusosa mambu yina beno ke zonza. Kasi beno zonza mabanza yina ke kumina beno na ntangu yina, samu ti yawu ke katuka ve na mayela ya beno, kasi na Mpeve ya Longo. 12 Bantu ke yekula bampangi ya bawu mosi samu na kuzengila bawu lufwa. Batata ke sala mpe mutindu mosi samu na bana ya bawu. Bana ke kuma bambeni ya bibuti ya bawu, mpe ke kufwa bawu. 13 Bantu nyonso ke yina beno samu na munu. Kasi muntu yina ke tatamana tii na nsukunu ke kuzwa mpulusu.» 14 «Ntangu beno ke tala muntu yina ba ke bokilaka Kisafudi-Kimwangisi ya kuvwanda na kisika yina yandi fwana kuvwanda ve, (Muntu yina ke na kutanga mambu yayi, fwana kubakula yawu mbote!) Na yina, bantu yina ke vwanda na Zude, fwana kukima na zulu ya myongo. 15 Muntu yina ke vwanda na kibandu ya yinzo, fwana kukulumuka ve, mpe kota ve na yinzo samu na kubaka kima na kati. 16 Muntu yina ke vwanda na bilanga, fwana kuvutuka ve na yinzo samu na kubaka kiyunga ya yandi. 17 Na bilumbu yina, kyadi na bakento yina ke vwanda na bivumu, mpe na bayina ke nwikisa bana mabene! 18 Beno sambila Nzambi samu ti mambu yayi salama ve na ntangu ya bamvula mpe ya madidi ya ngolo. 19 Ya tsyelika, bilumbu yina ke vwanda bilumbu ya bampasi ya kulutila. Katuka mbandukulu ya yinza yina Nzambi yidikaka tii ntangu yayi, bampasi ya mutindu yina me salamaka ntete ve, mpe yawu ke salama dyaka ve. 20 Kana Mfumu bakaka ve lukanu ya kukulula lutangu ya bilumbu yina ya mpasi, ata

muntu lendaka zinga dyaka. Kasi Nzambi kululaka yawu samu na bantu yina yandi soolaka. 21 Na yina, kana muntu zabisa beno: “Benó tala! Masiya kele awa” to “Benó tala! Yandi kele kuna”, beno kwikila yandi ve, 22 samu ti ba-masiya ya luvunu mpe mimbikudi ya luvunu ke talana. Bawu ke sala bidimbu ya ngitukulu mpe bimangu ya nene samu na kuvuna bantu, mpe kana bawu lenda, bawu ke vuna mpe bayina Nzambi soolaka. 23 Na yina, beno sala keba! Mu me zabisa beno mambu nyonso ntete yawu salama.» 24 «Kasi na bilumbu yina, na manima ya bampasi yina, ntangu ke lezima dyaka ve, mpe ngonda ke pesa dyaka ve nsemo. 25 Bambwetete ke kubwa, mpe bima ya mazulu yina kele na lulendo ke ningana. 26 Na yina, bantu ke tala Mwana ya Muntu yina ke kwiza na kati ya matuti na lulendo mpe nkembo mingi. 27 Yandi ke fidisa bambazi ya yandi na bandambu nyonso na yinza ya muvimba samu na kukutikisa kisika mosi bantu nyonso yina Nzambi soolaka.» 28 «Benó bakula ndongosolo yina ke lakisaka beno yinti ya fike: Ntangu bintala ya yawu ke kumaka pete-pete, mpe makasa ya malu-malu ke basikaka, beno ke zabaka ti ntangu ya bamvula me kuma pene-pene. 29 Mutindu mosi, ntangu beno mpe ke tala ti mambu yina ke na kusalama, beno fwana kuzaba ti nkwezulu ya Mwana ya Muntu me kuma pene-pene. Yandi kele na myelo ya bayinzo ya beno. 30 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Bantu nyonso yina ke na kuzinga ntangu yayi ke kufwa ve ntete mambu nyonso yayi kusalama. 31 Zulu na ntoto ke zimbana, kasi mambu ya munu ke zimbana ve.» 32 «Ata muntu zaba kilumbu mpe ngunga yina mambu yayi ke salama. Ata bambazi ya mazulu mpe ata Mwana ya Nzambi zaba yawu. Kaka ni Tata yandi mosi zaba yawu. 33 Benó sala keba! Benó lala ve pongi samu ti beno zaba ve wapi ntangu yawu ke salama. 34 Yawu ke vwanda mutindu muntu yina ke na kukwenda na nzyetolo. Yandi ke bika yinzo ya yandi na maboko ya bisadi ya yandi. Yandi ke pesa kisalu na konso kisadi, mpe ke tuba na mikengi ya mwelo ya lupangu na kulala ve pongi. 35 Na yina, beno lala ve pongi samu ti beno zaba ve wapi ntangu mfumu ya yinzo ke vutuka. Yandi lenda kuvutuka na nkokila, to na kati-kati ya mpimpa, to ntangu nsusu ya ntete ke kubaka, to na suka. 36 Kana na mpamukunu yandi vutuka, yandi fwana kukuta ve beno ya kulala pongi. 37 Mambu yina mu ke na kutubila beno, mu

ke na kutuba yawu na bantu nyonso: Benó lala ve pongi.»

14 Bilumbu zole bikanaka na kukuma na mukembo ya Paki mpe ya mampa yina ba ke funisaka ve. Bamfumu ya banganga-Nzambi mpe milongisi ya Misiku vwandaka sosa wapi mutindu ya kukanga Yesu na mansweki samu na kufwa yandi. 2 Ya tsyelika, bawu vwandaka tuba: «Beto fwana kukanga yandi ve na mukembo ya Paki samu ti bantu sala muvusu ve.» 3 Yesu vwandaka na Betani na kati ya yinzo ya Simoni, muntu ya bwazi. Ntangu yandi vwandaka na mesa, kento mosi kotaka kuna na kitutu ya alabati ya kufuluka na mananasi ya ntalu mingi yina ba yidikaka na nale. Yandi zengaka yintu ya kitutu, mpe sekulaka mananasi na yintu ya Yesu. 4 Bantu ya nkaka yina vwandaka kuna vwandaka ve na kilengi mpe tubaka bawu na bawu: «Samu na yinki yandi me bebisa mananasi yayi? 5 Ba lendaka tekisa yawu na ntalu ya kulutila Badenalya bankama tatu, mpe kukabula mbongo yina na bamputu!» Na yina, bawu dasukilaka kento yina. 6 Kasi Yesu tubaka: «Benó bika yandi! Samu na yinki beno ke na kukwamisa yandi? Mambu yina yandi me sala samu na munu kele mbote. 7 Ya tsyelika, bamputu ke vwanda na beno ntangu nyonso, mpe konso ntangu yina beno zola, beno lenda kusala bawu mambu ya mbote. Kasi munu, mu ke vwanda ve na beno ntangu nyonso. 8 Yandi me sala mambu yina yandi me lenda na kusala. Yandi me tula mananasi na nzutu ya munu samu na kukubika nzikulu ya munu. 9 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Bisika nyonso yina ba ke zabisa Nsangu ya Mbote yayi na yinza, ba ke zonzila mambu yina kento yayi me sala, mpe ba ke bambukila yandi moyo.» 10 Na yina, Yuda Isekayote, mosi na kati ya bilandi kumi na zole, kwendaka tala bamfumu ya banganga-Nzambi samu na kuyekula bawu Yesu. 11 Ntangu bamfumu ya banganga-Nzambi kuwaka mutindu yina, bawu kumaka na kilengi mingi mpe pesaka yandi nsilulu ya kupesa yandi mbongo. Na yina, Yuda vwandaka sosa ntangu ya mbote samu na kuyekula bawu Yesu. 12 Kilumbu ya ntete ya mukembo ya Paki yina bantu vwandaka kufwa mameme ya fyoti samu na kudya, mpe yina bantu vwandaka kudya mampa yina ba ke funisaka ve, bilandi ya Yesu yufulaka yandi: «Wapi sika nge zola ti beto kwenda kuyidikila nge madya ya Paki?» 13 Na yina, Yesu fidisaka zole na kati ya

bilandi ya yandi, mpe zabisaka bawu: «Beno kwenda na mbanza, mpe beno ke bwabana bakala mosi yina ke na kunata diyuki ya maza. Beno landa yandi, 14 mpe kisika yina yandi ke kota, beno tuba na mfumu ya yinzo ti Mulongisi ke na kuyufula nge: «Wapi sika kele kivinga yina mu ke kudya Paki na bilandi ya munu?» 15 Yandi ke lakisa beno na kibandu ya yinzo, kivinga ya nene yina kele ya kukubama, mpe yawu kele na bima nyonso yina me fwanana. Ni kuna beno ke yidika bima nyonso samu na madya ya Paki.» 16 Bilandi kwendaka mpe kumaka na mbanza. Bawu talaka mambu nyonso mutindu Yesu zabisaka bawu, mpe bawu yidikaka bima nyonso samu na madya ya Paki. 17 Ntangu mpimpa kumaka, Yesu kwendaka kuna na bilandi ya yandi kumi na zole. 18 Ntangu bawu vwandaka kudya na mesa, Yesu tubaka: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, mosi na kati ya beno yina ke na kudya kintwadi na munu ke yekula munu.» 19 Bilandi kumaka na kyadi ya kulutila, mpe bandaka na kuyufula yandi mosi na mosi: «Ya kele munu?» 20 Yesu vutulaka: «Ya kele mosi na kati ya beno kumi na zole. Muntu yina ke na kutala diboko ya yandi kintwadi na munu na kati ya ndonga. 21 Ya tsyelika, Mwana ya Muntu ke kufwa mutindu Dibuku ya Nzambi ke zabisaka yawu. Kasi kyadi na muntu yina ke yekula yandi! Ya vwandaka mbote na muntu yina na kubutuka ve.» 22 Ntangu bawu vwandaka kudya, Yesu bakaka dimpa. Na manima ya kutonda Nzambi, yandi bukunaka yawu mpe pesaka yawu na bilandi ya yandi na kutuba: «Beno baka, yayi ni nzutu ya munu.» 23 Na manima, yandi bakaka mbungu ya vinu. Yandi tondaka Nzambi, pesaka yawu na bilandi ya yandi, mpe bawu nyonso kunwaka yawu. 24 Yandi zabisaka bawu: «Yayi ni menga ya munu, menga ya ngwisani yina me mwangana samu na bantu mingi. 25 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Katuka ntangu yayi, mu ke kunwa dyaka ve vinu yayi tii kilumbu yina mu ke kunwa vinu ya malu-malu na kati ya Kimfumu ya Nzambi.» 26 Na manima, bawu kembisaka Nzambi na banzimbu, mpe kwendaka na mongo ya bayinti ya olive. 27 Yesu tubaka na bilandi ya yandi: «Beno nyonso ke bika munu samu ti Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Mu ke kufwa muvungi ya mameme, mpe mameme nyonso ke mwangana».» 28 Yesu tubaka dyaka: «Kasi ntangu mu ke vumbuka na lufwa, mu ke kwenda kuingila beno na Ngilili.» 29 Pyele zabisaka yandi: «Ata ti bawu nyonso bika nge, munu, mu ke bika nge ve!» 30 Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa nge, kaka na mpimpa ya bubu yayi, ntete nsusu kuba bambala zole, nge ke manga munu bambala tatu.» 31 Kasi Pyele tubaka dyaka na ngolo nyonso: «Ata ti mu fwana kufwa kintwadi na nge, mu ke manga nge ve.» Bawu nyonso mpe tubaka mutindu yina. 32 Ntangu Yesu na bilandi ya yandi kumaka na kisika yina ba ke bokilaka Ngetesemane, Yesu zabisaka bawu: «Beno vwanda awa ntangu mu ke sambila.» 33 Yandi nataka Pyele, Zaki, mpe Yowane. Yandi bandaka na kutala mpasi na ntima mpe na kukuma na boma. 34 Na yina, yandi zabisaka bawu: «Ntima ya munu kele ya kufuluka na kyadi samu na lufwa. Beno vwanda awa, mpe beno kyelola meso.» 35 Yandi kwendaka na mwa mantwala. Yandi kubwaka na ntoto mpe sambilaka samu na kulomba na Nzambi kana yawu lenda kusalama ti ngunga yina ya mpasi katuka pene-pene ya yandi. 36 Yandi vwandaka tuba: «Abba! Tata ya munu, kana yawu lenda kusalama, katula mbungu yayi ya mpasi pene-pene na munu. Kasi kusala ve luzolo ya munu. Sala kaka luzolo ya nge.» 37 Na manima, yandi vutukaka kisika vwandaka bilandi tatu yina, mpe kutaka bawu ya kulala. Na yina, yandi tubaka na Pyele: «Simoni, nge me lala! Nge me lenda ve na kuyelola meso ata na ngunga mosi. 38 Beno kyelola meso, mpe beno sambila samu ti beno kubwa ve na ntontolo. Ntima ya muntu kele ya kufuluka na nsatu ya kusala mambu ya mbote, kasi nzutu kele ya kulemba.» 39 Yesu bikaka dyaka bawu, mpe sambilaka dyaka na kuzonza mambu yina yandi zonzaka ntete. 40 Yandi vutukaka dyaka kisika vwandaka bilandi tatu yina, mpe kutaka dyaka bawu ya kulala samu ti meso ya bawu vwandaka ya kufuluka na pongi. Bawu vwandaka zaba ve yinki ya kuzabisa yandi. 41 Ntangu yandi vutukaka na mbala ya tatu kisika vwandaka bilandi ya yandi, yandi zabisaka bawu: «Beno ke na kutatamana na kulala, mpe beno ke na kupema! Ntangu yayi, ngunga me lunga yina ba ke yekula Mwana ya Muntu na maboko ya misumuki. 42 Beno telama, mpe beto kwenda! Muntu yina ke na kuyekula munu me kwiza.» 43 Kaka na ntangu yina, ntete yandi manisa na kuzonza, Yuda, mosi na kati ya bilandi kumi na zole, kumaka kuna. Yandi kwizaka na nkonga ya nene ya bantu yina vwandaka na bambele mpe bayinti na maboko. Ni bamfumu ya banganga-Nzambi, milongisi ya Misiku, mpe bakuluntu ya ba-Zwif fidisaka bawu. 44 Yuda

yina wandaka yekula Yesu zabisaka bawu kidimbu yina yandi ke sala: «Muntu yina mu ke fiba, ni yandi. Beno kanga yandi, mpe beno keba yandi mbote ntangu beno ke nata yandi.» 45 Kaka na ntangu yina Yuda kumaka, yandi kwendaka pene-pene ya Yesu, mpe tubaka: «Mulongisi!» Na manima, yandi fibaka Yesu. 46 Na yina, bawu simbaka Yesu mpe kangaka yandi. 47 Kasi mosi na kati ya bayina wandaka kintwadi na Yesu, basisaka mbele ya yandi. Yandi bulaka yawu kisadi ya nganga-Nzambi ya ntete, mpe zengaka yandi dikutu. 48 Yesu zabisaka bawu: «Beno me kwiza na bambele mpe bayinti samu na kukanga munu mutindu ti mu wandaka kimpumbulu?» 49 Bilumbu nyonso mu wandaka kintwadi na beno na kati ya Yinzo ya Nzambi samu na kulungisa, mpe beno kangaka munu ve. Kasi mambu nyonso yayi me salama samu na kulungisa mambu yina kele na kati ya Dibuku ya Nzambi.» 50 Na yina, bilandi nyonso bikaka Yesu, mpe kimaka. 51 Ditoko mosi wandaka landa Yesu. Yandi lwataka kaka lele. Ba mekaka na kukanga yandi, 52 kasi yandi bikaka lele, mpe kimaka kimpene. 53 Bayina kangaka Yesu nataka yandi na yinzo ya nganga-Nzambi ya ntete kisika vukanaka bamfumu ya banganga-Nzambi, bakuluntu ya ba-Zwife, mpe milongisi ya Misiku. 54 Pyele wandaka landa Yesu mwa manima, mpe kotaka na lupangu ya nganga-Nzambi ya ntete. Yandi wandaka kisika mosi na mikengi, mpe wandaka yotila tiya. 55 Bamfumu ya banganga-Nzambi, mpe kimvuka nyonso ya bakuluntu ya ba-Zwife wandaka sosa kimbangi samu na kuzengila yandi lufwa, kasi bawu kuzwaka ata dyambu. 56 Ya tsyelika, bantu mingi wandaka tuba bimbangi ya luvunu na Nkumbu ya Yesu. Kasi bimbangi ya bawu wandaka ya kuswaswana. 57 Na yina, mwa bantu ya nkaka telamaka, mpe tubaka kimbangi yayi ya luvunu: 58 «Beto kuwaka yandi na kutuba ti yandi ke mwangisa Yinzo yayi ya Nzambi yina bantu tungaka, mpe na bilumbu tatu, yandi ke tunga dyaka ya nkaka yina bantu ke tunga ve.» 59 Kasi ata na kimbangi yayi, bambangi wandaka wisana ve. 60 Na yina, nganga-Nzambi ya ntete telamaka na kati-kati ya kimvuka, mpe yufulaka Yesu: «Nge kele ve na dyambu ya kutuba na mambu yina bantu yayi ke na kufunda nge?» 61 Kasi Yesu pesaka mvutu ve, mpe wandaka kaka swi. Nganga-Nzambi ya ntete yufulaka dyaka yandi: «Nge kele Masiya, Mwana ya Nzambi yina beto ke sambilaka?» 62 Yesu

vutulaka: «Ee, ya kele munu, mpe beno ke tala Mwana ya Muntu ya kuvwanda na lubakala ya Nzambi-Mpungu, mpe yandi ke kwiza na kati ya matuti.» 63 Na yina, nganga-Nzambi ya ntete pasulaka bilele ya yandi, mpe tubaka: «Beto ke dyaka ve na nsatu ya bambangi! 64 Beno me kuwa mutindu yandi me safula Nzambi. Yinki beno ke na kubanza?» Bawu nyonso tubaka ti ba fwana kuzengila yandi kitumbu ya lufwa. 65 Mwa bantu ya nkaka na kati ya bawu lobolaka yandi mante. Bawu kangaka yandi kizizi, bulaka yandi makofi, mpe tubaka: «Bikula! Nani me bula nge?» Na manima, mikengi bakaka yandi, mpe bulaka yandi bambata. 66 Ntangu Pyele wandaka na yisi, na kati ya lupangu, kisadi mosi ya kento ya nganga-Nzambi ya ntete kwizaka kuna. 67 Yandi talaka Pyele yina wandaka yotila tiya. Yandi talaka Pyele mbote, mpe tubaka: «Nge mpe, nge wandaka kintwadi na Yesu, muntu ya Nazaleti.» 68 Kasi Pyele mangaka mpe tubaka: «Mu zaba ve yinki nge ke na zola kutuba, mpe mu ke na kubakula ata dyambu.» Na manima, Pyele kwendaka wanda na mwelo ya lupangu. 69 Kasi kisadi yango talaka dyaka yandi, mpe tubaka na bayina wandaka kuna: «Bakala yayi wandaka na bawu.» 70 Pyele mangaka dyaka. Na manima ya mwa ntangu, bayina wandaka kuna tubaka dyaka na Pyele: «Ya tsyelika, nge kele mosi ya bantu ya yandi samu ti nge mpe, nge kele muntu ya Ngaliili.» 71 Kasi Pyele zengaka ndefi mpe tubaka: «Mu zaba ve muntu yina beno ke na kuzonzila. Kana mu ke na kuvuna, bika ti Nzambi kupesa munu kitumbu.» 72 Kaka na ntangu yina, nsusu kubaka na mbala ya zole. Pyele bambukaka moyo na mambu yina Yesu zabisaka yandi: «Ntete nsusu kuba bambala zole, nge ke manga munu bambala tatu.» Na yina, Pyele basikaka mbangu mpe dilaka.

15 Na suka-suka, bamfumu ya banganga-Nzambi, bakuluntu ya ba-Zwife, milongisi ya Misiku, mpe bantu nyonso ya kimvuka ya bakuluntu ya ba-Zwife vukanaka. Bawu kangaka Yesu basinga. Bawu nataka yandi, mpe pesaka yandi na maboko ya Pilate. 2 Pilate yufulaka yandi: «Nge kele ntinu ya ba-Zwife?» Yesu vutulaka: «Nge ke na kutuba yawu nge mosi.» 3 Bamfumu ya banganga-Nzambi wandaka funda yandi na mambu mingi. 4 Na yina, Pilate yufulaka dyaka yandi: «Nge ke na kuvutula dyambu ve? Nge ke na kuwa ve mambu nyonso yina bawu ke na

kuzonza na nzutu ya nge!» 5 Kasi Yesu vutulaka dyaka ve mvutu, mpe Pilate yitukaka mingi. 6 Na konso mukembo ya Paki, Pilate wandaka na kifu ya kupesa kimpwanza na nkole yina bantu wandaka zola ti yandi basisa. 7 Kasi ya wandaka na muntu mosi na nkumbu Balabase yina wandaka na boloko na bimpumbulu ya nkaka, samu ti bawu kufwaka muntu ntangu bawu salaka muvusu. 8 Nkonga ya bantu kwendaka na yinzo ya Pilate, mpe bandaka na kulumba yandi mambu yina yandi wandaka na kifu ya kusalaka. 9 Pilate vutulaka: «Beno zola ti mu pesa kimpwanza na ntinu ya ba-Zwife?» 10 Ya tsyelika, Pilate zabaka ti bamfumu ya banganga-Nzambi yekula Yesu na maboko ya yandi, samu ti bawu wandaka tala yandi musoki. 11 Kasi bamfumu ya banganga-Nzambi tumisaka nkonga na kulumba ti Pilate basisa Balabase na boloko. 12 Pilate zabisaka dyaka bawu: «Na yina, yinki beno zola ti mu sala na muntu yina beno ke bokilaka ntinu ya ba-Zwife?» 13 Bawu lookaka: «Koma yandi na kulunsi!» 14 Pilate yufulaka bawu: «Wapi dyambu ya yimbi yandi me sala?» Kasi bawu lookaka dyaka na ngolo nyonso: «Koma yandi na kulunsi!» 15 Pilate wandaka sosa kuyangidika nkonga. Na yina, yandi pesaka Balabase kimpwanza. Yandi tumisaka ti ba bula Yesu bikoti, mpe yekulaka yandi na maboko ya bawu samu na kukoma yandi na kulunsi. 16 Binwani nataka Yesu na yinzo ya mfumu Pilate, na kati ya lupangu, mpe bawu bokilaka binwani nyonso ya nkaka. 17 Bawu lwatisaka Yesu kiyunga ya mbwaki, mpe yimpu ya kintinu yina ba yidikaka na bansende. 18 Na manima, bawu wandaka pesa yandi mbote na kutuba: «Mbote ya nge, ntinu ya ba-Zwife!» 19 Bawu wandaka bula yandi kidyadya na yintu, mpe wandaka lobola yandi mante. Bawu wandaka fukamaka mpe kondama na ntwala ya yandi. 20 Ntangu bawu manisaka na kuseka yandi, bawu katulaka yandi kiyunga, mpe lwatisaka yandi binkuti ya yandi. Na manima, bawu nataka yandi samu na kukoma yandi na kulunsi. 21 Bawu talaka muntu mosi na nkumbu Simoni yina katukaka na bilanga. Yandi wandaka muntu ya mbanza Silene, mpe tata ya Alezande mpe Lufuse. Binwani tumisaka yandi na ngolo nyonso na kunata kulunsi ya Yesu. 22 Bawu nataka Yesu na kisika yina ba ke bokilaka Ngolongota, yina zola kutuba: «Kisika ya Mukwa ya yintu». 23 Bawu zolaka pesa yandi vinu ya kuvukisa na mile, kasi Yesu mangaka. 24 Na manima, bawu komaka Yesu na kulunsi, kabulaka bawu na bawu binkuti ya yandi na kubula dzeke, samu na kuzaba yinki konso muntu ke kuzwa. 25 Ya wandaka ngunga ya yiwwa ya suka ntangu bawu komaka Yesu na kulunsi. 26 Na dibaya yina wandaka zabisa dyambu yina ba zengilaka yandi lufwa, ba sonikaka mutindu yayi: «Ntinu ya ba-Zwife». 27 Bawu komaka mpe na bakulunsi bimpumbulu zole pene-pene ya Yesu: mosi na lubakala ya yandi, mpe ya nkaka na lumoso ya yandi [28 Ni mutindu yina salamaka kibuku ya mambu ya Nzambi yina ke tubaka: «Ba tulaka yandi na lutangu ya bimpumbulu.»] 29 Bantu yina wandaka luta kuna, wandaka finga yandi, mpe wandaka ningisa yintu. Bawu wandaka tuba: «Ee! Nge wandaka zola kumwangisa Yinzo ya Nzambi, mpe kutunga dyaka yawu na bilumbu tatu! 30 Na yina, vuukisa nzutu ya nge, mpe kulumuka na kulunsi!» 31 Mutindu mosi mpe, bamfumu ya banganga-Nzambi mpe milongisi ya Misiku wandaka seka Yesu na kutuba bawu na bawu: «Yandi vuukisa bantu ya nkaka, kasi yandi lenda kuvukisa ve nzutu ya yandi mosi! 32 Kana yandi kele Masiya, ntinu ya Isayeli, yandi kulumuka ntangu yayi na kulunsi samu ti beto tala mpe beto kwikila yandi.» Bayina ba komaka mpe na kulunsi kintwadi na Yesu wandaka finga yandi. 33 Na ngunga ya midi, kitombe kumaka na yinsi nyonso tii na ngunga ya tatu na manima ya midi. 34 Na ngunga ya tatu na manima ya midi, Yesu lookaka na ndinga ya ngolo: «Eloyi, Eloyi, lema sabatani!» Ya zola kutuba: «Nzambi ya munu! Nzambi ya munu! Samu na yinki nge me bika munu?» 35 Bantu ya nkaka yina wandaka kuna kuwaka yandi, mpe tubaka. «Beno kuwa! Yandi ke na kubokila Eli!» 36 Mosi na kati ya bawu kwendaka baka mbangu kima mutindu mafudya. Yandi tulaka yawu malafu ya ngayi, mpe kangaka yawu na nsongi ya kidyadya. Yandi pesaka yawu na Yesu samu ti yandi kunwa, mpe tubaka: «Beno vingila! Beto tala ntete kana Eli ke kwiza kukatula yandi na kulunsi.» 37 Kasi Yesu lookaka ngolo, mpe kufwaka. 38 Lele yina ke kabulaka bisika ya longo ya Yinzo ya Nzambi pasukaka na kati-kati na bandambu zole kubanda na zulu tii na yisi. 39 Ntangu mfumu ya binwani ya Loma yina wandaka na ntwala ya Yesu talaka mutindu Yesu kufwaka, yandi tubaka: «Ya tsyelika, muntu yayi wandaka Mwana ya Nzambi.» 40 Ndambu ya bakento wandaka mpe kuna. Bawu wandaka ya kutelama mwa ntama, mpe

wwandaka tala. Na kati ya bawu wandaka: Maliya ya mbanza Madala, Maliya mama ya Zaki ya ntwenya mpe Yoze, mpe kento ya nkaka na nkumbu Salome. **41** Bawu landaka Yesu mpe sadilaka yandi ntangu yandi wandaka na Ngali. Ya wandaka kuna mpe na bakento mingi ya nkaka yina kwizaka na Yesu na Yelusalemi. **42** Ya wandaka kuma mpimpa, mpe ya wandaka kilumbu ya kukubika saba. **43** Yosefi, muntu ya mbanza Alimate kwizaka kuna. Yandi wandaka muntu ya mfunu na kati ya kimvuka ya bakuluntu ya ba-Zwile. Yandi mpe wandaka vingila nkwezulu ya Kimfumu ya Nzambi. Na kibakala nyonso, yandi kwendaka tala Pilate, mpe lombaka yandi nzutu ya Yesu. **44** Kasi Pilate yitukaka na kuwa ti Yesu me kufwa. Na yina, yandi bokilaka mfumu ya binwani, mpe yufulaka yandi kana Yesu kufwaka ntama. **45** Na manima ya kuwa mvutu ya mfumu ya binwani, yandi pesaka Yosefi muswa ya kubaka nzutu ya Yesu. **46** Yosefi sumbaka lele ya lino, mpe katulaka nzutu ya Yesu na kulunsi. Yandi zingaka yawu na lele ya lino, mpe tulaka yawu na kati ya ndyamu yina ba timunaka na mongo ya matadi. Na manima, yandi vindumunaka ditadi ya nene samu na kukanga ndyamu. **47** Maliya ya mbanza Madala, mpe Maliya mama ya Yoze wandaka tala kisika ba wandaka tula nzutu ya Yesu.

16 Ntangu kilumbu ya Saba lutaka, Maliya ya mbanza ya Madala, Maliya mama ya Zaki, mpe kento ya nkaka na nkumbu Salome, sumbaka mananasi samu na kutula na nzutu ya Yesu. **2** Na suka-suka ya kilumbu ya lumingu, bawu kwendaka na ndyamu. **3** Bawu wandaka tuba bawu na bawu: «Nani ke vindumuna beto ditadi yina kele na mwelo ya ndyamu?» **4** Kasi ntangu bawu kumaka, bawu talaka ti ditadi yango ya nene wandaka me vindumuka na lweka. **5** Na yina, bawu kotaka na ndyamu, mpe talaka ditoko mosi yina lwataka dizwela ya mpembe. Yandi wandaka ya kuvwanda na lubakala, mpe bawu kumaka na boma. **6** Kasi yandi zabisaka bawu: «Beno vwanda na boma ve. Beno ke na kusosa Yesu ya Nazaleti yina ba komaka na kulunsi! Yandi kele ve awa. Yandi me vumbuka na lufwa. Beno tala kisika yina ba tulaka yandi. **7** Ntangu yayi, beno kwenda kutuba mutindu yayi na bilandi ya yandi mpe na Pyele: “Yandi ke na kuvingila beno na Ngali. Ni kuna beno ke tala yandi mutindu yandi zabisaka

beno yawu.” » **8** Bawu basikaka na ndyamu, mpe kimaka ntama samu ti bawu wandaka tekita na boma. Na yina, bawu tubaka ata dyambu na muntu samu na boma. [**9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Na manima ya kuvumbuka na lufwa na kilumbu ya lumingu, Yesu talanaka ntete na Maliya ya mbanza Madala yina yandi bingisa bampeve nsambwadi ya yimbi. **10** Yandi kwendaka zabisa yawu na bilandi ya Yesu. Bawu wandaka na kyadi, mpe wandaka dila. **11** Yandi zabisaka bawu: «Yesu kele moyo, mu me tala yandi.» Kasi bawu kwikilaka yandi ve. **12** Na manima, Yesu talanaka na mutindu ya nkaka na bilandi zole yina wandaka kwenda na bwala. **13** Bawu vutukaka mpe zabisaka yawu na bilandi ya nkaka. Kasi bawu mpe kwikilaka ve. **14** Na manima, Yesu talanaka na bilandi ya yandi kumi na mosi ntangu bawu wandaka kudya. Yesu sembaka bawu samu ti bawu wandaka ve na kiminu, mpe bawu kwikilaka ve bantu yina talaka yandi moyo na manima ya kuvumbuka na lufwa. **15** Na manima, yandi zabisaka bawu. «Beno kwenda na yinza ya muvimba samu na kumwangisa Nsangu ya Mbote na sika ya bantu nyonso. **16** Muntu yina ke kwikila mpe ke ndima na kuzwa mbotokolo, ke kuzwa mpulusu. Kasi muntu yina ke kwikila ve, ke kuzwa kitumbu. **17** Bayina ke kwikila, ke vwanda na bidimbu yayi: na Nkumbu ya munu, bawu ke bingisa bampeve ya yimbi, mpe ke zonga bandinga ya malu-malu. **18** Ata dyambu ya yimbi ke kumina bawu, kana bawu simba banyoka na maboko to bawu kunwa manganga ya yimbi yina ke kufwaka bantu. Bawu ke tentika maboko na bambevo, mpe bambevo ke beluka.» **19** Na manima ya kuzabisa bawu mutindu yina, Mfumu Yesu nangukaka na zulu, mpe kwendaka vwanda na lubakala ya Nzambi. **20** Bilandi kwendaka zabisa Nsangu ya Mbote na bisika nyonso. Mfumu wandaka sala kintwadi na bawu, mpe wandaka lakisa butsyelika ya mambu yina bawu wandaka zabisa na bidimbu ya ngitukulu yina bawu wandaka sala.]

Luke

1 Mpangi ya munu Tofile, bantu mingi mekaka na kusunika mambu yina salamaka na kati ya beto. **2** Bawu sonikaka yawu mutindu zabisaka beto bambangi yina talaka mambu yina katuka mbandukulu, mpe kumaka bisadi ya kulongisa Mambu ya Nzambi. **3** Ni yawu yina, munu mpe, mu sosaka na kuzaba mbote-mbote mambu nyonso yina salamaka katuka mbandukulu, mpe mu talaka ti ya vwandaka mfunu na kusunikina nge yawu. **4** Mu ke na kusala yawu samu ti nge bakula butsyelika ya mambu yina ba longisaka nge. **5** Ntangu Elode vwandaka ntinu ya kizunga ya Zude, ya vwandaka na nganga-Nzambi mosi na nkumbu Zakali. Yandi vwandaka mosi na kati ya kimvuka ya banganga-Nzambi ya Abya, mpe kento ya yandi, Elizabeti, vwandaka muntu ya dikanda ya Aloni. **6** Bawu zole vwandaka bantu ya kudedama na meso ya Nzambi, mpe bawu vwandaka tumama mbote na misiku nyonso mpe na lutumu ya Mfumu. **7** Kasi bawu vwandaka ve na mwana samu ti Elizabeti vwandaka kisita, mpe bawu zole vwandaka me kuma biboba. **8** Kilumbu mosi, Zakali vwandaka sala kisalu ya bunganga-Nzambi na kati ya Yinzo ya Nzambi, samu ti ya vwandaka bilumbu ya nkonga ya bawu na kusala yawu. **9** Mutindu vwandaka kifu ya banganga-Nzambi, bawu bulaka dzeke mpe soolaka Zakali samu na kukota na kivinga ya longo ya Mfumu na kuyoka maaka ya nsunga ya mbote. **10** Nkonga nyonso ya mikwikisi vwandaka sambila na ngaanda ntangu Zakali vwandaka yoka maaka ya nsunga ya mbote. **11** Na mpamukunu, mbazi mosi ya Mfumu talanaka na ntuala ya Zakali. Mbazi yango vwandaka ya kutelama na lubakala ya kiyokolo ya maaka ya nsunga ya mbote. **12** Ntangu Zakali talaka mbazi, yandi pamukaka mpe kumaka na boma. **13** Kasi mbazi zabisaka yandi: «Kuvwanda na boma ve Zakali! Nzambi me ndima lusambulu ya nge: Kento ya nge, Elizabeti, ke buta mwana ya bakala yina nge ke pesa nkumbu Yowane. **14** Nge ke vwanda na kyese ya kulutila, mpe bantu mingi ke yangelala samu na mbutukulu ya yandi. **15** Ya tsyelika, yandi ke vwanda muntu ya mfunu na ntuala ya Mfumu. Yandi ke kunwa ve vinu to malafu ya ngolo. Yandi ke vwanda ya kufulukana na Mpeve ya Longo katuka ntangu yandi ke vwanda na kati ya kivumu ya mama ya yandi. **16**

Yandi ke vutula bantu mingi ya Isayeli na sika ya Mfumu yina kele Nzambi ya bawu. **17** Yandi ke sala kisalu ya yandi samu na Nzambi na mpeve mpe lulendo ya mumbikudi Eli. Yandi ke vutula kiwisa na kati ya batata na bana ya bawu, mpe samu ti bantu yina ke tumamaka ve kuzwa ndwenga ya bantu ya kudedama na kuyidika dikanda ya kukubama samu na Mfumu.» **18** Kasi Zakali tubaka na mbazi: «Wapi mutindu mu ke zaba ti mambu yayi ke salama? Ya tsyelika, munu mpe kento ya munu kele biboba.» **19** Mbazi vutulaka: «Mu kele Ngabyele yina ke telamaka na ntuala ya Nzambi samu na kusadila yandi. Yandi me fidisa munu samu na kuzonza na nge, mpe kuzabisa nge nsangu yayi ya mbote. **20** Kasi mutindu nge me kwikila ve mambu yina mu me zabisaka nge, nge ke kuma dibaba mpe nge ke lenda dyaka ve na kuzonza tii na kilumbu yina yawu ke salama. Mambu yayi ke salama na ntangu yina me lunga.» **21** Na ntangu yina, bantu yina vwandaka vingila Zakali yitukaka, samu ti yandi vwandaka lutisa ntangu mingi na kati ya kivinga ya longo. **22** Kasi ntangu yandi basikaka, yandi vwandaka lenda ve na kuzonza na bawu, mpe bantu zabaka ti yandi kuzwaka lumoni na kati ya kivinga ya longo. Yandi vwandaka sala bawu bimpangula na maboko, mpe vwandaka lenda dyaka ve na kuzonza. **23** Ntangu Zakali manisaka bilumbu ya yandi ya kusala na Yinzo ya Nzambi, yandi vutukaka na yinzo ya yandi. **24** Na manima ya mwa bilumbu, kento ya yandi, Elizabeti, kumaka na kivumu, mpe bumbamaka bangonda tanu ata kutalana na bantu. Yandi vwandaka tuba: **25** «Ni Mfumu me sala mambu yayi samu na munu. Ntangu yayi, yandi me katula mambu yina vwandaka talisa munu nsoni na ntuala ya bantu nyonso.» **26** Ntangu kivumu ya Elizabeti kumaka na bangonda sambanu, Nzambi fidisaka mbazi Ngabyele na mbanza Nazaleti na Ngalili **27** na sika ya ndumba na nkumbu Maliya, yina zabaka ntete ve babakala. Maliya vwandaka ndumba ya dikanda ya ntinu Davidi, mpe yina Yosefi pesaka nsilulu ya makwela. **28** Mbazi kotaka na yinzo, mpe tubaka: «Mbote ya nge! Mfumu me sakumuna nge, mpe yandi ke na nge.» **29** Maliya yitukaka mingi samu na mambu yina mbazi tubaka. Yandi vwandaka zaba ve yinki zolaka tuba mbote ya mutindu yina. **30** Na yina, mbazi zabisaka yandi: «Kuvwanda ve na boma, Maliya, samu ti Nzambi me sakumuna nge. **31** Nge ke kuzwa kivumu, mpe nge ke buta

mwana ya bakala yina nge ke pesa nkumbu Yesu. 32 Yandi ke vwanda muntu ya mfunu, mpe ba ke bokila yandi Mwana ya Nzambi-Mpungu. Mfumu Nzambi ke byadisa yandi ntinu mutindu wandaka nkooko ya yandi Davidi, 33 mpe yandi ke yala bantangu nyonso bantu ya Isayeli. Kimfumu ya yandi ke manisa ve.» (aiōn g165) 34 Maliya tubaka na mbazi: «Wapi mutindu mambu yayi lenda kusalama samu ti mu me zaba ntete ve babakala?» 35 Mbazi vutulaka: «Mpeve ya Longo ke kulumuka na nge, mpe lulendo ya Nzambi-Mpungu ke fuka nge mutindu mpewo. Ni yawu yina, mwana yina ke butuka ke vwanda ya longo, mpe ba ke bokila yandi Mwana ya Nzambi. 36 Elizabeti yina beno kele dikanda mosi ke na kulingila mbutukulu ya mwana ya yandi ya bakala ata ti yandi me kuma kiboba. Bantu wandaka tuba ti yandi kele kisita. Kasi ntangu yayi, yandi me kuma na kivumu ya bangonda sambanu, 37 samu ti Nzambi ke lembanaka dyambu ve.» 38 Na yina, Maliya tubaka: «Mu kele kisadi ya Mfumu. Bika ti mambu nyonso kusalama mutindu nge me tuba.» Na manima, mbazi bikaka yandi. 39 Na bilumbu yina landaka, Maliya kwendaka na nswalu nyonso na mbanza mosi ya kizunga ya myongo ya Zude. 40 Yandi kotaka na yinzo ya Zakali, mpe pesaka Elizabeti mbote. 41 Ntangu Elizabeti kuwaka mbote yina Maliya pesaka yandi, mwana ninganaka na kati ya kivumu ya yandi. Elizabeti fulukaka na Mpeve ya Longo, 42 mpe lookaka na ndinga ya ngolo: «Nzambi me sakumuna nge kulutila bakento nyonso, mpe lusakumunu ya yandi kele na mwana yina nge ke buta! 43 Nani mu kele samu ti mama ya Mfumu ya munu kwiza kutala munu? 44 Ya tsyelika, ntangu mu me kuwa mbote yina nge me pesa munu, mwana me ningana na nsayi na kati ya kivumu ya munu. 45 Kyese mingi samu na nge samu ti nge me sala kiminu ti mambu yina Mfumu me zabisa nge, ke salama.» 46 Na yina, Maliya tubaka: «Mwela ya munu ke na kukembila Mfumu, 47 mpe mpeve ya munu kele ya kufuluka na nsayi samu na Nzambi, Muvuukisi ya munu. 48 Ya tsyelika, yandi me ndima na kusikika meso ya yandi na munu, kisadi ya yandi ya kukuluka. Ni yawu yina, katuka bubu yayi, bantu ya bantangu nyonso ke bokila munu: kento ya kyese, 49 samu ti Nzambi ya lulendo me sala mambu ya nene samu na munu. Nkumbu ya yandi kele ya longo. 50 Yandi ke talaka kyadi ntangu nyonso na bayina ke zitisaka yandi. 51 Yandi me sala bisalu ya nene na lulendo ya yandi, mpe me mwangisa bantu ya lunangu. 52 Yandi me katula bantinu na kimfumu, mpe me zangula bantu ya kukuluka. 53 Yandi me fulusa bima na sika ya bayina ke na nsatu, mpe me vutula bamvwama maboko mpamba. 54 Yandi me kwiza samu na kusadisa bantu ya Isayeli, bisadi ya yandi, mpe me bika ve na kutala bawu kyadi, 55 mutindu yandi salaka na sika ya Abalayami mpe bantu ya dikanda ya yandi na yina me tadila nsilulu yina yandi pesaka na bankooko ya beto.» (aiōn g165) 56 Maliya lutisaka keba ve bangonda tatu na sika ya Elizabeti. Na manima, yandi vutukaka na mbanza ya yandi. 57 Kilumbu ya kubuta ya Elizabeti lungaka, mpe yandi butaka mwana ya bakala. 58 Bayina wandaka zinga pene-pene na yandi, mpe bantu ya dikanda ya yandi zabaka ti Mfumu lakisaka kidimbu ya kutala Elizabeti kyadi. Na yina, bawu yangalalaka kintwadi na yandi. 59 Ntangu mwana lungisaka bilumbu nana, bawu kwendaka zengisa yandi bubakala. Bantu nyonso wandaka zola kupesa yandi nkumbu ya tata ya yandi, Zakali. 60 Kasi mama ya yandi tubaka: «Ve, nkumbu ya yandi ke vwanda Yowane.» 61 Bawu zabisaka yandi: «Ata muntu na kati ya dikanda ya nge kele na nkumbu yina.» 62 Na yina, ba salaka bimpangula samu na kuyufula Zakali wapi nkumbu yandi wandaka zola kupesa mwana ya yandi. 63 Zakali lombaka mwa dibaya samu na kusunika, mpe sonikaka: «Nkumbu ya yandi Yowane.» Na yina, bantu nyonso yitukaka. 64 Kaka na ntangu yina mpe, Zakali bandaka dyaka na kuzonza. Yandi kembilaka Nzambi na ngolo nyonso. 65 Na yina, bampangi nyonso yina wandaka zinga pene-pene na bawu kumaka na boma, mpe na kati ya kizunga nyonso ya myongo ya Zude, bantu wandaka zonzila mambu yina. 66 Bayina nyonso wandaka kuwa mambu yina, wandaka yindula mpe yufula na kati ya ntima: «Nani ke vwanda mwana yayi?» Ya tsyelika, lulendo ya Mfumu wandaka na yandi. 67 Zakali, tata ya mwana, fulukaka na Mpeve ya Longo, mpe bikulaka mutindu yayi: 68 «Nkembo na Mfumu, Nzambi ya bantu ya Isayeli, samu ti yandi me kwiza kusadisa bantu ya yandi, mpe kukuula bawu na bundongo. 69 Yandi me pesa beto Muvuukisi ya ngolo na kati ya mitekolo ya ntinu Davidi, kisadi ya yandi. 70 Ni mambu yina yandi zabisaka kukatuka ntama na yinwa ya mimbikudi ya yandi ya longo: (aiōn g165) 71 Yandi pesaka nsilulu ti yandi ke kuula

beto na maboko ya bambeni mpe ya bayina nyonso ke yinaka beto. **72** Yandi talaka bankooko ya beto kyadi, mpe zimbanaka ve ngwisani ya yandi ya longo. **73** Ya tsyelika, Nzambi pesaka nsilulu na nkooko ya beto, Abalayami, **74** na kukuula beto na maboko ya bambeni, samu ti beto sadila yandi ata kutala boma. **75** Beto sadila yandi bilumbu nyonso na kati ya bulongo mpe ludedomo. **76** Nge mwana ya munu, nge ke vwanda mumbikudi ya Nzambi-Mpungu, samu ti nge ke tambula na mantwala ya Mfumu samu na kuyidikila yandi nzila, **77** mpe kuzabisa bantu ya yandi ti yandi ke vuukisa bawu na kulemvokila bawu masumu. **78** Nzambi ya beto zaba kutala bantu kyadi. Yandi ke kyeenzula beto na nsemo ya zulu yina kele mutindu nsemo ya ntangu yina ke basikaka na suka-suka, **79** samu na kuyenzula bayina kele na kati ya mpimpa mpe kitombe ya lufwa, mpe samu na kunata beto na nzila ya kizunu.» **80** Mwana vwandaka kula mpe vwandaka kuzwa ngolo ya kimpeve. Yandi vwandaka zinga na yinsi ya kuyuma tii na kilumbu yina yandi talanaka na ntswala ya bantu ya Isayeli.

2 Na bilumbu yina, ntinu Ongusete pesaka lutumu ya kusala lutangusu ya bantu nyonso ya kimfumu ya Loma. **2** Lutangusu yayi ya ntete salamaka ntangu Kilinyuse vwandaka mfumu ya kizunga ya Sili. **3** Konso muntu vwandaka kwenda kusonikisa nkumbu na bwala ya yandi. **4** Yosefi mpe katukaka na Nazaleti na Ngilili, mpe kwendaka na Betelemi na Zude kisika butukaka ntinu Davidi. Ya tsyelika, yandi mpe vwandaka muntu ya dikanda ya Davidi. **5** Yandi kwendaka sonikisa nkumbu ya yandi kintwadi na Maliya, yina yandi pesaka nsilulu ya kukwela. Maliya vwandaka na kivumu. **6** Ntangu bawu vwandaka na Betelemi, kilumbu ya kubuta lungaka. **7** Yandi butaka mwana ya bakala, mwana ya yandi ya ntete. Yandi zingaka yandi na balele, mpe lalisaka yandi na kati ya kidikulu ya bibulu, samu ti bawu kuzwaka ve kisika ya kulala na yinzo ya banzenza. **8** Na bizunga ya Betelemi vwandaka na mivungi yina vwandaka lutisa mpimpa na matiti samu na kukeba nkonga ya bibulu ya bawu. **9** Mbazi mosi ya Mfumu talanaka na bawu, mpe nkembo ya Mfumu zungaka bawu na nsemo. Bawu kumaka na boma mingi. **10** Na yina, mbazi zabisaka bawu: «Beno vwanda dyaka ve na boma! Ya tsyelika, mu me natina beno nsangu ya mbote yina ke yangidika mingi bantu nyonso: **11**

Bubu yayi, ba me butila beno Muvuukisi na mbanza ya Davidi, ni yandi Masiya mpe Mfumu. **12** Beno ke zaba yandi na kidimbu yayi: Beno ke tala mwana ya fyoti yina ba me zinga balele, mpe ba me lalisa na kidikulu ya bibulu.» **13** Na mpamukunu, nkonga ya nene ya binwani ya mazulu kwizaka vukana na mbazi yina. Bawu vwandaka kembila Nzambi na kutuba: **14** «Nkembo na Nzambi na mazulu, mpe kizunu na ntoto na bantu yina yandi ke zolaka mingi!» **15** Ntangu bambazi bikaka bawu samu na kuvutuka na mazulu, mivungi tubaka bawu na bawu: «Beto kwenda na Betelemi samu na kutala yinki me salama na mambu yina Mfumu me zabisa beto.» **16** Na nswalu nyonso, bawu kwendaka na Betelemi, mpe talaka Maliya, Yosefi, mpe mwana ya fyoti ya kulala na kidikulu ya bibulu. **17** Ntangu bawu talaka mwana, bawu zabisaka mambu yina mbazi tubilaka bawu samu na yandi. **18** Bayina nyonso kuwaka mambu yina mivungi tubaka, yitukaka mingi. **19** Kasi Maliya vwandaka bumba mambu nyonso yina na kati ya ntima, mpe vwandaka yindula mingi na yawu. **20** Na manima, mivungi vutukaka. Bawu vwandaka kembila mpe siika Nzambi samu na mambu nyonso yina bawu kuwaka mpe talaka. Ya tsyelika, mambu nyonso salamaka mutindu mbazi zabisaka bawu. **21** Ntangu mwana lungisaka bilumbu nana, ba zengaka yandi bubakala, mpe ba pesaka yandi nkumbu Yesu. Ni nkumbu yina mbazi zabisaka Maliya ntete yandi kuzwa kivumu. **22** Ntangu yina Maliya fwanaka vedisa nzutu lungaka mutindu ke zabisaka Misiku ya Moyize. Na yina, Yosefi na Maliya nataka mwana na Yinzo ya Nzambi na Yelusalemi samu na kulakisa yandi na sika ya Mfumu. **23** Ya tsyelika, ba sonikaka na Misiku ya Mfumu: «Konso mwana ya bakala ya ntete yina ke butuka ke vwanda ya Mfumu.» **24** Bawu fwanaka pesa mpe munkayulu yina kele ya kusonama na Misiku ya Mfumu: «Biduka zole to mabembe zole ya fyoti.» **25** Na Yelusalemi vwandaka na muntu mosi na nkumbu Simewone. Yandi vwandaka muntu ya kudedama mpe ya kukwikama na Nzambi. Yandi vwandaka vingila muntu yina Nzambi fwanaka fidisa samu na kuvuukisa bantu ya Isayeli. Mpeve ya Longo vwandaka twadisa yandi, **26** mpe vwandaka me zabisa yandi ti yandi ke kufwa ve kana yandi tala ntete ve Masiya yina Mfumu Nzambi ke fidisa. **27** Mpeve ya Longo twadisaka yandi na kukwenda na Yinzo ya Nzambi. Ntangu bibuti ya Yesu nataka Yesu na

kusala samu na yandi mambu yina Misiku wandaka tumisa na kusala, **28** Simewone yambaka mwana na maboko ya yandi. Yandi siika Nzambi mpe tubaka: **29** «Ntangu yayi Mfumu, nsilulu ya nge me salama. Bika kisadi ya nge kufwa na kizunu, **30** samu ti mu me tala na meso ya munu mpulusu ya nge, **31** mpulusu yina nge me kubika samu na bantu nyonso. **32** Yandi kele nsemo yina ke zabisa nge na sika ya bayina kele ve ba-Zwife, mpe nkembo ya Isayeli yina kele dikanda ya nge.» **33** Tata na mama ya Yesu yitukaka mingi na kuwa mambu yina Simewone tubaka samu na mwana. **34** Simewone sakumunaka bawu, mpe tubaka na Maliya, mama ya Yesu: «Mwana yayi me kwiza samu na kubwisa to kuvumbula bantu mingi ya Isayeli. Yandi ke vwanda kidimbu ya Nzambi. Kasi bantu ke manga yandi. **35** Yandi ke zabisa mambu yina kele ya kubumbama na bantima ya bantu mingi. Na yina me tadila nge, Maliya, mwela ya nge ke tala mpasi mutindu muntu yina me kota mbele na nzutu.» **36** Ya wandaka mpe na mumbikudi mosi ya kento na nkumbu Ane. Yandi wandaka mwana ya Fanwele ya kifumba ya Asele. Yandi wandaka kiboba, mpe ntangu yandi wandaka ntwenya, yandi salaka kaka bamvula nsambwadi na makwela na bakala ya yandi. **37** Yandi wandaka mufwidi, mpe kumaka na bamvula makumi nana na yiya. Yandi wandaka katuka ve na Yinzo ya Nzambi kisika yandi wandaka sadila Nzambi mpimpa na ntangu na kumanga na kudya samu na Nzambi. **38** Yandi mpe kumaka na kisika yina kaka na ntangu yina, mpe tondaka Nzambi. Yandi wandaka zonzila Yesu na sika ya bayina nyonso wandaka vingila ti Nzambi kuula bantu ya Yelusalemi. **39** Ntangu bibuti ya Yesu manisaka na kusala mambu nyonso yina wandaka zabisa Misiku ya Mfumu na yina me tadila mwana, bawu vutukaka na mwana ya bawu na Nazaleti, mbanza ya bawu, na Ngaliili. **40** Mwana wandaka kula mpe wandaka kuma ngolo. Yandi wandaka ya kufuluka na ndwenga, mpe lusakumunu ya Nzambi wandaka na yandi. **41** Konso mvula, bibuti ya Yesu wandaka kwenda na Yelusalemi samu na mukembo ya Paki. **42** Ntangu Yesu lungisaka bamvula kumi na zole, yandi kwendaka na bawu, mutindu wandaka kifu ya bawu ya kukwenda na mukembo yina. **43** Ntangu mukembo manisaka, bibuti vutukaka. Kasi mwana ya bawu, Yesu, bikanaka na Yelusalemi, mpe bawu zabaka ve. **44** Bawu wandaka banza ti Yesu

wandaka kintwadi na bayina wandaka zyeta na bawu nzila mosi, mpe bawu tambulaka kilumbu ya muvimba. Na manima, bawu bandaka na kusosa yandi na kati ya bampangi ya bawu ya dikanda mosi, mpe na kati ya bandiku ya bawu. **45** Kasi bawu talaka yandi ve, mpe bawu vutukaka na Yelusalemi samu na kusosa yandi. **46** Na manima ya bilumbu zole, bawu kutaka yandi na kati ya Yinzo ya Nzambi. Yandi wandaka ya kuvwanda na kati-kati ya milongisi ya Misiku. Yandi wandaka kuwa bawu, mpe wandaka yufula bawu byuvu. **47** Bayina nyonso wandaka kuwa yandi yitukaka samu na mayela ya yandi, mpe bamvutu yina yandi wandaka pesa. **48** Ntangu bibuti ya yandi talaka yandi, bawu yitukaka mingi, mpe mama ya yandi tubaka: «Mwana ya munu, samu na yinki nge me sala beto mutindu yina? Munu na tata ya nge me tala mpasi na ntima na kusosa nge.» **49** Yesu vutulaka: «Samu na yinki beno ke na kusosa munu? Beno zaba ve ti mu fwana kusadila mambu ya Tata ya munu?» **50** Kasi bawu visaka ve mambu yina yandi zabisaka bawu. **51** Yesu vutukaka na bawu na mbanza Nazaleti. Yandi wandaka tumama na bibuti ya yandi, mpe mama ya yandi wandaka bumba mambu nyonso yina na ntima. **52** Yesu wandaka kula na nzutu mpe na ndwenga. Yandi wandaka yangidika Nzambi mpe bantu.

3 Ya wandaka mvula ya kumi na tanu ya kimfumu ya ntinu Tibeke na yinsi ya Loma. Ponse Pilate wandaka mfumu ya Zude. Elode wandaka mfumu ya Ngaliili, mpe mpangi ya yandi Filipe mfumu ya kizunga yina ba ke bokilaka Itule mpe na kizunga Takonite. Lisanyase wandaka mfumu ya kizunga ya Abilene. **2** Ane mpe Kayife wandaka banganga-Nzambi ya ntete. Ni na ntangu yina mpe na yinsi ya kuyuma, Nzambi zabisaka mambu ya yandi na sika ya Yowane, mwana ya Zakali. **3** Yowane wandaka tambula na kizunga nyonso yina kele pene-pene na nzadi ya Yolodani. Yandi wandaka tuba: «Beno soba nkadulu ya beno. Beno kuzwa mbotokolo mpe Nzambi ke lemvo kila beno masumu.» **4** Na yina, mambu yina sonikaka mumbikudi Esaya salamaka: «Ndinga ya muntu ke na kulooka na yinsi ya kuyuma: Beno yidika nzila samu na Mfumu, mpe beno sungika banzila ya yandi! **5** Mabenga nyonso ke fuluka na ntoto. Myongo nyonso ya nene mpe ya fyoti ke kuluka. Banzila ya kutengama ke sungama. Banzila ya mabulu ke

yilama, 6 mpe bantu nyonso ke tala mpulusu yina me katuka na Nzambi.» 7 Bantu mingi vwandaka kwiza na sika ya Yowane samu ti yandi kubotika bawu. Na yina, yandi vwandaka zabisa bawu: «Dikanda ya bampidi! Nani me zabisa beno ti beno lenda kukima lufundusu ya Nzambi yina me kuma pene-pene? 8 Beno lakisa mavanga yina ke na kulakisa ti beno me soba nkadulu ya beno. Beno bika na kuzonzaka na yinsi ya bantima ya beno: "Beno kele bana ya Abalayami." Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, Nzambi lenda kukitula matadi yayi samu ti yawu kuma bana ya dikanda ya Abalayami! 9 Disoka kele yimeni ya kukubama samu na kuzenga bayinti kisika kele myanzi ya yawu. Ba ke zenga konso yinti yina ke butaka ve bambuma ya mbote, mpe ba ke losa yawu na tiya.» 10 Bantu yufulaka Yowane: «Na yina, yinki beto fwana kusala?» 11 Yandi vutulaka: «Muntu yina ke na biyunga zole fwana kupesa mosi na muntu yina ke na yawu ve, mpe muntu yina ke na madya fwana kukabula na muntu yina ke na yawu ve.» 12 Bilokoti-mpaku mpe, kwizaka na sika ya Yowane samu na kubotama, mpe yufulaka yandi: «Mulongisi, yinki beto fwana kusala?» 13 Yowane vutulaka: «Ntangu beno ke futasika bantu mpaku, beno lutisa ve ntalu yina luyalu zengaka.» 14 Binwani mpe yufulaka yandi: «Kasi beto, yinki beto fwana kusala?» Yowane vutulaka: «Beni baka ve mbongo ya muntu na ngolo to na kutuba mambu ya luvunu. Kasi beno yangalala kaka na difuta yina beno ke kuzwaka.» 15 Bantu nyonso vwandaka vingila na kivuvu Masiya, mpe vwandaka banza ti Yowane lendaka vwanda Masiya. 16 Na yina, Yowane zabisaka bawu nyonso: «Mu ke na kubotika beno na maza. Kasi muntu yina ke kwiza me lutila munu ngolo. Mu kele ve ya kulunga samu na kunyangula basinga ya mapapa ya yandi. Ni yandi ke botika beno na Mpeve ya Longo mpe na tiya. 17 Yandi me simba kisalulu yina kele mutindu musomo na diboko, samu na kusala bunkete ya kisika ya yandi yina ba ke kabulaka bambuma na matiti ya yawu. Yandi ke yonzika bambuma na kisika yina ba ke bumbaka yawu, mpe ke yoka matiti na tiya yina ke kufwa ve.» 18 Yowane vwandaka zabisa bantu nsangu ya Mbote, mpe vwandaka pesa bankindusulu mingi ya nkaka. 19 Kasi Yowane sembaka ntinu Elode samu na Elodyade, kento ya mpangi ya yandi yina yandi bakaka, mpe samu ti yandi salaka dyaka mambu mingi ya nkaka ya yimbi. 20 Elode salaka dyaka dyambu ya nkaka ya yimbi: yandi tulaka Yowane na boloko. 21 Na manima ya kubotika bantu nyonso, Yowane botikaka mpe Yesu. Ntangu Yesu vwandaka sambila, zulu zibukaka 22 mpe Mpeve ya Longo kulumukaka na zulu ya yandi na kifwani ya dibembe. Ndinga wakanaka na mazulu: «Nge kele mwana ya munu ya ntima. Ni nge ke yangidikaka munu.» 23 Yesu lendaka vwanda na bamvula makumi tatu ntangu yandi bandaka kisalu ya yandi. Bantu vwandaka banza ti tata ya yandi vwandaka Yosefi, mwana ya Eli. 24 Eli vwandaka mwana ya Matati, mpe Matati mwana ya Levi. Levi vwandaka mwana ya Meleki, mpe Meleki mwana ya Yanayi. Yanayi vwandaka mwana ya Yosefi, mpe Yosefi 25 mwana ya Matatyase. Matatyase vwandaka mwana ya Amose, mpe Amose mwana ya Nawume. Nawume vwandaka mwana ya Eseli, mpe Eseli mwana ya Nangayi. 26 Nangayi vwandaka mwana ya Mawate, mpe Mawate mwana ya Matatyase. Matatyase vwandaka mwana ya Semeyine, mpe Semeyine mwana ya Yoseke. Yoseke vwandaka mwana ya Yoda, 27 mpe Yoda mwana ya Yowanane. Yowanane vwandaka mwana ya Lesa, mpe Lesa mwana ya Zolobabele. Zolobabele vwandaka mwana ya Salatyele, mpe Salatyele mwana ya Neli. 28 Neli vwandaka mwana ya Meleki, mpe Meleki mwana ya Adi. Adi vwandaka mwana ya Kosame, mpe Kosame mwana ya Elemadame. Elemadame vwandaka mwana ya Ele, 29 mpe Ele mwana ya Yesu. Yesu vwandaka mwana ya Elizeli, mpe Elyezele mwana ya Yolime. Yolime vwandaka mwana ya Matate, mpe Matati mwana ya Levi. 30 Levi vwandaka mwana ya Simewone, mpe Simewone mwana ya Yuda. Yuda vwandaka mwana ya Yosefi, mpe Yosefi mwana ya Yoname. Yoname vwandaka mwana ya Elyakime, 31 mpe Elyakime mwana ya Meleya. Meleya vwandaka mwana ya Mena, mpe Mena mwana ya Matata. Matata vwandaka mwana ya Natane, mpe Natane mwana ya Davidi. 32 Davidi vwandaka mwana ya Yese, mpe Yese mwana ya Obede. Obede vwandaka mwana ya Bowaze, mpe Boze mwana ya Sala. Sala vwandaka mwana ya Nasone, 33 mpe Nasone mwana ya Aminada. Aminadabe vwandaka mwana ya Ademine, mpe Ademine mwana ya Aleni. Aleni vwandaka mwana ya Eselome, mpe Eselome mwana ya Falese. Falese vwandaka mwana ya Yuda, 34 mpe Yuda mwana ya Yakobi. Yakobi vwandaka mwana ya Isaaki, mpe

Isaaki mwana ya Abalayami. Abalayami wandaka mwana ya Tela, mpe Tela mwana ya Nakole. Nakole wandaka 35 mwana ya Seluke, mpe Lewu mwana ya Langawu. Langawu wandaka mwana ya Faleke, mpe Faleke mwana ya Ebele. Ebele wandaka mwana ya Sala, 36 mpe Sala mwana ya Kayiname. Kayiname wandaka mwana ya Alepakesade, mpe Alepakesade mwana ya Seme. Seme wandaka mwana ya Nowe, mpe Nowe mwana ya Lameke. 37 Lameke wandaka mwana ya Metusela, mpe Metusela mwana ya Enoki. Enoki wandaka mwana ya Yaleda, mpe Yaleda mwana ya Malelele. Malelele wandaka mwana ya Kayiname, 38 mpe Kayiname mwana ya Enose. Enose wandaka mwana ya Sete, mpe Sete mwana ya Adami. Adami wandaka mwana ya Nzambi.

4 Ntangu Yesu katukaka na nzadi ya Yolodani, yandi wandaka ya kufuluka na Mpeve ya Longo, mpe Mpeve nataka yandi na yinsi ya kuyuma. 2 Yandi salaka bilumbu makumi yiya kuna, mpe Satana tontaka yandi. Na kati ya bilumbu nyonso yina, Yesu kudyaka ata kima. Na manima, yandi kumaka na nsatu. 3 Na yina, Satana zabisaka yandi: «Kana nge kele Mwana ya Nzambi, tumisa ditadi yayi na kukituka dimpa.» 4 Yesu vutulaka: «Dibuku ya Nzambi ke tubaka: Muntu ke zingaka kaka na mampa ve.» 5 Satana nataka Yesu na zulu ya kisika mosi ya yinda. Na mbala mosi, yandi lakisaka Yesu bayinsi nyonso ya ntoto, 6 mpe tubaka: «Mu ke pesa nge lulendo nyonso mpe bimwama ya bayinsi nyonso yayi. Ba pesaka munu yawu, mpe mu lenda kupesa yawu na konso muntu yina mu zola. 7 Na yina, kana nge siika munu, bima nyonso yayi ke vwanda ya nge.» 8 Yesu vutulaka: Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Nge fwana kusiika Mfumu Nzambi ya nge, mpe kaka ni yandi nge fwana kubondila.» 9 Na manima, Satana nataka Yesu na Yelusalemi. Yandi tulaka Yesu na zulu ya Yinzoy ya Nzambi, mpe tubaka: «Kana nge kele Mwana ya Nzambi, kubwa na yisi, 10 samu ti Dibuku ya Nzambi ke tubaka: “Nzambi ke tumisa bambazi ya yandi na kukeba nge.” 11 Mpe: “Bambazi ke yamba nge na maboko ya bawu samu ti dikulu ya nge kututa ve ditadi”» 12 Yesu vutulaka: «Ya kele ya kusonama: Nge fwana kutonta ve Mfumu Nzambi ya nge.» 13 Na manima ya kutonta Yesu, Satana bikaka yandi mpe kwendaka samu na kuingila ntangu ya nkaka. 14 Yesu vutukaka ya kufuluka na ngolo ya Mpeve ya

Longo na Ngilili, mpe nsangu ya yandi mwanganaka na kizunga nyonso yina. 15 Yandi wandaka longisa na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe bantu nyonso wandaka pesa yandi masiika. 16 Yesu kwendaka na Nazaleti kisika yandi kulaka. Na kilumbu ya saba, yandi kotaka na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife mutindu wandaka kifu ya yandi. Na ntangu ya kutanga Mambu ya Nzambi, ba lombaka Yesu na kutanga Mambu ya Nzambi. Yandi telamaka, 17 mpe ba pesaka yandi dibuku ya mumbikudi Esaya. Yandi zibulaka yawu mpe tangaka kibuku ya Mambu ya Nzambi yina ke tubaka: 18 «Mpeve ya Mfumu kele na zulu ya munu. Yandi me soola munu samu na kunata Nsangu ya Mbote na bamputu. Yandi me fidisa munu na kuzabisa nsangu ya kimpwanza na bankole, na kuzibula meso ya bampofo, mpe samu na kupesa kimpwanza na bantu yina ba ke nyokolaka. 19 Yandi me fidisa munu mpe samu na kuzabisa mvula yina Mfumu ke lakisa bumbote ya yandi.» 20 Ntangu Yesu manisaka na kutanga, yandi kangaka dibuku. Yandi vutulaka yawu na kisadi ya yinzo ya lusambulu, mpe kwendaka vwanda samu na kulongisa. Bantu nyonso yina wandaka kuna sikikaka yandi meso. 21 Na yina, yandi bandaka na kuzabisa bawu: «Bubu yayi, mambu yayi ya Dibuku ya Nzambi yina beno me kuwa me salama.» 22 Bawu nyonso wandaka pesa yandi masiika, mpe yitukaka samu na mambu ya mbote yina yandi wandaka zonga. Bawu wandaka tuba: «Ni yandi ve kele mwana ya Yosefi?» 23 Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Mu zaba ti beno ke tubila munu kingana yayi: “Munganga, belusa nzutu ya nge, nge mosi.” Beno ke zabisa munu mpe: “Mambu nyonso yina beto kuwaka ti nge salaka na mbanza Kapenawume, sala yawu mpe awa na mbanza ya nge mosi.”» 24 Na manima, yandi tubaka dyaka: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, ba ke yambaka ve mbote mumbikudi na mbanza ya yandi. 25 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, na ntangu ya mumbikudi Eli ntangu mvula salaka bamvula tatu na bangonda sambanu ata kunoka, mpe nsatu ya nene kumaka na kizunga nyonso, mifwidi wandaka mingi na yinsi ya Isayeli. 26 Nzambi fidisaka ve Eli na mifwidi yina. Kasi Nzambi fidisaka yandi kaka na sika ya mufwidi mosi ya kento yina wandaka zinga na mbanza Salepeta ya kizunga ya Sidone. 27 Mutindu mosi mpe, na ntangu ya mumbikudi Elize, bantu ya bwazi wandaka mingi na yinsi ya Isayeli,

kasi ata mosi na kati ya bawu belukaka. Kaka ni Namane, muntu ya yinsi ya Sili, belukaka.» 28 Bantu nyonso yina vwandaka na kati ya yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife kumaka na nkele ya kulutila ntangu bawu kuwaka mambu yina. 29 Bawu telamaka mpe basisaka Yesu na mbanza. Bawu nataka yandi tii na nsongi ya mongo yina ba tungaka mbanza samu na kulosa yandi na dibenga. 30 Kasi Yesu lutaka na kati-kati ya bawu, mpe kwendaka. 31 Yesu kwendaka na Kapenawume, mbanza ya Ngilili, mpe yandi vwandaka longisa bantu na kilumbu ya saba. 32 Bantu vwandaka yituka na ndongosolo ya yandi samu ti yandi vwandaka zonza na bumfumu nyonso. 33 Na kati ya yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, ya vwandaka na bakala mosi yina mpeve ya yimbi vwandaka kwamisa. Yandi lookaka na ngolo nyonso mutindu yayi: 34 «Ee! Yesu muntu ya Nazaleti, yinki nge ke na kusosa na beto? Nge me kwiza samu na kufwa beto? Mu zaba nani nge kele: Nge kele muntu ya longo yina Nzambi me fidisa!» 35 Yesu ngalaka mpeve ya yimbi mpe tubaka: «Vwanda swii, mpe basika na nzutu ya muntu yayi!» Na yina, mpeve ya yimbi losaka muntu yina na ntoto na meso ya bantu nyonso, mpe basikaka ata kutalisa yandi mpasi. 36 Bawu nyonso yitukaka mpe vwandaka tuba bawu na bawu: «Wapi mutindu ya mambu yandi me zonza? Muntu yayi ke na kutumisa bampeve ya yimbi na bumfumu mpe lulendo nyonso, mpe yawu ke na kubasika!» 37 Na yina, nsangu ya Yesu mwanganaka na kizunga nyonso yina. 38 Yesu basikaka na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe kwendaka na yinzo ya Simoni. Mama ya kento ya Simoni vwandaka na dibawu ya ngolo, mpe bayina vwandaka kuna, lombaka Yesu na kubelusa yandi. 39 Yesu kondamaka pene-pene ya yandi, mpe ngalaka dibawu. Dibawu manisaka, kento yina telamaka na nswalu mpe bandaka na kusadila bawu. 40 Ntangu bwisi yilaka, bantu nyonso yina vwandaka na bambevo ya mutindu na mutindu nataka bawu na sika ya Yesu. Yesu tulaka bawu maboko, mpe belusaka bawu. 41 Bampeve ya yimbi mpe basikaka na bambevo mingi na kulooka: «Nge kele Mwana ya Nzambi!» Kasi Yesu vwandaka semba bawu na ngolo nyonso, mpe vwandaka yimina bawu na kuzonza samu ti bawu zabaka ti yandi kele Masiya. 42 Ntangu bwisi kutsyaka, Yesu basikaka na mbanza, mpe kwendaka kisika yina vwandaka ve na bantu. Nkonga ya bantu vwandaka sosa yandi. Ntangu

ba talaka yandi, ba sosaka na kuyimina yandi na kukwenda samu ti yandi bika bawu ve. 43 Kasi Yesu zabisaka bawu: «Mu fwana kuzabisa mpe Nsangu ya Mbote ya Kimfumu ya Nzambi na bambanza ya nkaka. Ni samu na yawu Nzambi fidisaka munu.» 44 Na yina, Yesu vwandaka longisa na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife na Zude.

5 Kilumbu mosi, Yesu vwandaka na kumu ya dyanga ya Ngenezalete, mpe nkonga ya nene ya bantu kwizaka fuluka kisika yandi vwandaka samu na kuwa Mambu ya Nzambi. 2 Yandi talaka babwatu zole pene-pene ya kumu ya maza. Bilobi-bambisi vwandaka me basika na yawu samu na kusukula bampwasa ya bawu. 3 Yesu kotaka na bwatu mosi yina vwandaka ya Simoni, mpe zabisaka yandi na kunata yawu fyoti na maza. Na manima ya kuvwanda na kati ya bwatu, Yesu bandaka na kulongisa nkonga ya bantu. 4 Ntangu yandi manisaka na kuzonza, yandi tubaka na Simoni: «Nata bwatu ya nge kisika maza kele ndilu mingi, mpe nge na bampangi ya nge, beno losa bampwasa ya beno samu na kuzwa bambisi.» 5 Simoni vutulaka: «Mulongisi, beto me sala mpimpa nyonso ata kuzwa kima. Kasi mutindu nge me tuba ti mu sala yawu, mu ke losa dyaka bampwasa.» 6 Bawu losaka bampwasa na maza, mpe kuzwaka bambisi mingi. Bampwasa ya bawu bandaka na kupasuka. 7 Na yina, bawu bokilaka bampangi ya bawu yina vwandaka na bwatu ya nkaka, samu ti bawu kwiza kusadisa bawu. Bampangi kwizaka, mpe bawu fulusaka babwatu nyonso zole na bambisi. Babwatu bandaka na kudyama samu ti bambisi lutilaka mingi. 8 Ntangu Simoni Pyele talaka mutindu yina, yandi fukamaka na ntuala ya Yesu, mpe tubaka: «Mfumu! Katuka pene-pene ya munu samu ti mu kele musumuki.» 9 Ya tsyelika, Simoni mpe bantu yina vwandaka na yandi kumaka na boma mingi ntangu bawu talaka lutangu ya nene ya bambisi yina bawu kuzwaka. 10 Mutindu mosi mpe bankundi ya Simoni: Zaki mpe Yowane, bana ya Zebede, kumaka na boma. Kasi Yesu tubaka na Simoni: «Kutala boma ve. Katuka ntangu yayi, nge ke vwanda mulobi ya bantu.» 11 Na yina, bawu nataka babwatu ya bawu na kumu, mpe bikaka bima nyonso samu na kulanda Yesu. 12 Yesu vwandaka na kati ya mbanza mosi, mpe muntu mosi yina vwandaka na bwazi kwizaka kisika vwandaka Yesu. Ntangu

yandi talaka Yesu, yandi fukamaka na ntswala ya Yesu yitukaka mpe kembilaka Nzambi. Bawu fulukaka na kizizi na ntoto, mpe sambilaka mutindu yayi: «Mfumu! Kana nge zola, nge lenda kuvedisa munu!» **13** Yesu lambulaka diboko, simbaka yandi, mpe tubaka: «Mu zola, vwanda ya kuvedila!» Kaka na ntangu yina, bwazi manisaka. **14** Yesu tumisaka yandi mutindu yayi: «Kuzabisa mambu yayi na muntu ve. Kasi kwenda lakisa nzutu ya nge na sika ya nganga- Nzambi, mpe pesa munkayulu ya kuvedisa nzutu yina Moyize tumisaka. Yawu ke lakisa na bantu nyonso ti nge me beluka.» **15** Nsangu ya Yesu wandaka lutila na kumwangana. Bankonga ya bantu wandaka vukana samu na kuwa yandi, mpe samu ti yandi belusa bimbevo ya bawu. **16** Kasi Yesu wandaka bika bawu, mpe wandaka kwenda na bisika yina kele ve na bantu samu na kusambila. **17** Kilumbu mosi, Yesu wandaka longisa. Ba-Falisyé mpe milongisi ya Misiku wandaka kuna. Bawu katukaka na babwala nyonso ya Ngali, ya Zude, mpe na mbanza Yelusalemi. Ba-Lulendo ya Mfumu wandaka na Yesu, mpe yawu wandaka pesa yandi ngolo ya kubelusa bambevo. **18** Bantu kwizaka kuna. Bawu nataka kikata na zulu ya kipoyi. Bawu wandaka sosa mayela ya kukotisa yandi na kati ya yinzo samu na kutula yandi na ntswala ya Yesu. **19** Kasi bawu wandaka kuzwa ve kisika ya kukotisa yandi samu ti bantu lutilaka mingi. Na yina, bawu yulukaka na muludi ya yinzo. Bawu tobolaka muludi mpe kulumunaka yandi na zulu ya kipoyi ya yandi na ntswala ya Yesu na meso ya bantu nyonso. **20** Ntangu Yesu talaka kiminu ya bawu, yandi tubaka na mbevo: «Nkundi ya munu, nge me kuzwa mulemvo ya masumu.» **21** Milongisi ya Misiku mpe ba-Falisyé bandaka na kutuba na yisi ya ntima: «Nani kele muntu yayi? Yandi ke na kusafula Nzambi. Nani dyaka lenda kulemvokila masumu, kana kaka Nzambi ve?» **22** Yesu zabaka mabanza ya bawu, mpe tubaka: «Samu na yinki beno ke na kubanza mutindu yina?» **23** Yinki me lutila mpasi na kutuba: «Nge me kuzwa mulemvo ya masumu», to «Telama mpe tambula?» **24** Kasi mu zola ti beno zaba ti Mwana ya Muntu kele na lutumu ya kulemvokila masumu awa na ntoto.» Na yina, yandi tubaka na muntu ya binama ya kufwa: «Telama, baka kipoyi ya nge, mpe kwenda na yinzo ya nge!» **25** Kaka na ntangu yina, yandi telamaka na meso ya bantu nyonso. Yandi bakaka kipoyi yina yandi wandaka ya kulala, mpe vutukaka na yinzo ya yandi na kukembila Nzambi. **26** Bantu nyonso

yitukaka mpe kembilaka Nzambi. Bawu fulukaka na boma mpe wandaka tuba: «Bubu yayi, beto me tala mambu ya ngitukulu.» **27** Na manima ya mambu yina, Yesu basikaka mpe talaka kilokoti-mpaku na nkumbu Levi ya kuvwanda na kisika ya yandi ya kisalu. Yesu zabisaka yandi: «Landa munu!» **28** Levi telamaka, bikaka bima nyonso, mpe landaka yandi. **29** Na manima, Levi lambisaka madya ya mfunu na yinzo ya yandi samu na Yesu. Bilokoti-mpaku mingi mpe bantu ya nkaka wandaka kudya kintwadi na bawu na mesa. **30** Ba-Falisyé mpe milongisi ya Misiku yina wandaka na kimvuka ya bawu nyungutaka mpe tubaka na bilandi ya Yesu: «Samu na yinki beno ke kudyaka mpe kunwaka kintwadi na bilokoti-mpaku mpe misumuki?» **31** Yesu vutulaka: «Bantu ya mavimpi ya mbote kele ve na nsatu ya dokotolo, kasi ni bambevo kele na nsatu ya yandi. **32** Mu me kwiza ve samu na kubokila bantu ya kudedama, kasi misumuki samu ti bawu soba nkadulu.» **33** Ba-Falisyé tubaka na Yesu: «Konso ntangu, bilandi ya Yowane ke mangaka na kudya samu na Nzambi, mpe ke sambilaka mingi, mutindu mosi mpe bilandi ya beto. Kasi samu na yinki bilandi ya nge ke kudyaka mpe ke kunwaka konso ntangu?» **34** Yesu vutulaka: «Beni lenda kuyimina ve bantu yina ba me bokila na mukembo ya makwela na kudya ntangu mulumi ke ntete na kati-kati ya bawu. **35** Kasi bilumbu ke kwiza yina ba ke katula bawu mulumi. Na bilumbu yina, bawu ke manga na kudya samu na Nzambi.» **36** Yesu tubilaka dyaka bawu kingana yayi: Ata muntu ke bakaka kitende ya kinkuti ya malu-malu samu na kulonda kinkuti ya ntama. Kana muntu sala mutindu yina, kinkuti ya malu-malu ke pasuka, mpe kitende ya kinkuti ya malu-malu ke simba ve na kinkuti ya ntama. **37** Mutindu mosi mpe, ba ke tulaka ve vinu ya malu-malu na basaki ya ntama ya mpusu ya kibulu. Kana ve vinu ya malu-malu ke pasula yawu. Vinu ke mwangana na ntoto, mpe basaki yina ke pasuka. **38** Kasi ba ke tulaka vinu ya malu-malu na kati ya basaki ya malu-malu ya mpusu ya kibulu. **39** Konso muntu yina ke kunwa vinu ya ntama, ke vwanda dyaka ve na nsatu ya kunwa vinu ya malu-malu. Ya tsyelika, yandi ke tuba: «Vinu ya ntama me lutila mbote.»

6 Kilumbu mosi ya Saba, Yesu wandaka luta na kati ya bilanga ya bambuma ya faline. Bilandi ya yandi bukaka bambuma, zokonaka yawu na maboko, mpe

kudyaka yawu. 2 Ndambu ya ba-Falisy e zabisaka bawu: «Samu na yinki beno ke salaka mambu yina misiku ke yiminaka na kusala na kilumbu ya Saba?» 3 Yesu vutulaka: «Beni tangaka ve mambu yina Davidi salaka kilumbu yina yandi mpe bantu ya yandi vwandaka na nsatu? 4 Yandi kotaka na Yinzo ya Nzambi, mpe bakaka mampa yina pesamaka mutindu munkayulu na Nzambi. Yandi kudyaka yawu, mpe pesaka yawu na bantu ya yandi ata ti misiku ya beto ke pesaka kaka muswa na banganga-Nzambi na kudyaka yawu.» 5 Yesu tubilaka dyaka bawu: «Mwana ya Muntu kele mfumu ya Saba.» 6 Na kilumbu ya nkaka ya Saba, Yesu kotaka na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe bandaka na kulongisa. Ya vwandaka kuna na muntu mosi yina vwandaka na diboko ya lubakala ya kufwa. 7 Milongisi ya Misiku mpe ba-Falisy e vwandaka tala Yesu na nkebolo nyonso samu na kutala kana yandi ke belusa muntu na kilumbu ya saba, samu ti bawu kuzwa dyambu ya kufunda yandi. 8 Kasi Yesu zabaka mabanza ya bawu. Na yina, yandi tubaka na muntu ya diboko ya kufwa: «Telama mpe kwiza awa na ntuala ya bantu nyonso.» Muntu yina telamaka mpe kwendaka na ntuala ya bantu nyonso. 9 Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Mu ke na kuyufula beno: Misiku ya beto ke pesaka muswa ya kusala muntu mbote to yimbi na kilumbu ya saba? Yawu ke pesaka muswa na kuvuukisa luzingu ya muntu, to na kubebisa yawu?» 10 Yesu talaka bantu nyonso yina zungaka yandi, mpe tubaka na muntu yina: «Lambula diboko ya nge.» Yandi lambulaka diboko, mpe yawu belukaka. 11 Kasi milongisi ya Misiku mpe ba-Falisy e kumaka na nkele ya kulutila, mpe vwandaka solola bawu na bawu samu na kusosa dyambu yina ba lendaka sala Yesu. 12 Na bilumbu yina, Yesu kwendaka na mongo samu na kusambila. Kuna, yandi lutisaka mpimpa ya muvimba na kusambila Nzambi. 13 Ntangu suka kumaka, yandi bokilaka bilandi ya yandi. Yandi soolaka bantu kumi na zole na kati ya bawu, mpe pesaka bawu nkumbu ya bantumwa. 14 Bankumbu ya bawu kele: Simoni, yina yandi pesaka nkumbu Pyele, mpe Andele leki ya Simoni, Zaki mpe Yowane, Filipe mpe Baatelemi, 15 Matayi mpe Toma, Zaki mwana ya Alefe, mpe Simoni yina vwandaka na ntama muntu ya kimvuka ya Zelote. 16 Yuda mwana ya Zaki mpe Yuda Isekayote, yina yekulaka Yesu. 17 Yesu kulumukaka mongo kintwadi na bawu, mpe kangamaka na kisika yina ntoto vwandaka ya kutandama. Kuna, ya vwandaka na nkonga ya nene ya bilandi ya yandi, mpe bantu mingi yina katukaka na kizunga nyonso ya Zude, na mbanza Yeluselemi, mpe na bambanza Tile mpe Sidone yina kele pene-pene na maza ya mubu. 18 Bawu kwizaka samu na kuwa Yesu, mpe samu ti yandi belusa bimbevo ya bawu. Bayina bampeve ya yimbi vwandaka kwamisa, belukaka. 19 Bantu nyonso vwandaka sosa kusimba yandi, samu ti lulendo vwandaka basika na yandi, mpe vwandaka belusa bawu nyonso. 20 Na yina, Yesu talaka bilandi ya yandi, mpe tubaka: «Kyesa na beno bamputu, samu ti Kimfumu ya Nzambi kele ya beno! 21 Kyesa na beno yina ke na nsatu ntangu yayi, samu ti beno ke kuzwa madya ya kulutila! Kyesa na beno yina ke na kudila ntangu yayi, samu ti beno ke seka. 22 Kyesa na beno kana bantu ke yinaka beno, ke mangaka beno, ke fingaka beno, mpe ke zolaka dyaka ve kuwa bankumbu ya beno, samu ti beno me pesaka luzingu ya beno na Mwana ya Muntu. 23 Beni vwanaka na kyesa ntangu mambu yina ke kumina beno, mpe beno yangalala na kilengi, samu ti Nzambi ke pesa beno musendo ya nene na mazulu. Ya tsyelika, ni mutindu yina mpe bankooko ya bawu vwandaka talisa mpasi mimbikudi. 24 Kasi kyadi na beno bantu ya mbongo, samu ti beno me kuzwa yimeni bimvwama ya beno! 25 Kyadi na beno yina kele ntangu yayi ya kufuluka na bima nyonso, samu ti beno ke vwanaka na nsatu! Kyadi na beno yina ke na kuseka ntangu yayi, samu ti beno ke vwanaka na kati ya kyadi, mpe beno ke dila! 26 Kyadi na beno kana bantu nyonso ke na kusiika beno. Ya tsyelika, ni mutindu yina mpe bankooko ya bayina ke na kusiika beno, vwandaka sala na mimbikudi ya luvunu.» 27 «Kasi na beno yina ke na kuwa munu, mu ke na kutubila beno mutindu yayi: Beni zola bambeni ya beno, mpe beno sala mambu ya mbote na bayina ke yinaka beno. 28 Beni sakumuna bayina ke siingaka beno, mpe beno sambidila bayina ke zonzaka mambu ya yimbi na yina me tadila beno. 29 Kana muntu bula nge mbata na dibundi, pesa yandi mpe dibundi ya nkaka. Kana muntu botola kiyunga ya nge, bika mpe ti yandi botola kinkuti ya nge. 30 Kabula na konso muntu yina ke lombaka nge kima, mpe kana muntu me baka kima ya nge, kulomba yandi yawu ve. 31 Mambu yina beno zola ti ba sadila beno, beno sala yawu mpe na bantu ya nkaka. 32 Kana beno ke zolaka kaka bayina ke zolaka beno, na yinki ba

ke vutudila beno matondo? Ya tsyelika, misumuki mpe ke zolaka kaka bayina ke zolaka bawu. **33** Kana beno ke salaka mambu ya mbote kaka na bayina ke salaka beno mambu ya mbote, na yinki ba ke vutudila beno matondo? Misumuki mpe ke salaka mutindu yina. **34** Kana beno ke defisaka mbongo kaka na bayina beno ke salaka kivuvu ti bawu ke vutula beno yawu, beno ke kuzwa ndandu ve, samu ti misumuki mpe ke defisaka na bampangi ya bawu misumuki samu na kuzwa lutangu ya mbongo ya bawu yina bawu me defisa. **35** Kasi beno, beno zola bambeni ya beno, mpe beno sala bawu mambu ya mbote. Beno defisa ata kusala kivuvu ya kuzwa ndandu. Na yina, beno ke kuzwa musendo ya nene, mpe beno ke vwanda bana ya Nzambi-Mpungu. Ya tsyelika, yandi kele mbote samu na bayina ke tondaka ve yandi, mpe samu na bantu ya yimbi. **36** Beno vwanda ya kufuluka na bumbote, mutindu Tata ya beno kele ya kufuluka na bumbote.» **37** «Beni fundisa muntu ve, mpe Nzambi ke fundisa beno ve. Beni pesa ve bitumbu na bampangi, mpe Nzambi ke pesa beno bitumbu ve. Beni lemvokila bampangi, mpe Nzambi ke lemvokila beno. **38** Beni kabula na bampangi, mpe Nzambi ke kabula beno. Yandi ke tula kikunku ya kufwanana na kati ya basaki ya beno. Yandi ke ningisa yawu, ke fulusa yawu mbote, mpe ya nkaka ke kubwa na ntoto. Ya tsyelika, na kitezolo yina beno ke sadilaka bampangi, ni na kitezolo yina mpe, Nzambi ke sadila samu na beno.» **39** Yesu tubilaka dyaka bawu kingana yayi: «Mpofo lenda kunata ve mpangi ya yandi mpofo, kana ve bawu nyonso zole ke kubwa na dibulu. **40** Ata mulongoki me lutula mulongisi ya yandi. Kasi konso mulongoki yina me longoka mbote, ke vwanda mutindu mulongisi ya yandi. **41** Samu na yinki nge ke na kutala kaka kititi yina kele na disu ya mpangi ya nge, mpe nge ke na kutala ve kibuku ya yinti yina kele na disu ya nge mosi? **42** Wapi mutindu nge lenda kutuba na mpangi ya nge: "Mpangi ya munu, bika mu katula nge kititi yina kele na disu ya nge", kasi nge mosi ke na kutala ve kibuku ya yinti yina kele na disu ya nge? Nge kele muntu ya bantima zole! Katula ntete kibuku ya yinti yina kele na disu ya nge, mpe na manima nge ke tala mbote samu na kukatula kititi yina kele na disu ya mpangi ya nge.» **43** «Yinti ya mbote ke butaka ve bambuma ya yimbi, mpe yinti ya yimbi ke butaka ve bambuma ya mbote. **44** Ba ke zabaka konso yinti na bambuma ya yawu.

Ba ke bukaka ve bambuma ya yinti ya fike na matiti ya bansende, to ba ke kuzwaka ve bambuma ya vinu na yinti ya bansende. **45** Muntu ya mbote ke basisaka mambu ya mbote yina kele na ntima ya yandi ya mbote, mpe muntu ya yimbi ke basisaka mambu ya yimbi yina kele na ntima ya yandi ya yimbi. Ya tsyelika, yinwa ya muntu ke basisaka mambu yina kele ya kufuluka na kati ya ntima ya yandi.» **46** «Samu na yinki beno ke bokilaka munu "Mfumu, Mfumu", mpe beno ke salaka ve mambu yina mu ke zabisaka beno? **47** Mu ke lakisa beno na nani me fwanana muntu yina ke kwizaka na sika ya munu, ke kuwaka mambu ya munu, mpe ke tumamaka na yawu. **48** Yandi me fwanana na muntu yina tungaka yinzo. Yandi timunaka mabulu ya yinda, mpe tungaka lufulu ya matadi. Ntangu nyamba ya ngolo salamaka, maza ya mwila kwizaka kubwa na ngolo nyonso na yinzo yina ata kubwisa yawu, samu ti ba tungaka yawu mbote. **49** Kasi muntu yina ke kuwaka mambu ya munu, mpe ke sadilaka yawu ve me fwanana na muntu yina tungaka yinzo na zulu ya ntoto ata kusala lufulu. Nyamba ya ngolo salamaka, mpe maza ya mwila kwizaka kubwa na ngolo nyonso na yinzo. Yawu bwisaka yinzo yina na nswalu nyonso, mpe nyonso mwanganaka.»

7 Ntangu Yesu manisaka na kuzonza mambu nyonso yina na bantu yina vwandaka kuwa yandi, yandi kwendaka na mbanza Kapenawume. **2** Mfumu mosi ya binwani nkama ya Loma vwandaka na mundongo mosi yina yandi vwandaka zola mingi. Mundongo yina vwandaka na kimbevo, mpe kumaka pene-pene na kufwa. **3** Ntangu yandi kuwaka nsangu ya Yesu, yandi fidisaka mwa ndambu ya bakuluntu ya ba-Zwifwe na kulomba Yesu na kwiza kubelusa mundongo ya yandi. **4** Bawu kumaka na ntuala ya Yesu, mpe bondilaka yandi mingi na kutuba: «Ya me lunga ti nge sadisa muntu yina, **5** samu ti yandi ke zolaka bantu ya yinsi ya beto, mpe ni yandi tungisaka yinzo ya beto ya lusambulu.» **6** Na yina, Yesu kwendaka na bawu. Ntangu yandi kumaka pene-pene ya yinzo ya mfumu ya binwani nkama, mfumu yina fidisaka bandiku ya yandi na kuzabisa Yesu: «Mfumu, bika kwandi na kutala mpasi! Mu kele ve ya kulunga na kuyamba nge na yinzo ya munu. **7** Ni yawu yina, mu talaka ti mu kele ve ya kulunga na kwiza katalana na ntuala ya nge. Kasi tuba kaka dyambu mosi, mpe

kisadi ya munu ke beluka, 8 samu ti munu mpe ke Na manima, yandi tubaka na bantu yina Yowane tumamaka na bamfumu ya munu, mpe mu kele na fidisaka: «Beno kwenda kuzabisa Yowane mambu binwani yina ke tumamaka na munu. Kana mu tuba yina beno me tala mpe me kuwa: bampofo ke na na mosi: "Kwenda!" Yandi ke kwenda. Kana mu tuba kutala, bantu ya bifuuma na makulu ke na kutambula na ya nkaka: "Kwiza!" Yandi ke kwiza, mpe kana mu mbote, bantu ya bwazi ke na kubeluka, bantu ya tuba na mundongo ya munu: "Sala kisanu yayi", yandi makutu ya kufwa ke na kuwa, bantu ya kufwa ke ke sala yawu.» 9 Ntangu Yesu kuwaka mambu yina, na kuvumbuka na lufwa, mpe bamputu ke na kuwa yandi yitukaka mingi. Yandi balukaka na sika ya bantu Nsangu ya Mbote. 23 Kyese na muntu yina ke bika yina vwandaka landa yandi, mpe tubaka: «Ya tsyelika ve na kusala kiminu ya yandi na munu!» 24 Ntangu mu ke na kuzabisa beno, nabunu mu tala kiminu ya bantu yina Yowane fidisaka vutukaka, Yesu bandaka na kuzonzila Yowane na sika ya bantu yina vwandaka kuna. Yandi tubaka: «Yinki beno kwendaka tala na Bantu yina mfumu ya binwani fidisaka, bawu vutukaka yinsi ya kuyuma? Kidyadya yina mupepe vwandaka na yinzo ya mfumu ya bawu, mpe bawu kutaka ningisa? 25 Na yina, yinki beno kwendaka tala? mundongo yina na mavimpi ya mbote. 11 Na manima, Muntu yina lwataka bilele ya ntalu? Ve, samu ti bantu Yesu kwendaka na mbanza Nayine. Bilandi ya yandi yina ke lwataka bilele ya ntalu, mpe ke zingaka na mpe bantu mingi vwandaka landa yandi. 12 Kaka na kati ya bimvwama kele na bayinzo ya bantinu. 26 ntangu yina yandi vwandaka kuma pene-pene na Kasi yinki kwandi beno kwendaka tala? Mumbikudi? mwelo ya mbanza, bantu vwandaka nata mvumbi ya Ee, ya tsyelika, mu ke na kutubila beno, yandi ditoko mosi na ndyamu. Ya vwandaka mwana kaka me lutila mumbikudi.» 27 Ya tsyelika, Yowane kele muntu mosi ya mufwidi ya kento. Bantu mingi ya mbanza yina Dibuku ya Nzambi ke na kutuba: «"Mu ke fidisa vwandaka na mufwidi yina. 13 Ntangu Mfumu talaka vutukaka na kyadi ya kulutila, ntmwa ya munu na ntuala ya nge samu na kuyidikila mpe tubaka: «Kudila ve!» 14 Yandi kwendaka pene- nge nzila.» 28 Yesu tubaka dyaka: «Mu ke na kutubila pene ya sanduku, mpe simbaka yawu. Bantu yina beno: Na kati ya bantu nyonso ya yinza, ata muntu vwandaka nata yawu telamaka, mpe Yesu tubaka: me lutila Yowane mfunu. Kasi muntu ya nsuka na «Ditoko, mu ke na kutumisa nge: Vumbuka!» 15 Muntu kati ya Kimfumu ya Nzambi me lutila yandi mfunu. ya kufwa vwandaka mpe bandaka na kuzonza. Yesu 29 Bantu nyonso mpe bilokoti-mpaku kuwaka yandi. vutulaka yandi na mama ya yandi. 16 Bantu nyonso Bawu zabaka ti Nzambi kele ya kudedama, mpe bawu fulukaka na buzitu samu na Nzambi. Bawu vwandaka ndimaka ti Yowane botika bawu. 30 Kasi ba-Falisye mpe milongisi ya Misiku ndimaka ve mambu yina mpe mambu yina Nzambi zolaka samu na bawu, mpe bawu mangaka ti Nzambi botika bawu.» 31 Yesu tubaka dyaka: «Na Yowane botika bawu.» 31 Yesu tubaka dyaka: «Na nani mu lenda kufwanikisa bantu ya ntangu yayi? Na nani bawu me fwanana? 32 Bawu me fwanana na bana ya fyoti yina kele ya kuvwanda na kisika yina bantu mingi ke yonzamaka, mpe bawu ke na kulooka na bampangi na kutuba: "Beto me sika miziiki na dituutu samu na beno, kasi beno me bina ve. Beto me yimba nzimbu ya lufwa, kasi beno me dila vel!"» 33 Ya tsyelika, Yowane Mubotiki kwizaka. Yandi vwandaka kudya ve mampa mpe vwandaka kunwa ve vinu. Na yina beno tubaka: «Yandi ke na mpeve ya yimbi!» 34 Mwana ya Muntu me kwiza. Yandi ke na kudya mpe kunwa, mpe beno ke na kutuba: «Muntu yayi ke na kubanza kaka na kudya mpe kunwa malafu. Yandi kele ndiku ya bilokoti-mpaku mpe ya misumuki!» 35 Kasi ndwenga ya Nzambi

ke talanaka ya kudedama na bantu nyonso yina ke ndimaka yawu. **36** Mu-Falisye mosi bokilaka Yesu na kwenda kudya na yinzo ya yandi. Yesu kwendaka na yinzo ya muntu yina, mpe vwandaka na mesa. **37** Na kati ya mbanza yina vwandaka na musumuki mosi ya kento. Ntangu yandi kuwaka ti Yesu vwandaka kudya na yinzo ya Falisye yina, yandi nataka kitutu ya alabati ya kufuluka na mananasi. **38** Yandi kwendaka wanda na manima pene-pene na makulu ya Yesu. Yandi vwandaka dila, mpe bolisaka makulu ya Yesu na mansangasa. Na manima, yandi kusunaka yawu na bansuki ya yandi. Yandi fibaka yawu mpe tulaka yawu mananasi. **39** Ntangu Falisye yina bokilaka Yesu talaka mutindu yina, yandi tubaka na kati ya ntima ya yandi: «Kana muntu yayi vwandaka ya tsyelika mumbikudi, yandi zolaka zaba nani kele kento yina ke na kusimba yandi. Yandi zolaka zaba ti yandi kele kento ya masumu.» **40** Na yina, Yesu bakaka kinzonzi, mpe tubilaka yandi: «Simoni! Mu ke na dyambu ya kuzabisa nge.» Simoni vutulaka: «Zonza ya nge, Mulongisi.» **41** Yesu tubaka: «Bantu zole defaka mbongo na sika ya kidefisi-mbongo. Mosi defaka Badenalya bankama tanu, mpe ya nkaka mbongo makumi tanu ya bisengo. **42** Mutindu bawu vwandaka ve na mbongo ya kufuta mfuka ya bawu, yandi katulaka bawu mfuka nyonso. Nani na bawu zole ke lutila na kuzola yandi?» **43** Simoni vutulaka: «Mu banza ti muntu yina yandi me katula mfuka ya kulutula nene.» Yesu zabisaka yandi: «Nge me zonza mbote.» **44** Na manima, Yesu balukaka na sika ya kento yina, mpe tubaka na Simoni: «Nge me tala kento yayi? Mu me kota na yinzo ya nge, mpe nge me pesa munu ve maza ya kusukula makulu. Kasi yandi me bolisa makulu ya munu na mansangasa ya yandi, mpe me kusuna yawu na bansuki ya yandi. **45** Nge me fiba munu ve. Kasi yandi me bika ve na kufiba makulu ya munu katuka ntangu yina mu kotaka na yinzo ya nge. **46** Nge me tula munu ve mafuta na yintu. Kasi yandi me pakula munu mananasi na makulu. **47** Ni yawu yina, mu ke na kuzabisa nge: Yandi me kuzwa mulemvo ya masumu mingi samu ti yandi me lakisa luzolo ya nene. Muntu yina ba ke lemvokila fyoti, ke lakisa luzolo ya fyoti.» **48** Na yina, Yesu tubaka na kento yina: «Nge me kuzwa mulemvo ya masumu.» **49** Bayina vwandaka na yandi na mesa tubaka na kati ya bantima ya bawu: «Muntu yayi kele nani na kulemvokila bantu masumu?» **50** Kasi Yesu

tubaka na kento yina: «Kiminu ya nge me vuukisa nge. Kwenda na kizunu.»

8 Na manima, Yesu kwendaka na bambanza mpe babwala samu na kulongisa mpe kumwangisa Nsangu ya Mbote ya Kimfumu ya Nzambi. Bilandi kumi na zole ya yandi vwandaka kintwadi na yandi. **2** Mwa ndambu ya bakento yina Yesu bingisaka bampeve ya yimbi mpe belusaka vwandaka mpe kintwadi na bawu. Na kati ya bawu vwandaka: Maliya ya mbanza Madala yina Yesu bingisaka bampeve nsambwadi ya yimbi; **3** Zane, kento ya Suza yina vwandaka twadisa bimvwama ya Elode; Suzane mpe bakento mingi ya nkaka yina vwandaka sadila bimvwama ya bawu samu na kusadisa Yesu mpe bilandi ya yandi. **4** Bantu vwandaka katuka na konso mbanza samu na kukwiza na sika ya Yesu. Ntangu Yesu talaka nkonga ya nene ya bantu yina yonzamaka, yandi tubaka kingana yayi: **5** «Muntu mosi kwendaka na bilanga samu na kumwanga bambuma. Ntangu yandi vwandaka mwanga bambuma, ndambu ya bambuma kubwaka na lweka ya nzila. Bantu dyataka yawu, mpe bandeke dodaka yawu. **6** Ndambu ya nkaka kubwaka na ntoto ya matadi. Ntangu bambuma menaka, yawu yumaka samu ti ntoto vwandaka ve na maza. **7** Ndambu ya nkaka kubwaka na kati ya matiti ya bansende. Matiti ya bansende menaka kintwadi na bambuma, mpe fyetikisaka yawu. **8** Kasi bambuma ya nkaka kubwaka na ntoto ya mbote. Yawu menaka mpe butaka bambuma mingi. Konso yinti butaka bambuma nkama.» Yesu tubaka dyaka: «Muntu yina kele na makutu samu na kuwa, yandi kuwa!» **9** Bilandi ya yandi yufulaka yandi yinki vwandaka zola kutuba kingana yina. **10** Yesu vutulaka: «Beno kuzwaka luve ya kuzaba mansweki ya Kimfumu ya Nzambi. Kasi bantu ya nkaka ke kuwa yawu mutindu bingana, samu ti: «"Bawu ke zibula meso, kasi bawu ke tala ve, mpe bawu ke kuwa, kasi bawu ke visa ve."» **11** «Beno kuwa yinki zola kutuba kingana yayi: Bambuma ni Mambu ya Nzambi. **12** Bantu ya nkaka kele mutindu lweka ya nzila kisika kubwaka bambuma. Bawu ke kuwaka Mambu ya Nzambi, kasi Satana ke kwizaka mpe ke katulaka yawu na kati ya bantima ya bawu samu ti bawu kwikila ve mpe bawu kuzwa ve mpulusu. **13** Bantu ya nkaka kele mutindu ntoto ya matadi kisika kubwaka bambuma. Bawu ke kuwaka Mambu ya Nzambi, mpe ke ndimaka yawu

na kyese nyonso. Kasi bawu ke bikaka ve ti yawu kuzwa kisika na kati ya bantima ya bawu. Bawu ke kwikilaka kaka mwa ntangu fyoti. Ntangu bantontolo ke kuminaka bawu, bawu ke vwandaka dyaka ve na kiminu. 14 Bantu ya nkaka dyaka kele mutindu ntoto ya matiti ya bansende kisika kubwaka bambuma. Bawu ke kuwaka Mambu ya Nzambi. Kasi manyongo, bimvwama, mpe mikembo ya yinza ke kwamisaka mambu yina bawu ke kuwaka, samu ti yawu buta ve bambuma ya kuyela. 15 Bantu ya nkaka kele mutindu ntoto ya mbote kisika kubwaka bambuma. Bawu ke kuwaka Mambu ya Nzambi, mpe ke bumbaka yawu na ntima ya mbote mpe ya kukubama. Bawu kele ya kukwikama mpe ke butaka bambuma.» 16 «Ata muntu ke namisaka mwinda samu na kubumba yawu na yisi ya kantini to na yisi ya mfulu. Kasi ba ke tulaka yawu na zulu ya kitentokolo ya mwinda samu ti bantu yina ke na kukota na yinzo tala nsemo. 17 Mambu nyonso yina kele ya kubumbama ke talana na pwelele nyonso, mpe mambu nyonso ya mansweki ke zabana. 18 Na yina, beno sala keba na mutindu yina beno ke kuwaka samu ti na muntu yina ke na bima, ba ke bwela yandi bima ya nkaka. Kasi na muntu yina ke na kima ve, ba ke katula yandi ndambu ya bima yina yandi ke na kubanza ti yandi ke na yawu.» 19 Mama mpe bampangi ya Yesu kwizaka tala Yesu, kasi bawu lendaka ve na kukuma na kisika yina vwandaka Yesu samu na nkonga ya bantu. 20 Ba zabisaka Yesu: «Mama mpe bampangi ya nge kele na ngaanda. Bawu ke na nsatu ya kutala nge.» 21 Kasi Yesu vutulaka: «Mama mpe bampangi ya munu kele bayina ke kuwaka Mambu ya Nzambi mpe ke sadilaka yawu.» 22 Kilumbu mosi, Yesu kotaka na bwatu na bilandi ya yandi, mpe zabisaka bawu: «Beto sabuka na simu ya nkaka ya dyanga.» Na yina, bawu kwendaka. 23 Ntangu bawu vwandaka sabuka, Yesu vwandaka lala. Na mpamukunu, kitembo ya ngolo fulaka na dyanga. Maza bandaka na kufuluka na bwatu, mpe bwatu vwandaka sosa kudyama. 24 Na yina, bilandi kwendaka pene-pene ya Yesu. Bawu vumbulaka yandi na kutuba: «Mulongisi, Mulongisi, beto ke kufwa!» Yesu vumbukaka mpe tumisaka na ngolo nyonso kitembo mpe maza ya dyanga na kudingama. Yawu dingamaka, mpe kizunu vutukaka. 25 Na manima, yandi yufulaka bawu: «Beni kele na kiminu ve?» Bilandi vwandaka na boma mpe yitukaka mingi. Na yina, bawu vwandaka tuba bawu

na bawu: «Nani kele muntu yayi samu ti yandi ke na kutumisa kitembo mpe maza ya dyanga, mpe yawu ke na kutumama na yandi?» 26 Yesu mpe bilandi ya yandi sabukaka dyanga mpe kumaka na kizunga ya Ngenezalete yina kele simu na simu na Ngali. 27 Ntangu Yesu basikaka na bwatu, muntu mosi ya mbanza kwizaka bwabana yandi. Yandi vwandaka na bampeve ya yimbi, mpe katuka ntama, yandi vwandaka lwata dyaka ve bilele. Yandi vwandaka zinga ve na yinzo, kasi na bandyam. 28 Ntangu yandi talaka Yesu, yandi lookaka, kubwaka na ntuala ya makulu ya Yesu, mpe tubaka na ngolo nyonso: «Yesu, Mwana ya Nzambi-Mpungu! Yinki nge ke na kusosa na munu? Mulemvo ya nge, kukwamisa munu ve!» 29 Ya tsyelika, yandi tubaka mutindu yina, samu ti Yesu vwandaka tumisa mpeve ya yimbi na kubasika na nzutu ya muntu yina. Mpeve yina vwandaka kwamisa yandi bambala mingi, mpe bantu vwandaka kanga yandi bisengo na maboko mpe makulu, samu ti yandi kima ve. Kasi yandi vwandaka zenga yawu, mpe mpeve ya yimbi vwandaka nata yandi na bisika yina bantu kele ve. 30 Yesu yufulaka yandi: «Nkumbu ya nge nani?» Yandi vutulaka: «Nkumbu ya munu Nkonga.» Yandi tubaka mutindu yina samu ti bampeve mingi ya yimbi kotaka na nzutu ya yandi. 31 Bampeve yina vwandaka lombamba Yesu na kufidisa bawu ve na dibenga ya yinda kisika bampeve ya yimbi ke kangamaka. (Abyssos g12) 32 Na kisika yina, ya vwandaka na nkonga ya nene ya bangulu yina vwandaka sosa madya na zulu ya mongo. Bampeve ya yimbi lombaka Yesu na kupesa bawu muswa ya kukota na bangulu yina, mpe Yesu pesaka bawu yawu. 33 Na yina, bampeve ya yimbi basikaka na muntu yina, mpe kotaka na kati ya bangulu. Bangulu kulumukaka na nswalu nyonso kubanda na zulu ya mongo tii na kati ya dyanga, mpe dyamaka. 34 Ntangu mikengi ya bangulu talaka mambu yina salamaka, bawu kimaka mpe kwendaka mwangisa nsangu na kati ya mbanza mpe bayinzo ya mivungi. 35 Bantu basikaka na mbanza samu na kutala mambu yina salamaka. Bawu kumaka kisika yina vwandaka Yesu, mpe talaka ya kuvwanda pene-pene ya makulu ya Yesu, muntu yina Yesu bingisaka bampeve ya yimbi. Yandi vwandaka ya kulwata bilele, mpe kumaka na mabanza ya kulunga. Na yina, bawu kumaka na boma. 36 Bayina talaka mambu nyonso yina, zabisaka bawu wapi mutindu

muntu yina wandaka na bampeve ya yimbi belukaka. 37 Na yina, bantu nyonso ya Ngenezalete lombaka Yesu na kukatuka na kizunga ya bawu, samu ti bawu wandaka na boma mingi. Yesu kotaka na bwatu mpe kwendaka. 38 Muntu yina Yesu bingisaka bampeve ya yimbi lombaka ti yandi kwenda na Yesu. Kasi Yesu vutulaka yandi mpe tubaka: 39 «Vutuka na yinzo ya nge, mpe zabisu mambu nyonso yina Nzambi me sala nge.» Na yina, yandi vutukaka mpe zabisaka na mbanza nyonso mambu nyonso yina Yesu salaka yandi. 40 Ntangu Yesu vutukaka na simu ya dyanga na Ngaliili, nkonga ya nene ya bantu yambaka yandi samu ti bawu nyonso wandaka vingila yandi. 41 Na yina, muntu mosi na nkumbu Zayuse kwizaka kuna. Yandi wandaka mfumu ya yinzo ya lusambulu ya ba-Zwifu. Yandi fukamaka na ntwa ya Yesu, mpe lombaka yandi na kukwiza na yinzo ya yandi, 42 samu ti mwana ya yandi ya kento yina wandaka na bamvula keba ve kumi na zole wandaka pene-pene na lufwa. Kaka ni mwana yina wandaka na yandi. Ntangu Yesu wandaka kwenda na yinzo ya Zayuse, nkonga ya bantu wandaka fyetikisa yandi na balweka nyonso. 43 Na kati ya nkonga yina wandaka na kento mosi yina wandaka basika menga katuka bamvula kumi na zole. Yandi manisaka mbongo nyonso ya yandi na sika ya minganga. Kasi ata muntu lendaka na kubelusa yandi. 44 Yandi kwendaka na manima ya Yesu, mpe simbaka nsongi ya kinkuti ya Yesu. Kaka na ntangu yina, menga wandaka basika dyaka yandi ve. 45 Yesu yufulaka: «Nani me simba munu?» Bantu nyonso mangaka, mpe Pyele tubaka: «Mulongisi, nkonga ya bantu me zunga nge mpe ke na kufyetikisa nge na balweka nyonso.» 46 Kasi Yesu tubaka: «Muntu me simba munu samu ti ngolo me basika na nzutu ya munu.» 47 Ntangu kento yina talaka ti ba zabaka yandi, yandi kwendaka fukama na mantwa ya Yesu na kutekita nyonso. Yandi zabisaka Yesu na ntwa ya bantu nyonso samu na yinki yandi simbaka yandi, mpe wapi mutindu yandi belukaka kaka na ntangu yina. 48 Yesu zabisaka yandi: «Mwana ya munu, kiminu ya nge me vuukisa nge. Kwenda na kizunu.» 49 Ntete Yesu manisa na kuzonza, muntu mosi yina katukaka na yinzo ya Zayuse kwizaka zabisu Zayuse: «Mwana ya nge me kufwa. Kukwamisa dyaka ve Mulongisi.» 50 Kasi Yesu kuwaka mambu yina, mpe tubaka na Zayuse: «Kuwanda na boma ve, kwikila

kaka mpe yandi ke beluka.» 51 Ntangu Yesu kumaka na yinzo ya Zayuse, yandi pesaka muswa kaka na Pyele, Yowane, mpe Zaki na kukota na yandi na yinzo kintwadi na tata mpe mama ya mwana yina. 52 Bantu nyonso wandaka dila, mpe wandaka na kyadi samu na mwana yina. Na yina, Yesu tubaka: «Beno bika na kudila. Yandi me kufwa ve. Kasi yandi ke na kulala.» 53 Bawu wandaka seka yandi samu ti bawu zabaka ti mwana kufwaka. 54 Kasi Yesu simbaka mwana na diboko, mpe tubaka na ngolo nyonso: «Mwana, vumbuka!» 55 Mwana vumbukaka mpe telamaka na nswalu nyonso. Yesu tumisaka bawu na kupesa mwana yina madya. 56 Bibuti ya yandi yitukaka mingi. Kasi Yesu tumisaka bawu na kuzabisa ve na bantu mambu yina salamaka.

9 Yesu vukisaka bilandi kumi na zole. Yandi pesaka bawu lulendo mpe lutumu ya kubingisa bampeve nyonso ya yimbi, mpe ya kubelusa bambevo. 2 Na manima, yandi fidisaka bawu na kwenda kulongisa Nsangu ya Kimfumu ya Nzambi, mpe kubelusa bambevo. 3 Yandi zabisaka bawu: «Beno nata ve kima na nzyetolo ya beno: Ata yinti ya nzyetolo, to saki, to madya, to mbongo. Beno wanda ve na binkuti zole. 4 Na konso yinzo yina ba ke yamba beno, beno wanda kuna tii ntangu beno ke katuka na kisika yina. 5 Konso kisika yina bantu ke manga na kuyamba beno, beno katuka na mbanza yina, mpe beno ningisa fundu-fundu ya makulu ya beno. Ya ke wanda nkebosolo samu na bawu.» 6 Bilandi kwendaka mpe wandaka luta na babwala nyonso na kuzabisa Nsangu ya Mbote. Bawu wandaka belusa mpe bambevo bisika nyonso. 7 Elode, ntinu ya Ngaliili, kuwaka mambu nyonso yina wandaka salama. Mabanza ya yandi kumaka kidi-kidi, samu ti bantu ya nkaka wandaka tuba ti ya kele Yowane Mubotiki me vumbuka na lufwa. 8 Bantu ya nkaka wandaka tuba ti ya kele Eli me vutuka dyaka. Bantu ya nkaka dyaka wandaka tuba ti ya kele mosi na kati ya mimbikudi ya ntama me vumbuka na lufwa. 9 Kasi Elode tubaka: «Mu zengisaka munu mosi yintu ya Yowane. Na yina, nani kele muntu yina ba ke na kuzonzila mambu nyonso yayi?» Ni yawu yina, Elode wandaka sosa kutala Yesu. 10 Bantumwa vutukaka mpe zabisaka Yesu mambu nyonso yina bawu salaka. Na yina, Yesu nataka bawu kisika yina wandaka bantu ve, pene-pene na mbanza Besayida.

11 Kasi bantu zabaka yawu, mpe landaka yandi. yawu. Kasi muntu yina ke bebisa luzingu ya yandi Yesu yambaka bawu, zabisaka bawu mambu ya samu na munu, ke vuukisa yawu. 25 Wapi mfunu kele Kimfumu ya Nzambi, mpe belusaka bayina wwandaka na muntu na kuzwa bimvwama nyonso ya yinza kana sosa kubeluka. 12 Bwisi bandaka na kuyila. Na yina, yandi ke na kubebisa luzingu ya yandi, to ke na kufwa bilandi kumi na zole kwendaka pene-pene ya Yesu yawu? 26 Kana muntu tala nsoni samu na munu mpe mpe zabisaka yandi: «Vutula bantu yayi na babwala samu na mambu ya munu, Mwana ya Muntu mpe ke mpe bayinzo ya mivungi yina kele pene-pene samu tala yandi nsoni ntangu yandi ke kwiza na kati ya na kusosa madya mpe bisika ya kulala, samu ti nkembo ya yandi, ya Tata ya yandi, mpe ya bambazi kisika yayi kele na kima ve.» 27 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, ya longo. 27 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, bantu ya nkaka yina kele awa ke kufwa ve kana bawu vutulaka: «Beto ke kaka na mampa tanu na bambisi tala ntete ve Kimfumu ya Nzambi.» 28 Na manima zole. Nge zola ti beto kwenda kusumba madya yina ya kuzonza mambu yina, bilumbu nana lutaka, mpe bantu nyonso yayi lenda kudya?» 14 Ya tsyelika, Yesu bakaka Pyele, Yowane na Zaki, mpe yandi lutangu ya babakala yina wwandaka kuna lendaka kwendaka na bawu na mongo samu na kusambila. 29 Ntangu yandi wwandaka sambila, kizizi ya yandi sobaka, mpe bilele ya yandi kumaka mpembe ya wwandaka. 30 Na mpamukunu, bantu zole wwandaka kulutila. 30 Na mpamukunu, bantu zole wwandaka zonza na Yesu: ya wwandaka Moyize mpe Eli. 31 Bawu wwandaka talana na kati ya nsemo ya nene ya mazulu, mpe bawu wwandaka zonzila mutindu Yesu fwanaka manisa kisalu ya yandi na kufwa na Yelusalemi. 32 Pyele mpe bampangi ya yandi wwandaka ya kulala. Kasi ntangu bawu vumbukaka, bawu talaka nkembo ya Yesu mpe bantu zole yina wwandaka ya kutelama na yandi. 33 Ntangu Moyize na Eli wwandaka bika Yesu, Pyele tubaka na Yesu: «Mulongisi, ya kele mbote ti beto wanda awa. Beto ke yidika bayinzo tatu ya lele: yinzo mosi ke wanda ya nge, ya nkaka ke wanda ya Moyize, mpe ya nkaka dyaka ya Eli.» (Pyele wwandaka zaba ve mambu yina yandi wwandaka tuba.) 34 Ntangu yandi wwandaka tuba mutindu yina, dituti kwizaka mpe fukaka bawu. Bilandi kumaka na boma ntangu bawu kotaka na dituti. 35 Ndinga wakanaka na kati ya dituti, mpe tubaka: «Yandi yayi ni mwana ya munu yina mu soolaka. Benoit kuwa yandi!» 36 Na manima ya kuwa ndinga yina, bilandi talaka kaka Yesu yandi mosi. Bawu tubaka ata dyambu, mpe na ntangu yina, bawu zabisaka muntu ve mambu yina bawu talaka. 37 Na Nzambi, mpe milongisi ya Misiku ke manga yandi. kilumbu yina landaka, bawu kulumukaka mongo, mpe Ba ke kufwa yandi, mpe yandi ke vumbuka na lufwa nkonga ya nene ya bantu kwizaka bwabana Yesu. 38 na kilumbu ya tatu.» 23 Na manima, yandi tubaka Muntu mosi bandaka na kulooka na kati ya nkonga: yandi bika na kubanza na mambu yina me tadila «Mulongisi, mu ke na kubondila nge, tala mwana ya yandi mosi. Kaka ni mwana yayi ke na munu! 39 mpeve ya yimbi ke kwamisaka yandi, mpe ke salaka ti mwana looka. Yawu ke ningisaka yandi na ngolo yinwa, mpe ke yandi ke zola kuvuukisa luzingu ya yandi, ke bebisa

katukaka na mpasi na manima ya kunyokola yandi. 40 Mu me lomba bilandi ya nge na kubingisa mpeve yango. Kasi bawu me lenda ve na kubingisa yawu.» 41 Yesu tubaka: «Beno bantu ya ntangu yayi! Beno kele bantu ya yimbi mpe yina kele ve na kiminu! Tii wapi ntangu mu ke vwanda kaka na beno? Tii wapi ntangu mu ke vibidila beno?» Na yina, Yesu tubaka na muntu yina: «Nata mwana ya nge awa.» 42 Ntangu mwana vwandaka kwiza pene-pene ya Yesu, mpeve ya yimbi losaka yandi na ntoto, mpe ningisaka yandi na ngolo nyonso. Kasi Yesu ngalaka mpeve ya yimbi, mpe belusaka mwana. Na manima, yandi vutulaka mwana na sika ya tata ya yandi. 43 Bantu nyonso yitukaka samu na lulendo ya nene ya Nzambi. Mutindu bantu nyonso vwandaka yituka ntete na mambu yina Yesu vwandaka sala, Yesu tubaka na bilandi ya yandi: 44 «Beno kuwa mbote mambu yina mu ke na kuzabisa beno ntangu yayi: Ba ke yekula Mwana ya Muntu na maboko ya bantu.» 45 Kasi bawu bakulaka ve mambu yina. Yawu vwandaka ya kubumbama na bawu samu ti bawu bakula ve nsasa ya yawu, mpe bawu vwandaka na boma ya kuyufula Yesu na dyambu yina. 46 Bilandi vwandaka solola bawu na bawu samu na kuzaba nani me lutila mfunu na kati ya bawu. 47 Yesu zabaka mabanza ya bawu. Na yina, yandi bakaka mwana ya fyoti, tulaka yandi pene-pene na yandi, 48 mpe zabisaka bawu: «Muntu yina ke yamba mwana ya fyoti yayi na Nkumbu ya munu, ke yamba munu mosi. Na yina, muntu yina ke yamba munu, ke yamba muntu yina fidisaka munu. Ya tsyelika, muntu yina kele mwana ya fyoti na kati ya beno nyonso, ni yandi me lutila mfunu.» 49 Yowane tubaka na Yesu: «Mfumu, beto talaka muntu yina vwandaka bingisa bampeve ya yimbi na Nkumbu ya nge. Beto zolaka yimina yandi na kusala yawu, samu ti yandi kele ve na kati ya nkonga ya beto yina ke na kulanda nge.» 50 Kasi Yesu vutulaka: «Beno yimina yandi ve samu ti muntu yina ke yinaka beno ve, kele nkundi ya beno.» 51 Yesu talaka ti ntangu kumaka pene-pene na kubika yinza yayi samu na kukwenda na zulu. Na yina, yandi bakaka lukanu ya kukwenda na Yelusalemi. 52 Yandi fidisaka ntete bantu samu na kuyidika nkwezulu ya yandi. Bantu kwendaka mpe kotaka na bwala mosi ya Samaliya. 53 Kasi bantu ya bwala yina mangaka na kuyamba Yesu samu ti yandi vwandaka kwenda na Yelusalemi. 54 Ntangu bilandi ya yandi, Zaki mpe Yowane, kuwaka mutindu yina,

bawu tubaka: «Mfumu, nge zola ti beto bokila tiya ya zulu samu ti yawu kwiza kunyengisa bawu?» 55 Kasi Yesu balukaka na sika ya bawu, mpe sembaka bawu. 56 Na yina, bawu kwendaka na bwala ya nkaka. 57 Ntangu bawu vwandaka kwenda, muntu mosi tubaka na Yesu: «Mu ke landa nge kisika ni kisika nge ke kwenda.» 58 Yesu vutulaka: «Mibaku kele na mabulu yina bawu ke bumbamaka. Bandeye ya mazulu mpe ke na mazanza ya bawu. Kasi Mwana ya Muntu kele ve na kisika ya kulala to ya kupema.» 59 Yesu tubaka na muntu ya nkaka: «Landa munu.» Kasi muntu yina vutulaka: «Pesa munu ntete muswa ya kwenda tula tata ya munu na ndyamu.» 60 Yesu zabisaka yandi: «Bika ti bantu ya kufwa tula bantu ya bawu ya kufwa na ndyamu. Kasi nge, kwenda kuzabisa Kimfumu ya Nzambi.» 61 Muntu ya nkaka dyaka tubaka: «Mfumu, mu ke landa nge, kasi pesa munu muswa ya kwenda kupesa ntete mbote ya nsuka na dikanda ya munu.» 62 Yesu zabisaka yandi: «Muntu yina me simba nsengo samu na kubanda na kusaba bilanga, mpe ke tala na manima, kele mfunu ve samu na Kimfumu ya Nzambi.»

10 Na manima, Mfumu Yesu soolaka bantu ya nkaka na lutangu ya makumi na zole. Yandi fidisaka bawu zole-zole na bambanza nyonso mpe bisika yina yandi mosi fwanaka kwenda. 2 Yandi zabisaka bawu: «Kisalu ya kuyonzika bambuma kele mingi na bilanga, kasi bisadi kele fyoti. Beno lomba na mfumu ya bilanga na kufidisa dyaka bisadi ya nkaka samu na kuyonzika yawu. 3 Beno kwenda! Mu ke na kufidisa beno mutindu bana ya mameme na kati-kati ya bayingo. 4 Beno nata ve mbongo, nkutu, to mapapa, mpe beno lutisa ve ntangu na nzila samu na kupesa bantu mbote. 5 Na konso yinzo yina beno ke kota, beno tuba ntete: “Kizunu kuvwanda na yinzo yayi.” 6 Kana muntu ya kizunu kele na kati ya yinzo yina, kizunu ya beno ke vwanda na yandi. Kana muntu ya kizunu kele ve, yawu ke vutukila beno. 7 Beno vwanda na kati ya yinzo yina. Beno kudya mpe kunwa bima yina ba ke pesa beno samu ti kisadi fwana kuzwa difuta ya yandi. Beno basika ve na yinzo yina samu na kwenda kulala na yinzo ya nkaka. 8 Ntangu beno ke kota na mbanza yina bantu ke yamba beno, beno kudya madya yina ba ke pesa beno. 9 Beno belusa bambevo yina kele kuna, mpe beno tuba na bantu ya mbanza yina ti Kimfumu ya

Nzambi me kuma pene-pene na beno. 10 Kasi ntangu beno ke kota na mbanza yina bantu ke yamba beno ve, beno kwenda na babala-bala mpe beno tuba na bantu nyonso: 11 «Beto ke na kuningisa fundu-fundu ya mbanza ya beno yina me kangama na makulu ya beto samu na kubikila beno yawu. Kasi beno fwana kuzaba mbote ti Kimfumu ya Nzambi me kuma pene-pene.» 12 Mu ke na kuzabisa beno yawu: Na kilumbu yina Nzambi ke fundisa bantu, kitumbu yina ke kuzwa bantu ya mbanza yina, ke lutila kitumbu yina ke kuzwa bantu ya mbanza Sodome.» 13 «Kyadi na beno, bantu ya mbanza Kolazine! Kyadi na beno, bantu ya mbanza Besayida! Kana bimangu nyonso yina Nzambi salaka na bambanza ya beno, salamaka na bambanza Tile mpe Sidone, katuka ntama, bantu ya bambanza yayi zolaka lwata bangoto mpe kupakula bombi na nzutu, samu na kulakisa ti bawu me soba nkadulu. 14 Ni yawu yina, na kilumbu yina Nzambi ke fundisa bantu, kitumbu yina beno ke kuzwa ke lutila kitumbu yina ke kuzwa bantu ya bambanza Tile mpe Sidone. 15 Benoit bantu ya mbanza Kapenawume! Benoit ke na kubanza ti Nzambi ke zangula benoit tii na zulu? Ve, ba ke kulula benoit tii na kisika ya bantu ya kufwa.» (Hades 986) 16 Yesu tubaka dyaka na bilandi ya yandi: «Muntu yina ke kuwa beno, ke kuwa munu. Muntu yina ke manga beno, ke manga mpe munu. Kasi muntu yina ke manga munu, ke manga Nzambi yina fidisaka munu.» 17 Bilandi makumi na zole vutukaka na kyese nyonso, mpe tubaka: «Mfumu, bampeve ya yimbi mpe tumamaka na beto ntangu beto bingisaka bawu na Nkumbu ya nge!» 18 Yesu vutulaka: «Mu wandaka tala Satana yina katukaka na zulu mpe kubwaka na ntoto mutindu lusyemo. 19 Benoit kuwa! Mu pesaka benoit lulendo ya kutambula na zulu ya banyoka na ya bankala-nseke, mpe ya kumwangisa lulendo nyonso ya Satana. Ata kima ke lenda na kusala benoit yimbi. 20 Benoit yangalala ve samu ti bampeve ya yimbi ke na kutumama na benoit. Kasi benoit yangalala samu ti bankumbu ya benoit kele na kusonama na mazulu.» 21 Kaka na ntangu yina, Mpeve ya Longo fulusaka Yesu na kilengi, mpe Yesu tubaka: «Tata ya munu, nge kele Mfumu ya zulu mpe ya ntoto. Mu ke na kutonda nge samu ti nge me lakisa na bana ya fyoti mambu yina nge lakisaka ve na bantu ya ndwenga mpe ya mayela. Ee, Tata, ni nge mosi zolaka ti yawu wandaka mutindu yayi. 22 «Tata ya munu tulaka bima nyonso na maboko ya munu. Ata muntu zaba nani kele Mwana kana kaka Tata ve, mpe ata muntu zaba nani kele Tata kana kaka Mwana ve, mpe bayina Mwana zola kuzabisa yawu.» 23 Na manima, Yesu balukaka na sika ya bilandi ya yandi, mpe yandi tubaka kaka na bawu: «Benoit kele na kyese na kutala mambu yina benoit ke na kutala! 24 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa benoit, mimbikudi mingi mpe bantinu mingi wandaka na nsatu ya kutala mambu yina benoit ke na kutala, kasi bawu talaka yawu ve. Bawu wandaka mpe na nsatu ya kuwa mambu yina benoit ke na kuwa, kasi bawu kuwaka yawu ve.» 25 Na yina, mulongisi mosi ya Misiku bakaka kinzonzi mpe yufulaka Yesu samu na kutonta yandi: «Mulongisi, yinki mu fwana kusala samu na kuzwa luzingu ya bantangu nyonso?» (aionios 9166) 26 Yesu tubaka: «Yinki kele ya kusonama na kati ya Misiku? Wapi mambu nge ke tangaka kuna?» 27 Muntu yina vutulaka: «Nge fwana kuzola Mfumu Nzambi ya nge na ntima ya nge nyonso, na mwela ya nge nyonso, na ngolo ya nge nyonso, mpe na mayela ya nge nyonso, » mpe dyaka: «Nge fwana kuzola mpangi ya nge mutindu nge mosi.» 28 Na yina, Yesu zabisaka yandi: «Nge me pesa mvutu ya mbote. Sala yawu, mpe nge ke zinga.» 29 Kasi mulongisi ya Misiku wandaka zola kulakisa ti kyuvu ya yandi kele ya kudedama, mpe yufulaka Yesu: «Nani kele mpangi ya munu?» 30 Yesu vutulaka: «Muntu mosi katukaka na Yelusalemi, mpe wandaka kwenda na mbanza Yeliko. Na nzila, bimpumbulu bwilaka yandi, bakaka yandi bima nyonso, mpe bulaka yandi. Bawu bikaka yandi pene-pene na lufwa, mpe bawu kwendaka. 31 Nganga-Nzambi mosi wandaka lutila na nzila yina. Ntangu yandi talaka muntu yina, yandi lutaka na lweka ya nkaka ya nzila, mpe kwendaka. 32 Mutindu mosi mpe, mu-Levi mosi kumaka na kisika yina. Ntangu yandi talaka muntu yina, yandi lutaka na lweka ya nkaka ya nzila, mpe kwendaka. 33 Kasi muntu mosi ya Samaliya wandaka zyeta na nzila yina. Ntangu yandi kumaka kisika wandaka muntu yina, yandi kumaka na kyadi ya kulutila na kutala yandi. 34 Yandi kwendaka pene-pene ya muntu yina, sekulaka yandi vinu na bamputa, yandi tulaka yandi mafuta, mpe kangaka yawu na bitende. Na manima, yandi tulaka yandi na zulu ya mpunda ya yandi, mpe nataka yandi na yinzo ya banzenza kisika yandi sadisaka yandi. 35 Na kilumbu yina landaka, yandi bakaka Badenalya zole, yandi pesaka yawu na

mfumu ya yinzo ya banzenza, mpe tubaka: "Sadisa mbote muntu yayi. Ntangu mu ke vutuka awa, mu ke futa nge mbongo yina nge ke bwela samu na kusadisa yandi."» 36 Yesu tubaka dyaka: «Nani na bawu nyonso tatu vwandaka mpangi ya muntu yina bimpumbulu bulaka?» 37 Mulongisi ya Misiku vutulaka: «Ni muntu yina talaka yandi kyadi.» Na yina, Yesu zabisaka yandi: «Kwenda! Nge mpe sala mutindu mosi.» 38 Ntangu Yesu na bilandi ya yandi vwandaka kwenda na Yelusalemi, yandi kotaka na bwala mosi, kisika kento mosi na nkumbu Mate, yambaka yandi na yinzo ya yandi. 39 Mate vwandaka na leki ya yandi ya kento na nkumbu Maliya, yina kwendaka vwanza pene-pene na makulu ya Mfumu samu na kuwa mambu yina Mfumu vwandaka zonza. 40 Mate vwandaka na kimalu mingi ya kukubika madya. Yandi kwendaka pene-pene ya Yesu, mpe tubaka: «Mfumu, ya ke na kusala nge mpasi ve ti leki ya munu bika munu mosi na kusala bisalu nyonso yayi? Zabisa yandi na kwiza kupesa munu maboko.» 41 Mfumu vutulaka: «Mate, Mate, nge ke na kutala ntima mpasi, mpe nge ke na kubanza samu na mambu mingi. 42 Kasi kaka kima mosi kele mfunu. Maliya me soola dyambu yina me lutila mbote, mpe ata muntu ke lenda na kukatula yandi yawu.»

11 Kilumbu mosi, Yesu vwandaka sambila na kisika mosi. Ntangu yandi manisaka, mosi na kati ya bilandi ya yandi zabisaka yandi: «Mfumu, longisa beto na kusambila mutindu Yowane longisaka bilandi ya yandi.» 2 Yesu vutulaka: «Ntangu beno ke sambilaka, beno tubaka: «"Tata bika ti Nkumbu ya nge kuvwanda ya longo, Kimfumu ya nge kwiza. 3 Pesa beto, bilumbu nyonso, madya yina me fwanana. 4 Lemvokila beto masumu, samu ti beto mpe ke lemvokilaka bayina ke salaka beto yimbi, mpe kubika beto ve na kubwa na bantontolo."» 5 Yesu zabisaka dyaka bawu: «Kana mosi na kati ya beno kwenda kutala ndiku ya yandi na kati-kati ya mpimpa samu na kuzabisa yandi: "Ndiku ya munu, defisa munu mampa tatu, 6 samu ti ndiku mosi ya munu yina vwandaka na nzyetolo me kwiza, mpe mu kele ve na kima ya kupesa yandi." 7 Kana ndiku ya nge yina kele na kati ya yinzo, vutula: "Kukwamisa munu ve! Mwelo ya yinzo kele ya kukangama, mpe munu na bana ya munu me lala pongi. Mu lenda kuvumbuka dyaka ve samu na kupesa nge mampa." 8 Mu ke na kuzabisa beno, ata

ti yandi vumbuka ve samu na bunkundi ya bawu na kupesa yandi yawu, yandi ke vumbuka mpe ke pesa nkundi ya yandi bima nyonso yina ke na yandi nsatu, samu ti nkundi yina ke tala ve nsoni na kutatamana na kulomba. 9 Na yina, mu ke na kuzabisa beno: Beno lomba, mpe ba ke pesa beno. Beno sosa, mpe beno ke kuzwa. Beno konkota na mwelo, mpe ba ke zibudila beno. 10 Ya tsyelika, ba ke pesaka na konso muntu yina ke lombaka. Muntu yina ke sosaka, yina ke konkotaka. 11 Wapi tata yina na kati ya beno lenda kupesa mwana ya yandi nyoka kana mwana me lomba yandi mbisi? 12 To kupesa mwana ya yandi nkala-nseke kana yandi me lomba yandi diki? 13 Ata ti beno kele bantu ya yimbi, kasi beno zaba kupesa bima ya mbote na bana ya beno. Na yina, samu na yinki Tata yina kele na mazulu ke manga na kupesa Mpeve ya Longo na bayina ke lombaka yandi yawu?» 14 Kilumbu mosi, Yesu vwandaka bingisa mpeve ya yimbi yina kumisaka muntu mosi dibaba. Ntangu mpeve ya yimbi basikaka, dibaba bandaka na kuzonza, mpe bantu yitukaka mingi. 15 Kasi bantu ya nkaka tubaka: «Ni Bezebule, mfumu ya bampeve ya yimbi, ke pesaka yandi lulendo ya kubingisa bampeve ya yimbi!» 16 Bantu ya nkaka na kutonta yandi, lombaka yandi na kusala kidimbu yina ke lakisa ti yandi katukaka na sika ya Nzambi. 17 Kasi Yesu zabaka mabanza ya bawu. Na yina, yandi zabisaka bawu: «Konso yinsi yina bantu ke na kunwana bawu na bawu ke mwangana, mpe bayinzo ke kubwa na zulu ya bayinzo ya nkaka. 18 Beno ke na kutuba ti ni Bezebule ke pesaka munu lulendo ya kubingisa bampeve ya yimbi. Kana Satana ke na kunwanisa yandi mosi, wapi mutindu kimfumu ya yandi lenda kutatamana na kuzinga? 19 Kana ni Bezebule ke pesaka munu lulendo ya kubingisa bampeve ya yimbi, nani ke pesaka bilandi ya beno lulendo ya kubingisa yawu? Ni yawu yina, bawu ke vwanda mifundisi ya beno. 20 Kasi kana ni na lulendo ya Nzambi mu ke bingisaka bampeve ya yimbi, yawu ke na kulakisa ti Kimfumu ya Nzambi me kuma yimeni tii na sika ya beno. 21 «Ntangu muntu ya ngolo yina ke na binwanunu ya kulunga ke kebaka yinzo ya yandi, bima nyonso ya yandi ke vwandaka na nkebolo ya mbote. 22 Kana muntu ya nkaka yina me lutila yandi ngolo kwiza kunwanisa mpe nunga yandi, muntu yina ke baka yandi binwanunu nyonso yina

yandi ke tulaka ntima, mpe ke kabula bima nyonso yina yandi me baka yandi. 23 «Muntu yina kele ve kintwadi na munu, kele mbeni ya munu, mpe muntu yina ke sadisaka ve munu na kuvukisa bantu kisika mosi, ke mwangisaka.» 24 «Ntangu mpeve ya yimbi ke basikaka na nzutu ya muntu, yandi ke kwendaka sosa kisika ya kuvwanda na bisika ya kuyuma. Kana yandi me kuzwa yawu ve, yandi ke tubaka: «Mu ke vutuka na yinzo ya munu kisika mu basikaka.» 25 Yandi ke vutukaka mpe ke kutaka yinzo ya kukombola mpe ya kuyilama mbote. 26 Na yina, yandi ke kwenda baka bampeve nsambwadi yina me lutila yandi yimbi. Bawu ke vutuka na yinzo yina, mpe ke vwanda kuna. Ni yawu yina, mavimpi ya muntu yina ke lutila dyaka yimbi na mavimpi yina vwandaka ntete na yandi.» 27 Ntangu Yesu manisaka na kuzonza mambu yina, kento mosi na kati ya nkonga tubaka: «Kyesa na kento yina butaka nge, mpe nwikisaka nge mabenel!» 28 Kasi Yesu vutulaka: «Kyesa na bantu yina ke kuwaka Mambu ya Nzambi mpe ke sadilaka yawu!» 29 Ntangu bantu vwandaka kutakana na lweka ya Yesu, yandi tubaka: «Bantu ya ntangu yayi kele bantu ya yimbi! Bawu ke na kulomba kidimbu. Kasi bawu ke tala dyaka ve kidimbu ya nkaka, bawu ke tala kaka kidimbu yina salamaka na Yonase. 30 Ya tsyelika, mutindu Yonase vwandaka kidimbu samu na bantu ya mbanza Ninive, mutindu mosi mpe, Mwana ya Muntu ke vwanda kidimbu samu na bantu ya ntangu yayi. 31 Na kilumbu yina Nzambi ke fundisa bantu, ntinu ya kento ya yinsi ya Sude ke telama na ntuala ya bantu ya ntangu yayi, mpe ke funda bawu samu ti yandi katukaka na bizunga yina kele ntama samu na kwiza kuwa mambu ya kufuluka na ndwenga yina Salomoni vwandaka zabisa. Kasi awa kele na muntu yina me lutila Salomoni mfunu! 32 Na kilumbu yina Nzambi ke fundisa bantu, bantu ya mbanza Ninive ke telama na ntuala ya bantu ya ntangu yayi, mpe ke funda bawu samu ti bantu ya mbanza Ninive sobaka nkadulu ntangu bawu kuwaka mambu ya Yonase. Kasi awa kele na muntu yina me lutila Yonase mfunu!» 33 «Ata muntu ke namisaka mwinda samu na kubumba yawu to kutula yawu na yisi ya kantini. Kasi ba ke tulaka yawu na zulu ya kitentokolo ya mwinda, samu ti bantu yina ke na kukota na yinzo tala nsemo. 34 Meso ya nge kele mutindu mwinda ya nzutu ya nge. Kana meso ya nge kele na mavimpi ya mbote, nzutu ya nge nyonso kele na kati ya nsemo. Kana meso ya nge kele na mavimpi ya yimbi, nzutu ya nge nyonso kele na kati ya mpimpa. 35 Na yina, nge fwana kusala keba samu ti nsemo yina kele na nge kukuma ve mpimpa. 36 Kana nzutu nyonso ya nge kele na kati ya nsemo ata kinama mosi kuvwanda na kati ya mpimpa, nzutu nyonso ke vwanda na kati ya nsemo mutindu mwinda ke kyenzuluka nge na nsemo ya yawu.» 37 Ntangu Yesu manisaka na kuzonza, Falisye mosi bokilaka yandi na kwenda kudya na yinzo ya yandi. Yesu kotaka na yinzo, mpe vwandaka na mesa. 38 Falisye yina yitukaka ntangu yandi talaka ti Yesu sukulaka ve maboko ntete na kudya. 39 Na yina, Mfumu Yesu zabisaka yandi: «Beno ba-Falisye, beno ke sukulaka ngaanda ya bambungu mpe bandonga ya beno. Kasi na kati ya bantima ya beno, beno kele ya kufuluka na bansatu ya kulaba mpe ya myangu. 40 Beno kele na mayela ve! Nzambi yina yidikaka ngaanda, yidikaka mpe kati. 41 Na yina, beno pesa na bamputu bima yina kele na kati ya bambungu mpe bandonga ya beno, mpe nyonso ke vwanda ya kuvedila na beno. 42 «Kyadi na beno ba-Falisye! Beno ke pesaka na Nzambi dime ya bima yina beno ke kunaka mutindu manzulu, musoso, mpe bandunda ya mutindu na mutindu. Kasi beno ke bikaka na kusadila ludedomo mpe luzolo ya Nzambi. Ni mambu yina beno fwanaka sadila, ata kubika mambu ya nkaka. 43 «Kyadi na beno ba-Falisye! Beno ke zolaka na kuvwanda na bakiti ya ntete na kati ya bayinzo ya lusambulu, mpe beno ke zolaka ti bantu pesa beno bambote ya buzitu na bisika yina bantu ke vukanaka. 44 Kyadi na beno! Beno kele mutindu bandyamu yina ke na kutalana ve, mpe yina bantu ke na kutambula na zulu ya yawu ata kuzaba.» 45 Na yina, mulongisi mosi ya Misiku tubaka na Yesu: «Mulongisi, na kuzonza mutindu yina, nge ke na kufinga beto mpe!» 46 Yesu vutulaka: «Kyadi mpe na beno milongisi ya Misiku! Beno ke pesaka bantu bifunda ya kilo na kunata. Kasi beno mosi ke mekaka ve na kunanguna yawu ata na musapi. 47 Kyadi na beno! Beno ke tungaka bandyamu samu na mimbikudi yina bankooko ya beno kufwaka! 48 Na kusala mutindu yina, beno ke lakisaka ti beno ke ndimaka mavanga ya bankooko ya beno samu ti bawu kufwaka mimbikudi, mpe beno ke na kutunga bandyamu ya bawu. 49 Ni yawu yina, Nzambi na ndwenga ya yandi tubaka: «Mu ke fidisa bawu mimbikudi mpe bantumwa. Bawu ke kufwa ba ya nkaka, mpe ke talisa ba ya nkaka

mpasi.” 50 Ni yawu yina, bantu ya ntangu yayi ke kuzwa kitumbu samu na mimbikudi nyonso yina bantu kufwaka katuka mbandukulu ya yinza, 51 mpe katuka lufwa ya Abele tii na lufwa ya Zakali yina ba kufwaka na kati-kati ya kiyokolo ya minkayulu na kivinga ya longo. Ee, mu ke na kuzabisa beno yawu, bantu ya ntangu yayi ke kuzwa kitumbu samu na mimbikudi nyonso yina bantu kufwaka. 52 «Kyadi na beno milongisi ya Misiku! Beno me katula fungula ya mwelo ya yinzo yina bantu lenda kuzwa mayela. Beno mosi me kota ve na kati, mpe beno ke na kuyimina bayina ke na nsatu ya kukota kuna.» 53 Ntangu Yesu basikaka na yinzo yina, milongisi ya Misiku mpe ba-Falisye kumaka na nkele ya kulutila na yandi, mpe vwandaka yufula yandi byuvu ya mutindu na mutindu. 54 Bawu vwandaka pesa yandi byuvu yina vwandaka na mitambu samu na kuzwa dyambu ya yimbi yina bawu ke funda yandi.

12 Na ntangu yina, mafunda ya bantu kutakanaka kisika mosi, mpe vwandaka dyatasana samu ti lutangu ya bantu lutilaka nene. Yesu tubaka ntete na bilandi ya yandi: «Beni sala keba na levule ya ba-Falisye, yina zola kutuba nkadulu ya bawu ya bantima zole. 2 Mambu nyonso yina kele ya kubumbama ke talana, mpe mambu nyonso ya mansweki ke zabana. 3 Ni yawu yina, mambu nyonso yina beno ke tuba na mpimpa, ke wakana na ntangu, mpe mambu yina beno ke zabisa na makutu ya bampangi na kati ya bivinga, bantu ke tuba yawu na ngolo nyonso na ntuala ya bantu.» 4 «Mu ke na kutuba na beno bandiku ya munu ti beno tala ve boma ya bayina ke kufwaka nzutu ya muntu, mpe na manima, bawu lenda kusala dyaka kima ya nkaka ve. 5 Beni zaba nani beno fwana kutala boma? Beni fwana kutala Nzambi boma. Yandi kele na lulendo ya kufwa muntu mpe na manima kulosa yandi na mbungulu. Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, ni yandi beno fwana kutala boma! (Geenna 9:1067) 6 «Ba ke tekisaka ve banswini tanu na ntalu ya fyoti mingi? Kasi Nzambi ke zimbanaka ata mosi na kati ya bawu. 7 Kasi samu na beno, ata bansuki ya bayintu ya beno, Nzambi zaba lutangu ya yawu. Na yina, beno vwanda ve na boma. Beni me lutila banswini mingi mfunu!» 8 «Mu ke na kutubila beno: Konso muntu yina ke ndima na ntuala ya bantu nyonso ti yandi kele kilandi ya munu, Mwana ya Muntu mpe ke ndima yandi na ntuala ya

bambazi ya Nzambi. 9 Kasi muntu yina ke manga munu na ntuala ya bantu, Mwana ya Muntu mpe ke manga yandi na ntuala ya bambazi ya Nzambi. 10 Konso muntu yina ke finga Mwana ya Muntu, ke kuzwa mulemvo. Kasi muntu yina ke finga Mpeve ya Longo, ke kuzwa ve mulemvo. 11 «Ntangu ba ke nata beno na lufundusu na kati ya bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, to na ntuala ya bantwadisi to ya bamfumu ya luyalu, beno vwanda na boma ve na kusosa wapi mutindu beno ke nwanina banzutu ya beno, to wapi mambu beno ke zonza. 12 Ya tsyelika, Mpeve ya Longo ke longisa beno na ntangu yina mambu yina beno fwana kuzonza.» 13 Muntu mosi na kati ya nkonga, tubaka na Yesu: «Mulongisi, tuba na mpangi ya munu na kukabula na munu bimvwama yina tata bikilaka beto.» 14 Yesu vtulaka: «Ndiku ya munu, nani me pesa munu muswa ya kuvwanda zuzi ya beno to ya kukabula bimvwama ya beno?» 15 Na manima, Yesu tubaka na bantu nyonso: «Beni sala keba! Beni tula ve ntima na bimvwama samu ti luzingu ya muntu kele ve samu na bima yina kele na yandi, ata yandi kele mvwama!» 16 Na yina, Yesu tubilaka bawu kingana yayi: «Mvwama mosi vwandaka na bilanga yina butaka bambuma mingi. 17 Yandi vwandaka yindula mpe yufula na kati ya ntima: “Yinki mu ke sala? Mu kele ve na kisika ya kubumba bambuma nyonso yayi.” 18 Na yina, yandi tubaka: “Mu ke sala mutindu yayi: Mu ke mwangisa bayinzo ya kubumba bambuma yina kele na munu, mpe mu ke tunga yina me lutila nene. Na kati kuna, mu ke yonzika bambuma nyonso ya munu ya faline, mpe bima ya nkaka. 19 Na manima, mu ke tuba na munu mosi: Ndiku ya munu, nge kele na bima mingi. Pema ya nge, kudya, kunwa, mpe yangalala samu na luzingu!” 20 Kasi Nzambi zabisaka yandi: “Nge kele kizoba! Kaka na mpimpa yayi, nge ke kufwa. Na yina, bima nyonso yina nge me bumba ke vwanda ya nani?”» 21 Yesu tubaka dyaka: «Ni mambu yina ke salama na muntu yina ke kutikaka bimvwama samu na yandi mosi, kasi kele ve mvwama na meso ya Nzambi.» 22 Yesu tubaka dyaka na bilandi ya yandi: «Ni yawu yina, mu ke na kuzabisa beno ti beno vwanda ve na manyongo na madya samu na luzingu ya beno, to na bilele samu na banzutu ya beno, 23 samu ti luzingu me lutila madya mfunu, mpe nzutu me lutila bilele mfunu. 24 Beni tala bankwankwa! Bawu ke kunaka ve mpe ke yonzikaka ve bambuma.

Bawu kele ve na bisika ya kubumba bambuma to ngunga muyibi ke kwiza, yandi zolaka bika yandi ve bayinzo samu na kuyonzika yawu. Kasi Nzambi ke na kukota na yinzo ya yandi. 40 Beno mpe, beno dikilaka bawu! Ya tsyelika, beno me lutila bandeke vwanda ya kukubama samu ti Mwana ya Muntu ke mfunu mingi! 25 Nani na kati ya beno, na manyongo kwiza na ngunga yina beno zaba ve.» 41 Na yina, ya yandi, lenda kubwela mwa ndambu ya bilumbu Pyele yufulaka: «Mfumu, nge me tuba kingana yayi na luzingu ya yandi? 26 Kana beno lenda ve kusala samu na beto kaka to samu na bantu nyonso?» 42 mambu ya fyoti yayi, samu na yinki beno kele Yesu vutulaka: «Nani kele kisadi ya kukwikama mpe manyongo na bima ya nkaka? 27 Beno tala mutindu ya mayela yina mfumu ke pesa kisalu ya kuvingila ke kulaka bifulu: Yawu ke salaka ve kisalu, mpe ya yinzo ya yandi, mpe ya kukabula madya na bisadi ya syetaka ve bilele. Kasi mu ke na kuzabisa beno, nkaka na ntangu ya kulunga? 43 Kyese na kisadi yina ata Salomoni na bimvwama nyonso yina vwandaka mfumu ya yandi ke kuta, ntangu yandi ke vutuka, na na yandi, kuzwaka ve kinkuti ya kulutila kitoko na kusala kisalu yina yandi bikilaka yandi! 44 Ya tsyelika, mosi ya bifulu yayi. 28 Kana Nzambi ke na kulwatisa mu ke na kuzabisa beno: Mfumu ke pesa yandi mutindu yina matiti yina kele na kati ya bilanga bubu kisalu ya kutwadisa bimvwama nyonso ya yandi. 45 yayi mpe ba ke losa mbasi na tiya, samu na yinki Kana kisadi yina tuba na kati ya ntima ya yandi ti: yandi ke lwatisa beno ve ya kulutila? Beno kele bantu «mfumu ya munu ke vutuka nswalu ve», mpe kana ya kiminu ya fyoti! 29 Beno tala ntima mpasi ve na yandi banda na kunyokola bisadi ya babakala mpe ya kusosaka yinki beno ke kudya mpe kunwa. 30 Ni bakento, mpe kana yandi kudya, kunwa mpe kola bayina zaba Nzambi ve na yinza yayi ke sosaka malafu, 46 mfumu ya yandi ke vutuka na kilumbu yina ntangu nyonso bima nyonso yina. Kasi beno, beno kisadi yina ke vingila yandi ve, mpe na ngunga yina kele na Tata yina zaba ti beno kele na nsatu ya yawu. yandi zaba ve. Mfumu ke bingisa kisadi yina, mpe ke 31 Beno sosa ntete Kimfumu ya yandi, mpe yandi pesa yandi kitumbu mosi na bantu yina kele ve ya ke pesa beno mpe bima nyonso yina me bikana.» kukwikama.» 47 «Kisadi yina zaba mambu yina ke 32 «Beno tala boma ve nkonga ya mameme! Tata zolaka mfumu ya yandi, kasi kele ve ya kukubama ya beno me tala ti ya ke mbote na kupesa beno na kusadila yawu ke kuzwa bikoti ya kulutila mingi. Kimfumu ya yandi. 33 Beno tekisa bima yina kele 48 Kasi kisadi yina zaba ve mambu yina ke zolaka na beno, mpe beno kabula mbongo na bamputu. mfumu ya yandi, mpe ke sala mambu ya yimbi yina Beno vwanda na bankutu ya mbongo yina ke bebaka fwana kupesa kitumbu, ke kuzwa ve bikoti mingi. Na ve. Beno kutika bimvwama na mazulu, kisika yawu muntu yina ba me pesa bima mingi, ba ke lombamba yandi mingi, mpe muntu yina me kuzwa bima mingi, lenda kuzimbana ve. Kuna, miyibi lenda kulaba yawu ba ke lombamba yandi bima ya kulutila dyaka mingi.» 49 ve, mpe banselele lenda kubebisa yawu ve. 34 Ya «Mu me kwiza samu na kutula tiya na ntoto, mpe mu tsyelika, kisika yina kele bimvwama ya nge, ni kisika zola mingi ti yawu vwanda yimeni ya kunama. 50 Mu yina mpe kele ntima ya nge.» 35 «Beno vwanda fwana kuzwa mbotokolo, mpe mu zola ti yawu salama ya kukubama. Beno lwata bilele ya beno ya kisalu, mbangu. 51 Beno banza ti mu kwizaka awa na ntoto mpe beno namisa minda ya beno. 36 Beno vwanda samu na kutula kizunu? Ve, mu ke na kuzabisa beno: mutindu bisadi yina ke na kuvingila mfumu ya bawu Mu kwizaka samu ti bantu kabuka. 52 Katuka ntangu yina kwendaka na mukembo ya makwela samu na yayi, dikanda yina kele na bantu tanu ke kabuka, kuzibudila yandi mwelo ntangu yandi ke kwiza mpe bantu tatu ke wisana ve na bantu zole, mpe bantu ke konkota. 37 Kyese na bisadi yina mfumu ke kuta zole ke wisana ve na bantu tatu. 53 Tata ke yina ve ya kulala ntangu yandi ke vutuka. Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, yandi ke lwata kinkuti ya mwana ya yandi ya bakala, mpe mwana ya bakala ke yandi ya kisalu, ke vwandisa bawu na mesa, mpe yina tata ya yandi. Mama ke yina mwana ya yandi ya ke sadila bawu samu na kupesa bawu madya. 38 kento, mpe mwana ya kento ke yina mama ya yandi. Kyese na bawu kana yandi vutuka na kati-kati ya Mama ya mwana ya bakala ke yina kento ya mwana mpimpa to ntangu nsusu ya ntete ke kubaka, mpe ti ya yandi, mpe kento ke yina mama ya bakala ya yandi kuta bawu ya kulala ve! 39 «Beno zaba yawu yandi.» 54 Yesu tubaka dyaka na nkonga ya bantu: mbote: Kana mfumu ya yinzo lendaka zaba wapi «Ntangu beno ke talaka ti dituti ya ndombe me basika

na ndambu ya wesete, beno ke tubaka na nswalu nyonso: “Mvula ke noka”, mpe yawu ke nokaka. 55 Ntangu mupepe yina ke katukaka na ndambu ya sude ke bandaka na kufula, beno ke tubaka: “Bubu yayi, tiya ke vwanda ngolo”, mpe yawu ke salamaka. 56 Beno kele bantu ya bantima zole! Beno ke zabaka bidimbu ya ntoto mpe ya zulu. Na yina, samu na yinki beno ke na kubakula ve nsasa ya mambu yina ke na kusalama ntangu yayi?» 57 «Samu na yinki beno ke lendaka ve na kutala beno mosi mambu yina kele ya kudedama? 58 Ya tsyelika, kana muntu me funda nge na sika ya bazuzi, sala ngolo na kuwisana na yandi ntangu beno nyonso zole ke ntete na nzila. Kana ve, yandi ke nata nge na bazuzi. Bazuzi ke pesa nge na maboko ya binwani, mpe binwani ke tula nge na boloko. 59 Mu ke na kuzabisa nge: Nge lenda kubasika ve na boloko kana nge manisa ve na kufuta mfuka nyonso ya nge tii na pata ya suka.»

13 Na ntangu yina, bantu kwizaka zabisa Yesu ti Pilate kufwaka mwa ndambu ya bantu ya kizunga ya Ngaliili ntangu bawu vwanaka pesa minkayulu na Nzambi. 2 Yesu vutulaka: «Beni banza ve ti ba kufwaka bantu yina samu ti bawu lutilaka masumu na bantu nyonso ya Ngaliili. 3 Mu ke na kuzabisa beno, kana beno soba ve nkadulu, beno nyonso ke kufwa mutindu bawu. 4 Beni banza ve ti bantu kumi na nana yina kufwaka ntangu kubwaka yinzo ya kibandu ya yinda ya Silowe, lutilaka masumu na bantu nyonso ya mbanza Yelusalemi. 5 Mu ke na kuzabisa beno, kana beno soba ve nkadulu, beno mpe ke kufwa mutindu mosi.» 6 Na manima, Yesu tubilaka bawu kingana yayi: «Muntu mosi vwanaka na yinti ya fike na bilanga ya yandi ya bayinti ya vinu. Kilumbu mosi, yandi kwendaka sosa bambuma na yinti yina, kasi yandi kuzwaka ata mbuma. 7 Na yina, yandi tubaka na kisadi-bilanga ya vinu: “Yayi ni mvula ya tatu yina mu ke na kwiza kusosa bambuma na yinti yayi, mpe mu ke na kuzwa kima ve. Zenga yawu! Yawu ke na kubaka kisika ya mpamba!” 8 Kasi kisadi-bilanga ya vinu vutulaka: “Mfumu, bika yawu dyaka mvula yayi. Mu ke timuna ntoto yina kele na matakulu ya yinti, mpe mu ke tula mboloso. 9 Yawu lenda kubuta bambuma na mvula yina ke kwiza. Kana ve, nge ke zengisa kwandi yawu.” 10 Kilumbu mosi ya Saba, Yesu vwanaka longisa na kati ya yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife. 11 Ya vwanaka

kuna na kento mosi yina mpeve ya yimbi pesaka kifuma ya kuvwanda na nzutu ya kukondama katuka bamvula kumi na nana, mpe yandi vwanaka lenda dyaka ve na kutelama mbote. 12 Ntangu Yesu talaka kento yina, yandi bokilaka yandi mpe tubaka: «Kento, nge me beluka. Kimbevo ya nge me manisa.» 13 Yesu tentikaka yandi maboko, mpe kaka na ntangu yina, yandi telamaka mbote mpe kembilaka Nzambi. 14 Kasi mfumu ya yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife kumaka na nkele, samu ti Yesu belusaka kento yina na kilumbu ya Saba. Na yina, yandi tubaka na bantu: «Bilumbu ya kisalu kele sambanu. Ni na bilumbu yina, beno fwana kwiza kubelusa banzutu ya beno, kasi na kilumbu ya Saba ve!» 15 Mfumu vutulaka mutindu yayi: «Beni kele bantu ya bantima zole! Nani na kati ya beno ke nyangulaka ve ngombe to mbuluku na kidikulu ya yandi na kilumbu ya saba samu na kwenda kunwikisa yawu maza? 16 Kento yayi kele muntu ya dikanda ya Abalayami, mpe Satana kangaka yandi katuka bamvula kumi na nana. Ya fwanaka ve na kukatula yandi basinga yina na kilumbu ya Saba?» 17 Mvutu ya Yesu talisaka bambeni ya yandi nsoni. Kasi bantu nyonso vwanaka yangalala samu na bisalu ya mbote yina yandi vwanaka sala. 18 Yesu tubaka: «Na yinki me fwanana Kimfumu ya Nzambi? Na wapi kima mu lenda kufwanikisa yawu? 19 Yawu kele mutindu mbuma ya mutaade yina muntu bakaka mpe kunaka na bilanga ya yandi. Ntangu yawu menaka, yawu kumaka yinti ya nene, mpe bandeke kwizaka tunga mazanza ya bawu na zulu ya bintala ya yawu.» 20 Yesu tubaka dyaka: «Na yinki mu lenda kufwanikisa Kimfumu ya Nzambi? 21 Yawu me fwanana na levule yina kento me baka mpe me vukisa na bakilo mingi ya faline, mpe yawu ke vimbisa kiputi nyonso.» 22 Ntangu Yesu vwanaka kwenda na Yelusalemi, yandi vwanaka longisa bantu ya bambanza mpe babwala yina yandi vwanaka lutila. 23 Muntu mosi yufulaka yandi: «Mfumu, ya tsyelika ti kaka bantu ndambu ke kuzwa mpulusu?» Yesu vutulaka: 24 «Beni sala ngolo na kukota na mwelo ya fyoti. Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, bantu mingi ke sosa na kukotila na mwelo yina, kasi bawu ke lenda ve. 25 Ntangu mfumu ya yinzo ke telama mpe ke kanga mwelo na fungula, beno ke vwanda na ngaanda. Beni ke konkota na mwelo mpe ke tuba: “Mfumu, zibudila beto mwelo!” Yandi ke vutula: “Mu zaba ve wapi sika beno katukaka!” 26 Na yina, beno ke zabisa yandi:

“Beto kudyaka mpe kunwaka kintwadi na nge. Nge longisaka na babala-bala ya mbanza ya beto.” 27 Yandi ke tuba dyaka na beno: “Mu zaba ve kisika beno me katuka. Beno katuka pene-pene ya munu, beno nyonso yina ke salaka mavanga ya yimbi!” 28 Ni kuna, beno ke dila mpe ke kwetisa meno ntangu beno ke tala Abalayami, Isaaki, Yakobi, mpe mimbikudi nyonso na kati ya Kimfumu ya Nzambi. Kasi beno ke vwanda na ngaanda kisika ba ke losa beno! 29 Bantu ke katuka na esete mpe wesete, na node mpe na sude, mpe ke vwanda na mesa ya Kimfumu ya Nzambi. 30 Na yina, bantu ya nkaka yina kele ntangu yayi na mulonga ya nsuka ke vwanda bantu ya ntete, mpe bayina kele na mulonga ya ntete ke vwanda bantu ya nsuka.» 31 Na ntangu yina, mwa ndambu ya ba-Falisye kwizaka pene-pene ya Yesu, mpe tubaka: «Katuka na mbanza yayi, mpe kwenda kisika ya nkaka, samu ti Elode ke na sosa kufwa nge.» 32 Yesu vutulaka: «Beni kwenda zonga na mubaku yina: “Bubu yayi mpe mbasi, mu ke na kubingisa bampeve ya yimbi, mpe mu ke na kubelusa bantu, mpe na kilumbu ya tatu, mu ke manisa kisalu ya munu.” 33 Kasi mu fwana kulanda nzila ya munu bubu yayi, mbasi, mpe mbasi-mbasi samu ti mumbikudi fwana kufwa ve na kisika ya nkaka, kasi kaka na Yelusalemi. 34 «Bantu ya Yelusalemi! Bantu ya Yelusalemi! Beno yina ke kufwaka mimbikudi, mpe beno ke kufwaka na matadi bantu yina Nzambi ke fidisaka beno! Bambala mingi mu zolaka vukisa beno mutindu nsusu ke vukisaka bana ya yandi na yisi ya mapapu, kasi beno zolaka ve! 35 Ya tsyelika, yinzo ya beno ke bikana yawu mosi. Mu ke na kuzabisa beno ti beno ke tala dyaka munu ve tii ntangu beno ke tuba: “Bika ti Mfumu Nzambi kusakumuna muntu yina me kwiza na Nkumbu ya yandi!”»

14 Kilumbu mosi ya saba, Yesu kotaka na yinzo ya mfumu mosi ya ba-Falisye samu na kudya. Bayina vwandaka kuna vwandaka tala yandi na nkebolo nyonso. 2 Bakala mosi yina vwandaka na kimbevo ya kuvimba nzutu telamaka na ntwala ya Yesu. 3 Yesu bakaka kinzonzi, mpe yufulaka milongisi ya Misiku mpe ba-Falisye: «Misiku ya beto ke pesaka muswa to ve na kubelusa muntu na kilumbu ya Saba?» 4 Kasi ata muntu pesaka mvutu. Na yina, Yesu simbaka mbevo, belusaka yandi, mpe vutulaka yandi. 5 Na manima, Yesu zabisaka bawu:

«Nani na kati ya beno lenda kubasisa ve na nswalu nyonso mwana ya yandi to ngombe ya yandi yina me kubwa na dibulu na kilumbu ya Saba?» 6 Bawu lendaka ve na kupesa yandi kyuvu na mambu yina. 7 Yesu talaka wapi mutindu bantu yina ba bokilaka na mukembo vwandaka soola bakiti ya ntete. Na yina, yandi zabisaka bawu kingana yayi: 8 «Kana muntu me bokila nge na mukembo ya makwela, kuvwanda ve na kiti ya ntete samu ti ya lenda kuvwanda ti ba me bokila muntu yina me lutila nge mfunu. 9 Muntu yina me bokila beno nyonso zole na mukembo ke tuba na nge: “Telama mpe pesa kiti ya nge na muntu yayi.” Na yina, nge ke telama, mpe na nsoni nyonso, nge ke kwenda vwanda na kiti ya nsuka. 10 Kasi nge, kana ba me bokila nge na mukembo, kwenda vwanda na kiti ya nsuka samu ti ntangu muntu yina me bokila nge ke tala nge, yandi ke tuba: “Ndiku ya munu, kwiza vwanda na kiti ya ntete.” Na yina, nge ke kuzwa nkembo na ntwala ya bantu nyonso yina ke vwanda na nge na mesa. 11 Ya tsyelika, ba ke kulula muntu yina ke sosa na kuzanguka, mpe ba ke zangula muntu yina ke kuluka.» 12 Na manima, Yesu tubaka na muntu yina bokilaka yandi na mukembo: «Ntangu nge ke bokilaka bantu na kudya madya ya midi to ya nkokila, kubokilaka ve bandiku ya nge, bampangi ya nge, bantu ya dikanda ya nge, mpe bamvwama yina ke vwandaka pene-pene na nge samu ti bawu mpe lenda kubokila nge, mpe kuvutula nge mbote yina nge me sala bawu. 13 Kana nge zola kusala mukembo, bokilaka bamputu, bantu ya binama ya kufwa, bikata, mpe bampofo. 14 Nge ke vwanda na kyese samu ti bawu lenda kuvutula nge yawu ve. Nzambi ke vutula nge yawu ntangu bantu ya kudedama ke vumbuka na lufwa.» 15 Na manima ya kuwa mambu yina Yesu tubaka, muntu mosi na kati ya bayina vwandaka na mesa tubaka: «Kyese na muntu yina ke kudya na mukembo ya Kimfumu ya Nzambi!» 16 Yesu zabisaka yandi kingana yayi: «Muntu mosi kubikaka mukembo ya nene, mpe bokilaka bantu mingi. 17 Ntangu ngunga ya kudya lungaka, yandi tumisaka kisadi ya yandi na kutuba na bantu yina yandi bokilaka na mukembo: “Beni kwiza samu ti bima nyonso me kuma ya kukubama!” 18 Kasi bawu nyonso, mosi na mosi, bandaka na kulomba mulemvo. Muntu ya ntete zabisaka kisadi: “Lemvokila munu! Mu me sumba bilanga, mpe mu fwana kwenda kutala yawu.” 19 Muntu ya nkaka zabisaka yandi: “Lemvokila munu!

Mu me sumba bangombe kumi, mpe mu ke kwenda kumeka yawu na kusalu.” 20 Muntu ya nkaka dyaka tubaka: “Mu me kwela kaka malu-malu yayi. Ni yawu yina, mu lenda kukwiza ve.” 21 Kisadi vutukaka na sika ya mfumu ya yandi, mpe zabisaka yandi bamvutu nyonso yina. Na yina, mfumu ya yinzo dasukaka mpe tubaka na kisadi ya yandi: “Kwenda mbangu na bisika yina bantu ke vukanaka, mpe na babala-bala ya mbanza. Bokila bamputu, bantu ya binama ya kufwa, bampofo, mpe bikata.” 22 Na manima ya mwa ntangu, kisadi vutukaka mpe tubaka: “Mfumu, mu me sala mambu yina nge me tumisa munu, kasi bisika ya kuvwanda ke ntete mingi.” 23 Na yina, mfumu tubaka na kisadi ya yandi: “Kwenda na banzila, mpe na bisika ya bilanga. Sala nyonso samu ti bantu fulusa yinzo ya munu. 24 Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno, ata muntu na kati ya bayina mu bokilaka, ke kudya madya ya mukembo ya munu!” 25 Nkonga ya nene ya bantu vwandaka landa Yesu. Yesu balukaka na lweka ya bawu, mpe tubaka: 26 «Kana muntu zola kuvwanda kilandi ya munu, yandi fwana kuzola munu kulutila tata ya yandi, mama ya yandi, kento ya yandi, bana ya yandi, bampangi ya yandi, bibusi ya yandi, mpe nzutu ya yandi mosi. Kana mpila yina ve, yandi lenda kuvwanda ve kilandi ya munu. 27 Muntu yina ke nata ve kulunsi ya yandi, mpe ke landa munu ve, lenda kuvwanda ve kilandi ya munu. 28 «Kana muntu na kati ya beno ke na nsatu ya kutunga yinzo ya kibandu ya yinda, yandi fwana kuvwanda ntete samu na kubanza lutangu ya mbongo yina yandi ke basisa, mpe kana mbongo yina ke na yandi, ke lunga na kumanisa yinzo yina. 29 Kana yandi tunga lufulu ata kumanisa yinzo yina, bayina nyonso ke tala yawu, ke seka yandi 30 na kutuba: “Muntu yayi bandaka na kutunga yinzo. Kasi yandi me lembana na kumanisa yawu!” 31 Mutindu mosi mpe, kana ntinu ke na zola kunwanisa ntinu ya nkaka, yandi fwana kubanza ntete kana na bantu mafunda kumi yina ke na yandi, yandi lenda kunwanisa mbeni ya yandi yina kele na bantu mafunda makumi zole. 32 Kana yandi ke lenda ve, yandi ke fidisa bantumwa ya yandi na sika ya ntinu yina ntangu ntinu yina ke ntete ntama samu na kulomba kizunu.» 33 Na yina, Yesu tubaka dyaka: «Ata muntu na kati ya beno lenda kuvwanda kilandi ya munu, kana yandi bika ve bima nyonso yina kele na yandi.» 34 Mungwa kele kima ya mbote. Kana mungwa ke dyaka ve na luwu, na yinki ba lenda

kuvutula yawu luwu? 35 Na yina, yawu ke dyaka ve na mfunu ata samu na ntoto, ata samu na mboloso. Ba ke losa yawu na ngaanda. Kana muntu ke na makutu, yandi kuwa mbote!

15 Bilokoti-mpaku mpe misumuki ya nkaka kwizaka pene-pene ya Yesu samu na kuwa yandi. 2 Ba-Falisye mpe milongisi ya Misiku vwandaka nyunguta, mpe tubaka: «Muntu yayi ke yambaka mbote misumuki, mpe ke kudya kintwadi na bawu!» 3 Na yina, Yesu tubilaka bawu kingana yayi: 4 «Kana na kati ya beno kele na muntu yina ke na mameme nkama, mpe ti yandi zimbisa dimeme mosi, yandi ke bika mameme makumi yivwa na yivwa na kati ya bilanga samu na kwenda kusosa dimeme yina me zimbana tii ntangu yandi ke kuzwa yawu. 5 Ntangu yandi ke kuzwa yawu, yandi ke tula yawu na zulu ya magembo na kilengi nyonso, 6 mpe ke vutuka na yinzo. Na manima, yandi ke bokila bankundi mpe bampangi ya yandi, mpe ke tubila bawu: “Beni yangalala na munu samu ti mu me kuzwa dimeme ya munu yina zimbanaka.” 7 Mutindu mosi mpe, mu ke na kuzabisa beno, kilengi ya kulutila ke vwanda na mazulu kana musumuki mosi soba nkadulu. Yawu ke lutila kilengi yina lenda kupesa bantu makumi yivwa na yivwa ya kudedama yina kele ve na nsatu ya kusoba nkadulu.» 8 «To kana kento ke na mbongo kumi ya bisengo, mpe kana yandi me zimbisa mosi, yandi ke namisa mwinda, mpe ke kombola yinzo samu na kusosa yawu na nkebolo nyonso tii ntangu yandi ke kuzwa yawu. 9 Kana yandi kuzwa yawu, yandi ke bokila bankundi mpe bampangi ya yandi, mpe ke tubila bawu: “Beni yangalala na munu samu ti mu me kuzwa dyaka mbongo ya kisengo yina mu zimbisaka.” 10 Mutindu mosi mpe, mu ke na kutubila beno, kyese ke vwandaka mingi na kati ya bambazi ya Nzambi ntangu musumuki mosi ke sobaka nkadulu.» 11 Yesu tubaka dyaka: «Muntu mosi vwandaka na bana zole ya babakala. 12 Leki tubaka na tata ya yandi: “Tata, pesa munu kikunku ya kimvwama yina kele difwa ya munu.” Na yina, tata kabulaka bana nyonso zole bimvwama ya yandi. 13 Na manima ya mwa bilumbu, mwana yayi tekisaka kikunku ya bima ya yandi, mpe kwendaka na yinsi ya ntama. Kuna, yandi zingaka na kati ya muvusu, mpe manisaka mbongo nyonso ya yandi. 14 Ntangu yandi manisaka mbongo nyonso, nsatu ya nene kumaka

na yinsi yina, mpe yandi bandaka na kukondwa bima. 15 Na yina, yandi kwendaka kuzwa ksalu na sika ya muntu mosi ya yinsi yina, mpe muntu yina fidisaka yandi na bilanga samu na kukeba bangulu. 16 Yandi vwandaka zola kudya bambuma yina bangulu vwandaka kudya, kasi ata muntu vwandaka pesa yandi yawu. 17 Na yina, yandi kanisaka mingi mpe tubaka: "Bisadi nyonso ya tata ya munu ke kuzwaka madya ya kulutlila. Kasi munu awa, mu ke na kufwa nsatu! 18 Mu ke vutuka na sika ya tata ya munu, mpe mu ke zabisa yandi: Tata, mu me sala yimbi na ntwala ya Nzambi, mpe na ntwala ya nge. 19 Mu ke dyaka ve ya kulunga ti nge bokila munu mwana ya nge. Kasi baka munu mutindu kisadi ya nge." 20 Na yina, yandi vutukaka na sika ya tata ya yandi. «Ntangu yandi vwandaka ntete mwa ntama na yinzo, tata talaka yandi mpe kumaka na kyadi mingi. Yandi kwendaka yamba yandi mbangu, mpe fibaka yandi. 21 Na yina, mwana zabisaka yandi: "Tata, mu me sala yimbi na ntwala ya Nzambi, mpe na ntwala ya nge. Mu ke dyaka ve ya kulunga ti nge bokila munu mwana ya nge." 22 Kasi tata tubaka na bisadi ya yandi: "Beno nata mbangu kinkuti ya kitoko, mpe beno lwatisa yandi yawu. Beno tula yandi mulunga na musapi, mpe mapapa na makulu. 23 Beno nata mwana ya ngombe ya mafuta, mpe beno kufwa yawu. Beto sala mukembo, mpe beto yangalala, 24 samu ti mwana ya munu vwandaka ya kufwa, mpe yandi me vutuka na luzingu. Yandi vwandaka ya kuzimbana, mpe me talana." Na manima, bawu bandaka na kusala mukembo. 25 «Na ntangu yina, mwana ya ntete vwandaka na bilanga. Ntangu yandi vutukaka, mpe kumaka pene-pene na yinzo, yandi kuwaka makelele ya banzumbu mpe ya mabina. 26 Yandi bokilaka kisadi mosi, mpe yufulaka yandi wapi mambu ke na yinzo. 27 Kisadi vutulaka: "Leki ya nge me vutuka, mpe tata ya nge me kufwa mwana ya ngombe ya mafuta, samu ti yandi me tala dyaka mwana ya yandi na mavimpi ya mbote." 28 Na yina, mwana ya ntete dasukaka mpe mangaka na kukota na yinzo. Tata ya yandi basikaka mpe bondilaka yandi na kukota na yinzo. 29 Kasi mwana tubaka na tata yandi: "Ya me kuma bamvula mingi yina mu ke na kusadila nge ata kumanga na kutumama na mambu yina nge ke tumisaka munu, mpe nabunu nge pesa munu ata mwana ya nkombo samu na kuyangalala na bandiku ya munu. 30 Kasi ntangu mwana ya nge, yina me

manisa kimvwama nyonso ya nge na kusakana na bakento ya kindumba me vutuka, nge me kufwa mwana ya ngombe ya mafuta samu na yandi!" 31 Tata zabisaka yandi: "Mwana ya munu, nge kele na munu ntangu nyonso, mpe bima nyonso ya munu kele ya nge. 32 Kasi beto fwana kusala mukembo mpe kuyangalala samu ti leki ya nge yayi vwandaka ya kufwa, mpe yandi me vutuka dyaka na luzingu. Yandi vwandaka ya kuzimbana, mpe me talana.»»

16 Yesu tubaka na bilandi ya yandi: «Mvwama mosi vwandaka na kibumbi-bimvwama, mpe bantu kwendaka zabisa mvwama yina: "Kibumbi-bimvwama ya nge ke na kubebisa bimvwama ya nge." 2 Mvwama bokilaka kisadi yina, mpe tubaka: "Mu ke na kuwa mambu mingi yina me tadila nge. Zabisa munu wapi mutindu nge me sadila bimvwama ya munu, samu ti nge ke bumba dyaka yawu ve." 3 Na yina, kisadi yina kanisaka na kati ya ntima: "Mfumu ya munu ke katula munu na ksalu. Yinki mu ke sala? Mu ke na ngolo mingi ve samu na kusala bilanga, mpe mu ke tala nsoni na kulombaka bantu mbongo. 4 Aa, mu zaba yinki mu ke sala, samu ti bantu yamba munu na bayinzo ya bawu ntangu ba ke katula munu na ksalu!" 5 Na yina, yandi bokilaka, mosi-mosi, bantu nyonso yina vwandaka defa mfumu ya yandi. Yandi yufulaka muntu ya ntete: "Yikwa nge ke na kudefa mfumu ya munu?" 6 Muntu yina vutulaka: "Mu ke na kudefa yandi babate nkama ya mafuta ya olive." Kisadi ya mfumu zabisaka yandi: "Mukanda ya mfuka ya nge yawu yayi. Vwanda nswalu mpe sonika babate makumi tanu." 7 Na manima, yandi yufulaka muntu ya nkaka: "Yikwa nge ke na kudefa?" Muntu yina vutulaka: "Mu ke na kudefa Bakole nkama ya bambuma ya faline." Kisadi ya mfumu zabisaka yandi: "Mukanda ya mfuka ya nge yawu yayi, mpe sonika Bakole makumi nana." 8 Na yina, mfumu kembisaka kisadi yina ya mayuya samu ti yandi sadilaka mayela. Ya tsyelika, bantu ya yinza yayi ke lutlila na kusadila mayela na mambu ya bawu na bawu kulutlila bayina ke zingaka na nsemo.» (aiōn g165) 9 Yesu tubaka dyaka: «Mu ke na kuzabisa beno ti beno sosa na kuvwanda na bankundi na bimvwama ya mayuya samu ti ntangu yawu ke manisa, ba yamba beno na bisika ya seko. (aiōnios g166) 10 Muntu yina kele ya kukwikama na bima ya fyoti, kele mpe ya kukwikama na bima ya nene. Muntu yina kele na mayuya na

bima ya fyoti, kele mpe na mayuya na bima ya nene. 11 Kana beno me vwanda ve ya kukwikama na kusadila bimvwama ya mayuya, nani ke pesa beno bimvwama ya tsyelika? 12 Kana beno me vwanda ve ya kukwikama na kusadila bimvwama ya bampangi, nani ke pesa beno bimvwama ya beno mosi? 13 «Ata kisadi lenda kusadila bamfumu zole. Kana ve, yandi ke zola mfumu mosi mpe ke yina mfumu ya nkaka, to yandi ke vwanda ya kukwikama na mosi, mpe ke zitisa ve ya nkaka. Beno lenda kusadila ve mbala mosi Nzambi mpe mbongo.» 14 Ba-Falisyew wandaka kuwa mambu nyonso yina, mpe wandaka seka Yesu samu ti bawu wandaka zola mbongo. 15 Yesu zabisaka bawu: «Beno ke zolaka kulakisa na meso ya bantu ti beno kele bantu ya kudedama. Kasi Nzambi zaba bantima ya beno, samu ti nyonso yina ke talanaka mfunu na ntuala ya bantu, kele mambu ya busafu mingi na meso ya Nzambi!» 16 «Misiku ya Moyize mpe dibuku ya Mimbikudi wandaka tii na ntangu ya Yowane Mubotiki. Katuka ntangu yina tii ntangu yayi, ba ke na kuzabisa Nsangu ya Mbote ya Kimfumu ya Nzambi, mpe konso muntu ke na kunwana samu na kukota na Kimfumu ya Nzambi.» 17 Ata mwa kisono mosi ve ya kulutila fyoti na kati ya Misiku ke zimbana, kasi ya kele mpasi ve na zulu na ntoto na kuzimbana. 18 «Konso bakala yina ke katula kento ya yandi na makwela, mpe ke kwela kento ya nkaka, ke sala kinsuza. Bakala yina ke kwela mpe kento yina ba me katula na makwela, ke sala kinsuza.» 19 Yesu tubaka dyaka kingana yayi: «Ya wandaka na mwama mosi yina wandaka lwata bilele ya ntalu mingi mpe ya kitoko. Bilumbu nyonso, yandi wandaka zinga na kati ya kyese mpe mikembo. 20 Mputu mosi na nkumbu Lazale wandaka ya kulala na ntuala ya mwelo ya yinzo ya mwama yina. Nzutu ya yandi wandaka ya kufuluka na bamputa. 21 Yandi wandaka zola kudya ata bibuku yina wandaka kubwa na yisi ya mesa ya mwama. Kasi ni bayimbwa wandaka kwiza kupela yandi bamputa. 22 Mputu kufwaka, mpe bambazi nataka yandi na sika ya Abalayami. Mwama mpe kufwaka, mpe ba zikaka yandi. 23 Yandi wandaka tala mpasi mingi na yinza ya bantu ya kufwa. Yandi nangunaka meso, mpe talaka na ntama Abalayami mpe Lazale ya kuvwanda pene-pene ya yandi. (Hadēs 986) 24 Na yina, yandi lookaka: “Tata ya munu Abalayami, tala munu kyadi, mpe fidisa Lazale na kutula musapi ya yandi na

maza samu na kubolisa ludimi ya munu samu ti mu ke na kutala mpasi mingi na kati ya tiya yayi.” 25 «Kasi Abalayami tubaka: “Mwana ya munu, bambuka moyo ti nge kuzwaka bimvwama mingi ntangu nge wandaka moyo, kasi Lazale talaka mpasi mingi. Ntangu yayi, bampasi ya yandi me manisa, mpe nge ke na kutala mpasi. 26 Dyaka, dibenga ya nene kele na kati-kati ya beto na beno. Na yina, bayina zola kukatuka awa samu na kukwenda kisika yina beno kele, lenda kusala yawu ve. Mutindu mosi mpe, ata muntu lenda kukatuka kisika yina beno kele samu na kukwiza awa.” 27 «Mvwama tubaka: “Mulemvo ya nge Tata! Mu ke na kubondila nge na kufidisa Lazale na yinzo ya tata ya munu, 28 kisika mu ke na bampangi tanu. Yandi kwenda kukebisa bawu samu ti bawu mpe kwiza ve awa na kisika yayi ya mpasi.” 29 Abalayami vutulaka: “Bawu kele na Misiku ya Moyize mpe dibuku ya Mimbikudi. Bawu fwana kuwa yawu!” 30 Mwama tubaka: “Ya me lunga ve tata Abalayami! Kana muntu katuka awa na yinza ya bantu ya kufwa, mpe kwenda kuzabisa bawu, bawu ke soba nkadulu.” 31 Kasi Abalayami zabisaka yandi: “Kana bawu kuwa ve Moyize mpe mimbikudi, bawu lenda ve kukwikila ata ti muntu vumbuka na lufwa.”»

17 Yesu tubaka na bilandi ya yandi: «Mambu yina ke bwisaka bantu na masumu lenda kukondwa ve. Kasi kyadi na muntu yina ke nata mambu ya mutindu yina! 2 Ya me lunga ti ba kanga yandi ditadi ya nene na laka, mpe ba losa yandi na mubu. Kusala yandi mutindu yina ke lutila mbote ti yandi bwisa na disumu mwana mosi na kati ya bana yayi. 3 Beno sala keba! «Kana mpangi ya nge me sala disumu semba yandi, mpe kana yandi nyonga yawu, lemvo kila yandi. 4 Kana yandi sala nge yimbi bambala nsambwadi na kilumbu mosi, mpe ti yandi kwiza kuzabisa nge bambala: “Mu me ndima yimbi yina mu me sala”, lemvo kila yandi.» 5 Bantumwa tubaka na Mfumu: «Kulisa kiminu ya beto!» 6 Mfumu vutulaka: «Kana kiminu ya beno wandaka nene mutindu mbuma ya mutaade, beno lendaka tuba na yinti yayi ya sikomole: “Katuka awa, mpe kwenda kumena na mubu”, mpe yawu ke tumama na beno. 7 «Nani na kati ya beno, kana yandi kele na kisadi yina ke salaka bilanga to ke vingilaka mameme, ke zabisa yandi ntangu yandi ke vutuka na bilanga: “Kwiza kuvwanda nswalu na mesa”? 8 Ve! Yandi ke zabisa yandi: “Lambila munu

madya, mpe soba bilele ya nge samu na kusadila munu ntangu mu ke kudya mpe kunwa. Na manima, nge lenda kudya mpe kunwa ya nge.” 9 Kasi yandi lenda kutonda ve kisadi ya yandi samu ti yandi me sala kisalu yina yandi me tumisa yandi. 10 Ya kele mpe mutindu mosi samu na beno. Ntangu beno ke manisaka na kusala mambu nyonso yina ba ke tumisaka beno, beno fwana kutuba: “Beto kele kaka bisadi ya mpamba. Beto me sala kaka kisalu ya beto.”» 11 Yesu wandaka kwenda na Yelusalemi, mpe lutilaka na ndilu ya Samaliya mpe ya Ngali. 12 Ntangu yandi wandaka kota na bwala mosi, bantu kumi yina wandaka na bwazi kwizaka bwabana yandi. Bawu telamaka mwa ntama na yandi, 13 mpe lookaka: «Yesu, Mulungisi, tala beto kyadi!» 14 Yesu talaka bawu mpe tubaka: «Beno kwenda kulakisa banzutu ya beno na sika ya banganga-Nzambi.» Ntangu bawu wandaka kwenda, bawu belukaka. 15 Ntangu mosi na kati ya bawu talaka ti yandi belukaka, yandi vutukaka na sika ya Yesu na kukembila Nzambi na ngolo nyonso. 16 Yandi fukamaka kizizi na ntoto na ntuala ya Yesu, mpe tondaka yandi. Muntu yina wandaka muntu ya Samaliya. 17 Na yina, Yesu tubaka: «Ya tsyelika, beno nyonso kumi me beluka, kasi wapi sika kele bantu yivwa ya nkaka? 18 Na kati ya bawu nyonso, kaka ni nzenza yayi me banza na kuvutuka samu na kutonda Nzambi?» 19 Na manima, Yesu zabisaka yandi: «Telama mpe kwenda! Kiminu ya nge me vuukisa nge.» 20 Ba-Falisyeyu yufulaka Yesu wapi ntangu ke kwiza Kimfumu ya Nzambi. Yesu vutulaka: «Kimfumu ya Nzambi ke na kukwiza ve mutindu kima yina bantu lenda kutala. 21 Ba ke zabisa beno ve ti beno tala, yawu yayi awa, to yawu kele kuna! Ya tsyelika, beno fwana kuzaba ti Kimfumu ya Nzambi kele na kati ya beno.» 22 Na manima, Yesu tubaka na bilandi: «Bilumbu ke kwiza yina beno ke zola na kutala Mwana ya Muntu ata na kilumbu mosi, kasi beno ke tala yandi ve. 23 Ba ke zabisa beno: “Yandi kele kwaku” to “Yandi kele kuna” Kasi beno kwenda ve, mpe beno kima mbangu ve! 24 Ya tsyelika, mutindu lusyemo ke lezimaka na zulu mpe ke pesaka nsemo na bisika nyonso, ni mutindu yina mpe ke vwanda Mwana ya Muntu na kilumbu yina yandi ke kwiza. 25 Kasi yandi fwana kutala ntete mpasi mingi, mpe bantu ya ntangu yayi manga yandi. 26 Mambu yina salamaka na ntangu ya Nowe, ke salama mpe mutindu mosi na kilumbu

yina Mwana ya Muntu ke kwiza. 27 Bantu wandaka kudya mpe kunwa, kukwelana mpe kukwelisa bana ya bawu tii na kilumbu yina Nowe kotaka na nzaza. Na manima, nyamba ya nene dyamisaka yinza nyonso mpe kufwaka bantu nyonso. 28 Yawu ke salama mpe mutindu yawu salamaka na ntangu ya Loti: Bantu wandaka kudya mpe kunwa, kusumba mpe kutekisa, kusala bilanga mpe kutunga bayinzo. 29 Kasi kilumbu yina Loti katukaka na mbanza Sodomi, Nzambi nokisaka mvula ya tiya mpe ya sufe, mpe yawu kufwaka bawu nyonso. 30 Ya ke vwanda mpe mutindu yina na kilumbu yina Mwana ya Muntu ke kwiza. 31 «Na kilumbu yina, muntu yina ke vwanda na kibandu ya yinzo, mpe ke vwanda na bima ya yandi na kati ya yinzo, kukulumuka ve samu na kubaka yawu. Mutindu mosi mpe, muntu yina ke vwanda na bilanga, kuvutuka ve na yinzo. 32 Beno bambuka moyo na kento ya Loti. 33 Muntu yina ke sosa na kuvuukisa luzingu ya yandi, ke bebisa yawu. Kasi muntu yina ke bebisa luzingu ya yandi, ke vuukisa yawu. 34 Mu ke na kuzabisa beno, na mpimpa ya kilumbu yina, bantu zole ke vwanda ya kulala na mfulu mosi: Ba ke nata mosi, mpe ke bika ya nkaka. 35 Kana bakento zole ke na kututa bambuma kisika mosi: Ba ke nata mosi, mpe ke bika ya nkaka. [36 Kana babakala zole kele na kati ya bilanga: Ba ke nata mosi, mpe ke bika ya nkaka.]] 37 Bilandi yufulaka Yesu: «Mfumu, wapi sika yawu ke salama?» Yesu vutulaka: «Kisika yina ke vwanda mvumbi, ni kisika yina mpe ke vukana bakoko-mbele.»

18 Na manima, Yesu tubilaka bawu kingana yayi samu na kulakisa bawu ti bawu fwana kusambila ntangu nyonso ata kulemba. 2 Yandi zabisaka bawu: «Na kati ya mbanza mosi wandaka na mufundisi mosi yina wandaka tala ve Nzambi boma, mpe wandaka zitisa muntu ve. 3 Na mbanza yina wandaka mpe na mufwidi mosi ya kento. Konso ntangu, yandi wandaka kwenda kutuba na mufundisi yina: “Nungisa munu na lufundusu na ntuala ya mbeni ya munu.” 4 Katuka ntama, mufundisi wandaka manga. Kasi na manima, yandi tubaka: “Mu zaba ti mu ke talaka ve Nzambi boma, mpe mu ke zitisaka muntu ve. 5 Kasi mufwidi yayi ke na kulembisa munu. Mu ke nungisa yandi na mambu ya yandi, kana ve yandi ke bika ve na kukwamisa munu konso ntangu.”» 6 Na manima, Mfumu tubaka dyaka: «Beno me kuwa mambu yina

me tuba mufundisi yayi ya yimbi! 7 Beno ke na kubanza ti Nzambi ke nungisaka ve bantu ya yandi ntangu bawu ke bondilaka yandi mpimpa na ntangu? Beno ke na kubanza ti yandi ke vingila na kusadisa bawu? 8 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, yandi ke nungisaka bawu na nswalu nyonso. Kasi Mwana ya Muntu ke kuta bantu ya kiminu na ntoto ntangu yandi ke kwiza?» 9 Yesu tubaka kingana yayi samu na bayina vwandaka banza ti bawu kele ya kudedama na meso ya Nzambi, mpe vwandaka tala bantu ya nkaka mfunu ve: 10 «Bantu zole kwendaka na Yinzo ya Nzambi samu na kusambila. Mosi vwandaka mu-Falisye, mpe ya nkaka kilokoti-mpaku. 11 Mu-Falisye telamaka mpe sambilaka mutindu yayi na kati ya ntima: "Nzambi ya munu! Mu ke na kutonda nge samu ti mu kele ve mutindu bantu ya nkaka yina kele miyibi, bantu ya yimbi, mpe ya kinsuza. Mu ke na kutonda nge dyaka samu ti mu kele ve mutindu kilokoti-mpaku yayi. 12 Konso lumingu, mu ke minaka nsoki bilumbu zole, mpe mu ke pesaka nge dime ya bima nyonso yina mu ke kuzwaka." 13 Kilokoti-mpaku telamaka mwa ntama, mpe vwandaka lenda ata fyoti ve na kutala na zulu. Kasi yandi vwandaka bula maboko na ntulu, mpe vwandaka tuba: "Nzambi ya munu! Tala munu kyadi samu ti mu kele musumuki." 14 Yesu tubaka dyaka: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno, ntangu kilokoti-mpaku vutukaka na yinzo ya yandi, Nzambi talaka yandi mutindu muntu ya kudedama, kasi Falisye ve. Ya tsyelika, ba ke kulula muntu yina ke na kuzanguka, mpe ba ke zangula muntu yina ke na kukuluka.» 15 Bantu vwandaka nata bana ya fyoti na sika ya Yesu samu ti yandi tentika bawu maboko. Na kutala mutindu yina, bilandi sembaka bawu. 16 Kasi Yesu bokilaka bana pene-pene ya yandi, mpe tubaka: «Beno bika bana kukwiza na sika ya munu! Beno yimina bawu ve samu ti Kimfumu ya Nzambi kele ya bantu yina kele mutindu bawu. 17 Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno, muntu yina ke ndima ve Kimfumu ya Nzambi mutindu mwana ya fyoti, ke kota kuna ve.» 18 Mfumu mosi ya ba-Zwifwe yufulaka Yesu: «Mulongisi ya mbote, yinki mu fwana kusala samu na kuzwa luzingu ya seko?» (aiōnios g166) 19 Yesu zabisaka yandi: «Samu na yinki nge ke na kutuba ti mu kele mbote? Ata muntu kele mbote, kana kaka yandi mosi Nzambi ve. 20 Nge zaba misiku: "Kusala kinsuza ve, kufwa muntu ve, kulaba ve, kutuba ve kimbangi ya luvunu, zitisa tata na mama ya nge." 21

Bakala yina vutulaka: «Mu ke tumamaka na misiku nyonso yina katuka buntwenya ya munu.» 22 Na kuwa mutindu yina, Yesu zabisaka yandi: «Dyambu mosi me bikana na nge: Tekisa bima nyonso yina kele na nge, mpe kabula mbongo na bamputu. Na yina, nge ke kuzwa bimvwama na mazulu. Na manima, kwiza mpe landa munu.» 23 Kasi ntangu bakala yina kuwaka mutindu yina, yandi kumaka ya kufuluka na kyadi samu ti yandi vwandaka na bimvwama mingi. 24 Ntangu Yesu talaka ti bakala yina kumaka na kyadi, yandi tubaka: «Ya kele mpasi mingi na bayina kele na bimvwama na kukota na Kimfumu ya Nzambi! 25 Ya kele mpasi na kibulu yina ba ke bokilaka samo na kukota na dibulu ya ntumbu. Kasi ya me lutila mpasi mingi na mvwama na kukota na Kimfumu ya Nzambi.» 26 Bayina vwandaka kuwa Yesu, tubaka: «Na yina, nani lenda kuzwa mpulusu?» 27 Yesu vutulaka: «Nzambi ke salaka mambu yina bantu ke lendaka ve na kusala.» 28 Na yina, Pyele tubaka: «Kasi beto, beto me bika bima nyonso ya beto mpe me landa nge.» 29 Yesu zabisaka bawu: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno, kana muntu me bika yinzo ya yandi, kento ya yandi, bampangi ya yandi, bibuti ya yandi, mpe bana ya yandi samu na Kimfumu ya Nzambi, 30 yandi ke kuzwa na ntangu yayi bima ya kulutila, mpe luzingu ya mankululu na yinza yina ke kwiza.» (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Yesu nataka bilandi kumi na zole ya yandi na lweka, mpe zabisaka bawu: «Beno kuwa! Beto ke kwenda na Yeluselemi, mpe mambu nyonso yina mimbikudi sonikaka na yina me tadila Mwana ya Muntu ke salama. 32 Ba ke yekula yandi na sika ya bayina kele ve ba-Zwifwe. Bawu ke seka yandi, ke finga yandi, mpe ke lobola yandi mante. 33 Na manima ya kubula yandi bikoti, ba ke kufwa yandi. Kasi na kilumbu ya tatu, yandi ke vumbuka na lufwa.» 34 Kasi bilandi bakulaka ata dyambu na mambu yina. Nsasa ya mambu yina vwandaka ya kubumbama, mpe bawu vwandaka zaba ve yinki Yesu vwandaka tuba. 35 Yesu kumaka pene-pene ya mbanza Yeliko. Mpofo mosi vwandaka ya kuvwanda na lweka ya nzila, mpe vwandaka lomba bantu mbongo. 36 Yandi kuwaka makelele ya nkonga ya bantu yina vwandaka luta, mpe yufulaka: «Wapi mambu kele awa?» 37 Ba zabisaka yandi ti Yesu ya Nazaleti ke na kuluta. 38 Na yina, yandi lookaka: «Yesu, Mwana ya Davidi, tala munu kyadi!» 39 Bayina vwandaka tambula na mantwala vwandaka semba

yandi samu ti yandi vwanda swi. Kasi yandi lutilaka dyaka na kulooka ngolo: «Mwana ya Davidi, tala munu kyadi!» **40** Yesu telamaka mpe tumisaka ti ba nata yandi. Ntangu yandi kumaka na ntwala ya Yesu, Yesu yufulaka yandi: **41** «Yinki nge zola ti mu sala samu na nge?» Mpofu vutulaka: «Mfumu, sala ti mu tala dyaka.» **42** Yesu zabisaka yandi: «Tala! Kiminu ya nge me belusa nge.» **43** Kaka na ntangu yina, yandi talaka dyaka, mpe landaka Yesu na kukembila Nzambi. Na kutala mambu yina salamaka, nkonga nyonso ya bantu kembilaka mpe Nzambi.

19 Yesu kotaka na mbanza Yeliko, mpe wwandaka luta mbanza yina. **2** Na kati ya mbanza yina wwandaka na muntu mosi na nkumbu Zase. Yandi wwandaka mfumu ya bilokoti-mpaku, mpe mwama ya nene. **3** Yandi wwandaka sosa kutala nani kele Yesu. Kasi mutindu bantu lutilaka mingi, yandi lendaka tala ve Yesu samu ti yandi wwandaka na ntela ya nkufi. **4** Na yina, yandi kimaka mbangu na mantwala, mpe yulukaka na yinti yina ba ke bokilaka sikomole samu na kutala Yesu yina fwanaka luta kuna. **5** Ntangu Yesu kumaka na kisika yina, yandi talaka na zulu mpe tubaka na Zase: «Zase, kulumuka mbangu samu ti bubu yayi mu fwana kulala na yinzo ya nge.» **6** Zase kulumukaka mbangu, mpe yambaka Yesu na kyese nyonso. **7** Na kutala mutindu yina, bantu nyonso nyungutaka mpe tubaka: «Muntu yayi me kwenda kulala na yinzo ya musumukili!» **8** Zase telamaka na ntwala ya Mfumu, mpe tubaka: «Mulongisi, mu ke pesa ndambu ya bimvwama ya munu na bamputu, mu ke kabula yawu na kati-kati, mpe kana mu vunaka muntu na kubaka mbongo ya yandi, mu ke vutula yandi yawu bambala yiya.» **9** Yesu zabisa yandi: «Bubu yayi, dikanda yayi me kuzwa mpulusu samu ti muntu yayi kele mpe mwana ya Abalayami. **10** Ya tsyelika, Mwana ya Muntu me kwiza samu na kusosa mpe kuvukisa bayina zimbanaka.» **11** Mutindu bantu wwandaka kuwa mambu ya yandi, Yesu tubaka dyaka kingana ya nkaka samu ti bawu wwandaka me kuma pene-pene ya Yelusalemi, mpe ti bantu wwandaka banza ti Kimfumu ya Nzambi zolaka talana na ntangu yina. **12** Na yina, Yesu tubilaka bawu: «Muntu mosi ya dikanda ya buzitu kwendaka na yinsi ya ntama, samu ti ba byeka yandi ntinu. Na manima, yandi fwanaka vutuka na yinsi ya yandi. **13** Ntete na kukwenda, yandi bokilaka bisadi kumi na kati ya bisadi ya yandi. Yandi

pesaka konso muntu Bamine kumi, mpe zabisaka bawu: «Beno sala mumbungu na yawu tii ntangu mu ke vutuka.» **14** Kasi bantu ya yinsi ya yandi wwandaka zola yandi ve. Bawu fidisaka bantu na manima ya yandi na kwenda kutuba kuna: «Beto zola ve ti muntu yayi vwanda ntinu ya beto.» **15** Ba byekaka yandi ntinu, mpe yandi vutukaka na yinsi ya yandi. Na yina, yandi bokilaka bisadi yina yandi pesaka mbongo samu na kuzaba ndandu yina bawu kuzwaka. **16** Kisadi ya ntete kwizaka mpe tubaka: «Mfumu, Mine mosi ya nge me buta Bamine kumi.» **17** Ntinu zabisaka yandi: «Ya kele mbote! Nge kele kisadi ya mbote. Mutindu nge me vwanda ya kukwikama na bima ya fyoti, mu me tula nge mfumu ya bambanza kumi.» **18** Kisadi ya zole kwizaka mpe tubaka: «Mfumu, Mine mosi ya nge me buta Bamine tanu.» **19** Ntinu zabisaka yandi: «Mu me tula mpe nge mfumu ya bambanza tanu.» **20** Kisadi ya nkaka kwizaka mpe tubaka: «Mfumu, Mine ya nge yawu yayi. Mu bumbaka yawu na kati ya kitambala. **21** Mu wwandaka na boma ya nge samu ti nge kele muntu ya ntima ngolo. Nge ke bakaka bima yina kele ya nge ve, mpe nge ke yonzikaka bambuma yina nge kunaka ve.» **22** Ntinu zabisaka yandi: «Nge kele kisadi ya yimbi! Mu ke fundisa nge na mambu yina nge mosi me zonga. Nge zabaka ti mu kele muntu ya ntima ngolo yina ke bakaka bima yina kele ya munu ve, mpe ke yonzikaka bambuma yina mu ke kunaka ve. **23** Na yina, samu na yinki nge tulaka ve mbongo ya munu na banki? Ntangu mu me vutuka, mu zolaka kuzwa ndandu na zulu ya yawu.» **24** Na manima, ntinu tubaka na bayina wwandaka kuna: «Beno baka yandi Mine mosi yina ke na yandi, mpe beno pesa yawu na kisadi yina ke na Bamine kumi.» **25** Bawu zabisaka ntinu: «Mfumu, yandi ke na Bamine kumi!» **26** Ntinu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, na muntu yina ke na bima, ba ke bwela yandi bima ya nkaka. Kasi na muntu yina ke na kima ve, ba ke katula yandi ndambu ya bima yina ke na yandi. **27** Na yina me tadiila bambeni ya munu yina zolaka ve ti mu vwanda ntinu ya bawu, beno nata bawu awa, mpe beno kufwa bawu na ntwala ya munu.» **28** Na manima ya kuzonga mutindu yina, Yesu tambulaka na mantwala ya nkonga samu na kukwenda na Yelusalemi. **29** Ntangu yandi kumaka na bizunga ya bwala ya Betefaze mpe bwala Betani, pene-pene na mongo ya bayinti ya olive, yandi fidisaka bilandi zole na ntwala, **30** mpe zabisaka bawu: «Beno kwenda na

bwala yina kele na mantwala. Ntangu beno ke kuma, beno ke tala mbuluku ya fyoti yina ba me kanga na yinti, mpe yina ata muntu me yulukaka ntete. Beno nyangula yawu, mpe beno nata yawu awa. **31** Kana muntu yufula beno: "Samu na yinki beno ke na kunyangula yawu", beno zabisa yandi: "Mfumu ke na yawu nsatu." **32** Bantu yina Yesu fidisaka, kwendaka mpe talaka mambu nyonso mutindu Yesu zabisaka bawu. **33** Ntangu bawu wandaka nyangula mbuluku yina, bantu ya yawu yufulaka bawu: «Samu na yinki beno ke na kunyangula yawu?» **34** Bawu vutulaka: «Mfumu ke na yawu nsatu.» **35** Na yina, bawu nataka yawu na sika ya Yesu. Bawu tulaka binkuti ya bawu na zulu ya mbuluku, mpe bawu yulukisaka Yesu na zulu ya yawu. **36** Ntangu Yesu wandaka kwenda, bantu wandaka tanda binkuti ya bawu na nzila. **37** Ntangu yandi wandaka kuma pene-pene ya mbanza Yelusalemi, na nzila ya mongo ya bayinti ya olive, nkonga nyonso ya bilandi fulukaka na kyese. Bawu bandaka na kukembila Nzambi na ndinga ya ngolo samu na bimangu nyonso yina bawu talaka. **38** Bawu wandaka tuba: «Bika Mfumu Nzambi kusakumuna ntinu yina me kwiza na Nkumbu ya yandi! Kizunu wanda na zulu, mpe nkembo wanda na Nzambi!» **39** Mwa ndambu ya ba-Falisyee yina wandaka na kati ya nkonga, tubaka na Yesu: «Mulongisi, tuba na bilandi ya nge na kuvwanda swi.» **40** Yesu vutulaka: «Mu ke na kuzabisa beno, kana bawu wanda swi, matadi ke looka!» **41** Ntangu Yesu kumaka pene-pene ya Yelusalemi, mpe talaka yawu, yandi dilaka samu na mbanza yina. **42** na kutuba: «Yelusalemi! Kana nge mpe, nge bakulaka mambu yina zolaka pesa nge kizunu na kilumbu yayi! Kasi ntangu yayi, yawu kele ya kubumbama, mpe nge lenda kutala yawu ve!» **43** Ya tsyelika, bilumbu ke kwiza, bambeni ya nge ke tunga kikaku samu na kunwanisa nge. Bawu ke zunga nge, mpe ke fyeta nge na balweka nyonso. **44** Bawu ke mwangisa nge, mpe ke kufwa bantu nyonso ya nge. Bawu ke bika ata ditadi na zulu ya ditadi ya nkaka, samu ti nge me zaba ve ntangu yina Nzambi me kwiza kusadisa nge!» **45** Yesu kotaka na Yinzoo ya Nzambi, mpe bandaka na kubingisa bayina wandaka tekisa. **46** Yandi wandaka tuba na bawu: «Dibuku ya Nzambi ke tubaka: "Yinzoo ya munu ke wanda yinzoo ya lusambulul!" Kasi beno me kitula yawu kisika yina miyibi ke bumbamaka!» **47** Bilumbu nyonso, Yesu wandaka longisa na Yinzoo ya Nzambi. Bamfumu ya

banganga-Nzambi, milongisi ya Misiku, mpe bantu ya mfunu ya dikanda ya ba-Zwife wandaka sosa mayela ya kufwa yandi. **48** Kasi bawu wandaka zaba ve wapi mutindu bawu lendaka sala, samu ti bantu nyonso wandaka kuwa yandi na nkebolo nyonso.

20 Kilumbu mosi, Yesu wandaka longisa bantu na kati ya Yinzoo ya Nzambi, mpe wandaka zabisaka bawu Nsangu ya Mbote. Bamfumu ya banganga-Nzambi mpe milongisi ya Misiku kwizaka kintwadi na bakuluntu ya ba-Zwife, mpe 2 yufulaka yandi: «Zabisaka beto, na lutumu ya nani nge ke salaka mambu yayi, to nani ke pesaka nge lutumu ya kusala yawu?» **3** Yesu vutulaka: «Munu mpe, mu ke yufula beno kyuvu kaka mosi. Beno zabisa munu: **4** Nani fidisaka Yowane na kubotika bantu? Nzambi to bantu?» **5** Kasi bawu bandaka na kusolola bawu na bawu na kutuba: «Kana beto tuba ti ni Nzambi fidisaka Yowane, yandi ke yufula beto: samu na yinki beno kwikilaka yandi ve?» **6** Kana beto tuba ti ni bantu fidisaka yandi, bantu nyonso ke kufwa beto na matadi samu ti bawu kwikilaka ti Yowane wandaka mumbikudi. **7** Na yina, bawu vutulaka: «Beto zaba ve nani fidisaka yandi.» **8** Yesu mpe zabisaka bawu: «Munu mpe, mu ke zabisa beno ve na lutumu ya nani mu ke salaka mambu yayi.» **9** Na manima, Yesu zabisaka bantu kingana yayi: «Bakala mosi kunaka bilanga ya bayinti ya vinu. Yandi bikaka yawu na maboko ya bisadi-bilanga ya vinu, mpe kwendaka na nzyetolo ya yinda. **10** Na ntangu ya kubuka bambuma ya vinu, yandi fidisaka kisadi mosi na sika ya bisadi-bilanga ya vinu samu na kuzwa kikunku ya yandi ya bambuma ya vinu. Kasi bisadi-bilanga ya vinu bulaka kisadi yina, mpe vutulaka yandi maboko mpamba. **11** Mfumu ya bilanga ya vinu fidisaka dyaka kisadi ya nkaka. Kasi bisadi-bilanga ya vinu bulaka kisadi yina, fimgaka yandi, mpe vutulaka yandi maboko mpamba. **12** Yandi fidisaka dyaka kisadi ya tatu. Bawu lwalisaka kisadi yina, mpe bingisaka yandi. **13** Na yina, mfumu ya bilanga ya vinu tubaka na kati ya ntima: "Yinki mu ke sala? Mu ke fidisa mwana ya munu yina mu ke zolaka mingi. Mu banza ti bawu ke zitisa yandi." **14** Kasi ntangu bisadi-bilanga ya vinu talaka mwana yina, bawu tubaka bawu na bawu: "Ni yandi ke kuzwa difwa ya bilanga yayi ya vinu. Beto kufwa yandi samu ti bilanga yayi wanda ya beto." **15** Bawu losaka yandi na ngaanda ya bilanga ya

vinu, mpe kufwaka yandi. «Na yina, yinki mfumu ya bilanga ya vinu ke sala bawu? 16 Yandi ke kwiza, mpe ke kufwa bisadi-bilanga yayi ya vinu. Na manima, yandi ke pesa bilanga ya vinu na bisadi-bilanga ya nkaka.» Ntangu bantu kuwaka mambu yina, bawu tubaka: «Ve, mambu yayi ke salama ve!» 17 Kasi Yesu sikikaka meso ya yandi na bawu, mpe tubaka: «Yinki zola kutuba mambu yayi ya Dibuku ya Nzambi: «Ditadi yina bitungi-bayinzo losaka me kuma ditadi ya kulutula mfunu yina ke na kusimba yinzo nyonso.» 18 Konso muntu yina ke kubwa na zulu ya ditadi yayi ke pasuka, mpe kana yawu kubwa na zulu ya muntu, yawu ke mwangisa yandi.» 19 Milongisi ya Misiku mpe bamfumu ya banganga-Nzambi sosaka na kukanga Yesu na nswalu nyonso, samu ti bawu zabaka ti Yesu tubaka kingana yina samu na bawu. Kasi bawu wandaka na boma ya bantu. 20 Na yina, bawu bandaka na kulanda Yesu bisika nyonso, mpe fidisaka bantu yina wandaka talana mutindu bantu ya kukwikama na Nzambi. Bantu yina wandaka sosa na kuzwa dyambu ya yimbi na bampova ya Yesu samu na kuyekula yandi na maboko ya bantu ya luyalu, mpe na mfumu ya kizunga. 21 Bawu yufulaka yandi: «Mulongisi, beto zaba ti mambu yina nge ke zonzaka mpe nge ke longisaka kele ya tsyelika. Nge ke swasikisaka bantu ve. Nge ke longisaka na butsyelika nyonso mambu yina Nzambi ke zolaka ti beto sala. 22 Na yina, zabisaka beto: Beto kele na lue ya kufuta mpaku to ve na ntinu ya Loma?» 23 Kasi Yesu bakulaka mutambu ya bawu, mpe zabisaka bawu: 24 «Beno lakisa munu Denalya mosi. Kizizi mpe nkumbu yina kele ya kusonama na mbongo yayi, kele ya nani?» Bawu vutulaka: «Yawu kele ya ntinu Sezale.» 25 Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Beno pesa na ntinu Sezale bima yina kele ya Sezale, mpe na Nzambi bima yina kele ya Nzambi.» 26 Bawu lembanaka na kuzwa dyambu ya yimbi na mambu yina yandi zonzaka na ntuala ya bantu nyonso. Kasi bawu yitukaka mingi mpe lendaka dyaka ve na kuzonza samu na mvutu yina Yesu pesaka. 27 Mwa ndambu ya ba-Saduse kwizaka na sika ya Yesu. (Ba-Saduse kele bantu yina ke tubaka ti bantu ya kufwa ke vumbuka ve na lufwa.) Bawu yufulaka yandi mutindu yayi: 28 «Mulongisi, Moyize pesaka beto Musiku yayi: Kana bakala ya kukwela kufwa ata kubuta bana na kento ya yandi, leki to yaya ya yandi fwana kukwela mufwidi yina samu na kubutula yandi bana. 29 Kasi ya

wandaka na bampangi nsambwadi. Mpangi ya ntete kwelaka kento mpe kufwaka ata kubuta bana na kento yina. 30 Mpangi ya zole mpe kwelaka kento yina, mpe kufwaka ata kubuta mwana, 31 mutindu mosi mpe mpangi ya tatu mpe bampangi ya nkaka yina bikanaka, kufwaka ata kubuta mwana. 32 Na manima, kento mpe kufwaka. 33 Na yina, ntangu bantu ya kufwa ke vumbuka na lufwa, yandi ke vwanda kento ya nani na bawu nyonso nsambwadi, samu ti bawu nyonso kwelaka yandi?» 34 Yesu vutulaka: «Babakala mpe bakento ya yinza yayi ke kwelanaka. (aiōn g165) 35 Kasi babakala mpe bakento yina Nzambi ke tala ya kulunga na kuvumbuka na lufwa mpe na kuzinga na yinza yina ke kwiza, ke kwelana ve. (aiōn g165) 36 Bawu lenda kufwa dyaka ve samu ti bawu me kuma mutindu bambazi. Bawu kele bana ya Nzambi samu ti bawu me vumbuka na lufwa. 37 Moyize lakisaka na pwelele nyonso ti bantu ya kufwa ke vumbuka na lufwa ntangu yandi wandaka zabisaka mambu yina lutaka na divunda ya tiya. Yandi bokilaka Mfumu na «Nzambi ya Abalayami, Nzambi ya Isaaki, mpe Nzambi ya Yakobi.» 38 Yesu tubaka dyaka: «Nzambi kele ve Nzambi ya bantu ya kufwa, kasi ya bantu ya moyo samu ti bawu nyonso kele moyo samu na yandi.» 39 Na yina, mwa ndambu ya milongisi ya Misiku bakaka kinzonzi, mpe tubaka: «Mulongisi, nge me zonga mbote.» 40 Bawu wandaka dyaka ve na ngolo ya kuyufula yandi byuvu ya nkaka. 41 Yesu zabisaka bawu: «Wapi mutindu bantu lenda kutuba ti Masiya kele mwana ya Davidi? 42 Ya tsyelika, yandi mosi Davidi sonikaka na kati ya Dibuku ya Mikunga: «Mfumu Nzambi me tuba na Mfumu ya munu: Wanda na lubakala ya munu 43 ti ntangu mu ke kumisa bambeni ya nge kisika ya kutula makulu ya nge.» 44 «Kana yandi mosi Davidi ke na kubokila yandi «Mfumu», wapi mutindu Masiya lenda kuvwanda dyaka mwana ya Davidi?» 45 Mutindu bantu nyonso wandaka kuwa yandi, Yesu tubaka na bilandi ya yandi: 46 «Beno sala keba na milongisi ya Misiku. Bawu ke zolaka na kutambula na binkuti ya yinda, mpe ti bantu pesa bawu bambote ya buzitu na bisika ya mfunu ya mbanza. Bawu ke zolaka na kuvwanda na bakiti ya ntete na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe bakiti ya buzitu na mikembo ya nene. 47 Bawu ke bakaka bimvwama nyonso ya mifwidi ya bakento, mpe ke salaka lusambulu ya yinda samu ti

bantu tala bawu. Nzambi ke pesa bawu kitumbu ya ngolo.»

21 Yesu vumbulaka yintu mpe talaka bamvwama yina vwandaka tula minkayulu ya bawu na kati ya sanduku ya minkayulu. **2** Yandi talaka mpe mufwidi ya mputu ya kento yina tulaka kaka bapata zole. **3** Na yina, Yesu tubaka: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno, mufwidi ya mputu yayi me lutila kupesa munkayulu kulutula bantu nyonso yina me pesa minkayulu. **4** Bawu nyonso yayi me tula mbongo yina vwandaka na bawu nsatu ve. Kasi yandi na buwelo ya yandi, yandi me tula nyonso yina vwandaka na yandi nsatu samu na kuzinga.» **5** Mwa ndambu ya bantu vwandaka zonzila Yinzoyi ya Nzambi mpe kitoko ya yawu samu na matadi ya kitoko yina ba tungaka yawu, mpe samu na bima nyonso yina ba pesaka mutindu minkayulu na Nzambi. Kasi Yesu tubaka: **6** «Na bima nyonso yina beno ke na kutala, bilumbu ke kwiza yina ata ditadi mosi ke bikana na zulu ya ditadi ya nkaka. Nyonso ke mwangana.» **7** Na yina, bawu yufulaka yandi: «Mulongisi, wapi ntangu yawu ke salama? Wapi kidimbu ke lakisa ti ntangu me fwana samu ti mambu yina salama?» **8** Yesu vutulaka: «Benno sala keba! Benno ndima ve ti muntu vuna beno samu ti bantu mingi ke kwiza na Nkumbu ya munu, mpe ke tuba: “Mu kele Masiya” mpe: “Ntangu me lunga” kasi beno landa bawu ve! **9** Ntangu beno ke kuwa ti bamvita mpe muvusu ke na kusalama, beno vwanda ve na boma. Mambu nyonso yina fwana kusalama ntete, kasi yawu ke vwanda ntete ve nsukunu ya yinza.» **10** Yesu tubaka dyaka: «Bantu ya yinsi mosi ke nwanisa bantu ya yinsi ya nkaka, mpe yinsi mosi ya kintinu ke nwanisa yinsi ya kintinu ya nkaka. **11** Ntoto ke ningana na ngolo nyonso. Na bizunga mingi, madya ke kondwa, mpe bimbevo ya nene ke vwanda mingi. Mambu yina ke pesaka bantu boma mingi ke talana, mpe bidimbu ya nene ke talana na zulu. **12** Kasi ntete mambu yayi salama, ba ke kanga beno, ke talisa beno mpasi, mpe ke yekula beno samu na kufundisa beno na kati ya bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwifwe. Bawu ke tula beno na boloko, ke nata beno na ntwala ya bantinu, mpe ya bantwadisi ya yinsi samu na Nkumbu ya munu. **13** Ya ke pesa beno nzila ya kutuba kimbangi na Nkumbu ya munu. **14** Na yina, beno fwana kukanisa ntete ve samu na mambu yina

beno ke zonza na kunwanina banzutu ya beno. **15** Ya tsyelika, mu ke pesa beno mambu yina beno ke zonza mpe ndwenga, samu ti ata mosi na kati ya bambeni ya beno sala ntembe to tuba ti beno ke na kuvuna. **16** Batata mpe bamama ya beno, bampangi mpe bantu ya dikanda ya beno, mpe bandiku ya beno, ke yekula beno. Ba ke kufwa bantu mingi na kati ya beno. **17** Bantu nyonso ke yina beno samu na munu. **18** Kasi ata nsuki mosi ke katuka na bayintu ya beno. **19** Benno tatamana! Ni na mutindu yina beno ke vuukisa luzingu ya beno.» **20** «Ntangu beno ke tala ti bankonga ya binwani me zunga Yelusalemi, beno ke zaba ti kaka ntangu fyoti me bikana, mpe Yelusalemi ke mwangana. **21** Na yina, bantu yina ke vwanda na Zude fwana kukima na zulu ya myongo. Bayina ke vwanda na Yelusalemi fwana kukima ntama, mpe bayina ke vwanda na bilanga fwana kuvutuka ve na mbanza. **22** Ya tsyelika, ya ke vwanda bilumbu ya lufundusu ntangu ke salama mambu nyonso yina kele ya kusonama na Dibuku ya Nzambi. **23** Na bilumbu yina, kyadi na bakento yina ke vwanda na bivumu, mpe na bayina ke nwikisa bana mabene! Ya tsyelika, bantu ya yinsi yina ke tala mpasi ya kulutula, mpe Nzambi ke fundisa bawu. **24** Ba ke kufwa bawu na bambele. Ba ke nata bawu mutindu bankole na kati ya bayinsi nyonso, mpe bayina kele ve ba-Zwifwe ke yala mbanza nyonso ya Yelusalemi tii na kilumbu yina ke manisa ntangu ya bawu.» **25** «Bidimbu ke talana na kati ya ntangu, ngonda, mpe bambwetete. Awa na ntoto, bantu nyonso ke tala mpasi na ntima samu na makelele ya ngolo ya mubu mpe ya bimpo ya maza. **26** Bantu ke kufwa na boma na kubanza mambu yina ke salama na ntoto ya muvimba, samu ti bima yina kele na lulendo na mazulu ke ningana. **27** Na yina, bantu ke tala Mwana ya Muntu yina ke kwiza na kati ya dituti na ngolo mpe nkembo ya kulutula. **28** Ntangu mambu yina ke banda na kusalama, beno telama mpe beno tala na zulu, samu ti ntangu yina Nzambi ke vuukisa beno ke kuma pene-pene.» **29** Na manima, Yesu tubilaka bawu kingana yayi: «Benno tala yinti ya fike mpe bayinti nyonso ya nkaka! **30** Ntangu beno ke talaka ti makasa ya malu-malu me banda na kubasika, beno ke zabaka ti ntangu ya bamvula me kuma pene-pene. **31** Mutindu mosi, ntangu beno mpe ke tala ti mambu yina ke na kusalama, beno fwana kuzaba ti Kimfumu ya Nzambi me kuma pene-pene. **32** Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Bantu

nyonso yina ke na kuzinga ntangu yayi ke kufwa ve ntete mambu nyonso yayi kusalama. **33** Zulu na ntoto ke zimbana, kasi mambu ya munu ke zimbana ve. **34** «Beno sala keba! Beno lutisa ve ntangu nyonso ya beno na kusala mikembo, kukola malafu, mpe na kuvwanda na manyongo samu na luzingu ya beno. Kana ve, kilumbu ya lufundusu ke kumina beno na mpamukunu **35** mutindu mpwasa. Yawu ke kumina bantu nyonso yina kele na ntoto. **36** Beno lala pongi ve! Beno sambila ntangu nyonso, samu ti beno kuzwa ngolo ya kuvibidila mambu nyonso yina ke salama, mpe ya kuvwanda ya kutelama na ntwala ya Mwana ya Muntu.» **37** Bilumbu nyonso na ntangu, Yesu wandaka longisa na Yinzo ya Nzambi. Kasi na mpimpa, yandi wandaka basika samu na kwenda kulutisa mpimpa na mongo ya bayinti ya olive. **38** Na suka, bantu nyonso wandaka kwiza na Yinzo ya Nzambi samu na kuwa yandi.

22 Mukembo ya Mampa yina ba ke funisaka ve, yina ba ke bokilaka mukembo ya Paki, kumaka pene-pene. **2** Bamfumu ya banganga-Nzambi mpe milongisi ya Misiku wandaka sosa wapi mutindu bawu ke kufwa Yesu. Kasi bawu wandaka na boma ya bantu nyonso. **3** Na yina, Satana kotaka na ntima ya Yuda, yina ba ke bokilaka Isekayote, mosi na kati ya bilandi kumi na zole. **4** Yuda kwendaka wisana na bamfumu ya banganga-Nzambi mpe bamfumu ya mikengi ya Yinzo ya Nzambi na mutindu yandi lendaka yekula bawu Yesu. **5** Bawu kumaka na kilengi mingi, mpe pesaka yandi nsilulu ya kupesa yandi mbongo. **6** Yuda ndimaka mpe bandaka na kusosa mayela ya kuyekula Yesu na ntangu ya mbote yina bantu lenda kuzaba ve. **7** Mukembo ya Mampa yina ba ke funisaka ve bandaka. Na kilumbu yina bantu ke kufwaka mameme ya fyoti samu na kudya Paki, **8** Yesu fidisaka Pyele na Yowane, mpe zabisaka bawu: «Beno kwenda kubika madya ya Paki yina beto ke kudya.» **9** Bawu yufulaka yandi: «Wapi sika nge zola ti beto kwenda kuyidika yawu?» **10** Yesu zabisaka bawu: «Ntangu beno ke kota na mbanza, beno ke bwabana bakala mosi yina ke na kunata diyuki ya maza. Beno landa yandi tii na yinzo yina yandi ke kota, **11** mpe beno tuba na mfumu ya yinzo ti Mulongisi ke na kuyufula nge: "Wapi sika kele kivinga yina mu ke kudya Paki na bilandi ya munu?" **12** Yandi ke lakisa beno na kibandu ya yinzo, kivinga

ya nene yina kele na bima nyonso ya kukubama. Ni kuna beno ke yidika bima nyonso samu na madya ya Paki.» **13** Bawu kwendaka mpe talaka mambu nyonso mutindu Yesu zabisaka bawu, mpe bawu yidikaka bima nyonso samu na madya ya Paki. **14** Ntangu ngunga lungaka, Yesu kwendaka vwanda na mesa na bantumwa. **15** Yandi zabisaka bawu: «Mu zolaka mingi na kudya madya ya mukembo yayi ya Paki kintwadi na beno, ntete mu tala mpasi! **16** Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Mu ke kudya dyaka yawu ve tii ntangu yawu ke lunga na Kimfumu ya Nzambi.» **17** Na yina, yandi bakaka mbungu, tondaka Nzambi, mpe tubaka: «Beno baka mbungu yayi ya vinu, mpe beno kabula yawu beno na beno. **18** Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Katuka ntangu yayi, mu ke kunwa dyaka ve vinu tii ntangu Kimfumu ya Nzambi ke kwiza.» **19** Na manima, yandi bakaka dimpa. Yandi tondaka Nzambi, bukunaka dimpa, mpe pesaka bawu yawu na kutuba: «Yayi ni nzutu ya munu yina mu me pesa samu na beno. Beno sala mutindu yayi samu na kubambuka munu moyo.» **20** Mutindu mosi mpe, na manima ya kudya, yandi pesaka bawu mbungu ya vinu, mpe tubaka: «Mbungu yayi kele ngwisani ya malu-malu yina me salama na menga ya munu yina me mwangana samu na beno. **21** Beno tala! Muntu yina ke na kuyekula munu, ke na kudya kintwadi na munu awa na mesa! **22** Mwana ya Muntu ke kufwa mutindu kele luzolo ya Nzambi. Kasi kyadi na muntu yina ke na kuyekula yandi!» **23** Na yina, bawu bandaka na kuyufula bawu na bawu, nani na kati ya bawu zolaka sala mambu yina. **24** Bilandi bandaka na kusolola bawu na bawu na ngolo nyonso samu na kuzaba nani na kati ya bawu lutilaka bampangi mfunu. **25** Yesu zabisaka bawu: «Bantinu ya bayinsi ke yalaka bantu ya bayinsi ya bawu, mpe bantu yina kele na bumfumu na bayinsi yina, ke zolaka ti ba bokila bawu "Bantu ya mbote". **26** Kasi ya fwana kuvwanda ve mutindu yina samu na beno. Muntu yina me lutila mfunu na kati ya beno, fwana kuvwanda mutindu muntu yina me lutila ntwenya, mpe muntu yina ke na kutwadisa, fwana kuvwanda mutindu kisadi. **27** Nani me lutila mfunu na kati ya muntu yina me vwanda na mesa, mpe muntu yina ke na kusadila bampangi? Mu banza ti ni muntu yina me vwanda na mesa. Kasi munu, mu kele na kati ya beno mutindu muntu yina ke na kusadila beno! **28** Beno kele bayina me tatamana kintwadi na

munu na bampasi nyonso yina mu talaka. 29 Mutindu Tata pesaka munu Kimfumu, munu mpe, mu ke na kupesa beno yawu. 30 Na yina, beno ke kudya mpe ke kunwa na mesa ya munu na kati ya Kimfumu ya munu. Beno ke vwanda na bakiti ya kintinu samu na kufundisa bifumba kumi na zole ya Isayeli.» 31 «Simoni, Simoni, kuwa munu! Satana me lombi na kuningisa beno mutindu ba ke ningisaka bambuma ya faline na kati ya kiyengoso. 32 Kasi mu me sambidila nge samu ti nge kondwa ve kiminu, mpe ntangu nge ke kutuka na sika ya munu, nge kindisa bampangi ya nge.» 33 Pyele zabisaka Yesu: «Mfumu, mu kele ya kukubama na kukwenda kintwadi na nge na boloko, mpe na kufwa kintwadi na nge.» 34 Yesu vutulaka: «Pyele, mu ke na kuzabisa nge: Bubu yayi ntete nsusu kuba, nge ke manga munu bambala tatu.» 35 Na manima, Yesu zabisaka bawu: «Ntangu mu fidisaka beno ata kupesa beno mbongo, nkutu, mpe mapapa, yinki kondwaka beno?» Bawu vutulaka: «Ata kima kondwaka beto.» 36 Na yina, yandi zabisaka bawu: «Kasi ntangu yayi, muntu yina kele na mbongo fwana kubaka yawu. Mutindu mosi mpe, muntu yina ke na nkutu fwana kubaka yawu, mpe muntu yina ke na mbele ve fwana kutekisa kiyunga ya yandi samu na kusumba mbele. 37 Mu ke na kuzabisa beno ti mambu yayi ya Dibuku ya Nzambi fwana kusalama na nzutu ya munu: “Ba tulaka yandi na lutangu ya bimpumbulu.” Ya tsyelika, mambu yina me tadila munu ke na kusalama.» 38 Bilandi tubaka: «Mfumu, tala bambele zole.» Yesu vutulaka: «Ya me lunga.» 39 Yesu basikaka mpe kwendaka na mongo ya bayinti ya olive mutindu vwandaka kifu ya yandi, mpe bilandi ya yandi landaka yandi. 40 Ntangu yandi kumaka kuna, yandi zabisaka bawu: «Beni sambila samu ti beno kubwa ve na ntontolo.» 41 Na manima, yandi katukaka pene-pene ya bawu, mpe kwendaka mwa ntama. Yandi fukamaka mpe sambilaka 42 mutindu yayi: «Tata, kana nge zola, katula munu mbungu yayi ya mpasi. Sala luzolo ya nge, kasi luzolo ya munu ve.» [43 Na yina, mbazi mosi ya mazulu kwizaka talana na yandi samu na kukindisa yandi. 44 Yandi talaka mpasi na ntima mpe sambilaka dyaka na ngolo ya kulutula. Mitoki ya nzutu ya yandi kumaka mutindu mabete ya menga yina vwandaka kubwa na ntoto.] 45 Ntangu yandi manisaka na kusambila, yandi telamaka mpe vutukaka kisika vwandaka bilandi ya yandi. Yandi kutaka bawu ya kulala samu na kyadi. 46 Yandi zabisaka bawu: «Samu na yinki beno ke na kulala? Beni telama mpe beno sambila samu ti beno kubwa ve na ntontolo.» 47 Yesu vwandaka zonga ntete ntangu nkonga ya bantu basikaka na ntwa ya yandi. Ni Yuda, mosi na kati ya bilandi kumi na zole, nataka nkonga yina. Yandi kwendaka pene-pene ya Yesu samu na kufiba yandi. 48 Kasi Yesu zabisaka yandi: «Yuda ni na kufiba Mwana ya Muntu nge ke na kuyekula yandi?» 49 Ntangu bayina vwandaka na Yesu talaka mambu yina zolaka salama, bawu yufulaka yandi: «Mfumu, beto lenda kunwana na bambele ya beto?» 50 Mosi na kati ya bawu bulaka mbele na kisadi ya nganga-Nzambi ya ntete, mpe zengaka yandi dikutu ya lubakala. 51 Kasi Yesu tubaka: «Beni bika! Ya me lunga.» Yandi simbaka dikutu ya muntu yina, mpe belusaka yandi. 52 Na manima, Yesu tubaka na bamfumu ya banganga-Nzambi, bamfumu ya mikengi ya Yinzo ya Nzambi mpe bakuluntu ya ba-Zwife yina kwizaka samu na kukanga yandi: «Beni me nata bambele mpe bayinti mutindu ti mu vwandaka kimpumbulu. 53 Bilumbu nyonso, mu vwandaka na beno na kati ya Yinzo ya Nzambi, mpe beno sosaka ve na kukanga munu. Kasi ngunga yayi kele ya beno, mpe ya lulendo ya mpimpa.» 54 Na yina, bawu kangaka Yesu. Bawu nataka yandi, mpe kotisaka yandi na yinzo ya nganga-Nzambi ya ntete. Pyele vwandaka landa bawu mwa manima. 55 Ba yidikaka tiya na kati-kati ya ngaanda ya lupangu, mpe Pyele kwendaka vwanda kintwadi na bayina vwandaka yotila tiya. 56 Kisadi mosi ya kento talaka Pyele ya kuvwanda pene-pene ya tiya. Yandi sikikaka Pyele meso, mpe tubaka: «Muntu yayi mpe vwandaka kintwadi na Yesu!» 57 Kasi Pyele mangaka mpe tubaka: «Kento, mu zaba yandi ve!» 58 Na manima ya mwa ntangu, muntu ya nkaka talaka Pyele, mpe tubaka: «Nge mpe, nge vwandaka na bawu!» Kasi Pyele vutulaka: «Ve, ya kele munu ve.» 59 Na manima ya ngunga mosi, muntu ya nkaka dyaka tubaka na ngolo nyonso: «Ya tsyelika, muntu yayi vwandaka na Yesu samu ti yandi kele muntu ya Ngali.» 60 Kasi Pyele vutulaka: «Mu zaba ve yinki nge ke na zola kutuba.» Kaka na ntangu yina, nsusu kubaka. 61 Mfumu balukaka mpe talaka Pyele. Na yina, Pyele bambukaka moyo na mambu yina Mfumu zabisaka yandi: «Bubu yayi, ntete nsusu kuba, nge ke manga munu bambala tatu.» 62 Pyele basikaka mpe dilaka mingi. 63 Bantu

yina wwandaka keba Yesu wwandaka seka mpe bula yandi. **64** Bawu wwandaka kanga yandi lele na kizizi, mpe wwandaka yufula yandi: «Bikula! Nani me bula nge?» **65** Bawu wwandaka finga dyaka yandi mingi. **66** Ntangu bwisi kutsyaka, bakuluntu ya ba-Zwife, bamfumu ya banganga-Nzambi, mpe milongisi ya Misiku vukanaka kisika mosi. Bawu tumisaka ti ba nata Yesu na ntwa ya kimvuka ya bawu ya bakuluntu, **67** mpe yufulaka yandi: «Zabisa beto: nge kele Masiya?» Yesu vutulaka: «Kana mu zabisa beno yawu, beno ke kwikila munu ve, **68** mpe kana mu yufula beno kyuvu, beno ke pesa munu mvutu ve. **69** Kasi katuka ntangu yayi, Mwana ya Muntu ke vwanda na lubakala ya Nzambi-Mpungu.» **70** Bawu nyonso tubaka: «Na yina, nge kele Mwana ya Nzambi?» Yesu vutulaka: «Beni me tuba yawu, ni munu.» **71** Na yina, bawu tubaka: «Beto ke dyaka ve na nsatu ya bambangi! Beto mosi me kuwa mambu yina me basika na yinwa ya yandi!»

23 Bantu nyonso ya kimvuka telamaka mpe nataka Yesu na ntwa ya Pilate. **2** Kuna, bawu bandaka na kufunda yandi na kutuba: «Beto me kuta muntu yayi na kukotisa muvusu na bantu ya beto. Yandi ke zabisaka bawu na kufuta ve mpaku na ntinu ya Loma, mpe ke tubaka yandi mosi ti yandi kele Masiya mpe ntinu.» **3** Pilate yufulaka Yesu mutindu yayi: «Nge kele ntinu ya ba-Zwife?» Yesu vutulaka: «Nge ke na kutuba yawu nge mosi.» **4** Na yina, Pilate tubaka na bamfumu ya banganga-Nzambi mpe na bantu nyonso: «Mu ke na kutala ve dyambu ya yimbi na muntu yayi samu na kuzengila yandi lufwa.» **5** Kasi bawu tubaka dyaka na ngolo ya kulutula: «Yandi ke na kupesa ndongosolo yina ke na kutumisa bantu na kusala muvusu. Yandi bandaka na Ngali. Na manima, yandi salaka yawu na kizunga nyonso ya Zude, mpe ntangu yayi, yandi me kuma awa.» **6** Na kuwa mutindu yina, Pilate yufulaka: «Muntu yayi kele muntu ya Ngali?» **7** Ntangu Pilate kuwaka ti Yesu wwandaka muntu ya kizunga yina Elode wwandaka ntinu, yandi fidisaka Yesu na sika ya Elode yina wwandaka mpe na Yelusalemi na bilumbu yina. **8** Elode kumaka na kilengi ya kulutula ntangu yandi talaka Yesu. Ya tsyelika, yandi kuwaka nsangu ya Yesu, mpe wwandaka zola kutala yandi katuka ntama. Yandi wwandaka na kivuvu ya kutala Yesu sala mwa bimangu. **9** Elode yufulaka Yesu byuvu mingi, kasi

Yesu vutulaka yandi ata dyambu. **10** Bamfumu ya banganga-Nzambi mpe milongisi ya Misiku wwandaka kuna. Bawu wwandaka funda Yesu na ngolo nyonso. **11** Elode na binwani ya yandi wwandaka seka mpe finga Yesu. Bawu lwatisaka yandi kinkuti ya kitoko, mpe vutulaka yandi na sika ya Pilate. **12** Na ntama, Elode na Pilate wwandaka bambeni. Kasi na kilumbu yina, bawu kumaka bandiku. **13** Pilate vukisaka bamfumu ya banganga-Nzambi, bamfumu ya ba-Zwife, mpe bantu nyonso. **14** Yandi zabisaka bawu: «Beni me natina munu muntu yayi na kutuba ti yandi ke na kutumisa bantu na kusala muvusu. Kasi mu me yufula yandi na ntwa ya beno na mambu ya yimbi yina beno me funda yandi, mpe mu me tala ata dyambu ya kuzengila yandi lufwa. **15** Elode mpe me tala ata dyambu ya kuzengila yandi lufwa, samu ti yandi me vutula yandi na sika ya beto. Na yina, muntu yayi me sala ata dyambu ya yimbi samu na kuzengila yandi lufwa. **16** Ni yawu yina, mu ke pesa muswa ya kubula yandi bikoti, mpe na manima, mu ke bika yandi.» [**17** Na konso mukembo ya Paki, Pilate fwanaka pesa kimpwanza na nkole mosi.] **18** Kasi bawu nyonso lookaka: «Kufwa muntu yayi! Pesa kimpwanza na Balabase!» **19** (Ba tulaka Balabase na boloko samu na muvusu yina salamaka na mbanza, mpe samu ti yandi kufwaka muntu.) **20** Mutindu Pilate wwandaka zola kupesa Yesu kimpwanza, yandi zonzaka dyaka na nkonga. **21** Kasi nkonga nyonso lookaka: «Koma yandi na kulunsi! Koma yandi na kulunsi!» **22** Pilate zabisaka dyaka bawu na mbala ya tatu: «Wapi dyambu ya yimbi yandi me sala? Mu me kuzwa yandi ata dyambu ya yimbi yina me lunga na kuzengila yandi lufwa! Na yina, mu ke pesa muswa ya kubula yandi bikoti, mpe mu ke bika yandi.» **23** Kasi bawu tatamanaka na kulooka na ngolo nyonso ti ba koma Yesu na kulunsi, mpe bawu nungaka samu ti bawu wwandaka looka ngolo. **24** Pilate ndimaka na kubaka lukanu mutindu bawu wwandaka lombi. **25** Yandi pesaka kimpwanza na muntu yina wwandaka na boloko samu na dyambu ya muvusu, mpe samu ti yandi kufwaka muntu. Na manima, yandi yekulaka bawu Yesu, samu ti bawu sala yandi mutindu bawu wwandaka zola. **26** Ntangu binwani wwandaka nata Yesu, bawu bwabanaka Simoni, muntu ya mbanza Silene, yina katukaka na bilanga. Bawu bakaka yandi, mpe tulaka kulunsi ya Yesu na magembo ya yandi, samu ti yandi nata yawu na kutambula na manima

ya Yesu. 27 Nkonga ya nene ya bantu wandaka landa yandi. Na kati ya bawu wandaka na bakento yina wandaka dila mpe bula ntulu samu na yandi. 28 Yesu balukaka na lweka ya bawu, mpe tubaka: «Bakento ya Yelusalemi, beno dila ve samu na munu! Kasi beno dila samu na beno mosi, mpe samu na bana ya beno! 29 Ya tsyelika, bilumbu ke na kukwiza yina ba ke tuba: "Kyese na bisita, na bakento yina me buta ntete ve, mpe na bakento yina me nwikisa ntete bana mabene ve!" 30 Na ntangu yina, bantu ke tuba na myongo ya nene: "Beni kubwa na zulu ya beto" mpe na myongo ya fyoti: "Beni bumba beto!" 31 Ya tsyelika, kana ba ke na kusala mutindu yina na yinti ya mubisu, yinki ba ke sala na yinti ya kuyuma?» 32 Ba nataka mpe bimpumbulu zole samu na kufwa bawu kisika mosi na Yesu. 33 Ntangu bawu kumaka na kisika yina ba ke bokilaka «Mukwa ya yintu», binwani komaka Yesu na bimpumbulu zole na bakulunsi. Kimpumbulu mosi wandaka na lubakala ya Yesu, mpe ya nkaka na lumoso. 34 Yesu tubaka: «Tata, lemvokila bawu samu ti bawu zaba ve mambu yina bawu ke na kusala.» Binwani kabulaka bawu na bawu binkuti ya yandi na kubula dzeke. 35 Nkonga ya bantu yina wandaka ya kutelama kuna wandaka tala. Bamfumu ya ba-Zwife wandaka seka yandi na kutuba: «Yandi vuukisaka bantu ya nkaka. Bika ti yandi vuukisa nzutu ya yandi mosi, kana yandi kele Masiya yina Nzambi me soola!» 36 Binwani mpe wandaka seka yandi. Bawu kwendaka pene-pene ya yandi, pesaka yandi malafu ya ngayi, 37 mpe tubaka: «Kana nge kele ntinu ya ba-Zwife, vuukisa nzutu ya nge!» 38 Na zulu ya kulunsi ya Yesu, ba tulaka dibaya yina wandaka na bisono yayi: «Muntu yayi kele ntinu ya ba-Zwife.» 39 Mosi na kati ya bimpumbulu zole yina ba komaka wandaka finga Yesu: «Kana nge kele Masiya, vuukisa nzutu ya nge, mpe vuukisa beto mpe!» 40 Kasi mpangi ya yandi sembaka yandi, mpe tubaka: «Nge ke na kuzitisa Nzambi ve, nge muntu me kuzwa kitumbu mosi na muntu yayi? 41 Kitumbu ya beto kele ya kulunga, samu ti beto me kuzwa musendo ya mambu ya yimbi yina beto salaka. Kasi muntu yayi me sala ata dyambu ya yimbi.» 42 Na yina, yandi tubaka dyaka: «Yesu, bambukila munu moyo ntangu nge ke kwiza mutindu ntinu.» 43 Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa nge: bubu yayi, nge ke vwanda na munu na paladiso.» 44 Ya lendaka vwanda ngunga ya midi, kitombe kumaka na

yinsi nyonso tii na ngunga ya tatu na manima ya midi. 45 Ntangu zimbanaka, mpe lele yina ke kabulaka bisika ya longo ya Yinzo ya Nzambi pasukaka na kati-kati na bandambu zole kubanda na zulu tii na yisi. 46 Yesu lookaka na ndinga ya ngolo: «Tata, mu me vutula mpeve ya munu na maboko ya nge.» Na manima ya kutuba mutindu yina, yandi kufwaka. 47 Na kutala mambu yina salamaka, mfumu ya binwani ya Loma kembilaka Nzambi na kutuba: «Ya tsyelika, muntu yayi wandaka muntu ya kudedama!» 48 Bantu nyonso yina kwizaka kuna, talaka mambu yina salamaka. Na yina, bawu vutukaka na bayinzo ya bawu na kubula ntulu samu na kyadi. 49 Bankundi nyonso ya Yesu, mpe bakento yina landaka yandi katuka Ngilili, wandaka ya kutelama mwa ntama, mpe wandaka tala mambu yina wandaka luta. 50 Ya wandaka na bakala mosi na nkumbu Yosefi. Yandi wandaka muntu ya Alimate, mbanza ya ba-Zwife, mpe yandi wandaka na kati ya kimvuka ya luyalu ya bawu. Yandi wandaka muntu ya mbote mpe ya kudedama yina wandaka vingila nkwezulu ya Kimfumu ya Nzambi. Yandi ndimaka ve lukanu yina bampangi ya yandi ya kimvuka bakaka, mpe mambu yina bawu salaka. 52 Yandi kwendaka tala Pilate, mpe lombaka yandi nzutu ya Yesu. 53 Na manima ya kukatula nzutu ya Yesu na kulunsi, yandi zingaka yawu na lele ya lino, mpe tulaka yawu na kati ya ndyamu yina ba tobolaka na mongo ya matadi. Ba wandaka me zika ntete ve mvumbi na kati ya ndyamu yina. 54 Ya wandaka kilumbu ya kukubika Saba, mpe ya bikanaka fyoti samu ti Saba banda. 55 Bakento yina landaka Yesu katuka Ngilili kwendaka kintwadi na Yosefi. Bawu talaka ndyamu, mpe wapi mutindu ba tulaka nzutu ya Yesu. 56 Na manima, bawu vutukaka na bayinzo ya bawu. Bawu kubikaka mafuta mpe mananasi. Na kilumbu ya Saba, bawu pemaka mutindu wandaka tumisa misiku.

24 Na suka-suka ya kilumbu ya lumingu, bakento kwendaka na ndyamu, mpe nataka mafuta ya nsunga ya mbote yina ba kubikaka. 2 Bawu talaka ti ba vindumunaka ditadi yina wandaka kanga mwelo ya ndyamu. 3 Bawu kotaka na ndyamu, kasi bawu talaka ve nzutu ya Mfumu Yesu. 4 Mutindu bawu wandaka na maketi-keti, babakala zole yina lwataka bilele ya kulezima talanaka na ntwala ya bawu. 5 Bawu kumaka na boma, mpe wandaka tala kaka

na ntoto. Babakala yina zabisaka bawu: «Samu na yinki beno ke na kusosa muntu ya moyo na kati ya bantu ya kufwa? 6 Yandi kele ve awa, kasi yandi me vumbuka na lufwa. Beno bambuka moyo na mambu yina yandi zabisaka beno ntangu yandi wandaka ntete na Ngalili: 7 «Ba fwana kuyekula Mwana ya Muntu na maboko ya misumuki. Ba ke koma yandi na kulunsi, mpe yandi ke vumbuka na lufwa na kilumbu ya tatu.» 8 Na yina, bawu bambukaka moyo na mambu yina Yesu tubaka. 9 Bawu bikaka ndyamu, mpe kwendaka zabisa mambu nyonso yina na bantumwa kumi na mosi, mpe na bilandi nyonso ya nkaka. 10 Ya wandaka Maliya ya mbanza Madala, Zane, mpe Maliya mama ya Zaki. Bakento ya nkaka yina wandaka na bawu zabisaka mpe mutindu mosi na sika ya bantumwa. 11 Bantumwa kanisaka ti mambu yina bakento wandaka tuba, wandaka mambu ya buzoba, mpe bawu kwikilaka yawu ve. 12 Kasi Pyele telamaka mpe kimaka mbangu na ndyamu. Yandi kondamaka mpe talaka kaka bitende ya lele. Na manima, yandi vutukaka na yinzo ya yandi, mpe yitukaka mingi na mambu yina salamaka. 13 Kaka na kilumbu yina, bilandi zole wandaka kwenda na bwala Emayuse. Bwala yina wandaka ya kukabuka na Yelusalemi keba ve na Basitade makumi sambanu. 14 Bawu wandaka zonzila mambu nyonso yina salamaka. 15 Ntangu bawu wandaka zonzila mpe solola, yandi mosi Yesu kwizaka pene-pene ya bawu, mpe tambulaka kintwadi na bawu. 16 Bawu wandaka tala yandi. Kasi bawu wandaka lenda ve na kuzaba yandi. 17 Yesu yufulaka bawu: «Wapi dyambu beno ke na kusolola na nzila?» Na kyadi nyonso, bawu telamaka. 18 Mosi na kati ya bawu, Kelopase, zabisaka yandi: «Na bantu nyonso ya Yelusalemi, kaka ni nge zaba ve mambu yina me salama na bilumbu yayi?» 19 Yandi yufulaka bawu: «Wapi mambu yina?» Bawu vutulaka: «Mambu yina me kumina Yesu ya Nazaleti! Yandi wandaka mumbikudi ya ngolo. Yandi me lakisa yawu na ntuala ya Nzambi mpe ya bantu nyonso na bisalu mpe ndongosolo ya yandi. 20 Bamfumu ya banganga-Nzambi mpe bamfumu ya beto yekulaka yandi samu ti ba zengila yandi lufwa, mpe ba komaka yandi na kulunsi. 21 Beto wandaka na kivuvu ti ni yandi fwanaka kuula bantu ya yinsi ya Isayeli. Kasi ya me kuma, bubu yayi, kilumbu ya tatu katuka mambu yina me salama. 22 Mwa ndambu ya bakento ya nkaka ya

kimvuka ya beto me yitukisa beto. Bubu yayi, bawu kwendaka na ndyamu na suka-suka, 23 kasi bawu talaka ve nzutu ya yandi. Bawu vutukaka samu na kuzabisa beto ti bambazi talanaka na bawu, mpe tubilaka bawu ti Yesu kele moyo. 24 Bampangi ya beto ya nkaka kwendaka na ndyamu, mpe talaka mambu nyonso mutindu bakento zabisaka yawu. Bawu talaka ve nzutu ya Yesu.» 25 Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Beno kele bantu ya mayela ve! Beno ke kwikilaka mbangu ve mambu nyonso yina mimbikudi zabisaka! 26 Ya tsyelika, ya fwanaka ti Masiya tala mpasi ya mutindu yina, ntete yandi kuzwa dyaka nkembo ya yandi.» 27 Na manima, Yesu bangulaka bawu mambu nyonso yina sonamaka na Dibuku ya Nzambi samu na yandi, kukatuka mabuku ya Moyize tii na mabuku nyonso ya Mimbikudi. 28 Ntangu bawu kumaka pene-pene ya bwala yina bawu wandaka kwenda, Yesu salaka mutindu ti yandi zolaka luta bwala yina. 29 Kasi bawu bondilaka yandi na kutuba: «Vwanda na beto awa. Bwisi me yila, mpe mpimpa me banda.» Na yina, yandi kotaka na yinzo samu na kuvwanda na bawu. 30 Yandi wandaka na mesa kintwadi na bawu. Yandi bakaka dimpa mpe tondaka Nzambi. Na manima, yandi bukunaka yawu mpe pesaka bawu yawu. 31 Na yina, meso ya bawu zibukaka, mpe bawu zabaka yandi. Kasi yandi zimbanaka na ntuala ya bawu. 32 Bawu wandaka tuba bawu na bawu: «Ya tsyelika, bantima ya beto wandaka mutindu bantima yina ke na kuya tiya ntangu yandi wandaka zonzila mpe bangudila beto mambu ya Dibuku ya Nzambi na nzila.» 33 Kaka na ntangu yina, bilandi zole telamaka mpe vutukaka na Yelusalemi. Kuna, bawu kutaka bantumwa kumi na mosi ya kuvukana na bampangi ya bawu. 34 Bawu nyonso zabisaka bilandi zole yina: «Ya tsyelika, Mfumu me vumbuka na lufwa! Simoni me tala yandi!» 35 Bilandi zole yina mpe zabisaka bawu mambu nyonso yina salamaka na nzila, mpe wapi mutindu bawu zabaka Yesu ntangu yandi bukunaka dimpa. 36 Ntangu bawu wandaka zonzila mambu yina, Yesu yandi mosi talanaka na kati-kati ya bawu, mpe zabisaka bawu: «Kizunu kuvwanda na beno!» 37 Bawu kumaka na boma ya kulutula samu ti bawu banzaka ti ya wandaka mukuyu. 38 Kasi Yesu zabisaka bawu: «Samu na yinki bantima ya beno me kuma kidi-kidi? Samu na yinki beno ke na maketi-ke ti na kati ya bantima ya beno? 39 Beno tala maboko mpe makulu ya munu. Ya ke

munu! Beno simba munu! Mukuyu kele ve na musuni mpe mikwa. Kasi munu, mu kele na yawu mutindu beno ke na kutala.» 40 Na yina, yandi lakisaka bawu maboko mpe makulu ya yandi. 41 Kasi mutindu bawu vwandaka kwikila ntete ve, samu ti bawu vwandaka ya kufuluka na kyese, mpe ya kuyituka mingi, Yesu yufuluka bawu: «Beno kele awa na kima ya kudyu?» 42 Bawu pesaka yandi kibuku ya mbisi ya maza ya kukalinga. 43 Yandi bakaka yawu mpe kudyaka yawu na ntuala ya bawu. 44 Na manima, yandi zabisaka bawu: «Ntangu mu vwandaka ntete na kati ya beno, mu zabisaka beno mutindu yayi: Mambu yina sonamaka samu na munu na kati ya Misiku ya Moyize, dibuku ya Mimbikudi, mpe dibuku ya Mikunga fwana kusalama.» 45 Na yina, yandi pesaka bawu mayela ya kubakula mambu yina kele ya kusonama na Dibuku ya Nzambi. 46 Yesu zabisaka bawu: «Ba sonikaka mutindu yayi: Masiya fwana kutala mpasi, mpe ke vumbuka na lufwa na kilumbu ya tatu. 47 Kubanda na Yelusalemi tii na bayinsi nyonso, ba ke longisa bantu na Nkumbu ya yandi ti ba fwana kusoba nkadulu samu na kuzwa mulemvo ya masumu. 48 Beno kele bambangi ya mambu yayi. 49 Munu mosi ke fidisa beno dikabu yina Tata ya munu pesaka nsilulu. Kasi beno fwana kuvwanda na kati ya mbanza tii ntangu lulendo ya mazulu ke kulumuka na beno.» 50 Na manima, Yesu nataka bawu pene-pene ya mbanza Betani. Kuna, yandi nangunaka maboko, mpe sakumunaka bawu. 51 Ntangu yandi vwandaka sakumuna bawu, yandi bikaka bawu, mpe nangukaka na zulu. 52 Bilandi siikaka yandi, mpe vutukaka na Yelusalemi ya kufuluka na kilengi. 53 Ntangu nyonso, bawu vwandaka na Yinzo ya Nzambi, mpe bawu vwandaka kembila Nzambi.

Yowane

1 Na mbandukulu, ntangu yinza wandaka ntete ve, Mpova wandaka. Mpova wandaka na Nzambi, mpe Mpova wandaka Nzambi. **2** Na mbandukulu, yandi wandaka kintwadi na Nzambi. **3** Nzambi yidikaka bima nyonso na lusalusu ya yandi. Nyonso yina Nzambi yidikaka, yandi yidikaka yawu na yandi. **4** Na yandi kele luzingu, mpe luzingu ke pesaka nsemo na bantu. **5** Nsemo ke lezimaka na mpimpa, kasi mpimpa ke ndimaka yawu ve. **6** Nzambi fidisaka muntu, nkumbu ya yandi Yowane. **7** Yandi kwizaka samu na kuvwanda mbangi ya Nsemo, mpe samu ti bantu nyonso kwikila na Nsemo samu na kimbangi ya yandi. **8** Yandi wandaka ve Nsemo, kasi yandi wandaka mbangi ya Nsemo. **9** Nsemo yayi wandaka nsemo ya tsyelika yina kwizaka na yinza samu na kuyenzula bantu nyonso. **10** Mpova wandaka na yinza, mpe ni na lusalusu ya yandi Nzambi yidikaka yinza, kasi yinza zabaka yandi ve. **11** Yandi kwizaka na sika ya bantu ya yandi, kasi bawu yambaka yandi ve. **12** Kasi na bantu nyonso yina yambaka yandi, mpe kwikilaka na Nkumbu ya yandi, yandi pesaka bawu luve ya kukuma bana ya Nzambi. **13** Bawu butukaka ve samu na bansatu ya nzutu to samu na luzolo ya kento na bakala, kasi samu na luzolo ya Nzambi. **14** Mpova kumaka muntu, mpe zingaka na kati ya beto. Yandi wandaka ya kufuluka na bumbote mpe na butsyelika. Beto talaka nkembo ya yandi, nkembo yina Tata pesaka na Mwana ya yandi kaka mosi. **15** Yowane wandaka mbangi ya yandi, mpe zonzaka na bantu: «Beno tala muntu yina mu zonzilaka beno na ngolo nyonso ntangu mu tubaka: Muntu ke kwiza na manima ya munu. Yandi me lutila munu mfunu, samu ti yandi wandaka ntete mu butuka.» **16** Na bunene ya bumbote ya yandi, yandi ke pesaka beto lusakumunu ya kulutila. **17** Misiku pesamaka na beto na lusalusu ya Moyize, kasi bumbote mpe butsyelika kwizaka na Yesu-Klisto. **18** Ata muntu me talaka Nzambi, kasi Mwana ya yandi kaka mosi yina ke zingaka na sika ya Tata ya yandi, lakisaka beto mutindu Nzambi kele. **19** Bamfumu ya ba-Zwif ya Yelusalemi fidisaka nkonga ya banganga-Nzambi mpe ya ba-Levi na sika ya Yowane samu na kuyufula yandi: «Nge kele nani?» **20** Na kyuvu yina, Yowane mangaka ve na kupesa mvutu. Na

ntwala ya bantu nyonso, yandi tubaka: «Mu kele ve Masiya.» **21** Bawu tatamanaka na kuyufula yandi: «Na yina, nge kele nani? Nge ni Eli?» Yowane vutulaka: «Ni munu ve.» Bawu yufulaka dyaka yandi: «Nge ni Mumbikudi yina beto ke na kuvingila?» Yowane vutulaka: «Ni munu ve.» **22** Na yina, bawu tubaka: «Nge kele nani? Beto fwana kupesa mvutu na bantu yina me fidisa beto. Yinki nge ke na kutuba samu na nge mosi?» **23** Yowane pesaka bawu mvutu na mambu yina mumbikudi Esaya tubaka: «Mu kele muntu yina ke na kulooka na yinsi ya kuyuma: «Beno sungika nzila ya Mfumuli!»» **24** Ndambu ya bantu na kati ya nkonga yina ba fidisaka na sika ya Yowane, wandaka Ba-Falisye. **25** Ba yufulaka Yowane: «Kana nge kele Masiya ve, to Eli ve, to Mumbikudi ve, samu na yinki nge ke na kubotika?» **26** Yowane vutulaka: «Mu ke na kubotika na maza, kasi na kati ya beno kele na muntu yina beno zaba ve. **27** Yandi ke kwiza na manima ya munu, kasi mu ke ya kulunga ve samu na kunyangula basinga ya mapapa ya yandi.» **28** Mambu nyonso yayi lutaka na mbanza Betani, na lweka ya esete ya nzadi ya Yolodani, kisika Yowane wandaka botika. **29** Kilumbu yina landaka, Yowane talaka Yesu yina wandaka kwiza na sika ya yandi, mpe tubaka: «Beno tala Dimeme ya Nzambi yina ke katulaka masumu ya yinza. **30** Ni yandi mu zabisaka beno ntangu mu tubaka: Muntu ke kwiza na manima ya munu. Yandi me lutila munu mfunu, samu ti yandi wandaka ntete mu butuka. **31** Munu mpe, mu wandaka zaba yandi ve. Kasi, mu kwizaka mpe mu ke na kubotika na maza samu na kuzabisa yandi na bantu ya Isayeli.» **32** Yowane tubaka mpe kimbangi yayi: «Mu me tala Mpeve yina me katuka na zulu, yawu me kulumuka mutindu dibembe mpe me kwiza kutentama na yandi. **33** Mu wandaka zaba yandi ve. Kasi, Nzambi yina fidisaka munu samu na kubotika na maza zabisaka munu: Nge ke tala mambu yayi: Mpeve ke kulumuka mpe ke tentama na muntu. Ni yandi ke botika na Mpeve ya Longo. **34** Mu me tala na meso ya munu, mpe mu ke na kusala kimbangi ti muntu yayi kele Mwana ya Nzambi.» **35** Kilumbu yina landaka, Yowane wandaka dyaka na kisika yango na bilandi zole ya yandi, **36** mpe yandi talaka Yesu yina wandaka luta. Yandi tubaka: «Beno tala Dimeme ya Nzambi.» **37** Ntangu ba kuwaka mambu yina, bilandi zole landaka Yesu. **38** Ntangu Yesu balukaka na manima, mpe talaka ti bawu wandaka

landa yandi, yandi yufulaka bawu: «Yinki beno ke na kusosa?» Bawu vutulaka: «Labi, wapi kisika nge ke wwandaka?» («Labi» zola kutuba «Mulongisi».)

39 Yesu zabisaka bawu: «Beno kwiza, mpe beno ke tala.» Bawu kwendaka mpe talaka kisika yandi wwandaka wanda. (Ya lendaka wanda ngunga ya kumi ya suka.) Bawu wwandaka kintwadi na yandi kilumbu nyonso yina. 40 Na kati ya bilandi zole yina kuwaka malongi ya Yowane, mpe landaka Yesu, wwandaka na Andele mpangi ya Simoni Pyele. 41 Yandi kwendaka tala ntete yaya ya yandi Simoni, mpe zabisaka yandi: «Beto me tala Masiya» (Nkumbu ya Masiya zola kutuba «Klisto».) 42 Na manima, Andele nataka yandi na sika ya Yesu. Yesu talaka yandi, mpe tubaka: «Nge kele Simoni, mwana ya Yowane. Katuka ntangu yayi, ba ke bokila nge Sefase» (Nkumbu yayi zola kutuba «Pyele».) 43 Kilumbu yina landaka, Yesu bakaka lukanu ya kukwenda na kizunga ya Ngali. Yandi bwabanaka Filipe, mpe tubilaka yandi: «Landa muntu». 44 (Filipe wwandaka muntu ya Besayida, mbanza ya Andele mpe Pyele.) 45 Na manima, Filipe bwabanaka Natanaye, mpe zabisaka yandi: «Beto me tala muntu yina Moyize zonzilaka na kati ya Misiku, mpe yina mimbikudi zabisaka: Ni Yesu, mwana ya Yosefi ya mbanza Nazaleti.» 46 Natanaye yufulaka yandi: «Na Nazaleti lenda kukatuka mambu ya mbote?» Filipe vutulaka: «Kwiza, mpe nge ke tala.» 47 Ntangu Yesu talaka ti Natanaye wwandaka kwiza na sika ya yandi, yandi tubaka: «Beno tala muntu ya tsyelika ya Isayeli. Ata dyambu ya luvunu kele na yandi.» 48 Natanaye yufulaka Yesu: «Wapi mutindu nge me zaba muntu?» Yesu vutulaka: «Ntete Filipe bokila nge, mu talaka nge ntangu nge wwandaka na yisi ya yinti ya fike.» 49 Na yina, Natanaye tubaka: «Mulongisi, nge kele Mwana ya Nzambi! Nge kele Ntinu ya Isayeli!» 50 Yesu vutulaka: «Nge me kwikila, samu ti mu me tubila nge ti mu talaka nge na yisi ya yinti ya fike? Nge ke tala mambu ya nene ya kulutula yayi. 51 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Beno ke tala zulu ya kuzibuka, mpe bambazi ya Nzambi yina ke yuluka mpe ke kulumuka na sika ya Mwana ya Muntu.»

2 Bilumbu zole lutaka, makwela salamaka na mbanza Kaana ya Ngali. Mama ya Yesu wwandaka kuna. 2 Na makwela yango, ba bokilaka mpe Yesu na bilandi ya yandi. 3 Ntangu vinu manisaka, mama ya

Yesu zabisaka yandi: «Ba ke dyaka ve na vinu.» 4 Yesu vutulaka: «Mama, yinki nge ke na kusosa na muntu? Ngunga ya muntu me lunga ntete ve.» 5 Na yina, mama ya Yesu tubaka na bisadi: «Beno sala mambu nyonso yina yandi ke zabisa beno.» 6 Na kisika yina, ya wwandaka na mayuki sambanu ya nene yina ba yidikaka na ditadi. Konso diyuki lendaka kota Basenise zole to tatu. Ba-Zwife wwandaka sadila yawu samu na kuvedisa nzutu, mutindu wwandaka kifu ya bawu. 7 Yesu tubaka na bisadi: «Beno fulusa banzungu yayi na maza.» Bawu fulusaka yawu mbote. 8 Na manima, yandi zabisaka bawu: «Beno baka yawu, mpe beno nata yawu na mfumu ya makwela.» Bawu natinaka yandi yawu. 9 Mfumu ya makwela kunwaka maza yina Yesu kitulaka na vinu. Yandi zabaka ve kisika yawu katukaka, kasi bisadi yina bakaka yawu na banzungu zabaka. Na yina, yandi bokilaka kikwedi, 10 mpe tubilaka yandi: «Konso muntu ke kabulaka ntete vinu ya mbote, mpe vinu ya mwa yimbi ntangu bantu me kunwa mingi. Kasi nge me bumba vinu ya mbote tii na ntangu yayi!» 11 Yayi ni kidimbu ya ntete yina Yesu salaka. Yandi salaka yawu na mbanza Kaana ya Ngali. Na kusala yawu, Yesu lakisaka nkembo ya yandi, mpe bilandi ya yandi kwikilaka yandi. 12 Na manima ya mambu yayi, Yesu kwendaka na mbanza Kapenawume, kintwadi na mama, bampangi, mpe bilandi ya yandi. Bawu wwandaka kaka mwa bilumbu kuna. 13 Mukembo ya Paki ya ba-Zwife wwandaka kuma pene-pene, mpe Yesu kwendaka na Yelusalemi. 14 Na Yinzo ya Nzambi, yandi talaka bantu yina wwandaka tekisa bangombe, mameme, mpe mabembe. Yandi talaka mpe bisobisi-mbongo ya kuwanda na bamesa ya bawu. 15 Na yina, yandi bakaka basinga, mpe yidikaka kikoti. Yandi bingisaka bawu nyonso, na mameme mpe bangombe ya bawu. Yandi mwangisaka bapata mpe bwisaka bamesa ya bisobisi-mbongo. 16 Yandi tubaka na bitekisi-mabembe: «Beno katula yawu awa. Beno bika na kusala Yinzo ya Tata ya muntu yinzo ya mumbungu.» 17 Na yina, bilandi bambukaka moyo na mambu yayi ya Dibuku ya Nzambi: «Tata Nzambi, luzolo ya muntu samu na Yinzo ya nge ke yokaka muntu mutindu tiya.» 18 Kasi ba-Zwife yufulaka yandi: «Wapi kidimbu nge lenda kusala samu na kulakisa ti nge ke na luve ya kusala mambu ya mutindu yayi?» 19 Yesu vutulaka: «Beno mwangisa Yinzo yayi ya Nzambi, mpe mu ke tunga yawu na bilumbu tatu.» 20

Na yina, bawu tubilaka yandi: «Bayina tungaka yawu salaka bamvula makumi yiya na sambanu samu na kumanisa yawu, kasi nge ke tunga yawu na bilumbu tatu!» 21 Yinzo ya Nzambi yina Yesu vwandaka zonzila vwandaka nzutu ya yandi. 22 Ntangu Yesu vumbukaka na lufwa, bilandi ya yandi bambukaka moyo na mambu yina yandi tubaka. Na yina, bawu kwikilaka na Dibuku ya Nzambi mpe na mambu yina Yesu vwandaka me zabisa bawu. 23 Ntangu Yesu vwandaka na Yelusalemi na mukembo ya Paki, bantu mingi kwikilaka yandi na kutala bidimbu yina yandi vwandaka sala. 24 Kasi Yesu vwandaka ve na kivuvu na bawu, samu ti yandi zabaka bawu nyonso. 25 Yandi vwandaka ve na nsatu ti ba zabisa yandi mutindu muntu kele, samu ti yandi zabaka nyonso yina ke na ntima ya muntu.

3 Ya vwandaka na mfumu mosi ya ba-Zwife, nkumbu ya yandi Nikodeme. Yandi vwandaka na kati ya kimvuka ya ba-Falisye. 2 Yandi kwizaka tala Yesu na mpimpa, mpe zabisaka yandi: «Mulongisi, beto zaba ti ni Nzambi me fidisa nge samu na kulongisa beto, samu ti ata muntu lenda kusala bidimbu yina nge ke na kusala kana Nzambi kele na yandi ve.» 3 Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa nge: Ata muntu lenda kutala Kimfumu ya Nzambi kana yandi butuka dyaka ve.» 4 Nikodeme yufulaka Yesu: «Wapi mutindu muntu lenda kubutuka kana yandi me kuma kiboba? Yandi lenda kuvutuka ve na kivumu ya mama ya yandi mpe kubutuka!» 5 Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa nge: Ata muntu lenda kukota na Kimfumu ya Nzambi kana yandi butuka ve na maza mpe na Mpeve. 6 Muntu ke butaka muntu. Kasi Mpeve ke butaka mpeve. 7 Na yina, kuyituka ve samu ti mu me tubila nge: “Nge fwana kubutuka dyaka.” 8 Mupepe ke fulaka kisika ni kisika yawu ke zolaka, mpe nge ke kuwaka makelele ya yawu. Kasi nge ke zabaka ve wapi kisika yawu ke katukaka, to wapi kisika yawu ke kwendaka. Yawu kele mutindu mosi mpe na muntu yina ke ya kubutuka na Mpeve.» 9 Nikodeme yufulaka dyaka: «Wapi mutindu yawu lenda kusalama?» 10 Yesu vutulaka: «Nge kele mulongisi ya Misiku na yinsi ya Isayeli, mpe nge zaba yawu ve? 11 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa nge: Beto ke na kuzonzila mambu yina beto zaba, mpe beto ke na kuzabisa mambu yina beto talaka. Kasi beno ke na kundima ve kimbangi ya beto.

12 Kana beno ke na kukwikila munu ve ntangu mu ke na kuzabisa beno mambu ya yinza, wapi mutindu beno ke kwikila munu ntangu mu ke zabisa beno mambu ya mazulu? 13 Ata muntu me kwendaka na mazulu, kaka ni Mwana ya Muntu yina katukaka kisika kele Nzambi.» 14 Mutindu Moyize zangulaka nyoka na yinti na yinsi ya kuyuma, ni mutindu yina mpe, ba ke zangula Mwana ya Muntu, 15 samu ti bantu nyonso yina ke sala kiminu na yandi kuzwa luzingu ya seko. (aiōnios g166) 16 Ya tsyelika, Nzambi zolaka mingi bantu. Ni yawu yina, yandi fidisaka Mwana ya yandi kaka mosi, samu ti konso muntu yina ke kwikila yandi kufwa ve, kasi kuzwa luzingu ya seko. (aiōnios g166) 17 «Nzambi fidisaka Mwana ya yandi na yinza samu na kufundisa bantu ve, kasi samu na kuvuukisa bawu. 18 Muntu yina ke na kusala kiminu na yandi ke kuzwa ve kitumbu. Kasi muntu yina ke na kukwikila yandi ve me kuzwaka kitumbu, samu ti yandi me sala ve kiminu na Mwana kaka mosi ya Nzambi. 19 Yayi kele mambu yina ke nataka lufundusu: Nsemo kwizaka na yinza, kasi bantu zolaka mingi mpimpa kulutila nsemo samu na mavanga ya yimbi ya bawu. 20 Konso muntu yina ke salaka mambu ya yimbi ke zolaka ve nsemo. Yandi ke mangaka na kukwiza na sika ya nsemo, samu ti mavanga ya yimbi ya yandi talana ve. 21 Kasi, muntu yina ke sadilaka butsyelika ke kwizaka na sika ya nsemo, samu ti nsemo lakisa ti yandi ke tumamaka na Nzambi.» 22 Na manima, Yesu mpe bilandi ya yandi kwendaka na kizunga ya Zude. Kuna, yandi lutisaka mwa bilumbu na bawu, mpe yandi vwandaka botika bantu. 23 Yowane mpe vwandaka botika bantu na bwala Enone yina kele pene-pene na bwala Salime, samu ti maza vwandaka mingi na kisika yina. Bantu vwandaka kwenda na sika ya Yowane samu na kubotama. 24 Na ntangu yina, ba vwandaka me tula ntete ve Yowane na boloko. 25 Ndambu ya bilandi ya Yowane kuzwaka kimoko na Zwife mosi na mambu yina me tala mutindu ya kuvedisa nzutu. 26 Bawu kwendaka na sika ya Yowane, mpe zabisaka yandi: «Mulongisi, nge ke na kubambuka moyo na muntu yina vwandaka na nge na lweka ya nkaka ya nzadi ya Yolodani, mpe yina nge salaka kimbangi? Ntangu yayi, yandi ke na kubotika, mpe bantu nyonso ke na kukwenda na sika ya yandi.» 27 Yowane vutulaka: «Muntu lenda kuzwa kima ve kana Nzambi me pesa yandi yawu ve. 28 Beno lenda kusala kimbangi ya munu ti konso

ntangu, mu wandaka tuba: Mu kele ve Masiya, kasi mu kele muntu yina ba fidisaka ntete yandi kwiza. 29 «Na mukembo ya makwela, muntu yina ke kwelaka kento ni yandi bakala ya kento yina. Ndiku ya bakala kele pene-pene na bakala, mpe ke na kuwa yandi. Yandi ke na nsayi mingi na kuwa ndinga ya yandi. Ni mutindu yina mu ke na nsayi, mpe ntangu yayi, yawu kele ya kulutula. 30 Yandi fwana kuzanguka, mpe mu fwana kukuluka. 31 «Muntu yina me katuka na zulu me lutila bantu nyonso mfunu. Kasi muntu yina me butuka awa na ntoto kele muntu ya yinza yayi, mpe ke zonzilaka mambu ya yinza yayi. Muntu yina me katuka na zulu me lutila bantu nyonso mfunu. 32 Yandi ke salaka kimbangi na mambu yina yandi talaka mpe kuwaka, kasi bantu ke na kundima yawu ve. 33 Muntu yina ke na kundima kimbangi ya yandi ke na kulakisa ti Nzambi ke tubaka butsyelika. 34 Muntu yina Nzambi fidisaka ke tubaka mambu ya Nzambi, samu ti Nzambi pesaka yandi Mpeve ya kufuluka. 35 Tata ke zolaka Mwana ya yandi, mpe tulaka bima nyonso na lutumu ya yandi. 36 Muntu yina ke na kukwikila Mwana ya Nzambi ke na luzingu ya seko. Muntu yina ke na kukwikila yandi ve ke kuzwa luzingu ve, kasi Nzambi ke vwanda na nkele na yandi.» (aiōnios g166)

4 Ba-Falisye kuwaka ti Yesu wandaka lutila Yowane na kuzwa mpe kubotika bantu. 2 (Na kutala mbote, Yesu wandaka botika ve, kasi ni bilandi ya yandi.) 3 Ntangu Yesu kuwaka mambu yayi yina bantu wandaka tuba, yandi bikaka Zude, mpe vutukaka na Ngaliili. 4 Samu na kukuma na Ngaliili, yandi fwanaka lutila na Samaliya. 5 Yandi kumaka na mbanza Sisale na Samaliya, pene-pene na bilanga yina Yakobi pesaka na mwana ya yandi Yosefi. 6 Ni kuna wandaka dibulu ya maza ya Yakobi. Yesu wandaka me lemba samu na nzyetolo, mpe wandaka pema pene-pene ya dibulu. Ya lendaka vwanda ngunga ya midi. 7 Kento mosi ya Samaliya kwizaka samu na kuteka maza, mpe Yesu tubilaka yandi: «Pesa munu maza ya kunwa.» 8 (Bilandi ya yandi wandaka me kwenda na mbanza samu na kusumba madya.) 9 Kasi kento ya Samaliya vutulaka: «Nge kele Zwife, mpe mu kele mu-Samaliya. Wapi mutindu nge ke na kulomba munu maza?» (Ba-Zwife wandaka ve na kintwadi na bantu ya Samaliya.) 10 Yesu tubaka: «Kana nge zabaka dikabu ya Nzambi, mpe nani kele muntu yina

ke na kulomba nge maza ya kunwa, ni nge zolaka lomba yandi yawu, mpe yandi zolaka pesa nge maza yina ke pesaka luzingu.» 11 Kento zonzaka: «Mfumu, nge kele ata na kantini samu na kuteka maza, mpe dibulu yayi kele yinda. Na yina, wapi mutindu nge ke kuzwa maza yango yina ke pesaka luzingu? 12 Nkooko ya beto Yakobi pesaka beto dibulu yayi, mpe yandi mosi, na bana ya yandi, mpe bibulu ya yandi kunwaka maza yayi. Nge zola kutuba ti nge me lutila yandi mfunu?» 13 Yesu vutulaka: «Konso muntu yina ke kunwa maza yayi ke kuzwa dyaka nsatu ya maza. 14 Kasi muntu yina ke kunwa maza yina mu ke pesa ke kuzwa dyaka ve nsatu ya maza. Maza yina mu ke pesa ke kuma na yandi mukelo yina ke pesa luzingu ya seko.» (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Na yina, kento tubaka: «Mfumu, pesa munu maza yango, samu ti mu vwanda dyaka ve na nsatu ya kunwa maza, mpe mu kwiza dyaka ve kuteka maza awa.» 16 Yesu tubilaka yandi: «Kwenda bokila bakala ya nge, mpe beno kwiza awa.» 17 Kento vutulaka: «Mu kele ve na bakala.» Yesu tubaka dyaka: «Nge me zonza butsyelika na kutuba ti nge kele ve na bakala, 18 samu ti nge kwelaka bambala tanu, mpe bakala yina ke na nge ntangu yayi kele ve bakala ya nge. Na yina, nge me tubila munu butsyelika.» 19 Kento tubaka: «Mfumu, mu ke na kutala ti nge kele mumbikudi. 20 Bankooko ya beto wandaka sambila Nzambi na mongo yayi. Kasi beno ba-Zwife, beno ke tubaka ti kisika ya kusambila Nzambi kele na Yelusalemi.» 21 Yesu zabisaka yandi: «Kwikila munu. Bilumbu ke kwiza ntangu bantu ke sambila dyaka ve Tata ata na mongo yayi, to na Yelusalemi. 22 Beno bantu ya Samaliya, beno zaba ve nani beno ke sambilaka. Kasi beto ba-Zwife, beto zaba nani beto ke sambilaka, samu ti mpulusu ke katukaka na ba-Zwife. 23 Kasi ngunga me kuma pene-pene, mpe yawu me kuma yimeni, ntangu misambidi ya tsyelika ke sambila Nzambi na kimpeve mpe na butsyelika. Ni misambidi ya mutindu yina Tata ke sosaka. 24 Nzambi kele Mpeve, mpe ya me fwana ti bayina ke na kusambila yandi, sambila yandi na kimpeve mpe na butsyelika.» 25 Kento tubilaka dyaka Yesu: «Mu zaba ti Masiya, muntu yina ba ke bokilaka Klisto ke kwiza, mpe ti ntangu yandi ke kwiza, yandi ke zabisa beto mambu nyonso.» 26 Yesu vutulaka: «Ni munu, muntu yina ke na kuzonza na nge.» 27 Na ntangu yina, bilandi kumaka na kisika yina wandaka

Yesu na kento yina. Bawu yitukaka mingi na kutala ti Yesu vwandaka zonza na kento. Kasi, ata kilandi yufulaka: «Wapi mambu nge ke na kuyufula yandi?» To «Samu na yinki nge ke na kuzonzisa kento yayi?»

28 Kento bikaka diyuki ya yandi kuna. Yandi vutukaka na mbanza, mpe tubaka na bantu: **29** «Beno kwiza kutala muntu yina me zabisa munu mambu nyonso yina mu salaka. Yandi lenda kuvwanda Masiya?» **30** Na yina, bantu basikaka na mbanza samu na kukwiza na kisika yina Yesu vwandaka. **31** Na ntangu yina, bilandi vwandaka kwamisa Yesu: «Mulongisi, kudya!»

32 Kasi Yesu zabisaka bawu: «Mu kele na madya yina beno zaba ve.» **33** Na yina, bilandi vwandaka yufula bawu na bawu: «Ya lenda kuvwanda na muntu yina me natina yandi madya?» **34** Kasi Yesu zabisaka bawu: «Madya ya munu, ni kusala luzolo ya Nzambi yina fidisaka munu, mpe kumanisa mbote ksalu ya yandi. **35** Beno ke tubaka: Bangonda yiya fwana kuluta ntete na kukuma na ntangu ya kuyonzika bambuma. Kasi mu ke na kutubila beno: Beno zibula meso, mpe beno tala bilanga. Bambuma me yela mpe ntangu ya kubuka me kuma. **36** Muntu yina me buka yawu me kuzwa yimeni difuta ya yandi, mpe yandi me yonzika bambuma samu na luzingu ya mankululu. Na yina, kikuni na kiyonziki ke na kuyangalala kintwadi.» (aiōnios g166)

37 Kingana yayi kele ya tsyelika: «"Muntu ya nkaka ke kunaka, mpe muntu ya nkaka ke yonzikaka." **38** Mutindu mosi, mu fidisaka beno samu na kuyonzika na bilanga yina bantu ya nkaka salaka. Bantu ya nkaka salaka, kasi beno me kuzwa ndandu na ksalu ya bawu.» **39** Bantu mingi ya mbanza yina kwikilaka Yesu samu na kimbangi yina kento salaka: «Yandi me zabisa munu mambu nyonso yina mu salaka.» **40** Ntangu bantu ya Samaliya kwizaka na sika ya Yesu, bawu lombaka yandi na kuvwanda kintwadi na bawu, mpe yandi lutisaka bilumbu zole kuna. **41** Bantu lutilaka dyaka mingi na kukwikila Yesu samu na mambu yina yandi vwandaka zonza. **42** Bawu tubaka na kento yina: «Beto ke na kukwikila yandi, kaka ve samu na mambu yina nge me zabisa beto, kasi beto mosi me kuwa mambu yina yandi me zonza, mpe beto me zaba ti ya tsyelika, yandi kele Muvuukisi ya bantu.»

43 Na manima ya bilumbu zole yina, Yesu bikaka mbanza yina, mpe kwendaka na Ngalili, **44** samu ti yandi mosi vwandaka me zonza: «Ba ke zitisaka ve mumbikudi na mbanza ya yandi.» **45** Ntangu yandi

kumaka na Ngalili, bantu yambaka yandi mbote, samu ti bawu mpe vwandaka na Yelusalemi na mukembo ya Paki. Bawu vwandaka me tala bimangu nyonso yina yandi vwandaka me sala kuna. **46** Na manima, yandi vutukaka na mbanza Kaana na Ngalili, kisika yandi kitulaka maza na vinu. Kalaka ya luyalu vwandaka kuna. Mwana ya yandi ya bakala vwandaka na kimbevo kuna na mbanza Kapenawume. **47** Ntangu yandi kuwaka ti Yesu bikaka Zude samu na kukwiza na Ngalili, yandi kwendaka na sika ya Yesu, mpe lombaka yandi na kwiza kubelusa mwana ya yandi yina vwandaka pene-pene na lufwa. **48** Yesu zabisaka yandi: «Kana beno tala ve bidimbu mpe mambu ya ngitukulu, beno lenda kukwikila ve.» **49** Kasi kalaka ya luyalu vwandaka tatamana, mpe tubaka: «Mfumu, kwiza na yinzo ya munu ntete mwana ya munu kufwa.» **50** Yesu zabisaka yandi: «Vutuka na yinzo. Mwana ya nge kele moyo.» Bakala yina kwikilaka na mambu yina Yesu zabisaka yandi, mpe vutukaka na yinzo ya yandi. **51** Na nzila, ntangu yandi vwandaka vutuka na yinzo, bisadi ya yandi kwizaka bwabana yandi, mpe tubaka: «Mwana ya nge kele moyo.»

52 Yandi yufulaka bawu: «Na wapi ngunga mwana belukaka?» Bisadi vutulaka: «Dibawu manisaka yandi mazono na ngunga ya ntete ya manima ya midi.» **53** Na yina, tata ya mwana bambukaka moyo ti ni na ngunga yina Yesu zabisaka yandi: «Mwana ya nge kele moyo.» Katuka ntangu yina, yandi mpe dikanda ya yandi nyonso kwikilaka. **54** Yayi ni kidimbu ya zole yina Yesu salaka na Ngalili, ntangu yandi katukaka na Zude.

5 Na manima ya mwa bilumbu, Yesu kwendaka na Yelusalemi samu na mukembo mosi ya ba-Zwife. **2** Pene-pene na mwelo ya mbanza, mwelo ya Mameme, vwandaka na kizinga yina ba vwandaka bokila Betesada na ndinga ya ba-Ebeleyo. Yawu vwandaka na misampa tanu ya yinda. **3** Bambevo mingi vwandaka ya kulala na kati ya misampa yina: bampofu, bikata mpe bantu ya bifuuma. [Bawu vwandaka vingila ti maza ningana, **4** samu ti konso ntangu, mbazi ya Mfumu vwandaka kulumuka na kizinga yina, mpe vwandaka ningisa maza. Na yina, mbevo ya ntete yina vwandaka kota na manima ya kuningana ya maza vwandaka beluka na kimbevo ni kimbevo yina vwandaka na yandi.] **5** Ya vwandaka kuna na muntu yina vwandaka kikata katuka bamvula

makumi tatu na nana. 6 Yesu talaka yandi ya kulala. Yandi zabaka ti yandi vwandaka mutindu yina katuka ntama. Yesu yufulaka yandi: «Nge zola kubeluka?» 7 Mbevo vutulaka: «Mfumu, mu ke na muntu ve yina lenda kukotisa munu na kizinga ntangu maza ke bandaka na kuningana. Ntangu mu ke sosaka na kukota, muntu ya nkaka ke tekilaka munu.» 8 Yesu zabisaka yandi: «Telama! Baka nkwa ya nge, mpe tambula.» 9 Kaka na ntangu yina, muntu yango belukaka. Yandi bakaka nkwa ya yandi, mpe tambulaka. Mambu yayi salamaka na kilumbu ya saba. 10 Na yina, bamfumu ya ba-Zwife bokilaka muntu yina Yesu belusaka. Bawu zabisaka yandi: «Ya kele kilumbu ya saba, mpe nge kele ve na muswa ya kunata nkwa ya nge.» 11 Kasi yandi vutulaka: «Muntu yina me belusa munu me tubila munu: Baka nkwa ya nge, mpe tambula.» 12 Bawu yufulaka yandi: «Nani me zabisa nge: Baka nkwa ya nge, mpe tambula?» 13 Kasi muntu yina belukaka zabaka ve nani belusaka yandi. Yesu vwandaka me kota na nkonga mpe vwandaka talana dyaka ve. 14 Na manima, Yesu bwabanaka muntu yango na Yinz ya Nzambi, mpe zabisaka yandi: «Tala! Nge me beluka. Kusumuka dyaka ve, samu ti dyambu ya kulutila yimbi kumina nge ve.» 15 Na yina, muntu yango kwendaka zabisa na bamfumu ya ba-Zwife ti ni Yesu belusaka yandi. 16 Na yina, ba-Zwife bandaka na kukwamisa Yesu, samu ti yandi belusaka muntu na kilumbu ya saba. 17 Kasi Yesu zabisaka bawu: «Tata ya munu ke na kusala tii ntangu yayi. Munu mpe, mu ke na kusala.» 18 Ntangu ba-Zwife kuwaka mutindu yina, ba vwandaka sosa ya kulutula na kufwa Yesu kaka ve, samu ti Yesu vwandaka zitisa ve kilumbu ya saba, kasi mpe samu ti yandi tubaka ti Nzambi kele Tata ya yandi. Na yina, yandi vwandaka lakisa ti yandi kele mutindu mosi na Nzambi. 19 Yesu tubilaka dyaka bawu: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Mwana ya Nzambi lenda kusala kima ve na ngolo ya yandi mosi. Yandi ke salaka kaka mambu yina yandi ke talaka na sika ya Tata yandi, samu ti mambu nyonso yina Tata ke salaka, Mwana mpe ke salaka yawu. 20 Tata ke zolaka Mwana, mpe ke lakisaka yandi mambu nyonso yina yandi ke salaka. Tata ke lakisa yandi bisalu ya kulutula nene, samu ti beno yituka. 21 Mutindu Tata ke vumbulaka bantu ya kufwa, mpe ke pesaka bawu luzingu, ni mutindu yina mpe, Mwana ke pesaka luzingu na konso muntu yina yandi zola.

22 Tata ke fundisaka muntu ve, kasi yandi pesaka Mwana lutumu nyonso ya kufundisa, 23 samu ti bantu nyonso zitisa Mwana mutindu bawu ke zitisaka Tata. Muntu yina ke na kuzitisa ve Mwana ke na kuzitisa ve Tata yina fidisaka Mwana. 24 «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Muntu yina ke kuwaka mambu ya munu, mpe ke kwikilaka Tata yina fidisaka munu ke na luzingu ya seko. Yandi ke fundiswa ve, kasi yandi me katuka yimeni na lufwa ya kimpeve samu na kuzwa luzingu. (aiōnios g166) 25 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Ngunga me kuma pene-pene, mpe yawu me kuma yimeni, ntangu bantu ya kufwa na kimpeve ke kuwa ndinga ya Mwana ya Nzambi, mpe bayina ke kuwa yawu, ke zinga. 26 «Mutindu Tata ke na lulendo ya kupesa luzingu, ni mutindu yina mpe, Mwana ke na lulendo ya kupesa luzingu, samu ti Tata ya yandi pesaka yandi yawu. 27 Tata pesaka Mwana lutumu ya kufundisa bantu, samu ti yandi kele Mwana ya Muntu. 28 Benoit yituka ve samu na yawu. Ngunga me kuma pene-pene ntangu bantu nyonso na bandyamu ke kuwa ndinga ya Mwana ya Muntu, 29 mpe ke vumbuka na lufwa. Bayina salaka mambu ya mbote ke vumbuka na lufwa samu na kuzwa luzingu, mpe bayina salaka mambu ya yimbi ke vumbuka na lufwa samu na lufundusu. 30 Mu lenda kusala kima ve na lulendo ya munu mosi. Mu ke na kufundisa mutindu Tata ke na kuzabisa munu, mpe lufundusu ya munu kele ya kulunga, samu ti mu ke na kusala ve mambu na luzolo ya munu, kasi na luzolo ya Nzambi yina fidisaka munu.» 31 «Kana mu kele mbangi ya munu mosi, kimbangi ya munu kele ya kufwanana ve. 32 Kasi muntu ya nkaka kele mbangi ya munu, mpe mu zaba ti kimbangi ya yandi kele ya tsyelika. 33 Benoit fidisaka bantu na sika ya Yowane, mpe Yowane tubaka kimbangi ya tsyelika. 34 Mu kele ve na nsatu ya kimbangi ya muntu. Kasi mu ke na kuzonzila yawu, samu ti beno vuuka. 35 Yowane vwandaka mutindu mwinda ya kunama yina bantu nyonso lenda kutala, mpe beno zolaka na kuyangalala na nsemo ya yandi kaka mwa ntangu. 36 «Kasi mu ke na kimbangi ya kulutula nene na yina ya Yowane: Bisalu yina Tata pesaka munu na kusala, ni yina mu ke na kusala, mpe yawu ke na kulakisa ti Tata fidisaka munu. 37 Tata yina fidisaka munu tubaka kimbangi ya munu. Kasi beno me kuwaka ntete ve ndinga ya yandi, mpe me talaka ntete ve kizizi ya yandi. 38 Benoit ke ndimaka ve mambu ya yandi, samu ti beno ke kwikilaka ve

na muntu yina yandi fidisaka. **39** Beno ke longokaka Dibuku ya Nzambi, samu ti beno ke kanisaka ti yawu ke pesa beno luzingu ya seko. Ni yawu ke salaka kimbangi ya munu. (aiōnios g166) **40** Kasi beno ke na kuzola ve na kukwiza na sika ya munu samu na kuzwa luzingu. **41** «Nkembo ya munu ke katukaka ve na sika ya bantu. **42** Kasi mu zaba beno: Beno ke zolaka ve Nzambi na bantima ya beno. **43** Mu me kwiza na Nkumbu ya Tata ya munu, mpe beno ke na kuyamba munu ve. Kasi, kana muntu ya nkaka kwiza na nkumbu ya yandi mosi, beno ke yamba yandi. **44** Wapi mutindu beno ke lenda na kukwikila? Beno ke sosaka kaka ti bampangi zonga mambu ya mbote na banzutu ya beno, kasi beno ke sosaka ve ti yandi mosi Nzambi zonga mambu ya mbote na banzutu ya beno. **45** «Beno kanisa ve ti mu ke funda beno na sika ya Tata. Muntu yina ke funda beno ni Moyize yina beno salaka kiminu. **46** Ya tsyelika, kana beno kwikilaka Moyize, beno zolaka kwikila munu mpe, samu ti mambu yina yandi sonikaka me tadila munu. **47** Kasi, kana beno ke na kukwikila ve na mambu yina Moyize sonikaka, wapi mutindu beno lenda kukwikila na mambu yina mu ke na kuzonza?»

6 Na manima, Yesu kwendaka na simu ya nkaka ya dyanga ya Ngilili (Ya kele dyanga ya Tibelyade). **2** Nkonga ya nene ya bantu vwandaka landa yandi, samu ti bawu vwandaka tala bidimbu yina yandi vwandaka sala na kubelusa bambevo. **3** Yesu yulukaka na mongo, mpe vwandaka kuna na bilandi ya yandi. **4** (Paki, mukembo ya ba-Zwife, vwandaka kuma pene-pene). **5** Ntangu Yesu talaka nkonga ya nene ya bantu yina vwandaka kwiza na sika ya yandi, yandi yufulaka Filipe: «Wapi sika beto lenda sumba mampa, samu na kudikisa bantu yayi?» **6** (Yesu zabaka yinki yandi zolaka sala. Kasi yandi yufulaka kyuvu yayi samu na kutonta Filipe.) **7** Na yina, Filipe vutulaka: «Ata ti beto sumba mampa ya Badenalya bankama zole, konso muntu ke kuzwa ve kibuku ya dimpa.» **8** Kilandi ya nkaka, Andele leki ya Simoni Pyele, tubaka: **9** «Ya kele awa na ditoko mosi yina ke na mampa tanu ya oloze na bambisi zole. Kasi yawu lenda kulunga ata fyoti, samu ti bantu me lutila mingi.» **10** Yesu tubaka: «Beno vwandisa bawu.» Kisika yina vwandaka na matiti mingi. Bantu nyonso vwandaka na ntoto. Lutangu ya babakala yina vwandaka kuna lendaka vwanda mafunda tanu. **11** Na

yina, Yesu bakaka mampa. Yandi tondaka Nzambi, mpe kabulaka yawu na bantu yina vwandaka kuna. Yandi bakaka mpe bambisi, mpe kabulaka bawu. Yandi pesaka bawu yawu mutindu konso muntu vwandaka zola. **12** Ntangu bawu nyonso yukutaka, Yesu tubaka na bilandi ya yandi: «Beno lokota bibuku yina me bikana samu ti yawu kubeba ve.» **13** Bawu lokotaka yawu, mpe fulusaka bitunga kumi na zole na bibuku ya mampa yina bikanaka na mampa tanu ya oloze yina bantu kudyaka. **14** Ntangu bantu talaka kidimbu yina Yesu vwandaka me sala, bawu tubaka: «Ya tsyelika, muntu yayi ke Mumbikudi yina fwanaka kwiza na yinza.» **15** Mutindu Yesu zabaka ti bantu zolaka kwiza kubaka yandi na ngolo samu na kusala yandi ntinu, yandi kabukaka dyaka na bawu, mpe kwendaka yandi mosi na mongo. **16** Ntangu mpimpa kumaka, bilandi ya yandi kulumukaka na kumu ya dyanga. **17** Bawu kotaka na bwatu samu na kukwenda na mbanza Kapenawume na lweka ya nkaka ya dyanga. Ya vwandaka me kuma mpimpa, mpe Yesu vwandaka ntete ve kintwadi na bawu. **18** Mupepe ya ngolo vwandaka fula mpe vwandaka nanguna maza ya dyanga. **19** Ntangu bawu vwandaka me sala Basitade makumi zole na tanu to makumi tatu, bawu talaka Yesu yina vwandaka kwiza na sika ya bawu na kutambula na zulu ya maza, mpe boma kumaka na bawu. **20** Kasi Yesu tubilaka bawu: «Beno tala boma ve! Ya kele munu.» **21** Na yina, bawu zolaka kotisa yandi na bwatu. Kasi, kaka na ntangu yina, bawu kumaka na kisika yina bawu vwandaka kwenda. **22** Na kilumbu yina landaka, nkonga ya bantu yina bikanaka na simu ya nkaka ya dyanga zabaka ti kaka bwatu mosi vwandaka kuna kilumbu yina lutaka. Ba zabaka mpe ti Yesu kwendaka ve kintwadi na bilandi ya yandi, kasi bilandi kwendaka bawu mosi. **23** Babwatu ya nkaka yina vwandaka me katuka na mbanza Tibeyale kumaka na kisika yina bantu kudyaka mampa na manima ya lusambulu ya matondo yina Mfumu Yesu salaka. **24** Ntangu bantu talaka ti Yesu mpe bilandi ya yandi vwandaka ve kuna, bawu kotaka na babwatu, mpe kwendaka na mbanza Kapenawume samu na kusosa Yesu. **25** Bawu talaka yandi na simu ya nkaka ya dyanga, mpe yufulaka yandi: «Mulongisi, wapi ntangu nge kumaka awa?» **26** Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Beno ke na kusosa munu, samu ti beno kudyaka mampa, mpe beno yukutaka, kasi ve

samu ti beno me bakula nsasa ya bidimbu ya munu. 27 Beno sala ve samu na madya yina ke bebaka, kasi beno sala samu na madya yina ke vwanda tii na luzingu ya seko. Ni Mwana ya Muntu ke pesa beno madya yina, samu ti Tata Nzambi lakisaka na pwelele nyonso ti ni yandi, yandi soolaka.» (aiōnios g166) 28 Bawu yufulaka dyaka yandi: «Yinki beto fwana kusala samu na kusala bisalu yina Nzambi ke zolaka?» 29 Yesu vutulaka: «Kisalu yina Nzambi ke zolaka ti beno sala ni kukwikila muntu yina yandi fidisaka.» 30 Na yina, bawu zabisaka yandi: «Wapi kidimbu nge ke lakisa beto samu ti beto kwikila nge? Yinki nge ke sala? 31 Na yinsi ya kuyuma, bankooko ya beto kudyaka madya yina ba ke bokilaka mane, mutindu ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi: “Yandi pesaka bawu mampa yina katukaka na zulu.”» 32 Kasi Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Ni Moyize ve pesaka beno dimpa yina katukaka na zulu, kasi ni Tata ya munu ke pesaka beno dimpa ya tsyelika yina ke katukaka na zulu. 33 Dimpa ya Nzambi, ni yina katukaka na zulu, mpe yina ke pesaka luzingu na bantu nyonso.» 34 Na yina, bawu tubaka: «Mfumu, pesa beto dimpa yina ntangu nyonso.» 35 Yesu zabisaka bawu: «Mu kele dimpa yina ke pesaka luzingu. Muntu yina ke kwiza na sika ya munu ke vwanda dyaka ve na nsatu, mpe muntu yina ke kwikila munu ke vwanda dyaka ve na nsatu ya maza. 36 Kasi, mu me tubilaka beno yawu: Beno me tala, kasi beno ke na kukwikila ve. 37 «Bantu nyonso yina Tata ke na kupesa munu ke kwiza na sika ya munu, mpe mu ke bingisa ve muntu yina ke kwiza na sika ya munu. 38 Mu katukaka na zulu samu na kusala luzolo ya Tata yina fidisaka munu, kasi luzolo ya munu mosi ve. 39 Luzolo ya Tata yina fidisaka munu kele ti mu zimbisa muntu ve na bayina nyonso yandi pesaka munu, kasi mu vumbula bawu na lufwa na kilumbu ya nsuka. 40 Ya tsyelika, luzolo ya Tata ya munu kele ti konso muntu yina ke na kutala Mwana ya Nzambi, mpe ke na kukwikila yandi, kuzwa luzingu ya seko. Na kilumbu ya nsuka, mu ke vumbula yandi na lufwa.» (aiōnios g166) 41 Na yina, ba-Zwife bandaka na kunyunguta, samu ti Yesu tubaka: «Mu kele dimpa yina katukaka na zulu.» 42 Bawu vwandaka tuba: «Bakala yayi kele Yesu, mwana ya Yosefi. Beto zaba tata mpe mama ya yandi. Wapi mutindu yandi lenda kutuba ti yandi katukaka na zulu?» 43 Yesu zabisaka bawu: «Beno bika na kunyunguta. 44 Muntu ve lenda kukwiza na sika ya munu kana Tata yina fidisaka munu me bokila yandi ve. Kasi muntu yina ke kwiza na sika ya munu, mu ke vumbula yandi na lufwa na kilumbu ya nsuka. 45 Mimbikudi sonikaka: “Nzambi ke longisa bantu nyonso.” «Konso muntu yina ke kuwaka Tata, mpe ke ndimaka ndongosolo ya yandi ke kwizaka na sika ya munu. 46 Muntu ve me talaka Tata, kasi kaka Mwana yina katukaka na sika ya Nzambi me talaka Tata. 47 Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Muntu yina ke kwikilaka ke na luzingu ya seko. (aiōnios g166) 48 Mu kele dimpa yina ke pesaka luzingu. 49 Na yinsi ya kuyuma, bankooko ya beno kudyaka dimpa yina ba ke bokilaka mane, kasi bawu kufwaka. 50 Kasi, awa kele dimpa yina me katuka na zulu. Muntu yina ke kudya yawu ke kufwa ve. 51 Ni munu kele dimpa yina me katuka na zulu, mpe yina ke pesaka luzingu. Kana muntu kudya dimpa yina, yandi ke zinga seko. Dimpa yina ni musuni ya munu. Mu ke pesa yawu samu ti bantu nyonso kuzwa luzingu.» (aiōn g165) 52 Ntangu ba-Zwife kuwaka mambu yina, bawu bandaka na kuswana na ngolo nyonso bawu na bawu. Bawu vwandaka tuba: «Wapi mutindu muntu yayi lenda kupesa beto nzutu ya yandi samu na kudya yawu?» 53 Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Kana beno kudya ve nzutu ya Mwana ya Muntu, mpe kana beno kunwa ve menga ya yandi, beno ke kuzwa ve luzingu. 54 Muntu yina ke kudya musuni ya munu, mpe yina ke kunwa menga ya munu ke kuzwa luzingu ya seko. Na kilumbu ya nsuka, mu ke vumbula yandi na lufwa, (aiōnios g166) 55 samu ti musuni ya munu kele madya ya tsyelika, mpe menga ya munu malafu ya tsyelika. 56 Muntu yina ke kudya musuni ya munu, mpe yina ke kunwa menga ya munu ke zinga na munu, mpe mu ke zinga na yandi. 57 Tata yina kele moyo fidisaka munu, mpe mu ke zingaka samu na yandi. Mutindu mosi, muntu yina ke kudya nzutu ya munu ke zinga mpe samu na munu. 58 Nzutu ya munu, ni dimpa yina me katuka na zulu. Yawu kele mutindu mosi ve na dimpa yina kudyaka bankooko ya beno yina me kufwaka. Muntu yina ke kudya dimpa yayi ke zinga seko.» (aiōn g165) 59 Yesu tubaka mambu yina ntangu yandi vwandaka longa bantu na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife na mbanza Kapenawume. 60 Na manima ya kuwa mambu yina Yesu zonzaka, bilandi mingi ya yandi tubaka: «Ndongosolo yayi me lutila ngolo. Ata muntu lenda kundima yawu.» 61 Yesu

zabaka ti bilandi ya yandi vwandaka nyunguta samu na mambu yina yandi vwandaka me zonga. Ni yawu yina, yandi yufulaka bawu: «Mambu yayi ke na kusala beno mpasi na ntima? 62 Na yina, yinki beno ke tuba ntangu beno ke tala Mwana ya Muntu kuvutuka na kisika yina yandi vwandaka ntete? 63 Mpeve ke pesaka luzingu, kasi nzutu kele kima ya mpamba. Mambu yina mu me zabisa beno kele Mpeve mpe luzingu. 64 Kasi, na kati ya beno kele na bayina ke na kukwikila ve.» (Katuka mbandukulu, Yesu zabaka bayina vwandaka kwikila yandi ve, mpe nani zolaka yekula yandi.) 65 Yandi zonzaka dyaka: «Ni samu na yawu, mu zabisaka beno ti muntu ve lenda kukwiza na sika ya munu kana Tata me pesa yandi ve lue ya kukwiza.» 66 Katuka ntangu yina, bilandi mingi bikaka yandi, mpe vwandaka tambula dyaka ve kintwadi na yandi. 67 Na yina, Yesu tubaka na bilandi kumi na zole ya yandi: «Beni mpe, beno zola kukwenda?» 68 Kasi Simoni Pyele tubaka: «Mfumu, na sika ya nani beto ke kwenda? Nge ke na mambu yina ke pesaka luzingu ya seko. (aiōnios g166) 69 Ntangu yayi, beto ke na kukwikila, mpe beto zaba ti nge kele Muntu ya Longo yina Nzambi fidisaka.» 70 Yesu tubilaka dyaka bawu: «Mu soolaka beno kumi na zole, kasi mosi na kati ya beno kele mwana ya Satana.» 71 Na kutuba mutindu yina, Yesu vwandaka zonzila Yuda, mosi ya bilandi kumi na zole, mwana ya Simoni Isekayote, yina fwanaka yekula Yesu.

7 Na manima, Yesu landaka nzyetolo ya yandi na Ngaliili. Yandi vwandaka zola ve kukwenda na Zude, samu ti bamfumu ya ba-Zwife vwandaka sosa kufwa yandi. 2 Mukembo ya Mileba ya ba-Zwife kumaka pene-pene, 3 mpe bampangi ya Yesu tubilaka yandi: «Katuka awa, mpe kwenda na Zude, samu ti bilandi ya nge tala bimangu yina nge ke na kusalaka. 4 Ata muntu ke salaka mambu na mansweki kana yandi zola ti bantu zaba yandi. Mutindu nge ke na kusala bimangu ya nene, sala ti bantu nyonso zaba nge.» 5 (Bampangi ya yandi mpe vwandaka kwikila yandi ve.) 6 Yesu vutulaka: «Ntangu ya munu me lunga ntete ve. Kasi na beno, ntangu ni ntangu ke kaka ya kulunga. 7 Bantu ya yinza lenda kuyina beno ve. Bawu ke na kuyina munu, samu ti mu ke na kutuba ti mavanga ya bawu kele yimbi. 8 Benoni lenda kukwenda ya beno na mukembo. Mu ke kwenda ve, samu ti ntangu ya munu me lunga ntete ve.» 9

Na manima ya kuzabisa bawu mutindu yina, Yesu bikanaka na Ngaliili. 10 Bampangi ya yandi kwendaka na Yelusalemi na mukembo. Na manima, Yesu mpe kwendaka kuna, kasi yandi kwendaka na mansweki, ata kutalana na bantu. 11 Kuna, bamfumu ya ba-Zwife vwandaka sosa yandi. Bawu vwandaka yufula: «Wapi kisika yandi kele?» 12 Na kati ya nkonga, bantu vwandaka zonzila yandi mingi. Bawu vwandaka tuba: «Yandi kele muntu ya mbote.» Kasi bantu ya nkaka vwandaka tuba: «Yandi ke na kuvuna bantu.» 13 Kasi ata muntu vwandaka zonzila Nkumbu ya Yesu na pwelele nyonso, samu ti bawu vwandaka na boma ya bamfumu ya ba-Zwife. 14 Ntangu mukembo kumaka na kati-kati, Yesu kwendaka na Yinzo ya Nzambi, mpe bandaka na kulonga. 15 Na kuwa mambu yina yandi vwandaka zonga, ba-Zwife yitukaka mpe tubaka: «Wapi mutindu yandi me sala na kuzaba mbote Dibuku ya Nzambi ata kulongoka yawu?» 16 Yesu vutulaka: «Ndongosolo ya munu ke katukaka ve na munu mosi, kasi na Nzambi yina fidisaka munu. 17 Kana muntu zola kusala mambu yina Nzambi ke zolaka, yandi ke zaba kana ndongosolo ya munu ke katukaka na Nzambi, to kana mu ke zonzaka mambu yina ke katukaka na munu mosi. 18 Muntu yina ke zonzaka mambu na nkumbu ya yandi mosi ke sosaka nkembo ya yandi mosi. Kasi muntu yina ke sosaka na kukembisa muntu yina fidisaka yandi ke zonzaka mambu ya tsyelika, mpe ata dyambu ya luvunu ke na yandi. 19 Moyize pesaka beno Misiku, kasi ata muntu na kati ya beno ke zitisaka yawu. Na yina, samu na yinki beno ke na sosa kufwa munu?» 20 Nkonga vutulaka: «Nge ke na mpeve ya yimbi! Nani ke na sosa kufwa nge?» 21 Yesu zonzaka dyaka: «Mu me sala kaka kimangu mosi, mpe beno nyonso me yituka? 22 Moyize pesaka beno lutumu ya kuzengisa bana bubakala (ya tsyelika, lutumu yayi katukaka ve na Moyize, kasi na bankooko ya beno ya ntete), mpe beno ke zengisaka bana bubakala na kilumbu ya Saba mpe. 23 Kana beno ke zengisaka bana bubakala na kilumbu ya Saba samu na kuzitisa Misiku ya Moyize, samu na yinki beno dasukaka na munu ntangu mu belusaka muntu na kilumbu ya Saba? 24 Benoni fundisa ve na kulanda kaka mambu yina ke talanaka na meso ya beno. Kasi, beno fundisa na kulanda butsyelika.» 25 Ndambu ya bantu ya Yelusalemi vwandaka tuba: «Ni muntu yayi ve ba ke na sosa kufwa? 26 Benoni tala! Yandi ke na kuzonga

na ntwala ya bantu nyonso, mpe ata muntu ke na kuyimina yandi. Na yina, bamfumu ya beto me ndima ya tsyelika ti yandi kele Masiya? 27 Ntangu Masiya ke kwiza, ata muntu ke zaba wapi kisika yandi ke katuka. Kasi yandi yayi, beto nyonso zaba wapi kisika yandi katukaka.» 28 Yesu vwandaka longa na Yinzo ya Nzambi. Na yina, yandi zonzaka na ngolo: «Beno zaba nani mu kele, mpe wapi sika mu katukaka? Mu kwizaka na ngolo ya munu mosi ve, kasi muntu yina fidisaka munu kele muntu ya kusadila kivuvu, kasi beno zaba yandi ve. 29 Mu zaba yandi, samu ti mu katukaka na sika ya yandi, mpe ni yandi fidisaka munu.» 30 Na yina, bawu sosaka na kukanga Yesu, kasi ata muntu simbaka yandi, samu ti ngunga ya yandi lungaka ntete ve. 31 Na kati ya nkonga, bantu mingi kwikilaka yandi, mpe vwandaka tuba: «Ntangu Masiya ke kwiza, bidimbu yina yandi ke sala ke lutila yina muntu yayi ke na kusalaka?» 32 Ba-Falisye kuwaka mambu yina bantu vwandaka nyunguta samu na Yesu. Na yina, kintwadi na bamfumu ya banganga-Nzambi, bawu fidisaka mikengi na Yinzo ya Nzambi samu na kukanga Yesu. 33 Yesu tubaka: «Mu ke ntete na beno mwa bilumbu. Na manima, mu ke vutuka na sika ya muntu yina fidisaka munu. 34 Beno ke sosa munu, mpe beno ke tala munu ve, samu ti beno lenda kukwiza ve na kisika yina mu ke vwanda.» 35 Na yina, ba-Zwife vwandaka yufula bawu na bawu: «Wapi sika yandi ke kwenda, kisika yina beto lenda kutala yandi ve? Yandi ke kwenda na sika ya ba-Zwife yina ke zingaka na kati ya ba-Ngeleke? To yandi ke kwenda kulonga ba-Ngeleke? 36 Yinki zola kutuba mambu yayi yina yandi me zonga: Beno ke sosa munu, mpe beno ke tala munu ve, samu ti beno lenda kukwiza ve na kisika yina mu ke vwanda.» 37 Na kilumbu ya nsuka ya mukembo, kilumbu ya kulutula mfunu, Yesu telamaka na ntwala ya nkonga, mpe tubaka na ngolo: «Kana muntu ke na nsatu ya kunwa maza, yandi kwiza na sika ya munu, mpe yandi kunwa. 38 Mutindu ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi: Kana muntu kwikila munu, "banzadi ya maza yina ke pesaka luzingu ke basika na ntima ya yandi."» 39 (Yesu vwandaka zonzila Mpeve ya Longo yina fwanaka kulumuka na bayina vwandaka kwikila yandi. Kasi na ntangu yina, Nzambi vwandaka me pesa ntete Mpeve ve, samu ti yandi vwandaka me kembisa ntete Yesu ve.) 40 Ntangu nkonga kuwaka mambu yina Yesu zonzaka, ndambu ya bantu vwandaka tuba: «Ya

tsyelika, muntu yayi kele Mumbikudi.» 41 Ndambu ya nkaka ya bantu vwandaka tuba: «Yandi kele Masiya.» Bantu ya nkaka dyaka vwandaka tuba: «Masiya ke butuka ve na Ngaliili. 42 Kasi Dibuku ya Nzambi ke tubaka: Masiya ke vwanda muntu ya dikanda ya Davidi, mpe yandi ke butuka na Betelemi, mbanza yina Davidi zingaka.» 43 Na yina, nkonga kabukaka samu na yandi. 44 Bantu ya nkaka vwandaka zola kukanga yandi, kasi ata muntu simbaka yandi. 45 Ntangu mikengi vutukaka, bamfumu ya banganga-Nzambi mpe ba-Falisye yufulaka bawu: «Samu na yinki beno me nata yandi ve?» 46 Bawu vutulaka: «Ata muntu me zonzaka mutindu yandi.» 47 Na yina, ba-Falisye tubilaka bawu: «Beno mpe, beno me kwikila yandi? 48 Beno zaba mfumu mosi ya beto to mu-Falisye mosi yina ke na kukwikila muntu yayi? 49 Bantu yina ke na kulanda yandi zaba ve Misiku ya Moyize. Bawu kele bantu ba singaka.» 50 Nikodeme, mosi na kati ya kimvuka ya ba-Falisye, yina na ntama kwendaka tala Yesu, tubilaka bawu: 51 «Mutindu Misiku ya beto ke zabisaka, beto lenda ve kupesa muntu kitumbu mutindu yayi. Beto fwana kuwa ntete yandi, mpe kuzaba yinki yandi me sala.» 52 Bawu zabisaka yandi: «Nge kele mpe muntu ya Ngaliili? Tanga mbote Dibuku ya Nzambi, mpe nge ke zaba ti ata mumbikudi ke basika na Ngaliili.» [53 Na manima, konso muntu vutukaka na yinzo ya yandi.

8 Yesu kwendaka na mongo ya bayinti ya olive. 2 Na suka-suka ya kilumbu yina landaka, Yesu vutukaka na Yinzo ya Nzambi, mpe bantu nyonso kwizaka pene-pene ya yandi. Yandi vwandaka, mpe bandaka na kulonga bawu. 3 Milongisi ya Misiku mpe ba-Falisye natinaka yandi kento yina ba simbaka ntangu yandi vwandaka sala kinsuza. Bawu tulaka yandi na kati-kati ya bantu nyonso, 4 mpe tubaka: «Mfumu, beto me simba kento yayi ntangu yandi vwandaka sala kinsuza. 5 Na Misiku ya beto, Moyize pesaka beto lutumu ya kufwa na matadi bakento ya mutindu yayi. Kasi nge, yinki nge ke na kutuba?» 6 Bawu zonzaka mutindu yina samu na kutonta yandi, mpe samu na kuzwa dyambu ya kufundisa yandi. Kasi Yesu kondamaka mpe bandaka na kusonika na ntoto na musapi ya yandi. 7 Mutindu bawu vwandaka tatamana na kuyufula yandi, Yesu vumbulaka yintu, mpe tubaka: «Kana na kati ya beno kele na muntu yina me salaka ntete ve disumu, yandi vwanda muntu

ya ntete na kubula kento yayi ditadi.» 8 Na manima ya kuzonza yawu, yandi kondamaka mpe bandaka dyaka na kusunika na ntoto. 9 Ntangu bawu kuwaka mutindu yina, bawu kwendaka mosi na mosi, kubanda na bakuluntu. Yesu bikanaka yandi mosi na kento yango yina vwandaka kaka ya kutelama na ntuala ya yandi. 10 Yesu vumbulaka yintu, mpe yufulaka yandi: «Wapi sika bawu me kwenda? Ata muntu me pesa nge kitumbu?» 11 Kento vutulaka: «Muntu ve, Mfumu.» Na yina, Yesu zabisaka yandi: «Munu mpe, mu ke pesa nge kitumbu ve. Kwenda ya nge, kasi kusumuka dyaka ve.» 12 Yesu tubaka dyaka na mantwala ya bantu: «Mu kele nsemo ya yinza. Muntu yina ke landa munu ke tambula ve na mpimpa, kasi yandi ke kuzwa nsemo yina ke pesaka luzingu.» 13 Ntangu ba-Falisye kuwaka mutindu yina, bawu zabisaka yandi: «Nge ke na kusala kimbangi ya nge mosi. Na yina, yawu kele ya kufwanana ve.» 14 Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kusala kimbangi ya munu mosi. Kasi kimbangi ya munu kele ya tsyelika, samu ti mu zaba wapi kisika mu katukaka, mpe wapi kisika mu ke na kukwenda. Kasi beno zaba ve wapi kisika mu katukaka, to wapi kisika mu ke na kukwenda. 15 Beno ke fundisaka na kimuntu. Kasi mu ke na kufundisa muntu ve. 16 Kana mu fundisa, lufundusu ya munu kele ya tsyelika, samu ti mu kele munu mosi ve, kasi mu kele kintwadi na Tata yina fidisaka munu. 17 Ba sonikaka na Misiku ya beno ti ntangu bantu zole ke na kusala kimbangi mutindu mosi, kimbangi ya bawu kele ya tsyelika. 18 Mu ke na kusala kimbangi ya munu mosi, mpe Tata yina fidisaka munu ke na kusala mpe kimbangi ya munu.» 19 Kasi ba-Falisye yufulaka yandi: «Wapi sika kele tata ya nge?» Yesu vutulaka: «Beno zaba munu ve, mpe beno zaba ve Tata ya munu. Kana beno zabaka munu, beno zolaka zaba mpe Tata ya munu.» 20 Yesu zonzaka mambu yina, ntangu yandi vwandaka longa na Yinzo ya Nzambi, pene-pene ya kima yina bantu ke tulaka makabu. Ata muntu kangaka yandi, samu ti ngunga ya yandi lungaka ntete ve. 21 Yesu zabisaka dyaka bawu: «Mu ke kwenda, mpe beno ke sosa munu. Kasi beno ke kufwa na masumu ya beno, mpe beno lenda kukwenda ve na kisika yina mu ke kwenda.» 22 Na kuwa mutindu yina, ba-Zwife vwandaka yufula bawu na bawu: «Samu na yinki yandi me tuba: beno lenda kukwenda ve na kisika yina mu ke kwenda? Yandi ke kufwa nzutu?» 23 Yesu vutulaka: «Beno kele bantu ya ntoto, kasi mu kele muntu ya zulu. Beno kele bantu ya yinza yayi, kasi mu kele muntu ya yinza yayi ve. 24 Ni yawu yina, mu me zabisa beno ti beno ke kufwa na masumu ya beno. Kana beno kwikila ve ti “Mu Kele”, beno ke kufwa na masumu ya beno.» 25 Na yina, bawu yufulaka yandi: «Nge kele nani?» Yesu vutulaka: «Mu kele muntu yina mu ke na kuzabisaka beno katuka mbandukulu. 26 Mu ke na mambu mingi ya kuzonza mpe ya kufundisa na yina me tadila beno. Kasi Tata yina fidisaka munu ke zonzaka butsyelika, mpe mu ke na kuzabisa na bantu nyonso kaka mambu yina mu longokaka na yandi.» 27 Ba-Zwife vwandaka bakula ve ti Yesu vwandaka zonzila bawu Tata ya yandi. 28 Na yina, yandi zonzaka dyaka: «Ntangu beno ke zangula Mwana ya Muntu, beno ke zaba ti “Mu Kele”. Beno ke bakula ti mu ke salaka ata dyambu na luve ya munu mosi. Kasi, mu ke zabisaka mambu yina Tata longisaka munu. 29 Muntu yina fidisaka munu kele kintwadi na munu. Yandi ke bikaka munu mosi ve, samu ti mu ke salaka kaka mambu yina yandi ke zolaka.» 30 Ntangu Yesu zonzaka mambu yina, bantu mingi kwikilaka yandi. 31 Na yina, Yesu tubaka na ba-Zwife yina kwikilaka yandi: «Kana beno sala mambu yina mu me zabisa beno, beno ke vwanda ya tsyelika bilandi ya munu. 32 Beno ke zaba butsyelika, mpe butsyelika ke pesa beno kimpwanza.» 33 Bawu vutulaka: «Beto kele bana ya Abalayami, mpe ata mbala mosi, beto me vwandaka bandongo ya muntu. Wapi mutindu nge lenda kutuba ti beto ke kuzwa kimpwanza?» 34 Yesu zabisaka bawu: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Konso muntu yina ke salaka disumu kele mundongo ya disumu. 35 Mwana ke vwandaka bantangu nyonso na dikanda ya yandi, kasi mundongo ve. (aiōn g165) 36 Kana Mwana pesa beno kimpwanza, beno ke vwanda ya tsyelika bantu ya kimpwanza. 37 Mu zaba ti beno kele bana ya Abalayami. Kasi beno ke na sosa kufwa munu, samu ti beno ke na kundima ve ndongosolo ya munu. 38 Mu ke na kuzonzila beno mambu yina mu talaka na sika ya Tata ya munu. Kasi beno ke na kusala mambu yina tata ya beno zabisaka beno.» 39 Bawu vutulaka: «Tata ya beto, ni Abalayami.» Yesu zabisaka dyaka bawu: «Ya tsyelika, kana beno vwandaka bana ya Abalayami, beno zolaka sala mutindu yandi. 40 Mu me zabisa beno butsyelika yina Nzambi tubilaka munu. Kasi beno ke na sosa kufwa munu. Abalayami

salaka ve mutindu yina. 41 Beno ke na kusala mutindu tata ya beno.» Kasi ba-Zwife vutulaka: «Beto kele ve bana ya makangu. Beto ke kaka na Tata mosi, ni Nzambi.» 42 Yesu zabisaka bawu: «Ya tsyelika, kana Nzambi wandaka Tata ya beno, beno zolaka zola munu. Mu katukaka na sika ya Nzambi, mpe mu kele awa samu na yandi. Mu kwizaka ve na luzolo ya munu mosi, kasi ni yandi fidisaka munu. 43 Beno ke na kuvisa ve mambu yina mu ke na kutuba, samu ti beno lenda ve kuwa ndongosolo ya munu. 44 «Tata ya beno, ni Satana, mpe beno ke zolaka na kusala mambu yina yandi ke zolaka. Katuka mbandukulu, yandi kele muntu yina ke kufwaka bantu, mpe yandi ke lendaka ve na kuzinga na butsyelika, samu ti yandi ke na butsyelika ve. Ntangu yandi ke zonzaka, yandi ke basisaka kaka mambu ya luvunu, samu ti yandi kele muntu ya luvunu, mpe tata ya luvunu. 45 Kasi munu, mu ke tubaka butsyelika. Ni yawu yina, beno ke na kukwikila munu ve. 46 Nani na kati ya beno lenda kulakisa ti mu me sala disumu? Kana mu ke na kutuba mambu ya tsyelika, samu na yinki beno ke na kukwikila munu ve? 47 Muntu ya Nzambi ke kuwaka mambu ya Nzambi. Kasi beno ke kuwaka yawu ve, samu ti beno kele bantu ya Nzambi ve.» 48 Na yina, ba-Zwife zabisaka Yesu: «Beto zonzaka ve butsyelika na kutuba ti nge ke muntu ya Samaliya, mpe nge ke na mpeve ya yimbi?» 49 Yesu vutulaka: «Mu ke na mpeve ya yimbi ve. Mu ke na kuzitisa Tata ya munu, kasi beno ke na kuyina munu. 50 Mu ke sosaka ve nkembo ya munu mosi. Kasi ya kele na muntu yina ke sosilaka munu yawu, mpe ni yandi ke fundisa beno. 51 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Muntu yina ke tumama na ndongosolo ya munu ke kufwa ve.» (aiōn g165) 52 Na yina, ba-Zwife tubaka: «Ntangu yayi, beto me zaba ti ya tsyelika, nge ke na mpeve ya yimbi. Abalayami mpe mimbikudi kufwaka. Kasi nge ke na kutuba ti muntu yina ke tumama na ndongosolo ya nge ke kufwa ve! (aiōn g165) 53 Nge banza ti nge me lutila mfunu na tata ya beto Abalayami? Yandi mpe mimbikudi kufwaka. Na yina, nge ni nani? Nge zola kulakisa yinki?» 54 Yesu vutulaka: «Kana mu ke na kusosa nkembo ya munu mosi, yawu kele mpamba. Muntu yina ke na kukembisa munu ni Tata ya munu yina beno ke na kubokila Nzambi ya beno. 55 Beno zaba yandi ve, kasi munu, mu zaba yandi. Kana mu tubaka ti mu zaba yandi ve, mu zolaka vwanda muntu ya luvunu mutindu beno. Kasi mu

zaba yandi, mpe mu ke tumamaka na mambu ya yandi. 56 Tata ya beno Abalayami yangalalaka, samu ti yandi fwanaka tala nkwezulu ya munu. Yandi talaka yawu, mpe nsayi ya yandi lutilaka.» 57 Ba-Zwife tubilaka yandi: «Nge me lungisa ntete ve bamvula makumi tanu, mpe nge ke na kutuba ti nge talaka Abalayami!» 58 Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Ntete Abalayami butuka, «Mu Kele.» 59 Na yina, bawu lokotaka matadi samu na kubula yandi yawu. Kasi Yesu bumbamaka mpe basikaka na Yinzo ya Nzambi.

9 Ntangu Yesu wandaka tambula na nzila, yandi talaka muntu yina butukaka na meso ya kufwa. 2 Na yina, bilandi ya yandi yufulaka yandi: «Mulongisi, samu na yinki muntu yayi butukaka mpofu? Samu na masumu ya yandi to ya bibuti ya yandi?» 3 Yesu vutulaka: «Ya kele ve samu na masumu ya yandi to ya bibuti ya yandi. Yandi kele mpofu, samu ti bisalu ya Nzambi talana na nzutu ya yandi. 4 Ntangu bwisi ke ntete ya kutsya, beto fwana kusala bisalu ya Nzambi yina fidisaka munu. Mpimpa ke na kukwiza, mpe na ntangu yina, ata muntu ke lenda na kusala. 5 Ntangu mu ke ntete na yinza, mu kele nsemo ya yinza.» 6 Na manima ya kuzonza mutindu yina, Yesu lobolaka mante na ntoto, mpe salaka mwa poto-poto na yawu. Yandi tulaka yawu na meso ya mpofu, 7 mpe tubilaka yandi: «Kwenda sukula kizizi na kizinga ya Silowe.» (Nkumbu yayi zola kutuba «Muntu yina ba fidisaka».) Na yina, mpofu kwendaka sukula kizizi, mpe ntangu yandi vutukaka, yandi wandaka tala. 8 Bamfinangani ya yandi mpe bayina nyonso talaka yandi ntangu yandi wandaka lombamba mbongo, tubaka: «Yayi ni muntu yina wandaka vwanda ntangu nyonso na ntoto, mpe wandaka lombamba bantu mbongo?» 9 Ndambu ya bantu tubaka: «Ni yandi». Bantu ya nkaka: «Ve, ni yandi ve. Ya ke muntu yina ke na kufwanana na yandi.» Kasi yandi mosi tubaka: «Ni munu». 10 Na yina, bawu yufulaka yandi: «Wapi mutindu nge me sala samu na kutala?» 11 Yandi vutulaka: «Muntu yina ba ke bokilaka Yesu me tula munu mwa poto-poto na meso. Na manima, yandi me zabisa munu: Kwenda sukula kizizi na kizinga ya Silowe. Mu me kwenda kusukula yawu, mpe na mpamukunu, mu me tala.» 12 Na yina, bawu yufulaka yandi: «Wapi sika yandi kele?» Yandi vutulaka: «Mu zaba ve». 13 Ba nataka muntu yina wandaka mpofu

na sika ya ba-Falisye. 14 Kilumbu yina Yesu salaka potopototo na mante samu na kuzibula yandi meso vwandaka kilumbu ya saba. 15 Na yina, ba-Falisye yufulaka dyaka muntu yango wapi mutindu meso ya yandi vwandaka me zibuka. Muntu yango vutulaka: «Yandi tulaka munu potopototo na meso. Na manima, mu kwendaka sukula kizizi, mpe ntangu yayi, mu ke na kutala.» 16 Ndambu ya ba-Falisye vwandaka tuba: «Muntu yayi katukaka ve na sika ya Nzambi, samu ti yandi ke zitisaka ve kilumbu ya saba.» Kasi ba-Falisye ya nkaka vwandaka tuba: «Wapi mutindu muntu ya masumu lenda kusala bidimbu ya mutindu yayi?» Na yina, ba-Falisye kabukaka na bankonga zole. 17 Bawu yufulaka dyaka yandi: «Yinki nge ke na kutuba samu na muntu yina me zibula nge meso?» Yandi vutulaka: «Yandi kele mumbikudi.» 18 Kasi Bamfumu ya ba-Zwife vwandaka kwikila ve ti muntu yango butukaka mpofo, mpe ti yandi vwandaka me banda na kutala. Ni yawu yina, bawu tumisaka bibuti ya yandi. 19 Bawu yufulaka bibuti: «Bakala yayi kele mwana ya beno? Ya ke ya tsyelika ti yandi butukaka mpofo? Ntangu yayi, wapi mutindu yandi me sala samu na kutala?» 20 Bibuti vutulaka: «Ya tsyelika, beto zaba ti yandi kele mwana ya beto, mpe ti yandi butukaka mpofo. 21 Kasi beto zaba ve wapi mutindu yandi me sala samu na kutala, to nani me zibula yandi meso. Benoit yufula yandi. Yandi kele kuluntu, mpe yandi mosi lenda kupesa benoit mvutu na byuvu yayi.» 22 Bibuti ya yandi zonzaka mutindu yina, samu ti bawu vwandaka na boma ya bamfumu ya ba-Zwife yina vwandaka me baka lukanu ya kubingisa na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife konso muntu yina ke tuba ti Yesu kele Masiya. 23 Ni samu na yawu bibuti ya mpofo vwandaka me tuba: «Yandi kele kuluntu. Benoit yufula yandi benoit mosi.» 24 Na yina, ba-Falisye tumisaka na mbala ya zole muntu yina butukaka mpofo, mpe tubilaka yandi: «Kembisa Nzambi na kuzonza butsyelika. Beto zaba ti muntu yina me zibula nge meso kele musumuki.» 25 Yandi vutulaka: «Mu zaba ve kana yandi kele musumuki. Kasi mu zaba kaka dyambu mosi: Mu vwandaka mpofo, kasi ntangu yayi, mu ke na kutala.» 26 Bawu yufulaka dyaka yandi: «Yinki yandi me sala nge? Wapi mutindu yandi me sala samu na kuzibula nge meso?» 27 Yandi vutulaka: «Mu me zabisan ntebet benoit yawu, kasi benoit ke na kundima munu ve. Samu na yinki benoit zola kuwa dyaka yawu? Benoit mpe,

benoit zola kuvwanda bilandi ya yandi?» 28 Na yina, bawu bandaka na kufinga yandi, mpe tubilaka yandi: «Ni nge kele kilandi ya yandi. Beto kele bilandi ya Moyize. 29 Beto zaba ti Nzambi zonzaka na Moyize, kasi muntu yayi, beto zaba ve wapi kisika yandi katukaka.» 30 Muntu yina vutulaka: «Ya kele mambu ya ngitukulu! Yandi me zibula munu meso, kasi benoit zaba ve wapi kisika yandi katukaka! 31 Bantu nyonso zaba ti Nzambi ke kuwaka ve lusambulu ya misumuki. Kasi yandi ke kuwaka lusambulu ya muntu yina ke zitisaka yandi, mpe ke tumamaka na luzolo ya yandi. 32 Katuka mbandukulu ya yinza yayi, beto me kuwaka ntete ve ti muntu me zibula meso ya muntu yina butukaka mpofo. (aiōn g165) 33 Kana muntu yayi katukaka ve na sika ya Nzambi, yandi zolaka sala kimangu ve.» 34 Ba-Falisye zabisaka yandi: «Nge butukaka na masumu, mpe nge zola kulongisa beto!» Na yina, bawu bingisaka yandi. 35 Yesu kuwaka ti ba-Falisye bingisaka muntu yina. Yesu talaka yandi, mpe yufulaka yandi: «Nge ke na kukwikila Mwana ya Muntu?» 36 Yandi vutulaka: «Mfumu, zabisan munu ya kele nani, samu ti mu kwikila yandi.» 37 Yesu tubilaka yandi: «Nge ke na kutala yandi. Ni muntu yina ke na kuzonza na nge ntangu yayi.» 38 Na yina, yandi vutulaka: «Mfumu, mu ke na kukwikila.» Mpe yandi fukamaka na ntuala ya Yesu. 39 Yesu tubilaka yandi: «Mu me kwiza na yinza samu na kusala lufundusu yayi: Bampopo ke tala, mpe bayina ke talaka, ke kuma bampopo.» 40 Ndambu ya ba-Falisye yina vwandaka kuna kuwaka mambu yina Yesu zonzaka, mpe yufulaka yandi: «Beto mpe kele bampopo?» 41 Yesu vutulaka: «Kana benoit vwandaka bampopo, benoit zolaka vwanda ve na masumu. Kasi mutindu benoit ke na kutuba ti benoit ke talaka, masumu ya benoit kele kaka na benoit.»

10 Yesu zabisaka bawu: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila benoit: Muntu yina ke kotaka ve na mwelo ya mpaka ya mameme, kasi yina ke yululaka na kibaka samu na kukota kele muyibi mpe kimpumbulu. 2 Muntu yina ke kotaka na mwelo kele muvungi ya mameme. 3 Na yina, mukengi ya mpaka ke zibudilaka yandi mwelo, mpe mameme ke kuwaka ndinga ya yandi. Yandi ke bokilaka konso dimeme ya yandi na nkumbu ya yawu, mpe ke nataka bawu na ngaanda. 4 Ntangu yandi ke manisaka na kubasisa mameme nyonso ya yandi na ngaanda,

yandi ke tambulaka na mantwala ya bawu, mpe bawu ke landaka yandi, samu ti bawu zaba ndinga ya yandi. 5 Bawu ke landaka ve muntu yina bawu me zaba ve. Ya tsyelika, bawu ke kimaka yandi, samu ti bawu zaba ve ndinga ya yandi.» 6 Yesu tubilaka bawu kingana yayi, kasi bawu visaka ve yinki yandi zolaka zonza. 7 Na yina, yandi tubilaka dyaka bawu: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Mu kele mwelo ya mameme. 8 Bayina nyonso tekilaka munu, kele miyibi mpe bimpumbulu, kasi mameme kuwaka bawu ve. 9 Mu kele mwelo. Muntu yina ke lutila na munu ke vuuka. Yandi ke kota mpe ke basika mutindu yandi zola, mpe yandi ke kuzwa madya. 10 Muyibi ke kwizaka kaka samu na kuyiba, kufwa, mpe kumwangisa. Kasi munu, mu me kwiza samu ti bantu kuzwa luzingu, mpe bawu kuzwa yawu ya kulutula. 11 «Mu kele muvungi ya mbote. Muvungi ya mbote ke pesaka luzingu ya yandi samu na mameme ya yandi. 12 Kasi muntu yina kele muvungi ve ke salaka kaka samu na kuzwa mbongo. Mameme kele ya yandi ve. Ntangu yandi ke tala yingo, yandi ke kima mpe ke bika mameme. Yingo ke bwila mameme ya nkaka, mpe ke mwangisa nkonga nyonso. 13 Yandi ke kima, samu ti yandi ke salaka kaka samu na kuzwa mbongo. Yandi kele ve na manyongo samu na mameme. 14 «Mu kele muvungi ya mbote. Mu zaba mameme ya munu, mpe bawu zaba munu, 15 mutindu Tata zaba munu, mpe mu zaba yandi. Mu ke pesa luzingu ya munu samu na mameme ya munu. 16 Mu ke na mameme ya nkaka yina kele ve na kati ya mpaka yayi. Bawu mpe, mu fwana kutwadisa bawu, mpe bawu ke kuwa ndinga ya munu. Na yina, ya ke vwanda kaka na nkonga mosi mpe na muvungi mosi. 17 Tata ke zolaka munu, samu ti mu ke na kupesa luzingu ya munu samu na kuzwa dyaka yawu. 18 Ata muntu lenda kukatula munu luzingu. Kasi, mu ke na kupesa yawu na luzolo ya munu mosi. Mu ke na luve ya kupesa yawu, mpe ya kubaka dyaka yawu. Yayi ni lutumu yina Tata pesaka munu.» 19 Mbala mosi dyaka, ba-Zwife kabukaka samu na mambu yina Yesu zonzaka. 20 Bantu mingi vwandaka tuba: «Samu na yinki beno ke na kuwa yandi? Yandi ke na mpeve ya yimbi! Yandi ke kilawu!» 21 Kasi bantu ya nkaka vwandaka tuba: «Muntu yina ke na mpeve ya yimbi lenda kuzonza mutindu yayi ve, mpe yandi lenda kuzibula ve meso ya bampopo.» 22 Ntangu ya kukembila mukembo ya Mbyekolo na Yeluselemi kumaka. Ya wwandaka bangonda ya madidi ya ngolo. 23 Yesu vwandaka tambula na yisi ya Musampa ya Salomoni na ngaanda ya Yinzo ya Nzambi. 24 Na yina, ba-Zwife zungaka yandi, mpe yufulaka: «Beto me lemba na kuvingila! Kana nge kele Masiya, tubila beto yawu na pwelele nyonso!» 25 Yesu vutulaka: «Mu zabisaka beno yawu, kasi beno ke na kukwikila ve. Bisalu yina mu ke na kusala na nkumbu ya Tata ya munu ke na kusadila munu kimbangi. 26 Kasi beno ke na kukwikila ve, samu ti beno kele ve mameme ya munu. 27 Mameme ya munu ke kuwaka ndinga ya munu. Mu zaba bawu, mpe bawu ke landaka munu. 28 Mu ke pesaka bawu luzingu ya seko, mpe bawu ke kufwa ve. Ata muntu ke katula bawu na maboko ya munu. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Tata ya munu yina pesaka munu bawu me lutila bantu nyonso lulendo. Ata muntu lenda kukatula bawu na maboko ya Tata. 30 Munu na Tata, beto kele muntu mosi.» 31 Mbala mosi dyaka, ba-Zwife lokotaka matadi samu na kubula yandi yawu. 32 Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Mu me sala na ntswala ya beno mambu mingi ya mbote na lulendo ya Tata. Na wapi dyambu ya mbote yina mu me sala, beno ke na kusosa kubula munu matadi?» 33 Ba-Zwife vutulaka: «Beto ke na kusosa ve kubula nge matadi samu na dyambu ya mbote yina nge me sala, kasi samu ti nge ke na kusafula Nzambi. Nge kele kaka muntu, kasi nge ke na kutuba ti nge kele Nzambi!» 34 Yesu vutulaka: «Ba sonikaka na Misiku ya beno ti Nzambi tubaka: "Benno kele banzambi." 35 Nzambi ke na kubokila banzambi bantu yina yandi tubilaka mambu ya yandi, mpe beto zaba ti mambu yina ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi ke vwanda seko. 36 Tata soolaka munu, mpe fidisaka munu na yinza. Kasi, samu na yinki beno ke na kutuba ti mu me vweza Nzambi, ntangu mu me tuba: Mu kele Mwana ya Nzambi? 37 Kana mu ke na kusala ve bisalu ya Tata ya munu, beno kwikila munu ve! 38 Kasi, kana mu ke na kusala yawu, ata beno kwikila munu ve, beno kwikila kwandi na bisalu yina mu ke na kusala. Na yina, beno ke zaba mpe ke visa ti mu kele na kati ya Tata, mpe Tata kele na kati ya munu.» 39 Na yina, mbala mosi dyaka, bamfumu ya ba-Zwife mekaka na kukanga Yesu. Kasi Yesu katukaka na kisika yina. 40 Yandi kwendaka na lweka ya nkaka ya nzadi ya Yolodani, na kisika yina Yowane vwandaka me botika bantu. Yandi lutisaka mwa bilumbu kuna. 41 Bantu mingi vwandaka kwiza

tala yandi. Ba wandaka tuba: «Yowane salaka ata kidimbu, kasi mambu nyonso yina yandi zabisaka beto samu na muntu yayi wandaka ya tsyelika.» 42 Bantu mingi kwikilaka Yesu na kisika yina.

11 Muntu mosi na nkumbu Lazale kuzwaka kimbevo. Yandi wandaka zinga na Betani, mbanza ya Maliya mpe Mate bibusi ya yandi. 2 Maliya wandaka kento yina mwangisaka Yesu mananasi, mpe kusunaka yawu na bansuki ya yandi. Ni nkazi ya yandi Lazale wandaka na kimbevo. 3 Bibusi zole ya yandi fidisaka muntu na sika ya Yesu samu na kutuba: «Mfumu, ndiku ya nge ya luzolo ke na kimbevo ya ngolo.» 4 Ntangu Yesu kuwaka nsangu yina, yandi tubaka: «Nsukunu ya kimbevo yayi kele lufwa ve, kasi yawu kele samu na kulakisa nkembo ya Nzambi. Na yina, bunene ya Mwana ya Nzambi ke talana na bantu nyonso.» 5 Yesu wandaka zola Mate, Maliya mpangi ya Mate, mpe Lazale. 6 Ntangu yandi kuwaka ti Lazale wandaka beela, yandi lutisaka dyaka bilumbu zole na kisika yina yandi wandaka. 7 Na manima, yandi tubaka na bilandi ya yandi: «Beto vutuka na Zude.» 8 Bilandi vutulaka: «Mulongisi, ntama mingi ve, bantu ya Zude wandaka sosa kufwa nge na matadi, mpe nge zola kuvutuka dyaka kuna?» 9 Yesu tubaka: «Kilumbu ke na bangunga kumi na zole. Konso muntu yina ke na kutambula ntangu bwisi me yila ntete ve lenda kubula ve dibaku, samu ti yandi ke na kutala nsemo ya yinza yayi. 10 Kasi, konso muntu yina ke na kutambula na mpimpa ke bula mabaku, samu ti nsemo kele na yandi ve.» 11 Na manima ya kuzonza mutindu yina, yandi tubaka: «Mpangi ya beto Lazale me lala. Mu ke kwenda kuvumbula yandi.» 12 Na yina, bilandi zabisaka yandi: «Mfumu, kana yandi ke ya kulala, yandi ke beluka.» 13 Yesu wandaka zola kutuba ti Lazale me kufwa. Kasi bilandi wandaka kanisa ti yandi wandaka zonzila pongi. 14 Na yina, Yesu zabisaka bawu na pwelele nyonso: «Lazale me kufwa. 15 Kasi samu na beno, mu ke na kyese samu ti mu wandaka ve kuna. Na yina, beno ke kwikila munu. Beto kwenda kisika yandi kele.» 16 Na yina, Toma yina ba wandaka bokila mpe Dipasa tubaka na bilandi ya nkaka: «Beto mpe, beto kwenda samu na kufwa kintwadi na Yesu.» 17 Ntangu Yesu kumaka kuna, yandi kuwaka ti ya kumaka bilumbu yiya katuka kilumbu yina ba zikaka Lazale. 18 Mbanza Betani wandaka pene-pene na

Yelusalemi keba ve na Basitade kumi na tanu, 19 mpe ba-Zwife mingi ya Yelusalemi kwizaka na sika ya Mate mpe Maliya samu na kubomba bawu na lufwa ya nkazi ya bawu. 20 Ntangu Mate kuwaka ti Yesu wandaka me kuma pene-pene na mbanza, yandi kwendaka bwabana yandi, kasi Maliya bikanaka na yinzo. 21 Mate tubilaka Yesu: «Mfumu, kana nge wandaka awa, nkazi ya munu zolaka kufwa ve. 22 Kasi, ata malu-malu yayi, mu zaba ti nyonso yina nge ke lomba na Nzambi, yandi ke pesa nge yawu.» 23 Yesu zabisaka yandi: «Nkazi ya nge ke vumbuka na lufwa.» 24 Mate vutulaka: «Mu zaba ti yandi ke vumbuka na lufwa na kilumbu ya nsuka, ntangu bantu nyonso ke vumbuka na lufwa.» 25 Yesu zabisaka yandi: «Mu kele mvumbukulu mpe luzingu. Muntu yina ke salaka kiminu na munu ke zinga ata yandi kufwa. 26 Konso muntu yina kele moyo, mpe yina ke kwikilaka munu ke kufwa ve. Nge ke na kukwikila na mambu yayi?» (aiōn g165) 27 Mate vutulaka: «Ee, Mfumu, mu me kwikila ti nge kele Masiya, Mwana ya Nzambi yina fwanaka kwiza na yinza.» 28 Na manima ya kuzonza mutindu yina, Mate kwendaka bokila mpangi ya yandi Maliya na lweka, mpe tubilaka yandi: «Mulongisi me kwiza, mpe yandi ke na kuyufula nge.» 29 Ntangu Maliya kuwaka mutindu yina, yandi telamaka, mpe kwendaka na nswalu nyonso kisika wandaka Yesu. 30 (Yesu wandaka me kuma ntete ve na mbanza, kasi yandi wandaka kaka na kisika yina Mate wandaka me bwabana yandi.) 31 Ntangu ba-Zwife yina wandaka bomba Maliya na kati ya yinzo talaka ti yandi telamaka mpe basikaka na nswalu nyonso na yinzo, bawu landaka yandi. Bawu wandaka kanisa ti yandi wandaka kwenda na ndyamu samu na kudila. 32 Ntangu Maliya kumaka na kisika yina wandaka Yesu, mpe talaka yandi, yandi kubwaka na makulu ya Yesu, mpe tubaka: «Mfumu, kana nge wandaka awa, nkazi ya munu zolaka kufwa ve.» 33 Kyadi ya Yesu lutilaka ntangu yandi talaka ti Maliya mpe bayina landaka yandi wandaka dila. 34 Na yina, yandi yufulaka bawu: «Wapi sika beno tulaka yandi?» Bawu vutulaka: «Mfumu, kwiza, mpe nge ke tala.» 35 Yesu dilaka. 36 Na yina, ba-Zwife tubaka: «Beno tala mutindu yandi wandaka zola yandi.» 37 Kasi na kati ya bawu, bantu ya nkaka wandaka tuba: «Yandi zibulaka meso ya mpofu, samu na yinki yandi me sala ve ti Lazale kufwa ve?» 38 Mbala mosi dyaka, kyadi ya Yesu lutilaka. Yandi

kwendaka na ndyamu. Ya vwandaka dibulu na kati ya mongo yina vwandaka ya kukangama na ditadi. 39 Na yina, Yesu tubaka: «Beno katula ditadi.» Kasi Mate kibusi ya Lazale tubaka: «Mfumu, yandi fwana kubasika nsunga, samu ti yandi me sala bilumbu yiya na kati ya ndyamu.» 40 Yesu zabisaka yandi: «Mu me zabisa nge ve ti kana nge kwikila, nge ke tala nkembo ya Nzambi?» 41 Na yina, bawu katulaka ditadi. Yesu talaka na zulu, mpe tubaka: «Tata, mu ke na kutonda nge, samu ti nge me kuwa munu. 42 Mu zaba ti, konso ntangu, nge ke kuwaka munu. Kasi mu me zonza mutindu yayi, samu ti bantu yayi yina me zunga munu kwikila ti ni nge fidisaka munu.» 43 Na manima ya kuzonza mambu yina, yandi lookaka na ndinga ya ngolo: «Lazale, basika!» 44 Muntu yina kufwaka basikaka na ndyamu. Maboko mpe makulu ya yandi vwandaka ya kukangama na bitende, mpe kizizi vwandaka ya kufuka na lele. Na yina, Yesu tubilaka bawu: «Beno katula yandi bitende, mpe beno bika yandi kwenda.» 45 Ba-Zwife mingi na kati ya bayina kwizaka na sika ya Maliya, talaka mambu yina Yesu vwandaka me sala, mpe bawu kwikilaka yandi. 46 Kasi bantu ya nkaka kwendaka tala ba-Falisye, mpe zabisaka bawu mambu yina Yesu vwandaka me sala. 47 Na yina, bamfumu ya banganga-Nzambi, mpe ba-Falisye, vukisaka kimvuka ya bawu ya bakuluntu, mpe tubaka: «Yinki beto ke sala? Muntu yayi ke na kusala bidimbu mingi. 48 Kana beto yimina yandi ve, bantu nyonso ke kwikila yandi. Na yina, bantu ya Loma ke kwiza kumwangisa Yinzo ya Nzambi mpe yinsi ya beto.» 49 Mosi na kati ya bawu, na nkumbu Kayife, vwandaka nganga-Nzambi ya ntete na mvula yina. Yandi tubaka: «Beno ke na kubakula mbote ve! 50 Beno lenda kutala ve ti ya me lutila mbote samu na beno ti muntu mosi kufwa samu na bantu nyonso? Na yina, yinsi nyonso ke mwangana ve.» 51 Mambu yina Kayife tubaka katukaka ve na ntima ya yandi mosi. Kasi, mutindu yandi vwandaka nganga-Nzambi ya ntete na mvula yina, yandi bikulaka ti Yesu fwanaka kufwa samu na ba-Zwife. 52 Yandi fwanaka kufwa ve kaka samu na bawu, kasi mpe samu na kuvukisa na dikanda mosi bana nyonso ya Nzambi yina ke ya kumwangana na yinza. 53 Katuka kilumbu yina, bamfumu ya ba-Zwife bakaka lukanu ya kufwa Yesu. 54 Ni yawu yina, Yesu vwandaka talana dyaka ve na ntwa ya ba-Zwife. Yandi kwendaka pene-pene na yinsi ya kuyuma na mbanza Efalayime.

Yandi lutisaka mwa bilumbu kuna na bilandi ya yandi. 55 Mukembo ya Paki ya ba-Zwife vwandaka kuma pene-pene. Ni yawu yina, bantu mingi vwandaka bika babwala ya bawu samu na kwenda kuvedisa banzutu ya bawu na Yelusalemi, ntete mukembo salama. 56 Ntangu bawu vwandaka na Yinzo ya Nzambi, bawu vwandaka sosa Yesu, mpe vwandaka yufula bawu na bawu: «Yinki beno ke na kubanza? Yandi ke kwiza ve na mukembo?» 57 Bamfumu ya banganga-Nzambi mpe ba-Falisye pesaka lutumu yayi: Kana muntu zaba kisika Yesu kele, yandi fwana kuzabisa beto yawu, samu ti beto kanga yandi.

12 Bilumbu sambanu ntete mukembo ya Paki salama, Yesu kwendaka na mbanza Betani, kisika vwandaka zinga Lazale, muntu yina yandi vumbulaka na lufwa. 2 Kuna, ba lambilaka Yesu madya. Mate vwandaka kabula madya, mpe Lazale vwandaka mosi na bayina vwandaka na Yesu na mesa. 3 Maliya bakaka Litela ya mananasi ya nale ya ntalu mingi. Yandi mwangisaka mananasi na makulu ya Yesu, mpe kusunaka yawu na bansuki ya yandi. Nsunga ya mananasi mwanganaka na kati ya yinzo nyonso. 4 Na yina, Yuda Isekayote, kilandi ya Yesu yina fwanaka yekula yandi tubaka: 5 «Samu na yinki ba me tekisa ve mananasi yayi na Badenalya bankama tatu, samu na kupesa yawu na bamputu?» 6 Ya kele ve samu na kyadi ya bamputu ti yandi zonzaka mambu yayi, kasi samu ti yandi vwandaka muyibi. Ni yandi vwandaka bumba nkutu ya mbongo, mpe vwandaka baka mbongo yina ba vwandaka tula na kati. 7 Kasi Yesu tubaka: «Kukwamisa yandi ve! Bika yandi bumba yawu samu na kilumbu yina ba ke zika munu. 8 Bamputu ke vwanda na beno ntangu nyonso. Kasi munu, mu ke vwanda ve na kati ya beno ntangu nyonso.» 9 Ba-Zwife mingi kuwaka ti Yesu vwandaka na mbanza Betani. Bawu kwendaka kuna kaka ve samu na Yesu, kasi mpe samu na kutala Lazale yina yandi vumbulaka na lufwa. 10 Na yina, bamfumu ya banganga-Nzambi bakaka lukanu ya kufwa mpe Lazale, 11 samu ti ba-Zwife mingi vwandaka bika bawu, mpe vwandaka kwikila Yesu samu na Lazale. 12 Kilumbu yina landaka, nkonga ya nene ya bantu yina kwizaka na Yelusalemi samu na mukembo kuwaka ti Yesu vwandaka kwiza na Yelusalemi. 13 Na yina, bantu bakaka mandala, mpe kwendaka bwabana yandi. Bawu vwandaka looka:

«Ozana! Nkembo na Nzambi! Bika ti Mfumu Nzambi kusakumuna muntu yina me kwiza na Nkumbu ya yandi, Ntinu ya Isayeli.» 14 Yesu talaka mbuluku, mpe wandaka na zulu ya yawu mutindu ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi: 15 «Bantu ya Siyone, beno tala boma ve! Ntinu ya beno ke na kukwiza ya kuvwanda na zulu ya mwana ya mbuluku.» 16 Bilandi ya yandi wandaka visa ve mambu yina wandaka luta. Kasi ntangu Nzambi vumbulaka Yesu na lufwa na nkembo, bawu bambukaka moyo na mambu yayi yina sonamaka na yina me tadila Yesu, mpe mambu yina lutaka kilumbu yina. 17 Bantu nyonso yina wandaka na Yesu ntangu yandi bokilaka Lazale na ndyamu, mpe vumbulaka yandi na lufwa wandaka pesa kimbangi na mambu nyonso yina ba talaka. 18 Ni yawu yina, bantu mingi kwizaka bwabana Yesu, samu ti bawu kuwaka nsangu ya kidimbu yina yandi salaka. 19 Na yina, ba-Falisye wandaka tuba bawu na bawu: «Beno tala! Beto me lembana. Bantu nyonso ke na kulanda yandi.» 20 Ya wandaka mpe na ba-Ngeleke na kati ya bantu yina kwizaka na mukembo na Yelusalemi samu na kusambila. 21 Bawu kwendaka pene-pene ya Filipe, muntu ya mbanza Besayida ya Ngilili, mpe tubilaka yandi: «Beto zola kutala Yesu.» 22 Na yina, Filipe kwendaka zabisa yawu na Andele, mpe bawu zole kwendaka zabisa yawu na Yesu. 23 Yesu tubilaka bawu: «Ngunga me lunga yina Mwana ya Muntu ke kuzwa nkembo ya yandi. 24 Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Mbuma ya faline yina me kubwa na ntoto fwana kufwa. Kana ve, yawu ke bikana yawu mosi. Kasi, kana yawu kufwa, yawu ke buta bambuma mingi. 25 Muntu yina ke zolaka luzingu ya yandi ke bebisa yawu. Kasi muntu yina ke zolaka Nzambi kulutula luzingu ya yandi na yinza ke bumba yawu samu na luzingu ya seko. (aiōnios g166) 26 Kana muntu zola kusadila munu, yandi landa munu. Na yina, kisadi ya munu ke vwanda kisika yina mu ke vwanda. Kana muntu ke na kusadila munu, Tata ya munu ke kembisa yandi. 27 «Ntangu yayi, ntima ya munu ke dyaka ve na kizunu. Yinki mu ke tuba? Mu lenda kutuba ve: "Tata, katula munu na mpasi ya ngunga yina ke kwiza," samu ti mu kwizaka samu na yawu. 28 Tata, kembisa Nkumbu ya nge.» Na yina, ndinga wakanaka na zulu: «Mu me kembisa yawu yimeni, mpe mu ke kembisa dyaka yawu.» 29 Bantu yina wandaka kuna kuwaka ndinga, mpe wandaka tuba: «Ya kele kidumu.» Bantu ya nkaka

wandaka tuba: «Mbazi me zonzila yandi.» 30 Kasi Yesu zabisaka bawu: «Ndinga yayi me wakana samu na munu ve, kasi samu na beno. 31 Yayi ni ntangu yina Nzambi ke fundisa yinza yayi. Yayi ni ntangu yina yandi ke bingisa mfumu ya yinza yayi. 32 Ntangu ba ke zangula munu na ntoto, mu ke benda bantu nyonso na munu.» 33 Na kuzonza mutindu yina, Yesu lakisaka wapi mutindu yandi ke kufwa. 34 Bantu vutulaka: «Na kati ya Misiku, ba sonikaka ti Masiya ke zinga seko. Na yina, wapi mutindu nge lenda kutuba ti ba fwana kuzangula Mwana ya Muntu? Nani kele Mwana ya Muntu?» (aiōn g165) 35 Yesu zabisaka bawu: «Nsemo ke ntete na mwa ntangu na kati ya beno. Beno tambula ntangu nsemo ke ntete na kati ya beno, samu ti mpimpa kumina beno ve. Muntu yina ke tambulaka na kati ya mpimpa ke zabaka ve kisika yandi ke kwendaka. 36 Ntangu nsemo ke ntete na kati ya beno, beno ndima yawu, samu ti beno kuma bana ya nsemo.» Na manima ya kuzonza mutindu yina, Yesu kwendaka mpe bumbamaka ntama na kisika yina ba wandaka. 37 Ata Yesu salaka bidimbu mingi na ntuala ya ba-Zwife, bawu wandaka kwikila yandi ve. 38 Na yina, mambu yina mumbikudi Esaya zonzaka, salamaka: «Mfumu, nani kwikilaka na malongi ya beto? Mpe, na nani Mfumu lakisaka lulendo ya yandi?» 39 Bawu lendaka kwikila ve, samu ti mumbikudi Esaya tubaka mpe: 40 «Nzambi kangaka meso ya bawu, mpe salaka ti bantima ya bawu kuma ngolo, samu ti meso ya bawu tala ve, mpe bantima ya bawu visa ve. Na yina, bawu lenda kuvutuka ve na sika ya Nzambi, samu ti yandi belusa bawu.» 41 Mumbikudi Esaya zonzaka mambu yina, samu ti yandi talaka nkembo ya Yesu, mpe yandi wandaka zonzila Yesu. 42 Na kati ya bamfumu ya ba-Zwife, mingi kwikilaka Yesu. Kasi, bawu wandaka zabisa yawu ve, samu ti ba wandaka na boma ti ba-Falisye bingisa bawu na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife. 43 Bawu wandaka zola mingi kuzwa masiika na sika ya bantu, kasi na sika ya Nzambi ve. 44 Yesu tubaka na ndinga ya ngolo: «Kana muntu ke na kukwikila munu, yandi ke na kukwikila kaka munu ve, kasi yandi ke na kukwikila mpe Tata yina fidisaka munu. 45 Muntu yina me tala munu me tala Tata yina fidisaka munu. 46 Mu kwizaka na yinza mutindu nsemo. Na yina, bantu nyonso yina ke kwikilaka munu ke wandaka ve na mpimpa. 47 Kana muntu me kuwa mambu ya munu, mpe ke na kusadila yawu

ve, mu ke fundisa yandi ve, samu ti mu kwizaka ve samu na kufundisa bantu, kasi samu na kuvuukisa bawu. 48 Muntu yina ke na kumanga munu, mpe ke na kundima ve mambu ya munu me kuzwa yimeni mufundisi ya yandi: Ndongosolo yina mu pesaka ke vwanda mufundisi ya yandi na kilumbu ya nsuka. 49 Mu me zonga ve na lutumu ya munu mosi, kasi yandi mosi Tata yina fidisaka munu zabisaka munu mambu yina mu fwanaka zonga mpe longisa. 50 Mu zaba ti ndongosolo ya yandi ke pesaka luzingu ya seko. Na yina, mu ke zonzaka yawu mutindu Tata zabisaka munu.» (aiōnios g166)

13 Ya wandaka kilumbu yina tekilaka mukembo ya Paki. Yesu zabaka ti ngunga ya kubika yinza yayi samu na kukwenda na sika ya Tata, kumaka. Ntangu nyonso, yandi vwandaka zola bantu ya yandi yina vwandaka na yinza, kasi na ntangu yina, yandi zolaka bawu mingi. 2 Ntangu Yesu mpe bilandi ya yandi vwandaka kudya, Satana vwandaka me tula yimeni mabanza ya kuyekula Yesu na ntima ya Yuda, mwana ya Simoni Isekayote. 3 Yesu zabaka ti Tata pesaka lutumu nyonso na maboko ya yandi. Yandi zabaka mpe ti yandi katukaka na Nzambi, mpe yandi ke vutuka na sika ya Nzambi. 4 Na yina, yandi telamaka, mpe katulaka kinkuti ya yandi ya zulu. Yandi bakaka lele ya nkaka, mpe kangaka yawu na luketo. 5 Na manima, yandi tulaka maza na kati ya ndonga, mpe bandaka na kusukula makulu ya bilandi ya yandi. Yandi kusunaka yawu na lele yina yandi kangaka na luketo. 6 Ntangu Yesu kumaka na ntwala ya Simoni Pyele, yandi yayi tubaka: «Mfumum, nge ke sukula munu makulu?» 7 Yesu vutulaka: «Ntangu yayi, nge lenda kuzaba ve mambu yina mu ke na kusala. Kasi nge ke visa yawu na bilumbu yina ke kwiza.» 8 Pyele tubaka: «Ve! Nge lenda kusukula munu makulu ve.» Yesu vutulaka: «Kana mu sukula nge makulu ve, nge ke vwanda dyaka ve kilandi ya munu.» (aiōn g165) 9 Na yina, Simoni Pyele tubilaka yandi: «Kusukula munu kaka makulu ve, kasi mpe maboko na yintu.» 10 Yesu vutulaka: «Muntu yina me yobila kele ya kuvedila. Yandi ke dyaka ve na nsatu ya kuyobila. Ba lenda kusukula yandi kaka makulu. Beno kele ya kuvedila, kasi beno nyonso ve.» 11 Yesu zabaka muntu yina fwanaka yekula yandi. Ni yawu yina, yandi tubaka: «Beno kele ya kuvedila, kasi beno nyonso ve.» 12 Na manima ya kusukula bawu makulu,

yandi lwataka dyaka kinkuti yina yandi katulaka, mpe vutukaka na mesa. Yandi yufulaka bawu: «Beno zaba nsasa ya mambu yayi yina mu me sala beno? 13 Beno ke zonzaka mambu ya tsyelika ntangu beno ke bokilaka munu Mulongisi mpe Mfumum, samu ti mu kele yawu. 14 Kana munu, Mfumum mpe Mulongisi, mu me sukula beno makulu, beno mpe, beno fwana kusukula makulu beno na beno. 15 Mu me lakisa beno mutindu ya kusala, samu ti beno mpe, beno sala yawu. 16 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Kisadi me lutila ve mfumum ya yandi mfunu, to ntumwa me lutila ve mfunu na muntu yina me fidisa yandi. 17 Ntangu yayi, beno zaba mambu yayi. Kana beno sadila yawu, beno ke vwanda na kyese. 18 «Mu ke na kuzonzila beno nyonso ve. Mu zaba mbote bantu yina mu soolaka. Kasi mambu yina ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi fwana kusalama: “Muntu yina me kudya dimpa kintwadi na munu me balukila munu.” 19 Ntangu yayi, mu me zabisaka beno yawu ntete yawu salama, samu ti ntangu yawu ke salama, beno kwikila ti “Mu Kele”. 20 Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Konso muntu yina ke yamba muntu yina mu ke fidisa ke yamba munu. Muntu yina ke yamba munu ke yamba mpe Tata yina fidisaka munu.» 21 Na manima ya kuzonza mutindu yina, Yesu talaka ntima mpasi, mpe tubaka: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Mosi na kati ya beno ke yekula munu.» 22 Bilandi vwandaka talasana, ata kuzaba nani Yesu vwandaka zonzila. 23 Mosi na kati ya bawu, kilandi yina Yesu vwandaka zola mingi vwandaka pene-pene na Yesu. 24 Na kimpangula ya yintu, Simoni Pyele tumisaka yandi na kuyufula Yesu: «Nani nge ke na kuzonzila?» 25 Kilandi yango kondikaka yintu na ntulu ya Yesu, mpe yufulaka yandi: «Mfumum, ya kele nani?» 26 Yesu vutulaka: «Mu ke bolisa kibuku ya dimpa na madya. Muntu yina mu ke pesa yawu ni yandi ke yekula munu.» Na yina, Yesu bakaka kibuku ya dimpa, mpe bolisaka yawu na madya. Yandi pesaka yawu na Yuda mwana ya Simoni Isekayote. 27 Ntangu Yuda bakaka yawu, Satana kotaka na ntima ya yandi. Na yina, Yesu tubilaka yandi: «Mambu yina nge ke sala, sala yawu mbangu.» 28 Muntu ve na kati ya bayina nyonso vwandaka na mesa, visaka samu na yinki Yesu tubilaka yandi mutindu yina. 29 Mutindu Yuda vwandaka bumba nkutu ya mbongo, bilandi ya nkaka kanisaka ti Yesu tumisaka yandi samu na kupesa mbongo na bamputu, to samu na kusumba bima yina

vwandaka na bawu nsatu samu na mukembo. 30 Ntangu Yuda bakaka kibuku ya dimpa, yandi basikaka na nswalu nyonso. Mpimpa vwandaka me kuma. 31 Ntangu Yuda basikaka, Yesu tubaka: «Ntangu yayi, nkembo ya Mwana ya Muntu ke talana, mpe nkembo ya Nzambi ke talana na yandi. 32 Kana nkembo ya Nzambi ke talana na Mwana, Nzambi ke kembisa yandi mosi Mwana ya yandi, mpe yandi ke sala yawu na nswalu nyonso. 33 Bana ya munu, kaka ntangu fyoti me bikana ya kuvwanda kintwadi na beno, mpe beno ke sosa munu. Kasi ntangu yayi, mu ke na kutubila beno mambu yina mu tubaka na ba-Zwife: Benolenda kukwiza ve kisika yina mu ke kwenda. 34 «Mu ke na kupesa beno Musiku ya malu-malu: Benozolasana beno na beno. Mutindu mu zolaka beno, beno zolasana beno na beno. 35 Kana beno zolasana beno na beno, bantu nyonso ke zaba ti beno kele bilandi ya munu.» 36 Simoni Pyele yufulaka yandi: «Mfumumu, wapi sika nge ke kwenda?» Yesu vutulaka: «Ntangu yayi, nge lenda kukwiza ve na kisika yina mu ke kwenda. Kasi na manima, nge ke landa munu.» 37 Pyele zabisaka yandi: «Mfumumu, samu na yinki mu lenda kulanda nge ve malu-malu yayi? Mu ke pesa luzingu ya munu samu na nge.» 38 Yesu vutulaka: «Nge ke pesa luzingu ya nge samu na munu! Ya tsyelika, mu ke na kutubila nge: Ntete nsusu kukuba, nge ke manga munu bambala tatu.»

14 Yesu tubilaka bilandi ya yandi: «Benotala ntima mpasi ve. Benokwikila na Nzambi, mpe benokwikila na munu. 2 Bivinga kele mingi na yinzo ya Tata ya munu, mpe mu ke kwenda yidikila beno kisika. Muzolaka zabisa beno yawu ve, kana yawu vwandaka ve ya tsyelika. 3 Ntangu mu ke manisa na kuyidikila beno kisika, mu ke kwiza baka beno, samu ti beno vwanakisika yina mu kele. 4 Benozaba nzila yina ke kwendaka na kisika yina mu ke na kukwenda.» 5 Na yina, Toma tubilaka yandi: «Mfumumu, betozaba ve kisika yina nge ke na kukwenda. Wapi mutindu betolenda zaba nzila yina?» 6 Yesu vutulaka: «Mu kele nzila, butsyelika, mpe luzingu. Muntu ve lenda kukuma na sika ya Tata, kana yandi lutila ve na munu. 7 Kana benozaba munu, benozaba mpe Tata ya munu. Katuka ntangu yayi, benome zaba yandi, mpe benome tala yandi.» 8 Filipe tubilaka yandi: «Mfumumu, lakisa beto Tata, mpe ya me lunga na beto.» 9 Yesu vutulaka: «Filipe, mu kele na benokatuka ntama,

mpe ngezabamunu ve! Muntu yina metalamunu metala Tata. Wapi mutindu nge lenda tuba ti: Lakisabeto Tata? 10 Nge ke na kukwikila ve ti mu kele na kati ya Tata, mpe Tata kele na kati ya munu? Mambu yina mu kezabisakabeno kezakutakave na munu mosi. Kasi Tata yina kezingaka na kati ya munu ni yandi kezalaka bisalu ya yandi. 11 Benokwikila munu ntangu mu ke na kutuba ti mu kele na kati ya Tata, mpe Tata kele na kati ya munu. Kana ve, benokwikila kwandi samu na bimangu yina mu me sala. 12 Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Muntu yina kezakwikila munu kezalabisalu yina mu me sala. Yandi kezalampe bisalu ya kulutila nene, samu ti mu ke na kukwenda na sika ya Tata. 13 Nyonso yina beno kezalomba na Nkumbu ya munu, mu kezalamyawu, samu ti nkembo ya Tata kutalana na Mwana. 14 Kana beno kezalomba kima na Nkumbu ya munu, mu kezalamyawu.» 15 «Kana benozalamunu, beno kezatumama na misiku ya munu. 16 Mu kezalomba na Tata na kufidisa beno Kisadisi ya nkaka yina kezavwanda na benoseko. (aiōn g165) 17 Ni Mpeve ya tsyelika yina bantu ya yinza lenda kuyamba ve, samu ti bawulenda kutala mpe kuzaba yandi ve. Kasi beno, benozabayandi, samu ti yandi kezingaka na beno, mpe yandi kezavwanda na bantima ya beno. 18 «Mu kezabikabenobansaana ve. Kasi mu kezavutuka na sika ya beno. 19 Kakanntangu fyoti me bikana, mpe bantu ya yinza kezaladyakamunu ve. Kasi beno kezalamunu, samu ti mu kele moyo, mpe benompe kezavwadamoyo. 20 Ntangu kilumbu yangoke kuma, benoke zaba ti mu kele na kati ya Tata, beno na kati ya munu, mpe munu na kati ya beno. 21 «Muntu yina zabamisiko ya munu, mpe kezatumamaka na yawuni yandi kezolakamunu. Tata ya munu kezalamuntu yina kezolakamunu. Munumpe, mu kezalayandi, mpe mu kezalana na yandi.» 22 Na yina, Yuda (yina kele ve Yuda Isekayote) yufulaka Yesu: «Mfumumu, samu na yinki nge kezalana kaka na beto, kasi na bantu nyonso ve?» 23 Yesu vutulaka: «Kanamuntu kezolakamunu, yandi kezadila ndongosolo ya munu. Tata ya munu kezalayandi, mpe betoke kwizavwanda na sika ya yandi. 24 Muntu yina kezolakamunu ve kezadilake ve ndongosolo ya munu. Mambu yina benoke na kuwa kezakutakave na munu mosi, kasi na Tata yina fidisakamunu. 25 «Mu ke na kuzabisa beno mambu yayi ntangu mu kezantete na beno. 26 Kisadisi, Mpeve ya Longoyina

Tata ke fidisa beno na Nkumbu ya munu ke longisa beno mambu nyonso, mpe ke bambula beno moyo na mambu nyonso yina mu ke na kuzabisaka beno. 27 Mu ke bikila beno kizunu. Mu ke pesa beno kizunu ya munu. Mu ke pesa beno yawu ve mutindu bantu ya yinza ke pesaka yawu. Beno tala ntima mpasi ve, mpe beno vwanda na boma ve. 28 «Beno me kuwa ti mu me tuba: Mu ke kwenda, kasi mu ke vutuka na sika ya beno. Kana beno vwandaka zola munu, beno zolaka vwanda na nsayi na kuzaba ti mu ke kwenda na sika ya Tata ya munu, samu ti Tata me lutila munu mfunu. 29 Mu me zabisa beno yawu ntangu yayi ntete yawu salama, samu ti beno kwikila ntangu yawu ke salama. 30 Mu ke dyaka ve na ntangu mingi ya kuzonza na beno, samu ti mfumu ya yinza yayi ke na kukwiza. Yandi lenda kusala munu kima ve. 31 Kasi yawu ke salama, samu ti bantu ya yinza zaba ti mu ke zolaka Tata, mpe mu ke salaka nyonso yina yandi ke tumisaka munu. «Beno telama, mpe beto katuka awa.»

15 «Mu kele yinti ya vinu ya tsyelika, mpe Tata ya munu kele mfumu ya bilanga ya vinu. 2 Yandi ke zengaka bintala nyonso ya munu yina ke butaka ve bambuma. Yandi ke bongisaka bintala yina ke butaka bambuma, samu ti yawu buta bambuma ya kulutila mingi. 3 Beno kele yimeni ya kuvedila samu na mambu yina mu me zabisa beno. 4 Beno vwanda ya kukangama na munu, mpe mu ke vwanda ya kukangama na beno. Kintala lenda kubuta ve bambuma yawu mosi kana yawu ke ya kukangama ve na yinti. Ya kele mpe mutindu mosi samu na beno. Kana beno kele ve ya kukangama na munu, beno lenda kubuta ve bambuma. 5 «Mu kele yinti ya vinu, mpe beno kele bintala. Muntu yina ke vwanda ya kukangama na munu, mpe munu na yandi, ke buta bambuma mingi. Kana beno ke ya kukangama ve na munu, beno lenda kusala kima ve. 6 Kana muntu ke vwanda ya kukangama ve na munu, ba ke losa yandi na ngaanda mutindu kintala yina ba me zenga, mpe yawu ke yuma. Ba ke lokota yawu samu na kuyoka yawu na tiya, mpe yawu ke nyenga. 7 Kasi, kana beno kele ya kukangama na munu, mpe mambu ya munu kele na beno, beno ke kuzwa nyonso yina beno ke lomba. 8 Nkembo ya Tata ya munu ke talana na ntwala ya bantu nyonso ntangu beno ke buta bambuma mingi, mpe beno ke lakisa

ti ya tsyelika, beno kele bilandi ya munu. 9 Mu ke zolaka beno mutindu Tata ke zolaka munu. Beno vwanda na luzolo ya munu. 10 Kana beno tumama na misiku ya munu mutindu mu me tumama na misiku ya Tata ya munu, beno ke vwanda na kati ya luzolo ya munu, mutindu mu kele na kati ya luzolo ya yandi. 11 Mu ke na kuzabisa beno mambu nyonso yayi, samu ti kyese ya munu vwanda na beno, mpe kyese ya beno vwanda ya kulunga. 12 «Yayi ni Musiku ya munu: Beno zolasana beno na beno mutindu mu ke zolaka beno. 13 Luzolo ya kulutila nene yina muntu lenda kulakisa ni kupesa luzingu ya yandi samu na bandiku. 14 Beno kele bandiku ya munu, kana beno sala mambu yina mu ke na kutumisa beno. 15 «Mu ke na kubokila dyaka beno ve bisadi ya munu, samu ti kisadi ke zabaka ve mambu yina ke salaka mfumu ya yandi. Beno me kuma bandiku ya munu, samu ti mu me zabisa beno mambu nyonso yina mu kuwaka na sika ya Tata ya munu. 16 Ni beno ve soolaka munu, kasi ni munu soolaka beno. Mu me beno kiyeko ya kukwenda na yinza mpe kubuta bambuma, bambuma yina ke zingila bantangu mingi. Na yina, Tata ke pesa beno nyonso yina beno ke lomba yandi na nkumbu ya munu. 17 Mambu yina mu ke na kutumisa beno ni kuzolasana beno na beno.» 18 «Kana bantu ya yinza ke na kuyina beno, beno fwana kuzaba ti bawu yinaka munu ntete na beno. 19 Kana beno vwandaka bantu ya yinza, bawu fwanaka zola beno. Kasi beno kele ve bantu ya yinza, samu ti mu soolaka mpe katulaka beno na kati ya bantu ya yinza. Ni yawu yina, bawu ke yinaka beno. 20 «Beni bambuka moyo na mambu yina mu tubilaka beno: Kisadi me lutila ve mfumu ya yandi mfunu. Kana bawu nyokolaka munu, bawu ke nyokola beno mpe. Kana bawu tumamaka na ndongosolo ya munu, bawu ke tumama mpe na ndongosolo ya beno. 21 Kasi bawu ke talisa beno mpasi samu na munu, samu ti bawu zaba ve Tata yina fidisaka munu. 22 «Kana mu kwizaka ve, mpe mu longaka bawu ve, bawu zolaka vwanda ve na masumu. Kasi ntangu yayi, bawu ke dyaka ve na mambu ya nkaka ya kutuba samu na masumu ya bawu. 23 Muntu yina ke na kuyina munu ke na kuyina mpe Tata ya munu. 24 «Kana mu salaka ve bisalu yina ata muntu ya nkaka me salaka na ntwala ya bawu, bawu zolaka vwanda ve na masumu. Kasi bawu talaka mambu yina mu salaka, mpe bawu ke na kuyina munu mpe Tata ya munu. 25 Kasi yawu me

salama samu na kulungisa mambu yina ba sonikaka na dibuku ya bawu ya Misiku: "Mu salaka ve dyambu ya yimbi, kasi bawu yinaka munu." 26 «Ntangu mu ke fidisa beno Kisadisi, Mpeve ya tsyelika yina ke katuka na sika ya Tata, yandi ke vwanda mbangi ya munu ntangu yandi ke kwiza. 27 Beno mpe, beno ke vwanda bambangi ya munu, samu ti beno vwandaka na munu katuka mbandukulu.»

16 «Mu me zabisa beno mambu yayi, samu ti kiminu ya beno manisa ve. 2 Ba ke bingisa beno na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe na bilumbu yina ke kwiza, bayina ke kufwa beno, ke kanisa ti bawu ke na kusadila Nzambi. 3 Bawu ke sala mutindu yina, samu ti bawu zabaka ve Tata to munu. 4 Mu me zabisa beno yawu, samu ti ntangu yawu ke salama, beno bambuka moyo ti mu zabisaka beno yawu. Katuka mbandukulu, mu zabisaka beno yawu ve, samu ti mu vwandaka ntete na beno. 5 «Ntangu yayi, mu ke na kukwenda na sika ya Tata yina fidisaka munu, kasi ata muntu na kati ya beno ke na kuyufula munu: Wapi sika nge ke na kukwenda? 6 Beno ke na kyadi mingi na ntima, samu ti mu me zabisa beno yawu. 7 Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Ya ke mbote mingi na beno ti mu kwenda, samu ti kana mu kwenda ve, Kisadisi ke kwiza ve. Kasi kana mu kwenda, mu ke fidisa beno yandi. 8 «Ntangu yandi ke kwiza, yandi ke lakisa bantu ya yinza ti bawu vunamaka na yina me tadila masumu, mambu ya kusungama, mpe lufundusu yina Nzambi ke sala. 9 Bawu vunamaka na yina me tadila masumu, samu ti bawu ke kwikilaka munu ve. 10 Bawu vunamaka na yina me tadila mambu ya kusungama, samu ti mu ke kwenda na sika ya Tata, mpe beno ke tala dyaka munu ve. 11 Bawu vunamaka na yina me tadila lufundusu yina Nzambi ke sala, samu ti yandi me fundisa yimeni mfumu ya yinza yayi. 12 «Mu ke dyaka na mambu mingi ya nkaka ya kuzabisa beno, kasi ntangu yayi, beno lenda ve kukanga ntima na kuwa yawu. 13 Ntangu Mpeve ya butsyelika ke kwiza, yandi ke twadisa beno na butsyelika nyonso. Yandi ke zonga ve na lutumu ya yandi mosi, kasi yandi ke zonzila beno mambu nyonso yina Tata ke zabisa yandi. Yandi ke zabisa beno mpe mambu yina ke kwiza. 14 Yandi ke lakisa nkembo ya munu, samu ti yandi ke zonzila beno mambu yina yandi ke kuwa na sika ya munu. 15 «Bima nyonso ya Tata kele ya

munu. Ni yawu yina, mu me zabisa beno ti Mpeve ke zonzila beno mambu yina yandi ke kuwa na sika ya munu.» 16 «Kaka ntangu fyoti me bikana, mpe beno ke tala dyaka munu ve. Kasi kaka ntangu fyoti ke bikana dyaka, mpe beno ke tala dyaka munu.» 17 Na yina, ndambu ya bilandi vwandaka yufula bawu na bawu: «Yinki yandi zola kuzonga ntangu yandi ke na kutuba mambu yayi: "Kaka ntangu fyoti me bikana, mpe beno ke tala dyaka munu ve. Kasi kaka ntangu fyoti ke bikana dyaka, mpe beno ke tala dyaka munu", mpe mambu yayi: "Mu ke kwenda na sika ya Tata?"» 18 Bawu vwandaka tuba bawu na bawu: «Yinki zola kutuba mambu yayi yina yandi ke na kuzonga: Kaka ntangu fyoti me bikana? Beto ke na kuzaba ve wapi dyambu yandi ke na kuzonzila.» 19 Yesu zabaka ti bilandi ya yandi vwandaka zola kuyufula yandi. Na yina, yandi tubilaka bawu: «Beni ke na kuyufula beno na beno yinki zola kutuba mambu yayi: "Kaka ntangu fyoti me bikana, mpe beno ke tala dyaka munu ve. Kasi kaka ntangu fyoti ke bikana dyaka, mpe beno ke tala dyaka munu?" 20 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Beno ke dila mpe ke nyonga, kasi bantu ya yinza ke yangalala. Beno ke vwanda na kyadi, kasi kyadi ya beno ke kituka nsayi. 21 Ntangu kento ke kuzwaka misongo, yandi ke vwandaka na kyadi, samu ti ngunga ya kutala mpasi me lunga. Kasi ntangu mwana ke butukaka, yandi ke zimbanaka mpasi yina yandi me tala. Yandi ke kumaka na nsayi, samu ti yandi me buta mwana. 22 Beno mpe, ntangu yayi, beno ke na kyadi, kasi beto ke talana dyaka. Na yina, beno ke yangalala, mpe ata muntu ke lenda na kukatula nsayi ya beno. 23 Na kilumbu yina, beno ke yufula dyaka ve munu kyuvu. Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Nyonso yina beno ke lombi na Tata na Nkumbu ya munu, yandi ke pesa beno yawu. 24 Tii bubu yayi, beno me lombi ntete ve kima na Nkumbu ya munu. Beno lombi, mpe beno ke kuzwa. Na yina, nsayi ya beno ke vwanda ya kulunga. 25 «Mu me zonzila beno mambu nyonso yayi na bingana. Ntangu ke kwiza yina mu ke zonzila dyaka ve beno na bingana. Kasi mu ke zonzila beno na pwelele nyonso mambu yina me tadila Tata ya munu. 26 Na kilumbu yina, beno ke lombi na Tata na Nkumbu ya munu. Mu ke na kuzonga ve ti mu ke lombila beno na Tata. 27 Yandi mosi ke zolaka beno, samu ti beno ke zolaka munu, mpe samu ti beno ke kwikilaka ti mu katukaka na sika ya yandi. 28 Mu

katukaka na sika ya Tata, mpe mu kwizaka na yinza. Ntangu yayi, mu ke bika yinza, mpe mu ke vutuka na sika ya Tata.» 29 Bilandi tubaka: «Ntangu yayi, nge ke na kuzonza na pwelele nyonso. Nge ke na kuzonza dyaka ve na bingana. 30 Ntangu yayi, beto me zaba ti nge zaba mambu nyonso, mpe nge ke na nsatu ve ti ba yufula nge byuvu. Ni yawu yina, beto ke na kukwikila ti nge katukaka na sika ya Nzambi.» 31 Yesu tubaka: «Ntangu yayi, beno me kwikila? 32 Kasi beno tala! Ngunga me kuma pene-pene, mpe yawu me kuma yimeni, ntangu beno ke mwangana, mpe ke bika munu mosi. Kasi mu kele munu mosi ve, samu ti Tata ke kintwadi na munu. 33 Mu me zabisa beno yawu, samu ti beno kuzwa kizunu na munu. Beno ke tala mpasi mingi na yinza, kasi beno vwanda na kibakala, samu ti mu me nunga yinza.»

17 Ntangu Yesu manisaka na kuzonza, yandi talaka na zulu, mpe tubaka: «Tata, ngunga me lunga. Kembisa Mwana ya nge, samu ti Mwana mpe kembisa nge. 2 Nge pesaka yandi kimfumu ya kuyala bantu nyonso ya yinza, samu ti yandi pesa luzingu ya mankululu na bantu nyonso yina nge pesaka yandi. (aiōnios g166) 3 Luzingu ya seko, ni kuzaba nge Nzambi kaka mosi ya tsyelika, mpe kuzaba Yesu-Klisto, muntu yina nge fidisaka. (aiōnios g166) 4 Mu me kembisa nge awa na ntoto, mpe mu me manisa kisalu yina nge pesaka munu na kusala. 5 Tata! Ntangu yayi, kembisa munu na ntwala ya nge. Pesa munu nkembo yina vwandaka na munu na sika ya nge ntangu yinza vwandaka ntete ve.» 6 Mu me zabisa Nkumbu ya nge na bantu yina nge soolaka na yinza samu na kupesa munu. Bawu vwandaka bantu ya nge, mpe nge pesaka munu bawu. Bawu me tumama na ndongosolo ya nge. 7 Ntangu yayi, bawu me zaba ti mambu nyonso yina nge pesaka munu katukaka na sika ya nge. 8 Mu me zabisa bawu mambu nyonso yina nge zabisaka munu, mpe bawu me ndima yawu. Bawu me zaba ti ya tsyelika, mu katukaka na sika ya nge, mpe bawu me kwikila ti ni nge fidisaka munu. 9 «Mu ke na kusambila nge samu na bawu. Mu ke na kusambila ve samu na bantu ya yinza, kasi samu na bayina nge pesaka munu, samu ti bawu kele ya nge. 10 Bima nyonso ya munu kele ya nge. Mutindu mosi mpe, bima nyonso ya nge kele ya munu, mpe nkembo ya munu me talana na bawu.» 11 «Mu ke vwanda dyaka ve na yinza. Mu ke vutuka na sika

ya nge. Kasi bawu, ba ke bikana na yinza. Tata ya Longo, keba bawu na lulendo ya Nkumbu ya nge yina nge pesaka munu, samu ti bawu vwanda kaka muntu mosi mutindu mu kele muntu mosi na nge. 12 Ntangu nyonso yina mu me vwanda na bawu, mu me keba bawu na lulendo ya Nkumbu ya nge yina nge pesaka munu. Mu me keba bawu mbote. Kaka mosi ya bawu me zimbana, ni muntu yina fwanaka zimbana, samu ti mambu yina ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi, salama.» 13 «Ntangu yayi, mu ke vutuka na sika ya nge. Kasi mu ke na kuzonza mambu yayi ntangu mu ke ntete na yinza, samu ti bawu vwanda ya kufuluka na kilengi yina ke na munu. 14 Mu me zabisa bawu mambu ya nge, mpe bantu ya yinza me yina bawu, samu ti bawu kele ve bantu ya yinza, mutindu munu mosi, mu kele ve muntu ya yinza. 15 Mu ke na kulomba ve ti nge katula bawu na yinza, kasi nge keba bawu samu ti Mfumu ya Yimbi kubwisa bawu ve. 16 Bawu kele ve bantu ya yinza, mutindu munu mpe, mu kele ve muntu ya yinza.» 17 «Tula bawu na lweka samu na butsyelika. Mambu ya nge kele butsyelika. 18 Mutindu nge fidisaka munu na yinza, munu mpe, mu fidisaka bawu na yinza. 19 Mu ke na kupesa luzingu ya munu na nge samu na bawu, samu ti bawu mpe pesa nge luzingu ya bawu samu na butsyelika.» 20 «Mu ke na kusambila kaka ve samu na bawu, kasi mpe samu na bayina nyonso ke kwikila munu na kuwa mambu ya bawu. 21 Tata, mu ke na kusambila samu ti bawu nyonso kuma muntu mosi mutindu nge kele na munu, mpe mu kele muntu mosi na nge. Bika ti bawu vwanda muntu mosi na beto, samu ti bantu ya yinza kwikila ti ni nge fidisaka munu. 22 Mu me pesa bawu nkembo yina nge pesaka munu, samu ti bawu kuma muntu mosi, mutindu beto kele muntu mosi na nge, 23 munu na bawu, mpe nge na munu. Bika ti bawu vwanda ya tsyelika muntu mosi, samu ti bantu ya yinza kuzaba ti ni nge fidisaka munu, mpe ti nge ke zolaka bawu mutindu nge ke zolaka munu. 24 Tata, mu zola ti bantu yina nge pesaka munu vwanda na munu kisika yina mu kele. Mu zola ti bawu tala nkembo ya munu yina nge pesaka munu na luzolo ya nge ntangu yinza vwandaka ntete ve. 25 Tata ya kulunga, bantu ya yinza zaba nge ve, kasi munu, mu zaba nge, mpe bilandi ya munu me zaba ti ni nge fidisaka munu. 26 Mu me zabisa bawu Nkumbu ya nge, mpe mu ke zabisa dyaka yawu, samu ti luzolo ya nge samu na

munu vwanda na bawu, mpe samu ti munu mpe, mu vwanda na bawu.»

18 Ntangu Yesu manisaka na kuzonza mambu yina, yandi kwendaka na bilandi ya yandi na lweka ya nkaka ya muzumba ya Sedelone. Bawu kotaka na bilanga yina vwandaka kuna. **2** Yuda, yina fwanaka yekula Yesu, zabaka mbote kisika yina, samu ti konso ntangu, Yesu vwandaka kwenda kuna na bilandi ya yandi. **3** Yandi nataka kuna nkonga ya binwani mpe mikengi yina bamfumu ya banganga-Nzambi mpe ba-Falisye pesaka yandi. Bawu vwandaka na binwanunu, mpe nataka minda mpe bisisi ya tiya. **4** Yesu zabaka mambu nyonso yina fwanaka kumina yandi. Na yina, yandi kwendaka pene-pene ya bawu, mpe yufulaka: «Nani beno ke na kusosa?» **5** Bawu vutulaka: «Yesu ya Nazaleti.» Yesu tubilaka bawu: «Munu yandi yayi.» (Yuda yina vwandaka yekula yandi vwandaka na bawu.) **6** Ntangu Yesu zabisaka bawu: «Munu yandi yayi», bawu vutukaka na manima, mpe kubwaka na ntoto. **7** Yesu yufulaka dyaka bawu: «Nani beno ke na kusosa?» Bawu vutulaka: «Yesu ya Nazaleti.» **8** Yesu tubilaka bawu: «Mu me zabisa beno ti ni munu. Kana ni munu beno ke na kusosa, beno bika bayayi kwenda.» **9** Yesu zonzaka mutindu yina, samu ti mambu yina yandi zonzaka salama: «Tata, mu me zimbisa muntu ve na bayina nyonso nge pesaka munu.» **10** Simoni Pyele yina vwandaka na mbele basisaka yawu na nkutu, mpe bulaka yawu na kisadi ya nganga-Nzambi ya ntete, mpe dikutu ya yandi ya lubakala zenganaka. (Nkumbu ya kisadi yina vwandaka Malakuse.) **11** Kasi Yesu tubilaka Pyele: «Vutula mbele ya nge na nkutu. Nge banza ti mu lenda kumanga na kutala mpasi yina Tata me kubikila munu?» **12** Na yina, binwani na mfumu ya bawu, mpe mikengi yina ba-Zwife fidisaka simbaka Yesu, mpe kangaka yandi basinga. **13** Ba nataka yandi ntete na sika ya Ane, bokilo ya Kayife. Kayife vwandaka nganga-Nzambi ya ntete na mvula yina. **14** Ni Kayife zabisaka bamfumu ya ba-Zwife malongi yayi: «Ya me lutila mbote na kufwa muntu mosi samu na bantu nyonso.» **15** Simoni Pyele mpe kilandi ya nkaka landaka Yesu. Kilandi yayi vwandaka ya kuzabana mbote na nganga-Nzambi ya ntete. Ni yawu yina, yandi kotaka ntangu mosi na Yesu na lupangu ya nganga-Nzambi ya ntete. **16** Kasi Pyele bikanaka na ngaanda, pene-pene na mwelo. Na yina, kilandi

yina vwandaka ya kuzabana na nganga-Nzambi ya ntete basikaka na ngaanda. Yandi zonzaka na kento yina vwandaka keba mwelo, mpe yandi kotisaka Pyele. **17** Kento yina yufulaka Pyele: «Nge mpe, nge kele kilandi ya Yesu?» Pyele vutulaka: «Ve! Mu kele kilandi ya yandi ve.» **18** Bisadi mpe mikengi namisaka tiya, mpe vwandaka yotila samu ti madidi vwandaka mingi. Pyele mpe vwandaka yotila tiya na bawu. **19** Nganga-Nzambi ya ntete yufulaka Yesu na yina me tadila bilandi mpe ndongosolo ya yandi. **20** Yesu vutulaka: «Mu vwandaka zonga na ntuala ya bantu nyonso. Konso ntangu, mu vwandaka longisa na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe na Yinzo ya Nzambi, kisika ba-Zwife nyonso ke vukanaka. Mu vwandaka zonga ata dyambu na mansweki. **21** Samu na yinki nge ke na kuyufula munu? Yufula bayina kuwaka munu. Bawu zaba mbote mambu yina mu vwandaka zonga.» **22** Ntangu Yesu zonzaka mutindu yina, mukengi yina vwandaka pene-pene na yandi bulaka yandi mbata, mpe tubaka: «Ni mutindu yina nge ke na kupesa mvutu na nganga-Nzambi ya ntete?» **23** Yesu tubilaka yandi: «Kana mu me zonga yimbi, tubila munu mambu ya yimbi yina mu me zonga. Kasi, kana mu me zonga mbote, samu na yinki nge me bula munu?» **24** Ane fidisaka yandi na sika ya Kayife, nganga-Nzambi ya ntete. Yesu vwandaka kaka ya kukangama. **25** Simoni Pyele vwandaka kaka na kisika yina, mpe vwandaka yotila tiya. Ba yufulaka yandi: «Nge mpe, nge kele kilandi ya muntu yina?» Kasi Pyele mangaka mpe tubaka: «Ve! Mu zaba yandi ve.» **26** Mosi na bisadi ya nganga-Nzambi ya ntete, muntu ya dikanda ya bakala yina Pyele zengaka dikutu tubilaka Pyele: «Ni nge ve mu talaka na Yesu na bilanga?» **27** Pyele mangaka dyaka, mpe kaka na ntangu yina, nsusu kubaka. **28** Na manima, ba-Zwife katukaka na sika ya Kayife, bawu nataka Yesu na yinzo ya mfumu ya bantu ya Loma na Yeluselemi. Na suka-suka, bawu mangaka na kukota na lupangu, samu ti bawu kusumuka ve, kasi bawu kuvwanda kaka ya kuvedila, samu na kudya madya ya Paki. **29** Ni yawu yina, mfumu Pilate basikaka mpe kutaka bawu na ngaanda. Yandi yufulaka bawu: «Na wapi dyambu, beno ke na kufunda muntu yayi?» **30** Bawu vutulaka: «Kana muntu yayi salaka mambu ya yimbi ve, beto zolaka funda yandi ve na sika ya nge.» **31** Pilate zabisaka bawu: «Beni baka yandi, mpe beno fundisa yandi beno mosi mutindu ke na kutuba

Misiku ya beno.» Bawu vutulaka: «Beto kele ve na luve ya kuzengila muntu lufwa.» **32** (Na kuzonza mutindu yina, bawu lungisaka mambu yina Yesu tubaka ntangu yandi zabisaka wapi mutindu yandi fwanaka kufwa.) **33** Na yina, Pilate vutukaka na yinzo. Yandi bokilaka Yesu mpe yufulaka yandi: «Nge kele ntinu ya ba-Zwife?» **34** Yesu vutulaka: «Kyuvu yayi me katuka na ntima ya nge, to bantu ya nkaka me tubila nge yawu?» **35** Pilate tubaka: «Mu kele Zwife ve. Bantu ya yinsi ya nge mpe bamfumu ya banganga-Nzambi me yekula nge na sika ya munu. Yinki nge me sala?» **36** Yesu vutulaka: «Kimfumu ya munu kele ve ya yinza yayi. Kana kimfumu ya munu wandaka ya yinza yayi, bisadi ya munu zolaka nwanina munu, samu ti bamfumu ya ba-Zwife kanga munu ve. Kasi, kimfumu ya munu kele ve ya awa.» **37** Pilate yufulaka yandi: «Na yina, nge kele ntinu?» Yesu vutulaka: «Nge me tuba yawu ti mu kele ntinu. Mu butukaka mpe kwizaka na yinza kaka samu na kuzabisa kimbangi na butsyelika. Muntu yina ke na butsyelika ke kuwaka mambu yina mu ke zonzaka.» **38** Pilate yufulaka dyaka yandi: «Butsyelika kele yinki?» Na manima ya kuzonza mambu yina, Pilate basikaka dyaka na ngaanda, mpe kwendaka kisika yina wandaka ba-Zwife. Yandi tubilaka bawu: «Mu ke na kutala ve kibila ya kuzengila muntu yayi lufwa.» **39** Na konso mukembo ya Paki, kifu ya beno ke zolaka ti mu pesa kimpwanza na nkole mosi. Beno zola ti mu pesa kimpwanza na ntinu ya ba-Zwife?» **40** Na ngolo nyonso, bawu vutulaka: «Ve! Yandi ve! Beto zola Balabase!» (Balabase yango wandaka kimpumbulu.)

19 Na yina, Pilate pesaka lutumu ya kunata Yesu, mpe ya kubula yandi bikoti. **2** Binwani yidikaka yimpu ya bansende, mpe tulaka yandi yawu na yintu. Bawu lwatisaka yandi mpe kiyunga ya mbwaki mutindu biyunga ya bamfumu. **3** Bawu kwendaka pene-pene na yandi, mpe tubaka: «Mbote ya nge, Ntinu ya ba-Zwife!» Na manima, bawu bulaka yandi makofi. **4** Pilate basikaka dyaka na ngaanda, mpe tubaka na nkonga: «Beno kuwa! Mu ke natina beno yandi awa na ngaanda, samu ti beno zaba ti mu me tala ve kibila ya kuzengila yandi lufwa.» **5** Na yina, ba nataka Yesu na ngaanda. Yandi wandaka ya kulwata yimpu ya bansende mpe kiyunga ya mbwaki. Pilate zabisaka bawu: «Muntu yango, ni yandi yayi.» **6**

Ntangu bamfumu ya banganga-Nzambi mpe mikengi talaka yandi, bawu lookaka: «Koma yandi na kulunsi! Koma yandi na kulunsi!» Pilate tubaka: «Beno baka yandi, mpe beno koma yandi beno mosi. Mu me tala ve kibila ya kuzengila yandi lufwa.» **7** Ba-Zwife vutulaka: «Beto ke na Misiku ya beto, mpe na kutala Misiku ya beto, yandi fwana kufwa samu ti yandi me tuba ti yandi kele Mwana ya Nzambi.» **8** Ntangu Pilate kuwaka mutindu yina, boma ya yandi lutulaka. **9** Yandi kotaka dyaka na yinzo ya yandi, mpe yufulaka Yesu: «Wapi kisika nge katukaka?» Kasi Yesu pesaka ve yandi mvutu. **10** Na yina, Pilate zabisaka yandi: «Nge zola ve kupesa munu mvutu? Nge zaba ve ti mu ke na luve ya kupesa nge kimpwanza, mpe ya kukomisa nge na kulunsi?» **11** Yesu vutulaka: «Nge kele ve na luve na munu kana Nzambi me pesa nge yawu ve. Ni yawu yina, muntu yina me yekula munu na nge me sala disumu ya kulutula ya nge.» **12** Katuka ntangu yina, Pilate wandaka sosa kupesa Yesu kimpwanza, kasi ba-Zwife wandaka looka: «Kana nge pesa yandi kimpwanza, nge kele ve ndiku ya ntinu Sezale! Muntu yina ke tubaka: «Mu kele ntinu» kele mbeni ya Sezale.» **13** Ntangu Pilate kuwaka mutindu yina, yandi nataka Yesu na ngaanda, mpe kwendaka wanda na kiti ya lufundusu, na kisika yina ba wandaka bokila «Ngaanda ya Matadi». (Ba wandaka bokila yawu «Ngabata» na ndinga ya ba-Ebeleoyo.) **14** Ya wandaka kilumbu yina tekilaka mukembo ya Paki. Ya lendaka wanda ngunga ya midi. Pilate tubaka na ba-Zwife: «Ntinu ya beno, yandi yayi.» **15** Kasi bawu lookaka dyaka: «Kufwa yandi! Kufwa yandi! Koma yandi na kulunsi!» Pilate yufulaka bawu: «Beno zola ti mu koma ntinu ya beno na kulunsi?» Bamfumu ya banganga-Nzambi vutulaka: «Beto ke kaka na ntinu mosi: Ni Sezale.» **16** Na yina, Pilate yekulaka bawu Yesu, samu ti ba koma yandi na kulunsi. Bawu bakaka Yesu, mpe nataka yandi. **17** Yesu basikaka na mbanza, mpe yandi mosi wandaka nata kulunsi ya yandi samu na kukwenda na kisika yina ba wandaka bokila «Mikwa ya yintu» (to «Ngolongota» na ndinga ya ba-Ebeleoyo). **18** Ni kuna, ba komaka Yesu na kulunsi. Ba komaka yandi na kati-kati ya bimpumbulu zole yina ba komaka mpe, mosi na lubakala, mpe ya nkaka na lumoso. **19** Pilate tumisaka ti ba tula na kulunsi ya Yesu dibaya yina ba sonikaka: «Yesu ya Nazaleti, ntinu ya ba-Zwife.» **20** Mutindu kisika yina ba komaka Yesu wandaka pene-

pene na mbanza, ba-Zwife mingi wwandaka tanga bisono yina. Ba sonikaka yawu na ndinga ya ba-Ebeleyo, na ndinga ya bantu ya Loma, mpe na ndinga ya ba-Ngeleke. 21 Na yina, bamfumu ya banganga-Nzambi tubaka na Pilate: «katula bisono yayi: "ntinu ya ba-Zwife", kasi sonika: "Muntu yayi tubaka: mu kele ntinu ya ba-Zwife."» 22 Pilate vutulaka: «mu ke soba ve mambu yina mu me sonika.» 23 Ntangu binwani manisaka na kukoma Yesu na kulunsi, bawu bakaka bilele ya yandi, mpe kabulaka yawu na bandambu yiya. Konso kinwani kuzwaka ndambu mosi. Bawu bakaka mpe kinkuti ya yinda ya Yesu yina wwandaka kaka lele mosi katuka na zulu tii na yisi. 24 Bawu tubaka: «Beto pasula yawu ve. Kasi beto budila yawu dzeke samu na kuzaba nani ke kuzwa yawu.» Ni mutindu yayi, salamaka mambu yina ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi: «Bawu me kabula bilele ya munu, bawu na bawu, mpe ba me budila kinkuti ya munu dzeke samu na kuzaba nani ke kuzwa yawu.» Ni mutindu yina, binwani salaka. 25 Pene-pene ya kulunsi ya Yesu wwandaka na bakento yayi: mama ya Yesu, mpangi ya mama ya Yesu, Maliya kento ya Kolopase, mpe Maliya ya mbanza Madala. 26 Yesu talaka mama ya yandi, mpe pene-pene na yandi, kilandi yina yandi wwandaka zola mingi. Na yina, yandi tubaka: «Kento! Tala mwana ya nge.» 27 Na manima, yandi tubaka na kilandi yina: «Tala mama ya nge.» Katuka kilumbu yina, kilandi yango yambaka Maliya na yinzo ya yandi. 28 Yesu zabaka ti na ntangu yina, mambu nyonso lungaka. Na yina, samu ti mambu yina ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi kusalama, yandi tubaka: «Mu ke na nsatu ya maza.» 29 Ndonga ya kufuluka na malafu ya ngayi wwandaka kuna. Binwani bakaka kima mutindu mafudya, mpe tulaka yawu na malafu ya ngayi. Bawu kangaka yawu na nsongi ya mwa yinti ya mukwisa, mpe tulaka yandi yawu na bikoba. 30 Ntangu Yesu kunwaka malafu ya ngayi, yandi tubaka: «Nyonso me lunga.» Na manima, yandi kondikaka yintu, mpe vutulaka mwela ya yandi na sika ya Nzambi. 31 Ya wwandaka kilumbu yina tekilaka kilumbu ya saba, mpe bamfumu ya ba-Zwife wwandaka zola ve ti bamvumbi wanda na bakulunsi tii na kilumbu ya saba, samu ti kilumbu ya Saba yina wwandaka kilumbu ya mfunu. Na yina, bawu lombaka Pilate muswa ya kubuka makulu ya bantu yina ba komaka, mpe ya kukatula bawu na bakulunsi. 32 Na yina, binwani kwizaka buka makulu

ya bimpumbulu zole yina ba komaka kintwadi na Yesu. 33 Ntangu ba kumaka na ntuala ya Yesu, ba talaka ti yandi wwandaka me kufwa. Ni yawu yina, bawu bukaka yandi ve makulu. 34 Kasi kinwani mosi tobolaka yandi bambanzi na dikonga, mpe menga na maza basikaka. 35 Muntu yina ke na kuzabisa beno mambu yayi talaka yawu, mpe kimbangi ya yandi kele ya tsyelika. Yandi zaba ti yandi ke na kuzonza butsyelika, mpe yandi salaka kimbangi yayi samu ti beno mpe kwikila. 36 Mambu yayi salamaka samu na kulungisa mambu yina ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi: «Ba ke buka ata mukwa mosi ya yandi.» 37 Mpe kibuku ya nkaka ya Dibuku ya Nzambi ke zabisaka: «Ba ke sikika meso ya bawu na muntu yina ba me tobola bambanzi.» 38 Na manima, Yosefi ya mbanza Alimate kwendaka lomba na Pilate muswa ya kukatula nzutu ya Yesu na kulunsi. (Yosefi wwandaka mpe kilandi ya Yesu, kasi na mansweki samu ti yandi wwandaka na boma ya bamfumu ya ba-Zwife.) Pilate pesaka yandi muswa. Na yina, yandi kwendaka baka nzutu ya Yesu. 39 Nikodeme, yina na ntama kwendaka tala Yesu na mpimpa wwandaka kintwadi na Yosefi. Yandi nataka mananasi yina ba yidikaka na mile mpe na alowese. Yawu lendaka wanda Balitela nkama. 40 Yosefi mpe Nikodeme bakaka nzutu ya Yesu, mpe zingaka yawu na balele. Bawu tulaka yawu mananasi mutindu wwandaka kifu ya ba-Zwife na kuzika bamvumbi. 41 Pene-pene ya kisika yina ba komaka Yesu na kulunsi wwandaka na ndyamu ya malu-malu na kati ya bilanga, kisika ba wwandaka me tula ntete nzutu ya muntu ve. 42 Mutindu ya wwandaka kilumbu yina ba-Zwife wwandaka kubika saba, Yosefi mpe Nikodeme tulaka nzutu ya Yesu na ndyamu yina, samu ti yawu wwandaka pene-pene.

20 Na suka-suka ya kilumbu ya lumingu, ntete bwisi kutsya, Maliya ya mbanza Madala kwendaka na ndyamu. Yandi talaka ti ba katulaka ditadi yina wwandaka kanga mwelo ya ndyamu. 2 Na yina, yandi kwendaka nswalu na sika ya Simoni Pyele mpe ya kilandi yina Yesu wwandaka zola mingi. Yandi zabisaka bawu: «Ba me katula nzutu ya Mfumu na ndyamu, mpe beto zaba ve wapi kisika ba me tula yawu.» 3 Pyele mpe kilandi ya nkaka yina kwendaka na ndyamu. 4 Bawu zole wwandaka kima mbangu. Kasi kilandi ya nkaka lutilaka mbangu, mpe tekilaka na kukuma na ndyamu. 5 Yandi betamaka,

mpe talaka na ntoto balele yina ba zingaka Yesu. Kasi, yandi kotaka ve na kati ya ndyamu. 6 Ntangu Simoni Pyele yina vwandaka landa yandi kumaka na ndyamu, yandi kotaka mpe talaka na ntoto balele yina ba zingaka Yesu na nzutu, 7 mpe lele yina ba zingaka yandi na yintu. Lele yayi vwandaka kisika mosi ve na balele ya nkaka, kasi yawu vwandaka ya kufutika na lweka. 8 Kilandi ya nkaka, yina tekilaka na kukuma na ndyamu kotaka mpe. Yandi talaka mpe kwikilaka. 9 (Bilandi vwandaka me visa ntete ve mambu yina ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi ti Yesu fwanaka vumbuka na lufwa.) 10 Na manima, bilandi zole yina vutukaka na yinzo. 11 Maliya vwandaka dila pene-pene na ndyamu. Ntangu yandi vwandaka dila, yandi betamaka samu na kutala na ndyamu, 12 mpe yandi talaka bambazi zole yina vwandaka ya kulwata bilele ya mpembe. Bawu vwandaka ya kuvwanda na kisika yina vwandaka nzutu ya Yesu, mosi na kisika yina vwandaka yintu, mpe ya nkaka na makulu. 13 Bambazi yufulaka yandi: «Samu na yinki nge ke na kudila?» Maliya vutulaka: «Ba me katula nzutu ya Mfumu ya munu, mpe mu zaba ve wapi kisika ba me nata yawu.» 14 Na manima ya kuzonza mutindu yina, yandi balukaka mpe talaka Yesu yina vwandaka ya kutelama. Kasi, yandi zabaka ve ti ya vwandaka Yesu. 15 Yesu yufulaka yandi: «Samu na yinki nge ke na kudila? Nani nge ke na kusosa?» Maliya vwandaka banza ti ya vwandaka kisadi-bilanga. Na yina, yandi tubaka: «Kana ni nge me katula yandi awa, zabisa munu wapi kisika nge me nata yandi, mpe mu ke kwenda baka yandi.» 16 Yesu tubilaka yandi: «Maliya!» Maliya balukaka kisika vwandaka Yesu, mpe tubaka na ndinga ya ba-Ebeleyo: «Labuni!» (Ya zola kutuba «Mulungisi».) 17 Yesu tubilaka yandi: «Kusimba munu ve samu ti mu me kwenda ntete ve na sika ya Tata ya munu. Kasi kwenda tala bampangi ya munu, mpe zabisa bawu ti mu me tuba: Mu ke kwenda na sika ya Tata ya munu yina kele Tata ya beno, na sika ya Nzambi ya munu yina kele Nzambi ya beno.» 18 Na yina, Maliya ya mbanza Madala kwendaka tuba na sika ya bilandi: «Mu me tala Mfumu.» Mpe yandi zonzilaka bawu mambu nyonso yina Yesu zabisaka yandi. 19 Na mpimpa ya kilumbu yina ya lumingu, bilandi vwandaka ya kukangama na yinzo, samu ti bawu vwandaka na boma ya bamfumu ya ba-Zwifwe. Yesu kwizaka mpe telamaka na kati-kati ya bawu. Yandi tubilaka bawu: «Kizunu kuvwanda na beno!» 20 Na manima ya kuzonza mutindu yina, yandi lakisaka bawu maboko mpe bambanzi ya yandi. Na yina, bilandi vwandaka na kyese ya kulutula na kutala Mfumu. 21 Yesu tubilaka dyaka bawu: «Kizunu vwanda na beno! Mutindu Tata fidisaka munu, munu mpe, mu ke na kufidisa beno.» 22 Yandi fulaka bawu mupepe, mpe tubaka: «Beni yamba Mpepe ya Longo. 23 Bayina beno ke lemvo masumu, ke kuzwa mulemvo ya masumu, mpe bayina beno ke manga na kulemvo masumu, ke kuzwa ve mulemvo ya masumu.» 24 Toma (yina ba vwandaka bokila mpe Mapasa), mosi ya bilandi kumi na zole vwandaka ve na kisika yina, ntangu Yesu talanaka na bilandi. 25 Na yina, bilandi ya nkaka zabisaka yandi: «Beto me tala Mfumu.» Kasi yandi vutulaka: «Kana mu tala ve bidimbu ya bansonso na maboko ya yandi, kana mu tala ve musapi ya munu na bisika yina vwandaka bansonso, mpe kana mu tala ve diboko ya munu na bambanzi ya yandi, mu ke kwikila ve.» 26 Na kilumbu ya lumingu yina landaka, bilandi vwandaka dyaka ya kuvukana na yinzo. Toma mpe vwandaka na bawu. Myelo vwandaka ya kukangama na bafungula, kasi Yesu kwizaka mpe telamaka na kati-kati ya bawu. Yandi tubaka: «Kizunu vwanda na beno!» 27 Yandi tubaka na Toma: «Nata musapi ya nge awa, mpe tala maboko ya munu. Nata mpe diboko ya nge, mpe tala yawu na bambanzi ya munu. Kusala ntembe ve, kasi kwikila.» 28 Toma vutulaka: «Nge kele Mfumu mpe Nzambi ya munu.» 29 Yesu tubilaka yandi: «Nge me kwikila samu ti nge me tala munu! Kyese na bayina ke kwikila ata kutala munu.» 30 Yesu salaka mpe bidimbu mingi ya nkaka na ntuala ya bilandi ya yandi. Kasi yawu kele ve ya kusunama na dibuku yayi. 31 Mambu yayi kele ya kusunama, samu ti beno kwikila ti Yesu kele Masiya, Mwana ya Nzambi. Na yina, kana beno kwikila, beno ke kuzwa luzingu na Nkumbu ya yandi.

21 Na manima ya mwa bilumbu, Yesu talanaka dyaka na ntuala ya bilandi ya yandi na kumu ya dyanga ya Tibeyale. Yawu salamaka mutindu yayi: 2 Simoni Pyele, Toma (yina ba vwandaka bokila mpe Mapasa), Natanaye ya mbanza Kaana na Ngilili, bana ya Zebede, mpe bilandi zole ya nkaka vwandaka kintwadi. 3 Simoni Pyele tubilaka bawu: «Mu ke kwenda loba.» Bawu vutulaka: «Beto mpe ke kwenda

na nge.» Na yina, bawu kwendaka mpe kotaka na bwatu. Kasi mpimpa nyonso yina, bawu kuzwaka bambisi ve. 4 Ntangu bwisi bandaka na kutsya, Yesu wwandaka ya kutelama na kumu ya maza. Kasi bilandi wwandaka zaba yandi ve. 5 Yandi yufulaka bawu: «Bampangi, beno me kuzwa bambisi?» Bawu vutulaka: «Ve! Kima ve.» 6 Yesu zabisaka bawu: «Beno losa mpwasa na lubakala ya bwatu, mpe beno ke kuzwa bambisi.» Na yina, bawu losaka mpwasa, mpe bawu lendaka ve na kukotisa yawu na bwatu, samu ti bambisi lutilaka mingi. 7 Kilandi yina Yesu wwandaka zola mingi tubaka na Pyele: «Ya kele Mfumu.» Ntangu Pyele kuwaka ti ya wwandaka Mfumu, yandi lwataka lele yina yandi katulaka ntangu yandi wwandaka loba, mpe yandi kubwaka na maza. 8 Bilandi ya nkaka landaka yandi na bwatu tii na kumu. Bawu wwandaka benda mpwasa yina wwandaka ya kufuluka na bambisi. Bawu wwandaka ve ntama na kumu, ya lendaka wanda Bakude bankama zole. 9 Ntangu bawu kumaka na ntoto, bawu talaka mbisi yina ba wwandaka yoka na tiya ya makala, mpe mampa na lweka. 10 Yesu tubilaka bawu: «Beno nata ndambu ya bambisi na yina beno me kuzwa.» 11 Simoni Pyele kotaka na bwatu, mpe bendaka mpwasa na ntoto. Yawu wwandaka ya kufuluka na bambisi nkama mosi na makumi tanu na tatu ya bambisi ya nene. Ata bambisi lutilaka mingi, mpwasa pasukaka ve. 12 Yesu tubilaka bawu: «Beno kwiza kudya.» Ata kilandi lendaka na kuyufula yandi: «Nge kele nani?» Samu ti bawu zabaka ti ya wwandaka Mfumu. 13 Yesu kwendaka pene-pene na bawu. Yandi bakaka dimpa, mpe kabulaka bawu yawu. Yandi kabulaka bawu mpe mbisi. 14 Katuka mvumbukulu ya yandi na lufwa, yayi ni mbala ya tatu yina Yesu talanaka na ntuala ya bilandi ya yandi. 15 Na manima ya kudya, Yesu yufulaka Simoni Pyele: «Simoni, mwana ya Yowane, nge ke zolaka munu kulutula bawu yayi ke zolaka munu?» Simoni vutulaka: «Ee, Mfumu, nge zaba ti mu ke zolaka nge.» Na yina, Yesu tubilaka yandi: «Dikila mameme ya munu.» 16 Na manima, Yesu yufulaka yandi na mbala ya zole: «Simoni, mwana ya Yowane, nge ke zolaka munu?» Simoni vutulaka: «Ee, Mfumu, nge zaba ti mu ke zolaka nge.» Yesu tubilaka yandi: «Keba mameme ya munu.» 17 Yesu yufulaka yandi na mbala ya tatu: «Simoni, mwana ya Yowane, nge ke zolaka munu?» Pyele kumaka na kyadi, samu ti Yesu yufulaka yandi na mbala ya tatu: «Nge ke zolaka munu?» Na yina, yandi vutulaka: «Mfumu, nge zaba mambu nyonso. Nge zaba ti mu ke zolaka nge.» Na yina, Yesu zabisaka yandi: «Dikila mameme ya munu. 18 Ya tsyelika, mu ke na kutubila nge: Ntangu nge wwandaka ntwenya, nge wwandaka kanga singa ya luketo nge mosi, mpe nge wwandaka kwenda konso kisika yina nge wwandaka zola. Kasi ntangu nge ke kuma kiboba, nge ke lambula maboko, mpe muntu ya nkaka ke kanga nge singa ya luketo, mpe ke nata nge kisika yina nge ke zola ve na kukwenda.» 19 (Na kuzonza mambu yina, Yesu zabisaka wapi mutindu Pyele fwanaka kufwa mpe kembisa Nzambi.) Na manima ya kuzonza mutindu yina, Yesu zabisaka yandi: «Landa munu!» 20 Pyele balukaka mpe talaka kilandi yina Yesu wwandaka zola mingi. Yandi wwandaka tambula na manima ya bawu. (Ni yandi tentikaka yintu na ntulu ya Yesu samu na kuyufula yandi: «Mfumu, nani ke yekula nge?» Ntangu bawu wwandaka kudya madya ya Paki.) 21 Pyele talaka yandi, mpe yufulaka Yesu: «Mfumu, kasi yandi yayi, yinki ke kumina yandi?» 22 Yesu vutulaka: «Kana mu zola ti yandi zinga tii ntangu mu ke vutuka, yinki ya ke sala nge? Kasi nge, landa munu!» 23 Na mambu yayi, nsangu mwanganaka na kati ya bampangi ti kilandi yina fwanaka kufwa ve. Ya tsyelika, Yesu tubaka ve ti kilandi yina fwanaka kufwa ve, kasi yandi tubaka: «Kana mu zola ti yandi zinga tii ntangu mu ke vutuka, yinki ya ke sala nge?» 24 Ni kilandi yango ke na kusala kimbangi ya mambu yayi, mpe sonikaka yawu. Beto zaba ti kimbangi ya yandi kele ya tsyelika. 25 Yesu salaka dyaka mambu mingi ya nkaka. Kana ba sonikaka yawu mosi na mosi, mu banza ti yinza ya muvimba lendaka wanda ve na kisika ya kutula mabuku nyonso yina.

Bisalu

1 Mpangi ya munu Tofile, na kati ya dibuku ya munu ya ntete, mu zonzilaka mambu nyonso yina Yesu salaka mpe longisaka katuka kilumbu ya ntete 2 tii na kilumbu yina yandi kwendaka na zulu. Ntete yandi kwenda na zulu, yandi pesaka ntumunu na lulendo ya Mpeve ya Longo na bantumwa yina yandi soolaka. 3 Na manima ya lufwa ya yandi, ni na sika ya bawu yandi talanaka na kulakisa bawu na mitindu mingi ti yandi kele moyo: Yandi talanaka na bawu bilumbu makumi yiya, mpe zonzilaka bawu Kimfumu ya Nzambi. 4 Kilumbu mosi, ntangu yandi vwandaka kudya kintwadi na bawu, yandi tumisaka bawu: «Beno basika ve na mbanza Yelusalemi, kasi beno vingila dikabu yina Tata pesaka nsilulu: Ni dikabu yina mu zabisaka beno. 5 Yowane botikaka bantu na maza. Kasi beno, kaka bilumbu fyoti me bikana, Nzambi ke botika beno na Mpeve ya Longo.» 6 Bayina vukanaka kintwadi na Yesu yufulaka yandi: «Mfumu, ni na ntangu yayi nge ke vutula kimfumu ya yinsi yayi na sika ya bantu ya Isayeli?» 7 Yesu vutulaka: «Beno kele ve na nsatu ya kuzaba bantangu to bilumbu yina, samu ti ni Tata zengaka yawu na lutumu ya yandi. 8 Kasi beno ke kuzwa ngolo ntangu Mpeve ya Longo ke kulumuka na sika ya beno. Na yina, beno ke vwanda bambangi ya munu na Yelusalemi, na kizunga nyonso ya Zude, ya Samaliya, mpe tii na bandilu ya ntoto.» 9 Na manima ya kuzonza mambu yina, Yesu nangukaka na zulu ntangu bawu nyonso vwandaka tala yandi, mpe matuti bumbaka yandi. 10 Ntangu bawu vwandaka tala ntete kisika Yesu vwandaka me kwenda, bantu zole yina lwataka binkuti ya mpembe talanaka na ntuala ya bawu, 11 mpe tubaka: «Beno bantu ya kizunga ya Ngalili, samu na yinki beno me telama awa, mpe ke na kotalaka na zulu? Yesu yina Nzambi me nanguna na zulu na ntuala ya beno, ke vutuka mpe mutindu mosi yina beno me tala yandi kukwenda na zulu.» 12 Na yina, bantumwa vutukaka na Yelusalemi katuka mongo ya bayinti ya olive, yina kele pene-pene na mbanza Yelusalemi, mutindu kele kitezo yina muntu lenda tambula na kilumbu ya saba. 13 Ntangu bawu kumaka na Yelusalemi, bawu kotaka na yinzo mpe kwendaka na kivinga yina kele na kibandu, kisika bawu vwandaka vukana. Na kati ya bawu vwandaka

Pyele, Yowane, Zaki mpe Andele, Filipe mpe Toma, Baatelemi mpe Matayi, Zaki mwana ya Alefe, Simoni yina vwandaka na ntama muntu ya kimvuka ya Zelote, mpe Yuda mwana ya Zaki. 14 Na ntima mosi, bawu nyonso vwandaka vukana ntangu nyonso samu na kusambila kintwadi na bakento, Maliya mama ya Yesu, mpe baleki ya Yesu. 15 Na bilumbu yina, bandimi vwandaka me vukana. Bawu vwandaka keba ve nkama mosi na makumi zole. Pyele telamaka na kati-kati ya bawu, mpe tubaka: 16 «Bampangi, ya fwanaka ti mambu yina Mpeve ya Longo zabisaka na kati ya Dibuku ya Nzambi na yinwa ya Davidi salama na yina me tadila Yuda yina me kuma muntu yina lakisaka nzila na bayina vwandaka me kanga Yesu. 17 Yuda vwandaka mosi na kati ya beto, mpe yandi vwandaka sala kintwadi na beto. 18 Na mbongo yina Yuda kuzwaka na mambu ya yimbi yina yandi salaka, yandi sumbaka bilanga. Yandi kubwaka na ntoto. Kivumu ya yandi pasukaka, mpe misopo nyonso basikaka na ngaanda. 19 Bantu nyonso ya Yelusalemi kuwaka dyambu yina. Ni yawu yina, bawu pesaka bilanga yina nkumbu ya «Akeledama». Yawu zola kutuba na ndinga ya bawu: «Bilanga ya menga!» 20 Na dibuku ya Mikunga, ba sonikaka: «Bika ti yinzo ya yandi kuvwanda mpamba, mpe ata muntu mosi ve kuvwanda na kati!» Ba sonikaka dyaka: «Bika ti muntu ya nkaka kusala kisalu ya yandi!» 21 «Na yina, beno fwana kusoola muntu ya nkaka na kati ya bayina vwandaka na beto ntangu nyonso yina Mfumu Yesu vwandaka tambula na kati ya beto, katuka ntangu yina Yowane botikaka yandi tii na kilumbu yina yandi kwendaka na zulu. Kintwadi na beto, yandi fwana kuzabisa kimbangi ya mvumbukulu ya Mfumu Yesu.» 23 Na yina, bandimi lakisaka bantu zole: Matyase mpe Yosefi yina ba ke bokilaka dyaka Basabase to Yusutuse. 24 Na manima, bawu nyonso sambilaka mutindu yayi: «Mfumu, nge zaba ntima ya muntu ni muntu. Lakisa beto na kati ya bantu zole yayi nani nge me soola 25 samu na kusala kisalu ya bantumwa yina Yuda me bika samu na kukwenda na kisika ya yandi.» 26 Na yina, bawu bulaka dzeke, mpe yawu soolaka Matyase. Ba vukisaka yandi na lutangu ya bantumwa kumi na mosi.

2 Ntangu kilumbu ya mukembo ya Pantekote kumaka, bandimi nyonso vukanaka kisika mosi. 2 Na mpamukunu, makelele mutindu kitembo ya

ngolo katukaka na zulu, mpe fulukaka na yinzo nyonso kisika bawu vwanaka. 3 Na yina, bawu talaka bima mutindu milaka ya tiya. Yawu kabukaka mpe tentamaka na zulu ya yintu ya muntu ni muntu yina vwanaka kuna. 4 Bawu nyonso fulukaka na Mpeve ya Longo, mpe bawu bandaka na kuzonza na bandinga ya nkaka mutindu Mpeve vwanaka twadisa bawu na kuzonza. 5 Na Yelusalemi vwanaka na ba-Zwife ya kukwikama na Nzambi, yina katukaka na bayinsi nyonso ya yinza. 6 Ntangu makelele yina wakanaka, bawu kwizaka fuluka na kisika yina. Bawu yitukaka, samu ti konso muntu vwanaka kuwa bawu na ndinga ya yandi ya bwala. 7 Bawu yitukaka mingi mpe tubaka: «Bantu yayi ke na kuzonza, kele ve bawu nyonso bantu ya kizunga ya Ngalili? 8 Wapi mutindu konso muntu na kati ya beto ke na kuwa bawu na ndinga ya yandi ya bwala? 9 Na kati ya beto kele na bayina me katuka na bayinsi ya Pate, ya Mede, mpe ya Elame. Ya kele mpe na bayina me katuka na Mezopotami, na Zude, na Kapadose, na Ponte, na Aziya, 10 na Filizi, na Pamfili, na Ngipiti, mpe na bizunga ya yinsi ya Libi yina kele pene-pene na mbanza Silene. Ya kele dyaka mpe na bayina me katuka na mbanza Loma, 11 na kisanga ya Kelete, mpe na yinsi ya Alabi. Ba ya nkaka kele ba-Zwife, mpe ba ya nkaka dyaka kele bayina kumaka ba-Zwife. Kasi beto ke na kuwa bawu na bandinga ya beto ya bwala mambu ya ngitukulu ya Nzambi yina bawu ke na kuzonza!» 12 Bawu nyonso pamukaka mingi mpe vwanaka bakula ve. Bawu vwanaka tuba bawu na bawu: «Yinki mambu yayi ke na zola kutuba?» 13 Kasi bantu ya nkaka vwanaka seka bawu, mpe vwanaka tuba: «Bawu me kola malafu.» 14 Na yina, Pyele telamaka na bantumwa kumi na mosi. Yandi zangulaka ndinga, mpe tubaka: «Beno ba-Zwife mpe beno nyonso yina ke vwanaka na mbanza Yelusalemi! Beno kuwa mbote mambu yina mu ke na kuzonza, mpe beno bakula mbote mambu yina ke na kusalama. 15 Bantu yayi me kola ve malafu mutindu beno ke na kubanza, samu ti ya kele ntete ngunga ya yivwa ya suka. 16 Kasi ntangu yayi, mambu yina mumbikudi Yowele tubaka, me salama: 17 «Nzambi tubaka: Na bilumbu ya nsuka, mu ke mwangisa Mpeve ya munu na bantu nyonso. Bana ya beno ya babakala mpe ya bakento ke bikula. Binunu ya beno ke kuzwa bandosi, mpe bantwenya ya beno ke kuzwa balumoni. 18 Ee, na bilumbu yina, mu ke tula Mpeve ya munu na babakala mpe bakento yina kele bisadi ya munu, mpe bawu ke bikula. 19 Mu ke sala bimangu kuna na zulu, mpe bidimbu awa na ntoto. Ya ke vwanda: menga, tiya, mpe mulinga mingi. 20 Ntangu ke kuma ndombe, mpe ngonda ke kuma mbwaki mutindu menga. Mambu nyonso yayi ke salama ntete Kilumbu ya Mfumu kuma, kilumbu yina ke vwanda ya nene mpe ya nkembo. 21 Na yina, muntu ni muntu yina ke bokila Mfumu ke kuzwa mpulusu.» 22 «Bantu ya Isayeli, beno kuwa mambu yayi mu ke na kuzabisa beno: Yesu ya Nazaleti vwanaka muntu yina Nzambi lakisaka beno bumfumu ya yandi na kusala bimangu mpe bidimbu na kati-kati ya beno mutindu beno mosi zaba yawu. 23 Ba yekulaka beno Yesu, mpe beno kufwaka yandi na kukoma yandi na kulunsi na lusalusu ya bayina zaba ve Nzambi mutindu Nzambi bakaka lukanu, mpe zabaka yawu katuka ntama. 24 «Kasi Nzambi katulaka yandi na mpasi ya lufwa, mpe vumbulaka yandi, samu ti lufwa vwanaka ve na ngolo ya kukanga yandi. 25 Ya tsyelika, na yina me tadila yandi, Davidi tubaka mutindu yayi: «Ntangu nyonso, mu vwanaka tala Mfumu na mantwala ya munu. Yandi kele na lweka ya munu, samu ti mu tekita ve na boma. 26 Ni yawu yina, ntima ya munu ke na kuyangalala mingi, mpe mu ke na kuyimba na kilengi nyonso. Nzutu ya munu ke zinga na kati ya kivuvu, 27 samu ti nge ke bika ve mwela ya munu na yinza ya bantu ya kufwa, mpe nge ke bika ve kisadi ya nge ya longo bola na kati ya ndyamu. (Hadēs g86) 28 Nge me lakisa munu nzila yina ke pesaka luzingu. Nge ke fulusa munu na kilengi na kuvwanda na lweka ya munu.» 29 «Bampangi, mu kele na muswa ya kutubila beno na pwelele nyonso mambu yina me tadila nkooko ya beto Davidi: Yandi kufwaka, ba zikaka yandi, mpe tii bubu yayi, ndyamu ya yandi kele ntete, mpe yawu kele ntama ve na kisika yayi. 30 Kasi yandi vwanaka mumbikudi, mpe yandi zabaka ti Nzambi pesaka nsilulu na kudya ndefi ti yandi ke byadisa mosi na kati ya bana ya yandi na kiti ya yandi ya kimfumu.» 31 Davidi talaka ntete mambu yina ya mvumbukulu ya Klisto na lufwa ntangu yandi tubaka: «Nzambi bikaka yandi ve na lufwa, mpe yandi bikaka ve ti nzutu ya kisadi ya yandi bola na kati ya ndyamu.» (Hadēs g86) 32 Nzambi vumbulaka na lufwa Yesu yina mu ke na kuzonzila, mpe beto nyonso kele bambangi. 33 Nzambi zangulaka yandi na kuvwanda na lubakala ya yandi, mpe pesaka yandi Mpeve ya

Longo yina yandi pesaka nsilulu. Yandi me mwangisa yawu na beto mutindu beno ke na kutala mpe beno ke na kuwa ntangu yayi. 34 Ya tsyelika, Davidi kwendaka ve na mazulu, kasi yandi tubaka: «Mfumu me tuba na Mfumu ya munu: Vwanda na lubakala ya munu 35 tii ntangu mu ke kumisa bambeni ya nge kisika ya kutula makulu ya nge.» 36 Na yina, bantu nyonso ya Isayeli fwana kuzaba na butsyelika nyonso ti Yesu yina beno komaka na kulunsi, ni yandi Nzambi me kumisa Mfumu mpe Masiya. 37 Bayina vwandaka kuna yitukaka mingi na kuwa mambu yina. Bawu yufulaka Pyele mpe bantumwa ya nkaka: «Bampangi, yinki beto fwana kusala?» 38 Pyele vutulaka: «Beno soba nkadulu, mpe konso muntu na kati ya beno kubotama na Nkumbu ya Yesu-Klisto, samu ti Nzambi lemvokila masumu ya beno. Na yina, beno ke kuzwa dikabu ya Mpeve ya Longo. 39 Ya tsyelika, Nzambi pesaka nsilulu yayi na beno mpe na bana ya beno, mutindu mosi mpe na bayina nyonso kele ntama: Bayina nyonso Mfumu Nzambi ya beto ke bokila.» 40 Pyele vwandaka zabisaka bawu mambu mingi ya nkaka samu na kundimisa mpe kukindisa bawu. Yandi zabisaka bawu: «Beno ndima mpulusu samu na kuzwa ve kitumbu yina ke kuzwa bantu yina ke salaka mambu ya yimbi.» 41 Bayina ndimaka mambu yina Pyele vwandaka zonga, bawu botamaka. Na kilumbu yina, keba ve bantu mafunda tatu bwelamaka na nkonga ya bandimi. 42 Bawu vwandaka ya kukwikama na kuwa ntangu nyonso ndongosolo ya bantumwa, na kuzinga kintwadi na bampangi, na kudya, mpe kusambila kisika mosi. 43 Bantu nyonso vwandaka tala boma, samu ti bantumwa vwandaka sala bimangu mpe bidimbu mingi. 44 Bandimi nyonso vwandaka ya kukangama na kintwadi, mpe vwandaka vukisa bima nyonso yina vwandaka na bawu. 45 Bawu vwandaka tekisa balupangu mpe bimvwama ya bawu. Bawu vwandaka kabula bawu nyonso mbongo yina mutindu vwandaka bansatu ya muntu ni muntu. 46 Bilumbu nyonso, bawu vwandaka vukana na Yinzo ya Nzambi. Bawu vwandaka kabula kintwadi madya na bayinzo ya bawu, mpe bawu vwandaka kudya madya ya bawu na kyese nyonso mpe na ntima ya kukuluka. 47 Bawu vwandaka kembila Nzambi, mpe bantu nyonso vwandaka zola bawu. Kilumbu ni kilumbu, Mfumu vwandaka bwela na nkonga ya bandimi, bayina vwandaka kuzwa mpulusu.

3 Kilumbu mosi, Pyele na Yowane kwendaka na Yinzo ya Nzambi samu na lusambulu ya ngunga ya kumi na tanu. 2 Kuna, bantu vwandaka nata bakala mosi yina butukaka na makulu ya kufwa. Bilumbu nyonso, bawu vwandaka tula yandi pene-pene na mwelo ya Yinzo ya Nzambi yina ba ke bokilaka «Mwelo ya Kitoko», samu ti yandi lombamba mbongo na bayina vwandaka kota. 3 Ntangu yandi talaka Pyele mpe Yowane yina vwandaka kota na Yinzo ya Nzambi, yandi lombamba bawu mbongo. 4 Pyele na Yowane sikikaka meso ya bawu na yandi, mpe Pyele tubaka: «Tala beto!» 5 Muntu yina sikikaka meso ya yandi na bawu na mbote nyonso na dibanza ya kuzwa kima. 6 Kasi Pyele zabisaka yandi: «Mu kele ve na mbongo to na wolo. Kasi kima yina ke na munu, mu ke pesa nge yawu: Na Nkumbu ya Yesu-Klisto ya Nazaleti, telama mpe tambula!» 7 Na manima, Pyele simbaka yandi na diboko ya lubakala, mpe telemisaka yandi. Kaka na ntangu yina, makulu ya muntu yina kumaka ngolo. 8 Na mbala mosi, yandi telamaka mpe bandaka na kutambula. Yandi kotaka kintwadi na bawu na Yinzo ya Nzambi. Yandi vwandaka tambula, dumuka, mpe kembila Nzambi. 9 Bantu nyonso talaka yandi na kutambula mpe kukembila Nzambi. 10 Ntangu bawu zabaka ti ni yandi vwandaka na makulu ya kufwa, mpe vwandaka lombamba bantu mbongo pene-pene na Mwelo ya Kitoko ya Yinzo ya Nzambi, bawu nyonso fulukaka na boma, mpe yitukaka mingi samu na mambu yina kuminaka yandi. 11 Muntu yina vwandaka kaka kintwadi na Pyele mpe Yowane. Nkonga nyonso yitukaka mingi mpe kwendaka mbangu na kati ya musampa na nkumbu «Musampa ya Salomoni, kisika bawu vwandaka.» 12 Na kutala mutindu yina, Pyele zabisaka bawu: «Bantu ya Isayeli, samu na yinki beno ke na kuyituka na kutala muntu yayi me beluka? Samu na yinki beno ke na kutala beto mutindu ti ni beto me belusa yandi na lulendo ya beto mosi to na kukwikama ya beto na Nzambi?» 13 Nzambi ya Abalayami, ya Isaaki, ya Yakobi, mpe Nzambi ya bankooko ya beto me lakisa nkembo ya kisadi ya yandi Yesu. Beno yekulaka yandi mpe mangaka yandi na ntwala ya Pilate yina bakaka lukanu ya kupesa yandi kimpwanza. 14 Beno mangaka muntu ya longo mpe ya kudedama, mpe beno lombamba ti Pilate pesa kimpwanza na muntu yina ke kufwaka bantu. 15 Na yina, beno salaka ti ba kufwa Mfumu yina ke pesaka luzingu. Kasi Nzambi

vumbulaka yandi na lufwa, mpe beto kele bambangi. 16 Ni kusala kiminu na Nkumbu ya Yesu me pesa ngolo na muntu yayi yina beno ke na kutala mpe beno zaba. Ni kusala kiminu na Yesu me belusa yandi na ntwa ya beno.» 17 «Bampangi, mu zaba ti beno mpe bamfumu ya beno zabaka ve butsyelika ntangu beno kufwaka Yesu. 18 Kasi ni na mutindu yina, Nzambi nungisaka mambu yina yandi tubaka na ntama na yinwa ya mimbikudi nyonso. Yandi tubaka ti Masiya fwana kutala mpasi. 19 Benoit soba nkadulu mpe beno vutuka na sika ya Nzambi, samu ti yandi lemvokila masumu ya beno. 20 Na yina, Mfumu Nzambi ke pesa beno bantangu ya mvundulu, mpe ke fidisa beno Yesu, Masiya yina yandi soolaka samu na beno. 21 Kasi ntangu yayi, Yesu fwana kuvwanda na mazulu tii ntangu bima nyonso ke kuma ya malumu, mutindu Nzambi tubaka yawu katuka ntama, na yinwa ya mimbikudi ya yandi ya longo. (aiōn g165) 22 Ya tsyelika, Moyize tubaka: «Mfumu Nzambi ya beno ke fidisa beno mumbikudi mutindu munu. Yandi ke vwanda muntu ya dikanda ya beno, mpe beno fwana kuwa yandi na nyonso yina yandi ke zabisa beno. 23 Kasi muntu yina ke tumama ve na mumbikudi yina, ke vwanda dyaka ve muntu ya dikanda ya Nzambi, mpe ba ke kufwa yandi.» 24 Mimbikudi nyonso yina landasanaka katuka Samwele, zonzilaka mambu yina ke na kusalama bilumbu yayi. 25 Ni beno kele bana ya mimbikudi mpe ya ngwisani yina Nzambi salaka na bankooko ya beno ntangu yandi tubaka na Abalayami: «Na bana yina bana ya nge ke buta, mu ke sakumuna makanda nyonso yina kele na ntoto.» 26 Ni samu na beno Nzambi fidisaka ntete kisadi ya yandi samu na kusakumuna beno, mpe na kukatula beno na mavanga ya beno ya yimbi.»

4 Pyele mpe Yowane vwandaka zonza ntete na nkonga ntangu banganga-Nzambi mpe mfumu ya mikengi ya Yinzo ya Nzambi, kintwadi na ba-Saduse, kwizaka pene-pene ya bawu. 2 Bawu vwandaka na nkele ya kulutula, samu ti Pyele na Yowane vwandaka longisa bantu mpe vwandaka zabisa bawu ti Yesu vumbukaka na lufwa. Yawu zola kutuba ti bantu ya kufwa ke vumbuka mpe na lufwa. 3 Ba kangaka bawu mpe tulaka bawu na boloko tii na kilumbu yina landaka, samu ti ya vwandaka me kuma mpimpa. 4 Kasi, bantu mingi na kati ya bayina kuwaka ndongosolo ya bantumwa kwikilaka, mpe lutangu

ya bandimi kumaka keba ve mafunda tanu. 5 Na kilumbu yina landaka, bamfumu ya ba-Zwife kintwadi na bakuluntu ya ba-Zwife mpe milongisi ya Misiku vukanaka na Yelusalemi. 6 Bayina vwandaka kuna kele: Ane yina vwandaka nganga-Nzambi ya ntete, Kayife, Yowane, Alezande, mpe bantu nyonso ya dikanda ya nganga-Nzambi ya ntete. 7 Ba telemisaka Pyele na Yowane na ntwa ya bawu, mpe yufulaka bawu: «Na lutumu ya nani to na nkumbu ya nani beno me belusa muntu yayi?» 8 Na yina, Pyele yina vwandaka ya kufuluka na Mpeve ya Longo, zabisaka bawu: «Benoit, bamfumu mpe beno bakuluntu! 9 Bubu yayi, beno ke na kuyufula beto samu na mambu ya mbote yina beto me sala na muntu yina vwandaka na makulu ya kufwa, mpe beno ke na sosa kuzaba wapi mutindu yandi me beluka. 10 Benoit nyonso mpe bantu nyonso ya Isayeli fwana kuzaba yawu mbote: Muntu yina me telama na ntwa ya beno me kuma na mavimpi ya mbote na lutumu ya Yesu-Klisto ya Nazaleti, yina beno komaka na kulunsi mpe yina Nzambi me vumbula na lufwa. 11 Yesu kele muntu yina Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Ditadi yina bitungi-bayinzo losaka me kuma ditadi ya kulutula mfunu yina ke na kusimba yinzo nyonso.» 12 «Kaka ni yandi mosi lenda kuvuukisa beto, samu ti na yinza ya muvimba, Nzambi pesaka ve muntu ya nkaka na bantu samu na kuvuukisa beto.» 13 Bantu ya kimvuka ya bakuluntu ya ba-Zwife yitukaka samu na kivuvu ya Pyele mpe Yowane. Ba zabaka ti bawu vwandaka bantu ya mpamba yina vwandaka me longoka ve. Ba zabaka mpe ti bawu vwandaka kintwadi na Yesu. 14 Kasi mutindu bawu vwandaka tala pene-pene ya bawu muntu yina belukaka, bawu vwandaka ve na dyambu ya kuvutula. 15 Na yina, ba basisaka bawu na ngaanda, mpe bawu bandaka na kuwisana bawu na bawu. 16 Bawu vwandaka tuba: «Yinki beto ke sala bantu yayi? Ya tsyelika, bantu nyonso ya Yelusalemi zaba mbote ti ni bawu me sala kimangu yayi ya nene, mpe beto lenda kumanga yawu ve. 17 Kasi samu ti nsangu ya mambu yayi mwangana ve na kati ya bantu nyonso, beto fwana kuyimina bawu na ngolo nyonso na kuzonzila dyaka Nkumbu ya Yesu na muntu ni muntu.» 18 Na yina, ba bokilaka dyaka bawu, mpe yiminaka bawu na kuzonzila to kulongisa ata fyoti na Nkumbu ya Yesu. 19 Pyele mpe Yowane vutulaka: «Wapi mambu kele ya kudedama na meso ya Nzambi: kutumama na Nzambi to na beno? Benoit

kuzwa mvutu beno mosi. 20 Kasi beto, beto lenda kumanga ve na kuzonzila mambu yina beto talaka mpe kuwaka.» 21 Ba talisaka dyaka bawu boma, mpe na manima, ba bikaka bawu. Bawu vwandaka zaba ve wapi mutindu ya kupesa bawu kitumbu, samu ti bantu nyonso vwandaka kembisa Nzambi na mambu yina salamaka. 22 Muntu yina belukaka na kimangu yina vwandaka na bamvula kulutula makumi yiya. 23 Ntangu ba bikaka bawu, Pyele mpe Yowane kwendaka kisika vwandaka bampangi ya bawu, mpe zabisaka bawu mambu nyonso yina bamfumu ya banganga-Nzambi mpe bakuluntu ya ba-Zwife tubilaka bawu. 24 Na manima ya kuwa mambu yina, bawu sambilaka Nzambi na ntima mosi, mpe tubaka: «Mfumu, ni nge yidikaka zulu, ntoto, mubu, mpe bima nyonso yina kele na kati ya yawu. 25 Ni nge fulusaka kisadi ya nge, Davidi nkooko ya beto, na Mpeve ya Longo ntangu yandi tubaka: «Samu na yinki mvwanzi ke na kusalama na kati ya makanda ya bantu? Samu na yinki makanda ya bantu ke na kusala bamfundu ya mpamba? 26 Bantinu ya ntoto me kubama samu na mvita. Bamfumu me vukana samu na kumanga bumfumu ya Nzambi mpe ya Masiya ya yandi.» 27 «Ya tsyelika, Elode mpe Ponse Pilate vukanaka na kati ya mbanza yayi kintwadi na bantu ya Isayeli mpe ya bayinsi ya nkaka samu na kumanga bumfumu ya Yesu, kisadi ya nge ya longo, yina nge byekaka. 28 Bawu salaka nyonso yina mutindu nge kubikaka yawu ntete na lulendo ya nge, mpe na luzolo ya nge. 29 Mfumu! Ntangu yayi, tala mutindu bawu me banda na kutalisa beto mpasi, mpe pesa ngolo na bisadi ya nge, samu ti bawu mwangisa nsangu ya nge na kivuvu nyonso. 30 Lakisa lulendo ya nge samu ti bambevo beluka, bidimbu mpe bimangu salama na Nkumbu ya Yesu, kisadi ya nge ya longo.» 31 Ntangu bawu manisaka na kusambila, kisika yina bawu vukanaka ninganaka. Nzambi fulusaka bawu nyonso na Mpeve ya Longo, mpe bawu vwandaka longisa Mambu ya Nzambi na kivuvu nyonso. 32 Nkonga ya bayina kumaka bandimi vwandaka na dibanza mosi mpe ntima mosi. Ata muntu vwandaka tuba ti bima ya yandi kele kaka ya yandi mosi, kasi bima nyonso yina vwandaka na bawu, vwandaka bima ya kintwadi. 33 Na lulendo ya nene, bantumwa vwandaka pesa kimbangi ya mvumbukulu ya Mfumu Yesu, mpe Nzambi vwandaka pesa bawu nyonso balusakumunu ya kulutula. 34

Ata muntu na kati ya bawu vwandaka kondwa kima. Ya tsyelika, bayina nyonso vwandaka tekisa bilanga mpe bayinzo ya bawu, vwandaka nata mbongo yina na sika ya bantumwa. 35 Na manima, bantumwa vwandaka kabula mbongo yina na sika ya bandimi nyonso mutindu vwandaka bansatu ya konso muntu. 36 Ya vwandaka na bakala mosi na nkumbu Yosefi. Yandi butukaka na kisanga ya Sipele, mpe vwandaka muntu ya dikanda ya Levi. Bantumwa pesaka yandi nkumbu Banabase (yina zola kutuba «muntu yina ke kindisaka»). 37 Yandi tekisaka bilanga ya yandi, mpe nataka na sika ya bantumwa mbongo yina yandi kuzwaka.

5 Muntu mosi na nkumbu Ananyase kintwadi na kento ya yandi Safila tekisaka lupangu ya bawu. 2 Na manima ya kuwisana na kento ya yandi, yandi bumbaka ndambu ya mbongo, mpe kwendaka pesa na sika ya bantumwa ndambu ya nkaka yina bikanaka. 3 Kasi Pyele zabisaka yandi: «Ananyase, samu na yinki nge me zibula ntima ya nge na sika ya Satana? Nge me vuna Mpeve ya Longo, mpe nge me bumba ndambu ya mbongo ya nkaka yina nge me kuzwa na lupangu yina nge me tekisa. 4 Ntete nge tekisa lupangu yina, yawu vwandaka ya nge mosi, mpe na manima ya kutekisa yawu, nge vwandaka na kimpwanza ya kusadila mbongo yina mutindu nge zola. Samu na yinki nge me kuzwa dibanza ya mutindu yina? Nge me vuna ve bantu, kasi Nzambi.» 5 Ntangu Ananyase kuwaka mutindu yina, yandi kubwaka mpe kufwaka. Bayina nyonso kuwaka mambu yina, kumaka na boma mingi. 6 Bantwenya kwizaka zinga yandi na balele. Ba nataka yandi, mpe zikaka yandi. 7 Na manima ya kulutisa keba ve bangunga tatu, kento ya Ananyase kwizaka kota na kisika yina ata kuzaba mambu yina salamaka. 8 Pyele yufulaka yandi: «Zabisa munu, ni na ntalu yayi beno me tekisa lupangu ya beno?» Kento vutulaka: «Ee, ni na ntalu yina.» 9 Na yina, Pyele zabisaka yandi: «Wapi mutindu beno lenda kuwisana, nge na bakala ya nge, samu na kuvuna Mpeve ya Mfumu? Kuwa munu mbote, bayina me katuka na kuzika bakala ya nge me kuma yimeni na mwelo, mpe bawu ke nata nge.» 10 Kaka na ntangu yina, yandi kubwaka na ntwala ya Pyele, mpe kufwaka. Ntangu bantwenya kotaka, bawu kutaka yandi ya kufwa. Bawu nataka yandi, mpe zikaka yandi pene-pene na bakala ya yandi. 11

Dibuundu nyonso mpe bayina nyonso kuwaka mambu yina salamaka, kumaka na boma mingi. 12 Bantumwa wwandaka sala bidimbu mingi mpe bimangu mingi ya ngitukulu na kati ya bantu. Bandimi wwandaka vukana konso ntangu na kati ya Musampa ya Salomoni. 13 Ata muntu ya nkaka wwandaka meka na kukota na nkonga ya bawu. Kasi bantu nyonso wwandaka siika bawu. 14 Bantu mingi, babakala mpe bakento, wwandaka kwikila na Mfumu, mpe wwandaka bwelama na nkonga ya bandimi. 15 Bantu wwandaka nata bambevo na babala-bala, mpe wwandaka tula bawu na bamfulu to bankwala, samu ti kinsinsya ya Pyele fuka kwandi ata mosi na kati ya bawu ntangu yandi ke luta. 16 Bantu mingi wwandaka katuka na babwala ya pene-pene na Yelusalemi samu na kukwenda na Yelusalemi. Bawu wwandaka nata bambevo mpe bantu yina wwandaka na bampeve ya yimbi, mpe bawu nyonso wwandaka beluka. 17 Na yina, nganga-Nzambi ya ntete mpe bayina nyonso wwandaka na kimvuka ya ba-Saduse fulukaka na musoki, mpe kwendaka kuna. 18 Bawu kangaka bantumwa mpe kotisaka bawu na boloko ya bantu nyonso. 19 Kasi na mpimpa, mbazi mosi ya Mfumu zibulaka myelo ya boloko. Yandi basisaka bantumwa, mpe zabisaka bawu: 20 «Beno kwenda na Yinzo ya Nzambi, mpe beno zabisa bantu mambu nyonso yina me tadila luzingu ya malu-malu.» 21 Bantumwa tumamaka. Na suka-suka, bawu kotaka na Yinzo ya Nzambi, mpe bandaka na kulongisa. Nganga-Nzambi ya ntete mpe bayina ke wwandaka kintwadi na yandi bokilaka bantu ya kimvuka ya bakuluntu ya ba-Zwife mpe bakuluntu nyonso ya yinsi ya Isayeli. Na manima, bawu tumisaka binwani na kwenda baka bantumwa na boloko. 22 Kasi ntangu binwani kumaka kuna, bawu kutaka ve bantumwa na boloko. Bawu vutukaka mpe tubilaka bawu mutindu yayi: 23 «Beto me kuta boloko ya kukangama mbote, mpe mikengi na bisika ya bawu na ntswala ya myelo. Kasi ntangu beto me zibula myelo, beto me tala ata muntu na kati.» 24 Na kuwa mutindu yina, mfumu ya mikengi ya Yinzo ya Nzambi mpe bamfumu ya banganga-Nzambi yitukaka mingi, mpe wwandaka yufula bawu na bawu: «Yinki me kumina bantumwa?» 25 Na manima, muntu mosi kwizaka zabisa bawu: «Beno kuwa! Bayina beno tulaka na boloko kele na kati ya Yinzo ya Nzambi, mpe bawu ke na kulongisa bantu.» 26 Na yina, mfumu ya mikengi kwendaka kuna kintwadi na binwani ya yandi samu na kubaka bantumwa. Kasi binwani nataka bantumwa na malembe nyonso, samu ti bawu wwandaka na boma ti bantu bula bawu matadi. 27 Na manima ya kunata bawu, ba telemisaka bawu na ntswala ya kimvuka ya bakuluntu ya ba-Zwife, mpe nganga-Nzambi ya ntete zabisaka bawu mutindu yayi: 28 «Beto yiminaka beno na kulongisa ata fyoti na nkumbu ya muntu yina. Beno tala mutindu beno me mwangisa ndongosolo ya beno na mbanza nyonso ya Yelusalemi, mpe beno ke na zola kutula lufwa ya yandi na zulu ya beto.» 29 Pyele mpe bantumwa ya nkaka vutulaka: «Beto fwana kutumama na Nzambi, kasi na bantu ve. 30 Nzambi ya bankooko ya beto vumbulaka na lufwa Yesu yina beno kufwaka na kukoma yandi na kulunsi. 31 Nzambi zangulaka yandi na kisika ya buzitu na lubakala ya yandi, mpe kumisaka yandi Mfumu mpe Muvuukisi, samu ti bantu ya Isayeli soba nkadulu, mpe kuzwa mulemvo ya masumu ya bawu. 32 Beto kele bambangi ya mambu yina, beto mpe Mpeve ya Longo yina Nzambi pesaka na bayina ke tumamaka na yandi.» 33 Ntangu bantu ya kimvuka ya bakuluntu ya ba-Zwife kuwaka mutindu yina, bawu dasukaka mpe wwandaka zola kufwa bantumwa. 34 Kasi na kati ya bawu wwandaka na Falisye mosi na nkumbu Ngamalyele. Yandi wwandaka mulongisi ya Misiku, mpe bantu nyonso wwandaka zitisa yandi. Yandi telamaka mpe lombaka ti ba basisa ntete na mwa ntangu fyoti bantumwa. 35 Na manima, yandi tubaka: «Bantu ya Isayeli, beno sala keba na mambu yina beno ke na zola kusala na bantu yayi. 36 Ntama mingi ve, ya wwandaka na muntu mosi na nkumbu Tudase. Yandi wwandaka zola kulakisa ti yandi kele muntu ya mfunu. Bantu keba ve bankama yiya wwandaka landa yandi. Kasi ba kufwaka yandi. Bayina wwandaka landa yandi mwanganaka, mpe kimvuka ya yandi kufwaka. 37 Na manima ya yandi, na ntangu ya lutangusu ya bantu, ya wwandaka muntu mosi na nkumbu Yuda ya Ngallili. Bantu mingi wwandaka landa yandi. Kasi Yuda mpe kufwaka, mpe bayina nyonso wwandaka landa yandi mwanganaka. 38 Ntangu yayi, mu ke na kuzabisa beno mutindu yayi: Beno landa dyaka ve mambu ya bantu yayi, mpe beno bika bawu. Kana mabanza to bisalu ya bawu me katuka na bantu, ya ke mwangana. 39 Kana yawu me katuka na Nzambi, beno lenda kumwangisa yawu ve. Beno sala keba! Beno nwanisa Nzambi ve.» Kimvuka ya bakuluntu ya ba-Zwife ndimaka dibanza ya Ngamalyele. 40 Bawu

bokilaka bantumwa mpe tumisaka ti ba bula bawu bikoti. Na manima, ba yiminaka bawu na kuzonzila dyaka na Nkumbu ya Yesu, mpe ba bikaka bawu. 41 Bantumwa basikaka na kisika yina vwandaka kimvuka ya bakuluntu ya ba-Zwife na kilengi nyonso, samu ti Nzambi talaka bawu mutindu bantu ya kulunga na kutala mpasi na Nkumbu ya Yesu. 42 Bilumbu nyonso, bawu vwandaka tatamana na kati ya Yinzo ya Nzambi mpe na bayinzo ya bawu na kulongisa mpe kumwangisa Nsangu ya Mbote ya Yesu yina kele Masiya.

6 Na bilumbu yina, lutangu ya bandimi kumaka nene, mpe ba-Zwife yina ke zonzaka ndinga ya ba-Ngeleke vwandaka nyunguta, samu ti bilumbu nyonso, ba-Zwife ya yinsi ya Isayeli vwandaka kabula ve mbote madya na mifwidi ya bawu ya bakento. 2 Na yina, bantumwa kumi na zole vukisaka bandimi nyonso, mpe zabisaka bawu: «Beto fwana kubika ve na kulongisa Mambu ya Nzambi samu na kukabulaka beno madya. 3 Ni yawu yina bampangi, beno soola na kati ya beno babakala nsambwadi yina kele na nkadulu ya mbote, mpe yina kele ya kufuluka na Mpeve ya Longo mpe na ndwenga. Beto ke pesa bawu kisalu yayi ya kukabulaka madya. 4 Kasi beto, beto ke tatamana ntangu nyonso na lusambulu mpe na kisalu ya kulongisa Mambu ya Nzambi.» 5 Bawu nyonso ndimaka mambu yina. Na yina, bawu soolaka Ityeni yina vwandaka na kiminu mingi na Nzambi, mpe ya kufuluka na Mpeve ya Longo. Ba soolaka mpe Filipe, Pokole, Nikanola, Timoni, Pamenase, mpe Nikola ya mbanza Antyose, yina vwandaka me kota na dibuundu ya ba-Zwife. 6 Na manima, ba nataka bawu na ntuala ya bantumwa yina sambidilaka bawu mpe ba sakumunaka bawu na kutentika bawu maboko. 7 Mambu ya Nzambi vwandaka lutila na kumwangana. Lutangu ya bandimi vwandaka kuma mingi na Yelusalemi, mpe banganga-Nzambi mingi vwandaka kwikila na Yesu. 8 Ityeni vwandaka ya kufuluka na lulendo mpe lusakumunu ya Nzambi. Yandi vwandaka sala bimangu mpe bidimbu na kati ya bantu. 9 Na yina, mwa ba-Zwife ya bambanza Silene mpe Alezande, yina vwandaka bantu ya yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife na nkumbu «yinzo ya bandongo yina kuzwaka kimpwanza», vukanaka na ba-Zwife ya bizunga ya Silisi mpe Aziya samu na kusala ntembe na Ityeni. 10 Kasi bawu lendaka

ve na kununga na ntuala ya Ityeni, samu ti yandi vwandaka zonga na ndwenga yina Mpeve ya Longo vwandaka pesa yandi. 11 Ni yawu yina, bawu futaka mbongo na bantu samu ti bawu tuba: «Beto kuwaka yandi na kusafula Moyize mpe Nzambi!» 12 Na yina, bawu salaka ti bantu nyonso, bakuluntu ya ba-Zwife mpe milongisi ya Misiku, dasuka. Na manima, bawu kwendaka bwila Ityeni, mpe nataka yandi na ntuala ya kimvuka ya bakuluntu ya ba-Zwife. 13 Bawu nataka mpe bambangi ya luvunu yina vwandaka tuba: «Muntu yayi ke na kubika ve na kusafula Yinzo ya longo ya Nzambi mpe Misiku ya Moyize. 14 Beto kuwaka yandi na kutuba ti Yesu ya Nazaleti ke mwangisa Yinzo ya Nzambi, mpe ke soba bifu yina Moyize pesaka beto.» 15 Bayina nyonso vwandaka kuna sikikaka meso ya bawu na Ityeni, mpe talaka ti kizizi ya yandi kumaka mutindu kizizi ya mbazi.

7 Nganga-Nzambi ya ntete yufuluka yandi: «Mambu yina kele ya tsyelika?» 2 Ityeni vutulaka: «Bampangi mpe batata ya munu, beno kuwa! Nzambi ya nkembo talanaka na nkooko ya beto Abalayami ntangu yandi vwandaka na kizunga ya Mezopotami, ntete yandi kwenda kuzinga na mbanza Alani. 3 Nzambi zabisaka yandi: “Katuka na yinsi ya nge. Bika dikanda ya nge, mpe kwenda na yinsi yina mu ke lakisa nge.”» 4 Na yina, Abalayami basikaka na yinsi ya Babilone mpe kwendaka zinga na mbanza Alani. Na manima ya lufwa ya tata ya yandi, Nzambi nataka yandi na yinsi yina beno ke na kuzinga ntangu yayi. 5 Kuna, Nzambi pesaka yandi ata lupangu to ata mwa kisika ya fyoti. Kasi Nzambi pesaka yandi nsilulu ya kupesa yandi yinsi yina, mpe na manima ya yandi yawu ke vwanda mpe ya mitekolo ya yandi. Kasi na ntangu yina, Abalayami vwandaka ntete ve na mwana. 6 Nzambi tubaka na yandi mutindu yayi: «Bana ya nge ke zinga na yinsi ya nzenza, kisika bawu ke vwanda bandongo, mpe ba ke talisa bawu mpasi bamvula bankama yiya. 7 Kasi mu ke fundisa yinsi yina ke kumisa bawu bandongo. Na manima, bawu ke basika na yinsi yina, mpe bawu ke kwiza sambila munu na kisika yayi.” 8 Na manima, Nzambi salaka ngwisani na Abalayami. Kidimbu ya ngwisani yina ni kuzengisa bubakala. Ni yawu yina, na manima ya kubuta Isaaki, Abalayami zengaka yandi bubakala na kilumbu ya nana. Isaaki salaka mpe mutindu yina na Yakobi, mutindu mosi mpe

Yakobi na bana ya yandi kumi na zole yina kele bamfumu ya bifumba kumi na zole ya Isayeli.» 9 «Bankooko ya beto talaka musoki na mpangi ya bawu Yosefi, mpe tekisaka yandi, samu ti yandi vwanda mundongo na yinsi ya Ngipiti. Kasi Nzambi vwandaka na yandi, 10 mpe kuulaka yandi na bampasi nyonso. Nzambi pesaka yandi ndwenga mpe salaka ti yandi vwanda muntu ya mbote na ntuala ya Falawo, ntinu ya Ngipiti. Na yina, Falawo byadisaka yandi mfumu yina ke talaka mambu ya yinsi ya Ngipiti mpe ya bima nyonso ya yandi. 11 Na yina, nsatu ya ngolo kumaka na bizunga nyonso ya bayinsi ya Ngipiti mpe ya Kaana. Mpasi lutilaka mingi, mpe bankooko ya beto vwandaka kuzwa dyaka ve kima ya kudya. 12 Yakobi kuwaka ti madya vwandaka na yinsi ya Ngipiti, mpe yandi fidisaka bankooko ya beto mbala ya ntete. 13 Ntangu yandi fidisaka bawu na mbala ya zole, Yosefi zabakanaka na bampangi ya yandi, mpe Falawo zabaka dikanda ya Yosefi. 14 Yosefi tumisaka bantu na kwenda kubaka tata ya yandi Yakobi, mpe dikanda nyonso ya yandi, yina vwandaka na lutangu ya bantu makumi na tanu. 15 Na yina, Yakobi kwendaka na yinsi ya Ngipiti, kisika yandi kufwaka mutindu mosi mpe bankooko ya beto ya nkaka. 16 Ba nataka bamvumbi ya bawu na bwala ya Siseme, mpe zikaka yawu na bandyamu yina Abalayami sumbaka na bana ya Amole na bwala Siseme.» 17 «Mutindu ntangu yina Nzambi fwanaka nungisa nsilulu yina yandi pesaka Abalayami vwandaka kuma pene-pene, bantu ya beto butanaka mpe kumaka mingi na Ngipiti. 18 Na manima, ntinu ya nkaka yina zabaka ve Yosefi bandaka na kuyala na Ngipiti. 19 Ntinu yina vunaka bantu ya beto, mpe talisaka bankooko ya beto mpasi mingi. Yandi tumisaka bawu na kulosa bana ya bawu samu ti bawu kufwa. 20 Ni na ntangu yina, Moyize butukaka. Yandi vwandaka mwana ya kitoko mingi. Ba kebaka yandi bangonda tatu na kati ya yinzo ya tata ya yandi. 21 Ntangu ba losaka yandi, mwana ya Falawo ya kento bakaka yandi, mpe yundulaka yandi mutindu mwana ya yandi. 22 Na yina, ba longisaka Moyize na ndwenga nyonso ya yinsi ya Ngipiti, mpe yandi kumaka muntu ya mfunu na mambu yina yandi vwandaka zonga mpe sala. 23 Ntangu Moyize lungisaka bamvula makumi yiya, yandi bakaka lukanu ya kwenda kutala bampangi ya yandi, bantu ya yinsi ya Isayeli. 24 Yandi talaka muntu ya Ngipiti yina vwandaka nyokola mosi na

kati ya bantu ya Isayeli. Moyize nwaninaka muntu ya Isayeli. Na kuvutula yimbi yina muntu ya Ngipiti salaka, Moyize kufwaka yandi. 25 Moyize vwandaka banza ti bampangi ya yandi zolaka bakula ti ni yandi Nzambi vwandaka zola kusadila samu na kupesa bawu kimpwanza. Kasi bawu vwandaka bakula ve. 26 Na kilumbu yina landaka, yandi talaka bantu zole ya Isayeli yina vwandaka nwana. Yandi zolaka tula kizunu na kati ya bawu na kutuba: "Bampangi, samu na yinki beno ke na kunwana? Beno kele bampangi." 27 Kasi muntu yina vwandaka nyokola mpangi, yandi nungunaka Moyize mpe yandi tubaka na Moyize: "Nani me tula nge mfumu mpe zuzi samu na kufundisa beto?" 28 Yinki, nge zola kufwa munu mutindu nge kufwaka mazono mu-Ngipiti?" 29 Na kuwa mutindu yina, Moyize kimaka mpe kwendaka zinga na yinsi ya Madyane. Kuna, yandi butaka bana zole ya bakala.» 30 «Na manima ya bamvula makumi yiya, mbazi mosi kwizaka talana na Moyize na yinsi ya kuyuma ya mongo ya Sinayi na kati ya mulaka ya tiya yina vwandaka basika na divunda. 31 Na kutala mutindu yina, Moyize yitukaka. Kasi ntangu yandi vwandaka kwenda pene-pene samu na kutala mbote, yandi kuwaka ndinga ya Mfumu yina tubaka: 32 «Mu kele Nzambi ya bankooko ya nge, Nzambi ya Abalayami, ya Isaaki, mpe ya Yakobi." Moyize vwandaka tekita na boma mpe vwandaka meka dyaka ve na kutala. 33 Na yina, Mfumu zabisaka yandi: "Katula mapapa na makulu ya nge, samu ti kisika yayi nge kele, ya kele ntoto ya longo. 34 Mu me tala wapi mutindu bantu ya munu ke na kutala mpasi na yinsi ya Ngipiti. Mu me kuwa bidilu ya bawu, mpe mu me kulumuka samu na kukuula bawu. Ntangu yayi, kwenda samu ti mu ke na kufidisa nge na yinsi ya Ngipiti."» 35 «Moyize yina bantu ya Isayeli mangaka na kutuba: "Nani me tula nge mfumu mpe zuzi samu na kufundisa beto?" Nzambi fidisaka yandi mutindu Mfumu mpe Muvuukisi ya bantu na lusalusu ya mbazi yina talanaka na yandi na divunda ya tiya.» 36 Ni Moyize basisaka bantu ya Isayeli na yinsi ya Ngipiti, mpe salaka bimangu mpe bidimbu na yinsi yina, na mubu ya mbwaki, mpe na yinsi ya kuyuma na bamvula makumi yiya. 37 Ni Moyize dyaka tubaka na bantu ya Isayeli: «"Nzambi ke basisa na kati ya beno mumbikudi mutindu munu."» 38 Ntangu bantu ya Isayeli vukanaka na yinsi ya kuyuma, ni yandi vwandaka na bankooko ya beto. Ni yandi mpe vwandaka kintwadi na mbazi yina zonzaka

na yandi na mongo ya Sinayi. Yandi kuzwaka mambu ya Nzambi samu na kuzabisa beto yawu. **39** Kasi bankooko ya beto zolaka ve na kutumama na yandi. Bawu mangaka yandi, mpe bawu vwandaka na nsatu ya kuvutuka na yinsi ya Ngipiti. **40** Ni yawu yina, bawu tubaka na Aloni: «“Yidikila beto banzambi ya biteki yina ke tambula na ntwa ya beto, samu ti beto zaba ve mambu yina me kumina Moyize yina basisaka beto na yinsi ya Ngipiti.” **41** Na yina, bawu yidikika kiteki ya mwana ya ngombe, mpe bawu pesaka minkayulu na kiteki yina. Bawu salaka mukembo samu na kiteki yina maboko ya bawu vwandaka me yidika. **42** Kasi Nzambi mangaka bawu, mpe bikaka ti bawu sambila binwani ya mazulu mutindu ya kele ya kusonama na dibuku ya Mimbikudi: «“Bantu ya Isayeli! Ni na munu ve beno pesaka minkayulu ya bibulu mpe makabu ya nkaka ntangu beno zingaka bamvula makumi yiya na yinsi ya kuyuma. **43** Beno nataka yinzo ya lele ya nzambi Molohe, mpe kifwani ya mbwetete ya nzambi ya beno Lefane. Beno yidikika biteki yina samu na kusambila yawu! Ni yawu yina, mu ke nata beno ntama kulutula yinsi ya Babilone.”» **44** «Na yinsi ya kuyuma, bankooko ya beto vwandaka na Yinzo ya lele, kisika bawu vwandaka bumba matadi yina ba sonikaka misiku. Moyize tungaka yawu na kifwani yina Nzambi lakisaka yandi. **45** Na manima, Yinzo ya lele yina bikanaka na bana ya bankooko ya beto. Bawu nataka yawu na lutwadusu ya Yosua na yinsi yina bawu bakaka na bantu ya nkaka yina Nzambi bingisaka na ntwa ya bawu. Yawu vwandaka kuna tii na ntangu ya Davidi. **46** Davidi kuzwaka lusakumunu ya Nzambi, mpe lombaka yandi muswa ya kutunga yinzo samu na Nzambi yina Yakobi vwandaka sambila. **47** Kasi, ni Salomoni tungilaka yandi yinzo.» **48** «Beto zaba mbote ti Nzambi-Mpungu ke vwandaka ve na kati ya bayinzo yina bantu ke yidikika, mutindu yawu kele ya kusonama na kati ya dibuku ya Mimbikudi: **49** «“Zulu kele kiti ya munu ya kimfumu, mpe ntoto kele kisika ya munu ya kutulaka makulu. Wapi mutindu ya yinzo beno lenda kutungila munu? Na wapi kisika mu lenda kupema? Ni Yave me tuba yawu. **50** Ni munu mosi yidikika bima nyonso yina.”» **51** «Beni kele bantu ya yintu-ngolo. Bantima mpe makutu ya beno kele ya kukangama na Nzambi. Beni ke mangaka na kutumama na Mpeve ya Longo mutindu bankooko ya beno. **52** Bawu talisaka mimbikudi nyonso mpasi, mpe bawu kufwaka bayina zabisaka ntete nkwezulu

ya muntu ya kudedama. Ni yandi beno yekulaka mpe kufwaka. **53** Beni kuzwaka Misiku na lusalusu ya bambazi, kasi beno tumamaka ve na yawu.» **54** Bantu ya kimvuka ya bakuluntu ya ba-Zwife dasukaka mingi ntangu bawu kuwaka mutindu yina. Bawu bandaka na kukwetisa meno samu na kulakisa nkele na Ityeni. **55** Kasi Ityeni yina vwandaka ya kufuluka na Mpeve ya Longo sikikaka meso ya yandi na zulu. Yandi talaka nkembo ya Nzambi mpe Yesu ya kutelama na lubakala ya Nzambi. **56** Yandi tubaka: «Beni kuwa! Mu ke na kutala mazulu ya kuzibuka, mpe Mwana ya Muntu yina kele ya kutelama na lubakala ya Nzambi.» **57** Na yina, bawu lookaka na ngolo nyonso, mpe kangaka makutu ya bawu. Bawu nyonso kubwaka na nzutu ya yandi. **58** Ba basisaka yandi na mbanza, mpe bulaka yandi matadi samu na kufwa yandi. Bambangi kwendaka tula bilele ya bawu na makulu ya ntwenya na nkumbu Sawuli, samu ti yandi keba yawu. **59** Ntangu bawu vwandaka bula Ityeni matadi, Ityeni vwandaka sambila mutindu yayi: «Mfumu Yesu, yamba mpeve ya munu.» **60** Na manima, yandi fukamaka mpe lookaka na ngolo nyonso: «Mfumu, lemvo kila bawu disumu yayi!» Na manima ya kutuba mutindu yina, yandi kufwaka.

8 Sawuli ndimaka mpe ti ba kufwa Ityeni. Na kilumbu yina, ba bandaka na kutalisa mingi mpasi na bandimi ya Yelusalemi. Kaka bantumwa bikanaka na Yelusalemi, kasi bandimi nyonso mwanganaka na kati ya bizunga ya Zude mpe ya Samaliya. **2** Bantu ya kukwikama na Nzambi zikaka Ityeni, mpe dilaka mingi na lufwa ya yandi. **3** Kasi Sawuli vwandaka sosa kufwa dibuundu ya Nzambi. Yandi vwandaka kota na bayinzo ya bandimi, mpe vwandaka kanga bakento na babakala samu na kutula bawu na boloko. **4** Bayina mwanganaka vwandaka kwenda bisika nyonso, mpe vwandaka zabisa Nsangu ya Mbote. **5** Na yina, Filipe kwendaka na mbanza mosi ya Samaliya, mpe bandaka na kuzabisa bawu mambu yina me tadila Klisto. **6** Ntangu bawu vwandaka kuwa yandi mpe vwandaka tala bimangu yina yandi vwandaka sala, bantu nyonso kwikamaka na mambu yina Filipe vwandaka zonza. **7** Ya tsyelika, bampeve ya yimbi vwandaka basika na bambevo mingi na kulooka na ngolo nyonso. Bantu mingi ya bifuuma na makulu mpe ya binama ya kufwa vwandaka beluka. **8** Na yina, bantu ya mbanza yina kumaka

na kyese mingi. 9 Katuka ntama, bakala mosi na nkumbu Simoni vwandaka na mbanza yina. Yandi vwandaka sala bunganga, mpe vwandaka yitukisa bantu mingi ya kizunga yina. Yandi vwandaka lakisa ti yandi kele muntu ya mfunu, 10 mpe bantu nyonso, kubanda na bantwenya tii na bakuluntu, vwandaka ya kukwikama na yandi. Bantu vwandaka tuba: «Muntu yayi kele lulendo ya Nzambi, yina ba ke bokilaka Lulendo ya Nene.» 11 Bawu vwandaka ya kukwikama na yandi samu ti katuka ntama, yandi vwandaka yitukisa bawu na bunganga ya yandi. 12 Kasi ntangu bawu ndimaka Nsangu ya Mbote ya Kimfumu ya Nzambi mpe yina me tadila Yesu-Klisto yina Filipe zabisaka bawu, bantu mingi, bakento na babakala, botamaka. 13 Simoni mpe kwikilaka mpe botamaka. Yandi vwandaka landa Filipe bisika nyonso, mpe yandi vwandaka yituka mingi na bidimbu mpe bimangu yina Filipe vwandaka sala. 14 Ntangu bantumwa yina vwandaka na Yelusalemi kuwaka ti bantu ya Samaliya ndimaka Mambu ya Nzambi, bawu fidisaka bawu Pyele mpe Yowane. 15 Ntangu Pyele mpe Yowane kumaka na Samaliya, bawu sambidilaka bandimi, samu ti bawu kuzwa Mpeve ya Longo. 16 Ya tsyelika, bandimi ya Samaliya vwandaka me kuzwa ntete ve Mpeve ya Longo. Kasi bawu kuzwaka mbotokolo kaka na nkumbu ya Mfumu Yesu. 17 Na yina, Pyele mpe Yowane tentikaka bawu maboko, mpe bawu kuzwaka Mpeve ya Longo. 18 Ntangu Simoni talaka ti bandimi kuzwaka Mpeve ya Longo ntangu bantumwa tentika bawu maboko, yandi natinaka bawu mbongo mpe tubaka: 19 «Beno pesa munu mpe lulendo yina, samu ti bantu yina mu ke tentika maboko kuzwa Mpeve ya Longo.» 20 Kasi Pyele zabisaka yandi: «Bika ti nge kwenda na mbungulu kintwadi na mbongo ya nge, samu ti nge me banza ti nge lenda kusumba na mbongo dikabu yina Nzambi ke pesaka. 21 Nge kele ve na kinkunku to ata luve mosi ve na kati ya dyambu yayi, samu ti ntima ya nge kele ve ya kusungama na meso ya Nzambi. 22 Na yina, bika mabanza ya nge ya yimbi, mpe sambila Mfumu samu ti yandi lemvokila nge na dibanza yina kele na ntima ya nge, kana yandi lenda kulemvokila nge yawu. 23 Ya tsyelika, mu ke na kutala ti nge kele ya kufuluka na musoki, mpe nge kele ntete ya kukangama na masumu.» 24 Simoni vutulaka: «Beno sambila Mfumu beno mosi samu na munu, samu ti mambu yina beno me zonga kumina munu ve.» 25 Na manima ya kupesa kimbangi yina me tadila Yesu mpe ya kuzabisa Nsangu ya Mbote ya Mfumu, Pyele mpe Yowane vutukaka na Yelusalemi. Na nzila, bawu vwandaka longisa Nsangu ya Mbote na babwala mingi ya Samaliya. 26 Mbazi mosi ya Mfumu tubaka na Filipe: «Telama mpe kwenda na lweka ya sude, na nzila yina ke katukaka na Yelusalemi tii na mbanza Ngaza. Ata muntu ke lutilaka dyaka na nzila yina.» 27 Kaka na ntangu yina, yandi telamaka mpe kwendaka. Na nzila yina, yandi bwabanaka muntu ya mfunu ya yinsi ya Etyopi, muntu yina ba kufwaka mabuta. Yandi vwandaka twadisa bimvwama ya Kandase, ntinu ya kento ya yinsi ya Etyopi. Kalaka yina vwandaka me kwiza na Yelusalemi samu na kusambila Nzambi, 28 mpe yandi vwandaka vutuka na yinsi ya yandi. Yandi vwandaka zyeta ya kuvwanda na kipusu yina bampunda ke bendaka, mpe vwandaka tanga dibuku ya mumbikudi Esaya. 29 Mpeve ya Longo tubaka na Filipe: «Kwenda pene-pene ya kipusu-pusu yina.» 30 Filipe kimaka mbangu sika vwandaka kipusu, mpe kuwaka muntu ya Etyopi yina vwandaka tanga dibuku ya mumbikudi Esaya. Filipe yufulaka yandi: «Nge ke na kubakula mambu yina nge ke na kutanga?» 31 Muntu ya Etyopi vutulaka: «Wapi mutindu mu lenda kubakula kana muntu bangudila munu yawu ve?» Na yina, yandi tubaka na Filipe na kuyuluka na kipusu mpe na kuvwanda pene-pene ya yandi. 32 Kibuku ya Mambu ya Nzambi yina yandi vwandaka tanga, vwandaka tuba mutindu yayi: «Yandi vwandaka mutindu dimeme yina ba ke na kunata samu na kufwa yandi, mpe mutindu mwana ya dimeme yina ke na kulooka ve na ntwala ya muntu yina ke na kuzenga yandi mika. Ni mutindu yina mpe, yandi tubaka ata dyambu. 33 Ba talisaka yandi nsoni, mpe ba mangaka na kunungisa yandi. Nani ke zonzila nsangu ya bana ya yandi? Ya tsyelika, ba zengaka luzingu ya yandi awa na ntoto.» 34 Muntu ya mfunu yufulaka Filipe: «Mulemvo ya nge, nani mumbikudi ke na kuzonzila? Yandi ke na kuzonzila yandi mosi to muntu ya nkaka?» 35 Na yina, Filipe bandaka na kubangula kibuku yina ya Mambu ya Nzambi, mpe zabisaka yandi Nsangu ya Mbote yina me tadila Yesu. 36 Mutindu bawu vwandaka landa nzila, bawu kumaka na kisika yina vwandaka na maza. Na yina, muntu ya mfunu tubaka: «Maza yawu yayi! Yinki ke na kukangisa munu nzila na kubotama?» [37 Filipe zabisaka yandi: «Kana nge kwikila na ntima

nyonso ya nge, nge lenda kuzwa mbotokolo.» Muntu ya mfunu vutulaka: «Mu ke na kukwikila ti Yesu-Klisto kele Mwana ya Nzambi.»] 38 Muntu ya mfunu ya yinsi ya Etyopi kangimisaka kipusu. Bawu nyonso zole kulumukaka na maza, mpe Filipe botikaka yandi. 39 Ntangu bawu basikaka na maza, Mpeve ya Mfumu nataka Filipe. Muntu ya mfunu vwandaka tala dyaka ve Filipe, kasi yandi landaka nzila ya yandi na kilengi nyonso. 40 Filipe talanaka na mbanza Azote, mpe vwandaka zabisa Nsangu ya Mbote na mbanza ni mbanza yina yandi vwandaka lutila tii ntangu yandi kumaka na mbanza Sezale.

9 Na ntangu yina, Sawuli vwandaka bika ve na kusosa kufwa bilandi ya Mfumu Yesu. Yandi kwendaka tala nganga-Nzambi ya ntete, 2 mpe lombaka yandi mikanda yina fwanaka pesa yandi muswa ya kukota na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife na mbanza Damase, samu ti kana yandi kuta bantu kuna, babakala to bakento, yina vwandaka landa Nzila ya Mfumu, yandi kanga bawu mpe nata bawu na Yelusalemi. 3 Yandi vwandaka kwenda na mbanza Damase, mpe kumaka pene-pene na mbanza yina. Na mpamukunu, nsemo yina katukaka na mazulu lezimaka mpe zungaka yandi. 4 Yandi kubwaka na ntoto mpe kuwaka ndinga yina vwandaka zabisa yandi: «Sawuli, Sawuli, samu na yinki nge ke na kutalisa munu mpasi?» 5 Sawuli yufulaka: «Mfumu, nge kele nani?» Ndinga vutulaka: «Mu kele Yesu yina nge ke na kutalisa mpasi. 6 Kasi telama mpe kota na mbanza. Kuna, ba ke zabisa nge yinki nge fwana kusala.» 7 Bampangi ya nzyetolo ya Sawuli telamaka kuna, mpe vwandaka lenda ve na kuzonza ata dyambu. Bawu vwandaka kuwa ndinga, kasi bawu talaka ata muntu. 8 Sawuli telamaka mpe zibulaka meso. Kasi yandi vwandaka tala dyaka ve. Bampangi ya yandi ya nzyetolo simbaka yandi na diboko, mpe nataka yandi na Damase. 9 Na bilumbu tatu, meso ya yandi vwandaka kaka ya kufwa. Yandi vwandaka kudya ve mpe kunwa ve. 10 Na Damase, ya vwandaka na kilandi mosi na nkumbu Ananyase. Mfumu talanaka na yandi na lumoni, mpe bokilaka yandi: «Ananyase.» Ananyase vutulaka: «Mfumu, munu yandi yayi.» 11 Mfumu zabisaka yandi: «Kwenda malu-malu yayi na bala-bala yina ba ke bokilaka Kusungama. Kota na yinzo ya Yuda, mpe yufula bakala ya mbanza Tase na nkumbu Sawuli.

Yandi ke na kusambila ntangu yayi, 12 mpe yandi me tala na lumoni bakala mosi na nkumbu Ananyase yina me kota mpe me tentika yandi maboko samu ti yandi tala dyaka.» 13 Ananyase vutulaka: «Mfumu, bantu mingi me zonzila munu muntu yina, mpe me zabisa munu yimbi nyonso yina yandi salaka na bantu ya nge ya longo na Yelusalemi. 14 Yandi me kwiza awa na lutumu yina bamfumu ya banganga-Nzambi me pesa yandi samu na kukanga bayina nyonso ke sambilaka nge.» 15 Kasi Mfumu zabisaka yandi: «Kwenda tala muntu yina! Mu me soola yandi, mpe yandi ke vwanda kisadi ya munu. Yandi ke zabisa Nkumbu ya munu na sika ya bayina kele ve ba-Zwife, na bantinu ya bawu, mpe na bantu ya Isayeli. 16 Mu ke lakisa yandi munu mosi, bampasi nyonso yina yandi ke tala samu na munu.» 17 Na yina, Ananyase kwendaka. Ntangu yandi kumaka na kati ya yinzo, yandi tentikaka Sawuli maboko, mpe zabisaka yandi: «Mpangi ya munu Sawuli, Mfumu Yesu yina talanaka na nge na nzila yina nge vwandaka kwizila, me fidisa munu samu ti nge tala dyaka, mpe ti nge fuluka na Mpeve ya Longo.» 18 Kaka na ntangu yina, bima mutindu makalu ya mbisi katukaka yandi na meso, mpe yandi bandaka na kutala dyaka. Yandi telamaka, mpe ba botikaka yandi. 19 Na manima, yandi kudyaka, mpe yandi kumaka dyaka na ngolo. Sawuli lutisaka mwa bilumbu kintwadi na bilandi yina vwandaka na mbanza Damase. 20 Kaka na ntangu yina, yandi bandaka na kulongisa Mambu ya Nzambi na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife na kuzabisa ti Yesu kele Mwana ya Nzambi. 21 Bayina nyonso vwandaka kuwa yandi yitukaka mpe tubaka: «Ni muntu yayi ve vwandaka talisa mpasi bantu yina ke sambilaka Yesu na Yelusalemi. Yandi me kwiza ve awa samu na kukanga mpe kunata bandimi na sika ya bamfumu ya banganga-Nzambi?» 22 Kasi lulendo ya Sawuli vwandaka lutila ngolo na mutindu ya yandi ya kulongisa ti Yesu kele Masiya. Na yina, ba-Zwife ya mbanza Damase vwandaka dyaka ve na dyambu ya kutuba. 23 Bilumbu mingi lutaka. Na manima, ba-Zwife wisanaka samu na kufwa Sawuli. 24 Bilumbu nyonso na mpimpa mpe na ntangu, bawu vwandaka keba myelo ya mbanza samu na kufwa yandi. Kasi Sawuli zabaka mambu yina. 25 Na yina, bilandi ya Sawuli kimisaka yandi na mpimpa. Bawu kulumunaka yandi na kati ya kitunga ya nene na lweka ya nkaka ya kibaka ya mbanza. 26 Ntangu Sawuli kumaka na

Yelusalemi, yandi vwanaka sosa na kuvukana na bilandi. Kasi bawu nyonso vwanaka tala yandi boma, samu ti bawu vwanaka ndima ve ti yandi me kuma kilandi ya tsyelika. 27 Na yina, Banabase bakaka yandi mpe nataka yandi na sika ya bantumwa. Yandi zabisaka bawu wapi mutindu Sawuli talanaka na Mfumu Yesu na nzila ya Damase, mpe wapi mutindu Mfumu zonzilaka yandi. Yandi zabisaka bawu mpe wapi mutindu na mbanza Damase Sawuli longisaka na kivuvu nyonso Nkumbu ya Yesu. 28 Katuka ntangu yina, Sawuli kumaka kintwadi na bantumwa. Yandi vwanaka tambula bisika nyonso na bawu na Yelusalemi, mpe vwanaka longisa na kivuvu nyonso nkumbu ya Mfumu. 29 Yandi vwanaka solola mpe vwanaka sala ntembe na ba-Zwife ya ndinga ya ba-Ngeleke. Kasi bawu mpe vwanaka sosa na kufwa yandi. 30 Ntangu bampangi zabaka dyambu yina, bawu nataka Sawuli na mbanza Sezale, mpe fidisaka yandi na mbanza Tase. 31 Na yina, na bizunga nyonso ya Zude, ya Ngali, mpe ya Samaliya, dibuundu vwanaka zinga na kizunu mpe vwanaka kula na kiminu. Dibuundu vwanaka tumama na Mfumu mpe kumaka nene na lusalusu ya Mpeve ya Longo. 32 Kilumbu mosi, Pyele yina vwanaka tambula na yinsi nyonso kwendaka tala bantu ya longo yina vwanaka na mbanza Lida. 33 Kuna, yandi kutaka bakala mosi na nkumbu Ene. Yandi vwanaka ya kulala na mfulu katuka bamvula nana, samu ti yandi vwanaka na binama ya kufwa. 34 Pyele zabisaka yandi: «Ene, Yesu-Klisto me belusa nge. Telama mpe futika nkwalu ya nge.» Na mpamukunu, Ene telamaka. 35 Bantu nyonso ya mbanza Lida mpe bantu ya kizunga ya Saloni, bawu talaka yandi, mpe sobaka nkadulu samu na kulanda Mfumu. 36 Na mbanza Zafa vwanaka na mundimi ya kento na nkumbu Tabita. (Na ndinga ya ba-Ngeleke, nkumbu yina zola kutuba Dolekase. Nsasa ya yawu kele «nsyesye»). Yandi vwanaka sala ntangu nyonso mambu ya mbote, mpe vwanaka sadisa bamputu. 37 Na bilumbu yina, yandi kuzwaka kimbevo mpe kufwaka. Na manima, ba sukulaka nzutu ya yandi, mpe ba tulaka yawu na kati ya kivinga ya kibandu. 38 Bandimi ya mbanza Zafa kuwaka nsangu ti Pyele vwanaka na mbanza Lida. Mutindu Lida vwanaka pene-pene na Zafa, bawu fidisaka yandi bantu zole na kwenda kutubila yandi: «Mulemvo ya nge, kwiza na nswalu nyonso na sika ya beto.» 39 Na nswalu nyonso, Pyele kwendaka na bawu. Ntangu

bawu kumaka, ba nataka yandi na kati ya kivinga ya kibandu. Mifwidi nyonso ya bakento vwanaka dila pene-pene ya yandi. Bawu vwanaka lakisa yandi binkuti mpe biyunga yina Dolekase tungaka ntangu yandi vwanaka ntete moyo. 40 Pyele basisaka bantu nyonso. Yandi fukamaka mpe sambilaka. Na manima, yandi balukaka kisika vwanaka nzutu, mpe tubaka: «Tabita, telama!» Tabita zibulaka meso. Yandi talaka Pyele mpe vwanaka. 41 Pyele simbaka yandi na diboko, mpe sadisaka yandi na kutelama. Na manima, Pyele bokilaka bantu ya longo mpe mifwidi ya bakento. Yandi lakisaka bawu Tabita ya moyo. 42 Nsangu yina mwanganaka na kati ya mbanza Zafa, mpe bantu mingi kwikilaka na Mfumu Yesu. 43 Pyele lutisaka bilumbu mingi na mbanza Zafa na yinzo ya Simoni yina vwanaka bongisa bampusu ya bibulu.

10 Na mbanza Sezale vwanaka na bakala mosi na nkumbu Koneye. Yandi vwanaka mfumu ya nkonga ya binwani nkama yina ba vwanaka bokilaka «Nkonga ya Itali». 2 Yandi vwanaka muntu ya kusungama na meso ya Nzambi, mpe kintwadi na dikanda ya yandi, bawu vwanaka zitisa Nzambi na ntima mosi. Yandi vwanaka sadisa bamputu ya ba-Zwife, mpe vwanaka sambila Nzambi ntangu nyonso. 3 Kilumbu mosi, keba ve na ngunga ya kumi na tanu, yandi kuzwaka lumoni. Yandi talaka mbazi mosi ya Nzambi yina kotaka na yinzo ya yandi, mpe tubilaka yandi: «Koneye!» 4 Koneye sikikaka meso ya yandi na mbazi, mpe na boma nyonso, yandi yufulaka: «Wapi mambu, Mfumu?» Mbazi vutulaka: «Nzambi me ndima balusambulu ya nge mpe lusalusu yina nge ke pesaka na bamputu. Na yina, yandi me banzila nge. 5 Ntangu yayi, fidisa bantu na mbanza Zafa, samu ti bawu kwenda kubokila muntu mosi na nkumbu Simoni yina ba ke bokilaka dyaka Pyele. 6 Yandi kele na sika ya Simoni yina ke bongisaka bampusu ya bibulu. Yinzo ya yandi kele pene-pene na mubu.» 7 Ntangu mbazi yina vwanaka zonga na yandi kwendaka, Koneye bokilaka bisadi zole ya yandi, mpe mosi na kati ya binwani ya yandi yina kele muntu ya kusungama na meso ya Nzambi. 8 Na manima ya kuzabisa bawu mambu yina mbazi tubilaka yandi, yandi fidisaka bawu na mbanza Zafa. 9 Na kilumbu yina landaka, ntangu bawu vwanda na nzila, mpe kumaka pene-pene na mbanza Zafa, ntete ngunga ya midi lunga, Pyele yulukaka na kibandu ya

yinzo samu na kusambila. 10 Yandi kumaka na nsatu mpe sosaka kudya. Kasi ntangu ba vwandaka lambila yandi madya, yandi kuzwaka lumoni. 11 Yandi talaka zulu ya kuzibuka mpe kima mosi mutindu lele ya nene yina vwandaka mutindu ba me simba na bansongi yiya. Yawu vwandaka kulumuka na ntoto. 12 Na kati ya yawu vwandaka na bibulu ya mutindu na mutindu: bibulu ya makulu yiya, banyoka, mpe bandeke. 13 Ndinga mosi tubaka na yandi: «Pyele telama! Kufwa yawu mpe kudya yawu.» 14 Kasi Pyele vutulaka: «Ve, Mfumu! Nabunu ntete mu kudya kima yina ba yiminaka mpe yina kele ya kusumuka.» 15 Ndinga wakanaka dyaka mpe tubaka: «Nge fwana kutala ve ya kusumuka bima yina Nzambi me zabisa ti yawu kele ya kuvedila.» 16 Yawu salamaka bambala tatu, mpe na manima, kima yina vutukaka na zulu. 17 Pyele vwandaka sosa na kuzaba nsasa ya lumoni yina. Kasi na ntangu yina mpe, bantu yina Koneye fidisaka yufulaka bantu mpe bakulaka kisika vwandaka yinzo ya Simoni, mpe bawu kwendaka na ntwala ya mwelo. 18 Bawu bokilaka bantu ya yinzo mpe yufulaka: «Ni kwaku ke na kuvwandaka Simoni yina ba ke bokilaka dyaka Pyele.» 19 Mutindu Pyele vwandaka yindula ntete nsasa ya lumoni yina yandi kuzwaka, Mpeve zabisaka yandi: «Bantu tatu ke na kusosa nge. 20 Telama! Kulumuka malu-malu yayi, mpe kwenda na bawu. Kusala ntembe ve samu ti ni munu me fidisa bawu.» 21 Na yina, Pyele kulumukaka mpe tubaka na bawu: «Munu yandi yayi. Ni munu beno ke na kusosa. Samu na yinki beno me kwiza awa?» 22 Bawu vutulaka: «Koneye, mfumu yina ke twadisaka nkonga ya binwani nkama me fidisa beto na sika ya nge. Yandi kele muntu ya kudedama mpe ke zitisaka Nzambi. Ba-Zwife nyonso ke tubaka kimbangi ya mbote na nkadulu ya yandi. Mbazi mosi ya Nzambi zabisaka yandi na kubokila nge na yinzo ya yandi samu na kuwa mambu yina nge ke tubila yandi.» 23 Na yina, Pyele kotisaka bawu na yinzo, mpe pesaka bawu kisika ya kulala. Na kilumbu yina landaka, Pyele telamaka mpe kwendaka na bawu. Bandimi ya nkaka ya mbanza Zafa kwendaka kintwadi na yandi. 24 Yandi kumaka na mbanza Sezale na kilumbu yina landaka. Koneye vwandaka vingila bawu kintwadi na dikanda ya yandi mpe bandiku ya yandi ya luzolo yina yandi bokilaka. 25 Ntangu Pyele vwandaka kota na yinzo, Koneye kwizaka bwabana yandi mpe fukamaka na ntwala ya Pyele. 26 Kasi Pyele telemisaka yandi mpe

tubaka: «Telama samu ti munu mpe, mu kele kwandi muntu mutindu nge.» 27 Ntangu yandi vwandaka zonga na Koneye, yandi kotaka na yinzo, kisika yandi kutaka bantu mingi yina vukanaka kuna. 28 Yandi zabisaka bawu: «Beno zaba ti Zwife kele ve na muswa ya kuvwanda kintwadi na nzenza, to ya kukota na yinzo ya yandi. Kasi Nzambi vwandaka me lakisa munu ti mu fwana kutala ve muntu mutindu muntu ya kusumuka to ya kuvedila ve. 29 Ni yawu yina, ntangu beno me bokila munu, mu me manga ve na kukwiza. Na yina, mu zola kuzaba samu na yinki beno me bokila munu awa.» 30 Koneye vutulaka: «Bilumbu tatu me luta, mpe kaka na ngunga yayi ya kumi na tanu, mu vwandaka sambila na yinzo ya munu. Na mpamukunu, muntu mosi yina lwataka bilele ya kulezima talanaka na munu, 31 mpe tubaka: «Koneye, Nzambi me ndima balusambulu ya nge mpe lusalusu yina nge ke pesaka na bamputu. 32 Na yina, fidisa bantu na mbanza Zafa, samu ti ba kwenda kubokila Simoni yina ba ke bokilaka dyaka Pyele. Yandi kele na sika ya Simoni yina ke bongisaka bampusu ya bibulu. Yinzo ya yandi kele pene-pene na mubu.» 33 Na nswalu nyonso, mu fidisaka bantu na kwenda kubokila nge. Nge me sala mbote yina nge me kwiza. Ntangu yayi, beto nyonso kele na ntwala ya Nzambi samu na kuwa mambu nyonso yina Mfumu me tumisa nge na kuzabisa beto.» 34 Na yina, Pyele bandaka na kuzonga mpe tubaka: «Ya tsyelika, mu zaba ti Nzambi ke talaka bantu nyonso mutindu mosi. 35 Ni yawu yina, na konso yinsi, muntu yina ke zitisaka Nzambi mpe ke salaka mambu ya kudedama ke yangidikaka Nzambi. 36 Nzambi zabisaka mambu ya yandi na bantu ya Isayeli. Yandi zabisaka bawu Nsangu ya Mbote ya kizunu na lusalusu ya Yesu-Klisto, Mfumu ya bantu nyonso. 37 Beno zaba mambu nyonso yina lutaka na kizunga nyonso ya Zude, kubanda Ngilili na manima ya mbotokolo yina Yowane zabisaka. 38 Beno zaba wapi mutindu Nzambi tulaka ngolo ya Mpeve ya Longo na Yesu ya Nazaleti. Yandi tambulaka na yinsi nyonso na kusala mambu ya mbote, mpe na kubelusa bayina nyonso vwandaka na lutumu ya Satana. Ya tsyelika, Nzambi vwandaka na yandi. 39 Beto kele bambangi ya mambu nyonso yina yandi salaka na Yelusalemi mpe na bisika ya nkaka ya yinsi ya ba-Zwife. Ba kufwaka yandi na kukoma yandi na kulunsi. 40 Kasi Nzambi vumbulaka yandi na lufwa na kilumbu ya tatu na manima ya lufwa ya yandi, mpe

pesaka yandi lulendo ya kotalana dyaka 41 na bantu nyonso ve, kasi na beto yina Nzambi soolaka ntete samu na kuvwanda bambangi. Beto kudyaka kintwadi na yandi na manima ya mvumbukulu ya yandi na lufwa. 42 Yesu tumisaka beto na kulongisa bantu, mpe na kuzabisa ti ni yandi Nzambi soolaka samu na kufundisa bantu ya moyo mpe ya kufwa. 43 Mimbikudi nyonso zonzilaka yandi na kutuba ti konso muntu yina ke kwikila Yesu, ke kuzwa mulemvo ya masumu na Nkumbu ya yandi.» 44 Ntangu Pyele wandaka zonza ntete, Mpeve ya Longo kulumukaka na bayina nyonso wandaka kuwa mambu yina. 45 Bandimi ya ba-Zwife yina kwizaka na Pyele yitukaka na kutala ti Nzambi mwangisaka mpe dikabu ya Mpeve ya Longo na bayina kele ve ba-Zwife. 46 Ya tsyelika, bawu wandaka kuwa bayina kele ve ba-Zwife kuzonza na bandinga ya nkaka, mpe kukembisa Nzambi. Na yina, Pyele tubaka: 47 «Bantu yayi me kuzwa Mpeve ya Longo mutindu beto. Beto lenda ve kuyimina bawu na kubotama na maza.» 48 Yandi tumisaka na kubotika bawu na Nkumbu ya Yesu-Klisto. Na yina, bawu lombaka Pyele na kuvwanda dyaka mwa bilumbu na bawu.

11 Bantumwa mpe bampangi ya kizunga ya Zude kuwaka ti bayina kele ve ba-Zwife ndimaka mpe Mambu ya Nzambi. 2 Ntangu Pyele vutukaka na Yelusalemi, bandimi ya ba-Zwife sololaka na yandi 3 na kutuba: «Nge me kota na sika ya bayina kele ve ba-Zwife, mpe nge me kudya kintwadi na bawu.» 4 Na yina, Pyele zabisaka bawu mambu nyonso yina lutaka. Yandi tubaka: 5 «Mu wandaka na mbanza Zafa, mpe mu kuzwaka lumoni ntangu mu wandaka sambila. Mu talaka kima mosi yina katukaka na zulu, mpe kulumukaka na sika ya munu. Ya wandaka mutindu lele ya nene yina ba me simba na bansongi yiya. 6 Na nkebolo nyonso, mu sikikaka meso na lele yina, mpe na kati, mu talaka bibulu ya makulu yiya, bibulu ya mfinda, banyoka, mpe bandeke ya mazulu. 7 Na yina, mu kuwaka ndinga yina zabisaka munu: “Pyele telema, kufwa yawu mpe kudya yawu!” 8 Kasi mu vutulaka: “Ve, Mfumu! Nabunu ntete mu kudya kima yina ba yiminaka, mpe yina kele ya kusumuka.” 9 Ndinga wakanaka dyaka na mazulu: “Nge fwana kutala ve ya kusumuka bima yina Nzambi me zabisa ti yawu kele ya kuvedila.” 10 Yawu salamaka bambala tatu, mpe na manima, yawu

vutukaka na zulu. 11 Kaka na ntangu yina, babakala tatu yina katukaka na mbanza Sezale kwizaka na kisika yina beto wandaka samu na kubokila munu. 12 Mpeve ya Longo zabisaka munu na kukwenda na bawu ata kusala ntembe. Bampangi sambanu yayi kwendaka na munu, mpe beto kotaka na yinzo ya Koneye. 13 Yandi zabisaka beto wapi mutindu mbazi talanaka na yinzo ya yandi, mpe zabisaka yandi: “Fidisa babakala na mbanza Zafa samu na kubokila Simoni yina ba ke bokilaka dyaka Pyele. 14 Yandi ke tubila nge mambu yina ke pesa mpululu na nge mpe na bayina nyonso ke wandaka na yinzo ya nge.” 15 Ntangu mu bandaka na kuzonza, Mpeve ya Longo kulumukaka na bawu mutindu yawu kulumukaka na beto na mbandukulu. 16 Na yina, mu bambukaka moyo na mambu yina Mfumu zonzaka: “Yowane botikaka bantu na maza, kasi beno ke kuzwa mbotokolo na Mpeve ya Longo.” 17 Kana Nzambi pesaka bawu dikabu ya mutindu mosi na yina yandi pesaka beto yina kwikilaka Mfumu-Yesu-Klisto, nani mu wandaka samu na kukangisa Nzambi nzila?» 18 Na manima ya kuwa mutindu yina, bawu lembaka mpe kembilaka Nzambi na kutuba: «Nzambi me pesa mpe nzila na bayina kele ve ba-Zwife na kusoba nkadulu, samu ti bawu kuzwa luzingu ya tsyelika.» 19 Na manima ya lufwa ya Etyeni, bandimi mwanganaka ntangu ba bandaka na kutalisa bawu mpasi. Bawu kwendaka tii na kizunga ya Finesi, na kisanga ya Sipele, mpe na mbanza Antyose, kasi bawu wandaka zabisa mambu ya Nzambi kaka na ba-Zwife. 20 Kasi bandimi ya nkaka yina wandaka bantu ya kisanga ya Sipele mpe ya mbanza Silene kwendaka na mbanza Antyose. Bawu zabisaka mpe Nsangu ya Mbote ya Mfumu Yesu na sika ya bayina kele ve ba-Zwife. 21 Lulendo ya Mfumu wandaka na bawu. Ni yawu yina, bantu mingi kwikilaka mpe sobaka nkadulu ya bawu samu na kulanda Mfumu Yesu. 22 Dibuundu ya Nzambi ya Yelusalemi kuwaka nsangu yina. Na yina, bawu fidisaka Banabase na mbanza Antyose. 23 Ntangu yandi kumaka mpe talaka mutindu bumbote ya Nzambi wandaka na bawu, yandi yangalalaka mpe kindisaka bawu nyonso na kuvwanda ya kukwikama na Mfumu. 24 Banabase wandaka muntu ya mbote yina wandaka ya kufulukuka na Mpeve ya Longo mpe na kiminu. Bantu mingi kwikilaka na Mfumu. 25 Na manima, Banabase kwendaka na mbanza Tase samu na kusosa Sawuli. 26 Ntangu Banabase talaka

Sawuli, yandi nataka yandi na mbanza Antyose. Bawu lutasaka mvula ya muvimba na kusala na kati ya dibuundu ya Nzambi, mpe bawu longisaka bantu mingi. Ni na mbanza Antyose ba bokilaka na mbala ya ntete bilandi ya Mfumu Yesu na nkumbu ya «ba-Klisto». 27 Na bilumbu yina, mimbikudi katukaka na Yelusalemi mpe kwendaka na mbanza Antyose. 28 Mosi na kati ya bawu, Angabuse, yina Mpeve ya Longo twadisaka, zabisaka ti nsatu ya nene ke wanda na ntoto ya muvimba. (Ya tsyelika, yawu salamaka ntangu Kolode vwandaka mfumu.) 29 Na yina, bandimi bakaka lukanu ti konso muntu na kati ya bawu fwana kupesa kima ni kima yina yandi lenda kuzwa samu na kusadisa bampangi yina kele na Zude. 30 Bawu salaka mutindu yina, mpe bawu fidisaka yawu na maboko ya Banabase mpe Sawuli, samu na kupesa yawu na sika ya bakuluntu ya dibuundu ya Nzambi ya Zude.

12 Na ntangu yina, ntinu Elode bandaka na kutalisa mpasi bandimi ya nkaka ya Dibuundu. 2 Yandi tumisaka ti ba kufwa Zaki mpangi ya Yowane, na mbele ya yinda. 3 Ntangu Elode talaka ti mambu yina yangidikaka ba-Zwife, yandi kangisaka Pyele na bilumbu ya mukembo ya Mampa yina ba ke funisaka ve. 4 Na manima ya kukangisa Pyele mpe ya kutula yandi na boloko, Elode tulaka bankonga yiya ya binwani yiya-yiya na kukeba Pyele. Yandi vwandaka zola kufundisa Pyele na ntuala ya bantu nyonso na manima ya mukembo ya Paki. 5 Pyele vwandaka na boloko, kasi bampangi ya dibuundu vwandaka tatamana na kusambila Nzambi samu na yandi. 6 Na mpimpa yina tekilaka kilumbu yina Elode zengaka samu na kufundisa yandi, Pyele vwandaka ya kulala na kati-kati ya binwani zole. Ba kangaka yandi na maboko ya binwani zole na basinga zole yina ba yidikaka na bisengo. Binwani ya nkaka vwandaka kengila na ntuala ya mwelo ya boloko. 7 Na mpamukunu, mbazi mosi ya Mfumu talanaka, mpe nsemo lezimaka na kati ya kivinga nyonso. Mbazi ningisaka Pyele na bambanzi, mpe vumbulaka yandi. Yandi tubilaka Pyele: «Telama mbangu.» Na yina, basinga nyangukaka na maboko ya yandi. 8 Na manima, mbazi zabisaka yandi: «Kanga singa ya nge ya luketo mpe mapapa ya nge.» Pyele tumamaka, mpe mbazi tubaka dyaka: «Lwata kiyunga ya nge, mpe landa munu.» 9 Pyele basikaka na boloko na

kutambula na manima ya mbazi. Yandi vwandaka zaba ve ti ya vwandaka tsyelika, yandi vwandaka banza ti ya vwandaka ndosi. 10 Na manima ya kuluta nkonga ya ntete mpe ya zole ya binwani, bawu kumaka na ntuala ya mwelo ya bisengo yina ba ke basikaka na boloko. Mwelo yina fungukaka yawu mosi na ntuala ya bawu, mpe bawu basikaka. Bawu kwendaka na nsuka ya bala-bala, mpe na mpamukunu, mbazi bikaka Pyele. 11 Na yina, Pyele bakulaka mambu yina salamaka mpe tubaka: «Ntangu yayi, mu me zaba ti ya tsyelika Mfumu me fidisa mbazi ya yandi. Yandi me kuula munu na maboko ya Elode, mpe na yimbi nyonso yina ba-Zwife zolaka sala munu.» 12 Na manima ya kuyindula, yandi kwendaka na yinzo ya Maliya, mama ya Yowane-Make. Bantu mingi vukanaka kuna samu na kusambila. 13 Ntangu Pyele konkotaka na mwelo, kisadi mosi ya kento na nkumbu Loda, kwizaka pene-pene ya mwelo samu na kuzaba nani vwandaka kuna. 14 Yandi zabaka ndinga ya Pyele, mpe yandi kumaka na kyese mingi, kasi yandi zimbanaka na kuzibula mwelo. Na nswalu nyonso, yandi kwendaka zabisa ntete bampangi ti Pyele vwandaka na ngaanda na ntuala ya mwelo. 15 Bawu zabisaka yandi: «Nge me lawuka.» Kasi yandi tatamanaka na kuzonza ti ya vwandaka yandi. Na yina, bawu tubaka: «Ya kele mbazi ya yandi.» 16 Kasi Pyele vwandaka tatamana na kukonkota. Ntangu bawu zibulaka mwelo, bawu talaka yandi, mpe bawu yitukaka mingi. 17 Na diboko ya yandi, yandi zabisaka bawu na kuvwanda swi. Yandi tubilaka bawu wapi mutindu Mfumu Yesu basisaka yandi na boloko. Yandi tubaka dyaka: «Beno zabisa yawu na Zaki mpe na bampangi ya nkaka.» Na manima, yandi basikaka mpe kwendaka na kisika ya nkaka. 18 Ntangu bwisi kutsyaka, muvusu ya nene vwandaka na kati ya binwani. Bawu vwandaka sosa kuzaba wapi kisika kele Pyele. 19 Elode fidisaka bantu na kusosa yandi, kasi ba talaka yandi ve. Na yina, yandi sambisaka binwani yina vwandaka kengila Pyele, mpe pesaka muswa ya kufwa bawu. Na manima, Elode katukaka na Zude, mpe kwendaka na mbanza Sezale, kisika yandi zingaka mwa bilumbu. 20 Elode vwandaka na nkele mingi na bantu ya bambanza Tile mpe Sidone. Na yina, bawu wisanaka samu na kwenda tala yandi. Bawu salaka ti Balasuse, mfumu ya yinzo ya ntinu, kundima mpe bawu kwendaka lombela Elode na kusala kizunu, samu ti madya ya

yinsi ya bawu wandaka katuka na yinsi ya ntinu. 21 Na kilumbu yina bawu zengaka, Elode lwataka bilele ya yandi ya bumfumu, mpe kwendaka vwanda na kiti ya yandi ya bumfumu. Yandi salaka kinzonzi na ntuala ya bantu nyonso. 22 Bantu lookaka na ngolo nyonso: «Yandi ke na kuzonza mutindu Nzambi, kasi mutindu muntu ve.» 23 Kasi kaka na ntangu yina, mbazi mosi ya Mfumu bulaka Elode, samu ti yandi ndimaka na kuzwa nkembo yina bantu ke pesaka na Nzambi. Misyete kudyaka yandi mpe yandi kufwaka. 24 Mambu ya Nzambi wandaka lutila na kumwangana, mpe bandimi kumaka mingi. 25 Na yina me tadila Banabase mpe Sawuli, na manima ya kumanisa kisalu ya bawu na Yelusalemi, bawu vutukaka mpe nataka Yowane yina ba ke bokilaka dyaka Make.

13 Na kati ya dibuundu ya Nzambi ya mbanza Antyose wandaka na mimbikudi mpe milongisi: Banabase, Simewone yina ba ke bokilaka dyaka «Ndombe», Lusyuse ya mbanza Silene, Sawuli, mpe Manayene yina kulaka kisika mosi na ntinu Elode. 2 Kilumbu mosi, ntangu bawu wandaka sambila mpe mangaka na kuya samu na Nzambi, Mpeve ya Longo zabisaka bawu: «Beno byeka Banabase mpe Sawuli, samu ti bawu sala kisalu yina mu bokilaka bawu.» 3 Na yina, na manima ya kusambila mpe ya kumanga na kuya samu na Nzambi, ba tentikaka bawu maboko, mpe bikaka bawu na kukwenda. 4 Mpeve ya Longo fidisaka Banabase mpe Sawuli. Bawu kwendaka na mbanza Selesi, kisika bawu kuzwaka masuwa yina nataka bawu na kisanga ya Sipele. 5 Ntangu bawu kumaka na mbanza Salamine, bawu zabisaka mambu ya Nzambi na kati ya yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife. Yowane-Make wandaka kintwadi na bawu samu na kusadisa bawu. 6 Bawu sabukaka kisanga nyonso, mpe kumaka na mbanza Pafose, kisika bawu kutaka nganga-kisi na nkumbu Bale-Yesu. Yandi wandaka Zwife, mpe wandaka lakisa ti yandi kele mumbikudi. 7 Yandi wandaka zinga na sika ya Seluse Puluse, mfumu ya kisanga mpe muntu ya mayela. Seluse Puluse bokilaka Banabase mpe Sawuli, samu ti yandi wandaka na nsatu ya kuwa Mambu ya Nzambi. 8 Kasi, nganga-kisi Elimase (nkumbu ya Bale-Yesu na ndinga ya ba-Ngeleke) zolaka ve, mpe sosaka na kukangisa mfumu Seluse Puluse nzila ya kukuma mundimi. 9

Na yina, Sawuli yina ba wandaka bokila dyaka Polo, mpe yina wandaka ya kufuluka na Mpeve ya Longo, sikikaka meso ya yandi na sika ya nganga-kisi, 10 mpe tubaka: «Nge kele ya kufuluka na luvunu mpe na banzila ya muyibi. Nge kele mwana ya Satana. Nge kele mbeni ya mambu nyonso ya mbote. Nge ke bika ve na kutengimisa banzila ya kusungama ya Mfumu? 11 Ntangu yayi, Mfumu ke semba nge. Nge ke kuma mpofo, mpe nge ke lutisa mwa bilumbu ata kutala dyaka nsemo ya ntangu.» Kaka na ntangu yina, yandi kumaka mpofo. Yandi wandaka baluka balweka nyonso samu na kusosa muntu yina ke nata yandi na diboko. 12 Ntangu mfumu Seluse Puluse talaka mambu yina salamaka, yandi kumaka mundimi. Yandi yitukaka mingi na ndongosolo yina me tadila Mfumu. 13 Polo na bandiku ya yandi kotaka masuwa na mbanza Pafose, mpe kwendaka na mbanza Peze na kizunga ya Pamfili. Kuna, Yowane-Make kabwanaka na bawu, mpe vutukaka na Yelusalemi. 14 Polo na Banabase katukaka na mbanza Peze, mpe kwendaka na mbanza Antyose ya Pisidi. Na kilumbu ya saba, bawu kotaka na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe wandaka. 15 Na manima ya kutanga na kati ya Misiku ya Moyize mpe dibuku ya Mimbikudi, bamfumu ya yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife fidisaka bantu na kuzabisa bawu: «Bampangi, kana beno kele na mwa dyambu ya kukindisa bantu, beno lenda kuzonza ntangu yayi.» 16 Na yina, Polo telamaka. Yandi nangunaka diboko mpe tubaka: «Beno bantu ya Isayeli, mpe beno yina ke zitisaka Nzambi, beno kuwa! 17 Nzambi ya bantu ya Isayeli soolaka bankooko ya beto. Yandi kumisaka bawu dikanda ya nene na Ngipiti. Na manima, yandi basisaka bawu na yinsi ya Ngipiti na lulendo ya yandi. 18 Yandi kebaka bawu bamvula makumi yiya na yinsi ya kuyuma. 19 Na manima, yandi salaka ti ba kufwa makanda ya bifumba nsambwadi ya yinsi ya Kaana, mpe pesaka yinsi ya bawu na sika ya bantu ya Isayeli. 20 Mambu nyonso yina salaka keba ve bamvula bankama yiya na makumi tanu. Na manima, yandi pesaka bawu bikuudi ti na ntangu ya mumbikudi Samwele. 21 Na yina, bawu lombaka ntinu, mpe Nzambi pesaka bawu Sawuli, mwana ya Kise, yina wandaka na dikanda ya Bezame. Yandi wandaka ntinu bamvula makumi yiya.» 22 Kasi Nzambi mangaka yandi, mpe pesaka bawu Davidi mutindu ntinu. Nzambi tubaka mutindu yayi samu na Davidi: «Mu me soola Davidi mwana

ya Yese. Yandi ke na kuyangidika munu, mpe yandi ke sala mambu nyonso yina mu zola.” 23 Nzambi salaka ti Yesu yina kele Muvuukisi ya bantu ya Isayeli butuka na dikanda ya Davidi mutindu yandi pesaka nsilulu. 24 Ntete Yesu kwiza, Yowane longisaka bantu ya Isayeli na kusoba nkadulu mpe na kubotama. 25 Ntangu Yowane kumaka na nsukunu ya kimalu ya yandi, yandi tubaka: “Beno ke na kubanza ti mu kele nani? Mu kele ve muntu yina beno ke na kulingila. Kasi beno kuwa: Muntu yina ke kwiza na manima ya munu, mpe mu kele ve ya kulunga na kukatula yandi mapapa.” 26 «Bampangi, beno bana ya Abalayami mpe beno yina ke zitisaka Nzambi, ni na beto Nzambi me fidisa mambu yayi samu na kuvuukisa beto. 27 Ya tsyelika, bantu ya Yelusalemi mpe bamfumu ya bawu bakulaka ve nani vwandaka Yesu. Konso saba, bawu vwandaka tanga dibuku ya Mimbikudi ata kubakula yawu. Kasi bawu nungisaka mambu yina na kuzengila Yesu lufwa. 28 Bawu kuzwaka ata dyambu ya yimbi na yandi samu na kuzengila yandi lufwa. Kasi bawu lombaka na Pilate na kufwa yandi. 29 Na manima ya kusala mambu nyonso yina kele ya kusonama na Dibuku ya Nzambi na yina me tadila Yesu, ba katulaka yandi na kulunsi, mpe tulaka yandi na ndyamu. 30 Kasi Nzambi vumbulaka yandi na lufwa. 31 Na bilumbu mingi, yandi talanaka na bayina tambulaka kintwadi na yandi katuka Ngalili tii na Yelusalemi. Ntangu yayi, bawu kele bambangi ya yandi na ntwa ya bantu ya Isayeli, 32 mpe beto, beto ke na kuzabisa beno Nsangu ya Mbote yayi: Mambu yina Nzambi pesaka nsilulu na bankooko ya beto, 33 yandi me nungisa yawu ntangu yayi samu na beto, bana ya bawu, na kuvumbula Yesu na lufwa mutindu ba sonikaka na kati ya Mukunga ya zole: «“Nge kele mwana ya munu. Bubuyi, mu me buta nge.”» 34 «Nzambi tubaka ti yandi ke vumbula Yesu na lufwa, mpe nzutu ya yandi ke vutuka ve na ndyamu samu ti yawu bola ve. Ya tsyelika, yandi zonzaka: “Mu ke pesa beno balusakumunu ya longo mpe ya tsyelika yina mu pesaka nsilulu na Davidi.”» 35 Ni yawu yina, ba sonikaka dyaka na kati ya Mikunga: «“Nge ke bika ve kisadi ya nge bola na kati ya ndyamu.”» 36 Na luzingu ya yandi, Davidi vwandaka kisadi ya Nzambi. Yandi salaka mambu yina Nzambi vwandaka zola. Yandi kufwaka, ba zikaka yandi pene-pene na bankooko ya yandi, mpe yandi bolaka. 37 Kasi Yesu yina Nzambi vumbulaka na lufwa, bolaka ve.

38 «Bampangi, beno fwana kuzaba ti ni na Yesu ba ke na kuzabisa beno mulemvo ya masumu. Misiku ya Moyize lendaka ve na kukumisa beno bantu ya kudedama. 39 Kasi bayina nyonso ke na kukwikila na Yesu, ke na kuma ya kudedama.» 40 Na yina, beno sala keba samu ti mambu yina mimbikudi sonikaka kumina beno ve: 41 «“Beno tala, beno yina ke sekaka Nzambi. Beno yituka, mpe beno zimbanza. Ntangu beno ke ntete moyo, mu ke sala mambu yina beno ke kwikila ve kana muntu tubila beno yawu.”» 42 Ntangu Polo na Banabase basikaka na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, ba lombaka bawu na kuvutuka na kilumbu ya Saba yina vwandaka landa samu na kuzonzila dyaka mambu yina. 43 Na manima ya lukutakanu, ba-Zwife mingi mpe bantu mingi ya nkaka yina kotaka na dibuundu ya ba-Zwife landaka bawu. Polo na Banabase vwandaka zonga na bawu, mpe vwandaka kindisa bawu na kuvwanda ya kukwikama na bumbote ya Nzambi. 44 Na kilumbu ya saba yina landaka, bantu nyonso ya mbanza yina vukanaka samu na kuwa mambu yina me tadila Mfumu Yesu. 45 Ntangu ba-Zwife talaka bantu nyonso yina, bawu fulukaka na musoki. Bawu vwandaka tuba ti Polo vwandaka vuna, mpe bawu vwandaka finga yandi. 46 Na yina, Polo mpe Banabase zabisaka bawu na pwelele nyonso: «Ni na beno ya lungaka ntete na kuzabisa Mambu ya Nzambi. Kasi, mutindu beno me manga yawu mpe beno me tala ti beno kele ve ya kulunga na kuzwa luzingu ya mankululu, ntangu yayi, beto ke kwenda na sika ya bayina kele ve ba-Zwife. (aiōnios g166) 47 Ya tsyelika, Mfumu Nzambi tumisaka beto mutindu yayi: «“Mu soolaka nge samu ti nge vwanda mutindu mwinda ya bayinsi nyonso, samu ti bantu nyonso ya yinza kuzwa mpulusu!”» 48 Ntangu bayina kele ve ba-Zwife kuwaka mutindu yina, bawu yangalalaka mpe kembisaka Nzambi. Bayina nyonso Nzambi soolaka samu na kuzwa luzingu ya mankululu kumaka bandimi. (aiōnios g166) 49 Mambu ya Mfumu lutilaka dyaka na kumwanga na kati ya kizunga yina. 50 Kasi ba-Zwife tumisaka bakento ya buzitu yina vwandaka zitisa Nzambi mpe bamvwama ya mbanza yina na kusala muvusu. Bawu salaka ti ba talisa Polo na Banabase mpasi, mpe bingisaka bawu na mbanza ya bawu. 51 Polo mpe Banabase ningisaka makulu na kukatula fundu-fundu ya bawu. Na manima, bawu kwendaka na mbanza Ikoni. 52

Bilandi ya mbanza Antyose wwandaka ya kufuluka na kyese mpe na Mpeve ya Longo.

14 Na mbanza Ikoni, Polo na Banabase kotaka mpe na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife. Bawu zabisaka mambu ya Nzambi. Na yina, nkonga ya nene ya ba-Zwife mpe ya bayina kele ve ba-Zwife kumaka bandimi. 2 Kasi ba-Zwife yina mangaka na kukwikila, kotisaka muvusu na kati ya bayina kele ve ba-Zwife, mpe salaka ti bawu kuma bambeni ya bandimi. 3 Polo na Banabase lutasaka bilumbu mingi na mbanza Ikoni. Bawu wwandaka zonga na pwelele nyonso, mpe na kivuvu nyonso na yina me tadila Mfumu. Mfumu lakisaka ti mambu yina bawu wwandaka zabisa na yina me tadila bumbote ya yandi wwandaka ya tsyelika. Na yina, yandi pesaka bawu lulendo ya kusala bidimbu mpe bimangu. 4 Bantu ya mbanza yina kabukaka na bandambu zole: Ba ya nkaka wwandaka na ba-Zwife, mpe ba ya nkaka na bantumwa. 5 Ba-Zwife mpe bayina kele ve ba-Zwife kubamaka kintwadi na bamfumu ya bawu samu na kutalisa Polo na Banabase mpasi, mpe na kubula bawu matadi samu na kufwa bawu. 6 Ntangu Polo na Banabase zabaka yawu, bawu kimaka na bambanza Lisitele mpe Delebe ya kizunga ya Likawoni, mpe na babwala yina kele pene-pene. 7 Kuna mpe, bawu wwandaka longisa Nsangu ya Mbote. 8 Na mbanza Lisitele wwandaka na bakala mosi yina wwandaka telama ve, samu ti yandi butukaka na makulu ya kufwa, mpe wwandaka tambula ve. 9 Yandi wwandaka kuwa mambu yina Polo wwandaka zonga. Polo sikikaka yandi meso mpe talaka ti yandi wwandaka na kiminu samu na kubeluka. 10 Na yina, Polo zabisaka yandi na ngolo nyonso: «Telama mpe sikama!» Na mbala mosi, muntu yina telamaka mpe bandaka na kutambula. 11 Ntangu bantu talaka kimangu yina Polo salaka, bawu zangulaka ndinga mpe tubaka na ndinga ya bawu ya kizunga ya Likawoni: «Banzambi me kulumuka na sika ya beto, mpe me baka kifwani ya bantu!» 12 Bawu wwandaka bokila Banabase na nkumbu Zuse, mpe Polo na nkumbu Elemese, samu ti ni Polo wwandaka zonga. 13 Nganga-nzambi ya Zuse yina yinzo ya lusambulu wwandaka na nkoloto ya mbanza, nataka na ntuala ya yinzo ya lusambulu, bangombe ya mbakala yina ba lwatisaka bifulu. Kintwadi na nkonga nyonso, yandi wwandaka zola kupesa munkayulu na Banabase mpe Polo. 14 Kasi ntangu bantumwa

nyonso zole Banabase na Polo kuwaka mambu yina, bawu pasulaka binkuti ya bawu. Bawu kotaka mbangu na kati ya nkonga, mpe wwandaka zonga na ngolo nyonso: 15 «Bampangi, samu na yinki beno ke na kusala mutindu yina? Beto kele bantu mutindu beno, mpe beto ke na kuzabisa beno Nsangu ya Mbote yina ke na kulomba na beno na kubika biteki yina ya mpamba, samu ti beno baluka na sika ya Nzambi yina kele moyo: Nzambi yina yidikaka zulu, ntoto, mubu, mpe bima nyonso yina kele na kati ya yawu. 16 Na ntama, Nzambi bikaka bantu ya bayinsi nyonso na kulanda banzila yina bawu wwandaka zola. 17 Kasi, Nzambi bikaka ve na kulakisa beno luzolo ya yandi: Yandi ke nokisaka bamvula mpe ke pesaka beno bambuma na ntangu ya yawu, samu ti beno kuzwa madya, mpe bantima ya beno fuluka na kilengi.» 18 Ata na kuzonga mutindu yina, Polo na Banabase talaka mpasi samu na kuyimina nkonga na kupesa bawu ve munkayulu. 19 Ba-Zwife yina katukaka na mbanza Antyose mpe Ikoni kwizaka kuna, mpe wisaka nkonga na mabanza ya bawu ya yimbi. Na yina, ba bulaka Polo matadi, mpe basisaka yandi na mbanza, samu ti bawu banzaka ti yandi kufwaka. 20 Kasi, ntangu bilandi kwizaka zunga yandi, yandi telamaka mpe vutukaka na mbanza. Na kilumbu yina landaka, yandi kwendaka na Banabase na mbanza Delebe. 21 Na manima ya kumwangisa Nsangu ya Mbote na mbanza yina, mpe ya kusala ti bantu mingi kuma bilandi ya Yesu, bawu vutukaka na bambanza Lisitele, Ikoni mpe Antyose ya Pisidi. 22 Polo na Banabase kindisaka bandimi, mpe lombaka bawu na ngolo nyonso na kuvwanda ya kukwikama na kiminu. Bawu wwandaka tuba: «Beto fwana kutala mpasi mingi samu na kukota na Kimfumu ya Nzambi.» 23 Na konso dibuundu, Polo na Banabase soolaka bakuluntu ya dibuundu. Na manima ya kusambila mpe ya kumanga na kudya samu na Nzambi, Polo na Banabase bikaka bawu na maboko ya Mfumu Yesu yina bawu wwandaka kwikila. 24 Na manima ya kulutula na kizunga ya Pisidi, bawu kumaka na kizunga ya Pamfili. 25 Bawu zabisaka mambu ya Nzambi na mbanza Peze, mpe kwendaka na mbanza Atali. 26 Kuna, bawu kotaka na masuwa samu na kukwenda na mbanza Antyose ya Sili. Ni na mbanza yina ba tulaka bawu na maboko ya Nzambi samu na kusala kisalu yina bawu me sala. 27 Ntangu bawu kumaka na mbanza Antyose, bawu vukisaka bampangi ya

dibuundu mpe zabisaka bawu mambu nyonso yina Nzambi salaka na bisika yina bawu wwandaka, mpe wapi mutindu yandi zibulaka mpe nzila na bayina kele ve ba-Zwife na kuvwanda na kiminu. 28 Bawu lutisaka bilumbu mingi kuna kintwadi na bandimi.

15 Ndambu ya bantu ya Zude kwizaka na mbanza Antyose. Bawu wwandaka pesa ndongosolo yayi na bampangi ya dibuundu: «Kana ba zenga beno ve bubakala mutindu ke tumisaka Misiku ya Moyize, beno lenda kuzwa ve mpulusu.» 2 Polo mpe Banabase mangaka mambu yina, mpe salaka ntembe ya ngolo na bantu yina. Na yina, dibuundu kuzwaka lukanu ya kufidisa Polo, Banabase, mpe mwa ndambu ya bandimi na kukwenda na Yelusalemi samu na kuzonzila kyuvu yina na bantumwa mpe bakuluntu ya dibuundu. 3 Bandimi ya mbanza Antyose kwendaka fidisa bawu na nzila. Polo mpe Banabase lutilaka na bizunga ya Finisi mpe ya Samaliya. Na nzila, bawu wwandaka zabisa wapi mutindu bayina kele ve ba-Zwife wwandaka me ndima Yesu. Nsangu yina wwandaka pesa kyese mingi na bampangi nyonso. 4 Ntangu bawu kumaka na Yelusalemi, bampangi ya dibuundu kintwadi na bantumwa mpe bakuluntu ya dibuundu yambaka bawu. Polo mpe Banabase zabisaka bawu mambu nyonso yina Nzambi salaka na bisika nyonso yina bawu wwandaka. 5 Kasi ndambu ya bantu ya kimvuka ya ba-Falisye yina wwandaka me kuma bandimi telamaka mpe tubaka: «Ba fwana kuzenga bubakala na bandimi yina kele ve ba-Zwife, mpe kutumisa bawu na kulanda Misiku ya Moyize.» 6 Bantumwa mpe bakuluntu ya dibuundu vukanaka samu na kutala dyambu yina. 7 Na manima ya kuzonzila mingi na dyambu yina, Pyele telamaka mpe zabisaka bawu: «Bampangi, beno zaba ti katuka ntama, Nzambi soolaka munu na kati ya beno samu na kuzabisa Nsangu ya Mbote na sika ya bayina kele ve ba-Zwife, samu ti bawu kuwa yawu, mpe bawu kwikila. 8 Nzambi yina zaba bantima ya bantu nyonso lakisaka ti yandi ndimaka bayina kele ve ba-Zwife na kupesa bawu Mpeve ya Longo mutindu yandi pesaka beto yawu. 9 Yandi salaka ve luswaswanu na kati ya beto na bawu, kasi yandi vedisaka bantima ya bawu samu ti bawu kwikilaka. 10 Ntangu yayi, samu na yinki beno ke na kusombola Nzambi na kutula na zulu ya bandimi kizitu yina bankooko ya beto mpe beto mosi lendaka ve na kunata. 11 Kasi beto ke kwikila ti ni

na bumbote ya Mfumu Yesu, beto kuzwaka mpulusu mutindu mosi na bawu.» 12 Na yina, bantu nyonso wwandaka swii, mpe Polo na Banabase zabisaka bawu bidimbu mpe bimangu nyonso yina bawu salaka na lulendo ya Nzambi na kati ya bayina kele ve ba-Zwife. 13 Ntangu bawu manisaka na kuzonza, Zaki bakaka kinzonzi mpe tubaka: «Bampangi, beno kuwa munu! 14 Simoni me zabisa beto wapi mutindu katuka mbandukulu, Nzambi bakaka lukanu ya kusoola bantu yina kele ve ba-Zwife, samu ti bawu kuma bantu ya yandi.» 15 Mambu yina me fwanakana na mambu yina zonzaka mimbikudi, samu ti Dibuku ya Nzambi ke tubaka: 16 «Na manima ya mambu yina, mu ke vutuka, mpe mu ke tunga dyaka yinzo ya Davidi yina kubwaka. Mu ke telemisa bibaka yina mwanganaka, mpe mu ke sungika dyaka yawu. 17 Na yina, bantu nyonso ya nkaka ke sosa Mfumu mutindu mosi mpe bayina nyonso kele ve ba-Zwife yina mu soolaka samu na kuvwanda bantu ya dikanda ya munu. Ni mambu yina tubaka Mfumu 18 yina zabisaka mbanza ya yandi katuka ntama.» (aiōn g165) 19 Na yina, Zaki tubaka dyaka: «Mu banza ti ya kele ve mbote na kutula bikaku na bayina kele ve ba-Zwife yina ke na kukwikila Nzambi. 20 Kasi beto sonikina bawu ti ba fwana kudya ve kibulu yina ba me pesa mutindu munkayulu na banzambi ya biteki. Bawu fwana kusala ve kinsuza, mpe kudya ve mbisi ya bibulu yina menga me basika ve. Bawu fwana mpe kudya ve menga. 21 Ya tsyelika, katuka ntama, ya kele na bantu yina ke longisaka Misiku ya Moyize na konso mbanza. Ba ke tangaka yawu na kati ya bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife konso saba.» 22 Na yina, bantumwa, kintwadi na bakuluntu ya dibuundu mpe bandimi nyonso, bakaka lukanu ya kusoola na kati ya bawu, bantu yina ba ke fidisa kintwadi na Polo mpe Banabase na mbanza Antyose. Ba soolaka Silase mpe Yuda yina ba ke bokilaka dyaka Basabase: bayina bampangi wwandaka zitisa mingi. 23 Ba pesaka bawu mukanda yina ba sonikaka mutindu yayi: «Bantumwa mpe bakuluntu ya dibuundu ke na kupesa mbote na bampangi yina kele ve ba-Zwife: bayina ke zingaka na mbanza Antyose, na yinsi ya Sili mpe na kizunga ya Silisi. 24 Beto kuwaka ti bantu ya nkaka yina katukaka na sika ya beto kwizaka kotisa muvusu na kati ya beno na ndongosolo ya bawu. Ni beto ve fidisaka bawu. 25 Ni yawu yina, beto nyonso me wisana na kusoola bantu yina beto

me fidisa beno. Bawu kele kintwadi na bampangi ya beto ya luzolo, Banabase mpe Polo, 26 yina me pesa luzingu ya bawu na kusalu ya Mfumu ya beto, Yesu Klisto. 27 Na yina, beto me fidisa Yuda na Silase. Bawu ke zonzila beno, bawu mosi, mambu yina beto me sonika. 28 Mpeve ya Longo mpe beto mosi me tala ti ya kele mbote ve na kupesa beno bizitu ya nkaka, kasi kaka misiku yina me fwanakana na kulanda: 29 kudya ve bibulu yina ba me pesa mutindu munkayulu na banzambi ya biteki, kudya ve menga, to mbisi ya bibulu yina menga me basika ve, mpe kusala ve kinsuza. Kana beno bika mambu nyonso yina, beno ke sala mbote. Beno yamba bambote ya beto.» 30 Na yina, bawu bikaka bayina ba soolaka na kukwenda na mbanza Antyose. Kuna, bawu vukisaka bandimi nyonso, mpe pesaka bawu mukanda. 31 Bawu tangaka mukanda yina, mpe yangalalaka samu na nkindusulu yina yawu vwandaka pesa bawu. 32 Yuda mpe Silase, yina vwandaka mimbikudi zonzaka mingi samu na kukindisa bampangi, mpe kupesa bawu ngolo. 33 Bawu lutisaka mwa bilumbu kuna. Na manima, bampangi bikaka ti bawu vutuka na kizunu nyonso na sika ya bayina fidisaka bawu. [34 Kasi, Silase bakaka lukana ya kubikana.] 35 Polo na Banabase bikanaka na mbanza Antyose. Kintwadi na bandimi mingi ya nkaka, bawu vwandaka longisa mpe zabisa Nsangu ya Mbote ya Mfumu. 36 Na manima ya mwa bilumbu, Polo tubaka na Banabase: «Beto vutuka na bambanza nyonso yina beto zabisaka nsangu ya Mfumu Yesu samu na kutala wapi mutindu bampangi ke na kudyatila.» 37 Banabase vwandaka zola kunata Yowane yina ba ke bokilaka dyaka Make. 38 Kasi Polo zolaka ve na kunata yandi, samu ti yandi bikaka bawu na kizunga ya Pamfili, mpe vwandaka ve kintwadi na bawu na kusalu yina bawu salaka. 39 Bawu swanaka mingi, mpe kabulaka banzila. Banabase bakaka Yowane-Make. Bawu kotaka masuwa samu na kukwenda na kisanga ya Sipele. 40 Polo soolaka Silase. Ntete bawu kwenda, bandimi tulaka bawu na maboko ya Mfumu. 41 Polo lutaka na yinsi ya Sili mpe na kizunga ya Silisi na kukindisa bampangi ya dibuundu ya Nzambi.

16 Polo kumaka na mbanza Delebe. Na manima, yandi kwendaka na mbanza Lisitele. Ya vwandaka kuna na mundimi mosi na nkumbu Timote. Mama ya yandi vwandaka Zwife, mpe kumaka

mundimi. Kasi tata ya yandi vwandaka Ngeleke. 2 Bandimi ya bambanza Lisitele mpe Ikoni vwandaka tuba kimbangi ya mbote na nkadulu ya yandi. 3 Polo vwandaka zola kunata yandi na nzyetolo. Na yina, Polo bakaka yandi mpe zengaka yandi bubakala samu na ba-Zwife ya bizunga yina. Ya tsyelika, bawu nyonso zabaka ti tata ya yandi kele Ngeleke. 4 Na bambanza yina bawu vwandaka lutila, bawu vwandaka zabisa na sika ya bandimi banzengolo yina bantumwa mpe bakuluntu ya dibuundu ya Nzambi ya Yelusalemi sonikaka. Bawu vwandaka lomba bandimi na kutumama na yawu. 5 Kiminu ya bandimi na kati ya mabuundu ya Nzambi vwandaka kuma ngolo, mpe kilumbu ni kilumbu, lutangu ya nkaka ya bandimi vwandaka bwelama. 6 Mpeve ya Longo yiminaka bawu na kuzabisa Mambu ya Nzambi na kizunga ya Aziya. Na yina, bawu lutilaka na bizunga ya Filizi mpe ya Ngalatiya. 7 Ntangu bawu kumaka pene-pene na kizunga ya Misi, bawu zolaka kwenda na kizunga ya Bitini. Kasi Mpeve ya Yesu pesaka ve bawu nzila ya kukwenda kuna. 8 Na yina, bawu lutilaka na Misi, mpe kumaka na dibungu ya Towase. 9 Na mpimpa, Polo kuzwaka lumoni, mpe talaka muntu ya yinsi ya Masedwane ya kutelama, yina vwandaka lomba yandi na ngolo nyonso: «Kwiza na yinsi ya Masedwane, mpe sadisa beto!» 10 Na manima ya lumoni yina, beto sosaka na nswalu nyonso na kukwenda na yinsi yina, samu ti beto kwikilaka ti Nzambi bokilaka beto na kuzabisa Nsangu ya Mbote kuna. 11 Beto kotaka masuwa na mbanza Towase, mpe kwendaka na kisanga ya Samotase. Na kilumbu yina landaka, beto kumaka na mbanza Neyapolise. 12 Ntangu beto katukaka kuna, beto kwendaka na mbanza Filipe yina vwandaka mpe mbanza ya nene na yinsi ya Masedwane, mpe yina bantu ya Loma tungaka. Beto lutisaka bilumbu mingi kuna. 13 Na kilumbu ya saba, beto basikaka na mbanza, mpe kwendaka pene-pene na mwila. Beto vwandaka banza ti beto zolaka tala kuna kisika yina ba-Zwife ke sambilaka. Beto vwandaka mpe zonzaka na bakento yina vukanaka kuna. 14 Na kati ya bawu, ya vwandaka na kento mosi na nkumbu Lidi, muntu ya mbanza Tyatile. Yandi vwandaka tekisa bilele ya kitoko ya mbwaki, mpe vwandaka zitisa Nzambi. Mfumu zibulaka yandi ntima, samu ti yandi kwikama na mambu yina Polo vwandaka zonza. 15 Yandi botamaka kintwadi na bantu ya yinzo ya yandi, mpe bokilaka beto na yinzo

ya yandi mutindu yayi: «Kana beno me tala ti mu me kwikila ya tsyelika Mfumu Yesu, beno kwiza na yinzo ya munu.» Yandi kwikisaka beto na kundima. 16 Kilumbu mosi, ntangu beto wandaka kwenda na kisika ya lusambulu, kisadi mosi ya kento kwizaka bwabana beto. Yandi wandaka na mpeve ya yimbi yina wandaka sala ti yandi bikula mambu yina ke kwiza na mantwala. Bamfumu ya yandi wandaka kuzwa mbongo mingi na bambikululu ya yandi. 17 Yandi wandaka tambula na manima ya beto na Polo, mpe wandaka tuba na ngolo nyonso: «Bantu yayi kele bisadi ya Nzambi-Mpungu. Bawu ke na kuzabisa beno nzila ya mpulusu.» 18 Yandi salaka mutindu yina bilumbu mingi. Polo dasukaka. Yandi balukaka mpe tubaka na mpeve yina: «Mu ke na kutumisa nge na Nkumbu ya Yesu-Klisto: Basika na nzutu ya kento yayi!» Kaka na ntangu yina, mpeve basikaka na nzutu ya kento yina. 19 Ntangu bamfumu ya yandi talaka ti bawu lenda kusadila dyaka yandi ve na kuzwa mbongo, bawu kangaka Polo na Silase, mpe nataka bawu na ntwa ya misambisi na kisika yina bantu ya mbanza ke vukanaka. 20 Ba nataka bawu na sika ya misambisi ya Loma, mpe tubaka: «Bantu yayi ke na kusala muvusu na mbanza ya beto. Bawu kele ba-Zwife, 21 mpe bawu ke na kulongisa misiku yina beto bantu ya Loma kele ve na muswa ya kundima.» 22 Bantu nyonso dasukilaka bawu. Misambisi tumisaka na kukatula bawu bilele, mpe na kubula bawu bikoti. 23 Na manima ya kubula bawu bikoti, ba tulaka bawu na boloko, mpe tubaka na mukengi na kukeba bawu mbote. 24 Ntangu mukengi kuzwaka muswa yina, yandi tulaka bawu na kivinga ya nsuka ya boloko, mpe kangaka makulu ya bawu na bayinti ya nene. 25 Na kati-kati ya mpimpa, Polo na Silase wandaka sambila mpe wandaka yimbila samu na kukembisa Nzambi. Bankole ya nkaka wandaka kuwa bawu. 26 Na mpamukunu, ntoto ninganaka na ngolo nyonso, mpe ningisaka bibaka ya boloko. Na mbala mosi, myelo nyonso ya boloko zibukaka, mpe bampanga ya bisengo yina ba kangaka bankole nyonso zenganaka. 27 Mukengi vumbukaka, mpe talaka myelo nyonso ya boloko ya kuzibuka. Na yina, yandi bakaka mbele ya yandi samu na kufwa nzutu, samu ti yandi banzaka ti bankole wandaka me kima. 28 Kasi Polo lookaka na ngolo nyonso: «Kufwa nzutu ve. Beto nyonso kele awa.» 29 Na yina, mukengi lombaka mwinda, mpe kotaka na nswalu nyonso na boloko. Yandi wandaka

tekita na boma, mpe kubwaka na makulu ya Polo mpe Silase. 30 Na manima, yandi basisaka bawu mpe yufulaka bawu: «Batata, yinki mu fwana kusala samu na kuzwa mpulusu?» 31 Bawu vutulaka: «Kwikila na Mfumu Yesu, mpe nge ke kuzwa mpulusu, nge na dikanda nyonso ya nge.» 32 Na yina, bawu zabisaka yandi nsangu ya Mfumu Yesu kintwadi na bayina nyonso ke wandaka na yinzo ya yandi. 33 Kaka na kati-kati ya mpimpa yina, mukengi nataka bawu samu na kusukula bawu bamputa, mpe bawu botikaka yandi, mutindu mosi mpe bantu nyonso ya yinzo ya yandi. 34 Yandi kotisaka bawu na yinzo ya yandi, mpe pesaka bawu madya. Yandi mpe dikanda nyonso ya yandi yangalalaka mingi, samu ti bawu kwikilaka na Nzambi. 35 Na suka, misambisi ya Loma fidisaka bisadi ya bawu na kwenda kutuba na mukengi ya boloko: «Basisa bantu yina.» 36 Mukengi kumisaka nsangu yina na sika ya Polo na kutuba: «Misambisi me pesa munu muswa ya kubasisa beno. Na yina, beno lenda kubasika mpe kukwenda na kizunu.» 37 Kasi Polo tubaka na bisadi ya misambisi: «Ba me tumisa ti ba bula beto bikoti na ntwa ya bantu nyonso ata kufundisa beto, beto yina kele bantu ya Loma. Na manima, bawu me tula beto na boloko, mpe ntangu yayi bawu ke na zola kubasisa beto na mansweki? Ya lenda kusalama ve! Bawu kwiza kubasisa beto, bawu mosi.» 38 Bisadi kumisaka mambu yina na sika ya misambisi. Ntangu misambisi kuwaka ti Polo mpe Silase wandaka bantu ya Loma, bawu kumaka na boma. 39 Na yina, misambisi kwizaka lombaka bawu na boloko, mpe lombaka bawu na kukatuka na mbanza. 40 Ntangu Polo mpe Silase basikaka na boloko, bawu kwendaka na yinzo ya Lidi. Na manima ya kutala mpe kukindisa bampangi yina wandaka kuna, bawu kwendaka.

17 Na manima ya kulutila na bambanza Amfipoli mpe Apoloni, Polo na Silase kumaka na mbanza Tesalonika, kisika wandaka yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife. 2 Mutindu wandaka kifu ya yandi, Polo kotaka na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife. Na basaba tatu yina landaka, yandi wandaka solola na ba-Zwife na yina me tadila Mambu ya Nzambi. 3 Yandi wandaka zabisa mpe lakisa bawu ti Masiya fwanaka tala mpasi, mpe fwanaka vumbuka na lufwa. Yandi wandaka tuba: «Masiya, ni Yesu yina mu ke na kuzabisa beno.» 4 Ndambu ya bantu na kati ya bawu

kwikilaka mpe kumaka kintwadi na Polo mpe Silase. Mutindu mosi mpe, ba-Ngeleke mingi yina wwandaka zitisa Nzambi vukanaka na bawu, kintwadi na bakento mingi ya buzitu. 5 Kasi ba-Zwife wwandaka na musoki. Bawu bakaka mwa ndambu ya bantu ya ntima yimbi. Bawu vukisaka bawu, mpe tumisaka bawu na kusala muvusu na kati ya mbanza. Bawu kwendaka sosa Polo mpe Silase na yinzo ya Zasone samu na kunata bawu na ntuala ya bantu nyonso. 6 Mutindu ba talaka ve bawu kuna, ba nataka Zasone mpe bampangi ya nkaka ya dibuundu na ntuala ya bamfumu ya mbanza, mpe tubaka: «Bantu yina me sala muvusu na yinza ya muvimba me kuma awa. 7 Zasone me yamba bawu na yinzo ya yandi. Bawu nyonso ke na kuzitisa ve misiku ya ntinu Sezale, mpe bawu ke na kutuba ti ya kele na ntinu ya nkaka na nkumbu Yesu.» 8 Mambu yina talisaka nkonga mpe bamfumu ya mbanza ntima mpasi. 9 Na yina, bamfumu ya mbanza futisaka Zasone mpe bampangi ya nkaka lutangu ya mbongo ya kufwanana. Na manima, ba bikaka bawu. 10 Ntangu mpimpa kumaka, bampangi ya dibuundu fidisaka Polo mpe Silase na mbanza Bele. Ntangu bawu kumaka kuna, bawu kotaka na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife. 11 Ba-Zwife ya mbanza yina wwandaka bantu ya mbote kulutila ba-Zwife ya mbanza Tesalonika. Bawu wwandaka kuwa Mambu ya Nzambi na kyese nyonso. Kilumbu ni kilumbu, bawu wwandaka longoka Dibuku ya Nzambi samu na kuzaba kana mambu yina Polo wwandaka longisa bawu wwandaka ya tsyelika. 12 Bantu mingi na kati ya bawu kumaka bandimi. Na kati ya ba-Ngeleke, mwa ndambu ya bakento ya buzitu mpe babakala mingi kumaka mpe bandimi. 13 Kasi ntangu ba-Zwife ya Tesalonika kuwaka ti Polo wwandaka zabisa Mambu ya Nzambi na mbanza Bele, bawu kwendaka kuna, kotisaka muvusu, mpe tumisaka bantu na kutomboka. 14 Na yina, bampangi ya dibuundu kimisaka Polo na nswalu nyonso na lweka ya mubu. Kasi Silase na Timote bikanaka na mbanza Bele. 15 Bayina nataka Polo, kwendaka na yandi tii na mbanza Atene. Ntangu bawu wwandaka vutuka, Polo tumisaka bawu na kuzabisa Silase mpe Timote na kukwiza na nswalu nyonso na kisika yina yandi kele. 16 Ntangu Polo wwandaka vingila Silase mpe Timote na mbanza Atene, yandi wwandaka na kyadi ya kulutila na kutala ti mbanza yina wwandaka ya kufuluka na banzambi ya biteki. 17 Ni yawu yina, yandi wwandaka solola na kati ya yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife kintwadi na ba-Zwife mpe bayina kele ve ba-Zwife yina wwandaka zitisa Nzambi. Konso kilumbu, yandi wwandaka solola mpe na bayina wwandaka luta na kisika yina bantu nyonso ke vukanaka. 18 Ndambu ya bantu ya mayela ya ba-Epikule mpe ya ba-Sotosye wwandaka solola mpe na yandi. Ba ya nkaka wwandaka tuba: «Muntu ya makelele yayi ke na zola kutuba yinki?» Ba ya nkaka dyaka wwandaka tuba: «Yandi ke na zola kuzabisa banzambi ya nzenza.» Bawu tubaka mutindu yina, samu ti Polo wwandaka zabisa mambu yina me tadila Yesu, mpe mvumbukulu na lufwa. 19 Na yina, bawu bakaka Polo mpe nataka yandi na ntuala ya kimvuka ya luyalu yina wwandaka vukana na mongo ya Alewopaze. Kuna, bawu yufulaka yandi: «Nge lenda kuzabisa beto wapi mutindu ya ndongosolo ya malu-malu nge ke na kuzabisa bantu? 20 Nge ke na kuzabisa beto mambu ya nzenza, mpe beto zola kuzaba yinki yawu zola kutuba.» 21 (Ya tsyelika, bantu nyonso ya mbanza Atene, mpe banzenza yina wwandaka zinga kuna, wwandaka lutisa ntangu mingi ya bawu na kuzonza to na kuwa bansangu ya malu-malu.) 22 Na yina, Polo telamaka na ntuala ya bantu yina vukanaka na mongo Alewopaze, mpe tubaka: «Bantu ya mbanza Atene, mu ke na kutala ti na mambu nyonso, beno kele bantu yina kele na kinzambi mingi. 23 Ntangu mu me tambula na mbanza ya beno, mu me tala biteki ya bisika yina beno ke sambilaka banzambi ya beno, mpe na biyokolo ya beno ya minkayulu, beno sonikaka: “Na nzambi mosi yina beto zaba ve”. Na yina, mu me kwiza kuzabisa beno Nzambi yina beno ke sambilaka ata kuzaba yandi. 24 Nzambi yina salaka yinza mpe bima nyonso yina kele na kati, kele Mfumu ya zulu mpe ya ntoto. Yandi ke wwandaka ve na kati ya bisika ya lusambulu yina bantu ke tungaka. 25 Yandi kele ve na nsatu ti bantu sadila yandi, mutindu ti yandi kele na nsatu ya kima. Kasi ni yandi ke pesaka luzingu, mpe bima nyonso. 26 Na muntu mosi, yandi yidikaka bantu ya makanda nyonso, mpe tulaka bawu na ntoto ya muvimba. Yandi kubikaka bantangu ya bawu ya luzingu, mpe bandilu ya bayinsi yina bawu fwanaka zinga.» 27 Nzambi salaka mutindu yina samu ti bantu sosa yandi, ata ti bawu kele na mpasi na kusosa yandi, bawu lenda kubakula yandi. Ya tsyelika, Nzambi kele ve ntama na konso muntu na kati ya beto, 28 samu ti: «ni na yandi

beto ke zingaka, ke tambulaka, mpe beto kele." Ni mutindu yina mpe tubaka bisoniki ya beno ya nkaka: "Beto kele mpe bana ya yandi." 29 Ya tsyelika, beto kele bana ya Nzambi. Na yina, beto lenda kubanza ve ti Nzambi kele mutindu kiteki ya wolo, ya palata, to ya ditadi yina kisadi-biteki me yidika na mayela mpe na mbanzulu ya yandi. 30 Nzambi ke na kutala dyaka ve bantangu yina bantu zabaka yandi ve. Kasi ntangu yayi, yandi ke na kuzabisa na bantu nyonso ya yinza na kusoba nkadulu. 31 Yandi zengaka kilumbu yina yandi ke fundisa bantu nyonso na mutindu ya kudedama na lulendo ya muntu yina yandi soolaka. Yandi lakisaka kimbangi na sika ya bantu nyonso na kuvumbula muntu yina na lufwa.» 32 Ntangu bawu kuwaka ti Polo vwandaka zonzila mvumbukulu ya bantu na lufwa, bantu ya nkaka sekaka yandi, mpe ba ya nkaka dyaka tubaka: «Na dyambu yina, beto ke kuwa nge kilumbu ya nkaka.» 33 Na yina, Polo bikaka bawu. 34 Kasi mwa ndambu ya bantu ya nkaka kangamaka na yandi, mpe kwikilaka. Na kati ya bawu, vwandaka Denise yina kele mosi na kati ya kimvuka ya luyalu ya Ayelopaze, kento mosi na nkumbu Damalise, mpe bantu ya nkaka.

18 Na manima, Polo katukaka na mbanza Atene, mpe kwendaka na mbanza Kolinto. 2 Kuna, Polo kutaka Zwife mosi na nkumbu Akila yina kele muntu ya kizunga ya Ponte. Yandi vwandaka me katuka ntama mingi ve na yinsi ya Itali kintwadi na kento ya yandi Pisile, samu ti mfumu Kolode tumisaka ba-Zwife nyonso na kukatuka na mbanza Loma. Polo kwendaka na sika ya bawu. 3 Mutindu Polo vwandaka sala kisalu mosi na bawu, yandi kwendaka vwanda na sika ya bawu, mpe bawu vwandaka sala kintwadi. Kisalu ya bawu vwandaka ya kuyidika bayinzo ya lele. 4 Konso kilumbu ya saba, Polo vwandaka baka kinzonzi na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe vwandaka sosa na kundimisa ba-Zwife mpe bayina kele ve ba-Zwife. 5 Ntangu Silase mpe Timote katukaka na yinsi ya Masedwane, mpe kwizaka na mbanza Kolinto, Polo bandaka na kulutisa ntangu nyonso ya yandi na kulongisa Mambu ya Nzambi. Yandi vwandaka tuba na ba-Zwife ti Yesu kele Masiya. 6 Kasi ba-Zwife mangaka mambu ya yandi, mpe fingaka yandi. Na yina, yandi ningisaka bilele ya yandi samu na kukatula fundu-fundu, mpe tubaka: «Kana beno kwenda na mbungulu, ya kele

dyambu ya beno mosi. Ya kele dyaka ve dyambu ya munu. Ntangu yayi, mu ke kwenda na sika ya bayina kele ve ba-Zwife.» 7 Yandi katukaka na kisika yina, mpe kwendaka na sika ya bakala mosi na nkumbu Tituse Yutuse yina vwandaka zitisa Nzambi. Yinzo ya yandi vwandaka pene-pene na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife. 8 Kilipuse, mfumu ya yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife kwikilaka Mfumu kintwadi na dikanda nyonso ya yandi. Bantu mingi mpe ya mbanza Kolinto yina vwandaka kuwa Polo, kwikilaka mpe botamaka. 9 Kilumbu mosi na mpimpa, Mfumu Nzambi talanaka na Polo na kati ya lumoni, mpe tubaka: «Kuvwanda na boma ve, kasi tatamana na kuzonza mpe kubika ve. 10 Ya tsyelika, mu kele kintwadi na nge. Ata muntu ke lenda na kukanga nge samu na kutalisa nge mpasi, samu ti mu kele na bantu mingi na kati ya mbanza yayi.» 11 Polo lutisaka kuna mvula mosi na ndambu na kulongisa Mambu ya Nzambi. 12 Ntangu Ngalyone vwandaka mfumu ya Loma na kizunga ya Akayi, ba-Zwife wisanaka samu na kusala Polo yimbi. Bawu nataka yandi na yinzo ya lufundusu, 13 mpe tubaka: «Muntu yayi ke na sosa kundimisa bantu na kusambila Nzambi na mutindu ya kuswaswana na Misiku.» 14 Ntangu Polo zolaka zonga, Ngalyone tubaka na ba-Zwife: «Kana ya vwandaka dyambu ya nene to mavanga ya yimbi, mu zolaka lutisa ntangu ya munu na kuwa beno ba-Zwife. 15 Kasi, mutindu ya kele mambu ya kuswana na yina me tadila bampova, bankumbu, mpe Misiku ya beno, yawu me tala beno. Mu me manga ya munu na kuvwanda zuzi ya mambu yina.» 16 Na manima, yandi basisaka bawu na yinzo ya lufundusu. 17 Na yina, bawu nyonso bwilaka Sosetene, mfumu ya yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe bulaka yandi na ntuala ya yinzo ya lufundusu. Kasi Ngalyone talaka yawu mpamba. 18 Polo lutisaka bilumbu mingi na mbanza Kolinto. Na manima, yandi bikaka bandimi, mpe kotaka masuwa samu na kukwenda na yinsi ya Sili kintwadi na Pisile mpe Akila. Ntete Polo katuka na dibungu ya Senkeli, ba katulaka yandi bansuki ya yintu, samu ti yandi pesaka nsilulu na Nzambi. 19 Ntangu bawu kumaka na mbanza Efeso, Polo bikaka Pisile mpe Akila. Yandi kwendaka na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe sololaka na ba-Zwife. 20 Bawu lombaka yandi na kulutisa bilumbu mingi kuna, kasi yandi mangaka. 21 Yandi bikaka bawu, mpe tubaka: «Kana Nzambi zola, mu ke vutuka na

sika ya beno.» Na yina, yandi kotaka na masuwa, mpe bikaka mbanza Efeso. 22 Ntangu yandi kumaka na dibungu ya mbanza Sezale, yandi kwendaka ntete na Yeluselemi samu na kupesa mbote na dibuundu ya Nzambi. Na manima, yandi kwendaka na mbanza Antyose. 23 Yandi lutasika mwa bilumbu kuna, mpe bikaka mbanza yina. Yandi lutilaka na bizunga ya Ngalatiya mpe ya Filizi samu na kukindisa bandimi nyonso. 24 Zwife mosi na nkumbu Apolose, muntu ya mbanza Alezande, kwizaka na mbanza Efeso. Yandi vwandaka zonga mbote, mpe zabaka mbote mingi Dibuku ya Nzambi. 25 Yandi kuzwaka ndongosolo na yina me tadila Nzila ya Mfumu. Na ntima mosi, yandi vwandaka zabisa mpe longisa Nsangu ya Mbote na butsyelika nyonso na yina me tadila Yesu. Kasi yandi zabaka kaka mbotokolo yina Yowane zabisaka. 26 Ntangu yandi vwandaka longisa na pwelele nyonso na kati ya yinzo ya Lusambulu ya ba-Zwifwe, Pisile na Akila kuwaka yandi. Na yina, bawu bakaka yandi na kuvwanda kintwadi na bawu samu na kubangudila yandi na butsyelika nyonso nzila ya Nzambi. 27 Mutindu Apolose vwandaka zola kukwenda na kizunga ya Akayi, bampangi kindisaka yandi, mpe fidisaka mukanda na sika ya bilandi ya kuna samu na kuyamba yandi mbote. Ntangu yandi kumaka kuna, yandi vwandaka mfunu mingi na bayina vwandaka me kuma bandimi na lulendo ya Nzambi. 28 Ya tsyelika, na ntswala ya bantu nyonso, yandi vwandaka talisa ba-Zwifwe boma na binzonzi ya yandi ya ngolo, mpe yandi vwandaka zabisa bawu mutindu Mambu ya Nzambi vwandaka lakisa ti Yesu kele Masiya.

19 Ntangu Apolose vwandaka na mbanza Kolinto, Polo lutaka na kizunga ya myongo ya Aziya, mpe yandi kumaka na mbanza Efeso. Kuna, yandi bwabanaka ndambu ya bilandi, 2 mpe yandi yufulaka bawu: «Beno kuzwaka Mpeve ya Longo ntangu beno kwikilaka?» Bawu vutulaka: «Nabunu beto kuwa muntu ke na kuzonzila beto Mpeve ya Longo.» 3 Na yina, Polo yufulaka bawu: «Wapi mutindu ya mbotokolo beno kuzwaka?» Bawu vutulaka: «Mbotokolo yina Yowane zabisaka.» 4 Polo tubaka: «Yowane botikaka bantu yina vwandaka ndima na kusoba nkadulu. Yandi vwandaka zabisa bawu na kukwikila na muntu yina ke kwiza na manima ya yandi. Muntu yango, ni Yesu.» 5 Na manima ya kuwa

mambu yina, bawu botamaka na nkumbu ya Mfumu Yesu. 6 Polo tentikaka bawu maboko, mpe Mpeve ya Longo kulumukaka na bawu. Bawu bandaka na kuzonza na bandinga ya kimpeve mpe na kubikula. 7 Bawu vwandaka keba ve bantu kumi na zole. 8 Polo vwandaka kwenda ntangu nyonso na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwifwe, mpe na bangonda tatu, yandi vwandaka zonga na pwelele nyonso. Yandi vwandaka zonzila Kimfumu ya Nzambi, mpe vwandaka ndimisa bayina vwandaka kuwa yandi. 9 Kasi bantu ya nkaka vwandaka kaka na ntima ya kukangama. Bawu mangaka na kukwikila, mpe vwandaka seka na ntswala ya bantu nyonso ndongosolo yina me tadila Nzila. Na yina, Polo bikaka bawu, mpe nataka bilandi na yinzo ya ndongosolo ya Tilanuse, kisika yandi vwandaka longisa bawu bilumbu nyonso. 10 Yandi tatamanaka bamvula zole na kulongisa bawu. Na yina, bantu ya kizunga ya Aziya, ba-Zwifwe mpe bayina kele ve ba-Zwifwe kuwaka Mambu ya Mfumu Yesu. 11 Polo vwandaka sala bimangu ya ngitukulu na lulendo ya Nzambi. 12 Ni yawu yina, bantu vwandaka nata na sika ya bambevo bilele to bitambala yina vwandaka kuzwa nzutu ya Polo. Na yina, bimbevo ya bawu vwandaka manisa, mpe bampeve ya yimbi vwandaka basika na banzutu ya bawu. 13 Ba-Zwifwe ya nkaka yina vwandaka kwenda kisika ni kisika samu na kubingisa bampeve ya yimbi na kati ya bambevo, vwandaka meka mpe na kusadila Nkumbu ya Mfumu Yesu. Bawu vwandaka tuba: «Mu ke na kutumisa beno na kubasika na nzutu ya muntu yayi na nkumbu ya Yesu yina Polo ke na kulongisa.» 14 Bayina vwandaka sala mutindu yina, vwandaka bana nsambwadi ya Seva yina kele mosi na kati ya bamfumu ya banganga-Nzambi ya ba-Zwifwe. 15 Kasi kilumbu mosi, mpeve ya yimbi zabisaka bawu: «Mu zaba Yesu, mpe mu zaba nani kele Polo. Kasi beno, beno kele banani?» 16 Muntu yina vwandaka na mpeve ya yimbi nwanisaka bawu, mpe lutilaka bawu nyonso ngolo. Yandi talisaka bawu mpasi mingi. Na yina, bawu kimaka yinzo ya yandi kimpene mpe ya kufuluka na bamputa na nzutu. 17 Bantu nyonso ya mbanza Efeso, ba-Zwifwe mpe bayina kele ve ba-Zwifwe, kuwaka mambu yina salamaka. Bawu nyonso kumaka na boma, mpe kembisaka nkumbu ya Mfumu Yesu. 18 Na kati ya bayina kumaka bandimi, mingi vwandaka kwiza kuzonza na ntswala ya bantu nyonso, yimbi yina bawu salaka. 19 Lutangu ya

nene ya bayina wandaka sala bunganga nataka mabuku ya bawu, mpe yokaka yawu na ntwa ya bantu nyonso. Ba tangaka ntalu ya mabuku yina, mpe ba kuzwaka mafunda makumi tanu ya mbongo. 20 Na yina, Mambu ya Nzambi wandaka lutila na kumwanganana bisika nyonso na lulendo ya Mfumu, mpe bantu mingi wandaka kwikila. 21 Na manima ya mambu nyonso yina, Polo bakaka lukanu ya kulutila na yinsi ya Masedwane mpe na kizunga ya Akayi samu na kukwenda na Yelusalemi. Yandi tubaka: «Ntangu mu ke katuka kuna, mu fwana kukwenda na mbanza Loma.» 22 Na yina, yandi fidisaka bilandi zole yina wandaka sala na yandi, Timote mpe Elase, na yinsi ya Masedwane. Kasi yandi mosi bikanaka dyaka mwa bilumbu na kizunga ya Aziya. 23 Na ntangu yina, muvusu ya ngolo salamaka na mbanza Efeso samu na ndongosolo yina me tadila Nzila. 24 Kisadi-palata, Demetelyuse, wandaka yidika na lusalusu ya palata bifwani ya yinzo ya nzambi ya kento Aletemise. Na kisalu yina, yandi mpe bisadi ya yandi wandaka kuzwa mbongo mingi. 25 Yandi vukisaka bisadi ya yandi mpe bayina nyonso ke salaka kisalu yina. Yandi zabisaka bawu: «Bampangi, beno zaba ti beto ke kuzwaka kimvwama ya beto na kisalu yayi. 26 Beno ke na kutala mpe kuwa ti Polo ke na kutuba ti banzambi yina bantu ke yidikaka na maboko ya bawu, kele ve banzambi ya tsyelika. Na yina, yandi me ndimisa bantu mingi ya mbanza yayi ya Efeso mpe ya kizunga nyonso ya Aziya. 27 Ya lenda kunata bantu na kuyina kaka ve kisalu ya beto, kasi mpe na kukatula buzitu na yinzo ya nzambi Aletemise. Na yina, nzambi Aletemise yina bantu nyonso ya Aziya mpe ya bayinsi nyonso ke sambilaka, ke wanda dyaka ve na mfunu.» 28 Ntangu bawu kuwaka mambu yina, bawu fulukaka na nkele mpe lookaka: «Nkembo na Aletemise ya Efeso!» 29 Na yina, mbanza nyonso kumaka na muvusu. Bantu kangaka Ngayuse mpe Alisetake yina wandaka bantu ya yinsi ya Masedwane, mpe bampangi ya nzyetolo ya Polo. Ba nataka bawu na nswalu nyonso na kisika yina wandaka vukana bantu ya mbanza. 30 Polo wandaka zola kutalana na ntwa ya nkonga, kasi bandimi yiminaka yandi. 31 Bamfumu ya nkaka ya Aziya yina wandaka bandiku ya Polo fidisaka yandi bantu samu na kutuba «Kukwenda ve na kisika yina bantu nyonso ya mbanza ke vukanaka.» 32 Kaka na ntangu yina mpe, bantu yina vukanaka

kuna wandaka sala makelele mingi. Konso muntu wandaka looka na mambu ya yandi, mpe bantu mingi na kati ya bawu zabaka ve samu na yinki bawu vukanaka. 33 Mwa ndambu ya bantu na kati ya nkonga zabisaka mambu yina na sika ya Alezande, yina ba-Zwife wandaka tula na mantwala. Na yina, Alezande nangunaka diboko, samu ti yandi zonza samu na kunwanina ba-Zwife na ntwa ya nkonga. 34 Kasi ntangu bantu zabaka ti yandi wandaka Zwife, bantu nyonso lookaka na ndinga mosi: «Nkembo na Aletemise ya Efeso!» 35 Na ntangu yina, kalaka ya mbanza dingimisaka nkonga nyonso mpe tubaka: «Beni bantu ya Efeso, nani zaba ve ti Efeso kele na lutumu ya kukeba yinzo ya nzambi Aletemise, mutindu mosi mpe kifwiti ya yandi yina katukaka na zulu? 36 Ata muntu lenda kusala ntembe na yawu. Na yina, beno fwana kudingama mpe beno sala buzoba ve. 37 Beno me nata bantu yayi awa. Kasi bawu me safula ve mpe me finga ve nzambi Aletemise. 38 Kana Demetelyuse na bampangi ya yandi ya kisalu kele na dyambu na muntu, bayinzo ya lufundusu kele, mpe bamfumu ya mbanza kele. Bika ti bawu kufundasana. 39 Kana beno kele dyaka na mambu ya nkaka ya kufunda, ba ke tala yawu na lukutakanu ya luyalu ya mbanza. 40 Ya tsyelika, bantu ya Loma lenda kufunda beto na muvusu yina me salama bubu yayi, mpe beto ke lenda ve na kutuba dyambu yina me sala ti beto nyonso yayi vukana awa.» 41 Na manima ya kuzonza mutindu yina, yandi vutulaka bantu nyonso na bayinzo ya bawu.

20 Ntangu muvusu manisaka, Polo vukisaka bandimi mpe kindisaka bawu. Na manima, yandi bikaka bawu, mpe kwendaka na yinsi ya Masedwane. 2 Mutindu yandi wandaka lutila na yinsi yina, yandi wandaka kindisa bandimi. Na manima, yandi kwendaka na yinsi ya Ngelese. 3 Yandi lutisaka bangonda tatu kuna. Ntangu yandi zolaka baka masuwa samu na kukwenda na yinsi ya Sili, yandi kuwaka ti ba-Zwife wandaka zola kufwa yandi. Na yina, yandi bakaka lukanu ya kulutila dyaka na yinsi ya Masedwane. 4 Sopatele, mwana ya Piluse ya mbanza Bele, kwendaka kintwadi na yandi, mutindu mosi mpe Alisetake, Sekunduse ya mbanza Tesalonika, Ngayuse ya mbanza Delebe, Tisike, Tofime ya Aziya, mpe Timote. 5 Bawu tekilaka mpe kwendaka vingila beto na mbanza Towase. 6

Kasi beto, na manima ya mukembo ya Mampa yina ba ke funisaka ve, beto bakaka masuwa mpe bikaka mbanza Filipe. Na manima ya bilumbu tanu, beto kutaka bawu na mbanza Towase, kisika beto lutasika bilumbu nsambwadi. 7 Na nkokila ya kilumbu ya saba, beto vukanaka samu na kudyu madya ya Mfumu, mpe Polo wvandaka solola na bampangi. Mutindu yandi zolaka kwenda na kilumbu yina wvandaka landa, yandi salaka kinzonzi ya yandi tii na ngunga ya kumi na zole ya mpimpa. 8 Minda wvandaka mingi na kati ya kivinga ya kibandu kisika beto vukanaka. 9 Ditoko mosi na nkumbu Etikuse wvandaka ya kuvwanda na nela. Yandi lalaka pongi ntangu Polo wvandaka tatamana na kuzonza. Mutindu pongi lutilaka ngolo, yandi kubwaka katuka kibandu ya tatu tii na ntoto. Ba nangunaka yandi, kasi yandi wvandaka me kufwa. 10 Polo kulumukaka mpe kwendaka mbangu na sika ya yandi. Yandi bakaka yandi mpe tubaka: «Beno wvanda na boma ve. Yandi kele moyo.» 11 Na manima, beto yulukaka dyaka na kivinga. Beto kabulaka dimpa mpe kudyaka yawu. Polo zonzaka dyaka tii ntangu bwisi kutsyaka. Na manima, yandi kwendaka. 12 Ba nataka ditoko yina ya moyo na yinzo ya yandi, mpe yawu pesaka kyese mingi na bawu nyonso. 13 Beto bakaka masuwa mpe tekilaka na dibungu ya Asose, kisika beto fwanaka baka Polo, samu ti yandi bakaka lukanu ya kutambula na makulu tii na dibungu ya Asose. 14 Ntangu yandi kwizaka kuta beto na Asose, beto bakaka yandi, mpe beto kwendaka na masuwa na kisanga ya Mitilene. 15 Na kilumbu yina landaka, beto tatamanaka na kuzyeta na masuwa, mpe beto kumaka na kisanga ya Kiyo. Na kilumbu ya zole, beto kumaka na kisanga ya Samosi, mpe na kilumbu ya tatu na dibungu ya Mile. 16 Polo bakaka lukanu ya kukangama ve na mbanza Efeso samu na kulutisa ve ntangu na Aziya. Yandi wvandaka sosa na kukuma mbangu na Yelusalemi kana ya lendaka salama na kilumbu ya mukembo ya Pantekote. 17 Ntangu Polo kumaka na dibungu ya Mile, yandi fidisaka muntu na kwenda kubokila bakuluntu ya dibuundu ya Efeso. 18 Ntangu bawu kumaka na dibungu, Polo zabisaka bawu: «Beno zaba wapi mutindu mu wvandaka dyatila na kati ya beno ntangu nyonso, katuka kilumbu ya ntete yina mu kumaka na Aziya. 19 Mu sadilaka Mfumu Yesu ata kusosa nkembo ya munu mosi. Mu sadilaka yandi mpe na kudila, mpe na kati-kati ya bampasi yina bamfumu ya ba-Zwife wvandaka talisa munu. 20 Beno zaba ti mu bumbaka ata dyambu yina wvandaka mfunu na beno. Mu zabisaka mpe longisaka beno mambu nyonso na ntuala ya bantu nyonso mpe na bayinzo ya beno. 21 Mu zabisaka ba-Zwife mpe bayina kele ve ba-Zwife na kusoba nkadulu samu na kuzaba Nzambi, mpe na kukwikila na Yesu, Mfumu ya beto. 22 Ntangu yayi, mu ke na kukwenda na Yelusalemi mutindu Mpeve ya Longo ke na kutumisa munu, mpe mu zaba ve mambu yina ke kumina munu kuna. 23 Mu zaba kaka ti na mbanza ni mbanza, Mpeve ya Longo me zabisa munu ti boloko na bampasi ke na kuingila munu. 24 Kasi samu na munu, luzingu ya munu kele na mfunu ve. Mambu yina kele mfunu, ni kukuma na nsuka ya kisalu yina Mfumu Yesu pesaka munu: kuzabisa Nsangu ya Mbote yina me tadila bumbote ya Nzambi. 25 «Mu lutaka na sika ya beno na kuzabisa beno Kimfumu ya Nzambi. Kasi ntangu yayi, mu zaba ti beno ke tala dyaka munu ve. 26 Ni yawu yina, na ngolo nyonso mu ke na kutubila beno bubu yayi: Kana mosi na kati ya beno manga Nzambi, ya ke wvanda ve dyambu ya munu. 27 Ya tsyelika, mu zabisaka beno mambu nyonso yina Nzambi zolaka ti bantu bakula, mpe mu bumbaka ata dyambu. 28 Beno keba mbote luzingu ya beno ya kimpeve, mpe ya bandimi nyonso yina Mpeve ya Longo pesaka beno samu na kutwadisa. Beno keba mbote dibuundu yina Nzambi kuulaka na lufwa ya mwana ya yandi, Yesu-Klisto. 29 Mu zaba ti, na manima ya munu, bantu mutindu bayingo ke kota na kati-kati ya beno, mpe ke sosa na kumwangisa bandimi. 30 Ba ya nkaka na kati-kati ya beno ke tuba mambu ya luvunu samu na kukabula dibuundu, mpe kunata bilandi na manima ya bawu. 31 Na yina, beno sala keba, mpe beno bambuka moyo ti na kati ya bamvula tatu yina mu me wvanda na beno, mpimpa na ntangu mu wvandaka bika ve na kulwengisa beno, mosi na mosi, mpe mansangasa wvandaka basika munu. 32 «Ntangu yayi, mu ke na kubika beno na maboko ya Nzambi mpe na lutumu ya mambu ya yandi ya bumbote. Yandi ke na lulendo ya kukulisa beno na kiminu, mpe na kupesa beno bima yina yandi pesaka nsilulu na bantu nyonso yina kele ya kukangama na yandi. 33 Mu tulaka ve meso ya munu na mbongo, wolo, to bilele ya muntu. 34 Beno zaba beno mosi ti mu wvandaka sala na maboko ya munu mosi samu na kuzwa bima yina munu mpe bampangi ya munu wvandaka na

yawu nsatu. **35** Na mambu nyonso, mu bikaka ve na kulakisa beno ti beno fwana kusala mutindu yina samu na kusadisa bamputu. Beno bambuka moyo na mambu yina yandi mosi Mfumu Yesu tubaka: "Kilengi ke vwandaka mingi na muntu yina ke kabulaka, kulutula muntu yina ke kuzwaka." » **36** Ntangu Polo manisaka na kuzonza, bawu nyonso fukamaka, mpe yandi sambilaka. **37** Bawu nyonso vwandaka dila, mpe vwandaka bumbasana na Polo samu na kupesa yandi mbote ya nsuka. **38** Bawu vwandaka na kyadi ya kulutula, samu ti yandi zabisaka bawu ti bawu ke tala dyaka yandi ve. Na manima, bawu kwendaka fidisa yandi tii na masuwa.

21 Na manima ya kukabuka na bawu, beto kotaka masuwa samu na kukwenda na kisanga ya Kose. Na kilumbu yina landaka, beto kumaka na kisanga ya Lode. Ntangu beto katukaka kuna, beto kwendaka na mbanza Patala. **2** Kuna, beto kutaka masuwa yina vwandaka kwenda na yinsi ya Finisi. Beto kotaka yawu, mpe beto kwendaka. **3** Ntangu beto kumaka pene-pene na kisanga ya Sipele, beto bikaka yawu na diboko ya kento samu na kukwenda na yinsi ya Sili. Beto kangamaka na mbanza Tile, kisika ba fwanaka basisa bifunda yina vwandaka na kati ya masuwa. **4** Kuna, beto kutaka bandimi, mpe lutisaka bilumbu nsambwadi kintwadi na bawu. Na lusalusu ya Mpeve ya Longo, bawu vwandaka tuba na sika ya Polo na kukwenda ve na Yelusalemi. **5** Kasi na manima ya bilumbu nsambwadi, beto kwendaka, mpe bandimi nyonso kintwadi na bakento mpe bana ya bawu kwendaka fidisa beto tii na ngaanda ya mbanza. Ntangu beto kumaka na kumu ya mubu, beto fukamaka mpe sambilaka. **6** Na manima ya kupesana mbote ya nsuka na bandimi, beto kotaka na masuwa, mpe bawu vutukaka na bayinzo ya bawu. **7** Beto manisaka nzyetolo ya beto na masuwa, katuka na mbanza Tile tii na mbanza Tolemayise. Kuna, beto pesaka bandimi mbote, mpe beto lutisaka kilumbu mosi kintwadi na bawu. **8** Na kilumbu yina landaka, beto kwendaka mpe kumaka na mbanza Sezale. Kuna, beto kwendaka na yinzo ya Filipe, mpe zingaka na sika ya yandi. Filipe vwandaka mulongisi ya Nsangu ya Mbote mpe mosi na kati ya bantu nsambwadi yina ba soolaka na Yelusalemi. **9** Yandi vwandaka na bandumba yiya yina vwandaka me zaba ntete ve babakala, mpe yina vwandaka

bikula. **10** Na manima ya kulutisa mwa bilumbu kuna, mumbikudi mosi na nkumbu Angabuse katukaka na Zude, mpe kwizaka kuna. **11** Yandi kwizaka tala beto, mpe bakaka singa ya luketo ya Polo. Yandi kangaka makulu na maboko ya yandi, mpe tubaka: «Mpeve ya Longo ke na kuzabisa mutindu yayi: Ba-Zwife ya Yelusalemi ke kanga mutindu yayi muntu ya kuzwa singa yayi ya luketo, mpe bawu ke yekula yandi na sika ya bayina kele ve ba-Zwife.» **12** Ntangu beto kuwaka mutindu yina, beto mpe bampangi ya mbanza Sezale bondilaka Polo na kukwenda ve na Yelusalemi. **13** Kasi Polo vutulaka: «Samu na yinki beno ke na kudila mpe ke na zola kotalisa munu ntima mpasi? Mu kele ya kukubama kaka ve samu ti ba kanga munu basinga, kasi mpe na kufwa samu na nkumbu ya Mfumu Yesu.» **14** Mutindu beto vwandaka lenda ve na kusobisa yandi mabanza, beto bikaka mpe tubaka: «Bika mambu yina Mfumu ke na kuzola salama.» **15** Na manima ya kulutisa mwa bilumbu, beto kubamaka mpe kwendaka na Yelusalemi. **16** Ndambu ya bandimi ya mbanza Sezale kwizaka fidisa beto. Bawu nataka beto na sika ya muntu mosi na nkumbu Masone yina vwandaka muntu ya kisanga ya Sipele. Yandi vwandaka mundimi katuka ntama, mpe ni na sika ya yandi beto fwanaka lutisa mpimpa. **17** Ntangu beto kumaka na Yelusalemi, bampangi ya dibuundu yambaka beto na kyese. **18** Na kilumbu yina landaka, Polo kwendaka kintwadi na beto na yinzo ya Zaki, kisika bakuluntu nyonso ya dibuundu vukanaka. **19** Polo pesaka bawu mbote, mpe zabisaka bawu mambu nyonso yina yandi vwandaka me sala na lulendo ya Nzambi na kati ya bayina kele ve ba-Zwife. **20** Na manima ya kuwa yandi, bawu kembilaka Nzambi mpe zabisaka yandi: «Mpangi ya beto, tala mutindu mafunda ya ba-Zwife me kuma bandimi, mpe bawu nyonso ke na kulanda na mbote nyonso Misiku. **21** Kasi ba kuwaka ti nge ke longisaka ba-Zwife nyonso ya bayinsi ya nkaka na kumanga Misiku ya Moyize, na kuzengisa ve bana ya bawu bubakala, mpe na kulanda ve bifu ya ba-Zwife. **22** Yinki beto fwana kusala! Bawu ke zaba ti nge kele awa. **23** Na yina, nge fwana kusala mambu yina beto ke zabisaka nge. Na kati ya beto kele na babakala yiya yina me sala nsilulu na Nzambi. **24** Kwenda na bawu. Vedisa nzutu kintwadi na bawu, mpe futula bawu mbongo samu ti ba katula bawu bansuki ya yintu. Na yina, bantu nyonso ke zaba ti mambu yina ba zonzaka na

nzutu ya nge, kele ve ya tsyelika. Yawu ke lakisa ti nge mpe, nge ke tumamaka na Misiku ya Moyize. 25 Na yina me tadila bayina kele ve ba-Zwife yina me kuma bandimi, beto sonikinaka bawu samu na kupesa bawu misiku yayi: Bawu fwana kudya ve kibulu yina ba me pesa mutindu munkayulu na banzambi ya biteki. Bawu fwana kudya ve menga, to mbisi ya bibulu yina menga me basika ve. Bawu fwana kusala ve kinsuza.» 26 Na kilumbu yina landaka, Polo kwendaka na bantu yiya yina, mpe bawu bandaka na kuvedisa banzutu ya bawu. Na manima, yandi kotaka na Yinzo ya Nzambi samu na kuzabisa na sika ya banganga-Nzambi kilumbu yina bawu ke manisa na kuvedisa banzutu ya bawu, mpe kaka ni kilumbu yina, mosi na mosi na kati ya bawu ke pesa munkayulu na Nzambi. 27 Ntangu bilumbu nsambwadi kumaka na kumanisa, ndambu ya ba-Zwife ya Aziya talaka Polo na Yinzo ya Nzambi. Bawu kotisaka muvusu na kati ya nkonga, mpe kangaka Polo. 28 Bawu vwandaka looka: «Bantu ya Isayeli, beno kwiza sadisa beto. Benot tala muntu yina ke kwendaka bisika nyonso samu na kulungisa bantu nyonso na kuzitisa ve bantu ya Isayeli, Musiku ya Moyize, mpe Yinzo ya Nzambi. Ntangu yayi, yandi me kotisa bayina kele ve ba-Zwife na kati ya Yinzo ya Nzambi, mpe yandi me safula kisika yayi ya longo!» 29 (Bawu tubaka mutindu yina, samu ti bawu vwandaka me tala na kati ya mbanza, Polo yina vwandaka tambula kintwadi na Tofime, muntu ya mbanza Efeso. Bawu vwandaka banza ti Polo kotisaka yandi na kati ya Yinzo ya Nzambi.) 30 Muvusu kumaka na kati ya mbanza nyonso, mpe bantu vwandaka kwiza na mbangu na kisika yina. Ba simbaka Polo, mpe basisaka yandi na ngaanda. Na nswalu nyonso, bawu kangaka myelo ya Yinzo ya Nzambi. 31 Bawu vwandaka sosa kufwa Polo, kasi mfumu ya ntete ya binwani ya Loma kuwaka nsangu ti muvusu kumaka na kati ya mbanza nyonso ya Yelusalemi. 32 Na nswalu nyonso, yandi bakaka bamfumu ya binwani nkama na binwani ya bawu, mpe bawu kwendaka kisika vwandaka nkonga. Ntangu bantu talaka yandi kintwadi na binwani, bawu bikaka na kubula Polo. 33 Na yina, mfumu ya ntete ya binwani kwendaka pene-pene ya Polo. Yandi kangisaka Polo mpe pesaka muswa ya kukanga yandi na basinga zole yina ba yidikaka na bisengo. Na manima, yandi yufulaka bantu samu na kuzaba nani kele muntu yina, mpe yinki yandi salaka. 34 Kasi na kati ya

nkonga, konso muntu vwandaka looka na mambu ya yandi. Mutindu makelele vwandaka mingi na kati ya nkonga, mfumu ya ntete ya binwani lendaka ve na kuwa mambu yina salamaka. Na yina, yandi pesaka muswa ya kunata Polo na kivwandu ya binwani ya Loma. 35 Ntangu Polo kumaka pene-pene ya kikada ya kukota na kisika ya binwani, binwani nangunaka yandi, samu ti bantu vwandaka zola kusala yandi yimbi. 36 Ya tsyelika, nkonga nyonso vwandaka landa yandi na kulooka: «Kufwa yandi!» 37 Ntangu ba zolaka kotisa yandi na kivwandu ya binwani ya Loma, yandi tubaka na sika ya mfumu ya binwani: «Mu lenda kuzabisa nge mwa dyambu?» Mfumu ya binwani yufulaka yandi: «Nge zaba kuzonza ndinga ya ba-Ngeleke?» 38 Nge kele ve muntu ya Ngipiti yina, ntama mingi ve, salaka muvusu mpe nataka na yinsi ya kuyuma bimpumbulu mafunda yiya yina ke kufwaka bantu?» 39 Polo vutulaka: «Mu kele Zwife. Mu butukaka na mbanza Talese ya kizunga ya Silisi, mbanza ya mfunu mingi. Mulemvo ya nge, pesa muntu muswa ya kuzonza na bantu yayi.» 40 Mfumu ya binwani pesaka Polo muswa ya kuzonza. Polo telamaka na kikalu ya kukota na kisika ya binwani. Yandi nangunaka diboko samu ti bantu vwanza swi. Bantu nyonso vwandaka swi, mpe Polo zonzaka na bawu na ndinga ya ba-Ebeleyo:

22 «Bampangi mpe batata ya munu, beno kuwa ntangu yayi mambu yina mu ke zabisa beno samu na kunwanina nzutu ya munu.» 2 Ntangu bawu kuwaka ti Polo vwandaka zonzila bawu na ndinga ya ba-Ebeleyo, bawu lutilaka dyaka na kuvwanda swi. Na yina, Polo tubaka: 3 «Mu kele Zwife, mpe mu butukaka na mbanza Tase na kizunga ya Silisi. Kasi mu kulaka awa na Yelusalemi, mpe mu longokaka na sika ya Ngamalyele yina longisaka munu na mutindu me fwanana Misiku ya bankooko ya beto. Mu vwandaka sadila Nzambi na ntima mosi mutindu beno nyonso ke na kusala bubu yayi. 4 Mu talisaka mpasi tii na kusosa kufwa bantu yina ke landaka Nzila. Mu kangaka mpe tulaka na boloko babakala na bakento. 5 Nganga-Nzambi ya ntete mpe kimvuka ya bakuluntu kele bambangi ya munu na mambu yina mu ke na kuzonza. Ya tsyelika, bawu pesaka munu mikanda yina bawu fidisaka na bampangi ya mbanza Damase. Na yina, mu kwendaka kuna samu na kukanga ba-Klisto, mpe kunata bawu na

Yelusalemi samu na kupesa bawu kitumbu.» 6 «Mu wwandaka ntete na nzila, mpe mu kumaka pene-pene na mbanza Damase. Na mpamukunu, nsemo ya nene katukaka na zulu. Yawu lezimaka mpe zungaka munu. Ya wwandaka keba ve ngunga ya midhi. 7 Mu kubwaka na ntoto, mpe mu kuwaka ndinga yina tubaka na munu: "Sawuli, Sawuli, samu na yinki nge ke na kutalisa munu mpasi?" 8 Mu yufulaka: "Mfumu, nge kele nani?" Ndinga vutulaka: "Mu kele Yesu ya Nazaleti yina nge ke na kutalisa mpasi." 9 Bayina wwandaka na munu talaka nsemo, kasi bawu kuwaka ve ndinga ya muntu yina wwandaka zonga na munu. 10 Na yina, mu yufulaka: "Mfumu! Yinki mu fwana kusala?" Mfumu vutulaka: "Telama mpe kwenda na mbanza Damase. Kuna, ba ke zabisa nge nyonso yina nge fwana kusala." 11 Mutindu nsemo wwandaka me kumisa munu mpofo, bampangi ya munu ya nzyetolo simbaka munu na maboko, mpe nataka munu na mbanza Damase. 12 «Kuna, ya wwandaka na bakala mosi na nkumbu Ananyase yina wwandaka muntu ya kuvedila mpe ya kukwikama na Nzambi. Yandi wwandaka tumama na Misiku, mpe ba-Zwife nyonso ya mbanza Damase wwandaka tuba kimbangi ya mbote na nkadulu ya yandi. 13 Yandi kwizaka telama pene-pene ya munu mpe tubaka: "Sawuli, mpangi ya munu, bika meso ya nge kuzibuka dyaka." Kaka na ntangu yina, meso ya munu zibukaka, mpe mu talaka yandi. 14 Yandi tubaka dyaka: "Nzambi ya bankooko ya beto soolaka nge samu na kuzaba luzolo ya yandi, kutala muntu ya kudedama, mpe kuwa ndinga ya yandi. 15 Nge fwana kuvwanda mbangi ya yandi na ntwa ya bantu nyonso samu na kuzabisa bawu mambu nyonso yina nge me tala mpe kuwa. 16 Ntangu yayi, yinki nge ke na kuingila! Telama, kuzwa mbotokolo mpe mulemvo ya masumu ya nge na kusambila Nkumbu ya yandi."» 17 «Ntangu mu vutukaka na Yelusalemi, mu wwandaka sambila na Yinzoyi ya Nzambi, mpe mu kuzwaka lumoni. 18 Mu talaka Mfumu, mpe yandi zabisaka munu: "Sala mbangu, mpe basika nswalu na Yelusalemi! Bantu ya mbanza yayi ke ndima ve mambu yina nge ke zonzila bawu na Nkumbu ya munu." 19 Mu vutulaka: "Mfumu, bawu zaba ti mu wwandaka kwenda na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife samu na kukangisa mpe kubula bayina ke kwikilaka nge. 20 Ntangu ba kufwaka Etyeni yina wwandaka mbangi ya nge, mu wwandaka kuna. Mu ndimaka mambu yina salaka

bayina kufwaka yandi, mpe mu wwandaka simbila bawu bilele." 21 Na yina, Mfumu tubaka: "Kwenda! Mu ke fidisa nge ntama na sika ya bayina kele ve bayina Zwife."» 22 Ba-Zwife kuwaka Polo tii ntangu yandi zonzaka mambu yina. Na yina, bawu zangulaka ndinga, mpe lookaka: «Beno kufwa muntu ya mutindu yayi! Yandi fwana kuvwanda ve moyo.» 23 Bawu wwandaka lutila na kulooka. Bawu wwandaka losa binkuti ya bawu, mpe wwandaka mwangisa fundu-fundu na zulu. 24 Mfumu ya binwani pesaka muswa ya kukotisa Polo na kiwawandu ya binwani ya Loma, mpe ya kubula yandi bikoti samu na kuzaba samu na yinki ba-Zwife wwandaka looka mutindu yina. 25 Ntangu ba wwandaka kanga yandi basinga samu na kubula yandi, Polo tubaka na mfumu ya binwani yina wwandaka kuna: «Beno kele na muswa ya kubula muntu ya Loma ata kufundisa yandi?» 26 Na kuwa mutindu yina, mfumu ya binwani nkama kwendaka kebisa mfumu ya ntete ya binwani, mpe tubaka: «Yinki nge zola kusala? Yandi kele muntu ya Loma.» 27 Mfumu ya ntete ya binwani kwendaka pene-pene ya Polo, mpe tubaka: «Zabisa munu, nge kele muntu ya Loma?» Polo vutulaka: «Ee, mu kele muntu ya Loma.» 28 Na yina, mfumu ya ntete ya binwani tubaka: «Mu futaka mbongo mingi samu na kukuma muntu ya Loma.» Kasi Polo vutulaka: «Munu, mu kele muntu ya Loma katuka mbutukulu.» 29 Kaka na ntangu yina, bayina zolaka bula Polo samu na kuzonzisa yandi, katukaka pene-pene ya yandi. Mfumu ya ntete ya binwani kumaka na boma ntangu yandi bakulaka ti Polo kele muntu ya Loma, mpe ti yandi kangisaka yandi na basinga yina ba yidikaka na bisengo. 30 Mfumu ya ntete ya binwani wwandaka zola kuzaba na butsyelika nyonso samu na yinki ba-Zwife fundaka Polo. Ni yawu yina, na kilumbu yina landaka, yandi nyangulaka Polo basinga, mpe pesaka muswa ya kuvukisa bamfumu ya banganga-Nzambi mpe bantu ya kimvuka ya bakuluntu ya ba-Zwife. Na manima, yandi tumisaka binwani na kunata Polo, mpe tulaka yandi na ntwa ya bawu.

23 Polo sikikaka bawu meso mpe tubaka: «Bampangi, na kati ya ntima ya munu, mu ke na kutala ti mu sadilaka Nzambi tii bubu yayi na mutindu ya kusungama.» 2 Nganga-Nzambi ya ntete, Ananyase, tumisaka bayina wwandaka pene-pene na Polo na kubula yandi na yinwa. 3 Na yina,

Polo zabisaka yandi: «Nge kele muntu ya bantima zole. Ni Nzambi ke bula nge! Nge kele awa samu na kufundisa munu mutindu ke zabisaka Misiku. Kasi nge ke na kuzitisa ve Misiku na kutumisa ti ba bula munu.» 4 Bayina vwandaka kuna tubaka: «Nge me finga nganga-Nzambi ya ntete!» 5 Polo vutulaka: «Bampangi, mu vwandaka zaba ve ti yandi kele nganga-Nzambi ya ntete. Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: "Nge ke siinga ve mfumu ya yinsi ya nge."» 6 Polo zabaka ti na kati ya bantu ya kimvuka ya bakuluntu ya ba-Zwife yina vukanaka, vwandaka na nkonga ya ba-Saduse mpe nkonga ya ba-Falisye. Ni yawu yina, yandi lookaka na ntuala ya bawu: «Bampangi, mu kele mu-Falisye, mwana ya ba-Falisye. Mu kele na ntuala ya lufundusu samu na kivuvu ya beto ti bantu ya kufwa ke vumbuka na lufwa.» 7 Ntangu yandi tubaka mutindu yina, ba-Falisye na ba-Saduse bandaka na kuswana, mpe kimvuka kabukaka na bandambu zole. 8 (Ba-Saduse ke tubaka ti mvumbukulu ya bantu ya kufwa kele ve. Bawu ke tubaka dyaka ti bambazi mpe bampeve kele ve. Kasi ba-Falisye ke kwikilaka mambu nyonso yina.) 9 Muvusu lutilaka ngolo, mpe mwa ndambu ya milongisi ya Misiku ya kimvuka ya ba-Falisye telamaka mpe tubaka na ngolo nyonso: «Beto ke na kutala ve dyambu ya yimbi na muntu yayi. Beto zaba ve kana mpeve to mbazi zonzilaka yandi.» 10 Mutindu muvusu lutilaka dyaka ngolo, mfumu ya ntete ya binwani kumaka na boma ti ba pasula Polo. Ni yawu yina, yandi tumisaka nkonga ya binwani ya yandi na kukatula Polo na kati-kati ya kimvuka samu na kunata yandi na kivwandu ya binwani ya Loma. 11 Na mpimpa ya kilumbu yina, Mfumu Yesu talanaka na Polo mpe tubaka: «Vwanda na kibakala! Mutindu nge me tuba kimbangi ya munu awa na Yelusalemi, nge fwana kutuba yawu mpe na mbanza Loma.» 12 Ntangu bwisi kutsyaka, ndambu ya ba-Zwife salaka mfundu ya kufwa Polo. Bawu zengaka ndefi ti bawu ke kudya ve mpe kunwa ve tii ntangu bawu ke kufwa Polo. 13 Bayina salaka mfundu yina vwandaka ya kulutila lutangu ya bantu makumi yiya. 14 Bawu kwendaka tala bamfumu ya banganga-Nzambi mpe bakuluntu ya ba-Zwife samu na kuzabisa bawu: «Beto me zenga ndefi na ntuala ya Nzambi na kudya ve mpe kunwa ve tii ntangu beto ke kufwa Polo. 15 Na yina, na nkumbu ya kimvuka ya bakuluntu ya ba-Zwife, beno lomba na mfumu ya ntete ya binwani na kunata Polo na ntuala ya beno. Beno zabisa yandi ti beno zola kutala mbote-mbote dyambu ya yandi. Beto me kubama na kufwa yandi ntete yandi kuma awa.» 16 Kasi mwana ya kibusi ya Polo zabaka mfundu yina. Yandi kwendaka na kivwandu ya binwani ya Loma. Yandi kotaka mpe zabisaka yawu na Polo. 17 Na yina, Polo bokilaka mfumu mosi ya binwani nkama, mpe tubaka: «Nata ditoko yayi na sika ya mfumu ya ntete ya binwani. Yandi ke na mwa dyambu ya kuzabisa mfumu.» 18 Mfumu ya binwani nkama nataka ditoko yina na sika ya mfumu ya ntete ya binwani, mpe tubaka: «Polo, muntu ya boloko, me bokila munu mpe me tumisa munu na kunata ditoko yayi na sika ya nge. Yandi ke na mwa dyambu ya kuzabisa nge.» 19 Mfumu ya ntete ya binwani simbaka ditoko na diboko, mpe nataka yandi na lweka. Yandi yufulaka yandi: «Yinki nge zola kuzabisa munu?» 20 Ditoko vutulaka: «Ba-Zwife me wisana na kulomba ti nge nata Polo mbasi na ntuala ya kimvuka ya bawu ya bakuluntu. Bawu ke tubila nge ti bawu zola kutala mbote-mbote dyambu ya Polo. 21 Kasi kuwa bawu ve, samu ti lutangu ya kulutila makumi yiya ya bantu na kati ya bawu me bumbama mpe ke na kuingila yandi. Bawu me zenga ndefi ya kudya ve mpe kunwa ve tii ntangu bawu ke kufwa yandi. Ntangu yayi, bawu me kubama mpe ke na kuingila kaka mvutu ya nge.» 22 Na yina, mfumu ya ntete ya binwani tubaka na ditoko yina: «Kuzabisa ve na muntu ti nge me tubila munu yawu. Na manima, yandi vutulaka yandi.» 23 Na manima, mfumu ya ntete ya binwani bokilaka bamfumu zole ya binwani nkama, mpe zabisaka bawu: «Beno kutikisa binwani bankama zole, mutindu mosi mpe binwani makumi yina ke nataka bampunda, mpe binwani bankama zole yina ke nwanaka na madyonga. Beno vwanda ya kukubama na kukwenda na mbanza Sezale na ngunga ya yivwa ya mpimpa. 24 Beno kubika mpe bampunda samu na kunata Polo na mbote nyonso na kisika ya Felikese, mfumu ya kizunga.» 25 Na manima, yandi sonikaka mukanda na mutindu yayi: 26 «Munu, Kolode Lisyase, ke na kupesa mbote na nge Felikese, mfumu ya Zude. 27 Ba-Zwife kangaka muntu yayi, mpe zolaka kufwa yandi. Kasi munu na binwani ya munu vuukisaka yandi ntangu beto kuwaka ti yandi kele muntu ya Loma. 28 Mutindu mu vwandaka zola kuzaba samu na yinki ba-Zwife fundaka yandi, mu nataka yandi na ntuala ya kimvuka ya bawu ya bakuluntu. 29 Mu

talaka ti ba fundaka yandi samu na mambu yina me tadila Misiku ya bawu. Kasi ata dyambu ya yimbi vwandaka talana samu na kuzengila yandi lufwa to kutula yandi na boloko. 30 Ntangu ba me zabisa munu mfundu yina ba-Zwife me sala samu na kufwa yandi, mu me baka lukanu na nswalu nyonso na kufidisa yandi na kisika ya nge, mpe mu me zabisa na mifundi ya yandi na kwenda kufunda yandi na kisika ya nge.» 31 Binwani tumamaka na mambu yina mfumu ya bawu zabisaka bawu. Bawu bakaka Polo mpe nataka yandi na mpimpa tii na mbanza Antipatelize. 32 Na kilumbu yina landaka, binwani yina vwandaka ve na bampunda vutukaka na Yelusalemi na kivwando ya binwani ya Loma. Bayina vwandaka na bampunda landaka nzyetolo kintwadi na Polo. 33 Ntangu bawu kumaka na mbanza Sezale, bawu pesaka mukanda na mfumu ya kizunga, mpe bikaka Polo na maboko ya yandi. 34 Mfumu ya kizunga tangaka mukanda, mpe yufulaka Polo kizunga yina yandi katukaka. Ntangu yandi zabaka ti Polo katukaka na Silisi, 35 yandi tubaka: «Mu ke kuwa nge ntangu mifundi ya nge ke kwiza.» Na manima, yandi pesaka muswa ya kukeba Polo na yinzo ya kintinu yina ntinu Elode tungisaka.

24 Na manima ya bilumbu tanu, nganga-Nzambi ya ntete, Ananyase, kwendaka na mbanza Sezale kintwadi na mwa ndambu ya bakuluntu ya ba-Zwife mpe muntu mosi na nkumbu Tetule yina ba nataka samu na kunwanina bawu na yina me tadila misiku ya Loma. Bawu kwendaka na kisika ya mfumu ya kizunga samu na kufunda Polo. 2 Ba tumisaka Polo, mpe Tetule bandaka na kufunda yandi mutindu yayi: «Mfumu ya nene, beto ke na kuzinga na kizunu samu na nge, mpe samu na bansobolo yina nge ke na kusala na yinsi yayi. 3 Beto ke tondaka nge mingi samu na mambu nyonso yina beto ke kuzwaka ntangu nyonso mpe bisika nyonso. 4 Kasi mu zola ve kulutisa nge ntangu ya mpamba. Ni yawu yina, mu ke lombi nge na bumbote ya nge na kuwa beto mwa ntangu. 5 Beto me tala ti bakala yayi kele muntu ya yimbi mingi. Yandi ke kotisaka muvusu na kati ya ba-Zwife nyonso na yinza ya muvimba, mpe yandi kele mfumu ya kimvuka ya bantu ya Nazaleti. 6 Yandi mekaka na kusafula mpe Yinzo ya Nzambi, mpe beto kangaka yandi. [Beto zolaka fundisa yandi na misiku ya beto, 7 kasi Lisyase, mfumu ya ntete ya binwani ya Yelusalemi, kwizaka mpe katulaka yandi na ngolo

nyonso na maboko ya beto. 8 Na manima, mfumu Lisyase pesaka muswa na mifundi ya bakala yayi na kukwiza na ntuala ya nge.] Kana nge yufula yandi nge mosi, nge ke zaba ti mambu nyonso yina beto me funda, kele ya tsyelika.» 9 Ba-Zwife ndimaka mambu yina Tetule zonzaka, mpe bawu tubaka ti yawu kele ya tsyelika. 10 Na yina, mfumu ya kizunga pesaka Polo muswa ya kuzonza, mpe Polo tubaka: «Mu zaba ti katuka bamvula mingi, nge kele mufundisi na yinsi yayi. Ni yawu yina, mu lenda kusala kivuvu na kunwanina nzutu ya munu na ntuala ya nge. 11 Mutindu nge mosi, nge lenda kusosa na kuzaba yawu, nabunu bilumbu kumi na zole luta katuka kilumbu yina mu kumaka na Yelusalemi samu na kusambila. 12 Ata muntu talaka munu na kuswana na muntu to na kukotisa muvusu na kati ya nkonga na Yinzo ya Nzambi, na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife to na kati ya mbanza. 13 Bantu yayi lenda kulakisa ve ti mambu nyonso yina bawu ke na kuzonza ntangu yayi na nzutu ya munu, kele ya tsyelika. 14 Kasi mu me ndima na ntuala ya nge ti mu ke sadilaka Nzambi ya bankooko ya beto, na kulanda Nzila yina bawu ke na kutala ti yawu kele kinzambi-nzambi. Mu ke kwikilaka mpe na mambu nyonso yina kele na kati ya Misiku ya Moyize mpe dibuku ya Mimbikudi. 15 Mu kele na kivuvu na Nzambi mutindu bawu mpe kele na yawu: Nzambi ke vumbula na lufwa bantu ya kudedama mpe bantu yina kele ve ya kudedama. 16 Ni yawu yina, mu ke salaka ngolo ntangu ni ntangu na kuvwanda ve na dyambu na kati ya ntima ya munu na ntuala ya Nzambi mpe ya bantu. 17 «Na manima ya kuzinga bamvula mingi kisika ya nkaka, mu vutukaka na Yelusalemi samu na kunatina bantu ya yinsi ya munu mbongo yina ba fidisaka bawu, mpe na kupesa minkayulu na Nzambi. 18 Ni yawu yina, bawu kutaka munu na Yinzo ya Nzambi ntangu mu manisaka na kuvedisa nzutu ya munu: Nkonga to muvusu vwandaka ve kuna. 19 Kasi mwa ndambu ya ba-Zwife ya Aziya vwandaka kuna. Ni bawu fwanaka kwiza na ntuala ya nge samu na kufunda munu, kana bawu kele na dyambu ya kusemba munu. 20 To bika ti bantu yayi kuzabisa nge wapi dyambu ya yimbi bawu kuzwaka na munu ntangu bawu fundisaka munu na ntuala ya kimvuka ya bakuluntu ya ba-Zwife. 21 Kana bawu ke na kufunda munu na ntuala ya nge, ya lenda kuvwanda samu na mambu yina mu zonzaka na ntuala ya kimvuka ya bakuluntu ya

ba-Zwife ntangu mu tubaka na ngolo nyonso: Mu ke kwikilaka ti Nzambi ke vumbula bantu ya kufwa.» 22 Felikese wandaka zaba mbote mambu mingi na yina me tadila Nzila. Na yina, yandi kabikisaka lufundusu, mpe tubaka na mifundi ya Polo: «Mu ke tala dyambu ya beno ntangu Lisyase, mfumu ya ntete ya binwani ya Yelusalemi ke kwiza.» 23 Yandi pesaka muswa na mfumu ya binwani nkama na kukeba Polo na boloko, mpe na kupesa yandi mwa kimpwanza na mambu ya nkaka. Yandi pesaka mpe nzila na bandiku ya Polo na kusadisa Polo. 24 Na manima ya mwa bilumbu, Felikese kwizaka na kento ya yandi, Delusile, yina wandaka Zwife. Yandi tumisaka ti ba nata Polo, mpe kuwaka yandi na yina me tadila kiminu na Yesu-Klisto. 25 Kasi ntangu Polo zonzilaka yandi mambu yina me tadila kuzinga samu na kuyangidika Nzambi, kukutika nzutu, mpe lufundusu ya bantu yina Nzambi ke sala, Felikese kumaka na boma, mpe tubaka: «Ntangu yayi, nge lenda kukwenda. Kilumbu mu ke kuzwa dyaka ntangu, mu ke bokila nge.» 26 Mfumu Felikese wandaka na kivuvu ti Polo ke pesa yandi mbongo. Ni yawu yina, yandi wandaka bokila Polo konso ntangu samu na kusolola na yandi. 27 Na manima ya bamvula zole, Polesyuse Fesetuse kumaka mfumu na kisika yina wandaka Felikese. Kasi Felikese bikaka Polo na boloko samu ti yandi wandaka zola kuyangidika ba-Zwife.

25 Bilumbu tatu na manima ya kukuma na Zude, Fesetuse bikaka mbanza Sezale mpe kwendaka na Yelusalemi. 2 Kuna, bamfumu ya banganga-Nzambi mpe bantu ya mfunu fundaka Polo na kisika ya yandi. Bawu tatamanaka na kulomba yandi 3 na kuvutula Polo na Yelusalemi. Ya tsyelika, bawu lombaka yawu, samu ti bawu wandaka me sala mfundi ya kufwa Polo na nzila. 4 Kasi Fesetuse vutulaka: «Polo kele na boloko na mbanza Sezale, mpe na mwa bilumbu, munu mosi ke vutuka kuna. 5 Bika ti bamfumu ya beno kukwenda kintwadi na munu, mpe bawu funda yandi kana yandi salaka dyambu ya yimbi.» 6 Fesetuse salaka kaka bilumbu nana to kumi na Yelusalemi. Na manima, yandi vutukaka na mbanza Sezale. Na kilumbu yina landaka, yandi kwendaka na yinzo ya lufundusu, mpe tumisaka ti ba nata Polo. 7 Ntangu Polo kumaka, ba-Zwife yina wandaka me katuka na Yelusalemi zungaka yandi, mpe fundaka yandi na mambu mingi ya ngolo. Kasi

bawu wandaka lenda ve na kulakisa ti yawu kele ya tsyelika. 8 Polo nwaninaka nzutu ya yandi na kutuba: «Mu salaka ata dyambu ya yimbi na Misiku ya ba-Zwife, to na Yinzo ya Nzambi, to na ntinu ya Loma.» 9 Kasi Fesetuse wandaka zola kuyangidika ba-Zwife. Na yina, yandi tubaka na Polo: «Nge zola kukwenda na Yelusalemi samu ti ba fundisa nge kuna na ntwala ya munu?» 10 Polo vutulaka: «Mu kele na ntwala ya lufundusu ya ntinu ya Loma, mpe ni awa ba fwana kufundisa munu. Mu salaka ata dyambu ya yimbi na sika ya ba-Zwife mutindu nge mosi ke na kutala yawu mbote-mbote. 11 Kana mu salaka dyambu ya yimbi to yina me lunga na kuzengila munu lufwa, mu ke manga ve na kufwa. Kana butsyelika kele ve na mambu yina bawu ke na kufunda munu, ata muntu kele na luvu ya kuyekula munu na maboko ya bawu. Mu ke lomba ti ntinu ya Loma fundisa munu.» 12 Na manima ya kusolola na bayina ke pesaka yandi malongi, Fesetuse tubaka: «Nge me lomba ti ntinu ya Loma fundisa nge. Na yina, nge ke kwenda na ntwala ya yandi.» 13 Na manima ya mwa bilumbu, ntinu Angilipa na kibusi ya yandi Belenise kwizaka na mbanza Sezale samu na kupesa Fesetuse mbote. 14 Mutindu bawu lutisaka bilumbu mingi kuna, Fesetuse zabisaka ntinu Angilipa dyambu ya Polo, mpe tubaka: «Ya kele awa na muntu mosi yina Felikese bikaka na boloko. 15 Ntangu mu kwendaka na Yelusalemi, bamfumu ya banganga-Nzambi mpe bakuluntu ya ba-Zwife fundaka yandi, mpe lombaka ti mu pesa yandi kitumbu. 16 Mu zabisaka bawu ti bantu ya Loma ke yekulaka ve muntu kana yandi me talana ntete ve na mifundi ya yandi, mpe kana yandi me kuzwa ntete ve ntangu ya kunwanina nzutu ya yandi na mambu yina ba ke na kufunda yandi. 17 Na yina, bawu kwizaka awa kintwadi na munu. Ata kulutisa ntangu, na kilumbu yina landaka, mu kwendaka vwanda na kiti ya lufundusu mpe mu tumisaka ti ba nata muntu yina. 18 Mifundi ya yandi kwizaka. Kasi ba fundaka yandi ve na mambu ya ngolo yina mu wandaka vingila. 19 Bawu wandaka swana kaka na yina me tadila mutindu ya bawu ya kusambila Nzambi, mpe na muntu mosi na nkumbu Yesu yina kufwaka, kasi yina Polo ke tubaka ti yandi kele moyo. 20 Mu wandaka zaba ve wapi mutindu ya kuzenga dyambu yina. Ni yawu yina, mu yufulaka Polo kana yandi lendaka kwenda na Yelusalemi samu ti ba fundisa yandi kuna. 21 Kasi Polo lombaka ti ntinu ya Loma fundisa yandi.

Na yina, mu vutulaka yandi na boloko tii ntangu mu ke fidisa yandi na sika ya ntinu.» 22 Angilipa tubaka na Fesetuse: «Munu mpe, mu zola kuwa muntu yina.» Fesetuse vutulaka: «Nge ke kuwa yandi mbasi.» 23 Na kilumbu yina landaka, Angilipa mpe Belenise kwizaka na bumfumu nyonso, mpe kotaka na yinzo ya lufundusu kintwadi na bamfumu ya binwani, mpe bantu ya mfunu ya mbanza. Fesetuse pesaka muswa, mpe ba nataka Polo. 24 Fesetuse tubaka: «Ntinu Angilipa mpe beno nyonso yina kele awa bubu yayi, beno tala muntu yayi. Ba-Zwife nyonso kwizaka tala munu na Yelusalemi mpe awa samu na kufunda yandi. Bawu vwandaka looka ti yandi fwana kuzinga dyaka ve. 25 Munu, mu me tala ata dyambu yina me lunga na kuzengila yandi lufwa. Kasi, yandi mosi me lombi ti ba fundisa yandi na ntwa ya ntinu ya Loma. Na yina, mu me baka lukana ya kufidisa yandi kuna. 26 Kasi mu zaba ve yinki mu fwana kusonikina ntinu ya Loma na dyambu ya muntu yayi. Ni yawu yina, mu me bokila yandi na ntwa ya beno, mpe na ntwa ya nge mosi, ntinu Angilipa, samu na kuzwa mwa mambu ya kusonika na manima ya kuyufula yandi byuvu. 27 Ya tsyelika, ya kele buzoba na kufidisa muntu ya boloko na Loma ata kuzabisa dyambu ya yimbi yina yandi me sala.»

26 Ntinu Angilipa tubaka na Polo: «Nge lenda kuzonza samu na kunwanina nzutu ya nge.» Na yina, Polo nangunaka diboko, mpe nwaninaka nzutu ya yandi na kutuba mutindu yayi: 2 «Ntinu Angilipa, bubu yayi, mu ke na kyese na kunwanina nzutu ya munu na ntwa ya nge na mambu nyonso yina ba-Zwife ke na kufunda munu. 3 Ya tsyelika, nge zaba mbote kinkulu ya ba-Zwife mpe mambu nyonso yina bawu ke swanaka. Na yina, mu ke lombi nge na kulemba ve na kuwa munu. 4 «Ba-Zwife nyonso zaba ndyatulu ya munu katuka bumwana ya munu, samu ti mu kulaka na Yelusalemi na kati-kati ya bantu ya yinsi ya munu. 5 Bawu zaba munu katuka ntama, mpe bawu lenda kutuba kimbangi kana bawu zola, ti mu vwandaka muntu ya kimvuka ya ba-Falisyee, kimvuka yina me lutila misiku ya ngolo. 6 Na ntangu yayi, ba ke na kufundisa munu samu na kivuvu ya munu na nsilulu yina Nzambi pesaka na bankooko ya beto. 7 Bifumba kumi na zole ya beto kele na kivuvu ti Nzambi ke sala nsilulu yina, mpe bawu ke na kusadila Nzambi mpimpa na ntangu ata kulemba. Ntinu Angilipa, ni

samu na kivuvu yina ba-Zwife me funda munu. 8 Beno ba-Zwife, samu na yinki beno ke na kundima ve ti Nzambi ke vumbulaka bantu ya kufwa? 9 Munu mpe, mu banzaka ti mu fwanaka nwanisa na mitindu nyonso bilandi ya Yesu ya Nazaleti. 10 Ni mambu yina mu salaka na Yelusalemi. Mu kuzwaka muswa na sika ya bamfumu ya banganga-Nzambi, mpe mu tulaka bantu ya longo mingi na boloko. Ntangu ba vwandaka zengila bawu lufwa, mu vwandaka ndima yawu. 11 Konso ntangu, mu vwandaka luta na bayinzo nyonso ya lusambulu ya ba-Zwife. Mu vwandaka talisa bandimi mpasi, mpe mu vwandaka tumisa bawu na ngolo nyonso na kubika na kukwikila Yesu. Mu vwandaka na nkele mingi na bawu, mpe mu vwandaka landa bawu tii na bambanza ya nzenza.» 12 «Ni yawu yina, mu kwendaka na mbanza Damase na lutumu mpe muswa yina bamfumu ya banganga-Nzambi pesaka munu. 13 Ntinu, na ngunga ya midi, ntangu mu vwandaka na nzila, mu talaka nsemo yina katukaka na zulu. Yawu lutilaka ngolo na ntangu. Yawu lezimaka mpe zungaka munu na bampangi ya munu ya nzyetolo. 14 Beto nyonso kubwaka na ntoto, mpe mu kuwaka ndinga yina zonzaka na munu na ndinga ya ba-Ebeleoyo: «Sawuli, Sawuli, samu na yinki nge ke na kutalisa munu mpasi? Nge ke na kutala mpasi ya mpamba mutindu ngombe yina ke na kunwana na yinti ya nsongi ya mfumu ya yandi.» 15 Mu yufulaka: «Mfumu, nge kele nani?» Mfumu vutulaka: «Mu kele Yesu yina nge ke na kutalisa mpasi. 16 Kasi vumbuka mpe telama. Mu me talana na nge samu ti nge vwanda kisadi ya munu, mpe mbangi ya mambu yina nge me tala mpe ya mambu nyonso yina mu ke lakisa dyaka nge. 17 Mu ke kuula nge na maboko ya ba-Zwife mpe ya bayina kele ve ya ba-Zwife, sika mu ke fidisa nge. 18 Mu ke na kufidisa nge samu ti nge zibula bawu meso. Nge fwana kukatula bawu na kitombe samu na kutula bawu na nsemo, mpe kukatula bawu na lulendo ya Satana samu na kutula bawu na lulendo ya Nzambi. Kana bawu kwikila na munu, bawu ke kuzwa mulemvo ya masumu mpe kisika na kati ya bantu yina Nzambi soolaka.» 19 «Na yina, ntinu Angilipa, mu tumamaka na lumoni yina katukaka na zulu. 20 Kasi mu longisaka ntete na mbanza Damase, mpe na manima, na Yelusalemi, na kizunga nyonso ya Zude, mpe na sika ya bayina kele ve ba-Zwife. Mu longisaka bawu mambu yayi: Beno fwana kusoba nkadulu, mpe beno baluka na sika ya

Nzambi. Beno sala bisalu ya mbote samu na kulakisa ti beno me soba nkadulu. 21 Ni yawu yina, ba-Zwife kangaka munu na Yinzo ya Nzambi, mpe sosaka na kufwa munu. 22 Kasi tii bubu yayi Nzambi ke na kukeba munu, mpe mu kele dyaka awa samu na kupesa kimbangi na ntwala ya bantu nyonso: bantu ya mpamba mpe bantu ya mfunu. Mu ke na kuzabisa kaka mambu yina mimbikudi mpe Moyize zabisaka ti yawu ke salama: 23 Masiya fwana kutala mpasi. Yandi ke wanda muntu ya ntete yina ke vumbuka na lufwa, mpe yandi fwana kuzabisa nsemo yina ke pesa mpululu na ba-Zwife mpe bayina kele ve ba-Zwife.» 24 Mutindu Polo wwandaka nwanina nzutu ya yandi na mambu yina, Fesetuse tubaka na ngolo nyonso: «Polo, nge me lawuka! Kulongoka mingi me kumisa nge kilawu!» 25 Polo vutulaka: «Mfumu, mu me lawuka ve. Mambu nyonso yina mu ke na kuzonza, kele ya tsyelika mpe ya kusungama. 26 Ntinu Angilipa zaba mambu nyonso yina. Na yina, mu lenda kuzonza yawu na pwelele nyonso na ntwala ya yandi. Mu ke na kukwikila ti yandi zaba mambu nyonso yina mu ke na kuzonza, samu ti yawu salamaka ve na kisika ya kubumbama to na mansweki. 27 Ntinu Angilipa, nge ke kwikilaka na mambu yina mimbikudi sonikaka? Mu zaba ti nge ke kwikilaka na yawu.» 28 Na yina, Angilipa tubaka na Polo: «Kaka ntangu fyoti me bikana, mpe nge ke kumisa munu mu-Klisto.» 29 Polo vutulaka: «Ata ya wanda mwa ntangu to ntangu mingi, mu ke na kusambila Nzambi kaka samu na nge mosi ve, kasi mpe samu ti beno nyonso yina ke na kuwa munu bubu yayi, kuma mutindu munu. Kasi mu zola ve ti beno wanda ya kukangama na basinga yayi ya bisengo!» 30 Na manima ya kuwa mambu yina, ntinu Angilipa, mpe mfumu ya kizunga kintwadi na Belenise mpe bayina nyonso wwandaka fundisa telamaka. 31 Bawu kwendaka na lweka, mpe tubaka bawu na bawu: «Muntu yayi me sala ata dyambu yina me lunga na kuzengila yandi lufwa to na kutula yandi na boloko.» 32 Na yina, Angilipa tubaka na Fesetuse: «Kana muntu yayi lombaka ve ti ntinu ya Loma fundisa yandi, beto lendaka pesa yandi kimpwanza.»

27 Ntangu ba bakaka lukanu ti beto kwenda na yinsi ya Itali na masuwa, ba pesaka Polo mpe mwa bankole ya nkaka na maboko ya Yulyuse, mfumu ya binwani nkama, ya nkonga ya binwani ya ntinu

ya Loma. 2 Beto kotaka na masuwa yina katukaka na mbanza Adelamite, mpe yina wwandaka landa nzyetolo na mabungu ya Aziya. Beto kwendaka, mpe Alisetake, muntu ya mbanza Tesalonika ya kizunga ya Masedwane, wwandaka na beto. 3 Na kilumbu yina landaka, beto kumaka na mbanza Sidone. Yulyuse yina salaka Polo mambu ya mbote, pesaka yandi muswa ya kukwenda na sika ya bandiku ya yandi samu na kuzwa bima yina wwandaka na yandi nsatu. 4 Na manima ya kukatuka kuna, beto lutaka pene-pene ya simu ya kisanga ya Sipele, kisika mupepe wwandaka ngolo ve. 5 Beto sabukaka mubu na ntwala ya bizunga ya Silisi mpe ya Pamfili, mpe beto kumaka na mbanza Mila na kizunga ya Lisi. 6 Kuna, mfumu ya binwani nkama kutaka masuwa yina katukaka na mbanza Alezande samu na kukwenda na yinsi ya Itali. Yandi kotisaka beto na masuwa yina, mpe beto kwendaka. 7 Masuwa salaka bilumbu mingi na kutambula kaka malembe, mpe beto talaka mpasi mingi na kukuma na mantwala ya mbanza Kinide. Mutindu kitembo wwandaka ya ngolo, beto lutaka na nsongi ya kisanga ya Kelete yina ba ke bokilaka Salemona, mpe beto landaka simu ya kisanga ya Kelete, kisika mupepe wwandaka ngolo ve. 8 Masuwa wwandaka tambula na mpasi mingi na kulanda simu yina, mpe beto kumaka na kisika yina ba ke bokilaka «Mabungu ya Kitoko» pene-pene na mbanza Lase. 9 Beto lutasaka bilumbu mingi, mpe kuziyeta na masuwa kumaka yimbi mingi, samu ti Kilumbu ya Kumina nsoki wwandaka me luta. Ni yawu yina, Polo kebisaka binwani mpe bayina wwandaka nata masuwa: 10 «Bampangi, mu ke na kutala ti nzyetolo yayi ke kuma yimbi mingi. Masuwa mpe bifunda nyonso yina kele na beto awa ke beba. Beto nyonso mpe lenda kufwa.» 11 Kasi mfumu ya binwani kuwaka ve mambu yina Polo tubaka. Yandi wwandaka kuwa kaka mambu yina kinati-masuwa mpe muntu ya masuwa wwandaka tuba. 12 Mutindu dibungu wwandaka ve mbote na kulutisa ntangu ya madidi ya ngolo, bantu mingi na kati ya bayina wwandaka na kati ya masuwa, bakaka lukanu ya kulanda nzyetolo. Bawu wwandaka zola, kana ya lendaka salama, kukuma na Finikese, dibungu ya kisanga ya Kelete. Yawu wwandaka tala na node-wesete, mpe na sude-wesete. Dibungu yina wwandaka mbote na kulutisa ntangu ya madidi ya ngolo. 13 Mutindu mupepe ya malembe yina katukaka na sude wwandaka fula,

bantu ya masuwa banzaka ti bawu lendaka sadila mabanza ya bawu. Bawu nangunaka kizundu yina vwandaka kangimisa masuwa, mpe masuwa landaka nzyetolo na kutambula pene-pene na simu ya kisanga ya Kelete. 14 Kasi na manima ya mwa ntangu, kitembo ya ngolo yina ba ke bokilaka «kitembo ya Node-Esete» katukaka na myongo ya kisanga, mpe fulaka na ngolo nyonso. 15 Kitembo nataka masuwa na ngolo nyonso. Mayela ya kunwana na kitembo vwandaka ve, mpe beto bikaka ti kitembo nata beto. 16 Beto lutaka na sude ya kisanga ya fyeti na nkumbu Koda yina bumbaka beto na mwa ntangu na kitembo. Na mpasi mingi, beto lendaka na kuyulukisa na masuwa bwatu yina beto vwandaka benda. 17 Na manima ya kuyulukisa yawu na masuwa, bisadi ya masuwa kangaka basinga na balweka nyonso ya masuwa samu na kukumisa masuwa ngolo. Mutindu bawu vwandaka na boma ya tuta munyenge ya simu ya yinsi ya Libi, bawu kulumunaka balele ya masuwa, mpe bikaka ti kitembo nata masuwa. 18 Mutindu kitembo vwandaka ningisa masuwa na ngolo nyonso, kilumbu yina landaka, bawu losaka bifunda ya nkaka na mubu. 19 Na kilumbu ya tatu, bisadi ya masuwa losaka, bawu mosi, bisalulu ya masuwa na mubu. 20 Beto salaka bilumbu mingi ata kutala ntangu to bambwetete, mpe kitembo vwandaka kaka ngolo. Beto vwandaka zaba dyaka ve ti beto ke vuuka. 21 Bayina vwandaka na kati ya masuwa kudyaka ata kima katuka bilumbu mingi. Na yina, Polo telamaka na ntwala ya bawu, mpe tubaka: «Bampangi, kana beno vwandaka me ndima malongi ya munu na kubika ve kisanga ya Kelete, masuwa mpe bima nyonso zolaka beba ve. 22 Kasi ntangu yayi, mu ke lomba beno na kuvwanda na kibakala, samu ti ata mosi na kati ya beno ke kufwa, kaka ni masuwa ke dyama. 23 Na mpimpa, Nzambi ya munu yina mu ke sadilaka, fidisaka munu mbazi mosi ya yandi, 24 mpe tubaka: “Kuwanda ve na boma Polo. Nge fwana kufunduswa na ntwala ya ntinu ya Loma, mpe Nzambi na bumbote ya yandi ke sala ti samu na nge, bayina nyonso ke na kuziyeta na nge vuuka.” 25 Na yina bampangi, beno vwanaka na kibakala. Ya tsyelika, mu ke na kiminu na Nzambi ti yawu ke salama mutindu yandi me zabisa munu. 26 Kasi masuwa ya beto ke mwangana na simu ya kisanga mosi.» 27 Ya kumaka mpimpa ya kumi na yiya, mpe kitembo vwandaka nata beto na mubu ya Meditelane. Na kati-kati ya mpimpa, bisadi

ya masuwa vwandaka banza ti beto kumaka pene-pene na ntoto. 28 Bawu tezaka ndilu ya maza (na luve ya singa yina ba kangaka kisengo ya kilo), mpe bawu kuzwaka sunda ya Babalase makumi zole. Na mwa mantwala, bawu tezaka dyaka ndilu ya maza, mpe bawu kuzwaka Babalase kumi na tanu. 29 Bisadi ya masuwa vwandaka na boma ya kututa matadi ya nene. Ni yawu yina, bawu losaka na maza ya bizundu yiya na manima ya masuwa, mpe vingilaka ti bwisi kutsya na mbangu. 30 Bisadi ya masuwa vwandaka sosa kukima. Bawu tulaka bwatu na mubu mpe tubaka ti bawu vwandaka zola kukulumuna bizundu na mantwala ya masuwa. 31 Kasi Polo tubaka na mfumu ya binwani mpe na binwani: «Kana bantu yayi vwanaka ve na kati ya masuwa, beno ke vuuka ve.» 32 Na yina, binwani zengaka basinga yina vwandaka simba bwatu, mpe bwatu kwendaka. 33 Ntete bwisi kutsya, Polo kindisaka bawu nyonso na kudya, mpe tubaka: «Bubu yayi ni kilumbu ya kumi na yiya yina beno ke na kuvingila, mpe yina beno ke na kudya ve. 34 Ntangu yayi, mu ke na kukindisa beno na kudya, samu ti yawu kele mfunu na beno samu na kuvuuka, mpe ata muntu ke tala mpasi na kati ya beno.» 35 Ntangu yandi manisaka na kuzonza, yandi bakaka dimpa mpe tondaka Nzambi na ntwala ya bawu nyonso. Na manima, yandi zengaka yawu, mpe bandaka na kudya. 36 Na yina, bawu nyonso kuzwaka dyaka kibakala, mpe kudyaka. 37 Beto vwandaka bankama zole na makumi nsambwadi na sambanu ya bantu na kati ya masuwa. 38 Ntangu bawu nyonso yukutaka, ba losaka dyaka bifunda ya nkaka na mubu samu na kukulula kilo na masuwa. 39 Ntangu bwisi kutsyaka, bisadi ya masuwa zabaka ve kisika yina. Kasi bawu talaka simu ya ntoto yina zungaka ndambu ya maza, mpe yina vwandaka na kumu ya munyenge. Bawu bakaka lukanu ya kumeka na kukangimisa masuwa kuna. 40 Na yina, bawu zengaka bizundu, mpe bikaka yawu kubwa na mubu. Bawu nyangulaka mpe basinga ya bankafi yina vwandaka twadisa masuwa. Na manima, bawu zibulaka balele ya nene yina vwandaka na mantwala ya masuwa, mpe bawu kwendaka kisika vwandaka kumu ya munyenge. 41 Kasi bawu kwendaka tuta munyenge na kati ya mubu, mpe masuwa kangamaka. Mantwala ya masuwa kotaka na kati ya munyenge, mpe vwandaka ningana dyaka ve. Kasi manima ya masuwa pasukaka, samu ti bimpopo ya maza lutilaka

ngolo. 42 Binwani wwandaka zola kufwa bankole nyonso, samu ti bawu wwandaka na boma ti mosi na kati ya bankole kima na kutsaba. 43 Kasi mfumu ya binwani yina wwandaka zola kuvuukisa Polo, yiminaka bawu na kusala mutindu yina. Yandi pesaka muswa na bayina nyonso lendaka tsaba na kubwa na maza, mpe kutsaba tii na ntoto. 44 Ba ya nkaka fwanaka landa bawu na mabaya to bibuku ya masuwa. Ni na mutindu yina, bawu nyonso vuukaka mpe kumaka na ntoto.

28 Ntangu beto kumaka na ntoto, beto kuwaka ti nkumbu ya kisanga yina kele Malete. 2 Bantu ya kisanga yambaka beto mbote. Mutindu mvula bandaka na kunoka mpe madidi wwandaka mingi, bawu namisaka tiya ya nene, mpe bokilaka beto nyonso kuna. 3 Polo lokotaka mukuta ya bankuni samu na kutula yawu na tiya, kasi mpidi basikaka samu na tiya. Yawu tatikaka Polo, mpe kangamaka na diboko ya yandi. 4 Ntangu bantu ya kisanga talaka nyoka ya kukangama na diboko ya Polo, bawu tubaka bawu na bawu: «Muntu yayi ke kufwaka bantu. Ya tsyelika, yandi me vuuka na mubu, kasi lufundusu ya Nzambi ke na kupesa ve yandi muswa ya kuzinga.» 5 Kasi Polo losaka nyoka na tiya na kuningisa diboko, mpe yandi talaka ve mpasi. 6 Bantu wwandaka vingila na kutala kana nzutu ya Polo ke vimba yandi to kana yandi ke kufwa na nswalu nyonso. Kasi na manima ya kuvingila mingi, bawu talaka ti ata dyambu ya yimbi kuzwaka yandi. Na yina, bawu sobaka mabanza, mpe tubaka ti yandi kele nzambi. 7 Pene-pene na kisika yina, wwandaka lupangu ya nene ya Pubelyuse, mfumu ya ntete ya kisanga. Yandi yambaka beto na bunkundi nyonso, mpe beto lutisaka bilumbu tatu na yinzo ya yandi. 8 Tata ya Pubelyuse wwandaka ya kulala na mfulu. Yandi wwandaka na dibawu mpe pulu-pulu ya menga. Polo kwendaka tala yandi. Yandi sambidilaka yandi, tentikaka yandi maboko, mpe belusaka yandi. 9 Na manima, bambevo ya nkaka ya kisanga kwizaka na sika ya Polo, mpe yandi belusaka bawu. 10 Na yina, bawu zitisaka beto ya kulutlita, mpe ntangu beto kwendaka, bawu pesaka beto bima nyonso yina wwandaka na beto nsatu samu na kulanda nzyetolo ya beto. 11 Na manima ya bangonda tatu, beto kwendaka na masuwa yina ba ke bokilaka «Banzambi ya Mapasa.» Yawu katukaka na mbanza Alezande, mpe lutisaka ntangu ya madidi

ya ngolo na dibungu mosi ya kisanga. 12 Ntangu beto kumaka na mbanza Silakuse, beto lutisaka bilumbu tatu kuna. 13 Beto katukaka kuna, mpe masuwa wwandaka tambula na kulanda simu ya mubu samu na kukuma na mbanza Lezyo. Na kilumbu yina landaka, mupepe yina ke katukaka na sude bandaka na kufula, mpe beto salaka bilumbu zole na kukuma na mbanza Puzole. 14 Kuna, beto kutaka bampangi yina lombaka beto na kuvwanda kintwadi na bawu bilumbu nsambwadi. Ni na mutindu yina, beto manisaka nzyetolo, mpe kumaka na mbanza Loma. 15 Bampangi ya dibuundu ya mbanza Loma kuzwaka bansangu ti beto wwandaka kwiza. Ni yawu yina, bawu kwizaka tii na zandu ya mbanza Apyuse mpe na «Bayinzo Tatu ya Banzenza» samu na kubwabana beto. Ntangu Polo talaka bawu, yandi tondaka Nzambi mpe kumaka na kibakala. 16 Ntangu beto kumaka na mbanza Loma, bamfumu ya luyalu pesaka Polo muswa ya kuzwa yinzo, kisika yandi ke vwanda yandi mosi na kinwani yina wwandaka keba yandi. 17 Na manima ya bilumbu tatu, Polo bokilaka bamfumu ya ba-Zwife ya mbanza Loma. Ntangu bawu vukanaka, yandi zabisaka bawu: «Bampangi, mu salaka ata dyambu ya yimbi na bantu ya beto, mpe mu safulaka ve bifu ya bankooko ya beto. Kasi ba kangaka munu na Yelusalemi, mpe ba yekulaka munu na sika ya bantu ya Loma. 18 Na manima ya kuyufula munu byuvu, bawu zolaka pesa munu kimpwanza, samu ti bawu talaka ata dyambu ya yimbi na munu samu na kuzengila munu lufwa. 19 Kasi ba-Zwife mangaka. Na yina, mu fwanaka lomba ti ntinu ya Loma fundisa munu. Kasi mu kele ve na dibanza ya kufunda bantu ya yinsi ya munu. 20 Ni yawu yina, mu lombaka na kutala mpe kuzonza na beno. Ya tsyelika, mu kele muntu ya boloko samu na muntu yina bantu ya Isayeli ke salaka kivuvu.» 21 Bawu zabisaka yandi: «Beto kuzwaka ata mukanda yina ba-Zwife ya Zude sonikaka, mpe ata muntu ya Zude kwizaka zonza mambu ya yimbi na nzutu ya nge. 22 Kasi beto ke na zola kuwa na yinwa ya nge mambu yina nge ke na kubanza, samu ti beto zaba ti bisika nyonso, bantu ke na kumanga kimvuka yina nge kele.» 23 Bawu zengaka kilumbu yina bawu lendaka vukana dyaka. Na kilumbu yina, ba-Zwife yina kwizaka tala Polo na yinzo ya yandi, lutilaka mingi. Kubanda suka tii nkokila, Polo longisaka mpe bangulaka mambu nyonso yina me tadila Kimfumu

ya Nzambi. Na kuzonzila bawu mambu yina kele na kati ya Misiku ya Moyize mpe dibuku ya Mimbikudi, yandi wandaka sosa na kundimisa bawu mambu yina me tadila Yesu. 24 Bantu ya nkaka ndimaka mambu yina Polo wandaka zonga, kasi ba ya nkaka mangaka na kukwikila. 25 Ntangu bawu wandaka kabwana, bawu wandaka wisana kaka ve. Na yina, Polo tubaka mutindu yayi: «Mpeve ya Longo tubaka butsyelika ntangu yandi zonzaka na bankooko ya beno na yinwa ya mumbikudi Esaya! 26 Yandi tubaka: «"Kwenda na sika ya bantu yina, mpe zabisa bawu ti bawu ke kuwa mbote, kasi bawu ke bakula ve. Bawu ke zibula meso mbote samu na kutala, kasi bawu ke tala ve. 27 Ya tsyelika, bantima ya bantu yayi me kuma ngolo. Bawu me kanga makutu mpe meso ya bawu, samu ti bawu kuwa ve, bawu tala ve, mpe mayela ya bawu bakula ve. Na yina, bawu ke vutuka ve na sika ya munu, samu ti mu belusa bawu."» 28 Polo tubaka dyaka: «Beno fwana kuzaba ti Nzambi me fidisa mpe nsangu ya mpulusu na sika ya bayina kele ve ba-Zwife: Bawu ke kuwa yawu.» [29 Ntangu Polo zonzaka mutindu yina, ba-Zwife kwendaka mpe wandaka swana bawu na bawu na ngolo nyonso.] 30 Polo zingaka bamvula zole ya muvimba na yinzo yina yandi wandaka futila. Yandi wandaka yamba bayina nyonso wandaka kwiza kutala yandi. 31 Yandi wandaka zabisa Kimfumu ya Nzambi, mpe wandaka longisa mambu yina me tadila Mfumu Yesu-Klisto, na kivuvu mpe kimpwanza nyonso.

Loma

1 Ni muni Polo, kisadi ya Yesu-Klisto yina Nzambi bokilaka na kuvwanda ntumwa mpe soolaka samu na kumwangisa Nsangu ya yandi ya Mbote, ke na kufidisa beno mukanda yayi. **2** Katuka ntama, Nzambi pesaka nsilulu ya Nsangu ya Mbote yayi na kati ya mabuku ya longo na kusadila mimbikudi ya yandi. **3** Nsangu ya Mbote yango ke na kutadila Mwana ya yandi Yesu-Klisto. Na yina me tadila kimuntu, yandi butukaka na dikanda ya Davidi. **4** Kasi na yina me tadila Mpeve ya Longo, Nzambi lakisaka na lulendo ti Yesu-Klisto, Mfumu ya beto, kele Mwana ya yandi ntangu yandi vumbukaka na lufwa. **5** Ni na yandi, Nzambi pesaka muni lusakumuni ya kuvwanda ntumwa samu na kunata na Nkumbu ya yandi bantu ya bayinsi nyonso na kukwikila Yesu-Klisto mpe na kutumama na yandi. **6** Beno mpe, beno kele na kati ya lutangu ya bantu yina, samu ti Yesu-Klisto bokilaka beno. **7** Mu ke na kufidisa mukanda yayi na sika ya beno yina kele na mbanza Loma, beno nyonso yina Nzambi ke zolaka mingi mpe bokilaka na kuzinga samu na yandi. Bika ti Tata ya beto Nzambi mpe Mfumu Yesu-Klisto kusakumuna beno mpe kupesa beno kizunu. **8** Ntete-ntete, mu ke na kuvutula matondo na Nzambi ya muni na Nkumbu ya Yesu-Klisto samu na beno nyonso, samu ti bantu ke na kuzonzila kiminu ya beno na yinza ya muvimba. **9** Nzambi yina mu ke sadilaka na ntima nyonso ya muni na kumwangisa Nsangu ya Mbote ya Mwana ya yandi, kele mbangi ya muni ti mu ke zimbanaka beno ve na kati ya balusambulu ya muni. **10** Ntangu nyonso, mu ke sambilaka Nzambi na kupesa muni ngolo ya kukwiza na sika ya beno kana ya kele luzolo ya yandi. **11** Ya tsyelika, mu ke na nsatu ya kulutula ya kotalana na beno, samu ti mu natina beno makabu ya Mpeve ya Longo samu na kukindisa beno. **12** Dyaka, mu ke na nsatu ya kuvwanda kintwadi na beno, samu ti konso muntu kuzwa nkindusulu na kiminu yina kele na beto nyonso: kiminu ya muni kuzwa nkindusulu na kiminu ya beno, mpe beno na kiminu ya muni. **13** Bampangi! Mu zola beno zaba ti bambala mingi, mu kuzwaka mabanza ya kukwiza na sika ya beno. Kasi tii ntangu yayi, mu me lenda ve na kusadila yawu. Mu zolaka ti kisalu ya muni basisa bambuma ya mbote na sika ya beno mutindu yawu me basisa

bambuma ya mbote na bayinsi ya nkaka. **14** Mu fwana kusadila bantu nyonso: ya wanda ba-Ngeleke to basenzi, ya wanda bayina longokaka to bayina longokaka ve. **15** Ni yawu yina, mu kele mpe na nsatu ya kuzabisa Nsangu ya Mbote na sika ya beno yina kele na mbanza Loma. **16** Mu kele ve na nsoni ya kuzabisa Nsangu ya Mbote. Yawu kele lulendo ya Nzambi samu na kuvuukisa bayina nyonso ke kwikilaka, kubanda na ba-Zwif tii na bayina kele ve ba-Zwif. **17** Ya tsyelika, Nsangu ya Mbote ke lakisaka ti Nzambi ke talaka ti bantu kele ya kudedama ntangu bawu ke kwikilaka yandi, kubanda mbandukulu tii na nsukunu. Mutindu yawu kele ya kusonama na Dibuku ya Nzambi: «Muntu yina kele ya kudedama ke zinga samu na kiminu ya yandi.» **18** Katuka na mazulu, Nzambi ke lakisaka nkele ya yandi na konso disumu mpe mambu ya kudedama ve yina bantu ke salaka. Na mavanga ya bawu ya yimbi, bawu ke kangaka butsyelika nzila. **19** Kasi mambu yina beto lenda kuzaba na Nzambi kele pwelele samu na bawu, samu ti yandi mosi Nzambi lakisaka bawu yawu na pwelele nyonso. **20** Ya tsyelika, katuka ntangu yina Nzambi yidikaka yinza, nkadulu ya yandi yina ke talanaka ve, yina kele lulendo ya yandi ya bantangu nyonso mpe mutindu yandi kele, ke zabanaka na kutala bisalu ya yandi. Na yina, bawu lenda kutuba ve ti bawu zaba ve. (aïdios g126) **21** Bawu zaba Nzambi, kasi bawu ke kembisaka ve yandi mpe ke vutulaka ve yandi matondo mutindu ya me lunga na kusala yawu na ntwala ya Nzambi. Bawu kele na mabanza ya yimbi, mpe bantima ya bawu ya mayela ve kele na kati ya kitombe. **22** Bawu ke tubaka ti bawu kele bantu ya ndwenga, kasi bawu kele bilawu. **23** Bawu me manga na kukembisa Nzambi yina ke kufwaka ve samu na kukembisa biteki. Biteki yango ni bantu yina ke kufwa, bandeke, bibulu yina kele na makulu yiya, mpe banyoka. **24** Ni yawu yina, Nzambi bikaka bawu na kuzinga na busafu mutindu kele bansatu ya bantima ya bawu. Na yina, bawu ke safulaka bawu mosi banzutu ya bawu na kuzinga na mutindu ya nsoni. **25** Bawu me balula butsyelika ya Nzambi na luvunu. Bawu ke sambilaka mpe ke sadilaka bima yina Nzambi yidikaka. Kasi bawu ke sambilaka ve, mpe ke sadilaka ve yandi mosi Kiyidiki ya bima nyonso, yina bantu nyonso fwana kusiika bamvula na bamvula. Amenii! (aïön g165) **26** Ni yawu yina, Nzambi bikaka bawu, samu ti bawu sadila bansatu ya bawu

ya nsoni. Bakento ke na kuvukisa dyaka ve mfulu na babakala, kasi bawu ke na kuvukisa mfulu bawu na bawu. 27 Mutindu mosi mpe, babakala ke na kuvukisa dyaka ve mfulu na bakento, mpe bawu ke na nsatu ya kulutila na kuvukisa mfulu bakala na bakala. Bawu ke na kusala mambu ya nsoni bawu na bawu, mpe na kusala mutindu yina, bawu ke na kuzwa kitumbu yina me lunga na nkadulu ya bawu ya yimbi. 28 Mutindu bawu mangaka na kuzaba Nzambi, Nzambi bikaka bawu, samu ti bawu sadila mayela ya bawu ya kutengama. Na yina, bawu ke salaka mambu yina me lunga ve na kusala. 29 Bawu kele ya kufuluka na konso mutindu ya mambu ya kudedama ve, ya yimbi, ya kuvwanda na nsatu ya bima ya bampangi. Bawu kele bantu ya myangu, ya kufuluka na musoki, mpe ke kufwaka bampangi. Bawu ke swanaka bawu na bawu, ke vunaka bampangi, mpe ke salaka mambu ya buzoba ya mutindu na mutindu. Bawu ke zonzaka mambu ya luvunu na nzutu ya bampangi, 30 mpe ke tongaka bampangi. Bawu kele bambeni ya Nzambi, mpe ke fingaka bampangi. Bawu ke salaka lunangu, mpe ke zolaka talana na meso ya bantu. Bawu ke sosaka banzila ya mutindu na mutindu samu na kusala mambu ya yimbi, mpe bawu ke tumamaka ve na bibuti ya bawu. 31 Bawu ke na mayela ve mpe ke zitisaka ve bansilulu ya bawu. Bawu kele na ntima-ngolo mpe ke talaka ve bampangi kyadi. 32 Bawu zaba mbote nzengolo ya Nzambi: bayina ke zingaka mutindu yina ke kuzwa kitumbu ya lufwa. Bawu ke salaka kaka ve mambu ya mutindu yina, kasi bawu ke ndimaka bayina ke salaka yawu.

2 Na yina, ata nge vwanda nani, kana nge ke fundisaka bampangi, zaba ti nge mosi mpe kele muntu ya kufundisa. Ntangu nge ke fundisaka bampangi, mpe nge ke salaka mambu yina bawu ke salaka, nge ke na kupesa kitumbu na nge mosi. 2 Beto zaba ti Nzambi ke fundisaka na butsyelika nyonso bayina ke salaka mambu ya mutindu yina. 3 Nge muntu ke fundisaka bampangi na mambu yina nge mosi mpe ke salaka, zaba ti Nzambi ke fundisa nge. 4 Mpe nge muntu ke safulaka bunene ya bumbote ya Nzambi, ya mvibudulu ya yandi, mpe ya ntima yandi, nge zaba ve ti bumbote ya Nzambi ke na kunata nge na kusoba nkadulu? 5 Kasi nge ke na ntima ya kukangama, mpe nge ke na kumanga na kusoba nkadulu. Ni yawu yina, nge ke na kukubika

nge mosi kitumbu ya ngolo samu na kilumbu yina Nzambi ke lakisa nkele ya yandi mpe lufundusu ya yandi ya kudedama. 6 Ya tsyelika, Nzambi ke pesa konso muntu musendo yina me fwanana na bisalu yina yandi me sala. 7 Nzambi ke pesa luzingu ya mankululu na bayina ke tatamanaka na kusala mambu ya mbote. Bantu yina ke salaka yawu ke sosaka na kuzwa nkembo, buzitu, mpe luzingu yina ke manisaka ve. (aiōnios g166) 8 Kasi Nzambi ke dasuka mpe ke vwanda na nkele na bayina ke tumamaka ve na yandi, ke mangaka butsyelika, mpe ke tumamaka na mambu ya kudedama ve. 9 Bampasi mpe mawa ke kumina bayina nyonso ke salaka mambu ya yimbi, kubanda ntete na ba-Zwife, mpe na manima, bayina kele ve ba-Zwife. 10 Kasi Nzambi ke pesa nkembo, buzitu, mpe kizunu na sika ya bayina nyonso ke salaka mambu ya mbote, kubanda ntete na ba-Zwife, mpe na manima, bayina kele ve ba-Zwife, 11 samu ti Nzambi ke swasikisaka ve bantu. 12 Bayina nyonso ke salaka masumu ata kuzaba Misiku, ke zimbisa myela ya bawu ata ti bawu zaba ve Misiku yina. Kasi bayina nyonso zaba Misiku yina, mpe ke salaka masumu, ke funduswa na yina me tadila Misiku yina. 13 Ya tsyelika, bayina ke kuwaka kaka Misiku kele ve ya kudedama na meso ya Nzambi, kasi ni bayina ke tumamaka na yawu. 14 Bayina kele ve ba-Zwife zaba ve Misiku. Kasi ba ya nkaka ke salaka mutindu Misiku ke tumisaka. Bawu kele misiku samu na bawu mosi, ata ti bawu kele na yawu ve. 15 Na kusala mutindu yina, bawu ke lakisaka ti mambu yina Misiku ke tumisaka kele ya kusonama na kati ya bantima ya bawu. Ndinga yina ke zonzaka na kati ya bantima ya bawu kele mpe mbangi na mambu yina. Mutindu mosi mpe, mabanza ya bawu yina bantangu ya nkaka ke fundaka bawu to ke nwaninaka bawu 16 ke talana na kilumbu yina Nzambi ke fundisa bantu na lusalusu ya Yesu-Klisto. Yandi ke fundisa mambu nyonso yina kele ya kubumbama na kati ya bantima ya bantu mutindu ke zabisaka Nsangu ya Mbote yina mu ke longisaka. 17 Kasi nge yina kele Zwife, nge kele ya kukangama na Misiku, mpe nge kele na lunangu samu na Nzambi ya nge. 18 Nge zaba mambu yina Nzambi ke zolaka, mpe Misiku me longisa nge na kusoola mambu ya mfunu. 19 Nge ke kanisaka ti nge kele ntwadisi ya bampofu, nsemo ya bayina kele na kati ya kitombe, 20 mulongisi ya bana ya fyoti mpe ya bantu ya mayela ve, samu ti nge ke na kutala

ti Misiku ke longisaka nge luzabu mpe butsyelika. 21 Na yina, nge yina kele mulongisi ya bampangi, samu na yinki nge kele ve mulongisi ya nge mosi? Nge ke longisaka ti muntu fwana kulaba ve, kasi nge mosi ke labaka. 22 Nge ke yiminaka bantu na kusala kinsuza, kasi nge mosi ke salaka yawu. Nge ke yinaka banzambi ya biteki, kasi nge ke bakaka na ngolo bima yina kele na kati ya bayinzo ya bawu ya lusambulu. 23 Nge ke na lunangu ya kuzaba Misiku, kasi nge ke safulaka Nzambi ntangu nge ke tumamaka ve na Misiku. 24 Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Bayina kele ve ba-Zwife ke na kusafulaka Nkumbu ya Nzambi samu na beno.» 25 Kana nge ke tumamaka na Misiku, dyambu ya kuzenga bubakala kele mfunu na nge. Kana nge ke tumamaka ve na Misiku, nge kele mutindu muntu yina ba zengaka ve bubakala. 26 Kasi kana muntu yina ba zengaka ve bubakala ke na kutumama na Misiku, Nzambi ke tala yandi mutindu muntu yina ba zengaka bubakala. 27 Muntu yina ba zengaka ve bubakala, kasi ke tumamaka na Misiku, ke fundisa nge yina ke tumamaka ve na Misiku ata ti nge zaba yawu, mpe ti ba zengaka nge bubakala. 28 Na yina, Zwife ya tsyelika kele ve muntu yina ke lakisaka yawu na mambu yina ke talanaka meso, to muntu yina kele ya kuzengisa bubakala kaka na kidimbu yina ba salaka na bubakala ya yandi. 29 Kasi Zwife ya tsyelika, ni muntu yina kele ya kuzengisa bubakala kati ya ntima. Yawu ke salamaka ve na misiku, kasi na Mpeve ya Nzambi. Nkembo ya Zwife yina ke katukaka ve na sika ya bantu, kasi na Nzambi.

3 Na yina, na yinki kuvwanda Zwife me lutila bantu ya nkaka? Wapi mfunu kele na kuzengisa muntu bubakala? 2 Ee! Ya ke na ndandu ya nene na mambu nyonso. Ntete-ntete, Nzambi pesaka mambu ya yandi na sika ya ba-Zwife. 3 Kana ba-Zwife ya nkaka vwandaka ve ya kukwikama na Nzambi, yawu lendaka sala ti Nzambi bika na kuvwanda ya kukwikama? 4 Ve! Beto fwana kuzaba ti Nzambi ke tubaka butsyelika ata ti bantu nyonso kele bantu ya luvunu, mutindu yawu kele ya kusonama na Dibuku ya Nzambi: «Bantu fwana kuzaba ti nge Nzambi kele ya kudedama na mambu yina nge ke zonzaka, mpe kana bantu fundisa nge, nge ke nunga.» 5 Yinki beto lenda kutuba kana yimbi yina beto ke salaka ke na kulakisa ti Nzambi kele ya kudedama?

Nzambi kele ve ya kudedama ntangu yandi ke pesaka beto kitumbu? (Mu ke na kuzonza mutindu bantu ke tubaka.) 6 Ni mutindu yina ve! Kana Nzambi kele ve ya kudedama, wapi mutindu yandi ke lenda na kufundisa bantu? 7 Kana luvunu ya munu ke na kulakisa na pwelele nyonso butsyelika ya Nzambi samu na kulakisa nkembo ya yandi, samu na yinki mu lenda kuzwa dyaka kitumbu mutindu musumuki? 8 Na yina, samu na yinki beto lenda kutuba ve ti beto sala mambu ya yimbi, samu ti mambu ya mbote talana? Ya tsyelika, samu na kufinga munu, bantu ya nkaka ke zonzaka ti ni munu ke tubaka yawu. Ya me lunga na bantu yina ke tubaka mutindu yina na kuzwa kitumbu ya bawu. 9 Kasi beto lenda kutuba ve ti beto ba-Zwife, beto me lutila bantu ya nkaka mfunu. Mu vwandaka me zabisaka beno yawu ti ba-Zwife mpe bayina kele ve ba-Zwife kele bawu nyonso bandongo ya masumu 10 mutindu yawu kele ya kusonama na Dibuku ya Nzambi: «Ya kele ve na muntu ya kudedama, ata mosi ve. 11 Ata muntu ke na mayela; Ata muntu ke sosaka Nzambi. 12 Bantu nyonso me zimbana nzila, mpe bawu me sumuka kintwadi. Ya kele ve na muntu yina ke na kusala mambu ya mbote, ata mosi ve. 13 Balaka ya bawu kele mutindu bandyamu ya kuzibuka. Bawu ke sadilaka baludimi ya bawu samu na kuvuna, mpe bayinwa ya bawu ke basisaka misa ya nyoka. 14 Bayinwa ya bawu kele ya kufulukaka na mambu ya nsiingulu mpe ya ndudi. 15 Bawu ke kwendaka mbangu samu na kufwa bantu. 16 Na bisika nyonso yina bawu ke lutaka, bawu ke mwangisaka bima nyonso, mpe ke bikaka mawa. 17 Bawu me zaba ve nzila yina ke pesaka kizunu. 18 Bawu kele ve na boma ya Nzambi.» 19 Beto zaba ti mambu nyonso yina kele na kati ya Misiku, kele samu na bayina kele na yisi ya lutumu ya Misiku. Na yina, ata muntu ke lenda na kutuba ti yandi kele ya kudedama, mpe bantu nyonso kele ya kusumuka na ntwala ya Nzambi. 20 Ni yawu yina, ata muntu ke vwanda ya kudedama na meso ya Nzambi na kusala mambu yina ke tumisaka Misiku. Ya tsyelika, Misiku kele samu na kulakisa na bantu ti bawu ke salaka masumu. 21 Kasi ntangu yayi, Nzambi me lakisa beto wapi mutindu yandi ke kumisaka beto ya kudedama na ntwala ya yandi ata kusadila Misiku. Mambu yina kele ya kusonama na kati ya Misiku ya Moyize mpe dibuku ya Mimbikudi ke zabisaka yawu: 22 Nzambi ke kumisaka bantu ya kudedama samu na kiminu ya

bawu na Yesu-Klisto. Yandi ke salaka yawu samu na bayina nyonso ke kwikilaka Yesu-Klisto, samu ti bantu nyonso kele mutindu mosi: **23** Bantu nyonso me sumuka, mpe me kondwa nkembo ya Nzambi. **24** Kasi na bumbote ya yandi, Nzambi ke kumisaka bawu ya kudedama ya mpamba na lusalusu ya Yesu-Klisto yina ke na kukuula bawu na masumu. **25** Ni yandi Nzambi pesaka mutindu munkayulu, samu ti bantu kuzwa na lufwa ya yandi mulemvo ya masumu samu na kiminu ya bawu. Yandi salaka mutindu yina samu na kulakisa ti yandi kele ya kudedama, samu ti yandi sembaka ve masumu yina bantu salaka na ntama **26** ntangu yandi lakisaka mvibudulu ya yandi. Yandi ke na kulakisa ludedomo ya yandi ntangu yayi samu na kulakisa na mbala mosi ti yandi kele ya kudedama, mpe yandi ke kumisa ya kudedama bantu nyonso yina ke kwikilaka Yesu. **27** Na yina, ya ke dyaka ve na mfunu ya kusala lunangu, samu ti dyambu yina me lutila mfunu, ni kutumama ve na misiku, kasi kuvwanda na kiminu. **28** Ya tsyelika, beto ke na kutala ti Nzambi ke kumisaka muntu ya kudedama samu na kiminu ya muntu yina. Kasi ya kele ve na kutumama na Misiku. **29** To Nzambi kele kaka Nzambi ya ba-Zwife? Yandi kele ve Nzambi ya bayina kele ve ba-Zwife? Ee, yandi kele mpe Nzambi ya bayina kele ve ba-Zwife, **30** samu ti ya ke kaka na Nzambi mosi. Ni yandi ke kumisaka ya kudedama, na lusalusu ya kiminu, ba-Zwife mutindu mosi mpe bayina kele ve ba-Zwife. **31** Na yina, ya zola kutuba ve ti ntangu beto ke kwikilaka, beto ke manisaka Misiku mfunu, kasi beto ke pesaka yawu mfunu.

4 Na yina, yinki beto lenda kutuba na yina me tadila nkooko ya beto, Abalayami? Yinki yandi kuzwaka na kimuntu ya yandi? **2** Kana Abalayami kumaka muntu ya kudedama na bisalu yina yandi salaka, yandi lendaka sala lunangu. Kasi yandi lenda kusala yawu ve na ntuala ya Nzambi. **3** Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Abalayami kwikilaka na Nzambi, mpe Nzambi ndimaka yandi mutindu muntu ya kudedama samu na kiminu ya yandi.» **4** Muntu yina ke salaka kusalu, ke kuzwaka difuta. Difuta yango kele ve dikabu. Kasi yawu kele musendo yina yandi fwana kuzwa. **5** Kana muntu ke salaka ve bisalu, kasi ke kwikilaka Nzambi yina ke salaka ti muntu ya masumu kuma muntu ya kudedama, Nzambi ke ndima yandi mutindu muntu ya kudedama samu na

kiminu ya yandi. **6** Ni na mutindu yina, Davidi ke na kuzonzila kyese ya muntu yina Nzambi ke ndimaka mutindu muntu ya kudedama ata kutala bisalu ya yandi: **7** «Kyese na bantu yina Nzambi me lemvokila yimbi ya bawu, mpe me katula masumu! **8** Kyese na muntu yina Mfumu Nzambi ke talaka mutindu muntu yina kele na masumu ve!» **9** Kyese yina kele kaka samu na bayina kele ba-Zwife? Ve! Yawu kele mpe samu na bayina kele ve ba-Zwife. Beto me tuba mbote ti «Nzambi ndimaka Abalayami mutindu muntu ya kudedama samu na kiminu ya yandi.» **10** Kasi wapi ntangu yawu salamaka? Ntete ba zenga Abalayami bubakala to na manima ya kuzenga yandi bubakala? Yawu salamaka ve na manima ya kuzenga bubakala, kasi ntete ba zenga yandi bubakala. **11** Ntete ba zenga yandi bubakala, Nzambi ndimaka Abalayami mutindu muntu ya kudedama, samu ti yandi wwandaka kwikila yandi. Na manima, yandi kuzwaka kidimbu ya kuzengisa bubakala. Yawu wwandaka lakisa ti Nzambi ndimaka yandi mutindu muntu ya kudedama samu na kiminu ya yandi. Na yina, Abalayami me kuma tata ya bayina nyonso ke kwikilaka Nzambi ata ti ba zengisaka ve bawu bubakala. Bawu mpe, Nzambi ke ndimaka bawu mutindu bantu ya kudedama. **12** Yandi kele mpe tata ya bayina ba zengaka bubakala: Bayina kele kaka ve bantu ba zengaka bubakala, kasi ke landaka mpe kifwani ya kiminu ya tata ya beto Abalayami ntete ba zenga yandi bubakala. **13** Nzambi pesaka nsilulu ya kupesa yinza na sika ya Abalayami mpe na sika ya bana ya dikanda ya yandi. Ya zola kutuba ve ti Nzambi pesaka nsilulu yina, samu ti Abalayami tumamaka na misiku, kasi, samu ti Nzambi ndimaka yandi mutindu muntu ya kudedama samu na kiminu ya yandi. **14** Kana kaka ni bayina ke tumamaka na Misiku fwanaka kuzwa bima yina Nzambi pesaka nsilulu, kiminu zolaka vwanda kima ya mpamba, mpe nsilulu ya Nzambi zolaka vwanda ve na mfunu. **15** Ya tsyelika, Misiku ke salaka ti Nzambi dasuka na bantu. Kana misiku kele ve, kumanga na kutumama na misiku lenda kuvwanda ve. **16** Na yina, nsilulu salamaka samu na kiminu, samu ti yawu vwanda dikabu yina Nzambi ke pesaka ya mpamba, mpe ti yawu salama samu na bana nyonso ya dikanda ya Abalayami. Yawu fwana kusalama kaka ve samu na bayina ke kwikilaka na Misiku, kasi mpe samu na bayina ke kwikilaka mutindu Abalayami kwikilaka. Abalayami kele tata

ya beto nyonso 17 mutindu Dibuku ya Nzambi ke zabisaka: «Mu tulaka nge tata ya makanda mingi ya bantu.» Yandi kele tata ya beto na ntuala ya Nzambi yina yandi kwikilaka, Nzambi yina ke vutulaka luzingu na bantu ya kufwa, mpe ke salaka ti bima yina kele ve na luzingu, kuzwa luzingu. 18 Na kusala kivuvu kisika yina ba lendaka sala ve kivuvu, Abalayami kwikilaka mpe kumaka «tata ya makanda mingi ya bantu» mutindu Nzambi zabisaka yandi yawu: «Bayina ke butuka na dikanda ya nge ke vwanda mingi mutindu bambwetete yayi.» 19 Abalayami vwandaka keba ve na bamvula nkama, kasi yandi lembaka ve na kusala kiminu ata ti nzutu ya yandi kumaka mutindu ya kufwa, mpe ti Saala lendaka buta ve. 20 Yandi vwandaka sala kaka kiminu, mpe salaka ve ntembe na nsilulu ya Nzambi. Kasi kiminu ya yandi vwandaka pesa yandi ngolo, mpe yandi kembisaka Nzambi. 21 Yandi zabaka ti ya tsyelika, Nzambi ke na lulendo ya kusala mambu yina yandi pesaka nsilulu. 22 Ni yawu yina, Nzambi ndimaka Abalayami mutindu muntu ya kudedama samu na kiminu ya yandi. 23 Kasi mambu yayi: «Nzambi ndimaka yandi mutindu muntu ya kudedama», yawu sonamaka ve kaka samu na yandi mosi. 24 Yawu sonamaka mpe samu na beto yina Nzambi ke ndima mutindu bantu ya kudedama, samu ti beto ke kwikilaka yandi yina vumbulaka Mfumu ya beto Yesu na lufwa. 25 Ba yekulaka yandi na lufwa samu na masumu ya beto, mpe Nzambi vumbulaka yandi na lufwa samu na kukitula beto bantu ya kudedama.

5 Mutindu Nzambi me ndima beto bantu ya kudedama samu na kiminu ya beto, beto ke na kuzinga ntangu yayi na kizunu na yandi samu na Yesu-Klisto, Mfumu ya beto. 2 Na lusalusu ya Yesu-Klisto, beto me lenda na kuzwa na kiminu dikabu yina Nzambi ke pesaka ya mpamba. Ni na yawu beto ke na kuzinga ya kukwikama ntangu yayi, mpe mambu yina ke na kuyangidika beto, ni kivuvu ya kukota na nkembo ya Nzambi. 3 Beto ke yangalalaka mpe na kati ya bampasi ya beto, kasi beto zaba ti bampasi ke pesaka mvibudulu, 4 mpe mvibudulu ke nataka muntu na kuvwanda ya kukwikama ata yandi ke na kutala mpasi. Kuvwanda ya kukwikama na kati ya bampasi ke pesaka kivuvu. 5 Kivuvu yayi lenda kuvuna beto ve, samu ti Nzambi tulaka luzolo ya yandi na kati ya bantima ya beto na ngolo ya Mpeve ya Longo

yina yandi pesaka beto. 6 Ya tsyelika, ntangu beto vwandaka ntete ve na ngolo, Klisto kufwaka samu na bantu yina vwandaka na kitantu na Nzambi na ntangu yina Nzambi kubikaka. 7 Kundima na kufwa samu na muntu ya kudedama kele mpasi mingi. Kasi ntangu ya nkaka, muntu ke ndimaka na kufwa samu na muntu ya mbote. 8 Kasi Nzambi lakisaka beto wapi mutindu yandi ke zolaka beto: Klisto kufwaka samu na beto ntangu beto vwandaka ntete bantu ya masumu. 9 Ntangu yayi, na lufwa ya Klisto, beto me kuma bantu ya kudedama na ntuala ya Nzambi. Ni yawu yina, Klisto ke vuukisa beto na nkele ya Nzambi. 10 Ntangu beto vwandaka bambeni ya Nzambi, Nzambi vutulaka ngwisani ya yandi na beto na lufwa ya Mwana ya yandi. Mutindu ngwisani me vutuka, beto ke na kivuvu ti yandi ke vuukisa mpe beto, samu ti Klisto kele moyo. 11 Dyaka, beto ke na lunangu na Nzambi samu na Mfumu ya beto, Yesu-Klisto, samu ti ni na yandi ngwisani ya beto na Nzambi me vutuka ntangu yayi. 12 Masumu kotaka na yinza samu na muntu mosi, Adami, mpe yawu pesaka lufwa. Na yina, lufwa me kumina bantu nyonso, samu ti bantu nyonso me sala masumu. 13 Ya tsyelika, ntete Nzambi pesa Moyize Misiku, masumu vwandaka na kati ya yinza. Kasi masumu lenda kunata ve muntu na kuzwa kitumbu kana misiku kele ve. 14 Kasi katuka ntangu ya Adami tii ya Moyize, lufwa vwandaka yala bantu, ata bayina vwandaka me sala ve masumu ya mutindu mosi na Adami ntangu yandi tumamaka ve na Nzambi. Adami vwandaka kifwani ya muntu yina fwanaka kwiza. 15 Kasi beto lenda kufwanikisa ve bunene ya disumu ya Adami na bunene ya dikabu yina Nzambi ke pesaka ya mpamba. Ya tsyelika, samu na disumu ya muntu mosi, lutangu ya nene ya bantu kufwaka. Kasi bumbote ya Nzambi me lutala nene, mpe dikabu yina yandi pesaka ya mpamba na bantu mingi na lusalusu ya muntu mosi, Yesu-Klisto, me lutala mfunu. 16 Nsukunu ya dikabu ya Nzambi kele mutindu mosi ve na nsukunu ya disumu yina salaka muntu mosi. Nsukunu ya disumu yina salaka muntu mosi, ni kitumbu. Kasi nsukunu ya dikabu yina Nzambi pesaka ya mpamba na manima ya masumu ya bantu, ni kukatula kitumbu ya masumu. 17 Ya tsyelika, na disumu yina muntu mosi salaka, lufwa yalaka bantu nyonso ya yinza. Kasi kaka na Yesu-Klisto, bantu ke na kuzwa bima ya kulutila: Bayina nyonso ke na kuzwa bumbote ya yandi ya kulutila mpe ke na

kukuma ya kudedama samu na yawu, ke zinga mpe ke yala na Yesu-Klisto. 18 Na yina, mutindu disumu ya muntu mosi pesaka kitumbu na bantu nyonso, mutindu mosi mpe, kimalu ya kudedama ya muntu mosi, Yesu-Klisto, ke katulaka kitumbu ya masumu ya bantu nyonso, mpe ke pesaka bawu luzingu. 19 Na muntu mosi yina tumamaka ve na Nzambi, bantu mingi kumaka misumuki. Mutindu mosi mpe, na muntu mosi yina tumamaka na Nzambi, bantu mingi me kuma ya kudedama. 20 Ntangu bantu kuzwaka Misiku, masumu kumaka dyaka mingi. Kasi kisika masumu kele ya kulutila, bumbote ya Nzambi kele ya kulutila dyaka mingi. 21 Na yina, mutindu masumu vwandaka na lulendo ya kufwa bantu, mutindu mosi mpe bumbote ya Nzambi yina ke kumisaka bantu ya kudedama, kele na lulendo ya kupesa luzingu ya mankululu na lusalusu ya Mfumu ya beto, Yesu-Klisto. (aiōnios g166)

6 Na yina, yinki beto ke tuba? Beto fwana kutatamana na kusala masumu, samu ti bumbote ya Nzambi vwanda ya kulutila? 2 Ve! Na yina me tadila masumu beto kufwaka. Na yina, beto lenda kuzinga dyaka ve na kati ya masumu. 3 Beno zaba mbote ti ntangu beto kuzwaka mbotokolo, beto vwandaka ya kukangama na Yesu-Klisto. Ni yawu yina, beto me kufwa kintwadi na yandi. 4 Na mbotokolo, ba zikaka beto kintwadi na yandi. Kasi lulendo ya nkembo ya Tata Nzambi vumbulaka Klisto na lufwa, samu ti beto mpe, beto zinga luzingu ya malu-malu. 5 Ya tsyelika, beto vwandaka ya kukangama na yandi ntangu beto kufwaka na yandi. Mutindu mosi mpe, beto ke vwanda ya kukangama na yandi na kuvumbuka na lufwa mutindu yandi. 6 Beto fwana kuzaba mbote mambu yayi: Ba komaka na kulunsi kintwadi na Klisto, nzutu yina vwandaka na beto na ntama, samu ti nzutu ya beto ya masumu kufwa, mpe ti beto vwanda dyaka ve bandongo ya masumu. 7 Ya tsyelika, muntu yina me kufwa ke dyaka ve na kitumbu ya masumu. 8 Kana beto ke kufwaka kintwadi na Klisto, beto ke na kukwikila ti beto ke zinga mpe kintwadi na yandi. 9 Beto zaba mbote: Lufwa lenda kuyala dyaka Klisto ve, samu ti yandi vumbukaka na lufwa, mpe lenda kufwa dyaka ve. 10 Na kufwa, yandi kufwaka mbala mosi na yina me tadila masumu. Kasi ntangu yayi, yandi kele moyo, mpe yandi ke na kuzinga samu na Nzambi. 11 Beno mpe mutindu mosi, beno fwana

kutuba ti beno kele bantu ya kufwa na yina me tadila masumu, mpe bantu ya moyo samu na Nzambi na kintwadi na Yesu-Klisto. 12 Na yina, masumu fwana kuyala dyaka ve banzutu ya beno yina ke kufwa samu na kunata beno na kutumama na bansatu ya nzutu. 13 Beno sadila dyaka ve binama ya banzutu ya beno na masumu mutindu binwanunu ya kusala mambu ya kudedama ve. Kasi beno sadila Nzambi mutindu bantu ya moyo yina me vumbuka na lufwa samu na kusadila binama ya banzutu ya beno mutindu binwanunu ya kusala mambu ya kudedama. 14 Ya tsyelika, masumu lenda kuyala dyaka beno ve, samu ti ni Misiku ve ke na kuyala beno, kasi bumbote ya Nzambi. 15 Yinki dyaka? Mutindu Misiku ke na kuyala dyaka beto ve, kasi bumbote ya Nzambi, ya zola kutuba ti beto fwana kusala masumu? Mpila yina ve! 16 Beno fwana kuzaba ti ntangu beno ke sadilaka muntu na kutumama na yandi mutindu bandongo, beno ke kumaka bandongo ya mfumu yina beno ke na kusadila. Beno lenda kukuma bandongo ya masumu, mpe masumu ke nata beno na lufwa, to beno lenda kukuma bayina ke tumamaka na Nzambi, mpe Nzambi ke kumisaka beno bantu ya kudedama. 17 Beto tonda Nzambi! Na ntama, beno vwandaka bandongo ya masumu. Kasi ntangu yayi, beno ke na kutumama na ntima mosi na ndongosolo yina beno kuzwaka. 18 Beno me basika na bundongo ya masumu, mpe beno me kuma bandongo ya mambu ya kudedama. 19 Mu ke na kuzonza mutindu bantu nyonso samu ti beno ke lendaka ve na kuvisa na mbangu. Na ntama, beno sadilaka banzutu ya beno na kukumisa yawu mutindu bandongo ya mambu ya busafu mpe ya yimbi. Mutindu mosi mpe, ntangu yayi, beno sadila banzutu ya beno na kukumisa yawu mutindu bandongo ya mambu ya kudedama samu na kuvwanda na luzingu ya longo. 20 Ntangu beno vwandaka bandongo ya masumu, beno vwandaka na kimpwanza ya kusadila ve mambu ya kudedama. 21 Na yina, wapi ndandu beno kuzwaka na kusala mavanga yina ke na kutalisa beno nsoni ntangu yayi? Mavanga ya mutindu yina ke nataka na lufwa. 22 Kasi ntangu yayi, Nzambi me kuula beno na masumu, mpe beno me kuma bandongo ya yandi. Ndandu yina beno me kuzwa ni luzingu ya longo, mpe nsukunu ya yawu ni luzingu ya mankululu. (aiōnios g166) 23 Ya tsyelika, difuta ya masumu ni lufwa. Kasi dikabu yina Nzambi ke pesaka ya mpamba, ni luzingu ya

mankululu na kintwadi ya Yesu-Klisto, Mfumu ya beto. (aiōnios g166)

7 Bampangi! Beno zaba mbote mambu yina mu ke na kuzabisa beno, samu ti beno me zaba misiku. Misiku ke yalaka muntu ntangu muntu kele moyo. **2** Mutindu mosi, kento ya kukwela kele ya kukangama na bakala ya yandi na luvu ya misiku, kaka ntangu bakala kele moyo. Kasi ntangu bakala ke kufwa, kento ke kuma na kimpwanza na ntuala ya misiku yina vwandaka vukisa yandi na bakala. **3** Kana yandi kuma kento ya muntu ya nkaka ntangu bakala ya yandi ke ntete moyo, yandi ke vwanda kento ya kinsuza. Kasi na manima ya lufwa ya bakala ya yandi, yandi ke na kimpwanza na ntuala ya misiku, samu ti yandi ke vwanda ve kento ya kinsuza na kukwela bakala ya nkaka. **4** Bampangi! Ya kele mpe mutindu mosi na beno. Beno kele bantu ya kufwa na yina me tadila Misiku, samu ti beno kele ya kukangama na nzutu ya Klisto. Na yina, beno me kuma bantu ya muntu ya nkaka, muntu yina Nzambi vumbulaka na lufwa, samu ti beto sala bisalu yina Nzambi ke zolaka. **5** Ya tsyelika, ntangu beto vwandaka zinga ntete na kimuntu, bansatu ya yimbi yina Misiku ke tumisaka vwandaka sala na kati ya beto, samu ti beto sala bisalu yina ke nataka na lufwa. **6** Kasi ntangu yayi, beto me kuma na kimpwanza na ntuala ya Misiku, samu ti beto me kabuka na mambu yina vwandaka kanga beto mutindu bankole. Na yina, beto sadila dyaka ve Nzambi na mutindu ya ntama yina Misiku ya Moyize vwandaka twadisa, kasi na mutindu ya malu-malu yina Mpeve ya Longo ke na kutwadisa. **7** Yinki beto lenda kutuba? Misiku kele masumu? Ve! Kasi mu zabaka masumu kaka samu na Misiku. Ya tsyelika, mu zolaka zaba ve disumu ya kuvwanda na bansatu ya yimbi, kana Misiku ke tubaka ve: «Nge fwana kuvwanda ve na bansatu ya yimbi.» **8** Masumu me sadila nzila yina lutumu pesaka yandi samu na kutula na nzutu ya muntu bansatu ya yimbi ya konso mutindu. Ya tsyelika, kana Misiku kele ve, disumu kele kima ya kufwa. **9** Na ntama, ntangu lutumu vwandaka ve, mu vwandaka moyo. Kasi ntangu Misiku sonamaka, disumu me vutuka na luzingu, **10** mpe mu me kufwa. Lutumu yina fwanaka nata bantu na luzingu, me nata muntu na lufwa. **11** Ya tsyelika, disumu me kuzwa nzila ya kuvuna muntu na luvu ya lutumu, mpe kaka ni na

luvu ya lutumu mpe, yawu me kufwa muntu. **12** Na yina, Misiku ya Moyize kele ya longo, mpe lutumu nyonso kele ya longo, ya kudedama, mpe mbote. **13** Mambu ya mbote me kuma mambu yina lenda kunata muntu na lufwa? Mu banza ve! Kasi ni masumu me sadila mambu ya mbote samu na kufwa muntu, samu ti na luvu ya lutumu, masumu talanaka ti yawu kele dyambu ya kulutila yimbi. **14** Beto zaba ti Misiku kele mambu ya kimpeve. Kasi muntu, mu kele kaka na nzutu, mpe yawu kele na bundongo ya masumu. **15** Ya tsyelika, mu ke bakulaka ve mambu yina mu ke salaka. Mambu yina mu ke zolaka, mu ke salaka ve yawu, mpe mambu yina mu ke yinaka, mu ke salaka yawu. **16** Kana mu ke salaka mambu yina mu ke zolaka ve, mu ke ndimaka ti Misiku kele mbote. **17** Na yina, ni muntu ve ke na kusala mutindu yina, kasi ni masumu yina kele na kati ya muntu. **18** Ya tsyelika, mu zaba ti mambu ya mbote kele ve na kati ya muntu, na nzutu ya muntu yayi. Nsatu ya kusala mambu ya mbote ke na muntu, kasi mu kele ve na ngolo ya kusala yawu. **19** Mu ke salaka ve mambu ya mbote yina mu ke zolaka. Kasi mu ke salaka mambu ya yimbi yina mu ke zolaka ve. **20** Kana mu ke na kusala mambu yina mu ke zolaka ve, ya zola kutuba ti ni muntu ve ke na kusala yawu, kasi ni masumu yina kele na kati ya muntu. **21** Na yina, mu ke na kubakula Musiku yayi: Ntangu mu ke zolaka sala mambu ya mbote, mu ke lendaka kaka na kusala mambu ya yimbi. **22** Na kati ya ntima ya muntu, mu ke yangalalaka na Misiku ya Nzambi. **23** Kasi na kati ya nzutu ya muntu, mu ke na kutala ti ya kele na Musiku ya nkaka yina ke nwanisaka Musiku yina mayela ya muntu ke ndimaka. Yawu ke salaka ti mu vwanda nkole ya Musiku ya masumu yina kele na muntu. **24** Aa muntu muntu ya mawa! Nani ke kuula muntu na nzutu yayi, yina ke na kunata muntu na lufwa? **25** Beto tonda Nzambi na lusalusu ya Yesu-Klisto, Mfumu ya beto! Na yina, mu ke tumamaka na Musiku ya Nzambi na mayela ya muntu. Kasi na kimuntu ya muntu, mu ke tumamaka na Musiku ya masumu.

8 Ntangu yayi, bayina kele ya kukangama na Yesu-Klisto lenda kuzwa dyaka ve kitumbu. **2** Ya tsyelika, Musiku ya Mpeve ya Longo yina ke pesaka luzingu na lusalusu ya Yesu-Klisto me kuula muntu na Musiku ya masumu mpe ya lufwa. **3** Mambu yina Misiku ya Moyize lendaka sala ve samu na bubolo ya nzutu,

Nzambi me nungisa yawu: Yandi fidisaka Mwana yawu kintwadi na Klisto, samu ti kana beto tala mpasi ya yandi na kuzinga na nzutu ya masumu samu na kintwadi na yandi, beto ke vwanda mpe kintwadi na kupesa disumu kitumbu na kati ya nzutu. 4 Nzambi yandi na kati ya nkembo ya yandi. 18 Mu banza ti salaka mutindu yina, samu ti mambu ya kudedama bampasi yina beto ke na kutala ntangu yayi lenda yina kele ya kusunama na Misiku salama na beto kufwanakana ve na nkembo yina Nzambi ke lakisa yina ke dyaka ve na lutumu ya kimuntu, kasi ya beto. 19 Yinza ya muvimba me lemba na kuvingila Mpeve ya Longo. 5 Ya tsyelika, bayina ke zingaka na kilumbu yina Nzambi ke lakisa nkembo ya bana ya lutumu ya kimuntu ya bawu, ke sadilaka bansatu ya yandi. 20 Ya tsyelika, yinza me kuma na lutumu ya kimuntu. Kasi bayina ke zingaka na lutumu ya mambu yina ke na mfunu ve. Yawu kele mutindu yina, ya Longo, ke sadilaka mambu yina Mpeve ya Longo samu ti yawu kele luzolo ya Nzambi, kasi ya yinza ke zolaka. 6 Kusadila bansatu ya kimuntu ke pesaka ve. Ata yawu kele mutindu yina, yinza ke na kivuvu lufwa. Kasi kusadila mambu ya Mpeve ya Longo na dyambu yayi: 21 Kilumbu kele, Nzambi ke kuula pesaka luzingu mpe kizunu. 7 Ya tsyelika, bayina yinza na bundongo ya mambu yina ke mwangisaka ke sadilaka bansatu ya kimuntu, kele bambeni ya yawu, mpe ke pesa yawu kimpwanza mpe nkembo Nzambi. Bawu ke tumamaka ve na misiku ya Nzambi, yina yandi ke pesa na bana ya yandi. 22 Ya tsyelika, mpe bawu ke lendaka ve kutumama na yawu. 8 beto zaba ti ntangu yayi, yinza nyonso yina Nzambi Bayina ke tumamaka na bansatu ya kimuntu lenda yidikaka ke na kukunga mpe ke na kutala mpasi kuyangidika ve Nzambi. 9 Kasi beno, beno ke na mutindu kento yina ke na kubuta. 23 Kasi ya kele kutumama ve na bansatu ya beno ya kimuntu. Beno kaka yinza ve. Beto mpe yina me kuzwaka Mpeve ke na kuzinga mutindu Mpeve ke na kutumisa beno, ya Longo mutindu kikunku ya ntete ya makabu yina samu ti Mpeve ya Nzambi kele na beno. Muntu yina Nzambi pesaka nsilulu, ke na kukunga na kati ya kele ve na Mpeve ya Klisto, kele ya kukangama ve bantima na kuvingilaka ti Nzambi kitula beto bana na Klisto. 10 Kana Klisto kele na kati ya beno, nzutu ya yandi, mpe pesa beto kimpwanza ya tsyelika. 24 ya beno kele yimeni ya kufwa samu na masumu, kasi Ya tsyelika, beto me kuzwaka mpululu, kasi kaka Mpeve ke na kupesa beno luzingu, samu ti Nzambi na kivuvu. Kana muntu ke na kivuvu na bima yina me kumisa beno ya kudedama. 11 Mutindu Mpeve ya yandi ke na kutala, ya ke dyaka ve kivuvu. Beto lenda Nzambi yina vumbulaka Yesu na lufwa kele na kati ya kuvwanda na kivuvu na bima yina beto ke na kutala? beno, Nzambi yina vumbulaka Klisto na lufwa ke pesa 25 Kana beto kele na kivuvu na bima yina beto ke na mpe, na lusalusu ya Mpeve ya yandi yina kele na kati kutala ve, beto ke vingila yawu na mvibudulu nyonso. ya beno, luzingu na banzutu ya beno yina ke kufwa. 26 Mutindu mosi mpe, Mpeve ya Longo ke sadisaka 12 Bampangi! Na yina, beto ke na mfuka. Kasi ya kele beto, samu ti beto kele bantu ya kulemba. Ya tsyelika, ve mfuka ya bansatu ya nzutu samu na kutumama beto zaba ve kusambila na mutindu me fwanana. na kimuntu. 13 Ya tsyelika, kana beno tumama na Kasi yandi mosi Mpeve ya Longo ke sambidilaka beto bansatu ya beno ya kimuntu, beno ke kufwa. Kasi na bampova yina muntu lenda kutuba ve. 27 Nzambi na lusalusu ya Mpeve ya Longo, kana beno bika yina ke talaka na kati ya bantima, zaba mabanza nkadulu ya beno ya kimuntu, beno ke zinga. 14 ya Mpeve, samu ti Mpeve ke sambidilaka bantu ya Bantu nyonso yina Mpeve ya Nzambi ke twadisaka longo mutindu kele luzolo ya Nzambi. 28 Beto zaba ti kele bana ya Nzambi. 15 Ya tsyelika, Mpeve yina Nzambi ke salaka na kati ya mambu nyonso samu beno kuzwaka kele ve mpeve yina ke kitulaka beno na mbote ya bayina ke zolaka yandi, bayina yandi bandongo samu na kuvwanda dyaka na boma. Kasi bokilaka mutindu kele lukanu ya yandi. 29 Na bantu ni Mpeve ya Longo ke salaka ti beno vwanda bana yina Nzambi soolaka ntete, yandi bakaka katuka ya Nzambi, mpe ke salaka ti beto looka na sika ya ntama lukanu ya kusala ti bawu fwanana na Mwana Nzambi: «Abba, Tata ya munu!» 16 Mpeve ya Nzambi ya yandi, samu ti Mwana ya yandi vwanda yaya ya ke tubaka yandi mosi na mpeve ya beto ti beto kele bampangi mingi. 30 Na bayina Nzambi soolaka ntete, bana ya Nzambi. 17 Na yina, kana beto kele bana yandi bokilaka mpe bawu. Na bayina yandi bokilaka, ya Nzambi, beto ke kuzwa mpe bima yina Nzambi yandi kumisaka mpe bawu ya kudedama, mpe na pesaka nsilulu na dikanda ya yandi. Beto ke kuzwa bayina yandi kumisaka ya kudedama, yandi pesaka

bawu mpe nkembo ya yandi. **31** Yinki beto lenda kutuba dyaka? Kana Nzambi kele na ndambu ya beto, nani lenda kusala beto yimbi? **32** Yandi salaka ve ti Mwana ya yandi mosi tala mpasi ve. Kasi yandi yekulaka yandi samu na beto nyonso. Na yina, wapi mutindu yandi ke pesa beto ve bima nyonso kintwadi na Mwana ya yandi? **33** Nani lenda kufunda bayina Nzambi soolaka? Ata muntu samu ti ni Nzambi ke na kukumisa bawu ya kudedama. **34** Nani lenda kupesa bawu kitumbu? Ata muntu samu ti Yesu-Klisto yina kufwaka mpe vumbukaka na lufwa kele na lubakala ya Nzambi. Ni yandi ke na kusambidila beto. **35** Nani lenda kukabula beto na luzolo ya Klisto? Bampasi, mawa, mpasi yina bantu ke talisaka beto, nsatu, buwelo, mambu yina ke kufwaka bantu, to lufwa? Ve, ata kima mosi ve, **36** mutindu Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Samu na nge, beto ke na kuzinga konso kilumbu pene-pene na lufwa. Beto me kuma mutindu mameme yina ba ke na kunaka na kisika yina ba ke kufwaka bibulu.» **37** Kasi na mambu nyonso yina, beto ke lutilaka na kununga na luve ya Nzambi yina ke zolaka beto. **38** Ee, mu ke na kivuvu ti ata dyambu lenda kukabula beto na luzolo ya yandi: lufwa, luzingu, bambazi, bampeve ya yimbi, mambu ya ntangu yayi to yina ke kwiza, bayina nyonso ke na lulendo, **39** balulendo ya mazulu mpe ya ntoto, to bima nyonso yina Nzambi yidikaka lenda kukabula beto ve na luzolo yina Nzambi lakisaka beto na Yesu-Klisto, Mfumu ya beto.

9 Mambu yina mu ke na kuzonza kele ya tsyelika. Mu ke na kuvuna ve, samu ti mu kele kintwadi na Klisto. Ndinga yina ke zonzaka na ntima ya munu ke na kuzabisa munu na lusalusu ya Mpeve ya Longo ti ya ke ya tsyelika ntangu mu ke na kutuba ti **2** ntima ya munu kele ya kufuluka na manyongo, mpe na mpasi ya kulutila yina ke na kumanisa ve. **3** Mu vwandaka zola ti munu mosi vwanda muntu yina Nzambi singaka, mpe ya kukabuka na Klisto samu na mbote ya bampangi ya munu, bayina beto kele yinsi mosi. **4** Bawu kele bantu ya yinsi ya Isayeli: Nzambi me sala ti bawu vwanda bana ya yandi. Yandi me lakisa bawu nkembo ya yandi, mpe me sala ngwisani na bawu. Yandi me pesaka bawu misiku, lusambulu, mpe bansilulu. **5** Bawu kele mitekolo ya bankooko ya ntama. Ni na sika ya bawu Klisto yina ke na kuyala bima nyonso butukaka mutindu muntu. Bika ti Nzambi

kuzwa masiika bantangu nyonso. Amen! (aiōn g165) **6** Ya zola kutuba ve ti nsilulu ya Nzambi ke dyaka ve na mfunu. Ya tsyelika, bantu nyonso yina butukaka na Isayeli, kele ve bawu nyonso bantu ya dikanda ya tsyelika ya Isayeli, **7** mpe mitekolo ya Abalayami kele ve bawu nyonso bana ya yandi ya tsyelika, samu ti Nzambi tubaka na Abalayami: «Ni na Isaaki nge ke kuzwa bana ya nge.» **8** Ya zola kutuba ti ni bana yina me butuka na luzolo ya kento na bakala kele ve bana ya Nzambi, kasi kaka ni bana yina me butuka na nsilulu ya Nzambi kele mitekolo ya tsyelika. **9** Ya tsyelika, Nzambi pesaka nsilulu ya yandi na mambu yayi: «Na mvula yina ke kwiza mu ke vutuka awa kaka na ngonda yayi, mpe Saala ke buta mwana ya bakala.» **10** Kaka ni mambu yina ve. Ya kele mpe na Lebeka. Bana nyonso zole ya yandi butukaka na tata mosi, Isaaki yina kele nkooko ya beto. **11** Bana yina butukaka ntete ve, mpe vwandaka me sala ntete ve dyambu ya mbote to ya yimbi, kasi Nzambi tubaka na Lebeka: «Mwana ya nge ya kuluntu ke sadila leki ya yandi.» Nzambi salaka mutindu yina, samu ti luzolo ya yandi kusalama: Nsololo ya yandi kele ve samu na mavanga ya bawu, kasi na mbokolo ya yandi. **13** Mutindu Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Mu me zola Yakobi, mpe mu me yina Esawu.» **14** Yinki beto lenda kutuba? Nzambi kele ve na ludedomo? Ve! **15** Ya tsyelika, yandi tubaka na Moyize: «Mu ke tala kyadi na muntu yina mu zola kutala kyadi, mpe mu ke sala mambu ya mbote na muntu yina mu zola kusala mambu ya mbote.» **16** Na yina, bumbote ya Nzambi kele ve samu na mambu yina bantu ke zolaka to ke salaka, kasi kaka samu na Nzambi yina ke talaka bantu kyadi. **17** Na Dibuku ya Nzambi, Nzambi tubaka na ntinu ya yinsi ya Ngipiti: «Mu tulaka nge ntinu, samu ti mu sadila nge na kulakisa lulendo ya munu, mpe samu ti Nkumbu ya munu kuzabakana na yinza nyonso.» **18** Na yina, Nzambi ke talaka kyadi na muntu yina yandi zola kutala kyadi, mpe ke kumisaka ntima ngolo na muntu yina yandi zola kukumisa ntima ngolo. **19** Ya lenda kuvwanda ti muntu yufula munu: «Na yina, samu na yinki Nzambi ke sembaka dyaka beto? Nani lenda kumanga mambu yina Nzambi ke zolaka?» **20** Kasi nge, nani nge kele samu na kusala ntembe na Nzambi? Nzungu ya ntoto lenda kuyufula na kiyidiki ya yandi: «Samu na yinki nge me yidika munu mutindu yayi?» **21** Kisadi-bambinda kele mfumu ya ntoto yina yandi ke sadilaka samu

na kuyidika nzungu ya mfunu mingi mpe nzungu ya mfunu mingi ve. 22 Nzambi zolaka lakisa nkele mpe lulendo ya yandi. Kasi na mvibudulu mingi, yandi vibidilaka bayina vwandaka pesa yandi nkele mpe lungaka na kuzwa lufwa. 23 Yandi zolaka mpe na kulakisa kimvwama ya nkembo ya yandi na sika ya bayina yandi talaka kyadi, bayina yandi kubikaka katuka ntama samu na nkembo ya yandi. 24 Bantu yango ni beto. Yandi bokilaka beto kaka ve na kati ya ba-Zwife, kasi mpe na kati ya bayina kele ve ba-Zwife. 25 Ni mambu yina Nzambi tubaka na dibuku ya mumbikudi Osey: «Bayina vwandaka ve dikanda ya munu, mu ke bokila bawu dikanda ya munu, mpe yinsi yina mu vwandaka zola ve, mu ke bokila yawu yinsi yina mu zolaka mingi. 26 Na bisika yina ba zabisaka bawu: "Beno kele ve dikanda ya munu", ba ke bokila bawu bana ya Nzambi ya moyo.» 27 Na yina me tadila bantu ya Isayeli, Esaya tubaka mpe: «Ata ti bantu ya Isayeli kuma mingi mutindu munyenge ya mubu, kaka bantu fyoti na kati ya bawu ke kuzwa mpululu. 28 Mambu yina Mfumu tubaka, yandi ke sala yawu nyonso mpe na nswalu awa na ntoto.» 29 Katuka ntama, Esaya tubaka mpe: «Kana Mfumu ya yinza ya muvimba bikilaka ve beto mwa mitekolo, beto zolaka kuma mutindu Sodom, mpe beto zolaka fwanana na Ngomole.» 30 Yinki beto lenda kutuba dyaka? Nzambi kumisaka ya kudedama na ntuala ya yandi bantu ya bayinsi ya nkaka yina vwandaka na kiminu, bayina vwandaka sosa ve na kukuma bantu ya kudedama. 31 Kasi bantu ya Isayeli yina vwandaka sosa na kukuma bantu ya kudedama na lusalusu ya Misiku, lembanaka na kukuma bantu ya kudedama. 32 Yawu salamaka ve, samu ti bawu vwandaka sosa ve na kukuma bantu ya kudedama na luve ya kiminu, kasi na luve ya bisalu ya bawu. Bawu me bula dibaku na «ditadi yina ke bwisaka bantu», 33 mutindu yawu kele ya kusonama na Dibuku ya Nzambi: «Mu ke na kutula na mbanza Siyone, ditadi yina ke sala ti bantu bula dibaku, ditadi yango ke bwisaka bantu. Kasi muntu yina ke sala kiminu na yandi ke tala nsoni ve.»

10 Bampangi! Mambu yina mu ke zolaka na ntima nyonso ya munu, mpe mu ke na kulomba na Nzambi samu na ba-Zwife, kele ti Nzambi vuukisa bawu. 2 Ya tsyelika, mu lenda kupesa kimbangi ti bawu kele na nsatu ya kulutula na kusadila Nzambi.

Kasi bawu ke na kusala yawu ve na kati ya luzabu ya tsyelika. 3 Bawu bakulaka ve wapi mutindu Nzambi ke kumisaka bantu ya kudedama, mpe bawu sosaka na mutindu ya bawu na kukuma bantu ya kudedama. Na yina, bawu tumamaka ve na mambu yina Nzambi ke zolaka samu na kukumisa bantu ya kudedama. 4 Ya tsyelika, Klisto lungisaka Misiku ya Moyize, samu ti Nzambi kumisa ya kudedama bayina nyonso ke na kukwikila. 5 Moyize sonikaka mutindu yayi na yina me tadila mutindu ya kukuma muntu ya kudedama na lusalusu ya Misiku: «Muntu yina ke tumamaka na Misiku ke zingaka na nzila ya yawu.» 6 Kasi na yina me tadila mutindu Nzambi ke kumisaka bantu ya kudedama samu na kiminu, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Kutuba ve na kati ya ntima ya nge ti nani ke kwenda na zulu?» (Ya kele samu na kukulumuna Klisto.) 7 Dibuku ya Nzambi ke tubaka mpe: «Kutuba ve dyaka ti nani ke kulumuka tii na yinza ya bantu ya kufwa?» (Ya kele samu na kubasisa Klisto na kati ya bantu ya kufwa.) (Abyssos g12) 8 Na yina, Dibuku ya Nzambi ke tubaka mutindu yayi: «Mambu ya Nzambi kele kwandi pene-pene na beno, na bayinwa ya beno mpe na bantima ya beno.» Mambu yango, ni nsangu ya kiminu yina beto ke na kulongisa. 9 Kana na ntuala ya bantu nyonso nge ke tubaka ti Yesu kele Mfumu, mpe kana nge ke kwikilaka na kati ya ntima ya nge ti Nzambi vumbulaka yandi na lufwa, nge ke kuzwa mpululu. 10 Ya tsyelika, ntangu beto ke kwikilaka na kati ya ntima, Nzambi ke kumisaka beto ya kudedama. Ntangu beto ke tubaka kimbangi yina, Nzambi ke vuukisa beto. 11 Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Konso muntu yina ke kwikila na yandi, ke tala nsoni ve.» 12 Na yina, luswaswanu kele ve na kati ya ba-Zwife mpe bayina kele ve ba-Zwife. Bawu nyonso kele kaka na Mfumu mosi yina ke pesaka bimvwama ya yandi na bayina nyonso ke sambilaka yandi. 13 Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Muntu ni muntu yina ke bokila Mfumu, ke kuzwa mpululu.» 14 Kasi wapi mutindu bantu lenda kubokila Nzambi kana bawu me kwikila yandi ve? Wapi mutindu bantu lenda kukwikila Nzambi kana bawu me kuwa ntete ve nsangu ya yandi? Wapi mutindu bantu lenda kuwa nsangu ya Nzambi kana muntu me zabisa bawu yawu ve? 15 Wapi mutindu ba lenda kuzabisa nsangu yina kana ba me fidisa ve bantu? Mutindu Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Ya ke kitoko na kutala nkwiwulu ya bayina ke zabisaka

nsangu ya mbote.» **16** Kasi bantu nyonso ndimaka ve Nsangu ya Mbote. Ya tsyelika, Esaya tubaka: «Mfumu! Ata muntu kwikilaka na nsangu yina beto zabisaka?» **17** Kiminu ke katukaka na mambu yina beto ke kuwaka, mpe mambu yina beto ke kuwaka ni mambu ya Klisto. **18** Na yina, mu ke na kuyufula kana ba-Zwife me kuwaka ntete ve nsangu yina. Kasi mu banza ti bawu me kuwaka yawu yimeni, samu ti Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Ndinga ya bawu me wakana na ntoto ya muvimba, mpe mambu yina bawu me longisa me kuma tii na bandilu ya yinza.» **19** Mu ke na kuyufula dyaka kana bantu ya Isayeli me bakula ntete ve. Na yina, Moyize zabisaka ntete mambu yina Nzambi tubilaka yandi: «Mu ke sala ti beno vwanda na kimbanda na ntuala ya bayina kele ve bana ya tsyelika ya dikanda ya munu. Mu ke dasukila beno na ntuala ya bantu yina ke na mayela ve.» **20** Esaya zabisaka na kibakala nyonso: «Bantu yina vwandaka sosa munu ve, bawu me tala munu. Mu me talana na sika ya bayina lombaka munu kima ve.» **21** Kasi na yina me tadila bantu ya Isayeli, yandi tubaka mpe: «Kilumbu ya muvimba, mu me lambula maboko ya munu na sika ya bantu yina ke tumamaka ve na munu, mpe ke mangaka munu.»

11 Na yina, mu ke na kuyufula: Nzambi lenda kumanga bantu ya yandi? Ve! Ya tsyelika, munu mosi mpe, mu kele muntu ya Isayeli, mutekolo ya Abalayami, mpe ya kifumba ya Bezame. **2** Nzambi mangaka ve bantu ya yandi yina yandi soolaka katuka ntama. Benoit zaba mbote mambu yina kele na bibuku ya mambu ya Nzambi yina Eli vwandaka nyonga na ntuala ya Nzambi samu na bantu ya Isayeli: **3** «Mfumu, bawu me kufwa mimbikudi ya nge, mpe bawu me mwangisa biyokolo ya nge ya minkayulu. Munu, mu me bikana kaka munu mosi, mpe ba ke na kusosa na kufwa munu.» **4** Kasi Nzambi vutulaka mutindu yayi: «Mu me bumba samu na munu mosi bantu mafunda nsambwadi yina fukamaka ve na mantwala ya kiteki ya nzambi Baale.» **5** Mutindu mosi mpe ntangu yayi, ya me bikana kaka bantu fyoti yina Nzambi soolaka na bumbote ya yandi. **6** Nzambi soolaka bawu samu na bisalu ya bawu ve, kasi samu na bumbote ya yandi. Kana ni mutindu yina ve, bumbote ya yandi zolaka vwanda ve ya tsyelika bumbote. **7** Na yina, mu lenda kutuba dyaka ti bantu ya Isayeli kuzwaka ve bima yina bawu vwandaka

sosa, kasi kaka ni bayina Nzambi soolaka, kuzwaka bima yango. Bantu ya nkaka kumaka na ntima ngolo **8** mutindu Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Nzambi yumisaka bantima ya bawu. Tii ntangu yayi, meso ya bawu ke talaka ve, makutu ya bawu ke kuwaka ve.» **9** Davidi tubaka mpe mutindu yayi: «Bika ti mikembo ya bawu vwanda samu na bawu: mutambu, mpwasa, to dyambu yina ke bwisa bawu, dyambu yina ke pesa bawu kitumbu yina me fwanana. **10** Bika ti meso ya bawu vwanda na kati ya kitombe, samu ti bawu tala dyaka kima ve, sala ti bawu vwanda ntangu nyonso na mukongo ya kukondama.» **11** Na yina, mu ke na kuyufula: Ntangu ba-Zwife bulaka dibaku, bawu kubwaka seko? Mu banza ve! Kasi samu na masumu ya bawu, bayina kele ve ba-Zwife me kuzwa mpulusu samu na kusombola kimbanda ya ba-Zwife. **12** Kana masumu ya ba-Zwife me fulusa yinza na bimvwama, mpe kana kukuluka ya bawu me pesa bimvwama na bayina kele ve ba-Zwife, bimvwama yango ke lutila dyaka mingi ntangu ba-Zwife ke vutuka na nzila ya mpulusu. **13** Ntangu yayi, mu ke na kutuba na beno yina kele ve ba-Zwife. Mu kele ntumwa ya bayina kele ve ba-Zwife, mpe mu ke na kuyangalala na kisalu ya munu. **14** Mu banza ti na kusala kisalu yina, mu ke na kusombola musoki ya bampangi ya munu ba-Zwife samu na kuvuukisa mwa ndambu ya bawu. **15** Ya tsyelika, ntangu Nzambi tulaka bawu na lweka, ngwisani vutukaka na kati ya Nzambi na bantu. Na yina, ntangu yandi ke yamba dyaka bawu, ya ke vwanda mvutukulu ya tsyelika ya bantu ya kufwa na luzingu. **16** Kana ba me pesa kibuku ya ntete ya dimpa na Nzambi, dimpa nyonso mpe kele ya yandi. Kana ba me pesa myanzi ya yinti na Nzambi, bintala ya yinti mpe kele ya yandi. **17** Bantu ya Isayeli kele mutindu yinti ya olive yina muntu me kuna, mpe ba me zenga mwa bintala ya nkaka. Na bisika yina ba me zenga bintala, ba me namika nge yina kele ve Zwife, samu ti nge kele mutindu kintala ya yinti ya olive ya mfinda. Na yina ntangu yayi, nge ke na kuzwa mpe madya yina myanzi ya yinti ya olive ke na kupesa. **18** Nge fwana kusala ve lunangu na bintala yina ba zengaka, samu ti ni nge ve ke na kunata myanzi, kasi ni myanzi ke na kunata nge. **19** Mu banza ti nge ke zabisa munu: «Ba zengaka bintala samu na kunamika munu kuna.» **20** Ya ke ya tsyelika. Ba zengaka yawu, samu ti yawu vwandaka ve na kiminu, mpe ba me namika nge na

kisika yina samu na kiminu ya nge. Kasi bika lunangu, mpe sala keba. 21 Ya tsyelika, kana Nzambi zengaka bintala ya yinti yina ba kunaka, nge fwana kusala keba, samu ti yandi lenda kusala yawu mpe na sika ya nge. 22 Na yina, tala wapi mutindu Nzambi ke lakisaka bumbote mpe nkele: Yandi ke lakisaka nkele ya yandi na sika ya bayina me kubwaka, mpe ke lakisaka bumbote ya yandi na sika ya nge. Kasi nge fwana kutatamana na kusala kivuvu na bumbote ya yandi, kana ve, nge mpe ba ke zenga nge mutindu kintala. 23 Kana ba-Zwife kwikila, Nzambi ke vutula bawu na bisika yina bawu wandaka ntete, samu ti yandi kele na lulendo ya kunamika bawu dyaka na bisika yina. 24 Ya tsyelika, nge kele kintala ya yinti ya olive ya mfinda. Ba me zenga nge mpe ba me namika nge na yinti ya olive yina ba kunaka, mpe yina ke ya kuswaswana na yinti yina ba katulaka nge. Kasi na yina me tadila ba-Zwife, bawu kele bintala ya yinti ya olive yina ba kunaka. Na yina, ya kele mpasi ve ti ba namika bawu dyaka na yinti yina bawu wandaka ntete. 25 Bampangi! Mu zola kuzabisa beno mabanza ya mansweki ya Nzambi, samu ti beno tuba ve ti beno kele bantu ya ndwenga. Ndambu ya nkaka ya bantu ya Isayeli ke lenda ve na kubakula tii ntangu lutangu ya bayina kele ve ba-Zwife, yina ke kuzwa mpulusu ke lunga. 26 Ni mutindu yina yinsi nyonso ya Isayeli ke kuzwa mpulusu mutindu Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Muvuukisi ke katuka na mbanza Siyone. Yandi ke katula mambu nyonso ya yimbi ya bana ya Yakobi. 27 Ni ngwisani yina mu ke sala na bawu ntangu mu ke katula masumu ya bawu.» 28 Na kundima ve Nsangu ya Mbote, ba-Zwife kele bambeni ya Nzambi, mpe yawu kele ndandu samu na beno. Kana beto tala nsololo ya Nzambi, yandi ke zolaka bawu samu na bankooko ya bawu. 29 Ya tsyelika, Nzambi ke bakaka dyaka ve bima yina yandi pesaka, mpe yandi ke sobaka ve mbokolo ya yandi. 30 Na ntama, beno tumamaka ve na Nzambi. Kasi ntangu yayi, Nzambi me tala beno kyadi, samu ti ba-Zwife me manga na kutumama. 31 Mutindu mosi mpe, kana kumanga na kutumama ya bawu na ntangu yayi me sala ti Nzambi tala beno kyadi, ya kele mpe, samu ti Nzambi tala bawu mpe kyadi. 32 Ya tsyelika, Nzambi kangaka bantu nyonso na bundongo ya kutumama ve, samu ti yandi tala bawu nyonso kyadi. (eleēsē g1653) 33 Kimvwama ya Nzambi kele nene mingi! Ndwenaga mpe luzabu ya yandi kele

ya kulutila! Ata muntu lenda kubangula banzengolo ya yandi, mpe lenda kubakula mabanza ya yandi. 34 Mutindu Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Nani zaba mabanza ya Mfumu? Nani lenda pesa yandi malongi? 35 Nani pesaka ntete Nzambi kima, samu ti Nzambi vutudila yandi yawu?» 36 Ya tsyelika, bima nyonso katukaka na sika ya Nzambi. Yawu salamaka na yandi mpe samu na yandi. Bika ti nkembo kuvwanda na yandi bantangu nyonso! Amen. (aiōn g165)

12 Bampangi! Mutindu Nzambi ke talaka bantu kyadi, mu ke na kukindisa beno na kupesa yandi banzutu ya beno mutindu munkayulu ya moyo, ya longo, mpe yina ke yangidikaka yandi. Ni mutindu yina me fwanana na kusadila ya tsyelika Nzambi. 2 Benolanda ve bifu ya bantu ya yinza yayi. Kasi beno bika ti Nzambi kukitula beno, mpe kupesa beno mayela ya malu-malu. Na yina, beno ke lenda na kubakula mambu yina Nzambi ke zolaka: mambu ya mbote, ya kitoko, mpe ya kudedama. (aiōn g165) 3 Ya tsyelika, samu na dikabu yina Nzambi pesaka munu na bumbote ya yandi, mu ke na kutuba mutindu yayi: Beno vwanda ve na mabanza yina ke na kulakisa ti beno me lutula mutindu beno kele. Kasi konso muntu fwana kubanza na mayela mutindu kele dikabu ya kiminu yina Nzambi pesaka yandi. 4 Ya tsyelika, beto ke kaka na nzutu mosi yina kele na binama mingi. Kasi konso kinama ke na ksalu ya yandi. 5 Mutindu mosi mpe, ata ti beto kele mingi, beto kele kaka nzutu mosi na kuvwanda ya kukangama na Klisto, mpe beto nyonso kele ya kukangama na nzutu yina mutindu binama ya nzutu kaka mosi. 6 Beto kele na makabu ya kuswaswana yina beto fwana kusadila mutindu Nzambi pesaka yawu ya mpamba na konso muntu. Kana muntu ke na dikabu ya kubikula, yandi fwana kusala yawu mutindu kiminu ke na kutumisa. 7 Kana muntu ke na dikabu ya kusadisa bantu, yandi sadisa bawu. Muntu yina ke na dikabu ya kulongisa, fwana kulongisa bampangi. 8 Muntu yina ke na dikabu ya kukindisa bampangi, fwana kukindisa bawu. Muntu yina ke kabulaka, fwana kukabula na ntima mosi. Muntu yina ke twadisaka, fwana kuvwanda na nsatu ya kulutila na kutwadisa, mpe muntu yina ke talaka bantu kyadi, fwana kusala yawu na kilengi nyonso. 9 Benofwana kuvwanda na luzolo ya tsyelika. Benofwana kuyina mambu ya yimbi. Benofwana ya kukangama na mambu ya mbote. 10 Benofwana

na luzolo beno na beno mutindu bampangi yina ke zolasanaka. Beno vwanda na nsatu ya kulutila ya kuzitisa bampangi beno na beno. **11** Beno vwanda bantu ya bisalu, kasi bantu ya bubolo ve. Beno sadila Mfumu na ngolo nyonso. **12** Beno yangalala na kivuvu yina ke na beno. Beno vwanda na mvibudulu na ntangu ya bampasi, mpe beno vwanda ya kukwikama na lusambulu. **13** Beno sadisa bampangi ya beno yina kele na kati ya bansatu, mpe beno tatamana na kuyamba mbote bayina ke kwizaka na sika ya beno. **14** Beno lomba na Nzambi na kusakumuna bayina ke talisaka beno mpasi. Beno lomba ti yandi kusakumuna bawu, kasi yandi singa bawu ve. **15** Beno yangalala na bayina ke na kilengi, mpe beno dila na bayina ke na kudila. **16** Beno vwanda ve bantu ya lunangu kasi bantu ya kukuluka, samu ti beno zinga beno na beno na kati ya ngwisani ya mbote. Beno bika na kubanza ti beno kele bantu ya ndwenga. **17** Beno fwana kuvutula ve yimbi na bantu yina me sala beno yimbi. Kasi beno sosa na kusala mambu ya mbote na ntwala ya bantu nyonso. **18** Mutindu yawu lenda kusalama, mpe kana yawu me tala beno, beno zinga na kizunu na bantu nyonso. **19** Bampangi ya luzolo! Beno vutula ve yimbi na bantu yina ke salaka beno yimbi. Kasi beno bika ti Nzambi lakisa nkele ya yandi, samu ti Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Ni munu ke vutula yimbi, mpe ni munu ke pesa na konso muntu mvutu yina me fwanana na yandi!» **20** Kasi Dibuku ya Nzambi ke tubaka dyaka: «Kana mbeni ya nge ke na nsatu, pesa yandi madya. Kana yandi ke na mpwila ya maza, pesa yandi maza, samu ti na kusala mutindu yina, ya ke mutindu ti nge me kutika makala ya tiya na zulu ya yintu ya yandi.» **21** Kubika ve ti mambu ya yimbi nunga nge. Kasi nge fwana kununga mambu ya yimbi na kusala mambu ya mbote.

13 Konso muntu fwana kutumama na bantu ya luyalu. Ya tsyelika, bimfumu nyonso ke katukaka na Nzambi, mpe ni Nzambi ke pesaka kimfumu. **2** Na yina, muntu yina ke tumamaka ve na bantu ya luyalu, ke mangaka mambu yina Nzambi ke zolaka. Bayina ke tumamaka ve, ke kuzwa kitumbu. **3** Ya tsyelika, bayina ke salaka mambu ya mbote ke wwandaka ve na boma ya bazuzi, kasi ni bayina ke salaka mambu ya yimbi. Kana nge zola ve kuvwanda na boma ya bantu ya luyalu, sala mambu ya mbote, mpe bawu

ke pesa nge masiika **4** samu ti bawu kele mutindu bisadi ya Nzambi yina ke na kukindisa nge na kusala mambu ya mbote. Kana nge ke na kusala mambu ya yimbi, vwanda na boma ya bawu, samu ti bumfumu ya bawu samu na kusemba bantu, kele ya mpamba ve. Ntangu bawu ke sembaka, bawu ke sadilaka Nzambi samu na kulakisa nkele ya yandi na bayina ke salaka mambu ya yimbi. **5** Ni yawu yina, ya kele mfunu na kutumama na bantu ya luyalu samu na kukima kaka ve nkele ya Nzambi, kasi dyaka samu ti ndinga yina ke zonzaka na kati ya bantima ya beto ke tumisaka beto na kusala yawu. **6** Ni yawu yina mpe, beno ke futaka mpaku, samu ti bayina ke futisaka mpaku kele mutindu bisadi ya Nzambi na kimalu ya bawu. **7** Beno futa na konso muntu kima yina beno fwana kufuta yandi. Beno futa mpaku ya luyalu mpe ya mambu ya nkaka na muntu yina beno fwana kufuta yawu. Beno tala boma ya muntu yina beno fwana kutala boma, mpe beno zitisa muntu yina beno fwana kuzitisa. **8** Beno vwanda ve na mfuka na muntu, kana kaka ve luzolo yina beno fwana kulakisa beno na beno. Muntu yina ke zolaka bampangi, me lungisa mambu nyonso yina kele ya kusunama na Misiku. **9** Ya tsyelika, na dibuku ya Misiku ba sonikaka: «Kusala kinsuza ve, kufwa muntu ve, kulaba ve, kulula bima ya ngana ve.» Misiku yayi mutindu mosi mpe misiku nyonso ya nkaka yina me bikana, kele ya kukangama na Misiku kaka mosi: «Nge fwana kuzola mpangi ya nge mutindu nge mosi.» **10** Muntu yina ke zolaka ke salaka ve yimbi na mpangi ya yandi. Na yina, kuzola bampangi ni kulungisa mambu nyonso ya Misiku. **11** Beno zaba wapi ntangu beto ke na kuzinga. Ni yawu yina, ngunga ya kuvumbuka na pongi me lunga, samu ti mpulusu me kuma pene-pene na beto, kulutila ntangu yina beto bandaka na kukwikila Yesu. **12** Mpimpa ke na kumanisa, mpe bwisi me banda na kutsya. Na yina, beto bika bisalu nyonso ya yimbi yina ke salamaka na mpimpa, mpe beto baka binwanunu yina beto lenda kusadila na kati ya nsemo. **13** Beto vwanda na nkadulu ya kudedama mutindu ya me lunga na kuzinga na nsemo. Beto fwana kudya ve ya kulutila to kukola malafu. Beto bika na kusala busafu, kuzinga kidi-kidi, kuswana, mpe kuvwanda na musoki. **14** Kasi beno fwanana na Mfumu Yesu-Klisto, mpe beno bika mabanza ya kusadila bansatu ya kimuntu.

14 Beno yamba muntu yina kele ngolo ve na kiminu, mpe beno seka ve mabanza ya yandi. 2 Muntu mosi ke ndimaka ti yandi lenda kudya bima nyonso. Kasi muntu ya nkaka yina kele ve ngolo na kiminu ke kudyaka kaka ndunda. 3 Muntu yina ke kudyaka bima nyonso fwana kuyina ve muntu yina ke kudyaka ve bima nyonso. Mutindu mosi mpe, muntu yina ke kudyaka ve bima nyonso fwana kufundisa ve muntu yina ke kudyaka bima nyonso, samu ti Nzambi me yamba yandi mpe. 4 Nani nge kele samu na kufundisa kisadi ya muntu ya nkaka? Ata yandi wanda ya kusikama to ya kubwa, ya ke na kutala kaka mfumu ya yandi. Yandi ke vwanda ya kusikama, samu ti Mfumu Nzambi ke na lulendo ya kusala ti yandi wanda ya kusikama. 5 Muntu mosi ke banzaka ti ya kele na bilumbu yina me lutila bilumbu ya nkaka mfunu. Kasi samu na muntu ya nkaka, bilumbu nyonso kele mutindu mosi. Konso muntu fwana kuzaba samu na yinki yandi ke banzaka mutindu yina. 6 Muntu yina ke pesaka mfunu na bilumbu ya nkaka, ke salaka yawu samu na kuzitisa Mfumu. Muntu yina ke kudyaka bima nyonso, ke salaka yawu samu na kuzitisa Mfumu, samu ti yandi ke tondaka Nzambi na madya ya yandi. Mutindu mosi mpe, muntu yina ke kudyaka ve bima nyonso, ke salaka yawu samu na kuzitisa Mfumu, samu ti yandi mpe ke tondaka Nzambi. 7 Ya tsyelika, ata muntu na kati ya beto ke zingaka samu na yandi mosi, mpe ata muntu ke kufwa samu na yandi mosi. 8 Kana beto ke na kuzinga, yawu kele samu na Mfumu, mpe kana beto ke na kufwa, yawu kele mpe samu na Mfumu. Na yina, ata ti beto zinga to kufwa, beto kele bantu ya Mfumu. 9 Ya tsyelika, Klisto kufwaka mpe vumbukaka na lufwa samu na kuvwanda Mfumu ya bantu ya kufwa mpe ya moyo. 10 Kasi nge, samu na yinki nge ke fundisaka mpangi ya nge? Nge mpe, samu na yinki nge ke yinaka mpangi ya nge? Beto nyonso ke luta na ntuala ya lufundusu yina Nzambi ke sala, 11 samu ti Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Munu, Mfumu ya moyo, mu ke na kutuba: Bantu nyonso ke fukama na ntuala ya munu, mpe bawu nyonso ke pesa nkembo na Nzambi.» 12 Na yina, konso muntu na kati ya beto ke pesa mvutu na Nzambi na mambu nyonso yina yandi salaka. 13 Beto bika na kufundisa bampangi, beto na beto. Kasi beno baka lukanu ya kusala ata kima yina lenda kubwisa mpangi, to lenda kunata yandi na kusala masumu. 14 Na lue ya Mfumu Yesu,

mu zaba ti ata kima kele ve ya kuvedila na yawu mosi. Kasi kana muntu ke na kubanza ti ya kele na kima yina kele ve ya kuvedila, yawu ke vwanda ve ya kuvedila na meso ya yandi. 15 Kana nge ke na kutalisa mpangi ya nge ntima mpasi samu na bima yina nge ke na kudya, nge ke na kuzinga dyaka ve na luzolo. Na yina me tadila bima ya kudya, kubebisa ve mwela ya mpangi ya nge yina Klisto ndimaka na kufwa samu na yandi. 16 Mambu yina kele mbote na beno fwana kuvwanda ve mambu yina bantu ya nkaka ke zonzila beno yimbi. 17 Ya tsyelika, Kimfumu ya Nzambi kele ve dyambu ya madya mpe ya malafu. Yawu kele ludedomo, kizunu mpe kilengi yina Mpeve ya Longo ke pesaka. 18 Muntu yina ke sadilaka Klisto na mutindu yina, ke yangidikaka Nzambi, mpe bantu ke ndimaka mambu ya yandi. 19 Na yina, beto sosa mambu yina ke tungaka kizunu mpe ke kulisaka beto na kiminu. 20 Kumwangisa ve kusalu ya Nzambi na dyambu ya madya. Ya tsyelika, bima nyonso kele ya kuvedila. Kasi ya kele yimbi na kudya kima yina ke na kubwisa mpangi na masumu. 21 Mambu ya mbote, ni kudya ve mbisi, kunwa ve vinu, to kumanga bima nyonso yina lenda kubwisa mpangi ya nge na masumu. 22 Mambu yina nge ke kwikilaka samu na dyambu yayi, bumba yawu samu na nge mosi na ntuala ya Nzambi. Kyese na muntu yina ntima ya yandi ke na kufundisa yandi ve na banzengolo yina yandi ke bakaka. 23 Kasi muntu yina ke na maketi-keti na ntima na madya yina yandi ke na kudya, ke kuzwa kitumbu na sika ya Nzambi, samu ti nkadulu ya yandi kele ve ya kudedama na kiminu. Mambu nyonso yina kele ve ya kudedama na kiminu kele masumu.

15 Beto yina kele na kiminu ya ngolo, beto fwana kusadisa bayina ke na yawu ve. Beto fwana kusosa kaka ve mambu yina ke yangidikaka beto. 2 Konso muntu na kati ya beto fwana kusosa na kuyangidika mpangi na kusala yandi mambu ya mbote samu na kukulisa yandi na kiminu. 3 Ya tsyelika, Klisto sosaka ve mambu yina wanda yangidika yandi. Kasi mutindu Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Bifingu yina ba wanda finga nge, me kuma bifingu yina ba me finga munu.» 4 Mambu nyonso yina ke na Dibuku ya Nzambi sonamaka samu na kulongisa beto, samu ti na lusalusu ya mvibudulu mpe kibakala yina yawu ke pesaka beto, beto wanda

na kivuvu. 5 Bika ti Nzambi yina ke pesaka mvibudulu mpe kibakala, yandi kupesa beno ngolo ya kuwisana beno na beno na kulandaka kifwani ya Yesu-Klisto. 6 Na yina, na ntima mosi mpe na ndinga mosi, beno nyonso ke kembisa Nzambi, Tata ya Mfumu ya beto, Yesu-Klisto. 7 Beno yamba bampangi mutindu Klisto yambaka beno, samu ti bantu kembisa Nzambi. 8 Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno ti Klisto me kuma kisadi ya ba-Zwife samu na kulungisa bansilulu yina Nzambi pesaka na bankooko ya bawu, mpe samu na kulakisa ti Nzambi kele ya kukwikama. 9 Kasi bayina kele ve ba-Zwife ke na kukembisa Nzambi samu ti yandi ke talaka bantu kyadi, mutindu Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Ni yawu yina, mu ke kembisa nge na kati ya bayina kele ve ba-Zwife, mpe mu ke yimba samu na nkembo ya nge.» 10 Dibuku ya Nzambi ke tubaka dyaka: «Bayina kele ve ba-Zwife, beno yangalala kintwadi na bantu ya Nzambi!» 11 Dibuku ya Nzambi ke tubaka dyaka mpe: «Bayina kele ve ba-Zwife, beno kembisa Mfumu, mpe ti bantu nyonso pesa yandi masiika!» 12 Esaya tubaka mpe: «Muntu ya dikanda ya Yese ke kwiza. Yandi ke telama samu na kutwadisa bayina kele ve ba-Zwife, mpe bawu ke sala kivuvu ya bawu na yandi.» 13 Bika ti Nzambi yina ke pesaka kivuvu, yandi kufulusa beno na kilengi mpe kizunu samu na kiminu yina beno ke salaka na yandi. Na yina, beno ke vwanda ya kufulukana na kivuvu na ngolo ya Mpeve ya Longo. 14 Bampangi, mu ke na kivuvu ti beno kele ya kufulukana na bumbote. Beno zaba mambu nyonso yina me lunga na kuzaba, mpe beno kele ya kulunga na kulwengisa bampangi beno na beno. 15 Kasi na bisika ya nkaka ya mukanda yayi, mu me sonikina beno na ngolo nyonso, samu ti beno bambuka moyo na mambu yina beno me longokaka. Mu me sonika mutindu yina samu na bumbote yina Nzambi lakisaka munu 16 na kuvwanda kisadi ya Yesu-Klisto samu na bayina kele ve ba-Zwife. Mu ke na kusala kisalu ya longo na kumwangisa Nsangu ya Mbote ya Nzambi, samu ti bayina kele ve ba-Zwife kuma munkayulu yina ke yangidikaka Nzambi, mpe yina Mpeve ya Longo ke vedisaka samu na Nzambi. 17 Na yina, mu lenda kuyangalala na Yesu-Klisto samu na kisalu yina mu ke na kusala samu na Nzambi. 18 Ya tsyelika, mu lendaka zabisa ve dyambu ya nkaka, kana kaka ve mambu yina Klisto me sala na munu samu na kunata bayina kele ve ba-Zwife na kutumama na Nzambi. Yandi me sala yawu na lusalusu ya bampova mpe mavanga, 19 na lusalusu ya bidimbu, ya bimangu, mpe ya lulendo ya Mpeve ya Longo. Ni mutindu yina, mu me longisa katuka Yelusalemi tii na kizunga ya Ilili, mambu nyonso ya Nsangu ya Mbote ya Klisto. 20 Kasi mu me longisa Nsangu ya Mbote kaka na bizunga yina zabaka ntete ve Klisto. Mu me sala mutindu yina samu na kutunga ve na zulu ya lufulu yina muntu ya nkaka me yidika. 21 Na yina, mu me sala mutindu ke tubaka Dibuku ya Nzambi: «Bayina ba zabisaka ve nsangu ya yandi ke tala yandi, mpe bayina kuwaka yawu ve ke bakula.» 22 Ni mambu yina vwandaka sala ti mu kwiza ve na sika ya beno. 23 Kasi ntangu yayi, mu me manisa kisalu ya munu na bizunga yina. Mutindu mu ke na nsatu mingi ya kukwiza na sika ya beno katuka bamvula mingi, 24 mu ke sala yawu ntangu mu ke kwenda na yinsi ya Esepani. Ya tsyelika, mu ke na kivuvu ya kutala beno ntangu mu ke luta, mpe ya kuzwa lusalusu ya beno samu na kukwenda na Esepani na manima ya kulutisa mwa bilumbu kintwadi na beno. 25 Kasi ntangu yayi, mu ke kwenda na Yelusalemi samu na kusadisa bantu ya longo yina ke kuna. 26 Ya tsyelika, ba-Klisto ya kizunga ya Masedwane mpe Akayi me baka lukanu ya kukutika mbongo samu na kusadisa bamputu ya dibuundu ya Nzambi ya Yelusalemi. 27 Bawu mosi bakaka lukanu ya kusala yawu. Kasi samu na bawu, yawu kele mutindu mfuka, samu ti ba-Klisto yina kele ba-Zwife me kabula bimvwama ya bawu ya kimpeve na bayina kele ve ba-Zwife. Na yina, bayina kele ve ba-Zwife fwana kusadisa mpe bawu na kupesa bawu bima yina ke na kukondwa bawu. 28 Ntangu mu ke manisa kisalu yina, mpe mu ke pesa mbongo yina na ba-Klisto ya Yelusalemi, mu ke kwenda na yinsi ya Esepani na kulutula na kisika ya beno. 29 Mu zaba ti ntangu mu ke kwiza na sika ya beno, mu ke natina beno lusakumunu nyonso ya Klisto. 30 Bampangi! Na luve ya Yesu-Klisto mpe ya luzolo yina Mpeve ya Longo ke pesaka, mu ke na kulomba beno na kunwana kintwadi na munu na kati ya balusambulu yina beno ke zabisa Nzambi samu na munu. 31 Beno sambila samu ti mu kubwa ve na maboko ya bantu ya kizunga ya Zude yina ke kwikilaka ve na Klisto, mpe ti bantu ya longo ya Yelusalemi yamba na ntima mosi lusalusu yina mu ke na kunatina bawu. 32 Na mutindu yina, mu ke kwiza na sika ya beno na kilengi nyonso, mpe kana Nzambi

zola, mu ke lutisa mwa bilumbu kintwadi na beno samu na kupema. **33** Bika ti Nzambi yina ke pesaka kizunu kuvwanda na beno nyonso. Amenii!

16 Mu ke na kufidisa beno Febe, mpangi ya beto ya kento yina ke salaka bisalu na dibuundu ya Nzambi ya Senkelese. **2** Beno yamba yandi na nkumbu ya Mfumu mutindu bantu ya longo fwana kusala. Beno sadisa yandi na mambu nyonso yina yandi ke na yawu nsatu. Ya tsyelika, yandi me sadisa bantu mingi, na munu mosi mpe. **3** Beno pesa mbote na Pisile mpe Akila, bampangi yina ke salaka na munu kisalu ya Yesu-Klisto. **4** Bawu zolaka kufwa samu na kuvuukisa munu. Mu ke kaka munu mosi ve yina ke na kutonda bawu, kasi mpe mabuundu nyonso ya Nzambi yina kele ve ya ba-Zwife. **5** Beno pesa mpe mbote na bandimi yina ke vukanaka na yinzo ya bawu. Beno pesa mbote na nkundi ya munu, Epanete, muntu ya ntete yina kwikilaka na Yesu na kizunga ya Aziya. **6** Beno pesa mbote na Maliya yina me tala mpasi mingi samu na beno. **7** Beno pesa mbote na Andonikuse mpe Yunyase. Bawu kele bantu ya dikanda ya munu, mpe bawu vwandaka na boloko kintwadi na munu. Ba ke zolaka bawu mingi na bantumwa, mpe bawu tekilaka munu na kukwikila na Klisto. **8** Beno pesa mbote na Ampyatus, nkundi ya munu ya luzolo na kintwadi ya beto na Mfumu. **9** Beno pesa mbote na Yulubani yina ke salaka na beto na kisalu ya Klisto, mpe mbote na nkundi ya munu ya luzolo, Takise. **10** Beno pesa mbote na Apelese yina lakisaka bisalu ya kiminu ya yandi na Klisto. Beno pesa mbote na bantu yina ke vwandaka na yinzo ya Alisetobule. **11** Beno pesa mbote na Elodyone, muntu ya dikanda ya munu. Beno pesa mpe mbote na bantu yina ke vwandaka na yinzo ya Nalesise, bayina ke salaka kiminu na Mfumu. **12** Beno pesa mbote na bibusi ya beto Tifene mpe Tifose, yina ke salaka samu na Mfumu. Beno pesa mpe mbote na nkundi ya munu ya luzolo, Peleside, yina salaka mingi samu na Mfumu. **13** Beno pesa mbote na Lufuse yina Mfumu soolaka, mpe na mama ya yandi yina kele mpe mama ya munu. **14** Beno pesa mbote na Asinkite, Felengone, Elemese, Patelobase, Elemase, mpe na bampangi yina kele kintwadi na bawu. **15** Beno pesa mbote na Filoloke mpe Zuli, na Nele mpe kibusi ya yandi, na Olimpase mpe na bantu nyonso ya longo yina kele kintwadi na bawu. **16** Beno pesana

mbote na kubumbasana mutindu bampangi ya luzolo. Mabuundu nyonso ya Nzambi yina ke kwikilaka na Klisto me fidisa beno bambote. **17** Bampangi! Mu ke na kulomba beno na kuvwanda na nkebolo na ntuala ya bayina ke tulaka kitantu na kati ya dibuundu, mpe ke bwisaka kiminu ya bandimi na kuzonza mambu ya yimbi na ndongosolo yina beno kuzwaka. Beno katuka pene-pene ya bawu, **18** samu ti bantu ya mutindu yina ke sadilaka ve Mfumu ya beto, Yesu-Klisto. Kasi bawu ke sadilaka bivumu ya bawu. Na binzonzi ya bawu ya kitoko mpe ya luvunu, bawu ke vunaka bantu yina kele ve ya kusikama na kiminu. **19** Ya tsyelika, bantu nyonso zaba wapi mutindu beno ke tumamaka na Mfumu. Na yina, mu ke na kuyangalala samu na beno. Kasi mu zola ti beno vwanda bantu ya ndwenga samu na kusala mambu ya mbote, mpe bantu ya kuvedila samu na kukima mambu ya yimbi. **20** Kaka ntangu fyoti me bikana, Nzambi yina ke pesaka kizunu ke dyata lulendo ya Satana na yinsi ya makulu ya beno. Bika ti Mfumu ya beto, Yesu kusakumuna beno! **21** Timote, mpangi ya munu ya kisalu, ke na kupesa beno mbote, mutindu mosi mpe Lusyuse, Zasone, mpe Sosipateloze yina kele bantu ya dikanda ya munu. **22** Munu Teletyuse yina me sonika mambu yina Polo me zabisa na mukanda yayi, ke na kupesa beno mbote na nkumbu ya Mfumu. **23** Ngaleyuse ke na kupesa beno mbote. Ni na sika ya yandi mu ke vwandaka, mpe ni na yinzo ya yandi dibuundu nyonso ke vukanaka. Elase yina ke bumbaka mbongo ya mbanza, mpe Katuse, mpangi ya beto, me fidisa beno mbote. [**24** Bika ti Mfumu ya beto, Yesu-Klisto, kusakumuna beno nyonso! Amenii!] **25** Nkembo na Nzambi! Yandi ke na lulendo ya kukindisa beno na Nsangu ya Mbote yina mu ke na kulongisa na kuzabisa beno Yesu-Klisto. Na Nsangu ya Mbote yango, Nzambi ke na kuzabisa mansweki ya mabanza ya yandi yina yandi bumbaka katuka ntama. (aiōnios g166) **26** Kasi ntangu yayi, Nzambi me tumisa ti yawu talana na pwelele nyonso, mpe bantu lenda kubakula yawu na kati ya mambu ya mbikululu yina ke zabisaka yawu, samu ti bawu kwikila Klisto mpe tumama na yandi. (aiōnios g166) **27** Nkembo na Nzambi yina ke kaka yandi mosi na ndwenga! Nkembo kuvwanda na yandi tii bantangu nyonso na Yesu-Klisto. Amenii! (aiōn g165)

1 Kolinto

1 Ni munu Polo yina Nzambi bokilaka na kuvwanda ntumwa ya Yesu-Klisto mutindu yandi zolaka.

Kintwadi na mpangi ya beto Sosetene, 2 beto ke na kufidisa mukanda yayi na sika ya bandimi ya mabuundu ya Nzambi ya mbanza Kolinto. Beto ke na kufidisa yawu mpe na sika ya bayina kele ya kukangama na Nzambi samu na Yesu-Klisto, na bayina kele ya longo na mbokolo ya Nzambi, mpe na bayina nyonso ke sambilaka kisika ni kisika Yesu-Klisto, Mfumu ya bawu mpe ya beto. 3 Bika ti Tata ya beto Nzambi mpe Mfumu ya beto Yesu-Klisto kusakumuna beno mpe kupesa beno kizunu. 4 Ntangu nyonso, mu ke tondaka Nzambi samu na bumbote ya yandi yina yandi lakisaka beno na Yesu-Klisto. 5 Na kuvwanda ya kukangama na Yesu-Klisto, Nzambi fulusaka beno na mambu nyonso ya mbote: bampova ya kuzonza mpe luzabu. 6 Ba zabisaka beno nsangu ya Yesu-Klisto, mpe beno ke na kukwikila yawu na ngolo nyonso. 7 Ni yawu yina, ata dikabu mosi ya kimpeve ke na kukondwa na beno yina ke na kuvingila ntangu yina Mfumu ya beto Yesu-Klisto ke vutuka. 8 Ni yandi ke pesa beno ngolo tii na nsuka, samu ti beno vwanda bantu yina ba lenda kuzwa ve dyambu ya kusemba na kilumbu yina Mfumu ya beto Yesu-Klisto ke vutuka. 9 Nzambi yina bokilaka beno na kuzinga kintwadi na Mwana ya yandi Yesu-Klisto, Mfumu ya beto, kele ya kukwikama na bansilulu ya yandi. 10 Bampangi, na Nkumbu ya Yesu-Klisto, Mfumu ya beto, mu ke na kukindisa beno mutindu yayi: Beno wisana mpe beno kabwana ve. Beno vwanda mbote ya kukangama na kintwadi beno na beno na ntima mosi mpe mabanza mosi. 11 Ya tsyelika bampangi, bantu ya dikanda ya Kolowe zabisaka munu ti beno ke na kuswanaka beno na beno. 12 Mu ke na zola kutuba mutindu yayi: Konso muntu na kati ya beno ke na kutuba: «Mu kele muntu ya Polo», mpe ya nkaka: «Mu kele muntu ya Apolose». Muntu ya nkaka dyaka ke na kutuba ti yandi kele muntu ya Pyele, mpe ya nkaka dyaka ti yandi kele muntu ya Klisto. 13 Beno banza ti ba lenda kukabula Klisto? Ni Polo ve kufwaka na kulunsi samu na beno, mpe beno kuzwaka ve mbotokolo na nkumbu ya Polo. 14 Matondo na Nzambi samu ti mu botikaka ve muntu na kati ya beno, kana kaka ve

Kilipuse mpe Ngayuse. 15 Na yina, ata muntu lenda kutuba ti yandi kuzwaka mbotokolo na Nkumbu ya munu. 16 Aa! Mu zolaka zimbana, mu botikaka mpe dikanda ya Sefanase. Kasi mu zaba dyaka ve kana mu botikaka dyaka muntu ya nkaka. 17 Klisto fidisaka munu samu na kubotika bantu ve, kasi samu na kuzabisa Nsangu ya Mbote. Mu fwana kusala yawu ata kusadila nzonzolo ya ndwenga ya bantu, samu ti lufwa ya Klisto na kulunsi vwanda ve ya mpamba. 18 Ya tsyelika, kuzabisa nsangu ya lufwa ya Yesu na kulunsi kele bulawu samu na bantu yina ke na kuzimbana. Kasi samu na beto yina kele na nzila ya mpulusu, yawu kele lulendo ya Nzambi. 19 Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Mu ke bebisa ndwenga ya bantu yina ke na ndwenga, mpe mu ke manisa mayela ya bantu yina ke na mayela.» 20 Na yina, wapi sika kele bantu ya ndwenga, to milongisi ya Misiku, to bayina ke salaka ntembe na yinza yayi? Nzambi me kitula ndwenga ya yinza yayi na bulawu. (aiōn g165) 21 Ya tsyelika, na ndwenga ya yandi, Nzambi salaka ti bantu zaba yandi ve na lusalusu ya ndwenga ya bawu. Na yina, Nzambi bakaka lukanu ya kuvuukisa bayina ke kwikilaka na nsangu yina beto ke na kuzabisa, mpe nsangu yango ke na kutsalana mutindu bulawu. 22 Ba-Zwife ke na kulomba bidimbu, mpe bayina kele ve ba-Zwife ke na kusosa ndwenga. 23 Kasi beto, beto ke na kuzabisa nsangu ya Klisto yina kufwaka na kulunsi. Yawu kele mabaku samu na ba-Zwife mpe bulawu samu na bayina kele ve ba-Zwife. 24 Kasi samu na bayina Nzambi bokilaka, ba-Zwife to bayina kele ve ba-Zwife, Klisto kele lulendo mpe ndwenga ya Nzambi. 25 Bulawu ya Nzambi ke na ndwenga kulutila ndwenga yina ke na bantu, mpe bubolo ya Nzambi ke na ngolo kulutila ngolo yina ke na bantu. 26 Bampangi, beno fwana kuzaba nani beno kele, beno yina Nzambi bokilaka: Na kati ya beno kele ve na bantu mingi ya ndwenga na yina me tadila kimuntu. Ya kele ve na bantu mingi yina ke na lulendo, mpe bantu mingi yina kele na makanda ya buzitu. 27 Kasi Nzambi soolaka mambu yina kele bulawu na meso ya bantu samu na kutalisa bantu ya ndwenga nsoni, mpe mambu ya bubolo samu na kutalisa bantu ya ngolo nsoni. 28 Nzambi soolaka bima ya fyoti, bima yina kele na mfunu ve, mpe bima ya mpamba samu na kuzimbisa bima yina kele mfunu na meso ya bantu. 29 Na yina, ata muntu lenda kusala mayama na ntwa ya Nzambi. 30 Ni na

yandi beno kele ya kukangama na Yesu-Klisto yina me kuma samu na beto ndwenga yina katukaka na Nzambi. Ni yandi ke kumisaka beto ya kudedama, ke soolaka beto na kuvwanda dikanda ya yandi, mpe ke kuulaka beto na masumu. 31 Ni yawu yina, mutindu ke tubaka Dibuku ya Nzambi: «Kana muntu ke na nsatu ya kusala mayama, yandi sala yawu samu ti yandi kele kintwadi na Mfumu.»

2 Bampangi, ntangu mu kwizaka zabisa beno mansweki ya mabanza ya Nzambi, mu sadilaka ve nzonzolo ya mpasi to ya muntu ya ndwenga mingi. 2 Ya tsyelika, mu bakaka lukanu ya kuzaba ve dyambu ya nkaka na sika ya beno, kana kaka ve Yesu-Klisto: Yesu-Klisto yina kufwaka na kulunsi. 3 Ni yawu yina, mu vwandaka muntu ya ngolo ve na kati-kati ya beno, mpe mu vwandaka tekita na boma. 4 Mambu yina mu vwandaka longisa mpe zabisa, vwandaka ata na dyambu ya binzonzi yina bantu ke salaka na ndwenga ya bawu. Kasi ni ngolo ya Mpeve ya Nzambi vwandaka zabisa muntu yawu, 5 samu ti kiminu ya beno vwanza ve ya kusikama na ndwenga yina kele na bantu, kasi na lulendo ya Nzambi. 6 Kasi beto ke na kulongisa ndwenga na sika ya bantu ya kukula na kimpeve. Ndwenga yango kele ve ya yinza yayi, to ya bamfumu ya yawu yina Nzambi ke mwangisa. (aiōn g165) 7 Mu ke na kulongisa ndwenga ya mansweki ya mabanza ya Nzambi yina bantu vwandaka zaba ve na ntama. Nzambi kubikaka yawu samu na nkembo ya beto, ntete yandi yidika yinza. (aiōn g165) 8 Ata mosi na kati ya bamfumu yina ke yalaka yinza yayi zabaka ndwenga yina. Kana bawu zabaka yawu, bawu zolaka koma ve Mfumu ya nkembo na kulunsi. (aiōn g165) 9 Kasi mutindu Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Mambu yina disu talaka ve, makutu kuwaka ve, mpe ntima kanisaka ve, Nzambi kubikaka yawu samu na bantu yina ke zolaka yandi.» 10 Kasi ni na beto Nzambi zabisaka mansweki yina na lusalusu ya Mpeve ya Longo. Ya tsyelika, Mpeve ya Longo lenda kubakula mambu nyonso, ata mabanza ya Nzambi yina kele ya kubumbama ntama. 11 Na yina me tadila muntu, kaka ni mpeve ya yandi zaba mabanza yina kele na yandi. Mutindu mosi mpe, kaka ni Mpeve ya Nzambi zaba mabanza ya Nzambi. 12 Beto kuzwaka ve mpeve ya yinza yayi. Kasi beto kuzwaka Mpeve yina ke katukaka na Nzambi, samu ti beto lenda na kuzaba makabu yina Nzambi me

pesa beto. 13 Beto ke zonzilaka ve makabu yina na bampova yina ke katukaka na ndwenga ya bantu, kasi na bampova yina ke katukaka na Mpeve ya Nzambi. Ni mutindu yina, beto ke bangulaka mambu ya kimpeve na sika ya bantu ya kimpeve. 14 Na kimuntu, muntu ke ndimaka ve mambu ya Mpeve ya Nzambi. Yawu kele bulawu na yandi. Yandi lenda kubakula yawu ve, samu ti kaka ni muntu yina kele na Mpeve ya Nzambi lenda kubakula yawu. 15 Muntu ya kimpeve ke bakulaka mfunu ya mambu nyonso, kasi ata muntu lenda kubakula mfunu ya mambu ya yandi. 16 Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Nani zaba mabanza ya Mfumu? Nani lenda pesa yandi malongi?» Kasi beto, beto kele na mabanza ya Klisto.

3 Bampangi! Na yina me tadila muntu, mu vwandaka me lenda ve na kuzonza na beno mutindu ti mu ke na kuzonza na bantu yina kele na Mpeve ya Nzambi. Kasi mu zonzaka na beno mutindu muntu yina ke na kuzonza na bantu ya yinza yayi, mpe mutindu muntu yina ke na kuzonza na bantu yina kele ntete bana ya fyoti na kiminu na Klisto. 2 Mambu yina mu zabisaka beno vwandaka ve mutindu madya ya kilo, kasi mutindu miliki. Kana yawu vwandaka mutindu madya ya kilo, beno zolaka lenda ve na kudya yawu. Ata ntangu yayi, beno lenda kudya yawu ve, 3 samu ti beno ke na kuzinga ntete mutindu bantu ya yinza yayi. Beno ke ntete na musoki na bampangi, mpe beno ke swanaka beno na beno. Na yina, beno ke lakisaka ti beno ke ntete bantu ya yinza yayi, mpe beno ke na kuzinga na kimuntu. 4 Kana mosi na kati ya beno ke na kutuba: «Mu kele muntu ya Polo» mpe ya nkaka: «Mu kele muntu ya Apolose», ya ke na kulakisa ve ti beno ke na kuzinga ntete na kimuntu? 5 Kasi nani kele Apolose? Nani kele Polo? Beto kele kaka bisadi ya Nzambi yina yandi fidisaka samu na kuzabisa beno mambu ya yandi samu ti beno kwikila. Konso muntu na kati ya beto ke na kusala kisalu yina Mfumu pesaka yandi. 6 Muntu, mu me kuna mbuma, mpe Apolose me tula maza. Kasi ni Nzambi ke na kukulisa yawu. 7 Na yina, muntu yina ke kunaka mbuma mpe muntu yina ke tulaka maza kele mfunu ve. Kasi ni Nzambi yina ke kulisaka yawu kele mfunu. 8 Muntu yina ke kunaka mpe muntu yina ke tulaka maza kele kaka muntu mosi. Kasi konso muntu ke kuzwa difuta na kisalu ya yandi. 9 Beto ke

na kusala kintwadi na ksalu ya Nzambi, mpe beno, beno kele bilanga ya Nzambi. Beno kele mpe yinzo yina Nzambi me tunga. 10 Na bumbote yina Nzambi lakisaka munu, mu me tula lufulu mutindu kitungi ya ndwenga. Ntangu yayi, muntu ya nkaka ke na kutunga na zulu ya lufulu yina. Kasi konso muntu fwana kusala keba na mutindu yandi ke na kutunga. 11 Lufulu ya nkaka kele ve. Ni Yesu-Klisto kele lufulu, mpe ata muntu lenda kutula dyaka lufulu ya nkaka. 12 Bantu ya nkaka ke sadila bima ya wolo, bima yina ba ke yidikaka mbongo ya bisengo, matadi ya ntalu, mabaya, to nyanga samu na kutunga na zulu ya lufulu. 13 Kasi ksalu ya konso muntu ke talana na kilumbu ya lufundusu. Ya tsyelika, tiya ke talana na kilumbu yina, mpe yawu ke meka ksalu ya konso muntu. 14 Kana ksalu yina muntu tungaka na zulu ya lufulu tatamana, muntu yina ke kuzwa difuta, 15 mpe muntu yina me sala ksalu yina ke kuya na tiya ke kuzwa ve difuta. Kasi Nzambi ke vuukisa yandi mutindu muntu yina me luta na kati-kati ya tiya. 16 Beno fwana kuzaba ti banzutu ya beno kele Yinzo ya Nzambi, mpe Mpeve ya Nzambi ke wwandaka na kati ya beno. 17 Na yina, kana muntu mwangisa Yinzo ya Nzambi, Nzambi mpe ke mwangisa yandi samu ti Yinzo ya Nzambi kele ya longo, mpe Yinzo yango ni beno. 18 Beno vunama ve! Kana muntu na kati ya beno ke na kubanza ti yandi kele muntu ya ndwenga na yinza yayi, ya ke mbote ti yandi lawuka, samu ti yandi kuma muntu ya ndwenga. (aiōn g165) 19 Mu ke na kutuba mutindu yina samu ti ndwenga yina kele na bantu ya yinza kele bulawu na meso ya Nzambi. Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Nzambi ke kuzwaka bantu ya ndwenga na mitambu ya bawu mosi na mambu ya luvunu yina bawu ke tubaka.» 20 Dibuku ya Nzambi ke tubaka dyaka: «Mfumu zaba mabanza ya bantu ya ndwenga. Yandi zaba ti yawu kele mpamba.» 21 Na yina, ata muntu fwana kusala mayama samu na bantu. Beno fwana kuzaba ti bima nyonso kele ya beno: 22 Polo, Apolose, to Sefase, yinza, luzingu to lufwa, mambu ya bantangu yayi to ya bantangu ke kwiza, nyonso kele ya beno. 23 Kasi beno, beno kele na Klisto, mpe Klisto kele na Nzambi.

4 Beno fwana kutala beto mutindu bisadi ya Klisto mpe bantwadisi ya kuzabisa mansweki ya mabanza ya Nzambi. 2 Kasi dyambu yina ba ke lombaka na

bantwadisi, ni kuvwanda ya kukwikama. 3 Samu na munu, ya ke sala munu kima ve kana mu funduswa na beno to na misambisi. Mu ke na kusala mpe lufundusu ya munu mosi ve. 4 Ndinga yina ke zonzaka na kati ya ntima ya munu ke na kufundisa munu ve. Kasi ni yawu ve salaka ti mu vwanda ya kudedama. Mufundisi ya munu, ni Mfumu. 5 Ni yawu yina, beno fundisa muntu ve ntete kuma ntangu yina Nzambi kubikaka, ntete nkwezulu ya Mfumu salama: Ni yandi ke tula na nsemo mambu yina kele ya kubumbama na kati ya kitombe, mpe ke zabisa mabanza yina kele na kati ya bantima ya bantu. Na yina, Nzambi ke pesa na konso muntu masiika yina me fwanana. 6 Bampangi, na yina me tadila mambu yina mu me zabisa beno, mu me baka Apolose mpe munu mosi mutindu bifwanusu samu na kusadisa beno na kubakula nsasa ya kingana yayi: «Ya me lunga na kuzinga na kati ya bandilu mutindu yawu kele ya kusunama.» Ata muntu na kati ya beno fwana kusala mayama samu na muntu mosi, mpe kusafula muntu ya nkaka. 7 Na yinki nge ke na kubanza ti nge lutila bampangi? Bima nyonso yina ke na nge, ni Nzambi pesaka nge yawu. Kana nge kuzwaka yawu, samu na yinki nge ke na kusala mayama na bima yina nge kuzwaka mutindu ti nge kuzwaka yawu ve? 8 Beno me fuluka na bima nyonso, mpe beno me kuma yimeni bamvwama! Beno me kuma bantinu, kasi beto, beto kele ve bantinu. Ya tsyelika, mu zolaka ti beno vwanda bantinu samu ti beto mpe, beto yala na beno. 9 Mu banza ti beto bantumwa, Nzambi me tula beto na kisika ya nsuka mutindu bantu yina ba me zengila lufwa samu na kufwa na yinza, na meso ya bambazi mpe ya bantu. 10 Beto kele bilawu samu na Klisto, kasi beno kele bantu ya ndwenga na kintwadi ya beno na Klisto. Beto kele na ngolo ve, kasi beno kele na ngolo. Beno kele bantu yina ba ke zitisaka, kasi beto kele bantu yina ba ke safulaka. 11 Tii ntangu yayi, beto ke na kukondwa bima ya kudya, ya kunwa, mpe bilele ya kulwata. Ba ke na kubula beto bikoti, mpe beto kele ve na yinzo ya kuvwanda. 12 Beto ke na kutala mpasi na kusala na maboko ya beto. Ntangu bantu ke fingaka beto, beto ke vutudilaka bawu mambu ya buzitu, mpe ntangu ba ke talisaka beto mpasi, beto ke vibidilaka. 13 Ntangu bantu ke zonzaka mambu ya yimbi na yina me tadila beto, beto ke kindisaka bampangi. Tii ntangu yayi, bantu ke na kutala ti beto kele mutindu mazala ya yinza, mpe

mutindu bima ya mvindu yina bantu nyonso ke na kulosa. **14** Mu me sonikina beno mutindu yina samu na katalisa ve beno nsoni, kasi samu na kulwengisa beno mutindu bana yina mu ke zolaka mingi. **15** Ya tsyelika, ata beno vwanda na milongisi mafunda kumi yina ke twadisa beno na nzila ya Klisto, beno kele ve na batata mingi. Ni munu pesaka beno luzingu na Yesu-Klisto na kuzabisa beno Nsangu ya Mbote. **16** Na yina, mu ke na kulomba beno na kulanda nkadulu ya munu. **17** Ni yawu yina, mu me fidisa beno Timote yina kele mwana ya munu ya luzolo, mpe yina kele ya kukwikama na nzila ya Mfumu. Yandi ke bambula beno moyo wapi mutindu mu ke na kuzinga na nzila ya Yesu-Klisto, mutindu mu ke na kulongisa yawu bisika nyonso na kati ya mabuundu nyonso ya Nzambi. **18** Bantu ya nkaka na kati ya beno me kuma na mayama, samu ti bawu ke na kubanza ti mu ke kwiza kutala dyaka beno ve. **19** Kana Mfumu zola, mu ke kwiza kutala beno na bilumbu ke kwiza. Na yina, mu ke sosa ve na kuzaba mambu yina ke zonzaka bantu yayi ya mayama, kasi lulendo ya bawu. **20** Ya tsyelika, Kimfumu ya Nzambi ke talanaka ve na bampova ya kuzonza, kasi na lulendo. **21** Yinki beno zola? Mu kwiza na sika ya beno na kikoti na maboko, to na ntima ya kufuluka na luzolo mpe lembami?

5 Na bisika nyonso, bantu ke na kutuba ti beno ke na kusadila busafu na kati ya beno. Busafu yango me lutila ngolo, mpe ata bayina zaba ve Nzambi lenda kusadila yawu ve. Ya tsyelika, ba ke na kutuba ti mosi na kati ya beno ke na kubasika na kento ya tata ya yandi. **2** Beno ke na kusala mayama! Beno zolaka vwanda ya kufuluka na kyadi, samu ti beno bingisa na kati ya beno muntu ya mavanga ya mutindu yina. **3** Samu na munu, mu kele ntama na beno na nzutu ya munu. Kasi na mpeve ya munu, mu kele kintwadi na beno, mpe na Nkumbu ya Yesu, Mfumu ya beto, mu me fundisa muntu yina me sala dyambu ya mutindu yina mutindu ti mu vwandaka kuna. Ntangu beno ke vukana, mu ke vwanda kintwadi na beno na kimpewe, mpe na lulendo ya Yesu, Mfumu ya beto, **5** beno yekula muntu ya mutindu yina na maboko ya Satana. Na yina, nzutu ya yandi ke beba, kasi mpeve ya yandi ke kuzwa mpulusu na kilumbu yina Mfumu ke vutuka. **6** Beno fwana kusala ve mayama! Beno zaba yawu mbote ti mwa ndambu ya levule ke funisaka kiputi nyonso. **7** Beno sala ti beno kuma ya kuvedila.

Beno katula levule yayi ya ntama, samu ti beno kuma mutindu kiputi ya malu-malu yina kele ve na levule. Ni mutindu yina beno kele. Ya tsyelika, Klisto yina kele dimeme ya beto ya Paki kufwaka mutindu munkayulu. **8** Na yina, beto kembila mukembo ya beto ya Paki na mampa yina ba me yidika ve na levule ya ntama, to ya masumu mpe ya busafu. Kasi beto kudya mampa yina kele ve na levule, mampa ya kuvedila mpe ya butsyelika. **9** Na mukanda yina mu fidisaka beno ntete, mu zabisaka beno na kuvwanda ve kintwadi na bantu yina ke zingaka na busafu. **10** Na kutuba mutindu yina, mu vwandaka zonza ve samu na bantu yina ke zingaka na busafu na kati ya yinza yayi, bayina ke zolaka mbongo, bayina ke bakaka bima ya ngana to misambidi ya biteki. Kana ni mutindu yina, beno fwanaka katuka na yinza yayi. **11** Kasi na kati ya mukanda ya munu, mu vwandaka zola kuzabisa beno na kuvwanda ve kintwadi na muntu yina ke na kutuba ti yandi kele mundimi kana yandi ke na kuzinga na busafu, ke zolaka mbongo, kusambila biteki, kufinga bantu, kukola malafu, to bayina ke bakaka bima ya ngana. Beno meka ve na kudya ata fyoti na muntu ya mutindu yina. **12** Ya ke dyambu ya munu ve na kufundisa bayina kele ve bandimi. Ni Nzambi ke fundisa bawu. Kasi beno fwana kufundisa bayina beno kele dibuundu mosi. Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Beni bingisa muntu ya myangu na kati-kati ya beno.»

6 Kana mosi na kati ya beno ke na dyambu na mpangi, samu na yinki yandi ke sosaka lufundusu na bayina zaba ve Nzambi? Samu na yinki yandi ke kwendaka ve na sika ya bayina kele bantu ya longo? **2** Beno fwana kuzaba ti bantu ya longo ke fundisa bantu ya yinza. Kana ni beno fwana kufundisa bantu ya yinza, wapi mutindu beno ke na kulenda ve na kufundisa mambu yayi ya mfunu ve? **3** Beno zaba ve ti ni beto ke fundisa bambazi? Na yina, beto lenda kufundisa mbote mambu ya luzingu yayi. **4** Kasi ntangu beno ke vwandaka na dyambu na bampangi samu na mambu ya luzingu yayi, beno ke bakaka bantu yina dibuundu ya Nzambi ke talaka mpamba. **5** Ya kele mambu ya nsoni samu na beno. Mu banza ti na kati ya beno, muntu ya ndwenga yina lenda kuyidika mambu ya bampangi lenda kukondwa ve. **6** Kasi ya ke mbote ve ti mpangi mosi fundasana na mpangi ya nkaka na sika ya misambisi yina kele

ve bandimi. 7 Ya tsyelika, dyambu ya kufundisa bampangi beno na beno ke na kulakisa ti beno me vutuka na manima. Samu na yinki beno ke vibidila ve mambu yina kele ya kudedama ve? Samu na yinki beno ke bikaka ve ti ba baka beno bima? 8 Kasi ni beno ke salaka mambu yina kele ve ya kudedama mpe ke na kubaka bima ya bampangi. Beno ke na kusala yawu mpe na sika ya bampangi ya beno! 9 Beno fwana kuzaba ti bayina ke salaka mambu ya yimbi ke kota ve na Kimfumu ya Nzambi. Muntu vuna beno ve! Bayina ke zingaka na busafu, ke sambilaka biteki, bantu ya kinsuza, babakala yina sadilaka mambu ya nsoni na banzutu ya bawu, mpe babakala yina ke vukisaka mfulu bakala na bakala, ke kota ve na Kimfumu ya Nzambi. 10 Mutindu mosi mpe, miyibi, bayina ke zolaka mbongo, ke kolaka malafu, ke finkaka bampangi, mpe bayina ke bakaka bima ya ngana, ke kota ve na Kimfumu ya Nzambi. 11 Ni mutindu yina vwandaka bantu ya nkaka na kati ya beno. Kasi Nzambi vedisaka beno mpe soolaka beno, samu ti beno vwanda bantu ya dikanda ya yandi. Yandi kumisaka beno ya kudedama na nkumbu ya MfumuYesu-Klisto mpe na lusalusu ya Mpeve ya Nzambi ya beto. 12 Bantu ya nkaka ke tubaka: «Mu ke na muswa ya kusala mambu ni mambu.» Ya kele ya tsyelika, kasi mambu nyonso ke sadisaka ve beno. Ya tsyelika: «Mu ke na muswa ya kusala mambu ni mambu, » kasi mu lenda kundima ve ti mu vwanda mundongo ya mambu ni mambu. 13 Ba ke tubaka mpe: «Madya kele samu na nzutu, mpe nzutu kele samu na madya.» Ya kele ya tsyelika! Kasi Nzambi ke zimbisa madya mpe nzutu. Beno fwana kuzaba ti nzutu kele ve samu na kindumba, kasi yawu kele samu na Mfumu, mpe Mfumu kele samu na nzutu. 14 Nzambi vumbulaka Mfumu na lufwa, mpe yandi ke vumbula beto mpe na lufwa na lulendo ya yandi. 15 Beno zaba ve ti banzutu ya beno kele binama ya nzutu ya Klisto? Na yina, mu lenda kubaka binama ya nzutu ya Klisto samu na kusala yawu binama ya nzutu ya kento ya kindumba? Ya lenda kusalama ve. 16 To beno zaba ve ti bakala yina me vukisa mfulu na kento ya kindumba, me kuma nzutu kaka mosi na kento yina? Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Bawu nyonso zole ke kuma kaka nzutu mosi.» 17 Kasi muntu yina me kangama na Mfumu, me kuma mpeve mosi na yandi. 18 Beno bika na kusala kindumba. Masumu nyonso ya nkaka

yina muntu ke salaka, ke salamaka na ngaanda ya nzutu. Kasi muntu yina ke salaka kindumba ke salaka disumu na nzutu ya yandi. 19 Beno fwana kuzaba ti nzutu ya beno kele Yinzo ya Mpeve ya Longo yina kele na beno: Mpeve yina Nzambi pesaka beno. Nzutu ya beno kele ve samu na beno mosi, 20 samu ti ba kuulaka beno na ntalu ya kulutula. Na yina, beno kembisa Nzambi na nzutu ya beno.

7 Ntangu yayi, mu ke pesa beno bamvutu samu na mambu yina beno sonikinaka munu. Ya kele mbote na bakala na kuvukisa ve mfulu na kento. 2 Kasi samu ti bantu kusadila ve kindumba, konso bakala fwana kuvwanda na kento ya yandi, mpe konso kento fwana kuvwanda na bakala ya yandi. 3 Bakala fwana kulungisa bansatu ya kento ya yandi. Mutindu mosi mpe, kento fwana kulungisa bansatu ya bakala ya yandi. 4 Kento lenda kusadila ve nzutu ya yandi na kusala mambu yina yandi zola, samu ti nzutu ya yandi kele samu na bakala ya yandi. Mutindu mosi mpe, bakala lenda kusadila ve nzutu ya yandi na kusala mambu yina yandi zola, samu ti nzutu ya yandi kele samu na kento ya yandi. 5 Beno fwana kumanga ve na kuvukisa mfulu. Beno lenda kusala yawu kana beno me wisana na kulutisa mwa bilumbu samu na kusambila. Kasi na manima, beno vutukila luzingu ya beno ya makwela, samu ti Satana tonta beno ve kana beno lenda dyaka ve na kukutika banzutu ya beno. 6 Na kuzabisa beno mutindu yina, mu ke na kupesa ve beno lutumu. Kasi mu ke na kupesa beno luve ya kusala yawu kana beno zola. 7 Mu zola ti bantu nyonso vwanda mutindu munu. Kasi konso muntu ke na dikabu yina Nzambi pesaka yandi: muntu yayi ke na dikabu ya mutindu ya nkaka, mpe muntu yina ke na dikabu ya mutindu ya nkaka mpe. 8 Na bayina kele ve ya kukwela mpe na mifwidi, mu ke na kutuba ti ya kele mbote ti beno tatamana na kuzinga mpila yina mutindu munu. 9 Kasi kana beno lenda ve kukutika banzutu ya beno, ya kele mbote ti beno kwela, samu ti bantima ya beno kuya ve na bansatu ya kindumba. 10 Na bayina kele ya kukwela, ni munu ve ke na kuzonza, kasi ni Mfumu ke na kutumisa bawu mutindu yayi: Kento fwana kukabuka ve na bakala ya yandi. 11 Kana yandi me kabuka na bakala ya yandi, yandi kwela dyaka ve, to yandi fwana kuwisana dyaka na bakala ya yandi. Bakala mpe fwana kukatula ve kento ya

yandi na makwela. 12 Ntangu yayi, ni Mfumu ve ke na kuzonza, kasi munu mosi. Na bantu ya nkaka, mu ke na kutuba mutindu yayi: Kana mpangi mosi ke na kento yina kele ve mukwikisi, mpe kana kento yina me ndima na kuzinga na yandi, yandi fwana kukatula yandi ve na makwela. 13 Kento mpe, kana yandi ke na bakala yina kele ve mukwikisi, mpe kana bakala yina me ndima na kuzinga na yandi, yandi fwana kumanga ve bakala yina. 14 Ya tsyelika, bakala yina kele ve mukwikisi kele ya longo, samu ti yandi kele ya kukangama na kento ya yandi yina kele mukwikisi. Mutindu mosi mpe, kento yina kele ve mukwikisi kele ya longo, samu ti yandi kele ya kukangama na bakala ya yandi yina kele mukwikisi. Kana ni mutindu yina ve, bana ya beno zolaka vwanda ya kuvedila ve. Kasi bawu kele ya longo. 15 Kana muntu yina kele ve mukwikisi ke na nsatu ya kukabuka na bakala to kento ya yandi, beno bika yandi sala yawu. Na yina, ya vwanda kento to bakala, bawu kele na kimpwanza, samu ti Nzambi bokilaka beno na kuzinga na kizunu. 16 Nge kento, wapi mutindu nge lenda kuzaba ti nge ke vuukisa bakala ya nge? Mutindu mosi mpe, nge bakala, wapi mutindu nge lenda kuzaba ti nge ke vuukisa kento ya nge? 17 Dyambu ya nkaka kele ti konso muntu fwana kutatamana na mutindu ya kuzinga yina Mfumu pesaka yandi, mpe na mutindu yandi vwandaka ntangu Nzambi bokilaka yandi. Ni mambu yina mu ke na kutumisa na mabuundu nyonso ya Nzambi. 18 Kana ba zengaka nge bubakala ntangu Nzambi bokilaka nge, vwanda mutindu yina. Kana ba zengaka ve nge bubakala, kusosa ve ti ba zenga nge yawu. 19 Kuzengisa bubakala to kuzengisa yawu ve kele mfunu ve. Kasi dyambu yina me lutila mfunu, ni kutumama na misiku ya Nzambi. 20 Konso muntu fwana kutatamana na kuzinga mutindu yandi vwandaka ntangu Nzambi bokilaka yandi. 21 Kana nge vwandaka mundongo ntangu Nzambi bokilaka nge, kunyonga ve. Kasi kana nge lenda kukuma muntu ya kimpwanza, landa nzila yina. 22 Ya tsyelika, mundongo yina Mfumu bokilaka, kele muntu ya kimpwanza samu na Mfumu. Mutindu mosi mpe, muntu ya kimpwanza yina Mfumu bokilaka, kele mundongo ya Klisto. 23 Nzambi kuulaka beno na ntalu ya kulutila. Na yina, beno kuma dyaka ve bandongo ya bantu. 24 Bampangi, konso muntu fwana kutatamana na kuzinga na ntuala ya Nzambi na mutindu yandi vwandaka ntangu Nzambi bokilaka

yandi. 25 Mambu yina mu ke na kuzabisa na sika ya bayina kele ve ya kukwela, me katuka ve na sika ya Mfumu. Kasi yawu kele kaka mabanza ya munu mosi. Ya kele mabanza ya muntu yina Nzambi talaka kyadi, mpe yina bantu lenda kusala kivuvu. 26 Mu banza ti samu na bampasi yina beto ke na kutala na ntima ntangu yayi, ya kele mbote na konso muntu na kuvwanda kaka mutindu yandi kele. 27 Kana nge ke na kento, kukatula yandi ve na makwela. Kana nge ke na kento ve, kusosa ve na kuvwanda na kento. 28 Ya zola kutuba ve ti kana nge kwela, nge me sala disumu to kana ndumba me kwela, yandi me sala disumu. Kasi bayina ke kwela ke vwanda na bankwamusu na luzingu ya bawu, mpe mu zola kukatula beno na bankwamusu yina. 29 Bampangi, mu ke na kutuba mutindu yayi: Ntangu me kuma nkufi. Na yina, katuka ntangu yayi, babakala ya kukwela fwana kuvwanda mutindu ti bawu kele ve na bakento. 30 Bayina ke na kudila fwana kuzinga mutindu bayina ke na kudila ve. Bayina ke na kilengi fwana kuvwanda mutindu bayina ke na kilengi ve, mpe bayina ke na kusumba fwana kuvwanda mutindu ti bima yina kele ya bawu ve. 31 Bayina ke na kusadila bima ya yinza yayi fwana kuvwanda mutindu bantu yina ke na kusadila ve bima ya yinza yayi, samu ti mambu ya yinza yayi ke luta. 32 Mu zola ti beno vwanda ve na manyongo. Bakala yina kele ve ya kukwela ke pesaka nzutu ya yandi na bima ya Mfumu, mpe ke sosaka na kuyangidika Mfumu. 33 Kasi bakala yina kele ya kukwela ke pesaka nzutu ya yandi na bima ya yinza. Yandi ke sosaka na kuyangidika kento ya yandi, 34 mpe ntima ya yandi kele ya kukabuka na bandambu zole. Mutindu mosi mpe, kento yina kele ve ya kukwela, mpe ndumba yina me zaba ntete ve babakala ke pesaka banzutu ya bawu na bima ya Mfumu, samu ti bawu vwanda ya longo na nzutu mpe na mpeve. Kasi kento yina kele ya kukwela, ke pesaka nzutu ya yandi na bima ya yinza. Yandi ke sosaka na kuyangidika bakala ya yandi. 35 Mu ke na kuzabisa beno yawu samu na kusadisa beno, kasi ve samu na kulebika beno mutambu. Mu zola ti beno sala mambu yina me fwanana, mpe ti beno vwanda ya kukangama na Mfumu na ntima mosi. 36 Kana muntu yina ke na bansatu ya kulutila na ndumba yina yandi pesaka nsilulu ya makwela, ke na kutala ti yandi lenda dyaka ve na kuvibidila, mpe ti yandi fwana kukwela yandi, ya ke mbote ti bawu kwelana mutindu

yandi ke na kuzola. Na kusala mutindu yina, yandi ke na kusala ve disumu. **37** Kasi muntu yina lenda kubaka lukanu na kati ya ntima ya yandi na kukwela ve mpe na kuvukisa ve mfulu na ndumba yina yandi pesaka nsilulu ya makwela, ke na kusala mambu ya mbote kana ata muntu me tumisa yandi na kusala yawu, mpe kana yandi lenda kuyala bansatu ya nzutu. **38** Na yina, muntu yina me kwela ndumba yina yandi pesaka nsilulu ya makwela, me sala mambu ya mbote. Kasi muntu yina me manga na kukwela me lutila na kusala mambu ya mbote. **39** Kento fwana kukabuka ve na bakala ya yandi kana bakala ke na kuzinga ntete. Kana bakala ya yandi me kufwa, yandi ke na kimpwanza ya kukwela bakala yina yandi zola, kasi yawu salama na luzolo ya Mfumu. **40** Na mabanza ya munu, yandi ke lutila na kuvwanda na kyese kana yandi kwela dyaka ve. Mu kanisa ti munu mpe, mu kele na Mpeve ya Nzambi.

mpe kana beto kudya yawu ve, beto ke kondwa kima ve. **9** Kasi beno sala keba samu ti kimpwanza yina ke na beno, kubwisa ve bayina ke ntete ve ya kusikama mbote na kiminu. **10** Ya tsyelika, nge muntu ya luzabu! Kana muntu tala nge na kudya na kati ya yinzo yina ba ke sambilaka biteki, yinki yawu ke sala yandi? Yandi ke kuzwa ngolo ya kudya yawu, samu ti ndinga yina ke zonzaka na kati ya ntima ya yandi kele ntete ngolo ve. **11** Na yina, samu na luzabu ya nge, luzingu ya mpangi ya nge ya kiminu ya fyoti yina Klisto kufwaka samu na yandi, ke beba. **12** Na kusala masumu ya mutindu yina na bampangi ya beno, mpe na kulwalisa bantima ya bawu yina kele na ngolo ve, beno ke salaka masumu na yandi mosi Klisto. **13** Ni yawu yina, kana ya kele na madya yina ke na kusala ti mpangi ya munu bula mabaku, mu ke kudya dyaka ve mbisi, samu ti mpangi ya munu bula ve mabaku. (aiōn g165)

8 Ntangu yayi, mu ke pesa beno mvutu na dyambu ya bibulu yina bantu ke pesaka mutindu minkayulu na sika ya banzambi ya biteki. Ya kele ya tsyelika beto nyonso zaba ti beto kele na luzabu. Luzabu ke salaka ti muntu vwanda na mayama, kasi luzolo ke kulisaka. **2** Kana muntu ke na kubanza ti yandi zaba kima, yandi zaba yawu ntete ve mutindu me fwanana. **3** Kasi muntu yina ke zolaka Nzambi, Nzambi zaba yandi. **4** Na yina, beto lenda kudya bibulu yina bantu ke pesaka mutindu minkayulu na sika ya banzambi ya biteki? Beto zaba ti nzambi ya kiteki kele ve na yinza, mpe ti Nzambi kele kaka mosi. **5** Bantu ya nkaka ke tubaka ti ya lenda kuvwanda na banzambi mingi na mazulu to na ntoto. Ya kele ya tsyelika, banzambi mpe bamfumu kele mingi. **6** Kasi samu na beto, ya kele kaka na Nzambi mosi, yina kele Tata. Yandi yidikaka bima nyonso, mpe beto ke na kuzinga samu na yandi. Mutindu mosi mpe, ya kele kaka na Mfumu mosi, Yesu-Klisto. Ni na yandi Nzambi yidikaka bima nyonso, mpe beto ke zingaka na yandi. **7** Kasi bantu nyonso kele ve na luzabu yina. Ntangu bantu yina vwandaka sambila banzambi ya biteki ke kudya bibulu yina bantu ke pesaka mutindu minkayulu, bawu ke banzaka na banzambi ya biteki. Ndinga yina ke zonzaka na kati ya bantima ya bawu kele ngolo ve, mpe kele ya kusumuka. **8** Ni madya ve ke salaka ti beto vwanda pene-pene na Nzambi. Kana beto kudya yawu, beto ke bwela ve kima ya nkaka,

9 Mu kele na kimpwanza ve? Mu kele ntumwa ve? Mu talaka ve Mfumu ya beto, Yesu? Beno kele ve bambuma ya kisalu ya munu samu na Mfumu? **2** Ata ti bantu ya nkaka ke na kundima munu ve mutindu ntumwa, kasi na beno, mu kele ntumwa. Ya tsyelika, ni beno kele kidimbu ya kisalu ya munu ya buntumwa samu na Mfumu. **3** Mvutu ya munu na sika ya bantu ke fundaka munu, ni yayi: **4** Na kisalu beto ke na kusala, beto kele ve na luve ya kudya mpe kunwa? **5** Beto kele ve na luve ya kuziyeta na kento mutindu ke salaka bantumwa ya nkaka, bampangi ya Mfumu, mpe Sefase? **6** Ya ke kaka munu na Banabase ke na kusala na maboko ya beto mosi samu na kuzwa madya. **7** Ata kinwani ke futaka mbongo na kusala kisalu ya yandi. Kisadi-bilanga ya vinu ke kudya bambuma ya bilanga yina yandi ke kunaka, mpe muvungi ke kunwaka miliki ya bibulu yina yandi ke yundulaka. **8** Mambu yina mu me tuba me katuka ve na mayela ya kimuntu, samu ti Misiku mpe ke tubaka mutindu yina. **9** Ya tsyelika, ba sonikaka na Misiku ya Moyize: «Beni fwana kukanga ve yinwa ya ngombe yina ke na kusala kisalu ya kukabula bambuma na matiti ya yawu.» Nzambi ke na kutala kyadi ya bangombe? **10** Ni samu na beto ve yandi ke na kutuba mutindu yina? Ya tsyelika, mambu yayi sonamaka samu na beto, samu ti muntu yina ke balulaka ntoto ya bilanga, kusala na kivuvu mpe muntu yina ke bulaka matiti ya bambuma ya

faline samu na kukabula yawu na bambuma ya yawu, kusala kisalu ya yandi na kivuvu ya kuzwa kikunku ya yandi. **11** Beto me kuna bambuma ya kimpeve na kati ya beno. Na yina, ya kele dyambu ya nene kana beto kuzwa bimvwama na sika ya beno mutindu musendo? **12** Kana bantu ya nkaka kele na muswa ya kusala yawu na sika ya beno, beto mpe kele na muswa ya kusala yawu kulutila bawu. Kasi beto me sadila yawu ve. Beto ke na kuvibidila mambu nyonso samu na kukanga ve bantu nzila na kuwa Nsangu ya Mbote ya Klisto. **13** Beno zaba mbote ti bayina ke salaka na kati ya Yinzoy ya Nzambi ke kuzwaka madya na Yinzoy ya Nzambi, mpe ti bayina ke salaka kuna na kiyokolo ya minkayulu, ke kuzwaka kikunku ya bawu na minkayulu yina. **14** Mutindu mosi mpe, Mfumu pesaka lutumu na bayina ke zabisaka Nsangu ya Mbote na kuzwa madya ya bawu na kisalu yina. **15** Kasi mu me lombabeno kima ve, mpe na kusunika yawu, mu ke na kulomba ve ti beno pesa munu bima yina mu ke na muswa ya kuzwa. Mu banda na kulomba beno yawu? Ve, ya me lutila mbote na munu na kufwa. Ata muntu lenda kukatula munu dyambu yayi yina mu ke na kusala mayama. **16** Mu lenda kusala ve mayama samu ti mu ke na kuzabisa Nsangu ya Mbote. Ya kele kisalu yina mu fwana kusala, mpe kyadi na munu kana mu zabisa ve Nsangu ya Mbote. **17** Kana mu ke na kusala yawu na luzolo ya munu mosi, mu fwana kuzwa difuta. Kasi kana mu ke na kusala yawu ve na luzolo ya munu mosi, yawu kele kaka kisalu yina ba tumisaka munu na kusala. **18** Na yina, wapi difuta ya munu? Ni kuzabisa Nsangu ya Mbote ya mpamba ata kulomba bima yina mu fwana kuzwa na kuzabisa Nsangu ya Mbote. **19** Mu kele muntu ya kimpwanza na meso ya bantu nyonso. Kasi mu ndimaka na kuvwanda mundongo ya bantu nyonso, samu ti mu nata lutangu ya kulutila ya bantu na sika ya Klisto. **20** Ntangu mu ke vwandaka na ba-Zwife, mu ke zingaka mutindu Zwife samu ti mu nata bawu na sika ya Klisto. Ya tsyelika, mu zaba ti mu ke tumamaka ve na Misiku ya Moyize, kasi ntangu mu ke vwandaka na bayina ke tumamaka na Misiku ya Moyize, mu ke zingaka mutindu bawu samu ti mu nata bawu na sika ya Klisto. **21** Ntangu mu ke vwandaka na bayina zaba ve Misiku ya Moyize, mu ke zingaka mutindu bawu, samu ti mu nata bawu mpe na sika ya Klisto. Kasi ya zola kutuba ve ti mu ke tumamaka ve na Musiku ya Nzambi, samu ti munu mosi, mu kele ya kutumama na Musiku ya Klisto. **22** Ntangu mu ke vwandaka na bantu yina kele ve ya kusikama na kiminu, mu ke zingaka mutindu bawu, samu ti mu nata bawu na sika ya Klisto. Na yina, mu ke salaka mambu nyonso yina me fwanana na bantu nyonso samu na kuvuukisa ndambu ya bantu. **23** Mu ke na kusala mambu nyonso yayi samu na Nsangu ya Mbote, samu ti mu kuzwa ndandu yina yawu ke pesaka. **24** Beno zaba mbote ti bantu yina ke kimaka mbangu, ke vwandaka mingi, kasi kaka muntu mosi ke nungaka. Na yina, beno mpe, beno kima samu na kununga. **25** Bantu nyonso yina ke kimaka mbangu, ke kubikaka yawu na kumanga bima ya nkaka. Bawu ke salaka mutindu yina samu na kuzwa musendo yina ke bebaka mbangu. Kasi beto, beto ke salaka yawu samu na kuzwa musendo yina ke bebaka ve. **26** Ni yawu yina, mu ke na kukima ve kidi-kidi, mpe mu ke na kubula ve makofi kisika kele kima ve. **27** Mu ke talisaka nzutu ya munu mpasi, mpe mu ke tulaka yawu na bundongo, samu ti na manima ya kuzabisa Nsangu ya Mbote na bantu ya nkaka, ba katula munu ve na lutangu ya bantu yina ke kuzwa musendo.

10 Bampangi, mu zola ti beno zimbanavemambu yina kuminaka bankooko ya beto na ntangu ya Moyize. Matuti vwandaka kebabawu, mpe bawu nyonso sabukaka mubu. **2** Bawu kuzwaka mbotokolo na matuti mpe na mubu na kuvwanda kintwadi na Moyize. **3** Bawu nyonso kudyaka madya ya kimpeve ya mutindu mosi, **4** mpe kunwaka maza ya kimpeve ya mutindu mosi. Bawu vwandaka kunwa maza yina vwandaka basika na ditadi ya nene ya kimpeve yina vwandaka tambula kintwadi na bawu, mpe ni Klisto vwandaka ditadi yango ya nene. **5** Kasi bantu mingi na kati ya bawu vwandaka yangidika ve Nzambi. Ni yawu yina, bawu kufwaka na yinsi ya kuyuma. **6** Mambu yayi salamaka samu na kupesa beto kifwani, samu ti beto vwanda ve na bansatu ya kusala mambu ya yimbi mutindu bawu salaka. **7** Beno fwana kusambila ve biteki mutindu salaka bantu ya nkaka na kati ya bawu. Ni na yina, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Bantu vukanaka samu na kudya mpe kunwa. Na manima, bawu telamaka samu na kusakana na mutindu ya yimbi.» **8** Beto fwana kusadila ve kindumba mutindu salaka bantu ya nkaka na kati ya bawu, mpe bantu mafunda makumi zole na tatu kufwaka na kilumbu mosi. **9** Beto fwana kutonta

ve Klisto mutindu salaka bantu ya nkaka na kati ya bawu. Na yina, banyoka tatikaka bawu, mpe bawu kufwaka. **10** Beno fwana kunyunguta ve mutindu salaka bantu ya nkaka na kati ya bawu, mpe mbazi yina ke pesaka lufwa, kufwaka bawu. **11** Mambu yina kuminaka bawu samu na kulakisa kifwani na bantu ya nkaka. Yawu kele ya kusonama samu na kukebisa beto, samu ti beto me kuma na ntangu ya nsuka. (aiōn g165) **12** Na yina, muntu yina ke na kubanza ti yandi kele ya kutelama, fwana kusala keba samu ti yandi kubwa ve. **13** Bantontolo yina kuminaka beno, vwandaka bantontolo yina ke kuminaka bantu. Nzambi ke zitisaka bansilulu ya yandi, mpe yandi lenda kusala ve ti bantontolo yina ke kumina beno, lutila beno ngolo. Kasi ntangu ntontolo ke kumina beno, Nzambi ke pesa beno ngolo ya kuvibidila yawu mpe ya kukatuka na yawu. **14** Ni yawu yina bampangi ya luzolo, beno kima na kusambila banzambi ya biteki. **15** Mu ke na kuzonza na beno mutindu na bantu ya ndwenga. Na yina, beno tala beno mosi kana mambu yina mu ke na kuzonza kele mbote to yimbi. **16** Mbungu ya lusakumunu yina beto ke vutulaka matondo kele kintwadi ya beto na menga ya Klisto. Dimpa yina beto ke bukunaka kele kintwadi ya beto na nzutu ya Klisto. **17** Mutindu ya kele kaka na dimpa mosi, beto nyonso kele kaka nzutu mosi, samu ti beto nyonso ke na kukabula kaka dimpa mosi. **18** Beno tala mutindu kele bantu ya Isayeli: Bayina ke kudyaka bibulu yina ba ke pesaka mutindu minkayulu kele kintwadi na Nzambi na nzila ya kiyokolo ya minkayulu **19** Yinki mu ke na zola kutuba? Kibulu yina ba me pesa mutindu munkayulu na banzambi ya kiteki to nzambi ya kiteki ke na mfunu? **20** Kasi mu ke na kuzabisa beno ti ntangu bantu yina zaba ve Nzambi ke yokaka minkayulu ya bawu, bawu ke yokaka yawu samu na bampeve ya yimbi. Bawu ke yokaka ve yawu samu na Nzambi, mpe mu zola ve ti beno vwanda kintwadi na bampeve ya yimbi. **21** Beno lenda kunwa ve malafu yina kele na kati ya mbungu ya Mfumu kintwadi na malafu yina kele na kati ya mbungu ya bampeve ya yimbi. Mutindu mosi mpe, beno lenda kudya ve madya yina kele na mesa ya Mfumu kintwadi na madya yina kele na mesa ya bampeve ya yimbi. **22** To beto ke na sosa ti Mfumu kuzwa beto nkele? Beno ke na kubanza ti beto me lutila yandi ngolo? **23** Beno ke tubaka: «Mu ke na muswa ya kusala mambu ni mambu.» Kasi

mambu nyonso ke sadisaka ve beno. Ya tsyelika, beno ke na muswa ya kusala mambu ni mambu, kasi mambu nyonso ke kulisaka ve bantu na bundimi. **24** Ata muntu fwana kusosa na kusala mambu yina kele ndandu samu na yandi mosi. Kasi beno sala mambu yina kele ndandu samu na bantu ya nkaka. **25** Beno kudya bima nyonso yina ba ke tekisaka na zandu ata kuyufula byuvu yina lenda kutalisa beno ntima mpasi. **26** Ya tsyelika, ntoto na bima nyonso ya yawu kele ya Mfumu. **27** Kana muntu yina kele ve mukwikisi bokila nge samu na kudya kintwadi na yandi, mpe kana nge me ndima, kudya bima nyonso yina yandi ke pesa nge ata kuyufula byuvu yina lenda kutalisa nge ntima mpasi. **28** Kasi kana muntu zabisa nge ti mbisi yayi kele mbisi yina ba pesaka mutindu munkayulu na nzambi ya kiteki, kudya yawu ve samu na muntu yina me zabisa nge yawu, mpe samu na kutalisa ve ntima mpasi. **29** Mu ke na kuzonzila ve ntima ya nge, kasi ntima ya muntu yina me zabisa nge yawu. Na yina, ntima ya muntu ya nkaka lenda kufundisa munu ve na mambu yina mu ke na kusala na kimpwanza nyonso. **30** Kana mu ke na kutonda Nzambi na madya yina mu ke na kudya ata muntu lenda kuzonzila munu yimbi na madya yina mu ke na kutonda Nzambi. **31** Na yina, ata ti beno ke na kudya, kunwa, to ti beno ke na kusala kima ni kima, beno sala nyonso samu na nkembo ya Nzambi. **32** Beno vwanda na nkadulu yina lenda kubwisa ve ba-Zwife, bayina kele ve ba-Zwife, to bantu ya dibuundu ya Nzambi. **33** Ni yawu yina munu mpe, mu ke sosaka na kuyangidika bantu nyonso na mambu nyonso yina mu ke salaka. Mu ke sosaka ve ndandu ya munu mosi, kasi ndandu ya lutangu ya nene ya bantu samu ti Nzambi vuukisa bawu.

11 Beno landa ndyatulu ya munu mutindu mu ke na kulanda ndyatulu ya Klisto. **2** Mu ke na kupesa beno masiika, samu ti beno ke na kubambukila munu moyo konso ntangu, mpe ti beno ke na kulanda malongi yina mu zabisaka beno. **3** Kasi mu zola ti beno zaba mambu yayi: Klisto kele mfumu ya bakala. Bakala kele mfumu ya kento, mpe Nzambi kele mfumu ya Klisto. **4** Konso bakala yina ke sambilaka to ke bikulaka na yimpu na zulu ya yintu ke zitisaka ve Klisto yina kele mfumu ya yandi. **5** Kasi konso kento yina ke sambilaka to ke bikulaka ata kukanga kitambala na yintu, ke zitisaka ve bakala yina kele

mfumu ya yandi. Yandi kele mutindu kento yina ba me zenga bansuki. 6 Kana kento ke na zola ve kukanga yintu, yandi fwana kuzenga bansuki ya yandi. Kasi mutindu ya kele nsoni na kento na kuzenga bansuki to na kukatula yawu, ya me lunga ti yandi kanga kitambala na yintu. 7 Bakala fwana kulwata ve yimpu samu ti yandi kele kifwani mpe nkembo ya Nzambi. Kasi kento kele nkembo ya bakala. 8 Ya tsyelika, Nzambi yidikaka ve bakala na nzutu ya kento, kasi ni kento yandi yidikaka na nzutu ya bakala. 9 Yandi yidikaka ve bakala samu na kento, kasi ni kento yandi yidikaka samu na bakala. 10 Ni yawu yina samu na bambazi, kento fwana kuvwanda na kidimbu na yintu samu na kulakisa ti yandi kele na yisi ya lutumu. 11 Kasi na beto yina kele samu na Mfumu, kento kele na maboko ya bakala, mpe bakala kele na maboko ya kento. 12 Kana Nzambi yidikaka kento na nzutu ya bakala, bakala ke butukaka na kento, mpe nyonso ke katukaka na sika ya Nzambi. 13 Beno tala beno mosi. Ya kele mbote na kento na kukanga ve yintu ntangu yandi ke sambilaka Nzambi? 14 Mambu ya yinza ke lakisaka beno ti ya kele nsoni na bakala na kuvwanda na bansuki ya yinda. 15 Kasi ya kele nkembo samu na kento na kuvwanda na bansuki ya yinda. Nzambi pesaka kento bansuki ya yinda samu na kukanga yintu ya yandi. 16 Kana muntu ke na kumanga dyambu yayi, yandi fwana kuzaba ti beto mosi to mabuundu ya Nzambi kele ve na kifu ya nkaka. 17 Na mambu yina mu ke zabisa beno, mu lenda kusiika beno ve samu ti ntangu beno ke vukanaka, beno ke salaka ve mambu ya mbote, kasi mambu ya yimbi. 18 Ntete-ntete, mu kuwaka ti ntangu beno ke vukanaka, beno ke vwandaka ya kukabuka, mpe mu ke na kundima ti ya lenda kuvwanda mambu ya tsyelika. 19 Ya tsyelika, bankabwanu fwana kuvwanda na kati ya beno, samu ti bayina kele ya kukwikama talana na kati-kati ya beno. 20 Ntangu beno ke vukanaka, beno ke kudyaka ve madya ya Mfumu. 21 Na ntangu ya kudia, konso muntu ke nwaninaka na kubaka madya ya yandi. Na yina, bantu ya nkaka ke vwandaka na nsatu, kasi ba ya nkaka ke kolaka malafu. 22 Beno kele ve na bayinzo samu na kudia mpe kunwa? To beno ke salaka mutindu yina samu na kusafula dibuundu ya Nzambi, mpe kutalisa nsoni na bayina kele ve na kima ya kudia? Wapi mambu beno ke na kuingila ti mu zabisa beno? Beno ke na kubanza ti mu ke siika beno? Ve, na mambu ya mutindu yina,

mu lenda kusiika beno ve. 23 Ya tsyelika, ndongosolo yina mu kuzwaka na sika ya Mfumu, mpe yina mu zabisaka beno, kele mutindu yayi: Na mpimpa ya kilumbu yina ba yekulaka Mfumu Yesu, yandi bakaka dimpa, 24 mpe na manima ya kutonda Nzambi, yandi bukunaka yawu mpe tubaka: «Yayi ni nzutu ya munu yina mu ke na kupesa samu na beno. Beno sala mutindu yayi samu na kubambukila munu moyo.» 25 Mutindu mosi mpe, na manima ya kudia, yandi bakaka mbungu mpe tubaka: «Mbungu yayi kele ngwisani ya malu-malu yina me salama na menga ya munu. Konso ntangu yina beno ke kunwa yawu, beno sala mutindu yayi samu na kubambukila munu moyo.» 26 Ya tsyelika, konso ntangu yina beno ke kudia dimpa yina, mpe beno ke kunwa mbungu yina, beno ke zabisa nsangu ya lufwa ya Mfumu tii ntangu yandi ke vutuka. 27 Ni yawu yina, muntu yina ke kudia dimpa to ke kunwa mbungu ya Mfumu ata kuvwanda na nkadulu ya kulunga, ke sala disumu na nzutu mpe menga ya Mfumu. 28 Na yina, konso muntu fwana kuyindula na kati ya ntima ya yandi wapi mutindu kele nkadulu ya yandi ntete na kudia dimpa mpe kunwa mbungu yina. 29 Ya tsyelika, muntu yina ke kudia dimpa mpe ke kunwa mbungu ya Mfumu ata kuzaba ti ya kele nzutu ya Mfumu, ke kuzwa kitumbu na sika ya Nzambi. 30 Ni yawu yina, na kati ya beno kele na bambevo mingi mpe bantu ya banzutu ya kulemba, mpe ti lutangu ya nene ya bantu me kufwaka. 31 Kana beto tala ntete na kati ya ntima ya beto wapi mutindu kele nkadulu ya beto, Nzambi ke fundisa beto ve. 32 Ntangu Mfumu ke fundisaka, yandi ke sembaka beto samu ti beto kuzwa ve kitumbu kintwadi na bantu ya yinza. 33 Bampangi! Na yina, beno fwana kuingilaka bampangi ya beno ntangu beno ke vukanaka samu na kudia madya ya Mfumu. 34 Kana muntu ke na nsatu, yandi fwana kudia ntete na yinzo ya yandi, samu ti Nzambi fundisa ve beno na balukutakanu ya beno. Na yina me tala mambu ya nkaka yina me bikana, mu ke yidika yawu ntangu mu ke kwiza.

12 Bampangi, na yina me tadila lulendo yina ke katukaka na Mpeve ya Longo, mu zola ti beno zaba butsyelika ya yawu. 2 Beno zaba ti ntangu beno zabaka ntete Nzambi ve, banzambi ya biteki yina ke zonzaka ve vwandaka benda beno, mpe beno vwandaka lenda ve na kumanga. 3 Ni yawu yina, mu zola kuzabisa beno dyambu yayi: Muntu yina ke

na Mpeve ya Nzambi lenda kutuba ve: «Bika Yesu vwanda ya kusinga», mpe ata muntu lenda kutuba: «Yesu kele Mfumu» kana Mpeve ya Longo ke na kutwadisa yandi ve. 4 Ya kele na mitindu mingi ya makabu ya kimpeve, kasi kaka ni Mpeve mosi ke pesaka yawu. 5 Ya ke na mitindu mingi ya kusadila, kasi kaka ni Mfumu mosi beto ke sadilaka. 6 Ya ke na mitindu mingi ya bisalu, kasi kaka ni Nzambi mosi ke pesaka bantu ngolo ya kusala yawu. 7 Konso muntu ke kuzwaka lulendo ya Mpeve ya Longo samu na mbote ya bantu nyonso. 8 Na muntu yayi, Mpeve ya Longo ke pesaka dikabu ya kuzonza na ndwenga, mpe na muntu ya nkaka, kaka ni Mpeve yina ke pesaka dikabu ya kuzonza na luzabu. 9 Kaka ni Mpeve mosi yina ke pesaka na muntu mosi dikabu ya kiminu, mpe na muntu ya nkaka dikabu ya kubelusa bambevo. 10 Na muntu ya nkaka, Mpeve ya Longo ke pesaka dikabu ya kusala bimangu. Na muntu ya nkaka, yandi ke pesaka dikabu ya kubikula, na muntu ya nkaka dikabu ya kuswasikisa bampeve ya yimbi na Mpeve ya Nzambi, na muntu ya nkaka dikabu ya kuzonza bandinga yina bantu zaba ve, mpe na muntu ya nkaka dyaka dikabu ya kubangula bandinga yina. 11 Kaka ni Mpeve mosi ke salaka mambu nyonso yina. Mpeve ya Longo ke pesaka na konso muntu dikabu ya kuswaswana na mpangi mutindu yandi zola. 12 Mutindu mosi mpe, nzutu kele kaka mosi, kasi yawu kele na binama mingi. Ata ti binama yango kele mingi, yawu ke yidikaka nzutu kaka mosi. Yawu kele mpe mutindu yina na Klisto. 13 Ya tsyelika, beto nyonso: ba-Zwife mpe ba-Ngeleke, bandongo mpe bantu ya kimpwanza, beto kuzwaka mbotokolo na lulendo ya Mpeve ya Longo kaka mosi samu na kuyidika nzutu kaka mosi, mpe kaka ni Mpeve mosi kele na kati ya bantima ya beto. 14 Nzutu kele kaka ve na kinama mosi, kasi na binama mingi. 15 Kana dikulu tuba: «Mu kele ve diboko. Na yina, mu kele ve kinama ya nzutu», yandi ke bika na kuvwanda kinama ya nzutu? 16 Kana dikutu tuba: «Mu kele ve disu. Na yina, mu kele ve kinama ya nzutu», yandi ke bika na kuvwanda kinama ya nzutu? 17 Kana nzutu nyonso wwandaka kaka disu, wapi mutindu muntu lendaka kuwa? Kana nzutu nyonso wwandaka kaka dikutu, wapi mutindu muntu lendaka kuwa nsunga? 18 Kasi Nzambi yidikaka konso kinama ya nzutu mutindu yandi zolaka. 19 Kana nyonso wwandaka kaka kinama mosi, nzutu zolaka vwanda ve. 20 Ya tsyelika, binama

kele mingi, kasi nzutu ke kaka mosi. 21 Na yina, disu lenda kutuba ve na diboko: «Mu kele ve na nsatu ya nge!» To yintu lenda kutuba ve na makulu: «Mu kele ve na nsatu ya beno!» 22 Kasi binama ya nzutu yina ke talanaka mutindu binama yina ke na ngolo ve, kele mfunu. 23 Beto ke lutilaka na kuzitisa binama yina beto ke talaka ti yawu ke na mfunu mingi ve, mpe beto ke lutilaka na kubumba binama yina kele nsoni na meso ya bantu. 24 Binama yina kele ve nsoni na meso ya bantu ke na mfunu ve na kubumba yawu mbote. Kasi Nzambi na kuyidika nzutu ya muntu salaka ti bantu lutila na kuzitisa binama yina ke kondwaka buzitu. 25 Na yina, nkabwani kele ve na kati ya nzutu. Kasi binama nyonso ya nzutu ke salasanaka. 26 Kana kinama mosi ya nzutu ke na kutala mpasi, binama nyonso ya nzutu mpe ke na kutala mpasi kintwadi na yandi. Ntangu kinama mosi ya nzutu ke kuzwaka masiika, binama nyonso ke yangalalaka kintwadi na yandi. 27 Kasi beno, beno kele nzutu ya Klisto, mpe konso muntu na kati ya beno kele kinama ya nzutu yina. 28 Na kati ya dibuundu, Nzambi tulaka bantumwa na mulonga ya ntete. Na mulonga ya zole, yandi tulaka mimbikudi, mpe na mulonga ya tatu milongisi. Na manima ya bawu kele na bayina ke na dikabu ya kusala bimangu, bayina ke na dikabu ya kubelusa bambevo, bayina ke na dikabu ya kusadisa bampangi, bayina ke na dikabu ya kutwadisa bampangi, mpe bayina ke na dikabu ya kuzonza na bandinga yina bantu zaba ve. 29 Bantu nyonso kele bantumwa ve, to mimbikudi, to milongisi. Bantu nyonso kele ve na dikabu ya kusala bimangu. 30 Bantu nyonso kele ve na dikabu ya kubelusa bambevo, dikabu ya kuzonza bandinga yina bantu zaba ve, to ya kubangula yawu. 31 Na yina, beno sosa na kuzwa makabu yina me lutila mfunu. Kasi ntangu yayi, mu ke lakisa beno nzila yina me lutila banzila nyonso mfunu.

13 Mu lenda kuvwanda na dikabu ya kuzonza bandinga ya bantu mpe ya bambazi. Kasi kana mu ke zolaka ve bampangi ya munu, mu kele mutindu ngoma to ngunga yina ke salaka makelele ya mpamba. 2 Mu lenda kuvwanda na dikabu ya kubikula, kuvwanda na ndwenga mpe kuzaba mbote mansweki ya Nzambi, to mu lenda kuvwanda na kiminu yina lenda kusala ti mu katula myongo na bisika yawu kele, kana mu ke zolaka ve bampangi,

mu kele muntu ya mpamba. 3 Mu lenda kukabula bimwama nyonso ya munu na sika ya bamputu, mpe kupesa nzutu ya munu samu ti ba yoka munu na tiya, kana mu ke zolaka ve bampangi, mambu nyonso yina kele kaka mpamba. 4 Muntu yina ke zolaka bampangi ke vwandaka na mvibudulu mpe ke salaka mambu ya mbote. Yandi ke vwandaka ve na musoki, ke sosaka ve na kotalana, mpe kele ve na mayama. 5 Yandi ke salaka ve mambu ya nsoni, mpe yandi kele ve na munimi. Yandi ke dasukaka ve, mpe ke zimbanaka yimbi yina ba ke salaka yandi. 6 Muntu yina ke zolaka bampangi ke yangalalaka ve na mambu ya kudedama ve. Kasi yandi ke yangalalaka na mambu ya butsyelika. 7 Muntu yina ke zolaka bampangi ke lemvokilaka mambu nyonso. Yandi ke kwikilaka na mambu nyonso, ke salaka kivuvu na mambu nyonso, mpe ke vibidilaka mambu nyonso. 8 Luzolo kele seko. Kasi na bilumbu ke kwiza bambikululu ke vwanda dyaka ve. Dikabu ya kuzonza bandinga yina bantu zaba ve ke manisa, mpe dikabu ya luzabu ke zimbana. 9 Ya tsyelika, luzabu ya beto kele ya kulunga ve, mpe mambu nyonso yina beto ke bikulaka ke vwandaka ve ya kulunga. 10 Kasi ntangu mambu nyonso ke vwanda ya kulunga, mambu yina kele ve ya kulunga ke zimbana. 11 Ntangu mu vwanaka mwana ya fyoti, mu vwanaka zonza mutindu mwana ya fyoti, mu vwanaka banza mutindu mwana ya fyoti, mpe mu vwanaka bakula mambu mutindu mwana ya fyoti. Kasi ntangu mu me kuma kuluntu, mu me bika mambu nyonso ya bana ya fyoti. 12 Ntangu yayi, mambu yina beto ke na kutala kele mutindu kizizi yina ke na kotalana mbote ve na kitala-tala. Kasi kilumbu kele yina beto ke tala na pwelele nyonso na meso ya beto mosi. Ntangu yayi, mu zaba mambu nyonso ve. Kasi kilumbu kele yina mu ke zaba mambu nyonso mutindu Nzambi zaba munu. 13 Ntangu yayi, ya ke na mambu tatu yina ke manisaka ve: kiminu, kivuvu, mpe luzolo. Kasi dyambu yina me lutila mfunu na mambu tatu yayi ni luzolo.

14 Beno sosa ntete na kuzola bampangi ya beno. Beno sosa mpe na kuzwa lulendo yina ke katukaka na Mpeve ya Longo. Kasi beno sosa ya kulutilla na kuzwa dikabu ya kubikula. 2 Muntu yina ke zonzaka bandinga yina bantu zaba ve, ke zonzaka ve na sika ya bantu. Yandi ke zonzaka na Nzambi, samu ti ata muntu ke bakulaka mambu yina yandi

ke zonzaka. Na lulendo ya Mpeve ya Longo, yandi ke zabisaka mansweki ya Nzambi. 3 Kasi muntu yina ke bikulaka, ke zonzaka na sika ya bantu samu na kukulisa kiminu ya bawu, kukindisa bawu, mpe kubomba bawu. 4 Muntu yina ke zonzaka bandinga yina bantu zaba ve, ke kulisaka kiminu ya yandi mosi. Kasi muntu yina ke bikulaka, ke kindisaka dibuundu nyonso. 5 Mu zola ti beno nyonso zonza bandinga yina. Kasi mu zola mingi ti beno vwanda na dikabu ya kubikula. Kana muntu mosi na kati ya beno ke na kuzonza bandinga yina bantu zaba ve, ya fwana kuvwanda na muntu yina ke bangula yawu, samu ti dibuundu nyonso kula na kiminu. Kana ni mutindu yina ve, muntu yina ke bikulaka me lutila mfunu na muntu yina ke zonzaka bandinga yina bantu zaba ve. 6 Bampangi, kana ntangu yayi mu kwiza na sika ya beno, mpe mu zonzila beno na bandinga yina bantu zaba ve, yawu ke sadisa beno ve. Kasi mu fwana kunatina beno mambu yina Nzambi me zabisaka munu, mambu ya ndwenga, mbikululu, to ndongosolo. 7 Ya kele mpe mutindu mosi samu na bisikulu ya muziiki mutindu dituutu mpe kisanzi. Kana yawu ke na kupesa ve miningu ya kuswaswana, wapi mutindu muntu ke zaba nzimbu ya dituutu to ya nsambi? 8 Kana kulumenta ke na kupesa ve muningu ya mbote, nani ke kubama samu na kunwana muzingu? 9 Beno mpe, kana mambu yina beno ke na kuzonza kele na ndinga yina bantu lenda kubakula ve, wapi mutindu bantu lenda kuzaba mambu yina beno ke na kuzonza? Beno ke na kuzonza na mupepe. 10 Ya kele na bandinga mingi na yinza, kasi konso ndinga kele na nsasa ya yawu. 11 Kana mu zaba ve ndinga yina mu ke na kuwa, muntu yina ke na kuzonza yawu kele nzenza na ntuala ya munu. Munu mpe, mu kele nzenza na ntuala yandi. 12 Na yina, mutindu beno ke sosaka na ntima nyonso na kuzwa lulendo yina ke katukaka na Mpeve ya Longo, beno sosa na kuvwanda na makabu yina ke kulisaka dibuundu ya Nzambi. 13 Ni yawu yina, muntu yina ke zonzaka bandinga yina bantu zaba ve, fwana kusambila samu na kubangula yawu. 14 Kana mu ke na kusambila na bandinga yina bantu zaba ve, mpeve ya munu ke na kusambila, kasi mayela ya munu ke na kusala kima ve. 15 Na yina, yinki mu ke sala? Mu ke sambila na mpeve ya munu, kasi mu ke sambila mpe na mayela ya munu. Mu ke yimbila na mpeve ya munu, kasi mu ke yimbila mpe na mayela ya munu. 16 Kana nge

ke na kutonda Nzambi kaka na mpeve ya nge, wapi mutindu muntu yina zaba ve mambu yina ke lenda na kutuba «Ameni» na lusambulu ya nge ya kuvutula matondo? Ya tsyelika, yandi zaba ve mambu yina nge ke na kuzonza. 17 Ata ti lusambulu ya nge ya kuvutula matondo kele mbote, yawu ke kulisa ve kiminu ya mpangi ya nge. 18 Mu ke na kutonda Nzambi, samu ti mu lutila beno nyonso na kuzonza bandinga yina bantu zaba ve. 19 Kasi na ntwa ya bandimi yina me vukana, ya me lutila mbote na munu na kuzonza kaka bampova tanu yina bantu lenda kubakula samu na kulongisa bampangi, kasi ve mafunda ya bampova na bandinga ya kimpeve. 20 Bampangi, beno vwanda ve bana ya fyoti na nkadulu ya beno. Beno vwanda bana ya fyoti na mambu ya yimbi, kasi bantu ya kukula na nkadulu ya beno. 21 Ya kele ya kusonama na Misiku: «Mu ke zonzila bantu yayi na lusalusu ya banzenza yina ke zonzaka bandinga ya nkaka. Kasi ata mu sala mutindu yina, bawu ke kuwa munu ve.» 22 Na yina, kuzonza bandinga yina bantu zaba ve kele kidimbu samu na bayina kele ve bandimi, kasi yawu kele ve kidimbu na bandimi. Mutindu mosi mpe, kubikula kele kidimbu samu na bandimi, kasi yawu kele ve kidimbu na bayina kele ve bandimi. 23 Kana bandimi nyonso vukana, mpe ti bawu nyonso zonza na bandinga yina bantu zaba ve, bayina zaba ve mambu yina to bayina kele ve bandimi yina ke kota kuna ke banza ti beno me lawuka. 24 Kana bawu nyonso ke na kubikula, mpe ti muntu yina zaba ve mambu yina to yina kele ve mukwikisi kota kuna, yandi ke bakula masumu ya yandi, mpe ke funduswa na mambu yina bawu ke na kuzonza. 25 Mambu yina kele ya kubumbama na kati ya ntima ya yandi ke zabana. Na yina, yandi ke fukama kizizi na ntoto, mpe ke sambila Nzambi na kutuba: «Ya tsyelika, Nzambi kele na kati-kati ya beno.» 26 Na yina bampangi, beno fwana kusala mutindu yayi: Ntangu beno ke vukanaka samu na kusambila, muntu mosi na kati ya beno lenda kuyimba nzimbu, muntu ya nkaka lenda kulongisa bampangi, muntu ya nkaka lenda kuzabisa mansweki ya Nzambi, muntu ya nkaka lenda kuzonza bandinga yina bantu zaba ve, mpe muntu ya nkaka dyaka lenda kubangula bandinga yina. Mambu nyonso yayi fwana kusadisa bandimi na kukula na kiminu. 27 Kana bantu ke na kuzonza bandinga yina bantu zaba ve, ya me fwana ti bantu zole to tatu sala yawu. Bawu fwana kuzonza mosi na mosi kana mpangi me manisa, mpe ti muntu

ya nkaka fwana kubangula yawu samu na bampangi. 28 Kana muntu yina ke bangula kele ve, bayina ke na kuzonza bandinga yina fwana kuvwanda swi na kati ya dibuundu. Bawu zonza kaka na kati ya bantima ya bawu mpe na Nzambi. 29 Kasi na bayina kele na dikabu ya kubikula, bantu zole to tatu fwana kuzonza, mpe bantu ya nkaka fwana kuwa mpe kulanda kana yawu kele ya tsyelika. 30 Kana muntu ya nkaka me kuzwa mbikululu, ya me lunga ti muntu yina ke na kuzonza vwanda swi. 31 Beno nyonso lenda kubikula. Kasi beno fwana kusala yawu mosi na mosi, samu ti bantu nyonso longoka mpe kuzwa kibakala. 32 Bayina ke na dikabu ya kubikula ke na lulendo ya kukutika yawu. 33 Ya tsyelika, Nzambi kele ve Nzambi ya muvusu, kasi Nzambi ya kizunu. Mutindu mosi na kati ya mabuundu nyonso ya Nzambi, 34 bakento fwana kuvwanda swi na kati ya dibuundu. Bawu kele ve na muswa ya kuzonza, mpe bawu fwana kutumama mutindu Musiku ke tumisaka. 35 Kana ya ke na dyambu yina bawu ke na kubakula mbote ve, bawu fwana kuyufula yawu na babakala ya bawu na yinzo, samu ti ya kele mbote ve na kento na kuzonza na kati ya dibuundu. 36 Beno banza ti mambu ya Nzambi katukaka na sika ya beno? To beno banza ti kaka ni beno kuwaka yawu? 37 Kana muntu ke na kubanza ti yandi kele mumbikudi to yandi kele na dikabu ya kimpeve, yandi fwana kuzaba ti mambu yina mu ke na kusunikina beno kele lutumu ya Mfumu. 38 Kana yandi ke na kundima yawu ve, Nzambi mpe ke ndima yandi ve. 39 Na yina bampangi, beno sosa na kuzwa dikabu ya kubikula, mpe beno yimina ve bantu na kuzonza bandinga yina bantu zaba ve. 40 Kasi mambu nyonso fwana kusalama na mutindu me fwanana mpe na muvusu ve.

15 Bampangi, ntangu yayi mu ke na kubambula beno Nsangu ya Mbote yina mu zabisaka beno. Beno ndimaka yawu, mpe beno kele ya kukwikama na yawu. 2 Ni yawu ke sala ti beno kuzwa mpululu kana beno tatamana na kukwikila na mambu yina mu zabisaka beno. Kana ni mutindu yina ve, beno kwikilaka ya mpamba. 3 Mu pesaka beno ntete ndongosolo yina munu mosi kuzwaka: Klisto kufwaka samu na masumu ya beto mutindu yawu sonamaka na Dibuku ya Nzambi. 4 Ba tulaka yandi na ndyamu, mpe na kilumbu ya tatu, yandi vumbukaka na lufwa mutindu yawu sonamaka na Dibuku ya Nzambi. 5

Yandi talanaka na Sefase mpe na bantumwa ya nkaka. 6 Yandi talanaka mpe na lutangu ya bampangi kulutila bankama tanu yina vukanaka kisika mosi. Mingi na kati ya bawu ke ntete moyo, kasi ba ya nkaka me kufwaka. 7 Na manima, yandi talanaka na Zaki mpe na bantumwa nyonso. 8 Na manima ya kutsalana na bantu nyonso yina, yandi talanaka mpe na munu yina kele mutindu mwana yina me butuka na bangonda ya kulunga ve. 9 Ya tsyelika, bantumwa nyonso ya nkaka me lutila munu mfunu. Na kutala mbote, mu kele ve na muswa ti ba bokila munu ntumwa, samu ti mu me talisa dibuundu ya Nzambi mpasi mingi. 10 Kasi ni bumbote ya Nzambi salaka ti mu kuma mutindu mu kele ntangu yayi, mpe bumbote yango vwandaka ve ya mpamba. Mu me sala kisalu ya munu kulutila bantumwa nyonso ya nkaka. Ni munu ve vwandaka sala kisalu yango, kasi ni bumbote yina Nzambi lakisaka munu. 11 Na yina, ata ya vwanda munu to ya vwanda bawu, ni Nsangu ya Mbote yina beto ke na kulongisa, mpe ni yawu beno kwikilaka. 12 Beto ke na kulongisa ti Klisto vumbukaka na lufwa. Na yina, samu na yinki bantu ya nkaka na kati ya beno ke tubaka ti bantu ya kufwa ke vumbuka ve na lufwa? 13 Kana bantu ya kufwa ke vumbuka ve na lufwa, yawu zola kutuba ti Klisto mpe vumbukaka ve na lufwa. 14 Kasi kana ya kele ya tsyelika ti Klisto vumbukaka ve na lufwa, mambu yina beto ke na kulongisa kele ya mpamba, mpe beno ke na kusala mpe kiminu ya mpamba. 15 Kana bantu ya kufwa ke vumbuka ve na lufwa, ya zola kutuba ti Nzambi mpe vumbulaka ve Klisto na lufwa. Na yina, beto ke tubaka kimbangi ya luvunu na Nkumbu ya Nzambi ntangu beto ke na kutuba ti yandi vumbulaka Klisto na lufwa. 16 Kana bantu ya kufwa ke vumbuka ve na lufwa, Klisto mpe vumbukaka ve na lufwa. 17 Kana Klisto vumbukaka ve na lufwa, kiminu ya beno kele mpamba, mpe beno ke na kuzinga ntete na kati ya masumu ya beno. 18 Ya zola kutuba mpe ti bayina vwandaka kwikila Klisto mpe kufwaka ke kuzwa ve mpulusu. 19 Kana beto kele na kivuvu na Klisto samu na mambu ya yinza ya luzingu yayi kaka, beto me lutila bantu nyonso na mawa. 20 Kasi ya tsyelika, Klisto vumbukaka na kati ya bantu ya kufwa. Ni yandi Nzambi vumbulaka ntete na lufwa samu na kulakisa ti bantu yina kufwaka ke vumbuka mpe na lufwa. 21 Ya tsyelika, mutindu lufwa kwizaka na muntu mosi, mutindu mosi mpe, mvumbukulu na lufwa me kwiza na muntu mosi. 22 Bantu nyonso ke kufwaka samu ti bawu kele ya kukangama na Adami. Mutindu mosi mpe, bantu nyonso ke kuzwa luzingu samu ti bawu kele ya kukangama na Klisto. 23 Kasi bawu nyonso ke vumbuka na ndandanu: ntete-ntete Klisto, mpe na manima bantu nyonso yina kele ya kukangama na Klisto. 24 Na manima ya mambu nyonso yayi, ke vwanda nsukunu ya bima nyonso. Klisto ke mwangisa bimfumu nyonso, bayina nyonso kele na bumfumu, mpe bayina nyonso ke na lulendo. Ntangu yandi ke manisa na kusala mutindu yina, yandi ke pesa Kimfumu ya yandi na sika ya Tata Nzambi. 25 Klisto fwana kuvwanda na bumfumu ya yandi tii ntangu Nzambi ke nunga bambeni nyonso, mpe ke tula bawu na yinsi ya makulu ya Klisto. 26 Mbeni ya nsuka yina yandi ke mwangisa, ni lufwa. 27 Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Bima nyonso kele ya kutumama na yandi.» Kasi Nzambi kele ve na kati ya lutangu ya bima nyonso yina. 28 Ntangu bima nyonso ke vwanda ya kutumama na yandi, yandi mosi mpe Mwana ke tumama na Nzambi yina salaka ti bima nyonso vwanda ya kutumama na yandi. Na yina, Nzambi ke vwanda mfumu ya bantu mpe bima nyonso. 29 Kana ni mutindu yina ve, yinki ke sala bantu yina ke kuzwaka mbotokolo samu na bantu ya kufwa? Samu na yinki bawu ke kuzwaka mbotokolo yina kana bantu ya kufwa ke vumbuka ve na lufwa? 30 Beto mosi mpe, samu na yinki konso ntangu beto ke tambulaka pene-pene na lufwa? 31 Bampangi, konso kilumbu mu ke zingaka pene-pene na lufwa. Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno yawu, samu ti mu ke salaka mayama samu na beno na bundiku yina kele na beto na Yesu-Klisto, Mfumu ya beto. 32 Na mbanza Efeso, mu nwanaka muzingu na bantu yina kele na nkadulu ya bibulu ya mfinda. Kana yawu vwandaka samu na mambu ya kimuntu, yawu zolaka vwanda muzingu ya mpamba. Kana bantu ya kufwa ke vumbuka ve na lufwa, beto tuba kwandi: «Beto kudya mpe kunwa samu ti mbasi beto ke kufwa». 33 Beno sala keba! Muntu yina ke tambulaka na bandiku ya yimbi ke kumaka muntu ya yimbi. 34 Beno vutukila mabanza ya mbote, mpe beno sala dyaka ve masumu. Ya tsyelika, bantu ya nkaka na kati ya beno zaba Nzambi ve, mpe mu ke na kutuba yawu samu ti beno tala nsoni. 35 Kasi muntu lenda kuyufula: «Wapi mutindu bantu ya kufwa ke vumbuka na lufwa? Wapi nzutu ke vwanda na bawu?» 36 Nge

ke na mayela ve! Mbuma yina nge ke kunaka na ntoto ke bolaka, ntete yawu basisa yinti. 37 Kima yina nge ke kunaka kele kaka mbuma ya mpamba. Ya lenda kuvwanda mbuma ya disangu to ya kima ya nkaka. Nge ke kunaka ve yinti yina ke basikaka na mbuma yina. 38 Na manima, Nzambi ke menisaka mbuma mutindu yandi ke zolaka. Konso mbuma ke basisaka yinti ya mutindu ya yawu. 39 Banzutu nyonso kele mutindu mosi ve. Musuni ya muntu kele ya kuswaswana na musuni ya kibulu. Mutindu mosi mpe, musuni ya ndeke kele ya kuswaswana na musuni ya mbisi. 40 Ya kele na bima yina ke talanaka na zulu, mpe bima yina ke talanaka na ntoto. Kasi bima yina ke talanaka na zulu kele na kitoko mosi ve na bima yina ke talanaka na ntoto. 41 Ntangu kele na mutindu ya yawu ya kulezima. Mutindu mosi mpe, ngonda na bambwetete ke lezimaka ve mutindu mosi, mpe konso mbwetete kele na mutindu ya yawu ya kulezima. 42 Ya ke vwanda mpe mutindu mosi samu na mvumbukulu ya bantu na lufwa. Ntangu ba ke zikaka nzutu ya muntu, yawu ke bolaka. Kasi ntangu Nzambi ke vumbula yawu na lufwa, yawu ke bola dyaka ve. 43 Ntangu ba ke zikaka nzutu ya muntu, yawu ke vwandaka dyaka ve na mfunu mpe yawu ke vwandaka dyaka ve na ngolo. Kasi ntangu Nzambi ke vumbula yawu na lufwa, yawu ke vwanda nzutu ya ngolo mpe ya nkembo. 44 Ntangu ba ke zikaka mvumbi, ya ke vwandaka nzutu ya kimuntu. Kasi ntangu Nzambi ke vumbula yawu na lufwa, ya ke vwanda nzutu ya kimpeve. Na yina, ya kele na nzutu ya kimuntu mpe nzutu ya kimpeve. 45 Ni yawu yina, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Muntu ya ntete, Adami, kumaka muntu ya moyo.» Kasi Adami ya nsuka kele ya kufuluka na Mpeve yina ke pesaka luzingu. 46 Ni nzutu ya kimpeve ve ke tekilaka, kasi nzutu ya kimuntu. Nzutu ya kimpeve ke kwizaka kaka na manima. 47 Muntu ya ntete yina Nzambi yidikaka na fundu-fundu, kele muntu ya ntoto. Kasi muntu ya zole yina yandi yidikaka, katukaka na mazulu. 48 Mutindu vwandaka muntu yina Nzambi yidikaka na fundu-fundu, ni mutindu yina mpe kele bantu ya yinza. Mutindu kele muntu yina katukaka na mazulu, ni mutindu yina mpe kele bantu ya mazulu. 49 Mutindu beto kele na kifwani ya muntu yina Nzambi yidikaka na fundu-fundu, beto ke vwanda mpe na kifwani ya muntu yina katukaka na mazulu. 50 Bampangi, mu zola kuzabisa beno mutindu yayi: Banzutu ya beto

yina kele na musuni mpe menga lenda kukota ve na Kimfumu ya Nzambi, mpe bima yina ke kufwa lenda kukota ve kisika kele bima yina ke kufwa ve. 51 Mu ke zabisa beno mansweki yayi: Beto ke kufwa ve beto nyonso. Kasi banzutu ya beto nyonso ke soba 52 na mpamukunu na mutindu ya mbwetelo ya meso. Yawu ke salama ntangu muningu ya nsuka ya kulumenta ke wakana. Ntangu muningu yina ke wakana, bantu ya kufwa ke vumbuka na lufwa na banzutu yina ke bola dyaka ve. Kasi samu na beto, Nzambi ke soba banzutu ya beto. 53 Ya tsyelika, nyonso yina ke bolaka, ke bola dyaka ve, mpe nyonso yina ke kufwaka, ke kufwa dyaka ve. 54 Ntangu, nyonso yina ke bolaka, ke bola dyaka ve, mpe nyonso yina ke kufwaka, ke kufwa dyaka ve, mambu yayi ya Dibuku ya Nzambi ke salama: «Lufwa ke dyaka ve, Nzambi me nunga yawu.» 55 «Lufwa! Wapi sika kele ngolo ya nge ya kununga? Wapi sika nge me tula lulendo ya nge ya kufwa bantu?» (Hadēs 986) 56 Lulendo ya lufwa ni disumu, mpe ni Misiku ke pesaka ngolo na disumu. 57 Kasi beto tonda Nzambi yina ke pesaka beto ngolo ya kununga na lusalusu ya Mfumu ya beto, Yesu-Klisto. 58 Bampangi ya luzolo! Na yina, beno vwanda na ngolo mpe beno vutuka manima ve. Beno tatamana na kusala na ntima mosi ksalu ya Mfumu. Beno fwana kuzaba ti mpasi yina beno ke na kutala na kusala ksalu ya Mfumu, ke vwanda ve ya mpamba.

16 Na yina me tadila mbongo ya kukutika samu na kusadisa bantu ya longo, beno fwana kusala mutindu mu zabisaka na mabuundu ya Nzambi yina kele na Ngalatiya. 2 Bilumbu nyonso ya lumingu, konso muntu na kati ya beno fwana kukatula lutangu ya mbongo ya kufwanana na mbongo yina yandi lenda kuzwa na lumingu nyonso. Beno fwana kusala mutindu yina samu ti ntangu mu ke kwiza, beno lutisa dyaka ve ntangu na kukutika mbongo. 3 Ntangu mu ke kwiza, mu ke fidisa na Yelusalemi bantu yina beno ke soola. Mu ke pesa bawu mukanda yina bawu ke nata kintwadi na makabu ya beno. 4 Kana yawu kele mfunu ti mu kwenda, bawu ke sala nzyetolo kintwadi na munu. 5 Mu ke lutila na kizunga ya Masedwane na kukwiza na sika ya beno, samu ti mu fwana kulutila kuna. 6 Mu banza ti mu ke lutisa bilumbu mingi na sika ya beno, to mu ke lutisa ntangu nyonso ya madidi ya ngolo na sika ya beno, samu ti beno ke

sadisa munu na kulanda nzyetolo ya munu. 7 Mu zola ve ti mu talana na beno kaka ntangu mu ke luta. Mu zola ti mu vwanda bilumbu mingi na beno kana Mfumu zola. 8 Kasi mu ke vwanda na mbanza Efeso tii na mukembo ya Pantekote. 9 Kuna, nzila keke ya kuzibuka na kusala kisalu ya nene ya Nzambi ata ti bambeni keke mingi. 10 Kana Timote kwiza na sika ya beno, beno fwana kusala nyonso na kuyamba yandi mbote, samu ti yandi ke na kusala kisalu ya Mfumu mutindu munu. 11 Ata muntu fwana kumanga na kuzitisa yandi. Kasi na kizunu nyonso, beno sadisa yandi na kulanda nzyetolo ya yandi, mpe yandi vutuka na mbote nyonso kisika mu keke, samu ti munu na bampangi ke na kuingila yandi. 12 Samu na mpangi ya beto, Apolose, mu me kindisa yandi bambala mingi na kwiza kutala beno kintwadi na bampangi ya nkaka. Kasi yandi zola ve kukwiza ntangu yayi. Yandi ke kwiza kilumbu yina yandi ke kuzwa ntangu. 13 Beno zibula meso, mpe beno vwanda ya kusikama na kiminu. Beno vwanda na kibakala mpe ngolo. 14 Beno fwana kusala mambu nyonso na kati ya luzolo. 15 Bampangi, beno zaba mbote ti Setefanase na dikanda ya yandi keke bantu ya ntete na kukwikila Yesu-Klisto na kizunga ya Akayi. Bawu ndimaka na kusadisa mpe bantu ya longo. Na yina, mu ke na kulumba beno: 16 Beno tumama na bantu yina keke mutindu bawu, mpe na bayina nyonso ke salaka kintwadi na bawu. 17 Mu ke na kuyangalala mingi na kwizulu ya Setefanase, Foletunatuse, mpe Akayikuse na sika ya munu. Bawu me sadisa munu mutindu ti ni beno vwandaka sadisa munu. 18 Bawu bwisaka ntima ya munu mutindu bawu bwisaka bantima ya beno. Beno fwana kuzaba na kusiika bantu ya mutindu yina. 19 Mabuundu ya Nzambi ya Aziya me pesa beno mbote. Akilase, Pisile, mpe bandimi yina ke vukanaka na bayinzo ya bawu me pesa beno mbote na nkumbu ya Mfumu. 20 Bampangi nyonso yina keke awa me pesa beno mpe mbote. Beno pesana mbote na kubumbasana mutindu bampangi ya luzolo. 21 Munu Polo, mu ke na kupesa beno mbote. Mu me sonika yawu munu mosi. 22 Bika ti muntu yina ke zolaka ve Mfumu vwanda ya kusinga. Malanata 23 Bika ti Mfumu Yesu kusakumuna beno. 24 Mu ke zolaka beno nyonso, samu ti beto nyonso keke ya kukangama na Yesu-Klisto.

2 Kolinto

1 Ni munu Polo yina kele ntumwa ya Yesu-Klisto mutindu Nzambi zolaka. Kintwadi na mpangi ya beto Timote, beto ke na kufidisa mukanda yayi na dibuundu ya Nzambi ya mbanza Kolinto, mpe na bantu nyonso ya longo ya kizunga ya Akayi. **2** Bika ti Tata ya beto Nzambi mpe Mfumu ya beto Yesu-Klisto, kusakumuna beno mpe kupesa beno kizunu. **3** Beto siika Nzambi, Tata ya Mfumu ya beto Yesu-Klisto. Yandi kele Tata yina ke talaka bantu kyadi, mpe Nzambi yina ke katulaka kyadi ya bantu nyonso. **4** Yandi ke katulaka beto kyadi na bampasi nyonso yina ke kuminaka beto, samu ti beto mpe lenda na kukatula kyadi na bayina nyonso ke talaka bampasi. Beto ke katula bawu kyadi mutindu Nzambi katulaka beto yawu. **5** Ya tsyelika, na mutindu beto ke na kutala mingi bampasi yina Klisto talaka, ni na mutindu yina mpe kyadi ya beto ke lutila na kukatuka na kuvwanda ya kukangama na Klisto. **6** Kana beto ke na kutala mpasi, ya kele samu na kukatula kyadi ya beno, mpe samu na kukeba ya beno. Kana Nzambi ke na kukatula beto kyadi, ya kele samu na kukatula kyadi ya beno, samu ti beno vibidila bampasi yina beto ke na kutala. **7** Na yina, beto kele na kivuvu ya ngolo, mpe beto zaba ti kana beno ke na kukabula bampasi kintwadi na beto, Nzambi mpe ke katula kyadi ya beno kintwadi na beto. **8** Bampangi, beno fwana kuzaba wapi mutindu kele bampasi yina beto talaka ntangu beto lutaka na kizunga ya Aziya. Bampasi yina beto talaka lutilaka ngolo, mpe beto vwandaka lenda dyaka ve na kuvibidila yawu. Na yina, beto vwandaka banza ti beto ke kufwa. **9** Beto vwandaka tala ti ntangu ya kufwa beto me kuma. Kasi yawu salamaka mutindu yina, samu ti beto sala dyaka ve kivuvu na beto mosi, kasi na Nzambi yina ke vumbulaka bantu na lufwa. **10** Ni yandi vuukisaka beto na lufwa ya mutindu yina, mpe ke vuukisa dyaka beto. Ya tsyelika, beto ke na kivuvu na yandi ti yandi ke vuukisa dyaka beto. **11** Beno mpe ke na kusadisa beto na kusambidilaka beto. Na yina, beto ke kuzwa lusakumunu na sika ya Nzambi samu na balusambulu ya bantu mingi, mpe bantu mingi ke tonda Nzambi samu na beto. **12** Dyambu yina beto lenda kusala mayama mutindu ndinga yina ke zonzaka na yisi ya ntima ya beto ke na kulakisa kimbangi ni kuzinga

na ntuala ya bantu nyonso mpe mingi na ntuala ya beno na mutindu ya kukuluka mpe ya kuvedila yina Nzambi pesaka beto. Mutindu ya beto ya kuzinga vwandaka ve ya ndwenga ya bantu, kasi ya bumbote ya Nzambi. **13** Beto ke na kusunikina beno kaka mambu yina beno ke tangaka mpe ke bakulaka. Mu banza ti beno ke bakula yawu mbote, **14** samu ti beno bakulaka yawu fyoti ti beno lenda kusala mayama samu na beto, mutindu mosi mpe beto ke sala yawu samu na beno na kilumbu yina Mfumu ya beto Yesu ke vutuka. **15** Mu vwandaka na kivuvu na mambu yina. Ni yawu yina, mu zolaka lutila ntete na sika ya beno samu na kupesa beno lusakumunu na mbala ya zole. **16** Mu vwandaka zola kulutula na sika ya beno ntete mu kwenda na kizunga ya Masedwane, mpe na manima, mu vutuka dyaka na sika ya beno. Na yina, beno zolaka sadisa munu na kulanda nzyetolo ya munu na kizunga ya Zude. **17** Na kutuba mutindu yina, ya zola kutuba ti mu zaba ve kubaka lukanu? To balukanu ya munu kele kaka balukanu ya kimuntu, samu ti na kati ya mambu ya munu kele na «kundima» mpe «kumanga?» **18** Yandi mosi Nzambi zaba ti mambu yina mu zabisaka beno vwandaka ve na mambu ya «kundima» mpe «kumanga.» **19** Yesu-Klisto, Mwana ya Nzambi, yina Silase, Timote, mpe munu mosi zabisaka beno kele ve na mambu ya «kundima» mpe «kumanga» Kasi yandi kele kaka na mambu ya «kundima.» **20** Bansilulu nyonso ya Nzambi kele na mambu ya «kundima» na Yesu-Klisto. Ni na Yesu-Klisto mpe beto ke tubaka «Ameni» samu na kukembisa Nzambi. **21** Ni Nzambi ke pesaka beto na beno ngolo na kuzinga kintwadi na Klisto, mpe ni yandi pesaka beto kisalu yayi. **22** Ni Nzambi tulaka beto kidimbu ya yandi, mpe tulaka Mpeve ya yandi na kati ya bantima ya beto, mpe yawu kele kikunku ya ntete na bima yina yandi ke pesa beto. **23** Mu bakaka lukanu ya kuvutuka ve na mbanza Kolinto, samu ti mu zolaka ve kutalisa beno ntima mpasi. Mu ke na kutuba butsyelika, mpe Nzambi kele mbangi ya munu. Yandi kufwa munu kana mu ke na kuvuna. **24** Beto ke na kusosa ve na kuzabisa beno mambu yina beno fwana kukwikila, samu ti kiminu ya beno kele ngolo. Kasi beto ke na kusala kintwadi samu na kilengi ya beno.

2 Ya tsyelika, mu bakaka lukanu ya kuvutuka dyaka ve na sika ya beno samu na kutalisa ve beno

kyadi. 2 Kana mu talisa beno kyadi, nani dyaka lenda kuyangidika munu? Bantu yina mu ke talisa kyadi ke lenda dyaka na kuyangidika munu? 3 Ni yawu yina, mu me sonikina beno mambu yango, samu ti mu zolaka ve ti na kukuma na sika ya beno, bayina zolaka yangidika munu, talisa munu kyadi. Mu ke na kivuvu ti ntangu mu ke vwandaka na kilengi, beno nyonso mpe ke vwandaka na kilengi. 4 Ya tsyelika, mu ke na kusunikina beno mukanda yayi na kati ya manyongo. Ntima ya munu kele ya kufuluka na kyadi mpe mu ke na kudila. Ya kele ve samu na kutalisa beno kyadi, kasi samu ti beno bakula wapi mutindu mu ke zolaka beno ya kulutula. 5 Kana muntu me talisa mpangi kyadi, ni munu ve yandi me talisa kyadi, kasi ni beno nyonso. Na kuzonza mbote ni beno nyonso ve, kasi ndambu ya bantu na kati ya beno. 6 Na muntu ya mutindu yina, masembo yina bantu mingi me pesa yandi me lunga. 7 Ni yawu yina ntangu yayi, beno fwana kulemvokila mpe kukindisa yandi, samu ti yandi vwanda ve na kati kyadi ya kulutula. 8 Na yina, mu ke na kutumisa beno na kulakisa ti beno ke zolaka yandi. 9 Ya tsyelika, mu me sonikina beno samu na kutala kana beno kele kaka ya kukubama na kutumama na mambu nyonso. 10 Na muntu yina beno ke lemvokila yimbi, munu mpe ke lemvokila yandi. Kana mu lemvokilaka muntu, mpe ti ya vwandaka na dyambu ya kulemvokila yandi, mu salaka yawu samu na beno na ntwala ya Klisto. 11 Na yina, Satana lenda kuvuna beto ve samu ti beto zaba ti yandi kele na mabanza ya yimbi. 12 Ntangu mu kumaka na mbanza Towase samu na kulongisa Nsangu ya Mbote ya Klisto, mu talaka ti Mfumu zibudilaka munu nzila. 13 Kasi ntima ya munu vwandaka ve na kizunu samu ti mu talaka ve Tite, mpangi ya munu. Ni yawu yina, mu bikaka bantu ya mbanza Towase, mpe mu kwendaka na kizunga ya Masedwane. 14 Mu ke na kutonda Nzambi, samu ti konso ntangu yandi ke nataka beto na mulonga ya nkembo ya kununga ya Klisto. Na beto, yandi ke zabisaka Nsangu ya Klisto na bisika nyonso mutindu mananasi yina nsunga ke na kumwangana na bisika nyonso. 15 Ya tsyelika, beto kele mutindu mananasi ya nsunga ya mbote yina Klisto pesaka na Nzambi samu na bayina ke na kudyata na nzila ya mpululu, mpe bayina ke na kuzimbana. 16 Kasi samu na bantu ya nkaka, ya kele nsunga ya lufwa yina ke kufwaka bantu, mpe samu na bantu ya nkaka dyaka, ya kele nsunga ya

luzingu yina ke pesaka bantu luzingu. Na yina, nani lenda kusala kisalu ya mutindu yayi? 17 Beto kele ve mutindu bantu ya nkaka yina ke na kusala mumbungu na Mambu ya Nzambi. Kasi ni Nzambi fidisaka beto, mpe beto ke zonzaka na ntima ya kuvedila na meso ya Nzambi na kintwadi na Klisto.

3 Beto fwana kubanda dyaka na kusala masiika na beto mosi? To beto kele na nsatu mutindu bantu ya nkaka na kulakisa beno mikanda yina ke na kupesa beno muswa ya kuyamba beto, to na kulomba beno yawu? 2 Ni beno mosi kele mikanda ya beto yina kele ya kusunama na kati ya bantima ya beto, mpe yina bantu nyonso lenda kuzaba mpe kutanga. 3 Ya tsyelika, ya ke na kutalana na pwelele nyonso ti beno kele mukanda yina Klisto sonikaka mpe pesaka beto na kisalu ya beto. Yawu kele ve ya kusunika na ntima ya kisonokono, kasi na Mpeve ya Nzambi ya moyo. Yawu kele mpe ya kusunama ve na zulu ya bibuku ya matadi, kasi na kati ya bantima ya bantu. 4 Ni mutindu yina kele kivuvu ya beto na Nzambi na lusalusu ya Klisto. 5 Ni na ngolo ya beto mosi ve beto lenda kusala kisalu ya mutindu yina. Ni Nzambi ke pesaka beto ngolo ya kusala yawu. 6 Ni yandi pesaka beto ngolo ya kuvwanda bisadi ya kuzabisa ngwisani ya malu-malu yina kele ve na yisi ya lutumu ya misiku, kasi na yisi ya lutumu ya Mpeve ya Longo. Misiku ke kufwaka bantu, kasi Mpeve ya Longo ke pesaka luzingu. 7 Misiku yina vwandaka pesa lufwa mpe vwandaka ya kusunama na zulu ya bibuku ya matadi vwandaka na nkembo yina bantu ya Isayeli lendaka sikika ve meso na kizizi ya Moyize samu na nkembo ya mwa ntangu. 8 Kana yawu vwandaka mutindu yina, wapi mutindu kisalu ya Mpeve ya Longo ke vwanda ve na nkembo ya kulutula dyaka? 9 Ya tsyelika, kana kisalu yina vwandaka pesa bantu nzengolo ya lufwa vwandaka na nkembo, kisalu yina ke kumisaka bantu ya kudedama na ntwala ya Nzambi ke vwanda na nkembo ya kulutula. 10 Beto lenda kutuba mpe ti nkembo yina lezimaka na ntama ke na kuzimbana na ntwala ya nkembo yayi ya kulutula nene. 11 Ya tsyelika, kana bima yina zingaka kaka mwa ntangu vwandaka na nkembo, bima yina ke zinga bantangu nyonso ke vwanda na nkembo ya kulutula. 12 Na kuvwanda na kivuvu ya mutindu yina, beto ke na kusala kivuvu ya nene. 13 Beto ke na kusala ve mutindu Moyize yina vwandaka

kanga lele na kizizi, samu ti bantu ya Isayeli tala ve nsukunu ya nkembo yina lezimaka kaka ntangu fyoti. **14** Kasi bawu ke dyaka ve na mayela. Tii bubu yayi, meso ya bawu ke ntete ya kukangama na lele yina ntangu bawu ke tangaka Ngwisani ya Ntama. Kaka ni Klisto ke katulaka lele yina. **15** Tii bubu yayi dyaka, ntangu bawu ke tangaka mabuku ya Moyize, lele ke kangaka mayela ya bawu. **16** Ni kaka na kubaluka na sika ya Mfumu, lele yina ke katukaka. **17** Kasi Mfumu ni Mpeve, mpe kisika yina kele Mpeve ya Mfumu, kimpwanza mpe kele kuna. **18** Beto nyonso yina kele ve na lele na kizizi kele mutindu kitala-tala yina ke na kulakisa nkembo ya Mfumu. Na yina, Mfumu yina kele Mpeve me kitula beto samu na kufwanana na yandi, mpe nkembo ya beto ke tatamana na kukula.

4 Nzambi talaka beto kyadi mpe pesaka beto kisalu yayi. Ni yawu yina, beto ke na kulemba ve. **2** Beto me manga bansalulu nyonso ya mansweki mpe ya nsoni. Beto ke na kusadila ve na kati ya mayuya, mpe beto ke na kubalula ve mambu ya Nzambi. Kasi ni na kuzabisa butsyelika na pwelele nyonso, beto ke salaka na ntuala ya Nzambi ti bantu nyonso ndima beto. **3** Kana Nsangu ya Mbote yina beto ke na kuzabisa kele pwelele ve, yawu kele pwelele ve samu na bayina ke na kuzimbana. **4** Bawu ke kwikilaka ve, samu ti Satana, nzambi ya mambu ya yimbi ya yinza yayi, kangaka mayela ya bawu. Yandi ke salaka ti bawu lenda ve na kutala nsemo ya Nsangu ya Mbote yina ke lakisaka nkembo ya Klisto yina kele kifwani ya Nzambi. (aiōn g165) **5** Beto ke zabisaka ve mambu ya beto mosi, kasi mambu ya Mfumu Yesu-Klisto. Beto mosi kele bisadi ya beno samu na Yesu. **6** Nzambi yina tubaka: «Bika nsemo kulezima na kati ya mpimpa», kele mpe Nzambi yina salaka ti nsemo ya yandi lezima na kati ya bantima ya beto samu na kulakisa beto nkembo ya yandi yina lezimaka na kizizi ya Klisto. **7** Kasi beto ke nataka kimwama yayi ya kimpewe na banzutu ya beto mutindu na kati ya bambungu ya nene ya ntoto ya kuyoka, samu ti ya talana na pwelele nyonso ti lulendo yayi ya ngitukulu ke katukaka ve na beto, kasi na sika ya Nzambi. **8** Ba ke na kukwamisa beto bisika nyonso, kasi beto ke na kutatamana. Ba ke na kutalisa beto boma, kasi beto ke na kusala kaka kivuvu. **9** Bantu ke na kutalisa beto mpasi, kasi Nzambi ke na kubika beto ve. Bawu ke na kulosa beto na ntoto, kasi beto ke na kufwa ve. **10**

Beto ke na kubika ve na kunata bisika nyonso lufwa ya Yesu na banzutu ya beto, samu ti luzingu ya yandi talana mpe na banzutu ya beto. **11** Ya tsyelika, beto bantu ya moyo, beto kele konso ntangu pene-pene na lufwa samu na Yesu, samu ti luzingu ya yandi talana mpe na banzutu ya beto yina ke kufwa. **12** Na yina, beto ke na kunwana na lufwa samu ti beno kuzwa luzingu. **13** Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Mu me kwikila. Ni yawu yina, mu me zonga.» Beto mpe, beto me kwikila. Ni yawu yina, beto ke na kuzonza. **14** Beto zaba ti Nzambi yina vumbulaka Mfumu Yesu na lufwa, ke vumbula beto mpe na lufwa, mpe ke tula beto na beno pene-pene ya yandi. **15** Mambu nyonso yina ke na kukumina beto kele samu na beno, samu ti bantu mingi kuzwa ya kulutila lusakumunu ya Nzambi. Na yina, balusambulu ya kuvutula matondo samu na kulakisa nkembo ya Nzambi ke lutila mingi samu na balusakumunu yina bawu me kuzwa. **16** Ni yawu yina, beto ke na kulemba ve. Ata ti nzutu ya beto ya musuni ke na kubeba fyoti-fyoti, nzutu ya beto ya kimpewe ke na kukuma ya malu-malu konso kilumbu. **17** Bampasi yina beto ke na kutala ntangu yayi kele ngolo ve na yina me tadila bunene ya nkembo ya ngitukulu yina yawu ke na kukubikila beto. (aiōnios g166) **18** Beto ke sikikaka ve meso na bima yina ke talanaka, kasi na bima yina ke talanaka ve. Ya tsyelika, bima yina ke talanaka ke zingaka kaka ntangu fyoti. Kasi bima yina ke talanaka ve, ke zingaka seko. (aiōnios g166)

5 Beto zaba ti kana yinzo ya beto awa na ntoto yina kele mutindu yinzo ya lele mwangana, beto kele na Yinzo yina Nzambi yidikaka, Yinzo ya bantangu nyonso na mazulu yina diboko ya muntu yidikaka ve. (aiōnios g166) **2** Ntangu yayi, beto ke na kuyawula, samu ti beto ke na nsatu ya kulutila na kulwata yinzo ya beto yina kele na mazulu. **3** Na yina, Nzambi ke kuta ve beto kimpene, kasi ya kulwata. **4** Ya tsyelika, ntangu nyonso yina beto ke zinga awa na ntoto na yinzo yayi ya lele, beto ke kunga mutindu bantu yina ke na kunata kizitu ya nene. Ya kele ve ti beto ke na sosa kukatula yinzo yayi ya lele. Kasi beto ke na nsatu ya kulwata yinzo ya mazulu, samu ti luzingu dyamisa lufwa. **5** Ni yandi mosi Nzambi kubikaka beto na mambu yina. Yandi pesaka beto Mpeve ya yandi mutindu kikunku ya ntete ya bima yina yandi ke pesa beto. **6** Na yina, beto kele kaka ya kufuluka na

kibakala. Beto zaba ti ntangu beto ke na kuzinga na nzutu yina kele na beto awa na ntoto, beto kele ntama na Mfumu. 7 Ya tsyelika, ni kiminu ke na kutwadisa luzingu ya beto, kasi meso ya beto ve. 8 Beto kele ya kufuluka na kibakala, mpe beto zola kubika nzutu yina kele na beto awa na ntoto samu na kwenda kuzinga na sika ya Mfumu. 9 Kasi mambu yina beto ke na kuzola, ni kuyangidika Nzambi ata beto vwanda kaka na nzutu yina kele na beto awa na ntoto to beto bika yawu. 10 Ya tsyelika, beto nyonso ke luta na ntuala ya lufundusu yina Klisto ke sala. Na yina, konso muntu ke kuzwa musendo na mbote to yimbi yina yandi salaka na kati ya luzingu ya yandi awa na ntoto. 11 Mutindu beto ke zitisaka Mfumu, beto ke sosaka na kundimisa bantu na kubakula mambu yina beto ke tubaka. Nzambi zaba beto mbote, mpe mu banza ti beno mpe, beno zaba beto mbote na kati ya bantima ya beno. 12 Beto ke na kusosa ve na kusala masiika na sika ya beno. Kasi beto ke na zola kupesa beno nzila ya kusala mayama samu na beto. Na yina, beno ke lenda na kupesa bamvutu na sika ya bayina ke salaka ve mayama na mambu yina kele na kati ya bantima ya bawu, kasi na bima yina ke talanaka. 13 Kana ya tsyelika ti beto vwandaka bilawu, yawu kele samu na Nzambi. Kana beto kele ve bilawu, yawu kele samu na beno. 14 Luzolo ya Klisto ke na kutwadisa beto na dibanza yayi ti kaka muntu mosi kufwaka samu na bantu nyonso. Na yina, bantu nyonso kele ya kufwa kintwadi na yandi. 15 Yandi kufwaka samu na bantu nyonso, samu ti bayina kele moyo zinga dyaka ve samu na bawu mosi, kasi samu na muntu yina kufwaka mpe vumbukaka na lufwa samu na bawu. 16 Ni yawu yina, beto zaba dyaka ve muntu na mutindu ya kimuntu. Ata ti beto zabaka Klisto na mutindu ya kimuntu, kasi ntangu yayi, beto ke na kuzaba dyaka yandi ve na mutindu yina. 17 Na yina, kana muntu kele kintwadi na Klisto, yandi kele muntu ya malu-malu. Mambu ya ntama me luta, mpe yawu me kuma ya malu-malu. 18 Mambu nyonso yayi ke katukaka na sika ya Nzambi yina vutulaka ngwisani na kati ya beto na yandi na lusalusu ya Klisto, mpe yina pesaka beto ksalu ya kuvutula ngwisani na kati ya yandi na bantu ya nkaka. 19 Ya tsyelika, na Klisto, Nzambi salaka ti ngwisani vutuka na kati ya yandi na bantu nyonso ata kutala masumu yina bantu salaka. Yandi tumisaka beto na kuzabisa nsangu ya ngwisani yina. 20 Na yina, beto

kele bayina Klisto fidisaka, mpe ni na beto yandi mosi Nzambi ke na kubokila beno. Na nkumbu ya Klisto, beto ke na kutumisa beno: Beno vutula ngwisani ya beno na Nzambi. 21 Klisto vwandaka na disumu ve. Kasi Nzambi pesaka yandi kizitu ya masumu ya beto, samu ti na yandi, Nzambi kumisa beto ya kudedama.

6 Mutindu beto ke na kusala kintwadi na Nzambi, beto ke na kutumisa beno na kubika ve na kutala mfunu ya lusakumunu yina beno kuzwaka na sika ya Nzambi. 2 Ya tsyelika, Nzambi tubaka: «Na ntangu ya mbote, mu kuwaka nge, mpe na kilumbu ya mpulusu, mu kwizaka sadisa nge.» Kasi bubu yayi kele ntangu ya mbote, bubu yayi kele kilumbu ya mpulusu. 3 Beto ke na zola kusala ve ti muntu bula dibaku samu na beto, samu ti bantu seka ve ksalu ya beto. 4 Kasi beto ke lakisaka na mambu nyonso ti beto kele bisadi ya Nzambi. Na yina, beto kele na mvibudulu ya kulutila na kuvibidila bampasi, bankwamusu, mpe mambu yina ke talisaka beto mpasi na ntima. 5 Ba ke bulaka beto bikoti, ba ke tulaka beto na boloko, mpe ba ke tumisaka ti bantu sala muvusu na ksalu ya beto. Beto ke talaka mpasi na bisalu. Beto ke lalaka ve pongi mpe ke mangaka na kudya samu na Nzambi. 6 Beto ke lakisaka ti beto kele ya kuvedila, mpe ti beto kele na luzabu, mvibudulu, bumbote, Mpeve ya Longo, mpe luzolo ya tsyelika. 7 Beto ke zabisaka butsyelika, mpe Nzambi ke pesaka beto lulendo. Binwanunu ya beto samu na kunwana mpe kunwanina banzutu ya beto, ni kusala mambu ya kudedama. 8 Bantu ya nkaka ke zitisaka beto mpe bantu ya nkaka ke talisaka beto nsoni. Ba ke tubaka mambu ya yimbi mpe ya mbote samu na beto. Ba ke bakaka beto mutindu bantu ya luvunu, kasi beto ke tubaka butsyelika. 9 Ba ke na kubaka beto mutindu bantu yina bawu zaba ve, kasi bawu zaba beto. Ba ke na kutala beto mutindu bantu ya kufwa, kasi beto kele bantu ya moyo. Ba ke na kupesa beto bitumbu, kasi ba ke na kufwa beto ve. 10 Ba ke na kusala nyonso samu ti beto vwanda na kyadi, kasi beto ke vwandaka kaka na kilengi. Ba ke talaka beto mutindu bamputu, kasi beto ke salaka ti bantu mingi kuma bamvwama. Beto ke talanaka na meso ya bawu mutindu bantu yina kele na kima ve, kasi ya tsyelika, beto kele na bima nyonso. 11 Bampangi ya mbanza Kolinto, beto me zonzila beno na butsyelika nyonso, mpe beto me lakisa beno ti beto ke zolaka beno na

ntima nyonso. **12** Beto kangilaka beno ve bantima, kasi ni beno kangilaka beto bantima. **13** Na yina, mu ke na kuzonza na beno mutindu na bana ya munu. Beno mpe, beno zibudila beto mbote bantima ya beno. **14** Beno vukana ve na bayina ke kwikilaka Nzambi ve. Ya tsyelika, mambu ya kudedama lenda kuvukana ve na mambu ya yimbi, to nsemo lenda kuvukana ve na mpimpa. **15** Mutindu mosi mpe, Klisto lenda kuwawana ve na Satana, to ata kima lenda kuvukisa mukwikisi na muntu yina ke kwikilaka ve Nzambi. **16** Ata kima lenda kuvukisa Yinzo ya Nzambi na banzambi ya biteki, samu ti beto kele Yinzo ya Nzambi ya moyo mutindu yandi mosi Nzambi tubaka: «Mu ke zinga mpe mu ke tambula na kati-kati ya bawu. Mu ke vwanda Nzambi ya bawu, mpe bawu ke vwanda dikanda ya munu.» **17** Ni yawu yina, «Beno katuka kisika kele bantu yina, mpe beno kabuka na bawu. Beno simba ve bima yina kele ya kusumuka, mpe mu ke yamba beno. Ni Mfumu tubaka yawu. **18** Mu ke vwanda tata ya beno, mpe beno ke vwanda bana ya munu. Ni mutindu yina Mfumu Nzambi-Mpungu tubaka.»

7 Bampangi ya luzolo, mutindu beto kele na bansilulu yina, beto vedisa banzutu ya beto na kukatula mvindu nyonso yina ke bebisaka nzutu to mwela. Beto fwana kusala ngolo samu na kuvwanda bantu ya longo na kulakisa ti beto ke zitisaka Nzambi. **2** Benotula beto na kati ya bantima ya beno. Beto me sala ata muntu yimbi. Beto me manisa ve bimvwama ya muntu, mpe beto me sadila ve bimvwama ya muntu. **3** Mu ke na kutuba ve mutindu yina samu na kuzabisa yimbi ya beno. Ya tsyelika, mutindu mu zabisaka ntete yawu, beno kele na kati ya bantima ya beto ata ti beto vwanda moyo to kufwa. **4** Mu ke na kivuvu ya nene na beno, mpe mu ke salaka mayama samu na beno. Mu kele ya kufuluka na kibakala mpe kilengi na kati ya bampasi nyonso yina ke na kukumina beto. **5** Ya tsyelika, ntangu beto kumaka na Masedwane, beto kuzwaka ve ntangu ya kupema. Beto kutaka bampasi ya konso mutindu, bamvita na balweka nyonso, mpe boma na bantima ya beto. **6** Kasi Nzambi yina ke katulaka kyadi ya bantu ya kukuluka, katulaka kyadi ya beto ntangu Tite kwizaka. **7** Ni kaka nkwezulu ya yandi ve salaka ti beto vwanda na kibakala, kasi mpe nsangu yina yandi pesaka beto na mutindu beno katulaka yandi kyadi. Yandi zabisaka beto ti beno kele

na nsatu ya kulutula ya kutala munu. Yandi zabisaka beto mpe bidilu ya beno, mpe ti beno kele na nsatu ya kulutula na kunwanina munu. Ni yawu yina, kilengi ya munu kele ya kulutula dyaka. **8** Mu ke na kunyonga yawu ve kana mu talisaka beno kyadi na mukanda yina mu fidisaka beno. Ata ti mu nyongaka samu na yawu, mu ke na kutala ti yawu talisaka beno kyadi kaka na mwa ntangu. **9** Kasi ntangu yayi, mu ke na kuyangalala. Kana mu ke na kuyangalala, yawu kele ve samu ti mu me talisa beno kyadi, kasi samu ti kyadi ya beno me nata beno na kuviluka. Kyadi ya beno vwandaka mutindu Nzambi vwandaka zola. Na yina, beto talisaka ve beno ntima mpasi. **10** Kyadi yina ke katukaka na Nzambi ke nataka muntu na kuviluka mpe kuzwa mpululu. Yawu ke bikaka ve manyongo na muntu. Kasi kyadi yina kele na muntu samu na yinza yayi, ke nataka na lufwa. **11** Ntangu Nzambi salaka ti beno tala kyadi, kyadi yango pesaka beno mambu yayi ya mbote: kukuma na ngolo ya kusala bisalu, kulomba mulemvo, kundima ve mambu, kuvwanda na boma, kuvwanda na nsatu ya kutala munu, kuvwanda na nsatu ya kulutula na kubongisa mambu, mpe kusemba mambu ya yimbi. Beno me lakisa na konso mutindu ti beno me zaba mambu ve na kati ya dyambu yina. **12** Na yina, kana mu me sonikina beno, ya kele ve samu na muntu yina me sala yimbi, to samu na muntu yina ba me sala yimbi. Kasi ya kele samu na kulakisa beno na pwelele nyonso na meso ya Nzambi nsatu ya kulutula yina vwandaka na beno na kusadisa beto. **13** Ni mambu yina katulaka kyadi ya beto. Kaka ni kyadi ve yawu katulaka beto, kasi beto vwandaka mpe na kilengi ya kulutula na kyese yina vwandaka na Tite, samu ti beno tulaka kizunu na ntima ya yandi. **14** Kana mu salaka mwa mayama samu na beno na sika ya yandi, ya kele, samu ti beno me talisa munu nsoni ve. Kasi mutindu beto ke zabisaka beno kaka butsyelika, ni mutindu yina mpe masiika yina beto sadilaka beno na sika ya yandi kele ya tsyelika. **15** Na yina, luzolo ya yandi na sika ya beno ke na kulutula dyaka ntangu yandi ke na kubambuka moyo wapi mutindu beno tumamaka na yandi, mpe beno yambaka yandi na boma mpe buzitu nyonso. **16** Mu ke na kuyangalala, samu ti mu ke na kusala kivuvu na beno na mambu nyonso.

8 Bampangi, beto zola kuzabisa beno wapi mutindu Nzambi pesaka lusakumunu ya yandi na mabuundu ya Nzambi ya Masedwane. **2** Mabuundu yina kuzwaka bantontolo mingi na bampasi yina kuminaka bawu. Kasi kilengi ya bawu lutilaka, mpe bawu lakisaka wapi mutindu bawu zaba kukabula na buwelo ya bawu. **3** Mu kele mbangi ya mambu yina. Mabuundu yina vwandaka kabula na luzolo ya bawu na mutindu bawu vwandaka lenda na kuzwa, mpe na mutindu ya kulutula. **4** Bawu tatamanaka na kulomba beto muswa, samu ti bawu mpe fidisa lusalusu ya bawu na sika ya bantu ya longo ya Yelusalemi. **5** Mambu yina bawu salaka lutilaka mambu yina beto vwandaka vingila na sika ya bawu. Bawu pesaka ntete banzutu ya bawu na Mfumu, mpe na manima na sika ya beto mutindu Nzambi vwandaka zola. **6** Ni yawu yina, beto kindisaka Tite na kumanisa na mbote nyonso na sika ya beno kisalu ya kuzaba na kukabula mutindu yandi bandaka yawu. **7** Beno kele ya kufuluka na mambu nyonso. Beno kele na kiminu, beno zaba kulungisa, beno kele na luzabu, beno kele na nsatu ya kulutula na kusadisa bampangi, mpe beno zola beto mbote. Na yina, beno sala mpe mbote kisalu yayi ya kukabula. **8** Mu ke na kupesa ve beno lutumu. Kasi na kuzonzila beno wapi mutindu mabuundu ya nkaka me kabula na luzolo ya kulutula, mu ke na kupesa beno nzila ya kulakisa butsyelika ya luzolo ya beno. **9** Ya tsyelika, beno zaba bumbote ya Yesu-Klisto, Mfumu ya beto. Yandi vwandaka mvwama, kasi yandi ndimaka na kuvwanda mputu samu na kuitula beno bamvwama na buwelo ya yandi. **10** Na yina, mu ke na kuzabisa beno dibanza ya munu samu na dyambu yayi: Ya kele mbote ti beno tatamana na kusala mambu yina beno salaka na mvula yina me luta. Beno vwandaka bantu ya ntete na kusala yawu mpe na kuzwa dibanza yina. **11** Ntangu yayi, beno tatamana na kumanisa kisalu yina. Mutindu beno vwandaka na luzolo ya kulutula na kubanda yawu, beno vwanda mpe na luzolo ya kulutula na kusala yawu, mpe beno sala yawu na bimvwama yina kele na beno. **12** Ntangu muntu ke kabulaka na luzolo yina kele na ntima ya yandi, Nzambi ke ndimaka dikabu yina. Nzambi ke talaka ve bima yina kele ve na muntu, kasi yina kele na yandi. **13** Mu ke na kutuba ve mutindu yina samu na kukumisa beno bamputu na kusadisa bantu ya nkaka. Kasi mu ke na kutuba yawu, samu ti bantu nyonso vwanda mutindu mosi.

14 Ntangu yayi, beno kele na bima ya kulutula, mpe beno sadisa bayina kele na kati ya bansatu. Beno mpe, ntangu beno ke vwanda na kati ya bansatu, bayina ke vwanda na bima ya kulutula ke sadisa beno. Na yina, beno nyonso ke vwanda mutindu mosi **15** mutindu Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Muntu yina bukaka bambuma mingi vwandaka na yawu ve ya kulutula, mpe muntu yina bukaka bambuma fyoti kondwaka kima ve.» **16** Beto tonda Nzambi yina me tula na ntima ya Tite luzolo ya kulutula na kusadisa beno, mutindu munu mosi kele na yawu. **17** Tite ndimaka ndombolo ya beto, mpe na luzolo ya kulutula, yandi bakaka yandi mosi lukanu ya kukwiza na sika ya beno. **18** Beto fidisaka yandi kintwadi na mpangi ya beto yina mabuundu nyonso ya Nzambi ke na kusiika na kisalu ya kumwangisa Nsangu ya Mbote. **19** Kasi dyaka, mabuundu soolaka yandi, samu ti yandi vwanda nkundi ya beto ya nzyetolo na kisalu ya kukabula lusalusu yina beto ke na kusala samu na nkembo ya Mfumu, mpe samu na luzolo ya beto na kisalu yina. **20** Beto ke na kusala nyonso, samu ti bantu zonzila ve yimbi na mutindu beto ke na kusadila lutangu ya nene ya mbongo yina. **21** Beto zola kusala mambu ya mbote kaka na ntuala ya Mfumu ve, kasi mpe na ntuala ya bantu. **22** Beto ke na kufidisa bawu kintwadi na mpangi ya beto ya nkaka yina beto me talaka bambala mingi luzolo ya kulutula na kusala bisalu. Kasi ntangu yayi, yandi ke na luzolo ya kulutula dyaka na kusala yawu, samu ti yandi kele na kivuvu ya nene na beno. **23** Na yina me tadila Tite, yandi kele nkundi ya munu ya nzyetolo mpe mpangi ya munu ya kisalu samu na beno. Kasi samu na bampangi yina ke kwiza kintwadi na yandi, bawu kele bampangi yina mabuundu ya Nzambi me fidisa, mpe bawu ke na kusala samu na nkembo ya Klisto. **24** Beno lakisa bawu ti beno ke zolaka bawu, samu ti mabuundu ya Nzambi zaba ti beno kele na luzolo ya tsyelika, mpe ti mayama yina beto ke salaka samu na beno, kele ya mpamba ve.

9 Ya ke na mfunu ve ti mu sonikina beno na yina me tadila lusalusu yina mabuundu ya Nzambi pesaka na bantu ya longo ya Yelusalemi. **2** Mu zaba mabanza ya beno, mpe mu me lakisa na bantu ya Masedwane mayama ya munu samu na beno na kutubila bawu: «Bampangi ya kizunga ya Akayi kele ya kukubama na kufidisa lusalusu ya bawu katuka

mvula yina lutaka.» Nsatu ya kulutila yina kele na beno na kufidisa lusalusu ya beno, me pesa ngolo na mabuundu mingi na kati ya bawu na kusala mutindu beno. 3 Kasi mu ke na kufidisa beno bampangi ya beto, samu ti mayama yina beto me sala beno na sika ya bawu vwanda ve ya luvunu na yina me tadila dyambu yayi. Mu zola ti beno vwanda ya tsyelika ya kukubama mutindu mu me zabisa yawu. 4 Kasi mu ke na boma ti kana bantu ya Masedwane kwiza kintwadi na munu, mpe kuta ve beno ya kukubama, beto ke vwanda ya kufuluka na nsoni samu na kivuvu yina beto me sala na beno. Beno mpe, beno ke vwanda na nsoni. 5 Ni yawu yina, mu me tala ti ya kele mfunu na kufidisa beno bampangi yayi ntete mu kwiza, samu ti bawu kutika makabu yina beno pesaka nsilulu. Na yina, yawu ke vwanda ya kukubama ntangu mu ke kwiza, mpe yawu ke lakisa ti beno ke pesaka ve makabu na manyongo, kasi na ntima mosi. 6 Beno fwana kubambuka moyo na mambu yayi: Muntu yina ke kunaka bambuma ndambu, yandi ke yonzikaka mpe kaka ndambu, mpe muntu yina ke kunaka bambuma mingi, yandi ke yonzikaka mpe bambuma mingi. 7 Na yina, konso muntu fwana kukabula mutindu yandi me kanisa. Yandi fwana kusala yawu na manyongo ve to ti ba tumisa yandi, samu ti Nzambi ke zolaka muntu yina ke pesaka na kilengi nyonso. 8 Nzambi kele na lulendo ya kufulusa beno na bima nyonso ya mbote, samu ti beno kondwa ve bima yina kele na beno mfunu. Na yina, beno ke vwanda na yawu ya kulutila samu na kusala bisalu ya nkaka ya mbote. 9 Mutindu Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Yandi ke kabulaka. Yandi ke pesaka na bamputu. Ludedomo ya yandi kele bantangu nyonso.»

(aiōn g165) 10 Nzambi yina ke pesaka kisadi-bilanga bambuma ya kukuna mpe madya ya kudya, ke pesa mpe beno bambuma ya kukuna, ke butisa yawu, mpe ke sala ti ludedomo ya beno buta bambuma mingi. 11 Nzambi ke sala ti beno vwanda bamvwama na mambu nyonso samu na kutatamana na kukabula na mambu nyonso. Na yina, bantu mingi ke vutula matondo na Nzambi samu na makabu ya beno yina beto ke pesa bawu. 12 Lusalusu yina beno ke na kupesa, ke na kusadisa kaka ve bansatu ya bantu ya longo, kasi yawu ke na kusala mpe ti balusambulu ya kuvutula matondo na Nzambi vwanda mingi. 13 Na kutala mfunu ya lusalusu yina, bawu ke kembila Nzambi, samu ti beno ke na kutumama na Nsangu

ya Mbote ya Klisto yina beno kwikilaka, mpe samu ti beno ke na kukabula bimvwama ya beno na sika ya bawu mpe na bampangi nyonso. 14 Bawu ke sambidila beno na kulakisa beno luzolo ya bawu samu na bumbote ya nene yina Nzambi me lakisa beno. 15 Matondo na Nzambi samu na dikabu ya yandi yina beto lenda kufwanikisa ve.

10 Munu Polo, yina bantu ke tubaka ti mu kele muntu ya kukuluka ntangu mu ke vwandaka na beno, kasi muntu ya ngolo ntangu mu ke vwandaka ntama na beno, mu ke na kukindisa beno na lembami mpe bumbote ya Klisto. 2 Mulemvo ya beno: Benososa ve ti mu sadila kibakala ntangu mu ke vwanda na ntwala ya beno. Mu ke na kivuvu ya kusadila kibakala na ntwala ya bayina ke banzaka ti beto ke sadilaka na kimuntu. 3 Ya tsyelika, beto kele bantu, kasi beto ke na kunwana ve na mutindu ya kimuntu. 4 Binwanunu yina beto ke na kusadila na muzingu ya beto, kele ve ya kimuntu. Kasi lulendo ya yawu ke katukaka na Nzambi samu na kumanisa ngolo ya bambeni. Beto ke na kumanisa ngolo ya mabanza ya luvunu, 5 mpe balulendo nyonso ya mayama yina ke kangaka bantu nzila na kuzaba Nzambi. Beto ke na kunata bantu nyonso na kutumama na Klisto. 6 Ntangu beno ke tumama na mutindu me lunga, beto ke vwanda ya kukubama samu na kusemba konso muntu yina ke tumama ve. 7 Beno ke ndimaka kaka mambu yina beno ke talaka na meso. Kana muntu me ndima ti yandi kele ya kukangama na Klisto, yandi fwana kuzaba mpe ti beto mpe kele ya kukangama na Klisto mutindu yandi. 8 Mu lenda kutala nsoni ve na kusala mwa mayama na bumfumu yina Mfumu pesaka beto samu na kukulisa kiminu ya beno, kasi ya kufwa yawu ve. 9 Mu zola kotalana ve mutindu muntu yina ke na kupesa beno boma na mikanda ya munu. 10 Ya tsyelika, bantu ke tubaka mutindu yayi: «Mikanda ya Polo kele mpasi mpe ngolo. Kasi ntangu yandi ke vwandaka na ntwala ya beto, yandi ke kumaka muntu ya kulemba, mpe mambu yina yandi ke zonzaka kele ya kufwanakana ve.» 11 Bika ti muntu yina ke na kuzonza mutindu yina kuzaba mbote ti mambu yina beto ke na kusonika na mikanda ya beto ntangu beto kele ntama na beno, ke vwanda ve ya kuswaswana na mambu yina beto ke sala ntangu beto ke vwanda na ntwala ya beno. 12 Ya tsyelika, beto ke sosaka ve na kuteza bankadulu

ya beto to na kufwanana na bantu ya nkaka yina ke salaka masiika ya bawu mosi. Bawu ke bakaka kifwani ya bawu mosi samu na kuteza bawu na bawu bankadulu ya bawu mosi. Bawu kele bizoba. **13** Samu na beto, beto ke sala ve mayama na mambu yina me luta ndilu ya kisalu ya beto. Kasi beto ke na kusala yawu na mutindu Nzambi ke na kuteza yawu na kukumisa beto tii na sika ya beno. **14** Beto ke na kuluta ve ndilu ya kisalu ya beto, mutindu ya zolaka wanda kana beto kwizaka ve na sika ya beno. Beto kele bantu ya ntete yina me kuma na sika ya beno na kunatina beno Nsangu ya Mbote ya Klisto. **15** Na yina, beto ke na kusala ve mayama na kuluta bandilu yina Nzambi tezaka. Kasi beto ke na kivuvu ti kiminu ya beno ke kula, mpe ti beto ke lenda na kukulisa na kati ya beno kisalu ya beto ata kuluta bandilu yina Nzambi lakisaka beto. **16** Na manima, beto lenda kwenda kuzabisa Nsangu ya Mbote na kati ya bizunga yina me lutila ntama na beno ata kusala mayama na kisalu yina bantu ya nkaka me sala na bisika yina Nzambi fidisaka bawu. **17** Kasi Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Kana muntu ke na nsatu ya kusala mayama, yandi sala yawu samu na Mfumu.» **18** Ya tsyelika, ni muntu yina ve ke salaka masiika ya nzutu ya yandi mosi kele ya kuzabana, kasi muntu yina ke kuzwaka masiika na Mfumu.

11 Mu zola ti beno vibidila mwa bulawu ya munu. Ee! Beno vibidila munu. **2** Mu ke na kusala beno kimbanda yina ke katukaka na Nzambi. Mu pesaka nsilulu ya kukwelisa beno na bakala kaka mosi, Klisto, mpe mu zola kulakisa beno na sika ya yandi mutindu ndumba yina me zaba ntete ve babakala. **3** Kasi mutindu nyoka vunaka Eva, mu ke na boma ti mabanza ya beno vunama, mpe ti beno wanda dyaka ve ya kukwikama mpe ya kukangama na Klisto. **4** Ya tsyelika, beno ke yambaka mbote bantu ya nkaka yina ke zabisaka beno Yesu yina kele ya kuswaswana na yina beto zabisaka beno. Beno kele mpe ya kukubama na kuyamba mpeve yina kele ya kuswaswana na Mpeve yina beno kuzwaka, mpe na kuyamba nsangu ya kuswaswana na Nsangu ya Mbote yina beno kuwaka. **5** Mu banza ti bayina beno ke bokilaka bantumwa ya nene me lutila munu na ata dyambu. **6** Mu zaba ti mu zaba kuzonza ve, kasi samu na luzabu ya kele mambu ya nkaka. Beto me lakisa beno yawu na pwelele nyonso na

mambu nyonso yina beto me sala. **7** Beno banza ti mu salaka yimbi na kukuluka na ntuala ya beno, mpe na kuzangula beno ntangu mu zabisaka beno Nsangu ya Mbote ya Nzambi ata kulomba beno kima? **8** Mu wanda kudia mbongo ya mpamba ya mabuundu ya nkaka na kundima na kuzwa difuta samu na kusadisa beno. **9** Ntangu mu wanda na sika ya beno, mu lombaka ve na muntu na kusadisa munu ntangu mu wanda na kati ya bansatu. Ya tsyelika, bampangi yina katukaka na Masedwane natinaka munu bima nyonso yina wanda na munu mfunu. Mu pesaka ata muntu kizitu ya kusadisa munu, mpe mu ke tatamana na kusala mutindu yina. **10** Na butsyelika ya Klisto yina kele na munu, mu ke na kutuba ti ata muntu na kati ya kizunga nyonso ya Akayi ke lenda na kukatula munu dyambu yina mu ke na kusadila mayama. **11** Samu na yinki mu ke na kutuba mutindu yina? Samu ti mu ke zolaka beno ve? Nzambi yandi mosi zaba ti mu ke zolaka beno. **12** Mu ke bika ve na kusala mambu yina mu ke na kusala ntangu yayi samu na kupesa ve nzila na bayina ke sosaka banzila ya konso mutindu samu na kusala mayama ya kuvwanda mutindu mosi na beto. **13** Bantu ya mutindu yina kele bantumwa ya luvunu, mpe bisadi ya mayuya yina ke sosaka na katalana mutindu bantumwa ya Klisto. **14** Ata dyambu ya ngitukulu kele na kati ya mambu yayi, samu ti yandi mosi Satana ke sosaka na katalana mutindu mbazi yina ke lezimaka. **15** Beno lenda kuyituka ve, ti bisadi yina ke sosaka na katalana mutindu bisadi ya Nzambi ya kudedama. Kasi nsukunu ya luzingu ya bawu ke wanda mutindu kele bisalu ya bawu. **16** Mu ke na kutuba dyaka yawu: Ata muntu fwana kubanza ti mu kele kilawu. Kasi beno ndima munu mutindu kilawu samu ti munu mpe, mu sala mwa mayama. **17** Ya tsyelika, na kusala mayama ya munu, mu ke na kuzonza ve mutindu Mfumu ke na kuzola. Kasi mu ke na kuzonza mutindu muntu yina kele kilawu. **18** Mutindu bantu mingi ke na kusala mayama samu na mambu ya kimuntu, munu mpe, mu ke sala mayama. **19** Beno yina kele bantu ya ndwenga, beno ke ndimaka na kuvibidila mambu ya bilawu. **20** Beno ke vibidilaka ti ba sadisa beno mutindu bandongo, ba sadila bimvwama ya beno, ba baka beno bima nyonso yina kele na beno, ba nyokola beno, mpe ba bula beno bambata na kizizi. **21** Mu ke na nsoni na kutuba yawu: Beto wanda me talana mutindu bantu yina

ke na ngolo ve na mambu yina. Kasi kisika yina bantu ya nkaka ke na kusala mayama, munu mpe, mu ke sala yawu ata ti mu ke na kuzonza mutindu kilawu. **22** Bawu kele ba-Ebeleyo, munu mpe, mu kele Ebeleyo. Bawu kele bantu ya Isayeli, munu mpe, mu kele muntu ya Isayeli. Bawu kele bantu ya kifumba ya Abalayami, munu mpe, mu kele muntu ya kifumba ya Abalayami. **23** Kana bawu kele bisadi ya Klisto, mu ke tuba na bulawu ya munu ti mu kele kisadi ya Klisto kulutila bawu. Mu me sala kulutila bawu, mpe mu vwandaka kota konso ntangu baboloko kulutila bawu. Mu vwandaka kuzwa bambala mingi bikoti ya kulutila, mpe mu vwandaka konso ntangu pene-pene na lufwa kulutila bawu. **24** Bambala tanu, ba-Zwife bulaka munu bikoti makumi tatu na yivwa. **25** Bambala tatu, bantu ya Loma bulaka munu bikoti na ngolo nyonso. Mbala mosi, bawu bulaka munu matadi. Bambala tatu, mu vwandaka na kati ya masuwa yina dyamaka, mpe mu lutisaka kilumbu mosi mpe mpimpa mosi na mubu. **26** Na banzyetolo yina mu vwandaka sala na makulu, konso ntangu, mu vwandaka tala lufwa na ntwala ya munu na kati ya banzadi, na ntwala ya bimpumbulu, na ntwala ya bampangi ya munu ba-Zwife mpe bayina kele ve ba-Zwife, na kati ya mbanza mpe yinsi ya kuyuma, na kati ya mubu, mpe na ntwala ya bampangi ya munu ya tsyelika ve. **27** Mu talaka mpasi na bisalu ya ngolo, mpe mu lembaka. Bambala mingi, mu vwandaka kondwa ntangu ya kulala pongi. Mu kondwaka mpe bambala mingi kima ya kudya mpe ya kunwa. Mu ndimaka na kumanga na kudya samu na Nzambi. Mu talaka mpasi samu na madidi, mpe samu ti mu kondwaka bilele. **28** Mambu mingi me bikana na kuzonza. Kasi mu ke na dyambu mosi yina ke na kukwamisa munu bilumbu nyonso: manyongo ya munu samu na mabuundu nyonso ya Nzambi. **29** Kana muntu kele ya kulemba, munu mpe, mu kele ya kulemba. Kana muntu me sala disumu, yawu ke salaka munu mpasi mingi na ntima. **30** Kana ya kele mfunu na munu na kusala mayama, mu ke sala yawu samu ti mu kele ve na ngolo. **31** Nzambi, Tata ya Mfumu Yesu zaba ti mu ke na vuna ve. Bika ti Nkumbu ya yandi kuzwa nkembo ntangu nyonso. (aiōn g165) **32** Ntangu mu vwandaka na mbanza Damase, mfumu yina vwandaka kimonikisi ya ntinu Aletase tulaka mikengi na myelo ya mbanza samu na kukanga munu. **33** Kasi ba kotisaka munu na kitunga ya nene. Ba basisaka munu na nela, mpe

kulumunaka munu na ngaanda ya kibaka ya mbanza. Ni mutindu yina mu vuukaka na ntwala ya yandi.

12 Mu fwana kusala mayama! Kasi ya kele mfunu ve. Ntangu yayi, mu ke zonzila beno na mambu yina Mfumu lakisaka mpe zabisaka munu na kimpeve. **2** Mu zaba kilandi mosi ya Klisto yina Nzambi zangulaka na mazulu ya me kuma bamvula kumi na yiya. Mu zaba ve kana Nzambi zangulaka yandi na nzutu ya yandi, to kana na nzutu ya yandi ve. Kasi kaka ni yandi mosi Nzambi zaba yawu. **3** Ee, mu zaba muntu yina. Kana ni na nzutu ya yandi to na nzutu ya yandi ve Nzambi zangulaka yandi, mu zaba ve. Nzambi zaba ti **4** yandi zangulaka muntu yina na paladiso. Kuna yandi kuwaka mambu yina lenda kubasika ve na yinwa ya muntu, mpe yina kele ve na bampova na kuzabisa yawu. **5** Mu ke sala mayama samu na muntu yina. Kasi na munu mosi, mu ke sala kaka mayama samu ti mu kele na ngolo ve. **6** Kana mu zolaka na kusala mayama ya munu mosi, mu zolaka vwanda ve kilawu samu ti mu zolaka tuba kaka butsyelika. Kasi mu ke na kusala yawu ve, samu ti mu zola ve ti bantu vwandaka na mabanza yina ke na kulutila mambu yina bawu ke na kutala na munu, to yina bawu ke na kuwa na yinwa ya munu. **7** Nzambi zabisaka munu mambu ya ngitukulu. Na yina, samu ti mu vwanda ve ya kufuluka na mayama, ba tulaka munu mpasi ya ngolo na nzutu mutindu mbazi mosi ya Satana na kubula munu, samu ti mu sala ve mayama. **8** Mu sambilaka Mfumu bambala tatu, samu ti yandi katula munu mpasi yina. **9** Kasi yandi zabisaka munu: «Bumbote ya munu me lunga na nge. Lulendo ya munu ke talanaka ya kulutila na kati ya nge ntangu nge ke vwandaka ve na ngolo.» Na yina, mu ke lutila na kusala mayama ntangu mu ke vwandaka na ngolo ve, samu ti lulendo ya Klisto vwanda na munu. **10** Ni yawu yina, mu ke yangalalaka ntangu mu ke vwandaka na ngolo ve, ntangu ba ke fingaka munu, ba ke kwamisaka munu, ba ke talisaka munu mpasi, mpe mu ke talaka mpasi na ntima samu na Klisto. Ya tsyelika, ntangu mu ke vwandaka na ngolo ve, ni ntangu yina mu ke vwandaka na lulendo. **11** Mu ke na kuzonza mutindu kilawu, kasi ni beno me sala ti mu kuma mutindu yayi. Ni beno zolaka sala masiika ya munu. Ya tsyelika, bantumwa ya nkaka yina beno ke pesaka mfunu ya kulutila me lutila munu ve ata ti mu kele muntu ya

mpamba. 12 Bidimbu yina ke na kulakisa ti mu kele ntumwa talanaka na kati-kati ya beno na mvibudulu nyonso: Mu salaka bidimbu ya ngitukulu, bimangu, mpe mambu ya lulendo. 13 Wapi kima mu salaka na mabuundu ya nkaka yina mu salaka ve na sika ya beno? Mu zaba kaka ti mu kudyaka ve mbongo ya beno. Na yina, beno lemvokila munu na dyambu ya yimbi yina. 14 Mu kele ya kukubama samu na kukwiza na sika ya beno na mbala ya tatu, mpe mu ke lomba ve na muntu na kusadisa munu. Mu kele na nsatu ya beno, kasi ya mbongo ya beno ve. Ya tsyelika, ni bana ya fyoti ve ke kutikaka mbongo samu na bibuti ya bawu, kasi ni bibuti ke kutikaka mbongo samu na bana ya bawu. 15 Samu na munu, mu ke vwanda na kilengi na kubasisa mbongo nyonso yina kele na munu samu na beno, mpe na kupesa luzingu ya munu samu na beno. Kana mu ke zolaka beno ya kulutila, beno ke zola munu kaka fyoti? 16 Na yina, beno zaba ti ya tsyelika, mu pesaka ata muntu kizitu ya kusadisa munu. Kasi bantu ya nkaka ke na kutuba ti mu kele muntu ya luvunu, mpe mu me kuzwa beno na mitambu na mayela ya munu. 17 Nani lenda kuzabisa munu kana mu lombaka beno na kusadisa bantu yina mu fidisaka beno? 18 Mu zabisaka Tite na kwiza kutala beno, mpe mu fidisaka yandi kintwadi na mpangi mosi yina beno zaba. Tite sadilaka bimvwama ya beno? Munu na Tite kele ve na mabanza mosi mpe ke na kulanda ve nzila mosi? 19 Beno ke na kubanza ti katuka ntama beto ke na kunwanina banzutu ya beto? Ve, na kintwadi na Klisto beto ke na kuzonza na meso ya Nzambi. Bampangi ya luzolo, mambu nyonso yayi kele samu na kukulisa beno na kiminu. 20 Mu ke na boma ti ntangu mu ke kwiza na sika ya beno, mu kuta beno ve mutindu mu ke na kuzola, to mu vwanda mutindu beno ke na kuzola ve. Mu kele mpe na boma ya kubakula na kati ya beno mambu ya kuswana, ya musoki, ya nkele, ya kimbanda, ya kuzonzila bampangi yimbi, ya kutonga bampangi, ya kusala mayama, mpe ya kusala muvusu. 21 Mu ke dyaka na boma ti ntangu mu ke kwiza kutala beno, Nzambi talisa munu nsoni samu na beno, mpe ti mu dila ve samu na bantu mingi yina ke na kutatamana na kusala masumu mutindu bawu salaka na ntama: bayina tii ntangu yayi me soba ntete ve nkadulu ya bawu ya busafu, kindumba, mpe kuzinga kidi-kidi.

13 Yayi ni mbala ya tatu yina mu ke kwiza na sika ya beno. Na kupesa nzengolo ya konso dyambu, bantu fwana kuwa kimbangi ya bantu zole to tatu. 2 Mu ke na mambu ya kukebisa na bayina salaka masumu na ntama, mpe bayina nyonso ya nkaka. Mu zabisaka ntete beno yawu ntangu mu kwizaka tala beno na mbala ya zole. Kasi ntangu yayi, mu ke na kuzabisa dyaka beno yawu ntangu mu ke ntete ntama na beno. Ntangu mu ke kwiza dyaka kutala beno, mu ke tala muntu kyadi ve, 3 samu ti beno kele na nsatu mu lakisa beno ti Klisto ke na kusadila yinwa ya munu na kuzonza. Yandi kele ve ya kulemba na ntuala ya beno, kasi yandi ke lakisaka lulendo ya yandi na kati ya beno. 4 Ya tsyelika, ntangu ba komaka yandi na kulunsi, yandi vwandaka ya kulemba. Kasi ntangu yayi, yandi ke na kuzinga na lulendo ya Nzambi. Na kuvwanda ya kukangama na yandi, beto mpe kele ya kulemba. Kasi na sika ya beno, beto ke zingaka kintwadi na yandi na lulendo ya Nzambi. 5 Beno tala beno mosi bankadulu ya beno samu na kuzaba kana beno ke na kununga na kiminu. Beno ke na kuzaba ve ti Klisto kele na kati-kati ya beno? Kana beno ke na kuzaba yawu ve, beno lenda kulakisa ve kununga ya beno. 6 Kasi mu banza ti beno ke zaba ti beto nungaka na kisalu ya beto na sika ya beno. 7 Beto ke na kusambila Nzambi, samu ti beno sala ve dyambu ya yimbi. Beto ke na kusosa ve na kulakisa ti beto me nunga. Kasi beto kele kaka na nsatu ya kutala ti beno sala mambu ya mbote, ata ti ya ke na zola kutalana ti beto nungaka ve. 8 Ya tsyelika, beto lenda kuyimina ve mambu ya tsyelika. Beto lenda kusala kaka samu na butsyelika. 9 Beto ke vwandaka na kilengi ntangu beto ke vwandaka na ngolo ve, mpe beno na ngolo. Na yina, beto ke lombaka na balusambulu ya beto ti beno kuma bantu ya kulunga. 10 Ni yawu yina, mu ke na kusunikina beno mambu nyonso yayi ntangu mu ke ntete ntama na beno. Ntangu mu ke vwanda na beno, mu zola ve kusemba beno na ngolo nyonso na bumfumu yina Mfumu pesaka munu. Bumfumu yango kele ve samu na kumwangisa dibuundu ya beno, kasi samu na kukulisa yawu. 11 Bampangi, na mambu yina me bikana, beno zinga na kati ya kilengi, beno sosa na kuvwanda ya kulunga. Beno kindisa bampangi beno na beno. Beno wisana, mpe beno zinga na kizunu. Na yina, Nzambi ya luzolo mpe ya kizunu ke vwanda na beno. 12 Beno pesana mbote

beno na beno na kubumbasana mutindu bampangi
ya luzolo. **13** Bantu nyonso ya longo me fidisa beno
mbote. **14** Bika ti lusakumunu ya Mfumu Yesu-Klisto,
luzolo ya Nzambi, mpe kintwadi ya Mpeve ya Longo
kuvwanda na beno nyonso.

Ngalatiya

1 Ni munu Polo ke na kusonika mukanda yayi.

Polo yina kele ntumwa na luve ya bantu ve to na lusalusu ya muntu ve, kasi na luve ya Yesu-Klisto mpe ya Tata Nzambi yina vumbulaka yandi na lufwa. 2 Kintwadi na bampangi nyonso yina kele awa, mu ke na kufidisa mukanda yayi na sika ya mabuundu ya Nzambi yina kele na kizunga ya Ngalatiya. 3 Bika ti Tata ya beto Nzambi mpe Mfumu ya beto Yesu-Klisto kusakumuna beno mpe ti yandi kupesa beno kizunu.

4 Klisto ndimaka na kupesa luzingu ya yandi samu na kuvuukisa beto na masumu ya beto, samu ti yandi kukatula beto na yinza yayi ya yimbi mutindu Tata ya beto Nzambi zolaka. (aiōn g165)

5 Bika ti nkembo kuvwanda na Nzambi tii seko. Amen. (aiōn g165) 6 Mu ke na kuyituka na mutindu beno me bika na nswalu nyonso Nzambi yina bokilaka beno na bumbote ya Klisto, mpe beno ke na kulanda malongi ya nkaka. 7

Ya tsyelika, ya kele ve na nsangu ya mbote ya nkaka. Ya kele kaka na bantu yina ke na kusala muvusu na kati ya beno, mpe ke na zola kusoba Nsangu ya Mbote ya Klisto. 8 Kana beto to mbazi yina me katuka na mazulu, zabisa beno nsangu ya kuswaswana na

Nsangu ya Mbote yina beto zabisaka beno, bika ti Nzambi kusinga yandi. 9 Beto zabisaka beno yawu, mpe mu ke na kuzabisa dyaka yawu ntangu yayi: Kana muntu zabisa beno nsangu ya kuswaswana na Nsangu ya Mbote yina beno kuwaka, bika ti Nzambi kusinga yandi. 10 Ntangu yayi, beno ke na kubanza ti mu ke na kusosa ti bantu kusiika munu? Ve, mu ke na kusosa ve ti bantu kusiika munu, kasi Nzambi. Ben

banza ve ti mu ke na kusosa dyaka na kuyangidika bantu, samu ti kana mu vwandaka sosa yawu, mu zolaka vwanda ve mundongo ya Klisto. 11 Bampangi, mu ke na kutubila beno ti Nsangu ya Mbote yina mu zabisaka, katukaka ve na muntu. 12 Mu kuzwaka yawu to longokaka yawu na muntu ve. Kasi ni Yesu-Klisto zabisaka munu yawu. 13 Ben

o kuwaka wapi mutindu vwandaka nkadulu ya munu na ntama ntangu mu vwandaka ntete ya kukwikama na misiku ya ba-Zwife. Ben

o zaba wapi mutindu mu vwandaka lutila na kutalisa mpasi dibuundu ya Nzambi, mpe mu vwandaka sala samu na kumwangisa yawu. 14 Mu vwandaka lutila ba-Zwife mingi ya bamvula mosi na munu na nsalulu ya misiku ya ba-Zwife. Mu vwandaka

lutila bawu na kunwanina mambu ya kinkulu ya bankooko ya beto. 15 Kasi Nzambi soolaka munu ntete mu butuka, mpe bokilaka munu na bumbote ya yandi. 16 Ntangu yandi bakaka lukanu ya kulakisa munu Mwana ya yandi, samu ti mu zabisa Nkumbu ya yandi na sika ya bayina kele ve ba-Zwife, mu lombaka malongi na muntu ve. 17 Mu kwendaka mpe ve na Yelusalemi na sika ya bayina tekilaka munu na kuvwanda bantumwa. Kasi mu kwendaka na yinsi ya Alabi, mpe na manima, mu vutukaka na mbanza Damase. 18 Na manima ya bamvula tatu, mu kwendaka na Yelusalemi samu na kuzabasana na Sefase, mpe mu lutisaka balumingu zole kintwadi na yandi. 19 Mu talaka ve bantumwa ya nkaka, kasi kaka Zaki, mpangi ya Mfumu. 20 Ya tsyelika na ntwala ya Nzambi, mambu yina mu ke na kusonikina beno kele ve ya luvunu. 21 Na manima, mu kwendaka na kizunga ya Sili mpe ya Silisi. 22 Kasi bantu ya mabuundu ya Nzambi ya kizunga ya Zude vwandaka me tala munu ntete ve. 23 Bawu vwandaka kuwa kaka mutindu yayi: «Muntu yina vwandaka talisa beto mpasi na ntama, ke na kulongisa ntangu yayi mambu ya kiminu yina yandi vwandaka nwanisa.» 24 Na yina, bawu vwandaka kembila Nzambi samu na munu.

2 Na manima ya bamvula kumi na yiya, mu vutukaka na Yelusalemi kintwadi na Banabase. Mu nataka mpe Tite. 2 Mu vutukaka na Yelusalemi samu ti Nzambi zabisaka munu na kukwenda kuna. Na lukutakanu yina mu kuzwaka na bamfumu ya dibuundu, mu zabisaka bawu Nsangu ya Mbote yina mu ke na kulongisa na sika ya bayina kele ve ba-Zwife. Mu vwandaka zola ve ti kimalu yina mu salaka ntete, mpe yina mu ke na kusala ntangu yayi, vwanda kimalu ya mpamba. 3 Kuna, ba lombaka ve na Tite, mpangi ya munu ya nzyetolo yina kele mu-Ngeleke, na kuzengisa bubakala, 4 ata ti mwa bampangi ya yimbi vwandaka zola ti yandi zengisa bubakala. Bawu kotaka na mansweki na kati ya nkonga ya beto samu na kutala wapi mutindu beto ke sadilaka kimpwanza yina beto kuzwaka na Yesu-Klisto, mpe samu na kuvutula beto bandongo ya misiku. 5 Beto mangaka na kutumama ata fyoti na bawu, samu ti butsyelika ya Nsangu ya Mbote vwanda kaka na kati ya beno. 6 Bamfumu ya dibuundu vwandaka mpe kuna. Kasi ata ti bawu vwandaka bamfumu, ya vwandaka mfunu ve na munu, samu ti Nzambi ke swasikisaka ve bantu,

mpe bawu tumisaka ve munu na kusala dyambu ya nkaka. 7 Kasi bawu talaka ti Nzambi pesaka munu kusalu ya kuzabisa Nsangu ya Mbote na sika ya bayina kele ve ba-Zwife, mutindu yandi pesaka Pyele kusalu ya kuzabisa Nsangu ya Mbote na sika ya ba-Zwife. 8 Nzambi salaka ti Pyele vwanda ntumwa ya ba-Zwife. Mutindu mosi mpe, yandi me sala ti mu vwanda ntumwa ya bayina kele ve ba-Zwife. 9 Zaki, Sefase, mpe Yowane yina bantu wandaka tala mutindu bamfumu ya dibuundu, ndimaka ti Nzambi pesaka munu kusalu yina. Ni yawu yina, bawu pesaka munu mbote kintwadi na Banabase samu na kulakisa ti bawu me ndima beto. Na yina, Banabase na munu ke kwenda na sika ya bayina kele ve ba-Zwife, mpe bawu ke kwenda na sika ya ba-Zwife. 10 Bawu lombaka beto kaka na kubambuka moyo na bamputu ya dibuundu, mpe mu salaka yawu na ntima mosi. 11 Kasi ntangu Sefase kwizaka na mbanza Antyose, mu mangaka na ntuala ya bantu nyonso mambu yina yandi wandaka tuba, samu ti yandi salaka mambu ya kudedama ve. 12 Ya tsyelika, ntete bantu yina Zaki fidisaka kwiza, Sefase wandaka kudya kintwadi na bampangi yina kele ve ba-Zwife. Kasi ntangu bantu yina kwizaka, yandi katukaka pene-pene ya bayina kele ve ba-Zwife, mpe bikaka na kudya kintwadi na bawu. Yandi wandaka na boma ya bantu yina wandaka nwanina kinkulu ya ba-Zwife. 13 Bampangi ya nkaka yina wandaka ba-Zwife salaka mpe mutindu Sefase. Banabase landaka mpe nsalulu ya bawu ya bantima zole. 14 Kasi ntangu mu talaka ti bawu wandaka ve na nkadulu ya kukwikama na butsyelika ya Nsangu ya Mbote, mu tubaka na Pyele mutindu yayi na mantwala ya bantu nyonso: «Nge kele Zwife, mpe nge me zinga ve mutindu ba-Zwife, kasi mutindu bayina kele ve ba-Zwife. Na yina, wapi mutindu nge lenda kutumisa bayina kele ve ba-Zwife na kuzinga mutindu ba-Zwife?» 15 Beto, beto kele ba-Zwife katuka mbutukulu ya beto. Beto kele ve bantu ya bayinsi yina zaba ve Nzambi, bayina beto ke bokilaka misumuki. 16 Beto zaba ti Nzambi ke kumisaka ve muntu ya kudedama, samu ti yandi ke tumamaka na Misiku ya Moyize, kasi kaka samu na kiminu ya yandi na Yesu-Klisto. Beto mpe, beto kwikilaka na Yesu-Klisto, samu ti Nzambi kumisaka beto ya kudedama samu na kiminu ya beto na Yesu-Klisto, kasi ve samu ti beto me tumama na Misiku. Ya tsyelika, Nzambi ke kumisa ve muntu ya kudedama

samu na nsalulu ya Misiku. 17 Kasi kana na kusosa ti Nzambi kumisa beto bantu ya kudedama samu na Klisto, beto mosi mpe ke na kutalana misumuki. Ya zola kutuba ti Klisto ke na kusala samu na masumu? Ve! 18 Ya tsyelika, kana mu vutukila misiku yina mu mangaka, mu ke na kusala ti mu kuma dyaka misumuki. 19 Kasi munu, ni samu na Misiku mu kele ya kufwa na yina me tadila Misiku, samu ti mu zinga samu na Nzambi. Mu kele ya kufwa na kulunsi kintwadi na Klisto. 20 Ya ke dyaka ve munu ke na kuzinga, kasi ni Klisto ke na kuzinga na kati ya munu. Ntangu yayi, mu ke na kuzinga na kusala kiminu ya munu na Mwana ya Nzambi yina zolaka munu, mpe pesaka luzingu ya yandi samu na munu. 21 Mu ke na kumanga ve bumbote ya Nzambi. Ya tsyelika, kana ni na Misiku Nzambi ke kumisaka bantu ya kudedama, lufwa ya Klisto zolaka vwanda ya mpamba.

3 Bantu ya kizunga ya Ngalatiya, beno kele na mayela ve! Nani siingaka beno? Ba lakisaka beno na pwelele nyonso Yesu-Klisto yina kufwaka na kulunsi. 2 Mu zola ti beno pesa munu mvutu na mambu yayi: Beno kuzwaka Mpeve ya Longo samu ti beno sadilaka Misiku? To samu ti beno kuwaka Nsangu ya Mbote, mpe beno kwikilaka yawu? 3 Wapi mutindu beno ke na kukondwa mayela na dyambu yina! Beno bandaka na Mpeve ya Longo, beno ke na zola kumanisa ntangu yayi na kimuntu ya beno? 4 Na yina, yawu lenda kuvwanda ve ti mambu yina beno me bwabana vwanda ya mpamba. 5 Nzambi ke pesaka beno Mpeve ya Longo, mpe ke salaka bimangu na kati ya beno. Na yina, beno fwana kubanza ve ti yandi ke salaka yawu, samu ti beno ke sadilaka Misiku, kasi samu ti beno kuwaka Nsangu ya Mbote, mpe beno kwikilaka yawu. 6 Ni yawu yina, Abalayami salaka kiminu na Nzambi, mpe Nzambi kumisaka yandi ya kudedama samu na kiminu ya yandi. 7 Na yina, beno fwana kuzaba yawu ti bayina ke na kiminu na Nzambi kele bana ya Abalayami. 8 Ya sonamaka na kati ya Dibuku ya Nzambi ti Nzambi ke kumisa ya kudedama bayina kele ve ba-Zwife samu na kiminu ya bawu. Ni yawu yina, Dibuku yango zabisaka ntete nsangu ya mbote yayi na sika ya Abalayami: «Nzambi ke sakumuna bantu ya bayinsi nyonso samu na nge.» 9 Abalayami kwikilaka, mpe Nzambi pesaka yandi lusakumunu. Na yina, bayina nyonso ke kwikilaka, ke kuzwaka lusakumunu kintwadi na Abalayami. 10

Ya tsyelika, bayina ke tulaka ntima na kutumama na Misiku ke vwanda na kati ya nsiingulu, samu ti Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Muntu yina ke tatamana ve na kusadila mambu nyonso yina kele na dibuku ya Misiku, ke kuzwa nsiingulu.» 11 Ya kele ya tsyelika ti ata muntu lenda kuvwanda ya kudedama na meso ya Nzambi na kutumama na Misiku, samu ti Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Muntu yina kele ya kudedama samu na kiminu, ke zinga.» 12 Misiku ke na kintwadi ve na kiminu, kasi mutindu yawu kele ya kusonama: «Muntu yina ke sadilaka Misiku ke zingaka na nzila ya yawu.» 13 Na kundima na kuzwa nsiingulu yina beto zolaka kuzwa, Klisto kuulaka beto na nsiingulu yina Misiku vwanaka pesa beto. Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Muntu yina ba me ledika na yinti kele na nsiingulu.» 14 Ni na yina, lusakumunu yina Nzambi pesaka nsilulu na Abalayami kumaka tii na bayina kele ve ba-Zwife samu na Yesu-Klisto. Yandi salaka mutindu yina, samu ti na lusalusu ya kiminu beto nyonso ke kuzwaka Mpeve yina Nzambi pesaka nsilulu. 15 Bampangi, mu ke baka kifwani na kati ya luzingu ya beto ya konso kilumbu. Ntangu muntu ke lakisaka mambu yina bantu fwana kusadila na manima ya lufwa ya yandi, ata muntu lenda kukatula to kubwela dyambu ya nkaka. 16 Kasi Nzambi pesaka bansilulu ya yandi na Abalayami mpe na bana ya yandi. Dibuku ya Nzambi ke tubaka ve: «mpe na bana ya yandi», mutindu ti ya vwanaka bantu mingi. Yawu ke tubaka: «Mpe na bana ya yandi», samu na kuzonzila kaka muntu mosi: Klisto. 17 Mu ke na kutuba mutindu yayi: Nzambi lakisaka mambu yina fwana kusalama, mpe pesaka nsilulu na kukabikisa yawu ve. Misiku yina sonamaka na manima ya bamvula bankama yiya na makumi tatu lenda kukabikisa ve ngwisani yina, mpe kusala ti nsilulu yina Nzambi pesaka vwanda ya mpamba. 18 Ya tsyelika, kana ni na Misiku bantu ke kuzwaka difwa na sika ya Nzambi, yawu lenda kusalama dyaka ve na nsilulu. Kasi ni na nsilulu, Nzambi pesaka Abalayami lusakumunu. 19 Na yina, wapi mfunu ya Misiku? Yawu kele samu na kulakisa ti bantu vwanaka tumama ve na Nzambi. Yawu fwanaka vwanda mutindu yina tii na nkwezulu ya mutekolo ya Abalayami yina Nzambi pesaka nsilulu yina. Ni bambazi zabisaka Misiku yango na kusadila nzonzi mosi. 20 Mfunu ya nzonzi ke vwanaka ve kana muntu kele yandi mosi, mpe Nzambi ke kaka yandi mosi. 21 Na yina, ya zola kutuba ti Misiku

ke nwanisaka bansilulu ya Nzambi? Ve! Kana ya vwanaka na Musiku yina lendaka pesa luzingu ya tsyelika na bantu, ni na Misiku zolaka katuka ludedomo. 22 Kasi Dibuku ya Nzambi ke tubaka ti yinza ya muvimba kele na yisi ya lutumu ya disumu, samu ti bandimi kuzwa na lusalusu ya kiminu ya bawu na Yesu-Klisto dikabu yina Nzambi pesaka nsilulu. 23 Ntete ntangu ya kusala kiminu na Yesu-Klisto kuma, beto vwanaka bankole ya Misiku na kuvingilaka ntangu yina Nzambi fwanaka lakisa beto kiminu yina. 24 Na yina, Misiku vwanaka mutindu mukengi ya beto tii na nkwezulu ya Klisto, samu ti Nzambi kumisa beto bantu ya kudedama na kiminu. 25 Kasi ntangu yayi, ntangu ya kusala kiminu na Yesu-Klisto me kuma, beto ke dyaka ve na lutumu ya mukengi yina. 26 Ya tsyelika, beno nyonso kele bana ya Nzambi na kusala kiminu na Yesu-Klisto. 27 Beno nyonso yina kuzwaka mbotokolo samu na kintwadi na Klisto, beno me lwata Klisto. 28 Na yina, ya ke dyaka ve na ba-Zwife mpe ba-Ngeleke, bandongo mpe bantu ya kimpwanza, babakala mpe bakento. Ya tsyelika, beno nyonso me kuma kaka muntu mosi na kintwadi na Yesu-Klisto. 29 Kana beno kele ya kukangama na Klisto, beno kele bana ya Abalayami mpe bantu yina ke kuzwa difwa yina Nzambi pesaka nsilulu.

4 Mu ke na kutuba dyaka mutindu yayi: Ntangu muntu yina ke kuzwaka difwa ke vwanaka ntete mwana ya fyoti, yandi ke vwanaka ve ya kuswaswana na mundongo, ata ti bima nyonso ke vwanda ya yandi. 2 Kasi yandi fwana kutumama na bantu yina ke na kukulisa yandi, mpe ke na kutwadisa bima ya yandi tii na ntangu yina tata ya yandi kubikaka. 3 Mutindu mosi beto mpe, ntangu beto vwanaka ntete bana, beto vwanaka bandongo ya lulendo ya bampeve ya yinza. 4 Kasi ntangu kilumbu yina Nzambi kubikaka lungaka, yandi fidisaka Mwana ya yandi. Yandi butukaka na kento mpe tumamaka na Misiku 5 samu na kukuula bayina vwanaka na yisi ya lutumu ya Misiku, samu ti beto kuma bana ya Nzambi. 6 Na kulakisa ti beno kele bana ya yandi, Nzambi fidisaka na bantima ya beto Mpeve ya Mwana ya yandi yina ke lookaka: «Abba, Tata ya munu!» 7 Na yina, nge ke dyaka ve mundongo, kasi mwana. Mutindu nge kele mwana ya yandi, Nzambi ke pesa nge difwa yina yandi pesaka nsilulu na bana ya yandi. 8 Na ntama, beno vwanaka zaba ve Nzambi, mpe

beno wwandaka bandongo ya banzambi ya luvunu. 9 Kasi ntangu yayi, beno me zaba Nzambi, to Nzambi me zaba beno. Na yina, wapi mutindu beno lenda kutumama dyaka na mabanza yina kele ve na lulendo mpe mfunu? Beno zola dyaka kuvwanda bandongo ya yawu? 10 Beno ke pesaka mfunu ya kulutila na bilumbu ya nkaka, bangonda, bantangu, mpe bamvula ya nkaka! 11 Mu ke na boma ti kimalu yina mu me sala na sika ya beno vwanda ya mpamba. 12 Bampangi, mu ke na kubondila beno ti beno vwanda mutindu munu, samu ti mu me kuma mutindu beno. Beno me sala munu ata dyambu ya yimbi. 13 Beno fwana kubambuka moyo ti ni na ntangu yina mu wwandaka na kimbevo, mu zabisaka beno Nsangu ya Mbote na mbala ya ntete. 14 Beno talaka mpasi mingi na ntima samu na kimbevo ya munu, mpe beno nyokolaka ve munu to beno mangaka ve munu. Kasi beno yambaka munu mutindu mbazi ya Nzambi, to dyaka mutindu Yesu-Klisto. 15 Beno wwandaka na kyese ya kulutila! Kasi yinki me kumina beno? Mu lenda kuzabisa beno kimbangi yayi: Kana ya lendaka salama, beno zolaka katula meso ya beno samu na kupesa munu yawu! 16 Ntangu yayi, mu me kuma mbeni ya beno, samu ti mu ke na kuzabisa beno butsyelika? 17 Bantu yina ke sosaka na kusoba Nsangu ya Mbote ke na nsatu ya kulutila ya kubenda beno, kasi mabanza ya bawu kele mbote ve. Bawu ke na zola kukatula beno na maboko ya munu, samu ti beno vwanda na nsatu ya kulutila ya kulanda bawu. 18 Ya kele mbote ti beno vwanda na nsatu ya kulutila ya kusala ntangu nyonso mambu ya mbote, kasi kaka ve ntangu mu ke wwandaka na kati-kati ya beno. 19 Bana ya munu, mutindu kento yina ke na kubuta, mu ke na kutala dyaka mpasi samu na beno tii ntangu Klisto ke kitula beno mutindu yandi. 20 Mu ke na nsatu ya kuvwanda ntangu yayi kintwadi na beno, samu ti mu zonzila beno na mutindu ya nkaka. Mu zaba ve yinki mu fwana kusala samu na beno. 21 Beno zabisa munu, beno yina zola kuvwanda na yisi ya lutumu ya Misiku, beno ke kuwaka ve mambu yina kele ya kusunama na Misiku? 22 Ya kele ya kusunama ti Abalayami butaka bana zole, mosi na Angale yina wwandaka mundongo, mpe ya nkaka na Saala yina wwandaka ve mundongo. 23 Mwana yina yandi butaka na kento ya mundongo, butukaka na luzolo ya kento na bakala. Kasi mwana yina yandi butaka na kento yina wwandaka ve mundongo, butukaka samu na

nsilulu yina Nzambi pesaka na Abalayami. 24 Nongo yayi ke dyaka na nsasa ya kulutila mfunu: bakento nyonso zole yina kele mutindu bangwisani zole. Mosi na kati ya bangwisani zole yayi salamaka na mongo ya Sinayi, mpe ke butaka bantu ya bundongo. Ngwisani yango ke na kotalana na Angale. 25 Angale ni mongo ya Sinayi yina kele na yinsi ya Alabi. Yandi ke na kufwanana na Yelusalemi ya ntangu yayi, samu ti yawu ke zingaka na bundongo na bantu ya yandi nyonso. 26 Kasi Yelusalemi ya mazulu kele na kimpwanza, mpe ni yawu kele mama ya beto. 27 Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Vwanda na kyese, nge kento yina kele kisita, yina ke butaka ve! Sala milolo ya nsayi, nge kento yina me zaba ve bampasi ya misongo, samu ti kento yina bakala me manga ke lutila bana mingi na kento ya kukwela.» 28 Kasi beno bampangi ya munu, beno kele bana yina butukaka na nsilulu ya Nzambi mutindu mosi na Isaaki. 29 Na ntama, mwana yina butukaka na luzolo ya kento na bakala wwandaka talisa mpasi mwana yina butukaka na luzolo ya Mpeve ya Nzambi, mpe yawu ke na kusalama dyaka mutindu yina ntangu yayi. 30 Kasi yinki Dibuku ya Nzambi ke tubaka? Yawu ke na kutuba mutindu yayi: «Bingisa mundongo ya kento na mwana ya yandi, samu ti mwana ya mundongo fwana kubyadike ve difwa na bimbwama ya tata kintwadi na mwana ya kento yina kele ve mundongo.» 31 Na yina bampangi, beto kele ve bana ya kento ya mundongo, kasi bana ya kento yina kele ve mundongo.

5 Klisto kuulaka beto, samu ti beto vwanda ya tsyelika bantu ya kimpwanza. Na yina, beno sikama! Beno ndima dyaka ve ti beno vutuka na kati ya bundongo. 2 Beno kuwa munu! Munu Polo, mu ke na kuzabisa beno butsyelika: Kana beno zengisa bubakala, Klisto ke vwanda dyaka ve mfunu samu na beno. 3 Mbala mosi dyaka, mu ke na kutuba butsyelika na konso muntu yina ke zengisa bubakala: Yandi fwana kutumama na mambu nyonso yina kele ya kusunama na Misiku. 4 Beno yina ke sosaka na kukuma bantu ya kudedama na lusalusu ya Misiku, beno kele ya kukabuka na Klisto. Nzambi ke lakisa beno ve bumbote ya yandi. 5 Kasi beto, na ngolo ya Mpeve ya Longo mpe na kiminu ya beto, beto ke na kivuvu ti Nzambi ke kumisa beto ya kudedama. 6 Ya tsyelika, samu na bayina kele ya kukangama na

Yesu-Klisto, kuzengisa bubakala to kuzengisa yawu ve kele mfunu ve. Mambu yina kele mfunu, ni kiminu yina ke na bisalu yina ke salamaka na luzolo. 7 Beno vwanaka kwenda mbote na mantwala! Nani me kanga beno nzila, samu ti beno tumama dyaka ve na butsyelika? 8 Nkadulu yina ya yimbi katukaka ve na Nzambi yina bokilaka beno. 9 Bantu ke tubaka: «Mwa ndambu ya levule ke funisaka kiputi nyonso.» 10 Kasi na kintwadi ya beto na Mfumu mu ke na kivuvu na beno ti beno ke kanisa dyaka ve mambu ya nkaka. Kasi muntu yina me sala muvusu na kati ya beno ke kuzwa kitumbu ya Nzambi, ata yandi wanda nani. 11 Bampangi! Na yina me tadila munu, kana ya vwanaka ya tsyelika ti mu ke na kuzabisa ntete ti ya kele mfunu na kuzengisa bubakala, samu na yinki ba ke na kutalisa munu mpasi? Na yina, kuzabisa Klisto yina kufwaka na kulunsi fwana kukwamisa dyaka muntu ve. 12 Kana ni mutindu yina, bika ti bayina ke salaka muvusu na kati ya beno kukatula mpe bambuma ya bawu ya bubakala. 13 Bampangi! Na yina me tadila beno, Nzambi bokilaka beno samu na kuzinga na kimpwanza. Kimpwanza yango fwana kunata beno ve na kusadila bansatu ya beno ya kimuntu. Kasi beno salasana na luzolo. 14 Misiku nyonso ya Moyize kele ya kukangama kaka na Musiku mosi yayi: «Nge fwana kuzola mpangi ya nge mutindu nge mosi.» 15 Kasi kana beno ke na kutalisa bampangi mpasi mpe kunwana beno na beno mutindu bibulu ya mfinda, beno sala keba, kana ve beno ke kufwa bampangi. 16 Na yina, mu ke na kuzabisa beno mutindu yayi: Beno bika ti Mpeve ya Longo kutwadisa luzingu ya beno, mpe beno ke tumama dyaka ve na bansatu ya beno ya kimuntu. 17 Bansatu ya kimuntu ke nwanisaka Mpeve ya Longo, mpe Mpeve ya Longo ke nwanisaka bansatu ya kimuntu. Yawu ke nwanaka samu ti beno sala ve mambu yina beno zola. 18 Kasi kana Mpeve ya Longo ke na kutwadisa beno, beno ke vwanaka dyaka ve na lutumu ya Misiku. 19 Beto nyonso zaba mbote ti mambu yina ke salaka nzutu ya beto ya kimuntu, ni kindumba, busafu, kuzinga kidi-kidi, 20 kusambila biteki, kusadila bunganga, kuyina bampangi, kuswana, kuvwanda na musoki na bampangi, kudasuka, kusala kimbanda, kukabwana, 21 kusosa na kubaka bima ya bampangi, kukola malafu, kulutula na kudya, mpe mambu ya nkaka ya mutindu yina. Mu ke na kukebisa beno ntangu yayi mutindu mu salaka ntete yawu: Bayina

ke salaka mutindu yina ke kota ve na Kimfumu ya Nzambi. 22 Kasi mbuma yina Mpeve ya Longo ke pesaka, ni luzolo, nsayi, kizunu, mvibudulu, bumbote, kusadisa bampangi, kiminu, 23 lembami, mpe kuzaba na kukutika nzutu. Misiku ke yiminaka ve mambu ya mutindu yina! 24 Bayina kele ya kukangama na Yesu-Klisto kufwaka nzutu ya bawu ya kimuntu na kulunsi kintwadi na mambu yina yawu ke zolaka mpe bansatu ya yawu. 25 Kana beto ke na kuzinga na Mpeve ya Longo, yandi fwana kutwadisa luzingu ya beto. 26 Beto fwana kuvwanda ve na lunangu! Beto bika na kusombola bampangi mpe na kuvwanda beto na beto na musoki.

6 Bampangi, kana muntu me sala dyambu ya yimbi, ni beno yina kele na Mpeve ya Longo fwana kuvutula yandi na lembami nyonso na nzila ya kudedama. Konso muntu na kati ya beno fwana kusala keba, samu ti yandi mpe vwanaka ve ya kutonta. 2 Beno salasana na kunata bizitu ya beno. Na kusala mutindu yina, beno ke tumama na Musiku ya Klisto. 3 Kana muntu ke na kubanza ti yandi kele muntu ya mfunu, kasi yandi kele kaka muntu ya mpamba, yandi ke na kuvunama. 4 Konso muntu fwana kutala wapi mutindu kele nkadulu ya yandi mosi. Kana yandi ke na dyambu ya kusala lunangu, yandi ke sala yawu samu na yandi mosi. Kasi yandi sala yawu ve samu ti yandi ke na kubanza ti yandi me lutula bantu ya nkaka. 5 Ya tsyelika, konso muntu fwana kunata kizitu ya yandi. 6 Muntu yina ba ke na kulongisa Mambu ya Nzambi fwana kukabula ndambu ya bima ya yandi na mulongisi. 7 Beno vunama ve: Nzambi ke ndimaka ve ti ba seka yandi. Konso muntu ke yonzikaka bambuma ya bima yina yandi ke kunaka. 8 Kana yandi kunaka bambuma yina ke yangidikaka nzutu ya kimuntu, yandi ke yonzika lufwa na nzutu ya kimuntu. Kana yandi kunaka bambuma yina ke yangidikaka Mpeve ya Longo, yandi ke yonzika luzingu ya mankululu na Mpeve ya Longo. (aiōnios g166) 9 Beto fwana kubika ve na kusala mambu ya mbote. Ya tsyelika kana beto lemba ve, kilumbu kele yina beto ke kuzwa bambuma ya mbote. 10 Ni yawu yina, mutindu beto ke ntete na ntangu, beto sala mambu ya mbote na bantu nyonso, mpe beto sala yawu ya kulutula na bampangi ya beto bandimi. 11 Beno tala wapi mutindu mu ke na kusunikina beno na diboko ya munu mosi bisono yayi ya nene. 12 Bayina ke zabisaka beno na kuzengisa

bubakala kele bayina ke sosaka na kotalana kaka na bima yina kele na nzutu. Bawu ke zolaka ve ba talisa bawu mpasi samu na lufwa ya Klisto na kulunsi. **13** Bayina zengisaka bubakala ke tumamaka ve bawu mosi na Misiku. Bawu ke zolaka ti beno zengisa bubakala, samu ti bawu vwanda na lunangu samu na beno na kidimbu yina bawu me sala na nzutu ya beno. **14** Kasi munu, mu zola kusala lunangu kaka na lufwa ya Mfumu ya beto Yesu-Klisto na kulunsi. Ya tsyelika, samu na lufwa ya yandi, yinza kufwaka samu na munu, mpe munu samu na yinza. **15** Ni yawu yina, kuzengisa bubakala to kuzengisa ve bubakala kele mfunu ve. Dyambu yina me lutila mfunu, ni kuvwanda muntu ya malu-malu. **16** Na bayina nyonso ke na kuzinga mutindu yina, bika ti Nzambi kupesa beno kizunu mpe kutala beno kyadi, mutindu mosi mpe na dikanda nyonso ya Nzambi. **17** Katuka ntangu yayi, ata muntu fwana kotalisa dyaka munu mpasi, samu ti mu ke na kunata na nzutu ya munu bidimbu ya bamputa ya Yesu. **18** Bampangi! Bika ti lusakumunu ya Yesu-Klisto, Mfumu ya beto, kuvwanda na beno nyonso. Ameni.

Efeso

1 Ni munu Polo yina kele ntumwa ya Yesu-Klisto mutindu Nzambi zolaka. Mu ke na kufidisa mukanda yayi na sika ya bantu ya longo ya mbanza Efeso yina kele ya kukwikama na Yesu-Klisto. **2** Bika ti Tata ya beto Nzambi mpe Mfumu ya beto Yesu-Klisto kusakumuna beno mpe kupesa beno kizunu. **3** Beto siika Nzambi, Tata ya Mfumu ya beto Yesu-Klisto. Yandi sakumunaka beto na kupesa beto lusakumunu nyonso ya kimpeve na kati ya mazulu na Klisto. **4** Na kati ya kintwadi na Yesu-Klisto, Nzambi soolaka beto ntete yandi yidika yinza samu na kuvwanda bantu ya longo mpe yina ba lenda kusemba ve na ntwala ya yandi. Na luzolo ya yandi, **5** Nzambi bakaka lukanu katuka ntama na kusala ti beto vwanda bana ya yandi samu na Yesu-Klisto. Na bumbote ya yandi, yandi zolaka ti yawu vwanda mutindu yina. **6** Na yina, beto kembisa Nzambi samu na bunene ya bumbote ya yandi yina yandi pesaka beto na Mwana ya yandi ya luzolo. **7** Ni na menga ya Klisto, Nzambi kuulaka beto mpe lemvolilaka beto masumu na bunene ya bumbote ya yandi **8** yina yandi fulusaka beto na kupesa beto ndwenga mpe mayela ya kulutila. **9** Yandi zabisaka beto mansweki ya mabanza ya yandi yina yandi zolaka na kusala na bumbote ya yandi na lusalusu ya Yesu-Klisto. **10** Mansweki ya mabanza yina ke salama na ntangu yina Nzambi soolaka. Yandi ke vukisa nyonso yina kele na mazulu mpe na ntoto, samu ti yawu vwanda na lutumu ya mfumu kaka mosi, Klisto. **11** Ni na Klisto mpe, beto kuzwaka bima yina Nzambi pesaka nsilulu, samu ti Nzambi wwandaka me soola ntete beto mutindu yandi wwandaka zola. Nzambi ke salaka mambu nyonso yina mutindu yawu kele ya kudedama na mambu yina yandi pesaka nsilulu mpe yina yandi ke zolaka. **12** Na yina, beto bayina kele bantu ya ntete na kusala kivuvu na Nzambi, beto siika nkembo ya yandi. **13** Beno mpe ni na Klisto, beno kuwaka mambu ya butsyelika, nsangu ya Mbote yina me pesa beno mpulusu. Ni na yandi mpe beno kwikilaka, mpe Nzambi tulaka beno kidimbu ya yandi na kupesa beno Mpeve ya Longo yina yandi pesaka nsilulu. **14** Mpeve ya Longo kele kikunku ya ntete ya bima yina Nzambi ke pesa beto. Beto ke kuzwa yawu ntangu yandi ke kuula beto. Na yina, beto fwana kusiika nkembo ya

Nzambi. **15** Ni yawu yina munu mpe, katuka ntangu mu kuwaka nsangu ya kiminu ya beno samu na Mfumu Yesu mpe luzolo ya beno na bantu nyonso ya longo, **16** mu ke na kubika ve na kutonda Nzambi samu na beno. Mu ke sambidilaka beno, **17** mpe mu ke lombaka na Nzambi ya Mfumu ya beto Yesu-Klisto, Tata ya nkembo, na kupesa beno ndwenga yina ke lakisa beno yandi, mpe ke sala ti beno zaba yandi ya tsyelika. **18** Bika ti yandi zibula bantima ya beno na nsemo ya yandi, samu ti beno bakula kivuvu yina kele na kati ya mbokolo yina yandi salaka na sika ya beno, mpe wapi mutindu kele bunene ya nkembo ya yandi mpe ya difwa yina yandi ke pesa bantu ya longo. **19** Beno ke bakula mpe wapi mutindu kele bunene ya kulutila ya lulendo ya yandi samu na beto yina ke kwikilaka na yandi. Lulendo yango, Nzambi lakisaka yawu na ngolo ya yandi ya kulutila **20** ntangu yandi vumbulaka Klisto na lufwa, mpe wvandasika yandi na mazulu na lubakala ya yandi. **21** Kuna, Klisto ke na kuyala bantinu nyonso, bimfumu nyonso, bayina nyonso ke na lulendo, bayina ke yalaka yinza, mpe konso nkumbu yina bantu lenda kuzonzila na ntangu yayi mpe na ntangu ke kwiza. (aiōn g165) **22** Nzambi salaka ti bima nyonso vwanda na lutumu ya Klisto, mpe tulaka yandi na kuvwanda yintu ya dibuundu. **23** Dibundu kele nzutu ya Klisto, mpe yandi mosi Klisto ke fulusaka nzutu na luzingu nyonso ya yandi.

2 Na ntama, beno wwandaka mutindu bantu ya kufwa samu na yimbi mpe masumu ya beno, **2** ntangu beno wwandaka landa nkadulu ya bantu ya yinza yayi. Beno wwandaka tumama na mfumu ya bampeve ya yimbi yina ke wwandaka na kati-kati ya zulu na ntoto. Mpeve yango ke na kusala ntangu yayi na kati ya bayina ke mangaka Nzambi. (aiōn g165) **3** Beto nyonso mpe wwandaka zinga mutindu bawu na kusadilaka bansatu ya kimuntu mpe mambu yina wwandaka zola banzutu mpe mabanza ya beto ya yimbi. Mutindu beto kele bantu, mutindu bantu nyonso, na yina, Nzambi wwandaka na nkele na beto mutindu yandi wwandaka na nkele na bantu ya nkaka. **4** Kasi Nzambi kele ya kufuluka na kyadi yina yandi ke talaka bantu, samu na luzolo ya nene yina yandi zolaka beto, **5** ntangu beto wwandaka ya kufwa samu na masumu ya beto. Yandi pesaka dyaka beto luzingu na Klisto. Ni na bumbote ya yandi beno kuzwaka mpulusu. **6** Nzambi vumbulaka beto na lufwa kintwadi

na Yesu-Klisto, mpe wandisaka beto na yandi na mazulu. **7** Na yina, na Yesu-Klisto, yandi ke lakisa beto na bantangu ke kwiza, kimvwama ya kulutila ya bumbote ya yandi. (aiōn g165) **8** Ni na bumbote ya Nzambi, beno kuzwaka mpulusu na lusalusu ya kiminu. Mpulusu yina katukaka ve na beno mosi, kasi yawu kele dikabu ya Nzambi. **9** Beno kuzwaka yawu ve na bisalu ya beno mosi, samu ti ata muntu sala lunangu. **10** Ni Nzambi yidikaka beto na kintwadi ya beto na Yesu-Klisto samu na bisalu ya mbote yina yandi kubikaka katuka ntama, samu ti beto sadila yawu. **11** Na yina, beno fwana kubambuka moyo ti na ntama, banzutu ya beno vwandaka lakisa ti beno kele ve ba-Zwife. Ba-Zwife vwandaka bokila beno «bantu yina ba zengaka ve bubakala», samu ti banzutu ya bawu mosi, vwandaka lakisa ti ba zengaka bawu bubakala. **12** Beno fwana kubambuka moyo mpe ti na ntangu yina, beno zabaka ve nani vwandaka Klisto. Beno vwandaka ve bantu ya dikanda yina Nzambi soolaka, mpe beno vwandaka banzenza. Beno vwandaka ve na kati ya bangwisani yina Nzambi pesaka nsilulu. Beno vwandaka zinga ata kuvwanda na kivuvu mpe kuzaba Nzambi. **13** Kasi na ntama, beno yina vwandaka ntama na Nzambi, beno me kuma ntangu yayi, na kintwadi na Yesu-Klisto, pene-pene na Nzambi samu na menga ya Klisto. **14** Ya tsyelika, ni yandi mosi Klisto natinaka beto kizunu. Yandi vukisaka ba-Zwife mpe bayina kele ve ba-Zwife na dikanda mosi. Na kupesa nzutu ya yandi, yandi mwangisaka kibaka yina vwandaka kabula bawu, mpe vwandaka sala bawu bambeni. **15** Yandi kabikisaka Misiku ya ba-Zwife, lutumu mpe bansalulu ya yawu samu na kuyidika dikanda kaka mosi ya malu-malu na kintwadi na yandi, yina ke na kuvukisa ba-Zwife mpe ya bayina kele ve ba-Zwife. Ni mutindu yina yandi tulaka kizunu. **16** Na lufwa ya yandi na kulunsi, Klisto vukisaka bawu nyonso na nzutu kaka mosi, mpe vutulaka ngwisani na kati ya bawu na Nzambi. Na lufwa ya yandi, yandi manisaka kitantu ya bawu. **17** Na yina, Klisto kwizaka samu na kuzabisa nsangu ya kizunu na sika ya bayina vwandaka ntama na Nzambi, mpe na bayina kele pene-pene na Nzambi. **18** Ni na Klisto beto nyonso, ba-Zwife mpe bayina kele ve ba-Zwife, ke na kukuma na sika ya Tata Nzambi na lusalusu ya Mpeve kaka mosi. **19** Na yina, beno yina kele ve ba-Zwife, beno kele dyaka ve banzenza to bantu yina me katuka ndambu ya nkaka. Beno me

kuma bantu ya yinsi mosi na bantu ya longo mpe bantu ya dikanda ya Nzambi. **20** Beno me kuma mutindu matadi yina ba ke na kutunga na zulu ya lufulu ya bantumwa mpe mimbikudi, mpe yandi mosi Yesu-Klisto kele ditadi ya mfunu yina ke na kusimba yinzo. **21** Ni na yandi Mfumu ya beto, matadi nyonso ya yinzo ke kangamaka mbote mpe ke telamaka samu na kukuma Yinzo ya longo ya Mfumu. **22** Na kuvwanda kintwadi na yandi, beno mpe, beno me kota na ntungulu ya yinzo samu na kukuma kintwadi na bantu nyonso ya nkaka kisika yina ke vwandaka Nzambi na kati ya Mpeve ya yandi.

3 Ni yawu yina, munu Polo, mu kele muntu ya boloko, samu ti mu ke na kusadila Yesu-Klisto samu na beno yina kele ve ba-Zwife. **2** Beno kuwaka ti Nzambi, na bumbote ya yandi, pesaka munu kisalu yayi samu na beno. **3** Nzambi lakisaka munu mansweki ya mabanza ya yandi, mpe mu me zabisa beno yawu na mwa bampova yina mu vwandaka me sonika. **4** Na kutanga yawu, beno ke lenda na kubakula luzabu ya munu na yina me tadila mansweki ya yandi samu na Klisto. **5** Nzambi lakisaka ve yawu na bantu ya mbandu ya ntama mutindu yandi me zabisa yawu ntangu yayi na lusalusu ya Mpeve ya yandi na bantumwa ya yandi ya longo mpe mimbikudi. **6** Mansweki yango kele mutindu yayi: Na Nsangu ya Mbote, bayina kele ve ba-Zwife mpe ba-Zwife ke kuzwa bima yina Nzambi bumbaka samu na dikanda ya yandi. Bawu nyonso me kuma binama ya nzutu kaka mosi, mpe ke kuzwa bima yina Nzambi pesaka nsilulu na bayina kele ya kukangama na Yesu-Klisto. **7** Mu me kuma kisadi ya Nsangu ya Mbote samu na dikabu yina Nzambi pesaka munu na bumbote ya yandi. Yandi sadilaka lulendo ya yandi ntangu yandi pesaka munu yawu. **8** Mu kele muntu ya nsuka na kati ya bantu nyonso ya longo. Kasi Nzambi me pesa munu dikabu yina samu na kuzabisa na sika ya bayina kele ve ba-Zwife kimvwama ya bantangu nyonso ya Klisto. **9** Mu kuzwaka yawu mpe samu na kulakisa na pwelele nyonso wapi mutindu Nzambi ke lungisaka mansweki ya mambu yina. Nzambi, Kiyidiki ya bima nyonso bumbaka mansweki yina katuka ntama, (aiōn g165) **10** samu ti bamfumu mpe bayina kele na lulendo na mazulu bakula ndwenga ya Nzambi na konso mutindu ya yawu ntangu bawu ke tala dibuundu. **11** Mambu nyonso yayi kele ya

kudedama na mabanza ya bantangu nyonso yina Nzambi kubikaka. Yandi me sala yawu na lusalusu ya Yesu-Klisto, Mfumu ya beto. (aiōn g165) **12** Mutindu beto kele ya kukangama na Klisto mpe ke na kukwikila yandi, beto ke na kimpwanza ya kukuma pene-pene na Nzambi na kivuvu nyonso. **13** Na yina, mu ke na kulomba beno na kuvwanda ve ya kulemba samu na bampasi yina mu ke na kutala samu na beno. Yawu kele samu na nkembo ya beno. **14** Ni yawu yina, mu ke na kufukama na ntwa ya Tata Nzambi, **15** yina makanda nyonso na mazulu mpe na ntoto ke kuzwaka Nkumbu na yandi. **16** Mu ke na kulomba yandi ti na lusalusu ya kimvwama ya nkembo ya yandi, yandi kindisa bantima ya beno na ngolo ya Mpeve ya yandi, **17** mpe ti Klisto vwanda na kati ya bantima ya beno na kiminu. Mu ke na kulomba beno na kuvwanda ya kusikama mpe ya kukangama na luzolo. **18** Na yina, beno ke lenda na kubakula kintwadi na bantu nyonso ya longo luzolo ya Klisto yina kele nene mpe yinda ya kulutila. **19** Ya tsyelika, beno ke lenda na kuzaba luzolo ya Klisto yina me lutila konso mutindu ya luzabu, samu ti beno vwanda ya kufuluka na luzingu ya Nzambi. **20** Nzambi yina ke salaka na lulendo na kati ya beto, lenda kusala ya kulutila nyonso yina beto ke lombaka to ke kanisaka. **21** Bika ti nkembo kuvwanda ya yandi bantangu nyonso tii mankululu, na kati ya dibuundu na lusalusu ya Yesu-Klisto. Amenii! (aiōn g165)

4 Munu, muntu ya boloko samu na Mfumu, mu ke na kukindisa beno yina Nzambi bokilaka na kuvwanda na nkadulu ya kudedama na mbokolo ya Nzambi. **2** Beno fwana kutatamana na kuvwanda na ntima ya kukuluka, ya kufuluka na lembami, mpe mvibudulu. Beno fwana kuvibidila bankadulu ya bampangi na luzolo. **3** Beno fwana kusala ngolo na kukeba kintwadi yina Mpeve ke pesaka na kuzinga na kati ya kizunu na bampangi. **4** Ya kele kaka na nzutu mosi, mpe Mpeve mosi. Mutindu mosi mpe, ya kele kaka na kivuvu mosi yina Nzambi bokilaka beno. **5** Ya kele kaka na Mfumu mosi, kiminu mosi, mpe mbotokolo mosi. **6** Nzambi kele kaka mosi, mpe yandi kele Tata ya bantu nyonso. Yandi ke yalaka bima nyonso, ke salaka na bantu nyonso, mpe yandi kele na kati ya bantu nyonso. **7** Kasi konso muntu na kati ya beto kuzwaka dikabu ya yandi na mutindu Yesu-Klisto pesaka yandi yawu. **8** Ni yawu yina, Dibuku ya

Nzambi ke tubaka: «Ntangu yandi kwendaka na zulu, yandi nataka bankole mpe pesaka bantu makabu.» **9** Kasi yinki zola kutuba: «Yandi kwendaka na zulu?» Yawu zola kutuba ti ntete yandi kwenda na zulu, yandi kulumukaka tii na yisi ya ntoto. **10** Muntu yina kulumukaka kele mpe muntu yina kwendaka na zulu, samu ti yandi vwanda na kati ya bima nyonso. **11** Ni yandi pesaka makabu ya konso mutindu na bantu. Yandi salaka ba ya nkaka bantumwa, ba ya nkaka mimbikudi, mpe ba ya nkaka dyaka: milongi, mivungi, mpe milongisi. **12** Na mutindu yina, yandi kubikaka bantu ya longo na kusala kisalu ya Nzambi samu na kukulisa nzutu ya Klisto **13** tii ntangu beto nyonso ke vwanda ya kukangama na kiminu, mpe ke zaba Mwana ya Nzambi. Beto ke vwanda bantu ya kukula, mpe luzingu ya beto ke fuluka na Klisto. **14** Na yina, beto ke vwanda dyaka ve bana ya fyoti yina bantu ke na kunata na mupepe ya konso ndongosolo ya bawu, mpe yina malongi ya bawu ya luvunu ke na kubwisa na mitambu. **15** Kana beto tuba butsyelika na luzolo nyonso, beto ke kula na mambu nyonso tii na kukuma pene-pene na Klisto yina kele yintu ya dibuundu. **16** Ni na yandi, binama nyonso ya nzutu kele ya kukangama kisika mosi na lusalusu ya misuni na misisa. Ntangu konso ndambu ya nzutu ke salaka kisalu ya yawu na mutindu me fwanana, nzutu nyonso ke kulaka mpe ke kumaka ngolo na kati ya luzolo. **17** Na yina, mambu yina mu ke na kutatamana na kutumisa beno na nkumbu ya Mfumu kele mutindu yayi: Beno vwanda dyaka ve na nkadulu ya bantu yina zaba ve Nzambi. Mabanza ya bawu kele na mambu ya malonga ve. **18** Mayela ya bawu kele na kati ya kitombe. Bawu lenda kuzwa ve luzingu yina Nzambi ke pesaka, samu ti bawu zaba kima mosi ve, mpe bawu ke na ntima ngolo. **19** Bawu ke talaka dyaka ve nsoni na kusadila banzutu ya bawu na kuzinga kidi-kidi, mpe na bansatu ya kulutila ya kusala busafu. **20** Kasi beno, ni mutindu yina ve beno zabaka Klisto. **21** Mu banza ti beno kuwaka nsangu ya yandi, mpe ni na yandi ba longisaka beno butsyelika yina kele na Yesu. **22** Na yina me tadila mutindu ya beno ya ntama ya kuzinga, beno fwana kusoba nkadulu ya beno ya muntu ya ntama, yina vwandaka nata beno na lufwa na kutumamaka na bansatu ya luvunu. **23** Beno fwana kusoba na kati ya bantima mpe mabanza ya beno. **24** Beno vwanda bantu ya malu-malu yina Nzambi yidikaka na ludedomo mpe

bulongo ya tsyelika. 25 Ni yawu yina, beno tuba dyaka ve mambu ya luvunu. Bika ti konso muntu kutuba butsyelika na mpangi ya yandi, samu ti beto nyonso kele binama ya nzutu kaka mosi. 26 Kana beno me dasuka, beno sala masumu ve. Nkele ya beno fwana kumanisa ntete bwisi yila. 27 Beno pesa ve nzila na Satana. 28 Kana muntu wandaka laba, yandi bika na kulaba. Yandi fwana kusala na maboko ya yandi samu na kuzwa luzingu ya yandi na mutindu ya kudedama, mpe kuzwa bima samu na kusadisa bayina ke na nsatu ya lusalusu. 29 Beno zonga ve mambu yina ke lwalisaka bantu. Kasi beno zonga mambu ya mbote yina ke kindisa bantu na bansatu ya bawu, mpe ke pesa lusakumunu na bayina ke kuwa beno. 30 Beno talisa ve kyadi na Mpeve ya Longo yina Nzambi tulaka beno mutindu kidimbu samu na kilumbu yina Nzambi ke vuukisa bantu. 31 Beno vwanda ve na nganzi na kati ya ntima. Beno dasuka ve. Beno vwanda ve na nkele. Beno bika bimbwakila mpe kufinga. Beno bika konso nkadulu ya myangu. 32 Beno vwanda mbote beno na beno, mpe beno zolasana ya kulutula. Beno lakisa bumbote na bampangi mutindu Nzambi lakisaka beno bumbote na Klisto.

5 Beno kele bana yina Nzambi ke zolaka. Na yina, beno sala mutindu yandi. 2 Beno fwana kuzinga na luzolo ya bampangi mutindu Klisto zolaka beno mpe pesaka luzingu ya yandi samu na beto. Yandi pesaka yawu mutindu dikabu mpe munkayulu ya nsunga ya kitoko yina Nzambi ke zolaka. 3 Kindumba, busafu, mpe bansatu ya kuzwa bimvwama fwana kutalana ve na sika ya beno mutindu ya me lunga na bantu ya longo. 4 Ya kele mbote ve ti beno zonga mpe mambu ya nsoni, ya buzoba to ya yimbi. Kasi beno vutula matondo na Nzambi. 5 Ya tsyelika, beno fwana kuzaba ti bantu yina ke zingaka na kusala kindumba, busafu, to ke wandaka na nsatu ya kuzwa bimvwama (yina kele mutindu kusambila biteki) ke kota ve na Kimfumu ya Klisto mpe ya Nzambi. 6 Beno ndima ve ti muntu vuna beno na mambu ya luvunu. Ni na mambu ya mutindu yina Nzambi ke kuzwaka nkele na sika ya bayina ke tumamaka ve na yandi. 7 Na yina, beno sala ata kima kintwadi na bawu. 8 Na ntama, beno wandaka na kati ya kitombe. Kasi ntangu yayi, beno me kuma na kati ya nsemo, samu ti beno kele ya kukangama na

Mfumu. Ni yawu yina, beno dyatila mutindu bantu yina ke na kuzinga na nsemo, 9 samu ti nsemo ke pesaka konso mutindu ya bumbote, ludedomo, mpe butsyelika. 10 Beno sosa na kubakula mambu yina Mfumu ke zolaka. 11 Beno sala ata kima kintwadi na bayina ke salaka na kati ya kitombe bisalu yina ke butaka ve bambuma ya mbote. Kasi beno zabisa yawu. 12 Ya ke nsoni na kuzonzila mambu yina bantu yayi ke salaka na mansweki. 13 Kasi nsemo ke na kulakisa mambu nyonso ya mansweki na pwelele nyonso. 14 Ya tsyelika, nyonso yina ke talanaka na nsemo, kele nsemo. Ni yawu yina, Ba ke tubaka: «Vumbuka! Nge muntu ke na kulala. Katuka na kati ya bantu ya kufwa, mpe Klisto ke kyenzula nge.» 15 Na yina, beno sala keba na mutindu ya beno ya kuzinga. Beno zinga ve mutindu bantu yina kele ve na ndwenga. Kasi beno zinga mutindu bantu ya ndwenga 16 yina zaba kusadila mbote ntangu yina Nzambi me pesa bawu, samu ti bilumbu yayi kele yimbi. 17 Ni yawu yina, beno vwanda ve mutindu bizoba. Kasi beno sosa na kubakula mambu yina Mfumu ke zolaka. 18 Beno kola malafu ve, samu ti yawu ke nataka beno na kusala muvusu. Kasi beno vwanda ya kufuluka na Mpeve ya Longo. 19 Beno kindisa bampangi beno na beno na kuyimba Mikunga, banzimu ya masiika, mpe banzimu ya kimpeve. Beno yimba mpe kembisa Mfumu na ntima nyonso ya beno. 20 Na nkumbu ya Mfumu ya beto Klisto, beno tonda Tata Nzambi ntangu nyonso, mpe samu na mambu nyonso. 21 Beno fwana kutumama beno na beno samu na buzitu yina beno ke pesaka Klisto. 22 Bakento! Beno tumama na babakala ya beno mutindu beno ke tumamaka na Mfumu, 23 samu ti bakala kele mfumu ya kento, mutindu Klisto kele mfumu ya dibuundu. Ya tsyelika, Klisto kele Muvuukisi ya dibuundu yina kele nzutu ya yandi. 24 Na yina, bakento fwana kutumama na babakala ya bawu na mambu nyonso mutindu dibuundu ke tumamaka na Klisto. 25 Babakala! Beno zola bakento ya beno mutindu Klisto zolaka dibuundu, mpe pesaka luzingu ya yandi samu na yawu. 26 Yandi salaka mutindu yina, samu ti dibuundu vwanda ya longo mpe ya kuvedila na kusukula yawu na maza mpe na bampova ya yandi. 27 Yandi zolaka ti dibuundu talana na nkembo na ntuala ya yandi. Yawu kuvwanda mutindu kinkuti yina kele mvindu ve, yina kele ve na mifutu, to yina kele ve na kima ya yimbi. Kasi

yawu vwanda ya longo, mpe yina ba lenda kuzwa ve dyambu ya kusemba. 28 Na yina, babakala fwana kuzola bakento ya bawu mutindu bawu ke zolaka banzutu ya bawu mosi. Muntu yina ke zolaka kento ya yandi ke zolaka mpe nzutu ya yandi mosi. 29 Ya tsyelika, ata muntu ke yinaka nzutu ya yandi mosi. Kasi yandi ke dikisaka yawu, mpe ke kebaka yawu mbote mutindu Klisto ke salaka na dibuundu, 30 samu ti beto kele binama ya nzutu ya yandi. 31 Ni yawu yina, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Bakala ke bika tata mpe mama ya yandi, samu na kwenda zinga kintwadi na kento ya yandi, mpe bawu zole ke kuma kaka nzutu mosi.» 32 Mansweki ya nene kele ya kubumbama na kati ya mambu yina. Mu ke na kutuba ti yawu ke na kutadila Klisto mpe dibuundu. 33 Kasi yawu kele mpe samu na beno: Konso bakala fwana kuzola kento ya yandi mutindu yandi ke zolaka nzutu ya yandi mosi, mpe kento fwana kuzitisa bakala ya yandi.

6 Bana! Beno tumama na bibuti ya beno samu na Mfumu, samu ti yawu kele dyambu ya kudedama. 2 «Zitisa tata na mama ya nge.» Yawu kele Musiku ya ntete yina kele na nsilulu yayi: 3 «samu ti nge vwanda na kyese, mpe ti nge zinga ntangu mingi awa na ntoto.» 4 Beno batata! Beno dasukila ve bana ya beno. Kasi beno yundula bawu na kupesa bawu malongi mpe na ndongosolo yina Mfumu ke zolaka. 5 Beno bandongo! Beno tumama na kati ya buzitu mpe boma na bamfumu ya beno awa na ntoto. Beno sala yawu na ntima mosi mutindu ti beno ke na kusadila Klisto. 6 Beno fwana kusala ve mutindu yina na ntuala ya bawu samu na kuyangidika bantu. Kasi beno fwana kusala yawu na ntima mosi mutindu bandongo ya Klisto yina ke salaka mambu yina Nzambi ke zolaka. 7 Beno sadila bawu na ntima mosi mutindu ti beno ke na kusala kusalu ya Mfumu, kasi kusalu ya bantu ve. 8 Beno zaba ti konso muntu, ata yandi vwanda mundongo to muntu ya kimpwanza, ke kuzwa musendo na sika ya Mfumu samu na mambu ya mbote yina yandi ke na kusala. 9 Beno bamfumu! Beno sala mpe mutindu mosi na sika ya bandongo ya beno. Beno bika na kutalisa bawu mpasi. Beno zaba ti beno nyonso ke kaka na Mfumu mosi na mazulu, mpe yandi ke swasikisaka bantu ve. 10 Na kumanisa, beno fwana kuzwa ngolo ya beno na kintwadi na Mfumu mpe na lulendo ya yandi ya nene. 11 Beno baka

binwanunu nyonso ya Nzambi samu na kukanga nzila na mavanga ya Satana. 12 Beto ke na kunwana ve na bima ya kimuntu. Kasi beto ke na kunwana na bima ya kimpeve: bamfumu, bayina nyonso kele na lulendo, bantinu ya yinza yayi ya kitombe, mpe bampeve ya yimbi yina kele na kati-kati ya zulu na ntoto. (aiōn 9165) 13 Ni yawu yina, beno baka binwanunu nyonso ya Nzambi, samu ti beno sikama ngolo na kilumbu ya yimbi, mpe ti na manima ya kunwana tii na nsukunu, beno ke vwanda kaka ya kusikama. 14 Na yina, beno vwanda ya kukubama mutindu kinwani. Beno vwanda na butsyelika mutindu singa yina ba me kanga na luketo, mpe beno vwanda na ludedomo mutindu kinkuti ya kisengo yina ke kebaka ntulu. 15 Beno vwanda ya kukubama na kuzabisa Nsangu ya Mbote ya kizunu mutindu mapapa yina beno me lwata. 16 Konso ntangu, beno fwana kusimba kiminu mutindu kinwanunu yina ke kebaka nzutu. Yawu ke sadisa beno na kufwa tiya ya madyonga nyonso ya Mfumu ya Yimbi. 17 Beno ndima mpulusu mutindu yimpu ya kisengo, mpe Mambu ya Nzambi mutindu mbele ya yinda yina Mpeve ya Longo ke pesaka. 18 Na balusambulu mpe bandombolo nyonso, beno sambila na lusalusu ya Mpeve ya Longo. Na yina, beno tatamana na kukyelola meso, mpe beno sambidila bantu nyonso ya longo. 19 Beno sambidila mpe munu, samu ti Nzambi pesa munu bampova ya kudedama ntangu mu ke zonzaka, mpe ti mu lenda na kuzabisa na kibakala nyonso mansweki ya Nsangu ya Mbote. 20 Ata ti ntangu yayi mu kele na boloko, mu kele kimonikisi ya Nsangu ya Mbote yayi. Na yina, beno sambidila munu, samu ti mu zonzila mansweki yina na pwelele nyonso mutindu mu fwana kusala yawu. 21 Beno ke kuwa na sika ya Tisike, mpangi ya munu ya luzolo, bansangu nyonso ya munu mpe nyonso yina mu ke na kusala. Yandi kele kisadi ya kukwikama, mpe nkundi ya munu na kusalu ya Mfumu. 22 Mu ke na kufidisa beno yandi samu na kuzabisa beno wapi mutindu beto kele, mpe samu na kukindisa beno. 23 Bika ti Tata Nzambi mpe MfumuYesu-Klisto kupesa kizunu, luzolo mpe kiminu na bampangi nyonso. 24 Bika mpe ti lusakumunu ya Nzambi kuvwanda na bayina nyonso ke zolaka MfumuYesu-Klisto na luzolo yina lenda kumanisa ve.

Filipe

1 Ni munu Polo kintwadi na Timote, bayina kele bisadi ya Yesu-Klisto, ke na kusonikina bantu nyonso ya longo ya mbanza Filipe yina ndimaka Yesu-Klisto, bakuluntu mpe bisadisi ya dibuundu. **2** Bika ti Tata ya beto Nzambi mpe Mfumu Yesu-Klisto kusakumuna beno, mpe kupesa beno kizunu. **3** Mu ke vutulaka matondo na Nzambi bantangu nyonso yina mu ke banzaka beno. **4** Bantangu nyonso yina mu ke sambidilaka beno, mu ke salaka yawu na kilengi, **5** samu ti beno sadisaka munu na kumwangisa Nsangu ya Mbote katuka kilumbu ya ntete ti ntangu yayi. **6** Mu ke na kukwikila ti Nzambi yina bandaka kisalu yayi ya mbote na kati ya beno ke tatamana na kusala yawu tii na kilumbu yina Yesu-Klisto ke vutuka. **7** Ya ke ya kulunga ti mu vwanda na mabanza ya mutindu yina samu na beno nyonso. Ya tsyelika, mu ke zolaka beno na ntima mosi, samu ti beno sadisaka munu na kisalu yina Nzambi pesaka munu na bumbote ya yandi. Na yawu, beno sadisaka munu kaka ve ntangu mu wandaka na kimpwanza ya kunwanina Nsangu ya Mbote mpe kuzabisa yawu, kasi mpe ntangu yayi yina mu ke na boloko. **8** Nzambi zaba ti mu ke tubaka butsyelika ntangu mu ke zonzaka ti mu ke zolaka beno na luzolo ya tsyelika yina ke na Yesu-Klisto. **9** Ntangu mu ke sambidilaka beno, mu ke lombaka ti luzolo ya beno vwanda ya kulutula, mpe yawu sala ti beno lutila na kubakula butsyelika mpe mambu ya kudedama. **10** Na yina, beno ke lenda na kubakula mambu ya mfunu yina ke sala ti beno vwanda ya kuvedila, mpe ba semba beno ve na kilumbu yina Yesu-Klisto ke vutuka. **11** Na lusalusu ya Yesu-Klisto, luzingu ya beno ke vwanda ya kufuluka na bisalu ya kulunga, mpe yawu ke kembisa Nzambi, mpe ke pesa yandi buzitu. **12** Bampangi, mu zola ti beno zaba mambu yayi: Mambu yina me kumina munu me sala ti Nsangu ya Mbote mwangana dyaka ya kulutula. **13** Ni yawu yina, mikengi nyonso ya mfumu mpe bantu nyonso ya nkaka zaba ti mu ke na boloko, samu ti mu ke sadilaka Klisto. **14** Na kutala munu na boloko, bampangi mingi me kuma na kiminu ya kulutula na Mfumu. Na yina, bawu me kuma na kibakala samu na kulonga Mambu ya Nzambi ata kutala boma. **15** Ya kele ya tsyelika ti ba ya nkaka na kati ya bawu ke na kuzabisa Klisto na bantu. Kasi bawu ke na kusala

yawu na kuwanda na musoki na munu mpe na mabanza ya kuswana. Ya kele mpe na ba ya nkaka yina ke na kusala yawu na mabanza ya mbote. **16** Bawu yayi ke na kusala na luzolo, samu ti bawu zaba ti mu kele na boloko samu na kunwanina Nsangu ya Mbote. **17** Ba ya nkaka ke na kulonga mpulusu yina kele na Klisto na ntima ya mbote ve, kasi na mabanza ya musoki. Bawu ke na kubanza ti ba ke na kubwela bampasi ya munu ntangu mu kele na boloko. **18** Ya ke na kutala munu ve! Ata mabanza ya bawu vwanda mbote to yimbi, mu ke na kilengi, samu ti bawu ke na kulonga mpulusu yina kele na Klisto, mpe mu ke na kuyangalala samu na yawu. **19** Mu zaba ti mambu nyonso yayi ke sala ti mu basika na boloko samu na balusambulu ya beno mpe samu na lusalusu ya Mpeve ya Yesu-Klisto. **20** Mambu yina mu ke na kuingila mpe yina mu ke na kukwikila na ngolo nyonso, ni kuwanda ve na nsoni, kasi kulakisa na kivuvu nyonso bunene ya Klisto na nzutu ya munu, ntangu yayi mutindu bantangu nyonso, na kuzinga to na kufwa. **21** Ya tsyelika samu na munu, kuzinga ni kusadila Klisto, mpe kufwa kele ndandu. **22** Kana mu lenda kusala dyaka kisalu ya mfunu na kuwanda kaka na luzingu, mu zaba ve yinki mu fwana kusoola. **23** Mabanza ya munu me suka, mu zola kubika luzingu yayi samu na kuwanda na Klisto. Ni yina me lutila mbote. **24** Kasi ya me lutila mfunu ti mu vwanda kaka na luzingu samu na beno. **25** Ni yawu yina, mu ke na kukwikila, mpe mu zaba ti mu ke zinga. Mu zaba ti mu ke zinga na beno nyonso samu na kusadisa beno na kukwenda na mantwala na kiminu na kilengi nyonso. **26** Na yina, ntangu mu ke vwanda dyaka kintwadi na beno, beno ke vwanda dyaka na kilengi ya kulutula samu na munu, na luzingu ya beno na Yesu-Klisto. **27** Kasi beno dyatila mutindu me fwanana na Nsangu ya Mbote ya Klisto. Na yina, kana mu kwiza kutala beno to kana mu kwiza ve, mu ke kuwa ti beno kele ya kukubama na mabanza mosi, mpe ti beno ke na kunwana kintwadi na ntima mosi samu na kiminu yina ke katukaka na Nsangu ya Mbote. **28** Benso vwanda ve na boma ya mitantu ya beno. Samu na bawu, ni kidimbu yina ke na kulakisa ti bawu kele ya kuzimbana, mpe samu na beno, ni kidimbu yina ke na kulakisa ti beno kele na mpulusu, mpe yawu ke katukaka na Nzambi. **29** Na bumbote ya yandi, Nzambi pesaka beno luve ya kusadila Klisto, kaka ve na kukwikila yandi, kasi mpe na kutala mpasi

samu na yandi. 30 Na yina, beno ke na kunwana kintwadi na munu muzingu yina beno talaka munu na kunwana na ntama, mpe beno zaba ti mu ke na kunwana ntete yawu.

2 Beno zaba ti beno kele na kibakala, samu ti beno kele ya kukwikama na Klisto, mpe beno zaba mpe ti luzolo ya Klisto ke kindisaka beno. Beno zaba ti bundiku ya beno na bampangi ke katukaka na Mpeve ya Longo. Beno zaba mpe ti ni Nzambi ke tulaka bumbote mpe kyadi na kati ya beno. 2 Mu ke na kulomba na beno na kuwisana. Beno zola bampangi na mutindu mosi, beno vwanda na ntima mosi mpe na mabanza mosi. Na kusala mutindu yina, beno ke fulusa munu na kyese. 3 Beno sala kima ve na mabanza ya musoki to na nsatu ya kotalana. Kasi beno kuluka na ntwa ya bampangi, mpe beno tala bampangi mutindu bantu ya kulutula beno. 4 Beno sosa ve na kusadisa bansatu ya beno mosi, kasi beno sosa na kusadisa bansatu ya bampangi. 5 Beno vwanda na kati ya beno na mabanza yina me fwanana na bantu ya kukwikama na Yesu-Klisto: 6 Katuka mbandukulu, yandi vwandaka mutindu mosi na Nzambi, kasi yandi talaka yawu mutindu kima ya kunwanina ve. 7 Yandi mosi mangaka bandandu nyonso yina vwandaka na yandi, mpe kumaka mutindu mosi na kisadi na kufwanana na bantu. Na yina, yandi zingaka mutindu muntu. 8 Yandi kulukaka mpe tumamaka tii na kundima na kufwa, kufwa na kulunsi. 9 Ni yawu yina, Nzambi vwandisaka yandi na zangulaka yandi na kimfumu yina me lutula bimfumu nyonso, mpe pesaka yandi nkumbu yina me lutula bankumbu nyonso mfunu. 10 Na yina, samu na buzitu na Nkumbu ya Yesu, bambazi mpe bampeve nyonso na zulu, bantu nyonso na ntoto, mpe bantu nyonso ya kufwa na yisi ya ntoto ke fukama. 11 mpe ke zabisa ti Yesu-Klisto kele Mfumu samu na nkembo ya Tata Nzambi. 12 Bampangi ya luzolo, beno vwandaka tumama na munu ntangu mu vwandaka na beno. Kasi ntangu yayi yina mu kele ntama na beno, ya me lutula dyaka mfunu ti beno tumama na munu. Beno sala na buzitu mpe boma mambu ya mbote yina me fwanana na bantu yina Nzambi vuukisaka. 13 Ya tsyelika, Nzambi ke na kusala konso ntangu na kati ya beno samu na kupesa beno ngolo ya kuzola mpe kusala mambu yina yandi ke zolaka. 14 Beno sala nyonso ata kunyunguta mpe kusala ntembe. 15 Na

yina, ba ke lenda ve na kusemba beno, mpe beno ke vwanda bantu ya kuvedila. Beno ke vwanda bana ya Nzambi yina kele na masumu ve na kati ya bantu ya mayuya mpe ya yimbi ya yinza yayi. Beno ke na kotalana na kati ya bantu yina mutindu bambwetete ke lezimaka na zulu, 16 samu ti beno ke zabisaka nsangu yina ke pesaka luzingu. Na yina, na kilumbu yina Klisto ke vutuka, mu ke lenda na kuvwanda ya kufuluka na kilengi samu na beno. Yawu ke vwanda kidimbu yina ke lakisa ti mu me sala ve mpe me lemba ve ya mpamba. 17 Kana menga ya munu fwana kumwangana mutindu dikabu mpe munkayulu samu na kiminu ya beno na Nzambi, mu ke vwanda na nsayi, mpe mu ke yangalala kintwadi na beno nyonso. 18 Beno mpe, beno vwanda na kilengi, mpe beno yangalala kintwadi na munu. 19 Mu ke na kivuvu na Mfumu Yesu ti na bilumbu ke kwiza, mu ke fidisa beno Timote. Na yina, mu ke kuzwa bansangu ya beno, mpe yawu ke kindisa munu. 20 Kaka ni yandi ke na mabanza mosi na munu, mpe ke talaka ya tsyelika ntima mpasi samu na beno. 21 Bantu nyonso ya nkaka ke na kusadila kaka mambu ya bawu mosi, kasi mambu ya Yesu-Klisto ve. 22 Beno zaba nkadulu ya mbote yina me lakisa Timote. Mutindu mwana na kisika ya tata ya yandi, yandi salaka kintwadi na munu samu na kumwangisa Nsangu ya Mbote. 23 Na yina, ni yandi mu ke fidisa beno ntangu mu ke zaba mambu yina ke na kuvingila munu. 24 Na yawu, Mfumu me pesa munu kivuvu ti kaka ntangu fyoti me bikana, mpe mu ke kwiza kutala beno, munu mosi. 25 Mu me banza ti ya kele mfunu na kuvutula beno Epafodite, nkundi ya munu ya kisalu mpe ya muzingu. Beno fidisaka yandi na sika ya munu samu na kupesa munu lusalusu yina mu vwandaka na yawu nsatu. 26 Yandi ke na nsatu mingi ya kutala dyaka beno nyonso, mpe yandi ke na kutala mpasi na ntima samu ti beno kuwaka ti yandi vwandaka na kimbevo. 27 Ya tsyelika, yandi vwandaka na kimbevo, mpe kumaka pene-pene na kufwa, kasi Nzambi talaka yandi kyadi. Nzambi talaka kaka yandi kyadi ve, kasi yandi talaka munu mpe kyadi, samu ti mpasi ya nkaka kumina munu ve na zulu ya bampasi ya munu. 28 Ni yawu yina, mu ke na kusala nswalu na kufidisa beno yandi, samu ti beno yangalala ntangu beno ke tala yandi, mpe samu ti kyadi ya munu manisa. 29 Na yina, beno vwanda na kilengi na kuyamba yandi, samu ti beno kele ya kukangama na Mfumu. Beno fwana

kuvwanda na buzitu na bantu yina kele mutindu yandi, 30 samu ti yandi zolaka kufwa na kusala kisalu ya Yesu-Klisto. Yandi wandaka pene-pene na kufwa samu na kupesa munu lusalusu yina beno lendaka ve na kupesa munu, beno mosi.

3 Bampangi! Na kumanisa, beno vwanda na kilengi na kuvwanda ya kukwikama na Mfumu. Ya ke na kusala munu ntima mpasi ve na kusunikina beno mambu yina mu sonikinaka ntete beno. Samu na beno, ya kele samu ti beno vwanda na nkebolo ya kulutila. 2 Beno sala keba na bayina ke salaka yimbi, bawu kele bayimbwa, bawu kele ya kukangama na nzengosolo ya bubakala ya luvunu. 3 Kasi ni beto kele ya kukangama na nzengosolo ya tsyelika. Ya kele ve samu ti beto kele na nzengosolo ya bubakala, kasi samu ti beto ke sadilaka Nzambi na lusalusu ya Mpeve ya Longo. Beto ke salaka lunangu ya beto na Yesu-Klisto, mpe beto ke tulaka ve kivuvu na bansalulu yayi ya bantu. 4 Na kutala mbote, mu lendaka tula kivuvu ya munu na bansalulu ya bantu. Ya tsyelika, kana muntu ke na kubanza ti yandi lenda kutula kivuvu na bansalulu ya bantu, mu lenda kutula yawu ya kulutila. 5 Ba zengaka munu bubakala na kilumbu ya nana na manima ya mbutukulu. Mu kele muntu ya Isayeli ya kifumba ya Bezame. Mu kele mu-Ebeleyo mpe bankooko nyonso ya munu wandaka ba-Ebeleyo. Na yina me tadiila Misiku, mu wandaka mu-Falisye. 6 Mu wandaka basisa ngolo nyonso ya munu na kutalisa bantu ya dibuundu mpasi. Mu wandaka tumama na Misiku nyonso tii na kusala ti bantu lendaka kuzwa ve dyambu ya kusemba munu. 7 Kasi mambu yayi yina wandaka ndandu samu na munu, mu ke na kutala yawu mambu ya mpamba samu na Klisto. 8 Ya tsyelika, mu ke na kutala mambu nyonso yayi mutindu mambu ya mpamba samu na kimvwama yayi ya kulutila mfunu: kuzaba Yesu-Klisto, Mfumu ya munu. Samu na yandi, mu me manga bima nyonso yina mu wandaka tala mfunu, samu ti mu kuzwa bandandu ya kuvwanda kintwadi na Klisto, 9 mpe samu na kuvwanda ya tsyelika ya kukwikama na yandi. Mu ke na kubanza dyaka ve ti mu kele ya kudedama samu na kutumama ya munu na Misiku. Kasi mu zaba ti mu kele ya kudedama samu na kiminu na Klisto. Ni Nzambi me kumisa munu ya kudedama na kiminu. 10 Mambu yina mu ke na kuzola, ni kuzaba Yesu-Klisto mpe lulendo ya mvumbukulu ya yandi na

lufwa, kutala mpasi mutindu yandi talaka mpasi, mpe kufwanana na yandi na lufwa. 11 Na yina, munu mpe ke na kivuvu ti mu ke vumbuka na lufwa. 12 Mu ke na kutuba ve ti mu me kuzwa yimeni mambu yina mu ke na kuzola, to mu me kuma yimeni muntu ya kulunga. Kasi mu ke na kukima mbangu samu na kuzwa mambu yina, samu ti Yesu-Klisto me kuzwa munu yimeni. 13 Bampangi, mu ke na kubanza ve ti mu me kuzwa yimeni mambu yina. Kasi mu ke na kusala kaka dyambu mosi: Mu ke na kubanza dyaka ve mambu yina lutaka, mpe mu ke na kusala ngolo samu na kuzwa mambu yina kele na mantwala. 14 Na yina, mu ke na kukima mbangu na mantwala samu na kuzwa na luvu ya Yesu-Klisto musendo yina Nzambi ke na kubokila beto na kuzwa na mazulu. 15 Beto nyonso yina kele ya kukula na kimpeve, beto fwana kubanza mutindu yina. Kana bantu ya nkaka na kati ya beno ke na kubanza mutindu ya nkaka, Nzambi ke lwengisa bawu. 16 Kasi samu na beto, beto tatamana na kudyatila kaka na nzila yina beto me dyatila tii ntangu yayi. 17 Bampangi, beno landa nkadulu ya munu, mpe beno sikika meso ya beno na bayina ke landaka kifwani yina beno talaka na beto. 18 Mu zabisaka beno yawu, mpe ntangu yayi, mu ke na kuzabisa dyaka beno yawu na bidilu: Bantu mingi kele bambeni ya Klisto yina kufwaka na kulunsi. 19 Nsukunu ya luzingu ya bawu ni kuzimbana samu ti nzambi ya bawu ni kivumu ya bawu, mpe bawu ke na kuyangalala na mambu yina fwanaka talisa bawu nsoni. Bawu ke banzaka kaka na bima ya yinza yayi. 20 Kasi beto, beto kele bantu ya mazulu, kisika ke katuka Muvuukisi ya beto, Mfumu Yesu-Klisto, yina beto ke na kuingila. 21 Yandi ke kitula nzutu ya beto ya kulemba, samu ti yawu kuma mutindu nzutu ya yandi ya nkembo na lulendo yina yandi ke sadilaka samu na kutula bima nyonso na lutumu ya yandi.

4 Bampangi ya munu ya luzolo yina mu zola kutala dyaka ya kulutila, bandiku ya munu yina ke yangidikaka munu, mpe ke kumbisaka munu, ni mutindu yina beno fwana kudyatila na luzingu ya beno na Mfumu. 2 Evodi mpe Sintike, mu ke na kukindisa beno, mpe mu ke na kulomba beno na kuwisana beno na beno mutindu yawu me lunga na bantu ya kukangama na Mfumu. 3 Mpe nge, nkundi ya munu ya kisalu, mu ke na kulomba ti nge sadisa bawu. Bawu nwanaka kintwadi na munu samu na

kumwangisa Nsangu ya Mbote, mutindu mosi Kelima, mpe bampangi nyonso ya munu ya nkaka ya ksalu yina bankumbu kele ya kusonama na dibuku ya luzingu. 4 Ntangu nyonso, beno vwanda na kilengi samu ti beno kele ya kukangama na Mfumu. Mu ke na kutuba dyaka, beno vwanda na kilengi. 5 Lembami ya beno fwana kuzabana na bantu nyonso. Kaka ntangu fyoti me bikana, mpe Mfumu ke kwiza. 6 Beno vwanda na manyongo ve. Kasi bantangu nyonso, beno zabisa bansatu ya beno na Nzambi na kati ya balusambulu nyonso, mpe na kuvutula yandi matondo. 7 Na yina, kizunu ya Nzambi yina me lutila nyonso yina muntu lenda kuvisa ke bumba bantima mpe mabanza ya beno, samu ti beno kele ya kukwikama na Yesu-Klisto. 8 Bampangi! Na kumanisa, beno banza kaka na mambu nyonso yina kele mbote, mpe yina me lunga na kuzonzila mbote na meso ya bantu: mambu nyonso ya tsyelika, ya buzitu, ya kudedama, ya kuvedila, ya kitoko, mpe ya nsoni ve. 9 Malongi nyonso yina beno longokaka na munu, mpe bifu nyonso yina beno kuzwaka na munu, beno sadila yawu. Mambu nyonso yina beno kuwaka na munu, mpe yina beno talaka munu na kusala, beno sala yawu. Na yina, Nzambi yina ke pesaka beto kizunu ke vwanda na beno. 10 Mu talaka kilengi mingi na Mfumu, samu ti beno me lakisa dyaka luzolo ya beno samu na munu. Mu ke na kutuba ve ti beno vwandaka banza dyaka munu ve, kasi beno kondwaka luve ya kulakisa yawu. 11 Mu ke na kuzonza ve mutindu yina, samu ti mu kele na kati ya bansatu. Ya tsyelika, mu longokaka na kuwanda na kilengi na bima yina kele na munu. 12 Mu zaba kuzinga na bumputu, mpe mu zaba kuzinga na bumvwama. Mu zaba mpe wapi mutindu ya kuvibidila mambu nyonso na bisika nyonso mpe bantangu nyonso, ata mu vwanda ya kuyukuta to mu vwanda na nsatu, ata mu vwanda na kati ya bimvwama to na kati ya bansatu. 13 Mu lenda kusala mambu nyonso yayi na lusalusu ya muntu yina ke pesaka munu ngolo. 14 Kasi beno me sala mbote na kusadisa munu na bampasi ya munu. 15 Beno bantu ya mbanza Filipe, beno zaba ti ntangu beno kuwaka Nsangu ya Mbote na mbala ya ntete, ntangu mu katukaka na kizunga ya Masedwane, ata dibuundu mosi sadisaka munu. Kaka ni beno vwandaka banzila munu na bampasi mpe kilengi ya munu. 16 Ntangu mu vwandaka na mbanza Tesalonika, beno pesaka munu lusalusu yina vwandaka na munu nsatu, kaka mbala

mosi ve. 17 Ya kele ve ti mu ke na kusosa na kuzwa makabu. Kasi mambu yina mu ke na kusosa kele ti beno kuzwa ndandu ya kulutila na ksalu ya beno. 18 Mu me kuzwa bima nyonso yina beno fidisaka munu, mpe yawu me lutila. Na kuzwa makabu yina beno fidisaka munu na maboko ya Epafodite, mu me kuma na bima nyonso yina ke na munu nsatu. Makabu ya beno kele mutindu munkayulu ya mbote na ntuala ya Nzambi, munkayulu yina Nzambi ke ndimaka mpe ke yangidikaka yandi. 19 Nzambi ke pesa beno nyonso yina kele na beno nsatu na kimvwama ya yandi ya nene yina kele na Yesu-Klisto. 20 Nkembo na Nzambi, Tata ya beto, tii seko! Amen. (aiōn g165) 21 Beno pesa mbote na bantu nyonso ya longo yina kele ya kukangama na Yesu-Klisto. Bampangi yina kele na munu awa me pesa beno mbote. 22 Bantu nyonso ya longo me pesa beno mbote, bayina ke salaka na yinzo ya ntinu Sezale ke na nsatu ya kulutila na kupesa beno yawu. 23 Bika ti bumbote ya Mfumu Yesu-Klisto kuwanda na beno nyonso.

Kolose

1 Ni munu Polo yina kele ntumwa ya Yesu-Klisto mutindu Nzambi zolaka. Mu kele kintwadi na mpangi ya munu Timote. **2** Beto ke na kusonika na bantu ya longo ya mbanza Kolose yina kele bampangi ya beto ya kukwikama na bundiku na Klisto: Bika ti Tata ya beto Nzambi kusakumuna beno, mpe kupesa beno kizunu. **3** Beto ke bikaka ve na kutonda Nzambi, Tata ya Mfumu ya beto Yesu-Klisto, ntangu beto ke sambilaka samu na beno. **4** Ya tsyelika, beto kuwaka wapi mutindu kele kiminu ya beno na Yesu-Klisto, mpe wapi mutindu beno ke zolaka bantu nyonso ya longo. **5** Ntangu beno kuwaka na mbala ya ntete Nsangu ya Mbote yina kele Nsangu ya butsyelika, beno zabaka yinki Nzambi ke bumbilaka beno na mazulu. Kiminu mpe luzolo ya beno kele ya kukangama na kivuvu yina. **6** Nsangu ya Mbote ke na kumwagana na bisika nyonso na yinza, mpe ke na kubuta bambuma mutindu yawu salaka na kati ya beno, katuka kilumbu yina beno zabaka bumbote ya Nzambi, mpe beno bakulaka ti yawu kele ya tsyelika. **7** Epafase, nkundi ya beto ya luzolo, mpe mpangi ya beto ya ksalu, pesaka beno ndongosolo yina. Yandi ke na kusala samu na beno mutindu kisadi ya kukwikama na Klisto. **8** Yandi zabisaka beto luzolo yina Mpeve ya Nzambi pesaka beno. **9** Ni yawu yina, beto ke na kubika ve na kusambidila beno katuka kilumbu yina beto kuwaka nsangu ya kiminu ya beno na Yesu-Klisto. Beto ke na kulomba na Nzambi na kulakisa beno mambu yina yandi ke zolaka. Beno ke bakula yawu na ndwenga mpe mayela yina Mpeve ke pesaka. **10** Beno vwanda na luzingu ya kudedama na ntuala ya Mfumu na kusala mambu yina ke yangidikaka yandi. Beno ke sala bisalu ya mbote ya mutindu na mutindu, mpe beno ke kula na luzabu ya Nzambi. **11** Beto ke na kulomba na Nzambi na kukumisa beno ngolo na lulendo ya yandi ya nkembo. Na yina, beno ke lenda na kuvibidila mambu nyonso mpe kutelama na ngwi. **12** Beno tonda Tata Nzambi na kilengi nyonso. Yandi salaka ti beno vwanda ya kulunga na kuzwa bima yina yandi pesaka nsilulu na bantu ya longo yina kele na kati ya nsemo. **13** Yandi katulaka beto na lweka ya lulendo ya kitombe, mpe kotisaka beto na Kimfumu ya Mwana ya yandi ya luzolo. **14** Ni na yandi Nzambi kuulaka beto, mpe lemvokilaka beto

masumu. **15** Yesu-Klisto kele kifwani ya Nzambi yina beto ke talaka ve. Yandi kele mwana ya ntete na kati ya bantu mpe bima nyonso yina Nzambi yidikaka. **16** Ya tsyelika, ni na yandi Nzambi yidikaka bima nyonso na zulu mpe na ntoto: bima yina ke talanaka mpe yina ke talanaka ve, bima yina kele na lulendo ya kimpewe, bayina ke yalaka yinza, bantinu, mpe bamfumu. Ni na yandi Nzambi yidikaka bima nyonso, samu ti yawu vwanda ya yandi. **17** Yandi vwandaka ntete bima nyonso salama, mpe ni na yandi bima nyonso kele ya kukangama na bisika ya yawu. **18** Yandi kele yintu ya dibuundu yina kele mutindu nzutu ya yandi. Ni yandi kele mbandukulu. Yandi kele muntu ya ntete yina vumbukaka na kati ya bantu ya kufwa, samu ti yandi vwanda na mantwala ya bantu mpe bima nyonso. **19** Ni na kati ya yandi, Nzambi bakaka lukanu ya kuvwanda yandi nyonso. **20** Na lusalusu ya yandi, Nzambi vutulaka ngwisani ya yandi na bantu nyonso. Ni na lufwa ya yandi na kulunsi, Nzambi tulaka kizunu na ntoto to na zulu na kati ya bantu nyonso. **21** Beno mpe na ntama, beno vwandaka ya kukabuka na Nzambi. Beno vwandaka bambeni ya Nzambi samu na yimbi nyonso yina beno vwandaka banza mpe sala. **22** Ntangu yayi, Nzambi me vutula ngwisani na beno, na lufwa ya nzutu ya Mwana ya yandi, samu ti beno talana na ntuala ya yandi mutindu bantu ya longo, ya kuvedila, mpe yina ba lenda ve kuzwa dyambu ya kusemba. **23** Kasi beno fwana kuzinga na kiminu, mpe beno fwana kuvwanda mbote ya kusikama ata kubika kivuvu ya Nsangu ya Mbote yina beno kuwaka. Nsangu ya Mbote yango, ba zabisaka yawu na yinza ya muvimba, mpe ni na yawu munu Polo, mu me kuma kisadi. **24** Ntangu yayi, mu ke na kuyangalala samu na bampasi yina mu ke na kutala samu na beno. Ya tsyelika, na nzutu ya munu, mu ke na kubwela bampasi yina ke na kukondwa na bampasi ya Klisto samu na dibuundu yina kele nzutu ya yandi. **25** Mu me kuma kisadi ya dibuundu mutindu Nzambi pesaka munu ksalu yayi samu na beno. Yandi tumisaka munu na kuzabisa beno nsangu nyonso ya yandi. **26** Nsangu yango, ni mambu ya yandi ya mansweki yina vwandaka ya kubumbama katuka ntama samu na bambandu nyonso ya yinza. Kasi ntangu yayi, yandi me lakisa yawu na sika ya bantu ya yandi ya longo. (aiōn g165) **27** Nzambi me zola na kulakisa bawu wapi mutindu kele kimvwama mpe nkembo ya mansweki ya mambu

yina na kati ya bantu nyonso. Mambu ya mansweki yina ni Klisto na kati ya beno, mpe yandi ke pesaka beno kivuvu ti beno ke kota na nkembo ya Nzambi. 28 Na yina, beto ke na kuzabisa nsangu ya Klisto na sika ya bantu nyonso. Beto ke na kukebisa mpe kulongisa konso muntu na ndwenga nyonso, samu ti konso muntu vwanda ya kulunga na Klisto. 29 Ni yawu mu ke na kusala, mpe mu ke na kunwana na ngolo yina Klisto ke na kupesa munu, mpe yina ke na kusala na kati ya munu na lulendo nyonso.

2 Mu zola ti beno zaba wapi mutindu ya mvita ya ngolo mu ke na kunwana samu na beno, samu na bantu ya mbanza Lawodise, mpe bantu ya nkaka yina me zaba ntete munu ve. 2 Mu zola ti bawu vwanda na kibakala, mpe ti bawu vwanda ya kukangama na luzolo. Mu zola mpe ti bawu vwanda ya kufuluka na mayela ya tsyelika. Na yina, bawu ke lenda na kuzaba mansweki ya Nzambi. Mansweki yango, ni yandi mosi Klisto. 3 Ni na yandi kele ya kubumbama bimvwama nyonso ya ndwenga mpe ya luzabu ya Nzambi. 4 Mu ke na kuzabisa beno yawu, samu ti muntu vuna beno ve na banzonzolo ya kitoko. 5 Ata ti mu kele ntama na beno, kasi na ntima ya munu, mu kele kintwadi na beno. Mu ke na nsayi na kutala ti mambu nyonso ke na kuluta mbote na sika ya beno, mpe kiminu ya beno kele ya kukangama mbote na Klisto. 6 Beno me ndima Yesu-Klisto mutindu Mfumu. Na yina, beno vwanda ya kukangama na yandi na luzingu ya beno. 7 Beno vwanda ya kusikama na yandi, mpe beno tunga luzingu ya beno na yandi. Beno vwanda kaka ya kukwikama na kiminu mutindu ba longisaka beno, mpe beno fwana kuvutula matondo na Nzambi ntangu nyonso. 8 Beno sala keba samu ti muntu vuna beno ve na banzonzolo yina ke katukaka na mabanza ya luvunu mpe ya mpamba. Yawu kele ya kukangama na mambu ya bankooko mpe ya bampeve ya yinza, kasi na Klisto ve, 9 samu ti Nzambi kele yandi nyonso na kati ya nzutu ya Klisto. 10 Beno mpe ni na yandi, beno kele ya kufuluka na bima nyonso. Ni yandi kele mfumu ya bampeve nyonso yina kele na bumfumu mpe lulendo. 11 Beno me kuma bantu ya Nzambi samu na kintwadi ya beno na Klisto. Beno kuzwaka ve nzengosolo ya bubakala na banzutu ya beno na maboko ya bantu. Kasi beno kuzwaka nzengosolo yina me katuka na Klisto yandi mosi. 12 Ya tsyelika, ntangu beno kuzwaka mbotokolo, ba

zikaka beno kintwadi na Klisto. Beno vumbukaka mpe kintwadi na yandi, samu ti beno kwikilaka na lulendo ya Nzambi yina vumbulaka yandi na lufwa. 13 Na ntama, beno vwandaka mutindu bantu ya kufwa samu na masumu ya beno, mpe samu ti beno vwandaka bantu yina ba zengaka ve bubakala. Kasi ntangu yayi, Nzambi me pesa dyaka beno luzingu na Klisto. Yandi me lemvo kila beto masumu nyonso. 14 Yandi me kabikisa mukanda yina vwandaka funda beto, mpe yina vwandaka mbeni ya beto samu na misiku ya yawu. Yandi me kabikisa yawu na kukoma yawu na kulunsi. 15 Ni na mutindu yina Nzambi manisaka ngolo ya bampeve nyonso yina kele na bumfumu mpe lulendo. Yandi lakisaka bawu na ntwala ya bantu nyonso, mpe nataka bawu mutindu bankole na kimvuka ya Mwana ya yandi yina ke na kudyata na nkembo. 16 Na yina, beno ndima ve ti muntu fundisa beno samu na bima ya kuya to ya kunwa, to samu na dyambu ya mikembo, ya kilumbu ya ntete ya ngonda, to ya kilumbu ya saba. 17 Mambu nyonso yayi kele kaka mutindu kinsinsya ya bima yina fwana kukwiza. Kasi butsyelika ni Klisto. 18 Beno ndima ve ti ba semba beno na bantu yina ke sosaka na katalana ya kukuluka, mpe ke sambilaka bambazi. Bawu ke pesaka mfunu mingi na balumoni yina bawu ke kuzwaka. Bantu ya mutindu yina kele ya kufuluka na lunangu ya mpamba na kati ya mabanza ya bawu ya kimuntu. 19 Bawu kele ve ya kukangama na Klisto yina kele yintu ya nzutu. Ni na Klisto, nzutu nyonso ke kuzwaka madya, mpe misuni na mikwa ke vwandaka ya kuvukana mbote. Ni Nzambi ke kulisaka yawu. 20 Beno kufwaka kintwadi na Klisto, mpe Nzambi katulaka beno na lutumu ya lulendo ya bampeve ya yinza. Na yina, samu na yinki beno ke na kuzinga mutindu bantu ya yinza na kundima na kutumama na misiku ya mutindu yayi: 21 «Kubaka kima yayi ve», «Kudya kima yina ve», «Kusimba kima ya mutindu yayi ve». 22 Nyonso yina kele kaka bima yina ke bebaka ntangu bantu ke sadilaka yawu. Yawu kele misiku mpe bandongosolo ya kimuntu. 23 Misiku yayi ke na katalana mutindu misiku ya ndwenga, samu ti yawu ke na kutuba: Nge fwana kusambila, kukuluka, mpe katalisa nzutu ya nge mpasi. Kasi yawu kele kaka samu na kuyangidika bansatu ya kimuntu.

3 Beno vumbukaka na lufwa kintwadi na Klisto. Na yina, beno sosa na kuzwa bima yina kele na

mazulu kisika Klisto kele ya kuvwanda na lubakala ya Nzambi. 2 Beno sosa bima yina kele na mazulu, kasi bima yina kele na ntoto ve. 3 Ya tsyelika, beno kele bantu ya kufwa, mpe luzingu ya beno kele ya kubumbama na Klisto na sika ya Nzambi. 4 Klisto kele luzingu ya beno. Ntangu yandi ke talana, beno mpe ke talana kintwadi na yandi na kati ya nkembo ya yandi. 5 Na yina, beno bika mambu ya yinza yina kele na beno: kindumba, busafu, bansatu ya kuzwa bima ya nsoni, bansatu ya yimbi, mpe bansatu ya kuzwa bimvwama. (Ya tsyelika, kuvwanda na nsatu ya kuzwa bimvwama kele kusambila biteki). 6 Ni mambu yina ke pesaka Nzambi nkele samu na bayina ke mangaka na kutumama na yandi. 7 Ni mutindu yina vwandaka nkadulu ya beno na ntama ntangu beno vwandaka zinga na kati ya masumu. 8 Kasi ntangu yayi, beno bika mambu nyonso yayi: nkele, musoki, mpe myangu. Beno basisa ve bifingu mpe mambu ya nsoni na bayinwa ya beno. 9 Beno tuba dyaka ve mambu ya luvunu beno na beno, samu ti beno me bika nkadulu ya beno ya ntama ya kimuntu mpe bansalulu ya yawu. 10 Beno me kuma na nkadulu ya malu-malu. Beno me kuma bantu ya malu-malu yina Kiyidiki ya beto Nzambi ke na kusoba ntangu nyonso na kifwani ya yandi samu na kuzaba yandi mbote-mbote. 11 Ntangu yayi, ya ke dyaka ve na ba-Zwife to bayina kele ve ba-Zwife, bayina ba zengaka bubakala to bayina ba zengaka yawu ve, banzenza to bayina kele ve banzenza, bandongo to bantu ya kimpwanza. Kasi dyambu ya mfunu, ni Klisto yina kele mambu nyonso, mpe kele na kati ya bantu nyonso. 12 Beno kele bana ya Nzambi. Nzambi soolaka beno, mpe ke zolaka beno. Ni yawu yina, beno fwana kuvwanda na ntima ya kukuluka, ya kufuluka na mulemvo, bumbote, lembami mpe mvibudulu. 13 Beno fwana kuvibidila bankadulu ya bampangi. Kana mosi na kati ya beno kele na dyambu ya kufundisa mpangi, yandi lemvokila mpangi mutindu Mfumu lemvokilaka beno. 14 Dyambu ya kubwela ni kuzolasana, samu ti luzolo ke salaka ti beno vwanda ya kukangama na ntima mosi. 15 Bika ti kizunu ya Klisto kuvwanda na bantima ya beno. Ya tsyelika, ni na kizunu yina Nzambi bokilaka beno samu na kuyidika nzutu kaka mosi. Beno fwana kutonda yandi konso ntangu. 16 Bika ti mambu ya Klisto kuvwanda ya kufuluka na bantima ya beno. Beno longisa mpe kebisa bampangi beno na beno na ndwenga nyonso. Beno tonda Nzambi na ntima

nyonso na Mikunga, banzumbu, mpe na banzumbu yina Mpeve ya Longo ke pesaka. 17 Mambu nyonso yina beno lenda kusala to kuzonza, beno sala yawu na Nkumbu ya Mfumu Yesu na kuvutulaka matondo na Tata Nzambi na lusalusu ya yandi. 18 Bakento! Beno tumama na babakala ya beno mutindu ya me lunga na kusala na ntuala ya Mfumu. 19 Babakala! Beno zola bakento ya beno, mpe beno vwanda ve na ntima ngolo na ntuala ya bawu. 20 Bana! Beno tumama na bibuti ya beno na mambu nyonso, samu ti ni mambu yina Mfumu ke zolaka. 21 Bibuti! Beno sala ve ti bana ya beno dasuka, kana ve bawu ke lemba. 22 Beno bandongo! Beno tumama na mambu nyonso na bamfumu ya beno awa na ntoto. Beno fwana kusala ve mutindu yina na ntuala ya bawu samu na kuyangidika bantu. Kasi beno fwana kusala yawu na ntima mosi samu na buzitu yina beno ke pesaka Mfumu. 23 Konso kisalu yina beno ke sala, beno sala yawu na ntima mosi mutindu ti beno ke na kusala kisalu ya Mfumu, kasi ya bantu ve. 24 Beno bambuka moyo ti Mfumu ke pesa beno musendo. Beno ke kuzwa bima yina yandi ke bumbilaka bantu ya yandi, samu ti ni Klisto kele Mfumu yina beno ke sadilaka. 25 Kasi muntu yina ke salaka yimbi, ke kuzwa musendo samu na yimbi yina yandi ke salaka, samu ti Nzambi ke swasikisaka bantu ve.

4 Beno bamfumu! Beno sala mambu ya mbote mpe ya kudedama na bandongo ya beno. Beno fwana kuzaba ti beno mpe kele na Mfumu na mazulu. 2 Beno tatamana na kusambila. Beno fwana kuyelola meso na balusambulu ya kuvutula matondo na Nzambi. 3 Ntangu beno ke sambilaka, beno sambidilaka mpe beto, samu ti Nzambi pesa beto nzila ya kuzabisa mambu ya yandi mpe mansweki yina kele na kati ya Klisto. Ya tsyelika, ni samu na yawu, mu kele na boloko. 4 Beno sambila samu ti mu zonzila mansweki yina na pwelele nyonso mutindu mu fwana kusala yawu. 5 Beno fwana kudyatila na ndwenga nyonso na ntuala ya bayina ke ve ba-Zwife. Beno fwana kusadila ntangu. 6 Mambu yina beno ke zonzaka fwana kuvwanda kitoko mpe mbote na kuwa. Beno fwana kupesa mvutu na mpangi na mutindu me fwanana. 7 Beno ke kuwa bansangu nyonso ya munu na sika ya Tisike, mpangi ya munu ya luzolo. Yandi kele kisadi ya kukwikama, mpe nkundi ya munu na kisalu ya Mfumu. 8 Mu ke na kufidisa beno yandi

samu na kuzabisa beno wapi mutindu beto kele, mpe samu na kukindisa beno. **9** Yandi ke kwiza kintwadi na Onezime yina kele muntu ya kukwikama, mpe mpangi ya beno. Bawu ke zabisa beno mambu nyonso yina ke na kuluta awa. **10** Alisetake yina kele na boloko na munu, me pesa beno mbote. Make, mpangi ya Banabase me pesa beno mpe mbote. Beno kuwaka yinki beno fwana kusala samu na yandi. Kana yandi kwiza kutala beno, beno yamba yandi mbote. **11** Yesu yina ba ke bokilaka Yutuse me pesa beno mpe mbote. Kaka ni bantu tatu yayi na kati ya ba-Zwife ke salaka na munu samu na Kimfumu ya Nzambi. Bawu vwandaka kindisa munu mingi. **12** Mpangi ya beno, Epafase me pesa beno mbote. Kisadi yayi ya Yesu-Klisto ke lembaka ve na kunwana na kati ya lusambulu, samu ti beno vwanda ya kukwikama, ya kukula na kimpeve, mpe samu ti na mambu nyonso, beno sala mambu yina Nzambi ke zolaka. **13** Mu ke na kutuba kimbangi ti yandi ke na kutala mpasi mingi na kisalu yina yandi ke na kusala samu na beno, mpe samu na bantu ya mbanza Lawodise mpe Yelapolise. **14** Luke, nkundi ya beto yina kele munganga, mpe Demase me pesa beno mbote. **15** Beno pesa mbote na bampangi yina kele na mbanza Lawodise. Beno pesa mpe mbote na Nimfa mpe na bampangi nyonso ya dibuundu yina ke sambilaka na yinzo ya yandi. **16** Ntangu beno ke manisa na kutanga mukanda yayi, beno fidisa yawu na mbanza Lawodise, samu ti bawu mpe tanga yawu na dibuundu ya bawu. Beno mpe, beno tanga mukanda yina ke katuka na sika ya bawu. **17** Beno tuba na Alesipe ti yandi keba mbote kisalu yina Mfumu pesaka yandi, mpe yandi sala yawu na mbote nyonso. **18** Mu ke na kusonika mambu yayi na maboko ya munu mosi: Munu Polo, mu me pesa beno mbote. Beno zimbana ve ti mu kele na boloko. Bika ti Nzambi kusakumuna beno.

1 Tesalonika

1 Ni munu Polo kintwadi na Silase mpe Timote, ke na kufidisa mukanda yayi na sika ya dibuundu ya mbanza Tesalonika yina kele dibuundu ya Tata Nzambi mpe ya MfumuYesu-Klisto. Bika ti Nzambi kusakumuna beno, mpe kupesa beno kizunu. **2** Beto ke na kubika ve na kutonda Nzambi samu na beno nyonso, mpe na kusambidila beno. **3** Beto ke bambukaka moyo na ntwa ya Tata ya beto Nzambi wapi mutindu beno ke salaka bisalu samu na kiminu ya beno, wapi mutindu beno ke salaka bisalu ya mpasi samu na luzolo ya beno, mpe wapi mutindu beno kele na kivuvu na kuvwanda ya kukwikama na Yesu-Klisto, Mfumu ya beto. **4** Bampangi! Beto zaba ti Nzambi ke zolaka beno mpe soolaka beno samu ti beno vwanda bantu ya yandi. **5** Ya tsyelika, ntangu beto zabisaka beno Nsangu ya Mbote, beto salaka yawu kaka ve na bampova, kasi beto salaka yawu mpe na ngolo mpe lusalusu ya Mpeve ya Longo, mpe na kivuvu nyonso. Beno zaba wapi mutindu beto zingaka na kati ya beno samu na mbote ya beno. **6** Beno me landa kifwani ya beto mpe ya Mfumu. Beno me tala mpasi mingi, kasi beno me ndima Mambu ya Nzambi na kilengi yina Mpeve ya Longo ke pesaka. **7** Na yina, beno me kuma kifwani yina fwana kulanda bandimi nyonso ya kizunga ya Masedwane mpe ya Akayi. **8** Ya tsyelika kubanda na sika ya beno, mambu ya Mfumu me wakana tii na Masedwane mpe na Akayi. Kasi dyaka nsangu ya kiminu ya beno na Nzambi me zabana na bisika nyonso. Na yina, beto kele ve na nsatu ya kuzonzila yawu. **9** Bantu nyonso ke na kuzonzila wapi mutindu beno yambaka beto, mpe wapi mutindu beno me bika na kusambila banzambi ya biteki samu na kubaluka na sika ya Nzambi ya moyo mpe ya tsyelika samu na kusadila yandi. **10** Beno ke na kuingila ti Mwana ya yandi, Yesu, katuka na mazulu mpe kwiza. Ni yandi Nzambi vumbulaka na lufwa. Yandi ke kuula beto na lufundusu ya Nzambi yina me kuma pene-pene.

2 Bampangi! Beno me zaba yawu ti nkwezulu ya beto na sika ya beno vwandaka ve ya mpamba. **2** Beno zaba mpe ti ba fingaka mpe nyokolaka beto na mbanza Filipe. Kasi Nzambi pesaka beto kibakala ya kuzabisa beno Nsangu ya Mbote ya yandi na kati ya mvita ya nene. **3** Mambu yina beto longisaka

beno kele ve ya luvunu. Yawu ke katukaka ve na mabanza ya beto ya busafu, mpe beto ke sosaka ve na kuvuna muntu. **4** Kasi Nzambi talaka ti beto kele ya kulunga, mpe pesaka beto kisalu ya kuzabisa Nsangu ya Mbote. Beto ke sosaka ve na kuyangidika bantu, kasi Nzambi yina zaba mabanza ya bantima ya beto. **5** Beno zaba mbote ti ata mbala mosi beto basisaka mambu ya kitoko samu na kusosa na kuzwa bima, mpe ata mbala mosi beto lakisaka beno mabanza ya nsatu ya mbongo. Na mambu nyonso yina, Nzambi kele mbangi ya beto. **6** Beto sosaka ve na kuzwa masiika na sika ya bantu, ata na sika ya beno to na bantu ya nkaka. **7** Na kutala mbote, beto lendaka lakisa beno bumfumu ya beto ya kuvwanda bantumwa ya Klisto. Kasi beto vwandaka ya kufuluka na lembami na kati-kati ya beno mutindu mama ke kebaka mbote bana ya yandi. **8** Beto zolaka beno ya kulutila. Ni yawu yina, beto vwandaka ya kukubama na kuzabisa beno kaka ve Nsangu ya Mbote ya Nzambi, kasi mpe na kupesa luzingu ya beto samu na beno samu ti beno kumaka bampangi ya beto ya luzolo. **9** Bampangi! Beno ke na kubambuka wapi mutindu beto talaka mpasi mpe beto lembaka. Beto salaka mpimpa na ntangu samu na kupesa ve muntu na kati ya beno kizitu ya kusadisa beto. Kasi beto longisaka beno Nsangu ya Mbote ya Nzambi. **10** Beno kele bambangi ya beto, mutindu mosi mpe Nzambi: Nkadulu ya beto na sika ya beno, bandimi, vwandaka ya longo, ya kudedama, mpe yina ba lenda kusemba ve. **11** Beno zaba ti beto me sadisa konso muntu na kati ya beno mutindu tata ke sadisaka bana ya yandi. **12** Beto pesaka beno masiika, mpe beto kindisaka beno. Beto tatamanaka na kuzabisa beno ti beno fwana kuzinga mutindu ke zolaka Nzambi yina bokilaka beno samu ti beno kota na Kimfumu ya yandi, mpe na kati ya nkembo ya yandi. **13** Beto ke na kubika ve na kutonda Nzambi samu ti ntangu beto zabisaka beno Mambu ya Nzambi, beno kuwaka yawu mpe ndimaka yawu ve mutindu mambu ya mpamba yina bantu ke tubaka, kasi mutindu mambu ya Nzambi. Ya tsyelika, yawu ke katukaka na Nzambi, mpe bisalu ya yawu ke talanaka na beno yina ke kwikilaka. **14** Bampangi! Beno me landa nkadulu ya mabuundu ya Nzambi ya kizunga ya Zude yina kele ya kukwikama na Yesu-Klisto samu ti bampangi ya beno ya yinsi mosi talisaka beno mpasi. Ni bampasi ya mutindu yina mpe talaka bandimi ya mabuundu ya

Nzambi ya Zude na sika ya ba-Zwife. **15** Ni bawu kufwaka Mfumu Yesu mpe mimbikudi. Bawu talisaka mpe beto mpasi. Bawu ke yangidikaka ve Nzambi, mpe bawu kele bambeni ya bantu nyonso. **16** Bawu ke na kukanga beto nzila na kulongisa mambu ya Nzambi na sika ya bayina kele ve ba-Zwife samu ti bawu kuzwa ve mpulusu. Na yina, bawu ke fulusaka masumu ya bawu yina bawu ke salaka konso ntangu. Kasi na nyonso yina, Nzambi ke lakisa bawu nkele ya yandi. **17** Bampangi! Beto kabukaka na beno samu na mwa ntangu kaka. Beto kabukaka na banzutu, kasi na bantima ve. Ntangu yayi, beto ke na nsatu ya kulutila na kwiza kutala beno, mpe beto me sala dyaka ngolo samu ti yawu salama. **18** Ni yawu yina, beto vwanaka zola kuvutuka na sika ya beno, mpe muni mosi Polo, mu mekaka na kusala yawu bambala mingi. Kasi Satana kangaka beto nzila. **19** Ya tsyelika, ni bantu ya nkaka ve, kasi ni beno kele kivuvu mpe kilengi ya beto. Ntangu Mfumu Yesu ke kwiza ni beno ke vwanda kidimbu ya beto ya kununga, mpe beto ke sala na mayama samu na beno na ntuala ya yandi. **20** Ee, ya tsyelika, ni beno kele nkembo mpe kilengi ya beto.

3 Ni yawu yina, mutindu beto vwanaka lenda dyaka ve na kuingila, beto bakaka lukanu ya kubikana beto mosi na mbanza Atene. **2** Beto fidisaka beno Timote, mpangi ya beto yina ke na kusala kintwadi na beto na kisalu ya Nzambi samu na kuzabisa Nsangu ya Mbote ya Klisto. Yandi fwanaka pesa beno ngolo mpe kukindisa beno na kiminu ya beno, **3** samu ti ata muntu kukondwa kizunu na ntima samu na bampasi yina beto ke na kutala. Beno zaba yawu beno mosi ti Nzambi kubikilaka beto bampasi ya mutindu yina. **4** Ntangu beto vwanaka na sika ya beno, beto zabisaka beno ti bantu ke talisa beto mpasi. Ni mambu yina me salama, mpe beno zaba yawu mbote. **5** Ni yawu yina, mutindu mu vwanaka lenda dyaka ve na kuingila, mu fidisaka beno Timote samu na kuzwa bansangu ya kiminu ya beno. Mu vwanaka na boma ti Satana tontaka beno, mpe kisalu ya beto zolaka vwanda kisalu ya mpamba. **6** Kasi ntangu yayi, Timote me vutuka na sika ya beto, mpe me pesa beto bansangu ya mbote ya kiminu mpe luzolo ya beno. Yandi me zabisa beto ti beno ke na kubambukila beto moyo na mbote nyonso, mpe ti beno ke na nsatu ya kulutila samu na kutala dyaka

beto mutindu beto mpe kele na nsatu ya kutala dyaka beno. **7** Na yina bampangi, bansangu yina me katula kyadi ya beto na kati ya bantontolo mpe bampasi yina beto ke na kutala na ntima. **8** Ntangu yayi, beto ke na kuzinga samu ti beno kele ya kukangama mbote na Mfumu. **9** Wapi mutindu beto lenda kutonda Nzambi samu na beno na kilengi nyonso yina beno ke na kupesa beto na ntuala ya yandi? **10** Mpimpa na ntangu, beto ke tatamanaka na kulomba yandi na kupesa beto nzila ya kutalana dyaka na beno, mpe ya kubwela nyonso yina ke na kukondwa na kiminu ya beno. **11** Bika ti yandi mosi Nzambi Tata ya beto, mpe Mfumu ya beto Yesu kuzibudila beto nzila yina ke nata beto na sika ya beno. **12** Bika ti Mfumu kukulisa dyaka ya kulutila luzolo yina kele na beno samu na bampangi, mpe samu na bantu nyonso samu ti yawu vwanda mutindu luzolo yina kele na beto samu na beno. **13** Bika mpe ti yandi kindisa bantima ya beno samu ti beno vwanda bantu ya longo mpe yina ba lenda kuzwa ve dyambu ya kusemba na ntuala ya Tata ya beto Nzambi na kilumbu yina Mfumu ya beto, Yesu, ke vutuka na bambazi nyonso ya yandi. Amen.

4 Bampangi! Na kumanisa, beno longokaka na sika ya beto wapi mutindu beno fwana kuzinga samu na kuyangidika Nzambi, mpe beno ke na kuzinga mutindu yina. Kasi ntangu yayi, beto ke na kulomba mpe kutumisa beno na nkumbu ya Mfumu Yesu, na kusala dyaka yina me lutila. **2** Beno zaba malongi yina beto pesaka beno, malongi yina katukaka na Mfumu Yesu. **3** Nzambi ke zolaka ti beno vwanda bantu ya longo, mpe beno sala ve kindumba. **4** Konso muntu na kati ya beno fwana kuzaba na kukutika nzutu ya yandi samu na kuzinga na bulongo mpe buzitu. **5** Yandi fwana kulanda ve bansatu ya yimbi mutindu ke salaka bayina kele ve ba-Zwife yina zaba ve Nzambi. **6** Na dyambu yina, ata muntu fwana kusala yimbi na mpangi to kuvuna mpangi. Beto zabisaka mpe tubilaka beno yawu ti Mfumu ke pesa kitumbu na bayina ke salaka mambu ya mutindu yina. **7** Ya tsyelika, Nzambi bokilaka beto na kuzinga ve na kati ya mambu ya busafu, kasi na bulongo. **8** Ni yawu yina, muntu yina ke na kumanga malongi yayi, ke na kumanga ve muntu, kasi Nzambi yina ke pesaka beno Mpeve ya yandi. **9** Na yina me tadila kuzola bampangi, beno kele ve na nsatu ti ba sonikina beno yawu samu ti yandi mosi Nzambi lakisaka beno wapi

mutindu beno fwana kuzolasana. 10 Mu zaba ti beno ke na kusala yawu na sika ya bampangi nyonso ya kizunga ya Masedwane. Kasi beto ke na kukindisa beno samu ti beno sala dyaka ya kulutila. 11 Beno sosa na kuzinga na kizunu, na kulanda ve mambu ya ngana, mpe na kusala na maboko ya beno mosi mutindu beto wandaka me tumisa beno yawu. 12 Na yina, bayina kele ve mikwikisi ke zitisa nkadulu ya beno, mpe beno ke vwanda ve kizitu samu na muntu ya nkaka. 13 Bampangi! Beto zola ti beno zaba butsyelika na yina me tadila bantu ya kufwa samu ti beno vwanda ve na kyadi mutindu bantu ya nkaka, bayina kele ve na kivuvu. 14 Kana beto ke na kukwikila ti Yesu kufwaka mpe vumbukaka na lufwa, Nzambi ke nata na sika ya yandi kintwadi na Yesu bayina kufwaka na kukwikila yandi. 15 Beno kuwa mutindu beto ke na kuzabisa beno na yina me tadila mambu yina zabisaka Mfumu: Bayina na kati ya beto ke vwanda ntete moyo ntangu Mfumu ke vutuka, ke vwanda ve na mantwala ya bayina kufwaka. 16 Beto ke kuwa makelele yina ke zabisa beto ti ntangu yango me lunga. Makelele yango, ni ndinga ya mfumu ya bambazi mpe muningu ya kulumenta ya Nzambi. Na yina, yandi mosi Mfumu ke katuka na zulu mpe ke kulumuka. Bayina kufwaka na kusala kiminu na Klisto ke vumbuka ntete na lufwa. 17 Na manima, beto yina ke vwanda ntete moyo na ntangu yina, Nzambi ke katula beto na ntoto, mpe ke nata beto na kati ya matuti kintwadi na bawu samu na kubwabana Mfumu na mazulu. Ni na mutindu yina, beto ke zinga ya mankululu na Mfumu. 18 Na yina, beno fwana kukindisa bampangi beno na beno samu na mambu yayi.

5 Bampangi! Na yina me tadila ngunga mpe ntangu yina mambu nyonso yina ke salama, beno kele ve na nsatu ti beto sonikina beno yawu. 2 Beno zaba mbote beno mosi ti Kilumbu ya Mfumu ke kwiza mutindu muyibi ke kwizaka na kati ya mpimpa. 3 Ntangu bantu ke tuba: «Beto kele na kizunu mpe lukengolo», ni na ntangu yina mpe na mpamukunu, mpasi ya nene ke kumina bawu mutindu misongo ke simbaka kento yina ke na kivumu. Ata muntu ke lenda na kukima. 4 Kasi beno bampangi, beno kele ve na kati ya kitombe samu ti kilumbu yina kumina beno ve na mpamukunu mutindu muyibi. 5 Ya tsyelika, beno nyonso kele bana ya nsemo, bana yina ke

na kuzinga na ntangu. Beto kele ve bantu yina ke zingaka na kati ya mpimpa to kitombe. 6 Na yina, beto lala pongi ve mutindu bantu ya nkaka. Kasi beto kyelola meso mpe beto vwanda na nkebolo. 7 Bayina ke lalaka pongi ke lalaka na mpimpa, mpe bayina ke kolaka malafu ke kolaka na mpimpa. 8 Kasi beto yina ke na kuzinga na ntangu, beto fwana kuvwanda na nkebolo. Beto fwana kuvwanda na kiminu mpe luzolo mutindu muntu yina me lwata kinkuti ya kisengo yina ke bumbisaka ntulu na ntangu ya mvita, mpe beto fwana kuvwanda na kivuvu yina ke pesaka mpululu mutindu muntu yina me lwata yimpu ya kisengo. 9 Nzambi bokilaka beto ve samu na kuzwa kitumbu ya nkele ya yandi, kasi samu na kuzwa mpululu na Yesu-Klisto, Mfumu ya beto. 10 Yesu-Klisto kufwaka samu na beto samu ti beto zinga ya kukangama na yandi ata ti beto vwanda moyo to ya kufwa. 11 Ni yawu yina, beno kindisa bampangi mpe beno salasana na kukula na kiminu mutindu beno ke na kusala yawu. 12 Bampangi! Beto ke na kutumisa beno na kuzitisa bayina ke na kusala na kati ya beno, bayina ke na kutwadisa beno na luzingu na Mfumu, mpe ke na kulwengisa beno. 13 Beno lakisa bawu ti beno kele na buzitu mpe luzolo ya kulutila samu na kusalu yina bawu ke na kusala. Beno zinga na kizunu beno na beno. 14 Bampangi! Beto ke na kutumisa beno mutindu yayi: Beno semba bayina ke zingaka kidi-kidi, beno kindisa bayina ke na kibakala ve, beno sadisa bayina kele na ngolo ve, mpe beno vwanda na mvibudulu na bantu nyonso. 15 Beno vwanda ya kukubama samu ti ata muntu vutula yimbi na muntu yina me sala yandi yimbi. Kasi beno sosa kaka na kusala mambu ya mbote beno na beno, mpe na bantu nyonso. 16 Beno vwanda ntangu nyonso na kilengi. 17 Beno fwana kubika ve na kusambila, 18 mpe na kutonda Nzambi. Ni mambu yina Nzambi ke tumisaka beno, na luzingu ya beno na Yesu-Klisto. 19 Beno kanga ve nzila na kusalu ya Mpeve ya Longo. 20 Beno baka ve bambikululu mutindu mambu ya mpamba. 21 Beno tala mbote mambu nyonso: Beno ndima yina kele mbote, 22 mpe beno manga mambu nyonso ya yimbi. 23 Bika ti Nzambi yina ke pesaka kizunu, kusala ti beno vwanda ya longo na luzingu nyonso ya beno. Yandi sala mpe ti mpeve, mwela, mpe nzutu ya beno vwanda ve na dyambu yina ba lenda kusemba tii na kilumbu yina Mfumu Yesu-Klisto ke kwiza. 24 Muntu yina bokilaka beno kele ya

kukwikama, mpe ni yandi ke sala yawu. **25** Bampangi!
Beno sambila mpe samu na beto. **26** Beno pesana
mbote na kubumbasana mutindu bampangi ya luzolo.
27 Na nkumbu ya Mfumu, mu ke na kutumisa beno na
kutanga mukanda yayi na bampangi nyonso. **28** Bika
ti Mfumu ya beto, Yesu-Klisto, kusakumuna beno.

2 Tesalonika

1 Ni muni Polo kintwadi na Silase mpe Timote, ke na kufidisa mukanda yayi na sika ya dibuundu ya mbanza Tesalonika yina kele dibuundu ya Nzambi Tata ya beto mpe ya MfumuYesu-Klisto. **2** Bika ti Tata Nzambi mpe MfumuYesu-Klisto kusakumuna beno, mpe kupesa beno kizunu. **3** Bampangi! Beto ke na kubika ve na kutonda Nzambi samu na beno. Ya kele ya kudedama ti beto sala yawu, samu ti kiminu ya beno ke na kukula, mpe ti luzolo yina kele na konso muntu samu na bampangi ke na kulutila na kukuma ngolo. **4** Ni yawu yina, beto ke na kusala mayama na kuzonzila beno na kati ya mabuundu ya Nzambi samu na mvibudulu mpe kiminu ya beno na kati ya bampasi mpe bankwamusu nyonso yina beno ke na kutala. **5** Yawu kele kidimbu yina ke na kulakisa ti lufundusu ya Nzambi kele ya kudedama, samu ti bampasi yina beno ke na kuvibidila ke sala ti beno vwanda ya kulunga na kukota na Kimfumu ya Nzambi. Ni samu na yawu beno ke na kutala mpasi. **6** Ya tsyelika, Nzambi kele ya kudedama: Yandi ke talisa mpasi na bayina ke na kutalisa beno mpasi. **7** Na beno yina ke na kutala mpasi, Nzambi ke pesa beno mvundulu kintwadi na beto. Yawu ke salama ntangu Mfumu Yesu ke katuka na mazulu, mpe ke kwiza na bambazi ya yandi ya lulendo. **8** Yandi ke kwiza na kati ya tiya ya nene samu na kupesa kitumbu na bayina zaba ve Nzambi mpe ke tumamaka ve na Nsangu ya Mbote ya Mfumu ya beto Yesu. **9** Kitumbu yina bawu ke kuzwa ke vwanda lufwa ya seko. Bawu ke tala ve kizizi ya Mfumu mpe nkembo ya lulendo ya yandi. (aiōnios g166) **10** Yawu ke salama na kilumbu yina Mfumu ke kwiza. Na yina, bayina kele ya kukangama na yandi ke kembisa yandi, mpe bantu nyonso ya longo ke yituka bayinwa mwasi na nkembo ya yandi. Beno ke vwanda na kati ya lutangu ya bantu yina, samu ti beno me kwikila na nsangu yina beto me zabisa beno. **11** Ni yawu yina, beto ke na kubika ve na kusambila samu na beno, samu ti Nzambi ya beto sala ti beno vwanda ya kulunga na mbokolo yina yandi bokilaka beno. Beto ke na kulomba ti na lulendo ya yandi, beno lungisa bansatu ya beno ya kusala mambu ya mbote, mpe ti kiminu ya beno talana na bisalu. **12** Na yina, beno ke kembisa nkumbu ya Mfumu ya beto Yesu, mpe yandi ke kembisa beno

mpe. Ni mutindu yina ke vwanda lusakumunu ya Nzambi ya beto mpe ya MfumuYesu-Klisto.

2 Bampangi! Na yina me tadila nkwezulu ya Mfumu ya beto Yesu-Klisto, mpe wapi mutindu beto ke vukana na lweka ya yandi, beto ke na kuzabisa beno mutindu yayi: **2** Beno bika ve ti mabanza ya beno kuma kidi-kidi, to beno vwanda ve na boma ntangu bantu ke zabisa beno ti Kilumbu ya Mfumu me kuma yimeni. Ata ti ba zabisa beno yawu mutindu mbikulukulu to mutindu nsangu to mukanda yina me katuka na sika ya beto, beno ndima yawu ve. **3** Ata muntu fwana kuvuna beno na konso mutindu, samu ti kilumbu yango ke salama ve ntete bantu mingi manga Nzambi, mpe talana Muntu ya Yimbi yina Nzambi ke zimbisa. **4** Yandi ke telama mpe ke manga bima nyonso yina bantu ke sambilaka mpe ke talaka ti ya kele ya Nzambi. Yandi ke sala yawu tii na kwenda kuvwanda na kati ya Yinzoy Nzambi na kutuba ti ni yandi kele Nzambi. **5** Beno ke na kubambuka dyaka ve ti mu zabisaka beno yawu ntangu mu vwandaka na sika ya beno? **6** Kasi beno me zaba kima yina ke na kukanga yandi nzila ntangu yayi, samu ti yandi talana na ntangu ya yandi. **7** Ya tsyelika, lulendo ya mansweki ya Muntu ya Yimbi ke na kusala yimeni. Kasi yawu ke talana na pwelele nyonso, kaka ntangu muntu yina ke na kukanga yandi nzila ke pesa yandi kimpwanza ya kusala. **8** Na yina, Muntu ya Yimbi ke talana. Mfumu Yesu ke kufwa yandi na mupepe ya yandi ya yinwa mpe ke zimbisa yandi na lulendo ya nkwezulu ya yandi. **9** Muntu ya Yimbi ke kwiza na lulendo ya Satana. Yandi ke sala konso mutindu ya bimangu ya luvunu mpe bidimbu ya ngitukulu ya luvunu. **10** Yandi ke sadila konso mutindu ya yimbi samu na kuvuna bayina ke zimbana. Bawu ke zimbana samu ti bawu ndimaka ve mpe zolaka ve butsyelika yina zolaka vuukisa bawu. **11** Ni yawu yina, Nzambi ke na kufidisa bawu lulendo ya kuvunama yina ke na kupesa bawu ngolo ya kukwikila na mambu ya luvunu. **12** Na yina, bayina nyonso kwikilaka ve butsyelika, kasi yangalalaka na kusadila yimbi, ke kuzwa kitumbu. **13** Bampangi! Samu na beto, beto fwana kutonda Nzambi konso ntangu samu na beno yina Mfumu ke zolaka. Ya tsyelika, Nzambi soolaka beno katuka mbandukulu, samu ti beno kuzwa mpululu na lusalusu ya Mpeve ya Longo yina ke pesaka beno luzingu ya longo, mpe

samu ti beno ke kwikilaka na mambu ya tsyelika. **14** Ni na yawu Nzambi bokilaka beno na luvu ya Nsangu ya Mbote yina beto me zabisa beno, samu ti beno kota na nkembo ya Yesu-Klisto, Mfumu ya beto. **15** Bampangi! Na yina, beno tatamana mbote mpe beno bumba na bantima ya beno ndongosolo yina beto me zabisa beno na bampova to na mukanda. **16** Bika ti yandi mosi Mfumu ya beto Yesu-Klisto mpe Tata Nzambi kukatula kyadi ya beno mpe kukindisa beno na kusala mpe kuzonza mambu ya mbote. Nzambi yina ke zolaka beto mpe na lusakumunu ya yandi katulaka ya mankululu kyadi ya beto, mpe ke pesaka beto kivuvu ya mbote, ke sala yawu. (aionios g166)

3 Bampangi! Na kumanisa, beno sambidila beto, samu ti mambu ya Mfumu mwangana, mpe ti bantu kembisa yawu mutindu yawu me salama na sika ya beno. **2** Beno sambila mpe samu ti Nzambi katula beto na maboko ya bantu ya yimbi mpe ya myangu, samu ti ni bantu nyonso ve ke kwikilaka. **3** Kasi Mfumu kele ya kukwikama. Yandi ke pesa beno ngolo mpe ke keba beno, samu ti Mfumu ya Yimbi kubwisa beno ve. **4** Beto ke na kivuvu na Mfumu ti beno ke na kusala mambu yina beto ke na kutumisa beno, mpe beno ke bika ve na kusala yawu. **5** Bika ti Mfumu kutwadisa bantima ya beno samu ti beno zola Nzambi, mpe ti beno vwanda na mvibudulu ya Klisto. **6** Bampangi! Na nkumbu ya Mfumu Yesu-Klisto, beto ke na kutumisa beno mutindu yayi: Beno kima bandimi yina ke zingaka kidi-kidi, mpe ke tumamaka ve na ndongosolo yina beto zabisaka bawu. **7** Beno zaba mbote wapi mutindu beno fwana kudyatila samu na kulanda nkadulu ya beto, samu ti beto zingaka ve kidi-kidi ntangu beto wandaka na sika ya beno. **8** Beto lombaka ve muntu na kupesa beto madya ya mpamba. Kasi beto wandaka tala mpasi mpe wandaka lembu samu na kisalu. Beto wandaka sala mpimpa na ntangu samu na kupesa ve muntu na kati ya beno kizitu ya kusadisa beto. **9** Ya zola kutuba ve ti beto salaka mutindu yina, samu ti beto kele ve na muswa ya kuzwa lusalusu ya beno, kasi beto zolaka na kulakisa beno kifwani yina beno fwana kulanda. **10** Ya tsyelika, ntangu beto wandaka na sika ya beno, beto tumisaka beno mutindu yayi: Kana muntu zola kusala ve, yandi fwana mpe kudya ve. **11** Kasi beto ke na kuwa ti bantu ya nkaka na kati ya beno ke na kuzinga kidi-kidi ata kusala kisalu,

mpe bawu ke na kulanda kaka mambu yina me tala bawu ve. **12** Na bantu ya mutindu yina, beto ke na kuzabisa bawu mpe ke na kutumisa bawu na Nkumbu ya Yesu-Klisto ti bawu fwana kusala na kizunu mpe ti bawu kuzwa madya na ngolo ya bawu mosi. **13** Kasi samu na beno bampangi, beno lembu ve na kusala mambu ya mbote. **14** Kana muntu tumama ve na ndongosolo yina beto ke na kupesa beno na kati ya mukanda yayi, beno zaba yandi mbote mpe beno vwanda dyaka ve kintwadi na yandi samu ti yandi tala nsoni. **15** Beno tala yandi ve mutindu mbeni ya beno. Kasi beno semba yandi mutindu mpangi ya beno. **16** Bika ti yandi mosi Mfumu ya kizunu, kupesa beno kizunu ntangu nyonso mpe na konso mutindu. Bika Mfumu kuvwanda na beno nyonso. **17** Muntu Polo, mu ke na kupesa beno mbote na kusunika yawu na diboko ya muntu mosi. Ni mutindu yina mu ke tulaka kinyemo na mikanda nyonso ya muntu. **18** Bika ti Mfumu ya beto Yesu-Klisto kusakumuna beno.

1 Timote

1 Ni munu Polo yina kele ntumwa ya Yesu-Klisto na lutumu ya Nzambi, Muvuukisi ya beto, mpe na lutumu ya Yesu-Klisto kivuvu ya beto. **2** Mu ke na kusonika na nge, Timote, mwana ya munu ya tsyelika na kiminu. Bika ti Tata Nzambi mpe Mfumu ya beto, Yesu-Klisto, kusakumuna nge, kutala nge kyadi, mpe kupesa nge kizunu. **3** Mutindu mu lombaka nge ntangu mu vwandaka kwenda na kizunga ya Masedwane: Bikana na mbanza Efeso samu na kuyimina bayina ke na kulongisa ndongosolo ya luvunu. **4** Zabisa bawu na kubika banongo ya luvunu mpe kutanga mikanda ya yinda ya bankumbu ya bankooko. Yawu ke swanisaka kaka beto, mpe ke sadisaka ve beto na kusala ksalu ya Nzambi na kiminu. **5** Mfunu ya lutumu yayi kele, samu ti bawu vwanda na luzolo yina ke katukaka na ntima ya kuvedila, na ndinga ya mbote yina ke zonzaka na kati ya bantima, mpe na kiminu ya tsyelika. **6** Bantu ya nkaka mangaka nzila yayi, mpe landaka masolo yina ya mpamba. **7** Bawu ke zolaka na kuvwanda milongisi ya Misiku. Kasi bawu ke visaka ve mambu yina bawu ke zonzaka to mambu yina bawu ke zabisaka ti yawu kele ya tsyelika. **8** Beto zaba ti Misiku kele mbote kana beto sadila yawu na mutindu me fwanana. **9** Ya tsyelika, beto zaba ti Nzambi salaka ve misiku samu na bantu ya kulunga, kasi samu na bantu yina ke mangaka na kutumama, bimpumbulu, bantu ya ntima ya yimbi, misumuki, bantu yina ke zitisaka ve Nzambi to bima ya longo, bayina ke kufwaka batata to bamama ya bawu to bantu ya nkaka. **10** Yawu kele mpe samu na bantu ya kindumba, babakala yina ke vukisaka mfulu bakala na bakala, bayina ke tekisaka bampangi na bundongo, bantu ya luvunu, bantu yina ke kudyaka bandefi ya luvunu, mpe bantu nyonso yina ke salaka mavanga ya kuswaswana na ndongosolo ya tsyelika. **11** Nzambi yina kele ya kufulukana na nkembo mpe na kyese pesaka munu ksalu ya kuzabisa ndongosolo yayi yina kele na kati ya Nsangu ya Mbote. **12** Mu ke na kutonda Mfumu ya beto Yesu-Klisto yina pesaka munu ngolo samu na kusala ksalu ya yandi. Ni yandi talaka ti mu kele ya kulunga na kusoola munu na ksalu ya yandi. **13** Mu zaba ti na ntama, mu vwandaka safula, nyokola, mpe finga yandi. Kasi yandi talaka munu

kyadi, samu ti mu vwandaka ve na kiminu, mpe mu vwandaka zaba ve mambu yina mu vwandaka sala. **14** Mfumu ya beto, Yesu-Klisto, lakisaka munu bumbote ya yandi ya kulutila. Yandi pesaka munu kiminu mpe luzolo yina beto kele na yawu na bundiku na yandi. **15** Mambu yayi kele ya tsyelika, mpe bantu nyonso fwana kundima yawu: Yesu-Klisto kwizaka na yinza samu na kuvuukisa misumuki, mpe munu, mu me lutila bawu nyonso na kusala masumu. **16** Kasi Yesu-Klisto talaka munu kyadi, munu yina me lutila bantu nyonso na kusala masumu. Yandi salaka yawu samu na kulakisa munu mvibudulu nyonso ya yandi mutindu kifwani samu na bayina ke kwikila yandi, mpe ke kuzwa luzingu ya seko. (aiōnios g166) **17** Bika ti buzitu mpe nkembo kuvwanda bamvula na bamvula na Ntinu ya seko, Nzambi kaka mosi yina ke kufwaka ve, mpe ba ke talaka ve! Amen. (aiōn g165) **18** Mwana ya munu, Timote, mu ke na kulomba nge na kusala yawu mutindu mimbikudi ya Nzambi tubaka yawu ntama samu na nge. Bika ti mambu ya bawu kupesa nge kibakala, samu ti nge ke lenda na kunwana muzingu ya mbote. **19** na kiminu mpe na ndinga ya mbote yina ke zonzaka na kati ya bantima. Bantu ya nkaka mangaka na kuwa ndinga yina ke zonzaka na kati ya bantima ya bawu, mpe bawu bebisaka kiminu ya bawu. **20** Imene mpe Alezande kele na kati ya lutangu ya bantu yina. Mu pesaka bawu na maboko ya Satana, samu ti bawu longoka ti bawu fwana kusafula ve Nzambi.

2 Dyambu ya ntete yina mu ke na kutumisa kele mutindu yayi: Beno fwana kulomba na sika ya Nzambi, kusambila yandi, kubondila yandi, mpe kutonda yandi samu na bantu nyonso. **2** Beto fwana kusambidila bantinu mpe bamfumu nyonso ya nkaka, samu ti beto vwanda na luzingu ya kizunu ya kulutila, ya kukwikama na Nzambi, mpe nkadulu ya mbote. **3** Yina ni mambu ya mbote mpe ya kitoko na meso ya Nzambi, Muvuukisi ya beto, **4** yina ke zolaka ti bantu nyonso kuzwa mpulusu mpe bakula butsyelika. **5** Ya tsyelika, ya ke kaka na Nzambi mosi, mpe muntu yina vutulaka bundiku na kati ya Nzambi na bantu kele kaka mosi. Muntu yango ni Yesu-Klisto. **6** Yandi pesaka luzingu ya yandi mutindu ntalu ya kufuta samu na kukatula bantu nyonso na bundongo ya masumu. Yandi salaka yawu na ntangu ya kulunga yina Nzambi soolaka. **7** Ni yawu yina, Nzambi soolaka munu na

kuvwanda mulongisi mpe ntumwa na sika ya bayina kele ve ba-Zwifwe samu na kulongisa bawu nsangu ya kiminu mpe butsyelika. Mu ke na kuvuna ve, kasi mu ke na kutuba butsyelika. 8 Mu zola ti babakala sambila Nzambi kisika ni kisika na kunanguna na zulu maboko ya kuvedila, ata kuvwanda na nkele to mabanza ya kuswana. 9 Mu zola mpe ti bakento vwanda na mwatulu ya kulunga. Bawu fwana kulwata binkuti ya buzitu mpe ya kufwanana. Bawu fwana kukangisa bansuki na mutindu ya kulunga. Bawu fwana kulwata ve misanga ya wolo to ya palata, to binkuti ya kulutula ntalu. 10 Kasi bawu fwana kulakisa kitoko ya bawu na bisalu ya mbote mutindu ya me lungu na bakento yina ke tubaka ti bawu ke zitisaka Nzambi. 11 Na ntangu ya ndongosolo, bakento fwana kuvwanda swi mpe kuwa na buzitu nyonso. 12 Mu ke na kupesa ve bakento muswa ya kulongisa to ya kuyala babakala. Kasi bawu fwana kuvwanda swi. 13 Ya tsyelika, ntete na kuyidika Eva, Nzambi yidikaka ntete Adami, mpe 14 ni Adami ve vunamaka na sika ya Satana. Kasi ni kento vunamaka mpe mangaka na kutumama na Nzambi. 15 Kasi bakento ke kuzwa mpululu na kubuta bana kana bawu zinga na kiminu, na luzolo, na bulongo mpe na kuvwanda na nkadulu ya kulunga.

3 Dyambu mosi ya tsyelika ni yayi: Kana muntu zola kuvwanda mukengi ya dibuundu, yandi me zola ksalu ya mbote. 2 Kuluntu ya dibuundu fwana kuvwanda muntu yina ba lenda kuzwa ve dyambu ya kusemba, mpe muntu yina ke ya kukwela kaka kento mosi. Yandi fwana kuvwanda na nkadulu ya kufwanana, ya buzitu mpe ya kulunga. Yandi fwana kuyamba mbote banzenza. Yandi fwana kulenda mpe na kulongisa. 3 Yandi fwana kuvwanda ve muntu yina ke kolaka malafu to yina ke nwanaka, kasi muntu ya kulembama. Yandi fwana kuvwanda ve muntu ya mindondo to yina ke zolaka mbongo. 4 Yandi fwana kutwadisa mbote dikanda ya yandi, mpe bana ya yandi fwana kutumama na buzitu nyonso. 5 Ya tsyelika, kana muntu zaba ve kutwadisa dikanda ya yandi, wapi mutindu yandi lenda kutwadisa dibuundu ya Nzambi? 6 Yandi fwana kuvwanda ve mundimi ya malu-malu, kana ve lunangu ke kumisa yandi mpofu, mpe yandi ke kuzwa kitumbu mutindu Satana. 7 Ya fwana mpe ti bayina kele ve bandimi tuba kimbangi ya mbote na nzutu ya yandi, samu ti bawu tala yandi

yimbi ve, mpe yandi kubwa ve na mitambu ya Satana. 8 Bisadisi ya dibuundu mpe fwana kuvwanda bantu ya buzitu mpe ya butsyelika. Bawu fwana kunwa ve malafu mingi to kusosa ve na kuzwa mbongo na mayuya. 9 Na yina, bawu fwana kuvwanda ya kukangama na kiminu ya tsyelika ata kuvwanda na dyambu ya yimbi na kati ya bantima ya bawu. 10 Ba fwana kutala ntete nkadulu ya bawu. Na manima, kana dyambu ya kusemba bawu kele ve, bawu lenda kusala mutindu bisadisi ya dibuundu. 11 Bakento mpe fwana kuvwanda na buzitu, mpe kutonga ve bampangi. Bawu fwana kuvwanda na nkadulu ya kufwanana, mpe bantu ya kukwikama na mambu nyonso. 12 Bisadisi ya dibuundu fwana kukwela kaka kento mosi, mpe bawu fwana kulenda na kutwadisa bana ya bawu mpe dikanda nyonso. 13 Bisadisi ya dibuundu, yina ke salaka mbote ksalu ya bawu, ke kuzwaka nkembo. Bawu lenda kuzonzila na kivuvu nyonso kiminu yina ke vukisaka beto na Yesu-Klisto. 14 Mu me sonika nge mukanda yayi na kivuvu ya kotalana dyaka na nge na mwa bilumbu. 15 Kasi kana mu kwiza nswalu ve, mukanda yayi ke lakisa nge wapi mutindu nge fwana kudyatila na dikanda ya Nzambi. Yawu kele dibuundu ya Nzambi ya moyo yina kele dikunzi mpe lufulu ya butsyelika. 16 Ya tsyelika, ata muntu lenda kumanga ti mansweki ya kiminu ya beto kele nene: Klisto kwizaka na yinza mutindu muntu. Mpeve ya Longo zabisaka ti yandi vwandaka ya kudedama. Bambazi talaka yandi, mpe ba zabisaka nsangu ya yandi na sika ya bifumba ya yinza. Na ntoto, bantu kwikilaka yandi, mpe Nzambi zangulaka yandi na nkembo.

4 Mpeve ya Longo ke tubaka na pwelele nyonso ti na bilumbu ya nsuka, bantu ya nkaka ke bika na kusala kiminu. Bawu ke landa bampeve ya luvuvu mpe bandongosolo ya bampeve ya yimbi. 2 Bantu ya bantima zole ke vuna bawu. Ndinga yina ke zonzilaka bawu na kati ya bantima kele ya kubeba mutindu ti ba yokaka yawu na kisengo ya tiya. 3 Bantu yango ke yimina makwela mpe madya ya nkaka. Kasi Nzambi yidikaka yawu, samu ti mikwikisi yina zaba butsyelika kudya yawu na manima ya kutonda Nzambi. 4 Bima nyonso yina Nzambi yidikaka kele mbote. Beto fwana kulosa kima ve. Kasi beto fwana kundima bima nyonso na kuvutula matondo na Nzambi. 5 Ya tsyelika, mambu ya Nzambi mpe

lusambulu ke vedisaka yawu. 6 Kana nge zabisa malongi yina na bampangi, nge ke vwanda kisadi ya mbote ya Yesu-Klisto. Nge ke lakisa ti nge ke kudyaka madya yina kele mambu ya kiminu mpe na ndongosolo ya tsyelika yina nge kuzwaka. 7 Kasi manga mambu ya buzoba mpe ya kuswaswana na kiminu. Sala ngolo na kuvwanda kaka ya kukwikama na Nzambi. 8 Bangalasise ya nzutu kele mfunu kaka na mambu fyoti. Kasi kuvwanda ya kukwikama na Nzambi kele mfunu na mambu nyonso, samu ti yawu kele nsilulu ya luzingu ya bilumbu yayi mpe ya bilumbu ke kwiza. 9 Mambu yayi kele ya tsyelika, mpe bantu nyonso fwana kundima yawu. 10 Ya tsyelika, beto ke na kusala na ngolo mpe kunwana, samu ti beto tulaka kivuvu ya beto na Nzambi ya moyo. Yandi kele Muvuukisi ya bantu nyonso, mingi ya bayina ke kwikilaka. 11 Ni mambu yina nge fwana kutumisa mpe kulongisa. 12 Ata muntu fwana kumanga na kuzitisa nge samu ti nge kele ntwenya. Kasi lakisa kifwani ya mbote na mikwikisi na mambu yina nge ke zonga, na nkadulu ya nge, na luzolo ya nge, na kiminu ya nge mpe na ntima ya nge ya kuvedila. 13 Mu zola ti nge lutisa ntangu ya nge na kutangila bandimi Mambu ya Nzambi, na kukindisa bawu, mpe kulongisa bawu tii ntangu mu ke kwiza. 14 Kubika ve na kusadila dikabu yina Mpeve ya longo pesaka nge. Nge kuzwaka yawu ntangu mimbikudi zonzaka, mpe bakuluntu ya dibuundu tentikaka nge maboko. 15 Sadila dikabu yina na ntima mosi, mpe pesa luzingu nyonso ya nge na yawu. Na yina, bantu nyonso ke tala ti nge ke na kukwenda na mantwala. 16 Keba mbote nzutu ya nge mpe ndongosolo ya nge. Tatamana na mambu nyonso yina, samu ti kana nge sala mutindu yina, nge ke sala ti Nzambi vuukisa nge mpe bayina nyonso ke kuwaka nge.

5 Nge fwana kusemba ve kiboba na ngolo nyonso. Kasi kindisa yandi mutindu nge ke kindisaka tata ya nge. Nge fwana kubakila bantwenya mutindu bampangi ya nge, 2 bakento ya kukula mutindu bamama ya nge, mpe bakento ya ntwenya mutindu bibusi ya nge. Sala yawu na nkadulu ya kuvedila. 3 Nge fwana kusadisa, na buzitu nyonso, mifwidi ya bakento yina kele ya tsyelika mifwidi. 4 Kana mufwidi kele na bana to mitekolo, bayayi fwana kulakisa ntete na dikanda ya bawu kukwikama ya bawu na Nzambi, mpe kuvutula na bibuti ya bawu lusalusu yina bawu

kuzwaka. Ni mambu yina ke yangidikaka Nzambi. 5 Kento yina kele ya tsyelika mufwidi mpe kele na muntu ve samu na kusadisa yandi ke tulaka kivuvu ya yandi na Nzambi. Yandi ke lembaka ve na kusambila Nzambi mpimpa na ntangu, mpe na kulomba yandi lusalusu. 6 Kasi mufwidi yina ke sadilaka mikembo ya yinza kele yimeni ya kufwa ata ti yandi kele moyo. 7 Ni mambu yina nge fwana kubambula bawu moyo, samu ti bantu kuzwa ve dyambu ya kusemba bawu. 8 Kana muntu ke na kusadisa ve bampangi ya yandi, mingi bayina ke dikanda mosi na yandi, yandi me manga nzila ya kiminu, mpe yandi me lutila yimbi na muntu yina kele ve mukwikisi. 9 Na mukanda ya mifwidi ya bakento, nge fwana kusonika kaka bankumbu ya bakento yina me lungisaka bamvula makumi sambanu, mpe kwelaka kaka bakala mosi. 10 Bantu fwana kuzaba yandi na bisalu ya yandi ya mbote. Yandi fwana kuvwanda kento yina kulisaka mbote bana ya yandi, vwandaka yamba banzenza na yinzo ya yandi, vwandaka sukula makulu ya bantu ya longo, vwandaka sadisa bantu ya mpasi, mpe vwandaka sala bisalu ya mbote ya mutindu na mutindu. 11 Kasi kusonika ve bankumbu ya mifwidi yina kele ntwenya, samu ti ntangu bawu ke kuzwaka nsatu ya kukwela dyaka, bawu ke mangaka Klisto. 12 Na yina, bawu ke kuzwa kitumbu samu ti bawu me lungisa ve nsilulu ya bawu ya ntete. 13 Mutindu bawu ke na kisalu ya kusala ve, bawu ke tambulaka mpamba-mpamba na bayinzo ya bantu. Kasi dyambu ya kulutula dyaka yimbi ni ya kusala lupedi, kukota mambu yina me tala bawu ve, mpe kuzonza mambu yina me lunga ve na kuzonza. 14 Ni yawu yina, mu zola ti mifwidi ya bakento ya ntwenya kwela dyaka. Bawu buta mpe twadisa mbote makanda ya bawu. Na yina, bawu ke pesa ve nzila na bambeni ya beto na kutonga bandimi. 15 Ya tsyelika, ya kele na mifwidi ya nkaka ya bakento yina me bikaka nzila ya Nzambi samu na kulanda Satana. 16 Kasi, kana mukwikisi ya kento ke na mifwidi na dikanda ya yandi, yandi fwana kusadisa bawu. Yandi fwana kubika bawu ve na maboko ya dibuundu, samu ti dibuundu sadisa mifwidi yina kele na muntu ve yina lenda kusadisa bawu. 17 Bakuluntu ya dibuundu yina ke twadisaka mbote dibuundu me lunga na kuzwa buzitu ya kulutula, mingi bayina ke salaka kisalu ya kuzabisa Mambu ya Nzambi mpe kulongisa bampangi. 18 Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke

tubaka: «Nge ke kanga ve yinwa ya ngombe yina ke na kusala na ntangu ya kuyonzika bambuma», mpe «Kisadi fwana kuzwa difuta ya yandi.» 19 Kundima ve mambu yina ba me funda kuluntu ya dibuundu kana bambangi kele zole to tatu ve. 20 Kana muntu me sala disumu, semba yandi na ntuala ya bantu nyonso, samu ti bantu ya nkaka mpe vwanda na boma. 21 Na ntuala ya Nzambi, ya Yesu-Klisto, mpe ya bambazi ya Nzambi, mu ke na kutumisa nge mutindu yayi na ngolo nyonso: Zitisa mambu nyonso yina na kuvwanda ya kudedama mpe ata kuswasikisa bantu. 22 Kutula ve muntu maboko na nswalu, mpe kukota ve na masumu ya bantu ya nkaka. Nge fwana kuvwanda ya kuvedila. 23 Nge fwana kunwa kaka ve maza, kasi kunwa mpe ndambu ya vinu samu na mputa ya kivumu mpe mwa bimbemvo ya nge. 24 Ya ke na masumu ya bantu ya nkaka yina ke zabanaka na nswalu nyonso ntete ba fundisa bawu. Kasi na bantu ya nkaka, yawu ke zabanaka kaka na manima. 25 Mutindu mosi mpe, bisalu ya mbote ke talanaka na nswalu nyonso. Ata yina ke talanaka ve na nswalu nyonso lenda kuvwanda ve ya kubumbama.

6 Bantu nyonso yina kele bandongo fwana kuzitisa bamfumu ya bawu, samu ti ata muntu tuba yimbi ya Nkumbu ya Nzambi to ya ndongosolo ya beto. 2 Bandongo yina kele na bamfumu ya mikwikisi fwana kukondwa ve buzitu na bamfumu ya bawu, samu ti bawu kele bampangi. Kasi bawu fwana kusadila mbote bamfumu ya bawu, samu ti bayina bawu ke na kusadila kele mikwikisi mpe bampangi ya bawu ya luzolo. Ni mambu yina nge fwana kulongisa mpe kutumisa. 3 Kana muntu ke na kulongisa malongi ya nkaka yina kele ya kuswaswana na mambu ya tsyelika ya Mfumu ya beto, Yesu-Klisto to na ndongosolo ya kiminu ya beto, 4 yandi kele muntu ya kufuluka na lunangu, mpe yandi zaba kima ve. Yandi kele na kimbevo ya kuswana mpe kunwana samu na bampova. Yawu ke nataka kaka musoki, nsatu ya kuswana, ya kufinga, mpe ya kubanza mambu ya yimbi yina mpangi me sala ve. 5 Yawu ke nataka mpe mambu ya kuswana yina ke manisaka ve na kati ya bantu yina kele na mayela ya kutengama. Bawu zaba dyaka ve butsyelika. Bawu ke banzaka ti kuvwanda na kiminu na Nzambi kele nzila ya kukuma na mbongo mingi. 6 Ya tsyelika, kuvwanda na kiminu na Nzambi kele kimvwama ya nene na muntu kana

yandi ke na kuyangalala na bima yina kele na yandi. 7 Ntangu beto kwizaka na yinza, beto kwizaka maboko mpamba, mpe ntangu beto ke bika yinza, beto ke kwenda maboko mpamba. 8 Na yina, kana beto kele na madya mpe bilele, yawu me lunga. 9 Kasi bantu yina ke sosaka na kukuma bamvwama, ke kubwaka na ntontolo mpe na mitambu ya bansatu mingi ya buzoba mpe ya yimbi. Yawu ke bebisaka mpe ke kufwaka bantu. 10 Mwanzi ya mambu nyonso yayi ya yimbi ni kuzola mbongo. Bantu mingi wandaka dyaka ve ya kukwikama na kiminu, mpe talisaka banzutu ya bawu bampasi ya konso mutindu ntangu bawu tulaka ntima ya bawu na mbongo. 11 Kasi samu na nge, muntu ya Nzambi, kusala ve mambu nyonso yina. Sala ngolo samu ti nge vwanda muntu ya kudedama, muntu yina ke zitisa Nzambi, muntu yina kele na kiminu, luzolo, mvibudulu, mpe lembami. 12 Nwana muzingu ya mbote ya kiminu. Kuzwa luzingu ya mankululu samu ti Nzambi bokilaka nge na kuzaba yawu ntangu nge tubaka kimbangi ya kiminu ya nge na ntuala ya bambangi mingi. (aiōnios g166) 13 Na meso ya Nzambi, yina ke pesaka bima nyonso luzingu, mpe ya Yesu-Klisto yina pesaka kimbangi ya kitoko ya kiminu na ntuala ya Pilate, mu ke na kutumisa nge mambu yayi: 14 Tumama na misiku yina nge kuzwaka samu ti nge zinga ya kuvedila, mpe nge vwanda ve na dyambu yina ba lenda kusemba nge tii na kilumbu yina Mfumu ya beto, Yesu-Klisto ke vutuka. 15 Yandi ke vutuka na ntangu ya kulunga ngunga yina Nzambi kubikaka: Nzambi ya lulendo nyonso, mpe ya kyese, Ntinu ya bantinu, mpe Mfumu ya bamfumu. 16 Kaka ni yandi ke kufwa ve. Na kisika yina yandi ke vwandaka kele na nsemo ya kulutula ngolo, kisika ata muntu lenda kukwenda pene-pene. Ata muntu me talaka yandi, mpe lenda kutala yandi. Bika ti nkembo mpe lulendo kuvwanda bantangu nyonso ya yandi! Ameni. (aiōnios g166) 17 Zabisa na bamvwama ya yinza yayi na kuvwanda ve na lunangu, mpe na kutula ve kivuvu ya bawu na bimvwama, samu ti yawu ke zinga ntangu mingi ve. Kasi bawu tula kivuvu ya bawu na Nzambi yina ke pesaka beto bima nyonso ya kulutula, samu ti beto vwanda na kilengi. (aiōn g165) 18 Bawu fwana kusala mambu ya mbote, kuvwanda ya kufuluka na bisalu ya mbote, kuvwanda na ntima yina ke lembaka ve na kusadisa, mpe bawu fwana kukabula na bampangi. 19 Na yina, bawu ke kutika bimvwama ya mbote

mpe ya ngolo na mantwala, mpe bawu ke lenda na kuzwa luzingu ya tsyelika. 20 Timote, bumba mbote kisalu yina Nzambi pesaka nge. Bika na kuswana na mambu ya buzoba mpe ya kuswaswana na kiminu. Kuswana ve na mambu yina me tadila ndongosolo ya luzabu ya tsyelika ve. 21 Ya tsyelika, bantu ya nkaka ke banzaka ti bawu vwandaka na luzabu yina, mpe bawu vwandaka landa dyaka ve nzila ya kiminu. Bika ti lusakumunu ya Nzambi kuvwanda na beno.

2 Timote

1 Ni munu Polo yina kele ntumwa ya Yesu-Klisto mutindu Nzambi zolaka. Mu kele ntumwa samu na kuzabisa luzingu ya mankululu yina Nzambi pesaka nsilulu na bayina kele ya kukangama na Yesu-Klisto. **2** Mu ke na kusunika na nge, Timote, mwana ya munu ya luzolo. Bika ti Tata Nzambi mpe Mfumu ya beto Yesu-Klisto, kusakumuna nge, kutala nge kyadi, mpe kupesa nge kizunu. **3** Mu ke sadilaka Nzambi ata kuvwanda na dyambu ya yimbi na kati ya ntima mutindu bankooko ya munu salaka. Mu ke bikaka ve na kutonda yandi mpimpa na ntangu na kusambidila nge. **4** Mu ke na kubambuka moyo na mansangasa ya nge, mpe mu ke na nsatu ya kulutila ya kutala dyaka nge, samu ti mu vwanda ya kufuluka na kilengi. **5** Mu ke na kubambuka na kiminu ya tsyelika yina kele na nge. Kiminu yina nkooko ya nge ya kento Loyise mpe mama ya nge Enise tekilaka na kuzwa. Mu ke na kivuvu ti nge mpe kele na yawu. **6** Ni yawu yina, mu ke na kubambula nge moyo mambu yayi: Sadila na luzingu ya nge dikabu ya Nzambi yina nge kuzwaka ntangu mu tulaka nge maboko. **7** Ya tsyelika, Nzambi pesaka ve beto Mpeve ya boma, kasi Mpeve yina ke pesaka beto ngolo, luzolo, mpe mayela ya kuzaba na kukutika nzutu. **8** Na yina, kutala ve nsoni na kutuba kimbangi ya Mfumu ya beto, mpe nsoni ya munu yina kele na boloko samu na yandi. Kasi nge fwana kutala mpasi kintwadi na munu samu na kumwangisa Nsangu ya Mbote na ngolo yina Nzambi ke pesaka. **9** Ni Nzambi vuukisaka beto mpe bokilaka beto samu na kuvwanda dikanda ya yandi. Ya kele ve ti yandi salaka mutindu yina samu na bisalu ya beto, kasi samu ti yandi zolaka ti yawu salama mutindu yina samu na bumbote ya yandi. Ya kele bumbote yina Nzambi lakisaka beto na Yesu-Klisto, ntete mbandukulu ya yinza salama. **(aiōnios g166)** **10** Kasi ntangu yayi, yandi me lakisa yawu na meso ya bantu nyonso na nkwezulu ya Yesu-Klisto, Muvuukisi ya beto. Ni yandi mwanngisaka ngolo ya lufwa, mpe zabisaka luzingu yina ke manisaka ve na lusalusu ya Nsangu ya Mbote. **11** Nzambi pesaka munu ksalu ya kuzabisa Nsangu ya Mbote yina mutindu ntumwa mpe mulongisi. **12** Ni samu na yawu mu ke na kutala bampasi yayi. Kasi mu ke na kutala ve nsoni, samu ti mu zaba ti mu me sala

kiminu na Nzambi, mpe mu zaba ti yandi kele na ngolo ya kubumba ksalu yina yandi pesaka munu tii ntangu kilumbu yina ke kuma. **13** Baka mutindu kifwani mambu ya tsyelika yina mu zabisaka nge, mpe sikama mbote na kiminu mpe luzolo yina ke katukaka na Yesu-Klisto. **14** Bumba na lusalusu ya Mpeve ya Longo yina kele na beto, malongi ya mbote yina nge kuzwaka. **15** Mutindu nge zaba yawu, bantu nyonso ya kizunga ya Aziya me kima munu. Na kati ya bawu kele Fizele mpe Emozone. **16** Bika ti Nzambi kutala dikanda ya Onezifole kyadi, samu ti yandi vwindaka kindisa munu konso ntangu. Yandi vwindaka ve na nsoni ya munu yina kele na boloko. **17** Kasi ntangu yandi kumaka na mbanza Loma, yandi vwindaka na luzolo ya kulutila na kusosa munu bisika nyonso, mpe yandi talaka munu. **18** Bika ti Mfumu Yesu-Klisto kusala ti Mfumu Nzambi tala yandi kyadi ntangu Kilumbu yina ke kuma. Nge zaba mbote kulutila bantu nyonso wapi mutindu yandi sadisaka munu na mbanza Efeso.

2 Kasi na yina me tadila nge mwana ya munu, Timote, nge fwana kuzwa ngolo ya nge na lusakumunu yina ke katukaka na Yesu-Klisto. **2** Pesa na bantu ya kukwikama na Yesu-Klisto ndongosolo yina nge kuzwaka na munu na ntwala ya bambangi mingi. Bawu mpe fwana kuvwanda ya kulunga na kulongisa yawu na bantu ya nkaka. **3** Nge fwana kutala mpasi kintwadi na munu mutindu kinwani ya mbote ya Yesu-Klisto. **4** Kinwani yina, ke salaka ntangu nyonso ksalu ya yandi, lenda kulutisa ve ntangu ya yandi na kulanda mambu ya bayina kele ve binwani, kana yandi zola kuyangidika mfumu ya yandi. **5** Mutindu mosi mpe, muntu yina ke kimaka mbangu lenda kununga ve kana yandi zitisa ve misiku ya yawu. **6** Mpe kisadi-bilanga yina me sala mingi fwana kuvwanda muntu ya ntete na kuzwa kikunku ya bambuma. **7** Yindula mbote mambu yina mu ke na kuzabisa nge, mpe Mfumu ke pesa nge mayela ya kubakula mambu nyonso yina. **8** Bambuka moyo na Yesu-Klisto yina butukaka na dikanda ya Davidi, mpe yina vumbukaka na kati ya bantu ya kufwa, mutindu ke na kuzabisa Nsangu ya Mbote yina mu ke na kulongisa. **9** Ni samu na yawu mu ke na kutala mpasi, mpe mu kele ya kukangama na bisengo mutindu kimpumbulu. Kasi Mambu ya Nzambi kele ya kukangama ve. **10** Ni yawu yina, mu ke na kutatamana

na kundima bampasi nyonso yayi samu na bayina Nzambi soolaka, samu ti Yesu-Klisto vuukisa mpe bawu. Na yina, bawu ke kota na nkembo ya seko. (aiōnios g166) **11** Mambu yayi kele ya tsyelika: Kana beto kufwa kintwadi na yandi, beto ke zinga mpe kintwadi na yandi. **12** Kana beto tala mpasi kintwadi na yandi, beto ke nunga mpe kintwadi na yandi. Kana beto manga yandi, yandi mpe ke manga beto. **13** Kana beto kele ve ya kukwikama na yandi, yandi kele kaka ya kukwikama na beto samu ti yandi lenda kumanga ve mambu ya yandi mosi. **14** Nge fwana kubambula bantu nyonso moyo na mambu nyonso yayi. Nge fwana mpe kuzabisa bawu na butsyelika nyonso na meso ya Nzambi na kuswana ve na mambu yina me tadila ndongosolo ya bampova, samu ti yawu kele mambu ya mpamba. Yawu ke bebisaka bayina ke kuwaka yawu. **15** Nge fwana kusala ngolo na kutalana na meso ya Nzambi mutindu muntu ya bisalu ya mbote. Vwanda mutindu kisadi yina kele ve na nsoni ya kisalu ya yandi, mpe yina ke zabisaka na mbote nyonso nsangu ya butsyelika. **16** Kuswana ve na mambu ya buzoba mpe ya kuswaswana na kiminu, samu ti bayina ke swanaka na mambu ya mutindu yina ke kabukaka na Nzambi. **17** Mambu yina bawu ke longisaka kele mutindu mputa ya mafinya yina ke na kukuma nene. Na kuzonza mutindu yina, mu ke na kubanza na Emene mpe Filete. **18** Bawu kele dyaka ve ya kukwikama na butsyelika, mpe bawu ke na kusala ti bantu mingi vwanda dyaka ve ya kukwikama na kiminu na kuzabisaka bawu ti mvumbukulu na lufwa me salamaka yimeni. **19** Kasi lufulu ya ngolo yina Nzambi tungaka ke ninganaka ve. Na zulu ya yawu kele ya kusonama mambu ya mutindu yayi: «Mfumu zaba bantu ya yandi.» Mpe dyaka: «Muntu yina ke tubaka ti yandi kele muntu ya Mfumu, fwana kubika na kusala yimbi.» **20** Na kati ya yinzo ya kele kaka ve na bandonga ya wolo to ya palata. Kasi ya kele mpe na bandonga ya mabaya to ya kuyidika na ntoto ya kuyoka. Ba ke sadilaka yawu mutindu mosi ve. Bandonga ya wolo mpe ya palata kele samu na bilumbu ya mikembo, kasi ya nkaka kele samu na bilumbu nyonso. **21** Kana muntu vedisa nzutu ya yandi na yimbi nyonso yina mu me zabisa, yandi ke vwanda ya kulunga na kusala bisalu ya mfunu. Yandi ke vwanda samu na kusadila Mfumu ya yandi na mambu nyonso, mpe ke vwanda mfunu samu na Mfumu ya yandi. Yandi kele muntu ya kukubama na

kusala konso kisalu ya mbote. **22** Bika bansatu ya yimbi ya buntwenya. Sadila mambu ya kudedama, ya kiminu, ya luzolo, mpe ya kizunu kintwadi na bayina ke sambilaka Mfumu na ntima ya kuvedila. **23** Kuswana ve na mambu ya mpamba mpe ya buzoba. Nge zaba ti yawu ke nataka mizingu. **24** Kasi nge fwana kuzaba ti kisadi ya Mfumu ke swanaka ve. Yandi fwana kuzola bantu nyonso, mpe yandi fwana kuvwanda ya kulunga na kulongisa mpe na kuvibidila bifingu. **25** Yandi fwana kulongisa na lembami nyonso bayina kele na mabanza ya kuswaswana na yandi, samu ti Nzambi lenda kupesa bawu ngolo ya kusoba nkadulu ya bawu mpe ya kuzaba butsyelika. **26** Na yina, bawu ke vutukila mabanza ya bawu ya mbote samu na kuvuuka na mitambu ya Satana yina kangaka bawu, mpe salaka ti bawu tumama na luzolo ya yandi.

3 Nge fwana kuzaba mbote mambu yayi: Na bilumbu ya nsuka, bampasi ke lutila. **2** Bantu ke vwanda na munimi. Bawu ke zola mbongo, ke sala matalana, mpe ke vwanda na lunangu. Bawu ke vwanda bantu ya bifingu, mpe ke manga na kutumama na bibuti ya bawu. Bawu ke zimbana mambu ya mbote yina bampangi salaka bawu, mpe bawu ke zitisa ve bima ya longo. **3** Bawu ke vwanda na ntima ngolo, mpe ke tala ve bantu kyadi. Bawu ke zonza mambu ya yimbi na nzutu ya bampangi, mpe bawu ke lenda ve na kukutika banzutu ya bawu. Bawu ke vwanda na myangu, mpe ke vwanda bambeni ya mambu ya mbote. **4** Bawu ke funda bampangi. Bawu ke sala mambu ya kulutila yimbi, mpe lunangu ke kumisa bawu bampofo. Bawu ke zola mikembo ya yinza, kasi Nzambi ve. **5** Bawu ke lakisa ti bawu kele ya kukwikama na Nzambi, kasi bawu ke manga lulendo ya yandi. Kuvwanda ve kintwadi na bantu ya mutindu yina. **6** Ba ya nkaka na kati ya bawu ke kwendaka na bayinzo ya bantu ya nkaka samu na kuzwa na mitambu ya bawu bakento ya bubolo yina kele na masumu ya kulutila, bayina ke sadilaka bansatu ya konso mutindu. **7** Bawu ke sosaka kaka na kulongoka, kasi bawu ke bakulaka ve mambu ya tsyelika. **8** Mutindu Zanese mpe Zambese vwandaka zonza mambu ya yimbi na nkumbu ya Moyize, ni mutindu yina mpe bantu yayi ke na kuzonza mambu ya yimbi na yina me tadila butsyelika. Bawu ke na mabanza ya kutengama, mpe kiminu ya bawu kele mpamba. **9**

Kasi bawu ke kwenda ntama mingi ve, samu ti bantu nyonso ke tala bulawu ya bawu, mutindu na ntama bawu talaka bulawu ya Zanese na Zambese. **10** Kasi nge landaka munu na ndongosolo ya munu, na nkadulu ya munu, na mabanza ya munu, na kiminu ya munu, na mvibudulu ya munu, na luzolo ya munu, na mutindu mu kele ya kukwikama, **11** na bampasi yina ba talisaka munu, mpe na bampasi ya munu. Nge zaba mambu yina kuminaka munu na mbanza Antyose, Ikoni, mpe Lisitele, mpe wapi mutindu ya bampasi mu talaka. Kasi Mfumu katulaka munu na bampasi ya mambu nyonso yina. **12** Ya tsyelika, bantu nyonso yina ke zola kuzinga kintwadi na Yesu-Klisto na kuvwanda ya kukwikama na Nzambi, ke tala mpasi mingi. **13** Bantu ya yimbi mpe ya luvunu ke lutila na kusala yimbi. Bawu ke vuna bampangi mpe ke vuna mpe banzutu ya bawu mosi. **14** Kasi samu na nge, vwanda ya kukwikama na mambu yina nge longokaka mpe ndimaka na ntima mosi. Nge mosi zaba na nani nge longokaka yawu. **15** Ya tsyelika, nge zaba Dibuku ya Nzambi katuka bumwana ya nge. Yawu lenda kupesa nge ndwenga yina ke nataka na mpululu na kuvwanda na kiminu na Yesu-Klisto. **16** Mambu nyonso yina kele ya kusonama na Dibuku ya Nzambi, katukaka na Nzambi, mpe kele mfunu samu na kulongisa, kungala, kukumisa ya kudedama, mpe kusungika muntu na kuzinga na mutindu ya kudedama. **17** Na yina, muntu ya kukwikama na Nzambi ke vwanda ya kukubama mpe ya kulunga na kusala konso kisalu ya mbote.

4 Na meso ya Nzambi mpe ya Yesu-Klisto yina ke fundisa bantu ya moyo mpe ya kufwa, mpe yina ke kwiza na kati ya Kimfumu ya yandi, mu ke na kutumisa nge mambu yayi: **2** Longisa Mambu ya Nzambi, mpe tatamana na kuzabisa yawu ata ya vwanda ntangu ya mbote to ya yimbi. Ngala, semba mpe kindisa bantu na kulongisa bawu na mvibudulu nyonso. **3** Ya tsyelika, ntangu ke kwiza yina bantu ke zola dyaka ve na kuwa ndongosolo ya tsyelika. Bawu ke sadila bansatu ya bawu, mpe ke kutika pene-pene ya bawu, nkonga ya milongisi yina ke zabisa bawu mambu yina bawu ke zolaka na kuwa. **4** Bawu ke kanga makutu ya bawu samu na kuwa ve butsyelika, mpe ke zibula yawu samu na kuwa bandongosolo ya luvunu. **5** Kasi nge, tatamana na kukutika nzutu ya nge na mambu nyonso. Vibidila bampasi, mwangisa

Nsangu ya Mbote, mpe sala kisalu nyonso ya nge ya kisadi ya Nzambi. **6** Na yina me tadila munu, Polo, ngunga ya munu me lunga samu na kupesa luzingu ya munu na Nzambi mutindu munkayulu. Ntangu ya munu ya kufwa me kuma pene-pene. **7** Mu me nwana muzingu ya mbote. Mutindu muntu yina ke kimaka mbangu, mu me manisa kisalu yina Nzambi pesaka munu, mpe mu me keba ndongosolo ya kiminu. **8** Katuka ntangu yayi, Nzambi me bumbila munu musendo na mazulu, samu ti mu me sala mambu ya kulunga. Mfumu yina ke fundisaka na mutindu ya kudedama ke pesa munu yimpu ya mpululu na kilumbu yina yandi ke fundisa bantu. Yandi ke pesa yawu kaka na munu ve, kasi mpe na bayina nyonso ke vingilaka na luzolo nyonso kilumbu yina yandi ke vutuka. **9** Sala ngolo na kukwiza nswalu kisika mu kele, **10** samu ti Demase me bika munu, munu mosi. Yandi ke na kuzola mambu ya yinza ya ntangu yayi, mpe me kwenda na mbanza Tesalonika. Kesense me kwenda na kizunga ya Ngalatiya, mpe Tite na kizunga ya Dalematiya. (aiōn g165) **11** Kaka Luke me bikana awa na munu. Kwiza kintwadi na Make, samu ti yandi lenda kusadisa munu na kisalu ya munu. **12** Mu fidisaka Tisike na mbanza Efeso. **13** Ntangu nge ke kwiza, lutila na mbanza Towase, mpe natina munu kiyunga yina mu bikaka na sika ya Kalepuse. Natina munu mpe mabuku, kasi mu ke na kuzola ya kulutila mabuku yina kele ya kusonama na bampusu ya bibulu. **14** Alezande, yina kele kisadi-bisengo, me talisa munu mpasi mingi. Kasi Mfumu ke pesa yandi musendo yina me fwanana na mavanga ya yandi. **15** Nge mpe, sala keba na yandi, samu ti yandi ke na kuzola ve mambu yina beto ke na kulongisa. **16** Ntangu ba nataka munu na yinzo ya lufundusu na mbala ya ntete samu na kunwanina nzutu ya munu, ata muntu sadisaka munu. Bawu nyonso kimaka munu. Bika ti Nzambi kulemvokila bawu. **17** Kasi Mfumu bikaka munu mosi ve. Yandi pesaka munu ngolo, samu ti mu zabisa ya kulutila Nsangu ya Mbote, mpe bayina nyonso kele ve ba-Zwife yina vwandaka kuna kuwaka yawu. Na yina, Mfumu kuulaka munu na lufwa na maboko ya nkosi. **18** Mfumu ke kuula dyaka munu na mambu nyonso ya yimbi, mpe ke kotisa munu na Kimfumu ya yandi na mazulu. Bika ti nkembo kuvwanda bantangu nyonso ya Mfumu! Amen. (aiōn g165) **19** Pesa mbote na Pisile, Akila, mpe na dikanda ya Onezifole. **20** Elase bikanaka na

mbanza Kolinto, mpe mu bikaka Tofime na mbanza Mile, samu ti yandi wandaka na kimbevo. 21 Sala ngolo na kukwiza ntete beto kuma na ntangu ya madidi ya ngolo. Ebuluse, Pudense, Linuse, Kolodya, mpe bampangi nyonso ya nkaka me fidisa nge mbote. 22 Bika ti Mfumu kuvwanda na nge, mpe bika ti lusakumunu ya yandi kuvwanda na beno! Ameni.

Tite

1 Ni munu Polo yina kele kisadi ya Nzambi mpe ntumwa ya Yesu-Klisto samu na kunata na nzila ya kiminu bayina Nzambi soolaka, mpe na kuzabisa bawu butsyelika yina kele ya kudedama na kiminu ya bundimi, **2** samu ti bawu vwanda na kivuvu ya kuzwa luzingu ya seko. Nzambi yina ke vunaka ve pesaka beto nsilulu ya luzingu yango ntete yinza yilama. (aiōnios g166) **3** Nzambi yina kele Muvuukisi ya beto zabisaka yawu na bantangu yina yandi kubikaka. Yandi zabisaka yawu na kati ya mambu ya yandi na lusalusu ya nsangu yina yandi pesaka munu, mpe tumisaka munu na kuzabisa. **4** Mu ke na kufidisa mukanda yayi na sika ya nge, Tite, mwana ya munu ya tsyelika na kiminu yina ke na kuvukisa beto. Bika ti Tata Nzambi mpe Yesu-Klisto, Muvuukisi ya beto, kusakumuna nge, mpe kupesa nge kizunu. **5** Mu bikaka nge na kisanga ya Kelete, samu ti nge bongisa mambu nyonso yina me bikana na kusala, mpe ti nge wvanda bakuluntu ya dibuundu na konso mbanza. Nge fwana kubambuka moyo mutindu mu zabisaka nge: **6** Kuluntu ya dibuundu fwana kuvwanda muntu yina bantu lenda kuzwa ve dyambu ya kusemba, mpe muntu yina kele ya kukwela kaka kento mosi. Bana ya yandi fwana kuvwanda bandimi, mpe bantu fwana kufunda bawu ve na nkadulu ya yimbi mpe ya kumanga na kutumama. **7** Ya tsyelika, kuluntu ya dibuundu ke salaka bisalu ya Nzambi. Ni yawu yina, yandi fwana kuvwanda ve muntu yina bantu lenda kuzwa dyambu ya kusemba, muntu ya lunangu, muntu ya nkele, muntu yina ke kunwaka malafu mingi, muntu ya mindondo, to muntu yina ke sosaka na kuzwa mbongo na mayuya. **8** Kasi mukengi fwana kuvwanda muntu yina ke yambaka mbote banzenza, mpe muntu yina ke zolaka na kusala mambu ya mbote. Yandi fwana kuvwanda mpe muntu ya buzitu, ya kudedama, ya kuvedila, mpe muntu yina lenda kukutika nzutu ya yandi. **9** Yandi fwana kuvwanda ya kukangama na mambu ya tsyelika ya kiminu na kutumama na ndongosolo yina yandi kuzwaka. Na yina, yandi ke lenda na kukindisa bantu ya nkaka na lusalusu ya ndongosolo ya tsyelika, mpe na kulakisa luvunu ya bayina ke mangaka ndongosolo ya yandi. **10** Ya tsyelika, ya kele na bantu mingi yina ke mangaka na kutumama, mpe ke vunaka bampangi na binzonzi

ya bawu yina kele na mambu ya mfunu ve. Na kati ya bawu, mingi kele ba-Zwife yina me kuma bandimi. **11** Nge fwana kuyimina bawu na kuzonza, samu ti bawu ke na kukotisa muvusu na kati ya makanda nyonso na kulongisaka mambu yina me lunga ve na kulongisa. Bawu ke na kusala yawu samu na kuzwa ndandu na mayuya. **12** Mosi na kati ya mimbikudi ya bawu tubaka mutindu yayi: «Bantu ya Kelete, beno kele katuka ntama bantu ya luvunu, bibulu ya myangu, mpe bayina zola kudya.» **13** Kimbangi yayi kele ya tsyelika. Ni yawu yina, nge fwana kusemba bawu na ngolo nyonso, samu ti bawu vwanda na kiminu ya kudedama, **14** mpe ti bawu vwanda dyaka ve ya kukangama na banongo ya kinkulu ya ba-Zwife, mpe na misiku ya bantu yina mangaka na kusadila butsyelika. **15** Bima nyonso kele ya kuvedila samu na bayina kele ya kuvedila. Kasi ata kima kele ya kuvedila na bayina kele ve ya kuvedila, mpe na bayina kele ve bandimi, samu ti mayela ya bawu mpe ntima yina ke sembaka bawu kele ya kufuluka na busafu. **16** Bawu ke tubaka ti bawu zaba Nzambi, kasi bisalu yina bawu ke salaka ke lakisaka ti bawu zaba ve Nzambi. Bawu kele bantu ya yimbi, bantu yina ke mangaka na kutumama, mpe yina lenda kusala ve konso mutindu ya kisalu ya mbote.

2 Kasi nge fwana kulongisa mambu ya kulunga na ndongosolo ya tsyelika. **2** Tuba na babakala ya kukula na kuvwanda na nkadulu ya kufwanakana mpe ya buzitu. Bawu fwana kuvwanda na nkadulu ya ndwenga, mpe bantu ya kusikama na kiminu ya tsyelika, na luzolo, mpe na mvibudulu. **3** Mutindu mosi mpe, tuba na bakento ya kukula na kuvwanda na nkadulu yina Nzambi ke zolaka. Bawu fwana kuzonzila ve yimbi ya bampangi, mpe kuvwanda ve bantu yina ke kunwaka malafu mingi. Bawu fwana kupesa malongi ya mbote, **4** mpe kulongisa bakento ya ntwenya mutindu ya kuzola babakala mpe bana ya bawu, **5** mutindu ya kuvwanda na nkadulu ya buzitu mpe ya kuvedila, mpe mutindu ya kusala mbote bisalu na bayinzo ya bawu ya makwela. Bawu fwana kulongisa bawu mpe na kuvwanda bakento yina ke tumamaka na babakala ya bawu, samu ti ata muntu tuba yimbi na mambu ya Nzambi. **6** Mutindu mosi mpe, kindisa matoko na kuvwanda na nkadulu ya buzitu **7** na mambu nyonso. Nge fwana kulakisa nge mosi ti nge ke salaka bisalu ya mbote na mambu

nyonso. Vwanda muntu ya butsyelika mpe ya buzitu na ndongosolo ya nge. 8 Mambu yina ke basikaka na yinwa ya nge, fwana kuvwanda mambu ya kudedama yina bantu lenda kuzwa ve dyambu ya kusemba. Na yina, bambeni ya nge ke lenda ve na kutuba yimbi ya beto, mpe bawu ke vwanda ya kufuluka na nsoni. 9 Bandongo fwana kutumama na bamfumu ya bawu na mambu nyonso. Bawu fwana kuyangidika bamfumu ya bawu na mambu nyonso ata kuswana na bawu. 10 Bawu fwana kulaba bawu bima ve. Kasi bawu fwana kuvwanda kaka bantu ya mbote mpe ya kukwikama, samu ti bawu pesa nkembo na mambu nyonso na ndongosolo ya Nzambi, Muvuukisi ya beto. 11 Nzambi lakisaka bumbote ya yandi yina ke pesaka bantu nyonso mpulusu. 12 Yawu ke longisaka beto na kubika na kuvwanda ya kukwikama ve na Nzambi, mpe na kubika bansatu ya yinza samu na kuvwanda na yinza yayi na luzingu ya buzitu, ya kudedama, mpe ya kukwikama na Nzambi. (aiōn g165) 13 Ni na mutindu yina beto fwana kuingila kilumbu ya kyese yina beto ke na kusala kivuvu, mpe yina ke talana nkembo ya Nzambi ya nene mpe Muvuukisi ya beto, Yesu-Klisto. 14 Yandi ndimaka yandi mosi na kupesa luzingu ya yandi samu na beto, samu ti yandi kuula beto na nkadulu ya kusafula misiku, mpe ti yandi kitula beto dikanda ya yandi ya kuvedila, yina ke vwanda na nsatu ya kulutila na kusala bisalu ya mbote. 15 Ni mambu yina nge fwana kulongisa na kusadila bumfumu nyonso ya nge samu na kukindisa mpe kusemba bayina nyonso ke kuwaka nge. Kubika ve ti muntu safula nge.

3 Bambula moyo na bandimi nyonso ti bawu fwana kutumama na bantwadisi mpe bamfumu ya luyalu. Bawu fwana kuzitisa bawu, mpe kuvwanda ya kukubama na kusala konso kisalu ya mbote. 2 Bawu fwana kufinga muntu ve. Bawu fwana kuvwanda bantu ya kizunu mpe ya mbote. Bawu fwana kutatamana na kulakisa lembami ya bawu na bantu nyonso. 3 Beto mpe na ntama, beto wwandaka bantu yina wwandaka bakula ve, bantu yina wwandaka tumama ve na Nzambi, bantu yina wwandaka zinga na masumu, mpe bandongo ya bansatu mpe mikembo ya yinza. Beto wwandaka zinga na kati ya myangu mpe musoki. Bantu yinaka beto, mpe beto yinaka mpe bampangi beto na beto. 4 Kasi Nzambi, Muvuukisi ya beto, vuukisaka beto ntangu yandi lakisaka bumbote mpe

luzolo ya yandi na bantu nyonso. 5 Ya kele ve ti yandi vuukisaka beto samu na bisalu ya kudedama yina beto salaka, kasi samu ti yandi talaka beto kyadi. Yandi vuukisaka beto ntangu Mpeve ya Longo sukulaka beto, mpe pesaka beto mbutukulu ya malu-malu. 6 Nzambi fulusaka beto na Mpeve ya Longo na lusalusu ya Yesu-Klisto, Muvuukisi ya beto. 7 Na yina, na bumbote ya yandi, yandi kitulaka beto samu ti beto kuma bantu ya kudedama na ntuala ya yandi, mpe ti beto kuzwa luzingu ya mankululu yina beto ke na kivuvu. (aiōnios g166) 8 Mambu yayi kele ya tsyelika, mpe mu zola ti nge tatamana mingi na kuzabisa yawu, samu ti bayina ke kwikilaka Nzambi sala ngolo na kusala bisalu ya mbote. Ni mambu yina kele mbote mpe mfunu na bantu nyonso. 9 Kasi manga na kuswana samu na mambu ya buzoba yina me tadila bankumbu ya bankooko ya beno. Kunwana mpe kuswana ve na mambu yina me tadila Misiku. Yawu kele mambu ya mfunu ve mpe ya mpamba. 10 Nge fwana kukebisa mbala ya ntete mpe ya zole muntu yina ke tulaka kitantu na kati ya bantu, mpe na manima, katula yandi na dibuundu. 11 Nge zaba ti muntu ya mutindu yina kele ve ya kukwikama na nzila ya kudedama. Kasi yandi ke tatamanaka na kuzinga na masumu, mpe ke na kupesa kitumbu na nzutu ya yandi mosi. 12 Sala ngolo na kwiza kutala munu na mbanza Nikopolise ntangu mu ke fidisa nge Aletemase to Tisike, samu ti mu me baka lukanu ya kulutisa kuna bangonda ya madidi ya ngolo. 13 Nge fwana kusadisa mbote Zenase yina kele mulongisi ya Misiku, mpe Apolose na kulanda nzyetolo ya bawu. Sala nyonso samu ti bawu kondwa kima ve. 14 Bantu ya beto mpe fwana kulongoka na kusala bisalu ya mbote samu na kupesa lusalusu na mambu ya mfunu, mpe na kuvwanda ve na luzingu yina ke na kulakisa ve bisalu. 15 Bantu nyonso yina kele na munu awa me fidisa nge bambote ya bawu. Pesa mpe mbote na bampangi ya beto ya kiminu. Bika ti Nzambi kusakumuna beno nyonso.

Filemoni

1 Ni munu Polo yina kele na boloko samu ti mu ke sadilaka Yesu-Klisto, mpe mpangi ya munu Timote, ke na kufidisa mukanda yayi na sika ya nge, Filemoni, mpangi ya beto ya luzolo na kisalū. **2** Beto ke na kufidisa yawu mpe na dibuundu yina ke vukanaka na yinzo ya nge, na kibusi ya beto Apiya, mpe na Alesipe yina ke na kunwana kintwadi na beto. **3** Bika ti Tata ya beto Nzambi mpe Mfumu ya beto Yesu-Klisto kusakumuna beno mpe kupesa beno kizunu. **4** Mu ke bikaka ve na kutonda Nzambi na kuzonzilaka nkumbu ya nge ntangu mu ke sambilaka, **5** samu ti bantu ke na kuzonzila wapi mutindu kele kiminu ya nge na Mfumu Yesu, mpe wapi mutindu nge ke zolaka bantu nyonso ya longo. **6** Bika ti kintwadi yina kele na beto mutindu mvutu ya kiminu ya beto na sika ya Yesu kusala kisalū. Na yina, nge ke zaba bima nyonso ya mbote yina beto ke kuzwaka samu na Klisto. **7** Mpangi ya munu! Luzolo yina kele na nge me yangidika munu mingi, mpe me pesa munu kibakala, samu ti nge me kindisa bantima ya bantu ya longo. **8** Ni yawu yina, ata ti na kintwadi ya beto na Klisto mu ke na kimpwanza ya kutumisa nge mambu yina nge fwana kusala, **9** munu Polo, kiboba mpe muntu ya boloko samu na Yesu-Klisto, ke na kulomba nge dyambu mosi samu na luzolo ya beto. **10** Mu ke na kulomba nge lusalusu samu na Onezime. Yandi me kuma mwana ya munu awa na boloko. **11** Na ntama, yandi vwandaka ve na mfunu na nge. Kasi ntangu yayi, yandi me kuma na mfunu na nge mpe na munu. **12** Yandi me kuma mutindu ntima ya munu, mpe mu ke na kuvutula yandi na sika ya nge. **13** Mu vwandaka zola ti yandi vwanda kaka na munu awa ntangu mu kele na boloko samu na Nsangu ya Mbote, samu ti yandi baka kisika ya nge na kusadisa munu. **14** Kasi mu me zola ve kusala yawu ata kuzwa muswa nge, samu ti mu zola ve kundimisa nge yawu na ngolo nyonso. Kasi mu zola ti nge sala yawu, samu ti nge me zola yawu. **15** Ya lenda kuvwanda ti Onezime kabukaka na nge samu na mwa ntangu kaka, samu ti yandi vwanda dyaka bantangu nyonso na nge. (aiōnios g166) **16** Ya tsyelika, ntangu yayi, yandi ke dyaka ve mundongo ya mpamba. Kasi yandi me lutila mundongo mfunu mingi. Yandi me kuma mpangi ya beto ya luzolo. Mu ke na kuzola yandi ya kulutula.

Kasi nge mpe, nge fwana kuzola yandi ya kulutula dyaka mutindu mundongo mpe mpangi ya nge na kintwadi na Mfumu. **17** Na yina, kana mu kele ndiku ya nge, yamba yandi mutindu ti nge ke na kuyamba munu. **18** Kana yandi salaka nge yimbi to defaka nge kima, tula yawu na nkumbu ya munu. **19** Ni munu mosi, Polo, ke na kusonika yawu ti mu ke futa nge yawu. Mu ke na nsatu ve ya kubambula nge moyo ti nge ke na mfuka ya munu. Mfuka yango ni luzungu ya nge. **20** Ee, mpangi ya munu, sadisa munu na dyambu yayi samu na luzolo ya beto na Mfumu. Tula kizunu na ntima ya munu samu na kintwadi ya beto na Klisto. **21** Na kusonika mukanda yayi, mu ke na kivuvu ti nge ke sala mambu yina mu ke na kuzabisa nge. Mu zaba ti nge ke sala dyaka yina me lutila. **22** Mu ke na kulomba dyaka nge na kuyidikila munu kisika ya kulala. Ya tsyelika, samu na balusambulu ya beno, mu ke na kivuvu ti mu ke vwanda dyaka kintwadi na beno. **23** Epafase yina kele na munu na kati ya boloko samu na Yesu-Klisto, me fidisa nge mbote, **24** mutindu mosi mpe bampangi ya munu ya kisalū: Make, Alisetake, Demase, mpe Luke. **25** Bika ti Mfumu Yesu-Klisto kusakumuna beno.

Ba-Ebeleyo

1 Na bantangu ya ntama, Nzambi sadilaka mimbikudi samu na kuzonza bambala mingi mpe na mitindu mingi na bankooko ya beto. **2** Kasi bantangu yayi, na bilumbu yayi ya nsuka, Nzambi me sadila Mwana ya yandi samu na kuzonza na beto. Ni na yandi Nzambi yidikaka yinza nyonso, mpe ni yandi Nzambi soolaka, samu ti yandi vwanda mfumu ya bima nyonso. (aiōn g165) **3** Ni na Mwana ke talanaka nkembo ya Nzambi. Mutindu kele Nzambi ni mutindu yina mpe yandi kele. Ndinga ya yandi kele na lulendo yina ke salaka ti bima nyonso tatamana na kuvwanda. Na manima ya kuvedisa masumu ya bantu, yandi kwendaka vwanda na mazulu na lubakala ya Nzambi-Mpungu. **4** Mwana me kuma na mfunu ya kulutila bambazi, mpe Nzambi me pesa yandi nkumbu yina me lutila mfunu na nkumbu ya bambazi. **5** Ya tsyelika, Nzambi me tubaka ntete ve na mbazi mosi: «Nge kele mwana ya munu. Bubu yayi, mu me buta nge.» To dyaka: «Mu ke vwanda Tata ya yandi, mpe yandi ke vwanda Mwana ya munu» **6** Kasi ntangu Nzambi vwandaka fidisa Mwana ya yandi ya ntete na yinza, yandi tubaka: «Bambazi nyonso ya Nzambi fwana kufukama na ntuala ya yandi.» **7** Na yina me tadila bambazi, ya kele ya kusonama: «Yandi salaka ti bambazi ya yandi vwanda mipepe mpe bisadi ya yandi milaka ya tiya.» **8** Kasi na yina me tadila Mwana ya yandi, ya sonamaka: «O Nzambi, kiti ya nge ya kintinu kele ya bantangu nyonso. Nge ke twadisaka bantu ya nge na mutindu ya kusungama. (aiōn g165) **9** Nge ke zolaka mambu ya kudedama, mpe nge ke mangaka mambu ya yimbi. Ni yawu yina, Nzambi yina kele Nzambi ya nge me byeka nge na mafuta ya kyese, mpe me soola nge na kati ya bampangi ya nge.» **10** Ya sonamaka mpe: «Mfumu! Na mbandukulu, ni nge yidikaka ntoto, mpe zulu kele kisalu ya maboko ya nge. **11** Nyonso yina ke zimbana, kasi nge, nge ke vwanda seko. Ee, nyonso yina ke beba mutindu ke bebaka bilele ya ntama. **12** Nge ke futika yawu mutindu kiyunga, mpe nge ke losa yawu mutindu kinkuti ya ntama. Kasi nge, nge ke vwanda kaka mutindu nge kele, mpe luzingu ya nge kele na nsuka ve». **13** Ata na mbazi mosi yandi me tubaka: «Vwanda na lubakala ya munu tii ntangu mu ke sala ti nge vwandisa makulu ya nge na zulu ya bambeni ya nge.» **14** Ya tsyelika, bambazi

kele kaka bampeve yina ke sadilaka Nzambi. Nzambi ke fidisaka bawu samu na kusadisa bayina fwana kuzwa mpulusu.

2 Ni yawu yina, beto fwana kuvwanda ya kukwikama na bandongosolo yina beto me kuwa, samu ti beto kuzimbana ve nzila ya mbote. **2** Mambu yina bambazi zabisaka na ntama me lakisa mfunu ya yawu, mpe konso muntu yina zitisaka ve yawu, mpe mangaka na kutumama na yawu, kuzwaka kitumbu yina fwananaka na yandi. **3** Na yina kana bawu kuzwaka kitumbu, beto mpe ke kuzwa kitumbu kana beto ke na kutala ve mfunu ya mpulusu yina. Yandi mosi Mfumu zabisaka ntete mpulusu yina, mpe na manima, bayina kuwaka Mfumu lakisaka beto mfunu ya yawu. **4** Na kulakisa ti kimbangi ya bawu kele ya tsyelika, Nzambi salaka bidimbu, mambu ya ngitukulu mpe bimangu ya konso mutindu, mutindu mosi mpe na makabu ya Mpeve ya Longo yina yandi kabulaka mutindu yandi zolaka. **5** Ya tsyelika, ni na lutumu ya bambazi ve Nzambi tulaka yinza ya malu-malu yina beto ke na kuzonzila. **6** Kasi na kati ya kibuku mosi ya Mambu ya Nzambi, muntu mosi tubaka: «Nzambi ya munu, nani kele muntu samu ti nge bambukila yandi moyo? To nani yandi kele samu ti nge sadisa yandi mbote? **7** Na mwa ntangu ya fyoti, nge kululaka yandi na ntuala ya bambazi. Na manima, nge fulusaka yandi na nkembo mpe buzitu. **8** Nge tulaka bima nyonso na lutumu ya yandi.» Na kutula bima nyonso na lutumu ya muntu, ya zola kutuba ti ya ke dyaka ve na kima yina lenda kutumama ve na muntu. Kasi ntangu yayi, beto ke na kutala ti bima nyonso kele ve na lutumu ya muntu. **9** Kasi yinki beto ke na kutala: Nzambi kululaka Yesu samu na mwa ntangu ya fyoti na ntuala ya bambazi, samu ti na bumbote ya Nzambi yandi kufwa samu na bantu nyonso. Ntangu yayi, beto ke na kutala ti yandi kele ya kufuluka na nkembo mpe buzitu samu na lufwa yina yandi tadilaka mpasi. **10** Ya fwanaka ti Nzambi, Kiyidiki ya bima nyonso mpe ke salaka ti bima nyonso vwanda, kumisa Yesu ya kulunga na bampasi yina yandi talaka samu na kukotisa bantu mingi na nkembo ya yandi. Ni Yesu ke na kunata bawu na mpulusu. **11** Kasi Yesu yina ke vedisaka bantu kele na Tata mosi na bayina yandi ke vedisaka. Ni yawu yina, yandi kele ve na nsoni ya kubokila bawu bampangi. **12** Yandi tubaka: «Mu ke zabisa Nkumbu ya nge na sika ya bampangi ya

munu. Mu ke kembisa nge na kati ya nkonga ya bantu.» **13** Yandi tubaka mpe: «Mu ke sala kivuvu ya munu na yandi.» Mpe dyaka: «Mu kele awa na bana yina Nzambi pesaka munu.» **14** Mutindu bana yayi kele na banzutu yina kele na musuni mpe menga, Yesu mpe me kuma mutindu bawu. Yandi zingaka kintwadi na bawu, samu ti na lufwa ya yandi, yandi manisa lulendo ya Satana yina kele na ngolo ya kufwa bantu. **15** Yandi me lenda mpe na kukuula na mutindu yina, bayina na luzingu nyonso ya bawu wandaka zinga na bundongo samu na boma ya lufwa. **16** Ya tsyelika, ni bambazi ve yandi kwizaka sadisa, kasi bana ya dikanda ya Abalayami. **17** Ni yawu yina, yandi fwanaka kuma mutindu mosi na bampangi ya yandi na mambu nyonso, samu ti yandi vwanda nganga-Nzambi ya bawu ya ntete, nganga-Nzambi yina ke talaka bantu kyadi mpe kele ya kukwikama na kisalu ya Nzambi samu na kukatula masumu ya bantu nyonso. **18** Ntangu yayi, yandi lenda kusadisa bayina ba ke na kutonta, samu ti yandi mosi talaka bampasi ya bantontolo.

3 Na yina bampangi ya munu, bantu ya longo yina Nzambi bokilaka, beno sikika meso ya beno na Yesu yina kele ntumwa mpe nganga-Nzambi ya ntete ya kiminu. **2** Yandi wandaka ya kukwikama na kisalu yina Nzambi pesaka yandi, mutindu Moyize wandaka ya kukwikama na kusala kisalu ya yandi na kati ya yinzo nyonso ya Nzambi yina kele bantu ya Isayeli. **3** Ya tsyelika, nkembo yina yandi ke na kuzwa me lutila nkembo yina kuzwaka Moyize, samu ti muntu yina ke tungaka yinzo ke lutilaka yinzo na kuzwa nkembo. **4** Ya tsyelika, konso yinzo kele na muntu yina ke tungaka yawu, mpe kitungi ya bima nyonso ni Nzambi. **5** Moyize wandaka ya kukwikama na kati ya yinzo nyonso ya Nzambi mutindu kisadi ya kuzabisa mambu yina Nzambi fwanaka zabisa. **6** Kasi Klisto kele ya kukwikama mutindu Mwana ya Nzambi yina ke na kutwadisa Yinzo ya Nzambi. Yinzo ya yandi ni beto kana beto keba mbote kivuvu mpe vwanda na kyese na mambu yina beto ke na kusadila kivuvu. **7** Ni yawu yina, mutindu Mpeve ya Longo ke na kutuba: «Kana beno ke na kuwa ndinga ya yandi bubu yayi, **8** beno kanga ve bantima ya beno mutindu bankooko ya beno salaka na yinsi ya kuyuma ntangu bawu mangaka na kutumama na yandi na kilumbu yina ba tontaka yandi. **9** Ni kuna

bankooko ya beno tontaka munu samu na kumeka munu, ata ti bawu talaka mambu nyonso yina mu salaka **10** na bamvula makumi yiya. Ni yawu yina, mu dasukaka na bantu yina, mpe mu tubaka: «Bawu ke na kumanga na kulanda nzila ya munu ntangu nyonso. Bawu me bakula ve banzila ya munu.» **11** Na kati ya nkele ya munu, mu zengaka ndefi yayi: Bawu ke kota ve na kisika ya munu ya mvundulu.» **12** Bampangi, beno vwanda na nkebolo, samu ti ata muntu na kati ya beno vwanda na ntima ya yimbi, yina ke kwikilaka ve, mpe yina ke nataka yandi na kumanga Nzambi ya moyo. **13** Kasi mutindu ya kele ya kusonama «bubu yayi», beno kindisa bampangi beno na beno konso kilumbu, samu ti masumu nata ve muntu mosi na kati ya beno na kukuma na ntima ngolo. **14** Ya tsyelika, beto me kuma bantu ya Klisto kana beto vwanda ya kukangama tii na nsukunu na kivuvu yina wandaka na beto na mbandukulu. **15** Mutindu ya kele ya kusonama: «Kana beno ke na kuwa ndinga ya yandi bubu yayi, beno kanga ve bantima ya beno mutindu bankooko ya beno salaka ntangu bawu mangaka na kutumama na yandi.» **16** Banani kangaka bantima ya bawu mpe mangaka na kutumama na Nzambi? Ya kele bayina Moyize basisaka na yinsi ya Ngipiti. **17** Na banani Nzambi kuzwaka nkele na bamvula makumi yiya? Ya kele bantu yina salaka masumu mpe kufwaka na yinsi ya kuyuma. **18** Na banani yandi zengaka ndefi yayi: «Bawu ke kota ve na yinsi ya munu ya mvundulu»? Ya kele bayina mangaka na kutumama na yandi. **19** Ya tsyelika, beto ke na kutala ti bawu lendaka ve na kukota kuna, samu ti bawu mangaka na kukwikila.

4 Nzambi pesaka beto nsilulu ya kukota na kisika ya yandi ya mvundulu. Na yina, beto vwanda na nkebolo ya kulutila, samu ti ata muntu na kati ya beno lembana na kukota. **2** Ya tsyelika, beto kuwaka mpe mambu ya mbote mutindu bankooko ya beto. Kasi mambu yina bawu kuwaka sadisaka bawu ve, samu ti ntangu bawu kuwaka yawu, bawu kwikilaka ve. **3** Beto yina ke kwikilaka, beto ke kota na kisika ya yandi ya mvundulu yina yandi zabisaka: «Na kati nkele ya munu, mu zengaka ndefi yayi: Bawu ke kota ve na kisika ya munu ya mvundulu!» Yandi tubaka yawu ata ti yandi manisaka kisalu ya yandi katuka mbandukulu ya yinza. **4** Ya tsyelika na Dibuku ya Nzambi, ba sonikaka mutindu yayi samu na kilumbu

ya nsambwadi: «Na kilumbu ya nsambwadi, Nzambi pemaka na ksalu yina yandi salaka.» 5 Ya kele mpe ya kusunama na kisika ya nkaka: «Bawu ke kota ve na kisika ya munu ya mvundulu.» 6 Bantu ya ntete yina kuwaka mambu ya mbote kotaka kuna ve, samu ti bawu mangaka na kutumama. Na yina, ya ke na kotalana ti bantu ya nkaka ke kota kuna. 7 Ni yawu yina, Nzambi ke na kuzenga dyaka kilumbu ya nkaka yina yandi ke na kubokila «bubu yayi». Yandi zonzilaka yawu na manima ya bamvula mingi na yinwa ya Davidi mutindu mu vwandaka me zabisa beno: «Kana beno ke na kuwa ndinga ya yandi bubu yayi, beno kanga ve bantima ya beno.» 8 Ya tsyelika, kana Yeswa kumisaka dikanda ya Isayeli na kisika ya mvundulu, Nzambi zolaka zonzila dyaka ve kilumbu ya nkaka. 9 Na yina, dikanda ya Nzambi ke kuzwa mvundulu mutindu Nzambi kuzwaka mvundulu na kilumbu ya saba. 10 Ya tsyelika, muntu yina ke kota na kisika ya mvundulu ya Nzambi, ke pema na ksalu ya yandi mutindu Nzambi pemaka na ksalu yina yandi salaka. 11 Na yina, beto fwana kusala ngolo na kukota na kisika yina ya mvundulu. Beto sala nyonso yina me fwanana, samu ti ata muntu na kati ya beto kubwa na masumu na kumanga na kutumama mutindu salaka bankooko ya beto. 12 Ya tsyelika, mambu ya Nzambi kele moyo mpe ngolo. Yawu me lutila meno na mbele ya mvita yina kele na meno balweka nyonso zole. Yawu ke kotaka na nzutu ya muntu tii na kukabula mwela na mpeve, mpe mikwa na mafuta yina kele na kati ya mikwa. Yawu ke fundisaka bansatu mpe mabanza yina kele na ntima ya muntu. 13 Ata kima na kati ya yinza kele ya kubumbama na meso ya Nzambi. Bima nyonso ke talanaka na pwelele nyonso na meso ya yandi, mpe ni na ntuala ya yandi beto ke pesa bamvutu na mambu nyonso yina beto ke salaka. 14 Na yina, beno fwana kuvwanda ya kukwikama na mambu ya kiminu yina beto ke na kuzabisa. Ya tsyelika, beto kele na nganga-Nzambi ya ntete ya nene yina kumaka tii na Nzambi. Ni Yesu, Mwana ya Nzambi. 15 Beto kele na nganga-Nzambi ya ntete yina ke talaka beto kyadi na mambu yina ke lembisaka beto. Ba tontaka yandi na mambu nyonso mutindu beto, kasi yandi salaka ve disumu. 16 Na yina, beto kwenda na kivuvu nyonso pene-pene ya kiti ya kintinu ya Nzambi kisika kele bumbote ya yandi. Kuna yandi ke tala beto kyadi,

mpe beto ke kuzwa bumbote ya yandi, samu ti yandi sadisa beto na ntangu ya kufwanana.

5 Konso nganga-Nzambi ya ntete yina ba soolaka na kati ya bantu, ke salaka ksalu ya Nzambi samu na bantu. Yandi ke pesaka makabu mpe minkayulu na Nzambi samu na masumu ya bantu. 2 Yandi zaba wapi mutindu ya kusala mambu ya mbote na bayina zaba ve nzila ya mbote mpe ke landaka yawu ve, samu ti yandi mosi mpe ke bwabanaka mambu yina ke lembisaka yandi. 3 Mutindu yandi mosi mpe kele na mambu yina ke lembisaka yandi, yandi fwana kupesa minkayulu na Nzambi kaka ve samu na masumu ya bantu, kasi mpe samu na masumu ya yandi mosi. 4 Ata muntu lenda kubaka yandi mosi kisika ya nganga-Nzambi ya ntete. Kasi ni Nzambi ke bokilaka muntu na kukuma nganga-Nzambi ya ntete mutindu yandi salaka na Aloni. 5 Mutindu mosi mpe, Klisto salaka ve yandi mosi ti yandi kuzwa nkembo ya kuvwanda nganga-Nzambi ya ntete. Kasi yandi kuzwaka yawu na yandi yina zabisaka yandi: «Nge kele mwana ya munu. Bubu yayi, mu me buta nge.» 6 Na kisika ya nkaka ya sonamaka mpe: «Nge kele nganga-Nzambi ya bantangu nyonso na mutindu ya Melekisedeke.» (aiōn g165) 7 Na luzingu ya yandi awa na ntoto, Klisto vwandaka sambila mpe vwandaka lombi na kulooka mpe kudila na sika ya Nzambi yina lendaka vuukisa yandi na lufwa. Nzambi ndimaka balusambulu ya yandi, samu ti yandi vwandaka tumama na mambu nyonso. 8 Ata ti yandi vwandaka Mwana ya Nzambi, yandi longokaka na kutumama samu na mambu nyonso yina yandi talaka mpasi. 9 Na manima ya kuzangula yandi na kisika ya kulunga, yandi me kuma muntu yina ke pesaka mpulusu ya bantangu nyonso na bayina nyonso ke tumamaka na yandi. (aiōnios g166) 10 Ya tsyelika, Nzambi tulaka yandi nganga-Nzambi ya ntete na mutindu ya Melekisedeke. 11 Beto kele na mambu mingi ya kutuba na yina me tadila dyambu yina. Kasi ya kele mpasi mingi na kupesa beno bambangululu, samu ti beno ke na kubakula dyaka ve na nswalu. 12 Beno zolaka kuma milongisi katuka ntama. Kasi beno kele ntete na nsatu ti ba longisa beno bandongosolo ya ntete ya mambu ya Nzambi. Beno me kuma na nsatu ya kunwa mabene, kasi ya kudya ve madya ya dema. 13 Muntu yina ke kunwaka kaka mabene, kele mwana ya fyoti. Yandi kele ve na luzabu na yina me

tadila mambu ya kudedama. 14 Kasi madya ya dema kele samu na bantu ya kukula. Na nsalulu ya bawu, bawu zaba kusala luswaswanu na kati ya mambu ya mbote mpe ya yimbi.

6 Na yina, beto tatamana ve na bandongosolo ya ntete yina beto kuzwaka na yina me tadila Klisto, samu ti beto landa ndongosolo yina me tadila bantu ya kukula. Beto vutukila dyaka ve ndongosolo ya ntete yayi: Kuviluka na bisalu ya yimbi yina ke nataka na lufwa, mpe kukwikila na Nzambi, 2 ndongosolo na yina me tadila bambotokolo mpe kutentika bantu maboko, mvumbukulu ya bantu na lufwa mpe lufundusu ya nsuka. (aiōnios g166)

3 Ni mutindu yina beto fwana kusala kana Nzambi pesa beto muswa. **4** Tala kifwani ya bayina me vutukila luzingu ya bawu ya ntama: Bawu vwandaka me kuzwa nsemo ya Nzambi, makabu ya mazulu mpe Mpeve ya Longo. **5** Bawu talaka ti mambu ya Nzambi kele mbote mpe talaka lulendo ya bampeve ya yinza yina ke kwiza, (aiōn

g165) **6** kasi bawu me vutukila luzingu ya bawu ya ntama. Bantu yina lenda kusoba dyaka ve na mbala ya zole luzingu ya bawu. Bawu ke komaka dyaka Mwana ya Nzambi na kulunsi, mpe ke pesaka nzila ti ba finga Mwana ya Nzambi na ntuala ya bantu. **7** Ya tsyelika, ntangu ntoto ke kuzwaka maza ya mvula yina ke kubwaka konso ntangu, mpe ke basisaka bayinti yina kele mfunu na bisadi-bilanga, Nzambi ke sakumunaka ntoto. **8** Kasi kana yawu ke na kubasisa matiti ya bansende mpe bansolokoto, yawu ke dyaka mfunu ve. Nzambi ke vingila dyaka mingi ve na kusinga yawu, mpe ke yoka yawu. **9** Bampangi ya luzolo, ata beto ke na kuzonza mutindu yina, beto ke na kivuvu ti beno ke na kulanda nzila ya mbote, nzila ya mpulusu. **10** Nzambi kele ya kudedama. Yandi lenda kuzimbana ve ksalu ya beno mpe luzolo yina beno lakisaka mpe yina beno ke na kulakisa dyaka na Nkumbu ya yandi na kusadisa bantu ya longo. **11** Kasi beto ke na kuzola ti konso muntu na kati ya beno tatamana na kusala mutindu yina tii na nsukunu, samu ti kivuvu yina kele na beno vwanda ya kulunga. **12** Na yina, beno vwanda ve bantu ya kulemba. Kasi beno landa kifwani ya bayina na kiminu mpe mvibudulu ke kuzwaka bima yina Nzambi pesaka nsilulu. **13** Ntangu Nzambi pesaka nsilulu na Abalayami, Nzambi kudyaka ndefi na Nkumbu ya yandi mosi, samu ti ya vwandaka ve na muntu ya

kulutila samu na kuya ndefi na Nkumbu ya Nzambi. **14** Yandi tubaka: «Ya tsyelika, mu ke sakumuna nge ya kulutila. Mu ke funisa dikanda ya nge samu ti yawu kuma bantu mingi.» **15** Abalayami vingilaka na mvibudulu nyonso, mpe kuzwaka nyonso yina Nzambi pesaka nsilulu. **16** Ntangu bantu ke kudyaka ndefi, bawu ke salaka yawu na nkumbu ya muntu yina me lutila bawu mfunu. Kuya ndefi kele kidimbu yina ke kumisaka ya kudedama mambu nyonso na kati ya bantu. **17** Nzambi mpe vwandaka na nsatu ya kulakisa dyaka na sika ya bayina fwanaka kuzwa bima yina yandi pesaka nsilulu ti yandi ke sobaka ve lukanu ya yandi. Ni yawu yina, yandi bwelaka na nsilulu, dyambu ya kuya ndefi. **18** Nsilulu mpe ndefi kele bima zole yina bantu lenda kusoba ve, mpe ya zola kulakisa ti Nzambi lenda kuvuna ve. Yawu ke kindisaka mingi beto yina me bika bima nyonso samu na kuvwanda na kivuvu ya kukangama na bansilulu ya Nzambi. **19** Samu na beto, kivuvu yina ke sikikaka luzingu ya beto mutindu kizundu ke sikikaka masuwa. Yawu kele ya kukangama na ngolo nyonso, mpe ke kotaka tii na kisika ya kulutila longo na manima ya lele ya Yinzo ya Nzambi ya mazulu. **20** Ni kuna Yesu tekilaka beto na kukota. Yandi kotaka kuna samu na beto, mpe me kuma ya mankululu nganga-Nzambi ya ntete na mutindu ya Melekisedeke. (aiōn g165)

7 Ni Melekisedeke yina vwandaka ntinu Saleme mpe nganga-Nzambi ya Nzambi-Mpungu. Ni yandi kwendaka bwabana Abalayami mpe sakumunaka yandi ntangu Abalayami katukaka na muzingu yina yandi nungaka bantinu. **2** Abalayami pesaka yandi dime ya bima nyonso yina yandi kuzwaka. Nkumbu ya Melekisedeke zola kutuba «ntinu ya ludedomo», mpe dyaka, yandi vwandaka ntinu ya Saleme yina zola kutuba «ntinu ya kizunu.» **3** Ata muntu zaba tata ya yandi, mama ya yandi, to bankooko ya yandi. Ata muntu zaba mbutukulu mpe nsukunu ya yandi. Yandi kele mutindu Mwana ya Nzambi: Yandi kele nganga-Nzambi tii seko. **4** Beno tala mfunu ya Melekisedeke yina Abalayami, nkooko ya beto, pesaka dime na bima yina yandi kuzwaka. **5** Kasi bantu ya dikanda ya Levi yina kele banganga-Nzambi, kele na luve ya Misiku na kubaka dime ya bima nyonso na sika ya bantu ya Isayeli yina kele bampangi ya bawu ya yinsi mosi, ata ti bawu mpe kele bana ya dikanda ya Abalayami. **6** Melekisedeke vwandaka ve muntu ya

dikanda ya Levi. Kasi yandi kuzwaka dime na sika ya Abalayami, mpe sakumunaka Abalayami, muntu yina Nzambi pesaka bansilulu. 7 Beto lenda kusala ve ntembe ti muntu yina ke sakumunaka me lutila mfunu na muntu yina ke kuzwaka lusakumunu. 8 Banganga-Nzambi yina ke kuzwaka dime kele bantu yina ke kufwa. Kasi na yina me tadila Melekisedeke yina kuzwaka dime, yandi kele muntu yina ke ntete moyo mutindu yawu kele ya kusonama. 9 Ni bantu ya dikanda ya Levi ke kuzwaka dime. Kasi beto lenda kutuba mpe ti Levi pesaka mpe dime ntangu Abalayami pesaka yawu. 10 Ata ti Levi wwandaka me butuka ntete ve, yandi wwandaka yimeni na menga ya nkooko ya yandi, Abalayami, ntangu Melekisedeke kwendaka bwabana Abalayami. 11 Banganga-Nzambi ya dikanda ya Levi wwandaka sala kisalu ya bawu mutindu Misiku ya Moyize wwandaka zabisa. Mutindu kisalu yina bawu wwandaka sala wwandaka ve ya kulunga, ya wwandaka mfunu ti nganga-Nzambi ya nkaka basika na mutindu ya Melekisedeke, kasi ve na mutindu ya Aloni. 12 Kana mutindu ya kuwanda nganga-Nzambi me soba, misiku mpe fwana kusoba. 13 Mambu yayi kele ya kusonama samu na Mfumu ya beto. Yandi kele na dikanda yina ata muntu me salaka kisalu ya bunganga-Nzambi na kiyokolo ya minkayulu. 14 Yawu kele ya kuzabana ti Mfumu ya beto butukaka na dikanda ya Yuda yina Moyize tubaka ata dyambu samu na kisalu ya bunganga-Nzambi. 15 Ya ke na kutalana na pwelele nyonso ti nganga-Nzambi ya nkaka yina kwizaka kele mutindu Melekisedeke. 16 Ya kele ve ti yandi me kuma nganga-Nzambi na luve ya misiku ya bantu, kasi na lulendo ya luzingu yina lenda kumanisa ve. 17 Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Nge kele nganga-Nzambi ya bantangu nyonso na mutindu ya Melekisedeke.» (aiōn g165) 18 Na yina, Nzambi katulaka Misiku ya ntama, samu ti yawu wwandaka kondwa ngolo mpe mfunu. 19 Misiku wwandaka ve na lulendo ya kukumisa bantu ya kudedama. Kasi ntangu yayi, beto me kuzwa kivuvu ya mbote yina ke na kunata beto pene-pene na Nzambi. 20 Ntangu bantu ya nkaka kumaka banganga-Nzambi, ata muntu zengaka ve ndefi. 21 Kasi Yesu kumaka nganga-Nzambi na luve ya ndefi yina Nzambi zengaka ntangu Nzambi tubaka: «Mfumu me zenga ndefi, mpe yandi ke soba ve mabanza ya yandi: nge kele nganga-Nzambi ya bantangu nyonso.» (aiōn g165) 22 Na yina,

Yesu kumaka muntu yina ke na kusala ti beto wanda na kati ya ngwisani ya nkaka ya kulutila mbote. 23 Dyaka, banganga-Nzambi yango wwandaka mingi, samu ti lufwa wwandaka sala ti bawu sala ve kisalu yina tii seko. 24 Kasi Yesu ke zingaka seko, mpe kisalu ya yandi ya bunganga-Nzambi ke manisa ve. (aiōn g165) 25 Ni yawu yina, yandi lenda kuvuukisa ya mankululu bayina ke kumaka pene-pene ya Nzambi na luve ya yandi, samu ti yandi kele kaka moyo samu na kusambidilaka bawu. 26 Na yina, Yesu kele nganga-Nzambi ya ntete yina lungaka na beto. Yandi kele ya longo, ke na dyambu ya yimbi ve, mpe ke na disumu ve. Nzambi katulaka yandi kisika kele misumuki mpe zangulaka yandi na mazulu. 27 Yandi kele ve mutindu banganga-Nzambi ya ntete ya nkaka yina ke pesaka bilumbu nyonso minkayulu ntete samu na masumu ya bawu mosi, mpe na manima samu na masumu ya bantu nyonso. Yandi pesaka munkayulu kaka mbala mosi, ntangu yandi pesaka nzutu ya yandi mosi. 28 Bantu yina Misiku wwandaka pesa muswa ya kuwanda banganga-Nzambi ya ntete, wwandaka bantu ya kulunga ve. Kasi ndefi yina Nzambi zengaka na manima ya Misiku tulaka Mwana ya yandi nganga-Nzambi ya ntete yina yandi kumisaka ya mankululu muntu ya kulunga. (aiōn g165)

8 Dyambu ya kulutila mfunu na mambu nyonso yina beto ke na kutuba, ni dyambu yayi: Beto kele na nganga-Nzambi ya ntete ya mutindu yina. Yandi kele ya kuwanda na lubakala ya kiti ya kintinu ya Nzambi-Mpungu. 2 Yandi ke salaka kisalu ya yandi na kati ya kivinga ya longo. Kivinga yango kele ya tsyelika Yinzo ya longo yina tungamaka na muntu ve, kasi na Mfumu. 3 Ya tsyelika, konso nganga-Nzambi ya ntete ke solamaka samu na kupesa makabu mpe minkayulu na Nzambi. Na yina, nganga-Nzambi ya ntete ya beto fwana kuwanda mpe na kima ya kupesa na Nzambi. 4 Bubu yayi, kana Yesu wwandaka awa na ntoto, yandi zolaka wanda ve nganga-Nzambi, samu ti ya kele na banganga-Nzambi awa na ntoto yina ke pesaka makabu mutindu Misiku ke tumisaka yawu. 5 Kisalu yina banganga-Nzambi yayi ke salaka kele kaka kifwani mpe kinsinsya ya bima ya tsyelika yina kele na mazulu. Ya ke na kufwanana na mambu yina Nzambi kebisaka Moyize samu na kutunga Yinzo ya longo ya lele. Nzambi tubilaka yandi: «Nge fwana kusala keba na Yinzo ya longo ya lele yina nge ke

tunga, samu ti yawu kuvwanda mutindu kifwani yina mu lakisaka nge na zulu ya mongo.» 6 Kasi ntangu yayi, Yesu ke na kusala kisalu yina me lutila kisalu ya banganga-Nzambi, samu ti yandi kele muntu yina vutulaka bundiku na lusalusu ya ngwisani ya malu-malu ya kulutula mbote, yina me salama na bansilulu ya kulutula kitoko. 7 Kana ya tsyelika ngwisani ya ntete vwandaka ya kudedama, ya zolaka vwanda dyaka ve na mfunu ya kusala ngwisani ya zole. 8 Kasi Nzambi ke na kusemba bantu ya yandi na kutuba: «Mfumu me tuba ti na bilumbu ke kwiza mu ke sala ngwisani ya malu-malu na dikanda ya Isayeli mpe ya Yuda. 9 Yawu ke vwanda ve mutindu ngwisani yina mu salaka na bankooko ya bawu ntangu mu bakaka bawu mpe basisaka bawu na yinsi ya Ngipiti. Bawu vwandaka ve ya kukwikama na ngwisani yina. Ni yawu yina munu mpe, mu bikaka bawu. Ni mambu yina Mfumu tubaka. 10 Mfumu me tuba dyaka: Ngwisani yina mu ke sala na bantu ya Isayeli kele mutindu yayi: Mu ke tula misiku ya munu na kati ya mabanza ya bawu, mpe mu ke sonika yawu na bantima ya bawu. Mu ke vwanda Nzambi ya bawu, mpe bawu ke vwanda bantu ya munu. 11 Ata muntu na kati ya bawu ke vwanda dyaka na nsatu ya kulongisa nkundi ya yandi to mpangi ya yandi na kuzaba munu. Ya tsyelika, bantu nyonso ke zaba munu, kubanda na bana ya fyoti tii na bantu ya kukula. 12 Mu ke lemvokila bawu yimbi ya bawu, mpe mu ke bambukila dyaka ve moyo masumu ya bawu.» 13 Na kuzonzila ngwisani ya malu-malu, Nzambi me sala ti ngwisani ya ntete kuma ngwisani ya ntama. Kasi kima yina kele ya ntama mpe nuna ke kumaka pene-pene na kuzimbana.

9 Ngwisani ya ntete vwandaka na misiku samu na kubondila Nzambi, mpe Yinzo ya longo samu na kubondila yandi awa na ntoto. 2 Na kati ya Yinzo yango ya lele, ba tulaka ntete kivinga yina ba ke bokilaka kivinga ya longo kisika vwandaka kitentokolo ya mwinda, mesa mpe mampa yina ba pesaka na Nzambi. 3 Na manima ya lele ya nkaka vwandaka na kivinga yina ba ke bokilaka kisika ya kulutula longo. 4 Kuna, ya vwandaka na mesa ya wolo kisika ba vwandaka yoka maaka ya nsunga ya mbote, mpe Sanduku ya Ngwisani yina ba lengaka na wolo. Na kati ya sanduku yina vwandaka na ndonga ya wolo ya kufuluka na mani, yinti ya Aloni yina basisaka bifulu, mpe bibuku ya matadi kisika vwandaka ya kusunama

Misiku ya ngwisani. 5 Na zulu ya sanduku vwandaka na biteki ya bakeluba ya nkembo yina vwandaka lakisa ti Nzambi kele na kisika yina. Mapapu ya bawu vwandaka fuka kisika yina ba ke pesaka munkayulu ya menga, samu ti Nzambi lemvokila bantu masumu. Kasi ntangu me lunga ntete ve na kuzonzila yawu nyonso. 6 Ni mutindu yina ba bongisaka bima nyonso. Banganga-Nzambi vwandaka kota bilumbu nyonso na kivinga ya ntete ya lele samu na kusala kisalu ya bawu. 7 Kasi kaka nganga-Nzambi ya ntete vwandaka kota na kivinga ya zole. Yandi vwandaka kota kuna kaka mbala mosi na mvula ya muvimba. Yandi fwanaka nata menga ya kibulu samu na kupesa yawu mutindu munkayulu na Nzambi samu na masumu ya yandi mosi mpe masumu ya bantu nyonso. 8 Na yina, Mpeve ya Longo ke na kulakisa ti nzila ya kukota na kivinga ya kulutula longo ke ntete ya kukangama kana Yinzo ya ntete ya longo ke ntete mfunu. 9 Yawu kele kifwani ya mambu ya ntangu yayi. Yawu zola kutuba ti makabu mpe munkayulu ya bibulu yina ba ke pesaka na Nzambi lenda kusala ve ti muntu yina ke na kupesa yawu kuma na ntima ya kuvedila. 10 Yawu kele kaka mambu ya misiku ya kimuntu na yina me tadila kudya, kunwa, mpe konso mutindu ya kuvedisa nzutu. Yawu vwandaka kaka bifu yina bantu sadilaka mwa ntangu tii na ntangu yina Nzambi sobaka mambu nyonso. 11 Kasi Klisto kwizaka mutindu nganga-Nzambi ya ntete ya bima ya mbote yina ke kwiza. Yandi kotaka na kati ya kivinga ya longo ya kulutula nene mpe kudedama yina bantu tungaka ve. Ya zola kutuba ti kivinga ya longo yango kele ve awa na ntoto. 12 Klisto kotaka kaka mbala mosi na kivinga ya longo. Yandi pesaka ve menga ya nkombo to ya ngombe. Kasi yandi pesaka menga ya yandi mosi, mpe ni na mutindu yina yandi kuulaka beto yimeni na masumu ya beto. (aiōnios g166) 13 Ba vwandaka mwanga menga ya nkombo mpe ya ngombe na bantu ya kuvedila ve. Ba vwandaka pakula bawu mpe bombi ya kibulu yina ba me nyengisa. Nsalulu yina vwandaka vedisa bawu kaka nzutu. 14 Kana ni mutindu yina, menga ya Klisto kele dyaka ya kulutula ngolo. Na Mpeve ya seko, Klisto pesaka nzutu ya yandi mosi na Nzambi mutindu munkayulu ya kuvedila. Menga ya yandi ke vedisa bantima ya beto na bisalu ya yimbi, samu ti beto lenda na kusadila Nzambi yina kele moyo. (aiōnios g166) 15 Ni yawu yina, Klisto kele muntu

yina vutulaka bundiku na lusalusu ya ngwisani ya malu-malu, samu ti bayina Nzambi bokilaka lenda na kuzwa bima ya bantangu nyonso yina Nzambi pesaka nsilulu na bantu ya yandi. Bawu lenda kuzwa yawu samu ti Klisto kufwaka, mpe ti lufwa ya yandi kuulaka bantu na masumu yina bawu salaka ntangu bawu vwandaka tumama ntete na ngwisani ya ntete. (aiōnios g166) 16 Kana muntu me bika mukanda ya mambu ya kusadila na manima ya lufwa ya yandi, bantu fwana kuzitisa yawu kaka na manima ya lufwa ya yandi. 17 Ya tsyelika, mukanda yina kele ve na mfunu kana muntu yina me sonika yawu ke ntete moyo. Yawu ke vwandaka na mfunu kana muntu ya yawu me kufwa. 18 Ni yawu yina, ntete na kuzonzila ngwisani ya ntete, menga mwanganaka. 19 Na mantwala ya bantu nyonso, Moyize tangaka ntete misiku nyonso mutindu yawu kele ya kusonama na dibuku ya Misiku. Na manima, yandi bakaka menga ya bana ya ngombe mpe ya nkombo, mpe yandi vukisaka yawu na maza. Yandi sadilaka mwa kintala ya mukwisa mpe mika ya mbwaki ya kibulu samu na kumwanga yawu na zulu ya dibuku yina mpe na bantu nyonso. 20 Yandi tubaka: «Yayi ni menga yina ke na kulakisa ngwisani yina Nzambi ke na kutumisa beno na kuzitisa.» 21 Na manima, Moyize mwangaka mpe menga na Yinzo ya lele, mpe na bima nyonso yina bawu vwandaka sadila na lusambulu. 22 Na yina me tadila Misiku, ni na menga ba ke vedisaka bima nyonso, mpe mulemvo ya masumu kele ve kana menga me basika ve. 23 Kana bifwani ya bima yina kele na mazulu fwanaka kuma ya kuvedila na mutindu yina, ya kele mfunu ti bima ya tsyelika yina kele na mazulu kuma ya kuvedila na munkayulu ya kulutula mbote. 24 Ya tsyelika, Klisto kotaka ve na kivinga ya longo yina bantu tungaka, mpe yina kele kaka kifwani ya kivinga ya tsyelika ya longo. Kasi Klisto kotaka na mazulu kisika yandi kele ntangu yayi na ntwala ya Nzambi samu na beto. 25 Mvula ni mvula, nganga-Nzambi ya ntete ya ba-Zwife ke kotaka na menga ya kibulu na kati ya kivinga ya longo. Kasi Klisto kotaka na mazulu samu na kupesa ve bambala mingi nzutu ya yandi mutindu munkayulu. 26 Kana ve, yandi zolaka tala mpasi bambala mingi katuka mbandukulu ya yinza. Ya tsyelika, yandi me kwiza kaka mbala mosi na ntangu yayi ya nsuka samu na kukatula masumu na kupesa nzutu ya yandi mutindu munkayulu. (aiōn g165) 27 Konso muntu ke kufwa kaka mbala mosi, mpe na

manima, Nzambi ke fundisa yandi. 28 Mutindu mosi mpe, Klisto pesaka kaka mbala mosi nzutu ya yandi mutindu munkayulu samu na kukatula masumu ya bantu mingi. Yandi ke kwiza dyaka mbala ya zole samu na kukatula ve masumu ya bantu, kasi samu na kupesa mpulusu na bayina ke vingilaka nkwizulu ya yandi.

10 Misiku ya Moyize kele kaka kinsinsya ya bima yina ke kwiza. Yawu ke lakisaka ve kifwani ya tsyelika ya bima yina. Yawu lenda kusala ve ti bayina ke na kukwenda na sika ya Nzambi kuma ya kulunga. Ni yawu yina, yawu ke tumisaka ti bantu pesa konso mvula munkayulu ya mutindu mosi. 2 Kana bayina ke sambilaka Nzambi na mutindu yina kumaka ya kuvedila na mbala mosi, bawu zolaka zaba ti bawu ke dyaka ve na masumu. Na yina, bantu zolaka pesa dyaka ve munkayulu. 3 Kasi na munkayulu yina, bantu ke bambukilaka masumu ya bawu moyo konso mvula, 4 samu ti menga ya bangombe mpe ya bankombo lenda kukatula ata fyoti masumu ya bantu. 5 Ni yawu yina, ntangu Klisto vwandaka kwiza na yinza, yandi tubaka na Nzambi: «Nge me zola ve munkayulu mpe makabu, kasi nge me pesa muni nzutu. 6 Nge me yangalala ve na bibulu yina ba me yoka na mesa ya kuyoka munkayulu, mpe munkayulu yina bantu ke pesaka samu na kuzwa mulemvo ya masumu. 7 Na yina, mu tubaka: Nzambi ya muni, muni yandi yayi! Mu me kwiza samu na kusala mambu yina nge zola mutindu ya kele ya kusonama samu na muni na dibuku ya nge.» 8 Klisto tubaka ntete: «Minkayulu, makabu, bibulu yina ba me yoka na mesa ya kuyoka munkayulu, mpe munkayulu samu na kuzwa mulemvo ya masumu, nge me zola yawu ve mpe nge me yangalala na yawu ve.» Kasi beto zaba ti ba ke pesaka yawu mutindu Misiku ke tumisaka. 9 Na manima, Klisto tubaka dyaka: «Muni yandi yayi! Mu me kwiza samu na kusala mambu yina nge zola.» Na yina, yandi katulaka mutindu ya ntete ya kupesa munkayulu, mpe sobaka yawu na mutindu ya zole. 10 Yesu-Klisto salaka mambu yina Nzambi vwandaka zola. Yandi pesaka nzutu ya yandi kaka na mbala mosi, mpe yawu salaka ti beto kuma bantu ya longo. 11 Konso nganga-Nzambi ke telamaka konso kilumbu samu na kusala kisalu ya yandi. Yandi ke pesaka konso ntangu munkayulu ya mutindu mosi yina ke lendaka ata fyoti na kukatula masumu

ya bantu. 12 Kasi Klisto, na manima ya kupesa munkayulu kaka mosi samu na masumu ya bantu, yandi kwendaka vwanda ya mankululu na lubakala ya Nzambi. 13 Ntangu yayi, Klisto ke na kuingila ntangu yina Nzambi ke vwandisa makulu ya yandi na zulu ya bambeni ya yandi. 14 Na yina, na munkayulu kaka mosi, yandi me sala ti bayina yandi me kumisa bantu ya longo vwanda ya kulunga tii seko. 15 Mpeve ya Longo mpe ke zabisaka beto yawu. Ya tsyelika, yandi ke tubaka: 16 «Mfumu tubaka: Ngwisani yina mu ke sala na bawu kele mutindu yayi: Mu ke tula misiku ya munu na kati ya bantima ya bawu, mpe mu ke sonika yawu na mabanza ya bawu.» 17 Yandi tubaka dyaka: «Mu ke bambukila dyaka ve moyo masumu ya bawu mpe mambu ya bawu ya yimbi.» 18 Kisika yina ba me lemvokila masumu, ya ke dyaka ve mfunu na kupesa munkayulu samu na kuzwa mulemvo ya masumu. 19 Na yina bampangi, beto ke na kimpwanza ya kukota na kivinga ya kulutula longo na lusalusu ya menga ya Yesu. 20 Na lusalusu ya lele ya nene yina kele nzutu ya yandi mosi, yandi me zibudila beto nzila ya malu-malu mpe ya luzingu. 21 Beto kele na nganga-Nzambi yina me lutula bawu nyonso. Yandi ke na kutwadisa dikanda ya Nzambi. 22 Na yina, beto kwenda pene-pene ya Nzambi na ntimba ya butsyelika, mpe ya kufuluka na kiminu. Bantima fwana kuvwanda ya kuvedila na mambu nyonso ya yimbi, mpe banzutu fwana kuvwanda ya kusukula na maza ya kuvedila. 23 Beto tatamana na kuzabisa na pwelele ti beto ke salaka kivuvu ya beto na sika ya Nzambi. Beto lemba ve samu ti Nzambi ke lungisaka bansilulu ya yandi. 24 Beto salasana samu na kutwadisa beto na kuzola bampangi mpe na kusala bisalu ya mbote. 25 Beto manga ve na kwenda kuvukana kintwadi na bampangi ya dibuundu mutindu bantu ya nkaka me kuma na kifu ya kusala yawu. Kasi konso muntu na kati ya beto fwana kukindisa bampangi. Ya me lunga mutindu yina samu ti beno zaba ti Kilumbu ya Mfumu me kuma pene-pene. 26 Ya tsyelika, kana na manima ya kuzaba butsyelika, beto tatamana na kusala masumu na luzolo ya beto, ya ke dyaka ve na munkayulu ya nkaka yina lenda kukatula masumu. 27 Ya me bikana kaka ni kuingila na boma nyonso, lufundusu yina Nzambi ke sala, mpe tiya ya ngolo yina ke nyengisa bambeni ya yandi. 28 Konso muntu yina ke tumamaka ve na Misiku ya Moyize, ke kuzwaka kitumbu ya lufwa ata kutala yandi kyadi,

kana bantu zole to tatu tuba kimbangi na mambu ya yimbi yina yandi me sala. 29 Kana ni mutindu yina, wapi mutindu ya kitumbu ke kuzwa muntu yina ke vvezaka Mwana ya Nzambi? Wapi mutindu ya kitumbu ke kuzwa muntu yina ke talaka ve mfunu ya menga ya ngwisani yina kumisaka yandi muntu ya longo, mpe ke fingaka Mpeve yina ke lakisaka bumbote? Beno kanisa wapi mutindu kitumbu yina ke lutula ngolo! 30 Ya tsyelika, beto zaba muntu yina tubaka: «Ni munu ke vutula yimbi, mpe ni munu ke pesa na konso muntu mvutu yina me fwanana na yandi!» Yandi tubaka mpe: «Mfumu ke fundisa bantu nyonso.» 31 Ya kele dyambu ya mpasi mingi na muntu yina me kubwa na maboko ya Nzambi ya moyo. 32 Beno bambuka moyo na mambu yina salamaka bilumbu ya ntete ntangu nsemo ya Nzambi lezimaka na sika ya beno. Beno talaka mpasi mingi, mpe beno vibidilaka na kunwana muzingu ya ngolo. 33 Ntangu ya nkaka ba vwandaka finga mpe nyokola beno na ntuala ya bantu nyonso. Ntangu ya nkaka dyaka beno vwandaka lakisa kintwadi ya beno na bayina ba vwandaka sala mutindu yina. 34 Ya tsyelika, beno talaka mpasi kintwadi na bayina vwandaka na boloko. Na kilengi nyonso, beno vwandaka ndima mpe ti ba baka bimvwama ya beno, samu ti beno zaba ti beno kele na bimvwama ya kulutula kitoko mpe yina ke bebaka ve. 35 Na yina, beno bika ve kivuvu ya beno. Ni na yawu, beto ke kuzwa musendo ya nene. 36 Beno fwana kuvwanda na mvibudulu mpe kusala mambu yina Nzambi ke zolaka, samu na kuzwa nyonso yina yandi pesaka nsilulu. 37 Ya tsyelika, ya kele ya kusunama: «Kaka ntangu fyoti me bikana, kaka ya kulutula fyoti, mpe muntu yina fwana kukwiza, ke kwiza. Yandi ke lutisa dyaka ve ntangu mingi. 38 Muntu ya kudedama na ntuala ya munu ke zinga na kiminu. Kana yandi vutuka na manima, mu ke yangalala dyaka na yandi ve.» 39 Na yina me tadila beto, beto kele ve bayina ke vutukaka na manima mpe ke kwendaka na kuzimbana. Kasi beto kele bantu yina ke kwikilaka mpe ke kuzwa mpulusu.

11 Kuvwanda na kiminu ni kukwikila ti beto ke kuzwa mambu yina beto ke sadilaka kivuvu, mpe kundima butsyelika ya mambu yina ke talanaka ve na meso ya beto. 2 Ba sadilaka bakuluntu ya ntama kimbangi ya mbote samu na kiminu ya bawu. 3 Samu na kiminu, beto ke bakulaka ti Nzambi yidikaka

yinza ya muvimba na kusadila ndinga ya yandi. Na yina, bima yina ke talanaka katukaka na bima yina ke talanaka ve. (aiōn g165) 4 Samu na kiminu, Abele pesaka na Nzambi munkayulu ya kulutila mbote na yina pesaka Kayini. Ni samu na kiminu Nzambi sadilaka Abele kimbangi ti yandi kele muntu ya kudedama, samu ti yandi mosi Nzambi ndimaka makabu ya yandi. Abele kufwaka kasi samu na kiminu ya yandi, yandi ke na kuzonza ntete. 5 Samu na kiminu, Enoki kwendaka na mazulu samu ti yandi kufwa ve. Ata muntu lendaka tala dyaka yandi, samu ti Nzambi bakaka yandi. Dibuku ya Nzambi ke tubaka ti ntete Enoki kwenda na mazulu, Nzambi sadilaka yandi kimbangi ti yandi vwandaka yangidika yandi. 6 Kasi ata muntu lenda kuyangidika Nzambi kana yandi kele ve na kiminu. Ya tsyelika, muntu yina ke na kukuma pene-pene na Nzambi, fwana kukwikila ti Nzambi kele, mpe ti yandi ke pesaka musendo na bayina ke sosaka yandi. 7 Samu na kiminu, Nowe kuwaka mambu yina Nzambi zabisaka yandi, mambu yina fwanaka salama mpe yina vwandaka talana ntete ve. Nowe tumamaka na mambu yina Nzambi zabisaka yandi, mpe yandi tungaka nzaza samu na kuvuukisa nzutu ya yandi mpe dikanda ya yandi. Na kusala mutindu yina, yandi lakisaka yimbi ya bantu ya yinza mpe kumaka muntu ya kudedama na meso ya Nzambi samu na kiminu ya yandi. 8 Samu na kiminu, Abalayami tumamaka ntangu Nzambi bokilaka yandi. Yandi kwendaka na yinsi yina Nzambi fwanaka pesa yandi, samu ti yawu kuma ya yandi. Yandi kwendaka ata kuzaba kisika yandi vwandaka kwenda. 9 Samu na kiminu, yandi zingaka mutindu nzenza na yinsi yina Nzambi pesaka yandi nsilulu. Yandi zingaka na kati ya yinzo ya lele mutindu mosi mpe na manima ya yandi Isaaki na Yakobi yina Nzambi pesaka mpe nsilulu yina. 10 Ya tsyelika, Abalayami vwandaka vingila mbanza yina kele na bayinzo yina lendaka kubwa ve, mpe yina Nzambi kele yandi mosi Kiyidiki mpe Kitungi. 11 Samu na kiminu, Saala kuzwaka mwana na lulendo ya Nzambi, ata ti yandi vwandaka buta ve mpe ti yandi vwandaka me nuna. Yandi vwandaka na kivuvu ti nsilulu yina Nzambi pesaka yandi ke salama. 12 Ni yawu yina, na muntu kaka mosi ya kiboba yina kumaka pene-pene na kufwa, butukaka bana mingi. Bawu vwandaka mingi mutindu bambwetete ya zulu mpe mutindu munyenge ya kumu ya mubu yina ba lenda zaba ve lutangu. 13

Bantu nyonso yina kufwaka na kati ya kiminu. Bawu kuzwaka ve bima yina Nzambi pesaka bawu nsilulu, kasi bawu vwandaka zaba ti mambu nyonso yina fwanaka salama, mpe bawu yangalalaka na yawu. Bawu ndimaka ti bawu vwandaka banzenza mpe bizyeti awa na ntoto. 14 Ya tsyelika, bayina ke zonzaka mutindu yina ke lakisaka na pwelele nyonso ti bawu ke na kusosa yinsi ya bawu mosi. 15 Kana bawu vwandaka banza yinsi yina bawu katukaka, bawu zolaka kuzwa nzila ya kuvutuka kuna. 16 Ya tsyelika, bawu vwandaka sosa yinsi ya kulutila kitoko. Yinsi yango, ni yinsi ya mazulu. Ni yawu yina, Nzambi kele ve na nsoni ti ba bokila yandi Nzambi ya bawu. Ya tsyelika, yandi kubikilaka bawu mbanza. 17 Samu na kiminu, Abalayami pesaka Isaaki mutindu munkayulu na Nzambi ntangu Nzambi mekaka yandi. Abalayami vwandaka ya kukubama na kupesa mwana ya yandi kaka mosi Isaaki mutindu munkayulu, ata ti yandi kuzwaka bansilulu samu na mwana yina. 18 Nzambi zabisaka yandi: «Ni na Isaaki nge ke kuzwa bana.» 19 Kasi Abalayami vwandaka na kivuvu ti Nzambi kele na lulendo ya kuvumbula Isaaki na lufwa. Ni yawu yina, Nzambi vutulaka yandi mwana ya yandi mutindu muntu yina me vumbuka na lufwa. 20 Samu na kiminu, Isaaki pesaka lusakumunu na Yakobi mpe Esawu samu na mambu yina ke kwiza na mantwala. 21 Samu na kiminu, Yakobi sakumunaka bana nyonso ya Yosefi ntangu yandi kumaka pene-pene na kufwa. Yandi fukamaka ya kuyekama na nsongi ya yinti ya yandi, mpe sambilaka Nzambi. 22 Samu na kiminu, ntangu Yosefi kumaka pene-pene ya kufwa, yandi tubaka ti bana ya Isayeli ke basika na yinsi ya Ngipiti, mpe zabisaka yinki bawu fwanaka sala na mikwa ya nzutu ya yandi. 23 Samu na kiminu, bibuti ya Moyize bumbaka Moyize bangonda tatu na manima ya mbutukulu ya yandi. Bawu salaka mutindu yina, samu ti yandi vwandaka mwana ya kitoko, mpe bawu vwandaka ve na boma na kumanga na kutumama na Musiku ya ntinu. 24 Samu na kiminu, ntangu Moyize kumaka muntu ya kukula, yandi mangaka ti ba bokila yandi mwana ya mwana ya Falawo. 25 Yandi soolaka na kutala mpasi kintwadi na bantu ya dikanda ya Nzambi, kasi ve kuzinga mwa ntangu na kati ya mikembo ya masumu. 26 Yandi talaka ti kuvweza yandi, mutindu ba vwezaka Masiya, kele kimwama ya kulutila nene na bimwama ya yinsi ya Ngipiti. Ya tsyelika, yandi sikikaka meso ya yandi na

musendo yina ke kwiza. 27 Samu na kiminu, Moyize katukaka na yinsi ya Ngipiti ata kuvwanda na boma ya ntinu. Yandi vwandaka ya kukwikama mutindu ti yandi vwandaka tala Nzambi yina ke talanaka ve. 28 Samu na kiminu, Moyize salaka mukembo ya Paki, mpe pesaka muswa ya kutula menga na myelo ya bayinzo, samu ti mbazi yina ke pesaka lufwa, kufwa ve mwana ya ntete ya konso dikanda ya Isayeli. 29 Samu na kiminu, bantu ya Isayeli sabukaka mubu ya mbwaki mutindu ti ya vwandaka ntoto ya kuyuma. Kasi ntangu bantu ya Ngipiti mekaka na kusala mpe mutindu mosi, bawu dyamaka. 30 Samu na kiminu, bibaka ya lupangu ya mbanza Yeliko kubwaka, ntangu bantu ya Isayeli tambulaka penepene ya yawu bilumbu nsambwadi na kwendaka zunga yawu. 31 Samu na kiminu, Layabe, kento ya kindumba kufwaka ve kintwadi na bayina mangaka na kutumama na Nzambi, samu ti yandi yambaka na mbote nyonso bantu ya Isayeli yina kwizaka na mansweki. 32 Yinki mu lenda kutuba dyaka? Ntangu kele ve samu na kuzonzila beno Zedewone, Balake, Samisoni, Zefete, Davidi, Samwele, mpe mimibikudi. 33 Na luve ya kiminu, bawu nungaka bayinsi mingi. Bawu sadilaka mambu ya kudedama, mpe bawu kuzwaka bima yina Nzambi pesaka nsilulu. Bawu kangaka bayinwa ya bankosi, 34 bawu kufwaka tiya ya ngolo, mpe vuukaka na lufwa ya mbele. Bawu kuzwaka bimbemvo, kasi bawu kumaka dyaka na ngolo. Bawu lakisaka ngolo ya bawu na mizingu, mpe bawu kimisaka bankonga ya binwani ya bayinsi ya nkaka. 35 Na luve ya kiminu, bakento talaka bantu ya bawu yina vumbukaka na lufwa. Kasi ba talisaka bantu ya nkaka mpasi ya kulutila. Bawu mangaka ti ba katula bawu na kati ya bampasi yina ya lufwa. Bawu vwandaka na kivuvu ti Nzambi ke vumbula bawu na lufwa samu na kuzwa luzingu ya kulutila mbote. 36 Bantu ya nkaka dyaka vibidilaka bifingu mpe bikoti. Ba kangaka bantu ya nkaka basinga ya bisengo, mpe ba tulaka bawu na boloko. 37 Ba kufwaka bantu ya nkaka na kubula bawu matadi. Ba zengaka ba ya nkaka na dingwengwe na bandambu zole to na kufwa bawu na mbele. Ba ya nkaka vwandaka soba konso ntangu kisika ya kuzinga. Bawu vwandaka lwata bilele ya mpusu ya mameme to ya bankombo. Bawu vwandaka bamputu. Ba vwandaka nyokola mpe talisa bawu mpasi mingi. 38 Yinza zolaka ve bantu yina! Bawu vwandaka tambula kisika ni kisika na bayinsi

ya kuyuma mpe na myongo. Bawu vwandaka zinga na kati ya bibumbamanu ya nene ya matadi, mpe na kati ya mabulu. 39 Bawu nyonso yina, ba ke sadilaka bawu kimbangi ya mbote samu na kiminu ya bawu. Kasi bawu kuzwaka ve bima yina Nzambi pesaka nsilulu. 40 Mutindu Nzambi kanisaka dyambu ya kulutila dyaka mfunu samu na beto, yandi zolaka ve ti bawu kuzwa bima yina kana beto kele ve na bawu.

12 Na yina me tadila beto, beto kele ya kuzunga na nkonga yayi ya nene ya bambangi. Na yina, beto losa dema mpe masumu yina me simba beto. Beto vwanda na kibakala samu na kukima tii na nsukunu, mbangu yina Nzambi me zabisa beto na kukima. 2 Beto sikika meso ya beto na sika ya Yesu samu ti yandi kele mbandukulu mpe nsukunu ya kiminu ya beto. Yandi ndimaka na kufwa na kulunsi ata kutala nsoni ya lufwa yina, samu ti yandi zabaka kilengi yina vwandaka vingila yandi. Ntangu yayi, yandi kele ya kuvwanda na lubakala ya kiti ya kintinu ya Nzambi. 3 Beto banza wapi mutindu yandi vibidilaka bampasi yina ba talisaka yandi na misumuki yina vwandaka yina yandi. Na yina, beno vutuka ve na manima mpe beno lemba ve. 4 Nabunu beno vibidila tii na lufwa mizingu yina beno ke na kunwana na masumu. 5 Beno me zimbana nkindusulu yina Nzambi zabisaka beno mutindu bana ya yandi: «Mwana ya munu, yindula mbote kana Mfumu ke na kusungika nge, mpe kuvwanda ve ya kulemba ntangu yandi ke sembaka nge. 6 Ya tsyelika, Mfumu ke sungikaka muntu yina yandi ke zolaka, mpe ke pesaka kitumbu konso mwana yina yandi ke yambaka.» 7 Ni samu na kusungika beno, Nzambi ke sembaka beno. Nzambi ke na kubakila beno mutindu bana ya yandi. Ya kele na mwana yina tata ke sungikaka ve? 8 Kana Nzambi ke sungikaka beno ve mutindu ya kele samu na bana nyonso ya yandi, beno kele ve bana ya yandi ya tsyelika, kasi bana ya makangu. 9 Beto fwana kubambuka moyo na batata ya beto awa na ntoto. Bawu ke sungikaka beto, mpe beto ke zitisaka bawu. Na yina, beto fwana kutumama ya kulutila na Tata ya beto ya mazulu, mpe beto ke zinga. 10 Batata ya beto ke salaka yawu kaka na mwa ntangu mutindu bawu zola. Kasi Tata ya beto ya mazulu ke sungikaka beto samu na mbote ya beto, samu ti yandi sadisa beto na kukuma bantu ya longo mutindu yandi. 11 Ba ke na sungika

beto ntangu yayi, mpe yawu ke na kupesa ve beto nsayi, kasi mawa. Kasi na bantangu ke kwiza, bayina ndimaka masembo ke kuzwa kizunu mpe ke zinga na ludedomo. **12** Na yina, beno lambula maboko ya beno yina me lemba, mpe beno pesa ngolo na makoto ya beno yina ke na kutekita! **13** Beno tambula na banzila ya kutengama ve, samu ti dikulu ya muntu ya kifuuma kufisuka ve, kasi yawu beluka. **14** Beno sala ngolo na kuvwanda na kizunu na bantu nyonso, mpe na kuzinga na bulongo, kana ve muntu lenda kutala ve Mfumu. **15** Beno sala keba, samu ti ata muntu kondwa bumbote ya Nzambi. Beno sala mpe keba, samu ti ata muntu vwanda mutindu myanzi ya ndudi yina ke na kukula mpe ke na kubebisa bantu mingi. **16** Beno sala keba, samu ti ata muntu zinga na kindumba to safula bima ya Nzambi mutindu Esawu yina tekisaka buyaya ya yandi samu na madya. **17** Beno zaba yawu ti na manima, Esawu zolaka kuzwa lusakumunu ya tata ya yandi, kasi tata mangaka. Yandi lendaka ve na kusobisa tata ya yandi mabanza na dyambu yina ata ti yandi vwandaka dila na kusosa na kubaka dyaka buyaya ya yandi. **18** Beno me kuma ve pene-pene ya kima yina bantu ke lendaka na kusimba mutindu mongo ya Sinayi yina vwandaka na tiya ya nene, mpimpa, kitombe, mupepe ya ngolo, **19** makelele ya kulumenta, mpe muningu ya ndinga. Ntangu bantu ya Isayeli kuwaka ndinga yina, bawu mangaka ti ba zabisa bawu dyaka mambu ya nkaka. **20** Ya tsyelika, bawu vibidilaka ve na kuwa mambu yayi: «Konso muntu yina ke simba mongo yina, ata ya vwanda kibulu, ba ke kufwa yandi na matadi.» **21** Mambu yina ba talaka vwandaka pesa boma ya kulutula. Na yina, Moyize tubaka: «Mu ke na boma, mpe mu ke na kutekita.» **22** Kasi beno me kuma pene-pene na mongo ya Siyone mpe na mbanza ya Nzambi ya moyo. Mbanza yango, ni Yelusalemi ya mazulu kisika mafunda mingi ya bambazi ke na kuyangalala na kati ya mukembo. **23** Beno me kuma pene-pene ya kisika yina me vukana bana ya ntete ya Nzambi, mpe yina bankumbu kele ya kusunama na mazulu. Beno me kuma pene-pene na Nzambi yina kele mufundisi ya bantu nyonso, mpe pene-pene ya bampeve ya bantu ya kudedama yina Nzambi me kumisa bantu ya kulunga. **24** Beno me kuma pene-pene na Yesu yina vutulaka bundiku na kati ya ngwisani ya malu-malu, mpe pene-pene na menga ya yandi yina yandi me mwanga beno. Menga yango

ke na kulakisa dyambu yina me lutila dyambu yina lakisaka menga ya Abele. **25** Beno sala keba! Beno manga ve na kuwa muntu yina ke na kuzonzila beno. Bayina mangaka na kuwa muntu yina vwandaka kebisa bawu awa na ntoto, kuzwaka kitumbu ya Nzambi. Na yina, kana bawu kuzwaka kitumbu, beto mpe ke kuzwa kitumbu kana beto manga na kuwa muntu yina kele na mazulu mpe ke na kuzonzila beto. **26** Na ntama, ndinga ya yandi ningisaka ntoto. Kasi ntangu yayi, yandi me pesa beto nsilulu yayi: «Mbala mosi dyaka, mu ke ningisa kaka ntoto ve, kasi mu ke ningisa mpe zulu.» **27** Bampova «mbala mosi dyaka» ke na kulakisa ti bima yina Nzambi yidikaka ke ningana mpe ke zimbana, samu ti bima yina lenda kuningana ve tatamana na kuvwanda. **28** Na yina, beto tonda Nzambi, samu ti yandi me pesa beto Kimfumu yina ba lenda kuningisa ve. Beto sambila yandi na mutindu yina ke yangidikaka yandi, na kivuvu mpe buzitu. **29** Ya tsyelika, Nzambi ya beto kele tiya yina ke nyengisaka.

13 Beno tatamana na kuzolasana mutindu bampangi. **2** Beno zimbana ve na kuyamba banzenza na bayinzo ya beno. Ya tsyelika, na kusala mutindu yina, bantu ya nkaka yambaka bambazi ata kuzaba. **3** Beno fwana kubambuka moyo na bayina kele na boloko mutindu ti beno kele na boloko kintwadi na bawu. Beno bambuka moyo mpe na bayina ba ke na kotalisa mpasi, samu ti beno mpe kele na nzutu mutindu bawu. **4** Bantu nyonso fwana kuzitisa makwela. Bakala fwana kusala ve kinsunza, mutindu mosi mpe kento ya yandi. Nzambi ke fundisa bantu ya kindumba mpe ya kinsuza. **5** Beno fwana kuvwanda ve na nkadulu ya kuzola mbongo. Beno yangalala na bima yina kele na beno, samu ti yandi mosi Nzambi tubaka: «Mu ke bika nge ve, mu ke kabuka ve na nge.» **6** Na yina, beto lenda kutuba na kivuvu nyonso: «Mfumu kele kisadisi ya munu mpe mu ke vwanda ve na boma ya kima. Yinki muntu lenda kusala munu?» **7** Beno fwana kubambuka moyo na bantwadisi ya beno yina zabisaka beno mambu ya Nzambi. Beno kanisa wapi mutindu luzingu ya bawu sukaka, mpe beno landa ndyatulu ya bawu na kiminu. **8** Yesu-Klisto ke kaka mutindu mosi mazono, bubu yayi, mpe bantangu nyonso. (aiōn g165) **9** Beno bika ve ti ba vuna beno na konso mutindu ya bandongosolo ya malu-malu. Ya kele mbote ti bumbote ya Nzambi

kindisa bantima ya beno, kasi ve misiku yina me **(aiōn g165)** 22 Bampangi, mu ke na kutumisa beno na tadila madya. Bayina ke sadilaka misiku yina, ke kuwa na mvibudulu nyonso mambu ya nkindusulu yina mu me zabisa beno. Na kutala mbote, mukanda ya munu kele yinda mingi ve. 23 Mu ke na kuzabisa beno nsangu yayi: Mpangi ya beto Timote ke dyaka ve na boloko. Kana yandi kuma mbangu awa, mu ke kwiza na yandi samu na kutala beno. 24 Beno pesa mbote na sika ya bantwadisi nyonso ya beno, mpe na bantu nyonso ya longo. Bampangi ya yinsi ya Itali me fidisa beno bambote. 25 Bika ti lusakumunu ya Nzambi kuvwanda na beno nyonso.

kindisa bantima ya beno, kasi ve misiku yina me 10 Banganga-Nzambi ke salaka kisalu ya bawu na kati ya kivinga ya longo. Kasi bawu kele ve na muswa ya kudya bima yina ba ke pesaka mutindu munkayulu na mesa ya kuyoka minkayulu. 11 Nganga-Nzambi ya ntete ke nataka menga ya bibulu na kati ya kivinga ya kulutila longo samu na mulemvo ya masumu. Kasi ba ke basisaka banzutu ya bibulu yina na ngaanda ya mbanza samu na kuyoka yawu, ntama na kiw wandu. 12 Ni yawu yina, Yesu mpe kufwaka na ngaanda ya mbanza samu na kuvedisa bantu nyonso na menga ya yandi mosi. 13 Na yina, beto basika na mbanza, ntama na kiw wandu mpe beto kwenda kubwabana yandi, samu ti ba vweza beto mutindu ba vwezaka yandi. 14 Ya tsyelika, awa na ntoto beto kele ve na mbanza yina ke vwanda seko. Kasi beto ke na kusosa mbanza yina ke kwiza na mantwala. 15 Na yina, na luve ya Yesu, beto bika ve na kupesa na Nzambi masiika mutindu munkayulu. Ya zola kutuba: Bampova ya yinwa ya beto yina ke na kukembisa Nkumbu ya yandi. 16 Beno fwana kuzimbana ve na kusala mambu ya mbote, mpe na kusalasana. Ni minkayulu ya mutindu yina Nzambi ke zolaka. 17 Beno zitisa bantwadisi ya beno, mpe beno tumama na bawu. Ya tsyelika, bawu ke bikaka ve na kukeba beno mbote, samu ti bawu ke zabisa na sika ya Nzambi wapi mutindu bawu kebaka beno. Beno fwana kusala nyonso yina me lunga, samu ti bawu sala kisalu ya bawu na kilengi. Bawu fwana kusala yawu ve na manyongo, kana ve beno ke kuzwa ndandu ve. 18 Beno sambidila beto. Beto ke na kivuvu ti beto kele ve na dyambu ya yimbi na kati ya bantima ya beto, samu ti beto ke sosaka kaka na kuvwanda na nkadulu ya mbote na mambu nyonso. 19 Mu ke na kulomba beno na kusambila Nzambi, samu ti yandi pesa munu nzila ya kuvutuka na nswalu nyonso na sika ya beno. 20 Nzambi yina ke pesaka kizunu, vumbulaka Mfumu ya beto Yesu na kati ya bantu ya kufwa. Nzambi me kumisa yandi muvungi ya nene ya mameme, na lusalusu ya menga ya yandi yina salaka ngwisani ya bantangu nyonso na beto. **(aiōnios g166)** 21 Bika ti Nzambi kupesa beno ngolo ya kusala mambu ya mbote, samu ti beno lungisa luzolo ya yandi. Bika ti na lusalusu ya Yesu-Klisto, yandi sala na beto mambu yina ke yangidikaka yandi. Nkembo kuvwanda na Yesu-Klisto tii seko! Ameni.

Zaki

1 Ni muntu Zaki yina kele kisadi ya Nzambi mpe ya Mfumu Yesu-Klisto, mu ke na kusonika mukanda yayi na sika bifumba kumi na zole ya kumwangana na yinza nyonso. Mbote ya beto! **2** Bampangi, beno yangalala mingi na konso ntotolo yina ke kuminaka beno. **3** Beno bambuka moyo ti, ntangu kiminu ya beno ke nungaka bantontolo, yawu ke pesaka beno mvibudulu. **4** Kasi mvibudulu ya beno fwana kuvwanda ya kulunga. Na yina, beno ke vwanda bantu ya kulunga mpe ya kudedama, mpe beno ke kondwa kima ve. **5** Kana muntu na kati ya beno ke na kukondwa ndwenga, yandi lomba yawu na Nzambi, mpe Nzambi ke pesa yandi yawu, samu ti Nzambi ke pesaka na bantu nyonso na ntima ya mbote mpe ata kupesa masembo. **6** Kasi yandi lomba yawu na kiminu ata kusala ntembe. Muntu yina ke na kusala ntembe kele mutindu maza ya mubu yina mupepe ke na kuningisa mpe kunanguna. **7** Muntu ya mutindu yina fwana kubanza ve ti yandi ke kuzwa kima na Mfumu. **8** Yandi kele muntu ya ntembe yina ke sobaka mabanza mpe nkadulu ya yandi konso ntangu. **9** Mpangi yina kele muwelo fwana kuvwanda na nsayi, samu ti Nzambi ke zangula yandi. **10** Mpangi yina kele mwama fwana kuvwanda na nsayi ntangu Nzambi ke kulula yandi. Mutindu kifulu ya mfinda, mwama ke zinga ntangu mingi ve. **11** Ntangu ke basikaka, mpe tiya ya yawu ya kulutila ke yumisaka matiti. Kifulu ke kubwaka, mpe kitoko ya yawu ke manisaka. Ni mutindu yayi mwama ke kufwa mpe ke bika bisalu ya yandi. **12** Kyese na muntu yina ke vibidilaka bantontolo. Na manima ya kununga yawu, yandi ke kuzwa luzingu ya mankululu mutindu Nzambi salaka nsilulu na bayina ke zolaka yandi. **13** Ntangu bantontolo ke kuminaka muntu, yandi bikaka na kutuba: «Nzambi ke na kutonta muntu.» Mambu ya yimbi lenda kutonta Nzambi ve, mpe Nzambi lenda kutonta muntu ve. **14** Kasi muntu ni muntu kele ya kutonta ntangu yandi ke vwandaka na bansatu ya yimbi, mpe ke landaka yawu. **15** Ntangu beto ke sadilaka bansatu ya yimbi, yawu ke kumaka disumu, mpe ntangu disumu ke kumaka kifu ya konso ntangu, yawu ke pesaka lufwa. **16** Bampangi ya muntu ya luzolo, muntu vuna beno ve. **17** Makabu nyonso ya kulutila mbote ke katukaka na zulu, na sika ya

Nzambi, Kiyidiki ya bansemo ya zulu. Mpe na sika ya yandi, nsobolo ke vwandaka ve. Yandi ke sobaka ve mutindu mpewo ke sobaka bisika. **18** Na luzolo ya yandi mpe na lusalusu ya mambu ya yandi ya butsyelika, Nzambi pesaka beto luzingu, samu ti beto vwanda na mantwala ya bima nyonso yina yandi yidikaka. **19** Bampangi ya muntu ya luzolo, beno bambuka moyo na mambu yayi: Konso muntu fwana kuvwanda ya kukubama na kuwa, kasi yandi fwana kuzonza mpe kudasuka na nswalu ve, **20** samu ti muntu ya kudasuka ke salaka ve mambu ya kulunga na ntuala ya Nzambi. **21** Ni yawu yina, beno bika mambu nyonso ya busafu mpe mavanga nyonso ya yimbi. Beno ndima na lembami mambu yina Nzambi tulaka na bantima ya beno, samu ti yawu lenda kuvuukisa beno. **22** Ya me lunga ve na kuwa kaka mambu ya Nzambi, kasi beno fwana kusadila yawu. Kana beno sadila yawu ve, beno ke na kuvuna banzutu ya beno mosi. **23** Muntu yina ke kuwaka mambu ya Nzambi, mpe ke sadilaka yawu ve me fwanana na muntu yina ke na kutala kizizi ya yandi na kitala-tala. **24** Na manima ya kutala kizizi ya yandi, yandi ke kwenda mpe ke zaba dyaka ve wapi mutindu yandi kele. **25** Kasi muntu yina ke yindulaka na Musiku ya kulunga yina ke pesaka beto kimpwanza, ke vwandaka ya kwikama na mambu yina. Yandi ke sosaka kaka ve na kuwa yawu, kasi ke sadilaka yawu. Muntu ya mutindu yina ke tala nsayi na bisalu ya yandi. **26** Kana muntu ke na kukanisa ti yandi ke sambilaka ya tsyelika, kasi yandi zaba ve kukutika yinwa ya yandi, yandi ke na kuvunama, mpe kusambila ya yandi kele mpamba. **27** Kusambila ya kuvedila mpe ya tsyelika na ntuala ya Tata Nzambi, ni kusadisa bansaana mpe mifwidi na bampasi ya bawu, mpe kusumuka ve na mambu ya yimbi ya yinza.

2 Bampangi, beno ke na kuzinga na kiminu na Mfumu ya beto ya nkembo Yesu-Klisto. Na yina, beno fwana kuswasikisa bantu ve. **2** Beno tala kifwani yayi: Mwama yina me lwata bake ya wolo mpe kinkuti ya ntalu me kota na kimvuka ya beno. Mputu yina me lwata kinkuti ya yimbi me kota kuna mpe. **3** Beno ke pesa buzitu mingi na muntu yina me lwata kinkuti ya ntalu, mpe beno ke tubila yandi: «Kwiza vwanda awa na kisika ya buzitu.» Kasi beno ke tuba na mputu: «Vwanda ya kutelama awa!» To «Vwanda awa, pene-pene na kisika ya kutula makulu

ya munu.» 4 Kana beno ke salaka mutindu yina, beno ke swasikisaka bantu, mpe beno ke fundisaka bantu na mabanza ya beno ya yimbi. 5 Bampangi ya munu ya luzolo, beno kuwa! Nzambi soolaka bamputu ya yinza, samu ti bawu vwanda bamvwama na kiminu, mpe kuzwa Kimfumu yina yandi salaka nsilulu na bayina ke zolaka yandi. 6 Kasi beno ke yinaka bamputu. Beno ke zitisaka bamvwama yina ke nyokolaka beno, mpe ke nataka beno na ntuala ya mifundisi. 7 Ni bawu mpe ke safulaka nkumbu ya mbote yina Nzambi pesaka beno. 8 Dibuku ya Nzambi ke zabisaka: «Zola mpangi ya nge mutindu nge mosi.» Ya kele Musiku ya Kimfumu ya Nzambi. Kana beno ke sadilaka yawu, beno ke salaka mambu ya mbote. 9 Kasi, kana beno ke swasikisaka bantu, beno ke salaka disumu, mpe Musiku ke bedisaka beno, samu ti beno ke tumamaka na yawu ve. 10 Kana muntu me tumama na Misiku nyonso, kasi yandi me lembana na kutumama na mosi, yandi me sumuka na Misiku nyonso. 11 Nzambi yina tubaka «Kusala kinsuza ve», tubaka mpe «Kufwa muntu ve.» Na yina, kana muntu me sala kinsuza ve, kasi yandi me kufwa muntu, yandi me tumama ve na Misiku. 12 Na yina, beno fwana kuzonza mpe kudyatila mutindu bantu yina Musiku ya kimpwanza ke fundisa. 13 Ntangu Nzambi ke fundisa bantu, yandi ke tala ve kyadi na bayina ke talaka ve bampangi kyadi. Kasi bayina ke talaka bampangi kyadi, ke nunga lufundusu. 14 Bampangi, wapi mfunu na kutuba «Mu ke na kiminu» kana yawu lenda kutalana ve na bisalu ya mbote? Kiminu ya mutindu yina lenda kuvuukisa ve. 15 Kana mpangi ya beno kele ve na lele ya kulwata, to ke na madya ve, 16 samu na yinki beno ke tubila yandi: «Kwenda mbote! Lwata binkuti ya madidi, mpe kudya mbote!» Kuzabisa yandi mutindu yina kele mambu ya mpamba kana beno pesa yandi ve bima yina ke na yandi nsatu. 17 Mutindu mosi, kana kiminu ke na kutalana ve na bisalu ya mbote, yawu kele ya kufwa. 18 Kasi muntu ke tubila munu: «Nge, nge ke na kiminu, mpe munu, mu ke salaka bisalu ya mbote.» Mu ke vutula yandi: «Lakisa munu kiminu ya nge ata bisalu, mpe mu ke lakisa nge kiminu ya munu na bisalu ya munu.» 19 Nge ke kwikilaka ti ya ke kaka na Nzambi mosi. Ya ke mambu ya mbote. Bampeve ya yimbi mpe ke kwikilaka yawu, mpe ba ke tekitaka na boma. 20 Muntu ya ndwenga ve! Mu ke lakisa nge ti kiminu ata bisalu kele mpamba. 21 Nzambi

talaka ya kudedama nkooko ya beto Abalayami samu na bisalu ya yandi ntangu yandi pesaka mwana ya yandi Isaaki mutindu munkayulu na zulu ya kiyokolo ya minkayulu. 22 Nge ke na kutala ti kiminu ya yandi vwandaka na bisalu, mpe kiminu ya yandi kumaka ya kudedama samu na bisalu yina yandi salaka. 23 Na yina, mambu yina ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi salamaka: «Abalayami kwikilaka na Nzambi, mpe Nzambi talaka yandi muntu ya kudedama samu na kiminu ya yandi», mpe ba bokilaka yandi ndiku ya Nzambi. 24 Beno me tala! Muntu kele ya kudedama na meso ya Nzambi samu na kiminu kaka ve, kasi mpe samu na bisalu ya yandi. 25 Mutindu mosi mpe Layabe kento ya kinsuza talanaka ya kudedama na meso ya Nzambi samu na bisalu ya yandi ntangu yandi yambaka bantumwa ya Isayeli, mpe vutulaka bawu na nzila ya nkaka. 26 Na yina, mutindu nzutu kele ya kufwa kana mwela kele ve, mutindu mosi mpe, kiminu kele ya kufwa kana bisalu kele ve.

3 Bampangi, beno vwanda milongisi mingi ve ya Mambu ya Nzambi. Beno zaba ti beto milongisi ke lutila bantu ya nkaka na kuzwa lufundusu ya kulutila ngolo. 2 Beto nyonso ke kubwaka na masumu bambala mingi. Kana muntu ke kubwaka ve na nzonzolo ya yandi, yandi kele muntu ya kulunga yina lenda kukutika nzutu ya yandi nyonso. 3 Beto ke tulaka kisengo ya fyoti na yinwa ya bampunda, samu ti bawu tumama na beto. Na kisengo yina, beto lenda kutwadisa mpe nzutu nyonso ya bawu. 4 Beno tala masuwa: Yawu kele nene mingi, mpe bitembo ke nataka yawu, kasi ni dibaya ya fyoti ke twadisaka yawu, mpe yawu ke kwendaka kisika kinati-masuwa ke zolaka. 5 Mutindu mosi, yinwa kele kinama ya fyoti ya nzutu, kasi yawu lenda lakisa lulendo ya nene. Beno tala wapi mutindu tiya ya fyoti lenda kuyoka mfinda ya nene. 6 Yinwa kele mutindu tiya. Kinama yayi ya nzutu kele ya kufuluka na yimbi, mpe ke bebisaka nzutu nyonso ya beto. Yawu ke fulusaka luzingu nyonso ya beto na tiya yina ke katukaka na mbungulu. (Geenna g1067) 7 Muntu lenda kuyala mitindu mingi ya bibulu ya mfinda, ya bandeke, ya banyoka mpe ya bambisi ya maza, mpe yandi ke yalaka bawu. 8 Kasi ata muntu ke lendaka na kuyala yinwa, samu ti yawu kele kima ya yimbi yina muntu lenda kukutika ve. Yawu ke ya kufuluka na misa yina ke kufwaka bantu. 9 Na yawu, beto ke kembilaka Mfumu Nzambi

Tata ya beto, mpe kaka ni na yawu, beto ke singaka bantu yina Nzambi yidikaka na kifwani ya yandi. **10** Mambu ya kukembila mpe ya kusinga ke basikaka na yinwa kaka mosi. Bampangi, ya fwana kuvwanda mpila yina ve. **11** Mukelo mosi lenda kubasisa ve maza ya mbote mpe ya ndudi. **12** Bampangi, yinti ya fike lenda kubuta ve bambuma ya olive, mpe yinti ya vinu lenda kubuta ve bafike. Mukelo ya maza ya mungwa lenda kubasisa ve maza ya mbote. **13** Kana na kati ya beno kele na muntu ya ndwenga mpe ya mayela, yandi lakisa yawu na ndyatulu ya mbote, mpe na kusala bisalu na lembami mpe na ndwenga. **14** Kasi, kana beno kele na musoki mpe ke zolaka kuswana, beno bika na kuzonza na lunangu mpe beno bika na kumanga butsyelika. **15** Ndwenga ya mutindu yina ke katukaka ve na zulu, kasi yawu kele ya yinza mpe ya kimuntu. Ya ke katukaka na Satana. **16** Kisika kele musoki mpe bansatu ya kuswana, muvusu na mambu nyonso ya yimbi kele kuna mpe. **17** Kasi muntu yina ke na ndwenga yina ke katukaka na zulu ke ntete-ntete na ntima ya kuvedila. Yandi ke zolaka kizunu, lembami mpe bundiku. Yandi ke talaka bantu kyadi, mpe ke salaka bisalu mingi ya mbote. Yandi ke talaka bantu nyonso mutindu mosi, mpe ke na bantima zole ve. **18** Bantu yina ke zolaka kizunu ke kunaka yawu na kizunga ya bawu, mpe mbuma yina bawu ke bukaka ni ludedomo.

4 Beno ke nwanaka mpe ke swanaka, samu ti bantima ya beno ke ya kufuluka na bansatu ya yimbi ya kusadila mabanza ya beno ya munimi. **2** Beno ke vwandaka na nsatu ya kima, kasi beno ke lendaka ve na kuzwa yawu. Na yina, beno ke kubamaka na kufwa mpangi. Beno ke vwandaka na nsatu ya kima ya nkaka, kasi beno ke lendaka ve na kuzwa yawu. Na yina, beno ke swanaka mpe ke nwanaka. Beno ke kuzwaka ve bima yina ke na beno nsatu, samu ti beno ke lombaka yawu ve na Nzambi. **3** Beno ke lombaka, kasi beno ke kuzwaka kima ve, samu ti beno ke lombaka na mutindu ya yimbi. Beno ke lombaka samu na kusadila bansatu ya beno ya yimbi. **4** Bantu ya masumu! Beno zaba ve ti kuzola mambu ya yinza, ni kuyina Nzambi? Muntu yina ke zolaka kuvwanda nkundi ya yinza ke kumaka mbeni ya Nzambi. **5** Na Dibuku ya Nzambi, ba sonikaka: «Nzambi ke salaka beto kimbanda samu na mpeve yina yandi tulaka na beto.» Beno banza ti

mambu yayi kele ya mpamba? **6** Kasi Nzambi ke pesaka beto lusakumunu ya kulutila nene. Dibuku ya Nzambi ke na kutuba: «Nzambi ke mangaka bantu ya lunangu, kasi yandi ke pesaka bantu ya mpamba lusakumunu.» **7** Na yina, beno tumama na Nzambi. Beno tatamana na kumanga Satana, mpe yandi ke kima ntama na beno. **8** Beno kwiza pene-pene na Nzambi, mpe yandi ke kwiza pene-pene na beno. Beno misumuki, beno sukula maboko ya beno, mpe beno bantu ya bantima zole, beno vedisa bantima ya beno. **9** Beno vwanda na kyadi. Beno dila, mpe beno nyonga. Beno balula kuseka ya beno na kudila, mpe kyese ya beno na kyadi. **10** Beno kuluka na ntwala ya Nzambi, mpe yandi ke zangula beno. **11** Bampangi, beno bika na kuzonza mambu ya yimbi beno na beno. Ya tsyelika, muntu yina ke na kuzonza mambu ya yimbi na nzutu ya mpangi, to yina ke na kufundisa mpangi ke na kuzonza mambu ya yimbi na Misiku mpe ke na kufundisa yawu. Kasi, kana nge ke na kufundisa Misiku, nge kele ve muntu yina ke tumamaka na Misiku, kasi nge kele mufundisi ya yawu. **12** Kaka ni Nzambi ke pesaka misiku, mpe kele mufundisi. Kaka ni yandi lenda kuvuukisa to kufwa. Kasi nge, nani nge kele samu na kufundisa mpangi ya nge? **13** Ntangu yayi, beno kuwa munu mbote, beno bayina ke tubaka: «Bubu yayi to mbasi, beto ke kwenda na mbanza yayi, mpe beto ke lutisa mvula mosi kuna samu na kusala mumbungu, mpe kuzwa mbongo.» **14** Beno zaba ve yinki ke salama mbasi na luzingu ya beno, samu ti beno kele mutindu dibungi yina ke basikaka mpe ke zimbanaka na manima ya mwa ntangu. **15** Beno tala wapi mutindu beno fwana kuzonza: «Kana Mfumu zola, beto ke zinga, mpe beto ke sala mambu yayi, to mambu yina.» **16** Kasi beno ke na kusala lunangu mpe matalana. Lunangu ya mutindu yina kele yimbi. **17** Na yina, muntu yina zaba kusala mambu ya mbote, kasi ke na kusala yawu ve ke na kusala disumu.

5 Ntangu yayi, beno kuwa munu, beno bamvwama! Beno nyonga, mpe beno dila samu na bampasi yina ke kumina beno. **2** Bimvwama ya beno me bola, mpe banselele me kudya binkuti ya beno. **3** Wolo mpe mbongo ya beno kele ya kufuluka na mbungi, mpe mbungi yayi ke vwanda mutindu mhangi na nzutu ya beno, mpe ke yoka beno nzutu nyonso mutindu tiya. Beno me kutika bimvwama na bilumbu yayi ya nsuka.

4 Beno me pesa ve difuta na biyonziki ya bambuma ya beno. Beno kuwa manyongo ya bawu! Bidilu ya biyonziki ya bambuma me kuma tii na Nzambi, Mfumu ya yinza nyonso. 5 Beno wandaka zinga na ntoto na kati ya kyese mpe na kati ya bimvwama, mpe beno wandaka kudya mpe yukuta mingi na kilumbu yina ba ke kufwaka bibulu. 6 Beno wandaka fundisa bantu ya kudedama, mpe wandaka kufwa bawu ata kupesa bawu luvu ya kunwanina nzutu ya bawu. 7 Bampangi, beno wanda na mvibudulu tii na kilumbu yina Mfumu ke vutuka. Beno tala kisadi-bilanga! Yandi ke vingilaka na mvibudulu nyonso bambuma ya mbote ya ntoto katuka bamvula ya ntete tii na bamvula ya nsuka. 8 Beno mpe, beno wanda na mvibudulu. Beno kindisa bantima ya beno, samu ti Mfumu ke vutuka na mwa ntangu. 9 Bampangi, beno bika na kunyongasanaka samu ti Nzambi fundisa beno ve. Na mwa ntangu, mufundisi ke kwiza. 10 Bampangi, mimbikudi yina wandaka zonga na nkumbu ya Mfumu wandaka na mvibudulu ntangu ba wandaka tala mpasi. Beno dyatila mutindu bawu. 11 Beto ke tubaka ti Mfumu sakumunaka bawu, samu ti ba wandaka na mvibudulu tii na nsukunu. Beno kuwaka mvibudulu ya Yobi, mpe beno zaba yinki Mfumu salaka na nsuka samu na yandi, samu ti Mfumu kele ya kufuluka na mbote mpe na kyadi. 12 Bampangi, ntete-ntete, beno bika na kudya ndefi na zulu, to na ntoto, to na kima ya nkaka. Kasi, kundima ya beno wanda «Ee», mpe kumanga ya beno wanda «Ve». Na yina, Nzambi ke fundisa beno ve. 13 Kana muntu ke na kutala mpasi na kati ya beno, yandi sambila Nzambi. Kana muntu ke na kyese, yandi yimba banzimu ya kusiika Nzambi. 14 Kana muntu na kati ya beno ke na kubeela, yandi bokila bakuluntu ya dibuundu ya Nzambi. Bawu ke sambidila yandi, mpe ke tula yandi mafuta na nkumbu ya Mfumu. 15 Lusambulu ya kiminu ke vuukisa mbevo. Mfumu ke pesa yandi mavimpi ya mbote, mpe kana yandi salaka masumu, Nzambi ke lemvokila yandi yawu. 16 Na yina, beno fungula masumu beno na beno, mpe beno sambidila bampangi beno na beno samu na kubeluka. Lusambulu ya muntu ya kudedama ke na lulendo mingi. 17 Eli wandaka muntu mutindu beto, kasi yandi tatamanaka na kusambila, samu ti mvula noka dyaka ve. Na yina, bamvula tatu na bangonda sambanu lutaka, mpe mvula nokaka ve. 18 Na manima, yandi sambilaka dyaka, mpe mvula bandaka na kunoka, mpe ntoto basisaka bambuma. 19 Bampangi, kana muntu na kati ya beno me zimbana nzila ya butsyelika, mpe kana muntu ya nkaka vutula yandi, 20 beno fwana kuzaba ti muntu yina ke katula musumuki na nzila ya yimbi ke vuukisa yandi na lufwa, mpe Nzambi ke lemvokila masumu mingi.

1 Pyele

1 Ni munu, Pyele, yina kele ntumwa ya Yesu-Klisto, ke na kufidisa mukanda yayi na sika ya bantu yina Nzambi soolaka mpe ke zingaka na bayinsi ya nzenza na kati ya bizunga ya Ponte, ya Ngalatiya, ya Kapadose, ya Aziya, mpe ya Bitini. **2** Tata Nzambi soolaka beno mutindu yandi kubikaka yawu ntete na mabanza ya yandi. Yandi salaka ti beno vwanda dikanda ya longo na lusalusu ya Mpeve ya yandi, samu ti beno tumama na Yesu-Klisto, mpe menga ya yandi vedisa beno. Bika ti Nzambi kusakumuna beno mpe kupesa beno kizunu ya kulutila. **3** Beto kembila Nzambi, Tata ya Yesu-Klisto, Mfumu ya beto. Na bunene ya kyadi yina yandi ke talaka bantu, yandi pesaka beto luzingu ya malu-malu ntangu yandi vumbulaka Yesu na lufwa. Na yina, beto kele na Kivuvu yina katukaka na luzingu yina **4** samu na kuzwa kimwama yina lenda ve kubeba, kukuma mvindu to kumanisa kitoko. Nzambi ke na kubumba yawu na mazulu samu na beno. **5** Lulendo ya yandi ke kebaka beno na lusalusu ya kiminu tii ntangu ke kwiza mpulusu yina yandi me kubika samu na kilumbu ya nsuka. **6** Ni yawu yina, beno kele ya kufuluka na kilengi ata ti bantontolo ya konso mutindu fwana kutalisa beno kyadi na mwa ntangu fyoti. **7** Yawu kele samu na kutala bunene ya kiminu ya beno. Ata ti wolo ke bebaka, ba ke tulaka yawu na tiya samu na kutala kana yawu kele mbote. Kasi kiminu yina ke nungaka bantontolo me lutila kitoko na wolo yina ke bebaka. Yawu ke sala ti beno kuzwa masiika, nkembo, mpe buzitu ntangu Yesu-Klisto ke vutuka. **8** Beno ke zolaka yandi ata ti beno talaka yandi ve. Beno ke kwikilaka yandi ata ti nabunu beno tala yandi. Ni yawu yina, beno kele ya kufuluka na kilengi ya nene yina ata muntu lenda kuzonzila. **9** Beno kele na kilengi yina samu ti beno me kuzwa mpulusu. Ni yawu kele musendo ya beno na kuvwanda na kiminu na Yesu-Klisto. **10** Mimbikudi sosaka mingi na kuzaba mpe kubakula mpulusu yina. Bawu bikulaka na yina me tadila dikabu yina Nzambi pesaka beno nsilulu. **11** Bawu vwandaka sala ngolo samu na kubakula wapi ntangu mpe wapi mutindu fwanaka salama mambu yina Mpeve ya Klisto zabisaka. Mpeve yango vwandaka na bawu, mpe vwandaka zabisa bawu bampasi yina Klisto fwanaka tala, mpe nkembo yina

ke kwiza na manima ya bampasi yina. **12** Nzambi tubaka na mimbikudi ti mambu yina yandi zabisaka bawu vwandaka ve samu na bawu mosi, kasi samu na beno. Ntangu yayi, ba me zabisa beno mambu yango na lusalusu ya milongisi ya Nsangu ya Mbote yina me zonzila yawu na lulendo ya Mpeve ya Longo yina katukaka na zulu. Bambazi, bawu mosi mpe, ke zolaka mingi na kuzaba mambu yina. **13** Ni yawu yina, beno vwanda ya kukubama mpe beno fungula meso. Beno tula kivuvu ya beno na dikabu yina beno ke kuzwa ntangu Yesu-Klisto ke vutuka. **14** Beno tumama na Nzambi, mpe beno bika na kusadila bansatu ya kimuntu yina vwandaka na beno na ntama ntangu beno zabaka ntete Nzambi ve. **15** Mutindu Nzambi yina bokilaka beno kele ya longo, beno mpe, beno kuma bantu ya longo na nkadulu ya beno. **16** Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Beni vwanda bantu ya longo, samu ti mu kele ya longo.» **17** Ntangu beno ke sambilaka, beno ke bokilaka «Tata», Nzambi yina ke salaka ve luswaswanu ntangu yandi ke fundisaka konso muntu na mambu yina yandi me sala. Ni yawu yina, ntangu nyonso yina me bikana na beno awa na ntoto, beno vwanda na boma ya Nzambi na nkadulu ya beno. **18** Beno zaba wapi mutindu Nzambi kuulaka beno na nkadulu ya buzoba yina bankooko ya beno pesaka beno. Ya kele ve na lusalusu ya bima yina ke bebaka mutindu mbongo to wolo. **19** Kasi yandi kuulaka beno na menga ya kitoko ya Klisto yina kele mutindu menga ya mwana ya dimeme yina kele ve na kifuuma to mvindu. **20** Nzambi soolaka Klisto ntete yandi yidika yinza. Mpe samu na mbote ya beno, Klisto me talana na yinza na ntangu yayi ya nsuka. **21** Ni na yandi beno ke kwikilaka Nzambi yina vumbulaka yandi na lufwa, mpe pesaka yandi nkembo. Ni yawu yina, beno ke salaka kiminu mpe Kivuvu na Nzambi. **22** Na kutumama ya beno na butsyelika, beno me kuma ya kuvedila samu na kuzolasana na butsyelika mutindu bampangi. Na yina, beno zolasana ya kulutila na ntima mosi. **23** Beno me kuzwa luzingu ya malu-malu. Beno me kuzwa yawu ve na lulendo ya mbuma yina lenda kufwa, kasi na lulendo ya mbuma yina ke kufwaka ve. Mbuma yango kele ndinga ya moyo mpe ya bantangu nyonso ya Nzambi. (aion g165) **24** Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Bantu nyonso kele mutindu matiti, mpe nkembo ya bawu mutindu bifulu ya matiti. Matiti ke yuma mpe bifulu ke kubwa. **25** Kasi ndinga

ya Mfumu kele ya bantangu nyonso.» Ndinga yango, ni Nsangu ya Mbote yina ba zabisaka beno. (aiōn g165)

2 Na yina, beno bika mambu nyonso ya yimbi. Beno bika luvunu, mpe beno vwanda ve na bantima zole. Beno bika musoki mpe kutonga bampangi. **2** Mutindu bana yina me butuka malu-malu yayi, beno sosa mingi na kunwa mabene ya kuvedila ya Mambu ya Nzambi, samu ti beno kula mpe beno kuzwa mpulusu. **3** Kana «beno me zaba ti Mfumu kele mbote.» **4** Beno kwiza pene-pene ya Mfumu. Yandi kele ditadi ya moyo yina bantu losaka, kasi yina Nzambi soolaka, samu ti yawu kele na mfunu mingi. **5** Mutindu mosi beno mpe, beno kele matadi ya moyo ya ntungulu ya yinzo ya kimpeve samu na kuyidika kimvuka ya banganga-Nzambi ya longo yina ke pesa minkayulu ya kimpeve na Nzambi, mpe Nzambi ke ndima yawu samu na Yesu-Klisto. **6** Ya tsyelika, ya sonamaka na Dibuku ya Nzambi: «Mu me soola ditadi ya ntalu mingi yina mu ke tula na mbanza Siyone mutindu ditadi ya kulutila mfunu. Muntu yina ke sala kivuvu na yawu ke tala nsoni ve.» **7** Ditadi yango ke pesaka buzitu na beno yina ke kwikilaka. Kasi samu na bayina ke kwikilaka ve, «Ditadi yina bitungi-bayinzo losaka me kuma ditadi ya mfunu yina ke na kusimba yinzo nyonso.» **8** Na kisika ya nkaka na kati ya Dibuku ya Nzambi, ba sonikaka: «Ya kele ditadi yina bantu ke bulaka dibaku. Ditadi ya nene yina ke bwisaka bantu.» Bantu me bula dibaku, samu ti bawu me manga na kukwikila na Mambu ya Nzambi, mpe ni mambu yina fwanaka kumina bawu. **9** Kasi beno, beno kele dikanda yina Nzambi soolaka, dikanda ya banganga-Nzambi ya Ntinu, yinsi ya longo, mpe bana ya Nzambi. Nzambi bokilaka beno samu ti beno zabisaka bisalu ya yandi ya kitoko. Ni yawu yina, yandi katulaka beno na mpimpa samu na kulutisa beno na nsemo ya ngitukulu. **10** Na ntama, beno wandaka ve dikanda ya Nzambi. Kasi ntangu yayi, beno me kuma dikanda ya yandi. Na ntama, Nzambi talaka ve beno kyadi. Kasi ntangu yayi, yandi me tala beno kyadi. **11** Bampangi ya luzolo, beno ke na kuzinga na yinza yayi mutindu banzenza mpe bantu yina ke luta. Ni yawu yina, mu ke na kukindisa beno na kubika bansatu ya beno ya kimuntu. Yawu ke nwanisaka mwela. **12** Beno vwanda na nkadulu ya mbote na ntwala ya bantu yina zaba ve Nzambi. Na yina, ata bawu zonga mambu ya yimbi na yina me tadila beno

ti beno kele bantu ya yimbi, bawu ke zaba bisalu ya beno ya mbote, mpe ke kembisa Nzambi na kilumbu yina yandi ke kwiza. **13** Samu na Mfumu Nzambi, beno tumama na bamfumu nyonso. Beno tumama na ntinu yina kele mfumu ya bantu nyonso, **14** mpe na bilandi ya yandi yina yandi ke fidisaka samu na kusemba bimpumbulu mpe kupesa masiika na bayina ke salaka mambu ya mbote. **15** Ya tsyelika, Nzambi zola ti beno sala mambu ya mbote samu na kukangisa yinwa na bizoba yina zaba ve mambu yina bawu ke salaka. **16** Beno dyatila mutindu bantu ya kimpwanza. Kimpwanza ya beno fwana kuwanda ve mutindu lele yina ke bumbaka yimbi ya beno. Kasi beno vwanda bandongo ya Nzambi. **17** Beno zitisa bantu nyonso, mpe beno zola bampangi ya beno ya kiminu. Beno vwanda na boma ya Nzambi, mpe beno zitisa ntinu. **18** Beno bisadi, beno tumama na buzitu nyonso na bamfumu ya beno. Beno tumama kaka ve na bamfumu yina ke na ntima ya mbote mpe ya kulembama, kasi mpe na bayina ke na ntima ya yimbi. **19** Ya tsyelika, ya kele mbote na kuvibidila bampasi yina ba ke talisaka beno ata kusala dyambu ya yimbi, samu ti beno ke na kutumama na Nzambi. **20** Wapi ndandu kele na kuvibidila bikoti yina ba ke na kubula nge kana nge me sala mambu ya yimbi? Kana nge ke na kuvibidila yawu samu na mambu ya mbote yina nge me sala, ya kele mbote na ntwala ya Nzambi. **21** Ni samu na yawu Nzambi bokilaka beno, samu ti Klisto mpe talaka mpasi samu na beno. Na yina, yandi bikilaka beno kifwani yina, samu ti beno landa nzila ya yandi. **22** Yandi salaka ve disumu, mpe ata dyambu ya luvunu basikaka na yinwa ya yandi. **23** Ntangu ba fingaka yandi, yandi vutulaka ve bifingu. Ntangu ba talisaka yandi mpasi, yandi sosaka ve na kunwana. Kasi yandi tulaka mambu ya yandi na maboko ya Nzambi yina ke fundisaka bantu na mutindu ya kudedama. **24** Klisto nataka masumu ya beto na nzutu ya yandi, mpe ndimaka na kufwa na kulunsi, samu ti beto vwanda mutindu bantu ya kufwa na yina me tadila masumu, mpe beto kuzwa luzingu ya kudedama. Ni na bamputa ya yandi, beno belukaka. **25** Ya tsyelika, beno wandaka mutindu mameme yina zimbanaka. Kasi ntangu yayi, beno me vutuka na sika ya muvungi mpe mukengi ya beno.

3 Beno bakento mpe, beno tumama na babakala ya beno, samu ti kana babakala ya nkaka ke na

kukwikila ve na Mambu ya Nzambi, bawu ke soba mabanza ya bawu, mpe ke wanda ya kukwikama na kiminu samu na nkadulu ya beno ata kuzabisa bawu dyambu. 2 Bawu ke tala wapi mutindu nkadulu ya beno kele ya kuvedila mpe ya buzitu. 3 Kitoko ya beno fwana kotalana ve na bima yina ke na nzutu mutindu kukanga bansuki, kulwata misanga ya wolo to binkuti ya kitoko mingi. 4 Kasi kitoko ya beno fwana kuvwanda na kati ya ntima: Kitoko yina ke bebaka ve ya ntima ya kulembama mpe ya kizunu. Ni yawu kele ntalu mingi na meso ya Nzambi. 5 Ni mutindu yina na ntama, bakento ya longo yina vwandaka sala kivuvu na Nzambi vwandaka lakisa kitoko ya bawu. Bawu vwandaka tumama na babakala ya bawu. 6 Ni mutindu yina mpe vwandaka Saala. Yandi vwandaka tumama na Abalayami, mpe vwandaka bokila yandi «mfumu ya munu». Ntangu yayi, beno kele bana ya yandi kana beno ke na kusala mambu ya mbote ata kuvwanda na boma ya kima. 7 Beno babakala mpe, beno zinga kintwadi na bakento ya beno, mpe beno fwana kuzaba ti bawu kele na ngolo mingi ve mutindu beno. Beno zitisa bawu, samu ti bawu fwana kuzwa kintwadi na beno dikabu ya luzingu ya tsyelika ya Nzambi. Beno sala mutindu yina, samu ti ata kima kangisa balusambulu ya beno. 8 Na yina, beno wisana mpe beno kabula na bampangi yina ke na mpasi. Beno zolasana mutindu bampangi. Beno tala bampangi kyadi, mpe beno wanda bantu ya kukuluka na ntuala ya bampangi. 9 Beno vutula ve yimbi na bayina ke salaka beno yimbi to bifingu na bayina ke fingaka beno. Kasi beno vutula: «Bika ti Nzambi kusakumuna beno!» Samu ti Nzambi bokilaka beno samu na kupesa beno lusakumunu. 10 Ya tsyelika, Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Muntu yina zola kuvwanda na luzingu ya kitoko mpe kuzinga na kyese, fwana kuzonza ve mambu ya yimbi mpe ya luvunu. 11 Yandi fwana kukima mambu ya yimbi mpe kusala mambu ya mbote. Yandi sosa kizunu mpe yandi tatamana na kutunga yawu. 12 Ya tsyelika, meso ya Mfumu kele ya kusikika na bantu ya kudedama, mpe makutu ya yandi kele ya kukubama na kuwa balusambulu ya bawu. Kasi yandi ke pesaka manima na bantu yina ke salaka yimbi.» 13 Nani lenda kusala beno yimbi kana beno ke na luzolo ya kulutula ya kusala mambu ya mbote? 14 Ata ti beno ke na kutala mpasi, samu ti beno ke na kusala mambu ya kudedama, beno wanda na kyese. Beno tala

muntu boma ve, mpe beno wanda ve na mabanza ya kidi-kidi. 15 Kasi beno zitisa Klisto na bantima ya beno mutindu Mfumu ya beno ya longo. Beno fwana kuvwanda ya kukubama na kubangula mfunu ya Kivuvu ya beno na bayina nyonso ke yufula beno yawu. 16 Kasi beno fwana kusala yawu na lembami nyonso mpe na buzitu. Beno wanda na nkadulu ya mbote, samu ti bayina ke tubaka yimbi na nkadulu ya beno ya bantu ya Klisto kufwa nsoni na mambu ya yimbi yina ba ke zonzaka na yina me tadila beno. 17 Ya me lutila mbote na kutala mpasi samu na mambu ya mbote yina nge ke salaka kana yawu kele luzolo ya Nzambi, kasi na mambu ya yimbi ve yina nge ke salaka. 18 Ya tsyelika, yandi mosi Klisto kufwaka yimeni mbala mosi samu na masumu ya bantu nyonso. Yandi vwandaka ya kudedama. Kasi yandi kufwaka samu na bantu ya kudedama ve, samu ti yandi nata beno na sika ya Nzambi. Ba kufwaka yandi na nzutu ya yandi ya kimuntu, kasi Mpeve ya Longo pesaka dyaka yandi luzingu. 19 Na ngolo ya Mpeve yina, yandi kwendaka na yinsi ya bantu ya kufwa samu na kulongisa bawu. 20 Ya kele bayina na ntama Nzambi lakisaka mvibudulu ya yandi ntangu Nowe vwandaka tunga nzaza, ata ti bawu mangaka na kutumama na Nzambi. Na yina, maza vuukisaka kaka bantu ndambu yina kotaka na nzaza, bawu vwandaka bantu nana. 21 Maza yango kele kifwani ya mbotokolo yina ke na kuvuukisa beno ntangu yayi. Yawu kele ve samu na kusukula masumu ya banzutu ya beno, kasi samu na kundima mbokolo ya Nzambi na ntima ya kuvedila. Yawu ke na kuvuukisa beno, samu ti Yesu-Klisto vumbukaka na lufwa. 22 Yandi kwendaka na zulu, mpe kele ya kuvwanda na lubakala ya Nzambi kisika bambazi, mpe bampeve yina kele na bumfumu mpe lulendo kele na yinsi ya lutumu ya yandi.

4 Klisto talaka mpasi na nzutu ya yandi. Beno mpe, beno wanda na kibakala na dibanza yayi: Muntu yina ke na kutala mpasi na nzutu, ke na kusala dyaka ve masumu. 2 Katuka ntangu yayi, na bilumbu yina me bikana na beno, beno fwana kuzinga ve mutindu ke na kuzola bansatu ya beno ya kimuntu, kasi mutindu Nzambi ke na kuzola. 3 Ya tsyelika, na ntama beno lutisaka ntangu mingi na kusadila mambu yina ke zolaka bayina zaba Nzambi ve. Beno vwandaka zinga na kinsuza, na bansatu ya yimbi,

na kukola malafu, na kudya mpe kunwa mingi, mpe na kusambila biteki. 4 Ntangu yayi, bayina zaba Nzambi ve ke na kupamuka, samu ti beno ke na kusadila dyaka ve kintwadi na bawu bankadulu ya yimbi. Na yina, bawu ke na kufinga beno. 5 Kasi bawu ke zabisa mavanga ya bawu ya yimbi na Nzambi yina kele ya kukubama na kufundisa bantu ya moyo mpe ya kufwa. 6 Ni samu na yawu ba zabisaka Nsangu ya Mbote na sika ya bantu ya kufwa. Na yina, ata ti ba fundisaka bawu mutindu bantu nyonso na luzingu ya bawu awa na ntoto, bawu lenda kuzinga mutindu Nzambi na lulendo ya Mpeve ya yandi. 7 Nsukunu ya yinza me kuma pene-pene. Na yina, beno zinga na mutindu me fwanana, mpe beno lala pongi ve, samu ti beno lenda na kusambila. 8 Ntete-ntete, beno zolasana mingi, samu ti luzolo ke salaka ti Nzambi lemvokila lutangu ya nene ya masumu. 9 Beno yamba bampangi na bayinzo ya beno ata kunyunguta. 10 Konso muntu na kati ya beno kele na dikabu yina Nzambi pesaka yandi. Bika ti yandi sadila yawu samu na bampangi mutindu bisadi ya mbote na yina me tadila makabu ya kuswaswana ya Nzambi. 11 Muntu yina ke na dikabu ya kuzonza, fwana kuzabisa mambu ya Nzambi na bampangi. Muntu yina ke na dikabu ya kusadila bampangi, sadila yawu na ngolo yina Nzambi ke pesaka yandi. Ya me fwana ti Nzambi kuzwa nkembo na bima nyonso na lusalusu ya Yesu-Klisto. Bika ti nkembo mpe lulendo kuvwanda na yandi tii seko! Ameni. (aiōn g165) 12 Bampangi ya luzolo, beno yituka ve na kuvwanda na kati ya tiya ya nene ya bantontolo mutindu ti dyambu ya ngitukulu me kumina beno. 13 Kasi beno yangalala na kutala bampasi yina Klisto talaka, samu ti beno vwanda mpe ya kufuluka na kilengi ntangu yandi ke talana na nkembo ya yandi. 14 Beno vwanda na kyese kana bantu ke na kufinga beno, samu ti beno kele bilandi ya Klisto samu ti Mpeve ya Nzambi yina kele na nkembo kele na beno. 15 Ata muntu na kati ya beno fwana kutala mpasi samu na mambu ya yimbi mutindu: kufwa muntu, kulaba, kusala muntu yimbi, to kukota na mambu ya ngana. 16 Kasi kana yandi ke na kutala mpasi samu ti yandi kele mu-Klisto, yandi fwana kutala ve nsoni. Yandi fwana kukembisa Nzambi, samu ti yandi ke na nkumbu ya mu-Klisto. 17 Ya tsyelika, ngunga yina ke salama lufundusu me lunga, mpe yawu ke banda na dikanda ya Nzambi. Kana yawu ke banda ntete na beto, yinki ke kumina

bayina ke mangaka na kukwikila Nsangu ya Mbote ya Nzambi? 18 Mutindu Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Kana ya kele mpasi na muntu ya kudedama na kuzwa mpulusu, wapi mutindu ke vwanda musendo ya bantu ya yimbi mpe ya masumu?» 19 Na yina, bayina ke talaka mpasi, samu ti bawu ke tumamaka na luzolo ya Nzambi, fwana kutatamana na kusala mambu ya mbote. Bawu fwana kupesa luzingu ya bawu na Kiyidiki ya bawu yina kele ya kukwikama na bansilulu ya yandi.

5 Ntangu yayi, mu ke na kukindisa bakuluntu ya dibuundu yina kele na kati ya beno. Munu mpe, mu kele kuluntu ya dibuundu mutindu bawu. Mu kele mbangi ya bampasi yina Klisto talaka, mpe mu fwana kuzwa nkembo yina ke talana. Mu ke na kutumisa beno mambu yayi: 2 Mutindu mivungi, beno keba mbote nkonga ya mameme yina Nzambi me pesa beno. Beno sala yawu ve mutindu ti ba ke na kutumisa beno na kusala yawu na ngolo nyonso. Kasi beno sala yawu na ntima mosi mutindu Nzambi ke zolaka. Beno sala kisalu yayi samu na kuzwa mbongo ve, kasi na luzolo ya kulutila. 3 Beno sosa ve na kuyala bayina ba pesaka beno na kukeba. Kasi beno vwanda na nkadulu ya mbote yina nkonga ya mameme fwana kulanda. 4 Na yina, ntangu Muvungi ya nene ke kwiza, beno ke kuzwa yimpu ya nkembo yina ke manisaka ve kitoko. 5 Beno mpe bantwenya, beno tumama na bakuluntu ya dibuundu. Na kati ya bunkundi ya beno, beno fwana kukuluka na ntuala ya bampangi, samu ti Dibuku ya Nzambi ke tubaka: «Nzambi ke mangaka bantu ya lunangu, kasi yandi ke lakisaka bumbote ya yandi na bantu yina kele na ntima ya kukuluka.» 6 Na yina, beno kuluka na ntuala ya diboko ya lulendo ya Nzambi, samu ti yandi zangula beno ntangu ngunga yina yandi kubikaka ke lunga. 7 Beno pesa manyongo nyonso ya beno na sika ya Nzambi, samu ti yandi ke sadisaka beno. 8 Beno vwanda na nkebolo, mpe beno lala pongi ve, samu ti mutantu ya beno, Satana, kele mutindu nkosi yina ke na nsatu, mpe ke na kutambula bisika nyonso samu na kusosa muntu yina yandi ke kudya. 9 Beno vwanda ya kukwikama na kiminu, mpe beno kubwa ve na bantontolo ya Satana. Beno fwana kubambuka moyo ti bampangi ya beno yina kele na yinza ya muvimba ke na kutala mpe bampasi ya mutindu yayi. 10 Beno ke lutisa dyaka mwa ntangu na kati

ya bampasi. Kasi Nzambi yina ke lakisaka bumbote ya mutindu na mutindu bokilaka beno na kukota na nkembo ya yandi ya bantangu nyonso na kuvwanda kintwadi na Klisto. Yandi mosi ke lungisa beno, ke kindisa beno, ke pesa beno ngolo, mpe ke sala ti beno vwanda ya kusikama. (aiōnios g166) **11** Bika ti lulendo kuvwanda bantangu nyonso ya yandi! Ameni.

(aiōn g165) **12** Mu me sonikina beno mukanda yayi na lusalusu ya Silase yina kele mpangi ya munu ya kukwikama. Mu me sonika yawu samu na kukindisa beno mpe na kuzabisa beno ti ni na bumbote ya tsyelika ya Nzambi beno kele ya kukwikama mbote.

13 Dibuundu ya Nzambi yina kele awa na mbanza Babilone, mpe yina Nzambi soolaka mutindu beno me fidisa beno mbote. Make, mwana ya munu, me fidisa beno mpe mbote. **14** Beno pesana mbote na kubumbasana na luzolo nyonso. Bika ti kizunu kuvwanda na beno nyonso yina kele bantu ya Klisto.

2 Pyele

1 Ni munu Simoni Pyele yina kele kisadi mpe ntumwa ya Yesu-Klisto, ke na kufidisa mukanda yayi na sika ya bayina me kuzwa kiminu ya mfunu mingi mutindu mosi na ya beto na luzolo ya Yesu-Klisto, Nzambi mpe Muvuukisi ya beto. **2** Bika ti Nzambi kusakumuna beno mpe kupesa beno kizunu ya kulutila, samu ti beno me zaba yandi mpe Yesu-Klisto, Mfumu ya beto. **3** Nzambi pesaka beto bima nyonso yina kele na beto nsatu samu na kuvwanda na luzingu ya kukwikama na Mfumu. Ni yandi lakisaka beto muntu yina bokilaka beto samu na kuvwanda na dikanda ya yandi na lusalusu ya nkembo mpe nkadulu ya yandi ya kulutila mbote. **4** Ni mutindu yina, Nzambi pesaka nsilulu ya kusala bima ya kulutila mbote mpe mfunu samu na beto. Yandi pesaka nsilulu ya kusala yawu, samu ti beno katuka na bansatu ya kusala mambu ya yimbi yina ke na kumwangisa yinza, mpe samu ti beno kuma mbote mutindu Nzambi. **5** Na yina, beno sala ngolo samu na kubwela na kiminu ya beno nkadulu ya mbote. Na nkadulu ya mbote, beno bwela luzabu ya tsyelika. **6** Na luzabu ya tsyelika, beno bwela mutindu ya kukutika nzutu. Na mutindu ya kukutika nzutu, beno bwela mvibudulu. Na mvibudulu, beno bwela luzingu ya kukwikama na Nzambi. **7** Na luzingu ya kukwikama na Nzambi, beno bwela bundiku ya buklisto, mpe na bundiku ya buklisto, beno bwela luzolo. **8** Ni bankadulu yina fwana kuvwanda na beno, mpe kana beno vwanda na yawu ya kulutila, yawu ke kumisa beno bantu yina ke salaka bisalu. Na yina, beno ke lenda na kuzaba ya tsyelika Mfumu ya beto, Yesu-Klisto. **9** Kasi muntu yina ke na yawu ve, kele mutindu muntu yina ke talaka mbote ve to muntu yina kele mpofo. Yandi me zimbana ti Nzambi vedisaka yandi na masumu yina yandi salaka na ntama. **10** Ni yawu yina bampangi, beno sala dyaka ngolo ya kulutila, samu ti beno vwanda ya kukwikama na mbokolo ya Nzambi, mpe na nsololo yina Nzambi salaka samu na beno. Kana beno zinga mutindu yina, beno ke kubwa ve na masumu. **11** Ni na mutindu yina, Nzambi ke zibudila beno mwelo nyonso ya Kimfumu ya seko, ya Mfumu mpe Muvuukisi ya beto, Yesu-Klisto. (aiōnios g166) **12** Ni yawu yina, mu ke tatamana na kubambulaka beno moyo na mambu yina ata ti beno me zabaka yawu, mpe ti beno kele

ya kukangama na mambu ya butsyelika yina beno longokaka. **13** Kasi ntangu mu ke na kuzinga ntete, mu banza ti ya kele ya kudedama ti mu kebisa beno na kubambulaka beno moyo na mambu yina. **14** Ee, mu zaba ti lufwa ya munu me kuma pene-pene mutindu Yesu-Klisto, Mfumu ya beto, zabisaka munu yawu. **15** Kasi mu ke sala nyonso yina me lunga, samu ti beno lenda na kubambuka moyo na bandongosolo yayi ata ti mu me kufwa. **16** Ya tsyelika, beto me zabisa beno ti Mfumu ya beto, Yesu-Klisto, ke kwiza na nkembo, mpe yawu kele ya tsyelika. Beto me sadila ve banongo ya luvunu yina ke katukaka na mabanza ya muntu samu na kuzabisa beno yawu. Kasi beto me zabisa beno yawu, samu ti beto talaka na meso ya beto bunene ya yandi. **17** Ee, yandi kuzwaka buzitu mpe nkembo na sika ya Tata Nzambi na ntangu ndinga ya Nzambi yina ke na nkembo ya kulutila tubaka: «Yandi yayi ni Mwana ya munu yina mu ke zolaka mingi. Ni na yandi kele kilengi nyonso ya munu.» **18** Beto, beto kuwaka ndinga yango yina katukaka na mazulu ntangu beto vwandaka na yandi na mongo ya longo. **19** Dyaka, beto kele na mambu yina mimbikudi sonikaka. Yawu kele ya tsyelika, mpe beno ke na kusala mbote na kuwa yawu na nkebolo nyonso, samu ti yawu kele mutindu mwinda yina ke na kulezima na kisika ya mpimpa tii ntangu bwisi ke kutsya, mpe mbwetete ya suka-suka kyenizula bantima ya beno. **20** Beno fwana kuzaba ntete ti ata muntu fwana kubangula na mabanza ya yandi mosi bambikululu yina kele na Dibuku ya Nzambi. **21** Ya tsyelika, ata muntu tubaka mbikululu na lusalusu ya luzolo ya kimuntu. Kasi ni Mpeve ya Longo tumisaka bantu na kuzonza na Nkumbu ya Nzambi.

2 Na ntangu ya ntama, ya vwandaka na mimbikudi ya luvunu na kati ya bantu ya Isayeli. Mutindu mosi mpe, ya ke vwanda na milongisi ya luvunu na kati ya beno. Bawu ke longisa bandongosolo ya luvunu yina ke mwangisa bantima ya bantu yina ke kwikilaka yawu. Milongisi yango ke manga na kulanda Klisto yina kele Mulongisi ya bawu yina vuukisaka bawu. Na yina, bawu ke sala ti kuzimbana ya bawu salama na mpamukunu. **2** Bantu mingi ke landa bawu na nkadulu ya bawu ya busafu, mpe samu na bawu, bantu ke safula nzila ya butsyelika. **3** Na nsatu ya kuzwa mbongo mingi, milongisi yayi ya luvunu ke vuna beno na kuzonzilaka beno bandongosolo ya

luvunu yina ke katukaka na mabanza ya bawu. Kasi katuka ntama, nzengolo ya kitumbu ya bawu kele ya kukubika, mpe kuzimbana ya bawu ke salama na mpamukunu. 4 Beno zaba mbote ti Nzambi bikaka ve na kupesa kitumbu na bambazi yina salaka masumu. Yandi losaka bawu na kisika ya bampasi kisika bawu kele ya kukangama na basinga ya bisengo na kati ya kitombe tii na kilumbu yina Nzambi ke sala lufundusu. (Tartaro 5020) 5 Beno zaba mpe wapi mutindu Nzambi bikaka ve na kupesa kitumbu na bantu ya yinza ya ntama, ntangu yandi dyamisaka yinza yina vwandaka ya kufuluka na bantu ya yimbi. Yandi vuukisaka Nowe na kati ya bantu nana yina vuukaka. Nowe vwandaka zabisa bantu na kuvwanda na luzingu ya kudedama. 6 Nzambi pesaka mpe kitumbu na bantu ya mbanza Sodom mpe Ngomole. Yandi mwangisaka bambanza yina na kuyoka yawu nyonso na tiya. Na kusala mutindu yina, yandi lakisaka mambu yina ke kumina bayina ke zitisaka ve Nzambi. 7 Kasi ntete na kumwangisa bambanza yina, yandi vuukisaka Loti, muntu ya kudedama, yina vwandaka tala ntima mpasi samu na nkadulu ya busafu ya bantu yina vwandaka zinga ata kutumama na misiku. 8 Na kutala mpe kuwa mambu ya yimbi yina bantu yina vwandaka sala bilumbu nyonso, Loti, muntu ya kudedama, vwandaka tala ntima mpasi samu na mavanga ya bawu ya yimbi. 9 Na yina, Mfumu Nzambi zaba wapi mutindu yandi lenda kukatula na bantontolo bayina kele ya kukwikama na yandi, mpe ke tula na lweka bantu yina kele ve ya kudedama samu na kupesa bawu kitumbu na kilumbu yina yandi ke sala lufundusu. 10 Yandi ke pesa kitumbu na bayina ke salaka mambu ya yimbi. Kasi yandi ke lutila dyaka na kupesa kitumbu na bayina ke sadilaka bansatu ya busafu ya kimuntu, mpe ke talaka ve bumfumu ya Nzambi. Milongisi yayi ya luvunu kele bantu ya matalana mpe ya lunangu yina kele ve na boma ya kusala mambu yina bawu zola. Bawu ke kimaka ve na kufinga bima ya mazulu yina kele na lulendo. 11 Ata bambazi yina ke na lulendo mpe ngolo ke fingaka bawu ve na kufunda bawu na ntwa ya Mfumu Nzambi. 12 Kasi milongisi yayi ya luvunu kele mutindu bibulu yina ke yindulaka ve na mambu yina bawu ke salaka. Bibulu yina Nzambi yidikaka samu na kubwila na mitambu mpe kufwa bawu. Mutindu milongisi yayi me fwanana na bibulu yina, bawu ke fingaka bima yina bawu zaba ve, mpe Nzambi ke kufwa bawu mutindu bantu ke

kufwaka bibulu. 13 Ni musendo yina Nzambi ke pesa bawu. Yandi ke talisa bawu mpasi, samu ti bawu talisaka bampangi mpasi. Bawu ke zolaka na kusadila bansatu ya bawu ya yimbi na ntangu. Ntangu bawu ke salaka mikembo na beno, bawu ke tatamanaka na kuyangalala na nkadulu ya bawu ya luvunu. Na kusala mutindu yina, bawu ke bebisaka nsangu ya beno, mpe ke talisaka beno nsoni. 14 Konso ntangu, bawu ke sosaka bakento. Bawu ke bikaka ve na kusala masumu. Bawu ke bendaka na mitambu bayina kele ve ya kusikama na kiminu. Bantima ya bawu kele na lukoso ya mbongo, mpe nsingulu me kumaka na bawu. 15 Bawu me bika nzila ya butsyelika, mpe me landa nzila ya yimbi mutindu Balaame, mwana ya Bosole, yina zolaka mbongo samu na kusala mambu ya yimbi. 16 Kasi mbuluku, kibulu yina ke zonzaka ve, zonzaka na ndinga ya muntu, mpe kangisaka Balami nzila ya kusala mavanga ya buzoba na ntangu yina. 17 Milongisi yina ya luvunu kele mutindu mikelo ya maza yina ke basisaka dyaka ve maza, mpe mutindu matuti ya ndombe yina ke nokisaka ve mvula. Nzambi me bumbila bawu kisika na kati ya kitombe ya kulutula mpimpa. 18 Bawu ke longisaka mambu yina bawu ke tubaka ti yawu kele na mfunu ya nene. Kasi yawu kele mambu ya mpamba. Bawu ke sadilaka bansatu ya busafu ya banzutu ya bawu samu na kubenda bayina me bika na kuzinga na nzila ya luvunu. 19 Bawu ke pesaka nsilulu ya kupesa kimpwanya na bantu. Kasi bawu mosi kele bandongo ya bansatu ya yimbi yina ke nata bawu na lufwa, samu ti konso muntu kele mundongo ya mambu yina ke yalaka yandi. 20 Ya tsyelika, ya kele na bantu yina bikaka na kusala mambu ya yimbi yina ke yalaka yinza, samu ti bawu zabaka mbote Mfumu mpe Muvuukisi ya beto, Yesu-Klisto. Kasi bawu ke bikaka dyaka ti bawu vutuka na mambu yina ya yimbi, mpe ti yawu yala bawu. Na yina, mvwandulu ya bawu ya zole me lutila dyaka yimbi na mvwandulu ya ntete ntangu bawu zabaka ve Klisto. 21 Kuzaba ve nzila ya butsyelika mpe kutumama ve na misiku ya Nzambi yina ba longisaka bawu, lutilaka mbote samu na bawu na kuzaba nzila yina mpe kutumama na misiku ya Nzambi. 22 Mambu yina me kumina bawu kele butsyelika yina kele na bingana zole yayi: «Yimbwa me vutukila madya yina yandi me luka» Mpe: «Ngulu yina me yobila malu-malu yayi me vutuka na kati ya poto-poto.»

3 Bampangi ya munu ya ntima, yayi ni mukanda ya zole mu me fidisa beno. Na mikanda nyonso zole, mu ke na kutumisa beno na kuvwanda na mabanza ya kulunga na kubambulaka beno moyo na ndongosolo yina beno kuzwaka. **2** Beno bambuka moyo na mambu yina zonzaka na ntama mimbikudi ya longo yina Nzambi bokilaka mpe tulaka na lweka samu na kusala ksalu ya yandi, mpe na Musiku ya Mfumu mpe Muvuukisi yina bantumwa longisaka beno. **3** Beno fwana kuzaba ntete ti na bilumbu ya nsuka ke talana bantu yina ke zinga mutindu bansatu ya bawu ya yimbi ke zolaka. Bawu ke seka beno, **4** mpe ke tuba: «Yesu pesaka nsilulu ti yandi ke vutuka! Ni mutindu yina ve, kasi wapi yandi? Ba-Klisto ya ntete me kufwaka, kasi ata kima me sobaka katuka mbandukulu ya yinza.» **5** Na kutuba mutindu yina, bawu ke zimbanaka ti katuka ntama Nzambi yidikaka zulu na ntoto na ndinga ya yandi. Yandi kabulaka ntoto na maza, mpe basisaka ntoto na kati ya maza. **6** Mutindu mosi mpe, yinza ya ntama dyamaka na maza. **7** Ni yina me tadila zulu na ntoto ya ntangu yayi, kaka ni na ndinga yina mpe Nzambi ke na kubumba yawu samu na kumwangisa yawu na tiya na kilumbu yina yandi ke sala lufundusu, mpe ke mwangisa bantima ya bantu yina ke zitisaka ve yandi. **8** Kasi bampangi ya munu ya ntima, ya kele na dyambu yina beno fwana kuzaba mbote: Samu na Mfumu, kilumbu mosi kele mutindu bamvula funda, mpe bamvula funda kele mutindu kilumbu mosi. **9** Mfumu ke na kulutisa ve ntangu samu na kulungisa nsilulu ya yandi mutindu bantu ya nkaka ke na kubanza. Yandi ke na mvibudulu samu na beno. Ya tsyelika, yandi zola ve ti yandi mwangisa bantima ya bantu ya nkaka. Kasi yandi zola ti bantu nyonso bika nkadulu ya yimbi. **10** Kilumbu yina Mfumu ke kwiza ke talana mutindu muyibi. Na kilumbu yina, zulu ke mwangana na kati ya makelele ya ngolo, tiya ke mwangisa bima yina ke na zulu, mpe ntoto na bima nyonso ya yawu ke nyenga. **11** Mutindu bima nyonso ke zimbanaka, beno fwana kuvisa mbote wapi mutindu beno fwana kuzinga. Na luzingu nyonso ya beno, beno fwana kuvwanda na bankadulu yina Nzambi ke zolaka, mpe beno vwanda ya kukwikama na yandi. **12** Beno ke na kuvingila ti kilumbu yina Nzambi soolaka samu na mvutukulu ya Klisto kuma, mpe beno ke na kusala nyonso, samu ti yawu kwiza nswalu. Na kilumbu yina, zulu ke mwangana, mpe bima yina kele na zulu ke nyenga na tiya. **13** Kasi beto, mutindu Nzambi pesaka nsilulu, beto ke na kuvingila zulu ya malu-malu mpe ntoto ya malu-malu kisika ke vwanda mambu ya kudedama mutindu Nzambi ke zolaka. **14** Ni yawu yina bampangi ya ntima, na kuvingilaka kilumbu yina, beno fwana kusala ngolo, samu ti beno zinga na kizunu, mpe ti Nzambi kuta beno bantu ya kuvedila mpe bayina yandi lenda kuzwa ve dyambu ya kusemba na ntuala ya yandi. **15** Beno fwana kuzaba mbote ti mvibudulu ya Mfumu kele mpulusu ya bantu. Ni mutindu yina mpe mpangi ya beto, Polo, sonikinaka beno yawu na ndwenga yina Nzambi pesaka yandi. **16** Ni mambu yina Polo sonikaka na mikanda nyonso ya yandi ntangu yandi zonzilaka dyambu yayi. Na kati ya mikanda ya yandi kele na bandambu yina kele mpasi na kuvisa. Na yina, bayina zaba mbote ve nzila ya Nzambi, mpe kele ve ya kusikama na kiminu ke balulaka nsasa ya yawu. Bawu ke salaka mpe mutindu mosi na bibuku ya nkaka ya Mambu ya Nzambi. Na kusala mutindu yina, bawu ke fungulaka nzila ya kuzimbana ya bawu. **17** Kasi beno bampangi ya munu ya ntima, beno me zaba mambu nyonso yayi. Beno sala keba! Beno ndima ve ti bayina ke zitisaka ve Nzambi vuna beno, mpe beno vwanda kaka ya kusikama na kiminu. **18** Bika ti bumbote mpe luzabu ya Mfumu mpe Muvuukisi ya beto, Yesu-Klisto, kukula na beno. Nkembo kuvwanda ya yandi katuka ntangu yayi tii bantangu nyonso! Amen. (aiōn g165)

1 Yowane

1 Beto ke na kuzabisa beno mambu yina me tadila Ndinga yina ke pesaka luzingu. Ndinga yina vwandaka katuka mbandukulu ya bima nyonso. Beto kuwaka yandi mpe talaka yandi. Beto sikikaka meso ya beto na yandi, mpe beto simbaka yandi na maboko ya beto. **2** Ya tsyelika, luzingu yina talanaka. Beto talaka yawu, mpe beto kele bambangi ya yawu. Ni yawu yina, beto ke na kuzonzila mpe kuzabisa beno luzingu ya mankululu yina katukaka na sika ya Tata, mpe yina talanaka na beto. (aiōnios g166) **3** Mambu yina beto talaka mpe kuwaka, beto ke na kuzabisa beno yawu mpe, samu ti beno vwanza ya kukangama na beto na kintwadi yina ke na beto na Tata Nzambi mpe Yesu-Klisto, Mwana ya yandi. **4** Beto ke na kusunikina beno mambu yayi, samu ti kilengi ya beto vwanza ya kulunga. **5** Mambu yina beto kuwaka na sika ya Yesu-Klisto, mpe yina beto ke na kuzabisa beno, ni yayi: «Nzambi kele nsemo, mpe ata mpimpa kele na kati ya yandi.» **6** Kana beto ke tubaka ti beto kele kintwadi na yandi, kasi beto ke zingaka na mpimpa, beto kele bantu ya luvunu mpe beto ke sadilaka ve butsyelika. **7** Kana beto ke zingaka na kati ya nsemo mutindu yandi mosi Nzambi kele nsemo, beto kele na kintwadi na bampangi, mpe menga ya Mwana ya yandi, Yesu, ke vedisaka beto na masumu nyonso. **8** Kana beto ke tubaka ti beto kele ve na masumu, beto ke vunaka banzutu ya beto mosi, mpe beto kele ve na butsyelika. **9** Nzambi ke lungisaka mambu yina yandi pesaka nsilulu, mpe yandi kele ya kudedama. Na yina, kana beto fungula masumu ya beto, yandi ke lemvokila beto masumu mpe ke vedisa beto na yimbi nyonso. **10** Kana beto ke tubaka ti beto kele ve na masumu, beto ke kumisaka Nzambi muntu ya luvunu, mpe mambu ya yandi kele ve na kati ya bantima ya beto.

2 Bana ya munu, mu ke na kusunikina beno mambu yayi, samu ti beno sala ve masumu. Kasi kana muntu sala masumu, beto kele na nzonzi na ntuala ya Tata, ni Yesu-Klisto yina kele ya kudedama. **2** Yandi ndimaka na kufwa mutindu munkayulu, samu ti Nzambi lemvokila masumu ya beto. Nzambi ke lemvokila kaka ve masumu ya beto, kasi mpe masumu ya bantu nyonso. **3** Kana beto ke na kutumama na misiku ya Nzambi, yawu ke na kulakisa ti beto

zaba Nzambi. **4** Muntu yina ke tubaka: «Mu zaba Nzambi», kasi ke tumamaka ve na misiku ya Nzambi, kele muntu ya luvunu, mpe butsyelika kele ve na yandi. **5** Kasi muntu yina ke tumamaka na mambu ya Nzambi, luzolo ya yandi na sika ya Nzambi kele ya kulunga. Ni mutindu yina beto zaba ti beto kele ya kukangama na Nzambi. **6** Kana muntu ke na kutuba: «Mu kele ya kukangama na Nzambi», yandi fwana kuzinga mutindu Yesu-Klisto zingaka. **7** Bampangi ya munu ya luzolo, mu ke na kusunikina beno ve Musiku ya malu-malu, kasi Musiku ya ntama yina beno kuzwaka katuka mbandukulu. Musiku yango ya ntama ni mambu yina beno me kuwa. **8** Kasi ya kele mpe Musiku ya malu-malu mu ke na kusunikina beno, mpe butsyelika ya yawu ke na kutalana na Klisto mpe na beno. Ya tsyelika, kitombe ke na kuzimbana, mpe nsemo ya tsyelika ke na kulezima yimeni. **9** Kana muntu tuba ti yandi ke na kuzinga na kati ya nsemo, kasi yandi ke na kuyina mpangi ya yandi, muntu yina kele ntete na kati ya mpimpa. **10** Muntu yina ke zolaka mpangi ya yandi, ke zingaka na kati ya nsemo, mpe yandi kele ve na dyambu yina lenda kubwisa muntu ya nkaka na disumu. **11** Kasi muntu yina ke yinaka mpangi ya yandi, ke zingaka na kati ya kitombe. Yandi ke tambulaka na kati ya kitombe, mpe ke zabaka ve kisika yandi ke kwendaka, samu ti kitombe me kumisaka yandi mpofo. **12** Bana ya munu, mu ke na kusunikina beno mukanda yayi, samu ti Nzambi me lemvokila beno masumu na Nkumbu ya Yesu-Klisto. **13** Batata, mu ke na kusunikina beno, samu ti beno me zaba muntu yina vwandaka katuka mbandukulu. Benso bantwenya, mu ke na kusunikina beno, samu ti beno me nunga Mfumu ya Yimbi. **14** Bana ya munu, mu ke na kusunikina beno samu ti beno me zaba Tata. Benso batata, mu ke na kusunikina beno samu ti beno me zaba muntu yina vwandaka katuka mbandukulu. Benso bantwenya, mu ke na kusunikina beno samu ti beno kele na ngolo. Mambu ya Nzambi kele na kati ya bantima ya beno, mpe beno me nunga Mfumu ya Yimbi. **15** Benso zola ve yinza mpe bima yina kele na yinza. Kana muntu ke zolaka yinza, yandi ke zolaka ve Tata. **16** Nyonso yina kele na yinza: bansatu ya yimbi ya kimuntu, bansatu ya kuzwa bima yina beto ke talaka, mpe lunangu ya kuvwanda na bimvwama ya yinza ke katukaka ve na Tata, kasi na yinza. **17** Yinza ke na kuzimbana, mutindu mosi mpe bima nyonso ya yinza yina bantu

ke zolaka. Kasi muntu yina ke salaka mambu yina **3** Beno tala wapi mutindu Tata ke zolaka beto mingi! Nzambi ke zolaka ke zinga seko. (aiōn g165) **18** Bana Yandi ke bokilaka beto bana ya yandi. Ya tsyelika, ya munu, beto me kuma pene-pene na kilumbu ya beto kele bana ya Nzambi. Ni yawu yina, bantu ya nsuka. Beno kuwaka ti Mbeni ya Klisto ke kwiza, yinza zaba beto ve, samu ti bawu zaba Nzambi ve. mpe ntangu yayi beto me zaba ti bambeni mingi ya **2** Bampangi ya munu ya luzolo, ntangu yayi beto Klisto me talana. Ni yawu yina, beto ke na kuzaba kele bana ya Nzambi. Kasi beto zaba mbote ve wapi ti kilumbu ya nsuka me kuma pene-pene. **19** Bantu mutindu beto ke vwanda na mantwala. Beto zaba kaka yina vwandaka me bika beto, kasi bawu vwandaka ti ntangu Klisto ke talana, beto ke vwanda mutindu ve bampangi ya beto ya tsyelika. Ee, kana bawu yandi, samu ti beto ke tala yandi mutindu yandi kele. vwandaka bampangi ya beto ya tsyelika, bawu zolaka **3** Konso muntu yina kele na Kivuvu yina, ke vedisaka wanda kaka kintwadi na beto. Kasi bawu me bika ntima ya yandi mutindu Yesu-Klisto kele ya kuvedila. beto samu ti ya talana na pwelele ti ata mosi na kati **4** Konso muntu yina ke salaka masumu, ke tumamaka ya bawu vwandaka mpangi ya beto. **20** Kasi beno, ve na misiku ya Nzambi, samu ti kusala masumu ni beno kuzwaka Mpeve yina Muntu ya Longo pesaka kutumama ve na misiku ya Nzambi. **5** Beno zaba beno, mpe beno nyonso zaba butsyelika. **21** Na yina, ti Yesu-Klisto kwizaka na yinza samu na kukatula masumu ya bantu, mpe yandi kele ata na disumu kana mu me sonikina beno mukanda yayi, ya kele ve mosi. **6** Na yina, muntu yina kele ya kukangama na samu ti beno zaba ve butsyelika, kasi samu ti beno yandi, ke salaka dyaka ve masumu. Kasi muntu yina zaba yawu, mpe beno zaba ti ata dyambu ya luvunu ke salaka masumu me tala ntete ve Yesu mpe me lenda kukatuka na butsyelika. **22** Nani kele muntu zaba yandi ve. **7** Bana ya munu, beno ndima ve ti ya luvunu? Ya kele muntu yina ke tubaka ti Yesu muntu vuna beno. Muntu yina ke salaka mambu ya kele ve Klisto. Ni muntu yina kele mbeni ya Klisto. kudedama, kele ya kudedama mutindu Yesu kele ya Yandi ke mangaka Tata mpe Mwana. **23** Ya tsyelika, munda muntu yina ke manga Mwana, ke manga mpe Tata. munda muntu yina ke ndima Mwana, ke ndima mpe Tata. **24** Ni yawu yina, beno bumba na kati ya bantima ya masumu katuka mbandukulu. Mwana ya Nzambi beno mambu yina beno kuwaka katuka mbandukulu. kwizaka na yinza samu na kumwangisa bisalu ya Kana mambu yina beno kuwaka katuka mbandukulu. Satana. **9** Konso muntu yina butukaka na Nzambi, ke salaka dyaka ve masumu, samu ti mbuma ya ke lusingu ya Nzambi kele na lusingu ya yandi. Yandi lenda kusala ve masumu samu ti yandi butukaka na Nzambi. **10** Tala wapi mutindu beto lenda kusala luswaswanu na kati ya bana ya Nzambi mpe bana ya Satana: Konso muntu yina ke salaka ve mambu ya kudedama to ke zolaka ve mpangi ya yandi kele ve mwana ya Nzambi. **11** Mambu yina beno kuwaka katuka mbandukulu ke na kutuba mutindu yayi: «Beto zolasana beto na beto.» **12** Beto vwanda ve mutindu Kayini. Yandi vwandaka muntu ya Mfumu ya Yimbi, mpe yandi kufwaka leki ya yandi. Samu na yinki yandi kufwaka yandi? Yandi kufwaka leki ya yandi, samu ti mavanga ya yandi vwandaka yimbi, mpe mavanga ya leki ya yandi vwandaka ya kudedama. **13** Bampangi, beno yituka ve kana bantu ya yinza yayi ke na kuyina beno. **14** Beto zaba ti beto katukaka na lufwa mpe kumaka moyo, samu ti beto ke zolaka bampangi ya beto. Ya tsyelika, muntu yina kele ve na luzolo, kele ntete muntu ya kufwa. **15** Muntu yina ke

yinaka mpangi ya yandi, kele mutindu muntu yina ke kufwaka bantu. Beno zaba ti muntu yina ke kufwaka bantu kele ve na luzingu ya seko. (aiōnios g166) 16 Beto zabaka yinki kele luzolo na mambu yayi: Yesu-Klisto pesaka luzingu ya yandi samu na beto. Ni yawu yina, beto mpe fwana kupesa luzingu ya beto samu na bampangi ya beto. 17 Kana muntu yina ke na bimvwama tala mpangi yina kele na nsatu ya kima, mpe kanga ntima na kusadisa yandi, wapi mutindu yandi lenda kutuba ti yandi ke zolaka Nzambi? 18 Bana ya munu, beto vwanda ve na luzolo ya yinwa to ya binzonzi. Kasi beto fwana kuvwanda na luzolo ya tsyelika yina ke na kotalana na bisalu. 19 Ni mutindu yina beto ke zaba ti beto kele na kati ya butsyelika, mpe ni mutindu yina bantima ya beto ke vwanda na kizunu na ntwa ya Nzambi. 20 Ya tsyelika, kana bantima ya beto ke na kufunda beto, beto zaba ti Nzambi me lutila bantima ya beto nene, mpe ti yandi zaba mambu nyonso. 21 Bampangi ya munu ya luzolo, kana bantima ya beto ke na kufunda beto ve, beto kele ya kufuluka na kivuvu na ntwa ya Nzambi. 22 Beto ke kuzwaka bima nyonso yina beto ke lombaka yandi, samu ti beto ke tumamaka na misiku ya yandi, mpe beto ke salaka mambu yina yandi ke zolaka. 23 Musiku yina Nzambi ke pesaka beto ni kukwikila na Mwana ya yandi Yesu-Klisto mpe kuzolasana beto na beto mutindu Klisto tumisaka beto. 24 Muntu yina ke tumamaka na misiku ya Nzambi, kele ya kukangama na Nzambi, mpe Nzambi kele ya kukangama na yandi. Beto zaba ti Nzambi kele ya kukangama na beto samu na Mpeve yina yandi pesaka beto.

4 Bampangi ya munu ya luzolo, beno kwikila ve na konso mpeve. Kasi beno tonta yawu samu na kuzaba kana mpeve yina katukaka na Nzambi, samu ti mimbikudi mingi ya luvunu me mwangana na yinza. 2 Tala mutindu beno lenda kuzaba kana ya kele Mpeve ya Nzambi: Konso muntu yina ke tubaka ti Yesu-Klisto kumaka muntu, kele na Mpeve ya Nzambi. 3 Kasi muntu yina ke tubaka yawu ve, kele ve na Mpeve ya Nzambi. Mpeve yina ke na yandi, kele ya Mbeni ya Klisto. Beno kuwaka ti Mbeni ya Klisto fwanaka kwiza, mpe ntangu yayi, yandi me kumaka na yinza. 4 Kasi beno bana ya munu, beno kele bana ya Nzambi, mpe beno me nunga mimbikudi ya luvunu, samu ti Mpeve yina ke na beno me lutila

ngolo na mpeve yina ke na bantu ya yinza. 5 Bawu ke zonzaka mutindu bantu ya yinza, mpe bantu ya yinza ke kuwaka bawu, samu ti mimbikudi yina kele mpe bantu ya yinza. 6 Kasi beto, beto kele bana ya Nzambi. Muntu yina zaba Nzambi, ke kuwaka beto. Muntu yina kele ve mwana ya Nzambi, ke kuwaka beto ve. Ni mutindu yina beto lenda kuswasikisa Mpeve ya butsyelika ya Nzambi na mpeve ya luvunu. 7 Bampangi ya munu ya luzolo, beto zolasana samu ti luzolo ke katukaka na Nzambi. Muntu yina ke zolaka bampangi butukaka na Nzambi, mpe yandi zaba Nzambi. 8 Muntu yina ke zolaka ve bampangi, zaba Nzambi ve samu ti Nzambi kele luzolo. 9 Beno tala wapi mutindu Nzambi lakisaka beto luzolo ya yandi. Yandi fidisaka Mwana ya yandi kaka mosi na yinza, samu ti beto kuzwa luzingu na yandi. 10 Luzolo kele mutindu yayi: Ya kele ve ti ni beto zolaka Nzambi. Kasi ni yandi zolaka beto mpe fidisaka Mwana ya yandi, samu ti yandi kufwa samu na kukatula masumu ya beto. 11 Bampangi ya munu ya luzolo, kana ni mutindu yina Nzambi zolaka beto, beto mpe beto fwana kuzolasana. 12 Ata muntu me talaka Nzambi. Kana beto zolasana, Nzambi kele ya kukangama na beto, mpe bantima ya beto kele ya kufuluka na luzolo ya yandi. 13 Beto tala wapi mutindu beto zaba ti beto kele ya kukangama na Nzambi, mpe Nzambi kele ya kukangama na beto: Yandi pesaka beto Mpeve ya yandi. 14 Beto talaka mpe beto ke na kutuba kimbangi ti Tata fidisaka Mwana ya yandi samu na kuvuukisa yinza. 15 Konso muntu yina ke tubaka ti Yesu kele Mwana ya Nzambi, Nzambi kele ya kukangama na yandi, mpe yandi mpe kele ya kukangama na Nzambi. 16 Beto zaba wapi mutindu Nzambi ke zolaka beto, mpe beto ke kwikilaka yawu. Nzambi kele luzolo, muntu yina ke zingaka na luzolo, kele kintwadi na Nzambi, mpe Nzambi kele mpe kintwadi na yandi. 17 Kana bantima ya beto kele ya kufuluka na luzolo, beto ke vwanda na kivuvu ya kulutila na kilumbu yina yandi ke fundisa bantu, samu ti beto ke na kuzinga na yinza yayi mutindu Yesu-Klisto zingaka. 18 Na kati ya luzolo, boma ke wandaka dyaka ve. Kasi luzolo ya kulunga ke katulaka boma, samu ti kuvwanda na boma ke lakisaka ti beto ke kuzwa kitumbu. Luzolo kele ve ya kufuluka na kati ya ntima ya muntu yina ke na boma. 19 Kasi beto, beto kele na luzolo, samu ti ni Nzambi zolaka ntete beto. 20 Kana muntu ke na kutuba: «Mu ke zolaka Nzambi», mpe ti ke yinaka

mpangi ya yandi, yandi kele muntu ya luvunu. Ya tsyelika, yandi lenda kuzola ve Nzambi yina yandi ke talaka ve kana yandi zola ve mpangi ya yandi yina yandi ke talaka. 21 Musiku yina Klisto pesaka beto ke tubaka mutindu yayi: Muntu yina zola Nzambi, fwana kuzola mpe mpangi ya yandi.

5 Muntu yina ke kwikilaka ti Yesu kele Klisto, butukaka na Nzambi, mpe muntu yina ke zolaka Tata, ke zolaka mpe mwana yina butukaka na tata yina. 2 Beto tala wapi mutindu beto zaba ti beto ke zolaka bana ya Nzambi. Ya kele samu ti beto ke zolaka Nzambi mpe ke tumamaka na misiku ya yandi. 3 Ya tsyelika, kuzola Nzambi ni kutumama na misiku ya yandi. Misiku ya yandi kele mpasi ve samu na beto, 4 samu ti konso mwana ya Nzambi lenda kununga mambu ya yinza. Ni kiminu ya beto ke nungisaka beto na mambu ya yinza. 5 Kaka ni muntu yina ke kwikilaka ti Yesu kele Mwana ya Nzambi, lenda kununga mambu ya yinza. 6 Yesu-Klisto kele muntu yina kwizaka na kidimbu ya maza mpe ya menga. Yandi kwizaka kaka ve na kidimbu ya maza, kasi na kidimbu ya maza mpe ya menga. Mpeve ya Nzambi ke tubaka kimbangi ti yawu kele ya tsyelika, samu ti Mpeve ya Nzambi kele butsyelika. 7 Bambangi kele tatu: 8 Mpeve ya Longo, maza, mpe menga. Bawu nyonso tatu ke tubaka kaka kimbangi mosi. 9 Beto ke ndimaka kimbangi yina bantu ke tubaka. Kasi kimbangi ya Nzambi me lutila nene. Kimbangi yango, ni yina Nzambi tubaka na yina me tadila Mwana ya yandi. 10 Muntu yina ke kwikilaka Mwana ya Nzambi, kele na kimbangi yina na ntima ya yandi. Kasi muntu yina ke kwikilaka ve Nzambi, ke salaka ti Nzambi vwanda muntu ya luvunu, samu ti yandi me kwikila ve na kimbangi yina Nzambi tubaka na yina me tadila Mwana ya yandi. 11 Beno kuwa kimbangi yango: «Nzambi pesaka beto luzingu ya mankululu, mpe luzingu yango kele na Mwana ya yandi.» (aiōnios g166) 12 Muntu yina kele ya kukangama na Mwana, kele na luzingu. Kasi muntu yina kele ve ya kukangama na Mwana, kele ve na luzingu. 13 Mu me sonikina beno mukanda yayi, samu ti beno zaba mambu yayi: beno kele na luzingu ya mankululu, beno bayina ke kwikilaka na nkumbu ya Mwana ya Nzambi. (aiōnios g166) 14 Beno tala samu na yinki beto ke vwandaka na kivuvu na ntswala ya Nzambi: beto zaba ti yandi ke kuwaka beto kana beto lombaka yandi kima yina

kele ya kudedama na luzolo ya yandi. 15 Na yina, mutindu beto zaba ti yandi ke kuwaka beto ntangu beto ke lombaka yandi kima, beto zaba mpe ti beto ke kuzwaka yina beto ke lombaka yandi. 16 Kana muntu tala mpangi ya yandi yina me sala disumu yina ke nataka ve na lufwa, yandi sambila Nzambi, mpe Nzambi ke pesa luzingu na mpangi yina. Yawu lenda kusalama kaka na masumu yina ke nataka ve na lufwa. Kasi ya kele na masumu ya nkaka yina ke nataka na lufwa, mpe mu me tuba ve na kusambila Nzambi samu na bantu yina ke salaka masumu ya mutindu yina. 17 Konso dyambu yina kele ve ya kudedama kele disumu. Kasi masumu nyonso ke nataka ve na lufwa. 18 Beto zaba ti muntu yina butukaka na Nzambi ke salaka dyaka ve masumu, samu ti Mwana ya Nzambi ke kebaka yandi, mpe Mfumu ya Yimbi lenda kusala yandi ata kima. 19 Beto zaba ti beto kele bana ya Nzambi. Kasi yinza nyonso kele na lutumu ya Mfumu ya Yimbi. 20 Beto zaba ti Mwana ya Nzambi kwizaka na yinza, mpe yandi pesaka beto mayela, samu ti beto zaba Nzambi ya tsyelika. Beto kele ya kukangama na Nzambi ya tsyelika na luve ya Mwana ya yandi, Yesu-Klisto. Yandi kele Nzambi ya tsyelika mpe ke pesaka luzingu ya seko. (aiōnios g166) 21 Bana ya munu, beno sala keba na banzambi ya biteki.

2 Yowane

1 Ni munu Kuluntu ke na kufidisa mukanda yayi na sika ya nge, Kento yina Nzambi soolaka, mpe na sika ya bana ya nge yina mu ke zolaka na butsyelika nyonso. Kaka ni munu mosi ve ke zolaka beno, kasi mpe bantu nyonso yina zaba butsyelika, **2** samu ti butsyelika kele na kati ya bantima ya beto, mpe yawu ke vwanda bantangu nyonso na beto. (aiōn g165) **3** Bika ti lusakumunu, kyadi mpe kizunu ya Tata Nzambi mpe Yesu-Klisto, Mwana ya yandi, kuwanda na beto, samu ti beto zinga na butsyelika mpe na luzolo. **4** Mu yangelalaka mingi ntangu mu kuwaka ti bana ya nge ke na kuzinga na butsyelika. Na yawu, bawu ke tumamaka na lutumu yina Tata pesaka beto. **5** Kento, ntangu yayi, mu ke na kuzabisa nge mambu yayi: Beto fwana kuzolasana. Mu ke na kusonikina nge ve Musiku ya malu-malu, kasi Musiku yina beto kuwaka katuka mbandukulu. **6** Kuzolasana ni kuzinga mutindu misiku ya Nzambi ke zabisaka, mpe Musiku yina beno kuwaka katuka mbandukulu ke na kutuba ti beno zinga na luzolo. **7** Bantu mingi ya luvunu me mwangana na yinza. Bawu ke ndimaka ve ti Yesu-Klisto kwizaka na yinza na nzutu ya mutindu mosi na beto. Ni na mutindu yina ke talanaka muntu ya luvunu mpe mbeni ya Klisto. **8** Na yina, beno sala keba, samu ti beno bebisa ve ndandu ya beno yina me katuka na ksalu ya beto. Kasi beno kuzwa mbote musendo ya beno ya kulunga. **9** Konso muntu yina kele ve ya kukangama na ndongosolo ya Klisto, kasi ke bwelaka mambu ya nkaka, kele na Nzambi ve. Muntu yina kele ya kukangama na ndongosolo ya Klisto, kele na Tata mpe Mwana. **10** Na yina, kana muntu kwiza na sika ya beno, mpe longisa ve beno ndongosolo yina, beno yamba yandi ve, mpe beno pesa yandi mbote ve. **11** Kana muntu pesa yandi mbote, yandi mpe ke na kukabula mavanga ya yimbi ya muntu yina. **12** Mu ke na mambu mingi ya kuzabisa beno. Kasi mu me zola ve kusonika yawu na mukanda. Ya tsyelika, mu ke na kivuvu ti mu ke kwiza na sika ya beno, mpe mu ke zonza mbombo na mbombo na beno, samu ti kilengi ya beto vwanda ya kulunga. **13** Bana ya Kibusi ya nge yina Nzambi soolaka me pesa nge mbote.

3 Yowane

1 Ni munu Kuluntu ke na kufidisa mukanda yayi na sika ya nge, Ngayuse yina mu ke zolaka na butsyelika nyonso. **2** Mpangi ya munu, mu zola ti mambu nyonso vwanda mbote samu na nge, mpe ti nzutu ya nge vwanda na mavimpi ya mbote mutindu mwela ya nge. **3** Mu vwindaka na kilengi ya kulutula ntangu bampangi yina kwizaka awa tubilaka munu kimbangi yayi: Nge kele ya kukwikama na butsyelika, mpe nge ke zingaka mutindu ke zabisaka butsyelika yina. **4** Kilengi ya munu ya kulutula, ni kuwa ti bana ya munu ke na kuzinga na butsyelika. **5** Mpangi ya munu ya luzolo, nge ke sadilaka kiminu ntangu nge ke sadisaka bampangi mpe banzenza. **6** Na ntwala ya bampangi ya dibuundu, bawu me tuba kimbangi ya mbote na nzutu ya nge samu na luzolo ya nge. Sadisa bawu na mutindu me fwanana na meso ya Nzambi, samu na kulanda nzyetolo ya bawu. **7** Bawu ke na kuzyeta samu na kuzabisa Nsangu ya Mbote ya Klisto ata kubaka kima na maboko ya bayina kele bandimi ve. **8** Na yina, beto fwana kuyamba bantu ya mutindu yina, samu ti beto sala kintwadi na bawu na kisalu ya kuzabisa butsyelika. **9** Mu me sonika mukanda ya nkufi na dibuundu, kasi Dyotelefese yina ke zolaka na kuvwanda mfumu ya bampangi ke ndimaka ve mambu yina beto ke tubaka. **10** Ni yawu yina, ntangu mu ke kwiza, mu ke zabisa bampangi mambu nyonso yina yandi ke salaka, mambu ya yimbi mpe ya luvunu yina yandi ke zonzaka na banzutu ya beto. Kaka ni mambu yina ve, kasi dyaka, yandi ke mangaka na kuyamba bandimi yina ke na kuzyeta samu na butsyelika. Na yawu, ntangu bampangi ke zolaka yamba bawu, yandi ke yiminaka bawu mpe ke bingisaka bawu na dibuundu. **11** Mpangi ya munu ya luzolo, kulanda ve kifwani ya bayina ke salaka mambu ya yimbi. Kasi landa kifwani ya bayina ke salaka mambu ya mbote. Muntu yina ke salaka mambu ya mbote kele mwana ya Nzambi. Kasi muntu yina ke salaka mambu ya yimbi zaba Nzambi ve. **12** Bantu nyonso ke zonzaka mambu ya mbote na nzutu ya Demeteleyuse, mpe kimbangi yina kele ya tsyelika. Beto mpe ke na kutuba kimbangi ya mbote na nzutu ya yandi, mpe nge zaba ti mambu yina beto ke tubaka kele ya tsyelika. **13** Mu ke na mambu mingi ya kuzabisa nge. Kasi mu zola ve kusonika yawu na

mukanda, **14** samu ti mu ke na kivuvu ya kotalana na nge na bilumbu ke kwiza, mpe beto ke solola mbombo na mbombo. Bika ti kizunu kuvwanda na nge. Bampangi ya nge me pesa nge mbote. Pesa mpe mbote na mosi-mosi na kati ya bampangi ya beto.

Yude

1 Ni munu Yude yina kele mundongo ya Yesu-Klisto mpe leki ya Zaki, ke na kusonika mukanda yayi na bayina Tata Nzambi bokilaka, bayina yandi ke zolaka mpe ke bumbaka samu na Yesu-Klisto. **2** Bika ti Nzambi kutala beno kyadi mpe ti yandi kupesa beno kizunu na luzolo ya kulutula. **3** Bampangi ya munu ya ntima, mu vwandaka na nsatu ya kulutula samu na kusonikina beno na yina me tadila wapi mutindu Nzambi vuukisaka beto. Kasi mu me tala ti mu fwana kusala yawu ntangu yayi, samu ti mu kindisa beno na kunwana samu na kiminu yina Nzambi pesaka mbala mosi na bayina kele bantu ya yandi. **4** Mu ke na kusonikina beno, samu ti ya kele na bantu ya yimbi yina me kota na mansweki na kati ya beno. Bawu ke na kubalula nsangu ya bumbote ya Nzambi ya beto, samu ti bawu kuzwa nzila ya kuzinga na kindumba. Bawu ke mangaka mpe Yesu-Klisto, Mulongisi mpe Mfumu kaka mosi ya beto. Katuka ntama, Dibuku ya Nzambi zabisaka kitumbu yina bawu ke kuzwa. **5** Ata ti beno me zaba mbote mambu nyonso yina, mu zola kubambula beno moyo ti Mfumu vuukisaka bantu ya Isayeli na kubasisa bawu na yinsi ya Ngipiti. Kasi na manima, yandi salaka ti bayina vwandaka zola ve kukwikila yandi kufwa. **6** Beno bambuka moyo na mwa bambazi yina vwandaka zola ve kuvwanda na bisika yina Nzambi pesaka bawu, mpe bikaka kisika yina Nzambi tulaka bawu. Na yina, Nzambi me kangaka bawu ya mankululu na basinga ya bisengo na kati ya kitombe tii na kilumbu ya nene yina yandi ke sala lufundusu. (aïdios g126) **7** Beno bambuka moyo mpe na Sodomi, Ngomole, mpe na bambanza ya nkaka yina vwandaka pene-pene. (Mutindu mosi na bambazi yina salaka mambu ya yimbi), bantu ya bambanza yina salaka kindumba, mpe sosaka na kuvukisa mfulu na bambazi. Ntangu yayi, bawu ke na kutala mpasi na kati ya tiya ya mankululu, mpe yawu fwana kuvwanda kifwani samu na bantu nyonso. (aïñios g166) **8** Mutindu mosi mpe, bantu yina kotaka na mansweki na kati ya beno ke lotaka bandosi yina ke nataka bawu na kusumuna banzutu ya bawu. Bawu ke safulaka bumfumu ya Nzambi, mpe ke fingaka bambazi yina kele na nkembo mingi na mazulu. **9** Mikayeke, mfumu ya bambazi, salaka ve mutindu yina. Ata ntangu yandi vwandaka nwanina

nzutu ya Moyize na Satana, yandi zengilaka yandi ve kitumbu na bifingu, kasi yandi tubaka kaka: «Bika Nzambi kupesa nge kitumbu.» **10** Kasi bantu yayi ke fingaka bima yina bawu zaba ve. Mambu yina bawu zaba, bawu zaba yawu kaka na kimuntu mutindu bibulu yina ke yindulaka ve. Mambu ya mutindu yina ke kufwa kaka bawu. **11** Kyadi na bawu, samu ti bawu me landa nzila yina Kayini landaka. Kyadi na bawu, samu ti bawu me katuka na nzila ya kulunga samu na lukoso ya mbongo, mutindu salaka Balaame, mpe bawu me kufwa samu ti bawu tumamaka ve, mutindu salaka mpe Kole. **12** Ni bawu ke manisaka buzitu ya madya ya beno ya bunkundi ntangu bawu ke kudyaka mpe ke kunwaka ya kulutula ata kutala nsoni, mpe ke banzilaka kaka banzutu ya bawu mosi. Bawu kele mutindu matuti ya ndombe yina ke nokisaka ve mvula. Mupepe ke fulaka mpe ke bingisaka yawu. Bawu kele mutindu bayinti yina ke butaka ve bambuma na ntangu ya kubuta bambuma, bayinti ya kutimuka mpe yina kele bambala zole ya kufwa. **13** Bawu kele mutindu bimo ya ngolo ya maza ya mubu, mpe bawu ke mwangisaka mavanga ya bawu ya nsoni mutindu mafulu yina mubu ke losaka na kumu. Bawu kele mutindu bambwetete yina me zimbanza nzila ya bawu. Nzambi me bambila bawu kisika ya bantangu nyonso na kati ya kitombe ya kulutula. (aïön g165) **14** Enoki, nkooko ya beto ya nsambwadi katuka Adami, bikulaka na yina me tadila bantu yina na kutuba: «Beni kuwa! Mfumu ke na kukwiza na lutangu ya kulutula mafunda mingi ya bambazi ya yandi ya longo. **15** Yandi ke fundisa bantu nyonso, mpe ke bedisa bantu nyonso ya yimbi na mavanga ya bawu ya yimbi yina bawu salaka Nzambi, mpe na bifingu yina misumuki yayi ya buzitu ve tubaka na Nzambi.» **16** Bantu yango ke vwandaka ve na kilengi, mpe ke nyungutaka konso ntangu. Bawu ke sadilaka bansatu nyonso ya bawu ya yimbi. Bawu ke zonzaka na lunangu, mpe ke zonzaka mambu ya mbote na nzutu ya bantu samu na kuzwa ndandu. **17** Kasi beno, bampangi ya munu ya ntima, beno bambuka moyo na mambu yina bantumwa ya Mfumu ya beto Yesu-Klisto zabisaka beno na ntama. **18** Bawu zabisaka beno ti na bilumbu ya nsuka, ya ke vwanda na bantu ya yimbi yina ke seka beno, mpe ke zinga na bansatu ya bawu ya yimbi. **19** Ni bawu ke kabulaka bantu. Bawu kele na mabanza ya kimuntu, mpe Mpeve ya Nzambi kele na bawu ve. **20** Kasi beno, bampangi ya munu ya

ntima, beno tatamana na kukula na kiminu ya beno ya longo. Beno sambila na Mpeve ya Longo. **21** Beno tatamana na kuvwanda na kati ya luzolo ya Nzambi, mpe beno vingila ti Mfumu ya beto Yesu-Klisto tala beno kyadi samu na kuzwa luzingu ya seko. (aiōnios g166) **22** Beno tala kyadi na bantu yina ke na maketiki. **23** Beno vuukisa bawu na kukatula bawu na tiya ya lufundusu. Beno tala mpe kyadi na bantu ya nkaka. Kasi na kutala bawu kyadi, beno fwana kusala keba tii na kuyina mpe binkuti ya bawu ya kusumuka na mavanga ya yimbi ya bawu. **24** Nzambi keke na lulendo ya kukeba beno, samu ti beno kubwa ve na masumu. Na yina, yandi ke sala ti beno talana bantu ya kuvedila mpe ya kufuluka na kilengi na ntuala ya nkembo ya yandi. **25** Yandi keke Nzambi mosi kaka yina vuukisaka beto na lusalusu ya Yesu-Klisto, Mfumu ya beto. Bika ti nkembo, bunene, lulendo, mpe bumfumu kuvwanda ya yandi ntete yinza yilama, ntangu yayi, mpe tii bantangu nyonso! Amen! (aiōn g165)

Luzabusu

1 Dibuku yayi ke na kuzabisa mambu ya kubumbama yina Nzambi lakisaka na Yesu-Klisto, samu ti yandi lakisa na bisadi ya yandi mambu yina ke salama na bilumbu ke na kukwiza. Klisto fidisaka mbazi ya yandi samu na kulakisa yawu na sika ya kisadi ya yandi Yowane. **2** Mutindu mbangi, Yowane ke na kuzabisa mambu ya Nzambi mpe kimbangi ya Yesu-Klisto na mambu nyonso yina yandi talaka. **3** Kyese na muntu yina ke na kutanga yawu. Kyese na bayina ke na kuwa mambu ya bambikululu, mpe ke na kubumba mambu yina kele ya kusonama na kati ya dibuku yayi. Ya tsyelika, ntangu ya mambu yayi me kuma pene-pene. **4** Munu Yowane, mu ke na kuzabisa mambu yayi na sika ya mabuundu nsambwadi ya kizunga ya Aziya. Bika ti Nzambi yina kele, yina kele bantangu nyonso, mpe yina ke kwiza, kusakumuna beno mpe kupesa beno kizunu. Bika mpe ti bampeve nsambwadi yina kele na ntwa ya kiti ya yandi ya kintinu kupesa beno yawu, **5** mpe ti Yesu-Klisto, mbangi ya kukwikama, kupesa mpe beno yawu. Ni yandi kele muntu ya ntete yina vumbukaka na lufwa. Yandi kele mpe mfumu ya bantinu ya yinza. Yesu-Klisto ke zolaka beto mpe kuulaka beto na masumu ya beto na menga ya yandi. **6** Yandi kumisaka beto bantu ya yinsi ya ntinu mosi, dikanda ya banganga-Nzambi, samu na kusadila Tata ya yandi Nzambi. Nkembo mpe lulendo kuvwanda ya yandi tii bantangu nyonso! Amen. (aiōn g165) **7** Beno tala! Yandi ke na kukwiza na kati ya matuti. Bantu nyonso ke tala yandi, ata bayina tobolaka yandi bambanzi. Bifumba nyonso ya ntoto ya muvimba ke looka mpe ke dila samu na yandi. Ya tsyelika, yawu ke vwanda mutindu yina! Amen. **8** Mfumu Nzambi ke na kutuba: «Mu kele Alafa mpe Omenga. Munu kele, mu kele bantangu nyonso, mpe mu ke kwiza. Mu kele Nzambi-Mpungu.» **9** Munu Yowane, mu kele mpangi ya beno. Mu ke na kukabula bampasi, Kimfumu ya Nzambi, mpe mvibudulu kintwadi na beno na kuvwanda ya kukangama na Yesu. Mu vwandaka na kisanga ya Patemose, samu ti mu zabisaka mambu ya Nzambi mpe kimbangi ya Yesu. **10** Na Kilumbu ya Mfumu, mu kuzwaka Mpeve ya Nzambi mpe mu kuwaka na manima ya munu ndinga ya ngolo yina wakanaka mutindu kulumenta. **11** Yawu tubaka: «Sonika na kati ya dibuku mambu nyonso

yina nge ke na kuwa, mpe fidisa dibuku yango na mabuundu nsambwadi yayi: dibuundu ya Efeso, ya Semilene, ya Pelengame, ya Tyatile, ya Saledese, ya Filadelefi, mpe ya Lawodise.» **12** Mu balukaka samu na kutala nani vwandaka zonga, mpe mu talaka bitentokolo nsambwadi ya wolo ya minda. **13** Na kati-kati ya bitentokolo nsambwadi yina ya minda, mu talaka muntu mutindu Mwana ya muntu. Yandi vwandaka ya kulwata dizwela ya yinda, mpe kangaka na ntulu singa ya luketo ya wolo. **14** Bansuki ya yandi ya yintu vwandaka mpembe mutindu mika ya dimeme to mpembe ya kulutila, mpe meso ya yandi vwandaka lezima mutindu tiya. **15** Makulu ya yandi vwandaka lezima mutindu kisengo ya mbwaki yina ba me tula na tiya, mpe ndinga ya yandi vwandaka wakana mutindu makelele ya bimpō ya maza ya mubu. **16** Yandi vwandaka ya kusimba bambwetete nsambwadi na lubakala, mpe mbele ya mvita yina kele na meno balweka nyonso zole vwandaka basika na yinwa ya yandi. Kizizi ya yandi vwandaka lezima mutindu ke lezimaka ntangu na ngunga ya midi. **17** Ntangu mu talaka yandi, mu kubwaka na ntwa ya makulu ya yandi mutindu muntu ya kufwa. Yandi tentikaka munu diboko ya yandi ya lubakala, mpe zabisaka munu: «Kuvwanda na boma ve! Mu kele muntu ya ntete mpe ya nsuka. **18** Mu kele muntu ya moyo. Mu vwandaka ya kufwa, kasi ntangu yayi mu kele moyo tii seko. Mu kele na lulendo na lufwa mpe ya yinsi ya bantu ya kufwa. (aiōn g165, Hades g86) **19** Na yina, sonika mambu yina nge ke na kutala: mambu yina ke na kusalama ntangu yayi, mpe yina ke salama na bilumbu ke kwiza. **20** Nsasa ya mansweki ya bambwetete nsambwadi yina nge me tala na diboko ya munu ya lubakala, mpe bitentokolo nsambwadi ya wolo ya minda kele mutindu yayi: Bambwetete ni bambazi ya mabuundu nsambwadi, mpe bitentokolo nsambwadi ya wolo ya minda ni mabuundu nsambwadi yina.»

2 Sonika na mbazi ya dibuundu ya mbanza Efeso: «Muntu yina me simba bambwetete nsambwadi na diboko ya yandi ya lubakala, mpe ke na kutambula na kati-kati ya bitentokolo nsambwadi ya wolo ya minda ke na kutuba: **2** Mu zaba kisalu ya nge, bampasi yina nge me tala, mpe mvibudulu yina nge me lakisa. Mu zaba ti nge lenda kuvibidila ve bantu ya myangu. Nge me meka bayina ke tubaka ti bawu kele bantumwa kasi bawu kele ve bantumwa, mpe nge me bakula ti

bawu kele bantu ya luvunu. 3 Nge kele na mvibudulu. Nge me tala mpasi samu na Nkumbu ya munu, mpe nge me lemba ve. 4 Kasi mu ke na dyambu ya kusemba nge. Nge ke na kuzola dyaka munu ve mutindu nge wandaka zola munu ntete. 5 Na yina, nge fwana kubambuka moyo kisika nge me kubwa. Viluka mpe sala mutindu nge wandaka sala na ntama. Kana nge viluka ve, mu ke kwiza na sika ya nge, mpe mu ke katula kitentokolo ya mwinda ya nge kisika yawu kele. 6 Kasi mutindu mosi na munu, nge ke zolaka ve bisalu yina ke salaka ba-Nikolayi. Yina ni dyambu ya mbote yina kele na nge. 7 «Kana muntu ke na makutu, yandi kuwa mambu yina Mpeve ke na kutuba na mabuundu ya Nzambi. Na muntu yina ke nunga, mu ke pesa yandi bambuma ya yinti ya luzingu, samu ti yandi kudya yawu. Yinti yango kele na kati ya paladiso ya Nzambi.» 8 Sonika na mbazi ya dibuundu ya mbanza Semilene: «Muntu ya ntete mpe ya nsuka, yina kufwaka mpe vumbukaka na lufwa ke na kutuba: 9 Mu zaba bampasi mpe bumputu ya nge. Kasi ya tsyelika, nge kele mwama! Mu zaba mambu ya yimbi yina bantu ke zonzaka na yina me tadila nge. Bawu ke tubaka ti bawu kele ba-Zwife, kasi bawu kele ve ba-Zwife, bawu kele dibuundu ya Satana». 10 Kuvwanda na boma ve na bampasi yina nge ke tala. Kuwa mbote! Satana ke tonta bantu mingi na kati ya beno na kutula bawu na boloko, mpe beno ke lutisa bilumbu kumi na kati ya bantontolo. Vwanda ya kukwikama tii na lufwa, mpe nge ke kuzwa musendo ya luzingu ya seko. 11 «Kana muntu ke na makutu, yandi kuwa mambu yina Mpeve ke na kutuba na mabuundu ya Nzambi. Muntu yina ke nunga ke kufwa dyaka ve na mbala ya zole.» 12 «Sonika na mbazi ya dibuundu ya mbanza Pelengame: «Muntu yina kele na mbele ya yinda yina ke na meno na balweka nyonso zole, ke na kutuba: 13 Mu zaba wapi sika nge ke zingaka, ni kuna kele kiti ya kintinu ya Satana. Kasi nge kele ya kukangama na munu. Nge bikaka ve na kutula kiminu ya nge na munu ata na ntangu yina ba kufwaka mhangi ya munu ya kukwikama, Antipase, na kati ya mbanza ya beno. Ni kuna ke zingaka Satana. 14 Kasi mu ke na dyambu ya kusemba nge. Na kati ya dibuundu ya nge ke na bantu yina kele ya kukangama na ndongosolo ya Balaame. Yandi wandaka longisa Balake na kubwisa bantu ya Isayeli na masumu na kudya bibulu yina bantu wandaka pesa mutindu munkayulu na banzambi ya biteki, mpe na kutumisa bawu na kusadila kindumba. 15 Na kati ya dibuundu ya nge, kele mpe na bantu yina kele ya kukangama na ndongosolo ya ba-Nikolayi. 16 Na yina, nge fwana kuviluka. Kana ve, mu ke kwiza nswalu na sika ya nge, mpe mu ke nwanisa bantu yina na mbele ya yinda yina ke basikaka na yinwa ya munu. 17 «Kana muntu ke na makutu, yandi kuwa mambu yina Mpeve ke na kutuba na mabuundu ya Nzambi. Na muntu yina ke nunga, mu ke pesa yandi mane ya kubumbama. Mu ke pesa yandi mpe ditadi ya mpembe yina kele ya kusonama nkumbu ya malu-malu yina ata muntu zaba, kana kaka ve muntu yina ke kuzwa yawu.» 18 «Sonika na mbazi ya dibuundu ya mbanza Tyatile: «Mwana ya Nzambi yina meso ke lezimaka mutindu tiya, mpe makulu mutindu kisengo ya mbwaki yina ba me tula na tiya, ke na kutuba: 19 Mu zaba bisalu yina nge me sala, luzolo yina kele na nge, kiminu, kisalu mpe mvibudulu ya nge. Mu zaba ti bisalu yina nge ke na kusala ntangu yayi me lutila bisalu yina nge salaka ntete. 20 Kasi mu ke na dyambu ya kusemba nge. Nge ke na kundima ndongosolo ya Yezabele, kento yina ke tubaka ti yandi kele mumbikudi. Yandi ke na kuvuna bisadi ya munu na kulongisa bawu na kusala kindumba, mpe na kudya bibulu yina bantu ke pesaka mutindu munkayulu na banzambi ya biteki. 21 Mu me pesa yandi ntangu mingi, samu ti yandi viluka. Kasi yandi ke na zola kuviluka ve na kindumba ya yandi. 22 Ni yawu yina, mu ke losa yandi mpe bayina me sala kinsuza na yandi na mfulu, kisika bawu ke tala mpasi ya kulutila, kana bawu viluka ve na bisalu ya yimbi yina bawu me sala. 23 Mu ke kufwa bana ya yandi. Na yina, mabuundu nyonso ya Nzambi ke zaba ti mu kele muntu yina ke talaka na kati ya ntima mpe zaba mabanza ya bantu. Mu ke pesa konso muntu na kati ya beno musendo yina me fwanana na bisalu yina yandi me sala.» 24 «Kasi samu na bantu ya nkaka ya mbanza Tyatile, beno yina me kwikila ve na ndongosolo yina, mpe me sosa ve na kuzaba mambu yina bawu ke bokilaka "mansweki ya nene ya Satana", mu ke na kuzabisa beno ti mu ke pesa beno ve kizitu ya nkaka. 25 Kasi beno bumba mbote mambu nyonso yina kele na beno tii ntangu mu ke kwiza.» 26 «Na muntu yina ke nunga mpe ke bumba bisalu ya munu tii na nsukunu, mu ke pesa yandi bumfumu ya kuyala bayinsi nyonso. 27 Yandi ke twadisa bantu nyonso na yinti ya kisengo na diboko

mutindu ba ke pasulaka bambungu ya nene ya ntoto ya kuyoka. 28 Mutindu munu mpe kuzwaka kimfumu na sika ya Tata ya munu, mu ke pesa yandi mbwetete ya suka-suka. 29 «Kana muntu ke na makutu, yandi kuwa mambu yina Mpeve ke na kutuba na mabuundu ya Nzambi.»

3 «Sonika na mbazi ya dibuundu ya mbanza

Saledese: «Muntu yina ke na bampeve nsambwadi ya Nzambi mpe bambwetete nsambwadi ke na kutuba: Mu zaba bisalu ya nge. Nsangu ya nge ke ya kumwangana ti nge kele moyo, kasi nge kele ya kufwa. 2 Zibula meso! Kindisa nyonso yina kele pene-pene na kufwa. Ya tsyelika, mu me tala ti bisalu ya nge kele ya kudedama ve na meso ya Nzambi ya munu. 3 Na yina, nge fwana kubambuka moyo na ndongosolo yina nge kuzwaka mpe kuwaka. Kwikama na yawu, mpe viluka. Kana nge zibula meso ve, mu ke kwiza na sika ya nge mutindu muyibi, ata kuzaba ngunga yina mu ke kwiza. 4 Kasi na kati ya dibuundu ya mbanza Saledese kele na mwa bantu ya nkaka yina me sumuna ve bilele ya bawu. Bawu ke tambula kintwadi na munu na bilele ya mpembe yina bawu me lwata, samu ti bawu kele bantu ya kulunga. 5 Na yina, muntu yina ke nunga ke lwata bilele ya mpembe, mpe mu ke katula ve nkumbu ya yandi na kati ya dibuku ya luzingu. Mu ke tuba na ntuala ya Tata ya munu mpe na ntuala ya bambazi ya yandi ti mu zaba yandi. 6 «Kana muntu ke na makutu, yandi kuwa mambu yina Mpeve ke na kutuba na mabuundu ya Nzambi.» 7 «Sonika na mbazi ya dibuundu ya mbanza Filadelefi: «Muntu ya longo mpe ya tsyelika yina kele na fungula ya Davidi, muntu yina ke zibulaka mwelo yina ata muntu lenda kanga, mpe ke kangaka mwelo yina ata muntu lenda fungula ke na kutuba: 8 Mu zaba bisalu ya nge. Nge ke na ngolo mingi ve, kasi nge me tumama na mambu ya munu, mpe nge me vwanda ya kukwikama na munu. Na yina, mu me zibula na ntuala ya nge mwelo yina ata muntu lenda kukanga. 9 Na bantu ya dibuundu ya Satana yina ke vunaka na kutuba ti bawu kele ba-Zwife, kasi bawu kele ve ba-Zwife, mu ke sala bawu mutindu yayi: Mu ke sala ti bawu kwiza kufukama na ntuala ya nge samu na kuzitisa nge, mpe bawu ke zaba ti mu ke zolaka nge. 10 Mutindu nge me bumba mambu ya munu na mvibudulu nyonso, munu mpe, mu ke bumba nge na ntangu ya bampasi yina ke salama na yinza ya

muvimba samu na kumeka bantu nyonso ya ntoto. 11 Kaka ntangu fyoti me bikana, mpe mu ke kwiza. Bumba mbote nyonso yina nge ke na yawu, samu ti ata muntu kubaka yimpu ya nge ya lunungu. 12 Na muntu yina ke nunga, mu ke kumisa yandi dikunzi na kati ya Yinzoy Nzambi ya munu, mpe yandi ke basika dyaka ve. Mu ke sonika Nkumbu ya Nzambi ya munu mpe ya mbanza ya Nzambi ya munu na nzutu ya yandi. Mbanza yango, ni Yelusalemi ya malu-malu yina ke katuka na zulu na sika ya Nzambi ya munu, mpe ke kulumuka. Mu ke sonika mpe Nkumbu ya munu ya malu-malu na nzutu ya yandi. 13 «Kana muntu ke na makutu, yandi kuwa mambu yina Mpeve ke na kutuba na mabuundu ya Nzambi.» 14 «Sonika na mbazi ya dibuundu ya mbanza Lawodise: «Muntu yina ba ke bokilaka Amen, mbingi ya kukwikama mpe ya tsyelika, yina kele mfumu ya bima nyonso yina Nzambi yidikaka, ke na kutuba: 15 Mu zaba bisalu ya nge, nge ke na madidi ve, mpe nge kele tiya ve. Ya vwandaka mbote nge vwanda madidi to tiya! 16 Kasi mutindu nge kele kaka mwa tiya ndambu, madidi ve to tiya ve, mu ke luka nge. 17 Nge ke tubaka ti nge kele mvwama, nge kele na bimvwama mingi mpe nge ke kondwaka kima ve. Kasi nge zaba ve ti nge ke na kuzinga na kyadi mpe na kati ya bampasi! Nge kele mputu, mpofo mpe kimpene. 18 Ni yawu yina, mu ke na kulonga nge na kusumba na sika ya munu wolo yina ba me meka na tiya, samu ti nge kuma ya tsyelika mvwama. Sumba mpe bilele ya mpembe yina nge ke lwata, mpe nge tala dyaka ve nsoni na kimpene ya nge. Mutindu mosi mpe, sumba manganga ya kutula na meso ya nge, samu ti nge tala mbote. 19 Mu ke sungikaka mpe ke sembaka bayina nyonso mu ke zolaka. Na yina, sala ya kulutila bisalu ya mbote, mpe viluka. 20 Kuwa mbote! Mu kele ya kutelama na mwelo, mpe mu ke na kukonkota. Kana muntu kuwa ndinga ya munu mpe fungula mwelo, mu ke kota na yinzoy yandi. Mu ke kudy kintwadi na yandi, mpe yandi kintwadi na munu. 21 Na muntu yina ke nunga, mu ke pesa yandi muswa ya kuvwanda na munu na kiti ya munu ya kintinu. Mutindu mosi munu mpe, na manima ya kununga, mu kwendaka vwanda na Tata ya munu na kiti ya yandi ya kintinu. 22 «Kana muntu ke na makutu, yandi kuwa mambu yina Mpeve ke na kutuba na mabuundu ya Nzambi.»

4 Na manima ya mambu nyonso yina, mu talaka mwelo ya kuzibuka na mazulu. Ndinga yina mu kuwaka ntete, mpe yina vwandaka wakana mutindu kulumenta zabisaka munu: «Yuluka awa, mpe mu ke lakisa nge mambu yina ke salama na bilumbu ke kwiza.» **2** Kaka na ntangu yina, mu kuzwaka Mpeve ya Nzambi. Mu talaka kiti ya kintinu na mazulu mpe muntu mosi ya kuvwanda na kiti yango. **3** Muntu yango vwandaka lezima mingi mutindu matadi ya ntalu yina ba ke bokilaka zape mpe sandwani. Kiti ya kintinu vwandaka ya kuzunga na mukyama yina vwandaka lezima mutindu ditadi ya ntalu yina ba ke bokilaka emelode. **4** Bakiti ya nkaka ya kintinu makumi zole na yiya zungaka kiti yina ya kintinu, mpe na zulu ya yawu vwandaka na bakuluntu makumi zole na yiya yina lwataka bilele ya mpembe mpe bayimpu ya wolo. **5** Na kiti ya kintinu vwandaka basika ndinga, bansemo mpe bidumu. Minda nsambwadi vwandaka lezima na mantwala ya kiti ya kintinu. Minda yango, ni bampeve ya nsambwadi ya Nzambi. **6** Na ntwala ya kiti ya kintinu vwandaka mutindu mubu yina vwandaka talana mutindu kitala-tala yina vwandaka lezima. Na kati-kati ya kiti ya kintinu mpe na balweka ya yawu vwandaka na bima yiya ya moyo yina vwandaka ya kufuluka na meso na mantwala mpe na manima. **7** Kima ya ntete vwandaka mutindu nkosi, mpe kima ya zole mutindu ngombe ya mbakala yina kele ntete ntwenya. Kima ya tatu vwandaka na kizizi ya kufwanana na muntu, mpe kima ya yiya vwandaka mutindu mbemba yina ke na kupepa. **8** Konso kima vwandaka na mapapu sambanu, mpe yawu vwandaka ya kufuluka na meso na ngaanda mpe na kati. Mpimpa na ntangu, bawu vwandaka bika ve na kuyimba mutindu yayi: «Nge kele ya longo! Ya longo! Ya longo! Mfumu Nzambi-Mpungu, yina kele, yina vwandaka, mpe yina ke kwiza.» **9** Bima ya moyo yiya vwandaka yimba samu na kupesa nkembo, buzitu, mpe matondo na muntu yina kele ya kuvwanda na kiti ya kintinu mpe yina ke na kuzinga seko. Bambala nyonso yina bawu vwandaka sala mutindu yina, (aiōn g165) **10** bakuluntu makumi zole na yiya vwandaka fukama na ntwala ya yandi, mpe vwandaka sambila muntu yina ke na kuzinga seko. Bawu vwandaka losa bayimpu ya bawu ya kintinu na ntwala ya kiti ya kintinu na kutuba: (aiōn g165) **11** «Mfumu Nzambi ya beto, nge kele ya kulunga na kuzwa nkembo, masiika, mpe lulendo. Ya tsyelika, ni nge yidikaka bima nyonso, mpe ni na luzolo ya nge yawu kele mpe yawu salamaka.»

5 Mu talaka na diboko ya lubakala ya muntu yina vwandaka ya kuvwanda na kiti ya kintinu, dibuku mosi yina vwandaka fwanana na mukanda yina ba me zinga. Yawu vwandaka ya kusonika na balweka nyonso zole. Ba kangaka yawu na makolo nsambwadi, mpe ba tulaka kinyemo na konso singa. **2** Mu talaka mpe mbazi mosi ya lulendo yina vwandaka tuba na ndinga ya ngolo: «Nani kele ya kulunga na kukatula basinga mpe kufungula dibuku?» **3** Kasi ata muntu na zulu, na ntoto mpe na yisi ya ntoto vwandaka na lulendo ya kufungula dibuku yina, mpe kutala na kati. **4** Mu dilaka mingi, samu ti ata muntu vwandaka ya kulunga na kufungula dibuku mpe na kutala na kati. **5** Kasi mosi na kati ya bakuluntu zabisaka munu: «Kudila ve! Tala: Nkosi ya kifumba ya Yuda, muntu ya dikanda ya Davidi, me nunga. Yandi lenda nyangula makolo nsambwadi mpe kuzibula dibuku.» **6** Na yina, mu talaka Dimeme ya kutelama na kati ya kiti ya kintinu mpe bima yiya ya moyo, na kati-kati ya bakuluntu. Yandi vwandaka talana mutindu kibulu yina ba me zenga laka. Yandi vwandaka na mampoka nsambwadi mpe meso nsambwadi. Meso yina kele bampeve nsambwadi ya Nzambi yina yandi fidisaka na ntoto ya muvimba. **7** Dimeme kwendaka pene-pene ya kiti ya kintinu, mpe bakaka dibuku na diboko ya lubakala ya muntu yina vwandaka ya kuvwanda na kiti ya kintinu. **8** Ntangu yandi bakaka yawu, bima yiya ya moyo yina mpe bakuluntu makumi zole na yiya fukamaka na ntwala ya Dimeme. Bawu nyonso vwandaka ya kusimba bisanzi mpe bambungu ya wolo ya kufuluka na mananasi yina kele balusambulu ya bantu ya longo. **9** Bawu vwandaka yimba nzimbu ya malu-malu: «Nge kele ya kulunga na kubaka dibuku mpe na kukatula basinga. Ya tsyelika, ba kufwaka nge, mpe na menga ya nge, nge me vuukisa samu na Nzambi bantu ya bifumba nyonso, bandinga nyonso, makanda nyonso, mpe bayinsi nyonso. **10** Nge me sala ti bawu vwanda bantu ya yinsi ya ntinu mosi mpe banganga-Nzambi samu na kusadila Nzambi ya beto, mpe bawu ke yala yinza nyonso.» **11** Na manima, mu vwandaka tatamana na kutala, mpe kuwaka ndinga ya nkonga ya nene ya bambazi. Bawu vwandaka lutangu ya mafunda na mafunda ya kulutula, mpe bawu zungaka kiti ya kintinu, bima yiya

ya moyo, mpe bakuluntu. **12** Bawu vwandaka yimba na ngolo nyonso: «Dimeme yina ba kufwaka kele ya kulunga na kuzwa lulendo, bimvwama, ndwenga, ngolo, buzitu, nkembo mpe masiika!» **13** Mu kuwaka mpe bima nyonso yina Nzambi yidikaka na yinza: bima nyonso yina kele na mazulu, na ntoto, na yisi ya ntoto, mpe na kati ya mubu. Yawu vwandaka yimbila mutindu yayi: «Masiika, buzitu, nkembo, mpe lulendo kuvwanda ya bantangu nyonso na muntu yina kele ya kuvwanda na kiti ya kintinu mpe na Dimeme!» (aion g165) **14** Bima yiya yina ya moyo vutulaka: «Ameni!» Mpe bakuluntu fukamaka mpe sambilaka.

6 Na manima, mu talaka Dimeme yina fungulaka kikangulu ya ntete na kati ya makolo nsambwadi, mpe mu kuwaka mosi na kati ya bima yiya ya moyo na kuzonza na ngolo nyonso mutindu kidumu: «Kwiza!» **2** Mu talaka mpunda ya mpembe. Muntu yina vwandaka na zulu ya yawu simbaka munani na diboko, mpe ba pesaka yandi yimpu ya ntinu. Yandi kwendaka mutindu muntu me nunga, mpe samu na kununga dyaka. **3** Ntangu Dimeme zibulaka kikangulu ya zole, mu kuwaka kima ya zole ya moyo kulooka mutindu yayi: «Kwiza!» **4** Na yina, mpunda ya nkaka basikaka. Yawu vwandaka mbwaki mutindu tiya, mpe muntu yina vwandaka na zulu ya yawu kuzwaka kimfumu ya kukatula kizunu na ntoto, samu ti bantu kufwa bampangi bawu na bawu. Ba pesaka muntu yango mbele ya yinda. **5** Ntangu Dimeme fungulaka kikangulu ya tatu, mu kuwaka kima ya tatu ya moyo kulooka mutindu yayi: «Kwiza!» Mu talaka mpunda ya ndombe. Muntu yina vwandaka na zulu ya yawu simbaka kitezolo na diboko. **6** Mu kuwaka ndinga mutindu ndinga yina vwandaka basika na kati-kati ya bima yiya ya moyo, mpe tubaka: «Senise mosi ya faline samu na Denalya mosi, mpe bakilo tatu ya oloze samu na Denalya mosi. Kasi kubebisa ve mafuta mpe vinu.» **7** Ntangu Dimeme fungulaka kikangulu ya yiya, mu kuwaka kima ya yiya ya moyo kulooka mutindu yayi: «Kwiza!» **8** Mu talaka mpunda na mwa ntinta ya kufwanana na maza ya saka-saka. Nkumbu ya muntu yina vwandaka na zulu ya yawu Lufwa, mpe yinza ya bantu ya kufwa vwandaka na manima ya yandi. Bawu kuzwaka kimfumu ya kuyala mwa ndambu ya ntoto samu na kufwa bantu na mbele, na nsatu, na bimbevo ya ngolo, mpe na bibulu ya myangu yina kele na ntoto. (Hadēs g86) **9** Ntangu Dimeme

fungulaka kikangulu ya tanu, mu talaka na yisi ya kiyokolo ya minkayulu, myela ya bayina ba kufwaka samu na mambu ya Nzambi mpe samu kimbangi ya bawu yina bawu tubaka. **10** Bawu lookaka na ngolo nyonso: «Mfumu ya longo mpe ya tsyelika, tii wapi ntangu nge ke vingila na kufundisa bantu ya ntoto, mpe kupesa bawu kitumbu, samu ti bawu kufwaka beto?» **11** Ba pesaka na konso muntu na kati ya bawu dizwela ya yinda ya mpembe. Ba zabisaka bawu na kuvibidila dyaka fyoti tii ntangu ke lunga lutangu ya bampangi mpe bankundi ya bawu ya kisalu, yina ba fwana kufwa mutindu bawu. **12** Na manima, mu talaka dyaka Dimeme yina fungulaka kikangulu ya sambanu. Ntangu yandi fungulaka yawu, ntoto ninganaka na ngolo nyonso. Ntangu kumaka ndombe mutindu makala, mpe ngonda nyonso kumaka mbwaki mutindu menga. **13** Bambwetete kubwaka na ntoto mutindu ke kubwaka bambuma ya mubisu ntangu mupepe ya ngolo ke ningisaka yinti ya yawu. **14** Zulu futamaka mutindu ba ke futikaka mukanda. Myongo nyonso mpe bisanga nyonso katukaka na bisika yina yawu kele. **15** Bantinu ya yinza, bantu ya mfunu, bamfumu ya binwani, bamvwama, bantu ya lulendo, mpe bantu nyonso ya nkaka, bandongo to bantu ya kimpwanza, bumbamaka na kati ya biswamunu mpe na kati ya matadi ya nene na zulu ya myongo. **16** Bawu tubaka na myongo mpe na matadi ya nene: «Beno kubwa na zulu ya beto, mpe beno bumba beto ntama na kizizi ya muntu yina kele ya kuvwanda na kiti ya kintinu, mpe ntama na nkele ya Dimeme. **17** Ya tsyelika, kilumbu ya nene yina bawu ke lakisa nkele ya bawu me kuma, mpe nani lenda kutelama na ntuala ya bawu?»

7 Na manima ya mambu nyonso yina, mu talaka bambazi yiya ya kutelama na bansongi yiya ya ntoto. Bawu vwandaka kanga bitembo nyonso yiya, samu ti ata kitembo kufula na ntoto, na mubu, to na bayinti. **2** Mu talaka dyaka mbazi ya nkaka yina vwandaka basika na lweka yina ke basikaka ntangu, mpe vwandaka ya kusimba kinyemo ya Nzambi ya moyo. Na ndinga ya ngolo, yandi lookaka na sika ya bambazi yiya yina Nzambi pesaka lulendo ya kusala yimbi na bima nyonso yina kele na ntoto mpe na mubu: **3** «Beno bebisa ve ntoto, mubu to bayinti, ntete beto tula binyemo na mbunzu ya bisadi ya Nzambi ya beto.» **4** Na yina, ba zabisaka munu lutangu ya bayina

ba tulaka kinyemo ya Nzambi na mbunzu: nkama mosi na makumi yiya na yiya ya mafunda ya bantu ya bifumba nyonso ya yinsi ya Isayeli. 5 Na kati ya lutangu yina, ya vwandaka na bantu mafunda kumi na zole ya kifumba ya Yuda, bantu mafunda kumi na zole ya kifumba ya Lubene, bantu mafunda kumi na zole ya kifumba ya Ngade, 6 bantu mafunda kumi na zole ya kifumba ya Asele, bantu mafunda kumi na zole ya kifumba ya Nefetali, bantu mafunda kumi na zole ya kifumba ya Manase, 7 bantu mafunda kumi na zole ya kifumba ya Simewone, bantu mafunda kumi na zole ya kifumba ya Levi, bantu mafunda kumi na zole ya kifumba ya Isakale, 8 bantu mafunda kumi na zole ya kifumba ya Zabulone, bantu mafunda kumi na zole ya kifumba ya Yosefi, mpe bantu mafunda kumi na zole ya kifumba ya Bezame. 9 Na manima ya mambu nyonso yina, mu talaka nkonga ya nene ya bantu yina ata muntu lendaka pesa lutangu. Ya vwandaka bantu ya bayinsi nyonso, ya bifumba nyonso, ya makanda nyonso, mpe ya bandinga nyonso. Bawu vwandaka ya kutelama na ntswala ya kiti ya kintinu mpe Dimeme. Bawu lwataka mazwela ya mpembe ya yinda, mpe simbaka mandala na maboko. 10 Bawu vwandaka looka na ngolo nyonso: «Mpulusu kele na Nzambi ya beto yina kele ya kuvwanda na kiti ya kintinu, mpe na Dimeme!» 11 Bambazi nyonso zungaka kiti ya kintinu, bakuluntu, mpe bima yiya ya moyo. Bawu fukamaka kizizi na ntoto na ntswala ya kiti ya kintinu mpe sambilaka Nzambi 12 na kutuba: «Ameni! Masiika, nkembo, ndwenga, matondo, buzitu, lulendo, mpe ngolo kele ya bantangu nyonso ya Nzambi ya beto! Ameni.» (aiōn g165) 13 Na yina, mosi na kati ya bakuluntu yufulaka munu: «Bantu yina me lwata mazwela ya yinda ya mpembe kele banani, mpe wapi kisika bawu me katuka?» 14 Mu vutulaka: «Mfumu, ni nge zaba yawu.» Na yina, yandi zabisaka munu: «Ya kele bayina ba talisaka mpasi mingi. Bawu me sukula mazwela ya bawu, mpe me kumisa yawu mpembe na menga ya Dimeme. 15 Ni yawu yina, bawu kele na ntswala ya kiti ya Nzambi, mpe ke na kusadila yandi mpimpa na ntangu na kati ya Yinzo ya yandi. Muntu yina kele ya kuvwanda na kiti ya kintinu ke keba bawu mpe ke sala nyonso samu na mbote ya bawu. 16 Bawu ke vwanaka dyaka ve na nsatu ya kudya mpe ya kunwa. Ntangu mpe tiya ya ngolo ke yoka dyaka ve bawu. 17 Ya tsyelika, Dimeme yina kele na kati-kati ya kiti ya kintinu ke keba bawu mutindu

mutindi. Yandi ke nata bawu kisika kele mikelo ya maza yina ke pesaka luzingu, mpe Nzambi ke kusuna mansangasa nyonso ya bawu.»

8 Ntangu Dimeme fungulaka kikangulu ya nsambwadi, zulu nyonso kumaka swi, mpe yawu vwandaka mutindu yina baminiti makumi tatu. 2 Na manima, mu talaka bambazi nsambwadi yina ke vwandaka na ntswala ya Nzambi. Ba pesaka bawu bakulumenta nsambwadi. 3 Mbazi ya nkaka kwizaka telama pene-pene ya kiyokolo ya maaka, mpe vwandaka ya kusimba dikuku ya wolo yina ba ke yokilaka maaka. Ba pesaka yandi mananasi mingi samu ti yandi yoka yawu samu na Nzambi, kintwadi na balusambulu ya bantu nyonso ya longo, na kiyokolo ya minkayulu yina kele na mantswala ya kiti ya kintinu. 4 Mulinga ya mananasi vwanaka katuka na maboko ya mbazi mpe vwandaka kwenda na ntswala ya Nzambi, kintwadi na balusambulu ya bantu ya longo. 5 Na manima, mbazi bakaka ndonga yina ba ke yokilaka mananasi. Yandi fulusaka yawu na tiya yina yandi bakaka na kiyokolo ya minkayulu, mpe yandi losaka yawu na ntoto. Kaka na ntangu yina, bidumu mpe ndinga wakanaka, balusyemo basikaka, mpe ntoto ninganaka. 6 Na yina, bambazi nsambwadi yina simbaka bakulumenta nsambwadi kubamaka samu na kusika yawu. 7 Mbazi ya ntete wakisaka muningu ya kulumenta. Mvula ya matadi mpe tiya ya kuvukana na menga kubwaka na ntoto. Na yina, mwa ndambu ya ntoto mpe ya bayinti kuyaka, mutindu mosi mpe matiti nyonso yina ke ntete ve ya kuyuma. 8 Na manima, mbazi ya zole wakisaka muningu ya kulumenta. Kifwani ya mongo ya nene yina ke na kuya tiya kubwaka na kati ya mubu, mpe mwa ndambu ya mubu kumaka menga. 9 Mwa ndambu ya bambisi nyonso ya mubu kufwaka, mpe mwa ndambu ya masuwa mwanganaka. 10 Mbazi ya tatu wakisaka muningu ya kulumenta. Mbwetete ya nene yina vwanaka kuya tiya mutindu kisisi ya tiya, katukaka na zulu mpe kubwaka. Yawu kubwaka na zulu ya mwa ndambu ya banzadi mpe ya mikelo ya maza. 11 Nkumbu ya mbwetete yango «Ndudi». Na yina, mwa ndambu ya maza kumaka ndudi, mpe bantu mingi kufwaka, samu ti bawu kunwaka maza yina ya ndudi. 12 Mbazi ya yiya wakisaka muningu ya kulumenta. Mwa ndambu ya ntangu, ya ngonda, mpe ya bambwetete vwanaka dyaka ve na nsemo,

mutindu mosi mpe, mwa ndambu ya kilumbu mpe ya mpimpa wwandaka mpe dyaka ve na nsemo. 13 Mu talaka mbemba yina wwandaka dumuka na kati kati ya zulu. Yandi wwandaka looka na ndinga ya ngolo: «Kyadi! Kyadi! Kyadi mingi na bantu yina ke na kuzinga na ntoto ntangu bambazi tatu yina me bikana ke sika bakulumenta ya bawu!»

9 Na manima, mbazi ya tanu sikaka kulumenta, mpe mu talaka mbwetete yina katukaka na zulu mpe kubwaka na ntoto. Ba pesaka yandi fungula ya dibenga ya yinda. (Abyssos g12) 2 Yandi fungulaka dibenga ya yinda, mpe mulinga yina basikaka kuna wwandaka mutindu mulinga yina ke basikaka ntangu ba ke yokaka kifuule ya nene ya bibiliki. Ntangu mpe mupepe kumaka ndombe samu na mulinga yina. (Abyssos g12) 3 Makonko basikaka na kati ya mulinga yina mpe mwanganaka na yinza nyonso. Ba pesaka bawu lulendo mutindu lulendo yina kele na bankala-nseke. 4 Ba yiminaka bawu na kusala yimbi na matiti, na bayinti ya nene to ya fyoti-fyoti. Kasi ba zabisaka bawu na kusala yimbi kaka na bantu yina kele ve na kinyemo ya Nzambi na mbunzu. 5 Bawu kuzwaka ve muswa ya kufwa bantu yina, kasi kaka muswa ya kotalisa bawu mpasi mingi na kati ya bangonda tanu. Mpasi yina bawu ke talisa bantu kele mutindu mpasi yina muntu ke talaka kana nkala-nseke me tatika yandi. 6 Na kati ya bangonda tanu yina, bantu ke sosa lufwa, kasi bawu ke kuzwa yawu ve. Bawu ke zola na kufwa, kasi lufwa ke kima bawu. 7 Makonko yango wwandaka mutindu bampunda yina kele ya kukubama samu na kunwana muzingu. Na zulu ya bayintu ya bawu, wwandaka na bima mutindu bayimpu ya wolo ya kintinu, mpe bizizi ya bawu wwandaka mutindu bizizi ya bantu. 8 Bawu wwandaka na bansuki mutindu bansuki ya bakento, mpe meno ya bawu mutindu meno ya nkosi. 9 Bawu wwandaka na bima na ntulu mutindu binkuti ya kisengo, mpe makelele ya mapapu ya bawu wwandaka mutindu makelele ya bipusu ya binwanunu ya binwani yina bampunda mingi ke na kunata samu na kukwenda na muzingu. 10 Bawu wwandaka na bantumbu na mikila ya bawu mutindu mikila ya bankala-nseke, mpe ni na mikila yina, bawu wwandaka na lulendo ya kotalisa bantu mpasi mingi na kati ya bangonda tanu. 11 Ntinu yina ke twadisaka bawu, ni mbazi ya dibenga ya yinda. Na ndinga ya ba-Ebeleyo, ba ke bokilaka

yandi «Abadone», mpe na ndinga ya ba-Ngeleke, «Apolyone» yina zola kutuba «Kimwangisi». (Abyssos g12) 12 Kyadi ya ntete me luta. Na manima ya yawu, mambu zole ya kyadi fwana kukwiza dyaka. 13 Mbazi ya sambanu sikaka kulumenta, mpe mu kuwaka ndinga yina basikaka na bansongi yiya ya kiyokolo ya wolo ya minkayulu yina kele na ntuala ya Nzambi. 14 Ndinga yango tubaka mutindu yayi na mbazi ya sambanu yina simbaka kulumenta: «Fungula bambazi yiya yina kele ya kukangama pene-pene na nzadi ya nene ya Efalate.» 15 Ba fungulaka bambazi yiya yina. Bawu wwandaka ya kukubama na kufwa kikunku mosi na kati ya bikunku tatu ya lutangu mosi ya bantu nyonso ya yinza na ngunga yina, na kilumbu yina, ya ngonda yina, mpe ya mvula yina. 16 Ba zabisaka munu lutangu ya binwani yina wwandaka na zulu ya bampunda: bankama zole ya bankama ya mafunda. 17 Na lumoni, mu talaka mutindu yayi bampunda na binati ya bawu: Bawu lwataka binkuti ya kisengo ya kukeba ntulu. Binkuti yango wwandaka na ntinta ya tiya. Yawu wwandaka mpe na ntinta ya yasinte mpe ya sufe. Bayintu ya bawu wwandaka mutindu bayintu ya bankosi, mpe bayinwa ya bawu wwandaka basisa tiya, mulinga, mpe sufe. 18 Kikunku mosi na kati ya bikunku tatu ya lutangu mosi ya bantu nyonso ya yinza kufwaka samu na bampasi tatu yayi: tiya, mulinga, mpe sufe yina wwandaka basika na yinwa ya bampunda. 19 Ya tsyelika, ngolo ya bampunda kele na kati ya bayinwa mpe mikila ya bawu. Mikila ya bawu kele mutindu banyoka. Yawu kele na bayintu yina yawu ke sadilaka samu na kotalisa bantu mpasi. 20 Bantu yina bikanaka na yinza, bayina nyonso kufwaka ve na bampasi tatu yina, vilukaka ve na bisalu ya maboko ya bawu. Bawu tatamanaka na kusambila bampeve ya yimbi, biteki ya wolo, ya palata, ya kisengo ya mbwaki, ya matadi, mpe ya mabaya yina lenda kutala ve, kuwa ve, to kutambula ve. 21 Bawu vilukaka ve na kufwa bantu, kusala bunganga, kusala kindumba, mpe kulaba.

10 Mu talaka dyaka mbazi ya nkaka ya lulendo yina wwandaka kulumuka na ntoto. Matuti wwandaka me fuka yandi, mpe mukyama wwandaka me zunga yintu ya yandi. Kizizi ya yandi wwandaka mutindu ntangu, mpe makulu mutindu makunzi ya tiya. 2 Yandi simbaka dibuku ya fyoti ya kuzibuka. Yandi tulaka dikulu ya lubakala na zulu ya mubu, mpe

dikulu ya lumoso na ntoto. 3 Yandi lookaka na ndinga ya ngolo mutindu nkosi ke lookaka. Ntangu yandi manisaka na kulooka, bidumu nsambwadi wakanaka. 4 Na manima, mu zolaka sonika mambu yina mu kuwaka na bidumu. Kasi mu kuwaka ndinga yina katukaka na mazulu mpe zabisaka munu: «Bumba mansweki ya bidumu nsambwadi yina. Kusonika yawu ve.» 5 Na yina, mbazi yina mu talaka ya kutelama na zulu ya mubu mpe na ntoto nangunaka diboko ya yandi ya lubakala na zulu. 6 Yandi zengaka ndefi na Nkumbu ya Nzambi yina ke zingaka seko, Nzambi yina yidikaka zulu na bima nyonso yina kele kuna, ntoto na bima nyonso yina kele kuna, mpe mubu na bima nyonso yina kele na kati ya mubu. Na kuzenga ndefi, Mbazi tubaka: «Ntangu yayi, nyonso fwana kusalama! (aiōn g165) 7 Kasi ntangu mbazi ya nsambwadi ke sika kulumenta, Nzambi ke nungisa mabanza ya mansweki ya yandi mutindu yandi zabisaka yawu na bisadi ya yandi, mimbikudi.» 8 Mbala mosi dyaka, ndinga yina katukaka na mazulu mpe yina mu kuwaka ntete, zabisaka munu mutindu yayi: «Kwenda baka dibuku ya kuzibuka yina kele na maboko ya mbazi yina me telama na zulu ya mubu mpe ntoto.» 9 Mu kwendaka pene-pene ya mbazi, mpe mu zabisaka yandi na kupesa munu dibuku yango. Mbazi zabisaka munu: «Baka mpe kudya yawu. Yawu ke vwanda ndudi na kati ya kivumu ya nge. Kasi na kati ya yinwa ya nge, yawu ke vwanda kitoko mutindu mafuta ya nyosi.» 10 Mu bakaka mwa dibuku yango na maboko ya mbazi, mpe mu kudyaka yawu. Na kati ya yinwa ya munu, yawu vwandaka kitoko mutindu mafuta ya nyosi. Kasi ntangu mu minaka yawu, yawu kumaka ndudi na kati ya kivumu ya munu. 11 Na yina, ba zabisaka dyaka munu: «Nge fwana kubikula dyaka mambu yina Nzambi ke na kutuba samu na bayinsi, bandinga, mpe bantinu mingi.»

11 Na manima, ba pesaka munu kidyadya yina vwandaka mutindu dibaya ya kutezila yinda, mpe ba zabisaka munu: «Kwenda kuteza bametele na yinda ya Yinzo ya Nzambi, mpe ya kiyokolo ya minkayulu. Tanga mpe lutangu ya bayina ke sambilaka na Yinzo ya Nzambi. 2 Kasi bika na kuteza bametele ya ngaanda ya Yinzo ya Nzambi. Ba bikaka yawu samu na bayina kele ve ba-Zwife yina ke mwangisa mbanza ya longo na bangonda makumi yiya na zole.

3 Mu ke fidisa bambangi zole ya munu yina ke lwata bilele ya mafwa, mpe bawu ke zabisa beno nsangu ya Nzambi na bilumbu funda mosi na bankama zole na makumi sambanu.» 4 Bambangi zole yina ni bayinti zole ya olive mpe bitentokolo ya minda zole yina kele na ntwala ya Mfumu ya ntoto. 5 Kana muntu sosa na kusala bawu yimbi, bawu ke basisa tiya na bayinwa ya bawu, mpe ke yoka bambeni ya bawu. Ya tsyelika, ni mutindu yina ke kufwa muntu yina ke sosa na kusala bawu yimbi. 6 Bambangi yango kele na lulendo ya kukanga zulu, samu ti mvula kunoka ve na bilumbu nyonso yina bawu ke lutisa na kubikula. Bawu kele mpe na lulendo ya kusoba maza na menga, mpe konso ntangu yina bawu zola, bawu ke na lulendo ya kutula mambu ya mpasi na ntoto. 7 Ntangu bawu ke manisa na kuzabisa mambu yina kele na bawu, kibulu yina ke basikaka na dibenga ya yinda ke nwanisa bawu. Yandi ke nunga bawu mpe ke kufwa bawu. (Abyssos g12) 8 Ba ke tula bamvumbi ya bawu na kisika ya nsangu ya mbanza ya nene, kisika ba komaka Mfumu ya bawu na kulunsi. Ba ke bokilaka mbanza yina Sodome mpe Ngipiti. 9 Bantu ya makanda nyonso, bifumba nyonso, bandinga nyonso, mpe bayinsi nyonso ke tala bamvumbi yina bilumbu tatu na ndambu, mpe ba ke pesa ve muswa ya kuzika yawu. 10 Bantu ya yinza ke vwanda na kyese samu na lufwa ya bambangi zole yina. Bawu ke yangalala mpe ke pesana makabu, samu ti mimbikudi zole yina talisaka bantu bampasi ya kulutula. 11 Kasi na manima ya bilumbu tatu yina na ndambu, mupepe yina ke pesaka lusingu katukaka na sika ya Nzambi mpe kotaka na banzutu ya mimbikudi yina. Bawu vumbukaka, mpe bantu nyonso yina vwandaka tala bawu kumaka na boma mingi. 12 Na yina, mimbikudi zole yayi kuwaka ndinga yina katukaka na mazulu. Yawu zabisaka bawu na ngolo nyonso: «Beno yuluka awa!» Bawu yulukaka na mazulu na kati ya matuti na meso ya bambeni ya bawu. 13 Kaka na ntangu yina, ntoto ninganaka na ngolo nyonso. Ndambu mosi ya bandambu kumi ya mbanza mwanganaka, mpe bantu mafunda nsambwadi kufwaka na kuningana ya ntoto yina. Bantu yina kufwaka ve kumaka na boma, mpe kembisaka Nzambi ya mazulu. 14 Kyadi ya zole me luta. Kasi kyadi ya tatu ke na kukwiza. 15 Na manima, mbazi ya nsambwadi sikaka kulumenta, mpe bandinga ya ngolo wakanaka na mazulu mpe tubaka: «Lutumu ya kuyala yinza me kuma ntangu yayi na

maboko ya Mfumu ya beto mpe na Masiya ya yandi. Yandi ke yala seko!» (aiōn g165) **16** Bakuluntu makumi zole na yiya yina kele ya kuvwanda na bakiti ya bawu ya kintinu na ntuala ya Nzambi fukamaka kizizi na ntoto. Bawu sambilaka Nzambi **17** na kutuba: «Mfumu Nzambi-Mpungu, yina kele mpe yina vwanaka, beto ke na kutonda nge, samu ti nge me sadila lulendo ya nge ya nene, samu na kuvwandisa Kimfumu ya nge. **18** Bantu kumaka na nkele ya kulutila. Kasi ntangu yayi, ni nkele ya nge ke na kusalana, mpe ntangu ya kufundisa bantu ya kufwa me lunga. Yayi ni ntangu ya kupesa musendo na bisadi ya nge, mimbikudi mpe bantu ya longo mpe bayina nyonso ke zitisaka Nkumbu ya nge: bakuluntu mpe bana ya fyoti. Ntangu yayi, nge ke kufwa bayina ke bebisaka yinza.» **19** Yinzo ya Nzambi zibukaka na mazulu, mpe Sanduku ya Ngwisani talanaka na kati ya Yinzo yina. Na yina, bansemo basikaka, bandinga mpe bidumu wakanaka, ntoto ninganaka, mpe mvula ya nene ya matadi nokaka.

12 Kidimbu ya nene talanaka na mazulu: Kento mosi lwataka ntangu mutindu kinkuti. Yandi telamaka na zulu ya ngonda, mpe lwataka yimpu ya kintinu yina vwanaka na bambwetete kumi na zole. **2** Yandi vwanaka na kivumu. Yandi vwanaka looka samu na mpasi ya misongo mpe mpasi ya kubuta. **3** Kidimbu ya nkaka talanaka na mazulu: Ya vwanaka dalango ya mbwaki mutindu tiya. Yandi vwanaka na bayintu nsambwadi mpe mampoka kumi. Konso yintu vwanaka na bayimpu ya kintinu nsambwadi. **4** Na mukila ya yandi, yandi kombolaka kikunku mosi na kati ya bikunku tatu ya lutangu mosi ya bambwetete nyonso, mpe losaka yawu na ntoto. Yandi telamaka na ntuala ya kento yina kumaka pene-pene na kubuta samu na kudya mwana ntangu yandi ke butuka. **5** Kento butaka mwana ya bakala. Ni mwana yina ke twadisa bantu nyonso na yinti ya kisengo na diboko. Na nswalu nyonso, Nzambi zangulaka mwana pene-pene ya yandi mpe ya kiti ya yandi ya kintinu. **6** Kasi samu na kento, yandi kimaka na yinsi ya kuyuma, kisika Nzambi yidikilaka yandi kisika, samu ti yandi kuzwa madya kuna na bilumbu funda mosi na bankama zole na makumi sambanu. **7** Na yina, muzingu salamaka na mazulu. Mikayeke na bambazi ya yandi nwanisaka dalango. Dalango na bambazi ya yandi nwanaka na ngolo nyonso. **8**

Kasi dalango nungaka ve, mpe yandi na bambazi ya yandi vwanaka dyaka ve na kisika ya kuvwanda na mazulu. **9** Ba losaka dalango na ngaanda. Ni yandi kele nyoka yina talanaka na ntama. Ba ke bokilaka yandi Dyabulu to Satana yina ke vunaka bantu nyonso. Ba losaka yandi na ntoto kintwadi na bambazi ya yandi. **10** Na manima, mu kuwaka ndinga yina wakanaka na ngolo nyonso na mazulu, mpe tubaka: «Yayi ni ntangu ya mpululu. Ntangu yayi, Nzambi ya beto me lakisa lulendo mpe Kimfumu ya yandi! Ntangu yayi, lutumu me kuma na maboko ya Masiya ya yandi! Ya tsyelika, ba me losa na ngaanda, mufundi ya bampangi ya beto yina vwanaka funda bawu mpimpa na ntangu na ntuala ya Nzambi. **11** Kasi bampangi ya beto me nunga yandi na lusalusu ya menga ya Dimeme mpe na kimbangi ya mambu ya Nzambi yina bawu zabisaka. Bawu pesaka luzingu ya bawu tii na kundima na kufwa. **12** Ni yawu yina, mazulu mpe beno nyonso yina ke zingaka kuna, beno yangalala! Kasi kyadi na ntoto mpe na mubu! Ya tsyelika, Satana me kulumuka na sika ya beno, mpe kele ya kufuluka na nkele, samu ti yandi me zaba ti kaka ntangu fyoti me bikana na yandi.» **13** Ntangu dalango talaka ti ba losaka yandi na ntoto, yandi bandaka na kulanda kento yina butaka mwana ya bakala. **14** Kasi kento kuzwaka mapapu zole ya ndeke ya nene mutindu mbemba samu na kudumuka tii na kisika yina ba bumbilaka yandi na yinsi ya kuyuma ntama na nyoka, samu ti ba dikila yandi kuna na bamvula tatu na ndambu. **15** Na yina, nyoka lukaka maza mutindu nzadi na manima ya kento, samu ti nyamba dyamisa kento yina. **16** Kasi ntoto sadisaka kento yina. Ntoto zibukaka mpe minaka maza nyonso yina dalango lukaka. **17** Na nkele ya yandi samu na kento yina, dalango kwendaka nwanisa bayina bikanaka na kifumba ya kento yina, bayina ke tumamaka na misiku ya Nzambi, mpe kele ya kukwikama na butsyelika yina Yesu zabisaka.

13 Na manima, dalango kwendaka telama na kumu ya mubu. Na manima, mu talaka kibulu mosi ya ngitukulu yina basikaka na mubu. Kibulu yango vwanaka na mampoka kumi mpe bayintu nsambwadi. Yandi vwanaka na yimpu ya kintinu na konso dimpoka, mpe bankumbu ya bifingu na Nzambi na konso yintu. **2** Kibulu yina mu talaka vwanaka mutindu yingo. Makulu ya yandi vwanaka mutindu

makulu ya uluse, mpe yinwa ya yandi mutindu yinwa ya nkosi. Dalango pesaka yandi lulendo ya yandi, kiti ya yandi kintinu, mpe lutumu ya nene. 3 Mosi ya bayintu ya yandi wwandaka talana mutindu ti yawu lwalaka mputa yina lendaka pesa yandi lufwa, kasi yawu belukaka. Na yina, bantu nyonso ya yinza yitukaka mpe landaka kibulu ya ngitukulu. 4 Bantu nyonso bandaka na kusambila dalango, samu ti yandi pesaka lulendo na kibulu ya ngitukulu. Bawu nyonso sambilaka mpe kibulu na kutuba: «Nani lenda kufwanana na kibulu ya ngitukulu? Nani lenda kunwanisa yandi?» 5 Kibulu kuzwaka muswa ya kuzonza mambu ya lunangu mpe ya bifingu na sika ya Nzambi. Yandi kuzwaka lutumu ya kusala kisalu ya yandi na bangonda makumi yiya na zole. 6 Yandi bandaka na kusafula Nzambi, Nkumbu ya Nzambi mpe kisika yina Nzambi ke wwandaka, mutindu mosi mpe bayina nyonso ke zingaka na mazulu. 7 Yandi kuzwaka muswa ya kunwanisa bantu ya longo mpe ya kununga bawu. Yandi kuzwaka mpe lutumu ya kuyala bifumba nyonso, makanda nyonso, bandinga nyonso, mpe bayinsi nyonso. 8 Bantu nyonso ya yinza ke sambila yandi, bayina nyonso kele ve na bankumbu ya kusonama katuka mbandukulu ya yinza na kati ya dibuku ya luzingu, yina kele dibuku ya Dimeme yina ba kufwaka. 9 «Muntu yina ke na makutu, yandi kuwa! 10 Muntu yina Nzambi kubikaka na kuvwanda nkole, ke vwanda nkole; mpe muntu yina Nzambi kubikaka na kufwa mpangi na mbele, ke kufwa na mbele. Ni yawu yina, bantu ya longo fwana kuvwanda na mvibudulu mpe kiminu.» 11 Na manima, mu talaka dyaka kibulu ya nkaka ya ngitukulu yina basikaka na yisi ya ntoto. Yawu wwandaka na mampoka zole mutindu mampoka ya mwana ya dimeme, mpe wwandaka zonga mutindu dalango. 12 Na ntwa ya kibulu ya ntete, yandi wwandaka sadila lutumu nyonso yina wwandaka na kibulu yina. Yandi tumisaka yinza mpe bantu nyonso yina kele na yinza na kusambila kibulu ya ntete yina belukaka na mputa yina lendaka pesa yandi lufwa. 13 Kibulu yayi ya zole wwandaka sala bimangu ya nene. Na meso ya bantu nyonso, yandi salaka ti tiya katuka na zulu mpe kulumuka na ntoto. 14 Yandi wwandaka vuna bantu na bimangu yina yandi wwandaka sala na ntwa ya kibulu ya ntete. Yandi ndimisaka bantu na kuyidika kifwani samu na kuzitisa kibulu yina lwalaka na mbele ya yinda, mpe kufwaka ve. 15 Kibulu ya zole kuzwaka

lulendo ya kupesa luzingu na kifwani ya kibulu ya ntete samu mpe ti yawu zonga mpe kufwa bayina nyonso ke sambila yawu ve. 16 Yandi salaka ti ba tula kidimbu na bantu nyonso, na diboko ya lubakala to na mbunzu: bantu ya kukula mpe bana ya fyoti, bamvwama mpe bamputu, bandongo mpe bantu yina ke na kimpwanza. 17 Ata muntu lendaka sumba to tekisa kima kana yandi wwandaka ve na kidimbu. Kidimbu yango, ni nkumbu ya kibulu to lutangu ya nkumbu ya yandi. 18 Samu na dyambu yayi, konso muntu fwana kuvwanda na ndwenga. Muntu yina ke na mayela lenda kubakula nsasa ya lutangu ya kibulu, samu ti yawu ke na kufwanana na nkumbu ya muntu. Lutangu yango kele bankama sambanu na makumi sambanu na sambanu.

14 Mu talaka Dimeme ya kutelama na mongo ya Siyone. Kintwadi na yandi wwandaka na nkama mosi na makumi yiya na yiya ya mafunda ya bantu yina wwandaka na Nkumbu ya Dimeme mpe ya Tata ya yandi ya kusonama na mbunzu. 2 Mu kuwaka ndinga yina katukaka na mazulu, mpe wakanaka mutindu makelele ya bimo ya nene ya maza ya mubu, mpe mutindu makelele ya ngolo ya kidumu. Ndinga yina mu kuwaka wwandaka mutindu muningu ya bansambi yina bantu ke na kusika. 3 Bawu wwandaka yimbila nzimbu ya malu-malu na ntwa ya kiti ya kintinu ya Nzambi, na ntwa ya bibulu yiya mpe bakuluntu. Ata muntu lendaka longoka nzimbu yina kana kaka ve nkama mosi na makumi yiya na yiya ya mafunda ya bantu yina Nzambi kuulaka na ntoto. 4 Bawu sumunaka ve banzutu ya bawu na kutambula na bakento. Bawu kele ya kuvedila, mpe ke na kulanda Dimeme konso kisika yandi ke na kukwenda. Ba kuulaka bawu na kati ya bantu ya yinza, samu ti bawu wwandaka bantu ya ntete yina ba me pesa mutindu munkayulu na Nzambi mpe na Dimeme. 5 Ata mbala mosi bawu zonzaka mambu ya luvunu. Bawu kele ve na dyambu yina ba lenda kusemba bawu. 6 Mu talaka mbazi ya nkaka yina wwandaka pepa na zulu. Yandi wwandaka na Nsangu ya Mbote ya bantangu nyonso ya kuzabisa na bantu yina kele na ntoto, na bantu ya bayinsi nyonso, bifumba nyonso, bandinga nyonso, mpe makanda nyonso. (aiōnios g166) 7 Yandi wwandaka tuba na ngolo nyonso: «Beno zitisa Nzambi, mpe beno kembisa yandi, samu ti ngunga yina yandi ke fundisa

yinza me lunga. Beno sambila Nzambi yina yidikaka zulu na ntoto, mubu mpe mikelo.» **8** Na manima, mbazi ya zole yina landaka mbazi ya ntete tubaka: «Yawu me mwangana! Babilone Mbanza ya nene me mwangana! Yawu nwikisaka bantu ya bayinsi nyonso vinu ya kindumba ya yandi ya ngolo!» **9** Mbazi ya nkaka, ya tatu, landaka bambazi zole yina tekilaka. Yandi tubaka na ndinga ya ngolo: «Kana muntu sambila kibulu na kifwani ya yandi, mpe kana yandi kuzwa kidimbu na mbunzu to na diboko, **10** yandi ke kunwa mpe vinu ya nkele ya Nzambi. Ya kele vinu yina ba me vukisa ve na kima ya nkaka, mpe Nzambi ke tula yandi yawu na kati ya mbungu ya yandi ya nkele. Bayina nyonso ke sala mutindu yina ke tala mpasi ya kulutilla na kati ya sufe mpe tiya na ntuala ya bambazi ya longo mpe Dimeme. **11** Mulinga ya tiya yina ke na kutalisa bawu mpasi ke manisa dyaka ve. Mpimpa na ntangu mvundulu kele ve na bayina ke na kutumama na kibulu mpe na kiteki ya yandi, mpe na konso muntu yina me kuzwa kidimbu ya nkumbu ya kibulu.» (aiōn g165) **12** Ni yawu yina, bantu ya longo fwana kuvwanda na mvibudulu, bayina ke tumamaka na misiku ya Nzambi, mpe kele na kiminu na Yesu. **13** Na manima, mu kuwaka ndinga yina katukaka na mazulu mpe zabisaka munu: «Sonika mambu yayi: Katuka ntangu yayi, kyese na bayina me kufwa ya kukangama na Mfumu! Ya tsyelika, Mpeve ya Longo ke na kutuba ti bawu ke na kyese. Bawu fwana kuzwa mvundulu samu na bisalu ya ngolo yina bawu me sala, samu ti bisalu ya bawu ya mbote ke na kulanda bawu.» **14** Mu talaka dituti ya mpembe. Na zulu ya dituti yango vwandaka na kifwani ya muntu ya kuvwanda. Yandi vwandaka ya kulwata yimpu ya wolo, mpe ya kusimba mukwati ya yinda ya meno ya kuyonzika bambuma. **15** Mbazi ya nkaka basikaka na Yinzo ya Nzambi yina kele na mazulu, mpe lookaka na ngolo nyonso na muntu yina vwandaka ya kuvwanda na zulu ya dituti: «Baka mukwati ya nge mpe yonzika bambuma, samu ti ntangu ya kuyonzika bambuma me lunga. Bambuma ya ntoto me yela samu na kuyonzika yawu.» **16** Na yina, muntu yina vwandaka ya kuvwanda na zulu ya dituti lutasaka na ntoto munkwati ya yandi ya kuyonzika bambuma, mpe ba yonzikaka bambuma nyonso ya ntoto. **17** Mbazi ya nkaka basikaka na Yinzo ya Nzambi yina kele na mazulu. Yandi vwandaka mpe ya kusimba munkwati ya yinda ya meno. **18** Na manima, mbazi ya

nkaka dyaka yina kele na bumfumu na tiya basikaka na kiyokolo ya minkayulu. Na ngolo nyonso, yandi lookaka na mbazi yina simbaka munkwati ya yinda ya meno: «Baka munkwati ya nge ya meno, mpe zenga byazi ya bayinti ya vinu yina kele na ntoto! Bambuma ya vinu me bwaka!» **19** Na yina, mbazi lutasaka na ntoto munkwati ya yandi ya kuyonzika bambuma. Yandi zengaka byazi ya bambuma ya vinu, mpe tulaka yawu na kati ya kitutulu ya nene yina ke lakisaka nkele ya Nzambi. **20** Kitutulu yina ya kukamuna bambuma vwandaka na ngaanda ya mbanza. Menga basikaka na kitutulu yina mpe mwanganaka na Basitade funda mosi na bankama sambanu. Yawu fulukaka mpe kuzwaka ntela ya yinwa ya mpunda.

15 Na manima, mu talaka na mazulu kidimbu ya nkaka ya nene mpe ya ngitukulu: bambazi nsambwadi simbaka bampasi nsambwadi. Ya kele bampasi ya nsuka yina ke lungisa nkele ya Nzambi. **2** Na manima, mu talaka mubu yina vwandaka talana mutindu kitala-tala ya kuvukisa na tiya. Bayina nyonso nungaka kibulu ya ngitukulu, kifwani ya yandi, mpe lutangu ya nkumbu ya yandi vwandaka ya kutelama na mubu ya kitala-tala. Bawu simbaka bisanzi yina Nzambi pesaka bawu. **3** Bawu vwandaka yimbila nzimbu ya Moyize yina kele kisadi ya Nzambi, mpe nzimbu ya Dimeme: «Mfumu Nzambi-Mpungu, bisalu ya nge kele nene mpe kitoko. Nge kele Ntinu ya bantu nyonso. Banzila ya nge kele ya kudedama mpe ya tsyelika. **4** Mfumu! Nani lenda kumanga na kuzitisa nge? Nani lenda kumanga na kuyimba nkembo ya nge? Ya tsyelika, kaka ni nge mosi kele ya longo, mpe bantu nyonso ya yinza ke fukama na ntuala ya nge, samu ti bisalu ya nge ya kudedama me talana na pwelele nyonso.» **5** Na manima, mu talaka Yinzo ya Nzambi yina zibukaka na mazulu, mpe na kati vwandaka na Yinzo ya mbwabanu. **6** Bambazi nsambwadi yina vwandaka ya kusimba bampasi nsambwadi basikaka na Yinzo ya Nzambi. Bawu lwataka bilele ya mpembe ya lino yina vwandaka lezima, mpe vwandaka na basinga ya wolo na luketo. **7** Mosi na kati ya bibulu yiya pesaka bambazi nsambwadi yina bambungu nsambwadi ya wolo ya kufuluka na nkele ya Nzambi yina ke zingaka seko. (aiōn g165) **8** Yinzo ya Nzambi fulukaka na mulinga samu na nkembo mpe lulendo ya Nzambi. Ata muntu

lendaka kota na kati tii ntangu ke manisa bampasi nsambwadi yina nataka bambazi nsambwadi.

16 Na manima, mu kuwaka ndinga ya ngolo yina basikaka na Yinzo ya Nzambi, mpe tubaka na bambazi nsambwadi: «Beno kwenda kumwangisa na ntoto bambungu nsambwadi ya nkele ya Nzambi!» 2 Mbazi ya ntete kwendaka mpe mwangisaka mbungu ya yandi na ntoto. Bantu yina vwandaka na kidimbu ya kibulu ya ngitukulu mpe vwandaka sambila kifwani ya yandi kuzwaka bampata ya yimbi mpe ya mpasi. 3 Mbazi ya zole mwangisaka mbungu ya yandi na kati ya mubu. Maza kumaka mutindu menga ya muntu ya kufwa, mpe bima nyonso yina vwandaka zinga na mubu kufwaka. 4 Mbazi ya tatu mwangisaka mbungu ya yandi na kati ya banzadi mpe mikelo, mpe yawu kumaka menga na menga. 5 Na yina, mu kuwaka mbazi yina vwandaka na lutumu na maza kutuba: «Nzambi ya longo yina ke na kuzinga mpe zingaka ntete, nge kele ya kudedama na kufundisa mutindu yina. 6 Ya tsyelika, bawu kufwaka bantu ya longo mpe mimbikudi. Ntangu yayi, nge me pesa bawu menga samu na kunwa. Bawu me kuzwa mvutu ya mambu yina bawu salaka.» 7 Na manima, mu kuwaka ndinga yina katukaka na kiyokolo ya minkayulu, mpe tubaka: «Ee, Mfumu Nzambi-Mpungu! Balufundusu ya nge kele ya tsyelika mpe ya kudedama.» 8 Mbazi ya yiya mwangisaka mbungu ya yandi na ntangu, mpe ntangu kuzwaka muswa ya kuyoka bantu na tiya ya yawu. 9 Bantu kuyaka na tiya ya ntangu ya kulutila, mpe bawu fingaka Nkumbu ya Nzambi yina kele na lulendo ya kufidisa bampasi ya mutindu yina. Kasi bawu mangaka na kuviluka samu na kukembisa Nzambi. 10 Mbazi ya tanu mwangisaka mbungu ya yandi na kiti ya kintinu ya kibulu, mpe yinsi ya kintinu ya kibulu kumaka na kati ya mpimpa. Bantu vwandaka tatika baludimi ya bawu, samu ti bawu vwandaka tala mpasi. 11 Bawu fingaka Nzambi ya mazulu samu na bampasi mpe bampata ya bawu. Kasi bawu vilukaka ve na mavanga ya bawu ya yimbi. 12 Mbazi ya sambanu mwangisaka mbungu ya yandi na nzadi ya nene ya Efalate. Nzadi nyonso yumaka samu na kukubika nzila ya bantinu yina ke na kukatuka na lweka yina ntangu ke basikaka. 13 Na manima, mu talaka bampeve tatu ya yimbi. Yawu vwandaka mutindu bisyoto, mpe basikaka na yinwa ya dalango, na yinwa ya kibulu, mpe na yinwa ya

mumbikudi ya luvunu. 14 Ya kele bampeve ya Satana yina ke salaka bimangu. Bawu ke na kukwenda na sika ya bantinu nyonso ya yinza samu na kuvukisa bawu kisika mosi na kunwana muzingu na kilumbu ya nene ya Nzambi-Mpungu. 15 Mfumu tubaka: «Beno kuwa, mu ke kwiza mutindu muyibi! Kyese na muntu yina ke lala pongi ve, mpe ke bumba bilele ya yandi, samu ti yandi tambula ve kimpene mpe tala ve nsoni na meso ya bantu.» 16 Bampeve tatu yina vukisaka bantinu na kisika yina ba ke bokilaka na ndinga ya ba-Ebeleyo, «Alemangedone». 17 Mbazi ya nsambwadi mwangisaka mbungu ya yandi na mupepe. Ndinga ya ngolo wakanaka na Yinzo ya Nzambi. Yawu vwandaka basika na kisika yina kele kiti ya kintinu, mpe tubaka: «Yimeni!» 18 Na yina, bansemo lezimaka. Makelele ya bandinga mpe ya bidumu wakanaka, mpe ntoto nyonso ninganaka na ngolo nyonso. Katuka mbandukulu ya yinza, ntoto vwandaka me ningana ntete ve mutindu yina. 19 Mbanza ya nene kabukaka na bandambu tatu, mpe bambanza ya bayinsi nyonso mwanganaka. Na yina, Nzambi bambukaka moyo na mbanza ya nene ya Babilone. Yandi nwikisaka yawu mbungu ya kufuluka na vinu ya nkele ya yandi ya kulutila. 20 Bisanga nyonso zimbanaka, mpe myongo vwandaka dyaka ve. 21 Mvula ya matadi ya nene mpe ya dema katukaka na zulu mpe kubwaka na bantu. Bantu fingaka Nzambi samu na mpasi yina. Yawu vwandaka mpasi ya kulutila ngolo.

17 Na yina, mosi na kati ya bambazi nsambwadi yina simbaka bambungu nsambwadi zabisaka munu: «Kwiza mpe mu ke lakisa nge wapi mutindu Nzambi ke pesa kitumbu na kento ya kindumba ya nene yina zingaka na kumu ya maza ya nene. 2 Bantinu ya yinza me sala kindumba na yandi, mpe bantu ya ntoto me kola vinu ya yandi ya kindumba.» 3 Na manima, mbazi nataka munu na kimpeve na yinsi ya kuyuma. Kuna, mu talaka kento mosi ya kuvwanda na zulu ya kibulu ya mbwaki yina vwandaka ya kufuluka na bankumbu ya kufinga Nzambi. Kibulu yango vwandaka na bayintu nsambwadi mpe mampoka kumi. 4 Kento lwataka bilele ya kitoko ya mbwaki ya kulutila. Yandi lwataka mpe misanga ya wolo, ya matadi ya ntalu, mpe ya palata. Na maboko ya yandi, yandi simbaka mbungu ya wolo ya kufuluka na mambu ya busafu mingi,

busafu ya kindumba ya yandi. 5 Na mbunzu ya yandi wwandaka ya kusonama nkumbu ya mansweki: «Mbanza ya nene ya Babilone, mama ya bakento ya kindumba mpe ya mambu ya busafu mingi na kati ya yinza.» 6 Mu talaka ti kento yango wwandaka ya kukola na menga ya bantu ya longo mpe ya bambangi ya Yesu. Ntangu mu talaka yandi, mu yitukaka mingi. 7 Na yina, mbazi zabisaka munu: «Samu na yinki nge ke na kuyituka? Mu ke tubila nge mansweki ya kento yayi, mpe ya kibulu yina ke na kunata yandi. Kibulu yina kele na bayintu nsambwadi mpe mampoka kumi. 8 Kibulu yina nge me tala, wwandaka moyo na ntama. Kasi ntangu yayi, yandi ke dyaka ve moyo. Yandi fwana kubasika na dibenga ya yinda samu na kuzimbana seko. Bantu ya yinza yina kele ve na bankumbu ya bawu ya kusonama na dibuku ya luzingu katuka mbandukulu ya yinza, ke yituka na kutala yandi. Ya tsyelika, yandi wwandaka moyo, kasi yandi kele dyaka ve moyo mpe ke talana dyaka. (Abyssos g12) 9 «Awa, konso muntu fwana kuvwanda na mayela mpe ndwenga. Bayintu nsambwadi kele myongo nsambwadi, kisika kento yina kele ya kuvwanda. Yawu kele mpe bantinu nsambwadi. 10 Tanu na kati ya bawu me kufwa yimeni. Ntinu ya sambanu ke na kuyala ntangu yayi, mpe ntinu ya me kwiza ntete ve. Kasi ntangu yandi ke kwiza, yandi ke zinga kaka ntangu fyoti. 11 Kibulu yina wwandaka moyo na ntama mpe ke dyaka ve moyo kele ntinu ya nana. Yandi kele mpe na kati ya lutangu ya bantinu nsambwadi, mpe yandi ke na kukwenda samu na kuzimbana seko. 12 «Mampoka kumi yina nge talaka, kele bantinu kumi yina me banda ntete ve na kuyala. Kasi bawu ke yala kaka ngunga mosi kintwadi na kibulu ya ngitukulu. 13 Bawu nyonso kumi kele kaka na dibanza mosi: kusadila lulendo mpe kimfumu ya bawu samu na kibulu. 14 Bawu ke nwanisa Dimeme, kasi Dimeme ke nunga bawu, samu ti yandi kele Mfumu ya bamfumu, mpe Ntinu ya bantinu. Yandi ke nunga bawu kintwadi na bayina yandi bokilaka mpe soolaka, bayina kele ya kukwikama na yandi.» 15 Mbazi zabisaka dyaka munu: «Maza yina nge talaka kisika kele kento ya kindumba kele makanda ya bantu, bankonga ya bantu, bantu ya bayinsi nyonso mpe ya bandinga nyonso. 16 Mampoka kumi yina nge me tala mpe kibulu ke manga kento ya kindumba. Bawu ke katula yandi bima nyonso yina kele na yandi, mpe ke tula

yandi kimpene. Bawu ke kudya nzutu ya yandi, mpe ke yoka na tiya ndambu yina ke bikana. 17 Ya tsyelika, Nzambi tulaka na bantima ya bawu luzolo ya kusadila dibanza ya yandi. Bawu nyonso kumi ke wisana na kusadila lulendo ya kintinu ya bawu samu na kibulu ya ngitukulu tii ntangu mambu yina Nzambi tubaka ke salama. 18 «Kento yina nge me tala, ni mbanza ya nene yina ke yalaka bantinu nyonso ya yinza.»

18 Na manima, mu talaka dyaka mbazi ya nkaka yina kulumukaka na ntoto. Yandi wwandaka na lutumu ya nene, mpe nkembo ya yandi wwandaka pesa nsemo na ntoto nyonso. 2 Na ngolo nyonso, yandi lookaka: «Yawu me mwangana! Babilone Mbanza ya nene me mwangana! Ntangu yayi, yawu me kuma kisika ke bumbamaka bampeve ya yimbi. Yawu me kuma kisika yina ke na kuzinga bandeke nyonso ya kuvedila ve mpe ya yimbi. 3 Bantu ya bayinsi nyonso me kunwa vinu ya kindumba ya yandi ya ngolo. Bantinu ya yinza me sala kindumba na yandi, mpe bantu ya mumbungu awa na ntoto me vwama na lulendo ya bimvwama ya yandi.» 4 Na manima, mu kuwaka dyaka ndinga ya nkaka yina katukaka na mazulu, mpe tubaka: «Bantu ya dikanda ya munu! Beno basika na mbanza yayi, samu ti beno kota ve na masumu ya yandi, mpe ti beno kuzwa ve bampasi yina yandi ke kuzwa. 5 Masumu ya yandi me fuluka tii na mazulu, mpe Nzambi me zimbana ve mambu ya kudedama ve yina yandi salaka. 6 Beno sala yandi mutindu yandi salaka bantu ya nkaka, mpe beno vutula yandi bambala zole yimbi yina yandi salaka. Beno fulusa mbungu ya yandi na vinu ya kulutula bambala zole ngolo na vinu yina yandi nwikisaka bantu ya nkaka. 7 Na mutindu yandi zolaka mingi nkembo mpe bimvwama, ni na mutindu yina mpe beno ke talisa yandi mpasi mingi, mpe ke tula yandi na kati ya mawa ya ngolo. Yandi ke na kutuba na ntima ya yandi: «Mu ke na kuyala mutindu ntinu mpe mu kele ve mufwidi. Mu ke vwanda ve na kati ya mawa ya lufwa ata kilumbu mosi.» 8 Ni yawu yina, bampasi nyonso yayi ke kumina yandi na kilumbu mosi: lufwa, mawa, mpe nsatu. Tiya ke mwangisa yandi. Ya tsyelika, Mfumu Nzambi yina me fundisa yandi kele na lulendo.» 9 Bantinu ya yinza yina salaka kindumba na yandi, mpe sadilaka bimvwama ya yandi ke dila mpe ke vwanda na kyadi samu na mbanza yina ntangu bawu ke tala mulinga ya tiya

yina ke na kuyoka yandi. 10 Bawu ke vwanda ve pene-pene na mbanza yina na boma ti bampasi yina kumina bawu, mpe bawu ke tuba: «Kyadi! Kyadi na nge Babilone, mbanza ya nene mpe ya lulendo! Nge me kuzwa kitumbu ya nge kaka na ngunga mosi!» 11 Bantu ya mumbungu awa na ntoto ke na kudila mpe ke na kati ya mawa samu na mbanza yina, samu ti ata muntu ke na kusumba dyaka bima ya bawu: 12 wolo mpe kisengo ya mpembe, matadi ya ntalu mpe palata, bilele ya lino, bilele ya swa, bilele ya kitoko ya mbwaki, mabaya ya mutindu na mutindu, meno ya nzawu, bima yina ba yidikaka na mabaya ya ntalu, na bisengo ya mbwaki, na bisengo ya nkaka, mpe na matadi ya kitoko. 13 Bawu vwandaka tekisa mpe bampusu ya bayinti mpe bima ya nkaka ya nsunga ya kitoko, mananasi, mile, maaka ya nsunga ya mbote, vinu, mafuta, faline, masangu, bangombe, mameme, bampunda na bipusu-pusu ya bawu, bandongo mpe bankole. 14 Bawu tubaka na mbanza: «Bima nyonso yina nge vwandaka zola kuzwa me zimbana na ntswala ya nge. Bimvwama nyonso ya nge mpe kitoko ya nge me zimbana, mpe beto lenda kuzwa dyaka yawu ve.» 15 Bantu ya mumbungu yina kuzwaka bimvwama ya bawu na kusala mumbungu na mbanza yayi, ke vwanda ve pene-pene na mbanza yina na boma ti bampasi yina kumina bawu. Bawu ke dila mpe ke vwanda na kyadi. 16 Bawu ke tuba: «Kyadi! Kyadi na mbanza ya nene! Yawu vwandaka kitoko mutindu muntu yina me lwata bilele ya kitoko ya lino, mpe bilele ya ntalu mpe ya mbwaki ya kitoko. Yawu vwandaka mpe mutindu kento yina me lwata misanga ya wolo, ya matadi ya ntalu, mpe ya palata. 17 Bimvwama nyonso yayi me mwangana kaka na ngunga mosi!» Binati nyonso ya masuwa mpe bizyeti ya bawu, mutindu mosi mpe bisadi ya maza mpe bayina nyonso ke kuzwaka luzingu ya bawu na mubu vwandaka ya kutelama ntama na mbanza. 18 Ntangu bawu talaka mulinga ya tiya yina vwandaka yoka mbanza, bawu lookaka: «Ata mbanza lendaka fwanana na mbanza yayi ya nene!» 19 Bawu vwandaka losa fundu-fundu na bayintu ya bawu, mpe vwandaka dila. Bawu nyongaka mpe lookaka: «Kyadi! Kyadi na mbanza ya nene! Ni bimvwama ya yandi me sala ti bantu nyonso yina ke na masuwa vwanda na bimvwama. Kasi yawu me mwangana kaka na ngunga mosi!» 20 Zulu fwana kuyangalala samu ti mbanza yina me mwangana! Beno mpe, bantu

ya longo, bantumwa mpe mimbikudi, beno fwana kuyangalala, samu ti Nzambi me fundisa mbanza yina samu na yimbi yina yandi salaka beno. 21 Na yina, mbazi mosi ya lulendo bakaka ditadi ya nene mutindu ditadi ya dema ya kunika bambuma ya faline, mpe losaka yawu na mubu na kutuba: «Ni mutindu yayi ba ke bwisa mbanza ya nene ya Babilone na ngolo nyonso, mpe bantu ke tala dyaka yawu ve. 22 Ba ke kuwa dyaka ve na sika ya nge miziiki ya bansambi mpe ya bayina ke yimbaka, mutindu mosi mpe miziiki ya matuutu mpe ya bakulumenta. Ba ke lenda dyaka ve kutala na sika ya nge bisadi ya bisalu ya maboko. Ba ke kuwa dyaka ve na sika ya nge makelele ya ditadi yina ke na kunika bambuma. 23 Nsemo ya mwinda ke lezima dyaka ve na sika ya nge, mpe ndinga ya bantwenya yina me kwelana ke wakana dyaka ve na sika ya nge. Bitekisi ya nge vwandaka bitekisi ya kulutila mfunu na yinza, mpe na bundoki ya nge, nge me nata bantu nyonso na nzila ya yimbi. 24 Ni na sika ya nge ba kuzwaka menga ya mimbikudi, ya bantu ya longo, mpe ya bayina nyonso ba kufwaka awa na ntoto.»

19 Na manima ya mambu yayi, mu kuwaka na mazulu ndinga ya nkonga ya nene yina lookaka na ngolo nyonso: «Aleluya! Mpulusu, nkembo mpe lulendo kele na Nzambi ya beto! 2 Balufundusu ya yandi kele ya tsyelika mpe ya kudedama. Yandi me fundisa kento ya kindumba ya nene yina vwandaka vuna bantu nyonso ya ntoto na kindumba ya yandi. Nzambi me pesa yandi kitumbu samu na bisadi ya Nzambi yina yandi kufwaka.» 3 Bawu tubaka dyaka: «Aleluya! Mulinga ya mbanza ya nene yina ba me yoka ke na kunanguka, mpe yawu ke vwanda seko.» (aiōn g165) 4 Bakuluntu makumi zole na yiya mpe bibulu yiya yina zungaka kiti ya Nzambi fukamaka mpe sambilaka Nzambi yina kele ya kuvwanda na kiti ya kintinu. Bawu tubaka: «Ameni! Aleluya!» 5 Na yina, ndinga wakanaka kisika vwandaka kiti ya kintinu, mpe tubaka: «Beno kembisa Nzambi ya beto, beno nyonso yina kele bisadi ya yandi mpe ke zitisaka yandi ata beno vwanda bakuluntu to bana ya fyoti!» 6 Na manima, mu kuwaka ndinga ya nkonga ya nene yina wakanaka mutindu makelele ya bimpo ya maza ya mubu, mpe ya bidumu ya ngolo. Ndinga yango tubaka: «Aleluya! Mfumu ya beto, Nzambi-Mpungu, me lakisa kintinu ya yandi. 7 Beto yangalala mpe

beto wanda na kyese. Beto pesa yandi nkembo, samu ti ntangu ya makwela ya Dimeme me lunga, mpe kento ya yandi me kubama. 8 Ba me pesa yandi kinkuti ya kitoko ya lino yina ke na kulezima mpe kele ya kuvedila. Kinkuti ya lino kele bisalu ya kudedama ya bantu ya longo.» 9 Mbazi zabisaka munu: «Sonika mambu yayi: Kyese na bayina ba me bokila na kubaka kisika na mukembo ya makwela ya Dimeme.» Na manima, yandi tubaka dyaka: «Ya kele mambu ya tsyelika yina yandi mosi Nzambi me zonza.» 10 Na yina, mu zolaka fukama na ntwala ya yandi samu na kusambila yandi, kasi yandi zabisaka munu: «Kusala mutindu yina ve! Mu kele kisadi mutindu nge mpe mutindu bampangi ya nge yina kele ya kukwikama na kimbangi ya Yesu. Ni Nzambi nge fwana kusambila.» Ya tsyelika, kimbangi ya Yesu kele ya kudedama na mambu yina mimbikudi zabisaka na kimpeve. 11 Na yina, mu talaka zulu ya kuzibuka, mpe mpunda ya mpembe basikaka. Nkumbu ya muntu yina yulukaka yawu kele «Kukwikama mpe Butsyelika.» Yandi ke fundisaka mpe ke nwanaka na ludedomo. 12 Meso ya yandi vwandaka lezima mutindu tiya, mpe yandi vwandaka na bayimpu mingi na yintu. Nkumbu mosi vwandaka ya kusonama na yandi, mpe ata muntu zabaka yawu kana kaka yandi mosi ve. 13 Yandi lwataka kiyunga ya kubola na menga, mpe Nkumbu ya yandi: «Mambu ya Nzambi.» 14 Bankonga ya binwani ya mazulu vwandaka na manima ya yandi. Bawu vwandaka na zulu ya bampunda ya mpembe, mpe lwataka bilele ya kitoko ya lino ya mpembe mpe ya kuvedila. 15 Na yinwa ya yandi basikaka mbele ya yinda ya meno yina yandi ke bula bantu. Yandi ke twadisa bantu nyonso na yinti ya kisengo na diboko, mpe ke kamuna bambuma ya vinu na kima ya kukamuna bambuma yina kele samu na nkele ya kulutila ya Nzambi-Mpungu. 16 Na zulu ya kiyunga mpe ya dibunda ya yandi, nkumbu ya mutindu yayi vwandaka ya kusonama: «Ntinu ya bantinu, mpe Mfumu ya bamfumu.» 17 Na manima, mu talaka mbazi mosi ya kutelama na kati ya ntangu. Na ngolo nyonso, yandi lookaka na sika ya bandeke nyonso yina vwandaka pepa na zulu: «Beno kwiza, beno vukana samu na mukembo ya nene ya Nzambi! 18 Beno kwiza kudya musuni ya bantinu, ya bamfumu ya binwani, ya bantu ya lulendo, ya bampunda mpe binati ya yawu, musuni ya bantu nyonso: bandongo to bantu ya kimpwanza, bakuluntu to bana ya fyoti.» 19 Na

manima, mu talaka kibulu ya ngitukulu mpe bantinu ya ntoto na bankonga ya binwani ya bawu. Bawu vukanaka samu na kunwanisa muntu yina vwandaka na zulu ya mpunda, mpe nkonga ya binwani ya yandi. 20 Ba kangaka kibulu mpe mumbikudi ya luvunu yina vwandaka sala bimangu na ntwala ya yandi samu na kunata na nzila ya yimbi bayina kuzwaka kidimbu ya kibulu, mpe vwandaka sambila kifwani ya yandi. Ba losaka bawu nyonso zole ya moyo na kati ya dyanga ya sufe yina vwandaka kuya tiya. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Mbele yina vwandaka basika na yinwa ya muntu yina vwandaka na zulu ya mpunda kufwaka bayina nyonso bikanaka, mpe bandeke nyonso kudyaka misuni ya bawu.

20 Na manima ya mambu yina, mu talaka mbazi mosi yina katukaka na mazulu mpe kulumukaka na ntoto. Yandi vwandaka ya kusimba fungula ya dibenga ya yinda mpe singa ya nene ya kisengo. (Abyssos g12) 2 Yandi nataka dalango, nyoka ya ntama, yina kele Dyabulu mpe Satana, mpe kangaka yandi bamvula funda mosi. 3 Mbazi losaka dalango na kati ya dibenga ya yinda. Yandi kangaka yawu na fungula mpe tulaka bisengo samu na kanga yawu mbote, samu ti dalango vuna dyaka ve bantu tii ntangu ke lunga bamvula funda. Na manima ya bamvula funda mosi yina, ba fwana kupesa yandi mwa ntangu ya kimpwanza. (Abyssos g12) 4 Na manima, mu talaka bakiti ya bantinu. Bayina vwandaka na zulu ya yawu, kuzwaka lutumu ya kufundisa. Mu talaka mpe myela ya bayina ba kufwaka, samu ti bawu vwandaka bambangi ya Yesu mpe zabisaka mambu ya Nzambi. Bawu sambilaka ve kibulu ya ngitukulu to kifwani ya yandi, mpe bawu kuzwaka ve kidimbu ya yandi na mbunzu to na diboko. Bawu vutukaka na luzingu, mpe vwandaka yala na Klisto na bamvula funda mosi. 5 Bantu ya nkaka yina kufwaka vutukaka ve na luzingu ntete bamvula funda mosi lunga. Yayi ni mvumbukulu ya ntete ya bantu na lufwa. 6 Kyese na bayina kele na kati ya nkonga ya mvumbukulu ya ntete yayi! Bawu kele bantu ya longo, mpe lufwa ya zole lenda kuzwa bawu ve. Bawu ke wanda banganga-Nzambi yina ke sadila Nzambi mpe Klisto, mpe bawu ke yala na Klisto na bamvula funda mosi. 7 Ntangu bamvula funda mosi ke lunga, ba ke basisa Satana na boloko. 8 Yandi ke kwenda kuvuna bayinsi yina kele na yinza nyonso, yina zola kutuba Ngonge mpe

Mangonge. Yandi ke vukisa bawu kisika mosi samu na muzingu, mpe bawu ke vwanda mingi mutindu matadi ya munyenge ya kumu ya mubu. 9 Bawu vwandaka ya kumwangana na bisika nyonso, na kati ya yinza, mpe bawu zungaka kiwvandu ya bantu ya longo mpe mbanza yina Nzambi ke zolaka mingi. Kasi tiya katukaka na zulu, mpe yawu yokaka bawu.

10 Na yina, ba losaka na kati ya dyanga ya tiya mpe ya sufe, Satana yina vwandaka vuna bawu. Kibulu mpe mumbikudi ya luvunu vwandaka mpe kuna na kati ya dyanga yina ya tiya. Kuna bawu ke tala mpasi ya mankululu mpimpa na ntangu. (aiōn g165, Limnē

Pyr g3041 g4442) 11 Na yina, mu talaka kiti ya nene ya mpembe ya kintinu. Muntu vwandaka na zulu ya yawu. Zulu na ntoto kimaka ntama na ntuala ya yandi, mpe yawu talanaka dyaka ve. 12 Na manima, mu talaka bantu ya kufwa, bakuluntu mpe bana ya fyoti ya kutelama na ntuala ya kiti ya kintinu. Mu talaka mpe mabuku ya kufunguka. Dibuku mosi dyaka ya nkaka zibukaka, ya kele dibuku ya luzingu. Bantu ya kufwa kuzwaka lufundusu na mambu yina bawu salaka mutindu yawu vwandaka ya kusonama na mabuku. 13 Mubu basisaka bantu yina kufwaka na kati ya mubu. Lufwa mpe yinza ya bantu ya kufwa basisaka mpe bantu ya bawu ya kufwa, mpe bawu nyonso kuzwaka lufundusu na yina me tādila mambu yina bawu salaka. (Hadēs g86) 14 Na manima, ba losaka lufwa mpe yinza ya bantu ya kufwa na kati ya dyanga ya tiya. Dyanga yina ya tiya, ni lufwa ya zole. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Ba losaka mpe na kati ya dyanga ya tiya konso muntu yina nkumbu vwandaka ve ya kusonama na dibuku ya luzingu. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Na yina, mu talaka zulu ya malu-malu mpe ntoto ya malu-malu. Zulu ya ntete mpe ntoto ya ntete vwandaka me zimbana, mpe mubu vwandaka dyaka ve. 2 Mu talaka mpe mbanza ya longo, Yelusalemi ya malu-malu, yina katukaka na zulu na sika ya Nzambi mpe kulumukaka na ntoto. Yawu vwandaka ya kukubama mutindu kento yina me bongisa nzutu samu na bakala ya yandi. 3 Na manima, mu kuwaka ndinga ya ngolo yina wakanaka kisika vwandaka kiti ya kintinu. Yawu tubaka: «Ntangu yayi, Nzambi ke zinga na kati-kati ya bantu! Yandi ke zinga na bawu, mpe bawu ke vwanda bantu ya yandi. Yandi mosi Nzambi ke vwanda Nzambi ya bawu, mpe ke vwanda

kintwadi na bawu. 4 Yandi ke kusuna mansangasa nyonso yina kele na meso ya bawu. Bantu ke kufwa dyaka ve, ke vwanda dyaka ve na mawa, ke dila dyaka ve, to ke tala dyaka ve mpasi, samu ti mambu nyonso ya yinza ya ntama ke zimbana.» 5 Na yina, muntu yina vwandaka ya kuvvanda na zulu ya kiti ya kintinu tubaka: «Ntangu yayi, mu ke sala ti bima nyonso kuma ya malu-malu.» Na manima, yandi zabisaka munu: «Sonika mambu yayi, samu ti mambu ya munu kele ya tsyelika mpe ya kudedama.» 6 Yandi bwelaka dyaka: «Nyonso me salama! Mu kele Alafa mpe Omenga, mbandukulu mpe nsukunu. Kana muntu kele na nsatu ya maza, mu ke pesa yandi maza ya mpamba na mukelo ya maza yina ke pesaka luzingu. 7 Mu ke pesa difwa yina na muntu yina ke nunga. Mu ke vwanda Nzambi ya yandi, mpe yandi ke vwanda mwana ya munu. 8 Samu na bayina kele na boma, bayina kele ve ya kukwikama, bayina kele na bifu ya yimbi, bayina ke kufwaka bampangi, ke salaka busafu, ke salaka bunganga, ke sambilaka banzambi ya biteki, mpe bayina nyonso ke vunaka, kisika ya bawu kele na kati ya dyanga ya tiya mpe ya sufe. Yawu kele lufwa ya zole samu na bawu.» (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Na yina, mosi na kati ya bambazi nsambwadi yina simbaka bambungu nsambwadi ya kufuluka na bampasi nsambwadi ya nsuka zabisaka munu: «Kwiza mpe mu ke lakisa nge kento yina Dimeme ke kwela.» 10 Mbazi nataka munu na kimpeve na zulu ya mongo ya nene mpe yinda. Yandi lakisaka munu mbanza ya longo, Yelusalemi, yina katukaka na zulu na sika ya Nzambi, mpe kulumukaka na ntoto. 11 Yawu vwandaka lezima na nkembo ya Nzambi. Yawu vwandaka lezima mutindu ditadi ya ntalu, ditadi ya zape yina vwandaka lezima mutindu kitala-tala. 12 Mbanza yango vwandaka na bibaka ya yinda mingi. Yawu vwandaka na myelo kumi na zole, mpe bambazi kumi na zole vwandaka keba myelo yina. Bankumbu ya bifumba kumi na zole ya Isayeli vwandaka ya kusonama na myelo yina. 13 Konso lweka vwandaka na myelo tatu: myelo tatu na esete, myelo tatu na node, myelo tatu na sude, mpe myelo tatu na wesete. 14 Bibaka ya mbanza vwandaka ya kutunga na zulu ya balufulu kumi na zole, mpe na zulu ya yawu ba sonikaka bankumbu ya bantumwa kumi na zole ya Dimeme. 15 Mbazi yina vwandaka zonza na munu simbaka kima ya kuteza yinda: Ya vwandaka kidyadya ya wolo samu na kuteza yinda ya

mbanza, ya myelo, mpe ya bibaka ya mbanza. 16 Balweka nyonso yiya ya mbanza vwandaka yinda mutindu mosi. Mbazi tezaka mbanza na kidyadya ya yandi, mpe kuzwaka Basitade mafunda kumi na zole na yinda. Yinda ya mbanza na balweka nyonso yiya mpe yinda ya ntela ya yawu vwandaka mutindu mosi. 17 Yandi tezaka mpe mutela ya bibaka, yawu salaka Bakude nkama na makumi yiya na yiya. Mbazi sadilaka mutindu ya kuteza yina bantu nyonso ke sadilaka na kutanga yinda. 18 Bibaka ya mbanza vwandaka ya kutunga na matadi ya ntalu ya zape, mpe mbanza vwandaka ya kutunga na wolo ya kuvedila yina vwandaka talana mutindu kitala-tala. 19 Matadi yina ba tungaka balufulu ya bibaka ya mbanza vwandaka ya kubongisa na matadi ya ntalu ya konso mutindu. Lufulu ya ntete vwandaka na ditadi ya zasepe, ya zole na ditadi ya safile, ya tatu na ditadi ya angate, ya yiya na ditadi ya emelode, 20 ya tanu na ditadi ya onise, ya sambanu na ditadi ya sandwani, ya nsambwadi na ditadi ya kizolite, ya nana na ditadi ya belile, ya yivwa na ditadi ya topaze, ya kumi na ditadi ya kizopase, ya kumi na mosi na ditadi ya tikwase, mpe ya kumi na zole na ditadi ya ametite. 21 Myelo kumi na zole ya mbanza vwandaka ya bapalata kumi na zole, mpe konso mwelo vwandaka ya kuyidika na palata mosi. Kisika ya mfunu ya mbanza vwandaka ya kubongisa na wolo ya kuvedila yina vwandaka talana mutindu kitala-tala. 22 Mu talaka ve Yinzo ya Nzambi na kati ya mbanza yina, samu ti ni Mfumu Nzambi-Mpungu mpe Dimeme kele Yinzo ya Nzambi ya mbanza yina. 23 Mbanza vwandaka ve na nsatu ya nsemo ya ntangu to ya ngonda, samu ti nkembo ya Nzambi vwandaka pesa yawu nsemo, mpe Dimeme kele mwinda ya mbanza yina. 24 Bantu nyonso ya yinza ke tambula na nsemo ya yandi, mpe bantinu ya yinza ke nata bimvwama ya bawu kuna. 25 Myelo ya mbanza ke vwanda kaka ya kufunguka, samu ti mpimpa ke vwanda dyaka ve na kati ya mbanza yina. 26 Bawu ke nata kuna nkembo mpe bimvwama ya bayinsi nyonso. 27 Ata kima ya busafu ke kota na mbanza yina, mutindu mosi mpe, bantu yina ke salaka mambu ya busafu mingi, mpe bantu ya luvunu. Kasi kaka bantu yina kele na bankumbu ya bawu ya kusunama na dibuku ya luzingu yina kele dibuku ya Dimeme, ke kota na mbanza yina.

22 Mbazi lakisaka munu mpe nzadi yina kele na maza yina ke pesaka luzingu. Yawu vwandaka lezima mutindu kitala-tala, mpe vwandaka basika na kiti ya kintinu ya Nzambi mpe ya Dimeme. 2 Nzadi yango vwandaka lutila na kisika ya mfunu ya mbanza. Na konso lweka ya nzadi vwandaka na yinti ya luzingu yina ke butaka bambuma bambala kumi na zole na mvula, mbala mosi konso ngonda. Makasa ya yawu kele samu na kubelusa bantu ya bayinsi nyonso. 3 Nsingulu ke vwanda dyaka ve. Kiti ya Kimfumu ya Nzambi mpe ya Dimeme ke vwanda na kati ya mbanza, mpe bisadi ya Nzambi ke sambila yandi. 4 Bawu ke tala kizizi ya yandi, mpe Nkumbu ya yandi ke vwanda ya kusunama na bambunzu ya bawu. 5 Mpimpa ke vwanda dyaka ve, mpe bawu ke vwanda dyaka ve na nsatu ya nsemo ya mwinda to ya ntangu, samu ti Mfumu Nzambi ke pesa bawu nsemo ya yandi, mpe bawu ke yala seko. (aiōn g165) 6 Na manima, mbazi zabisaka munu: «Mambu yayi kele ya tsyelika mpe ya kusadila kivuvu. Mfumu Nzambi yina ke zonzaka na kimpeve na mumbikudi ya yandi, me fidisa mbazi ya yandi samu na kulakisa na bisadi ya yandi mambu yina ke salama na bilumbu ke na kukwiza.» 7 Yesu ke na kutuba: «Kaka ntangu fyoti me bikana, mpe mu ke kwiza! Kyese na bayina ke kebaka nsangu ya bambikululu yina kele na kati ya dibuku yayi!» 8 Munu Yowane, mu kuwaka mpe talaka yawu. Na manima ya kuwa mpe kutala yawu, mu fukamaka na ntwala ya mbazi yina lakisaka munu yawu samu na kusambila yandi. 9 Kasi mbazi zabisaka munu: «Ve! Kusala mutindu yina ve! Mu kele kisadi mutindu nge, mutindu bampangi ya nge mimbikudi mpe bayina nyonso ke sadilaka mambu yina kele na kati ya dibuku yayi. Kaka ni Nzambi nge fwana kusambila.» 10 Na manima, yandi tubaka dyaka: «Kubumba ve nsangu ya bambikululu yina kele na kati ya dibuku yayi, samu ti ntangu yina Nzambi kubikaka samu na mambu nyonso yina me kuma pene-pene. 11 Bika ti muntu yina ke na kusala mambu ya yimbi kutatamana na kusala mambu ya yimbi. Muntu yina kele ve ya kuvedila tatamana na kuvwanda ve ya kuvedila. Kasi muntu yina kele ya kudedama tatamana na kuvwanda ya kudedama, mpe muntu yina kele ya longo kula dyaka na bulongo.» 12 Yesu ke na kutuba: «Kaka ntangu fyoti me bikana, mpe mu ke kwiza! Mu ke kwiza na musendo yina mu ke pesa konso muntu na

yina me tadila bisalu yina yandi me sala. **13** Mu kele Alafa mpe Omenga, muntu ya ntete mpe ya nsuka. Mu kele mbandukulu mpe nsukunu. **14** Kyese na bayina ke sukulaka bilele ya bawu. Bawu ke vwanda na luve ya kudya bambuma ya yinti ya luzingu, mpe ya kukota na mbanza na myelo ya yawu. **15** Kasi ba ke basisa na mbanza bayina ke zingaka kidi-kidi, bayina ke sadilaka bunganga, ke salaka busafu, ke kufwaka bantu, ke sambilaka banzambi ya biteki, mpe bayina ke zolaka mpe ke sadilaka luvunu.» **16** «Munu Yesu, mu me fidisa mbazi ya munu samu na kuzabisa beno mambu nyonso yayi na kati ya mabuundu ya Nzambi. Mu butukaka na dikanda ya ntinu Davidi, mpe mu kele mbwetete yina ke lezimaka na suka-suka.» **17** Mpeve mpe kento ke na kutuba: «Kwiza!» Muntu yina ke na kuwa yawu fwana kutuba mpe: «Kwiza!» Bika ti muntu yina ke na mpwila kukwiza, mpe kuzwa ya mpamba maza yina ke pesaka luzingu. **18** Munu Yowane, mu ke na kukebisa bayina ke na kuwa mambu ya bambikululu yina ke na kati ya dibuku yayi. Kana muntu bwela mwa dyambu na mambu nyonso yayi, Nzambi mpe ke bwela na kitumbu yina yandi ke kuzwa, bampasi yina kele ya kusonama na dibuku yayi. **19** Kana muntu katula mwa dyambu na mambu ya bambikululu ya dibuku yayi, Nzambi mpe ke katula yandi kikunku ya yandi na bambuma ya yinti ya luzingu. Nzambi ke katula yandi mpe kisika ya yandi na mbanza ya longo yina ba me zonzila na kati ya dibuku yayi. **20** Mbangi yina ke na kuzabisa beno butsyelika ya mambu nyonso yayi ke na kutuba: «Ee, kaka ntangu fyoti me bikana, mpe mu ke kwiza.» Ameni! Kwiza Mfumu Yesu! **21** Bika ti lusakumunu ya Mfumu Yesu kuvwanda na beno nyonso.

Mu talaka mpe mbanza ya longo, Yelusalemi ya malu-malu, yina katukaka na zulu na sika ya Nzambi mpe kulumukaka na ntoto. Yawu vwandaka ya kukubama mutindu kento yina me bongisa nzutu samu na bakala ya yandi. Na manima, mu kuwaka ndinga ya ngolo yina wakanaka kisika vwandaka kiti ya kintinu. Yawu tubaka: «Ntangu yayi, Nzambi ke zinga na kati-kati ya bantu! Yandi ke zinga na bawu, mpe bawu ke vwanda bantu ya yandi. Yandi mosi Nzambi ke vwanda Nzambi ya bawu, mpe ke vwanda kintwadi na bawu.»

Luzabusu 21:2-3

Reader's Guide

Monokutuba at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Monokutuba at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aīōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aīōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aīōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Kituba---Kituba-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luke 8:31
Loma 10:7
Luzabusu 9:1
Luzabusu 9:2
Luzabusu 9:11
Luzabusu 11:7
Luzabusu 17:8
Luzabusu 20:1
Luzabusu 20:3

Bisalu 3:21
Bisalu 15:18
Loma 1:25
Loma 9:5
Loma 11:36
Loma 12:2
Loma 16:27
1 Kolinto 1:20
1 Kolinto 2:6
1 Kolinto 2:7
1 Kolinto 2:8

1 Pyele 1:25
1 Pyele 4:11
1 Pyele 5:11
2 Pyele 3:18
1 Yowane 2:17
2 Yowane 1:2
Yude 1:13
Yude 1:25
Luzabusu 1:6
Luzabusu 1:18
Luzabusu 4:9
Luzabusu 4:10
Luzabusu 5:13
Luzabusu 7:12
Luzabusu 10:6
Luzabusu 11:15
Luzabusu 14:11
Luzabusu 15:7
Luzabusu 19:3
Luzabusu 20:10
Luzabusu 22:5

aidios

Loma 1:20
Yude 1:6

1 Kolinto 3:18
1 Kolinto 8:13
1 Kolinto 10:11
2 Kolinto 4:4
2 Kolinto 9:9
2 Kolinto 11:31

aiōn

Matayi 12:32
Matayi 13:22
Matayi 13:39
Matayi 13:40
Matayi 13:49
Matayi 21:19
Matayi 24:3
Matayi 28:20
Make 3:29
Make 4:19
Make 10:30
Make 11:14
Luke 1:33
Luke 1:55
Luke 1:70
Luke 16:8
Luke 18:30
Luke 20:34
Luke 20:35
Yowane 4:14
Yowane 6:51
Yowane 6:58
Yowane 8:35
Yowane 8:51
Yowane 8:52
Yowane 9:32
Yowane 10:28
Yowane 11:26
Yowane 12:34
Yowane 13:8
Yowane 14:16

Ngalatiya 1:4
Ngalatiya 1:5
Efeso 1:21
Efeso 2:2
Efeso 2:7
Efeso 3:9
Efeso 3:11
Efeso 3:21
Efeso 6:12
Filipe 4:20
Kolose 1:26
1 Timote 1:17
1 Timote 6:17
2 Timote 4:10
2 Timote 4:18
Tite 2:12
Ba-Ebeleyo 1:2
Ba-Ebeleyo 1:8
Ba-Ebeleyo 5:6
Ba-Ebeleyo 6:5
Ba-Ebeleyo 6:20
Ba-Ebeleyo 7:17
Ba-Ebeleyo 7:21
Ba-Ebeleyo 7:24
Ba-Ebeleyo 7:28
Ba-Ebeleyo 9:26
Ba-Ebeleyo 11:3
Ba-Ebeleyo 13:8
Ba-Ebeleyo 13:21
1 Pyele 1:23

aiōnios

Matayi 18:8
Matayi 19:16
Matayi 19:29
Matayi 25:41
Matayi 25:46
Make 3:29
Make 10:17
Make 10:30
Luke 10:25
Luke 16:9
Luke 18:18
Luke 18:30
Yowane 3:15
Yowane 3:16
Yowane 3:36
Yowane 4:14
Yowane 4:36
Yowane 5:24
Yowane 5:39
Yowane 6:27
Yowane 6:40
Yowane 6:47
Yowane 6:54
Yowane 6:68

Yowane 10:28
Yowane 12:25
Yowane 12:50
Yowane 17:2
Yowane 17:3
Bisalu 13:46
Bisalu 13:48
Loma 2:7
Loma 5:21
Loma 6:22
Loma 6:23
Loma 16:25
Loma 16:26
2 Kolinto 4:17
2 Kolinto 4:18
2 Kolinto 5:1
Ngalatiya 6:8
2 Tesalonika 1:9
2 Tesalonika 2:16
1 Timote 1:16
1 Timote 6:12
1 Timote 6:16
2 Timote 1:9
2 Timote 2:10
Tite 1:2
Tite 3:7
Filemoni 1:15
Ba-Ebeleyo 5:9
Ba-Ebeleyo 6:2
Ba-Ebeleyo 9:12
Ba-Ebeleyo 9:14
Ba-Ebeleyo 9:15
Ba-Ebeleyo 13:20
1 Pyele 5:10
2 Pyele 1:11
1 Yowane 1:2
1 Yowane 2:25
1 Yowane 3:15
1 Yowane 5:11
1 Yowane 5:13
1 Yowane 5:20
Yude 1:7
Yude 1:21
Luzabusu 14:6

eleēse

Loma 11:32

Geenna

Matayi 5:22
Matayi 5:29
Matayi 5:30
Matayi 10:28
Matayi 18:9
Matayi 23:15
Matayi 23:33
Make 9:43

Make 9:45
Make 9:47
Luke 12:5
Zaki 3:6

Hadēs

Matayi 11:23
Matayi 16:18
Luke 10:15
Luke 16:23
Bisalu 2:27
Bisalu 2:31
1 Kolinto 15:55
Luzabusu 1:18
Luzabusu 6:8
Luzabusu 20:13
Luzabusu 20:14

Limnē Pyr

Luzabusu 19:20
Luzabusu 20:10
Luzabusu 20:14
Luzabusu 20:15
Luzabusu 21:8

Sheol

Mbandukulu 37:35
Mbandukulu 42:38
Mbandukulu 44:29
Mbandukulu 44:31
Lutangu 16:30
Lutangu 16:33
Musiku ya zole 32:22
1 Samwele 2:6
2 Samwele 22:6
1 Bantinu 2:6
1 Bantinu 2:9
Yobi 7:9
Yobi 11:8
Yobi 14:13
Yobi 17:13
Yobi 17:16
Yobi 21:13
Yobi 24:19
Yobi 26:6

Mikunga 6:5
Mikunga 9:17
Mikunga 16:10
Mikunga 18:5
Mikunga 30:3
Mikunga 31:17
Mikunga 49:14
Mikunga 49:15
Mikunga 55:15
Mikunga 86:13
Mikunga 88:3
Mikunga 89:48

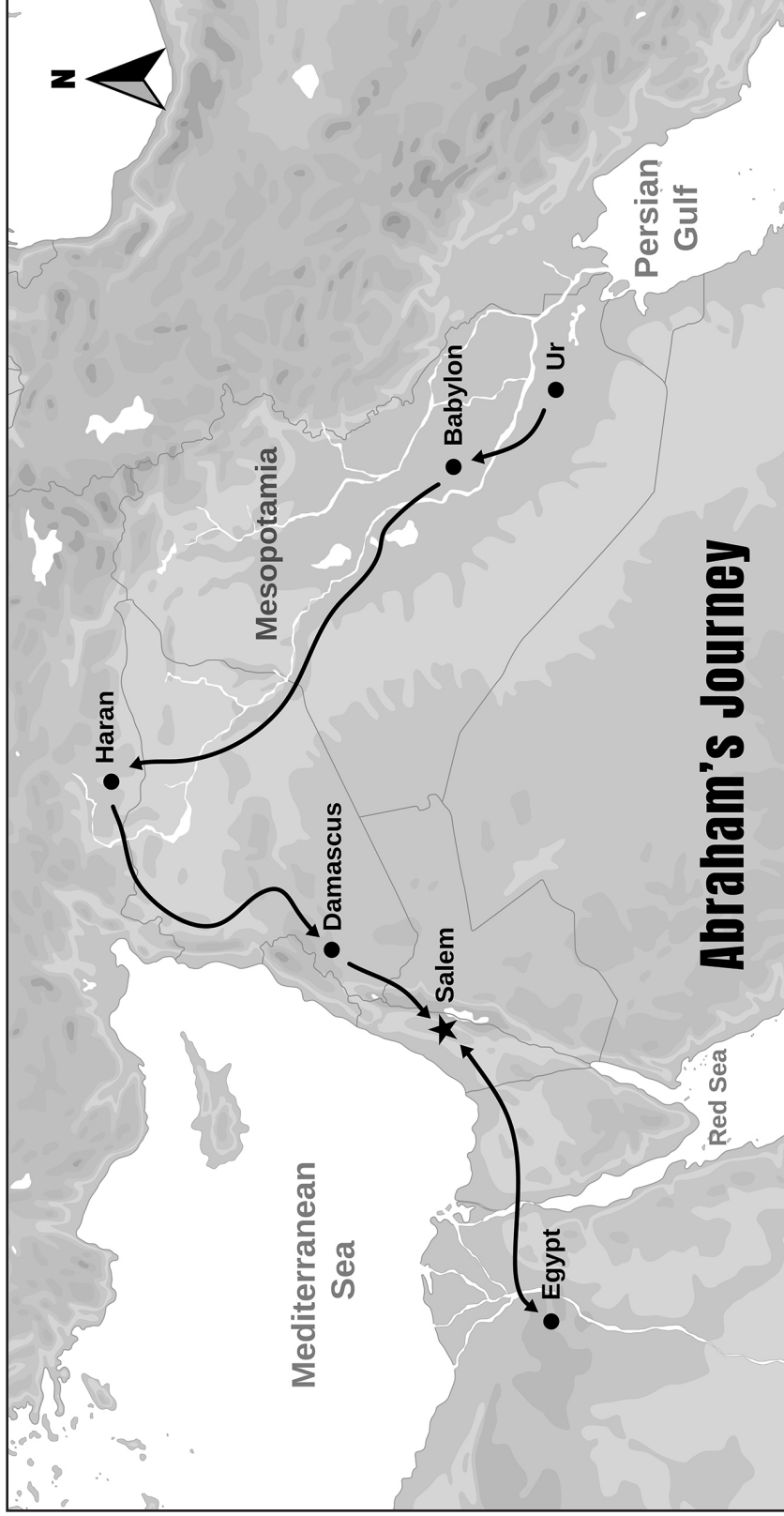
Mikunga 116:3
Mikunga 139:8
Mikunga 141:7
Bingana 1:12
Bingana 5:5
Bingana 7:27
Bingana 9:18
Bingana 15:11
Bingana 15:24
Bingana 23:14
Bingana 27:20
Bingana 30:16
Kuluntu 9:10
Mukunga ya Kitoko 8:6
Esaya 5:14
Esaya 7:11
Esaya 14:9
Esaya 14:11
Esaya 14:15
Esaya 28:15
Esaya 28:18
Esaya 38:10
Esaya 38:18
Esaya 57:9
Ezekyele 31:15
Ezekyele 31:16
Ezekyele 31:17
Ezekyele 32:21
Ezekyele 32:27
Oseya 13:14
Amose 9:2
Yonase 2:2
Abakuke 2:5

Tartaroō

2 Pyele 2:4

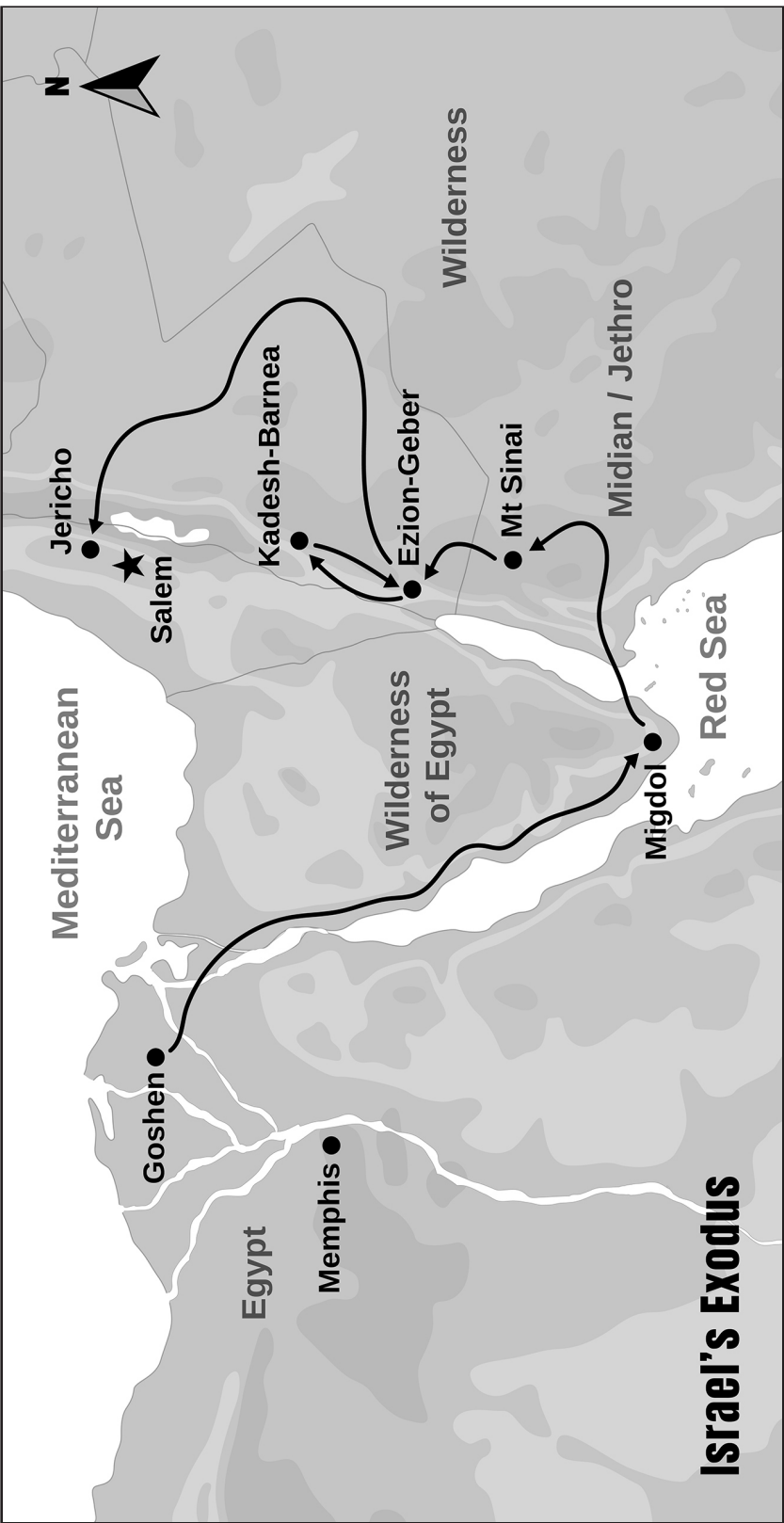
Questioned

None yet noted

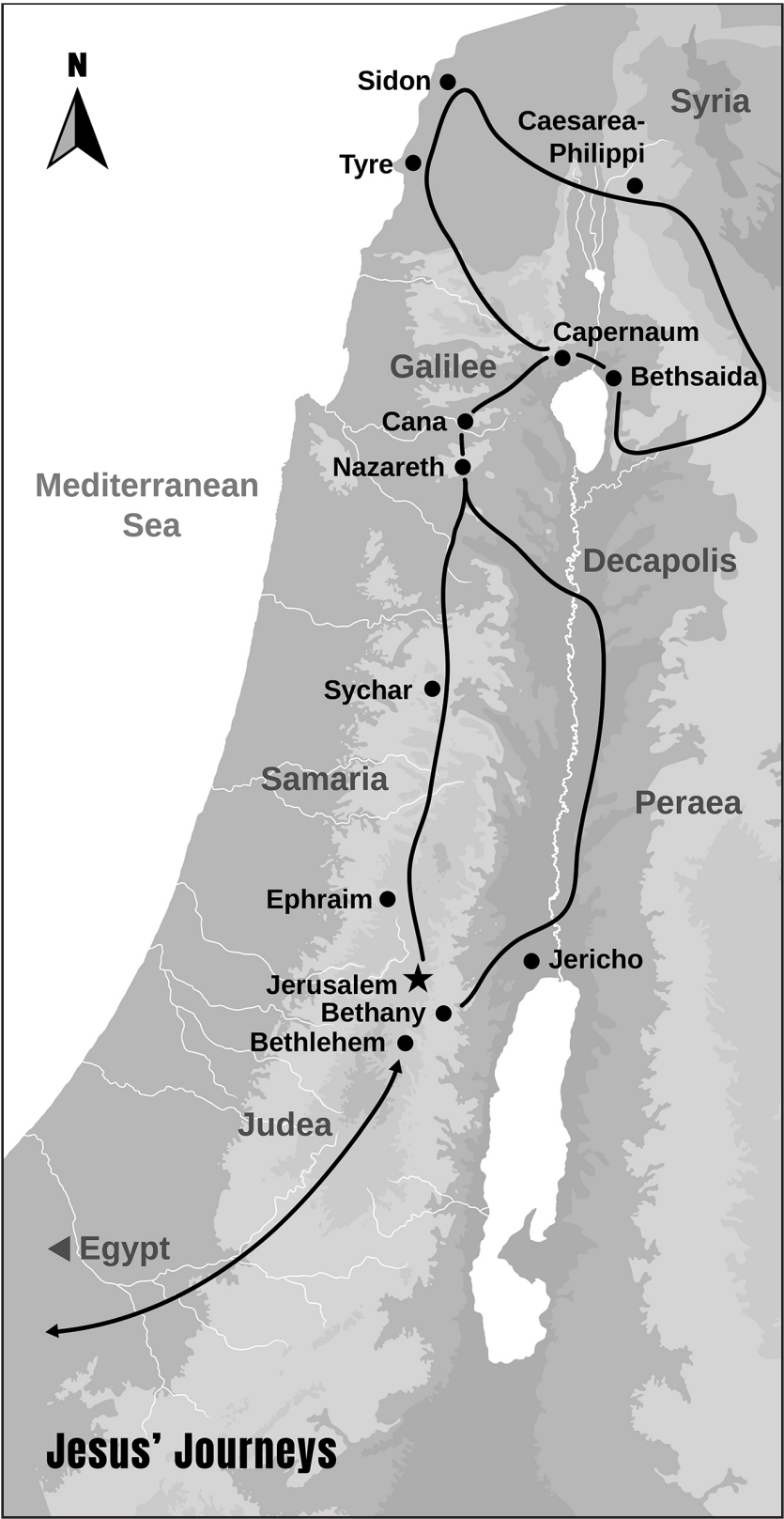

Abraham's Journey

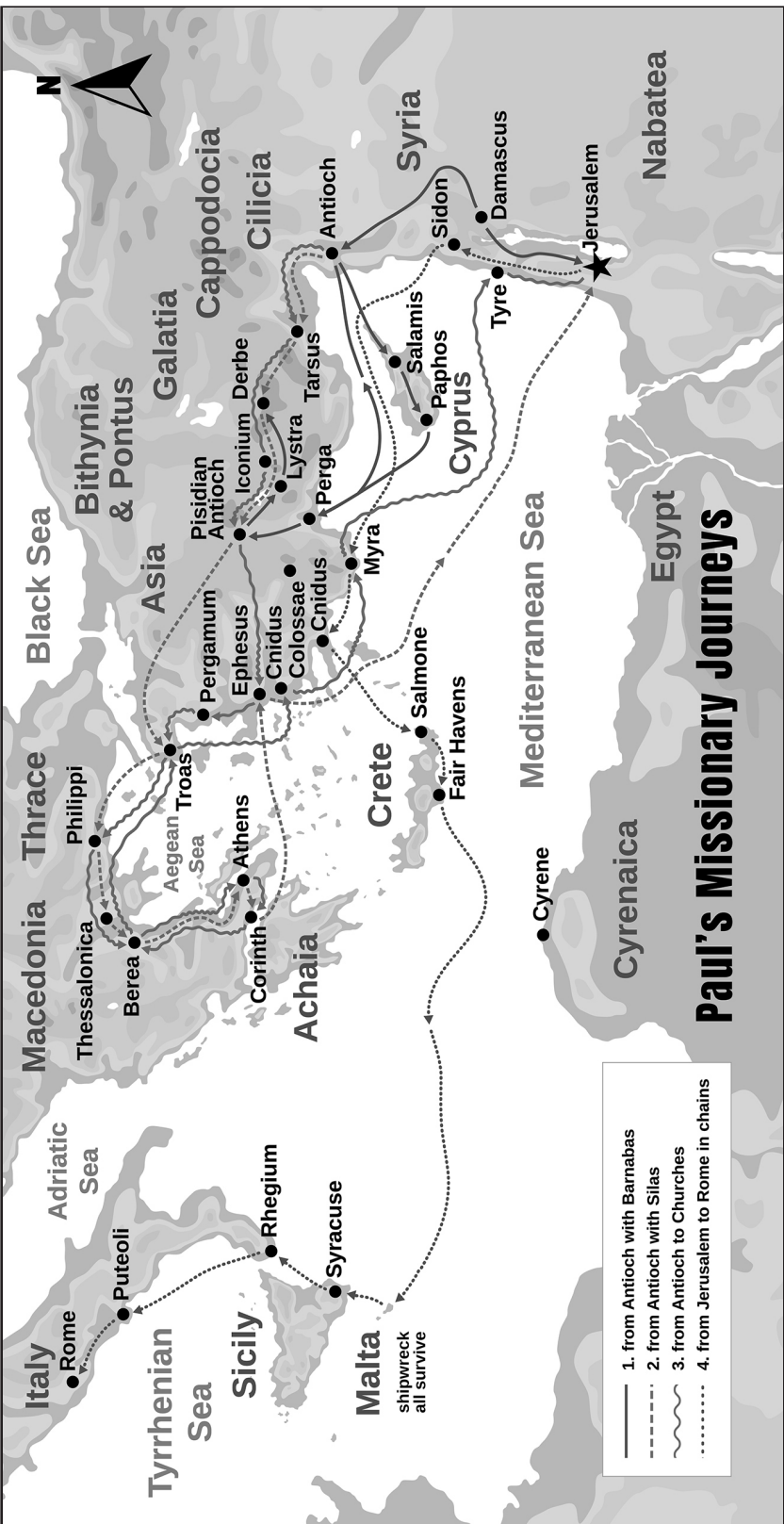
Samu na kiminu, Abalayami tumamaka ntangu Nzambi bokilaka yandi. Yandi kwendaka na yinsi yina Nzambi fwanaka pesa yandi, samu ti yawu kuma ya yandi. Yandi kwendaka ata kuzaba kisika yandi vwandaka kwenda. - Ba-Ebeleyo 11:8

Ntangu Falawo, ntinu ya Ngipiti, bikaka bantu ya Isayeli ba kwenda, Nzambi natinaka bawu ve na nzila ya yinsi ya ba-Filiseti, ata ti ni yawu lutilaka nkufi. Nzambi tubaka: «Ya kele mbote ve ti bantu ya Isayeli kutala boma ya bamvita mpe ti bawu sosa na kuvutuka na Ngipiti!» - Kubasika 13:17

Ya tsyelika, Mwana ya Muntu me kwiza na yinza samu ti bantu sadila yandi ve, kasi samu ti yandi sadila bantu, mpe pesa luzingu ya yandi mutindu munkayulu samu na kukuula bantu mingi. - Make 10:45

Ni munu Polo, kisadi ya Yesu-Klisto yina Nzambi bokilaka na kuvwanda ntumwa mpe soolaka samu na kumwangisa Nsangu ya yandi ya Mbote, ke na kufidisa beno mukanda yayi. - Loma 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

	Christ returns for his people
1956	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1830	John Williams reaches Polynesia
1731	Zinzendorf leads Moravian mission
1614	Japanese kill 40,000 Christians
1572	Jesuits reach Mexico
1517	Martin Luther leads Reformation
1455	Gutenberg prints first Bible
1323	Franciscans reach Sumatra
1276	Ramon Llull trains missionaries
1100	Crusades tarnish the church
1054	The Great Schism
997	Adalbert martyrd in Prussia
864	Bulgarian Prince Boris converts
716	Boniface reaches Germany
635	Alopen reaches China
569	Longinus reaches Alodia / Sudan
432	Saint Patrick reaches Ireland
397	Carthage ratifies Bible Canon
341	Ulfilas reaches Goth / Romania
325	Niceae proclaims God is Trinity
250	Denis reaches Paris, France
197	Tertullian writes Christian literature
70	Titus destroys the Jewish Temple
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we?			▶		Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful?			▶		Romans 5:12-19	
Where are we?			▶			
					Innocence	
			Eternity Past		Creation 4004 B.C.	
▶ Who are we?	God	Father		John 10:30	Genesis 1:31	
		Son				
		Holy Spirit				
	Mankind	Living			God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	
		Deceased believing				
		Deceased unbelieving				
	Angels	Holy		Genesis 1:1	No Creation No people	
		Imprisoned				
		Fugitive				
		First Beast				
		False Prophet				
		Satan				
Why are we?			▶		Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God’s image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?						
Fallen				Glory		
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age		New Heavens and Earth	
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City		
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise			
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers				
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth						
Luke 16:22 Blessed in Paradise						
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment						
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command						
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Matthew 25:41 Revelation 20:10		
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			Revelation 20:13 Thalaasa		Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels	
			Revelation 19:20 Lake of Fire			
			Revelation 20:2 Abyss			

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Monokutuba at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. *"If the first fruit is holy, so is the lump,"* Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Na yina, beno kwenda na sika ya bantu ya bantu ya bayinsi nyonso, mpe beno kitula bawu na kukuma bilandi ya munu.

Beno botika bawu na nkumbu ya Tata, ya Mwana, mpe ya Mpeve ya Longo. - Matayi 28:19

